00047286

Digitized with financial assistance from

on 07 January, 2017

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
TOWN HALL, BOMBAY-1.

INDEX

OF

NAMES OF PERSONS

AND

GEOGRAPHICAL NAMES

OCCURRING IN THE

BADSHAHNAMAH,

BY

ABDUL HAMID I LAHORI.

47286

BY

MAULAVI ABDUR RAHIM

CALCUTTA MADRASAH.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS.

1872.

32.1.26

BIBLIOTHECA INDICA;

A

COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED UNDER THE SUPERINTENDENCE OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

THE

BÁDSHÁH NÁMAH,

BY

ABD AL-HAMÍD LÁHAWRÍ

EDITED BY

Mawlawis Kabír Al-Din Ahmad and Abd Al-Rahím.

UNDER THE SUPERINTENDENCE OF

MAJOR W. N. LEES, LL.D.

VOL. II.

PRINTED AT THE COLLEGE PRESS,

CALCUTTA

1868.

00047286

فهرست جلد دوم بادشا نامه موسوم بدور دوم

کیفیت .. .. صفحه
حمد خدایتعالی عز و جل ۱
آغاز سال اول (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۴۷) ۳
خطاب دادن شاه جهان بادشاه لعل خان کلاونت را
به گن سمندر ۵
توجه شاه جهان بادشاه بصوب باري ۹
جشن شمسی وزن (۹ رمضان سنه۱۰۴۷) ۱۰
کشته شدن کور کریمداد پسر جلاله عم اجداد ۱۲
رسیدن عرضه داشت صفدر خان که بعنوان سفارت نزد شاه
صفي فرمای روای ایران رفته بود ۱۵
سانحهٔ بلدهٔ وان .. .. ایضا
واقعهٔ ایروان ۱۶

کیفیت . . . . . صفحه
یغی ورزیدن احمد خان اردلان حاکم کردستان . . . ۸
عزیمت شاه جهان پادشاه از دارالخلافهٔ اکبرآباد بصوب سورن
بقصد صید و شکار با وقایع دیگر ۹
ولادت زینت النساء دختر شاهزاده اورنگ زیب . . . ۲
فتح قلعهٔ قندهار با دیگر قلاع آن دیار ۳
مقاتله با قزلباشان و انهزام آن گروه ۴
کشودن حصار رصین بست وحصن حصین زمین داور . . ۲
تسخیر قلعهٔ هیرمنداب ۵
کشایش قلعهٔ گرشک ۶
سر برتافتن میرزبان کوچ هاجو از جادهٔ اطاعت شاه جهان
پادشاه باغواء اشامیان با فتوحاتی چند ۱۴
حقیقت آشام و آشامیان ۱۸
جشن نوروز (۴ ذي القعده سنه ۱۰۴۷) . . . ۹۰
ترتیب دادن چراغان در باغ جهان آرا ۹۹
تولد مهرشکوه پسر شاهزاده محمد دارا شکوه . . . ۱۰۱
جشن قمري وزن (۱۵ ربیع الثاني سنه ۱۰۴۸) . . . ۱۰۴
کشایش یافتن ولایت بکلانه از حسن سعي پادشاهزاده
محمد اورنگ زیب بهادر ۱۰۵
فتح زام نگر از مضافات بکلانه ۱۰۹
عزیمت شاه جهان پادشاه بصوب دار السلطنهٔ لاهور . . ایضا
آغاز سال دوم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۴۸) . . ۱۱۴

کیفیت .. .. صفحه
زینهاري شدن مانکترای برادر زمیندار مگ با حوادث دیگر ۱۱۷
تفویض ایالت صوبهٔ کشمیر بعلي مردان خان ۱۲۵
لحوق عارضهٔ جسمانی بعلامي افضل خان وزیر با تدبیر .. ۱۳۱
وفات یافتن علامي افضل خان ۱۳۲
جشن وزن شمسي (۱۸ رمضان سنه ۱۰۴۸) ۱۳۳
تفویض ایالت صوبهٔ پتنه بشایسته خان از تغییر عبد الله
خان بهادر فیروز جهان ۱۳۶
عزیمت شاه جهان پادشاه از دار السلطنه بصوب کابل .. ۱۳۸
جشن نو روز (۱۵ ذي القعده سنه ۱۰۴۸) ۱۴۲
معین شدن سعید خان بهادر ظفر جنگ بمالش هزار
جات حوالی کابل .. ..
رسیدن منصور حاجی سفیر نذر محمد خان نزد شاه ج
جشن قمري وزن (۱۴ ربیع الثاني سنه ۱۰۴۹) .
توجه شاه جهان بادشاه از کابل بدار السلطنهٔ لاهور
سر بر کشیدن سنگي بمخل زمیندار تبت کلان و راه گری
گرفتن بعد مقاتله و سپس زینهاري شدن .. ..
آغاز سال سوم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۴۹) .
رسیدن شاه جهان پادشاه بدار السلطنهٔ لاهور .. .. ..
تولد زین محمد پسر شاهزاده محمد شاه شجاع .. .. ..
سانحهٔ رسیدن کهیلوجی بجزای کردار ناکوهیده .. .. ..
احداث شاه نهر لاهور باهتمام علي مردان خان .. .. ..

کیفیت .. .. صفحه
سانحهٔ غریبهٔ ابکم ظاهر ساختن عبد الرحیم بیگ خود را ۱۶۹
ولادت محمد سلطان پسر شاهزاده محمد اورنگ زیب .. ۱۷۰
آمدن شاه سیستان بسر زمین قندهار و در گذاشتن قلعهٔ
خنشي بعد تسخیر .. .. ایضا
جشن شمسي وزن (۴ شوال سنه ۱۰۴۹) ۱۷۵
آتش افتادن در ارک اکبر نگر و سوختن بسیاري از
کارخانجات بادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر ۱۷۷
توجه شاه جهان بادشاه بسیر کشمیر خلد آسا ۱۷۹
جشن نوروز (۲۶ ذي القعده سنه ۱۰۴۹) ۱۸۳
[redacted]ظیف بملک روم و مراجعت او با سفیر فرمان روای
[redacted]روم ۱۸۴
[redacted]لطان مراد خان بر قزلباش و تسخیر بغداد . ۱۸۸
[redacted]رح بخش و فیض بخش ۲۹۲
[redacted]ن پرتهیراج ولد ججهار سنگه بندیله ۱۹۳
[redacted]لطان اقا سفیر سلطان مراد خان ۱۹۷
[redacted]سري وزن (۳ ربیع الثانی سنه ۱۰۵۰) .. ۲۰۰
[redacted]اه جهان بادشاه بسیر ییلاق بینظیر سنگ سفید .. ۲۰۱
[redacted]ال چهارم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۵۰) .. ۲۰۷
[redacted]شاه جهان بادشاه بتماشای سیر گاههای شرقي سوی
[redacted]ر و ازانجا بدار السلطنهٔ لاهور ۲۰۸
[redacted]ل شاه جهان بادشاه بدار السلطنه با دیگر وقایع .. ۲۱۵

کیفیت .. .. صفحه
رسیدن ملا سعد الله نزد شاه جهان بادشاه ۲۱۹
جشن شمسي وزن (۱۹ شوال سنه ۱۰۵۰) . .. ۲۲۲
جشن نو روز (۹ ذي الحجه سنه ۱۰۵۰) ۲۲۶
مالش دادن اعظم خان صوبه دار گجرات نتنه پژوهان
نواحي احمد آباد را و گرفتن پیشکش از زمین دار جام ۲۳۰
جشن قمري وزن (۴ ربیع الثانی سنه ۱۰۵۱) ۲۳۵
عصیان ورزیدن جگت سنگه ولد راجه باسو و رسیدن او
بپاداش اعمال نکوهیده ۲۳۷
آغاز سال پنجم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۵۱) .. ۲۴۳
ولادت پاک نهاد بانو بیگم دختر شاهزاده محمد دارا شکوه ۲۴۵
لشکرکشیدن شایسته خان ناظم صوبهٔ پتنه بر سرزمان پلامون ۲۴۸
برگشتن میر برکه از کابل و گذارش نبذي از پراگندگی
احوال امام قلي خان حاکم توران ۲۵۱
لختی از احوال امام قلیخان و سلوک ناشایستهٔ نذرمحمد خان ۲۵۲
توجه شاه جهان بادشاه از دار السلطنه به شکارگانو و آهن ۲۵۶
وفات یافتن یمین الدوله آصف خان خانخانان سپه سالار ۲۵۷
نقل فرمان شاه جهان بادشاه به شایسته خان خلف
یمین الدوله آصف خان موصوف در تعزیت ۲۶۰
کشایش پذیرفتن حصن موٴ و نور و باقی حصون متعلقهٔ
جگت سنگهه ۲۶۱
فرستادن راجه مان پیاده ها بر قلعهٔ چهت وتسخیر آن .. ۲۶۶

صفحه
کیفیت .. ..
مفتوح گشتن دهلی و تهاری ۲۶۸
جشن شمسي وزن (۱۹ شوال سنه ۱۰۵۱) ۲۸۰
فرستادن ظفرخان به تنظیم صوبهٔ کشمیر از تغییر تربیت خان ۲۸۲
جشن نو روز (۱۹ ذي الحجه سنه ۱۰۵۱) ۲۸۴
شرح داستان سورجمل ۲۸۵
توجه بادشاه زاده محمد دارا شکوه بصوب قندهار ۲۹۱
لختی از احوال شاه صفي و کیفیت وفات او ۲۹۷
جشن قمري وزن (۴ ربیع الثاني سنه ۱۰۵۲) ۳۰۳
جشن ازدواج بادشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش .. ۳۰۴
آغاز سال ششم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۵۲) .. ۳۰۷
توجه شاه جهان بادشاه بدیدن عمارت نو ۳۱۱
توجه شاه جهان بادشاه از دار السلطنهٔ لاهور بدار الخلافهٔ اکبر اباد ۳۱۷
جشن وزن شمسي (غرهٔ ذي القعده سنه ۱۰۵۲) .. ۳۲۱
شرح عمارات روضهٔ ممتاز الزماني مهد علیای شاه جهان بادشاه واقع اکبر اباد ۳۲۲
جشن نو روز (سلخ ذي الحجه سنه ۱۰۵۲) ۳۳۲
جشن قمري وزن (۱۲ ربیع الثاني سنه ۱۰۵۳) .. ۳۳۵
ولادت سلطان ممتاز شکوه پسر محمد دارا شکوه .. . ۳۴۷
ذکر قانون مجدد در تعین گریهای شبا روزي ۳۴۹
آغاز سال هفتم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۵۳) .. ۳۵۰

کیفیت .. .. صفحه
...تن شاه جهان بادشاه بدیدن سلطان ممتاز شکوه .. ۳۴۱
...وجه شاه جهان بادشاه از دارالخلافهٔ اکبرآباد بدار السعادت
...جمیر ۳۴۳
...راجعت شاه جهان بادشاه از اجمیر بصوب دار الخلافهٔ
...کبر آباد ۳۴۶
...مرفرازي علامي سعد الله خان از خدمت میر سامانی که
...ر تحت عهدهٔ وزارت است ۳۴۷
...شن شمسي وزن (۸ ذي القعده سنه ۱۰۵۳) ۳۵۰
...زیمت شاه جهان بادشاه بصوب سوکر بقصد میر و شکار ۳۵۳
...شایش ولایت پلامون و اطاعت پرتاب سرزبان آن ملک . ۳۵۶
...شن نو روز (۱۰ محرم سنه ۱۰۵۴) ۳۶۱
...لهٔ عظیمهٔ سوختن بیگم صاحب از رمیدن عطف دامان
...ع و صحت یافتن ۳۶۳
...ایش قلعهٔ کنور بتدبیرات خان دوران بهادر نصرت جنگ ۳۷۰
...ن قمري وزن (سلخ ربیع الاول سنه ۱۰۵۴) . .. ۳۷۵
...نریب و تادیب بل ترشیح و تهذیب بادشاهزاده محمد
...ورنگ زیب بهادر باعث عزات از امور دولت ۳۷۶
...انحهٔ کشتن راو امر سنگه پسر راجه گج سنگه صلابت خان
...میر بخشي را و کشته شدن او ۳۸۰
...غاز سال هشتم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۵۴) .. ۳۸۵
...لادت سلطان سپهر شکوه پسر بادشاه زاده محمد دارا شکوه ۳۸۸

	صفحه
کیفیت	
صفت سرپیچ گرانمایهٔ شاه جهان بادشاه	۲۹۱
حقیقت جواهر خانهٔ شاه جهان بادشاه	۲۹۲
جشن صحت یافتن ملکهٔ ملقب به بیگم صاحب از داء سوختن	۲۹۳
مهاه فرستادن علي مردان خان امیر الامرا از کابل به تنبیه	
تردیعلي قطغان و مغلوب شدن او	۳۰۱
جشن شمسي وزن (۲۴ شهر ذي القعده سنه ۱۰۵۴) ..	۳۰۵
عزیمت شاه جهان بادشاه از دارالخلافهٔ اکبر اباد بدارالسلطنهٔ	
لاهور و ازانجا بکشمیر	۳۰۷
جشن نو روز (۲۱ محرم سنه ۱۰۵۵)	۳۱۲
رخصت نمودن اصالت خان میر بخشي را بمهم بدخشان	۳۱۶
جشن قمري وزن (۹ ربیع الثاني سنه ۱۰۵۵) ..	۳۲۱
آمدن میر ابوالحسن سفیر عادلخان نزد شاه جهان بادشاه	۳۲۳
فرستادن راجه جگت سنگه را بکومک برای تسخیر بدخشان	۳۲۴
واقعهٔ در نوردیدن خان دوران بهادر نصرت جنگ	۳۲۵
بساط حیات	۳۲۸
آغاز سال نهم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۵۵) ..	۳۳۰
ترقی علامي سعد الله خان بدرجهٔ والای وزارت کل ..	۳۳۳
ولادت بلند اختر پسر بادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر ..	۳۳۴
ذکر مجملی از احوال نذر محمد خان با سانحهٔ چند ..	۳۳۵
کیفیت ظلم المانان	۳۵۳
ذکر واقعهٔ کهمرد و تاخت اصالت خان و دیگر سوانح ..	۳۵۶

کیفیت .. .. صفحه
آمدن عبد الرحمن دیوان بیگی و تردیعلی بر کهمرد .. ۴۶۰
شتافتن راجه جگت سنگه بحدود سراب و اندراب و ساختن
چوبین قلعه و پرداختن به نبرد اوزبک ۴۶۳
مراجعت شاه جهان بادشاه از کشمیر بدارالسلطنهٔ لاهور .. ۴۶۷
وفات یافتن نور محل ۴۷۵
ذکر مرقد یمین الدوله آصف خان .. .. ایضا
جشن شمسي وزن (۴ ذي الحجه سنه ۱۰۵۵) ۴۷۸
نهضت عساکر شاه جهان بادشاه بفتح بلخ و بدخشان .. ۴۸۲
گذارش جشن نو روز (۳ صفر سنه ۱۰۵۶) ۴۹۱
ارسال خان نثار خان برهم رسالت بایران ۴۹۲
نقل نامهٔ شاه جهان بادشاه بشاه عباس متضمن تعزیت
پدرش شاه صفي و تهنیت جلوس او - از منشآت علامي
سعد الله خان ۴۹۳
توجه شاه جهان بادشاه از دار السلطنهٔ لاهور بصوب دار الملک
کابل ۵۰۰
جشن قمري وزن (۸ ربیع الثاني سنه ۱۰۵۶) ۵۰۵
ذکر ضوابط معینهٔ شاه جهان بادشاه برای صوبه داران .. ۵۰۶
روانه شدن بادشاه زاده مراد بخش از چاریکاران به تسخیر
بدخشان ۵۱۲
رسیدن خسرو پسر دوم نذر محمد خان از بدخشان نزد شاه
جهان پادشاه ۵۱۵

کیفیت .. .. صفحه
کشایش قلعهٔ کهمرد و حصار غوري ۵۲۰
ذکر تسخیر پذیرفتن قندز و بلخ و فرار ورزیدن نذر محمد خان ۵۲۵
نقل نامهٔ شاه جهان بادشاه به نذر محمد خان - از منشآت
علامي سعد الله خان ۵۳۰
آغاز سال دهم (غرهٔ جمادي الثانیه سنه ۱۰۵۶) ۵۴۴
تاریخ تسخیر بلخ ۵۴۶
نبرد نمودن بهادر خان و اصالتخان با نذر محمد خان - و
شکست یافته گریختن او بصوب خراسان ۵۴۸
گذارش التماس بادشاه زاده مراد بخش رخصت مراجعت
به درگاه شاه جهان بادشاه و آنچه بران مترتب شده .. ۵۵۶
ارسال سعد الله خان برای تنسیق ملک بلخ و تنظیم احوال
سپاه و رعایا ۵۵۹
ذکر وقایع بدخشان ۵۶۶
واقعهٔ اندخود ۵۶۸
نبذی از احوال خسرو بیگ ۵۷۰
سانحهٔ جنگ المانان .. .. ایضا
دستوري یافتن میر عزیز بصوب ایران نزد نذر محمد خان ۵۷۲
نقل نامهٔ شاه جهان بادشاه به نذر محمد خان - از منشآت
علامي سعد الله خان ۵۷۳
ذکر امهات اولاد نذر محمد خان ۵۸۱
حقیقت ریاض و منازل دار الملک کابل ۵۸۵

کیفیت .. .. صفحه
حقیقت ازهار و ریاحین و فواکه کابل ۵۹۱
معاودت شاه جهان بادشاه از کابل بدار السلطنهٔ لاهور .. ۵۹۴
ارسال فتح نامهٔ بلخ و بدخشان مصحوب ارسلان بیگ
بفرمان روای ایران ۵۹۵
نقل فتح نامهٔ مذکور که علامی سعد الله خان قلمی نموده ۵۹۶
وفات یافتن سلطان نسا بیگم ۶۰۳
ذکر علی اکبر بازرگان ۶۰۶
سوانح صوبهٔ بلخ بعد معاودت علامی سعد الله خان .. ۶۱۳
سانحهٔ جوانب بلخ ۶۱۶
سانحهٔ دیگر ۶۱۷
گذارش احوال المانان ۶۱۸
واقعهٔ رفتن خسرو بیگ از اندخود بخراسان ۶۲۰
سانحهٔ آمدن امان بیگ شقاول ریش سفید الوس قبچاق
و آتش قلماق برادر کفش قلماق به بلخ نزد بهادر خان
و اصالت خان .. .. ایضا
سانحهٔ دیگر ۶۲۳
جشن وزن شمسی (۲۴ ذی الحجه سنه ۱۰۵۶) .. ۶۲۶
وفات یافتن متی النسا خانم ۶۲۸
ذکر نسب او ۶۲۹
جشن نو روز (۱۴ صفر سنه ۱۰۵۷) ۶۳۵
توجه شاه جهان بادشاه بصوب کابل نوبت سوم ۶۳۷

کیفیت ۶۴۵
نخستین سانحهٔ بلخ ۶۴۲
سانحهٔ دیگر ۶۴۳
نخستین حادثهٔ حدود بدخشان ۶۴۴
حادثهٔ دیگر که جنگ طالقان است .. .. ایضا
اولین سانحهٔ غوری ۶۵۰
سانحهٔ دوم ۶۵۱
واقعهٔ سوم ۶۵۲
سانحهٔ چهارم ۶۵۳
نخستین واقعهٔ حوالی بلخ ۶۵۴
واقعهٔ دیگر ۶۵۵
گذارش رفتن نذر محمد خان از اندخود بصفاهان نزد
والی ایران بامید کومک - و ازانجا بخیبت بچیچکتو و مینه
آمدن - و محاصرة نمودن حصار میمنه - و ازان مایوس
بر گردیدن ۶۵۸
گذارش سبل و ممالک از کابل به بلخ - و رفتن بادشاه زاده
محمد اورنگ زیب بهادر از راه آب دره بجانب بلخ - و نبرد
درهٔ کز ۶۶۸
جشن قمري وزن (۸ ربیع الثاني سنه ۱۰۵۷) ۶۷۸
ذکر وفات شیخ ناظر ۶۸۴
رسیدن بادشاه زاده محمد اورنگ زیب بهادر به بلخ - و توجه
نمودن به تنبیه بیگ اوغلي و غیره که با حشری درنواحی

کیفیت .. .. صفحه
آنچه فراهم آمده بودند - و حروب آن والا گهر با عبد العزیز
خان و برادران او ۶۸۶
گذارش باعث کمی سپاه ۷۰۲
ذکر چند امور نا شایسته که در یساق بلخ روی نمود .. ۷۰۷
ذکر حدود مملکت شاه جهان بادشاه ۷۰۹
تفصیل صوبجات ۷۱۰
ذکر جمع تمامی مملکت ۷۱۱
شرح خزاین و ذخایر شاه جهان بادشاه ۷۱۳
بیان مواکب شاه جهان پادشاه ۷۱۵
ذکر مناصب بادشاهزادها ۷۱۷
ذکر مناصب نوئینان نه هزاري .. .. ایضا
ذکر مناصب امراي هفت هزاري .. .. ایضا
شش هزاري ۷۱۸
پنج هزاري ۷۱۹
چهار هزاري ۷۲۰
سه هزاري ۷۲۴
دو هزار و پانصدي ۷۲۵
دوهزاري ۷۲۶
هزار و پانصدي ۷۲۸
هزاري ۷۳۲
نهصدي ۷۳۸

کیفیت .. .. صفحه
هشتصدي ۷۳۹
هفتصدي ۷۴۱
ششصدي ۷۴۵
پانصدي ۷۴۶
گذارش مجملي از احوال مشايخ و غيرهم وآن مشتمل است
بر طبقات چار گانه ۷۵۳
طبقهٔ مشايخ کبار .. .. ايضا
سيد جعفر .. .. ايضا
سيد جلال ۷۵۴
ملا شاه بدخشي .. .. ايضا
ملا خواجه .. .. ايضا
ابو المعالي .. .. ايضا
طبقهٔ علما .. .. ايضا
سعد الله خان .. .. ايضا
علامي افضل خان ۷۵۵
ملا عبد الحکيم سيالکوٹي .. .. ايضا
ملا علاء الملک تولي .. .. ايضا
ميرک شيخ هروي .. .. ايضا
سيد احمد سعيد .. .. ايضا
طبقهٔ حکما ۷۵۶
وزير خان و حکيم مسيح الزمان .. .. ايضا

کیفیت .. .. صفحه
حکیم محمد داؤد مخاطب به تقرب خان .. .. ایضا
حکیم الملک ۷۵۷
حکیم مومنا .. .. ایضا
حکیم فتح الله .. .. ایضا
طبقهٔ شعرا .. .. ایضا
طالب کلیم .. .. ایضا
میر یحیی کاشی ۷۵۸

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس والا اساس دادار کار ساز - و کردگار بي انباز - را که بمددکاری اندیشهٔ سخن سنج - و دستیاری خامهٔ سحر آهنج - نگارش نیرنگی اقبال جهان کشای شاهنشاهي - و شگرفی دولت گیتي آرای ظل اللهي - یعني احوال مقدس نخستین دور از جلوس اقدس - که وقایع ده سالهٔ سلطنت ابد میعاد خدیو زمین و زمان - و خداوند مکین و مکان - است - بهزاران خجستگي - و فراوان فرخندگي - حسن انجام گرفت * نبي نبي کو اندیشه و کدام خامه - نه آنرا در خور این کار بزرگ بضاعتی - و نه این را باندازهٔ چنین شغل سترگ استطاعتي - این همه از انوار نظر خورشید اثر پادشاه کان دستگاهست - و آثار تربیت اکسیر مرتبت شهنشاه فلک بارگاه * ازان سنگ بي رنگ فطرتم شعلهٔ حسرت در دل یوافیت آبدار برافروخته - و ازین ارزیز ناچیز طینتم زبانهٔ رشک در جان تبر مسبوک بر افراخته * انفتاح معضلات امور بتوجه دشوار کشاي آن صورت لطف رباني که زمانه بخواهش او کارگذار است - و چرخ بفرمان او در گیر و دار - منوط است * و انحلال مشکلات شیون بنظر عنایت آن معنی رحمت سبحاني که گردش فلک بکام اوست - و آرام زمین بآرام او - مربوط *

سخن اینست وگرکس به ازین داند گفت
گو بیا اینک ارکان و بزرگان دیار
حاش لله که نه من بنده همي گویم زان
که چرا یار نبود این سخنم یا پیرار
اینهم اقبال شه است ورنه تومیداني نیک
که چو من شاخ کهن میوه کجا آرد بار

اکنون که گلگون تیزگام آسمان خرام خامه در مضمار نگارش وقایع نخستین سال از دور دوم جلوس آبد پیوند خاقان قیصر غلام - و خدایگان سلیمان احتشام - بجولان در آمده - اگر روزگار بیوفا سازگاري کند - و زندگی گریز پا پایداري - این صحیفهٔ اقبال را که جلد ثانی پادشاهنامهٔ نامي است - بنهجی که دشوار پسندان کار گاه سخن طرازي را بحیرت اندازد - و به نمطی که جادو گران کارخانهٔ معني پردازي را بغیرت - بزیور حسن اختتام مزین گردانم - و بطفیل گذارش وقایع درین نگارین نامه که تمیمهٔ گردن هوشیاري - و تعویذ بازوي جهانداریست - نامم که بگم نامي نامور بود بسان صیت مکارم و صورت مفاخر اولیای این دولت فزاینده مشهور جهان گردد - و بختم که بنلکامي در آفاق سمر بود چون دولت اصفیای این سلطنت پاینده محمود جهانیان - ایزد عطیه بخش این ناگزیر امن و امانی - و نا گزران دولت جاودانی - را بطول عمر - و طیب عیش - و نشر مفاخر - و حشر عساکر - و جمع بلاد - و قمع اضداد - کامگار صورت و معني داشته سایهٔ آسمان پایهٔ این آفتاب سپهر جهانداري بر اداني و اقاصي ممدود و مبسوط دارد *

آغاز سال اول

دوم در از ادوار خلود اثار جلوس مقدس

روز سه شنبه غرهٔ جمادي الثانيه سال هزار و چل و هفتم مطابق بيست و هشتم مهر نخستين سال از دوم دور جهان افروزي جلوس عالم آراي خاقان معدلت پيرا آغاز شد - نسيم اقبال باهتزاز در آمد - غنچهٔ کامراني بشگفت - دلهای زمانيان مانند کف دريا سان خديو اقبال منبسط گشت - درين تاريخ شاه نواز خان قوش بيگی را چون لوازم شکار فعل که چگونگی آن در وقايع سنهٔ هشت گذارش يافته نيکو سرانجام داده بود - بعنايت خلعت خاصه و اسپ از طويلهٔ خاصه با زين مطلا و فيل از حلقهٔ خاصه بر نواختند *

چهارم [جمادي الثاني] دو داماد احداديکی محمد زمان پور پير داد دوم صاحب داد با قادر داد ولد محمد زمان و نواسهٔ احداد و علائي زن احداد والدهٔ عبدالقادر خواهر رشيد خان ولد جلاله و گروهی ديگر از همرهان عبدالقادر که در صوبهٔ کابل گرد فتنه مي انگيختند - و پس از فرو رفتن عبد القادر سعيد خان همهٔ اينان را بسعي و تدبير بدست آورده روانهٔ درگاه آسمان جاه ساخته بود بآستان معلی رسيدند - بادشاه جرم پوش عذر نيوش محمد زمان و صاحب داد را بمرحمت خلعت و اسپ - و ديگران را بعنايت

خلعت بر نواخته نزد رشید خان که ابن عم اجداد است - و خدمت نظم ولایت تلنگانه باو مفوض - و از سعادت یاوري و حسن عقیدت بوالاپایهٔ امارت رسیده - فرستادند - و کفالت اینان برو مقرر گردید*

نهم [جمادي الثانیه] پسران راجه انوب سنگه که برخي از احوال او در نخستین جلد این سپاس نامه در اثناي گزارش سوانح سال ششم نگارش یافته پس از سپري شدن پدر باستلام عتبهٔ فلک رتبه ناصیهٔ طالع برافروختند - جیرام نخستین پسر بمرحمت خلعت و منصب هزاري ذات و هشتصد سوار از اصل و اضافه و خطاب راجگي و اسب وفیل - و چهار پسر دیگر او فراخور حال بمناصب سرافرازي یافتند *

چاردهم [جمادي الثانیه] دوازده فیل پیشکش معتقد خان ناظم صوبهٔ اوریسه از نظر اشرف گذشت - ویک لك روپیه قیمت مقرر شد *

نوزدهم [جمادي الثانیه] حکیم صالح برادر حکیم فتح الله شیرازي که بتازگي از ایران آمده بود ناصیهٔ بخت بتقبیل آستان عرش مکان بر افروخت - و از پیشگاه نوازش بعنایت خلعت وانعام سه هزار روپیه کامیاب شده در زمرهٔ بندگان درگاه والا منخرط گشت*

بیستم [جمادي الثانیه] بسلالهٔ دودمان اصطفا سید جلال خلف الصدق سید محمد گجراتي - که لختی از سمو نسب و علو حسب و فضایل و کمالات او و نیاکان او در آخر جلد اول گذارش یافته - ده هزار روپیه - و به هاشم کاشغري دو هزار روپیه - و بزاهد بیگ کاشغري هزار روپیه - عنایت شد *

بیست و پنجم [جمادي الثانیه] عزت خان بمنصب دوهزاري

هزار و پانصد سوار - و عوض خان قاقشال بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار از اصل و اضافه سرافراز گشتند *

غرهٔ رجب - لعل خان کالونت را که درین عهد سعادت مهد سرامد نغمه سرایان هندوستاني زبان است بمرحمت خلعت و خطاب گن سمندر بر نواختند - او داماد بلاس پسر تان سین است که حالش گزارش مي یابد - و طرز اورا از شاگردانش نیکو فرا گرفته - و در خواندن دهرپد هاي او بروش او عدیل ندارد - او چهار پسر دارد که هنگام خواندن با او انبازند - بهترین اینها خوشحال است و بسرام - اینان در خوانندگي قرین یکدیگرند - و نخستین چون فهمي و سلیقهٔ درستي دارد بنام نامیٔ خدیو اقبال تصنیفات مي بندد - اما سردفتر مصنفان درین زمان عشرت آگین بهجت تزئین جگذاتهه مهاکب رای است - اگرچه مدار استاني خوانندگان هندوستان بهشت نشان بر تصانیفي که آنرا گیت و چند و دهرو واستت گویند بود - لیکن از انرو که این نغمات شگرف آئین بزبان کرناتک شیوع داشت - و مردم این سرزمین از عدم ادراک معانیٔ آن بجز نغمهٔ و آهنگش در نمي یافتند - میر خسرو هزاره نژاد که از مریدان شیخ نظام الدین بداوني مولد دهلوي منشاء است - چهار گونه برسرائید - یکي قول که بقانون گیت مشتمل است بر عربي و فارسي بنظم یا به نثر - و بناء آن بر یک تال است یا دو یا سه یا چهار - دوم فارسي که اشعار فارسي با ترانه مبني بر یک تال فراهم آورده - سیوم ترانه که بی اشعار اساس آن بر یک تال گذاشته - چهارم تصنیفي است که بهندوستاني زبان برگزارده - و آنرا خیال

و امثال آن نامیده است - و خیال بیش از میر نیز یکچندی بر سرائیده اند - پس ازان راجه مان تومر که قلعهٔ گوالیار در تصرف او بود - و بر دقایق نغمات و تصنیفات هندوستان آگهی تمام داشت - معانی تازه بزبان گوالیار گزارش داده - طرز جدید درمیان آورد - تادرپانت آن بر همگنان آسان گردد - و تصنیف متضمن ذکر کشن را که پیشوای دین کفره بود بشن پد نامید - و هرچه در ستایش دیگر بزرگان کیش یا تعریف ارباب ثروت یا تفصیل مراتب عشق فراهم آورد - استت و دهر پد - نا یک بخشوي کلاونت که از تربیت کردهای راجه مان بود - دهر پد را بجزالت مضامین رنگین - وسلاست عبارات نوآئین - و حسن نغمهٔ دل نشین - و لطف تصرفات گزین - بپایهٔ کمال رسانید - چنانچه آهنگ بی همتائی او روزگار را درگرفت - رسائي آواز او بمرتبهٔ بود که برخلاف سائر نغمه سرایان که اقل مرتبه تا دو کس هم آواز نشوند نیکو نتوانند خواند - تنها درکمال خوبي و سیر آهنگي میخواند - و و شدّ بغایت بلند را که بزبان هندوستان تیپ خوانند - بنوعی ادا میکرد که دانایان دشوار پسند این فن تحسین و آفرین می نمودند - و متاثر میگشتند - و در وقت خواندن پکهاوج نیز مینواخت و در الاپ که ادای نغمهٔ صرف است - و هنگام سرائیدن بآن آغاز کنند - طرز یکتائي داشت - پس ازانکه راجه مان رخت هستي بر بست چندی با پسر او راجه بکرماجیت بسر برد - و چون قلعهٔ گوالیار با ولایتش از تصرف راجه بکرماجیت بر امد - نزد راجه کیرت سرزبان قلعهٔ کالنجر رفت - و درانجا نیز روزگار بکامروائي

گذرانید - آخر الامر سلطان بهادر گجراتي از شنیدن احوال غرابت اشتمال نایک فریفته گشته از راجه کیرت طلب نمود - وراجه کام و نا کام دل از نا یک بر گرفته پیش او فرستاد - سلطان بهادر برسیدن آن یگانهٔ زمانه نشاط بی پایان اندوخت - و نایک بقیهٔ عمر همانجا بسر آورد - بعد ازان آوای نغمهٔ دلکشای تانسین کالونت گوالیاري که منظور شیخ محمد غوث بود گوش جهانیان برافروخت - او سابقا نزد راجهٔ ملک پته و قلعهٔ باند هورام چند بکهیله اسباب کامیابي آماده داشت - چون یکتائي او درین فن دقیق در مجلس بهشت آئین پادشاه فلک بارگاه حضرت عرش آشیاني - که مجمع دانشوران روزگار - و مرجع هنرمندان هر دیار - بود - مکرر مذکور گردید - منشور طلب او مصحوب معتمدي نزد راجه فرستادند - راجه با وجود کمال خواهش ازروی فرمان پذیري تانسین را روانهٔ حضور گردانید - بعد ازانکه شرف آستانبوس دریافت - و نغمه پردازي و لطف آواز او خاطر اقدس را نشاط آگین ساخت - از پیشگاه عنایت مشمول نوازش بیکران فرموده نسبت بهمسران پایهٔ اعتبارش بر افزودند - امروز مدارخنیا گران هندوستان بهشت نشان پرتصانیف بخشو و تصانیف اوست *

درین تاریخ [غرهٔ رجب] میر خان میر توزک از اصل و اضافه بمنصب هزاري ذات و سه صد سوار مفتخر گردید *

هشتم [رجب] سرانداز خان قلماق بعنایت نقاره بلند آوازه گشت - چون بعرض اشرف رسید که مرشد قلي خان فوجدار مهترا و مهابن و کامان و پهاری در اثناي تاخت بریکی از مواضع رصینهٔ

آن سرزمین که ثمرد گزینان آ نحدود دران گرد آمده بودند برسیدن تفنگ جهان را پدرود نمود *

چاردهم [رجب] الله ودیردیخان را بفوجداري و تیولداری آن محال برنواخته دستوري دادند *

هفدهم [رجب] راجه بیتهلداس از دهندهیره ک بطریق وطن باو مرحمت شده - و هژدهم راجه گجسنگه با پسر خود جسونت سنگه از موطن خویش ببارگاه معلی رسیده دولت کورنش دریافتند - شکر الله عرب بخدمت کوتوالی دارالخلافهٔ اکبرآباد از تغیر شاه علي و اضافهٔ منصب مباهي گردید *

بیست و پنجم [رجب] کلیان جهالا ملازم رانا جگت سنگه که رخی از احوال او در نخستین جلد گزارده آمد بدرگاه جهان پناه آمده لختی از اشیا که رانا بعنوان پیشکش مصحوب او ارسال داشته بود بنظر اکسیر اثر در آورد *

بیست و ششم [رجب] حکیم حاذق را از منصب باز داشته پانزده هزار روپیه سالیانه عنایت فرمودند *

شب بیست و هفتم [رجب] ده هزار روپیهٔ مقرر بارباب استحقاق رسید *

غرهٔ شعبان امانت خان که نسخ خط او خط نسخ بر اوراق نسخ نویسان وقت کشیده - در جایزهٔ کتابه که درون گنبد آسمان رفعت مزار خلد آثار حضرت مهدعلیا ممتاز الزماني نگاشته بود بعنایت فیل کام اندوز گردید *

چهارم [شعبان] بدرة التاج خلافت پادشاهزادهٔ والاقدر محمد

داراشکوه - و گوهر صدف جهانباني پادشاهزادهٔ محمد شاه شجاع بهادر - خلعت زمستاني - و بمهين پور خلافت دو لك روپيه نقد نيز - بطريق انعام مرحمت فرمودند - و بيمين الدوله آصف خان خان خانان سپهسالار - و علامي افضلخان - و ديگر امراى عمدهٔ حضور خلعت زمستاني عنايت شد - شاه علي بخلعت و خدمت نوجداري اجمير از تغيير آنروده پسر راجه بيتهلداس كه نيابة بآن مي پرداخت و اضافهٔ منصب و مرحمت اسپ عز افتخار اندوخته بدان صوب مرخص گرديد *

گزارش توجه موكب اقبال بصوب باري و جشن شمسي وزن اقدس بعد معاودت

هشتم [شعبان] اعلام ظفر اتصام بنشاط سير و شكار از داراخلافهٔ اكبر اباد بصوب باري بر افراخته آمد - و باغ نور منزل معروف به دمره به ورود اقدس نضارت و طراوت فردوسي يافت - راجه بيتهلداس را بخلعت بر نواخته بوطن رخصت دادند *

نهم [شعبان] از نور منزل كوچ شد *

درآزدهم [شعبان] منازل ساحل تالاب باري به نزول اشرف پايهٔ آسماني يافت - پنج روز درباري و هشت روز در نواحي آن عشرت اندوز صيد و نخچير بوده سه قلاده شير نر كه از هول حملهٔ آن زهرهٔ شير آسمان آب گشتي - و چندين نيله گاو و آهو و جز آن طعمهٔ نهنگ تفنگ گردانيدند - ميرزا مراد صفوي مخاطب بالتفات خان بمنصب دو هزاري هزار سوار از اصل و اضافه و بانعام

ده هزار روپیه کامیاب گشت - و بنامر سولنکهي فیل عطا فرمودند *

شب پانزدهم [شعبان] بدستور معهود فضلا و صلحا را بعنایت ده هزار روپیه دامن امید بر آمودند *

دوم رمضان عمارات روپباس محط حشمت و اقبال گردید - درین مکان نزه چهار روز مسرت صید و شکار اندوخته از راه فتحپور بدار الخلافهٔ اکبر اباد متوجه گشتند *

هشتم [رمضان] خان خانان سپهسالار و علامي افضلخان و مکرمتخان و دیگر بندهای اخلاص نشان که بامر خاقاني در دارالخلافه مانده بودند پذیره شده در نور منزل بتقبیل آستان ملایک آشیان احراز سعادات دو جهاني نمودند *

نهم [رمضان] مطابق ششم بهمن صبح روز مبارک دو شنبه آفتاب فلک خلافت با فر ایزدي ساحت دار الخلافه را بورود مسعود سعادت آمود گردانیده فروغ افزای دولتخانهٔ معلی گردید - و ازانجا که ساعت فرخندهٔ شمسي وزن اختتام سال چل و ششم و افتتاح سال چل و هفتم از زندگانی جاودانی بعد از انقضای پنج و نیم گری این روز مبارک بود - پیشکاران بارگاه اقبال حریم دولت را بسایبانهای رنگا رنگ - و بساطهای گونا گون - و اصناف اوانی زرین - و سیمین - آراسته بودند - و درین ساعت خجسته آن گرانمایه گوهر بزر و سیم و دیگر اشیاء معهوده برسخته آمد - و جیب و دامان امید جهانیان بزر نثار بر آمود - خدیو هفت اقلیم بر سریر مهر تنویر که بر تخت مرصع زبان زد برنا و پیر است جلوس فرموده دست زر افشان ببذل و عطا بر کشادند - بپادشاهزاده بخت

بیدار محمد دارا شکوه - و سرو جویبار سلطنت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر - و پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش - سه اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلای مینا کار عنایت شد - و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی بازین طلای مینا کار دیگری با زین طلای ساده بواسطة العقد فرمان روائي پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر که در دولتاباد بودند ارسال داشتند - به یمین الدوله نیز دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلای مینا کار دیگری با زین طلای ساده - و بسید خان جهان و راجه گجسنگه خلعت مرحمت فرمودند - پیشکش خان دوران بهادر نصرت جنگ صوبه دار مالوه دو هزار دودامي بنظر انور در آمد - اگرچه در سر زمین مالوه از دیر باز بنسج آن مي پرداختند اما درین دولت خدا داد که روز بازار هنر پروریست بپایهٔ عالي رسیده - چنانچه قیمت جامه واری لزان که بوته‌دار رنگین باشد هشتاد روپیه - و ساده چل روپیه مقرر شده - در نعمت و نفاست هیچ پارچه از پارچهاي سفید که خاصهٔ سواد اعظم هندوستان بهشت نشان است بآن نمیرسد - و درهواي تابستان لباس اقدس ازانست - بخان دوران بهادر و شایسته خان و لختی دیگر از امرای تعینات جنوبي ممالک - مانند سپهدار خان - و رشید خان - و غیر ایشان - خلعت زمستاني فرستاده آمد - بسید جلال و دو پسر او نیچي و دستار شال مرحمت نموده رخصت گجرات دادند - و چار صد اشرفي باو و ششصد مهر مصحوب او بزاریه نشینان گجرات عنایت شد - صلابت خان از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری ذات و هزار سوار سر بر افراخت - حکیم مومنا بسالیانهٔ بست هزار روپیه

از اصل و اضافه نوازش یافت - ملا عبد اللطیف دفتر دار تن بخطاب عقیدت خانی مفتخر گردید - و چون این مجلس فردوس آئین بنشاط و شادمانی و مسرت و کامرانی بانجام رسید - خاقان خورشید افضال سحاب نوال مشکوی مینو مثال را بفروغ عظمت و جلال نور آگین گردانیدند - و نواب فلک نقاب عرش جناب پادشاهزادهٔ جهانیان بیگم صاحب اقسام جواهر و دیگر اصناف نفایس برسم پیشکش گذرانیدند - و بشرف پذیرائی رسید *

پانزدهم رمضان پیشکش میرزا عیسی ترخان پانزده اسپ کچهی که از جونا گده فرستاده بود - و پیشکش محمد شریف خالوی باقر خان سه فیل که از اودیسه روانهٔ درگاه معلی ساخته - از نظر اقدس گذشت *

بیست وچهارم [رمضان] عبدالرحمن روهیله که داخل لشکر منصور دکن است بمنصب هزاری ذات و هشتصد سوار از اصل و اضافه سر افتخار بر افراخت - کلیان جهالا ملازم رانا جگت سنگه بعنایت اسپ و فیل سر افراز گردیده دستوری معاودت یافت - و از فزونی عاطفت برانا خلعت و فیل همراه او فرستادند *

کشته شدن کور کریمداد پسر جلاله عم احداد

چون جمعی از الوسات نغز که رقم ضلالت بر پیشانی ظلمانی ایشان مثبت بود از تباه پسیچی و عذر خواهی که لازم شکیمت فتنه سرشت آن بدسگالان خسارت آئین است بخیال محال افتاده کور کریمداد معصیت نهاد را با منتسبان و لختی از انصار و اعوان سست بنیان که بجد و جهد بهادران ظفر نشان اوارهٔ دشت ادبار

گشته در حدود نوحانی فروکش کرده بودند طلب داشته در کمین
انتظار نشستند - تا هنگام فرصت به تیراه آمده باتفاق مردم تیراه
که درظاهر بنوردیدن جادهٔ اطاعت و فرمان پذیری پیرایهٔ نجات
سرانجام می دادند - و در باطن باندیشهٔ مخالفت وعصیان مواد
خسران ابدی و خذلان سرمدی می اندوختند - و برای دفع ملک
تور اورک زئی و شاهبیگ افریدی و برادران و خویشان آنها که ببدرقهٔ
سعادت و رهنمونی دولتخاشیهٔ انقیاد اولیای این سلطنت خداداد
بردوش دارند بهانه می طلبیدند - سر بشورش بردارند - سعید
خان صوبه دار کابل که برسم هرسال قشلاق در پشاور نموده بود قریب
پانزده هزار پیادهٔ کوه سیر کماندار از عشایر افاغنهٔ آن دیار که بسطوت
اقبال خاقان فلک بارگاه همه را ایل ومنقاد ساخته بود گرد آورده
با راجه جگت سنگه وپردل خان وعزت خان وسید ولی وبرخی
دیگر کنداوران خونخوار و دوهزار سوار از تابینان خود همراه یعقوب
کشمیری وکیل خویش بمالش مقاهیر معین کرد - اتفاقا پیش
از وصول افواج قاهره بحدود تغرلختی کوه نشینان آن سرزمین برای
حراست مال وجان ازدست انداز بهادران فیروزی نشان برادر
کریمداد را که سابقا ببلخ فرار نموده بود و درینولا باغوای نذر محمد
خان والی بلخ پوشیده درقبایل نغر درآمده آتش فتنه ملتهب
میگردانید - و آن طایفهٔ حق نشناس را بر معاضدت وموافقت خان
مزبور تحریض مینمود - با برادر هزار میر اورک زئی که با کور
کریمداد نرد یکرنگی می باخت از هم گذرانیدند - وبدین دست آویز
اکثر سران نغر عسکر اقبال را پذیره نموده در بنگش بالا دیدند -

و چون دلاوران پیکار گزین داخل ثغر گردیدند - کرورها کروه مردم آنجا بوساطت نیک سگالان . این دولت بلند صولت آمده ملحق گشتند - مگر الوس لکن و دیگر دو قبیلهٔ وبیله که کور کریمداد با دیگر مقاهیر بی بنیاد دران گروه بی رشاد بسر می برد - و چون از فزونی خراس روی آمدن نداشتند راه زینهار جز کوچهٔ فرار ندانسته بکوههای مسیر العبور و درهای تنگ پناه بردند - غزاة فیروزی فراوان انبار غلهٔ مرده بتاراج برده منازل و مساکن آن خانه خرابان دین ودینی از بیخ و بن برکندند - و ازانجا که مخالفان این دولت آسمان رتبت را جز ناکامی نصیبهٔ نیست دران جبال مرتفعه و شعاب ضیقه از بالا برف و باران مانند نوازل آسمان برمفارق شان می بارید - و از پائین سیلاب شمشیر آتش افشان پیادههای کوه پیما که چون باد برکنگرهٔ سحاب بلندی گرا گشتی کاخ هستی گروه خاکسار از پا می انداخت - چون مقاهیر از شدت برودت هوا و تیزی آب تیغ مجاهدان فیروزی انتما بستوه آمده بودند - و هرروز جمعی مرحله پیمای نیستی میگشتند - چارهٔ رستگاری جز سپردن کور کریمداد با اهل و عیال ندیده آن واژون طالع را دستگیر ساخته با توابع و لواحق حواله نمودند - و جنگ آوران نصرت مند ازانجا مراجعت کرده به پیشاور نزد سعید خان رسیدند - خان حقیقت حال بدرگاه معلی عرضه داشت نمود - اورنگ نشین اقبال او را بعنایت ارسال خلعت خاصه سربرافراختند - و فرمان شد که آن تبه کار سیه روزگار را به یاسا رساند - او پس از ورود یرلیغ جهان مطاع آن غنوده بخت تیره اختر را بقتل رسانید *

درینولا عرضه داشت صفدر خان که در ششم سال میمنت اشتمال اورنگ آرائي خاقان ممالک ستان بعنوان سفارت نزد شاه صفي فرمان رواي ایران رفته بود مشتمل بر بعضي سوانح آن مملکت که باعث درنگ صفدر خان دران ملک و سبب تاخیر دیدن شاه صفي گشته بدرگاه خواقین پناه رسید - و ازان رو که دانستن سوانح مذبوره دربعضي وقایع آتیه مدخلي دارد آنرا درین نگارین نامه برمي نگارد •

یکي سانحهٔ بلدهٔ وان است - تفصیلش آنکه پاشاي وان از قیصر روم سلطان مرادخان متوهم گشته بشاه صفي نوشت - که اگر فوجي از دلیران کار آزموده روانهٔ این حدود سازید حصار حواله نموده بیایم - شاه براي حصول این امنیت که مرکوز طبیعت او بود بهتبریز شتافته رستم خان گرجي ناظم آنرا که دران هنگام سپهسالار ایران بود با لشکر آذربایجان و گروهي دیگر بحصن وان فرستاد - و چون قیصر روم بر ارادهٔ حاکم وان و توجه افواج ایران آگاه گردید - رقمي منبي از اقسام تلطف نگاشته باو پیغام داد - که بي وقوع امري که موجب انحراف ازین دودمان و باعث التیام بوالي ایران باشد حصار بقزلباش سپردن از عقل و دانش دور است - باید که ازین خواهش ناروا و عزیمت نا سزا باز آمده دیگر پیرامون چنین اندیشهاي باطل نگردد که ما آن ولایت را براي توطن باو مفوض مینمایم - چل هزار سوار بکمک او فرستادیم که اگر لشکر قزلباش نزدیک وان آید به نبردو پیکار دمار از روزگارش برآورند - اتفاقا وصول لشکر ایران و حشر روم یکمرتبه واقع شد - و پاشاي وان که برسیدن حکم سلطان مراد خان از عهد خود پشیمان گشته بود قلعه را بررزي

رستم خان دربست - رستم خان هرچند در جدال و قتال کوشید اما کاري از پیش نتوانست برد - و جمعي را دران آوردگاه بکشتن داده ناکام بصوب تبریز برگشت *

دیگر واقعهٔ ایروان - در عهد سلطنت شاه عباس که باصائت رای و اصابت تدبیر - و فزونی حفظ - و حراست مملکت - و فراوانی ضبط - و سیاست سپاهي و رعیت - از دیگر سلاطین صفویه امتیاز داشت - هرگاه لشکر روم بر قزلباش می آمد - ازانرو که شاه از پیکار شاه اسمعیل و سلطان سلیم که تاریخنامها ازان باز گوید عبرت بر گرفته بود - جنگ مواجهه نمیکرد - و باحکام حصون و تخریب محال سر راه لشکر غنیم و احراق قضیم و علیق آن مواضع و سد طرق آذوقه می پرداخت - و بدین سبب رومی ناکام بر میگشت - درینولا که سلطان مراد خان که بوفور شجاعت و بسالت اتصاف داشت فرمان روای ولایت روم گردید - و شاه صفی حکم فرمای ایران - قیصر روم بارادهٔ تسخیر ایروان و تبریز و بغداد که شاه عباس آنرا بفکر و تدبیر و حرب و پیکار از دست رومیان کشیده بتصرف در آورده بود متوجه گشت - و بر خلاف قانون نیاکان خویش که بي سانحهٔ عظیم و حادثهٔ جسیم از مستقر اورنگ فرمان دهي حرکت نمي نمودند با لشکر جرار از سوار و پیاده و توپچی قدر انداز و توپخانه با سامان و ساز نخست بر ایروان آمده حصار آنرا که در ضبط طهماسپ قلي خان ولد امیر گونه خان بود محاصره نمود - تا یک هفته بسر دادن توپ و تفنگ هنگامهٔ کارزار گرم داشته دیوار حصار از چند جا بزمین هموار گردانید - طهماسپ قلي خان که از شدت محاصره و غلبهٔ امواج روم

ستوه آمده بود و نیز سفاکی و بی باکی شاه صفی که دربارهٔ نواختگان جد خویش و سران آن دولت بروی کار آورد او را هراسان داشت - بسلطان مراد خان پیغام داد - که اگر قلعه نشینان بجان ومال امان یابند - و من با چندی که آرزوی ملازمت داشته باشند در زمرهٔ نوکران منسلک گردم - و دیگران مطلق العنان شوند - قلعه را حواله می نمایم - و چون ملتمس او به پذیرائی رسید روز پانزدهم از تاریخ محاصره حصار سپرده سلطان را دید - و ازانجا که در قزلباش بفزونی حسن شهرت داشت بیوسف پاشا موسوم گشت - سلطان ضبط ایروان را به یزنهٔ خود غلامی مرتضی پاشا نام باز گذاشته بعزیمت فتح دیگر ولایات که درین یساق پیش نهاد همت گردانیده بود رکضت نمود - و به تبریز که آهالی آن مکان از شهر بر آمده بجبال زینهاری شده بودند رسیده سه روز توقف کرد - درین اثنا از نوشتهٔ والدهٔ خود که از استنبول ارسال داشته بود دریافت که چون درین غیبت فرنگیان ضلالت آهنگ برثغور مملکت روم هجوم آورده رعیت و سپاه را از دوری فرمان گذار در تذبذب انداخته اند و نزدیک است که تزلزلی بقواعد ملک و دولت راه یابد - بمجرد آگهی برین ماجری باستعجال تمام معاودت نماید - بنابران قیصر از تبریز مراجعت نموده بسرعت هرچه تمامتر باستنبول شتافت - و فرمان روای ایران که در چل فرسخی تبریز اقامت گزیده از کثرت لشکر روم و سطوت مبارزان آن مرز و بوم قدم پیش نمیگذاشت عرصه را خالی یافته تسخیر ایروان را درین سال پیش نهاد همت ساخت - و بگرد آوردن لوازم قلعه کشائی پرداخت - و در موسم زمستان و

هنگام ریزش برف و باران آنرا محاصره نموده تا سه ماه معرکه افروز پیکار گردید - و قریب بیست هزار قزلباش بکشتن داد - درین اثنا مرتضی پاشا باجل طبیعي رخت هستي بر بست - قلعه گزینان بعد از سپري شدن قلعه دار تا چارده روز آنرا پنهان داشته داد مردانگي مي دادند - پس ازان تنگ آمده و طاقت حراست حصار بی سردار در خود ندیده امان طلبیدند - شاه قلعه را متصرف گشته اقسام محترفه و دیگر رعایا را رخصت نمود - و کندآوران لشکر روم را از اعالی و اسافل همراه برده هر طایفه را بجائي فرستاد - چنانچه گروهی که بقندهار رسیده بودند همراه علیمردان خان که سبب آمدن او گزارش خواهد یافت بهندوستان آمده تارک بخت باستلام عتبهٔ سنیه بر افراختند - و خاقان گیتی ستان از عواطف ملکانه بیشتری را در زمرهٔ بندگان در آورده چندي را که هولی وطن در سر داشتند زر نقد عنایت فرمودند - و فرمان شد که متکفلان بندر سورت بر جهازات سرکار والا روانه نمایند *

دیگر بغی ورزیدن خان احمد خان اردلان حاکم کردستان - که از بلاد معمورهٔ مشهورهٔ آن حسن آباد و شهر زور و مریوان است - چون خان مزبور نیز از خونریزی شاه صفي خایف گشته پنهاني بمسلك مطاوعت و منهج موافقت رومیان در آمده بود - درین هنگام که یساق ایروان درمیان آمد کمک لشکر قزلباش ننموده بقیصر نوشت که بیکي از نظّام ولایات قریبهٔ این ملک برلیغ رود که هرگاه من اشاره نمایم زود خود را رسانیده این ولایت را بحصون حصینهٔ آن به تصرف در آرد - و مرا با توابع و لواحق روانهٔ حضور گرداند -

سلطان مراد خان بکوچک احمد پاشا ناظم موصل نوشت - که بمجرد رسیدن نوشتهٔ مشار الیه با لشکر خود بدان صوب شتافته کرد متان را متصرف گردد - و اورا روانهٔ حضور سازد - فرمان روای ایران مافی الضمیر خان احمد دریافته سیاوش غلام شاه عباس را که پیش از آمدن قیصر با رستم خان در سرحد ایروان ترددات نموده بمرتبهٔ تولرآقاسی رسیده بود با شاه ویردیخان لر و سلیمان خان خویش خان احمد و گروهی دیگر بمالش خان احمد فرستاد - او برینمعنی آگهی یافته کوچک احمد پاشا را نزد خود طلبید - کوچک احمد با چند سردار دیگر که دران نواحی اقامت داشتند بخان احمد پیوست - و در پای حصار مریوان که بنگاه خان مزبور بود فرود آمد - درین اثنا سیاوش با لشکر خود بغتةً برین افواج می ریزد - و کوچک احمد را که بمرض مبتلا شده بود و ازین رهگذر لشکر روم از توزک افتاده با در پاشا و دیگر گروه انبوه بقتل آورد چندی از مردم معتبر اسیر میگیرد - خان احمد جز فرار چاره نیافته بموصل گریخت - و درانجا باجل موعود در گذشت - و سیاوش کردستان را بسلیمان خان حواله نموده ماسوران را نزد شاه صفی درحین مراجعت او از ایروان بصفاهان آورده گذرانید *

برافراختن رایات گیتی پیما بقصد صید و شکار از دار الخلافهٔ اکبر اباد بصوب سورون و گذارش برخی دیگر وقایع

بیست و پنجم رمضان در اسعد ساعات و احسن اوقات موکب

جهان پیما از دار الخلافه بصوب مورون که مصطادي است مشحون بانواع سباع و اصناف وحوش و طیور بره نوردي درآمد - و حوالی دار الخلافه خیام گردون احتشام بر افراختند - درین روز میمنت اندوز حراست دار الخلافه بسیف خان و فوجداری این روي دریای جون بآگاه خان خواجه سرا مفوض شد - و نخستین بخلعت خاصه و دویمین بخلعت و فیل نوازش یافته مرخص گشتند *

بیست و ششم [رمضان] موضع نجابت پور که در اقطاع نجابت خان است بضیاء لواء ظفر انتما منور شد *

بیست و نهم [رمضان] ظاهر قصبهٔ مورون که از اکبرابادِ بیست و چهار کروه بادشاهیست محط سرادق فلکي ارتفاع گردید- و رستم خان تیولدار سنبهل درین منزل سعادت ملازمت دریافت *

سلخ این ماه [رمضان] ساحل دریای گنگ که آبش در شیرینی و گوارائی گزیده ترین میاه سواد اعظم هندوستان بهشت نشان است مخیم اقبال گشت - و درین ماه مبلغ سي هزار روپیهٔ مقرر بفضلا و ارباب تقی تقسیم پذیرفت *

غرهٔ شوال بعرض اقدس رسید که درین نواحي ببری چند در بیشه فراهم آمده بقطان و ره نوردان آن سر زمین ایذا می رسانند - خاقان دادگر که خیر سگالی برایا کافهٔ پیش نهاد همت پادشاهانه دارند بدان سو متوجه گشته یازده ببر به تفنگ شکار فرمودند *

دوم [شوال] نجابت خان دولت ملازمت اندوخت *

سیوم [شوال] از دریای گنگ براه جسر عبور فرموده بصید ببر و دیگر جانداران صحرائي در محال پرگنهٔ سهنسوان عشرت اندوز

گردیدند - میر فیض الله مخاطب برحمت خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار مباهی گشت *

پنجم [شوال] هزار سوار شایسته خان را دو اسپه سه اسپه مقرر نموده اورا بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار - سه هزار سوار دو اسپه سه اسپه بر نواختند - خلیل الله خان میر آتش که خدمت قراول بیگي نیز بدو مفوض است بعنایت فیل بلند پایگي یافت *

هشتم [شوال] میرزا رستم صفوی که یرلیغ معلی بطلب او شرف صدور یافته بود بدولت ملازمت فایز گردید - رستم خان را خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه عنایت نموده رخصت انصراف به سنبهل دادند *

نهم [شوال] یمین الدوله و علامي افضلخان با ارباب دفتر و گروهی دیگر از بندهاي پادشاهي که پس از انتهاض رایات عالیات از دارالخلافه راهي شده بودند باردوی گیهان پوي ملحق گشته سعادت آستان بوس دریافتند - چون جوقی از فساد پیشگان آن مرزستان در موضع کراوین از مضافات پرگنهٔ جدوار گرد آمده باعتماد استواری جا پا از جادهٔ اطاعت و انقیاد بیرون گذاشته بودند اصالتخان و شیخ فرید ولد قطب الدین خان با تابینان و خلیل الله خان میر آتش با جمعی برق انداز و جان سپار خان بخشی احدیان با احدیان از پیشگاه خلافت معین شدند - تا اساس زندگی مخذولان از بیخ بر اندازند - دلیران عرصهٔ شهامت بسرعت تمام بحوالی حصار مقاهیر رسیدند - حصن گزنیان بانداختن تیر و تفنگ

و دیگر آلات جنگ پرداخته نایرهٔ قتال بر افروختند - و مبارزان لشکر منصور از در و دیوار درون حصار ریخته مقهوران را به تیغ آبدار ازهم گذرانیدند - و عیال و اطفال ایشان بقید اسار در آوردند - چون پسر جان سپار خان درین کار زار بزخم تفنگ در گذشت - اعلی حضرت او را پس از مراجعت بخلعت بر نواخته بمراحم پادشاهانه تسلیه بخشیدند *

چاردهم [شوال] بخان عالم دو اسپ راهوار مرحمت شد یوسف محمد خان تاشکندي تیولدار سرکار بهکر بمنصب سه هزاري ذات و دو هزار و پانصد سوار از اصل و اضافه سر افرازي یافت - مادهو سنگه و هري سنگه پسران راورتن از زاد بوم خویش آمده هر کدام یک فیل برسم پیشکش گذرانید - خاقان شیر شکار از چهارم ماه تا هژدهم در مضافات پرگنهٔ سهنسوان نوزده ببر بتفنگ و صد چرز به باز و بسیاری از دیگر جانداران چرنده و پرنده شکار نموده نوزدهم عنان یکران بسمت دارالخلافه منعطف ساخته از دریای گنگ عبور فرمودند - و حوالی قصبهٔ سورون معسکر اقبال گردید - درین روز جمال خان قراول را که درین شکار خدمت نیکوئی آورده بود بزر سنجیده مبلغ همسنگ او را که هشت هزار روپیه شد بدو مرحمت نمودند *

بستم [شوال] از عرضه داشت سیومین پور جلال بمسامع حقایق مجامع رسید که روز پنجشنبه دهم شوال آن والا گهر را از دختر شاه نواز خان صفوي صبیهٔ سعادت سرشت بوجود آمده - اعلی حضرت آن پاک نژاد را بزینت النسا موسوم ساختند - الله ویردي

خان که بحکم خدیو هفت کشور از مهترا آمده سعادت همرهی رکاب فیروزی اندوخته‌بود بعنایت خلعت واسپ بازین مطلامفتخر گشته دستوری معاودت یافت *

بیست و چهارم [شوال] ساحل دریای جون به نزول اقدس مهبط برکات گردید - راجه جیسنگه که از وطن آمده بود - و سیف خان و مکرمت خان و دیگر بندها که در دار الخلافه اقامت داشتند بادراک شرف ملازمت مستسعد گشتند - نجابت‌خان به کول مرخص شد - هریسنگه ولدکشن سنگه راتهور باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدي هشت صد سوار فرق عزت بر افراخت *

درین تاریخ رفیع الله برادر زادهٔ قاضی خان از تعیناتیان کابل احراز دولت تقبیل عتبهٔ سپهر مرتبه نموده عرضه داشت علیمردان خان مشتمل بر زینهاري شدن بدرگاه خلایق پناه و تمسک بحبل متین بندگي و ارادهٔ تسلیم قلعهٔ قندهار باولیاي دولت پایدار و عرضه داشت سعید خان که مضمون آن نگارش می یابد از نظر اقدس گذرانید *

روز دو شنبه بیست و ششم شوال بادشاه گیتي پناه کشتی سوار دارالخلافه توجه فرموده حریم خلافت را بانوار ظل اللهي برافروختند درین روز مبارک فیل موهوم بمقبول شاهی سرامد افیال عادل خان که با ساز طلا و جل زربفت لالی دوز و ماده فیل برسبیل پیشکش روانهٔ آستان معلی ساخته بود بنظر والا در امد و محمد امین ولد شاه قلیخان که بتازگي از توران آمده سعادت آستان بوس دریافته بود بمرحمت خلعت و منصب پانصدی ذات

و دو یست سوار و انعام شش هزار روپیه فرق عزت بر افراخت *

از سوانح این سال فرخنده مال فتح قلعهٔ قندهار است با دیگر قلاع آن دیار

چون ایزد جهان پرداز و دادار بی انباز حدوث هر امری از امور دولت و جهانبانی و سنوح هر اثری از آثار سلطنت و کشور ستانی را بوقتی مخصوص و مصلحتی خاص منوط گردانیده است - و به تجلی صفتی از صفات علیا و تاثیر اسمی از اسماء حسنی مربوط - اگرچه توجه اقدس بر تسخیر حصار قندهار که از حصون حصینهٔ زابلستان است و کشایش دیگر قلاع آن دیار همواره مبذول بود - تاچندی حصول این امنیت بسبب ورود لختی موانع و وقوع برخی عوایق که اشتغال بدفع آن ناگزیر بود در پردهٔ توقف ماند - و بعد ازان که کارگزاران تقدیر مواد تحصیل این کام و اسباب تسهیل این مرام آمادهٔ گردانیدند - و هنگام آن شد که شعبدهٔ کاری اقبال جهان افروز ونیرنگ سازی دولت عدو سوز - نقاب تعویق از چهرهٔ مقصود بر گیرد - دربن سال فرخ فال کشایش آن مویل رفیع با دیگر معاقل منیعه جلوهٔ ظهور داد - چنانچه بتفصیل گزارش می یابد - این حصار استوار از سال چهلم سویر آرائی حضرت عرش آشیانی بعد از التجاء میرزا مظفر صفوی بدرگاه سلاطین مطاف درتصرف بندگان این آستان گردون نشان بود - پس از اورنگ نشینی حضرت جنت مکانی شاه عباس که همواره تمنی این محکمه در دل داشت زنبل بیگ بکدلی تو شمال باشی را که در اواخر دولت شاه بمرتبهٔ

سپهسالاری ایران رسید با خان عالم که از پیشگاه حضرت جنت مکاني برسالت رفته بود بعنوان سفارت فرستاده اظهار این مطلب نمود - حضرت جنت مکاني چون از اعیان دولت کنکاش خواستند و ایشان در جواب ماندند - آنحضرت که همواره در حل مشکلات و کشف معضلات از رای رزین و رویت دوربین خاقان خورشید ضمیر استصواب مي نمودند درین باب نیز ازان فروغ افزاي دودمان جلالت مصلحت جستند - اعلی حضرت معروض داشتند که هرچند در اعطاء این حصن رکین جز روائي آرزوی فرمان روای ایران امري دیگر ملحوظ خاطر حق گزین نیست - اما ظاهر بینان جهان و صورت گزینان کیهان از فزونیء استیلاء دارای ایران خواهند انگاشت - اولی آنکه سد ابواب این گفتار نموده خاطر از حصار بسرانجام مواد و لوازم قلعه داري واپرداخته خانجهان لودي را که بکثرت قبیله و فزونیء سامان و دستگاه و عزت و اعتبار امتیاز دارد بدانصوب بفرستند - که اگر دارای ایران به تسخیر آن پردازد پای ثبات فشرده چندان مقاومت نماید که این مرید اخلاص پژوه خود را برساند - و کیفر این حرکت ناکوهیده و رکضت ناپسندیده در کنار امانی و آمالش گذارد - بیدار بختي که بتائیدات آسماني و توفیقات رباني تسخیر اقالیم سبعه پیش نهاد همت والا و نهمت بلندي گرای خود گردانیده باشد - و باسعاد اقبال روز افزون - و امداد طالع همایون - تذلیل رقاب سلاطین روزگار - وتعفیر جاه خواقین سپهر اقتدار - وجه عزیمت ساخته چگونه راضي خواهد شد - که جزوی از اجزای مملکتش یا برگي از گلزار ولایتش بتصرف بیگانه

در آید - حضرت جنت مکانی این رای ثاقب را پسندیده در برابر خواهش او جوابی نفرمودند - و مقرر شد که خانجهان یقندهار بشتابد - او از کاهل منشی و تن آسانی به پیشکاران دولت که از وفور بی پروائی حضرت جنت مکانی در معاملات سلطنت مدار کار برآنها بود، ساخته صوبهٔ ملتان برای خویش و حراست قلعه برای عبدالعزیز خان التماس نمود - و تعهد کرد که هرگاه احتیاج افتد خود را از ملتان بمدد عبد العزیز خان برساند - ملتمس او بقبول موصول گردید - شاه این ماجری از نوشتهٔ زینل بیگ دریافته پیوسته در کمین فرصت می بود - و انتظار قابو میکشید - تا انکه خدیو زمان در سال پانزدهم سلطنت حضرت جنت مکانی بسببی که درتضاعیف وقایع نهم سال از دور اول جلوس اقبال مانوس بتفصیل تمام نگارش یافته بار دوم بدکن تشریف فرمودند - و زینل بیگ سفیر ایران که هنوز از درگاه گردون جاه رخصت انصراف نه یافته بود پنهانی بشاه عباس نوشت - که درین هنگام که پادشاهزادهٔ والا مکان که نظام ممالک سواد اعظم هندوستان بآرای صواب انتما و تدبیرات گیتی کشای او باز بسته است بمهم دکن مشغول است- اگر اندیشهٔ قندهار در دل باشد به ازین قابو نیست - شاه فرصت غنیمت شمرده برسر قندهار آمد - وچون عبد العزیز خان قلعه دارکه از مراتب سپه داری وکار گزاری و مدارج زرم آرائی ونبرد آزمائی نصیبه نداشت از مقاومت شاه و کمک صوبه دار ملتان پیرای افغان مایوس گردید - بعد از محاصرهٔ چل و پنجروزه با چندی دیگر از بندهای پادشاهی در شهریور ماه سال هفدهم جلوس حضرت

جنت مکانی مطابق هزار و سی و دوم هجری از قلعه برآمده شاه را دید و قلعه را بسپرد - شاه عبدالعزیز خان را با همرهان رخصت مراجعت هندوستان داده تنظیم امور قندهار بگنجعلی خان زیک که سابقا حکومت کرمان داشت و شاه اورا بابا میگفت و می نوشت تفویض نمود - و خود بایران برگشت - و پس از سپری شدن گنجعلی خان خلف او علیمردان خان را ناظم آن ولایت گردانیده بابای ثانی می نگاشت - و چون قوایم اورنگ خلافت بجلوس عالم آرای حضرت خاقانی آسمانی پایه گردید مهم قندهار اهم دانسته خواستند که اعلام ظفر اتسام بصوب دار الملک کابل برافرازند - و آن بلده را محط سرادق عظمت و جلال و مرکز رایات ابهت و اقبال گردانیده یکی از درایی فلک سلطنت را با عساکر ستاره شمار و توپ بسیار و فیلان کوه سار بدان صوب بفرستند - درین اثنا فتنه آمیزی اناغنهٔ تیره ایام - و شورش انگیزی بندیلهای بد فرجام - و نفاق گزینی و ضلالت آئینی دکنیان نا کام - روی نمود - و یساق قندهار چندی در توقف افتاد - و بعد ازان که خاطر اولیای دولت قاهره از تنبیه و تادیب این فساد پیشگان بجمعیت گرائید بسعید خان حاکم کابل یرلیغ رفت که تعین جنود نصرت آمود بکشادن حصار قندهار مقرر فرموده ایم باید که از تنظیم و تنسیق صوبهٔ کابل و هردو بنگش و فرو نشاندن فتنهٔ اناغنهٔ جبال نشین آنصوبه فارغ گشته چنان آماده باشد که بمجرد رسیدن فرمان والا بی توقف و امهال درخدمت پادشاهزادهٔ کامگار والا تبار که عنقریب معین خواهد شد بدانجانب راهی شود - و یکی از کومکیان صوبهٔ کابل را که

ندور بیني و کار داني اتصاف داشته باشد بقندهار بفرستد - تاهم بر کیفیت حصار و کمیت لشکر آن دیار آگهي یابد - و هم اطوار این سلطنت گردون آثار بعلي مردان خان و انموده اورا به بندگی درگاه آسمان جاه مستمال گرداند - سعید خان باصطلام مفسدان صوبهٔ کابل که لختي ازان نکاشته آمد وا پرداخته پاوی آقا ملقب به ذوالقدر خان را پنهاني نزد علیمردان خان فرستاد - او بقندهار شتافته مراتب جهان کشائي و گیتي پیرائي اقبال روز افزون - و فسحت مملکت - و وسعت دولت - و فراوانی اسباب قدرت و دستگاه - و فزونی مواد حشمت و جاه - و کثرت خیول بادپا - و بسیاری فیول کوه ربا - و خزاین موفوره - و عساکر منصوره - و دیگر امارات فیروزی - و علامات بهروزی - بعلیمردان خان بیان نمود - و باعطاف بي پایان و الطاف نمایان خاقان ممالک ستان امیدوار ساخته برگزارد - که چون از ریعان برنائي و عنفوان کارآزمائي حضرت شاهنشاهي هرمهم دیر برا که اختتام آن پیش نهاد همت والا و عزیمت جهان پیرای بادشاه جهان کشا گردید بتائیدات رباني در مختصر زماني مطابق خواهش اولیاء این دولت دوجهانی انجاح پذیرفت - و هر مملکت دشوار کشا که کشایش آن مطمح نظر بلند و همت آسمان پیوند این شهنشاه دین پناه گشت بتیسیرات آساني دوکمتر وقتی موافق آرزوي اصفیاي این سلطنت جاودانی انفتاح - اولی آنکه بقدم اخلاص ره سپر جادهٔ مستقیم بندگي گشته حصار قندهار را که پیشتر نیز باولیاء دولت این دودمان والا شان متعلق بود به بندهاي پادشاهي بسپارید - وخود را بدرگاه خواقین

پناه رسانیده ناصیهٔ سعادت بخاک آن آستان عرش مکان برافروزید و الا زود باشد که بورود جنود اقبال و جیوش فیروزی مال * ع *

* همه سپه شکن دیو بند قلعه کشا *

تمامی ملک زابلستان باضافات آن مسخر گردد - حاکم قندهار باذرالقدر خان سلوک پسندیده نموده مرخص گردانید - و گفت - که پاسخ این مقدمات بزبان یکی از معتمدان خود سپرده او را نزد سعید خان میفرستم - و ازان رو که درایام دولت حضرت جنت مکانی ظفر خان پسر خواجه ابوالحسن که به نیابت پدر بنظم مهام صوبهٔ کابل می پرداخت بجهت قرب جوار ارمغانی بعلیمردان خان ارسال داشته بود - و خان مزبور در برابر آن چیزی نفرستاده درینولا علی بیگ را که از آقایان معتمداو بود بالختی از اشیا روانه ساخت که هم بایصال هدیهٔ ظفر خان بپردازد و هم بپاسخ گزاری سعیدخان قیام نماید - و چون در دهم سال جلوس عالم آرا نهضت اعلام اسلام بصوب پنجاب بعزم تسخیر قندهار مقرر شد - عرضه داشت وزیرخان ناظم پنجاب مشعر برقحط و غلای آنصوبه بدرگاه سلاطین مآب رسید - ازانجا که نیك پسیچی کانهٔ برایا وار مهر آثار این دولت پایدار سپهر اقتدار است - این رکضت خجسته را بسال دیگر باز گذاشتند و علیمردان خان پس از آگهی بتهیهٔ مواد حصانت حصار پرداخته قلعهٔ منیعی بر فراز جبل لکه که مشرف است برحصار قندهار برافراخت - و بوالی ایران نوشت که عنقریب افواج هندوستان بقندهار میرسد - من اگرچه اسباب قلعه داری از توپخانه و آذوقه و دیگر ناگزیر مهیا ساخته آمادهٔ تحصن گشته ام اما شاه مستعد

جدال وقتال بوده هنگام پیکار و وقت کار زار اهل حصار را مستظهر گردانند - شاه صفی اینمعنی را بران که او برای رواج کار و رونق بازار خود نکاشته است حمل نموده وزنی ننهاد - و مکرر در اثنای باده پیمائی که زمان غنودگی خرد است با ندماء مجلس برگزارد که علیمردان خان از فزونی سامان و دستگاه ره گرای خیالات فاسده گشته او را باعیال بپاسا رسانیده اموال او را بدست باید آورد - خان مزبور از نوشتهٔ لختی خیر سگالان خویش برین قصد ناصواب آگاه گردیده بخود اندیشید - که درین هنگام که تسخیر قندهار وجههٔ صریمت اقلیم کشای فرمان فرمای هندوستان گشته و نزدیک است که افواج قاهره بحرکت درآید شاه صفی بتحریض برخی از هنگامه آرایان فساد چشم از حقوق دیرین خدمت من و پدر باز بسته درفکر جان ومال من افتاده است چرا خود را بمعرض تلف درآورم - وباچنین پادشاهی که درگاه خوافین سجده گاهش پناه خداوندان تخت و دیهیم و آرامگاه نیاز مندان هفت اقلیم است براه مخالفت شتابم - و بتوقع کمک لشکر قزلباش که مکرر دستخوش عسکر روم شده - سبیل هوا جوئی شاه صفی که درعهد جور مهدش از بسیاری سفك دماهر سرائی نوحه سرائی است و هر کاشانهٔ غم خانهٔ - پویم - اولی آنکه تا یکبارگی مکنون ضمیر من برملا نیفتد چندی در ظاهر طریقهٔ مطاوعت شاه مسلوک داشته پنهانی تخم اخلاص در زمین عبودیت درگاه عالم پناه می کاشته باشم - و راه ارسال رسل و رسایل به اولیای دولت ابدمدت خصوصا امراء ثغور کابل کشاده دارم - و چون شاه بر انحراف واستنکاف خان مزبور آگهی یافت خلف ارشد او محمد علی

بیگ را که عدد سنین عمرش بهفده رسیده بود نزد خود طلبید -
او با آنکه پسر را با نقایس تنسوقات فرستاد شاه از قصد خود باز
نیامده خواست که بحیله سازي و خدعه پردازي اورا نیز بدست
آرد - و بدین عزیمت سیاوش قولار اقاسی را که بمشهد مقدس
فرستاده بود حکم نمود که بصوب قندهار بشتابد - و پیش از وصول
خود بعلی مردان‌خان بنویسد که‌از استماع‌توجه عساکرهندوستان شاه
مرا بکمک تعیین نموده است و پس ازان که بقلعه درآید خاطر از
استحکام حصار وا پرداخته اگر تواند اورا دستگیر ساخته روانهٔ حضور
سازد و الا همانجا بقتل آورد - و رقمی مشعر بر گونا گون عواطف و
مراحم و ارسال کمک‌نزدعلی مردان‌خان‌فرستاد - تا بتمویه و تلبیس
اورا غافل گرداند - ازانجا که بیدار مغز آگاه دل‌بدینگونه دیو افسانها
نغنود - ناظم قندهار بعد از رسیدن رقم‌ونوشتهٔ سیاوش بسیاوش پیغام
داد که الحلال آمدنت بدین جانب مصلحت نیست - چه اگر
پیش از ورود مواکب هندوستان با لشکرخود بحصار درائي ازکثرت
مردم کار بعسرت میکشد - و اگر در فناء قلعه بنشیني بیم آنست
که بعد از ورود افواج با همرهان پی سپر فنا گردي - سیاوش آنرا
بگوش قبول نشنوده بفراه آمد - و برای در شدن خویش بحصار
قندهار دیگرباره بعلي مردان خان نوشت - خان مومی الیه پاسخ
داد - که بهتر آنست که از گرد راه بخراسان بر گردي تا سر برتن
و جان در بدن دارم ترا گرد قلعه نخواهم گذاشت - شاه پس از
آگهي بر حقیقت حال سیاوش را بیش از پیش تاکید نمود - او
بقلعهٔ بُست رسیده چون‌بیقین‌دانست که علی‌مردان‌خان‌از اطاعت

فرمان روای ایران رو مطلق بر تافته پناه باولیای دولت گردون صولت پادشاه ممالک ستان برده - و سپاه کواکب شمار متوجه تسخیر این دیار است - بقدم ادبار پیش آمده در موضع کوشک نخود فرو کش کرد - و بذریعهٔ مکر و تزویر لختی قزلباشان خامل الذکر را از علی مردان خان روگردان ساخته بجانب خود باز کشید - وازین رهگذر تشتت و تذبذب تمام بحال قلعه نشینان راه یافت - و آثار اختلاف آراء که منتج عدم نظام است بروی روز افتاد - و علامات غدر و نفاق رو بتزاید نهاد - ناگزیر علی مردان خان گروهی را که طریق یکتائی بسیاوش باز کشاده نهانی حقایق آنها می نمودند از ارک بر آورده با طایفهٔ دیگر که نقوش دورنگی از ناصیهٔ احوال کثیر الاختلال شان نیز پیدا بود بمحال بعیده نرستاد - و برخی از خویشان صداقت نشان و غلامان جان نشان را در ارک نگاهداشت - در خلال این حال سرامد سرزبانان قندهار ملک مغدود و برادر او کامران که بطلب علی مردان خان آمده بودند برسم کنکاش برگزاردند - که اگر متابعت و هوا جوئی بندهای پادشاه سکندر جاه و شهنشاه فلک بارگاه پیش نهاد خاطر عاقبت بین است - درین وقت که دارای ایران در مقام کین توزی و خون ریزی است - و وفا و وفاق حصار نشینان صورت نفاق گرفته - باسراء صوبهٔ کابل که مدد ایشان زود تر میرسد باید نگاشت - که هنگام طلب خود را برسانند - او مغدود را نزد خود نگاهداشته بکامران گفت که نخست عوض خان قاقشال حاکم غزنین و سعید خان را آگاه گردان تاجمعیتی در کابل و غزنین مهیا داشته هرگاه من اشاره نمایم ببال استعجال بشتابند -

و از استحکام قلعه ارک و حصن وسط شهر و حصار گرد آن و محکمهٔ فراز جبل لکه وا پرداخته بدرگاه آسمان جاه که قبلهٔ اقبال و کعبهٔ افضال است عرضه داشت نمود - که چون شاه بتحریک جمعی مکر اندیشهٔ فساد پیشه خدمات گزیده و ترددات پسندیدهٔ مرا و پدر مرا از نظر اعتبار انداخته در اهلاک من میکوشد ناچار بآن آستان کیوان مکان زینهاری شده و اعتصام بعروهٔ وثقای عبودیت آن سدهٔ سنیه نموده میخواهم که قندهار را باولیای دولت پایدار بسپارم - و تارک افتخار به ادراک سعادت تقبیل عتبهٔ والا که منتهای امانی و مبتغای آمال این عقیدت کیش ارادت اندیش است بر افرازم امیدوارم که یکی از بندها با لشکری آمادهٔ پیکار بدینصوب مرخص شود - تا بسرعت هرچه تمامتر آمده قلعه را متصرف گردد - و عرضه داشت نزد سعید خان به پشاور فرستاد - و باز نوشت که بمجرد وصول روانهٔ درگاه معلی ساخته التماس منشور عاطفت - که تمیمهٔ گردن مباهات - و وسیلهٔ نجات من باشد - نمائید - و انتظار صدور یرلیغ قضا نفاذ نکشیده خود بدین جانب راهی گردید - و عوض خان قاقشال که باز نزدیک بود و قلیچ خان ناظم ملتان را نیز بر ارسال عرضه داشت و طلب لشکر ظفر طراز آگهی داده تحریض نمود - که منتظر حکم نبوده روانه شوند - تا تفرقهٔ اهل قلعه بجمعیت گراید - و خاطر این نیازمند از نگرانی برآید - ازانجا که سعید خان بیشتر با عوض خان در غزنین و با محمد شیخ پسر خود در کابل جمعیت نگاهداشته مقرر ساخته بود که هرگاه نوشتهٔ علیمردان خان برسد با همرهان بقندهار شتافته تا رسیدن او بپاسبانی

قلعه و نگهبانی خان مزبور بپردازند - عوض خان نهم شوال با هزار سوار خونخوار از غزنین متوجه قندهار گردید - و محمد شیخ نیز بموجب اشارهٔ عوض خان با هزار سوار جلادت آثار از کابل بره نوردی در آمد - و چاردهم شوال چون عوض خان بمقر رسید - نقدی بیگ نوکر معتمد علیمردان خان که با دیگر عرضه داشت خان مشارالیه رو بدرگاه جهان پناه آورده بود - و برای سپردن قلعهٔ مقر بعوض خان از علی مردان خان دستوری یافته - حصن مقر را خالی کرده بعوض خان باز گذاشت - عوض خان گروهی را بمحافظت قلعه نگاهداشته بیست ویکم شوال بقندهار رسید - علیمردان خان از آمدن عوض خان مستظهر گشته او را باحترام تمام بقلعه در آورد - و برای پاس سیاوش و برامدن قلعه گزنیان از تذبذب بیست وسیوم شوال خطبه بالقاب گرامی خاقان کشور ستان حضرت صاحب قران ثانی بلند آوازه گردانیده وجوه دراهم بنام نامی و اسم سامی فروغ آگین ساخت - و بحصول این امنیت جبین اخلاص بسجدهٔ نیایش دادار کارساز بر افروخته نه اشرفی مسکوک بسکهٔ مبارک با عرضه داشتی منبی از ابراز خواهش استلام عتبهٔ گردون آثار - و در آمدن عوض خان بحصار - مصحوب احمد بیگ ملازم خود بپایهٔ سریر خلافت ارسال داشت - و محمد شیخ خلف سعید خان بقلات که پنج منزلی قندهار واقع است رسیده قلعهٔ آنرا از گماشتهٔ علیمردان خان که خان مزبور درباب سپردن آن نیز باو نوشته بود بتصرف در آورد - و طایفهٔ را برسم حراست گذاشته بیست و پنجم شوال بقندهار رسید - علیمردان خان که از پی هم آمدن افواج قاهره نیروی دیگر یافته

بود - محمد شیخ را اعزاز نموده بقلعه در آورد - و لوازم بزم سرور و مراسم ضیافت بتقدیم رسانیده محمد امین قاضی قندهار را که مکرر مکاتیب نزد سیاوش بی هوش فرستاده باغراء آن ادبار انتما می پرداخت - بقتل رسانید - وبرج و بارهٔ حصاررا بهبندهای پادشاهی سپرده تا رسیدن سعید خان که عریضهٔ علیمردان خان را با عرضه داشت خود مصحوب رفیع الله ملازم خویش روانهٔ درگاه معلی ساخته بود - و پیش از ورود یرلیغ جهان کشا با قریب پنجهزار سوار بصوب قندهار راهی شده - منتظر نشست - و چون بیست و چهارم شوال رفیع الله شرف اندوز ملازمت گشته هر دو عرضه داشت را از نظر اقدس گذرانید - چنانچه گزارش یافت - اعلی حضرت قلیچ خان ناظم ملتان را که بمنصب چار هزاری ذات و چار هزار سوار سرافراز بود از اصل و اضافه بمنصب پنجهزاری ذات و پنجهزارسوار دوهزار سوار دو اسپه سه اسپه بر نواخته بتفویض خدمت صوبهداری قندهار ومحراست قلعهٔ آن بلندپایگی بخشیدند -و حکم شد که با لشکر ملتان بقندهار بشتابد - و بیوسف محمد خان تاشکندی حاکم بهکرو جان نثار خان حاکم سیوستان فرمان شد - که از آن سو بقندهار خود را برساند - و یرلیغ جهان مطاع بسعید خان مصحوب رفیع الله شرف صدور یافت - که از کار طلبی و پیگار پژوهی او میدانم که بمجرد رسیدن نوشتهٔ علیمردان خان بی امهال روانهٔ قندهار شده باشد - و اگرتا ورود منشور واجب الاذعان راهی نشده بزودی روانه گردد - که امواج فیروزی بکمك او معین گشته - و گوهر اکلیل سلطنت پادشاهزادهٔ بخت بیدار محمد شاه شجاع بهادر را نیز

با عساکر اقبال درین نزدیکی تعین خواهیم فرمود - بالفعل پنج لک روپیه از خزانهٔ کابل باخود ببرد - ازانجمله یک لک روپیه بعد از رسیدن قندهار بعلیمردان خان برساند - که باو انعام فرموده ایم و دو لک روپیه بصیغهٔ مساعدت خود متصرف شود - و از تتمهٔ مبلغ مذکور دیگر بندهای پادشاهی را هنگام احتیاج بقدر ضرور برهم مساعدت - و ملک مغدود و برادر او و تبعهٔ علیمردان خان را درخور حال هر ایک بطریق انعام بدهد - و چون قلیچ خان بقندهار رسد و خاطر از سیاوش و گرد آوری آذوقه و سایر ناگزیر قلعه داری فراهم آید حصار بقلیچ خان حواله نموده علیمردان خان را با توابع و بنه و بار بکابل آرد - و ازانجا پسر خود محمد شیخ را همراه داده روانهٔ حضور گرداند - و با فوجی مستعد پیکار در کابل بنشیند - هرگاه لشکر قزلباش حرکت کند بکمک قلیچ خان پردازد - و از پیشگاه نوازش خاقانی بعلیمردان خان منشور سعادت گنجور با خلعت خاصه و جیقهٔ مرصع و خنجر مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع گران بها بدست محمد مراد سلدوز فرستادند - و ملک مغدود و کامران را که ببخت یاوری طریق هواجوئی این دولت ابد بنیاد می پیمودند نیز بعنایت خلعت سر افراز گردانیدند - و چون احتمال آن داشت که شاه صفی از شنفتن خبر تسخیر قندهار متوجه آن دیار گردد - غرهٔ ناصیهٔ خلافت پادشاه زادهٔ کامگار محمد شاه شجاع بهادر را در سر آغاز ماه ذی القعده بخجسته ساعتی بخلعت خاصه باچارقب طلادوزی و جیقهٔ مرصع و جمدهر مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع و باضافهٔ هزار سوار بمنصب دوازده هزاری ذات و هشت هزار

سوار و بمرحمت صد اسپ ازانجمله دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین مرصع دیگرے با زین طلای میناکار و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل و ده لک روپیه نقد بطریق انعام سرافراز ساخته یا بیست هزار سوار نبرد آرا مرخص گردانیدند - و هنگام رخصت بزبان دربار فرمودند که اگر شاه صفي خود بقندهار آید آن فرزند والا گهر با لشکر جرار یدان صوب شتافته معرکه آراي پیکار گردد - واگر لشکر بفرستد فوجی از مبارزان خونخوار بسرکردگی خان دوران بهادر نصرت جنگ تعیین نماید - تا بهتنبیه و تادیب آن گروه ضلالت پژوه بپردازند - و هریکی از امراکه درخدمت پادشازادهٔ بلندمقدار بمالش قزلباش واژون آثار دستوري یافته بودند بمراحم پادشاهانه فرق مباهات برافراخت - راجه جیسنگه بعنایت خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه - نجابت خان بهخلعت و اسپ بازین مطلا - و هرکدام از امرا سنگه - ولد راجه گجسنگه - ومادهوسنگه ولد راوزتن - بخلعت واسپ با زین نقره و نقاره - و لهر اسپ ولد مهابت خان بخلعت و اسپ و خطاب خاني - مفتخر و مباهي گشتند - و جانسپارخان و ذوالفقارخان و هریسنگه و کرپارام و گروهي دیگر از منصبدار نیز بنوازشي درخور اختصاص یافتند - و دیانت خان را دیوان - و درستکام پسر معتمد خان را بخشی و واقعه نویس این لشکر گردانیده بمرحمت خلعت بر نواختند - وخان دوران بهادر نصرت جنگ را که از بارگاه خلافت برلیغ طلب بنام او رفته بود - و پس از رخصت پادشاهزادهٔ بیدار بخت بروزی چند شرف ملازمت اندوخت - خلعت خاصه و جمدهر

مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع و در اسپ .از طویلهٔ خاصه یکي با زین طلا دیگری با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل عنایت فرموده - و مدار جنگ و جدال و حل و ترحال بر رای و رویت او باز گذاشته با سید هزبرخان و نظر بهادر خویشگي که باینان نیز خلعت و اسپ مرحمت شد رخصت نمودند - و فرمان شد که بزودي بخدمت پادشاهزادهٔ نامدار موید بختیار برسد - و حکم اقدس بصدور پیوست که بهادر خان و مبارز خان و برخی دیگر بندها از تیول خود آمده بعسکر اقبال ملحق گردند - و بوزیرخان ناظم پنجاب فرمان قضا جریان صادر گشت که بسرانجام غله پرداخته مردم خود را تعیین نماید که از محال صوبهٔ پنجاب غله فرهم آورده پی هم بکابل بفرستند - تا در راه بلشکر منصور آذوقه‌مي رسیده باشد و خود از دار السلطنهٔ لاهور بدار الملک کابل روانه گردد - سعید خان با همرهان از پشاور یلغار نموده در عرض پنج روز بکابل رسید - و چون هنگام مقتضی سرعت بود از اسباب پیکار و مواد کارزار زیاده ازقدر ضرور بر نگرفته روانه شد - در پانزده کروهی کابل نقدي بیگ که عرضه داشت علیمردان خان بدرگاه عرش اشتباه مي آورد سعید خان را دریافته مکتوب علیمردان خان باو رسانید و چون خواهش علی مردان خان آن بود که ذوالقدر خان را که بقندهار امده حقیقت یکروئی و یکرنگي و کیفیت اخلاص او چنانچه باید دریافته‌بود همراه نقدي بیگ بدرگاه گردون جاه روانه سازد - تا عرضه داشت او از نظر اقدس گذرانیده آنچه از مدارج ارادت و عقیدت و مراتب هوا جوئی و دولتخواهی او دیده بمسامع حقایق مجامع برساند -

سعیدخان ذوالقدرخان را با نقدی بیگ بدرگاه عرش اشتباه رخصت نمود - روز دیگر احمد بیگ که علیمردان خان زر مسکوک باسم و لقب گرامی همراه او فرستاده بود رسید - سعید خان مشارالیه را نیز فرستاد که در کابل بذوالقدر خان و نقدی بیگ پیوسته باتفاق رو بدرگاه والا نهند - و خود بغزنین رسیده چار روز برای آمدن راجه جگت سنگ وجمعی که عقب مانده بودند توقف گزید - و بعداز پیوستن آنجماعه بکمال استعجال متوجه قندهار گردید - وچون حوالی قلات رسید مکاتیب محمد شیخ وعوض خان آمدکه میاوش با برخی حکام خراسان که بکومک او آمده اند در موضع سنجری که شش کروهی قندهار است نشسته - و اختی از قزلباشان علیمردان خان خاک نفاق برفرق روزگار خود ریخته باو پیوسته اند - و جمعی که درقلعه اند اگرچه بظاهر با علیمردان خان در صدد وفاق واتفاق اند اما پنهانی با میاوش سلسله جنبان دوستی گشته نوشتجات وداد و اتحاد ارسال میدارند - و بر آمدن قندهار تحریض نموده بامداد و اعانت خود که در حقیقت اغوا و اضلال است قوی دل میگردانند - و نیز مندرج بود که این طرف قلات درحل وترحال کمال دور بینی وحزم گزینی مرعی گردد - و مطابق آن نوشتهٔ علیمردان خان که همراه معتمدی حاضر آقا نام فرستاده بود نیز رسید - سعید خان در کوچ و مقام مراسم خبرداری و هوشیاری که ناگزیر سری و سرداریست چنانچه باید بروی کار آورده هفدهم ذی القعده بحوالی قندهار رسید - علیمردان خان استقبال نموده فرمان والا را که با خلعت فاخره و جیغهٔ مرصع و خنجر مرصع باپهولکتاره و شمشیر مرصع مصحوب

محمد مراد سلدوز سرسل گشته بود و در راه بسعید خان رسیده بر
فرق مباهات گذاشت - و آداب تسلیم بنهجي که درین دولت بلند
صولت متعارفست بتقدیم رسانید - و مقدم سعیدخان راکه از دیرباز
چشم انتظار در راه آن باز داشت فوز عظیم دانسته بتعظیم و تفخیم
تلقي نمود - از تدابیر صایبه و آراء ثاقبهٔ این فور پرورد الهي آنکه
منشور هدایت گنجوري بنام سعید خان بکرامت صدور پیوست - که
مضمون نوازش مشحون آن مشتمل بود بر تلقین طریق محاربه وارشاد
سبیل مدافعهٔ لشکرعراق وخبر روانه شدن درة التاج بختیاري قرة العین
جهانداري پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر - و بران که سیاوش
باطل کوش به شنفتن وصول کتایب ملک کشای گیتي پیما از
کشک نخود بفراه برگشته باشد - واگراز زوز بد و تباهی خرد برهنموني
ادبار که نصیبهٔ بدسگالان نابکار است ازانجا پیش آمده باشد - آن
ارادت کیش عقیدت اندیش چنین قابو راغنیمت پنداشته قلیچ خان
را در قلعهٔ قندهار باز گذارد - و خود باندویاي جانباز به پیکار آن برگشته
روزگار بسرعت هرچه تمام تر شتافته اساس هستیء آن سزاوار نیستي
از بیخ و بن براندازد - و از رهگذر سرانجام ناگزیر این یساق تشتت
بخاطر راه ندهد - چه از سپاه وآذوقه و خزانه آنچه باید چنانچه باید
آماده است - مبلغ بیست لک روپیه با پادشاهزادهٔ کامگار و خان
دوران بهادر نصرت جنگ ارسال نموده مقرر فرموده ایم که ازانجمله
پنج لک روپیه همراه جمعی نزد قلیچ خان فرستند - که از راه ملتان
با خود ببرد - و پنج لک روپیه بجان سپارخان بخشیء احدیان حواله
نمایند - که پانصد احدي همراه گرفته این مبلغ را بآن عمدة الملک

BIBLIOTHECA INDICA;

A

COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED UNDER THE SUPERINTENDENCE OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

NEW SERIES, No. 117.

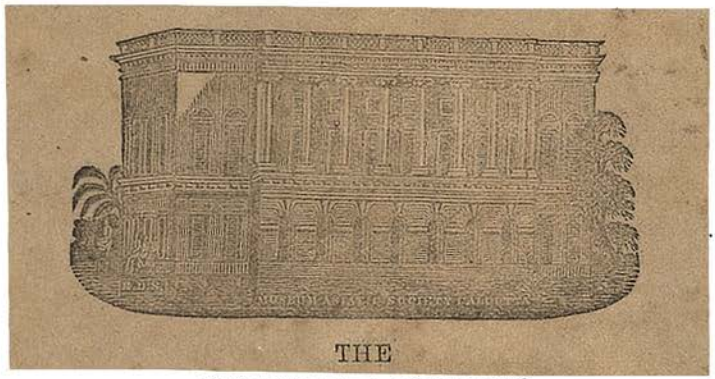

THE

BADSHAH NAMAH,

BY

'ABD AL-HAMID LAHAWRI

EDITED BY

Mawlawis Kabír Al-Din Ahmad and Abd Al-Rahím.

UNDER THE SUPERINTENDENCE OF

MAJOR W. N. LEES, LL.D.

FASCICULUS X.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE COLLEGE PRESS.

1867.

برساند - و ده لک روپیه بخودنگاه دارند - وبیست هزارسوار خونخوار از پیشگاه عظمت و جلال در خدمت پادشاهزادهٔ بخت بیدار معین گشته که اگر اتفاقا والیٔ ایران از نقصان عقل و طغیان جهل خود متوجه پیکار شود بهزاران ناکامی برگردد - چون سیاوش مدهوش دران ایام بنواحیٔ قندهار رسیده بجهت آنکه نوشتجات بدست آرد و بر حقیقت مطلع گردد سر راهها گرفته بود - فرمان قضا جریان بدست او میرسد - و از آگهی بر فحوای آن سررشتهٔ صبر و سکون از دست واهشته در روز محبوب مسرعی نزد شاه صفی میفرستد - شاه مضمون منشور معلی دریافته از فرستادن لشکر و اندیشهٔ آمدن خود باز می آید - و چون این معنی بردی روز افتاد دل اخلاص منزل مجاهدان دین را جمعیت تازه بهمرسید - و باطل سگالان ادبار آئین را ثبات از دل رفت *

واز اشراقات ضمیر خورشیدتنویر خاقان نهفته دان آنکه - سعیدخان همواره آرزو داشت که محمد شیخ بخطاب خانه زاد خانی سربرافرازد - و ازان رو که کاری ازو بوقوع نیامده بود که وسیلهٔ ابرازاین متمنی گردد باظهار آن نمی پرداخت - چون درین یساق کارطلبی ازو بظهور پیوست و خدمت گذاری او در پیشگاه خلافت رتبهٔ بذیرائی یافت - سعیدخان آرزوی خود راعرضه داشت نمود - خدیو حقیقت آگاه پیش از وصول عرضه داشت بدرگاه خلایق پناه پایهٔ اعتبار او باین خطاب بر افزوده بودند - و این معنی بصیرت افزای همگنان گردید *

رده آرا کشتن مجاهدان دین - با قزلباشان باطل گزین - و انهزام آن گروه ضلالت آئین

چون سعید خان بعد از وصول بقندهار سرزباانان و رعایای آن ملک را در موافقت و موالفت متشتت العزیمه دید - و دانست که تا این سر زمین از لوث وجود سیاوش که در حوالی قندهار نشسته باغوا و اغرای ساده لوحان کوتاه بین بفساد آمیزی و فتنه انگیزی اشتغال دارد - پاک نشود - و سلك جمعیت او زهم نگسلد سکان آن ولایت چنانچه باید اطاعت و انقیاد نخواهند نمود - وضبط این ملک دلخواه دولتخواهان صورت نخواهد بست - بنابران تنگی فرصت در نظر داشته و راه رسیدن قلیچ خان از ملتان و یوسف محمد خان و جان نثار خان از بهکر و سیوستان ندیده باستصواب علیمردان خان مقرر ساخت - که هنگامهٔ جنگ با سیاوش باطل آهنگ گرم گرداند - و محمد شیخ مخاطب به خانه‌زادخان را با دو هزار سوار بنگاهبانی قلعه معین گردانید - و قلیلی ازمعتمدان علی‌مردان خان راباخان گذاشته سایر جمعیت اورا که‌قریب‌سه هزار کس بود همراه گرفت - نشود که ازین‌گروه فسادی در قلعه‌بروے کار آید - اگرچه علی‌مردان خان خود نیز ارادهٔ برامدن نموده‌خواست - که رده آرای قتال‌شود - اما چون دو روئی و دو رنگی نوکران‌نفاق‌پیشهٔ او بروی روز افتاده‌بود - سعید خان باندیشهٔ آن که مبادا درائنای زد و خورد یکی ازان‌گروه تبه‌کار بدکردار فرصت یافته بخان مزبور گزندی رساند - به برآمدن او راضی نشده اورا ازین خواهش بازداشت - وبیست و ششم ذی القعده

روز مبارک دو شنبه با قریب هشت هزار سوار از همرهان خود ونوکران علی مردان خان بعزم پیکار سیاوش بدکردار که موضع منجری را که دور آن نشیب و فراز بسیار دارد لشکر گاه ساخته بود - روانه شد - و صفوف معاضدان دین بمردان رزم آزمای نبرد آرا - که بنوک پیکان عقدهٔ جوزهر از هم باز کشایند - وبسرسنان سها از سما بسهولت رباینده - وفیلان کوه افگن صف شکن که ازخشم وکین گاهی که خرطوم فراز کنند گوئی ستونیست که آسمانهٔ آسمان برپا دارد - ووقتی که دراز نمایند پنداری کمندی است که گردن شیر گردون بآن خواهد بست - و هنگامی که درپیچند انگاری پیچان اژدهائی ست که کرهٔ زمین بدم درخواهد کشید - بر آراسته هرقشونی بمقامی مناسب و مکانی لایق تعیین نمود - فوج قول را بخود و ابو البقا برادر خویش وارد شیر برادر زاده و پسران خود سعد الله و عبدالله ورای کاسیداس بخشی کابل و حسن ترکمان و جمال بنگشی و دیگر منصب داران و احدیان تعینات صوبهٔ کابل مستظهر ساخت - و قشون هراول را به ثبات پائی راجپوتان نبردگزین تهور آئین که جانبازی را بازی و سراندازی را کار سازی دانسته درمعرکهٔ که رنگ ازرخ مردان بریزد ورنگ برروی روزگار جنگ بازآرند نیرو داده - محکم سنگه و گوپال سنگه و اوگرسین و رام سنگه برادر او و جگرام و گج سنگه ولد بهاریداس و همت سنگه و میدینمل بهدوریه و ایندربهان و دیگر راجپوتان کومکی صوبهٔ کابل را باچار صد برق انداز درین فوج مقرر ساخته - راجه جگت سنگه را سرکردهٔ این گروه گردانید - و برانغار را به دلیری و دلاوری سادات بارهه وبخاری و امروهه مثل سیدولی و سید عبد الواحد و سید محمد برادرش ودیگر

سادات که درعرصهٔ وغا دلیران خون ریزاند - و در بیشهٔ هیجا شیران اجل ستیز- قوی گردانید - و جرانغار را به بسالت پردل خان و و عزت خان و علاول ترین و حیات ترین و حسن وچندي ديگر از منصب داران با سه صد احدي محکم نمود - و فوج علي مردان خان را بسرداری حسین بیگ خویش خان مذبور و علي بیگ نوکر معتمد او طرح دست راست - و عوض خان قاقشال با برادران ویوسف بیگ کابلي و چندمنصبداردیگر را با سه صداحدی طرح دست چپ- قرار داد - و پهلوان بهاء الدین را باسه صد سوار تفنگچي قراول ساخته پیشتر روانه کرد - افواج نصرت امتزاج بآئین پسندیده روانهٔ کارزار شدند - وازان سو سیاوش هرزه کوش با بیرام علي خان حاکم نشاپور وخاندان قلیخان حاکم فراه ودوست علي سلطان حاکم خواف و یوسف سلطان چمش گزک و صفي قلی سلطان قلعدار بُست وجمعی دیگرکه همگي پنج شش هزار سوار بودند بتوزک صفوف پرداخته وتفنگچیان را پیش رو داشته بعزم پیکار راهي گردید - در یک فرسخی قندهار قراولان هردو عسکر بایکدیگرنبرد اراگشته داد جلادت و جسارت دادند - درین اثنا افواج سه گانهٔ هراول و برانغار و جرانغار قزلباش باشارهٔ سردار نابکار جلو ریزرسیده هراول بر سر هراول آمد - و برانغاز از جانب راست هراول سپاه ظفر دستگاه با طرح برانغار روبرو شد - و جرانغار بمردم علي مردان که طرح برانغار مبارزان دین بودند مصاف گشت - چون فوج هراول بدلیری راجه جگت سنگه ودیگر راجپوتان ناموس جوی نبرد خو بسان سد سکندر که به تندباد حوادث لرزش نپذیرد پا برجا بود یاجوج هراول غنیم نامستقیم رخنه

دران نیفگنده به ندامت برگردید - فوجی که برطرح جرائم تاخته بود نیز تاب ضرب شمشیر آبدار وطعن سنان آتش بار عوض خان و دیگر تهوران شجاعت نشان نیاورده رو بگریز نهاد - و جمعی عار فرار برخود نه پسندیده رهگرای عدم گشتند - و از تاخت فوج سیوم بر مردم علی مردان خان بقدر تزلزلی در فوج خان مشار الیه پدید آمد سعید خان بعد ازدید این تذبذب و تزلزل بدستیاری تائید ایزد دادار - و مددگاری اقبال خاقان جهان دار - با فرزندان و برادران و دیگر مبارزان صف قول بر فوج غنیم تاخته بسان گران سیلی که رو براه نهد و تند بادی که رخ بتودهٔ کاه - بیخ استقامت غنیم برکنده جمعیت لشکرش را پراگنده گردانید - گروهی ازان قوم شوم بگوی نیستی شتافتند و باز ماندگان بپاسردی خیول باد خرام ازان معرکهٔ ننگ و نام نیم جانی بدر بردند - و تا آن روی آب ارغنداب که مخیم وخما بود عنان باز نگرفتند - وآن سر زمین فاهموار دشوار گذار را مانع تعاقب شیران بیشهٔ پیکار که در کار خداوندگار دین و دنیا لیل از نهار و آسان از دشوار باز ندانند پنداشته امید وار حیات و نجات گشتند - سعید خان و دیگر هواخواهان چنان صواب دیدند که کار امروز بفردا نگذاشته و غنیم هزیمت دیده را فرصت درنگ ومجال آهنگ جنگ نداده امروز از آب باید گذشت - و باین اندیشهٔ صایب همان روز سپاه باد حرکت آتش هیبت از آب عبور نموده بلشکرگاه مقاهیر متوجه گردیدند - همین که عسکر فیروزی عبره نمود مخالف باس دیده احمال و اثقال بجا باز گذاشته روبگریز نهاد - و همگی اسباب و اشیای این گروه بی شکوه مگر توشکخانهٔ سیاوش که آتش زد غنیمت

لشکر اسلام گشت - اگرچه برخي بتعاقب پرداختند اما چون پردهٔ ظلام شام آفاق را درگرفت مبارزان نصرت قرین بزگردیده درخیمهای لشکر سیاوش که همچنان ایستاده بود شب گذرانیدند - اگر تاریکی شب حایل نگردیدی مقهوران رستگارنگشته لختي بذل اسار وبرخي بعل بوار گرفتار آمدندی - و سیاوش بي هوش از دیدضرب وحرب مجاهدان عسکر منصور که جان نثاني درکار خدیو دوجهاني عمر ثاني دانند شبانشب از آب هیرمند بی آنکه کشتي بدست آرد یا گذر معلوم نماید بآسیمه سري گذشته جمعی از همراهان را غریق بحر فنا گردانید - اولیای دولت ابد میعاد - واصفیاي سلطنت خدا داد - برین فتح گزین که ازمواهب جلیلهٔ ایزدي است زبان بهندای شکر و دست بادای شکرانه باز کشودند - و لوای دعای ازدیاد اقبال بی زوال اورنگ آرای جاه وجلال بلندي گرا ساخته باین ترانه مترنم گشتند *

ازان بیشتر کاوري در ضمیر * ولایت ستان باش وآفاق گیر
زمان تا زمان از سپهر بلند * بفتحی دگر باش فیروز مند

پیش ازین بیک صد وپنج سال فرمان روای ایران شاه طهماسب سام میرزا برادر خودرابتسخیر قندهار (که خواجه کلان بیگ ملازم میرزا کامران بحراست آن می پرداخت) فرستاده بود - میرزا کامران بشنیدن این خبر وحشت اثر از فرط حمیت و حماست بایلغار از دار السلطنت لاهور بقندهار رسید - پس از گرمی هنگامهٔ قتال سام میرزا تاب دستبرد و طاقت زد و خورد مبارزان نبرد گزین و کنڈ آوران رزم آئین نیاورده بناکامي رو بفرار نهاد - از اتفاقات غریبه

آنکه جنگ سعید خان نیز در همان سرزمینیکه مصاف این دو میرزا بروے کار آمده بود دست بهم داد - ونام شاه صفی نیز سام است •

القصه سعید خان قرین فتح و فیروزي نقارهٔ شادمانی نواخته معاودت نمود و بیست و هشتم ذی القعده ظاهر بلدهٔ قندهار معسکر ساخت - سکان قندهار بل سایر قطان آن دیار از غلبهٔ مجاهدان دین و انهزام لشکر بدعت گزین که باعث آزادی این جماعه از تطاول و تعدی سپاه جور دستگاه قزلباش گشت هزاران مسرت و فراوان عشرت اندوختند - ومساجد و معابدی که اوراد و اذکار آن جز سب اصحاب وشتم احباب نبود - بتذکار مناقب خلفای راشدین و تعداد مفاخر پادشاه حق گزین عدالت آئین معمور گردید - و چون بتاریخ بیست و یکم ذی الحجه عرضه داشت سعید خان محبوب عبد الرحمن ولد عبد العزیز خان بدرگاه خواقین پناه رسید و حقیقت ترددات وتدبیرات هوا خواهان این دولت بلند صولت معروض بار یافتگان محفل قدس گردید - خدیو قدردان هرایک ازین بندهای جدکارخدمت گذار را بقدر رتبت و منزلت بالطاف گرانمایه بلند پایه گردانیدند - سعید خان را بخلعت خاصه با چار قب و جمدهر مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع بر نواختند - و منصب اورا که پنجهزاري ذات و پنجهزار سوار سه هزار سوار دو اسپه سه اسپه بود شش هزاري شش هزار سوار تمام دو اسپه سه اسپه مقرر ساختند و بخطاب بهادر ظفر جنگ و مرحمت دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلا دیگری با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل مز امتیاز بخشیدند - راجه جگت سنگه بمرحمت خلعت

و جمدهر مرصع و اسپ و فیل - و پردل خان بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی ذات ودویست سوار بمنصب دوهزار وپانصدی ذات ودوهزار و دویست سوار و به نقاره و اسپ - و عوض خان قاقشال بعطای خلعت و خنجر مرصع و باضافهٔ هزاری ذات وپانصد سوار بمنصب دوهزار و پانصدی ذات و دوهزار سوار و به نقاره و اسپ و فیل - و عزت خان بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی ذات و صدسوار بمنصب دو هزار وپانصدی ذات و هزار و ششصد سوار و بمرحمت اسپ - و ابو البقا برادر سعید خان بخلعت وباضافهٔ پانصدی ذات ودوصد سوار بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار و بخطاب افتخار خانی و اسپ وخانه زاد خان بعنایت خلعت و خنجر مرصع و باضافهٔ پانصدی دو صد سوار بمنصب هزاری چار صد سوار و باسپ نوازش یافتند - و علاول ترین بخلعت و منصب هزاری ذات و هشتصد سوار - و گوپال سنگه بخلعت و منصب هزاري ذات و هفتصد سوار - و سید ولی بخلعت ومنصب هزاری ذات و هفتصد سوار و خطاب دلیر خاني - و سید عبدالواحد بخلعت ومنصب هزاري ذات و شش صد و پنجاه سوار و خطاب دیندارخاني - و از شیر برادر زادهٔ سعید خان بهادر ظفر جنگ بخلعت و منصب هزاری ذات و ششصد سوار - و یوسف بیگ کابلي بخلعت ومنصب هزاري ذات و پانصد سوار وخطاب همت خاني و رای کاسیداس بخلعت ومنصب هزاری ذات و دوصد وپنجاه سوار - مفتخر گشتند - جمیع این مناصب از اصل و اضافه ست - و بهریکي ازینان اسپ نیز مرحمت شد - و سید اسدالله وسعدالله و عبد الله پسران سعید خان بهادر ظفر جنگ - وسید بافر بخاري -

و جبار قلي ككهر و جگرام ولد هر ديرام - و برخي ديگر بندها باضافهٔ مناصب سر افرازي يافتند - و چون صفدر خان از ايران مراجعت نموده بقندهار آمد - به سعيد خان بهادر ظفر جنگ برگزارد - كه شاه صفي از در آمد قندهار بتصرف اولياي دولت ابد مدت نهايت آشفتگي دارد - چنانچه مكرر گفته كه از ايروان و بغداد ميتوانم دل برگرفت - اما تا مقدور است دست از تسخير قندهار باز نخواهم كشيد - و نيز گفت كه جاني خان قورچي باشي را كه در امراي او اعتبار تمام دارد - درين نزديكي با لشكري از عراق خواهد فرستاد - كه لشكر خراسان همراه گرفته بر سر قندهار آيد - و ازانجا كه امسال اوزبك بر خراسان تاخت نياورده ظن غالب آنست كه حسن خان حاكم هرات نيز باو همراه شود - بنابران سعيد خان بهادر ظفرجنگ درظاهر قندهار اقامت قرار داد - كه اگر شاه صفي باين انديشهٔ بي جا وپسيج ناسزا لشكر بفرستد بتوفيق يزداني - و تائيد اقبال حضرت خاقاني - مراسم جد وكد بتقديم رسانيده همت بر مدافعت و محاربت آن فيهٔ طاغيه مصروف نمايد - و اگر از پيش بيني و انجام گزيني عاقبت را غنيمت دانسته باين كار نپردازد رو بكشايش قلعهٔ بست و زمين داور نهد - و اين حقيقت را مصحوب مستعجلي بدركاه خوافين پناه عرضه داشت نمود - و به درة التاج خلافت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر معروض داشت - كه درين وقت صواب چنان مي بيند كه آن اختر برج سعادت بكابل رسيده توقف فرمايند - و گروهي انبوه از مواكب فيروزي با توپ خانه و فيول كوه ربا باين صوب روانه نمايند - كه از آواي رسيدن اين لشكر

گروه مخالف دیگر ارادهٔ پیش آمدن از خراسان بر تقدیرے که
از عراق بیایند بدل هوس انتما و باطن اصل گرا راه نخواهندداد -
بعد از پیوستن این عسکر بلشکر زابلستان - و نشستن آن نونهال
چمن اقبال در سر زمین کابل - عساکر نصرت مآثر بمکنت و جمعیت
تمام همت بر فتح قلعهٔ بست و زمین داور - نخواهندگماشت - وچون
سیاوش شقاوت کوش درخود استطاعت مقاومت ندید و از عزیمت
مردانه وصریمت گردانهٔ سعیدخان بهادر ظفر جنگ دریافت - که بعد
از فرونشستن جوش وخروش دریای هیرمند سپاه ظفر دستگاه خود
را پروانه وار بي پروا برشمع وغا زنند - وسمندر سار بی محابا بر آتش
هیجا - پای اخلاص پیما از پیمودن راه تعاقب - و دست عقده کشا
از کشودن حصون مستوره باز نخواهند کشید - حصار زمین داور را
بروشن سلطان مرزبان آن حدود باز گذاشته - و جماعهٔ از تفنگچیان
همراه بکومک قلعه دار بست و خاندان قلی حاکم فراه رابمدد قلعدار گرشک
داشته با اعوان وانصار خاک فرار برفرق روزگار خود ریخته رو بفرار نهاد -
و چون حقیقت کار از عرضه داشت سعیدخان بهادر بمسامع حقایق
مجامع رسید - حکم جهان مطاع صادر شد - که درقندهار توقف نموده
همت برکشایش قلعهٔ بست وزمین داور و دیگر قلاع ولایت قندهار
بگمارد - وهمراه قلیچ خان برسد - قلعهٔ قندهار را باو سپرده علي مردان
خان را باخانه زادخان پسرخود بعتبهٔ علیه روانه گردانند - و تدبیرهای
رایق و مصلحتهای فایق که در عقده کشائی مهمات آن ملک بکار
آید درمنشورلامع النور درج فرمودند - پس از ورود این فرمان والا و
رسیدن قلیچ خان بنواحی قندهار علي مردان خان هژدهم ذي الحجه

باتباع از حصار برآمده بیرون شهر منزل گزید - و سعید خان بهادر ظفر جنگ خان مزبور را بصوب کابل راهی ساخته خانه زاد خان و عوض خان را با دو هزار سوار همراه نمود - و قرار داد که عوض خان باهزار و پانصد سوار از مقر بقندهار برگردد - وخانه زاد خان باپانصد سوار همراه علي مردان خان بکابل رود - و علي مردان بعد از ملازمت قرهٔ باصرهٔ دولت بقلاوزی بخت بیدار - و رهنمونی توفیق کار گزار - بعزیمت استلام آستان حرم احترام رو بدرگاه سلاطین پناه نهد - و خود بتعبیهٔ مواد تسخیر قلاع - و تهیهٔ اسباب تصفیهٔ آن بلاد از اهل فساد - پرداخت - و منتظر سکون آب هیرمند نشست - و چون علي مردان خان برای حصول دولت ثانیم عتبهٔ آسمان رتبه بجناح آرزو در پرواز بود - واز عجلت گاه و بیگاه درنوردیدن راه با باد انباز - پیش از رسیدن اختر برج جهانداري پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر بنزهت گاه کابل رسید - و از آب گوارا و هواي دلکشاي آن سر زمین منشرح گشت وپس از استماع خبر مسرت اثر وصول قرهٔ باصرهٔ جهانباني بحوالی کابل روز پنجشنبه هفدهم ربیع الاول رایهٔ موضع بتخاک که محط رایات پادشاهزادهٔ والاگوهر بود گردید - چون پادشاهزادهای سعادت پیوند که هریک بر جویباز جهانداري سهي سروی است بالا بلند - و بردوحهٔ کامگاري تازه شاخي است برومند - از حسن تهذیب و لطف تربیت حضرت خاقاني - که اکسیر اهلیت - و جان داروی آدمیت - است - مراسم غریب پروري که شیمهٔ کریمهٔ این دودمان اقبال است - و سجیهٔ رضیهٔ این خاندان افضال - چنانچه باید فرا گرفته اند - پادشاهزادهٔ بلند اختر بعد از رسیدن خان بموضع بتخاک

بهادر خان و مبارز خان و نظر بهادر خویشگی و لهراسپ خان وجانسپار خان و ذوالفقار خان و چندی دیگر از بندهای معتمد درگاه آسمان جاه را باستقبال فرستادند - و خان دوران بهادر نصرت جنگ نیز باشارهٔ علیه تا بیرون دروازهٔ دیوانخانه پذیره شده دریافت - و روش کورنش وتسلیم ودیگر آداب ملازمت که درین دولت معروف متعارف است آموخته درون برد - خان مشارالیه رسم ملازمت بتقدیم رسانید و بحکم آن نور حدیقهٔ اقبال خان دوران بهادر نصرت جنگ و راجه جي سنگه جانب راست - و علیمردان خان جانب چپ - نشستند. وآن والاگهر علیمردان خان را باقسام الطاف و اصناف اعطاف دلجوئي نموده خلعت گرانمایه با چارقب زردوزی و جمدهر مرصع و فیل با یراق نقره و ماده فیل با زین نقره مرحمت فرمودند - و پس از چندی در کمال عزت و احترام روانهٔ درگاه فلک احتشام گردانیدند و بیست ویکم بالتماس سعید خان بهادر ظفر جنگ چنانچه گذارش یافت بهادرخان را با نظر بهادر خویشگي و لهراسپ خان و سلطان نظر برادر سیف خان و بهادربیگ و خواجه ابوالبقا و جمعي دیگر از بندگان درگاه عرش اشتباه و پانصد برق انداز وجانسپار خان بخشی احدیان را با پانصد احدي و پانصد بیلدار و سقا و پنج لک روپیهٔ نقد از کابل بقندهار راهي ساختند *

کشودن حصار رصین بست و حصن حصین زمین داور و دیگر معاقل منیعه و موائل رفیعه

چون آب هیرمند رویکمي نهاد - سعید خان بهادر ظفر جنگ

با سران لشکر استشاره نموده - که درین هنگام که غلهٔ ربیع رسیده است اگر تسخیر قلعهٔ بست و زمین داور و دیگر قلاع بچستی و چالاکي بروی کار نیاید - غنیم غلات را درونه درون حصار خواهد کشید - و آذوقه که از مهین مصالح قلعه داري است سرانجام خواهد داد - درین صورت هم تردد مجاهدان دین در سرزمین بي قضیم و علیق - و هم محاصرهٔ قلاع اگر میسر شود بدشواري خواهد بود - هم و کمی آذوقهٔ قندهار که صرف هوایج لشکر شده - و سرانجام آن بي اخذ این غلات صورت پذیر نیست قلعه نشینان را باعث اضطرار و اضطراب خواهد گشت - و چون وقت تنگ است - و فرصت بي درنگ - تکیه برتائید آسماني واقبال خاقاني نموده پیش از رسیدن کومک از کابل بتاخت نواحی قلعهٔ بست و زمین داور و گرشک و تاراج احشام این قلعهٔ سیگانه باید پرداخت - هرکه از شاه راه اطاعت و انقیاد بیرون رود زه گرای تنگنای نیستي گردانیده آید - و هرکه از روی یکدلي و ایلی جادهٔ مستقیمهٔ مطاوعت پیماید بجان ومال زینهار یابد - و درین تردد هر قلعه را که قابو اقتضای تسخیر آن کند بتصرف در آورده فتح حصون دیگر را بوقتی که مقتضی آن باشد موقوف داشته شود - و بدین رای صواب راجه جگت سنگه را با پردل خان وعوض خان و عزت خان وهمت خان و شاد خان و دیگر جماعهٔ مغول و افغان - و ملک مغدود را با سایر زمینداران و همگي سادات و راجپوتان کومک صوبهٔ کابل - ویعقوب وکیل خود را بانوجی از تابینان خویش - و میرزا محمد خویش قلیچ خان را با جمعی از مردم خان مشارالیه و احدیان و توپخانه و دیگر ادوات قلعه گیری

بیست و ششم محرم [۱۰۴۸] مرخص گردانید - و خود با پسران و جمعی از تابینان خویش و رای کاسیداس بخشی صوبهٔ کابل و احمال و اثقال لشکر در ظاهر قندهار طرح اقامت افگند - و یوسف محمد خان و جان‌نثار خان راکه بعد از رخصت این گروه کار پژوه رسیدند نیز روانه گردانید - چون هوا جویان این دولت بعد از وصول بموضع کشك نخود شنیدند که مقاهیر میخواهند که غلات درودهٔ محال متعلقهٔ حصون مذکوره را پاك نموده درون حصار برند - باستصواب یکدیگر پردل خان و عزت خان و شادخان و علاول ترین و حیات ترین را با تابینان سعید خان بهادر ظفر جنگ و احدیان بصوب قلعهٔ بُست و راجه جگت سنگه و یوسف محمد خان وعوض خان وجان‌نثار خان و میرزا محمد را باجمعی دیگر بطرف زمین‌داور روانه ساختند - راجه جگت سنگه در اثنای راه نزدیک هزار سوار و دو هزار پیاده از راجپوتان خود و مردم قلیچ خان بر سر ساربان قلعه پیش از خود برسم استعجال فرستاد - اینان بتعجیل تمام شب هنگام بپای قلعه رسیدند - نگاهبانان قلعه بانداختن تفنگ پرداختند - و مبارزان کار طلب تسخیر آن حصن حصین را پیش نهاد همت ساختند - و از اول شب تا دو پهر روز هوای کارزار آتشبار بود - انجام کار راجپوتان تهور شعار که در روز بازار جان ناموس را بزندگی خریدن و زندگی را بناموس فروختن تجارت رابحه دانند - پیش دریدند - و چندی بیکبار دریده نهد زندگانی در باختند - و چون بدروازه آتش زده شد وراه درآمد بازگردید - مبارزان جدکار از مغول و راجپوت بحصار در آمده همگی آن گروه فساد پژوه را

از هم گذرانیدند - و نزدیک صد و چل اسپ عراقي یا دیگر متاعی که دران حصار بود بدست آوردند - چون صداي تفنگ قلعه نشینان از دور بلشکر منصور رسیده بود راجه جگت سنگه و عوض خان و میرزا محمد بسرعت تمام هنگام در آمد بهادران جانباز بحصار رسیدند - و دستبرد های مردانه وتلاشهای گردانهٔ این جماعه دیده بتحسین و آفرین که حمیت گزینان غیرت آئین را جزان مطمح نظر نباشد زبان کشودند - و چون دران هنگامهٔ جانبازي راجپوتان راجه جگت سنگه کمال دلیري و دلاوري بروی کار آورده بودند - و نزدیک سي تن مقتول و چندي مجروح شده - و ازینان اسپ بسیار بزخم تفنگ از کار باز مانده بود - و راجه اسپ و اسباب قلعه را باین جماعه باز گذاشت - درین ضمن آگهي یافتند که جماعهٔ از زمین داور بکومک حارسان ساربان قلعه رسیده اند - راجه با جمعي از همرهان جلو ریز بر ان مقاهیر تاخت - باطل کوشان بي ثبات برخي را بکشتن داده بدست نامردي عنان از میدان نبرد بر تافتند - و بپای مردی هیونان باد سرعت جان بسلامت بدر بردند *

از نیرنگی اقبال کشایش قلعهٔ هیرمند اب است که در نواحی گرشک واقع شده - صورت تیسر این تسخیر آنکه - قلیچ خان زاهد بیگ را از تابینان معتمد خود باسه صد سوار بحراست قلعهٔ کشك نخود فرستاده بود - و نزدیک سه صد کس دیگر از الوس آن نواحي باخود متفق ساخته بر قلعهٔ هیرمند آب تاخت - وبموافقت تقدیر آن حصار را فتح نموده حراس آنرا زنده بدست آورد - و خواست که این

گرفتاران را قید نموده روانهٔ قندهار نمایند - چون ظاهر شد که این جماعهٔ بدسیرت دد سریرت قدر جان بخشی ندانسته اندیشه درسر دارند به شمشیر خون ریز ازهم گذرانید - خیرخواهان دولت ابد میعاد همت برفتح قلاع دیگر بستند - و شانزدهم صفر برسر قلعهٔ زمین داور که قلعهٔ محکمی است رفته دایره وار دور آنرا فرو گرفتند - نخستین روز گروهی ازان محکمه برآمده در پناه عمارات حوالیٔ حصار بانگذن تفنگ پرداختند و مبارزان فیروزی آثار از روی جلادت تاخته ضلالت کیشانرا درون حصار دراوردند - و خرمن چندی را از اجل رسیدگان که پای ثبات نفشردند بصاعقهٔ تیغ خاکستر گردانیدند - مقاهیر از دید این جرات دیگر از چار دیوار حصار سربرنیاوردند - و راجه جگت سنگه برگرد قلعه دوازده ملچار مقرر ساخته اتمام یکی را بعهدهٔ مردم خود و سرانجام یازده را بحسن سعی بندگان درگاه خواقین پناه باز گذاشت - قلعه گزینان بغرور وفور آلات قلعه داری بسردادن توپ و تفنگ و انداختن حقه و سنگ راه مدافعت می پیمودند - و فدویان اخلاص آئین همت بر تقدیم خدمت خداوند حقیقی بسته و اوقات شب بساعات روز پیوسته بکندن نقب و افراختن سرکوب روز بروز کار را بانجام نزدیک می رسانیدند - و چون راجه جگت سنگه دریافت که بدین آئین کار بدرازی می کشد - از طرف ملچار خود برای برآوردن آب جری کند - و ازانرو که آب ازین راه کم بر می آمد قرار داد که از چوب و تخته استوار جری ساخته بران کوچهٔ سلامت ترتیب دهد - و بجر ثقیل برروی خندق کشیده لشکر از آب بگذراند - تا دیوار حصار پرانیده بدان معقل حصین درایند - و حصن گزینان را از تنگنای

قلعهٔ هستي بر آورده رهنماي صحراء نيستي گردند - و چون بقندهار خبر رسيده بود که سران لشکر چنانچه باید درمقام سازگاري نيستند سعيد خان بهادر ظفرجنگ خواست که بدانصوب بشتابد - قليچ خان برگذارد که ازانجا که صوبه داري و نظم و نسق اين ولايت بمن مفوض گشته جمعي ازتابينان خود بحراست قلعه گذاشته روانه ميشوم- و باشارهٔ سعيد خان بهادر ظفرجنگ - سعد الله و عبد الله پسران خان موصي اليه را نيز درقلعه نگاهداشته هژدهم صفر رو بزمين داور نهاد - و بسرعت هرچه تمام تر رسيده سبب فزوني نيروي دلهاي کارطلبان گشت - پيشوايان الوس روزبهاني و ديگر احشام حدود خراسان که درين محکمه بودند از غلبهٔ مجاهدان اسلام بنصايح صواب نما پنبهٔ غفلت از گوش و پردهٔ نخوت از هوش روشن سلطان برگرفته رهنماي شاه راه اطاعت و انقياد گشتند - و يکي از معتمدان فرستاده التماس زينهار نمودند - قليچ خان بصواب ديد ديگر بند گان والا درگاه امان نامه بمهر خود ومهر ديگر سران لشکر ارسال داشته تسليهٔ دلهاي وحشت ديدهٔ قلعه گزينان نمود - ششم ربيع الاول بعد از محاصرهٔ بيست روز روشن سلطان با کدخدايان قبائل مذکور از حصار بر آمده قليچ خان و ديگر اعيان لشکر را ديد - روز ديگر قليچ خان با سران سپاه قلعه را سير نموده فولاد بيگ نوکر عمدهٔ خود را باپانصد تفنگچي و تير انداز به نگاهباني آن گذاشت - و خاطر از ضبط مداخل و مخارج آن موئل متين و ديگر حصون مضافات آن وا پرداخته رو به تسخير قلعهٔ بست نهاد - و چهاردهم ربيع الاول بپاي آن حصار استوار رسيده هژده ملچار بر دور آن حصن حصين بلشکر سابق و

لاحق مقرر گردانید - گردان شجاعت آئین بنقب کندن و ملچار پیش بردن همت بسته - و بیداري از خواب باز ندانسته لحظهٔ دست از کار باز نمی کشیدند - و حصار نشینان در مقاومت و مدافعت جد جدید بتقدیم رسانیده هر نقبی را که مبارزان اقبال به بن برج و بیخ دیوار میرسانیدند پی برده نمی گذاشتند که بانجام رسد - اگرچه چند بار بروج و جدرانی که ته آنرا کاوته بودند فرو ریخت - اما چون بیخ برجا می بود - و راه دخول چنانچه باید وانمي شد - حراس حصن بانداختن سنگ و تفنگ واستعمال آلات آتشبازی و دیگر ادوات جنگ طریق درامد مسدود میگردانیدند - انجام کار دو نقب یکی از طرف ملچار قلیچ خان دیگری از جانب ملچار یوسف محمد خان و جان نثار خان بزیر دیوار رسید - اتفاقا نقب ملچار یوسف محمد خان و جان نثار خان را هم مقهوران یافتند - و نقب ملچار قلیچ خان ببارود انپاشته شد - و چون صبح چهار شنبه هفتم ربیع الثاني باشارهٔ خان مشار الیه بنقب آتش دادند خاطر خواه بکار در آمد - و راهي وسیع وا شد - پیکار پرستان هر دو ملچار که بحسب قرار داد پایان شب روز مسطور سلاح پوشیده مستعد یورش بودند - با آنکه از ارک و حصار بیرون تفنگ و دیگر آلات آتشبازی در بارش بود ازین راه دویدند - محمد یار خویش یوسف محمد خان نیز باتابیغان خان مومی الیه خودرا بجان نثار خان که بقلعه دویده بود رسانید - میرزا محمد خویش قلیچ خان باتابیغان خان مذکور و شاه محمد اوزبک و نظر بیگ برادر زادهٔ یلنگتوش و خواجه باقی و نظر بیگ قدیمی و چندي دیگر بدستیاری شجاعت و

پامردیٔ جلادت پیش از دیگران بقلعه در شدند - و بر وفق قرارداد مردم ملچار دیگر علی الخصوص ملچار راجه جگت سنگه بشنیدن آوای کرنا از راه نردبانهائی که ترتیب داده بودند بحصار در آمدند - و بسیاری از جهال کوتاه بین که پای حمیت به پیکار استوار برنهاده ودست حماست بکارزار بازکشاده هنگامهٔ قتال و معرکهٔ جدال گرم گردانیدند - به تیغ خونبار کشته شدند - از معاضدان اسلام نیز نزدیک صد تن در کار ولی نعمت جان فانی درباخته بدارالملک جاودانی شتافتند - و سه صد کس زخمها برداشته جوهر بسالت و اصالت بروی روز انداختند - بقیهٔ گروه ضلالت پژوه بعد از تکاپو بسیار خاک هزیمت برفرق روزگار خود ریخته بارک درشدند - غزاة دین بمساعی جمیله قلعهٔ بیرون را با چار صد اسپ عراقی و دیگر غنیمت بتصرف درآوردند - محراب خان قلعدار از تنگیٔ ارک وکمیٔ آب که بیش از یک چاه نبود با جماعهٔ از سپاهیان حصاری شد - دلاوران نصرتمند شیر حاجی را که استحکام ارک دران منحصر بود گرد گرفته از هرسو نقبها دراندند - حصار گزینان درون شیر حاجی خندق کنده دران طرف خندق از تخته و چوب و سبدهای خاک آگنده دیواری بر افراختند - وبرای تفنگ انداختن رخنها گذاشتند تا بعد از پریدن دیوار شیر حاجی در پناه آن مجال تردد داشته باشند - شب پنجشنبه بیست ودوم ربیع الثانی جد گزینان ظفرآئین سه نقب را یکی از راجه جگت سنگه دوم از عوض خان سیوم از میرزا محمد آتش دادند - بنقب راجه یک برج با دروازهٔ قلعه و بدو نقب دیگر دو برج پرید - مبارزان قلعه کشا سپرها برزو کشیده

دست نبرد باز کشادند - و ازتفنگ صاعقه‌بار آن گروه تباه کار حسابی بر نگرفته بدیوار چوب بست رسیدند - و بعد ازان که به نیروی دلیری و بازوی دلاوری درهم شکستند - برخی از سخاذیل بدلالت تیغ و سنان بادیه پیمای بوار گشتند - و بازماندگان فرار نموده به پناه ارک در آمدند - و چون گروه نصرت پژوه شروع در کندن اساس ارک نمودند سحراب خان قلعه دار راه رهائی مسدود دیده و چارهٔ رستگاری مفقود دانسته از روی تضرع زینهار جو گشت - و بعد از رسیدن امان نامه بیست و سیوم ربیع الثانی ارک را بارلیای دولت والا صولت سپرده با همرهان نزد قلیچ خان آمد - ازانجا که ازشمول رافت وعموم عطوفت بسعید خان بهادر ظفرجنگ ودیگر سران لشکر فیروزی حکم شده بود که‌هرکه‌از غنیم بوسیلهٔ انکسار که در حضرت آسمان رتبت از مهین‌ذرایع جرم پوشی وعذر نیوشی است بزینهار در آید امان داده او را مطمین خاطر گردانند - اگر بر هنمونی بخت ارادهٔ بندگی این والا آستان نماید روانهٔ درگاه خواقین پناه سازند - والاباز گذارند که بهر سوئی که خواهد سفرگزین گردد - و دم تیغ مجاهدان اسلام بخون‌کسی‌که در اثناء کارزار گرفتار اسار شود آلوده نگردد - قلیچ خان سحرابخان را که ازغلامان ارمنی معتمد والی ایران است با مینگ باشیان و یوز باشیان که همراه او بودند یکروز مهمان داشت - و روز دیگر خلعت داده روانهٔ عراق که اظهار خواهش آن نمودند گردانید *

قرین این فتح قلعهٔ گرشک نیز کشایش یافت - تفصیلش آنکه - چون‌در اثناء محاصرهٔ قلعهٔ بست از گزارش سکان آن سرزمین

بظهور پیوست - که قلعهٔ فولاد که از گرشک ده فرسنگ و قلعهٔ دلخک که از بست دوازده فرسنج فراه رویه واقع شده - و میان هردو حصارچار فرسنج راه است - اگرچه از مدت مدید تعلق بفراه دارد اما درسوالف اوقات از مضافات قندهار بود - قلیچ خان احشام ملکي و باختري و دلخکي را که از توابع آن دو قلعهٔ استوار اند و قریب پانصد خانه وار - بمقالات دل نشین مستمال و مطمین ساخته نزد خود طلبید - و خلعتها پوشانیده بآبیاری امیدواری عنایت و نوازش خدیو زمان ریاض آمال و امانی اینان سرسبز و شاداب گردانید - پیشوایان قبایل مذکور جمعي از تابینان قلیچ خان همراه گرفتند - و هر دو محکمه را از تصرف مردم خاندان قلي حاکم فراه که سیاوش بیهوش او را بکومک صفي قلي محافظ قلعهٔ گرشک فرستاده بود بر آورده باینان باز گذاشتند - و چون خبر تسخیر این دو معقل منیع و خذلان صحراب خان قلعه دار بست و آوای ملک کشای توجه امواج نصرت گرا بتاخت فراه بخاندان قلي رسید - حراست قلعهٔ گرشک باوجود کشایش زمین داور دبست از حیز قدرت و اندازهٔ مکنت خویش بیرون دیده چهارشنبه بیست و یکم ربیع الثاني آن مویل را واگذاشته با صفي قلي و دیگر همرهان رو بفراه نهاد - و جمعی که از قبل قلیچ خان در مالگیر بودند بقلعهٔ گرشک در آمدند - و تمامی ولایت قندهار با قلاع شستگانه مفتوح گردید - تفصیل اسامی قلاع مذکوره اینست - قلعهٔ قندهار - با قلعهٔ کوشك نخود که میان قندهار و بست است - قلعهٔ قلات با سه قلعهٔ مقر - شهرصفا - هوله رباط - قلعهٔ نوشنج با نه قلعهٔ - دوکی - چتیالي

هزبائي - سه‌کوته - فتح ابان - شال - مستنگ - قلات - نیچاره - تل - قلعهٔ زمین‌داور باچارده‌قلعه - وابستان - درفتی - موسي - بیدزیرک - شهرک - ساربان - ملبون - نوزاد - برزاد - دهنه - لرغر - سیاه آب - فولاد - دلخک - قلعهٔ تیرین با قلاع دهگانه - و زرکان - اولنگ - درفشان - چارشنبه - نوح - تمران - تمزان - کزیو - شیر - قلعهٔ ده راوت - قلعهٔ بست با هشت قلعه - خلیج - هزار اسپ - هزار جفت - شملان - ملخان - صفار - لکي - خنشي - قلعهٔ گرشک با هشت قلعه - مالگیر - هیرمنداب - تیزي بابا - حاجي - سنگین - دژ غوري - دژ سفید - که سابقا داخل مراه بود و اخر برای اختصار قلعهٔ بزرگ را باضافهٔ لفظ قلعه - و قلاع متعلقهٔ آنرا بمحض نام نوشته شد - لله الحمد که بکار سازی تقدیر ایزدي و کام پردازی اقبال سرمدي همگي ولایت قندهارکه‌در ایام‌خالیه و اعوام‌بالیه باولیای این دودمان‌مقدس‌متعلق بود بحکم قدر جع الحق الی مکانه‌مسخر اصفیای این دولت ابد بقا گشت - از عنایات بیکران دادار کارساز - و عواطف بي پایان کردگار بی انباز - که همواره پیشکار این دولت ابد بنیاد است - و کار گزار این سلطنت دوام نهاد - امید آنست که همگي ممالک اقالیم سبعه که درعهد دولت خاقان‌کبیر حضرت صاحب قران ممالك گیر قطب الدنیا و الدین انارالله برهانه مسخر و مفتوح‌گشته بود - ضمیمهٔ ممالک محروسه و تتمهٔ بلاد معمورهٔ این سکندر زمان شهنشاه دوران که ارثا واستیهالا سزاوار رتبهٔ رفیعهٔ جهانداریست - و استعدادا و استقلالا شایستهٔ درجهٔ منیعهٔ فرمان گذاري - گردانیده مورد عدل و امان - و منشاءفضل‌واحسان - سازد - و منابر آنرا بخطبهٔ‌این تخت نشین حق

گزین بلند پایه گرداند - و دراهم ودنانیررا بسکهٔ آیین پادشاه حقیقت آگاه گرانمایه - بمنه و کرمه *

قلیچ خان از سرانجام ناگزیر قلعه داری بست و توابع آن خاطر واپرداخته نگاهبانی بست وگرشک را بعهدهٔ یکی از نوکران عمدهٔ خویش باز گذاشت - و پانصد تفنگچی وتیرانداز بالوسعین ساخت - و هشتم جمادي الاولی خود با همرهان بقندهار برگردید - همگي لشکر علوفه خوار ایران مطابق آنچه از حقیقت دانان آنجا بظهور پیوسته سي هزار سوار است - بیست هزار سوار ملازم داراي آنجا - هفت هزار تورچي - سه هزار غلام - ده هزار تفنگچی - و ده هزار دیگر جمعیت امراست - و سوای آن هنگام یساق قریب پنج هزار کس بامید اینکه اگر جمعی از وظیفه خواران بکشتن روند ایشان بجای آنها معین گردند فراهم آیند - وآن گروه را نوکر ارادت نامند - حاصل کل ایران هفت لک تومان است که دوکرور و چهل لک روپیه باشد - و هریکی از دارالخلافهٔ اکبر اباد و دارالملک دهلي ودار السلطنهٔ لاهور که قریب صد کرور دام جمع دارد نزدیک به دو کرور وپنجاه لک روپیه حاصل آنست - یافت وزیر ایران که اورا درانجا اعتماد الدوله خوانند سالي بطریق علوفه یك لک روپیه ست - و بارسم الوزاره که آنرا وزرا پیشکش شاه مي نمایند دو لك سپه سالار - سه لک تورچی باشي - پنج لک بیکلر بیگی خراسان که از همه زیاده می یابد قریب ده لك - اولکه داران دیگر ازین کمتر درخورحال هر اولکه هریکی از قلر آقاسی وتفنگچي آقاسي یك لک - سالیانهٔ تورچیان یوز باشي ازده تا سی تومان - چندی ازین جمله چل پنجاه تومان نیز می یابند - سایر از هفت تا پنج تفنگچي چندی

که مینگ باشي اند از پنجاه تاشصت - یوز باشي از پانزده تا سي دیگران چار وپنج غلامان یوز باشي از پانزده تاسي - از نجماعه نیز چندي چل پنجاه تومان مواجب دارند - المنة لله که درین دولت پایدار حاصل جاگیر هریکي از بندهائي که بمنصب هفت هزاري هفت هزار سوار پنج هزار سوار دو اسپه سه اسپه سرافراز اند و ایك کرور دام انعام دارند - که مجموع طلب دوازده کرور دام باشد - سالي سي لك روپیه است که صد هزار تومان عراق است - و محصول تیول دیباجهٔ صحیفهٔ مکارم ومعالي یمین الدوله آصفخاں خانخانان سپه سالار پنجاه لك روپیه *

سربر تافتن مرزبان کوچ هاجو از جادهٔ اطاعت وانقیاد باغواء اشامیان بد فرجام وفتوحاتی که بتائید ربانی و و تیسیر آسمانی جلوهٔ ظهور نموده

برخوانندگان اخبار - و پژوهندگان آثار - پوشیده نماند - که شمالي سمت بنگاله دو ولایت واقع شده یکي کوچ هاجو آن برساحل دریای برم پُتر که رود خانهٔ است پس عظیم بعرض دو کروه و از وسط ولایت آشام بصوب بنگاله مي آید - آباد است - و ازانجا تا جهانگیر نگر یك ماه راه - دوم کوچ بهار که از دریا بغایت دور است - وازین ملك به بیست روز داخل جهانگیرنگر میگردند - این دو ولایت را مرزبانان آن ملك درتصرف داشتند - چنانچه در اوایل سلطنت حضرت جنت مکانی کوچ هاجو به پریچهت - وکوچ بهار به لچهمي نراین برادر جد اومتعلق بود - درسال هشتم جلوس آن حضرت که نظم مهمات بنگاله به شیخ

علاءالدین فتح پوري ملقب باسلام خان مفوض بود - رگهناتهه زمیندار پرگنهٔ سوسنگ نزد او آمده بر پریچهت فریادي شد - که به تمرد واستیلا زنان و فرزندان اورا درشکنجهٔ حبس و زندان انداخته است - ازانجاکه از گفتار و کردار رگهناتهه جز راستي ظاهر نمي شد - و دران ایام لچهمي نراین نیز بتواتر و توالي اظهار فرمان پذیري و ابراز خدمت گذاري ازلیاي دولت قاهرة نموده - شیخ علاءالدین را برتسخیرکوچ هاجو تحریض مي کرد - او مکرم خان خلف معظم خان خویش خود را که از معتمدان بارگاه سلطنت بود باشیخ کمال سرآمدنوکران خود و جوقی دیگر از منصب داران با تابینان اینان و هزار سوار کومکی صوبهٔ بهار که همگي شش هزار سوار بودند - و ده دوازده هزار پیاده و نزدیك پانصد سماري پیکاري که برباد سبقت جستی - بمالش پریچهت وتسخیر ولایت او تعین نمود - چون دلیران عرصهٔ کارزار از موضع هتسله از مضافات پرگنهٔ کري باري که سراغاز ولایت کوچ هاجو ست گذشتند - شیخ کمال که سرانجام لوازم این یساق بدو وابسته بود مراتب حزم و آگهي در حل و ترحال مرعي داشته دو کروه مي نوردید - و هرجا منزل میشد - بدستور سپاه آن سرزمین پارهٔ ازني و خاک بر دور لشکر برآورده در محافظت مي کوشید - و بدین گونه طي منازل و قطع مراحل نموده بحصار دهوپري که بر ساحل دریاي برم پتر اساس یافته ست - و پریچهت مواد استحکام آنرا سرانجام داده - قریب پانصد سوار و ده هزار پیاده بپاسباني آن گذاشته بود - رسیده محاصره نمود - وتا یکماه بجنگ توپ وتفنگ پرداخته آخرکار بقهر و استیلا حصار از دست اشرار برآورد - و جماعهٔ

کثیر و طایفهٔ عزیز مخالیل مقتول و مجروح گردید - و چندی تاب آتش تاخ آبدار نیاورده رو سپر فرار گشتند - ناگزیر پریچهت بوسیلهٔ عجز واستکانت وکیل خود را از موضع کهیله که قرارگاه او بود نزد سران عسکر ظفر فرستاد - و بدادن صد فیل و صد اسپ تا نگهن و بیست من عود برسبیل پیشکش و سپردن عیال رگهناتهه باولیای دولت قاهره ابراز مصالحه نمود - مکرم خان و شیخ کمال ملتمسات اورا پذیرفته به شیخ علاء الدین نوشتند - هنوز جواب آن نرسیده بود که پریچهت موعود بوصول رسانید - درین اثنا نوشتهٔ ناظم بنگاله رسید که تا ولایت کوچ و پریچهت را بدست نیارید دست از قتال و اسار باز ندارید - بنابران لشکر منصور درحصن دهوپری تا انقضای ایام بارش توقف گزید - و همین که آبها رو بکمی نهاد پریچهت با بیست فیل وقریب چارصد سوار و ده هزار پیاده دیوهصورت ده سیرت بحصار دهوپری روانه شد - و از نیرنگ سازیهای این دولت روز افزون تمام شب بیراهه نوردیده روزانه بقلعه رسید - ازانجا که مردم قلعه برین عزیمت ناروا و همت ناسزای او آگهی نداشتند - از ناگهان رسیدن او باضطراب افتادند - و نزدیک شد که کفار برحصار مستولی گردند - مکرم خان و شیخ کمال ازکار طلبی وپیکارپژوهی برفراز خاک زیر حصار قدم استبداد فشرده سپاه فیروزی را بجنگ و پیکار گرم گردانیدند - مجاهدان لشکر اسلام از قلعه برآمده نخست فیل مست مخالیل را که بقلعه دوانیده نزدیک بدیوار رسانیده بودند بضرب سیوف وطعن رماح برگردانیدند - و فوج مخالف را درهم شکسته بصوب کهیله که مخذولان بدان سو گریخته بودند - از دهوپری بقصد مالش

راهي گشتند - و پس از رسيدن اينان بآبي كه آنرا موهانهٔ گجادهر نامند پريچهت با كشتي بسيار آمادهٔ كارزار از پيش نمايان گشته با سفاين پادشاهي بر سطح آب آتش جدال بر افروخت - انجام كار تاب شمشير بهادران ظفر لوا نياورده و سفاين خود را بتصرف دلاوران عرصهٔ شهامت داده از راه خشكي گريخت - و چون آن خائب خاسر بكهيله شتافته آگهي يافت - كه لچهمي نراين با سپاه منصور پيكرو شده از جانب ديگر بر سر او مي آيد ناچار از انجا بر آمده به بدهنگر كه بر ساحل دريای پناس اباداست - رفت - مبارزان افواج قاهره بدو روزه ره نوردي داخل كهيله شدند - و صباح آن باز تعاقب نموده خودرا بكنار پناس رسانيدند - درين اثنا وكيل پريچهت آمده برگزارد - كه او از كردار نكوهيدهٔ خود باز آمده ارادهٔ ديدن سران لشكر دارد - شيخ كمال براي تسكين خاطر او خود رفته اورا با همگي اميال و اموال نزد مكرم خان آورد - و بلديو برادر پريچهت بوسيلهٔ وصلتي كه با سرگ ديو مرزبان آشام داشت - درين گير و دار فراري شده نزد او رفت - ازين رهگذر بيشتر ولايت كوچ هاجو بتصرف اولاي دولت قاهره در آمد - مكرم خان باشارهٔ شيخ علاء الدين عبد السلام برادر خود را با جوقي در كهيله گذاشت - و با شيخ كمال و طايفهٔ ديگر پريچهت را با اموال همراه گرفته بجهانگير نگر راهي گرديد - اتفاقا رسيدن مكرم خان بحوالي جهانگير نگر و ارتحال شيخ علاء الدين يك مرتبه دست بهم ميدهد - و ازان رو كه حاكم بالاستقلال درميان نبود هوشنگ خلف شيخ علاء الدين و مكرم خان چگونگي امور بخدمت حضرت جنت مكاني عرضه داشت نمودند - و پس از

ورود پرلیغ طلب پراچهت را روانهٔ درگاه معلی گردانیدند - وچون حکومت بنگاله بشیخ قاسم برادر شیخ علاء الدین که بخطاب محتشم خان نامور بود و بنظم سرکار منگیر می پرداخت - تفویض یافت - او بجهانگیرنگر شتافته مکرم خان را بمحافظت کوچ هاجو فرستاد - مشارالیه یکسال درانجا اقامت نمود - انجام کار از بدسلوکی شیخ قاسم که از مراسم سرداری بل لوازم ساز گاری بی بهره بود - رنجیده از راه گهوڑا گهاٹ روانهٔ حضور گردید - شیخ قاسم سید حکیم را که از بندهای معتمد پادشاهی بود - وسید ابا بکر ملازم خودرا با قریب ده دوازده هزار سوار و پیاده و چار صد سماری بیگاری روانه ساخت تا ولایت کوچ هاجو بضبط درآورده بتسخیر ملک آشام بپردازند - اینان بها جورفته بعد از سپری شدن ایام بشکال بسمت آشام متوجه گشتند - همین که سه چهار منزل نوردیده آمد - آشامیان شام نهاد شبی خون آورده بیشتر لشکر پادشاهی را هلاک گردانیدند - وچون این شان شنیع از خرد کوتهی و بی تدبیری شیخ قاسم بوقوع آمده بود صوبه داری بنگاله ازو تغیر یافت *

حقیقت آشام وآشامیان تکوهیده فرجام

ولایت مذکور از یک جانب بکوچ هاجو پیوسته است - چون ضلالت پیشگان آن ملک بیگانگان را بمرزوبوم خود راه نمی دهند - اطلاع بر مداخل و مخارج کما هی حاصل نشده - از گفتار لختی سکان آن مرزستان که برای انجاح حوایج زندگی بکوچ هاجو آمد شد دارند - و طایفهٔ که بقید اسار اولیای دولت پایدار در آمده

بودند - بوضوح پیوسته - که آشام ولایتی است وسیع و فیل وعود که ازان بهندوستانی زیان پاگر گذارش دهند و میاه و حیاض فراوان دارد - و نیز دران سرزمین طلای کم عیاری که قیمت آن قریب بنصف قیمت تمام عیار است از ریگ شوئی بهم میرسد - اقصای آن بثغور ولایت خطا متصل است - شمالی کوهستان دارد که از کشمیر و تبت گرفته بخطا پیوسته - و بهرایچ و ترهت و مورنگ و کوچ بهار و کوچ هاجو نزدیک بآن است - مرزبان این ملک سرگ دیو نام کافریست که هزار فیل و زیاده بر صد هزار پیاده دارد - سکنهٔ آن بوم سر می تراشند - و ریش و بروت بمنقاش می چینند - و از جانداران بری و بحری هرچه می یابند میخورند در صورت با قراقاپاق مشابهت دارند - میاهی روی شان ظلمت آرای شب دیجور - تباهی خوی شان نفرت افزای نزدیک و دور - سران این خود سران وازون آثار بر فیل و اسپ تانگهن ملک خود سوار میشوند - اما سپاهی در کل پیاده است - و سفاین آمادهٔ حرب آمودهٔ آلات ضرب بسیار دارند - در روز قتال بیشتر سلاح اینان تیر و کمان و تفنگ است اگرچه در جنگ میدان حریف بهادران صفدر ومبارزان صفدار نیستند - اما در حرب کشتی بغایت ماهر و مردانه اند - در اثنای ره نوردی بقصد جنگ و پیکار درملک خود و در ولایت بیگانه هرجا میرسند - یکمتبر وقتی قلعهٔ متین از گل و چوب و نی و کاه بر می افرازند - و شرفات آنرا به تختهای عریض مرتب ساخته برای سر دادن توپ و تفنگ دران رخنها میگذارند - و بر دور آن خندقی عمیق حفر نموده بر روی خندق خشبات سر تیز بزمین

فرو می برند - تا گذرهٔ آن برخصم متعذر گردد - و چون بلدیو مذکور هنگام غلبهٔ لشکر منصور بر پریچهت و ولایت او بآشام گریخته بود - چنانچه گزارده آمد - و آن مخذول مرزبان آشام را بر تسخیر کوچ هاجو تحریض نموده برگزارد - که اگر مرا باموجی بران ولایت بفرستی از تصرف بندهای پادشاهی برمی آرم - بشرطی که حکومت آن ملک بمن مفوض سازی - آن دد نهاد دیونژاد بتسویلات بلدیو پرمکر و ریو مغرور گشته او را باگروهی بصوب کوچ هاجو فرستاد - و مقرر گردانید که وقت کار و هنگام پیکار پسر انجام لوازم اعانت پرداخته هر قدر لشکر خواهد بی توقف بفرستد - و بلدیو شرک بنیاد در هرج ومرج عزل حاکم سابق و نصب ناظم الحق فرصت دست انداز یافته به دُرنگ که در تصرف زمینداران آن نواحی بود و به ده کروهی هاجو در دامن کوه جنوبی آب برم پتر واقع شده - آمد - و در اندک وقتی آنرا بحیطهٔ ضبط در آورده بمحال دیگر دست اندازی آغاز نهاد - و زمینداران پرگنات را بفسانه و فسون باخود همداستان ساخته قریب ده دوازده هزار پیادهٔ آشامی وبنگالی گرد آورد - و تهانهٔ آشامیان را که در ایام مرزبانی پریچهت بمسافت بعیده می بود نزدیک رسانید - و در حکومت خان زمان که بنیابت پدر خویش مهابت خان حاکم بنگاله بود از تساهل و تغافل او بیش از پیش استقلال یافت - و پرگنهٔ لوکی و بهاومنتی را نیز بتصرف در آورد - و ازین رهگذر اکثر محال رو بویرانی نهاد - و خلل عظیم در ملک راه یافت - چه رعایای فرصت جوی آن نواحی هنگام طلب خراج میان ایشان درمی آمدند - و لختی ازمرزبانان دیگر نیز آنرا دیده

در آداي زر امهال مي‌ورزيدند - و چون قاسم خان در ايام صوبه‌داري خود چند سردار عمده ده دوازده هزار پياده شمشير دار و سپردارکه دران ديار اين طايفه را پايک خوانند - و پيش ازين در کوچ هاجو و آن حدود بوده - بجاگيري که حکام بنگاله داده بودند - روزگار ميگذرانيدند - و بزراعت نيز مي پرداختند - وهرگاه کهيده که صيد فيل باشد درميان مي آمد - مراسم خدمت بجا مي آوردند - براي آنکه کهيده از قرار واقع نشد بجهانگير نگرطلبيده در زندان انداخت و مي هزار روپيه جرمانه‌گرفته خلاص نمود - وشنتوس لشکر وجيرام لشکر که سران اين طايفه بودند با گروهي از همراهان گريخته نزد سرگ ديو زمينداراً آشام رفتند - از اين جماعه را مستمال ساخته پيش خود جاداد - پس ازان که‌نظم بنگاله باسلام‌خان مفوض‌گشت - ستر جيت فساد کيش تهانه دار پاندو که از لوث باطن پنهاني با مخالفان موافق بود به بلديو گفته فرستاد - که درين هنگام که حاکم جديد رسيده اگر ترددي بروي کار آرئي مطلب بحصول مي انجامد - بلديو مردود بگفتار نکوهيدهٔ آن مطرود باگروه آشامي و کوچي از دُرنگ پيش آمده بجماعهٔ که شيخ عبدالسلام خارس کوچ‌هاجو براي کهيده فرستاده بود در آويخت - شيخ عبد السلام اين شوريده سري و خيرگي او را باسلام خان نوشته کمک خواست - او در سال نهم از جلوس ميمنت مانوس شيخ محي الدين برادرش را با محمد صالح کنبوه از دليران جان سپار درگاه خواقين پناه‌بود و ميرزا محمد بخاري و گروهي ديگرمنصب دار - وسيد زين العابدين ملازم عمدهٔ خود را با قريب هزار سوار و همين مقدار پياده تفنگچي

از بندهاي والا درگاه و تابينان خود و ده غراب ونزديک دويست کوره و جليه باتوبچي بسيار و سايرادوات پيکار نزد اوفرستاد - ويکي را برگماشت که بسرعت هرچه تمامتر بگهوره گهات شتافته کشتي بسيار فراهم آرد - تا هرقدر کشتي که مردم لشکر ظفر اثر براي سواري و باربرداري درکار داشته باشند آماده باشد - و ازانجا که در آغاز بارش اين سال بر جبال ساحل رودهائي که ازان صوبهٔ بنگاله مي آيد سحاب دريا بار گشته بود و پيش از رسيدن موسم طغيان رودها لبريز گرديده - چندانکه تمامي زمينهاي اطراف آنجا را آب فرو گرفته طرق و سبل بر مترددين مسدود گردانيد - و نيز ازين معبر که بالا رويهٔ آب بايستي شتافت - و کشتي بزرگ را که اسپ و آدم ثواند برداشت بواسطهٔ تندي و تيزي آب روانه نميساختند - جماعهٔ مذکور اسپان خود را با بنه و بار در گهوره گهات گذاشته بر کشتيهاي کوچک راهي گشتند - و مقرر شد که اسپ و اسباب ايشان بعد از فرو نشستن طغيان آب از عقب برسد - درينولا محمد صالح کنبو که کوسهاي تيز رو زودرس يافته بود - دو روز پيش از ديگران بهاجو مي رسد - و همان روز سترجيت ثيره ايام آمده بشيخ عبد السلام وا مينمايد که ازگفتار جواسيس چنان ظاهرشد که امشب مخاذيل برتهانهٔ من ميريزند - جمعي برسم کمک با من بايد داد - تا بمحافظت تهانه و دفع مقاهير پرداخته آيد - شيخ مزبور محمد صالح را با همرهان او بمدد سترجيت واژون آثار تعيين نمود - چون پايان روز راهي شده بودند همين که لختي از راه نوردديدند آفتاب جهان افروز به نهان خانهٔ خويش درامد - و تتق ظلام روزگار را فرو

گرفت- ستر جیت مکر پرداز بمحمد صالح بر گزارد که تامن خبری از تهانه بگیرم تو اینجا توقف نمای - و تا صباح او را معطل داشته خبر نفرستاد - محمد صالح در آغاز طلوع نیر اعظم بصوب تهانهٔ آن حیله ور نفاق پرور روانه شد - در اثناء قطع طریق دید که با نوارهٔ خود می آید - پرسید چرا درنگ کردی - ستر جیت ادبار گرای که از دو روئی تهانه گذاشته بود پاسخ داد - که مقهوران بکثرت و استیلا تهانه از من گرفته اند - از بیم آنکه مبادا بر نواره نیز دست تصرف دراز گردانند کشتیها را گریزانیده آورده ام - ویک شبانروز دران مکان بوده روز دیگر خبر آمدن سید زین العابدین و غیره شنفته بهاجو بر گشتند - و رایها بران قرار گرفت که شیخ عبد السلام از هاجو برنیاید و شیخ محی الدین برادر او و فضیل بیگ ملازم اسلامخان که باسه صد سوار و همین قدر پیادهٔ تفنگچی از تابینان خان مومی الیه مصحوب شیخ عبد السلام بهاجو رفته بود - هرکدام بحراست یکی از تهانجات حوالیء هاجو بپردازد - و سید زین العابدین با همرهان نواره گرفته به سمی گهات که سر راه آشام است برود و سعی نماید که مقاهیر قدم پیش نگذارند - پس ازانکه خاطر از ضبط و استحکام هاجو و مضافات آن فراهم گردید - سید زین العابدین و محمد صالح کنبو وسایر بندهای پادشاهی و تابینان اسلام خان و بسیاری از زمینداران با نواره بقصد مالش غنیم عاقبت وخیم راهی گشتند - گروه مقهور که از تهانهٔ پاندو دو کروه پیش آمده دو قلعه ساخته بودند و بحصانت آن پرداخته بمجرد وصول لشکر منصور از قلاع بیرون آمده معرکه آرای جنگ و پیکار گردیدند - آخر کار نسیم فیروزی بر پرچم رایات

مبارزان عسکر ظفر پیکر وزید - و بهادران عرصهٔ دلیری ببازوی شهامت و نیروی شجاعت جمعیت مخالف را باوجود فزونی آن فرهم شکسته و جمعی کثیر به تیغ آب سان و سنان آتش افشان از هم گذرانیده هردو حصار را برانداختند و پنج توپ بدست آوردند - و سید زین العابدین با رفقا بصوب سری گهاٹ که مخاذیل دران مکان بعزیمت نبرد با طایفهٔ شکست دیده گرد آمده بودند بره نوردی درامد - و بسرعت برق وباد بدانجا رسیده بر سطح آب و صحن خاک آتش کارزار مشتعل گردانید - وخرمن زندگی گروهی ببان فنا برداد - ازانجمله بهوکن که بزبان آن طایفه سپهسالار را گویند و پیشوای ده دوازده هزار آشامی بود - با جمعی ضلالت گرای شقاوت پیرا فروزینهٔ جهنم شد - از لشکر اسلام نیز لختی بسعادت شهادت فایز گشتند - و طایفهٔ مجروح گردیدند - و پنج کشتی کلان که آن را بچهاری نامند باچند کوس که کشتی یک چوبه است بتصرف دلاوران ظفر انتما درامد - و مقهوران سایر کشتیهای خود را گریزانیده روز دیگر باز مانند مرغ و ماهی هجوم آوردند - وچون جنگ در پیوست و مجاهدان فیروزی لوا قریب سه صد آشامی بد فرجام را با سه سردار ادبار آثار بر آب و خاک عاقب تیغ ساختند - و جماعهٔ کثیر را بزخمهای گران آمادهٔ دارالبوار گردانیدند - بقیة السیف رهائی خود در گریز دانسته با نواره گریختند - و دوازده بچهاری و چهل کوس بدست غزاة دین افتاد - و ازانرو که نوشتجات جماعهٔ که بکوچ هاجو شتافته بودند مشعر بر کثرت مقاهیر که دران وقت از چهل هزار افزون بود و رسیدن کومک مرزبان آشام پی هم میرسید - اسلام خان گروهی انبوه

از کومکیان بنگاله و تابینان خود و بسیاری از زمینداران آن صوبه جمع ساخته خوابید که برای دفع فتنهٔ پژوهان خود راهی گردد - بملاحظهٔ آنکه کوچ هاجو از جهانگیر نگر که حاکم نشین بنگاله است دور تر واقع شده در برامدن خود و خالی گذاشتن صوبه مصلحت ندیده - میر زین الدین علی برادر خود را با الله یار خان و محمد بیگ اباکش و عبد الوهاب و میر قاسم سمنانی و امیره ساسان و سید محمد بخاری و چوقی دیگر منصبدار و احدی کومکی بنگاله و هزار و پانصد سوار و چهار هزار پیادهٔ تفنگچی و کماندار از نوکران خود تعیین نمود - تا باطل کیشان بطالت اندیش را بجزاء افعال قبیحه و اعمال شنیعه برسانند - و محمد زمان طهرانی فوجدار و تیولدار سهلت را نیز طلبیده همراه این مردم روانه ساخت - و مقرر نمود که صوابدید او را بعمل می آورده باشند - وچون آگهی یافت که تمامی پایکان و کشاورزان آن سرزمین با مخذولان یکرو شده بلشکر هاجو و سری گهات آذوقه نمیرسانند - بنابران غله بسیار بر کشتیها انداخته شست و پنج کوسهٔ جنگی آموده برعنداز و کماندار از سفاین معصوم زمیندار همراه نمود - تا آذوقه را با خزانه و سرب و بارود واختی اسلحه بهاجو برسانند - و بخواجه شیر فوجدار گهوره گهات که فوجداری کهیله نیز بدو تفویض یافته بود نوشت که باجمعیت شایسته باتفاق میر حسینی ملازم خان مزبور که بادو پست سوار و سه صد پیاده برای تحصیل پیشکش نزد زمیندار کوچ بهاررفته بود بتهانه دهوپری رسیده با بستی زمیندار پاتکا و دیگر محال که از خویشان پریجهت است - و در هواداری اولیاء این دولت ابد مدت

می کوشد - به کومک لشکر هاجو راهی گردد- اتفاقا پیش از رسیدن رهد شیخ عبد السلام بصری گهات شتافت - تا سید زین العابدین را که درانجا اقامت داشت و بواسطهٔ آنکه آب از پای حصار هاجو دو سه کروه دور رفته بود کومک شیخ عبد السلام با دو مدد او بشیخ مذکور بسهولت میسر نبود با همرهان بهاجو آورده آنچه رای یکدیگر تقاضا کند بعمل آرند او اگرچه درآغاز از قبول این معني سر برتافت- اما اخر کار بمبالغهٔ شیخ عبد السلام نگهبانی نواره برذمهٔ محمد صالح کنبو و سترجیت تیرة درون و مجلس با یزید سرزبان هرکار فتح آباد که درنواحی جهانگیرنگر واقع است و جمعی دیگرباز گذاشته مصحوب شیخ عبد السلام بهاجو آمد - چندی نگذشته بود که مقاهیر که قریب پانصد کشتی بساز و سامان همراه آورده بودند از راه دریا و خشکي برنوارهٔ پادشاهي شبخون آوردند - و طرفین نایرهٔ افروز جدال گشته تا ظهور تباشیر صبح هنگامهٔ کشش وکوشش گرم گردانیدند- درین اثنا سترجیت شقاوت نهاد که مادهٔ این شورش و فساد بود با نوارهٔ خود برگشت - واز مشاهدهٔ آن طایفهٔ دیگر نیز متزلزل گشته برگردیدند با آنکه محمد صالح پسران خودرا فرستاده درباب معاودت او کوشید قبول ننموده راه فرار پیمود - وفیهٔ باغیه محمد صالح و مجلس بایزید را با شرذمه قلیله دیده از هرجانب ریختند - محمد صالح ترددات مردانه نموده نقد حیات درباخت ومجلس با یزید اسیر شد - و باره نوارهٔ پادشاهي بتصرف مقاهیر درآمد - و سترجیت بداختر به جماعهٔ که کشتیهای آذوقه بلشکر میبردند در راه دو چار شده آنهارا بمکر وتزویر برگردانید- اغلب آن بود که پس از وصول گروه ناموس جوے نبرد خو که

با فراوان مواد پیکار درسفاین آذوقه بودند شقارت گزینان ادبار پرست چیره نکشتی - و بلدیو مقهور با حشری آشامی و کوچی دلیرانه از سری گهات وپاندو بحدود هاجورو نهاد - وبرسم و آئین خود درهر منزل قلعهٔ ساخته پیش می آمد - و به هاجو رسیده آن را آن چنان محاصره نمود که از هیچ راه بحصار نشنیان آذوقه نمی رسید - ناچار شیخ عبدالسلام و شیخ محی الدین و سید زین العابدین بیرون آمده مکرر کارزار نمودند - و آن مقهور را عقب دوانیده و چند قلعهٔ ادرا منهدم ساخته و جمعی بقتل آورده بحصار درآمدند - و چون از کمی آذوقه و نا رسیدن کومک و فزونی ارباب ضلالت امید زندگی منقطع گردید و مقاهیر پی هم گفته فرستادند که دل از پیکار برگرفته خود را بما برسانید - شیخ عبد السلام و برادر او به امن پژوهی و حیات سگالی با تبعه و لحقه از هاجو برآمده نزد مخاذیل رفتند - آن گروه عذر پژوه عروهٔ وثقای عهد وپیمان از دست واهشته طایفهٔ مذکور را باشام کسیل نمودند - و سید زین العابدین مقالات مزوره و کلمات مزخرفهٔ شقارت منشان از نظر اعتبار انداخته با همرهان بمجادله و مقاتله پرداخت - و درعرصهٔ شهامت لوای شهادت برافراخت - و زین الدین علی و الله یار خان و محمد زمان طهرانی و دیگر منصب داران که برای معاش ادبار گزینان واژون آثار راهی شده بودند - چنانچه گزارش یافت - ازراه ساحل دریای برم پتر روانه شده نخست استیصال چندین نراین پسر پریچهت زمیندار کوچ هاجو را وجه همت گردانیدند او سابقا در پرگنهٔ سول ماری از مضافات دکن کول که عبارت است ازجانب راست آب برم پتر می بود - چون اکثر محال سرکار دکن کول

در تیول ستر جیت فتنه آما مقرر گردید - آن نیرنگ ساز نفاق پرداز گوپی ناتهه برادر زادهٔ خود را بتهانه داری و عمل گذاری پرگنهٔ گری باری - که حصاری استوار دارد و تهانهٔ مقرری ست - فرستاد - ازانجا که رعایای گری باری از بی هنجاری و ناهمواری گوپی ناتهه ستوه آمده بودند چندر نراین را بگری باری طلبیدند - گوپی ناتهه تاب مقاومت درخود نیافته تهانه را خالی گذاشت - و دراندک وقتی قریب شش هفت هزار پیادهٔ کوچی و آشامی برسر چندرنراین که درموضع متله از لواحق گری باری اقامت گزیده بود فراهم آمدند - و او بتحریک جمعی فسادانديش بر ساحل دریای برمپتر در زمینی که اشجار متراکمه داشت قلعه ساخته بارادهٔ شورش و فساد نشست مجاهدان دین بسرعت هرچه تمامتر بدان صوب شتافته دهم شعبان سال دهم از جلوس میمنت مانوس از سمت اوترکول که جانب چپ دریای برمپتر باشد سحابی گری باری آمده خواستند که گروهی ازدلاوران نبرد آرا از دریا گذرانیده برای تنبیه چندر نراین بفرستند - و بملاحظهٔ آنکه در پایان روز رسیده بودند - این یورش را بروز دیگر موقوف داشتند - درین اثنا چندر نراین که غنودهٔ غفلت بود از رسیدن پیکارگزینان جدکار باضطراب و اضطرار افتاده راه سلامت جزکوچهٔ فرار نیافت - و از بیم اسار بحصار گری باری درنیامده به پرگنهٔ سول ماری که پیشترنیز دراں جا اقامت داشت رفت - مبارزان لشکر اسلام هنگام طلوع نیر اعظم از آب عبور نموده سران این پرگنه را از پایک و رعیت در دایرهٔ انقیاد در آوردند - وقلعه چندرنراین برافگنده وجنگل حوالیٔ آنرا بریده برکریوهٔ که میان حصار مزبور بود قلعه برای تهانه ساختند

و جلال خویش معصوم زمیندارا را باچار صد تفنگچی وپایک بمجارست آن گذاشته باز از آب گذشتند - و برابر پرگنهٔ مردنگی از مضافات دکن کول آمده سر زبان آن سر زمین زا که او نیز پریچهت نام دارد برای آنکه مبادا درصدد چندر نراین که داماد او بود سعی نماید به بیم و امید نزد خود طلبیدند - پریچهت آمده سر گروه عسکر را دریافت - درینولا زمیندار پرگنهٔ سول ماری نیز که از خوف چندر نراین بکهونتهه گهات فراري شده بود - عسکر فیروزي ازانجا بدهوپري شتافته جماعهٔ را که براسطهٔ کمک لشکر هاجو آمده بودند وپس از شنیدن قتل و اسر ایشان همانجا مانده - و ستر جیت مقهور با سفاین غله و دیگر کشتیها بطایفهٔ مذکور پیوسته بود استظهار بخشید - و چون ظاهر شد که ستر جیت خسران گرای از نفاق کیشی و ضلالت اندیشي بارادهاي تباه شب هنگام بر کشتي نشسته از میان غایب میگردد - و اسلام خان نیز در باب گرفتن او مبالغه نموده بود - غزاة دین آن نکوهیده اثار را دستگیر ساخته بجهانگیر نگر روانه نمودند - او پسر مکندز زمیندار بسنه است که از جهانگیر نگر سه منزل اینجانب واقع شده شیخ علاءالدین اورا بالشکری که بکشایش کوچ هاجو فرستاده بود - همراه کرده بود - چون ازو ترددات نمایان بروي کار آمد بعد از تسخیر بملک و مراجعت انواج ظفر امتزاج تهانه داري پاندو و کوه متی برو مقرر گردید - و او درانجا بوسیلهٔ تبع و اتباع اکثر باشامیان آشنائی بهمرسانید - و باجود مرزبانی بسنه با زمینداران کوچ اختلاط تمام نمود - و دران سرزمین نیز جا گرم کرده طرح اقامت انداخت

و جمعی که بعد از شیخ علاء الدین بصوبه داری بنگاله معین گشتند هرگاه طلب مینمودند بارسال پیشکش و اظهار مقدمات اطاعت آمیز دفع الوقت میکرد - و چون درین عهد سعادت مهد اسلام خان ناظم بنگاله گردید - آن ناپکار بی هنجار را بجد تمام طلب نمود - او راه مکر پردازی و حیله گذاری مسدود دانسته پسر خود را که در جهانگیر نگر می بود طلبیده بجای خود گذاشت - و کام و نا کام نزد خان مذکور آمد - و با شیخ محی الدین و لشکری که بهاجو نامزد گشته بود مرخص گردید - و از نفاق کیشی با زمینداران آشام و بلدیو برادر پریچهت بسازش پرداخته انهای اخبار اینحدود مینمود - و همت بر اغوای اصحاب فساد و اغرای ارباب عناد مصروف میداشت و برین اندیشهٔ ناپسندیده اکتفا ننموده زمینداران دیگررا از راه رشاد و جادهٔ سداد باز می داشت - انجام کار این برگشته روزگار در جهانگیرنگر زندانی شده بهزاران ناکامی رهگرای نیستی گشت - و چون بمقتضای حکم الهی که هر عقل بان پی نبرد - در هاجو قضیهٔ نامرضیهٔ گرفتار شدن شیخ عبد السلام و برادر او باهمراهان صورت وقوع گرفت - مخالفان کوچ و اشام مغرور گشته غافل ازانکه هرگاه موررا پر برایند بسر درآید - یکی از سرداران را با دوازده هزار پیاده و پنجاه کشتی جنگی و کوس بسیار روانه گردانیدند تا درجوکی کپه که دراز کوهیست و این روی آب پناس دریائی که آب مذکور بدریای برم پتر پیوسته رافع شده - و غیاض متراکمه دارد - راه بر لشکر ظفر اثر به بندند - آن مدهوشان بادهٔ نادانی درجوکی کپه استوار حصاری بر افراختند - و دران سوی برم پتر نیز مقابل آن

در محلي که به هیره پور مشتهر است قلعهٔ محکم بنا نمودند - و سه گروه مقاهیر سه هزار پیاده بپاسبانی جوکی کپه باز داشته بقیه را همراه خویش به هیره‌پور برد - و خود با پیادها درون حصن درآمده نواره را برابر آن حصار در کنار باز داشت - و چون عساکر فیروزي با سپاهي که پیشتر درده‌وپري بودند متوجه پیش گشتند و بساحل دریاي خانپور که از کهونتهه گهات گذشته به برمپتر ملحق میشود رسیده آغاز عبره نمودند - یُسبی که با زمینداران و پیادهای بسیار براي قطع جنگل و وا کردن راه پیش پیش لشکر میرفت - خبر نمودار گشتن جمعی از مخالفان رسانید - زین الدین علي و الله یارخان اورا باهمرهان و سه هزار پیادهٔ تفنگچی و تیر انداز روانه کردند که بجبال و غیاض آن حدود درشده مقاهیر را تنبیه نمایند - او بحملهٔ نخستین مقهوزان رابگریز انداخته قریب شش گروه تعاقب نمود - و گروهی را از هم گذرانیده سرهای ایشان بمعسکر آورد - روز دیگر که عسکر نصرت گرا بجوکي کپه فرود آمد چون نگاهبانان قلعه از دست برد روز گذشته دل بای داده بودند - همین که کنداوران ظفر طراز بقلعه نزدیک رسیدند از حصار برآمده بکوه و جنگل پناه بردند - دولت خواهان معصوم زمیندار و جمعي را با نواره بمالش مقاهیر آن روي آب فرستادند - ایشان بسرعت هرچه تمامتر روبکار نهاده برخی به نبرد نواره اشتغال نمودند - و لختی از سفن برآمده برقلعه تاختند - مقاهیر پای فرار از حصار بیرون آمده بغیاض و جبال زینهاري گشتند - لشکر ظفر اثر از آب پتاس عبور نمود - و ازانجا که نیرنگی اقبال دشمن مال همواره بداندیشان این دولت بی زوال را بی تکاپو این و آن

راه گرای وبال کدهٔ جهنم میگردانند - چندر نراین سراسمه فسادکیشان دکن کول بجدري روانهٔ نهانخانهٔ نیستي گردید - بعد ازانکه آن روی آب بزم پتر که باوتر کول موسوم است بعبور لشکر منصور و دکن کول به سپزي گشتن چندر نراین از مفاسد و مکاره مصفا گردید - اولیاء دولت قاهره چنان مصلحت دیدند که جوقي از دلیران گزیده و دلاوران پیکار دیده بآن روی آب فرستاده آید تا هرکه از سرزبانان دکن کول بقلاوزی بخت و رهنمونی دولت بسعادت فرمان پذیري مستسعد گردد مستمال ساخته نزد سران لشکر بیاورند - و هرکه سر از انقیاد برتابد عرصهٔ هستي از لوث وجود فساد آمود او پاک گردانند بنابران محمد زمان را باهزار سوار و چهار هزار پیاده آن روی آب فرستادند - او در اندک وقتي ثمرد گزینان محال دکن کول را رهگرای اطاعت گردانیده بمعسکر اقبال آورد - بعد از معاودت محمد زمان سپاه قلعه کشا ازانجا روانهٔ چندن کوته گشت - در راه نکاشتهٔ اوتم نراین پسر سزدابر زمین دار بده نگر رسید - که بلدیو برگشته بخت با سي هزار کوچي و آشامي ببده نگر آمده و این هوا خواه بقدر مکنت و مقدرت تکاور نموده - چون نیروی مقاومت در خود ندید ازآب پناس گذشته بکهونتهه گهات روانه شد - تا بسرعت هرچه تمامتر خود را بشما برساند - سرکردهٔ لشکر محمد زمان وجمعی دیگر از بندهاي درگاه را بانوجی از سوار و پیاده تفنگچي و کماندار بدفع آن مخذول فرستادهٔ خود در چندن کوته توقف گزید - درین اثنا اوتم نراین نیز رسیده آمد - و چون برمداخل و مخارج آن سرزمین نیک آگاه بود به همراهي ایشان معین گردید - دلیران لشکر منصور

بکنار آب پوماره رسیده حصاري را که سخاذیل بر ساحل آب مزبور ساخته بودند مفتوح گردانیدند - وازانجا به بده‌نگر - که بودن بلدیو سیده بخت بادیگر شقاوت اندوزان دران ضلع گمان داشتند - آمده چون دریافتند که آن برگشته روزگار از استماع توجه لشکر فیروزي با وجود حصون حصینه که در بده‌نگر ساخته بود به چوتهري که زمینداری آن نیز به سردابر متعلق بود رفته در دامن کوه که درخت زار درهم پیوسته دارد قلاع بر افراخته نشسته است - رو بجنگلي که آن گمراه را دران نشان میدادند نهادند - و در بشن پور که زمینش ارتفاعي داشت و نزدیک بآن جنگل بود برای انقضاي یام برسات و اعداد اسباب اهلاک آن مطرود توقف گزیدند - و چون بلدیو و حکیم الخاتمه دریافت که گروه نبرد خود دست از کشش وکوشش باز نخواهند کشید - ناگزیر چارهٔ کار درین منحصر دید که بعد ازانکه جوشس ابدار و شورش بحار اطراف و اکناف را فروگیرد و راه آمدوشد مردم و رسیدن غله وآگهیء عساکر ظفرمآثر از احوال یکدیگر بسته شود - و آذوقهٔ لشکر ستاره حشر بقلت گراید هرچه از تردد و تلاش ممکن باشد بتقدیم رساند - وآن شوریدهٔ رمیده طالع باین اندیشهٔ خام و فکر ناتمام با دیگر سخاذیل که در سپردن راه خسران باو همراه بودند از جنگل کوه دامن چوتهري قدم جسارت پیش نهاد - و جمعیت این پراگنده روزگار بعد از رسیدن کومکی که سرکرده آشامیان از سري گهات و پاندو فرستاده بود بچهل هزار رسید - و آن مدبر حیله گر چند سردار را با جمع کثیر روانه گردانید - تا بر ساحل آبي که یک و نیم کروهی بشن پور واقع شده و پکلاپاني اشتهار دارد -

حصون حصینه برافراخته بنشینند - و خود با سایر سوار و پیاده یک کروه عقب در مکانی نا هموار برکنار آبی عسیر العبور و جنگلی صعب المرور قلاع ساخته رحل اقامت افگند - و فرستادهای آن مقهور در تاریکی شب که بروی و رای شان مناسبت تمام دارد از آب گذشتند - و محافظ محکمهای لشکر فیروزی قلعهٔ چند ساخته نشستند - و فی الجمله کار برین گروه اخلاص پژوه تنگ گردید - بعد از چندی سرگ دیو سرکردهٔ آشامیان که در پاندو بود بنوشتهٔ بلدیو داماد پسر خود را با قریب بیست هزار آشامی فرستاد - آن مردود صورت و معنی حصاری ساخته نشست - و جمعی را فرستاده راه چندن کوته بربست - و چون از کمی میاه هنگام تردد سپاه اسلام رسید - لشکر فیروزی که در چندن کوته بود روانهٔ بشن پور گردید - بلدیو و رفقای مردهٔ او باندیشهٔ آنکه هرگاه درین فرصت کاری از پیش نرود بعد از پی هم رسیدن کومک لشکر اقبال عنان تدبیر از دست خواهد رفت - شب یکشنبه بیستم جمادی الثانیه این سال که یازدهم سال جلوس میمنت مانوس است جمعی را که درین روی کالاپانی بودند تحریض نمودند - تا از قلاع بر آمده بر حصون کنداوران ظفر یاور شبیخون آوردند - و پس از دست و پا زدن بسیار دو قلعه را که هنوز اختتام و استحکام چنانچه باید نگرفته بود متصرف گشتند - هنگام دمیدن صبح محمد زمان و دیگر بندها ازین ماجرای ناسزا آگاه گردیده قصد مالش آن گروه غنوده بخت نمودند - و جمعی را به نگاهبانی حصون خود گذاشته بر قلاع مخاذیل رفتند - و از در و دیوار قلعه که نزدیکتر بود بپامردی شجاعت و

دستیاری شهامت خود را درون انداختند - و بسیاری از حصار گزینان را بشمشیر آبدار رهنمای دار البوار گشتند - برخی ازان گروه ضلالت پژوه که ساعتی چند از سرگردانی ایشان باقی بود چون قلاع مقاهیر باهم پیوسته بود باضطرار و اضطراب تمام بقلعهٔ دیگر در آمدند - مبارزان دین دست از تعاقب باز نکشیده همراه آن گمرهان بحصار در شدند - وجماعهٔ کثیر را رهگرای جهنم گردانیدند - ازانجا که مخاذیل را دل ازدست رفته بود درینجا نیز ثبات نورزیده بمحکمهٔ بیوم در آمدند - و همچنین مجاهدان نصرت آئین آن سرگشتگان بادیهٔ ادبار را از قلعه بقلعه می دوانیدند - و جمعی را علف تیغ بیدریغ میگردانیدند - چنانچه درعرض دو پهر پانزده حصار برکشادند و زیاده از چار هزار آشامی شوم نهاد مقتول گشتند - درین میان چندی از معتبران که هرکدام قریب پنج شش هزار کس همراه داشت بقتل رسیدند - و سه سردار نامور مامور گردیدند - توپ و تفنگ و دیگر اسلحهٔ بسیار غنیمت کنداوران جد کار شد - و جمعی دیگر را که بزخمهای منکر ودیعت حیات بخازنان دوزخ سپرده بودند درمیان غیاض و کنار میاه یافتند - مقاهیر از مشاهدهٔ تائید ربانی و دید نیرنگی اقبال حضرت خاقانی شایر قلاع این روی آب را با حصون آنروی آب سوخته و بهزیمت در ساخته په بلدیو شوریده بخت پیوستند - دولتخواهان فسخ عزیمت بشن پور نموده و استباحت این جمع واجب القمع را بر مهام دیگر مقدم داشته بصریمت مردانه بآن صوب راهی گشتند - و دوازدهم رجب المرجب این سال لشکر توزک ساخته سه فوج ازسوار و پیاده براه خشکی فرستاده مقرر

ساختند که نواره از طرف آب آمده راه آن گروه گمراه بربندد - بعد از یک و نیم پهر روز هر فوجي از افواج سگانه از راهی که رفته بود بر قلاع بهم پیوسته یورش نمود - مخاذیل بحصانت حصون و کثرت جمعیت پای قرار فشرده هنگامهٔ پیکار گرم گردانیدند - در اثنای آنکه بمساعی مبارزان ظفر آئین نطاق طاقت معاندان سیه گلیم تنگ شده بود برخی از جدکاران نبرد گزین از جانب جنگل و طایفهٔ از جوانب دیگر بحصار در آمده نگاهبانان را به تیغ آبدار افروزینهٔ جهنم ساختند - و جمعي کثیر از آشامیان مقتول گشتند - و گروهی از غلبهٔ یاس و فزونی باس ادوات نبرد انداخته از دیوار بزیر افتادند - و روبسوي غیاض و دیگر امکنه که مهارب این فیهٔ ضاله بود نهادند چون آن اماکن را مجاهدان اسلام گرد گرفته بودند بهر جانبي که رو آوردند به نیران تیغ خاکستر گشتند - و جمع غزیر تاب این آتش نیاورده خود را بدریا زدند - و از راه آب بآتش دوزخ شتافتند - و داماد مرزبان آشام که پیشوای آن گروه ضلالت آئین بود با جمعي ماسور گشت - دلاوران نبرد آرا این گرفتاران را نیز به تیغ خون ریز از هم گذرانیدند - و تا آخر روز در آجام گشته هر کرا مي یافتند کار او بانجام میرسانیدند - بالجمله از کشته و خسته در صحرا و دریا مرغ و ماهي را نزلي بنوا و مایدهٔ بسزا پدید آمد - مناکیب ازین دستبردهای پي در پي هراسان شده هرجا بودند - فرار نموده خودرا بسري گهات و پاندو که سردار و بنه و بار و نوارهٔ اینان آنجا بود رسانیدند - و بلدیو مقهور از جائی که بود بدرنگ رفت - بعد از حصول این فتح اولیاي دولت استباحت آشامیان مباح الدم که

در سري گهات و پاندو فراهم شده بودند اصلح و اهم دیده بصوب هاجو راهي گشتند . و بهاجو رسیده بسبب آمدن نواره از چندن کوته و فوجي که در بشن پور بود درنگ نمودند - و بعد از پیوستن این جماعه کشایش سزي گهات و پاندو پیشنهاد همت گردانیدند - بیست و چهارم رجب لشکر نصرت اثر حوالی اکیه پهاري نزول نمود - روز دیگر هنگام ظهور تباشیر صبح اقبال سردار لشکر منصور سه قشون ترتیب داده بر قلهٔ کوه فرستان تا بسرکوب حصار بر شده بانداختن تیر و تفنگ غنوده بختان را مغلوب گردانند . و محمد بیگ ابا کش وسیر محمد قاسم سمناني و سید محمد بخاري و چندی دیگر را از بندهاي پادشاهي از نشیب کوه محافظی قلاعی که سر راه بود روانه نمود - و خود بالله یار خان و محمد زمان و جمعی دیگر از عقب ایشان راهي گشت - و چون فوج پیش نزدیک رسید گروه ضلالت گزین بمردادن توپ و تفنگ آتش کار زار بر افروخته بغوغا و غلغله رستخیزي بر انگیختند - ازانجا که حراست کار ساز حقیقي و حمایت نصرت پرداز تحقیقی همواره شامل حال اولیاي این دولت بلند صولت است بهیچ یکی از مجاهدان دین آزاري و آسیبي نرسید - و افواج سگانه بر فراز کوه برامده سرکوب را بدست آوردند - درین میان نوارهٔ مبارزان فیروزي نشان رسیده با سفاین بد اندیشان که سر راه بر لشکر اسلام گرفته بودند هنگامهٔ نبرد گرم گردانید - و جمعي کثیر بدلالت تیر و تفنگ ره گراي جهنم گشتند و نوارهٔ اشامیان متفرق و منتشر گشت - دلیران نصرت نشان پس از انفتاح قلاع مذکوره با جوقي خود را بمحکمهاي سزی

گهات رسانیده تسخیران را وجهٔ همت ساختند و الله یارخان و محمد زمان نیز برای استظهار کند اوران ظفر شعار از عقب راهي گشتند و مبارزان عرصهٔ شهامت از هرجانب قلعه هارا احاطه نموده جمعي کثیر را برهمونی تیغ و سنان بادیه نورد عدم گردانیدند - و معاقل مذبوره نیز برکشاده بقیة السیف را براه فرار انداختند - و چون مردم سفاین همگي غراب و کوسه بصوب پاندو دوانیده بامخذولان آن روي آب که بخصاصات حصن پاندو و کثرت نواره قدم استبداد فشرده بودند نایرهٔ قتال بر افروختند - این گروهٔ خسارت پژوه تیز تاب نبرد پیکار گزینان ظفر آئین نیاورده مانند مقاهیر دیگرراه گریز سپردند - دراثنای این کارزار معصوم زمیندار بسرعت هرچه تمام‌تر کشتیهاي خود را بزده راه برآمه سفاین آشامیان بریست - آن اجل ستیزان لختی از بیم سطوت امواج قاهرهٔ خود را در دریا انداخته بگرداب ممات در شدند - و برخی سفاین را بساحل رسانیده خاک فرار برفرق روزگار واژون آثار خود ریختند - و قریب پانصد سفینه از قسم بچهاري و کشتی کلان و کوس جنگي و سه صد توپ غنیمت غزاة دین و کماة نصرت قرین شد - ازین دستبردهای پی‌در پي سایر مرزبانان و گردن کشان آن نواحي عبرت برگرفته بمنهج مستقیم اطاعت و فرمان پذیري درآمدند - و از آشامیان بد فرجام دران نزدیکي اثری پدید نیامد - و اولیاي دولت قاهره تمامي محال و مواضع کوچ‌هاجو را از فتنه گزینان آشامي وا پرداخته بدستور سابق بتصرف درآوردند - و بعزم تسخیر کجلي که مکانیست بر ساحل دریای

برم پتر و اطراف سگانهٔ آن بکوه پیوسته است - و آبي بس عظیم از وسط آن گذشته به برم پترملحق میگردد - و ازان رد کهدهنهٔ ولایت آشام است آشامیٔ بسیار همراه سردار عمده درانجا مي بود - راهي گشته جمعي را از سوار و پیاده بمالش بلدیو مقهور بصوب درنگ روانه ساختند - و چون لشکر منصور محاذیٔ کجلي رسید نخست سفایین را بآنطرف آب فرستادند - و باندک تردد حارسان آن مکان را شکست داده بوادیٔ گریز انداختند - پس ازان از دریا عبره نموده حصون مخاذیل را که از دیر باز بنا نهاده بودند خراب گردانیدند - و دو جانب آب کجلي دو قلعهٔ استوار برافراخته هزار سوار و سه هزار پیادهٔ تفنگچي و دو سه هزار پایک و لختي زمیندار بپاسبانیٔ آن گذاشتند - و نزدیک سه ماه برای تنظیم و تنسیق مهام آن حدود و ایل ساختن - مرزبانان و تمرد پیشگان توقف نموده ازانجا بکوه هته که در سمت اوترکول میان سري گهات وکجلی واقع است و پیشتر شهري بود بغایت معمور وزمینی دارد مرتفع - آمده برای انقضاي ایام بارش رحل اقامت افگندند - و چون فوجی که به تنبیه بلدیو رفته بود بدرنگ رسید - آن منکوب به شعاب جبال و درهاي تنگ درخزید - و از بیم آنکه دلاوران نبرد خودست از تعاقب باز نمی دارند از راه کوه دامن گریخته بموضع سینگري از مضافات آشام که میان کوه و دریاي برم‌پتر واقع شده درآمد - و دراندک وقتی با دو پسر خود بعلل شاقه رهگراي جهنم گردید - غزاة عسکر منصور بعد از گریختن او خاطر از ضبط درنگ و توابع آن فراهم آورده و باستیصال لختي نتنه پسیجان دیگر وا پرداخته -

مرزبانان آن بحر زمین را متقاد گردانیدند - و با چند سردار ایشان بکوه هتنه آمده داخل لشکر اقبال گشتند - و چون این ماجری از عرایض اسلام خان و منهیان ولایت بنگاله بمسامع جاه و جلال رسید - از سواران منصب اسلام خان که پنجهزاری پنجهزار سوار سه هزار سوار دو اسپه سه اسپه بود هزار سوار دیگر دو اسپه سه اسپه مقرر شد - و بالتماس او الله یارخان باضافهٔ پانصدی دویست سوار بمنصب سه هزاری دو هزار سوار - و از اصل و اضافهٔ محمد زمان طهرانی بمنصب دو هزاری هزار و هشصد سوار - و میر زین الدین علی بمنصب هزاری دویست سوار و بخطاب سیادت خان - عز افتخار اندوختند - و رحمان یار و عبد الوهاب نیز باضافهٔ منصب نوازش یافتند -

اکنون عنان سمند برق کام براق خرام خامه بشاه
راه گزارش وقایع حضور منعطف میگرداند

گذارش نو روز

درین هنگام که بنو بهار فیض اتصال حضرت خاقانی از چمن دلها گرد غم رفته بود - و در باغ خاطرها ریاحین شادی شگفته نوروز عالم افروز رایت زینت کارخانهٔ دنیا برافراخت - و طلیعهٔ سپاه ربیع لشکر دی را منهزم ساخت - نرازندهٔ پایهٔ سریر چارم - فروزندهٔ بشطاق نه طارم - بعد از انقضاء پنج ساعت و چل وپنج دقیقهٔ شب یکشنبه چهارم ذی القعده سنه هزار و چل و هفت بیت الشرف به پرتو لواي اعتدال برافروخت - فردای آن مهرسپهر

اقبال - سپهر خورشید جلال - برازندهٔ سریر جهانبانی - فرازندهٔ اکلیل کشور ستانی - تخت مرصع را بجلوس ممینت مانوس پایهٔ اعتلا بر افزوده رفعت آسمانی بخشید - دریں روز فرخنده سرو جویبار خلافت پادشاهزادهٔ والا گهر محمد دارا شکوه را باضافهٔ هزار سوار بمنصب پانزده هزاری ذات و ۵۰ هزار سوار - و اختر برج جهانداری پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر را باضافهٔ هزار سوار بمنصب دوازده هزاری ذات و هشت هزار سوار سرافراز فرمودند - علامی افضل خان باضافهٔ هزاری ذات بمنصب هفت هزاری ذات و چار هزار سوار بلند پایکی یافت *

پنجم [ذی القعده] بالله ویردی خان فیل عنایت شد - میرزا حسن ولد میرزا رستم صفوی را بعنایت خلعت و اضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار سوار و مرحمت اسپ و فوجداری میان دو آب سربلند ساختند - آقاخان فوجدار این روی آب چون که بمنصب هزاری ذات و هزار سوار سرافراز بود بفوجداری آن روی آب نیز نوازش یافت - و چار صد سوار دو اسپه سه اسپه مقرر شد - انور پسر سلاح خان را کهٔ داروغهٔ توپ خانه است بخدمت داروغگی فیل خانهٔ والا نیز و مرحمت خلعت و اضافهٔ منصب و خطاب عنایت خانی سربرافراختند - میرک حسین خوانی که نزد نذر محمد خان والی بلخ بآئین سفارت رفته بود بتلثیم عتبهٔ علیه سعادت اندوخته لختی اسپ و شتر پیشکش گذرانید - حاجی عاشور بمرحمت خلعت و خدمت بخشیگری شاگرد پیشه سربلند گردید - بحیدر بیگ میرزا باشی

و غیره که از بلخ و بخارا آمده سعادت تقبیل آستان خلافت اندوخته بودند چارده هزار روپیه انعام شد - بمشار علیه چار هزار بخواجه سنگي ده بیدي سه هزار - بمحمد علي سه هزار - بخواجه عارف دو هزار - بهریکی از حاجي بیگ خویش شاه قلي و قل بیگ هزار - مهیس داس راتهور از اصل و اضافه بمنصب هزاري ذات و ششصد سوار مباهي گشت - چون عبد اللطیف مخاطب بعقیدت خان که سربراهیء دفتر تن باو متعلق بود از استیلای بیماري بخدمت مرجوعه نمیتوانست پرداخت - دیانت راي دفتر دار خالصه را بعنایت خلعت و منصب هزاري ذات و صد و پنجاه سوار از اصل و اضافه برنواخته خدمت دفتر تن نیزبار تفویض فرمودند *

هفتم [ذي القعده] آبا افضل سه فیل وهفت اسپ بطریق پیشکش گذرانید - سید الهداد بخدمت قلعه داریء قلعهٔ سورت معین گشت *

یازدهم [ذي القعده] علیمردان خان را که در سلک دولت خواهان منسلک گشته بمنصب پنجهزاري ذات و پنجهزار سوار و ارسال علم و نقاره برنواختند - و منشور عاطفت گنجور مشتمل برین عنایات شرف صدور یافت *

هفدهم [ذي القعده] که تاریخ رحلت حضرت مهد علیا است در روضهٔ مقدسهٔ آن سفرگزین ملک تقدس برسم هرسال مجلس عرس منعقد گشت - و حضار آن محفل فیض منزل از سادات و فضلا و صلحا و حفاظ باقسام اطعمه و انواع حلاوي و اصناف

عطریات بهره ور گشتند - سریر آرای جهانبانی بمرقد فیض موزد آن مغفورهٔ رحمت آلهی تشریف فرموده بفاتحهٔ نابجه پرداختند و بآئین مقرر بیست هزار روپیه درین مجلس بمستحقین و بیست و پنج دیگر فردای آن بمستحقات عطا نمودند - از چارم ذی‌القعده که روز نو روز بود تا بیست و دوم این ماه که روز شرف است از پیشکش پادشاهزادهای کامگار والا مقدار و امرای نامدار مبلغ ده لک روپیه شرف پذیرائی یافت - ظفر خان ولد خواجه ابوالحسن ناظم کشمیر که بعد از فتح تبت حسب الحکم با ابدال مرزبان تبت روانهٔ بارگاه جلال شده بود - درین تاریخ با زمیندار مزبور تقبیل عتبهٔ سنیه نمود - ابدال را بمکرمت خان حواله فرمودند - چون یادگار بیگ که شاه صفی فرمان روای ایران پیش از در آمدن قندهار بتصرف اولیای دولت نامدار اورا بعنوان سفارت روانهٔ درگاه خواقین پناه ساخته بود حوالی دارالخلافه رسید - بمیر خان میر توزک حکم شد که تا بهشت آباد استقبال نموده بآستان معلی رساند - او بعد از ادراک شرف استلام عتبهٔ والا نامهٔ شاه را که منبی از اخبار و حقایق ایران و کیفیت تسخیر قلعهٔ ایروان بود با دوازده اسپ و سه تفنگ کلان که فرمان روای ایران درین فتح از رومیان بدست آورده بود و مصحوب سفیر مزبور فرستاده از نظر انور گذرانید - و بعنایت خلعت با تاج فزلباشی و جیقهٔ مرصع قامت اعتبار و فرق افتخار برافراخت - پیشکش یلنکتوش اتالیق والی بلخ از اسپ و اسباب مخصوصهٔ آن دیار که ده هزار روپیه ارزش داشت بنظر مقدس در آمد - از پیشگاه

عنایت بیست هزار روپیه بمحمد زمان ملازم او که پیشکش آورده بود حواله شد - که باو برساند - و سه هزار روپیه بمحمد زمان انعام فرمودند - ده اسپ عراقي که سعید خان بهادر ظفر جنگ فرستاده بود شرف پذیرائي یافت - منصب مبارزخان بالتماس پادشاهزادهٔ والا گوهر محمد شاه شجاع بهادر باضافهٔ پانصد سوار چار هزاری ذات و چار هزار سوار مقرر گردید - میر نورالله هروي تهانه دار کوچ هاجو باضافهٔ هزاری ذات و هزار وسه صد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار و پانصد سوار سرفرازي یافت - لشکر شکن ولد شاه نواز خان بن عبد الرحیم خان خانان بانعام چار هزار روپیه سر برافراخته به بنگاله مرخص گشت *

بیست و سیوم [ذي القعده] فرمان عنایت عنوان با خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع و سپر خاصه مصحوب نور بیگ گرز بردار بعلیمردان خان ارسال یافت *

بیست و ششم [ذي القعده] نقدي بیگ و احمد بیگ فرستادهاي علیمردان خان با عرضه داشت او و زر مسکوکي که ارسال داشته بود همراه دو القدر خان بدرگاه کیوان مکان رسیده دولت کورنش دریافتند - و هر کدام بخلعت و اسپ با یراق نقره و انعام سه هزار روپیه سرفراز گردید - و ذو القدر خان از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار فرق مباهات برافراخت *

غرهٔ شهر ذي الحجه بگوهر اکلیل خلافت پادشاهزادهٔ والا قدر محمد داراشکوه فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره عنایت شد - یادگار بیگ ایلچی داراي ایران بانعام سي هزار روپیه نوازش یافت *

چهارم [ذي‌الحجه] خلعت و علم و نقاره و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکي با زین طلا دیگري با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و جل مخمل زربفت و ماده فیل مصحوب ذوالقدر خان و نقدي بیگ بعلیمردان خان عنایت نموده فرستادند - و امیر بیگ ملازم علیمردان خان که عرضه داشت خان موسی الیه بدرگاه کیوان جاه آورده بود بعنایت خلعت و اسپ با زین نقره و انعام دو هزار روپیه سرفراز گردید *

هشتم [ذي الحجه]منزل یمین الدوله بقدوم خاقان مهرگستر مهبط سعادت و محط میمنت گردید - یمین الدوله با قامت رسوم پا انداز و نثار پرداخته اقسام جواهر ثمینه و اقمشهٔ نفیسه واوانی زرین و سیمین که قیمت مجموع چار لک روپیه شد از نظر انور گذرانید - بخواجه صفاي نقشبندي پنجهزار روپیه بصیغهٔ انعام مرحمت فرمودند *

دهم ذي الحجه عید اضحی مژدهٔ نشاط رسانید - و پادشاهزاده های کامگار و امراي نامدار رسم تهنیت بجا آوردند - شهنشاه دین پناه بعید گاه تشریف برده بعد از اداي نماز بدولتخانهٔ والا مراجعت نمودند - و در مجلس و ذهاب بآئین مقرر جهاني به زر نثار دامن آرزو برآمود - و سنت قربان بتقدیم رسید *

درین روز مسرت افروز یادگار بیگ سفیر ایران بیست و دو اسپ عراقی و ده استر با برخی از تنسوقات آن دیار از خود پیشکش نمود - و بعنایت خنجر مرصع که قیمت آن چهار هزار روپیه شد سرافراز گردید - عطاء الله که از قبل عادل خان فیل موسوم بمقبول

شاهی آورده بود بانعام پنج هزار روپیه کامروا گشت - و امیر بیگ دیگر فرستادهٔ عادلخان بخلعت نوازش یافت - ومصحوب او خلعت تاخرو جمدهر مرصع گران بها با پهولکتارهٔ بخان مزبور فرستادند *

چاردهم [ذی الحجه] ده فیل و بیست اسپ تانگهن و لختی دیگر اشیا که عبد الله خان بهادر فیروز جنگ از مرزبان مورنگ گرفته بر سبیل پیشکش روانهٔ درگاه آسمان جاه ساخته بود - و پیشکش قلیچ خان سی و شش اسپ عراقی بنظر اکسیر اثر در آمد - ملا عبد الغفور حاجب نذر محمد خان والی بلخ به تقبیل آستان معلی سرمایهٔ دولت اندوخت - و نامهٔ خان از نظر فیض گستر گذرانیده بمرحمت خلعت تارک بختمندي بر افراخت *

هژدهم [ذي الحجه] از فزونی رافت بعیادت یمین الدوله که عارضهٔ استسقا برو طاری شده بود پرداخته بجوارش گواراي مراحم تسکین بخشیدند - میر صمصام الدوله انجورا بخلعت و فزونی منصب نواخته خدمت بخشیگري و واقعه نویسی قندهار بدو مفوض فرمودند - گوکل داس سیسودیه بمنصب هزاري ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه مفتخر گردید - بخواجه سعید هزار روپیه و به صوفي بابا هزار روپیه انعام شد *

بیست و دوم [ذي الحجه] غیرت خان صوبه دار دارالملک دهلي بعنایت نقاره بلند آوازه گردید - ملا عبد الغفور سفیر نذر محمد خان بانعام پنجهزار روپیه - و عاشور بیگ بانعام چهار هزار روپیه کامیاب گشتند *

بیست و پنجم [ذي الحجه] بیادگار بیگ - ایلچی ایران پنجاه هزار روپیه و بهمرهان او ده هزار روپیه انعام فرمودند - بخواجه شریف و علي بیگ و محمد یحیی که از ماوراء النهر روی امید بدرگاه والا نهاده بودند - چهار هزار روپیه عنایت شد - به نخستین دو هزار و دو دیگر دو هزار - بایندر بیگ ملازم علیمردان خان که عرضه داشت خان مومی الیه آورده بود بانعام دو هزار روپیه نوازش یافت *

دوم ماه محرم [سنه ۱۰۴۸] راجه گجسنگه که بدولت قرابت و قرب منزلت و فزونی دستگاه و فراوانی سپاه از دیگر راجهاي هندوستان امتیاز داشت رخت هستي بربست - پادشاه بنده نواز جسونت سنگه خلف او را بعنایت خلعت و جمدهر مرصع و منصب چهار هزاري ذات و چهار هزار سوار و خطاب راجگي بموجب وصیت پدر و مرحمت علم و نقاره و اسپ با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه برنواخته مشمول تربیت گردانیدند - و راجه هزار مهر بصیغهٔ نذر و دوازده فیل و برخي مرصع آلات برسم پیشکش از نظر اطهر گذرانید - و امرسنگه برادر کلان راجه جسونت سنگه را که حسب الحکم در خدمت درة التاج سلطنت پادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر بکابل رفته بود باضافهٔ هزار سوار بمنصب سه هزاري ذات و سه هزار سوار و خطاب راوي سر بلند گردانیدند - در اول بزرگ خانوادهٔ راتهوریه امتیاز براوی داشت - چون راجه اودیسنگه پدر راجه سورجسنگه* به بندگی حضرت عرش آشیاني جبین عزت بر افروخت آنحضرت او را بخطاب راجگی

سرفراز گردانیده مقرر فرمودند که پس ازین هرکه ازین قبیله بجای نیاکان بر نشیند براجگی مخاطب گردد - و اگر برادر خرد سال بدین پایه رسد کلانتر براوی ملقب شود - حال این فرقه بخلاف سایر فرق راجپوتیه است چه در دیگر اقوام از اخلاف هرکه بزرگ سال بود جانشین بزرگان گردد - درین طایفه هرکه مادرش بخواهش و محبت شوهر مختص باشد او را بجانشینی برگزینند - چنانچه بعد ازگذشتن راجه اودیسنگه راجه سورجسنگه را با آنکه از سه برادر خرد سال بود بسبب تعلقی که راجه اودیسنگه بوالدهٔ او داشت براجگی گزیدند - و سکت سنگه را که در سال کلانتر بود براوی - آدم ولد علی رای تبتی که در زندگی پدر از بخت بیدار در زمرهٔ بندگان آستان معلی در آمده بود و داخل تعیناتیان صوبهٔ کشمیر گشته - و با ظفر خان در گرفتن ابدال برادر کلان خویش و تسخیر تبت مساعی جمیله بتقدیم رسانیده - همراه خان مزبور باستلام سدهٔ سنیه استسعاد یافته بود - بمنصب هزاری ذات و چار صد سوار از اصل و اضافه سرافراز گردید - و حکم شد که بدستور سابق از تعیناتیان صوبهٔ مذکور باشد - و تبت به تیول او مرحمت فرمودند - چار فیل پیشکش راو چاندا مرزبان گوندوانه از نظر انور گذشت - به یحیی ولد سیفخان ده هزار روپیه عنایت شد - مبلغ ده هزار روپیهٔ مقرر ماه محرم باصحاب احتیاج بذل فرمودند - چون بمسامع حقایق مجامع رسید که رحمت خان سرکار دار بیجا گده در گذشت ضبط آن سرکار نیز برشید خان صوبه دار برهانپور تفویض نموده او را باضافهٔ هزار سوار بمنصب چار هزاری

ذات و چار هزار سوار - و از اصل و اضافه هادي داد برادر او را بمنصب هزاري ذات و هزار سوار بر نواختند *

چهار دهم [محرم] نوذر ولد میرزا حیدر پسر میرزا مظفر صفوي بمنصب هزاري ذات و چار صد سوار از اصل و اضافه عز امتیاز یافت - یادگار بیگ ایلچی ایران چهار اسپ پیشکش نمود - و بمرحمت اسپ از طویلهٔ خاصه و انعام سی هزار روپیه کام اندوز گردید - بصفي قلی برادر او چهار هزار روپیه و بخواجه شاه میر بلخی چهار هزار روپیه عنایت فرمودند *

پانزدهم [محرم] پیشکاران بارگاه جلال بامر خدیو اقبال در باغ جهان آرا که اعلی حضرت در ایام خجسته آغاز فرخنده انجام پادشاهزادگي احداث فرموده بودند و پس از جلوس مقدس بحضرت مهد علیا ممتاز الزمانی مرحمت نموده - و بعد از انتقال آن محفونهٔ رحمت آلهی از شورشکدهٔ دنیا بعالم قدس بنواب خورشید احتجاب ملکهٔ دوران بیگم صاحب عنایت شد - و به نزاهت و نضارت نمودجي است از بهشت برین - بزم آراي مسرت گشتند - و چراغان ترتیب داده آلات آتشبازی صحاذی عمارت این باغ دلکشا بر ساحل دریاي جون نصب نمودند - پایان روز پادشاه خورشید سریر با برخی از بار یافتگان بساط تقرب و یادگار بیگ سفیر ایران بباغ تشریف فرموده بگلگشت پرداختند و شامگاهان که صبح عالم افروز ازان نور بعاریت گرفتی بتماشاي چراغان و آتشبازي نشاط اندوختند - یادگار بیگ بمرحمت خلعت فاخر قامت عزت برآراست - پیشکش قطب الملک لختی

جواهر با پنج فیل بشرف پذیرائي رسید - لشکری ولد فتح خان دودائی بخطاب جد خود حاجیخان نوازش یافت *

شانزدهم [محرم] عبد الغفور ایلچی بلخ برخي از اسپ و شتر و دیگر اشیا پیشکش نمود - و بانعام بیست هزار روپیه سربلند گردید - بمیرزا جان خواجه که از بلخ بدرگاه گردون اشتباه آمده بود خلعت و چار هزار روپیه - و بقاضي عمر میر شکار و رفقای او که نذر محمد خان مصحوب ایشان چند چرغ کلنگ گیر و آهو گیر فرستاده بود نیز چار هزار روپیه عنایت فرمودند *

نوزدهم [محرم] بایندر بیگ ملازم علي مردان خان را بخلعت برنواخته کمر مرصع بجواهر ثمینه بعلي مردان خان بدست او فرستادند *

بیست و دوم [محرم] دیگر بار بعیادت یمین الدوله پرداخته بدولخانه مراجعت فرمودند - مکرمت خان بمرحمت فیل و محمد بقا ولد میر یوسف کولابي بخدمت فوجداری مانکپور و فزونی منصب مفتخر گشتند *

بیست و هشتم [محرم] علی بیگ نوکر علي مردان خان عرضه داشت خان مزبور بدرگاه والا آورده ناصیهٔ سعادت بتقبیل آستان عرش مکان بر افروخت - و بعنایت خلعت و اسپ و هزار روپیه تارک افتخار بر افراخت *

غرهٔ شهر صفر خواجه روز بهان تحویل دار جواهر خاصه بعنایت ماده فیل سرافراز گشت *

پنجم [صفر] به تیمور بیگ دو هزار روپیه و رایسنگه جهالا

بمنصب هشت صدی چار صد سوار بر نواخته آمد - و بهریک از خواجه ابو الوفا و خواجه عبد الغني نقشبندي هزار روپیه انعام شد *

چاردهم [صفر] بیادگار بیگ ایلچي خلعت و یک مهر چار صد توله و یک روپیه بوزن مذکور - و بمحمد ناصر ملازم قطب الملک که پشکش او آورده بود هشت هزار روپیه انعام فرمودند *

نوزدهم [صفر] عبدالله خان بهادر فیروز جنگ از صوبهٔ بهار آمده دولت کورنش دریافت - و هزار مهر نذر گذرانید - و یک فیل با ساده فیل پشکش نمود *

بیستم [صفر] بزم عید گلابی ترتیب یافت - درارای سماء عظمت و نوئینان اخلاص آئین صراحیهاي مرصع و میناکار و طلاي ساده گذرانیدند *

روز چهار شنبه دوم شهر ربیع الاول سنه هزار و چل و هشت مطابق بیست و سیوم تیر ماه دادار جهان پرداز بمهین بادشاه زادهٔ والا قدر گرامي پسری عطا فرمود - آن درة التاج خلافت هزار مهر بعنوان نذر گذرانیده التماس نام نمودند - حضرت خاقانی آن ثمرهٔ شجرهٔ دولت را به مهر شکوه نامور گردانیده مبلغ دواک روپیه برای جشن آرائي که تا روز نشور نصیب اولیاء این سلطنت روز افزون باد انعام فرمودند - درین روز منسرت افروز یادگار بیگ ایلچي بمرحمت مرصع کمرکه پنجهزار روپیه ارزش داشت و انعام چل هزار روپیه نقد مباهی گردید *

ششم [ربیع الاول] هریسنگه راتهور بمنصب هزار و پانصدی

47236 33 f-26

ذات و نهصد سوار از اصل و اضافه سربلند گشت - بشیخ بدرالدین که نسبش بامام همام ابو حنیفهٔ کوفي می رسد هزار روپیه انعام شد *

دهم [ربیع الاول] شهنشاه گردون حشمت بمنزل گوهر اکلیل سلطنت بادشاه زاده محمد دارا شکوه تشریف فرمودند - بادشاه زادهٔ کامگار پس از اقامت مراسم پاانداز و نذار اقسام جواهر و مرصع آلات و نفایس اقمشه پیشکش نموده بحکم اقدس برخي از اعیان سلطنت را که بسعادت حضور فایز بودند خلعت دادند - بعلامي افضل خان و عبد الله خان بهادر فیروز جنگ خلعت با چارقب - بجعفر خان و راجه جسونت سنگه و سیف خان و شاه نواز خان و موهوي خان و معتمد خان خلعت با فرجي - و باصالت خان و مکرمت خان وتربیت خان و صلابت خان و خلیل الله خان و فیروز خان و جمعي دیگر خلعت *

شب دوازدهم [ربیع الاول] برسم معهود هرسال مجلس میلاد خلاصهٔ کاینات علیه افضل الصلوات الزکیات منعقد گردید - خدیو خدا شناس دران شب متبرک بعطاء دو ازده هزار روپیه گروهي از فضلا و حفاظ و دیگر اصحاب عمایم و ارباب استحقاق را کام روا گردانیدند *

چهاردهم [ربیع الاول] محمد ناصر ملازم قطب الملک را بمرحمت خلعت و اسپ بر نواخته رخصت معاودت دادند *

هیزدهم [ربیع الاول] بنشاط اندوزی سیر و نخچیر بصوب روپباس متوجه گشتند - و پس از پنج روز عنان مراجعت ازان

۲۶۳۸

مکان نزاهت نشان منعطف ساخته بیست و پنجم ارک دارالخلافهٔ اکبر آباد را بورود مسعود فروغ تازه بخشیدند - احمد بیگ و عسکری خویشان سیف خان که از ایران بدرگاه خواقین پناه آمده بودند بانعام هشت هزار روپیه دامن امید بر امودند - خلیل بیگ همشیره زادهٔ ابو قرداش را که نوکر یمین الدوله بود از یمین الدوله گرفته بمرحمت خلعت و بمنصب پانصدي ذات و صد و پنجاه سوار و عنایت اسپ و خدمت بخشیگری احدیان مفتخر ساختند *

غرهٔ ربیع الثاني بگوهر بحر اقبال بادشازاده محمد دارا شکوه اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا عنایت شد - بیادگار بیگ ایلچي فیل مرحمت فرمودند - باسلام خان ناظم بنگاله اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا ارسال یافت - مکرمت خان دیوان بیوتات که از تدین و کاردانی مشمول اعطاف خدیو بنده پرور است بعنایت خلعت و خدمت والا رتبت میرسامانی - و ملتفت خان ولد اعظم خان بمرحمت خلعت و دیوانی بیوتات - و میر عبد الکریم داروغهٔ عمارات دار الخلافهٔ اکبر آباد بمنصب هزار و پانصدی ذات و دویست سوار از اصل و اضافه عز امتیاز اندوختند *

پنجم [ربیع الثاني] شش فیل پیشکش راجه جسونت سنگه از نظر فیض گستر گذشت - بیادگار بیگ ایلچی برخی امتعهٔ هندوستان بهشت نشان از قسم مندیل و غیره که ده هزار روپیه قیمت داشت - و بملا عبد الغفور ایلچی نذر محمد خان پنجهزار روپیه - و بمیرزا جان خواجه دو هزار روپیه - و بقاضي عمر میر

شکار خان مزبور هزار و پانصد روپیه - انعام شد *

نهم [ربیع الثانی] سلطان مهر شکوه پور گوهر اکلیل بحر خلافت پادشاه زاده محمد دارا شکوه پس از زندگی چهل روز بعالم قدس انتقال نمود *

دوازدهم [ربیع الثانی] اسحق بیگ دیوان سرکار نواب سپهر نقاب ملکهٔ روزگار بیگم صاحب بمنصب هزاری ذات و دویست سوار از اصل و اضافه نوازش یافت *

نگارش جشن قمری وزن

روز پنجشنبه پانزدهم ربیع الثانی سال هزار و چل و هشتم مطابق سیم شهریور جشن قمری وزن انتهای سال چل و هشتم و ابتدای چل و نهم از سنین ابد قرین بادشاه فلک احتشام جهانیان را نشاط آمود ساخت - و وزن مقدس بطلا و دیگر اجناس بتقدیم رسید - درین تاریخ منصب هر کدام از کوکب برج جلال بادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر - و گوهر درج اقبال محمد اورنگ زیب بهادر را باضافهٔ هزار سوار دوازده هزاری ذات و نه هزار سوار مقرر گردانیدند - و دو اسپ ازطویلهٔ خاصه یکی با زین طلای مینا کار دیگرے بازین طلای ساده مصحوب محمد زاهد کوکه که بدولتاباد دستوری یافت بپادشاه زاده محمد اورنگ زیب بهادر فرستادند - سید خان جهان از اقطاع خود آمده سعادت اندوز ملازمت گردید و هزار مهر نذر گذرانید - صلابت خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار سوار سربرافراخت -

یادگار بیگ ایلچی را بخلعت فاخر و شمشیر یراق مرصع و سی هزار روپیه نقد برنواخته رخصت معاودت دادند - راجسنگه راتهور را که مدار معاملات راجه گجسنگه برو بود و بزبان هنود چنین کسی را پردهان نامند در زمرهٔ بندگان آستان معلی در اورده بمرحمت خلعت و منصب هزاری ذات و چار صد سوار و عنایت اسپ نوازش فرمودند - و چون راجه جسونت سنگه را که در آغاز برنائی بدولت عظیم رسیده بود کاردانی معتمد بایستی از وفور عنایت حکم شد که راجسنگه بآئینی که پیش پدر او متکفل معاملات بود بنظم مهمات راجه به پردازد - دیانت رای بعنایت ماده فیل سرافراز گردید - میر صابر که سابقا بخشی و واقعه نویس صوبهٔ گجرات بود بخدمت دیوانی صوبهٔ مزبور از تغیر ملا خواجه جان و فزونی منصب مفتخر گشت *

کشایش یافتن ولایت بکلانه بسطوت اقبال حضرت خاقانی و حسن سعی بادشاهزادهٔ نصرت مند محمد اورنگ زیب بهادر

نخست لختی از چگونگی بکلانه نگاشته بشاه راه مقصود برمیگردد - ولایت مذکور که مشتمل است بر قلاع نهگانه و سی و چهار پرگنه و هزار و یک قریه و مرزبانی آن صدت هزار و چار صد سال و کسری در سلسلهٔ بهرجی زمیندار حال بود - بلطافت آب و هوا و فزونی انهار و فراوانی اشجار و اثمار زبان زد روزگار ست - طولش صد کروه رسمی ست و عرضش هفتاد - در طول شرقی سمت آن بجانه ور

از پرگنات متعلقهٔ دولتاباد - و غربی به بندر سورت و دریای شور - و در عرض شمالي صوبش بسلطان پور و نندربار - و جنوبی بناسک و ترینک پیوسته است - حصون تسعهٔ مذکور سالهیر و مولهیر و مورا و هرگده و سالوده و باونه و هاتگده و پیپول و چوریل است - و محکم ترین آن سالهیر و مولهیر - سالهیر بر جبلی طولاني اساس پذیرفته - و بحصانت و استواری و صعوبت راه معروف و مشهور است - این کوه دوقلعه دارد یکی برفرق که آنرا سالهیر خوانند دیگری بر کمر - هر کدام از یک لخت سنگ بدستکاری صنعتگران تقدیر انجام یافته - مگر دروازها و بعضي رخنها که بسنگ و اهک ساخته‌اند - از پائین جبل تا حصار اول راهیست مار پیچ و با بسیاری زینهٔ دشوارگذار - میان هر دو حصار راهی صعب المرور واقع شده - برای بندکردن پا در سنگ رخنها کرده‌اند - و بی‌دستیاری و مددگاری دیگری گام نتوان نهاد - در هر حصار تالابي است که آب ازان می جوشد - مولهیر بر کوهي بنا یافته که از بالا دو شعبه دارد - برشعبهٔ پست قلعهٔ مولهیر است و بر بلند حصن مورا - وسعت مولهیر افزون تر از مورا است - بر کمر این کوه حصاریست که آن را باري و معمورهٔ درون آنرا شهریاري که خانهٔ بهرجي و متعلقان او درانجا بود - میگویند - چون در سال دهم جلوس میمنت مانوس بپادشاه زادهٔ کامگار محمد اورنگ زیب بهادر هنگام رخصت معاودت از پیشگاه حضور به دولتاباد بکلانه با مضافات مرحمت نموده حکم فرموده بودند که بدکن رسیده عساکر منصوره برای تسخیر آن ولایت بفرستند - هشتم شعبان این

سال خجسته [سنه ۱۰۴۷] آن کام گار سه هزار سوار جلادت آثار و دو هزار پیادهٔ تفنگچي از بندهای پادشاهی بسرداری مالوجی دکني و دو هزار سوار از مردم خود بسرکردگی محمد طاهر که از نوکران معتمد آن والا اقتدار است بدانصوب تعین نمودند - سران لشکر فیروزي سرانجام آذوقه نموده بره نوردي درآمدند - و بضبط سبل پرداخته بپاي قلعهٔ مولهیر رسیدند - و دهم رمضان سه قشون ترتیب داده از سه جانب حصار باري یورش نمودند - مبارزان عرصهٔ وغا جمعی کثیر از طایفهٔ ضاله خصوصا گروهی که بردروازهٔ قلعه فراهم آمده بودند طعمهٔ نهنگ شمشیر گردانیده حصار برگشادند - از لشکر اسلام نیز چندی بدرجهٔ شهادت رسیدند - و طایفهٔ مجروح گردیدند - بهرجی سراسیمه وار با قریب پانصد وششصد کس از اعوان اشرار بحصار مولهیر درآمده تحصن گزید - وغنیمت فراوان نصیب مجاهدان دین گشت - سرداران مذکور بعد از فتح حصن باری باحاطهٔ قلعهٔ مولهیر پرداختند - و ملچارها مقرر ساخته بدستیاری تائید ایزدي و مددگاری اقبال سرمدي بکشایش این درهای استوار که باوجود نهایت ارتفاع و و استحکام بآلات و ادوات قلعه داری آموده بود میان بر بستند - هرچند حصن گزینان بریزش توپ و تفنگ بمدافعه و مجادله کوشیدند - بهادران فیروزي نشان روز بروز ملچارها پیش برده به سد ابواب وصول غله محصورانرا در تنگناي اضطراب انداختند - ناچار بهرجی ارسطوت دلیران نصرت شعار دهم شوال مادر خود را با کشناجی وکیل و مقالید قلاع هشتگانه بخدمت پادشاهزادهٔ بلندقدر فرستاده التماس نمود که اگر پرگنهٔ سلطان پور که در جوار بکلانه واقع است

عنایت شود توابع و لواحق را با بنه و بار دران جا گذاشته بملازمت برسم - و امیدوارم که بدولت بندگی درگاه کیوان جاه سربرافرازم - اختر برج جهان داری ملتمسات اورا بپایهٔ سریر عرش نظیر معروض داشتند - و مادر اورا بعطایا بر نواخته مرخص گردانیدند - چون بهرجي اکثری طریق مطاوعت و فرمان پذیری اولیای دولت قاهره سپرده پیشکش میفرستاد - و هنگام کار بطلب سردار عسکر دکن حاضر می شد - خاقان ممالک ستان بعد از رسیدن عرضه داشت پادشاهزادهٔ جهانیان حسب الالتماس آن والا گهر اورا بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار و عنایت پرگنهٔ سلطان پور بجهت توطن نوازش فرمودند - بهرجي پس از ورود بریلیغ قضا نفاذ مطمین گشته غرهٔ ماه صفر [۱۰۴۸] از حصار برآمد - و سران لشکر نصرت طراز را دریافته بخدمت پادشاهزادهٔ کامگار رسید - و بخلعت و جمدهر مرصع و اسپ و فیل سربلند افراخت - و چون ولایت مذکور در انعام پادشاهزادهٔ والا قدر مرحمت شده بود آن بخت بیدار از قبل خود محمد طاهر را بحراست مولهیر و حکومت آن ولایت و هفت معتمد دیگر را به پاسبانی هفت قلعهٔ دیگر معین ساختند - و قلعهٔ پیپول که از جملهٔ قلاع فهکانه است و آنرا رودبای زمیندار از قوم بهرجی متصرف بود نیز بسعي آن بخت بیدار کشایش یافت - و چهارم ربیع الاول [۱۰۴۸] رودبا بملازمت آن سرو جویبار کشور ستاني رسید - جمع ولایت بکلانه درزمان آباي بهرجي آنچه ازگفتار مرزبانان آن سرزمین بوضوح پیوسته بیست لک تنکهٔ معمول آن ملک که تنکهٔ نه تنکهٔ رایج باشد بوده - و درینولا که بتصرف بندگان این دولت ابد مدت درآمد - چون

حاصلش بنصف رسید جمع آن یک کرور و شصت لک دام که مطابق دوازده ماه چهار لک روپیه میشود مقرر گردید - لله الحمد که همگی ولایت بکلانه باقبال جهان پیرای پادشاه انجم سپاه کشایش یافت - و علامات کفر که از دیرباز دران دیار شایع بود بآیات اسلام مبدل گشت - درین فتح گزین صد و بیست توپ خرد و بزرگ از حصون مسطوره بتصرف اولیای دولت قاهره در آمد *

اکنون بنگارش فتح رامنگر که از
مضافات بکلانه است می پردازد

ولایت مذکور را سوم دیو داماد بهرجي که مرزبانی آن دیار از نیاکان خود بارث یافته بود در تصرف داشت - چون بهرجی برهنمونی طالع رهبر عبودیت و هوا جوي اولیای دولت ابد مدت شد و نیرنگی اقبال جهانکشا معلوم همگنان گردید نزد حکیم مسیح الزمان بصورت رفته ملتجي گشت - و بوساطت او عهد طلبیده بملازمت پادشاهزادهٔ بلند اختر شتافت - ازانجا که خرچ رامنگر از دخلش افزون بود آن والاگهر این ولایت را بمرزبان مزبور باز گذاشته مقرر ساختند - که هر سال ده هزار روپیه بطریق پیشکش میداده باشد - و حقیقت بدرگاه آسمان جاه معروض داشتند - و برطبق قرار داد آن ستوده سیر فرمان اقدس بصدور پیوست *

انتهاض الویهٔ ظفر طراز بصوب دارالسلطنه لاهور

چون از فروغ بخشی ساحت دارالسلطنهٔ لاهور به پرتو رایات

جهانکشا مدت چهار سال سپری گشته بود - نهضت اقدس بدان صوب مقرر شد *

و شانزدهم این ماه [ربیع الثانی] سیف خان را بمرحمت خلعت و حراست شهر اکبرآباد - و راجه پتهلداس را که درینوقت بحکم والا از دهندیره بدرگاه خواقین پناه رسیده بود بعنایت خلعت و جمدهر مرصع و اسپ با زین مطلا و خدمت قلعه داری قلعهٔ اکبر آباد بر نواخته - و خدمت فوجداری هر دو روی آب بدستور سابق برآگاه خان بحال داشته - و کوتوالی شهر بشرف الدین حسین مفوض نموده *

هفدهم [ربیع الثانی] در ساعت خجسته از دارالخلافه رکضت فرموده دولتخانهٔ گهات سامی را بفر نزول اشرف سعادت آمود گردانیدند - و یمین الدوله را بعنایت خلعت خاصه عز اختصاص بخشیده بواسطهٔ ضعفی که داشت بدارالخلافه مرخص ساختند - و حکم شد که بعد از ایام بارش کارخانجات پادشاهی را همراه گرفته روانهٔ حضور شود - میرزا رستم و خان عالم و لشکر خان بخلعت سر بر افراخته رخصت دارالخلافه - و عبدالله خان بهادر فیروزجنگ بخلعت و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا وفیل از حلقهٔ خاصه سر افراز گشته دستوری پتنه - و سید خان جهان بخلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا مباهی گردیده اجازت تیول یافتند - شایسته خان که بفرمان قدر توان از دولتاباد روانهٔ درگاه عرش اشتباه شده بود سعادت تقبیل عتبهٔ گردون مرتبه دریافت - براجه جسونت سنگه اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا مرحمت فرمودند *

بیست و دوم [ربیع الثانی] محمد یوسف که بدیوانی مهین پور خلافت منصوب بود بحرمین مکرمین دستوری یافت - ومتاع یک لک روپیه از جملهٔ پنج لك روپیه که هنگام اورنگ ارائی نذر حرمین شریفین فرموده بودند مصحوب او به نیاز مندان آنجا ارسال داشتند *

بیست و چهارم [ربیع الثانی] موکب گیتی نورد ازآنجا کوچ نمود *

بیست و ششم [ربیع الثانی] حوالیٔ مهترا بر ساحل دریای جون دایره شد - درین منزل الله ویردی‌خان تیولدار آنجا بملازمت اقدس فایز گردید - فرمان شد که تا پالم در رکاب دولت باشد - و جعفر پسر کلان او را اسپ عنایت نموده دستوری دادند که بجاگیر پدر برود *

چهارم جمادی الاولی موضع بکهولا که سه منزلیٔ دارالملك دهلی است معسکر اقبال گشت - و غیرت خان صوبه دار آنجا برسم پذیره آمده احراز سعادت ملازمت نمود - چون بقدسی مسامع رسید که در نواحیٔ موضع بلی و فرید آباد شیری چند فراهم آمده اُردوی بزرگ را همراه علامی افضلخان از راه راست روانهٔ دهلی ساخته بمصطاد متوجه گشتند - و در سه روز شش قلاده شیر سه نر و سه ماده بتفنگ شکار نموده هفتم گهات خواجه خضر را محط سرادق عظمت گردانیدند *

هشتم [جمادی الاولی] ساحت دهلی بورود الویهٔ ظفر طراز سعادت آموده گردید - و دولتخانهٔ نورگذه بنزول اقدس آسمانی

پایه شد - درین تاریخ دوازده فیل پیشکش معتقدخان ناظم اوڈیسه از نظر انور گذشت - راجسنگه پردهان راجه جسونت سنگه یک فیل پیشکش نمود *

چار دهم [جمادي الاولی] بروضهٔ خلد آئین حضرت جنت آشیاني تشریف برده بعد از اداي آداب زیارت پنج هزار روپیه بسدنهٔ آن مکان فیض نشان وجمعي دیگر از اهل استحقاق عطا فرمودند - و از همانجا بزیارت مرقد سلطان المشایخ قدس الله سره پرداخته دو هزار روپیه بخدمهٔ آن مضجع شریف عنایت نمودند *

پانزدهم [جمادي الاولی] عنان گلگون فلک خرام از دار الملك دهلی بصوب پالم منعطف ساختند - و کنار بند آب کرنال را که اصالت خان در ایام صوبه داری دار المک مذکور بسته بود منزل اقبال گردانیده روز دیگر مقام فرمودند - و محمد حسین برادر همت خان را باضافهٔ پانصدی پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار بر نواختند *

هفدهم [جمادی اولی] ظلال رایات جلال بر قصبهٔ پالم مبسوط گشت *

نوزدهم [جماد الاولی] ازانجا کوچ شد - در ایام عشرت اندوزی صید و نخچیر یک روز پنجاه و دو آهو که تا حال در یک روز این قدر شکار نشده بود و از نوادر اتفاقاتست بتفنگ خاص بار شکار خاصه گردید - اللهویردي خان دستوری معاودت متهرا یافت - جمال خان قراول و قاضي عمر میر شکار و نذر محمد خان بمرحمت اسپ سرافراز گشتند *

بیست و پنجم [جمادی الاولی] موضع بکرواله از مضافات پرگنهٔ پالم مخیم بارگاه جلال گشت - و علامی افضلخان و راجه جسونت سنگه و دیگر بندگان که حسب الحکم در دهلی مانده بودند بعسکر منصور پیوستند - بقرهٔ باصرهٔ سلطنت سلطان سلیمان شکوه نخستین خلف مهین پور خلافت فیل از حلقهٔ خاصه عنایت شد - ازانجا که گذارش تفصیل انعام و افضال پادشاه ابر دست باعث اطناب این کتاب میمنت نصاب میگردد ناگزیر خامهٔ صدق نگار برسبیل اجمال می نگارد که درین سال فرخ فال مبلغ نوزده لک روپیه بپادشاه زادهای والا مقدار و دیگر مردم انعام شد-امید که مفضل بی همال ابواب احسان و افضال این پادشاه دریا نوال بر اصحاب امانی و آمال مفتوح داراد *

آغاز دوم سال
دور دوم از جلوس مبارک

روز شنبه غرهٔ جمادي الثانيه سنه هزار و چل و هشت هجري مطابق هفدهم مهر که سر آغاز دوم سال دور دوم است چهره‌کشای مسرت گشت - جهانیان عشرت از سر گرفتند - و فیض جود شهنشاه مفضال در بر - درین تاریخ صحافی قصبهٔ کنانه بر ساحل دریاي جون خیام فلکی ارتفاع بر افراخته آمد - درین روز خاندان قلي ملازم علیمردان خان عرضه داشت او را با دوازده رومي که والی ایران بعد از فتح ایروان بقندهار فرستاده بود چنانچه گذارش پذیرفت بدرگاه آسمان جاه آورده بوساطت ملتزمان پایهٔ اورنگ جهانستانی گذرانید - او بعنایت خلعت و انعام هزار روپیه و رومیان بمرحمت خلعت و انعام چار هزار روپیه سر افرازگردیدند *

هفتم [جمادی الثانیه] موضع اختیار پور از توابع پرگنهٔ اندری منزل اقبال شد و از فزونی عاطفت خلعت خاصه و پالکی عاج با یراق طلا بعلیمردان خان که تا حال از سواری آن راحت اندوز نگشته بود عنایت نموده مصحوب خاندان قلی ملازم او ارسال داشتند - صباح آن فیلي با یراق طلا که پادشاهزادهٔ بیدار بخت محمد اورنگ زیب بهادر فرستاده بودند از نظر مقدس گذشت - درین تاریخ راجه جسونت سنگه را بمرحمت خلعت خاصه و اسپ

از طویلهٔ خاصه با زین مطلا بلند پایگی بخشیدند - غیرت خان بعنایت خلعت مفتخر گشته دستوری مراجعت دار الملک دهلی یافت - باقی خان را که در تنبیه مفسدان اسلام آباد مصدر تردد شده بود بارسال خلعت و نقاره نوازش فرمودند - بهرام ولد صادق خان بخدمت بکاولی از تغیر عارف بیگ ولد تاتار خان و مرحمت خلعت سر افراز گشت - بکوکب ولد قمرخان دو یست مهر انعام شد *

دوازدهم [جمادی الثانیه] باغ انباله که دران عمارتی بسرکاری متکفلان مهمات ملکهٔ جهان مالکهٔ زمان بیگم صاحب ترتیب یافته به نزول اقدس طراوت و نضارت تازه یافت - و پاشاهزادهٔ جهانیان بمراسم ضیافت پرداختند - شب چار دهم بحکم عالم آرا مجلس مهتابی آرایش پذیرفت - و صفائی جا و نغمهٔ خنیا گران ناهید نوا دیده را نور و دل را سرور بخشید - و سه روز دران چمن قیض انجمن مقام شد *

شانزدهم [جمادی الثانیه] از انباله کوچ نمودند *

هژدهم [جمادی الثانیه] بدولتخانهٔ سهرند که پیوست باغ حافظ رحمه بناشده تشریف فرمودند - بحکم حضرت جنت مکانی متصل آن باغ تالابی بدرازی صد و بیست گز و پهنای صد و ده احداث یافته بود - چون از تراوش آب چنانچه باید لبریز نمی گشت - سال هفتم جلوس اقدس در اثناء توجه رایات ظفر سمات بدارالسلطنهٔ لاهور حکم شده بود که بعد از نهضت رایات جلال تالاب از آب پرداخته تراوش را جاز نمایند - و طرح

دولتخانهٔ خاص و جهروکهٔ مبارک و خوابگاه والا و محل مقدس را در حضور اقدس مقرر ساخته بمیر علی اکبر کروری سپرند حواله نموده بودند - که این منازل دلکشا را بر اطراف تالاب و مهتابی چبوترهٔ درمیان آن موافق طرح بانجام رساند - و در حین مراجعت الویهٔ ظفر طراز از دارالسلطنه تصرفی چند درین عمارات نیم کاره فرموده - درینولا آن قصور بی قصور بنزول سعادت موصول زیب و زینت یافت - و همگی آن مغانی جنانی خصوصا عمارت آرامگاه مقدس که رو بجانب آب است - و دولتخانهٔ خاص که رو بجانب باغ پسندیدهٔ خاطر مشکل پسند افتاد - وپنج روز دران ابنیهٔ میامن امکنه بعشرت گذرانیدند *

نوزدهم [جمادي الثانیه] عبد الغفور ایلچی بلخ بعنایت خلعت و اسپ و انعام پنجهزار روپیه کامروا گردیده ببلخ مرخص گشت - و بهمرهان او هزار روپیه مرحمت شد *

بیست و یکم [جمادي الثانیه] یمین الدوله آصفخان با پسر خود بهمنیار و نواسهٔ خودعبد الکافي پسر میر میران و کار خانجات سرکار خاصهٔ شریفه از عقب رسیده احراز سعادت ملازمت نمود - و بعنایت خلعت خاصه سر اختصاص بر افراخت - درین روز معز الملک بمرحمت خلعت و حکومت سورت از تغیر حکیم مسیح الزمان و امینا داروغهٔ کرکیراق خانهٔ گجرات بعنایت خلعت و فزونی منصب و مرحمت اسپ و بجای معز الملک بخدمت دیواني و امینی سرکار سپرند سر افراز گشتند - و فوجداری سرکار سپرند که آن نیز بمعز الملک تعلق داشت بمیر

علی اکبر کروری آنجا تفویض فرمودند - یادگار بیگ برادر زادهٔ نذر بیگ طغائی امام قلی خان والی توران که بآرزوی بندگی این درگاه سلاطین پناه از بخارا آمده بود استلام عتبهٔ سنیه نموده در سلک بندگان منسلک گشت - و بعنایت خلعت وخنجر و شمشیر یراق طلا ومنصب هفتصدی ذات و دویست سوار و اسپ و انعام پنجهزار روپیه سر بلند گردید *

بیست و دوم [جمادي الثانیه] صفدر خان که از ایران مراجعت نموده بود وجریده رسیده - شرف ملازمت دریافت - و هزار مهر بطریق نذر و نه اسپ عراقي که همراه آورده بود برسبیل پیشکش گذرانید *

بیست وسیوم [جمادي الثانیه] بپادشاهزادهٔ کامگار والا مقدار محمد اورنگ زیب بهادر ده اسپ پنج تیچاق و پنج راهوار همراه محمد صادق ملازم آن والا گهر فرستادند - بعلي مردان خان پوستین سمور خاصه مصحوب محمد مراد سادوز ارسال یافت - پرگنه بتهنده که چل و یک لک دام جمع دارد از راه عنایت بانعام علامي افضل خان مرحمت فرمودند *

زینهاری شدن مانکترای برادر زمیندار مک باولیای دولت بلند صولت و حدوث حوادث دیکر

ازعرضه داشت اسلام خان ناظم ملک بنگاله بمسامع حقایق مجامع رسید که پس از فوت زمیندار رخنگ پسر او بسعي جمعي از ارباب رتق و فتق آن سر زمین جانشین شده بود - یکي

از نوکران مرزبان مذکور با زن ناموس دشمن او ساز گاری نموده پسر را از میان برگرفت - و خود بجای او بر نشسته خداوند گیر و دار ملک رخنگ گشت - و چون آن فرومایه از مانکترای برادر حقیقی زمیندار پیشین که در زندگی او باستقلال تمام بحکومت چاتگام می پرداخت دل نگرانی داشت - جمعی را فرستاد تا اورا بدام و دانهٔ مکرو حیله بدست آورده رهگرای نیستی گردانند - اینان به چاتگام رسیده مانکترای را به تزویر و تلبیس ازانجا براوردند انجام کار او پس از قطع لختی مسافت باعلام یکی ازان جماعه بر راز و انداز اینان مطلع گشت - و اکثر این گروه را از خود ساخته وهرکه باو در نیامد اورا کشته باتفاق آن مردم و جمعی از مگان و فرنگیان بچاتگام مراجعت نموده جانشین برادر گردید - و پوانجان نام مگی را که برادرش نوارهٔ چاتگام و دیگر کارهای انجا باو باز گذاشته بود باخود متفق گردانید - و جماعهٔ که از اصالت و حمیت به سری و سرداری آن بلایهٔ بی مایه سرفرود نمی آوردند از اطراف آمده به او پیوستند - او کشتیهای جات گام را بآلات جنگ ساز و سامان نموده باسفاین فرنگیان آنجا و لشکری که فراهم آورده بود همراه پوانجان به نبرد لشکر رخنگ روانه ساخت - اتفاقا پوانجان از بسیاری نواره و لشکر رخنگ در خود تاب مقاومت نیافته بانوارهٔ که همراه داشت بسپاه رخنگ می پیوندد - دو لشکر پیشین و پسین اتفاق نموده رو بچاتگام می نهد - مانکترای از دیدن این جدائی و بیوفائی با عیال و اقیال و جمعی از همرهان از راه خشکی بسوی بهلوه روان شد - و بسنجرتر خان تهانه دار جگدیه که بسرحد مگ

نزدیکست پیغام کرد که مرا جز عتبهٔ پادشاه گیتی پناه ملجائیست بهرچه اشاره رود بعمل آرم - چون این مناجری از نگاشتهٔ سنجر باسلام خان رسید بسنجر و سید حسن مکونه تهانه دار بهلوه نوشت که باستعجال تمام بسرحد مگ رسیده اورا بیارند - سنجر بموجب نوشته‌باجمعیت خود و سوار و پیادهٔ ناظم صوبه که برسم کمک نزد او می‌بودند بکنارآب پهینی که سرحد بنگاله و مگ است رفته چندی را با نوشتهٔ اسلام خان که برای استمالت و اطمینان مانکتراي نگاشته بود از آب گذرانیده نزد او فرستاد - و خود باهمرهان نزدیک دویست جلیهٔ مگ را که بقصد گرفتن سر راه برمانکتراي رسیده بودند بضرب تیر و تفنگ برگردانیده مانکترای را که برکنار آب آمده بود از آب گذرانیده بجگدیه اورد - درینولا سید حسن مکونه نیز با جمعیتی‌که درتهانه داشت بایشان پیوست - و چندي از راه احتیاط باتفاق در جگدیهٔ توقف نمودند که اگر لشکري ازان زمیندار نابکار از راه خشکي تعاقب کند تنبیه و تادیب نموده نگذارند که بجماعهٔ که از چاتگام برآمده پي‌هم می آمدند آسیبی توانند رسانید - و بمیامن حسن‌نیت اولیای دولت مردم بنگاله نزدیک ده دوازده هزار تن از مرد و زن که در چاتگام و آن نواحي دربند ارماد فرنگ جان میکندند - بعد از چل سال رستگاري یافتند - و پس از روزگار دراز باوطان مالوفه رسیدند - و فرنگیان چاتگام که بموالفت مانکتراي با مرزبان رخنگ و مردم آنجا مخالفت داشتند ازانجا برآمده برخي بطرف فرنگستان رفتند - و چندی با یک غراب و یک پتایل بدست مردم سید حسن گرفتار گشتند - و لختی بخواهش خود

باین جانب آمده بعضی ازان بسعادت اسلام مستسعد گردیدند - و مانکتراي با متعلقان و جمعی که همراه او و بعد ازو بر آمده بودند وچهارده فیل و نزدیک نه هزار کس از مگ و تلنگ که دران سرزمین نهنگ دریاي جنگ اند به جهانگیر نگر رسیده اسلام خان را دید - و سه فیل بوی داد - خان اورا بمراحم بادشاهانه مستظهر گردانیده پنج هزار روپیه از جانب خود رسانید - و منزلی بجهت او معین ساخته و مبلغي بواسطهٔ اوقات گذار او همرهانش تا رسیدن پرلپغ والا درباب منصب و جاگیرمقرر گردانیدهٔ کیفیت این ماجرا بدرگاه آسمان جاه معروض داشت - ومقاهیر مگ که بعزیمت پیکار مانکتراي آمده بودند بعداز رسیدن چاتگام چون دانستندکه اوباولیای دولت ملتجی شده به بهلوه در آمده است - درچاتگام باعداد ادوات کارزار استعداد پیکار نموده بدریاي میان سري پور و بهلوه که کشتي دران ازین رو بآن سو روزي یکبار بیش نتواند رفت باین اندیشه که هرگاه مانکتراي از بهلوه روانهٔ جهانگیرنگر شده خواهد که ازین آب بگذرد بیک ناگاه رسیده کار او بانجام رسانند- در آمدند - ازان رو که مانکترای پیش از رسیدن مخاذیل بقابوگاه دست انداز باستظهار اولیاي دولت از آب گذشته بجها نگیرنگر آمده بود برو دستي نیافتند - و چون اکثر لشکر بنگاله بفتح آشام اشتغال داشت کوتاه بینان بغرورئ توپ خانه و کثرت سفاین نبرد که زیاده از پانصد جلبه و صد و پنجاه غراب و پنج منزل جهاز خرد پرساز بود قدم جرات پیش نهادند - اسلام خان برین جسارت آگهي یافته با صحلدار خان و دیگر کومیان و تابینان که باو همراه بودند بانداز نبرد به دهانهٔ

که چار کروهی شهرست برآمد - و درانجا بر هر دو روی آبی که به مهانهٔ خضرپور مشهور است و سر راه مکان مقهور - در دو روز چهار حصن برافراخته بتوپ و تفنگ و دیگر آلات جنگ محکم ساخت - پس از استحکام این قلاع با انکه نوارهٔ قلیلی همراه داشت خواست که به پیکار این جماعهٔ نابکار بپردازد - ازانجا که نصرت همعنان اولیای این دولت ابد میعاد است از استماع استحکام مهانه و دهاپه و ارادهٔ پیش رفتن مجاهدان اسلام باس و هراس بران جماعهٔ خناس مستولی شد - و سر رشتهٔ تماسك از دست داده براهی که آمده بودند باز گشتند - اسلام خان بشهر معاودت نمود *

بیست و چهارم [جمادی الثانیه] رایات ظفر از سهرند بره نوردی درامد *

بیست و هفتم [جمادی الثانیه] ساحل آب ستلج مضرب خیام گشت - روزدیگر براه جسری که از سفن برین دریا بسته بودند عبور فرمودند - سبل سنگه ولد راجه سورج سنگه از تعیناتیان احمد اباد بمنصب هزاری هزار سوار از اصل و اضافه سرفراز گردید *

غرهٔ رجب بقلیچ خان فرمان شد که چون ولایت بست با توابع در تیول عزت خان ولد یوسف خان تکریه مرحمت شده - محافظت حصون آن بدو مفوض گشته - و ولایت زمین داور در جاگیر میرزا محمد و حرابت قلعهٔ آن بموسی الیه مقرر فرموده ایم - ایشان را بقلاع مستور فرستاده نوکران خود را که درین دو قلعه گذاشته - طلب نماید - و عزت خان را باضافهٔ پانصدی چار صد سوار بمنصب سه هزاری دو هزار سوار - و میرزا محمد را از اصل و اضافه بمنصب هزاری

پانصد سوار سرافراز گردانیدیم - و یرلیغ والا بسعید خان بهادر ظفر جنگ عز صدور یافت - که چون بعنایت کارساز بنده نواز مهمات آن حدود حسن انجام یافته یوسف محمد خان را به بهکر و جان نثارخان را به سیوستان فرستاده و کلاءت قلعه و صوبهٔ قندهار بقلیچ خان باز گذاشته خود با تتمهٔ لشکر بکابل بیاید - و بعد ازان که دارالسلطنهٔ لاهور بماهچهٔ لواء ظفر انتما ضیاء تازه یابد بتعجیل خودرا بدرگاه معلی برساند *

ششم [رجب] از آب بیاه عبره نمودند *

هشتم [رجب] صفدرخان باضافهٔ هزاری ذات و پانصد سوار بمنصب پنج هزاری ذات و سه هزار سوار مباهی گردید - مهیس داس راتهور که سابق نوکر راجه گجنسنگه بود و پس ازان ملازم راجه جسونت سنگه در سلک بندهای درگاه انسلاک یافته بخلعت و منصب هشت صدی ذات و سه صد سوار سرعزت بر افراخت *

دهم [رجب] کنار تالاب راجه تودرمل محط سرادقات رفعت گشت - وزیرخان صوبه دار پنجاب با پسران بتلثیم عتبهٔ فلک رتبه سعادت دو جهانی اندوخته هزار مهر نذر گذرانید - وقاص حاجی مخاطب بشاه قلي خان فوجدار دامن کوه کانگره - و بختیار خان فوجدار لکهی جنگل و دیگر بندهای تعینات پنجاب نیز شرف اندوز ملازمت گشتند - شاه قلي خان بمرحمت اسپ و فیل نوازش یافت *

چاردهم [رجب] باغ هشیار خان بنزول اقدس فروغ آمود گشت - محمد حسین برادر میر فتاح سردار تفنگچیان صفاهانی

و معتبر دولت صفویه که احرام استلام سدهٔ حرم احترام از ایران بسته برآمده بود بطواف عتبهٔ ملایک مطاف دولت اندوز گشت - و بعنایت خلعت و انعام سه هزار روپیه سربلند گردید - تکه بیگ خویش یلنگتوش از بلخ آمده دولت کورنش دریافت - و نه اسپ پیشکش نمود - و بعنایت خلعت و انعام سه هزار روپیه بر نواخته آمد - پانصدکس از گرز بردار و یساول و قور بردار بقدر مرتبه از پیشگاه مراحم خلعت فتوحی مشتمل کلابتون دوزی یافتند *

پانزدهم ماه مذکور روز مبارک در شنبه مطابق غرهٔ آذر ماه خاقان سلیمان مکان با شوکت فلکی و شان ملکی بدولت خانهٔ والای دار السلطنهٔ لاهور متوجه گشتند - و به زر و سیم نثار جهانیان را کامیاب ساخته بعد از سپری شدن یک پهر و دو گری بآن مکان اقبال آشیان رسیده جهروکهٔ دولت خانهٔ خاص و عام را بانوار جبین مهر آئین بر افروختند - و بحکم والا معتمد خان میر بخشی و تربیت خان بخشی دوم علی مردان خان را تا بیرون دروازهٔ دولت خانهٔ خاص و عام استقبال نموده درین ساعت فرخنده که برای ملازمت او مختار ستاره شناسان بود بشرف استلام عتبهٔ فلک مرتبه رسانیدند - او بعد از ادای اداب کورنش و تسلیم و ادراک دولت ملازمت هزار مهر نذر گذرانید - و بعنایت خلعت خاصه با چارقب طلا دوزدی و جیقهٔ مرصع و خنجر مرصع با پهولکتاره و شمشیر خاصهٔ مرصع و باضافهٔ هزاری ذات و هزار سوار بمنصب شش هزاری ذات و شش هزار سوار و بمرحمت دو اسپ یکی عربی که علی پاشا حاکم بصره برسم پیشکش

مصحوب حکیم مسیح الزمان ارسال داشته بود با زین مرصع دیگری عراقی با زین طلا و چهار فیل ازانجمله ایک فیل کلان کوه شکوه دندان دار با یراق نقره و جل مخمل زربفت عز افتخار اندوخت - و انعام منزل اعتماد الدوله که بسرکار فیض اثار تعلق داشت و از منازل بتکلف دارالسلطنه است ضمیمهٔ عنایات گردید - از تاریخ روانه شدن خان مزبور از قندهار بارادهٔ بندگی درگاه سپهر اشتباه تاهنگام ملازمت جنس مبلغ یک لک روپیه بمرات برای سربلندی او ارسال یافته بود - درین روز آنچه سوای حویلی عنایت شد نیز یک لک روپیه قیمت داشت - و عنایات دیگر که بدفعات بروی کارآمده در محل خود گذارش خواهد یافت - و ده کس ازنوکران معتمد خان مشار الیه بعنایت منصب درخور حال و انعام بیست هزار روپیه کام اندوز گشتند - و ازین جمله حسین بیگ و علی بیگ که بخان مذکور قرابتی دارند بخلعت و خنجر مرصع - و هشت دیگر بخلعت نوازش یافتند *

هژدهم [رجب] بخواجه خاوند محمود که احوال او در آخر جلد اول گذارش یافت و از کشمیر بآستان معلی آمده دولت ملازمت اندوخت فرجی شال و دویست مهر عنایت شد - یادگار بیگ سفیر ایران که در دار الخلافهٔ اکبر اباد دستوری مراجعت یافته بود و بواسطهٔ سرانجام ناگزیر درلاهور چندی توقف نموده درین تاریخ باز بشرف تقبیل عتبهٔ سنیه فایز گردید - و بعنایت خلعت و جیغهٔ مرصع و خنجر مرصع و انعام بیست هزار روپیه مفتخر گشته دیگر باره رخصت انصراف یافت - از روز ملازمت

تا روز رخصت دو لک روپیه نقد و جنس پنجاه هزار روپیه باو عنایت شد - و مصحوب او جهت شاه صفی صراحي و پیالهٔ مرصع با رکابی که قیمت همه پنجاه هزار روپیه بود ارسال نمودند *

نوزدهم [رجب] بروضهٔ بهشت آئین حضرت جنت مکاني انار الله برهانه تشریف برده پس از تقدیم آداب زیارت مبلغ پنج هزار روپیه بساکنان آن مکان منیف و پنجهزار بدیگر ضعفا و اهل استحقاق عطا فرمودند *

بیستم [رجب] حسینی که در ذي الحجه دهم سال میمنت اشتمال از جلوس اقبال به ایران زمین دستوري یافته بود باستلام آستان فلک نشان چهرهٔ طالع بر افروخت - و بعنایت خلعت سر افتخار بر افراخت *

تفویض ایالت صوبهٔ کشمیر بعمدهٔ تونینان رفیع الشان علی مردان خان

درینولا عاطفت باشاهي اقتضای آن نمود که چنانچه علیمردان خان بمنصب عالي و دیگر عنایات بتواتر و توالي مباهي گشته است بحکومت صوبهٔ که در لطافت آب و هوا از دیگر صوبجات امتیاز داشته باشد سربلندي یابد - بنابران روز مبارک دوشنبه بیست ودوم رجب خطهٔ دلپذیر کشمیر را که سرآمد متنزهات روي زمین است - بل روضهٔ از فردوس برین - و بفزونی ریاض و انهار و فراوانی ریاحین و اثمار نعم البدل ولایت قندهار - از تغیر ظفرخان در اقطاع خان مزبور

مقرر فرمودند - تا طبیعت از که از دیر باز بآب گوارا و هواي دلکشا خوگر است - ازین سرزمین بزهت آگین نشاط تازه اندوزد - و بمرحمت خلعت خاصه با نادري و خنجر مرصع با پهولکتاره و برخي اقمشهٔ نفیسهٔ هندوستان بهشت نشان از زر تار گجرات و لختي پشمینهٔ کشمیر بر نواختند - و از رفور رافت پاندان مینا کار مملو به پان خاصه باخوان و سفلدان طلاي ساده - عنایت نموده فرمودند - که بخوردن پان که از گزین نعماي سواد اعظم هندوستان است - اعتیاد نماید - خان دوران بهادر نصرت جنگ که بحکم والا - در خدمت گوهر اکلیل سلطنت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر - از کابل باتک آمده بود - و بموجب فرمان قضاجریان ازانجا یلغار نموده - و با وجود جساست در هفده پهر این مسافت بعید نوردیده بدرگاه گیوان جاه رسید - و درین روز مبارک سعادت ملازمت اندوخته هزار مهر نذر گذرانید - و بمرحمت خلعت خاصه با چارقب طلا دوزي سر برافراخت - پیشکش صفدر خان پانصد اسپ عراقي - که از انجمه چار صد به پذیرائي رسید - و صد باو مرحمت گشت - و اصناف اقمشه و امتعهٔ نفیسهٔ ایران از نظر اکسیر اثر گذشت - و پنج لک روپیه قیمت شد - صفدر خان بیمن تربیت و نوازش خدیو دریا نوال خدمت سفارت بآئین شایسته بتقدیم رسانید - از آداب داني و قاعده سنجي او شاه صفي بخانهٔ وي آمد - و اقسام تلطف نمود - شاه نه هزار تومان نقد و هشتاد اسپ با نبذي دیگر اشیا بدفعات با و داد - و او متاع قریب یک لک روپیه از نفایس هندوستان پیشکش کرد - و باعیان

آن دولت نقد و جنس بسیار بطریق سوغات فرستاد - چنانچه بمحمد محسن که از جانب شاه بمهمان داری او مقرر بود - دوهزار تومان از نقد و جنس رسید - بنازم پادشاه فیض گستر را که یکی از بندگانش که هنوز باقصای مراتب جاه و منتهای مدارج دستگاه نرسیده از فزونی اسباب دولت و فراوانی مواد مکنت با این همه اخراجاتی که در چنین سفر دور دست کشیده - شایسته پیشکشی که شرف پذیرائی یابد - از نظر دشوار پسند خدیو جود پرور بگذراند *

شب بیست و هفتم [رجب] که شب معراج سرور موجودات است - مبلغ ده هزار روپیهٔ مقرر بصلحا و حفاظ دار السلطنهٔ لاهور مرحمت شد *

غرهٔ [شعبان المعظم] بعلامی افضل خان و شایستهٔ خان و وزیر خان و صفدر خان و جعفر خان و چندی دیگر از نوئینان والا مکان خلعت زمستانی عنایت فرمودند - شاه قلی خان بانعام بیست و پنجهزار روپیهٔ نقد نوازش یافت - آتش خان دکنی یک فیل پیشکش نمود - راجروپ ولد راجه جگت سنگه بمرحمت خلعت و فزونی منصب و عنایت اسپ و خدمت فوجداری کوهستان کانگره مباهی گشت - محمد اقای رومی که علیمردان خان او را با چند رومی دیگر بدرگاه معلی فرستاده بود - چون از دل بستگی زاد و بوم که پیشهٔ کاهل منشان است - قدر خدمت گذاری این آستان جاه و جلال ندانسته آرزوی رخصت نمود - اورا بعنایت خلعت و دو هزار روپیهٔ نقد بر نواخته مرخص گردانیدند *

ششم [شعبان] سعید خان بهادر ظفرجنگ که بفرمان والا رو بعتبهٔ

معلی نهاده بود - باپسران خودشرف اندوز ملازمت گشته هزار مهر نذرگذرانید - و بمرحمت خلعت خاصه با چارقب طلا دوزي و جمدهر مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع عز افتخار اندوخت - جلال پسر دلاور خان کاکر بخدمت و خدمت فوجداري جمو از تغیر شاه‌قلي خان فرق‌عزت بر افراخت - بیوسف خواجه و حسن خواجه بخاري هفت هزار روپیه و به تولک بیگ کاشغري که تازه از ماوراء النهر آمده بود - دو هزار روپیه انعام شد *

دهم [شعبان] سلالهٔ سلسلهٔ رضویه سید جلال گجراتی که بطلب خدیو افضال از گجرات روانهٔ پایهٔ سریر سدره نظیر شده بود - احراز سعادت ملازمت نمود - یوسف محمد خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري سه هزار سوار و بصوبه داري ملتان بعد از تغیر حکومت بهکر - و جان نثار خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي دو هزار سوار و بنظم بهکر - ویکه تاز خان باضافهٔ نهصد سوار بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار - و بحکومت سیوستان سرافراز گشتند *.

یازدهم [شعبان] علیمردان خان را بعنایت پنج لک روپیه نقد و ده تقوز پارچه از نسایج بنگاله عز امتیاز بخشیدند *

شب پانزدهم [شعبان] مبلغ ده هزار روپیه مقرره بارباب احتیاج عطا فرمودند - و عبادت مخصوصهٔ آن شب متبرک بتقدیم رسید *

پانزدهم [شعبان] بمهین پور خلافت و بادشاهزادهٔ مراد بخش پوستین خاصه عنایت شد - سعیدخان بهادر ظفرجنگ براجه جسونت سنگه نیز بمرحمت پوستین سمور ابرهٔ زربفت نوازش یافتند *

نوزدهم [شعبان] بگوهر بحر خلافت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلای مینا کار ارسال یافت *

بیست و ششم [شعبان] منزل علیمردان خان بقدوم خدیو جهاندار بیت الشرف اقبال گردید - خان اخلاص نشان پس از ادای رسم پا انداز و نثار و نیایش الطاف پادشاهي پیشکشي از اسپان و اقمشهٔ عراق که قیمت آن قریب یک لک روپیه شد - بنظر فیض گستر در آورد - و بپایهٔ قبول رسید - و بعنایت اسپ از طویلهٔ خاصه موسوم به لعل بي بها با ساز طلاي مینا کار سرافرازي یافت - جانباز خان بعنایت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و هشت صد سوار و حراست حصار چناده و نوجداری مضافات آن سربرافراخت - قلعه داری قلعهٔ کالنجر بعبد الله نجم ثاني مفوض گردید *

بیست و چهارم [شعبان] اسپ پیشکش بهوج و لد بهارا زمیندار کچه بنظر اقدس در آمد - از عرضه داشت متکفلان عمارت حسن ابدال معروض اقدس گشت - که درین جدود برخلاف سنین ماضیه برف چندان بارش نموده - که تمامي دشت و صحرا و کریوه و مغاک بر آسود *

دوم [رمضان] پیشکش وزیر خان اقسام جواهر و مرصع آلات و نفایس اقمشه و اسپان عراقي و ترکي و شتران نر و مایه از نظر انور گذشت - و قیمت آنچه به پذیرائي رسید مبلغ پنج لک روپیه شد - کفایت خان بمرحمت خلعت و خدمت دیوانی صوبهٔ قندهار مفتخر گردید - میر یحیی کابلي نوکر معتمد والي بلخ

که از جانب او بنظم بدخشان می پرداخت بارادهٔ بندگی درگاه آسمان مرتبت از بدخشان آمده شرف ملازمت دریافت - بعنایت خلعت و منصب پانصدي ذات و صد سوار و خدمت دیوانی صوبهٔ کابل بجای شیخ عبد الکریم و انعام چهار هزار روپیه مباهات اندوخت - و شیخ عبد الکریم بدیوانی سرکار گوهر درج خلافت پادشاه زاده محمد داراشکوه سر افراز گردید - علي بیگ خویش علي مردان خان را بخلعت و انعام چهار هزار روپیه برنواخته بتفویض خدمت نظم و نسق صوبهٔ کشمیر به نیابت خان مومي الیه حسب الالتماس او سر برافراختند - ایسر داس ملازم رافاجگت سنگه را که عرضه داشت او با برخي مرصع آلات بعنوان پیشکش اورده بود بخلعت برنواخته مصحوب او خلعت خاصه و دو اسپ تچپاق با زین طلا و مطلا برادر فرستادند *

پنجم [رمضان] بعلي مردان خان شمشیر دراز خاصه که بجاي عصا در دست میدارند - و دردکن به دهوپ زبان زد است - و بخان دوران بهادر نصرت جنگ اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا عنایت فرمودند - به پسران میرزا والي صد مهر انعام شد - درین تاریخ به سیف خان حارس اکبر اباد فرمان رفت که بسرعت هرچه تمام تر ازانجا به بنگاله که درتیول پادشاهزادهٔ بخت بیدار محمد شاه شجاع بهادر مقرر گشته است شتافته تا رسیدن آن درة التاج سلطنت از صوبهٔ مذکور خبردار باشد - صفدر خان بعنایت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکٹاره و فیل و حکومت اکبر اباد سر افراز گشته از پیشگاه حضور دستوري یافت *

نهم [رمضان] سعید خان بهادر ظفر جنگ را بعنایت خلعت و جیغهٔ مرصع و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی بازین طلا دیگری با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه - و پسران اورا بمرحمت خلعت و اسپ سربلند گردانیده به پشاور رخصت دادند - و از کومکیان صوبهٔ کابل سید دلیرخان و سید محمد وسید بلي برادران او وحیات و عاقل ترین وشیخ عثمان که با خان ظفر جنگ ادراک شرف ملازمت نموده بودند بخلعت و اسپ سربلند گشته رخصت معاودت یافتند - چون بعرض مقدس رسید که پیمانهٔ زندگی جان نثار خان که نظم بهکر از تغیر یوسف محمد خان تا شکندي بدو مفوض شده بود در اثناي ره نوردي لبریز گشت - حکومت آنجا بشاه قلي خان مقرر نمودند - و بعنایت خلعت و اسپ سربلندی بخشیده مرخص ساختند - درین ایام چون وزیر عطارد تدبیر افضل خان را که از حسن بخلق و سلامت نفس مطمح انظار پادشاهي گردیده باقصی پایهٔ اعتبار و درجهٔ اعتماد مرتقي گشته بود و از سنین عمرش که بهفتاد رسیده بیست و هشت سال در بندگی این درگاه گردون جاه که مبتغاي کامراني و منتهاي امانی ست و خدمت گزاری این بارگاه خواقین پناه که منشاي انضال و منبع آمال است بسربرده از اسباب کامگاري و مواد بزرگواري انتفاع یافت - چنانه تفصیل احوال او درنخستین دفتر این صحیفهٔ مکارم ومعالي گزارش پذیرفته عارضهٔ جسمانی طاری گشت - و از اشتداد مرض ضعف مزاج رو بفزوني نهاده - خاقان قدردان این دیرین بنده را بعیادت نوازش فرمودند - آن دستور دانشور مراسم نثار بتقدیم رسانیده پیشکش

از اصناف جواهر و اقسام منزصع آلات وانواع اقمشه گذرانید *

دوازدهم [رمضان] او از کدورت آباد دنیا به نزهتگاه آخرت انتقال نمود - پادشاه مهربان و شهنشاه قدر شناس برفوت آن وزیر دانا فراوان تاسف نمودند - و باز ماندگان اورا بمراحم پادشاهانه که دربن رقیمهٔ مفاخرگذارش خواهد یافت تسلیه وتسکین بخشیدند - تاریخ ارتحال آن نیک مال * مصرع *

(ز خوبي برد گوی نیك نامي)

و (علامي از دهر رفت) یافته‌اند - او بمیامن تربیت پادشاه ارشاد دستگاه بمرتبهٔ تهذیب اخلاق نموده بود که ازو باوجود مکنت وقدرت به هیچ بداندیش حسد کیش ضرري نرسید - چنانچه مکرر بر زبان انصاف ترجمان رفته که از افضل خان دربارهٔ هیچ یکی سخن بد شنیده نشد - باسلام خان صوبه دار بنگاله که بیمن ترشیح خاقان فیض گستر اداب دان و کار گزار است خلعت خاصه ارسال یافت و فرمان قضا جریان صادر شد که بعداز رسیدن سیف خان بسرعت تمام خود را ببارگاه عظمت و جلال برساند - که خدمت والا مرتبت وزارت بدو تفویض خواهدیافت - و مقرر شدکه تا رسیدن او امورکلیهٔ دیواني در حضور اقدس به تنقیح رسد - و شؤون جزیهٔ آنرا دیانت رای‌که خدمت دفتر خالصه و تن بدو مفوض بود سرانجام دهد و جعفرخان سیاههٔ تنخواه ارباب مناصب را بکرامت استماع اشرف رسانیده بر وفق حکم معلي دستخط نماید - و اسناد تیول بخط و مهر و رسالهٔ او در دفاتر ثبت شود *

شانزدهم [رمضان] امانت خان برادر افضل خان و دو پسر

اوعنایت الله که خان مغفور به فرزندي برگرفته بود و فضل الله را بعنایت خلعت سرافراز ساختند *

نگارش جشن وزن شمسی

روز یکشنبه هژدهم [رمضان] مطابق چارم بهمن فرخنده بزم شمسی وزن اختتام سال چل و هفتم و افتتاح سال چل و هشتم از سنین ابد قرین زندگانی جاودانی حضرت خاقانی در شاه برج دار السلطنهٔ لاهور که بفرخت و رفعت پیغاره گزار بروج آسمانی است آرایش یافت - خورشید اوج جلال پس ازان که برسم هرساله بطلا و دیگر اجناس معهوده بر سخته آمد از مطلع تخت مرصع طلوع فرموده جیب ودامن روزگاران زر و سیم گردانید - درین روز میمنت افروز منصب فهرست صحیفهٔ معالي پادشاهزاده محمد دارا شکوه باضافهٔ پنجهزاری ذات بیست هزاری ذات و ده هزار سوار مقرر شد - و پاشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش را که پانصد روپیه روزیانه داشت بمنصب ده هزاري ذات و چار هزار سوار و عنایت علم و نقاره وطومان طوغ مربلند گردانیدند - علیمردان خان بعنایت فرجی خاصه و پاندان مرصع و خوان طلای میناکار با نه پیالهٔ ارگجهٔ خاصه و خان دوران بهادر نصرت جنگ بعنایت جیقهٔ مرصع سر برافراختند - راجه جسونت سنگه باضافهٔ هزاري هزار سوار بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار - و راجه رایسنگه باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاری دو هزار سوار - و سعادت خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دوهزاری هزار و پانصد سوار نوازش یافتند - و از اصل و اضافه امانت

خان بمنصب هزاری ذات و دویست سوار - و عنایت الله پسرش که بخدمت عرض مکرر فرق مباهات بر افراخت - و عبدالرحمن ولد صادق خان - هر کدام بمنصب هزاری ذات و چارصد سوار سرافراز گردیدند - دیانت رای بخطاب رای رایان مباهی گشت - حاجی عاشور را بدیوانی پادشاهزادهٔ عالی نسب مراد بخش - و رشیدای خوش نویس را بخدمت داروغگی کتاب خانه از تغیر عبد الرحمن مذکور بر نواختند - بسالهٔ دودمان نبوت صفارهٔ خاندان ولایت میر جلال بخاری پانصد مهر - و بسید نور العیان دو هزار روپیه مرحمت شد - بطالب کلیم هزار روپیه عنایت کردند *

سلخ ماه [رمضان] شاه نواز خان قوش بیگی که برای سر راست نمودن طیور شکاری بحوالی سهرند مرخص شده بود بتقبیل عتبهٔ علیه فایز گردید - درین ماه سی هزار روپیه بآئین هر سال باصحاب احتیاج رسید *

غرهٔ ماه شوال عید فطر نوید مسرت داد - از ادای تهنیت و دعا وصدای کوس وکرنا ولواه در زمین و غلغله در آسمان پیچید - اورنگ آرای جهانبانی با شکوه آسمانی به عیدگاه تشریف فرموده بادای نماز پرداختند - و بآئین مقرر در رفتن و آمدن به افشاندن زر و سیم عالمیان را بکام دل رسانیدند - هژده اسپ و سی شتر پیشکش حاجی خان بلوچ با بیست تانگهن ابلق از سرکار والا و برخی مرصع آلات و طلا آلات بعلی مردان خان انعام فرمودند - سعادتخان بعنایت فیل سربر افراخت - قاضی عمر میر شکار نذر محمد خان را بمرحمت خلعت و انعام دو هزار روپیه و یك عدد مهر

سي تولکی بز نواخته به بلخ رخصت نمودند *

نهم [شوال] مغانی یمین الدوله آصفخان خان خانان بمقدم فیض توام رفعت آسماني یافت - یمین الدوله مراسم پا انداز و نثار بتقدیم رسانیده پیشکشی والا از اقسام جواهر و اصناف مرصع آلات و انواع اقمشه و دیگر امتعهٔ نفیسه بنظر اقدس دراورد - و متاع چار لک روپیه در معرض قبول افتاد - درین محفل گرامي درة التاج اقبال غرهٔ ناصیهٔ جلال پادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر که از کابل رسیده بودند ادراک دولت ملازمت نمودند و هزار مهر نذر گذرانیدند - صلابت خان را از تغیر تربیت خان بخشی دوم گردانیده بعنایت خلعت خاصه و باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاري ذات و هزار سوار سر بلند ساختند - مراد کام نبیرهٔ میرزا رستم صفوي بمرحمت خلعت و منصب هزاري ذات و دویست و پنجاه سوار از اصل و اضافه و بخدمت قور بیگي که بصلابت خان متعلق بود مباهي گشت *

دهم [شوال] راجه جگت سنگه از کابل آمده بشرف زمین بوس رسید - و بعنایت خلعت و مالي مروارید نوازش یافت -

یازدهم [شوال] منزل خان دوران بهادر نصرت جنگ بقدوم والا فروغ آگین گردید - او برسم نثار و پا انداز پرداخته صد اسپ و برخي جواهر و دیگر اشیاء نفیسه که قیمت همه سه لک روپیه شد پیشکش نمود *

تفویض ایالت صوبهٔ پتنه بشایسته خان از تغیر عبد الله خان بهادر فیروز جنگ

بعد از استباحت سرامد اشرار حجهار بندیله و اولاد بد نژاد او چنانچه گزارش یافت لختی از هوا خواهانش پرتیهراج نام کودکي را از فرزندان آن مطرود بزیفهار غیاض متراسکه که پناه جای روز بد این بد کرداران امت گریزانیده بودند - چنپت نامی از مخاذیل این گروه آن طفل خرد شمیده بخت برگردیده را دست اویز جسارت‌بل خسارت ساخته -و طایفهٔشوریده سر فتنه گر را فراهم آورده بحال رعایاي بعضی محال اسلام آباد و دیگر پرگنات آن نواحي مزاحمت می رسانید - اگرچه باقي خان فوجدار آن سرکار مراسم جد و کد در تاخت و تاراج این غنودگان غفلت حسب المقدور بروي کار می آرد اما ازانجا که آن فیهٔ باغیه در بیشهاي زار و بوم مانند مور و مار در مي‌آمدند - و پست و بلند این بر زمین مي پیمودند - باقی خان که بمضایق جنگل و مسالک آن بر زمین چنانچه باید راه نمي برد از عهدهٔ برکندن عرق فساد این جماعهٔ فتنه نهاد بر نمی آمد - درین هنگام که رایات فیروزي از دار الخلافهٔ اکبر اباد نهضت نمود و آن گروه فرصت پژوه قابو یافته دربر انگیختن گرد فساد زیاده بر سابق ساعي گشتند - بر پیشگاه ضمیر خورشید تنویر پرتو افگند که بهدم بذیان فساد این مخاذیل عبد الله خان بهادر فیروز جنگ معین گردد - بنابران شانزدهم این ماه شایسته خان خلف یمین الدوله را بعنایت خلعت خاصه

و جمدهر مرصع با پهولکتاره و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا و حکومت صوبهٔ پتنه سربرافراخته مرخص گردانیدند - و فرمان نوازش بعبد الله خان بهادر فیروز جنگ شرف صدور یافت که همگی همت برقلع اساس این مقهوران برگمارد - و باتش تیغ خس و خاشاک وجود بی سود این مشتی خوار زبان کار را خاکستر ساخته بباد فنا بر دهد - تا اثری از نام و نشان این بی‌نام و نشانی چند نماند - وتیول خان باپسران و خویشان در سرکار اسلام آباد تن شد - چون دختر میرزا رستم صفوی حلیلهٔ جلیلهٔ طراز گسوت جهانداری پادشاهزادهٔ محمد شاه شجاع بهادر بیست و سیوم ذی الحجه سال هفتم جلوس عالم آرا در گذشته بود - و صبیهٔ ستوده میر اعظم خان را برای آن کامکار خطبه نموده بودند - و خان مزبور او را مصحوب والده و برادرانش میر خلیل و میر اسحق بدرگاه معلی فرستاده بود *

بیستم [شوال] * مصرع * بساعتی که سعادت دهد به مهر و سپهر * یک لك روپیه نصف نقد و نیمهٔ نصف دیگر جواهر و مرصع آلات و تتمهٔ آن اقمشه و دیگر اشیا برسم ساچق با معتمد خان و سکرمتخان از بندگان بیرونی و ستی النسا خاتم از خدمت گزاران درونی بخانهٔ اعظم خان ارسال نمودند - و چون فرخنده ساعت رخصت پادشاهزادهٔ سعادت آماده به بنگاله قریب - و هنگام میمنت انجام عقد بعید بود -مقرر فرمودند که آن محتجبهٔ حجاب عصمت را با والده و برادرش میر اسحق روانهٔ بنگاله نمایند - تا درانجا خجسته وقتی که در پیشگاه حضور

سراسر نور قرار یافته ازدواج سعادت امتزاج بروي کار آید - چنانچه دو ازدهم رمضان المبارک سال آینده میر اسحق را بعنایت اسپ بر نواخته با والده و همشیره اش دستوری بنگاله فرمودند - و حکم شد که بعد ازدواج خجسته میر اسحق با والده نزد پدر بگجرات رود *

بیست و چهارم [شوال] ذو القرنین فرنگي را بعنایت خلعت و انعام پنج هزار روپیه درجایزهٔ تصنیفي که بنام نامي ساخته بود و پسند اقدس افتاد نوازش فرمودند *

سلخ ماه [شوال] پیشکش بادشاهزادهٔ والا قدر محمد شاه شجاع بهادر از جواهر و اقمشه و اسپ بنظر اقدس درامد - و آن کامگار والاتبار را بعنایت خلعت خاصه و مرصع آلات و باضافهٔ سه هزاري ذات بمنصب پانزده هزاري ذات و نه هزار سوار و بمرحمت در اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلای میناکار - دیگري با زین طلاي ساده سر بلند ساخته دستوري بنگاله دادند - درین روز گوهر صدف جهانداري غرهٔ ناصیهٔ کامگاري پادشاه زاده محمد اورنگ زیب بهادر را نیز باضافهٔ سه هزاري ذات بمنصب پانزده هزاري ذات و نه هزار سوار سر افراز گردانیدند - و بآن والا گهر خلعت خاصه و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلاي میناکار و طلای ساده عنایت نموده بدولتا باد ارسال فرمودند *

انتهاض الویه فیروزی از دار السلطنه بصوب کابل

چون نزهتگاه کابل بعد از جلوس مقدس مورد موکب اقبال نشده بود بر پیشگاه ضمیر فیض پذیر پرتو افگند که آن سر زمین نزهت

آگاس بسایهٔ پروبال همای چتر همایون فال مظلل گردد - و ببهال نعال مراکب غزال رفتار غزاله دیدار مهلل - تاهم سکنهٔ آنجا که واجب الرعایة اند و همواره چشم شان در راه حصول دولت ورود موکب معلی باز است - و دل آرزومند شان برای وصول این سعادت در پرواز - بسان همگي سکان سواد اعظم هندوستان بهشت نشان از عطایای پادشاهی بهره بر گیرند - و هم زیارت مضجع مقدس حضرت فردوس مکاني انار الله برهانه و مرقد ستر معلی حذر معظم سلالهٔ دودمان جهانباني - رقیه سلطان بیگم بنت هندال میرزا ابن حضرت فردوس مکاني که خدیو اقبال را در حجر تربیت پرورش نموده اند - چنانچه درسر آغاز جلد اول به تفصیل نگاشته شد دریافته شود - و هم حقیقت ولاة بلخ و بخارا و مداخل و مخارج و مضایق و منزالق آن ملک از قرار واقع اگهي حاصل گردد - تا هرگاه وقت مقتضی باشد به رایه توفیق و قاید تائیده همت آسمان سا و عزیمت جهان کشا بر تسخیر این ملک موروث گماشته آید - بنابران عملهٔ پیش خانه بفرمان والا شب یکشنبه نهم شوال پیش خانه براوردند - و ازان روکه از وقایع صوبهٔ قندهار یکسر است اجتماع مسامع همه رسیده بود که والی ایران از قصور دانائی - و غرور برنائي - و مجالست همنشینان بد - و مکالمت خوش آمد گویان بی خرد - که کشایندهٔ ابواب نا کامي اند - و آرایندهٔ اسباب بد نامي - بهوس تسخیر قندهار ارادهٔ آمدن آن حدود دارد - مقرر فرمودند که در دریای جلالت - جوهر شمشیر بسالت - پادشازاده محمد دارا شکوه با لشکر عظیم از دلیران جلادت دثار خون خوار و فیلان بحر

جوش آتش خروش و توپهای رعد آواز صاعقه انداز مستعد کارزار و آمادهٔ پیکار باشند - که اگر از دارای ایران این نهضت بی جا و حرکت ناسزا سر برزند برای محاربه و مدافعهٔ او روانهٔ قندهار شوند و بذات اقدس بنشاط سیر وعشرت نخچیر نزهتگاه کابل توجه فرمایند. و ازانجا که گزار چنین عسکر گران از دریاها و تنگناهای راه کابل ایکبار دشوار بود - از پیشگاه خلافت یرلیغ شد که پادشاه زادهٔ بلند مقدار با لشکری که بهمراهی آن والا قدر مقرر گشته پیشتر از آب نیلاب بگذرند - و گر نوشهره که زمینش وسیع است و آب و علف فراوان دارد تا رسیدن اعلام ظفر انجام بانجا توقف گزینند - و چهاردهم این ماه مطابق سیم بهمن مهین کوکب فلک اقبال را بعنایت خلعت خاصه با نادری خاصه که بر درر آن لالی ثمینه تعبیه نموده بودند و جیقهٔ مرصع و تسبیح مروارید و لعل و زمرد که حضرت جنت مکانی در نخستین رخصت اعلی حضرت بمهم دکن عنایت فرموده بودند و قیمت آن یک لك روپیه بود - و جمدهر مرصع با پهولکتاره و شمشیر خاصه و سپر خاصه و دویست اسپ ازان جمله دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین مرصع دیگری با زین طلای میناکار و پنج فیل یکی ازان از حلقهٔ خاصه ستر سال نام با یراق نقره و انعام ده لک روپیهٔ نقد عز امتیاز بخشیده مرخص گردانیدند - و از وفور عاطفت بده نوکر پیش علوفهٔ آن بلند اختر نیز خلعت عنایت شد - و ازبندهای پادشاهی خان دوران بهادر نصرت جنگ بمرحمت خلعت خاصه وخنجر مرصع با پهولکتاره وشمشیر مرصع و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلا دیگری بازین مطلا و فیل از

حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل - و هر دو پسرش بخلعت واسپ سر برافراختند - و فدائي خان و راجه رایسنگه و راجه جگت سنگه و سعادت خان و ذوالفقار خان بخشی این لشکر ظفر طراز و عبد الرحمن وقایع نگار این عسکر بمرحمت خلعت و اسپ - و گروهی دیگر بخلعت نوازش یافتند - و براجه را یسنگه فیل نیز عنایت شد ۰

غرهٔ ماه ذي القعده خاقان ممالک ستان با اقبال روز افزون درخجسته ساعتی از دار السلطنه لاهور نهضت فرموده سرادق عظمت و جلال را که آنروی دریاي راوي بر افراخته بودند سعادت آمود گردانیدند - درین منزل علی مردان خان بعنایت خلعت خاصه و جیقهٔ مرصع و کمر مرصع و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل مفتخر گشته رخصت کشمیر یافت - و به دو پسر خان مذکور عبد الله بیگ و اسمعیل بیگ دو فیل بچه عنایت شد - وزیر خان را خلعت خاصه و جمدهر مرصع باپهولکتاره مرحمت نموده دستوری معاودت لاهور دادند - بخواجه خاوند محمود خلعت شال و صد مهر - و بملا فاضل کابلي شست مهر - و بملا عبد الحکیم سیال کوتی پنجاه مهر - مرحمت شد *

پنجم [ذي القعده] جهانگیر آباد معروف به هرن مناره به پرتو ماهچهٔ رایات فیروزي بر افروخت - میرزا مراد مخاطب بالتفات خان بمرحمت فیل بلند پایه گردید *

هفتم [ذی القعده] از جهانگیر آباد کوچ شد - و مکرمت خان را بخلعت و اسپ بر نواخته براي سر انجام آذوقهٔ پیشتر بکابل فرستادند - چون بهرجی مرزبان بکلانه که

در زمرهٔ بندگان درگاه معلي منخرط گشته بود بساط حیات در نوردید ـ حسب الالتماس پادشاهزادهٔ کامگار محمد اورنگ زیب بهادر پرم‌جي پسر اورا که ثاني الحال شرف اسلام دریافت و بدولتمند موسوم گردید بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار برنواختند *

یازدهم [ذی القعده] عنایت الله برادر زادهٔ افضل خان بمرحمت خلعت و خطاب عاقل خان و خدمت دیوانی بیوتات از تغیر ملتفت خان و اسحق بیگ یزدي دیوان سرکار نواب گردون قباب پادشاهزادهٔ جهانیان بیگم صاحب بخطاب حقیقت خان و خدمت عرض مکرر از تغیر عنایت الله مزبور کامیاب گردیدند ـ و داروغگی داغ و تصحیحهٔ منصب داران از تغییر عنایت الله بدیانت خان مفوض گشت *

گذارش نوروز

درین هنگام که چمن آمال جهانیان به ابر افضال پادشاه جهانیان سرسبز و شاداب بود ـ خورشید عالم آرا بعد از سپري شدن هفت ساعت و چل و هفت دقیقه از شب مبارک دو شنبه پانزدهم ذي القعده سنه هزار و چل و هشت کاشانهٔ حمل را بشمع اعتدال بر افروخت ـ پیشکاران بارگاه خلافت بر ساحل دریاي چناب که از رشک صفا و گوارائیش دجله و فرات اشك حسرت ریخته است سایه بانهای آسمان سا بر افراختند ـ اورنگ نشین اقبال بر سریر عظمت و جلال جلوس فرموده ابواب جود و سخا بر کشاد ـ بسلالهٔ سلسلهٔ مرتضوی سید جلال دراسپ راهوار عنایت شد ـ خدمت

قراول بیگي از تغیر خلیل الله‌خان بمراد کام نبیرهٔ میرزا رستم صفوی گشت - صف شکن ولد میرزا حسن صفوی از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و دو صد و پنجاه سوار و خدمت قور بیگي از تغییر مراد کام سر افراز گردید - جمال خان قراول بمرحمت فیل نوازش یافت - رای سبها چند بخدمت دیوانی دار السلطنه از تغییر بهاریمل که اورا بجای محمد رشید خاندوراني دیوان صوبهٔ ملتان گردانیدند فرق مباهات بر افراخت *

بیست و سیوم [ذي القعده] بر کنار دریاي بهت دایره شد - روز دیگر از راه پلی که بکشتی بسته بودند گذاره فرمودند - میر فخر الدین که از بابخ بدرگاه کیوان جاه آمده بود بانعام هزار روپیه کامیاب گشت - بیست و هشتم در نواحی سرای بشکار قمرغه پرداختند - شست قوج کوهی و سی چهکاره شکار شد - ازان میان شانزده قوچ بتفنگ خاصه *

دوم ماه ذي الحجه که راول پندي معسکر اقبال بود - حسب الحکم راجه جی سنگه از نوشهره آمده احراز دولت ملازمت نمود *

چهارم ماه مذکور مطابق نوزدهم فروردین روز شرف نیر اعظم منازل و باغ حسن ابدال که بدلکشائی و سرسبزي چون فضاي آسمان روح افزا است بنزول آفتاب سپهر جلال شرف آمود گردید - درین روز فرخنده سرو جویبار خلافت پادشاهزاده محمد دارا شکوه - که از نوشهره برسم پذیره شتافته بودند - بتقبیل قوایم سریر عرش نظیر سعادت اندوز گردیده هزار مهر نذر گذرانیدند - خاندوران بهادر نصرت جنگ و سعید خان بهادر ظفر

جنگ و بهادر خان و فدائی خان و نجابت خان و راجه جگت‌سنگه نیز که در رکاب آن گوهر اکلیل جهانبانی بدرگاه معلی آمده بودند به تقبیل عتبهٔ سنیه مفتخر گشتند - و هرکدام از خانه‌دوران بهادر و سعید خان بهادر هزار مهر بر سبیل نذر بنظر خدیو بنده پرور در آورد - راجه جی سنگه بمرحمت عالی مروارید سر بلند گردید - صباح آن خانه‌دوران بهادر و سعید خان بهادر رخصت معاودت به نو شهره یافتند - راجه جگت سنگه بمرحمت خلعت و ضبط بنگش بالا و بنگش پایان سر افراز گشته دستوری یافت - و فرمان شد - که تا وصول رایات جهان افروز بکابل آذوقه فراهم آرد - و سعی نماید که بعد از رسیدن موکب منصور بآنجا از هردو بنگش غله پی هم میرسیده باشد *

دهم [ذی الحجه] عید ضحی نوید مسرت رسانید - و رهم قربان بتقدیم رسید - درین روز مبارک ثمرهٔ شجرهٔ نبوت‌مید جلال بخاری بانعام ده هزار روپیه کامیاب گشت - براجه جسونت سنگه و راجه جی سنگه فیل از حلقهٔ خاصه‌عنایت شد *

دوازدهم [ذی الحجه] درة التاج خلافت پادشاهزاده محمد دارا شکوه را به نوشهره رخصت فرمودند - فیروز خان باضافهٔ پانصدی ذات و دویست سوار بمنصب دوهزار و پانصدی ذات و هزار و دویست سوار سر برافراخت - ده روز در باغ حسن ابدال مقام شد *

پانزدهم [ذی الحجه] ازانجا بفرخی و فیروزی نهضت فرموده - هژدهم از جسر دریای اتک عبره نمودند *

بیست و یکم [ذی الحجه] ساحت نوشهره مورد رایات

جلد دوم

بادشاهنامه

تصنیف

ملا عبد الحمید لاهوري المتوفی سنه ۱۰۶۵ هجریه

در

احوال ابو المظفر شهاب الدین محمد شاهجهان بادشاه

باهتمام

اشیاتک سوسیٹی بنگاله

و تصحیح

مولوی کبیر الدین احمد و مولوی عبد الرحیم متعلقین

مدرسه کلکته

در

کالج پریس چاپ شد

کلکته سنه ۱۸۶۸ع

نصرت سمات گردید - و تمیمهٔ گردن اقبال پادشاهزاده محمد داراشکوه با همگي نوئینان بشرف ملازمت فایز گشتند - خانه‌وارن بهادر نصرت جنگ و سعید خان بهادر ظفر جنگ بمرحمت فیل از حلقهٔ خاصه - و راجه جیسنگه و مبارز خان و راو امر سنگه - و عوض خان بعنایت اسپ بلند پایگي یافتند - ازانجا که ملاحظهٔ عساکر و دیدن شان سپاه ظفر دستگاه از بواعث ازدیاد نیروی دلهای ابطال فیروزی مآل است - و دواعی فزونی باس وهراس گروه بد سگال - از پیشگاه خلافت برلیغ شد - که مواکب کواکب شمار در عرصهٔ پنهاور نوشهره فراهم آیند - و بیست وپنجم برازندهٔ اورنگ جهان کشائي حضرت شاهنشاهي بافر خورشیدی و شکوه آسماني بر تگاور ماه سیر مشتري منظر به‌آن صحرای وسیع توجه فرمودند - و بکریوه که در وسط آن واقع شده - و کارگزاران بارگاه حشمت و اقبال بر فراز آن تخت گاه ساخته پسایه بانهای زر نگار و سرادق آسمان مدار آراسته بودند بر آمده بر اورنگ گیتي ستاني جلوس فرمودند - و لختي بتماشای افواج که در اطراف رده بسته بودند - بنظر اجمال پرداختند - و چون استیعاب آن از فزوني و کثرت جز در سواري میسر نبود - بر فیل فلک هیئت سوار شده تمامی عساکر منصوره را مفصلة مشاهده نمودند - عدد این لشکر ظفر اثر پنجاه هزار سوار بقلم درآمد - درین روز راجه جي سنگه که پدر جدش راجه مان سنگه بیمن بندگی حضرت عرش آشیاني بخطاب میرزا راجه سر افراز بود - بسبب جانشینی او از پیشگاه نوازش بخطاب مزبور مفتخر گردید - براو امر سنگه فیل - و براجه

رای سنگه علم عنایت شد - خانه زاد خان باضافهٔ پانصدي چار صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هشتصد سوار - و از اصل و اضافه راجه جیرام بمنصب هزاري هزار سوار - و گوکل داس میسودیه بمنصب هزاري ششصد سوار - کامیاب گشتند - عبد الرحمن ولد صادق خان بخطاب مرحمت خان نوازش یافت*

بیست و ششم [ذی الحجه] بگوهر افروز سلطنت پادشاهزاده محمد دارا شکوه حکم شد - که با توئینان بلند مکان و سایر بندها که در خدمت آن اختر برج اقبال معین گشته اند - دو سه منزل عقب لشکر نصرت اثر مي آمده باشند تا عبور عساکر فیروزی از کتل خیبر و دیگر تنگناها بآساني واقع شود - و خود با دولت روز افزون پیشتر نهضت نموده بیست و هشتم بهزار خجستگي داخل پیشاور گشتند - و باغ ظفر خان به نزول اقدس نضارت فردوسي یافت *

سلخ ماه مذکور بجهت تنگی راه یمین الدوله و راجه جسونت سنگه و جعفر خان و چندی دیگر را در پیشاور گذاشته بمنزل جمرود تشریف فرمودند - و باینان حکم شد - که از عقب بیایند *

غرهٔ محرم [۱۰۵۰] موضع علي مسجد محط رایات جهان کشا گردید - راجه بیتهلداس که بامر خاقاني خزانه از دار الخلافهٔ اکبر اباد بدار السلطنهٔ لاهور رسانیده بدرگاه خواقین پناه روانه شده بود - بتقبیل آستان سدره مکان ناصیهٔ بخت بر افروخت *

سیوم [محرم] راجه جسونت سنگه و جعفر خان باردوی معلی

پیوستند - و از پیشگاه مراحم بجعفر خان اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا عنایت شد *

هفتم [محرم] یمین الدوله سعادت ملازمت دریافت *

نهم [محرم] باغ صفا بنزول اقدس خضارت تازه پذیرفت - و ده هزار روپیهٔ مقرر این ماه باصحاب استحقاق رسید *

یازدهم [محرم] خرد کابل بورود موکب مسعود میمنت آمود گردید - درینجا بقدر باراني شد و بر کوه چنارتو که نزدیک آنست برف بارید - با انکه غرهٔ خرداد بود از کثرت برودت بي پوستین و آتش نیارستند گذرانید - باختر برج دولت پادشاه زاده مراد بخش اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا - و براجه بیتهلداس اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا - مرحمت فرمودند - مکرمت خان که حسب الحکم پیشتر بکابل رفته بود به تلقیم مدهٔ منیه فایض گشت *

بیست و سیم [محرم] در موضع بکرامي سعید خان بهادر ظفر جنگ بفرمان خاقان کیهان از عقب آمده باستلام عتبهٔ عرش مرتبه شرف اندوز گردید *

بیست و پنجم [محرم] در گزیده ترین ساعات وبهترین اوقات نزهت آباد کابل بمهبط اعلام فیروزي فروغ آگین شد - و چون حکم شده بود که در منزل سعید خان بهادر ظفر جنگ که بهترین منازل کابل است جهروکهٔ دولت خانهٔ خاص و عام و دولت خانهٔ خاص بسازند - و هنوز باتمام نرسیده بود در باغ آهو خانه که متصل باغ شهر است نزول فرمودند *.

معین شدن سعید خان بهادر ظفر جنگ بمالش هزارجات حوالی کابل

چون حضرت جنت مکاني کار دشوار پادشاهي را که ودیعهٔ منیعهٔ الهي ست آسان گرفته دل بر عشرت گرائي نهاده بودند - و مهام حضور را به پیشکاران و معاملات دور دست را به نظام صوبجات باز گذاشته قواعد جهانداري و قوانین فرمان گذاري که رونق کار ملک و ملت و رواج بازار دین و دولت باجراي آن باز بسته است باختلال افتاده بود - و یلنگتوش باطل کوش فرصت یافته بعضی از اویماقات هزارجات ثغور کابل را که همواره مطیع حکام آن ولایت بوده بمراسم مال گذاري و خدمت گاري قیام می نمودند بزیر دستی و استیلا منقاد خود ساخته از اطاعت ناظم صوبهٔ کابل باز داشته بود - بعد از جلوس اقبال مانوس اورنگ اراي جهانباني عزیمت ملکانه مصمم گشته بود که هرگاه سر زمین کابل مورد رایات جهان کشا گردد به تنبیه آن گروه فساد پژوه که از شوریده بختي و شورش پژوهي درین عهد سعادت مهد نیز دل نهاد اطاعت و انقیاد نگشته اند چنان پرداخته آید که دیگر هیچ فتنه گر زیاده سر پیرامون چنین حرکات نا پسندیده نگردد بنابران درینولا که غبار عنبر سارسواکب کواکب شمار هواي آن سر زمین را عنبر آمیز گردانید حکم شد که سعید خان بهادر ظفر جنگ بمالش آن گروه پرداخته از متابعت یلنگتوش باز دارد - هرکه از عاقبت بیني پذیراي اطاعت گشته بدستور سابق در اداي خراج تعلل و تهاون نورزد او

را بجان و مال امان دهد - و طایفهٔ که ره گرای مخالفت و عصیان باشند آنها را بمعرض قتل در اورد - ودر نهب و غارت دقیقهٔ مهمل نگذارد - و روز وصول الویهٔ فیروزی بکابل سعید خان بهادر ظفر جنگ را با بسیاري از بندها مرخص گردانیدند *

روز جمعه غرهٔ ماه صفر خاقان دین پرور بروضهٔ خلد آئین مسند آراي ارایک جناني حضرت فردوس مکاني انار الله برهانه و مرقد فیض‌مورد محفوفهٔ مغفرت ورضوان رقیه سلطان بیگم تشریف برده بعد از ادای اداب زیارت پانزده هزار روپیه از سرکار والا و پنج هزار روپیه که درارمی سماء عظمت بطریق نذر اورده بودند بسدنه و دیگر اصحاب احتیاج عطا فرمودند *

هفتم [صفر] بخان دوران بهادر نصرت جنگ نیز که از عقب آمده ملازمت نموده بود حکم شد که با بسیاري از بندها به تنبیه هزارجات بشتابد - و از یکطرف او و از جانب دیگر سعیدخان بهادر بصر زمین اینان در آمده و گروه فتنه پژوه را درمیان گرفته باستمالت مطیع و استباحت عاصي بپردازند - ظفر خان که از کشمیر براه پکهلي آمده سعادت ملازمت اندوخته بود بمرحمت خلعت و اسپ با زین نقره - وجانسپارخان بخشی احدیان بعنایت اسپ و علم مباهي گشته همراه خان نصرت جنگ دستوري یافتند - چون از وقایع صوبهٔ گجرات بمسامع حقایق مجامع رسید که سرافراز خان فوجدار پتن * ع *

رخت هستی ازین جهان بر بست

پسران اورا باضافهٔ مناصب و دیگر عواطف پادشاهي نوازش

فرمودند - و ازان رو که از کثرت لشکر و بسیاری دواب علف کابل وفا نمی کرد هفدهم امر واجب الاذعان بصدور پیوست - که گوهر اکلیل خلافت پادشاه زاده محمد دارا شکوه با لشکری که همراه آن کامگار معین گشته بغزنین رفته روزی چند اقامت نمایند *

هژدهم [صفر] پادشاه سپهر سریر از باغ آهو خانه بمنزل سعید خان بهادر ظفر جنگ که برخی منازل آن مطابق حکم اقدس چنانچه گذارش یافت پیشکاران بارگاه سلطنت درین وقت بانجام رسانیده بودند تشریف فرمودند - هزار سوار منصب یوسف محمد خان تاشکندی که سه هزاری ذات و سه هزار سوار بود دو اسپه سه اسپه مقرر گردید - سلطان نظر برادر سیف خان بعنایت خلعت و خدمت بخشیگری و واقعه نویسی صوبهٔ بنگاله مفتخر گشته بدان صوب دستوری یافت *

بیست و یکم [صفر] میر اسمعیل پیر هزارجات بمرحمت بگده کاد مرصع و انعام دو هزار روپیه فرق مباهات بر افراخت -

بیست و چهارم [صفر] بعشرت نخچیر موضع چنارتو که قراولان برای سرانجام لوازم قمرغه پیشتر بدان صوب رفته بودند پرداخته بذات اقدس بسیاری از زیگ و مار خوار که درجبال آن نواحی بهم می رسد طعمهٔ نهنگ تفنگ گردانیدند - مجموع آنچه درین قمرغه شکار شد یکصد و شصت جاندار بود - بجمال خان قراول اسپ و بگروهی از رعایا که بجهت قمرغه فراهم آمده بودند پنجهزار روپیه عنایت شد *

بیست و ششم [صفر] قزاق خان بمرحمت خلعت و باضافهٔ

پانصدی هشت صد سوار بمنصب دو هزاری هزار و شش صد سوار و بعلم سر افتخار بر افراخته بضبط سیوستان از تغییر یکه تاز خان مرخص گردید - چون بعرض مقدس رسید که میر نورالله فوجدار کوچ هاجو بساط حیات درنوردید الله یارخان ولد افتخار خان را که از کومکیان شرقی ممالک بود فوجدار آن ولایت ساختند *

غرهٔ شهر ربیع الاول فیروزخان و مهیس داس راتهور پردهان ارجه جسونت سنگه و حاجی محمد یار اوزبک بمرحمت اسپ بلند پا یکی یافتند *

سیوم [ربیع الاول] ملک مقصود و مرزبان حوالی قندهار با دو پسر و برادر خود کامران از قندهار بدرگاه آسمان جاه آمده شرف اندوز ملازمت گشت - و نه اسپ پیشکش گذرانید - و بعنایت خلعت و خنجر مرصع سرافرازی یافت *

دهم [ربیع الاول] یمین الدوله را دو اسپ از طویلهٔ خاصه بازین مرصع و زین طلای میناکار مرحمت شد *

شب دوازدهم [ربیع الاول] مجلس میلاد صدر اراي بارگاه نبوت قدر افزاي مسند فتوت علیه من الصلوات اتمها و اکملها بآئین هر سال منعقد گردید - و مبلغ دوازده هزار روپیهٔ مقرر این شب متبرک بارباب استحقاق رسید - و بعطالة السادات سید جلال بخاری سه هزار روپیه عنایت شد *

هجدهم [ربیع الاول] مهین کوکب فلک جهان بانی با امرای پادشاهی از غزنین معاودت نموده شرف ملازمت که اکسیر حصول مقاصد دو جهانی است دریافتند *

رسیدن منصور حاجی سفیر نذر محمد خان بدرگاه کیوان مکان

پوشیده نماند که خبر انتهاض رایات جهانکشا بصوب کابل بارادهٔ تسخیر قندهار رعب افزای سلاطین روزگار خصوصا خوانین توران زمین گشته بود - چون پس از کشایش ولایت مذکور بسبب بعضي دواعي که سابقا گزارش پذیرفت افواج قاهره باز بحرکت در آمد با آنکه بعد از معین گشتن پادشاهزادهٔ کامگار محمد شاه شجاع بهادر سال گذشته از پایگاه جلال بکابل امام قلي خان باندیشهٔ آنکه مبادا تفتیح این ولایت نیز پیش نهاد همت و الا باشد به نذر بیگ طغائي خود اشاره نموده بود که بخاندوران بهادر نصرت جنگ و سعید خان بهادر ظفر جنگ بنویسد که ماوراء النهر درجنب مملکت و سیعهٔ هندوستان ولایتي است محقر اگر ارادهٔ تسخیر این ولایت مرکوز خاطر انور شده و تعیین عساکر منصوره که متوجه اینحدود است بدین جهت باشد - عرضه داشت نمایند که از سر آن بگذرند - هرگاه افواج قاهره بفتح خراسان و عراق به پردازد در تقدیم مراسم یگانگي و یکجهتي و وفاق و اتفاق بقدر مقدور کوشیده خواهد آمد - و بعد ازانکه نوشتهٔ نذر بیگ به سران لشکر نصرت پیکر رسید و حقیقت را بدرگاه خواقین پناه عرضه داشت نمودند - فرمان قدر توان شرف صدور یافته که سبب نهضت افواج فیروزي اعلام نموده خاطر ایشان مطمئن گردانند - نذر محمد خان که در بلخ بود مغلوب یاس و هراس گشته نامهٔ مشتمل بر ابراز

مدارج مودت و اظهار مواتب نیک سگالي با تنسوقات مصحوب منصور حاجي که پخته کار سخته روزگار است ارسال نمود - و چون حاجي بسرحد کابل رسید عوض خان قاقشال بامر خاقاني از غوربند با او همراه شده روانهٔ حضور گردید *

نوزدهم ربیع الاول که بحوالیء شهرآمد باصالتخان و مکرمت خان حکم شدکه بآستان سلاطین مطاف رسانند - حاجي مصحوب ایشان بسعادت استلام عتبهٔ والا فایز گشته نامهٔ نذر محمد خان از نظر مقدس گذرانید - و بعنایت خلعت و کمر و خنجر مرصع سرافراز گشت *

بیست وسیوم [ربیع الاول] ارمغانیء نذر محمد خان هشتاد اسپ و پنجاه شتر و دیگر اشیا از قسم پوست سمور و وشق و جزآنکه قیمت همه قریب چهل هزار روپیه شد بنظر اکسیر اثر در آورد - و از خودنیز اسپ و شتر و دیگر اشیا که پانزده هزار روپیه ارزش داشت پیشکش نمود - و بمرحمت خلعت و اسپ با زین مطلا و انعام بیست و پنج هزار روپیه سربر افراخت - ومحسن و عبد الله پسران مشار الیه نیز بعنایت خلعت و بگدهای طلای میناکار و پنجهزار روپیه مباهي گشتند - به نذر میرشکار نذر محمد خان که چهار دست باز طوبغون از جانب خان آورده بود خلعت و چهار هزار روپیه عنایت فرمودند - بحاجي محمد جان قدسي صد مهر مرحمت شد *

بیست و چهارم [ربیع الاول] در موضع بیگ توت که شمال رویهٔ کابل است بقمرغه پرداختند - و پانصد و پانزده رنگ شکار شد - مراد کام قراول بیگي چون قمرغه نیک فراهم آورده بود بانعام خلعت و اسپ سرافراز گردید - و رعایاي که جهت قمرغه گرد آمده بودند بانعام

پنجزار روپیه کام اندوز گشتند - درین تاریخ از عرایض خاندوران بهادر نصرت جنگ و سعید خان بهادر ظفر جنگ بوضوح پیوست که تنبیه و تادیب فتنه گرایان هزار جات و نهب و غارت مواشي و غلات و سایر اموال اینان دلخواه صورت یافته هرکه سر از منهج اطاعت و انقیاد برتافت بکیفر اعمال گرفتار آمد - و هرکه بمسلک متابعت و موافقت در آمد امان یافت - و همگي سران این طایفه احرام استلام آستان حریم جلال بسته اند - حکم جهان مطاع صادر شد که خان دوران بهادر نصرت جنگ از همانجا براه بنگش بالا و بنگش پایان بصوب مالوه که ضبط آن بدو متعلق است راهي گردد - و سعید خان بهادر ظفر جنگ ان جماعه را بدرگاه آرد - مبارز خان و شیخ فرید و نظر بهادر خویشگي و گروهي دیگر ستوري یافتند - که تا دار السلطنة همراه خان نصرت جنگ بوده ازانجا هر کدام به تیول خود رود *

سلخ این ماه [ربیع الاول] یمین الدوله بمرحمت خلعت خاصه عز اختصاص یافت - و الله ویردیخان که بالتماس او فرمان طلب صادر گشته بود از متهرا آمده احراز دولت ملازمت نمود - و بعنایت اسپ با زین مطلا تارک افتخار بر افراخت - ذو الفقار خان را بمرحمت خلعت و خدمت داروغگی توپخانه از تغییر خلیل الله خان بر نواختند *

غرة ربیع الثاني سعید خان بهادر ظفر جنگ بتلثیم سدة سنیه مباهي گردید - و بیست و هفت کس از روساء مزارجات که همراه خان ظفر جنگ آمده بودند دولت تقبیل عتبة عرش مرتبه اندوخته همه بعنایت خلعت سر افراز گشتند - شب هنگام پیشکاران

بارگاه جلال بفرمان خاقان گیهان در باغ جهان آرا که بسرسبزي و نزاهت مانند روضهٔ جنت دلکشا و نشاط افزا است اسباب طرب آماده ساخته هر دو جانب نهر کلان را به افروزش چراغان چون ساحت آسمان منور گردانیدند - خدیو جهاندار بان مکان نزه تشریف * فرموده از شمول عاطفت سفیر نذرمحمدخان را براي تماشاي این جشن روح گستر طلبیدند - و بعنایت خلعت سر افراز ساختند *

گذارش خجسته جشن قمري وزن

روز دوشنبه چهاردهم ربیع الثاني سال هزار و چل و نهم موافق بیست و سیوم امرداد جشن فرخندهٔ قمري وزن اختتام سال چهل و نهم و افتتاح سال پنجاهم از سنین عمر ابد قرین اورنگ نشین اقبال انعقاد یافت - و آن پیکر خلافت بطلا و دیگر اشیاء معهوده بر سخته آمد - درین روز نشاط افروز قلیچ خان که حسب الحکم از قندهار روانه شده بود بادراک شرف ملازمت سر بلند گشت - بسلالهٔ سلسلهٔ سنیهٔ رضویه سید جلال پنجهزار روپیه عنایت نموده رخصت گجرات فرمودند - چون بمسامع جاه و جلال رسید که یوسف محمد خان تاشکندي ناظم صوبهٔ ملتان مراحل زندگي در نوردید نجابت خان را بمرحمت خلعت و باضافهٔ هزاري ذات و هزار سوار بمنصب چار هزاري ذات و چار هزار سوار و بحکومت صوبهٔ مذکور بلند پایگي بخشیدند - منصور حاجي بعنایت خلعت و شمشیر با ساز طلا و پاندان طلا با خوان نقره و پیالهٔ طلا پراز ارگجه با خوانچهٔ نقره و بیست و پنجهزار روپیه سر افراز

گشته دستوری بلخ یافت - و به پسران او پنجهزار روپیه و برفقای او دو هزار روپیه مرحمت شد - راج سنگهه زاتهور بمنصب هزاری ذات و ششصد سوار و رایسنگه جهالا بمنصب هزاري چارصد سوار از اصل و اضافه نوازش یافتند - به دیندار خان حراست حصن کابل مفوض فرمودند - اسحق بیگ خویش یادگار حسین خان را از تغیر رای کلیداس بخشي و واقعه نویس صوبهٔ کابل گردانیدند - به حیدر سیستاني هزار روپیه مرحمت شد *

پانزدهم [ربیع الثاني] راجه بیتهلداس بعنایت خلعت خاصه نوازش یافته با ارجن پسر خود به تیول مرخص گشت - میرزا محمد خواهر زادهٔ قلیچ خان بخطاب خنجر خان سرافرازي یافت - پیشکش قلیچ خان بیست اسپ و لختي امتعهٔ ایران بنظر اکسیر اثر در آمد *

بیست و چهارم [ربیع الثاني] خان مزبور را بخلعت خاصه و عنایت اسپ با یراق طلا و فیل از حلقهٔ خاصه بر نواخته بقندهار مرخص ساختند - میر صمصام الدوله بخلعت و خدمت دیوانی صوبه قندهار از تغییر کفایت خان کام اندوز گشته همراه قلیچ خان دستوري یافت - عزت خان بعنایت نقاره بلند آوازه گردید - بمحمد افضل منجم هزار روپیه مرحمت فرمودند *

روانه شدن اعلام ظفر انجام از کابل بدار السلطنهٔ لاهور

بیست و پنجم ربیع الثاني مطابق سیوم شهریور بعد از

سپری شدن یک پهر از روز جمعه را بات جهان کشا براه بنگش بالا و بنکش پایان متوجه دار السلطنهٔ لاهور گردید - چون راه بنگش تیز کتل و تنگنا بسیار دارد بگو هردرج فرمان روائي پاشاهزاده محمد دارا شکوه فرمان شد که بعد از روانه شدن اردوی گیهان پوي چندي درکابل بوده با راجه جیسنگه و دیگر بندهاي پادشاهي از عقب بیایند *

بیست و نهم [ربیع الثانی] در مقام چشمهٔ خواجه خضر سعید خان بهادر ظفر جنگ را خلعت خاصه عنایت نموده بکابل که حکومت آن بدستور سابق برو مقرر بود رخصت مراجعت فرمودند - و شاد خان را بمرحمت خلعت و جیقهٔ مرصع و خنجر مرصع و شمشیر با یراق طلای مینا کار و اسپ با زین نقره سر بر افراخته ببلخ فرستادند - و جواب نامهٔ نذر محمد خان با نفایس امتعهٔ سواد اعظم هندوستان بهشت نشان که قیمت آن یک لک روپیه شد مصحوب او ارسال داشتند *

غرهٔ جمادی الاولی میرزا نوذر ولد میرزا حیدر صفوي را بعنایت خلعت و علم و نیل و خدمت فوجداری کول از تغییر نجابت خان نوازش فرمودند - و چون بجهت ضبط آنجا جمعیت ناگزیر است باضافهٔ هزاری ذات و هزار سوار بمنصب دو هزاري ذات و هزار و چا رصد سوار بر نواختند *

ششم [جمادي الاولی] التفات خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدي ذات وهزار سوار سرفراز گردید *

هشتم [جمادی الاولی] بسادات کردیز هزار روپیه عنایت شد -

چون بعرض مقدس رسید که وزیر خان در حکومت دار السلطنة لاهور مرتکب بعض امور ناپسندیده شده اورا تغییر نموده معتمد خان را تعین فرمودند که بسرعت بانجا رسیده تا رسیدن اعلام ظفر اتسام بحراست شهر دار السلطنه بپردازد * خانه زاد خان را بعنایت خلعت و اسپ و تهانه داری غزنین بر نواخته دستوری دادند *

نهم [جمادي الاولی] انروده پسر کلان راجه بیتهلداس از اصل و اضافه بمنصب هزاري هزار سوار سربلند شد - مرشد قلي ملازم عمدة علي مردان خان که براي سرانجام لختي مهمات خان مزبور چندي در قندهار توقف نموده بود باستلام عدة سنیه فایز گردید - و بعنایت خلعت و انعام پنجهزار روپیه مباهي گشت *

یازدهم [جمادي الاولی] الله وبردیخان را باضافة هزاري ذات و هزار سوار بمنصب پنج هزاري ذات و پنج هزار سوار و از تغییر غیرت خان بصوبه داری دار الملک دهلي سرافرازي بخشیده رخصت فرمودند *

بیستم [جمادي الاولی] موضع کوهات منزل رایات جلال گردید - راجه جگت سنگه تهانه دار بنگش بالا و بنگش پایان که درانجا اقامت داشت نه اسپ پیشکش نمود - و شکار قمرغه آنجا نشاط افزاي طبیعت اقدس گشت - و پنجاه و شش عدد مارخوار و قوچ کوهي و چهکاره شکار شد - ازانجمله چندی نخچیر تفنگ خاصه *

بیست و چهارم [جمادي الاولی] ساحل دریاي نیلاب دایره گاه گردید - روز دیگر از گذر ریشي براه پل عبور فرمودند - بهریکي از سید خادم بارهه و حسیني نبیرهٔ اشرف خان میر منشي هزار روپیه انعام شد *

در نخستین دفتر این صحیفهٔ مکارم و معالي در تضاعیف سوانح سال دهم شرح تسخیر تبت خرد و گرفتاري ابدال پسر کلان علی راي مرزبان آن ملک و تفویض حراست آن سر زمین بادم برادر خرد ابدال نگاشته آمد - درین هنگام که علي مردان خان که از پیشگاه خلافت بنظم صوبهٔ کشمیر سر افرازي یافته بود - بآنجا رسید - آدم حارس تبت خرد بخان مذکور نوشت که سنگی بمخل زمیندار تبت کلان از ربودگي خرد و غنودگي بخت با حشري گران از سوار و پیاده آمده بورگ را که از مضافات تبت خرد است بتصرف در اورده و ارادهٔ تعرض دیکر محال دارد - و خان مزبور حسین بیگ خویش خود را با فوجي از سوار و پیاده تفنگچي و کمابدار چه از بندهاي پادشاهي که تعینات کشمیر بودند و چه از مرزبانان سر زمین مذکور بتنبیه آن تیره اختر فرستاد *

چهاردهم صفر حسین بیگ براه دچهن پاره روانهٔ مقصد گشت - و پس از چندي آدم با جمعي از پیاده تبتي باو پیوست *

بیست و پنجم ربیع الثاني در نواحي کرپو په سنگي بمخل روبرو شدند - او بغرور فزوني جمعیت رده ارانی نبرد گردید - انجام کار گروه انبوه از لشکر نکبت اثر خویش بکشتن و خستن داده راه

گریز پیش گرفت - و بکوه کرپو و پناه برد - به چون دانست که تا رسیدن مامن که راهش دور ودشوار است مقتول یا ماسور خواهد گشت از راه انکسار زینهار جو گشته کس نزد حسین بیگ فرستاد و پیغام داد - که اگر بایمان و پیمان مطمئن گردد بملک خود رسیده پیشکشی شایسته سرانجام داده مصحوب یکی ازخویشان نزدیک خود بدرگاه والا جاه بفرستد - حسین بیگ امان داده و پیشکش مقرر نموده بست و دوم جمادي الاولی با همرهان به کشمیر بر گردید *

آغاز سوم سال

فرخنده فال دوم دور جلوس مقدس

روز پنجشنبه غرهٔ جمادي الثانيه سال هزار وچل و نهم موافق ششم مهر آغاز سال سيوم از دور دوم نويد عشرت بعالميان رسانيد - و جهانيان نشاط تازه از سر گرفتند *

دوم [جمادي الثاني] صلابت خان را بمرحمت خلعت خاصه و باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري ذات و هزار و پانصد سوار بلند پايه گردانيده از تغيير معتمد خان مير بخشی ساختند - و اصالت خان بعنايت خلعت وخدمت بخشيگری دوم سر بر افراخت - جانسپار خان باضافهٔ پانصدی هفصد سوار بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار و بفوجداری بهيهره نوازش يافت *

سيوم [جمادی الثانيه] ساحل دريای بهت مضرب خيام گردون احتشام گشت - فردای آن از راه پل که در گذر بهيهره بسته بودند عبور فرمودند *

پنجم [جمادي الثانيه] کنار تالاب حضرت فردوس مکاني که در موضع گده از مضافات پرگنه بهيهره واقع است منزل شد - اميال و هزار مهر براي ترميم شکست و ريخت آن که اثري است از آثار آن پادشاه و الا اقتدار و موجب منفعت بسيار بجانسپار

خان حواله نمودند - میرزا عیسی ترخان حاکم ولایت سورتهه باضافهٔ هزار سوار بمنصب پنجهزاري پنجهزار سوار هزار سوار دو اسپه سه اسپه مفتخر گردید - و عنایت الله پسر کلان او بمنصب هزاري ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه سرافراز گشت *

هفتم [جمادی الثانیه] راجه جسونت سنگه بعنایت اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا سر بلندي یافت - بمرشد قلي علیمردان خاني یکعدد مهر صد تولگي عنایت شد *

نهم [جمادی الثانیه] کنار دریای چناب معسکر جنود فیروزي گردید - روز دیگر از راه پل عبور فرمودند *

یازدهم [جمادی الثانیه] عمارت حافظ آباد را بنزول اقدس فروغ آمود گردانیدند - و چون تا ساعت دخول رایات جلال بدارالسلطنه روزي چند درمیان بود چار روز دران مکان مقام نموده بشکار آهو نشاط افزا گشتند - از جملهٔ سواران منصب مید شجاعت خان ناظم صوبهٔ الهٔ آباد هزار سوار دیگر دو اسپه سه اسپه گردانیده اورا بمنصب چار هزاري ذات و چار هزار سوار سه هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه بلند پایگي بخشیدند - منصب شمس الدین واد نظر بهادر خویشگي از اصل و اضافه هزاري ذات و هشتصد سوار مقرر فرمودند *

شانزدهم [جمادي الثانیه] کنار تالاب جندالهٔ مرکز اعلام گردید - و ازانجا خلعت خاصه و چار اسپ مصحوب مرشد قلي بعلیمردان خان که بحکم مقدس از کشمیر احرام تقبیل آستان حرم احترام بسته بود ارسال نموده فرمودند که در ساعت دخول

موکب معلی بدار السلطنه شرف اندوز استلام سدهٔ سنیه گردید - گوردهن راتهور که سابقا نوکر راجه گجسنگه بود بمنصب هفصدی دویست سوار سر افرازی یافت - بذوالقرنین پنجهزار - روپیه وبجگ ناتهه مهاکب زای در هزار روپیه انعام شد *

بستم [جمادی الثانیه] حوالی لاهور مهبط برکات و مورد سعادات گشت و معتمد خان با دیوان و بخشی و سایر تعیناتیان آنجا احراز دولت ملازمت نمود *

وصول رایات فیروزی بدار السلطنهٔ لاهور

بیست و یکم [جمادی الثانیه] برازندهٔ تخت و دیهیم در احسن اوقات و اسعد ساعات در دارالسلطنهٔ لاهور نزول اجلال فرمودند - درین روز فرخنده فهرست صحیفهٔ مفاخر و معالی پادشاهزاده محمد دارا شکوه از عقب رسیده بشرف ملازمت فایز گشتند - و هزار مهر نذر گذرانیدند - راجه جیسنگه و دیگر بندهای پادشاهی که در خدمت مهین پور خلافت آمده بودند نیز دولت استلام عتبهٔ جهانداری اندوختند - علیمردان خان از کشمیر آمده سعادت ملازمت دریافت - و هزار مهر نذر گذرانید - و بعنایت خلعت خاصه با نادری وجیقهٔ مرصع گرانبها و باضافهٔ هزاری ذات و هزار سوار بمنصب هفت هزاری ذات و هفت هزار سوار و حکومت پنجاب با وجود خدمت نظم کشمیر مفتخر گردید - حکیم مسیح الزمان از بندر سورت رسیده دولت ملازمت دریافت *

بیست و نهم [جمادی الثانیه] میرزا حسن صفوی بمنصب

دو هزار و پانصدی ذات و هزار و چار صد سوار از اصل و اضافه و تیول پرگنهٔ جلیسر سربلند گردید - نور الدوله ولد میر حسام الدین انجو بمنصب هزاري ذات و چارصد سوار از اصل و اضافه و فوجداري میان دو اب از تغییر میرزا حسن سر مباهات برافراخت - چار اسپ عربي که امام یمن مصحوب حاجي فریدون برسم پیشکش ارسال داشته بود از نظر مقدس گذشت - و حاجي بمرحمت خلعت و انعام هزار روپیه کامیاب شد *

ششم ماه رجب اسلام خان که بفرمان طلب از بنگاله روانه شده بعجلت راه نوردیده بود بتقبیل سدهٔ سنیه سعادت نشاتین اندوخته هزار مهر نذر گذرانید - و بعنایت خدمت دیوانی کل و خلعت خاصه با چارقب طلا دوزي و قلمدان مرصع و اقطاع صوبهٔ اوده مفتخر گشت - و حکم شد که سیادت خان برادر او نیابة بضبط و حکومت صوبهٔ مذکور بپردازد *

هشتم رجب علی مردان خان بعنایت دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا نوازش یافت - به اعظم خان دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه مصحوب میر خلیل پسرش که او نیز بعنایت اسپ بر نواخته آمد ارسال فرمودند *

چون والدهٔ ماجدهٔ حضرت مهد علیا ممتاز الزماني درهمین ایام سفر گزین ملک بقا گشته بود نهم ماه مذکور بجهت پرسش بمنزل یمین الدوله تشریف فرموده بازماندهاي آن مغفوره را بمراحم پادشاهانه تسلیه بخشیدند *

دهم [رجب] عبد الرحمن روهیله را بالتماس بادشاهزادهٔ والا قدر محمد اورنگ زیب بهادر بمنصب هزاري ذات و هزار سوار از اصل و اضافه سر بلند گردانیدند - مکرمتخان که بامر عالم مطیع برای انجام بعضے مهام در کابل مانده بود سعادت اندوز ملازمت گشته صد اسپ ترکي پیشکش نمود *

هفدهم [رجب] منزل علیمردان خان بمقدم فیض توام سعادت آمود گردید - خان قاعده دان بعد اقامت مراسم پا انداز و نثار گزین بیشکشي از جواهر و دیگر نفایس امتعه که قیمت آن قریب یک لک روپیه شد از نظر اکسیر اثر گذرانید - و بعنایت خلعت و خنجر مرصع پاپهولکتاره و دو اسپ عربي از جملهٔ اسپان پیشکش امام یمن با زین طلا و مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل مباهي گشت *

شب بیست و هفتم [رجب] ده هزار روپیهٔ مقرر بارباب استحقاق مرحمت شد *

بیست و نهم [رجب] راجه جیسنگه بعنایت خلعت خاصه سر بر افراخته بوطن دستوري یافت *

چون اواخر شب یکشنبه دوم رجب سنه هزار و چل و نه بطالع خجسته و ساعت مسعود در اکبر نگر مشهور بر اجمحل پادشاهزادهٔ والاگهر محمد شاه شجاع بهادر را پسر مشتري سیر کرامت شده بود - غرهٔ شعبان عرضه داشت مشتمل بر نوید نشاط افزا و التماس نام که باهزار مهر نذر محبوب مسعود نامي از ملازمان خود فرستاده بودند بنظر کیمیا اثر در آمد - آن فلذة الکبد را بزین محمد

نامور گردانیدند - و مسعود مذکور را بمرحمت خلعت و انعام هزار روپیه بر نواختند - و صبیهٔ صفیه که روز چهار شنبه پنجم رجب سال مزبور متولد شده بود و از عرضه داشت دیگر آن کامگار بعرض مقدس رسید - بگلرخ بانو بیگم موسوم گردید - ذوالقدر خان از تعیناتیان صوبهٔ کشمیر بالتماس علیمردان خان بمنصب هزاری ذات و ششصد سوار از اصل و اضافه سر عزت بر افراخت •

از سوانح رسیدن کهیلوجی است بجزای کردار نکوهیده

آن ناسپاس حق نشناس که در نوکری بی نظام بپایهٔ اعتبار و اعتماد رسیده بود ازو جدائی گزیده باین دولت ابد مدت ملتجی گشت - و در جرگهٔ بندگان این درگاه آسمان جاه انتظام یافته بمنصب بزرگ و تیول جید سر افراز گردید - ازانجا که آن خرد شمیدهٔ بخت برگردیده در اخلاص ناسره بود - و از وفا بی بهره - بهواجس نفسانی و وساوس شیطانی دامن دولت جاوید از دست داده ازین حضرت سدره رفعت گریخته نزد عادلخان به بیجاپور رفت - چون از سعادت بندگی این درگاه حرمان گزیده بود عادلخان نگاه نداشت - آن واژون طالع ازانجا بنواحی دولت اباد رسیده در جاگیر برخی از بندگان درگاه معلی که باو قرابتی داشتند بهزاران نا کامی وگم نامی می گذرانید - غرهٔ ناصیهٔ اقبال پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بریتمعنی آگهی یافته ملک حسین ملازم خود را با جمعی تعین نمودند که آن کج گرای

را بملک نیستي روانه سازد - او آن فتنه سرشت را بتفحص بسیار یافته بخواری تمام بقتل رسانید *

نهم [شعبان] عوض بیگ ملازم عادلخان عرضه داشت او را با جواهر و مرصع آلات و فیل که برسم پیشکش فرستاده بود و مجموع دولک روپیه قیمت داشت بنظر خورشید اثر در اورد - و عوض بیگ بعنایت خلعت و انعام شش هزار روپیه کامیاب گشت - و هزار روپیه بهمرهان او مرحمت شد - اسلام خان بیست و پنج فیل با یراق نقره و پنجاه تانگهن و دیگر امتعهٔ بنگاله که سه لک و شصت هزار روپیه ارزش داشت بعنوان پیشکش گذرانید و بپایهٔ قبول رسید - چون شب برات نزدیک رسیده بود علیمردان خان بعرض مقدس رسانید که اعلی حضرت مکرر تماشای چراغان که درین شب بزرگ متعارف این دیار است فرموده اند امسال تنضیهٔ آن بآئین ایران بنظر اقدس انور در آید - ملتمس خان بر فراز پذیرائي بر آمد - و پیشکارانش بتعلیم او اطراف دولتخانهٔ خاص و عام را که بس طویل و عریض است تا لب بام بطرز تازه چوب بندی کرده و از تخته مشبکهای مختلفه الاشکال پرداخته و بر کنارهای بام طاق بندي نموده حیرت افزای تماشائیان گشتند *

شب پانزدهم [شعبان] که لیلة البراة بود اورنگ آرای جهان بانی قرین دولت جاوداني بجهروکهٔ دولتخانهٔ خاص و عام برامده بنظر خورشید اثر هنگامهٔ روشنائي را گرمی تازه و فروغ بی اندازه بخشیدند - و بحکم اقدس آلات آتش بازي که برخی در صحن دولت خانه خاص و عام و لختي درفضاي پیش درسن چیده بودند

بر افروختند - خدیو اقبال ازین تماشا عشرت گرا گشتند - مبلغ ده هزار روپیه معهود این شب متبرک به نیازمندان ومحتاجان عطا شد - و هریکي از ملا فاضل و ملا عبد الحکیم سیال کوتي بانعام دویست اشرفي از زر وزن کامیاب گردید *

شانزدهم [شعبان] غیرت خان از دارالملک دهلی آمده شرف زمین بوس دریافت - خواجه روز بهان پس از فوت خواجه یک دل خان بتحویل داری جواهر خانه و فزونی منصب - و نعیم بیگ بحراست قلعهٔ کالنجر از تغیر عبد الله نجم ثاني مفتخر شدند - به خواجه عبد الغفار ولد خواجه صالح ده بیدي سه هزار روپیه عنایت نموده ببلخ فرستادند *

بیست و ششم [شعبان] معتمد خان از سپنجي سرا رخت هستي بربست - پادشاه بنده نواز بازماندگان اورا بخلعت و منصب فراخور حال نوازش فرمودند *

احداث شاه نهر لاهور باهتمام علی مردان خان

چون علی مردان خان بعرض اشرف رسانید که یکي ازهمرهان این فدوي که در حفر قنوات کمال مهارت دارد متعهد میشود که از جائي که آب راوي از کوهستان بر آمده بر زمین هموار میرود نهری که آب آن به مزارع و بساطین بنشیند جدا کرده تا حوالی دارالسلطنهٔ لاهور بیارد - ازانجا که توجه ملک پیراي عمارت افزا بر تهیهٔ اسباب آبادی بلاد و تعبیهٔ مصالح رفاهیت عباد مصروف است مبلغ یک لک روپیه که کار آگاهان این فن براي اخراجات

آن براورد نمودند بخان حواله فرمودند - خان بموجب حکم معلی یکي از معتمدان خود را باهتمام آن برگماشت - او پس از سرانجام ضروریات از موضع راجپور که بجانب نور پور واقع است - و ازانجا تا دار السلطنه مسافت زميني که دران نهر جریان نماید چل و هشت و نیم کروه جریبی شروع درحفر نمود - تتمهٔ حقیقت نهر در سال شانزدهم گزارش خواهد یافت *

دوم رمضان المبارک عبد الرحیم بیگ اوزبک از پتنه آمده سعادت کورنش دریافت - و بانعام بیست هزار روپیه کام اندوز گردید *

از غرایب سوانح آنکه ازدرشت خوئی عبدالله خان بهادرفیروز جنگ صوبه دار بهار میان او و خان مزبور ناسازگاري شد - عبد الرحیم بیگ آنرا موجب مضرت خویشتن انگاشته پس از تمارض چند روزه خود را ابکم ظاهر ساخت - و تا یك سال در خلا و ملا زبان از گویائی بربست - چنانچه هیچ یکی حتی نسوان او بریمعني مطلع نگردید - تا انکه این ماجرا ازوقایع آن صوبه بعرض مقدس رسید - و حکم معلی در باب طلب او صادر شد پس ازان بدرگاه رسید و دولت بار یافت - بخرف در آمده سبب گنگي معروض داشت و همگنان را بحیرت انداخت *

چون گذار عسکر منصور را راه کشمیر که تنگ و ناهموار است و هر سال از کثرت برف و باران و فزونی آبهای روان دران فتور راه مي یابد با آنکه بیشتری از سعادت اندوزان رکاب اقدس در پایان کتل گذاشته قلیلی در خدمت می برند بی اصلاح میسر

نیست - درینولا خاطر فیض مظاهر بسیر آن رغبت فرمود - نقدي بیگ علي مردان خاني بجهت اصلاح و توسیع راه مرخص گشت - تربیت خان بعنایت خلعت و خدمت آخته بیگي از تغیر اصالت خان سر افراز گردید *

نهم [رمضان] عرضه داشت گوهر اکلیل خلافت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر - که از دولت اباد قاصد استلام آستان فلک نشان شده بودند - مشتمل بر کرامت فرمودن دادار کریم پسري خجسته اختر در نواحی مهترا روز پنجشنبه چهارم رمضان سال هزار و چل و نه هلالی بعد از ایک گري و پانزده پل از طلوع نیر اعظم - و التماس نام که با هزار مهر نذر محبوب نظر بیگ از ملازمان خود فرستاده بودند بنظر مقدس معلی درآمد - حضرت خاقانی آن ثمرة الفواد را بمحمد سلطان موسوم گردانیدند - و نظر بیگ را بخلعت و اسپ و انعام هزار روپیه نواخته خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا محبوب او بغرهٔ ناصیهٔ جهانباني ارسال فرمودند *

آمدن سپاه سیستان بسر زمین قندهار و درگذاشتن قلعهٔ خنشی بعد تسخیر

چون عبدل که ریاست نیمهٔ سر زمین صوبهٔ قندهار بدو تعلق داشت - حراست قلعهٔ خنشي که مسکن او و مفصل ولایت بست و سیستان است - بر خود گرفته بود - و عزت خان تیولدار بست بخدمت گذاري و فرمان برداری او که ظاهر حال بد مال

آن نفاق سگال بود - فریب خورده باعتماد او دران محکمه مردم قلیلی گذاشته بود - آن مکر پرور مکرر بحمزه پسر جلال الدین ملك سیستان - که داراي ایران حکومت آن ملک بعد از پدر باو داده بود - نهاني به پیام و نامه اظهار می نمود - که اگر جماعهٔ را بفرستید قلعه را بشما باز میگذارم - ازانجا که حمزه از عقل دور بین بهرهٔ داشت مخالفت اولیاي این دولت خداداد - که با قضا ستیزه نمودن امت - و راه ادبار پیمودن - بسان آن مدبر کوتاه نگاه آسان نگرفته بتغافل مي گذرانید - آن واژون طالع برین اکتفا ننموده هنگامی که قلیچ خان باستلام سدهٔ سنیه بکابل آمده بحمزه نوشت - که قندهار از صوبه دار خالي ست و قلعهٔ بست چنانچه باید استحکام نیافته - قابو از دست ندادده این قلعه را متصرف باید شد - حمزه از ملاحظهٔ انجام کار که ناگزیز خردمند آگاه است درین مرتبه نیز باغواء او از راه نرفت تا آنکه قرین آمدن قلیچ خان از کابل بقندهار یکی از دوستان حمزه که نزد داراي ایران بود نوشت - که در مجلس شاه مذکور میشود که تو با ناظم صوبهٔ قندهار راه دوستي و ساز گاري باز کشوده خیال رفتن هندوستان در سر داري - ازین رهگذر برتو بی اعتماد شده در فکر آنند که ترا از میانه بردارند - و بی آنکه بحدود بست و قندهار تاخت و تاراج نمائي رستگاري صورت پذیر نیست - حمزه از روی اضطرار پیاله نام غلام معتمد خود را پس ازان مسرع فرستاده عبدل مقهور را آگاه گردانید - با جمعي بتسخیر خنشي فرستاد - پیاله چون باهمرهان بغتة بخنشي رسید

عبدل مخذول ایشان را بحصار در آورده مردم عزت خان را بقتل رسانید - قلیچ خان برین معنی آگهی یافته لطیف بیگ اندجانی را با جمعی از احدیان و تابینان خود روانه نمود - تا قلعه از تصرف این اشرار نابکار بر آورده به تنبیه مخاذیل میستان بپردازد - عزت خان نیز سه صد کس از بست بکومک ایشان فرستاد - و چون لطیف بیگ با همرهان بپای قلعه رسید - از مردم حمزه قریب پانصد کس از قلعه بر آمده دست جسارت بمحاربه کشودند - انجام کار جمعی بکشتن داده بپای فرار بحصار در آمدند - دلیران عرصهٔ وغا قلعه را گرد گرفته سلچارها برافراختند - حمزه بعد از آگهی بر محاصره جمعی کثیر بکومک محصوران روانه کرد - لطیف بیگ کثرت غنیم و قلت همرهان و انعدام محکمه در حوالی خنشی که سپاه بنه و باز خود آنجا گذاشته بخاطر فراهم بمقاتله و محاربه پردازند دریافته از گرد قلعه برخاست - و این روی آب هیرمند بموضع بیاور که پنج کروهی خنشی است آمد - و احمال و اثقال خود و همرهان انجا گذاشته مستعد قتال شد - مخاذیل چون بخنشی رسیده دیدند که دلیران ازانجا برخاسته عقب نشته اند - بگمان هراس این ابطال نبرد سگال غافل ازان که شیر از رمه هرچند بسیار باشد نرمد لیکن برای قابو گاهی پیش آید و گاهی پس رود - بامحاصیر از آب هیرمند گذشته غرهٔ شعبان بمحاربهٔ لطیف بیگ رونهادند شیران غیضهٔ وغا پذیره شده هنگامهٔ پیکارگرم گردانیدند و از غنیم لئیم نزدیک سه صد تن مقتول وبسیاری مجروح ساختند ادبار پژوهان با وجود فزونی از حرب و ضرب مجاهدان ظفر طراز

عنان تماسک از دست دادند - و قلعهٔ خفشي را گذاشته بجانب بند سیستان گریختند - قلیچ خان پس از اطلاع بر حقیقت حال هزار و پانصد سوار از کومکیان قندهار و تابینان خود با خنجر خان همراه ساخت - تا بلطیف بیگ پیوسته بتعاقب مدابیر بپردازند - و تاخت و تاراج ملک سیستان و تا دیب و تنبیه سیستانیان چنان نمایند که دیگر هیچ بي ادب شورش طلب پیرامون چنین جرات و جسارت نگردد - خنجر خان بلطیف بیگ پیوسته باتفاق تا بند سیستان تعاقب مخاذیل نمودند - و بسیاري از مواضع آن نواحي را عرضهٔ نهب و غارت گردانیده بند مذکور را که بندوبست آباداني ملک سیستان بآن باز بسته بود شکستند - چنانچه همگي آب باراضی نشیب افتاد - و ازین رو سیستان و توابع آن خراب و بي آب گشت - و حمزه با هزاران یاس و هراس در قلعهٔ فتح که مقر او بود خزید - مبارزان لشکر اقبال بعد از مالش مقاهیر و شکستن بند - قرین فیروزي مراجعت نمودند - و چون نهم رمضان حقیقت این واقعه از عرضه داشت قلیچ خان بمسامع حقایق مجامع رسید - فرمان قضا جریان از پیشگاه سطوات و سیاست شرف صدور یافت - که عبدل بخت رمیدهٔ روزگار برگردیده را که مشیر این فساد است و بدست عزت خان گرفتار گشته بیاسا رسانند *

یازدهم رمضان بپادشاهزادهاي والا مقدار و امراي نامدار خلعت زمستاني مرحمت شد - عوض خان حارس قلات از تغیرخانه زاد خان بحراست غزنین نیز - و همت خان بمحافظت تهانهٔ غور بند و ضحاک - و سعدالله ولد سعید خان بهادر ظفرجنگ بنظم بنگش

بالا - وعبدالله دیگر پسرخان مذبور بحفظ بنگش پایان نوازش یافتند *

پانزدهم رمضان بحکم مقدس پادشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش و علیمردان خان و اسلام خان و جعفرخان و بخشیان عظام صلابت خان و اصالت خان سرو جویبار خلافت پادشاهزادهٔ محمد اورنگ زیب بهادر را استقبال نموده بدرگاه خواقین پناه آوردند - پادشاهزادهٔ والا گهر سعادت ملازمت اندوخته هزار مهر برسبیل نذر - و یک فیل که قیمت آن پنجاه هزار روپیه شد بایراق طلا - و سه ماده فیل برسم پیشکش گذرانیدند - و بعنایت اسپ عربي تمام عیار نام از طویلهٔ خاصه بازین طلا از جملهٔ خیولي که حکیم مسیح الزمان از عرب آورده بود با نه اسپ عراقي و ترکي سرافراز گشتند - چون بعرض مقدس رسید که راجه رامداس نروري رخت هستي بر بست امر سنگه نبیرهٔ او را از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و ششصد سوار و خطاب راجگي مباهي گردانیدند - و صیانت حصن نرور ونواحیٔ آن بدستوري که در عهدهٔ جدش مقرر بود بدو تفویض نموده آن نواحي را در اقطاع او مرحمت فرمودند - بمحمد خواجه تاشکندي که تازه از ولایت آمده هزار وپانصد روپیه انعام شد - درین ماه متبرک سي هزار روپیه برسم هر سال باهل احتیاج و استحقاق رسید *

غرهٔ شوال نوید عید شادماني رسانید - پادشاه حق آگاه بمعهود هر سال برفیل کوه هیکل گردون خرام بعید گاه تشریف برده بعد از نماز بدولتخانهٔ والا مراجعت فرمودند - و در مجي و ذهاب به آئین مقرر بپاشیدن زر نثار دامان تماشائیان برآمود - شب

آینده بحکم اقدس در دولتخانهٔ خاص و عام برای تماشای فهرست جریدهٔ دولت محمد اورنگ زیب بهادر چراغان بر افروخته آمد - خدیو اقبال با کواکب فلک خلافت بجهروکهٔ دولتخانه مذکور تشریف فرموده لختی بتماشا پرداختند *

دوم [شوال] برای عیادت یمین الدوله که مادهٔ فالج دست راستش را از نیروی گیرائی باز داشته بود تشریف برده منزل آن رکن رکین سلطنت را بفر قدوم میمنت لزوم مورد برکات و مهبط سعادات گردانیدند - سید صدر خان بعنایت خلعت سر بر افراخته بخدمت قلعه داری کانگره از تغییر دولت خان پسر الف خان مرخص گردید *

گذارش فرخنده جشن شمسی وزن

روز دوشنبه چارم شوال سنه هزار و چل و نه مطابق هشتم بهمن خجسته جشن شمسی وزن انتهای سال چل و هشتم و افتتاح سال فرخنده مآل چل و نهم از زندگانی حضرت صاحبقران ثانی که بطراز جاودانی مطرز باد آراسته شد - خدیو صورت و معنی و خداوند دین و دنیا بعد از وزن مقدس بطلا و دیگر اشیاء معهوده بر تخت مرصع جلوس نموده فضلا و صلحا و شعرا را که دران بزم کامروائی بسعادت حضور مستسعد بودند بزر نثار دامن امید بر آمودند - دریں روز مسرت افروز از سواران منصب هریکی از اختر برج خلافت محمد شاه شجاع بهادر و محمد اورنگ زیب بهادر که پانزده هزاری ذات و نه هزار سوار بود شش هزار سوار دو

اسپه سه اسپه مقرر فرمودند - و پادشاهزادهٔ خجسته اطوار محمد اورنگ زیب بهادر را بانعام ده لک روپیه نوازش نمودند - و پادشاه زادهٔ والا تبار مراد بخش را باضافهٔ هزار سوار بمنصب ده هزاري پنجهزار سوار سرافراز گردانیدند - علی مردان خان رابعنایت خلعت خاصه بر نواختند - و سه هزار سوار از منصب او که هفت هزاري هفت هزار سوار بود دو اسپه سه، اسپه مقرر نمودند - و مرحمت فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل ضمیمهٔ عنایات شد *

پنجم [شوال] منزل پادشاهزادهٔ والا گهر محمد اورنگ زیب بهادر بفر قدوم اقدس فروغ آگین گردید - آن ستوده سیر مراسم پاانداز و نذار بتقدیم رسانیده اقسام جواهر و مرصع آلات و دیگر نفایس و پنجاه فیل و ماده فیل با یراق نقره که قیمت همگي شش لک روپیه شد فیلان بایراق سه‌لک و شست هزار روپیه و سایر امتعه دولک و چل هزار پیشکش نمودند - و باشارهٔ سنیه بعلیمردان خان خلعت فاخر با چارقب و جمدهر مرصع - و بوزیر خان و جعفر خان خلعت با فرجي - و بصلابت خان و اصالت خان خلعت عنایت گردند *

ششم [شوال] قزلباش خان را باضافهٔ هزار سوار بمنصب سه هزاري سه هزار سوارسربلند گردانیده بحراست قلعهٔ احمد نگر از تغییر سید مرتضی خان دستوری دادند - بمحمد تقي دیوان سرد جویبار خلافت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر اسپ - و بمیر عرب سه صد مهر - و بمحمد تقي چلپی که از ایران تازه آمده سعادت اندوز ملازمت گشته بود سه هزار روپیه - مرحمت فرمودند *

یازدهم [شوال] مرشد قلی علیمردان خانی را بعنایت خلعت و خدمت دیوانیی صوبهٔ پنجاب سرافراز ساختند - عوض بیگ نوکر عادل خان را که پیشکش خان مزبور آورده بود بخلعت و اسپ سربلندگردانیده رخصت نمودند - و کمر مرصع که چل هزار روپیه ارزش داشت مصحوب او بعادل خان عنایت نموده فرستادند *

چاردهم [شوال] بر گلگون دولت و اقبال سوار شده بموضع خان پور که جمال خان قراول درانجا قریب دو هزار و سه صد آهوی سیاه و چهکاره از اطراف رانده بدام در آورده بود تشریف بردند - و سه صد را زنده گرفته باقی را آزاد فرمودند - حسین بیگ خویش علیمردان خان را بعنایت فیل - و گرشاسپ برادر لهراسپ خان را بانعام دوهزار روپیه مفتخر گردانیدند *

پانزدهم [شوال] هرناتهه مهاپاتر بعنایت اسپ و فیل و یک لک دام نقد نوازش یافت *

آتش افتادن در ارک اکبرنگر و سوختن بسیاری از کارخانجات پادشاهزادهٔ والا گهر محمد شجاع بهادر

تفصیل این نازلهٔ هایله که کهن سالان سوانح دیده و سال خوردان وقایع کشیده با کثرت احراق نار درین دیار چنین حادثه کمتر نشان دهند آنکه - ششم این ماه در روزی که طوفان باد یاد از صرصر عاد میداد درون قلعهٔ اکبرنگر آتش در گرفت - چنانچه در

مختصر مهلتی به بنگلهائی که در محل پادشاهزادهٔ بیدار بخت بود رسید - و ازان بشامیانها و پردهای اراوین و حجرات عمارات نشیمن درگرفته بسقوف عمارات که چوب پوش بود افتاد - غرهٔ نامیهٔ اقبال پادشاهزادهٔ والا مقدار برای تدبیر نجات عفایف مشکو از خلوت خانه برخاسته بمحل رفتند - اتفاقا دروازهٔ میان خلوت خانه و محل را نیز آتش درگرفته راه آمد شد مسدود گردانید - و بیک چشم زدن شرارات بعمارات اطراف خلوت خانه منتشر شده فضای آنرا نمودار کرهٔ اثیر ساخت - ناگزیر آن والا گهر ببام جهروکه برامده نردبان طلبیدند - جماعهٔ که در خلوت خانه بودند بریدمعني آگاه گشته باین طرف دویدند - و بعد از رسیدن نردبان مردم را یکسو کرده با اهل محل و هرکه از خدمت گاران توانست رسید از راه نردبان بزیر آمدند - بعد ازانکه آتش به بنگلهٔ جهروکه و نردبان درگرفت جمعی که مانده بودند ازانجمله جوقی خود را از بام افگندند اعضاء برخی مکسور و مجروح گشت - و لختی بسلامت برامدند - و هفتاد و پنج کس از خوادم محل سوختند - و از جواهر خانه و کرکیراقخانه و توشک خانه و بسیاري از کار خانجات دیگر جز خاکستر اثري نماند - و چون بیست و سیوم شوال از نوشتهٔ صنهیان صوبهٔ بنگاله این حادثهٔ موحشه بمسامع حقایق مجامع رسید فرماني مشتمل بر مراحم پادشاهانه و عواطف مرشدانه با جواهر و اقمشهٔ دولک روپیه و دولک روپیه نقد برای قرهٔ باصرهٔ دولت و بختیاري و حلی و حلل یک لك روپیه براي فرزندان آن درة التاج کامگاري ارسال نمودند *

توجه رایات کشور کشا بسیر کشمیر خلد اسا

درین سال فرخنده سیر کشمیر جنت آئین و تماشای اماکن مستنزه این سرزمین که باطباق نوردندگان کوه و هامون و اجماع گردندگان ربع مسکون در کثرت سبزه - و بسیاری گل - و فزونی آبهای روان - و دیگر غرایب - عدیل و نظیر ندارد - در مرآة خاطر نزاهت ناظر منتطبع گشت چون پیش نهاد خاطرخورشید مآثر تماشای ریاحین رنگارنگ و ازهار گوناگون آن نزهتگاه بود - و این بی آنکه اوایل فروردین که دران هنگام راه پیر پنجال که بهترین طرق است مسدود می باشد - رفته شود صورت پذیر نبود - مقرر شد که الویه ظفر طراز از راه پنوچ بآن خطهٔ دلپذیر در آید بنابران بعد از تماشای شگونهٔ شفتالو و دیگر شگوفهای بساتین دار السلطنهٔ لاهور بیست و پنجم شوال مطابق غرهٔ اسفندیار بساعت خجسته متوجه گشتند - ونواحی سرای قاسم خان محط رایات اقبال گردید - و یمین الدوله را بسبب عارضهٔ مذکوره در دار السلطنه گذاشتند - و غیرت خان را بقلعه داری لاهور - و خلیل الله خان را بخدمت قراول بیگی از تغییر مراد کام - و دستکام واله معتمد خان را ببخشیگری و واقعه نویسی دار السلطنه سر بر افراختند - بمیر عبدالله ولد میر عارف صفوی صد اشرفی عنایت شد *

بیست و هشتم [شوال] بخواجه احمد ولد خواجه خاوند محمود شش هزار روپیه مرحمت فرمودند *

غرهٔ ذی القعده علی مردان خان را بعنایت خلعت خاصه و

خنجر مرصع با پهولکٹاره سربلند گردانیده بلاهور که صاحب صوبگی آن برو مقرر بوده رخصت نمودند - و باسلام خان خلعت مرحمت نموده حکم فرمودند که در دار السلطنه چندی بسر براهی کارهای ضروري پرداخته روانه کشمیر گردد - آتش خان دکنی را بعنایت خلعت و اسپ و انعام دو هزار روپیه و خدمت فوجداری بهاگلپور و نواحي آن سرافراز ساختند - بحکیم فتح الله دو هزار روپیه - و بحاجی ذاکر که از بیجاپور آمده بود دویست مهر - و به پسران میر حسام الدین صد و پنجاه مهر - و بهریکي از شیخ صادق و میر یحیی شاعر و لطفاي خواننده صد مهر انعام شد *

هشتم [ذي القعده] که کنار دریای چناب منزل اقبال بود - پادشاهزادهٔ والا گهر محمد اورنگ زیب بهادر را بعنایت خلعت خاصه با نرجي و سرپیچي از لعل و مروارید - که یک لک و پنجاه هزار روپیه قیمت داشت - و تسبیح مروارید - که دران سه قطعهٔ لعل و چهار قطعهٔ زمرد منتظم بود - و قیمتش پنجاه هزار روپیه و جمدهر خاصه و شمشیر خاصه و ترکش خاصه و کمر مرصع و بعضی مرصع آلات و دویست اسپ ازان میان یکي از طویلهٔ خاصه با زین طلاء میناکار و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل کامیاب گردانیده رخصت دولتاباد فرمودند - و هزار مهر از از زر وزن حواله شد که باهل استحقاق برهان پور و دولتاباد قسمت نمایند - و پادشاهزاده مراد بخش را بعنایت خلعت خاصه و جیقهٔ مرصع و جمدهر مرصع با پهولکٹاره و شمشیر مرصع گران بها و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکي با زین طلای میناکار دیگری

با زین طلای ساده و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل بر نواخته حکم فرمودند که به بهیهره رفته توقف گزینند - و هرگاه فرمان والا بصدور پیوندد روانهٔ کابل شود - و وزیر خان و سردار خان و ظفر خان و مادهو سنگهه و جانسپار خان فوجدار بهیهره و هریسنگه راتهور و ذو الفقار خان و جلال کاکر و راجه جیرام و ترک تاز خان و بابوي خویشگي و خلیل بیگ بخشی احدیان باگروهي از احدیان و جوقی دیگر بندها در خدمت آن والا تبار عالي نسب معین گشتند - و وزیر خان بمرحمت خلعت و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا و دیگران بعنایت خلعت نوازش یافتند - درین تاریخ دو شیر نر و ماده در بیشهٔ کنار دریاي مزبور بتفنگ اژدها پیکر شکار فرمودند *

نهم [ذي القعده] راجه جسونت سنگه را خلعت و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا عنایت نموده بوطن مرخص گردانیدند و راجسنگه بمرحمت خلعت و جمدهر مرصع معتبر گشته همراه او دستوري یافت - فدائي خان بجاگیر مرخص گشت *

دهم [ذي القعده] الله ویردیخان از دار الملک دهلی بدرگاه گیوان جاه آمد شرف اندوز ملازمت گردید - بخواجهٔ سنگی ده بیدی که برخي اشیا از بلخ بعنوان پیشکش ارسال داشته بود سه هزار روپیه عنایت نموده فرستادند *

نوزدهم [ذي القعده] ظلال رایات اقبال برقصبهٔ بهنبر مبسوط گردانیده الله ویردیخان را رخصت معاودت دهلي و مکرمت خان را رخصت دار السلطنهٔ لاهور فرمودند - و هر کدام بعنایت

خلعت و اسپ فرق عزت بر افراخت - و حکم شد که مکرمت خان از لاهور برای سرانجام آذوقهٔ کابل و قندهار و تنظیم و تنسیق دیگر امور بدان صوب راهي گردد - دوازده هزار مهر از زر وزن بدو حواله شد که بمستحقین بلدهٔ کابل که از نایابیی غله متوزع البال ومتشتت الاحوال گشته‌اند تقسیم نماید - عبد الرحیم بیگ اوز بک بمرحمت خلعت و از اصل و اضافه بمنصب دو هزاري ذات و هزار سوار تارک افتخار برافراخته دستوري یافت که تا مراجعت رایات جهان‌کشا در دارالسلطنه توقف نماید - ملتفت خان را بعنایت خلعت و خدمت دیواني صوبهٔ بنگاله از تغییر صالح اشهري برنواخته رخصت نمودند - و محبوب او بگوهر اکلیل خلافت پادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر خلعت خاصه و متاع یک لک روپیه از جواهر و مرصع آلات و پارچهای زربفت و غیره فرستادند - و صالح اشهري بخدمت دیوانیی سرکار آن بخت بیدار والا اقتدار سر برافراخت - بوستم خان که درمنبهل بود فیل از حلقهٔ خاصه از روی عاطفت ارسال داشتند - دو روز در پهنبر مقام شد - و حکم اقدس بنفاذ پیوست که مهین پور خلافت یک منزل عقب اردوی گیهان‌پوی و جعفر خان عقب آن غرهٔ ناصیهٔ سلطنت - و سایر بندها عقب جعفرخان براه نوردي درآیند تا عبور عسکر منصور از مضایق و مزالق این‌راه بآساني واقع شود - و راجه جگت سنگه بجهة توسیع راه پنوچ و برداشتن برف از سرکتل دستوري یافت - او بدانجا شتافته بدستیاری زمینداران کشمیر و مردم آن نواحي که حارس خطهٔ مذکور جمع نموده بواسطهٔ ساختن راه فرستاده بود - براي گذشتن

مردم و انیال کارخانجات برف بریده کوچه ساخت - و براي عبور پادشاه انجم سپاه برف کوفته برفراز آن ره گذار گردانید *

بیست و دوم [ذي القعده] با گروهي که همواره ملتزم رکاب فیروزی اند از کتل بهنبر عبور فرمودند - و لدهی جوکي هتی بنزول مبارک سعادت آمود گردید - اگرچه از دار السلطنه تا این مکان نزه اکثر جاها شگوفه و مرغزار روح افزاي همگنان گشته بود اما بعد از در آمدن کوهسار بیشتر و بهتر بنظر در آمد *

گذارش نوروز

درینولا که طبیعت نشاط گراي خاقان گیتی پیرای بتماشاي رنگ آمیزی و نقش انگیزی صنعت گر بهار که صفحات روزگار بهزاران نقوش بدیعه بر آراسته بود چون ریاحین و ازهار کمال شگفتگي داشت آفتاب جهان تاب بعد از انقضاء ایک ساعت و سی و دو دقیقه از روز سه شنبه بهمت و ششم ذي القعده سنه هزار و چل و نه از خلوت سراي حوت ببارگاه حمل انتقال نمود - و جهانیان ازجود شهنشاه دریا دل ابر نوال بکام دل رسیدند - درین روز عشرت افروز شاه نواز خان بمرحمت خلعت و جمدهر مرصع و باضافهٔ هزار و پانصد سوار بمنصب چار هزاري چار هزار سوار و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا نوازش یافته بضبط صوبهٔ اردیسه از تغییر معتقد خان مرخص گردید - و تربیت خان از تغیر شاه نواز خان بخدمت قوش بیگی بلند پایگي یافت - منصب فیروز خان باضافهٔ پانصدي ذات سه

هزاری ذات و هزار و دویست سوار مقرر شد - میرزا حسن صفوی بعنایت علم سربرافراخت - سالیانهٔ حکیم مومنا از اصل و اضافه بیست وچهار هزار روپیه مقرر گشت *

بیست و هشتم [ذي القعده] از منزل تهنه کوچ شد - و نیم کروهی آن گلهای سرخ بر فراز کتل در کمال شگفتگي وریاني بنظر اقدس درآمد - گوئی اشجارش دران کوه مانند شجرطور قد برافراخته اند - یا از شادی قدوم پادشاه مشتري دیدار چراغان برافروخته - چون اعلی حضرت پیش ازین آنرا ندیده بودند از تماشاي آن نشاط تازه اندوختند *

رفتن ظریف بملک روم ومراجعت او با سفیر فرمان روای آن مرز و بوم

چون در حین تعین میر برکه بسفارت ایران ظریف را که در شناسائی اسپ مهارت تام دارد برای ابتیاع خیول عراقی همراه نموده بودند - و او هرچه خریده آورد پسندیده نیفتاد - و این معنی موجب شرمساري و خجالتش گردید - او پس ازچندی بوساطت یار یافتگان بساط تقرب معروض داشت - که اگربصوب بر عرب و روم دستوري یابد ازان مملکت اسپی چند قابل سواری خاصه ابتیاع نموده بیارد تا از خجلت گذشته وتقصیر رفته خود را وارهاند - ملتمس او به پذیرائی رسید - و بعلامی افضل خان حکم شد که نامهٔ مشعر بر ابراز مودت و بموالات بسلطان مراد خان قیصر روم نگاشته بدو حواله نماید که اگر احیانا رجوعي افتد آنرا دست

آویز روائي کار خود سازد - و ازان رو که ارسال نامه تنها از چنین پادشاه گردون جاه بچنان والا دستگاه در خورشان کبیر دولت نبود - کمر مرصع گرانبها با نامه فرستاده آمد - و بامر خاقاني افضل خان نیز خطي بوزیر اعظم نگارش نمود - و سلخ جمادی الثانیه سال دهم از جلوس عالم آرا ظریف بدان صوب مرخص شد - و به بندر لاهری که از توابع صوبهٔ تته است رسیده براه دریا روانهٔ برعرب گردید - و زیارت حرمین محترمین نموده بمصر آمد - پاشاي مصر که پیش از آمدن او آگهی یافته بود پذیره شده او را بشهر آورد - و بمراسم ضیافت پرداخته حقیقت بقیصر معروض داشت - چون عریضهٔ او هنگامي که قیصر متوجه تسخیر بغداد بود رسید - حکم فرمود که ظریف را باهتمام تمام راهي سازد - و در باب تبجیل او به نظام بلاد آنحدود بتاکید نوشته شخصي همراه کند - تا هر شهری که خواهش سیر آن داشته باشد به او نموده او را بموصل که سر راه ما است برساند - پاشای مزبور بموجب حکم قیصر او را رخصت نمود - او بقدس خلیل و شام و برخی دیگر بلاد رسیده بموصل رفت - درین اثنا سلطان مراد خان نیز بموصل آمد - ظریف محمد پاشا وزیر اعظم قیصر را دیده مراسلهٔ علامی افضل خان رسانید - روز دیگر سلطان مراد خان بوزرای خود گفت که او را بیارند - پس ازانکه ظریف ببارگاه قیصر در شد وزرا که درون قانی بر کرسیها نشسته بودند بآئین لایق دریافته پنج کس ازینان او را بحضور بردند - سلطان مراد خان او را پیش طلبیده نامهٔ خاقان جهان را که برهر دو دست ظریف بود بتعظیم تمام گرفته بترکی برگزارد - که باعث

نوردیدن اینهمه راه دراز چیست - او بعد ازگذارش سبب صندوقچهٔ طلائي که درو کمر مرصع بود بنظر سلطان در آورد - چون برکشادند سلطان از دیدن کمر منشرح گشته بر زبان راند - که درین وقت که بچنین مهمي متوجهیم وصول نامهٔ و کمر از جانب پادشاهي که آسمان را بکام او میگردانند - و ستاره را بآرام او سیر میفرمایند - از امارات فتح و فیروزی - و علامات نصرت و کام اندوزی ما است - روز دوم ظریف هزار پارچه از نفایس نسایج هندوستان بهشت نشان از خود پیشکش نمود - سلطان پرسید که در هندوستان کدام سلاح بیشتر مي پوشند - او پاسخ داد که اسلحه بسیار است - بکتر - صادقي - هزار میخي - قلماقی - زره - چل‌قد - ازین میان هرکس هرچه خوش کند می پوشد - و بکتری را که برای خود همراه گرفته بود طلبیده گذرانید - قیصر نسبت باو اقسام تلطف بظهور رسانیده لختی از شگرفیٔ این دولت جاوید طراز استکشاف نمود - و ده هزار قروش که بیست هزار روپیه باشد بدو داده گفت که بعد از انصرام مهم بغداد ترا دستوری معاودت داده سفیر خود را نیز همراه خواهیم فرستاد - تا قواعد دوستي استحکام گیرد - و مبانیٔ یگانگي رسوخ پذیرد - و چون خبر رسید که لشکری که فرمان رواي ایران بمدد بکتاش خان حاکم بغداد فرستاده بود بقلعه در آمد - قیصر توقف ننموده بسرعت هرچه تمامتر روانهٔ آن صوب گردید - و بظریف امرنمود که تا مراجعت من در موصل بوده بابتیاع آنچه مامور است بپردازد - پس ازانکه سلطان مراد خان بغداد را از قزلباش انتزاع نموده بموصل برگشت جواب نامهٔ والای خاقان گیتی پیرا نگاشته

ارسلان آقا را که از معتمدان او بود بسفارت معین گردانید - و یک اسپ عربی کوه هیکل باد رفتار از اسپان سواری خود با زین مرصع بالماس و عباي مروارید دوز بطرح روم بطریق ارمغانی پدر حواله نموده اسپ دیگر از اسپان سواری خلف خان که در فتح بغداد بدست آورده بود بظریف بخشید - و اورا با ارسلان آقا روانهٔ آستان معلی ساخت - ظریف با سفیر مذکور از موصل بلحسا و ازانجا ببصره آمده براه دریا به تته رسید - و چون این معني از عرضه داشت او بموقف عرض ارفع در آمد بهر یکي منشور عنایت با خلعت ارسال یافت - و بخواص خان صوبه دار آنجا فرمان شد که ده هزار روپیه از سرکار خاصه در وجه انعام ارسلان آقا برساند - و نیز حکم اقدس بصدور پیوست که هریکي از خواصخان ناظم تته و نجابت خان صوبه دار ملتان شش هزار روپیه - و هر کدام از قزاق خان سرکار دار سیوستان - و شاه قلي خان ضابط بهکر چهار هزار روپیه - برسم ضیافت بسفیر بدهند - پس ازانکه اینان بدارالسلطنهٔ لاهور رسیدند ظریف ارسلان آقا را گذاشته جریده از عقب اردوي گیهان نورد راهي گشت - و بیست ونهم ذي القعده ناصیهٔ طالع باستلام عتبهٔ عرش مرتبه بر افروخت - و از پیشگاه عنایت بخلعت و از اصل و اضافه بمنصب هزاري ذات و دویست سوار فرق عزت برافراخته بخطاب فدائي خان - که هدایت الله پیش از خطاب جان نثار خاني بآن مخاطب بود - و بخدمت آخته بیگي از تغییر تربیت خان سر افراز گردید - و حکم شد که بلاهور رفته اسپان آوردهٔ خود را خوید داده بدرگاه کیوان جاه بیاورد - محمد حسین سلدوز

بمرحمت خلعت و انعام دو هزار روپیه مفتخر گشته بمهمانداری ارسلان آقا دستوري یافت - که او را از دارالسلطنه بنزهت آباد کشمیر بیارد - و محبوب محمد حسین ایلچی مزبور خلعت ارسال یافت *

اکنون لختي از استیلاء سلطان مراد خان
بر قزلباش و تسخیر بغداد که از تقریر
فدائي خان بوضوح پیوسته بر می نگارد

شرح این داستان آنکه فرمان روای ایران بر ارادهٔ سلطان مراد خان آگهي یافته با لشکر خود از صفاهان بصوب بغداد راهي گردید - و از فزونی عسکر روم و غلبهٔ مبارزان آن مرز و بوم تاب مقاومت درخود نیافته در طاق بستان نشست - و میر فتاح صفاهاني سرآمد تفنگچیان را با تفنگچیان و جوقي از میر و سلطان - و یوز باشي را با اکثر لشکر خود بسر کردگی خلف خان بکومک بکتاش خان حاکم بغداد روانه نمود - اینان هنگامی که افواج روم بموصل رسیده بودند داخل بغداد شده بگرد آوری آذوقه واستحکام قلعه پرداختند سلطان مراد خان از اصغاء این خبر دوم رجب سال گذشته با لشکر گران و توپ فراوان بپای قلعهٔ بغداد آمده ببکتاش خان و خلف خان سفرچي و نقدیخان شاملو پدر زن جاني خان قورچي باشي پیغام کرد - که صفي میرزاي شیخ اوغلي را چه نیروي محاربه بامن - اولی آنکه پیش از اشتعال آتش غضب من بیرون آمده قلعه را بسپارید - و ازانرو که اینان باین معني راضي نشدند سلطان مراد خان در غضب شده فرمود که در طرف برج قراقالي جنگ بیندازند -

درین محاربه جمعی از طرفین کشته شدند و قلعه مفتوح نگشت - مرتبهٔ دوم محمد پاشا وزیر اعظم جانب همان برج نبرد آرا گردید و از هر دو طرف گروهی بقتل آمدند - اتفاقا وزیر اعظم درین جنگ بزخم تفنگ درگذشت - سلطان ازین واقعه بیشتر غضب ناک گشته حکم نمود که توپ و تفنگ مرداده یورش نمایند - درین اثنا جمعی قزلباش ملازم بکتاش خان که درحله بدست روسی گرفتار آمده بودند به بکتاش خان آگهی دادند که فردا قصد یورش دارند اغلب آنکه حصار را بقهر و جبر بگیرند - رهائی تو در رسیدن باردو و دیدن سلطان است - بکتاش خان دیگر قلعه نشینان را برین اراده آگاه ساخته بر تسلیم قلعه تحریض نمود - چون راضی نشدند بکتاش خان شب از برج سمت شط بغداد بیرون آمده خود را بمصطفی پاشا که بعد از کشته شدن محمد پاشا وزیر اعظم شده بود رسانید - و بوساطت او سلطان را دید - صباح آن بحکم سلطان توپ بسیاری بر قلعه زدند و برج و باره با زمین هموار شد - خلف خان و دیگر قلعه نشینان ازکرده پشیمان گشته ناگزیر امان خواستند - ینکچریان سلطان بحکم او یراق جنگ از قزلباش گرفته خلقی عظیم بقتل رسانیدند - و جمعی را که بمزار فیض آثار امام المسلمین ابو حنیفه کوفی و مرقد منور قائله سالار ارباب یقین سید عبدالقادر جیلی نورالله ضریحهما پناه برده بودند - نظر به بی ادبی که ازان طایفه نسبت باین دو مضجع متبرک وقوع یافته بود نیز طعمهٔ ضرغام شمشیر گردانیدند - و سلطان درین وقت که هنگام عبرت بود درخیمهٔ که بر دور آن مقتولان افتاده بودند نشسته بباده گساری

مي پرداخت - و پرده‌هاي خيمه برداشته تماشاي كشتگان مي‌كرد - حاشاچنين غلبه و استيلا كه از بهين نعم ايزدي و گزين عطاياي سرمدي است جاي شكر است نه سكر - سلطان پس از تسخير بغداد ايلچي نزد صفي ميرزا فرستاده طلب همدان و درتنگ نمود - او ايلچي را عزت نموده دادن درتنگ قبول كرد - و سارو خان را بسفارت روانه ساخت - سلطان اگرچه بگرفتن درتنگ تنها راضي نميشد - اما وزير اعظم راضي نمود - پس از مراجعت سارو خان صفي ميرزا ايلچي سلطان را باعزاز تمام مرخص گردانيد - و سلطان خاطر از كشايش قلعه و قتل و اسر قلعه نشينان واپرداخته مصطفى پاشا وزير اعظم را با عشري از دلاوران نبرد آرا درانجا نگاه داشت كه تا ترميم قلعه و استقرار قلعه دار و فراهم آمدن آذوقه و ديگر ناگزير حصار بغداد را از صدمات لشكر قزلباش صيانت نمايد - و خود بجانب روم برگشت - بكتاش خان در حوالي بغداد رهگراي عدم شد - و خلف خان و ميرفتاح تفنگچي افاسي و آقا صادق پسر او در استنبول بقتل رسيدند *

چهارم ذي الحجه اعلى حضرت از كتل برف عبور فرمودند و راجه جگت سنگه كه براي ساختن راه دستوري يافته بود سر كتل دولت زمين بوس اندوخت - و حيدر آباد معسكر اقبال گرديد - درين منزل علي بيگ كه از جانب عليمردان خان بضبط صوبهٔ كشمير مي پرداخت شرف اندوز ملازمت گشت *

هفتم [ذي الحجه] در قصبهٔ بارهٔ موله كه منتهاى جبال است و ازينجا كشمير براه كشتي پانزده كروه است و براه خشكي

یازده و نیم کروه بر ساحل دریای بهت دایره شد - و عرصهٔ روح افزای نزهت آباد کشمیر فردوس نظیر نظارگیان را بحیرت انداخت - درین مکان مهین پور خلافت باردوی معلی پیوسته سعادت ملازمت دریافتند - و ذوالقدر خان و محمد حسین دیوان و قاضی محمد قاسم بخشی کشمیر و سایر تعیناتیان آنجا بتقبیل عتبهٔ جلال پیشانی طالع بر افروختند - و نوازهٔ پادشاهی مزین بانواع تکلف رسیده نشاط افزای بینندگان گشت - روز دیگر خاقان جهان با هزاران خجستگی کشتی سوار سیر کنان روانه گشتند - و نهم ماه مذکور دولت خانهٔ والارا که درون قلعه مشرف بر تالاب ڈل اساس یافته است بفیض مقدم مبارک منبع سعادت گردانیدند - شگونهٔ بادام که پیش از شگوفهای دیگر میرسد از شدت باد و باران ریخته بود - شگوفهای دیگر بنظر اقدس درآمد *

دهم ذی الحجه پادشاه دین پناه برای ادای نماز بعیدگاه تشریف فرموده بعد از مراجعت بسنت قربان پرداختند *

دوازدهم [ذی الحجه] جعفر خان و موسوی خان و عاقل خان و گروهی دیگر از بندهای درگاه خواقین پناه از عقب رسیده باستلام سدهٔ سنیه مفتخر گشتند *

پانزدهم [ذی الحجه] مطابق نوزدهم فروردین که روز شرف بود بعلی مردان خان خلعت خاصه مصحوب علی بیگ فرستاده حکم فرمودند که علی بیگ را در دار السلطنه گذاشته خود بکشمیر راهی گردد - لطف الله ولد لشکرخان که در دکن بود بخدمت بخشیگری و واقعه نویسی بالا گهت از تغییر حکیم خوش حال

نوازش یافت *

بیست و یکم [ذي الحجه] اسلام خان از دار السلطنه رسیده کام اندوز ملازمت گشت - چون بعرض مقدس رسید که اوزبک خواجه سفیر امام قلی خان از کابل روانهٔ درگاه معلی شده - حکم شد که غازي بیگ پیشتر رفته اورا از راه پکهلی بآستان عرش مکان بیاورد - و پنج هزار روپیه از خزانهٔ اتک در انعام او بدهاند *

بیست و پنجم [ذي الحجه] شهنشاه فلک بارگاه برسفینهٔ دولت نشسته بگلگشت ریاض میمنو مثال فرح بخش و فیض بخش پرداختند - و اتمام لختی عمارات آن باصالت خان مقرر شد - درائناء سیر فرح بخش بوتهٔ گل سرخ بنظر اقدس درآمد که چار هزار و پانصد گل و غنچه داشت - روز دیگر در باغچهٔ دولت خانه بوتهٔ سومنی دیدند که گل‌هاي شگفته و ناشگفتهٔ آن دو صد و دوازده بشمار رسید - تفاوت آب و هوا و قوت نشو و نماء این سرزمین فردوس آئین از دیگر بلاد برین قیاس باید نمود - رحمان یار برادر الله یار خان از اصل و اضافه بمنصب هزاری هفتصد و پنجاه سوار و خدمت تهانه داری جسر سر بر افراخت - به بهرام ولد علي مردان بهادر هزار روپیه انعام شد*

در نخستین عشرهٔ محرم [سنه ۱۰۵۰] ده هزار روپیهٔ مقرر بفقرا و بی نوایان کشمیر عطا فرمودند *

یازدهم [محرم] صالح دستار خوانچی که نذر محمد خان اورا با برخی ازمعانی آن ولایت نزد درة التاج خلافت پادشاه

زاده محمد دارا شکوه بعنوان سفارت فرستاده بود بوسیلهٔ آن والا گهر شرف تقبیل آستان جهانداري اندوخته چل و پنج اسپ و سی و پنج شتر از خرد پیشکش نمود - و بعنایت خلعت و انعام ده هزار روپیه مفتخر و مباهی گردید - پیشکش میرزا عیسی ترخان چل اسپ کچهي که از جوناگده ارسال داشته بود بنظر انور در آمد *

هفدهم [محرم] شیخ موسی گیلانی بامینی خالصات صوبهٔ مالوه سر برافراخت *

نوزدهم [محرم] چون اوزبک خواجه باغازي بیگ حوالي شهر رسید اصالت خان و تربیت خان بحکم ارفع تا کنار شهر رفته و بدرگاه گیوان جاه آورده بملازمت اقدس فایض گردانیدند - او نامهٔ امام قلي خان را بارمغاني که شصت اسپ و صد شتر و نه باز طویغون و نه غلام قلماق و لختی دیگر اشیا بود از نظر اقدس گذرانید - و بمرحمت خلعت و خنجر مرصع سرافراز گردید *

درین تاریخ بمسامع بشایر مجامع رسید - که برتهیراج ولد ججهار سنگه بندیله بقید اسار گرفتار آمد - تفصیل این واقعه انکه چون بیست و ششم ذی الحجه [سنه ۱۰۴۹] عبد الله خان بهادر فیروز جنگ دراسلام آباد اگهی یافت که برتهیراج مطرود و چنپت منکوب بابسیاري از مخاذیل بندیله میان اوندچهه و جهانسی نشسته و جنگلی را که سه کروهی اوندچهه واقع است اقامت گاه خود ساخته به نهب و غارت مواضع جهانسي می پردازند - بنابران خواست که باقی خان را که مصدر ترددات گشته بود بمحافظت

بنه گذاشته خود با فوجی مستعد پیکار به تنبیه ایشان رود - باقی خان از فزونیی کار طلبی باین معنی راضی نشده فیروز جنگ را بمبالغهٔ تمام از رفتن باز داشت - و متکفل مالش آن گروه ادبار پژوه گشته برگذارد - که اگر همین فوج زابامن بفرستید تبه کاران تیره روزگار راچنان بسزا می رسانم که دیگر هیچ فتنه گر شوریده سر گرد چنین جسارت نگردد - فیروز جنگ فوج خود را همراه داده اورا رخصت نمود - باقی خان ازانجا یلغار کرده شب هنگام عنان باز کشید - وچندی را بزبان گیری فرستاده چون دریافت که مقاهیر از توجهٔ دلاوران صفدر و مبارزان نصرت اثر آگاه نیستند یک پهر از شب مانده باز براه نوردی در آمد - و در سپیدهٔ سحری مانند قضای ناگهان یغتهٔ بر سر کفره نابکار ریخته معرکه آرای نبرد گشت - اگرچه اشرار نکوهیده آثار بستیز و آویز پرداخته آتش حرب ملتهب گردانیدند - اما ازانرو که فیروزی همعنان بهادران لشکر منصور است - غزاة اسلام بر کفرهٔ بد فرجام استیلا یافته پرتهیراج را زنده گرفتند - و گروهی از مخاذیل را به تیغ خون آشام از هم گذرانیدند - و چندت از میدان کارزار براه فرار افتاد - باقی خان از تنبیه و تادیب شقاوت منشان وا پرداخته نزد عبدالله خان آمد - و چون حقیقت واقعه از عرضه داشت فیروز جنگ بمسامع حقایق مجامع رسیده - حکم شد که پرتهیراج را بسید خان جهان بسپارد تا در حصار گوالیار محبوس دارد - و ازانجا که عبد الله خان بهادر فیروز جنگ استیصال چنپت و سایر فتنه گرایان پندیله چنانچه باید نتوانست نمود - و بهادر خان معروض داشت

که تقدیم این خدمت به بنده مفوض گردد - سه هزار سوار از منصب او که چار هزاري چار هزار سوار بود در اسپه سه اسپه مقرر فرموده قلع وقمع بندیلها بعهدهٔ او باز گذاشتند - و فرمان قدر توان بصدور پیوست که عبد الله خان بهادر فیروز جنگ بعد از انصراف الویهٔ طفر طراز بدارالسلطنهٔ لاهور روانهٔ آستان معلی گردد *

بیست و ششم [محرم] خاقان گردون اقتدار بسیر باغ صفا پور که از دولت خانهٔ پادشاهي براه دریا هفت کروه و نیم ربع است - متکفلان مهمات سرکار بهین ثمرهٔ شجرهٔ جهانبانی بیگم صاحب دران عمارتي بر فراز زمینی مرتفع مشرف بر تالاب بانجام رسانیده بودند - نهري دارد بغایت خوش نما و زمین این حدیقهٔ خلد آئین را از صحن عمارت تا ساحل تالاب سه مرتبه ساخته در هر مرتبه آبشاری عالي و حوضي بانوارها مرتب گردانیده اند - و هر پایهٔ ازان بسبزه و ریاحین و نشیمنهای دل نشین روح افزای تماشایان است - بر سفینهٔ هلال مثال تشریف فرمودند - ملکهٔ قدسي ملکات مراسم نثار و پیشکش بتقدیم رسانیدند - و شب هنگام کوهچهٔ صفا پور را که آن روي تالاب محاذی باغ مزبور واقع است با بسیاري از سفاین که در کمال آراستگي برابر عمارت بر روي آب بترتیب باز داشته بودند چراغان نموده روزگار را فروغ آموز گردانیدند - خدیو دوران سه روز دران نزهتکده بکام بخشي و کام راني گذرانیده روز چهارم بدولتخانهٔ والا مراجعت فرمودند *

سلخ ماه [محرم] اوزبک خواجه بیست و هفت اسپ بالختي دیگر اشیا پیشکش نمود - و بمرحمت یک اسپ عراقي با زین مطلا

و انعام بیست و پنج هزار روپیه مفتخر گردید - بکوچک بیگ و رحیم بیگ و سلطان قلي قوش بیگي و شیرعلی میرآخور و اتا خواجه که با او آمده بودند پنج خلعت و دوازده هزار روپیه عنایت شد - نذر یساول ملازم نذر طغائي بتقبیل عتبهٔ جلال ناصیهٔ بخت برافروخته پیشکش او بیست و شش اسپ وبیست و هفت شتر و دیگر اشیا که همراه اوزبک خواجه آورده بود از نظر انور گذرانید - و بمرحمت خلعت و بکده کمر با بازو بند طلا و انعام دو هزار روپیه سرفراز گشت *

پانزدهم صفر ظریف مخاطب بفدائي خان از دار السلطنه آمده بشرف ملازمت رسید - و دو اسپ عربی که از عمدهاي روم سلیح دار پاشا مهماندارش باو تکلف نموده بود با پنجاه و دو اسپ که در روم و عربستان براي سرکار والا خریده بنظر اکسیر اثر درآورد - روز دیگر نه اسپ عربي پیشکش محمد پاشا حاکم لحسا که مصحوب عمر چاپي ملازم خود همراه فدائي خان بدرگاه آسمان جاه ارسال داشته بود از نظر اقدس گذشت - وعمر بعنایت خلعت و هزار روپیه سربرافراخت - بخواجه زین الدین چار صد مهر و بملا ابو سعید و خواجه باقي سه هزار روپیه عنایت شد *

هفدهم [صفر] از شمول رافت و فزونی عاطفت طرهٔ مرصع و سرپیچ مرصع و تسبیح لآلی و زمرد که مبلغ شصت هزار روپیه ارزش داشت بالختی ازاقمشهٔ نفیسه بگوهر اکلیل سلطنت پادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر عنایت نموده به بنگاله فرستادند *

نوزدهم [صفر] علي مردان خان از لاهور آمده بتلثیم عتبهٔ سنیه

فایض گردید - و هزار مهر نذر گذرانید *

بیستم [صفر] ارسلان آقا سفیر سلطان مراد خان که محمد حسین سلدوز حسب الحکم او را از دار السلطنه بکشمیر رسانیده بود و بامر خاقانی فدائی خان و عنایت خان پذیره شده بدرگاه گردون جاه آورده بودند بوسیلهٔ بخشیان عظام سعادت استلام آستان خواقین مکان بآدابی که معهود این دولت ابد میعاد است دریافته نامهٔ قیصر و اسپ خاصه منت نام که با زین مرصع و عبائی مروارید دوز بطریق ارمغانی ارسال داشته بود گذرانید - و بعنایت خلعت فاخر و کمر خنجر مرصع و انعام پانزده هزار روپیه کامیاب گشت *

بیست و یکم [صفر] چون از عرضه داشت پادشاه زادهٔ کامگار بلند مقدار محمد اورنگ زیب بهادر که بعد از رسیدن برهانپور ارسال داشته بودند بعرض اقدس رسید - که بابچي پسر چاندا زمیندار گوندوانه که بعد از سپري شدن پدر بجا نشیني سر افراز گشته بود درینولا ببرهان پور آمده مبلغ چارلک روپیه بشکرانهٔ این نوازش پیشکش نمود - فرمان اقدس بصدور پیوست که مبلغ مذکور بآن بخت بیدار عنایت فرمودیم *

سلخ ماه [صفر] غازي بیگ بمرحمت خلعت و خدمت دیوانی پادشاه زادهٔ والاتبار مراد بخش از تغییر حاجي عاشورکام اندوز گردید - و محبوب او خلعت خاصه و دو اسپ ازطویلهٔ خاصه با زین طلاي مینکار و طلای ساده بآن والا تبار ارسال داشتند - و پرلیغ شد که آن عالي نسب از بهیره بکابل راهی شود - و جانسپار خان راچون فوجداری بهیره است درانجا و وزیر خان را در اتك بگذارد - یک اسپ تچاق

با ساز طلا و برخی دیگر اشیا از نفایس هندوستان بهشت‌نشان باوزبک خواجه عنایت فرمودند - از اصل و اضافه سید شهاب به منصب هزاری ششصد سوار - و حقیقت‌خان بمنصب هزاری دوصد و پنجاه سوار بلند پایگی یافتند - بمحمد قاسم ولد هاشم خان و رای رایان و ده کس دیگر از بندها اسپ مرحمت شد *

چون بیست و هشتم صفر از وقایع شرقی ممالک بعرض مقدس رسیده بود که سیف خان رخت هستی بربست - غرهٔ ربیع الاول پادشاه بنده نواز بمنزل ملکه بانو زوجهٔ او که همشیرهٔ حقیقی حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی است تشریف فرموده آن پرده گزین رفعت را بگونا گون عاطفت بر نواختند - و به یحیی و شافی و ابو القاسم پسران او خلعت عنایت فرمودند *

چهارم [ربیع الاول] غیرت خان که حراست قلعهٔ دارالسلطنهٔ لاهور بدو مفوض شده بود باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار و بصوبه داری تته از تغییر خواصخان مباهی گشت - و حراست ارک دار السلطنه بذو الفقار خان که با پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش معین شده بود مقرر کردند - و یرلیغ رفت که بسرعت هرچه تمام تر روانهٔ آن صوب گردد *

یازدهم [ربیع الاول] رام سنگهه ولد کرمسی راتهور که همشیره زادهٔ رانا جگت سنگه است و بهترین نوکران او بود بارادهٔ بندگی آستان جهانداری از پیش رانا آمده باستلام عتبهٔ سنیه تارک مفاخرت بر افراخت - و بعنایت خلعت و منصب هزاری ذات و ششصد سوار نوازش یافت *

شب دوازدهم [ربیع الاول] محفل میلاد سرور موجودات علیه شرایف الصلوة و کرایم التحیات منعقد گردید - و مبلغ دوازده هزار روپیه برسم هرسال بارباب احتیاج عطا فرمودند *

هژدهم [ربیع الاول] سید عالم بارهه از اصل و اضافه بمنصب دوهزاری هزار سوار - و جهان خان ناکر بخطاب ناکر خان سر افراز گشتند *

شب بیست وچهارم [ربیع الاول] پیشکاران حریم دولت بفرمان خاقان جهان تمامی باغ فرح بخش و فیض بخش را که تفصیل نزاهت و نضارت آن در جلد اول این گرامی نامه گذارش یافته از خیابان تاسر دیوارها و کنار باسهامنازل دلکشا هر دوباغ ودو جانب شاه نهر و اطراف حیاض چراغان نمودند - و عقب آن باندک فاصلهٔ چوب بندی کرده فانوسهای رنگا رنگ آویختند - و پس آبشارهای چادری در چراغدانهای سنگ مرمر بترتیب چراغان چیده حیرت افزای ثوابت و سیارات گردیدند - شهنشاه خورشید لقا بدان مکان نزاهت انتما تشریف فرموده از شمول مهرگستری و غریب نوازی سفیران روم و بخارا را نیز برای تماشای چراغان که فروغ بخش دیدهٔ نظارگیان بود طلب داشتند - و تا یک پهر شب دران عشرتکده بکام بخشی و کامرانی گذرانیده دولتخانهٔ والا را بمعاودت سعادت آمود گردانیدند - و چون شب بیست و نهم علیمردانخان در اطراف عمارت میان تل که به لنک شهرت دارد چراغان بنهجی که دیدهٔ خورشید و ماه ازان روشنی پذیرفتی بر افروخته بود - و کشتی بسیار گرد آورده آنرا نیز در کمال زیبائی و روح افزائی

چراغان نموده بر در عمارت باز داشته - پادشاه عرش بارگاه برسفینهٔ دولت سوارشده با ملتزمان رکاب سعادت و سفیران مسطور بتماشای آن پرداختند *

دوم ربیع الثانی پردل خان بضبط قلات و مقر از تغییر عوض خان قاقشال که بعروض عارضه ضعف و نا تنومندی او روز بروز مي افزود سر افراز گردید - ذوالقدر خان را بمرحمت خلعت و حراست غزني و باضافهٔ پانصدی ذات و چار صد سوار بمنصب هزار و پانصدي ذات و هزار سوار و عنایت اسپ نوازش فرمودند *

نگارش جشن قمری وزن

روز دو شنبه سیوم ماه مذکور سال هزار و پنجاهم مطابق غرهٔ امرداد گرامی جشن وزن قمری اختتام سال پنجاهم و ابتدای سال پنجاه ویکم از سنین دوام قرین آراسته گشت - و ذات اقدس بطلا و دیگر اشیا که درین وزن خجسته معهود است بر سخته آمد - و جیب و دامان روزگار بزر و سیم نثار بر آمود - بمهین پور خلافت منت نام اسپی که قیصر روم سلطان مراد خان فرستاده بود با همان زین مرصع - و عبای مروارید دوز مرحمت فرمودند - علیمردان خان بعنایت خلعت خاصه و کمر مرصع سر افراز گردید - خلیل الله خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار - و عاقل خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدي چار صد سوار - و از اصل و اضافه سید عبدالوهاب بمنصب هزاري ذات و هزار سوار -

و بهوجراج ولد رایسال درباري بمنصب هزاري پانصد سوار - نوازش یافتند - محمد زاهد کوکه بعنایت خلعت و فوجداری میان دو آب از تغییر نور الدوله فرق مباهات بر افراخت - پیشکش عنایت خان شانزده اسپ - و پیشکش راي رایان یک فیل بنظر مقدس در آمد - راجه رایسنگه بمرحمت اسپ با زین مطلا سربرافراخت - به ارمان آقا ایلچی روم خلعت و جیقهٔ مرصع - و بارورنگ خواجه خلعت و بیست هزار روپیه نقد عنایت شد *

پنجم ربیع الثاني پانصد سوار از منصب سید شجاعت خان ناظم صوبهٔ الهآباد دو اسپه سه اسپه مقرر فرموده او را بمنصب چهار هزاري ذات و چار هزار سوار دو اسپه سه اسپه سرافراز گردانیدند *

شانزدهم [ربیع الثاني] ظریف مخاطب بفدائي خان را به خلعت برنواخته بخدمت ضبط لاهری بندر مرخص ساختند *

توجه شهنشاه گیهان بسیر ییلاق بینظیر سنگ سفید

چون در سال هفتم جلوس اقدس که دارالخلد کشمیر بقدوم فیض لزوم خدیو دین و دولت مورد سعادات و مهبط برکات گشته بود اکثر متنزهات آن بنظر انور درآمده و سیر ییلاق سنگ سفید در پردهٔ توقف مانده بود - درینولا که مهین پور عظمت برخصت معلی بتماشاي آن مکان نزاهت آئین رفته معاودت نمودند - و فزونی اصناف ریاحین و اقسام سبزهاي آن سر زمین باآنکه گلها چنانچه باید نشگفته بود بعرض مقدس رسانیدند - گیتي خداوند

مرحمت خان را فرستادند تا زمان شگفتن گلها و اوان تماشاي آن نزهتکده دریافته بعرض اقدس رساند - پس ازان که او معروض داشت که ریاحین شگفته و هنگام تفرج است از روي دور بیني و حزم گزیني که در جمیع امور مرعی و ملحوظ است به خلیل الله خان قراول بیگي حکم شد که بدانجا شتافته و بحقیقت راه وا رسیده بیاید - چون او نظر بر همواري و آسان گذاري کتل درین هنگام که اثري از ابر و باران نبود نموده و صعوبت آنرا پس از بارش که در ییلاقات اکثر میشود بخاطر نیاورده در ستایش ممر و سهولت مرور افراط نمود *

هفدهم [ربیع الثاني] بقصد سیر آن ییلاق نهضت فرموده در موضع جاروره و فرداي آن نزدیک بپاي کتل نزول نمودند - همانا گیهان خدیو که خاطر نهفته بینش مجلای حقایق اشیا است تعب و نصبي که درین سرزمین نصیب ملتزمان رکاب سعادت بود دریافته درین سیر توقف گونهٔ داشتند - لهذا باوجود این همه احتیاط ازین منزل باز مهین پادشاهزادهٔ بخت بیدار را فرستادند که بار دیگر آن مقام نضارت اتسام را بنظر امعان دیده کیفیت ریاحین و چگونگي راه آن سرزمین معروض دارند - آن کامگار والا مقدار آخر روز برگشته حقیقت آن عرصهٔ نظر فریب دلکشا بمسامع سمیه رسانیدند - این توصیف بیشتر باعث رغبت خاطر خورشید مآثر گشت * .

نوزدهم [ربیع الثاني] ازان منزل کوچ فرمودند - و نظر بر تنگي عرصهٔ ییلاق و ضیق راه آن حکم شد که سعادت اندوزان رکاب

دولت اجمال زاید گذاشته سبکبار برکتل برایند - اکثری بگمان آنکه بالایش از یک روز که درسایهٔ اشجار هم می توان گذرانید توقف نخواهد شد خیام گذاشته زیاده بر ناگزیر یکروزه بر نداشتند - پس ازانکه بکتل بر آمده پارهٔ راه نوردیده شد باران نرم آغاز بارش کرد - و رفته رفته رو بسختي نهاد - گیتي خدیو بدولتخانهٔ معلی که بر سر عرصهٔ گلزار بر پا بود و از منزل دو یمین نزدیك چار کروه پادشاهي قرین دولت و اقبال رسیده ساحت پیش درگاه را با مهین پادشاه زاده و علیمردان خان و چندی دیگر از ملتزمان بساط قرب سیر نمودند - از کثرت باران پیشتر رفتن میسر نشد بل کار بجائي رسید که هیچ کس از جای خود حرکت نیارست کرد تا بسیر چه رسد - و چون آثار انقطاع باران ظاهر نبود و مردم از فقدان آذوقه و پناه متوه آمدند - بیست و یکم مراجعت فرمودند - راهی که وقت رفتن در کمال آساني بود در معاودت از شدت باران چنان پرلاي شده بود که اسپان تا زانو و بغل در گل فرو میرفتند - و عروق درهم یافتهٔ درختان که بشدت باران از ته خاک برآمده بود زنجیر پا گشته از حرکت باز میداشت - و کار مردم از دشوار گذاری زمین وسیل باری آسمان و تری رخت و سردی هوا بجان رسیده بود - وهرکس از اضطرار و اضطراب فکری غیر آن نداشت که خود را به پناه جائی رساند - درین اثنا عمیق جوئی که وقت رفتن آب کمي داشت و درین هنگام از فرط سیل چنان مملو می رفت که جز بفیل عبور ازان محال بود - پیش آمد - مظهر مراحم رحماني بذات ملکي توقف فرمودند تا پل بزودی بسته شود - سعادت گزینان رکاب

مقدس در عرض چارگری از چوبهای بزرگ که دران جنگل افتاده بود دو جا جسر بر بستند - و پس از عبور اعلی حضرت با پردگیان مشکوی دولت دیگر مردم بگذار در آمدند - خاقان جهان که بامدادان روان شده بودند در شش پهر کمتر از چارکروه بسعي تمام نور دیده بعد از دو پهر شب بمنزل تشریف آوردند - و بیشتر مردم از کارخانه دار و غیر آن بالا و پائین کنل در باران گذرانیدند - اعلی حضرت دو روز دران منزل برای رسیدن مردم واسباب مقام نمودند - درین سه شبانه روز باران متصل مي بارید - روز چهارم از بارش باز ماند - درین منزل مراد کام را بعنایت خلعت و منصب هزاری ذات و چار صد سوار از اصل و اضافه و خدمت قراول بیگی از تغیر خلیل الله خان بر نواختند *

بیست وچهارم [ربیع الثانی] نیم کروهی هفت چنار بر ساحل آب - چه از طغیان بهت آب از هفت چنار گذشته تا آنجا زمین فرو گرفته بود - نزول اجلال فرمودند - درانجا اسلام خان و دیگر بندگان که پرسم پذیره از شهر آمده بودند شرف ملازمت دریافتند آخر روز دریا بار افضال بر سفینهٔ اقبال بدولتخانهٔ کشمیر که یک و نیم کروهی مضرب خیام گردون احتشام بود متوجه گشتند - باآنکه آب رو بکمی نهاده بود کشتی اکثر از فراز درختان میوه دار بساتین کنار بهت و ذل میگذشت - ارتفاع آب در نخستین سال جلوس مقدس که از اعظم سیل آب ذل و بهت بهم پیوسته بود سه گز و ربعی شده - و درین مرتبه چهار گز و ربعی شده - و قریب چهار هزار خانه بر کنار ذل وبهت انهدام یافت - و ده بسیاری را آب

برد و بفصل خریف نقصان عظیم رسید - پیران حوادث دیدهٔ کشمیر چنین طغیان نشان نمیدادند - و از عرایض نگارندگان وقایع چنان بظهور پیوست که این سیل باعث خرابی بسیاری از محال کنار دریای بهت گشت - چنانچه بعد از چندی عرضه داشت جان نثار خان فوجدار بهیهره رسیدکه فوز دهم ربیع الثانی آب بهت رو بفزونی نهاد - و بیست و دوم ماه مذکور بجائی رسید که از چار صد و سی و هشت ده پرگنهٔ بهیهره و چار صد موضع درته آب شد - و از پرگنهٔ جو شاب جز دو محل دامن کوه ازین آفت نرست - و همچنین دهات پرگنهٔ کرجهاک و نندن پور و شمس آباد و غیر آن که در پنج شش کروهی بهت بودند خراب گشتند - الحق جوش آب و شورش سیلاب نمودار از طوفان نوح بود - اگرچه آخر روز بیست و دوم روبکمی نهاد و شهر کشمیر از آب خالی شد اما تا سه روز دیگر مواضع اکناف درته آب بود *

بیست و هشتم [ربیع الثانی] سزاوار خان پسر لشکرخان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاری دو هزار و پانصد سوار سربر افراخت *

غرهٔ جمادی الاولی اوزبک خواجه را خلعت و جیقهٔ مرصع و شمشیر یراق طلای میناکار و اسپ ابلق عراقی و برخی دیگر اشیا مرحمت نموده رخصت بخارا فرمودند - و از همرهان او یوسف خواجه را بخلعت و انعام دو هزار روپیه و سه کس دیگر را بانعام سه هزار روپیه کامیاب گردانیدند - بهنذر بیگ ملازم ندر بی طغائی امام قلی خان دو هزار روپیه عطا نمودند - چون از وقایع صوبهٔ

کابل بعرض مقدس رسید که الله قلی ولد یلنگتوش بقلاوزی بخت بیدار بارادهٔ بندگی آستان گردون مکان بکابل آمده - و سعید خان بهادر ظفر جنگ پنجهزار روپیه برسم مساعدت از خزانهٔ کابل داده روانهٔ درگاه سلاطین پناه گردانیده است بمتصدیان اتک فرمان شد که از خزانهٔ اتک پنجهزار روپیه بطریق انعام بدهند - و پنجهزار روپیه که از خزانهٔ کابل یافته بود نیز بصیغهٔ انعام او مقرر گردید *

ششم [جمادی الاولی] بالتماس پادشاهزادهٔ والاقدر محمد اورنگ زیب بهادر اهتمام خان بحراست تهانهٔ کهیرله سر برافراخت و قلعه داری اوسه از تغییر او بمبارک خان نیازی مقرر شد - چون راجه جگت سنه بعرض اقدس رسانید - که اگر خدمت فوجداری دامن کوه کانگره به بنده مفوض شود هر سال مبلغ چار لک روپیه از زمینداران این کوهستان گرفته بخزانهٔ عامره برساند *

هشتم [جمادی الاولی] او را بعنایت خلعت و اسپ با زین نقره و تفویض خدمت مزبور سر بر افراخته رخصت نمودند - تودرمل افضل خانی بمرحمت خلعت و خطاب رائی و خدمت دیوانی و امینی و فوجداری سرکار سهرند فرق مباهات بر افراخت - ارسلان آقا ایلچی روم را بخلعت و اسپ و محمد پسر او را بخلعت سرافراز نموده حکم فرمودند که بدار السلطنه رود - و تا رسیدن رایات ظفر پیکر توقف گزیند *

بیست و هشتم [جمادی الاولی] جعفرخان را با راجه رای سنگه و جمعی دیگر از بندها و زواید کارخانجات سرکار خاصهٔ شریفه بصوب بهنبر دستوری دادند - بخواجه خاوند محمود صد مهر مرحمت شد *

آغاز چارم سال

خجسته مآل از دوم دور جلوس اقدس خدیو برّ و نوال و خداوند فر و اقبال

لله الحمد که سیوم سال از دوم دور جلوس عالم آرا بفراوان خجستگي و نشاط سپری گردید - روز سه شنبه غرهٔ جمادي الثانیه سنه هزار و پنجاه موافق بیست و هشتم شهریور چارم سال این دور باهزاران فرخندگی آغاز شد - در تاریخ مذکور غواص لجهٔ توحید ملا شاه بدخشي که مهین خلیفهٔ مصباح سبل هدایت - مفتاح ابواب ولایت - میان میر قادری ست - و درنزهت گاه کشمیر برسم انزوا بسر می برد - حسب الطلب بادشاه درویش نواز بشرف حضور محفل فیض منزل که وسیلهٔ دریافت مآرب دینی و ذریعهٔ ادراک مطالب معنوی است رسید - و بسا نکات بلند دران صحبت فیض منقبت گزارش یافت - پادشاه حق آگاه باقسام تلطف و مهربانی آن ایزد پرست را منبسط ساخته مرخص گردانیدند - خدمت داروغگی کرکیراقخانه از تغییر میر خان بحکیم ضیاء الدین تفویض یافت - ادم ولد علي رای تبتی را که حفظ ولایت تبت وقلاع آن بدومفوض شده بود بعنایت خلعت و اسپ سربر افراخته دستوری تبت دادند *

دوم [جمادی الثانیه] بعرض اقدس رسید که قلعدار خان حارس حصار آسیر رخت هستی بربست *

گذارش قدسی توجه بتماشای سیر گاههای شرقی سوی کشمیر و ازانجا بدارالسلطنه لاهور

روز دوشنبه هفتم جمادی الثانیه مطابق دوم مهر ماه خاقان جهان از دولت خانهٔ معلی بر کشتی نهضت نموده در ادهی پنپرو روز دیگر در لدهی ونتی پور نزول اقبال فرمودند - تا بتماشای سیر گاههای آن ضلع مثل آصف آباد و صاحب آباد و شاه آباد معروف به ویرناک پرداخته متوجه دار السلطنهٔ لاهور شوند - درینجا از تعیناتیان صوبهٔ کشمیر راجهٔ کورسین کشتواری و دوست بیگ کابلی - و فرهادبیک بلوچ را بعنایت خلعت و اسپ - و محمد زاهد بدخشی را بمرحمت اسپ و کفایت خان دیوان - و کاظم میر عمارت و قاضی محمد قاسم بخشی و واقعه نویس کشمیررا بخلعت سر بلند گردانیده رخصت نمودند *

نهم [جمادی الثانیه] موضع پنج براره که در تیول مهین پور خلافت است بفروغ ماهچهٔ لوای ظفر انتما منور گشت - آن دیباچهٔ صحیفهٔ مکارم و معالی به مراسم نثار و پیشکش پرداختند - و هر دو کنار بهت چوب بندی کرده شب هنگام در کشتیهای آراسته که از دو طرف بر پهنای دریای مذکور بقطار باز داشته بودند چراغان بر افروختند - و خدیو عالم آرا با ملتزمان بساط تقرب کشتی سوار تماشا نمودند - روز دیگر مقام شد *

یازدهم [جمادي الثانيه] بموضع اینچه که درجاگیر اسلام خان . است و او بر سرچشمهٔ کوثر مثال آن نشیمنها و ریاض و حیاض و آبشارها ساخته تشریف فرمودند *

دوازدهم [جمادي الثانيه] آصف آباد معروف به مچهي بهون که یمین الدوله دران منازل روح افزا برافراخته بقدوم میمنت‌لزوم زینت تازه گرفت - دران منزل دلکشا یکروز مقام فرمودند *

چاردهم [جمادي الثانيه] صاحب آباد مشهور به اچهول که قطعهٔ است از بهشت برین وبه نواب گردون جناب ملکهٔ دوران بیگم صاحب تعلق دارد بگرامي ورود سعادت آمود گردید - و مالکهٔ زمان بلوازم نثار و پیشکش پرداختند - سال هفتم جلوس اقدس که خطهٔ کشمیر را بمقدم فیض توام رونق تازه بخشیده بودند - حکم شده بود که عمارت سه در سه که در زمان حضرت جنت مکانی میان حوض ساخته شده برداشته بجای آن بنگله بسازند - و دیگر منازل و حیاض و آبشارها و بهاتین طرح افگنده انجام آنرا بعهدهٔ متصدیان مهمات سرکار نواب قدسی القاب مقرر فرموده بودند - درین هنگام آنچه بدان فرمان رفته بود درکمال دل کشائي و روح افزائي بنظر انور در آمد - و پسندیدهٔ طبع دشوار پسند افتاد - و دو روز دران مکان بنشاط و انبساط تشریف داشتند - و شب هفدهم چراغان برافروخته آمد - چون آب اچهول که از چشمه جوشیده بحوضی که میان سه عمارت است مي آید و ازانجا روان گشته آبشاري بعرض نه گز و ارتفاع چارگز شده بحوض پائین می ریزد - از بسیاری برنهري که

ممر آن بود طغیان میکرد - پهنای آبشار بیست گز قرار داده حکم نمودند که نهر را نیز موافق آن بسازند - و از اختلاف و دگر گونی آب چسمهٔ اچهول و کمی و فزونی آن بر پیشگاه خاطر خورشید مآثر پرتو افگند که منبع این آب چشمهٔ دیگر باشد - و چون بجست و جوی آن پرداخته آمد ظاهر شد که هفت کروهی اچهول نهر آبی بر ایک بوم فرو رفته ازین چشمه سر برمی آرد - شاد خان که نزد نذر محمد خان والی بلخ بحجابت رفته بود درین منزل شرف ملازمت اندوخت - و خون گرفته را از نظر اشرف گذرانیده بعرض مقدس رسانید که پیش از رفتن من به بلخ این شوریدهٔ سر بانجام رفته خود را گرشاسپ معروف بمیرزا بندي پسر خسرو وانموده بود - و نذرمحمد خان از آثار و اطوار اورا کاذب دریافته محبوس ساخته در حینی که من ازو رخصت می شدم مقید و مسلسل بمن سپرد - ازانجاکه شیمهٔ کریمهٔ شهنشاه عدالت دستگاه است که بر اجراء سیاسات بی تعمق و تدبر اقدام نمی فرمایند - بصلابتخان حکم فرمودند که تحقیق قوم و قبیلهٔ این زیان کار بی هنجار نموده بعرض اشرف رساند - صلابتخان باستکشاف حقیقت او پرداخت - ظاهر شد که سوداگر پسري است عبد الغنی نام - چون والدین او در برهان پور رخت هستی ازین جهان بر بستند مادراندر اورا دو ساله بحجاز برده دران سرزمین بزرگ ساخت - پس از درگذشتن مادراندر از عربستان به هندوستان آمد - و ازینجا بفوشنج رفته نوکر شیر خان ترین شد - و از مالیخولیا که خانه بسیار از سودائیان آشفته بخت خراب نموده دعوی پسری خسرو که کاش خلعت هستی نپوشیدی کرد - عامي مردان

خان بعد از شنفتن این خبر در قندهار نزد خود طلبید و مقید ساخته پیش شاه صفي فرستاد - شاه این زیانگر شوریده سر را قابل بند و زندان ندانسته را گذاشت - تا هرجا خواهد برود - و از ایران در زی قاندران بماوراء النهر آمد - و از خون گرفتگی خود را میرزا بندی می‌گفت - و بحکم الاسماء تنزل من السماء به بند والی بلخ افتاد - چون حقیقت بعرض مقدس رسید به‌بند عدم کشیدند - تا هیچ وخیم سیه گلیم پیرامون دعوی کاذب انتساب بخاندان سلطنت نگردد *

هفدهم [جمادي الثانیه] چشمهٔ لکه بهون که در تیول پادشاهزادهٔ والاگهر محمد اورنگ زیب بهادر است بنزول رایات مورد برکات شد *

هژدهم [جمادی الثانیه] شاه آباد مشهور به ویرناک مضرب خیام عظمت گشت - منازل وحیاض و انهار وآبشار و بساتین آن مکان نزه که در سال هفتم جلوس اقدس بترتیب آن یرلیغ زنته بود و درینولا مرتب بنظر اطهر در آمد - خاطر مقدس را مسرت آگین ساخت - چار روز دران مغانی دلکشا بنشاط و انبساط گذرانیدند - و جشنهاي رنگین و تنضید چراغان بهجت افزای بینندگان گردید *

بیست و دوم [جمادی الثانیه] علیمردان خان را بخلعت خاصه نوازش فرموده دستوري دادند که به نو شهرهٔ رسیده تا ورود لواي آسمان گرا درانجا توقف نماید - و قرین شادماني به لکه بهون معاودت فرموده ازان نزهتگاه به گلکام و ازانجا به خوشحال پور و

ازان به هیره پور تشریف نزول ارزانی داشتند - و در اثناء ره نوردی بتماشای آبشار ادهر که بارتفاع شانزده ذراع است واز دیدن آن نوردندگان ربع مسکون حیرت می اندوزند پرداختند *

بیست و ششم [جمادی الثانیه] از هیره پور نهضت فرمودند و بدرلیغ شد که مهین گوهر درج خلافت یکمنزل عقب موکب اقبال و اسلام خان عقب آن والا قدر طی مسافت نمایند - ولدهی محمد قلی بمنزل اقدس محط جلال گردید - درین منزل تا یک پهر شب برف پی هم می بارید - در آغاز برابر دانهٔ برنج - ودرانجام بقدر نخود - بامدادان حوالی دولتخانهٔ معلی دو انگشت - و ازانجا تا سرکتل پیر پنجال که یک ونیم کروه است پنج انگشت - ودرجبال اطراف راه یک وجب حجم داشت - و آبها یخ بسته بود *

بیست و هفتم [جمادی الثانیه] در پوشانه و فردای آن در بیرم کله دایره شد *

بیست و نهم [جمادی الثانیه] از کتل رتن پنجال عبور نموده موضع تهنهٔرا بمنزل اقدس سعادت آمود گردانیدند *

سیوم رجب بمنزل نوشهره که اهتمام لدهی آن بعهدهٔ علی مردان خان منوط بود تشریف فرمودند - و خان مذکور بتقبیل عتبهٔ خواقین مکان سر بر افراخت - درین منزل الله قلی ولد یلنگتوش که به آرزوی بندگی آستان جهانداری روانهٔ پیشگاه حضور شده بود باستلام سدهٔ سلاطین مطاف عز افتخار اندوخته نه اسپ پیشکش نمود - و بمرحمت خلعت و خنجر مرصع و منصب هزاری ذات و چار صد سوار و انعام پانزده هزار روپیه نقد سر افرازی یافت - و

همرهان او مراد بیگ و نذر بیگ و مومن بیگ بعنایت دوهزار وپانصد روپیه نوازش یافته در سلک‌بندگان درگاه کیوان‌جاه منسلک گردیدند *

چهارم [رجب] شادخان بمرحمت خلعت و خدمت آخته بیگی فرق مباهات بر افراخت *

پنجم [رجب] الویهٔ نصرت پیکربقصبهٔ بهیهره رسید - و مکرمت خان‌که از قندهار و راجه رایسنگه و دیگر بندها که برخی از کشمیر پیش از اعلام ظفر انجام و بعضی از دار السلطنهٔ لاهور آمده بودند شرف اندوز ملازمت گشتند - روز دیگر وزیر خان که بموجب یرلیغ عالم مطیع از اتک برگردیده در وزیر آباد توقف نموه بود ازانجا رسیده سعادت تلثیم عتبهٔ جلال دریافت - و هزار مهر نذر گذرانید - درین تاریخ بشکار قمرغهٔ کوهستان حوالی بهیهره توجه فرمودند - و هفتاد و یک قوچ شکار شد - هفت قوچ نخچیر تفنگ خاصه گردید - و تتمه را مهین پادشاهزاده و امرا و قراولان حسب الحکم صید نمودند *

هفتم [رجب] رایات اقبال از بهیهره رکضت نمود *

نهم [رجب] الله قلی ولد یلنگتوش بمرحمت شمشیر یراق طلای مینا کار و اسپ و فیل - و حاجی محمد یار بعنایت اسپ مفتخر و مباهی گشتند - میر کلان قوش بیگی امام قلی خان بمرحمت خلعت و انعام دوهزار روپیه سر افرازی یافت *

یازدهم [رجب] از عرضه داشت پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش بعرض مقدس رسید که هزارجات صوبهٔ کابل که سال گذشته

بسطوت افواج قاهره پذیرای اطاعت گشته بودند - باج گوسفندانی که در سنین سابقه باوزبک میدادند امسال بخانه زاد خان تیولدار خود ادا نمودند *

چهاردهم [رجب] ساحل دریای بهت مخیم عظمت گردید - صباح آن از پلی که بکشتی بسته بودند عبره فرمودند - شاه خان بیست و هفت اسپ پیشکش نمود - و میر خلیل که از ایران آمده سعادت بندگی عتبهٔ گردون مرتبه دریافته بود بعنایت خلعت و هزار روپیه سر افراز گردید *

هفدهم [رجب] بموضع سکهیاله که بفرمان والا جانسپارخان فوجدار بهیهره درانجا نخچیر از اطراف رانده بدام کشیده بود تشریف فرمودند - هشت مار خوار و شش قوچ کوهی بتفنگ و دو مار خوار به تیر شکار خاصه شد - و صد و هشت جانور از جنس مذکور مهیین پور خلافت و امرا و قراولان حسب الحکم شکار نمودند *

بیست و دوم [رجب] خیام آسمان رفعت بر کنار آب چناب بر افراخته آمد *

بیست و سیوم [رجب] از چناب گذشته منازل حافظ آباد را بنزول اقدس آسمانی پایه گردانیدند - و جعفر خان و دیگر بندها از دار السلطنهٔ لاهور آمده کامیاب ملازمت گشتند - بعلیمردان خان چار اسپ مرحمت شد *

شب بیست و هفتم [رجب] ده هزار روپیهٔ مقرر بارباب احتیاج عطا فرمودند *

سلخ این ماه [رجب] دو کروهی دار السلطنه مخیم اقبال گشت *

گذارش وصول موکب جهان پیما بدارالسلطنهٔ و دیگر وقایع

غرهٔ شعبان خاقان جهانیان قرین دولت و اقبال بر فیل فلک خرام بدولت خانهٔ دارالسلطنه نهضت فرمودند - درائناء راه یمین الدوله خانخانان سپه سالار که بواسطهٔ رنجوری در دارالسلطنه مانده بود پذیره نموده سعادت ملازمت اندوخت - و هزار مهر نذر گذرانید - پادشاه سلیمان دستگاه شان پناه اکثر نوئینان والا اقتدار مثل سپه سالار و علي مردان خان و جعفر خان و برخي دیگر امرا که درجانب راه رده بسته در کمال آراستگی ایستاده بودند - و پیادهای تفنگچي و باندار را با بیرقها و نشانهای زر نگار و جنیبتها با ساز زرین و سیمین و افیال با جلها و برگستوانها و علمهاي رنگارنگ بترتیب پیش رو بازداشته ملاحظه فرموده بعد از یک پهر و چارگڑی از روز دولت خانهٔ معلی را به پرتو ورود فیض آمود فروغ آگین گردانیدند - و وزیرخان را بعنایت خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا و فیل از حلقهٔ خاصه بر نواخته بصوبه داری دارالخلافهٔ اکبرآباد از تغیر صفدر خان دستوري دادند - میرکلان قوش بیگي امام قلي خان بمرحمت خلعت و انعام دو هزار روپیه سرفراز گشت *

چهارم [شعبان] الله وردی خان از دار الملک دهلي آمده

شرف اندوز ملازمت گردید *

پنجم [شعبان] سه فیل یکی با یراق طلا دو با یراق نقره که قطب الملک محبوب سید حسن ملازم خود بطریق پیشکش ارسال داشته بود از نظر اقدس گذشت - و سید حسن بمرحمت خلعت قامت افتخار برآراست - به الله قلی ولد یلنگتوش ماده فیل عنایت شد *

هشتم [شعبان] اصالت خان و سید نورالعیان و فتح ضیا و محمد امین پسر شاه قلی خان بمرحمت اسپ مباهی گردیدند- بخواجه احسن نقشبندی که از بلخ آمده بود هزار روپیه عطا شد *

دوازدهم [شعبان] منزل علی مردان خان بقدوم میمنت لزوم رشک افزای منازل آسمانی گردید - خان مزبور مراسم پا انداز و نثار و شکر عواطف خاقان جهاندار بتقدیم رسانیده جواهر ثمینه و مرصع آلات و نفایس اقمشه پیشکش نمود *

چهاردهم [شعبان] ارسلان آقا سفیر روم بمرحمت خلعت و انعام پانزده هزار روپیه نوازش یافت *

شب پانزدهم [شعبان] که موسوم بلیلة البراة است بتماشای چراغان که جانب در سن بر کنار دریای راوی ترتیب یافته بود پرداختند - درین شب متبرک ده هزار روپیهٔ مقرر بارباب استحقاق بذل فرمودند - فردای آن شش فیل سه نر و سه ماده که عادل خان و قطب الملک بپادشاهزادهٔ کامگار محمد اورنگ زیب بهادر ارسال داشته بودند - و آن والا گهر بعنوان پیشکش روانهٔ درگاه خواقین

پناه گردانیده - بنظر اکسیر اثر در آمد - بمومن بیگ قراول امام قلي خان را بمرحمت خلعت و انعام دو هزار روپیه سر افرازي بخشیده مرخص ساختند - پیشکش اعظم خان جواهر و اقمشه و سي اسپ که از گجرات فرستاده بود از نظر مقدس گذشت - مکرمت خان شصت اسپ ترکي پیشکش نمود - و دیانت خان را بمرحمت خلعت و اسپ و خدمت دیوانیٔ صوبهٔ دکن و تلنگانه وبالاگهات برار از تغیر آقا افضل بر نواخته رخصت فرمودند - و محبوب او خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا به نهال چمن اقبال پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر ارسال داشتند - و محمد تقی تفرشي دیوان آن بخت بیدار را از تغییر امیر بیگ برادر آقا افضل دیوان خاندیس و پایان گهات برار گردانیدند *

نوزدهم [شعبان] پادشاه زادهٔ والاتبار مراد بخش با سردار خان و مادهو سنگه ولد راو رتن و دیگر بندها از کابل آمده به تلثیم عتبهٔ دولت مستسعد گشت - و هزار مهر نذر گذرانید - شاه قلی خان از بهکر آمده دولت کورنش دریافت - درین تاریخ بمنزل یمین الدوله تشریف فرموده آن نوئین با امکان را مشمول عواطف گردانیدند - و یمین الدوله رسم پا انداز و نثار بجا آورده اقسام جواهر و دیگر نفایس امتعه پیشکش نمود - ومتاع سه لک روپیه شرف پذیرائي یافت - نظر بهادر خویشگي که قریب دوسال پیغوله نشین گشته بدعای روز افزونی دولت آسمان صولت اشتغال داشت از پیشگاه نوازش پادشاهی بعنایت خلعت .و منصب سابق که در هزار و پانصدی ذات و هزار پانصد سوار بود و اسپ سرافراز

گردید - سردار خان را خلعت عنایت فرموده از تغییر صف شکن قوربیگی ساختند - خلیل بیگ بمرحمت خلعت و عصای مرصع و خدمت میرتوزکی از تغیر میر خان مفتخر گشت *

بیست و دوم [شعبان] یک قطعه لعل گرانبها با دو دانهٔ مروارید و جمدهر مرصع با پهولکتاره و کمر مرصع و برخی دیگر مرصع آلات و فراوان البسهٔ نفیسه و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی بازین طلای مینا کار دیگری با زین طلای ساده بسرو جویبار خلافت پاشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر فرستادند - جلال واد دلاور خان کاکررا بخلعت و منصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار از اصل و اضافه و عنایت اسپ برنواخته بدکن تعین نمودند *

سلخ ماه [شعبان] پادشاه زادهٔ عالی نسب مراد بخش دویست اسپ ترکی برسم پیشکش بنظر انور در آورد - ارسلان آقا ایلچی روم بمرحمت خلعت و شمشیر وسپر یراق طلا و یک مهر صد تولگی ویک روپیه بهمان وزن و بیست اسپ - و عمر چلپی ملازم محمد پاشا حاکم لحسا بعنایت خلعت وانعام هزار روپیه فرق مباهات برافراخته دستوری معاودت یافتند - و مصحوب عمر ده هزار روپیه بمحمد پاشا و پنج هزار روپیه بعمر بیگ برادر او فرستادند *

غرهٔ رمضان الله وردي خان را بخلعت و اسپ با زین مطلا سربلند ساخته رخصت دارالملک دهلي فرمودند - به نظر بهادر خویشگي اسپ عنایت شد *

دوازدهم [رمضان] پیشکش خان دوران بهادر بنصرت جنگ چار هزار پارچهٔ دودامی از نظر والا گذشت *

چهار دهم [رمضان] پادشاهزادهاي كامگار و نوئينان اخلاص شعار بعنايت خلعت زمستاني عز اختصاص يافتند - لطف الله ولد سعيد خان بهادر ظفر جنگ ازنزد پدر آمده پيشانيء طالع بتقبيل سدهٔ كيوان رفعت بر افروخت - و نه اسپ بررسم پيشكش گذرانيد *

شانزدهم [رمضان] بهريک از نجوم سماء عظمت پادشاهزاده محمد اورنگ زيب بهادر و پادشاهزاده مراد بخش يک قطعهٔ لعل و دو دانهٔ مرواريد عنايت شد - پيشكش عزت خان نه اسپ و لختي از اقمشهٔ نفيسه بنظر مقدس در آمد - ازانجمله چهار اسپ به الله قلي ولد يلنگتوش مرحمت گشت *

گذارش رسيدن ملا سعد الله بسعادت تقبيل آستان فضل و افضال كه محيط برو نوال است ومحاط فر و اقبال

چون گرامئ توجه كشور خديو گيتي خدا باحتشاد فضلاء ذامدار و ارتباط فصحاء بلاغت دثار مصروف است - و بمسامع مقدس كه همواره شاه راه بشايرباد رسيد - كه ملا سعد الله كه موطن و منشاء او دارالسلطنهٔ لاهور است بحليهٔ فضايل و كمالات عقلي و نقلي و حفظ قرآن مجيد و حسن تقرير ولطف تحرير متحلي است - و در ذهن وقاد و فكر نقاد وكثرت معلومات و بسطت مقدمات مشارك و مساهم ندارد : بموسوي خان صدر حكم شد كه آن حاوي فضايل را بسعادت بساط بوس مستسعد گرداند - خان مذكور روز يكشنبه

هفدهم این ماه [رمضان] او را باین دولت عظمی فایز گردانید - پادشاه دور بین صواب گزین از خطوط پیشانی او استعداد کارگزاري و کاردانی دریافته درسلک زمرهٔ بندگان منسلک گردانیدند و قامت افتخارش بخلعت خاصه مزین ساخته پایهٔ اعتبار از را بعنایت اسپ از طویلهٔ خاصه و خدمت عرض مکرر که جز معتمدان بارگاه تقدس نفرمایند بر افراختند - و از امداد بخت موافق و اعانت روزگار مساعد در عرض یک سال بمنصب هزاري ذات و دویست سوار و خطاب خاني و خدمت والا رتبت داروغگی دولتخانهٔ خاص که بغیر از مریدان راسخ الاخلاص تفویض نمي یابد نوازش یافت - دولتخانهٔ خاص که بدستکاری هنروران شگرف آثار و صناع بدیع کار حیرت افزائی دیده وران است - میان مشکوی دولت و دولتخانهٔ خاص و عام بایوان کیوان سر بر کشیده خاقان جهاندار از بار عام بآن مکان نزاهت نشان تشریف برده بر اورنگ جهانباني جلوس میفرمایند - و درینجا برخی از معاملات که جز محرمان پیشگاه تقرب بران آگهی نیابند بتوجه مشکل‌کشای شهنشاه فلک مکان ملک مکنت فیصل می پذیرد - این منزل اقبال چون بحمام متصل می باشد از عهد حضرت عرش آشیانی بغسلخانه مشهور گشته بود - درین آوان مسعود بدولتخانهٔ خاص موسوم شده - چنانچه در جلد اول این نگارین نامه بتفصیل گذارده آمد *

نوز دهم [رمضان] قزاق خان حاکم سیوستان بمنصب دو هزاری ذات و هشتصد سوار از اصل و اضافه سر بلند گردید - و شاد خان بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی ذات و چار صد سوار

بمنصب هزار و پانصدي هزار و دوبست سوار و بحکومت بهکر از تغییر شاه قلی خان و مرحمت اسپ بلند پایگی یافته مرخص گشت *

بیست و پنجم [رمضان] نظر بیگ مخاطب باوزبک خان را حسب الالتماس پادشاهزادهٔ والا قدر محمد اورنگ زیب بهادر باضافهٔ هزاري هزار سوار بمنصب دوهزاری دو هزار سوار و بقلعه داری اوسه از تغییر مبارک خان نیازی کامیاب گردانیدند *

سلخ ماه [رمضان] از عرضه داشت بهادر خان که از پیشگاه خلافت به تنبیه چنپت و دیگر مفسدان بندیله معین گشته بود - و وقایع نگاری که با او بود بمسامع حقایق مجامع رسید - که خان مزبور جنگل بري نموده گروه انبوه ازان مقاهیر بقتل رسانید - و چنپت و سجانی با لختی همرهان ادبار ره سپر فرار گشتند - درین ماه مبارک سی هزار روپیهٔ مقرر باربابِ استحقاق مرحمت شد *

غرهٔ شوال عید فطر نوید شادماني رسانید - شهنشاه دین پناه قرین عظمت و جلال بر فیل آسمان تمثال بعید گاه تشریف برده بعد از آدای نماز بدولتخانهٔ والا مراجعت فرمودند - و جهانی از زر نثار کامیاب گردید - بقاضی محمد اسلم دو هزار روپیه صدقهٔ فطر حواله نمودند تا بمستحقین قسمت نماید *

چهارم [شوال] میر کلان قوش بیگی امام قلي خان را بعنایت اسپ بر نواختند *

پنجم [شوال] رایات جهانکشا بمصطاد جهانگیر آباد و تلوندی بر افراخته آمد - و بسیاری از نیله گاو و آهو و دیگر جانوران

شکار فرموده پانزدهم ماه مذکور حریم سلطنت را بغرنزول فیض موصول فروغ آمود ساختند *

شانزدهم [شوال] صفدر خان از دارالخلافهٔ اکبر آباد بآستان کیوان مکان آمده شرف اندوز ملازمت گشت - از وقایع صوبهٔ کابل معروض اقدس گردید که سید دلیر خان تهانه دار نو شهره در نبرد اناغنهٔ یوسف زئي که بجمعیت تمام برو هجوم آورده بودندبابرادران خود سید محمد و سید بلی و سید فخر الدین پسر خود و سید فتح محمد پسر سید بلی بوالا پایهٔ شهادت مرتقی گشت *

گذارش خجسته جشن شمسي وزن

روز پنجشنبه نوزدهم شوال سنه هزار و پنجاه مطابق دواز دهم بهمن شمسي وزن انقضای سال چل ونهم و آغاز سال پنجاهم از عمر ابد طراز مسرت افزای روزگار گردید - و پیکر انور بطلا و دیگر اشیاء معهوده بر سخته آمد - و جهانیان بکام دل رسیدند - درین روز نشاط افروز که دیباچهٔ صحیفهٔ ایام کامرانی - و سر لوح صفحهٔ اعوام شادمانی است - پادشاهزادهٔ عالي نسب والا تبار مراد بخش باضافهٔ دو هزار سوار بمنصب ده هزاری ذات و هفت هزار سوار سر افراز گردید - علی مردان خان را بخلعت خاصه با چارقب طلا دوزی و خنجر مرصع با پهولکتاره سر بر افراخته و از منصب او که هفت هزاری ذات و هفت هزار سوار سه هزار سوار دواسپه سه اسپه بود دو هزار سوار دیگر دو اسپه سه اسپه مقرر ساخته او را از تغییر سعید خان بهادر ظفر جنگ بصاحب صوبگی کابل برنواختند

و دو اسپ از طویلهٔ خاصه بازین طلا ومطلا و فیل کوه پیکر با یراق نقره و ماده فیل عطا فرمودند - و بعبد الله خان پسر خان مزبور نیز فیل عنایت شد - و از کوهکیان صوبهٔ کابل مبارز خان بخلعت و اسپ با زین مطلا و فیل - و سردار خان بخلعت و اسپ با زین نقره و ضبط هر دو پنگش - و جانسپار خان و چندر من بندیله بمرحمت اسپ - سر افراز گشتند - عزت خان حارس قلعهٔ بست و گرشک باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاری دو هزار و پانصد سوار وخطاب عزیز الله خان - و شاه قلی خان بخلعت و شمشیر یراق طلای میناکار و باضافهٔ هزاری ذات بمنصب سه هزاری دو هزار سوار و بانعام پنجاه هزار روپیهٔ نقد و نظم صوبهٔ کشمیر - و ذوالفقار خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاری هشتصد سوار - و محمد زاهد کوکه بخطاب زاهد خان - و جعفر ولد الله وردیخان بمرحمت فیل - و حکیم ضیاء الدین بخطاب رحمت خان مفتخر گردیدند - و هر یکی از قباد ولد شجاع کابلی و یوسف غلام معتمد علیمردان خان بعنایت فیل - و عنایت خان بعطاء اسپ - نوازش یافتند - بهر کدام از خواجه خاوند محمود و میر ظهیر الدین علی دوبست مهر عنایت شد - بصالح دستار خوانچی نذر محمد خان خلعت و ده هزار روپیه - و بمیز کلان قوش بیگی امام قلی خان خلعت و سه هزار روپیه - و بهمراهان او دو هزار روپیه - مرحمت نمودند - و اهل نغمه بانعام مقرر کامیاب گشتند *

سلخ این ماه [شوال] صفدر خان بخلعت و باضافهٔ دوهزار سوار بمنصب پنجهزاری ذات و پنجهزار سوار و بمرحمت اسپ از

طویلهٔ خاصه با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه و صوبه داری قندهار از تغییر قلیچ خان بلند پایه گردید - و به قلیچ خان حکم شد که بعد از رسیدن صفدر خان قلعهٔ قندهار با ولایت باوسپرده بدرگاه والا بیاید. سید حسن ملازم قطب الملک که افیال پیشکش او آورده بود به خلعت و اسپ و انعام چهار هزار روپیه سر بر افراخته مرخص گشت *

دوم ذي القعده باسلام خان و برخي ديگر از نوئينان پيشگاه حضور و امراي تعينات صوبجات خلعت زمستاني عنايت شد *

چهارم [ذی القعده] اختیار ولد مبارز خان از اصل و اضافه بمنصب هزاری ششصد سوار مباهی گشت *

نهم [ذي القعده] مادهو سنگه ولد راو رتن باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار و پانصد سوار سر بلندي يافت *

دهم [ذي القعده] مهیس داس راتهور و چندر بهان را بعنایت فیل سرافراز گردانیدند *

دوازدهم [ذي القعده] راجه جیسنگه از وطن بدرگاه کیوان جاه آمده ناصیهٔ طالع باستلام آستان جهانداري بر افراخت - چون از جعفرخان تقصيري بوقوع آمد او را بتغییر منصب و جاگیر تادیب نموده چندي از دريافت سعادت کورنش که خو کردگان دوام حضور را اصعب آلام و اشد محن است باز داشتند *

چهاردهم [ذي القعده] میر عبد الله ولد میر عارف نبیرهٔ سام میرزاي صفوي به انعام سه صد مهر - و احسن الله نبیرهٔ میر

جمال الدین حسین انجو بانعام صد مهر کام اندوز گشتند - به باقی بیگ که بخدمت گذاري مهین پادشاهزادهٔ بخت بیدار معین گشته فیل - و به رتن ولد مهیس داس شمشیر یراق طلا عنایت شد *

غرهٔ ذي الحجه چون بمسامع حقایق مجامع رسید که پیمانهٔ زندگی شاه قلیخان که از پیشگاه خلافت بنظم صوبهٔ کشمیر معین گشته بود در نواحي حسن ابدال لب ریز گردیده - تربیت خان را بخلعت و باضافهٔ پانصدي سه صد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار و بحکومت صوبهٔ مذکور و اسپ و فیل بر نواختند *

پنجم [ذي الحجه] اصالت خان و صلابت خان بعنایت اسپ با زین نقره سر افراز گشتند - به کنور رام سنگه پسر کلان راجه جیسنگه فیل مرحمت شد *

هفتم [ذي الحجه] به نذر بي طغائي امام قلي خان خلعت و خنجر مرصع و شمشیر و سپر هر دو با یراق طلاي میناکار و بیست هزار روپیه نقد عنایت نموده مصحوب نذر بیگ که سابقا چهار هزار روپیه باو عنایت شده بود بخلعت و اسپ و هزار روپیه نوازش یافت - درین تاریخ چون معروض اقدس گردید که صوبه دار تته غیرت خان برادر زادهٔ عبد الله خان بهادر فیروز جنگ مراحل زندگی در نوردید شاه خان را به خلعت و شمشیر و باضافهٔ پانصدي پانصد سوار بمنصب دو هزاري هزار و هفتصد سوار و بصوبه داري صوبهٔ مذکور و مرحمت اسپ سرفراز گردانیدند *

نوروز جهان افروز

درین هنگام میمنت اتسام که از صیت فیض گستری خاقان ممالک ستان دلهای جهانیان نمودار قرردین بود - و از صوت جود پروری خدایگان جهان خواطر عالمیان مسرت آگین - آفتاب گیتی افروز پس از انقضای هفت ساعت و دوازده دقیقه و پنجاه و نه ثانیه از روز چهار شنبه نهم ماه ذی الحجه سال هزار و پنجاهم هجری نور افزای برج حمل گردید - پاد شاه گردون جاه بر سریر کامرانی و کامروائی جلوس فرموده کشت امید اهل روزگار به ابر افضال و ادرار سرسبز و شاداب گردانیدند - و پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش را بعنایت خلعت خاصه و جیقهٔ مرصع و جمدهر خاصه و شمشیر خاصه و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلای میناکار و زین طلای ساده و فیل از حلقهٔ خاصه بایراق نقره و ماده فیل سر بلند گردانیده باز بکابل رخصت فرمودند - و راجه جیسنگه و جان سپار خان و هریسنگه راتهور و راجه جیرام و نورالدوله ولد میرحسام الدین آنجو وراي کاسیداس و ناهر و اندرسال هادا و خلیل بیگ و چندر بهان کچواهه و گروهی دیگر از منصبداران در خدمت آن عالي نسب مرخص گشتند - راجه جیسنگه بمرحمت خلعت و جمدهر میناکار با پهولکٹاره و اسپ با زین مطلا سر بر افراخت - و بخشگری منصبداران بجان سپار خان که پیش ازین با علیمردان خان دستوري یافته بود و بخشیگری احدیان بخلیل بیگ مفوض گردید - زاهد خان کوکه که فوجداری میان دواب بدو منوط بود از اصل و اضافه

بمنصب هزاري هزار سوار سر بر افراخته بدکن معین شد - ابراهیم بکاول نذر محمد خان که خان مزبور مصحوب او یک شنقار و چارده چرغ بطریق ارمغانی ارسال داشته بود باستلام آستان جهانداري رخ بر افروخته طیور مذکور بنظر فیض گستر در آورد . و هژده اسپ و بیست و پنج شتر از خود پیشکش نمود - و بعنایت خلعت و انعام ده هزار روپیه نقد سر بر افراخت *

دهم [ذي الحجه] خدیوحق آگاه بمراسم معهودهٔ عید اضحی پرداختند - درین تاریخ سید چاون بعنایت خلعت و اسپ و نظم سرکار بهکر مباهي گشت - و شریف خواجه پسر صالح خواجه که او در بلخ میگذراند و برادرش هاشم خواجه در ده بید که از مضافات سمرقند است بسر مي برد - از بلخ آمده پیشانی طالع بخاک آستان خواقین سجده گاه بر افروخت - و نه اسپ و ده شتر پیشکش گذرانید - و بمرحمت خلعت و انعام چار هزار روپیه سر افرازگردید- بخواجه عبد الغفار ده بیدی نزیل بلخ دوهزار و پانصد روپیه عنایت نموده فرستادند *

یازدهم [ذی الحجه] پیشکش جان نثار خان معروف بفدائي خان دو فیل که از اقطاع خود فرستاده بود بنظر اکسیر اثر درآمد *

پانزدهم [ذي الحجه] موسوي خان صدر بعنایت مادهٔ فیل بلندپایکی یافت *

شانزدهم [ذي الحجه] راجه جسونت سنگه از وطن بدرگاه گیتي پناه آمده دولت ملازمت اندوخت *

بیستم [ذي الحجه] خواص خان باضافهٔ پانصد سوار

بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار و پانصد سوار - و صلابت خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار سوار - و مکرمت خان باضافهٔ پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي دو هزار سوار - و از اصل و اضافه ذو الفقار خان بمنصب هزار و پانصدي هزار و دویست سوار - و سید محمد ولد سید افضل که از تغیر زاهد خان بخدمت فوجداری میان دو آب سر برافراخت بمنصب هزاري پانصد سوار - و سید نور العیان بمنصب هزاري سه صد سوار - نوازش یافتند *

بیست و یکم [ذي الحجه] براجه راي سنگه فیل و بسر انداز خان خدمت فوجداری چکلهٔ جمو از تغییر شکر الله عرب و به رحمت خان ماده فیل - و بمیر کلان قوش بیگي امام قلي خان هزار روپیه عنایت شد *

بیست و دوم [ذي الحجه] راو امر سنگه بخلعت و اسپ با زین نقره و فیل - و چتر بهوج چوهان بخلعت و اسپ - سر برافراخته - بخدمت پادشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش مرخص گشتند *

بیست و چهارم [ذی الحجه] خلیل الله خان بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار و بخدمت قوش بیگي و آخته بیگي سرفراز گردید *

بیست و هفتم [ذی الحجه] که روز شرف بود یمین الدوله اصناف اشیاء نفیسه و انواع تنسوقات که قیمت آن سه لک روپیه

شد پیشکش گذرانید - پیشکش اسلام خان اقسام جواهر و دیگر امتعه از نظر اقدس گذشت - و متاع یك لك روپیه بقبول موصول شد - از روز نوروز تا روز شرف متاع هفت لك روپیه از جملهٔ پیشکش پادشاهزادهای کامگار و امرای نامدار به پذیرائی رسید - راجه جسونت سنگه بعنایت خلعت و دهوپ مرصع نوازش یافت - سیادت خان بمنصب هزاری ذات و چارصد سوار از اصل و اضافه عز افتخار اندوخت *

غرهٔ محرم [سنه ۱۰۵۱] بمیر برکه فیل - و بملا عبد الحکیم سیالکوتی دویست مهر - انعام فرمودند - مهیس داس راتهور را پس از درگذشتن راجسنگه بخلعت و اسپ سرافراز ساخته حل و عقد مهمات راجهٔ جسونت سنگه بدو تفویض فرمودند *

پنجم [محرم] سعید خان بهادر ظفر جنگ از کابل آمده دولت تقبیل عتبهٔ اقبال دریافت - و هزار مهر نذر گذرانید *

هفتم [محرم] بزیارت مرقد نورانی حضرت جنت مکانی انار الله برهانه پرداخته بعد از ادای آداب زیارت مبلغ ده هزار روپیه بسدنهٔ آنجا و دیگر مستحقان و محتاجان عطا فرمودند - دو هزار روپیه بمیر شکاران نذر محمد خان که با ابراهیم بکاول جانوران شکاری آورده بودند عنایت شد - درین تاریخ چون معروض اقدس گشت که ظریف مخاطب بفدائی خان در بندر لاهری رخت هستی بربست - حکیم خوشحال بجای او معین شد - و جان نثار خان بخطاب سابق خود فدائی خان نامور گردید - در نخستین

عشرهٔ این ماه دو هزار روپیهٔ مقرر به نیازمندان رسید *

یازدهم [محرم] هزار سوار از منصب راجه جسونت سنگه که پنجهزاری پنجهزار سوار بود دو اسپه سه اسپه مقرر نمودند - و از اصل و اضافه آقا افضل که بدیوانی صوبهٔ دارالخلافهٔ اکبرآباد سر برافراخت بمنصب هزار و پانصدی شش صد سوار - و مهیس داس مهابت خانی بمنصب هزاری هشتصد سوار - و هریکی از الله قلی ولد یلنگتوش و رای سنگه جهالا بمنصب هزاری پانصد سوار نوازش یافتند *

هژدهم [محرم] هرکدام از اصالت خان و بهمنیار ولدیمین الدوله بعنایت فیل سرافراز شد *

بیست و دوم [محرم] اهتمام خان از دکن آمده بدولت استلام آستان کیوان مکان رسید - و سه فیل پیشکش نمود - و بمرحمت خلعت و اسپ و فیل و تهانه داری غوربند از تغییر همت خان بلند پایگی یافت *

بیست و پنجم [محرم] ابراهیم بکاول نذر محمد خان را بخلعت و اسپ و انعام پنج هزار روپیه و همرهان اورا بانعام دو هزار روپیه سرمایهٔ افتخار بخشیده رخصت انصرام دادند - مرشد قلی خان بخدمت دیوانی ملتان سرافراز گردید *

مالش دادن اعظم خان صوبه دار گجرات فتنه پژوهان نواحی احمد آباد را و گرفتن پیشکش از زمیندار جام

چون در سال هشتم جلوس عالم آرا خدمت نظم و نسق صوبهٔ

گجرات که کان شوریده سران نساد نژاد است - و مکان فتنه گران شورش نهاد - باعظم خان عنایت شد - او استیصال شقاوت پیشگان کاتهي و کولي که از ضلالت و بیخردي بره زني و دزدي همواره رعایا و متردین آن ملک را ایذا میرسانیدند - و در خرابی و ویرانی ولایت می کوشیدند وجه همت ساخته پیش از داخل شدن احمد آباد بتادیب کولي واره و دیگر سرتابان آنجانب پرداخته این گروه نساد پژوه را از قرار واقع تنبیه کرد - و در مواضع پرگنهٔ بهیل از محال اوطان کولیان دو قلعهٔ محکم بنا نموده یکی را باعظم پور و دو یمین را خلیل آباد بمناسبت نام پسر خود میر خلیل موسوم گردانید - و در کاتهی واره در موضع چوراران پوري که میان اوطان کاتهیان واقع است قلعهٔ متیني و دیگر عمارات مرتب گردانیده آن مقام را شاه پور نامید - و اکثر ایام بارش در حدود بعیده بسر برده متمردان آن نواحي را مالش بسزا داد - و از ابتداء گولي واره سمت جالور تا انتهای کاتهي واره که بثغور جام و بهارا و ساحل دریاي شور پیوسته است هیچ مفسدی را مجال نماند که دست تطاول و تعدي بر ضعیفی دراز کند - و سفار و تجار بطمانینت خاطر ره نوردی فرا پیش گرفتند - و ازان رو که در مدت حکومت او از مرزبان جام اطاعتي که زمینداران را باید نمود بفعل نیامده بود خان مزبور بعزیمت تادیب او بره نوردی در آمد - و چون هفت کروهی نوا نگر که محل اقامت مرزبان مسطور است رسید - و فرصت گرد آوری مواد نبرد نیافته برهنمائي عقل عافیت گزین مسلک فرمان پذیري پیش گرفت - و بزلات

رفته و عصیان گذشته اعتراف نموده بقصد دیدن صوبه دار از نوا نگر روانه گردید - پس ازان که دو کروهی معسکر منزل گزید - اعظم خان بدو گفته فرستاد که تا پیشکش مقرر نسازد و دار الضرب نوا نگر را که وسط ولایت اوست و دران محمودي سکه می زند بر طرف نکند رستگاری او صورت نخواهد بست - زمیندار مزبور که از اطاعت گزیر نداشت دادن صد اسپ کچهی و سه لک محمودي برسم پیشکش و بر انداختن دار الضرب قبول نمود - و نیز قرار داد که رعایاي نواحی احمد آباد را که بملک او در آمده اند از سر زمین خود بر اورد تا بمسکن و مقام خود روند - و هرگاه ناظم احمد اباد به تنبیه و تادیب کراس سولس آنجا بپردازد پسر خود را با جمعیتی نزد صوبه دار بفرستد - و بعد از پذیرائي پیشکش وجز آن نزد اعظم خان آمد - و خان خاطر از مهم او وا پرداخته بشاه پور مراجعت نمود *

دوم صفر راجه جسونت سنگه بعنایت فیل از حلقهٔ خاصه سر بلند گردید *

پانزدهم [صفر] سید خادم بخلعت و منصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه و فوجداری و جاگیر داری منڈ سور از تغییر شمس الدین پسر نظر بهادر خویشگي و مرحمت اسپ و فیل سر افراز گشته دستوری آنصوب یافت - بسید محمد فوجدار میان دو آب فیل عنایت شد *

هفدهم [صفر] پیشکش میر شمس تیولدار برودہ یک فیل و نه اسپ بنظر اقدس در آمد - شریف خواجهٔ ده بیدی بعنایت و اسپ - چو مر خان بعطای ماده فیل سر بلند گردیدند *

بیست و دوم [صفر] دوستکام ولد معتمد خان بخدمت بخشیگری و واقعه نویسی صوبهٔ بنگاله سر برافراخته مرخص گشت و مصحوب او برخی مرصع آلات و صد اسپ ازانجمله دو از طویلهٔ خاصه با زین طلای میناکار و زین طلای ساده بفهرست جریدهٔ مفاخر پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر ارسال نمودند *

بیست و پنجم [صفر] چارده اسپ و هژده شتر پیشکش اسمعیل موت زمیندار ملتان از نظر اقدس گذشت *

بیست و ششم [صفر] مجلس عرس حضرت جنت مکانی در روضهٔ منیعهٔ آن خلد نشین انعقاد یافت - و بامر اقدس معین پور خلافت با جمعی از امرا بان مکان فیض نشان رفته آداب زیارت بجا آوردند - و مبلغ ده هزار روپیه باهل استحقاق قسمت نمودند *

بیست و نهم [صفر] محلدارخان از تعیناتیان بنگاله بالتماس اختر برج خلافت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر بعنایت نقاره مفتخر گردید - چون نهری که اهتمام حفر آن بنابر التماس علی مردان خان برو مقرر شده بود و یک لک روپیه از سرکار والا موافق برآورد بخان مذکور حواله گشته بنواحی شهر رسید - بخلیل الله خان حکم شد که باتفاق دیگر بندهائی که درین کار وقوف دارند و معماران در حوالی شهر بر کنار نهر بجهت باغ مکانی که مراتب نشیب و فراز داشته باشد تا حیاض و انهار و آبشارها و فوارهای دلخواه مقدس ترتیب یابد برگزیند - پس ازان که مکانی بدین کیفیت یافته آمد بموجب حکم اقدس مطابق طرحی که پسندیدهٔ طبع دشوار پسند بود سوم ربیع الاول اساس عمارت نهادند - و بیست

وچهارم جمادي الاولی این سال شروع در نشاندن اقسام اشجار اثمار سرد سیري و گرم سیري از انبه و شاه آلو که کیلاسش نیز خوانند و زرد الو و شفتالو و آلوچهٔ کوکچهٔ سلطاني و ناشپاتي و سیب و بادام و به و توت بیدانه و نارنج و کوله و دیگر فواکه - و غرس سرو چنار ونهال اصناف گل و ریاحین نمودند *

چهارم ربیع الاول قلیچ خان که از قندهار متوجه درگاه سلاطین مطاف شده بود بصوبه داری ملتان از تغییر نجابت خان عزاعتبار اندوخت - امیر خان ولد قاسم خان نمکی بخلعت و اسپ و خدمت ضبط سیوستان از تغییر قزاقخان سر بر افراخت - سالیانهٔ حکیم مومنا از اصل و اضافه بیست و هشت هزار روپیه مقرر شد - به فضیل برادرزادهٔ مقرب خان هزار روپیه عنایت فرمودند *

هفتم [ربیع الاول] راجه بیتهلداس از جاگیر خود رسیده تلثیم آستان اقبال نمود - و جم قلي از تغییر معز الملک بحکومت بندر سورت مباهي گردید *

درین تاریخ راقم این صحیفهٔ دولت را بزر سنجیده سه هزار روپیهٔ هم سنگ انعام نمودند *

شب دوازدهم [ربیع الاول] مجلس گرامی میلاد خاتم و فاتح باب نبوت صلوات الله و تسلیماته علیه و علی اله و اصحابه بآئین مقرر آراسته گشت - و دوازده هزار روپیهٔ معهود بمستحقین عطا کردند *

هفدهم [ربیع الاول] سید خان جهان از جاگیر خود گوالیار آمده احراز شرف تقبیل عتبهٔ سنیه نمود - و هزار مهر نذر و یک فیل

پیشکش گذرانید - راجه امر سنگه نبیرهٔ راجه رام داس نوروزی که همراه خان مزبور آمده بود نیز باستلام عتبهٔ فلک رتبه جبین بخت بر افروخته یک فیل پیشکش نمود *

هژدهم [ربیع الاول] کوچک بیگ کنکس که از بلخ بارادهٔ بندگی درگاه والا آمده بود دولت کورنش دریافت - و بعنایت خلعت و انعام دو هزار روپیه کامیاب شد *

نوزدهم [ربیع الاول] راجه بیتهلداس بعنایت فیل از حلقهٔ خاصه سربر افراخت *

بیست و هفتم [ربیع الاول] پادشاه مهربان عفو تقصیر جعفر خان نموده او را بمنصب سابق سربلند گردانیدند *

نگارش جشن قمري وزن

روز شنبه چهارم ربیع الثاني سنه هزار و پنجاه و یک مطابق بیست و دوم تیر جشن قمري وزن لختتام سال پنجاه و یکم و افتتاح سال پنجاه و دوم از عمر ابد طراز بهزاران زیب و زینت آرایش پذیرفت - و آن ذات ذات السعادات برسم هر سال بطلا و دیگر اشیاء معهوده وزن نموده آمد - خاقان جهانیان سر بر خلافت را بجلوس مقدس مطلع انوار الهي ساخته بزر نثار دامن امید جهاني بر آمودند - و سید خان جهان را باضافهٔ هزاري هزار سوار بمنصب شش هزاری شش هزار سوار پنج هزار سوار دو اسپه سه اسپه وبعطاء اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و اسلام خان را بعنایت دهوپ مرصع - و راجه جسونت سنگه را بمرحمت اسپ از طویلهٔ خاصه

با یراق طلا - و راجه رای سنگه را بعنایت نقاره کامیاب گردانیدند - و رام سنگه ولد کرمسي راتهور را از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات وهفتصد سوار سرافراز ساختند - وغضنفر ولد الله ویردی خان را بعنایت خلعت و خدمت توزک برنواختند *

دهم [ربیع الثاني] به رای تودرمل فوجدار و امین چکلهٔ سهرند خدمت فوجداری لکهي جنگل نیز تفویض نمودند *

هفدهم [ربیع الثانی] خلیل الله خان بعنایت فیل مفتخر گشت *

غرهٔ شهر جمادی الاولی بپادشاهزدهٔ کامگار محمد اورنگ زیب بهادر محبوب کاظم ملازم آن غرهٔ ناصیهٔ سلطنت ده اسپ تچاق عنایت نموده فرستادند *

یازدهم [جمادی الاولی] معتقد خان از صوبهٔ اودیسه آمده بدولت ملازمت رسید - و هزار مهر نذر و لختي جواهر و مرصع آلات و شصت فیل نر و ماده از انجمله پانزده با یراق نقره که قیمت مجموع چار لک روپیه شد پیشکش گذرانید - خواجه روز بهان که از خواجه سرایان معتمد درگاه والا است بعنایت فیل سربر افراخت *

پانزدهم [جمادي الاولی] سعید خان بهادر ظفر جنگ بخلعت خاصه قامت اعتبار بر آراسته بحکومت صوبهٔ پنجاب سرافراز گردید - و خانه زاد خان خلف او را بعنایت خلعت و منصب هزار و پانصدي ذات و هزار سوار از اصل و اضافه و فوجداری دامن کوه کانگره بجاي راجه جگت سنگه و فوجداری جمو از تغییر سرانداز خان مباهي ساختند *

عصیان ورزیدن جگت سنگه ولد راجه باسو و رسیدن او بپاداش افعال نکوهیده

هرگاه غمام انعام باقتضاء حکمتي بر ساحت احوال یکي از بندگان که نه در خور این نعمت باشد بارش نموده ریاض اماني و آمال اورا سرسبز و شاداب گرداند - بموداي کریمه - وَ اِذَا اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَ نَاٰى بِجَانِبِهٖ - ضبات وساوس نفساني آفتاب خرد صواب گزین را چنان تیره کند که شاه راه رستگاري از برزن تاریک گرفتاری باز ندانسته توالی نعم ولي نعمت حقیقی را باعث سرکشی وناسپاسي سازد - حجاب هواجس شیطانی دیدهٔ انجام بین را چنان باز پوشد که زبان از سود باز نشناخته تواتر منح منعم تحقیقي را موجب غفلت و حق ناشناسی - لاجرم منتقم قدیر بفحوای مکرمهٔ - وَ اِذَا اَرَدْنَا اَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً اَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا - درکمترمدتی اسباب عزت و مکنت اورا مواد مذلت و مسکنت ساخته باعث اعتبار دیگران و انتباه خود سران گرانده

چو واژون شود مرد را روز گار * همه آن کند کش نیاید بکار

مصداق این مقال حال بد مآل جگت سنگه است - زاجروپ پسر کلان آن تیره اختر که درظاهر برای بعض مصالح فاسده و مارب کاسدهٔ پدر از و اظهار بیزاری و ناساز گاري مي نمود درسال دوازدهم جلوس اقدس که دارالسلطنهٔ لاهور بنور ماهچهٔ رایات اقبال فروغ آمود بود بفوجداری دامن کوه کانگره و گرفتن پیشکش از سرزبانان آن نواحی

دستوري یافته بود - سال سیوم این دور که موکب جلال درنزهتگاه کشمیر اقامت داشت از سازش پنهانی که آن نا خلف را با پدر بد سلف بود آثار عصیان بروي روز - و چون این معنی بر ملا افتاد جگت سنگه شوریده بخت بذریعهٔ بعضي از ملتمزمان بساط حضور بعرض اشرف رسانید - که اگر فوجداری دامن کوه به‌بنده مفوض گردد تعهد می نماید که هم آن بی‌هوش باطل‌کوش را بدست آورده بمکافات کردار ناشایسته رساند - و هم چار لک روپیه از مرزبانان این سرزمین برسم پیشکش تحصیل نماید - پس ازان که ملتمس او بشرف پذیرائي رسید - آن تنگ حوصله بعد از رسیدن و طن برفتن بارتفاع جبال و ضیق سبل و اشتباک غیاض مغرور گشته در ظاهر اطاعت اوامر و نواهی بادشاهی باز مینمود - و در باطن باسباب تمرد و سرکشی پرداخته در احکام قلاع خصوصا قلعهٔ تارا گده که بر قلهٔ کوه آسمان سا بنا نهاده بآلات و ادوات قلعه داری بر آموده بود - و باعتقادبی سداد خود براي روز بد ماءمنی آماده ساخته می کوشید - تا انکه آن دراز امل کوتاه خرد قدربندگی این درگاه کیوان مرتبت بسان سورجمل برادر خود که بکیفر اعمال نا پسندیده بهزاران خواری ره گرای جهنم گشت - چنانچه گزارده خواهد شد - نشناخته اسباب زوال و نکال خود سرانجام داد - بعد ازان که این ماجری بکرامت استماع ایستادگان قوایم سریر خلافت رسید فرمان قضا جریان بطلب او شرف صدور یافت - وچون عرضه داشتی مشعر بر عذری چند بآستان معلي فرستاد و ازان خلاف حکم معلی بوضوح نمی پیوست سریر آرای جهانبانی سُندر کب رای را بتفحص احوال او فرستاده فرمودند - که

اگر آن گمراه نامه سیاه از جهالت و ضلالت باندیشهٔ تباه عصیان افتاده باشد بروخامت عاقبت نمک حرامي که سرمایهٔ نا کامی امست - آگاه گرداند - و منشور والا مکرر در باب طلب آن فتنه آگین شقاوت گزین مصحوب او صادر شد - سندر بعد از ملاقات او بدرگاه آسمان جاه معروض داشت که اگرچه در ظاهر خود را مغلوب هراس وانموده التماس مي نماید که یکسال او را در وطن باز گذارند و راجروپ را می فرستد که استعفاء جرایم پدر و خود نموده ملتزم سدهٔ سنیهٔ جهانبانی باشد - اما از شاه راه اطاعت انحراف ورزیده امست - و در تعبیهٔ اسباب هلاک خویشتن می کوشد - ازانجا که که بعد از رسیدن عرضداشت سندر گمانی که در بارهٔ آن ره گرای نادانی بخاطر اولیاي دولت راه یافته بود بیقین پیوست - سه‌قشون از ابطال رجال و مساعیر قتال براي استیصال آن بادیه پیمای پریشاني بسرداری سه بندهٔ جدکار اخلاص شعار از پیشگاه جلال مقرر گشت - یکی بید خانجهان با نظر بهادر خویشکی و شمس الدین راد او ذوالفقارخان و راجه امرسنگه نروری و سید لطف علی وجلال الدین محمود وراودن سنگه بهدوریه و میر بزرک و سرمست ولداعتماد رای و جمعی از منصبداران و احدیان تیر انداز و تفنگچي وزمینداران دوم سعید خان بهادر ظفر جنگ با پسران و خویشان خود و راجه‌راي سنگه و التفات‌خان صفوي و گوپال‌داس سیسودیه و رای سنگه جهالا و کرپا رام و نادعلی و چیت سنگه و جمعي دیگر از منصبداران و احدیان تفنگچی و تیر انداز و مشکی بیگ بخشی مهین پور خلافت با هزار سوار از تابینان آن قرهٔ باصرهٔ جهانبانی - سوم

اصالت خان با عبد الکافی برادرش و محمد امین و محمد مومن پسران شاه قلی خان و دیگر بندهای منصبدار و احدی و خسرو بیگ ملازم یمین الدوله با هزار سوار از تابینان او و پانصد سوار اسلام خان با بخشی خان مذکور - کار فرمائی افواج سگانه پادشاهزادهٔ والا نژاد مراد بخش مقرر ساخته فرمان واجب الاذعان ارسال داشتند - که آن والا نسب با راجه جیسنگه وراوامر سنگه و جان نثار خان و اکبر قلی سلطان ککهر و هری سنگه راتهور و چندر من بندیله و دولت خان قیام خانی و رای کامیداس و خضر سلطان ککهر وخلیل بیگ با هفت صد احدی و ناهر سولنکی و بابوی خویشگی و دیگر منصبداران از صوبهٔ کابل براه سیالکوت متوجه پیتهان گردد - و هفدهم جمادی الاولی افواج ثلثه را مرخص ساخته فرمودند که تا رسیدن بادشاهزادهٔ عالی تبار سید خانجهان و سعید خان بهادر ظفر جنگ در رای پور و بهرام پور توقف گزینند - و اصالت خان بجمو شتافته زمینداران آن نواحی را فراهم آرد - و بعد از آمدن پادشاهزادهٔ رفیع تبار بحوالی پیتهان هر سه بخدمت آن گرامی نسب رسیده در هدم بناء فساد این بد بنیاد مساعی جمیله بتقدیم رسانند - و هنگام رخصت سید خان جهان را بعنایت خلعت خاصه و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا ومطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با ماده فیل و یک لک روپیه نقد بطریق مساعدت سر بلند گردانیدند - و خان ظفر جنگ را بمرحمت خلعت خاصه و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلاء دیگری با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با ماده فیل - و هر

کدام از اصالت خان و راجه رای سنگه و التفات خان و نظر بهادر خویشگي و ذوالفقار خان و شمس الدین ولد نظر بهادر و راجه امر سنگه نروري و گوکلداس سیسودیه و رایسنگه جهالا را بعنایت خلعت و اسپ - و بعضي را بعطای اسپ سر افتخار برافراختند. و واقعة نویسی فوج سید خانجهان به سلطان نظر - و واقعة نویسی فوج سید خان بهادر ظفر جنگ بقاضی نظاما مقرر شد - تتمهٔ این ماجرای عبرت انزا بمکانش باز گذاشته بنگارش وقایع حضور پرنور می پردازد *

بیست و یکم [جمادی الاولی] از واقعهٔ دارالخلافهٔ اکبر آباد بعرض اقدس رسید - که وزیر خان ناظم آن صوبه بقولنج ره گرای آخرت گشت - چون بدولت خواهی و قدم خدمت در خاطر خدیو بنده پرور جا داشت پادشاه مهر گستر آمرزش این دیرین بنده از درگاه ایزدي مسالت نمودند - و فرزندان اورا طلب داشته مشمول عواطف گردانیدند - و حراست قلعه و محافظت صوبهٔ دار الخلافه براجه بیتهل داس تفویض نموده اورا بعطاي خلعت خاصه نوازش فرمودند - ظفر خان که قریب دو سال بی منصب و جاگیر گوشه نشین بود دولت ملازمت اندوخته بمنصب سابق کام اندوز گشت *

بیست و پنجم [جمادی الاولی] به نخستین پور خلافت خلعت باراني عنایت شد - و یمین الدوله خانخانان و دیگر نوئینان والا مکان نیز بمرحمت خلعت باراني سربرافراختند - چون بیست و هشتم ملکه بانو دختر یمین الدوله مهین همشیرهٔ حضرت مهد

علیا بنقاب ممات رو در پوشیده بود - بیست و نهم حضرت خاقانی بمنزل یمین الدوله تشریف‌فرموده آن نوبنین بلند مقدار را بمراحم پادشاهانه تسلیه بخشیدند - درین تاریخ الله وردی خان از دارالملک دهلی و نجابت خان ولد میرزا شاه زخ از ملتان آمده سعادت تقبیل عتبهٔ والا دریافتند *

ابتدای سال پنجم

از دوم دور جلوس مقدس سریر آرای جهانبانی حضرت صاحب قران ثانی

هزاران سپاس مرکار ساز عالم - و کامپرداز بنی آدم را که روز یکشنبه غرهٔ جمادی الثانیه سنه هزار و پنجاه ویک موافق هفدهم شهویور ماه سال سعادت اشتمال پنجم از دوم دور اقدس بفرخی و فیروزی آغاز شد - و طایر امید جهانیان ببال روائی در پرواز *

درین تاریخ پادشاهزادهٔ بلند قدر محمد شاه شجاع بهادر را بعنایت خلعت خاصه و انعام لالی یک لک روپیه نوازش فرمودند نجابتخان را بعنایت خلعت و اسپ با زین مطلا وفیل سر برافراخته بهمراهی پادشاه زادهٔ والا تبار مراد بخش معین ساختند - بمیر عبد الله صفوی چار صد مهر انعام شد - پدر او میر عارف بن سام میرزا برادر زادهٔ شاه طهماسپ صفوی درزی درویشی و جهانگردی در دارالسلطنهٔ لاهور بسعادت ملازمت حضرت عرش آشیانی فایز گشته از غریب پروری آن پادشاه درویش نواز دل از گلشن همیشه بهار هندوستان بهشت نشان بر نگرفت - و بلباس خدا پرستی و ازادی مدتی بسر برده در دار السلطنه رخت مسافرت بدار آخرت بربست - مرشد قلی دیوان ملتان که بحکم جهان مطاع روانهٔ

پیشگاه حضور شده بود - شرف ملازمت دریافته بمرحمت فیل سربلندي یافت *

پانزدهم [جمادي الثانیه] معتقد خان بعنایت خلعت و حراست حصن رهتاس سرافراز گردید *

بیست و سوم [جمادی الثانیه] بپادشاه زادهٔ والا تبار مراد بخش دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکي با زین طلاي میناکار دیگری با زین طلای ساده ارسال داشتند - مکرمت خان بخلعت و باضافهٔ پانصدی هزار سوار بمنصب سه هزاري سه هزار سوار و بعنایت نقاره و اسپ با زین نقره و صوبه داری دار الملک دهلي مفتخر گشته دستوري یافت - هریکی از شادخان ناظم تته و محمد زمان طهراني از اصل و اضافه بمنصب دو هزاري دو هزار سوار فرق مباهات بر افراخت *

چهارم رجب عبد الله خان بهادر فیروز جنگ بامر معلی از اسلام اباد - و قلیچ خان از ملتان آمده ناصیهٔ طالع باستلام سدهٔ سنیه برافروختند - و هریکی هزار مهر نذر گذرانید - و نخستین ده فیل و دو یمین هزده اسپ تلچاق پیشکش نمود *

هفتم [رجب] بمهین پور خلافت دو اسپ از طویلهٔ خاصه که یکی ازان طرق اسپي است سر آمد خیولی که ظریف از بصره آورده بود با زین طلاي میناکار و زین طلاي ساده مرحمت شد *

پانزدهم [رجب] عاقل خان بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب دو هزاري پانصد سوار و بخدمت میرسامانی بلند پایگی یافت - و رای رایان بمرحمت خلعت و خدمت دیوانی

بیوتات از تغیر عاقل خان سرفراز گردید - داروغگی داغ بسیادت خان و امینی آن بنور الحسن مفوض گشت *

شانزدهم [رجب] عبدالله خان بهادر فیروز جنگ را بخلعت خاصه و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلا دیگری با زین مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه - و هر کدام از قلیچ خان و رستم را که از سنبهل آمده ادراک دولت ملازمت نمود بخلعت و اسپ سربلند گردانیده دستوری دادند - که بپادشاه زادهٔ والا نسب مراد بخش پیوسته باستیصال جگت سنگه میپردازند *

چون بیست و نهم جمادی الاولی مهین کوکب فلک اقبال را از بطن دختر سلطان پرویز صبیهٔ بوجود آمده بود بپاک نهاد بانو بیگم موسوم شده درین تاریخ خاقان گردون سریر بمنزل آن والا گهر تشریف فرمودند - آن قرة العین خلافت بعد از ادای مراسم پا انداز و نثار پیشکش شایسته از جواهر و غیر آن بنظر انور در آورد - روز دیگر بادشاه جود گستر دلک روبیه بآن رفیع مقدار انعام فرمودند - ازانجا که توجه اقدس برگرد آوری افراس نجیبهٔ نکو منظر لطیف پیکر مبذول است - معز الملک حاکم بندر سورت که مورد سفاین و قوافل است و اجناس رغایب مجلوبه و اصناف غرایب مرغوبه دران از همه جا می آرند - بحکم اشرف اقدس جمعي را که بشناسائی این جاندار شگرف کردار موصوف بودند در سفن سرکار والا ببصره ولخساو دیگر اماکني که منشاء خیول جواد برق نهاد است فرستاده بود - و نیز بتجار ثروتمند که درسورت اقامت دارند و بگماشتهاي آنها که باطراف و اکناف آمد شد مینمایند

مقرر نموده که بکسان خود برنگارند - که در عربستان هرجا اسپ خوب بخرید بدست آید بخرند - آن جماعه درین سال هفتاد ویك اسپ عربي از محال مذکوره بمبلغ یك لك روپیه ابتیاع نموده بهبندر مزبور آورد ند - ازان میان سرخنگ اسپي بود از اسپان علی پاشا حاکم بصره از نسل غفزنام که ظریف بعد معاودت از سفارت روم چنانچه گذارش یافت ستایش نموده بکرامت امتماع رسانیده بود که آنرا بده هزار روپیه خریداري میکردم - علی پاشا راضي نشد - و درینولا کمان علي اکبر سوداگر که اینان را باشارهٔ معزالملک فرستاده بود بموجب وانمود او بدوازده هزار روپیه که سي وشش هزار لاري است خریدند - و چون معز الملک اسپان مذکور را بدرگاه والا فرستاد وهشتم رجب از نظر انور گذشتند - خاقان زمان از جوهرشناسي این اسپ را بپادشاه پسند موسوم ساخته سر طویلهٔ اسپان خاصه گردانیدند - و چل و پنجهزار لاري که پانزده هزار روپیه باشد در وجه قیمت آن مرحمت فرمودند - ازین جمله یک اسپ با زین طلا براجه جیسونت سنگه عنایت شد *

شب بیست و هفتم [رجب] ده هزار روپیهٔ مقرر بفضلا و صلحا رسید - عبد الرحیم بیگ اوزبك را بعطاء اسپ سر برافراختند *

هشتم [شعبان] پنج اسپ تپچاق بخان دوران بهادر نصرت جنگ عنایت نموده فرستادند - میرزا حسن صفوي را بخلعت و باضافهٔ پانصدی صد سوار بمنصب سه هزاري هزار و پانصد سوار و بمرحمت اسپ با زین نقره و فیل - و صف شکن پسر او را بخلعت و منصب هزاری ذات و چار صد سوار از اصل و

اضافه نوازش نموده بخدمت پادشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش رخصت دادند - راي تودرمل فوجدار و امين چكلهٔ سهرند چون خالصات آن ضلع چنانچه بايد آباد ساخته بود بعنايت خلعت و اسپ و فيل مباهي گشت - دوست محمد ولد سيد قلي اتاليق از ماوراء النهر رسيده بسعادت تقبيل عتبهٔ سنيه فايز گرديد - و در زمرهٔ بندها منسلک شده به خلعت و انعام چار هزار روپيه سر بلندي يافت *

چهاردهم [شعبان] عبد الله خان بهادر فيروز جنگ و اصالت خان بجهت عرض برخي مطالب از لشكر فيروزي آمده دولت ملازمت اندوختند - اصالت خان بجواب مقاصد كامياب گرديده و بخلعت فرق عزت بر افراخته مرخص شد - و خان فيروزجنگ چون غرض آمود بود دستوري انصراف نيافت - به بهادر خان فرمان شد كه از اسلام آباد بزودي در خدمت پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش رسيده در استيصال جگت سنگه بكوشد - و ضبط سركار اسلام آباد و فرو نشاندن غبار فساد باز ماندگان بنديلهٔ بد نژاد بفيروز جنگ تفويض فرمودند - و به خلعت خاصه بر نواخته رخصت نمودند - الله وردي خان بخلعت و اسپ با زين مطلا و فيل - و ظفر خان بخلعت و اسپ با زين نقره بلند پايگي يافته بخدمت پادشاهزاده مراد بخش رخصت يافتند *

شب پانزدهم [شعبان] ده هزار روپيهٔ مقرر باصحاب احتياج عطا فرمودند *

لشکر کشیدن شایسته خان ناظم صوبهٔ پتنه بر مرزبان پلامون

پلامون جنوب رویهٔ پتنه واقع شده - از پتنه تا سرحد آن ولایت بیست و پنج کروه است - و از سر آغاز آن ملک تا قلعهٔ که مسکن و ماسن زمیندار آنجا است پانزده - ازانجا که مرزبانان کوتاه بین آن سر زمین بجبال مرتفعهٔ صعب المرور و غیاض متراکمهٔ عسیر العبور مستظهر گشته باطاعت حکام آن صوبه چنانچه باید نمي پرداختند - پرتاب ولد بلبهدر چیرو که پدر بر پدر مرزبان آن ملک است و نیز منهج نا مستقیم آباي ضلالت انتما پیموده بعبد الله خان بهادر فیروز جنگ صوبه دار سابق که از اشتغال باستیصال پرتاپ اجینیه فرصت به تنبیه او نیافته بود پیشکشي نفرستاد - و اظهار انقیاد ننمود - و بدین معني مغرور گشته بشایسته خان نیز چنانچه باید نگروید - و چون کیفیت حال از عرضه داشت شایسته خان بعرض اقدس رسید - فرمان شد که خان مذکور با کومکیان آن صوبه همت بر استیصال او گماشته آن سر زمین را از لوث وجود بي بود او پاک گرداند - شایسته خان محمد طالب پسر خود را با پانصد سوار و هزار پیاده بحراست پتنه گذاشته هفدهم رجب با قریب پنجهزار سوار از بندهای درگاه و تابینان خویش و پانزده هزار پیاده از نوکر و زمیندار عازم تادیب و تنبیه آن مدهوش بادهٔ غفلت گردید - و خود باجمعی از بندهای پادشاهي در قول قرار گرفت - و زبردست خان را هراول - و آتش خان دکني وچندي دیگر را

برانغار - و بختیار خان دکني و جمعي را جرانغار - و سید مرزا برادر مختار خان را با جوقي چنداول ساخت - و افواج را آراسته رو براه نهاد - و پس ازان که بموضع گیا که مفصل و سرحد پٹنه و مضافات پلامون است رسیده روانهٔ پیش شد - در هر منزل خندقي بر دور لشکر کنده و خاک آنرا حصار ساخته گروهي از تفنگچیان را در ملچارهای اطراف بکیشک باز میداشت تا سیه روزگاران شبخون نتوانند آورد - و جمعي کثیر به بریدن درخت زار برگماشت و بقطع جنگل راه را وسیع ساخته پیش میرفت - و مواضع معمورهٔ دو سوي راه را پي سپر تاخت و تاراج میگردانید - مخاذیل در تنگناي جنگل و کوه کمین نموده هرجا قابو مي یافتند حرکت مذبوحي مي نمودند - برخي بآب تیغ دلیران خونخوار ره گراي آتش جهنم مي گشتند - و باز ماندگان بهزاران جان کندن نیم جاني بدر مي بردند - از غزاة دین نیز بعضي زخمي مي شدند و لختي بپایهٔ والای شهادت بر مي آمدند - و هنگام عبور افواج بر اماکن معروفهٔ این ملک سکان آنجا بادیه پیمای فرار مي شدند - وجمعي که از حماست بي جا و حمیت ناسزا ستیز و آویز مي نمودند بهزاران خواري مقتول و ماسور میگردیدند •

پنجم ذی القعده کندآوران ظفر آئین از منزل آرو بسمت شمال قلعهٔ پلامون رو نهادند - مقاهیر بر سر دو راهه فراهم آمده لختي به پیکار پرداخته راه گریز پیش گرفتند - و چون بر دور قلعه جنگل درهم یافته دشوار گزار بود - شایسته خان جمعي کثیر از بیلدار و تپردار باجوقي از تفنگچي و کماندار همراه یکي از تابینان خود فرستاد

تا بقطع اشجار جای خیمه آماده سازند - ایشان در باغی که قریب قلعه بود دایره کرده به بریدن درخت زار پرداختند - تبه کاران آشفته روزگار از هر سو درآمده بجنگ تفنگ هنگامهٔ نبرد گرم گردانیدند - حماة دین بدستیاری نصرآسماني غالب آمده گروهی را بگوری نیستي فرستادند - شایسته خان برین آگهي یافته لختی از بندهای درگاه و جمعي از تابینان خود بکومک فرستاد و خود با زبردست خان و دیگرهمرهان بر کنار رودي که پائین قلعهٔ پلاسون جاریست ایستاد - و چون مقاهیر در پناه منازل خارج قلعه به پیکار تفنگ پرداختند - و جمعي از مجاهدان اسلام شربت گوارای شهادت درکشیدند پیکارگزینان ظفر آئین اسپان گذاشته برقلهٔ کوهی که سرکوب قصبهٔ پلاسون بود برآمدند - وتا شام نبرد آرا بوده بسیاري را به تیر و تفنگ مجروح ساختند - پرتاب از مشاهدهٔ صریمت مردانهٔ مبارزان فیروزي دثار راه سلامت و رستگاری جز پیمودن جادهٔ اطاعت و خدمتگذاري ندیده بوساطت جمعی استدعا نمود که اگر رقم عفو بر جریدهٔ تقصیرات و زلات او کشیده آید هشتاد هزار روپیه برسم پیشکش بدهد - و من بعد سر رشتهٔ بندگی از دست نهلد - و چون مغلوب وسواس و هراس بود التماس نمود که خاطر از رعب و باس وا پرداخته به پتنه خواهم رسید - خان از شدت گرما و قرب ایام برسات باستصواب دیگر دولت خواهان درگاه سلاطین سجده گاه ملتمس او قبول نموده پیشکش گرفت - و بیست و دوم ذي القعده به پتنه برگردید *

برگشتن میر برکه از کابل و گذارش نبذی از پراگندگي احوال امام قلی خان حاکم توران

چون در سال سوم از دوم دور جلوس سعادت اساس امام قلی خان والی توران اوزبک خواجه را که نوکر معتمد او بود و بعزت و اعتبار اتصاف داشت از بخارا با نامهٔ مشتمل بر مقدمات وداد و معقولات اتحاد و ارمغاني بطریق حجابت فرستاده بود - خدیو اقبال بعد معاودت از سیر گلشن همیشه بهار کشمیر میر برکه را با نامهٔ محبت انگیز و امتعهٔ نفیسهٔ سواد اعظم هندوستان بهشت نشان بعنوان سفارت نزد خان مذکور روانه گردانیده بودند - درینولا که دیدهٔ رمد دیدهٔ امام قلی خان بشدت آشوب و درد دیرین از بینائی بي بهره گردید - و معاملات ملک داري و حکم گذاري که بي دیدهٔ بینا چنانچه باید بسر نرود رو باختلال نهاد - و نذر محمد خان کهین برادر او از ناسپاسی و کثرت آز چشم از حقوق تربیت و شفقت برادرانه در هنگامي که بایستي بمدد کاري و خدمت گزاري پرداخت باز پوشید - و در فکر انتزاع ملک او شد - و امام قلی خان دریافت که سلطانی دیدبانی ست - و آن بی قوت باصره صورت نه پذیرد - خصوصا با مخاصمت و منازعت برادري که از حق گذاري و وفاداري بي بهره است و از سعادت منشي و حسن خاتمت بعزم زیارت حرمین منیفین راهي گشت - میر برکه که این ماجری معروض داشته بحکم معلی از کابل معاودت نمود - و بآستان مقدس آمد *

اکنون لختی از احوال امام قلي خان و سلوک ناشایستهٔ
نذر محمد خان به طریق اجمال بر مینگارد

ازانجا که امام قلي خان بسلامت نفس و سماحت طبع سپاه را از خود رضامند داشت - و جماعهٔ اوزبکیه را که بشورش منشي و فتنه گرائي ضرب المثل اند باین دو صفت شایسته خرسند - اعیان آن گروه متفق الکلمه و متحد العزیمه گفتند - که باوجود نابینائي تا او زنده باشد سر بمطاوعت و متابعت دیگري خصوصا نذر محمد خان فرود نخواهیم آورد - نذر محمد خان برین معني آگهي یافته از راه مکرو خدیعت که نکوهیده خرد دوربین و ناپسندیدهٔ خردمند صواب گزین است - بامام قلي خان نوشت - که چون مرضي چنین عارض عنصر شریف شده اگر اجازت رود بسبیل عیادت بملازمت برسم - خان از فقدان قوه باصره و قرة العیني که بر مسند ایالت متمکن گردد بملک داری برادر تن در داده خواست که او را نزد خود طلبد - سران دولت اتفاق نموده گفتند که طلب چنین برادر جز شورش ملک و تفرقهٔ لشکر نتیجه نخواهد داد - لله الحمد که اگر بصارت خان مفقود گشته بصیرت موجود است - و معلوم ایشان است که پیش از سنوح این عارضه مهام ملکي و مالي بتدبیرات صایبهٔ این مخلصان دیرین رو براه شده است - اکنون نیز بخاطر جمع و دل فراهم مسند آرای ایالت باشند که ان شاء الله بمساعی جمیلهٔ این خیر اندیشان امور ملکي و مالي [redacted] ور سابق منتظم و منتسق خواهد بود - خان این مقدمات را [redacted] یونچ بي را نزد برادر فرستاد - تا اورا بنصایح

گیرا ازین فکر بی جا و آرزوی ناسزا باز آرد - و در پاسخ مکتوب او نوشت - که درین هنگام وضع روزگار مقتضی آمدن آن برادر باین دیار نیست - بهتر آنست که ازین اندیشه باز آمده منتظر وقت طلب باشد - نذر محمد خان بیطاقتی نموده پیش از رسیدن جواب نوشته در ظاهر بارادهٔ صید و شکار و در باطن بقصد سلب ملک و غصب حکومت برادر از بلخ برآمد - و چون پس از رسیدن سیونج بی و رسانیدن نوشتهٔ امام قلی خان و گزارش نصایح دریافت - که درین وقت که اوزبکیه دل نهاد ایالت او نیستند رفتن بخارا مصلحت وقت بر نمی تابد - بمشورت خیر اندیشان بران شد که بالفعل حصار را که سمرقند رویه واقع است بدست آرد - که بعد از تصرف آن سمرقند بزودی و آسانی مسخر خواهد گشت - و هرگاه آن دو ملک بتصرف در آید اوزبکیه و امام قلی خان را جز سپردن بقیهٔ ملک وگذاشتن حکومت چاره نخواهد بود - و بخارا بآسان روشی مفتوح خواهد گردید - و باین اندیشه سیونج بی را از رفتن بخارا باز داشت - و عبد العزیز پسر کلان خود را با عبد الرحمن دیوان بیگی بقصد کشایش حصار پیشتر راهی ساخت - وخود بآهستگی متعاقب اینان رو براه نهاد - سران اوزبکیه از توجه او بسمرقند آگهی یافته امام قلی خان را از بخارا بسمرقند آوردند - و نذر محمد خان به ده نوچغانیان رسیده عنان باز کشید - تا از لشکری که بتسخیر حصار فرستاده بود خبر آمد که دولت بی کنکس قلعه دار حصار پس از آمد شد رسل بدین عهد و پیمان که هرگاه نذر محمد خان را دریابد خان حراست قلعهٔ مزبوره بآئین

پیشین بدو تفویض نموده رخصت دهد - عبدالعزیز و عبد الرحمن بي را دید - نذر محمد خان بعد از استماع این خبر یکی از معتمدان خویش به نگاهبانی حصار فرستاد - عبد العزیز قلعه را باو باز گذاشته و دولت بی را همراه برداشته نزد پدر رسید - او از ده نو کوچ کرده براه دربند و بایسون بسمرقند راهي گشت - اما از روانه شدن امام قلي خان بسمرقند عنان جرات باز کشیده ره مي نوردید - درین اثنا بیگ اوغلي کنکس و باقي یوز که هم نزد امام قلی خان و هم در الوس خود اعتبار تمام داشتند مکتوبي منبي از مطاوعت و متابعت مصحوب پسر باقي یوز بوي فرستادند - او را از رسیدن این نوشته قوت و جمعیت بهمرسید - و ازانرو که اوزبکیه دریافتند که امام قلي خان جا نشیني را منحصر در نذرمحمد خان دانسته کام و ناکام به ایالت او راضي است - اوزبک خواجه را فرستاده گذارش نمودند - که مارا مانعی از انقیاد جز ادای لوازم وفاداری خان‌کلان نبود - اولی آن بود که چندی شکیبائي نموده فرصت میدادند تا بمداواي این مرض دشوار دوا بقدر مقدور پرداخته خود را از سر زنش جهانیان می رهانیدیم - اکنون جز فرمان پذیری چاره نیست - بهرچه اشاره رود بتقدیم رسانیده آید - در خلال این حال محمد زمان خواجه رئیس بخارا نوشتهٔ امام قلي خان رسانید - که چون آن برادر عنان تحمل از دست داده روانهٔ این صوب گشته است بسرعت هرچه تمامتر برسد - تاحکومت تمامی این ولایت بدو مفوض ساخته خود ره گرای سفر حجاز گردد - او از آمدن ایشان و وصول نگاشتهٔ امام قلي خان و پیغام

اوزبکیه مطمئن و مستظهر گشته بعجلت بسمرقند راهي گردید - پس ازان که بایوار و شبگیر بموضع ناکهان که از مضافات شهر سبز است رسید - بهرام پسر او که نزد امام قلی‌خان‌می بود و از جانب خان مزبور بحکومت شهر سبز می پرداخت آمده پدر را دریافت - و در شهر سبز بیگ اوغلی کنکس و باقی یوز با گروهی از همرهان بدو ملحق گشتند - و میان قاقلیق و سمرقند نذر طغائی و نظر بی بروتی و لتخی دیگر از سران اوزبکیه باو پیوستند *

چهارم شعبان این سال مطابق سنه هزار و پنجاه ویک هجری بمرقد منور کاشف اسرار خواجه احرار روح روحهٔ رسیده عبد العزیز را با عبد الرحمن بی نزد امام قلي خان فرستاد - و خود پایان آن روز بحصار سمرقند درآمده خان را دریافت - و در ارک قلعه نزول نمود - روز جمعه ششم شعبان در سمرقند خطبه بنامش خوانده شد - و همان روز عبد العزیز را بپایهٔ قلعخاني که در اوزبکیه عبارت از ولی عهدیست رسانیده بخطاب خانی مخاطب ساخت - امام قلی خان خواهش نمود که از راه هندوستان بزیارت اماکن شریفه بشتابد - او باین راضی نشد - و چون بیقین دانست که کهین برادر دیرین حقوق او را در نهانخانهٔ فراموشی گذاشته است در ماندن خود مصلحت ندیده ناگزیر راه عراق برگزید - و هشتم ماه مذکور از سمرقند ببخارا راهی گردید - نذر محمد خان از بیم آنکه مبادا گروه اوزبکیه دیگر باره متفق گشته او را از رفتن مکه باز دارند - عبد العزیز خان را در سمرقند گذاشته بر اثر برادر روانه شد - و بعد از وصول بمزار

قدوهٔ اولیاء کرام خواجه نقشبند قدس سره که یک فرسخي بخارا واقع شده در منزل اسلام خواجه شیخ اسلام بخارا فرود آمد - و عبد الرحمن را پیشتر بشهر فرستاده بر گذارد - که امام قلی خان هرچه از امتعهٔ خویش پیش از بر امدن خود بیرون فرستاده باشد باو باز گذاشته نگذارد که بعد از بر امدنش چیزی از حصار بر آورند - و پس از دو روز که او بصوب چار جو و مرو راهی گردید - به بخارا در آمده قدغن نمود که هیچکدام از اهل حرم او درین سفر همراهي ننماید - حتي آئی خانم که زوجهٔ محبوبهٔ او بود و آرزو داشت که در قطع مراحل و طي منازل رفیق بوده بزیارت حرمین سعادت اندوزد * * نظم *

غرض در ضمیری که افشرد پای * اساس وفا را نماند بجای

و از فزونی آز و شره لعل مرصع کمری را که از نیاگان ارثا باسم قلي خان رسیده بود - و ازین رهگذر نزد او گرامي بود طلب کرد - هرچند گرانبها نبود او بگوش قبول نشنفت - و با دلی آزرده و خاطری برهم خورده از بخارا روانهٔ حجاز گشت - و ابراهیم خواجه نقیب و نذر بیگ طغائی و رحیم بیگ پروانچی و خواجه میرک دیوان بخارا ونزدیک پانصد کس از اوزبک و غلام و جزان ره نوردی اختیار نمودند *

ارتفاع رایات فیروزی از دار السلطنه بنشاط اندوزی شکار کا نو و آهن

درینولا ایام بارش سپري گردید - و موسم زمستان که اوان

لطافت هوای هندوستان و زمان سیر این بوستان است در رسید - خاطر نشاط گرا بشکار گانو و آهن ؟ که بکوهستان زاد بوم جگت سنگه مطرود نزدیک است رغبت فرمود - و پانزدهم شعبان بعد از انقضاء یک و نیم پهر از روز سه شنبه بفراوان خجستگی بر فیل فلک هیکل ابر خرام از بارگاه خلافت رکضت نموده متصل باغ فردوس آئین فیض بخش و فرح بخش که از مخترعات طبع وقاد مومی ارکان جهانبانی است و شرح عمارات و تاریخ انجام بجایش نگارش خواهد یافت نزول اجلال فرمودند - و بهریک از خواجه خاوند محمود و ملا عبد الحکیم سیال کوئی دویست مهر - و بمیر ظهیر الدین علی دو هزار روپیه - و محمد آقای رومی هزار روپیه عطا نمودند - صباح آن مقام شد - روز دیگر سرای خواجه شمس الدین معسکر اقبال گردید - و درانجا پنج روز توقف کردند - فریدون ملازم علی مردان خان بانعام پنج هزار روپیه کامیاب گشت - درین منزل بعرض مقدس رسید که اواخر روز پنجشنبه هفدهم شعبان یمین الدوله آصف خان خانخانان مهپه سالار بساط حیوة در نوردید - خاقان مهر گستر را نظر بر فزونی عواطفی که بران مکمن اسرار پادشاهی بود و حقوق خدماتی که آن سرامد ارکان سلطنت برین دولت جاوید طراز داشت از اصغای این خبر مشرب عیش سنی مکدر گردید - و دل مهر اسود منغص - و فرمان رفت که غربی روضهٔ حضرت جنت مکانی در زمین متصل بچوک جلو خانهٔ روضه مدفون سازند - و بر تربتش گنبدی عالی بنا نمایند - چون خاطر خطیر نواب خورشید احتجاب بیگم صاحب - و دیگر

پادشاه زادهاي کامکار غم آگین شد - اعلی حضرت که جهان صبر و رضا اند بسلامت ذات اقدس که متضمن سلامت همه آفاق است - تسلیه بخش لالی بحر خلافت - درازی سماء جلالت - گشته ظلال عاطفت که مومیای دل شکستگان و مرهم غم خستگان است بر باز ماندگان او گستردند - و هریک از اعقاب اورا بعطاء خلعت و پردگیان را بعنایت توره که عبارت از نه پارچهٔ نا دوخته است بر نواختند - و بمراحم پادشاهانه رهگرای صبر و شکیبائي ساختند - او بحسن بندگی این سلطنت خدا داد در ارتقاء مراتب عز وجاه - و ارتفاع مدارج مکنت و دستگاه - و احتشاد مواد شوکت و حشمت - و اجتماع اسباب دولت و ابهت - بمرتبهٔ رسیده بود که هیچ یکي از نوئینان والا اقتدار این حضرت آسمان رتبت بدان درجه مرتقي نگشته - بل در عهد هیچ پادشاه باستقلالي هیچ نوکری باین پایهٔ منصب و نسبت و عزت نرسیده - چنانچه بیمن نوازش خاقان قدردان بمنصب نه هزاری ذات و نه هزار سوار دو اسپه سه اسپه که تنخواه آن شانزده کرور بیست لک دام است سرافرازي داشت - و ازانرو که تیول جید سیر حاصل تنخواه یافته بود هرسال پنجاه لک روپیه بدو عاید مي شد - و زندگاني را باستیفاء لوازم کامراني بانجام رسانید - و اخلاف و اقارب او که در ایام زندگیش بمناصب سنیه و مراتب سمیه فایز گشته اند - بشمول عنایات پادشاهی کام اندوز اند - هرگاه شهنشاه بنده پرور بعیادت آن نوئین اخلاص گستر پرداخته از خواهشی که بروائي نرسیده باشد باز پرسیدي او معروض داشتي که لله الحمد همگي آمال و امانيي این ندوي

بمیامن این دولت ابد مقارن بانجاح رسیده است - و ارزوئی جز آن نمانده که درحضور اعلی حضرت رهگرای آخرت شوم - تمامی نقود و اجناسی که به برکات عبودیت این درگاه خواتین پناه فراهم آمده است بسرکار والا تعلق دارد - چه مطمح نظر در اندوختن اموال جز رفاهیت و جمعیت فرزندان و منتسبان امری دیگر نیست - و آن خود بمراحم پادشاهانه چنانچه باید بروی کار آمده - بعد از ارتحال او سوای حویلی که در دار السلطنهٔ لاهور بنا نموده بود و بیست لک روپیه بران خرچ کرده و بهمین پور خلافت عنایت شد - از نقد و جنس مبلغ دو کرور و پنجاه لک روپیهٔ او باز مانده - ازانجمله جواهر سی لک روپیه - اشرفی سه لک که چهل و دولک روپیه باشد - روپیه یک کرور بیست و پنج لک - طلا آلات و نقره آلات سی لک روپیه - دیگر اجناس بیست و سه لک روپیه - از اعتماد الدوله پدر آن نوئین والا قدر نصف آنچه گذارش یافت نمانده بود - و با انکه یمین الدوله وصیت نموده بود که همگی اندوختهاش بخزانهٔ عامره باید گردد - شهنشاه فتوت آئین مبلغ بیست لک روپیه نقد و جنس بسه پسر و پنج صبیهٔ او مرحمت فرمودند - از متعلقانش هرکه شایستهٔ منصب بود بمنصب - و هرکه سزاوار مشاهره بود بمشاهره نوازش یافت - و بشایسته خان خلف الصدق آن مرحوم که بنظم صوبهٔ بهار می پردازد منشور سعادت گنجور که حرز بازوی هوشمندی و هیکل گردن دانشوریست با خلعت خاصه برای تسلیهٔ دل شوریده و تسکین خاطر غم دیدهٔ اورا ارسال داشته رهنمای شاه راه شکیبائی

گشتند - سواد فرمان عالی شان برای افتخار و اعتبار آن منظور الانظار خاقانی درین صحیفهٔ مکارم و معالی نگاشته آمد *

نقل فرمان عنایت عنوان

عمدة الملک رکن السلطنة العلیه - موتمن الدولة البهیه - نتیجهٔ امرای عظام - سلالهٔ خوانین کرام - معتقد صادق العقیده - خانه زاد راسخ العبودیه - لایق عنایات خفیه - قابل مراحم جلیه - مورد فنون سعادت نشان - شایسته خان - بعواطف پادشانه سرافراز گشته بداند - که چون پایهٔ قدر و منزلت انسان که زبان حکمت بیان اهل عرفان ازان بعالم صغیر تعبیر نموده - رفیع تر ازانست که عرصهٔ خاک همواره منزل و مسکن او باشد - بنابران فص خاتم شجاعت و بختیاری - آب گوهر جلادت و کامگاری - طراز آستین ابهت و جلال - گوهر درج دولت و اقبال - مخزن اسرار خلیفة اللهی - مجمع اطوار هواداری و خیر خواهی - دقیقه یاب سرایر سلطانی - رمز شناس عالم مزاجدانی - قدوهٔ خوانین بلند مکان - عمدهٔ امرای رفیع الشان - افتخار پردلان جانسپار - خلاصهٔ مخلصان وفادار - مبارز الملة یمین الدوله آصف خان خانخانان سپهسالار - اواخر روز پنجشنبه هفدهم شهر شعبان المعظم داعی - یٰاَیَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِیْ اِلٰی رَبِّکِ رَاضِیَةً مَرْضِیَةً را بلبیک اجابت تلقی نموده به نزهتگاه جاودانی و آرام جای دایمی شتافت - دل حق شناس - و خاطر حقیقت اساس - که بآن دانای رموز سلطنت توجه و انس تمام داشت - از وقوع

این قضیه قرین تاسف و تاثر و تلهف و تحسر گردید - لیکن ازانجا که سالکان مسالك تحقیق را درین قسم قضایا غیر از طریق مستقیم رضا و تسلیم مسلکی نیست - خاطر حق پسند را بقضا راضی ساخته بصبر و خورسندی گرائیدیم - آن خانه زاد شایسته نیز بمقتضای عبودیت از منهج قویم صبر و شکیبائی تجاوز ننموده خود را بسلامت ذات اشرف اقدس ما خرسند گردانند - و عنایت بیغایت پادشاهانه را دربارهٔ خود روز افزون شناسد *

کشایش پذیرفتن حصن مؤ و نور و باقی حصون متعلقهٔ جگت سنگه غنوده بخت

چون پادشاهزادهٔ گرامی تبار مراد بخش بموجب یرلیغ قضا نفاذ از کابل نهضت نموده و براه میالکوت بمحال جگت سنگه روانه شده با جنود فیروزی داخل پیتهان گردید - سعید خان بهادر ظفر جنگ که تا انتهای ایام بارش و وصول پادشاهزادهٔ والا نژاد در موضع بهرام پور فروکش کرده بود - و اصالت خان باهمرهان که برای گرد آوری مرزبانان بجمو رفته بود بخدمت پادشاهزادهٔ والا گهر رسیدند - آن عالی نسب سعید خان و راجه جیسنگه و اصالت خان را حسب الحکم الاشرف بتسخیر حصار مؤ که درکمال متانت و استواریست مرخص گردانید - و خود درپیتهان که سه کروهی کوه مؤ واقع است برای رسانیدن آذوقه و دیگر ضروریات لشکر توقف گزید - و سید خانجهان که بفرمان والا دوم جمادی الثانیه از رای پور براه کنل بلهوان بسمت نور پور راهی گشته بود چون بپای کنل مزبور رسیده دریافت

که راجروپ پسر کلان آن مقهور با بسیاري بر سر کتل راه بسته در کمین نشسته است - بیست و یکم این ماه بمددگاري اقبال عدو مال بقصد مالش او روانه شد - و نجابت خان هراول این لشکر با فتنه پژوهان در آویخته بضرب تیغ و سنان ره سپر هزیمت گردانید - و دیگر مبارزان نبرد آرا بپا مردي شهامت سدي چند را که کوه نشینان ضلالت انتما در درهٔ کتل بسته بودند درهم شکستند - و جماعهٔ را که در پناه آن بممانعت و مدافعت مي پرداختند براه فرار انداخته کتل با وجود کمال صعوبت بدست آوردند - سید خان جهان بسرعت هرچه تمامتر خود را بکتل مچهي بهون رسانید - اگرچه مخاذیل ذلیل ازین مکان تا نور پور در مضایق شعاب جانجا سدهاي استوار کشیده پیادهای کوه گرد کریوه نورد را از تفنگچي و کماندار بمحارست و محاربت گذاشته بودند - اما ازانجا که عنایات دادار کار ساز همواره کام پرداز اولیاي این دولت قاهره است یکي از کوه نشینان راهي عسیر غیر معروف که آن را مسدود نساخته بودند نشان داد - عسکر منصور بهمان مسلک درآمده چهاردهم رجب برفراز جبلي که نیم کروهی نور پور مشرف بر حصن آن واقع است فرود آمد - دریغولا سیدخان جهان فوج هراول را تعین نمود که بتاراج معمورهٔ بیرون حصار به پردازد - چون مفاهیر از استیلاء امواج نصرت امتزاج پیشتر بقلعه درآمده متحصن گشته بودند مجاهدان لشکر اسلام هرچه یافتند غارت نموده جمعي را که دل بر هلاک نهاده قدم ادبار فشرده بودند بقید اسر درآوردند - سید خان جهان صباح آن بپاي قلعه آمده

چون دریافت که جگت سنگه نکوهیده آثار در حصانت حصار کوشیده توپ و تفنگ و آذوقه و سایر ناگزیر قلعه داری آماده ساخته است و قریب دوهزار کوهی سنگدل که دران بیشتر تفنگچی بودند بپاسبانی آن گماشته - و بسرانجام مواد محاصره پرداخته - انحاء حصار را بشیران بیشهٔ پیکار قسمت نمود تا ملچارها برافراخته قلعه را مسخر سازند *

اکنون بنگارش احوال دیگر امواج ظفر مآل می پردازد

سعید خان بهادر ظفر جنگ از راه دامن کوه هاره و راجه جیسنگه و اصالت خان از کنار آب چکی براه درهٔ روانه شده در نواحی موّ بیکدیگر پیوستند - و نزدیک باغ راجه باسو که میان دره در زمین هموار واقع است و از یک جانب بکوه موّ اتصال دارد معسکر قرار داده فرود آمدند - و از انبوهی جنگل اطراف دلعهٔ موّ که بفزونی اشجار متراکمه مرغ نتواند دران بال کشود - و مسدود یافتن طرق ارتقا - چه آن حیله ساز مکر پرداز میان دره هرجا راهی و رخنهٔ یافته بود باز بسته وبچوب و سنگ سدهای سدید برافراخته بر روی آن برج و باره مرتب ساخته بود - و گروهی از تفنگچی وکماندار بصیانت آن باز گذاشته مقرر گردانیدند که برابر سدهای مخاذیل ملچارها ترتیب دهند - و بآهستگی آن بناء فساد را از پیش برداشته راه صعود برکشایند - دلاوران عرصهٔ ناورد بساختن ملچار و انداختن اساس توانائی ضلال مساعی جمیله بتقدیم می رسانیدند - و مقهوران بریزش تیر و تفنگ و استعمال دیگر آلات و ادوات جنگ در مدافعه میکوشیدند - و هنگام فرصت بجمعی که

براي هيمه وعلف بجنگل در مي آمدند از ديو سيرتي آسيب مي رسانيدند - هفدهم رجب قليچ خان و رستم خان در پيشهان بملازمت پادشاهزادهٔ جهانيان مستسعد گشته بموجب حكم خديو دوران و خداوند گيهان قليچ خان بموٴ و رستم خان بكمك سيد خان جهان دستوري يافتند - و چون مرزباني كه غاشيهٔ اطاعت اولياي اين دولت ابد مدت بر دوش دارند بر گزاردند - كه اگر فوجي براه رپر كه سركوب موٴ است معين گردد تا آن سركوب گرفته آيد كار بر مقاهير به تنگي خواهد گرائيد - و اينمعني از عرضه داشت پادشاهزادهٔ والا تبار بمسامع حقايق مجامع رسيد - از پيشگاه خلافت يرليغ شد كه سعيد خان بهادر ظفرجنگ بدانصوب بشتابد - و از لشكري كه در نور پور بود نجابت خان و نظر بهادر خويشگي و اكبر قلي سلطان كهر و راجه مان گواليارى بهمراهي او معين گشتند - و هراولي اين فوج به نجابت خان باز گرديد - خان ظفر جنگ پس از ورود فرمان والا روز سه شنبه پانزدهم شعبان از پاي كتل نور پور روانه شده نزديك بكوه موٴ سر راه رپر دايره كرد - و دو پسر خود سعد الله و عبد الله را با گروهي از تابينان خود از يمين - و ذو الفقار خان را با برق اندازان سركار گردون آثار از يسار - براي تعيين لشكرگاه بفراز كوه فرستاد - اينان بالا بهم پيوسته چون در يافتند كه بجهت نزول عسكر نصرت اثر تا لختي از جنگل بريده نيايد جا نمي شود - بخان ظفرجنگ خبر فرستاده تا رسيدن پاسخ همانجا توقف نمودند - درين وقت مخاذيل فرصت يافته قريب چار پنج هزار پيادهٔ تفنگچي وكماندار

از جبلي که مشرف برین کوه بود آمده آتش پیکار بر افروختند - و از تراکم اشجار و تشابک اغصان که مانع اجتماع بهادران فیروزي نشان بود هر جا چندي از جنگ آوران ناموس‌جو با جوقي از کوهیان ضلالت خو رو برو شده بنبرد پرداختند - سعید خان بهادر بعد از آگهی لطف الله پسر خود را باجمعی و از عقب او شیخ فرید و سر انداز خان را برای مدد راهي نمود - اتفاقا لطف الله پیش ازانکه به برادران برسد میان جنگل بگروه مقاهیر که مانند مور و مار دران درخت زار پراگنده شده بودند دو چارگشت - مناکیب هنگامهٔ زد و خورد گرم گردانیدند - او پاي ثبات فشرده زخم شمشیر برکتف راست و زخم نیزه بر بازوي چپ برداشت - و چون اسپ او را پی کردند خواجه عبد الرحمن ولد عبد العزیز خان نقشبندي بسرعت تمام در رسیده از میان کفرهٔ بد فرجام که از اطراف او را گرد گرفته بودند بر آورد - و ذو الفقار خان و رفقاء او بر غنیم خود غالب آمده و چندي را ره سپر نیستی گردانیده بخان ظفر جنگ پیوستند - و سعد الله و عبد الله نیز نزد خان آمدند - روز دیگر خان ظفرجنگ و همرهان او به رهبر شقاوته براي وسعت معسکر بقطع جنگل اشتغال نمودند - و از حزم گزینی دور آنرا بخندق و خاربست استحکام داده از شبیخون مقاهیر خاطر وا پرداختند - ادبار پژوهان از بیم دخول عسکر منصور این راه که بسرکوب موٴ می رسد - درین ضلع افزون از اضلاع دیگر فراهم آمده در سد سمر کوشیدند - و بارهای متین بر بسته و برجهای استوار مرتب گردانیده جاها برای انداختن تفنگ مهیا ساختند - خان ظفر جنگ در استعجال مصلحت ندیده

قرار داد که هر روز لختی از جنگل بریده بآهستگي رفته شود *

بیست و یکم شعبان نجابت خان با تابینان سعید خان بهادر بکریوهٔ مشرف بر باري که مقابل نزدیک باغ راجه باسو بسته بودند برامد - و از یك جانب ذوالفقار خان با مردم توپ خانهٔ سرکار والا و از جانب دیگر نظر بهادر خویشگي و شیخ فرید و اکبر قلي سلطان ککهر و سرانداز خان و راجه مان صف آراگشته با مقهوران آن بارپه تیر و تفنگ در آویختند - و گروهي از مردم نجابت خان و راجه مان بجای سپر تختها بر سر کشیده پیش دویدند - و بجلادت تمام دیواری از چوب و تخته مقابل بارمخذولان ترتیب داده بریزش تفنگ نایرهٔ جنگ ملتهب گردانیدند - درین زد و خورد کفار اشرار جمعي بجهنم پیوستند - و از لشکر اسلام نیز چندي کشته و خسته گردیدند *

شب بیست و نهم [شعبان] راجه مان قریب هزار پیادهٔ وطن خود بر سر قلعه جهت فرستاد - اینان بپای قلعه رسیده - جمعی کثیر از ضلالت گزینان واژون آثار را که بیرون بر آمده بودند مجروح و مقتول ساختند - و حارس حصار باچندی از خویشان خود بقتل آمد - جوقی از ظفر یافتگان بجهت حراست قلعه ماندند - و گروهی با سرهای کشتگان برگشتند - و درهمین تاریخ برج قلعهٔ نورپور که سید خانجهان آنرا در محاصره داشت - پرید - بیانش آنکه زلفي آهون زن و آقا حسن رومي از اطراف و جوانب این حصار هفت نقب دوانیده بودند - مقهوران بتجسس و تفحص بر شش نقب مطلع گشته آب انداختند - چون بر نقب هفتم که از سلیچار مردم سید خانجهان پایان

برج رسیده بود و دو سه گز دیگر بایستی برد تا بمنتهای ته برج رسد آگاه نشدند - پسر سید خان جهان و مردم او باندیشهٔ آنکه مبادا حصن گزینان برین نقب نیز آگهی یابند اضطراب نموده ببارود آنپاشتند - و بخان گفته فرستادند که نقب بانجام رسیده هرگاه اشاره رود آتش داده آید - خان مزبور به ملچار خود آمده مردم دیگر ملچارها را تاکید نمود که آماده و منتظر باشند - همین که بعد از پریدن برج ازین راه یورش نمایند بهادران دیگر ملچارها از اطراف و جوانب فرد بانها گذاشته در حصار بریزند - و بدین قرار داد اول وقت عصر آتش زدند - از ناتمامی نقب برج از یک جانب پرید - و از جانب دیگر بزمین فرونشست - و ازانجا که آن حیله ساز مکر پرداز پس هر برجی دیواری کشیده از دو سو بجدار حصار رسانیده بود و از فراز آن راه درآمد برج مقرر گردانیده و برسیدن صدمه اگرچه نصف بالای آن نیز افتاد اما از رسوخ بنیان نصف پائین ثابت ماند - مبارزان فیروزی نشان به قلعه در نتوانستند شد - و سید لطف علی و جلال الدین محمود که با مردم سید خان جهان دریده بودند - از مسدود یافتن راه بیلداران را بانگذشتن آن گماشتند - و مجاهدان دیگر ملچارها از اطراف و جوانب یورش نموده بسوختن دروازها و بر آمدن بدیوارها پرداختند - درین اثنا مقهوران که بگمان مفتوح شدن راه و درآمدن کنداوران ظفر دستگاه گریخته بقلعهٔ درون پناه برده بودند براستحکام دیوار آگهی یافته بپای ادبار برگشتند - و به برج و باره تا شب هنگام در ریزش تیر و تفنگ کوشیدند - دلاوران جان نثار داد

کوشش دادند - لختی شربت شهادت چشیدند - و برخی بگلگونهٔ جراحت رخسار همت برآراستند - ازانجمله سید لطف علي زخم تفنگ بدست برداشت - و چون شب پردهٔ انظلام بروي روز انداخت و با وجود مساعی موفورهٔ غزاة دین دیوار از بیخ برکنده نیامد - و خاکریز نیز بلند بود - درین وقت کشایش قلعه صورت نه بست *

اواخر شعبان بهادر خان که بامر خاقان ممالک ستان از اسلام آباد روانه شده بود در پیتهان بخدمت پادشاهزادهٔ جهانیان رسیده شان لشکرخود نمود - قریب سه هزار سوار وهمین مقدار پیاده بشمار آمد *

سلخ این ماه شعبان دمتال بسعی بهادر خان و تهاري به جد الله و یردي خان مفتوح گشت - چون از جناب عظمت فرمان شد که اصالت خان بنور پور شتافته بمحاصرهٔ آن پردازد - و سید خانجهان و رستم خان و دیگر همرهان با بهادر خان که هراولی این فوج برو مقرر فرموده ایم از راه گنگ تهل بر سر قلعهٔ مو رفته در تسخیر آن بکوشند - که بعد از کشودن آن نور پور بآساني مفتوح خواهد گردید - پادشاهزادهٔ والا تبار را و امر سنگه و میرزا حسن صفوي را در پیتهان گذاشته خود نیز بصوب مو روانه گردد - و برکریوه که سابقا عبد الله خان بهادر فیروز جنگ فرود آمده بود نزول نموده عساکر منصوره را که از اطراف متوجه تسخیر مو گشته اند قدغن نمایند که در فتح قلعه و استیصال کفار شقاوت شعار مراسم جد و جهد بتقدیم رسانند *

غرهٔ رمضان آن والا گهر از پیتهان بجانب مو راهی شد - جگت

سنگهه جالت کیش از اصغاء روانه شدن این افواج وتوجه پادشاه زادهٔ جهانیان خایف گشته از مستی غفلت و پندار لختي بهوش آمد - و راجروپ پسر تیره اختر خودرا بوساطت الله و یردخان بملازمت پادشاه زادهٔ عالمیان فرستاده التماس نمود - که از صدور این عصیان که از ربودگی خرد و غنودگی طالع بروي کار آمده فروان خجالت و ندامت دارد - چون برخي بندگان والا درگاه از کینهٔ هم چشمي وهمسري دربن یساق جز اهلاک قوم و قبیله و اتلاف جان و مال بنده پیش‌نهاد خواهش نداشتند - برای اظهار حمیت راج پوتي و ابراز غیرت سپاهیگري بسهولت تن بمرگ در نداده در خور میسور و مقدور سرانجام تردد و تلاش بتقدیم رسانید - اکنون که انصرام این مهم بآن نور حدقهٔ جهان داري منوط گشته است جز پیمودن شاه راه متابعت و مطاوعت این دولت بلند صولت چاره ندارد - امیدوار است که این گناهگار شرمسار را از یاس و هراس برارورده اجازت ملازمت فرمایند - و بدرخواست هوا خواهان درگاه بجان ایمن گشته پنجم رمضان برسم مجرمان عفو پژوه بی یراق فوطه در گردن بخدمت پادشاهزادهٔ والا تبار رسید - آن گرامی دودمان خاطر هم زدهٔ اورا اطمینان بخشیده قرار داد - که عفو تقصیرات و صفح زلات او از حضرت خلافت مسالت نماید - ازانجا که بخت رمیدهٔ او از گران خواب غفلت در نیامده بود - و خرد شوریدهٔ از تیه ضلالت بر نیامده - بعضی مآرب که نه در خور حال آن بدسگال بود التماس نمود - و چون به پذیرائی نرسید پادشاهزادهٔ عالی گهر اورا رخصت

فرمود - و بر گذارد که مراد از اطاعت آنست که از مطلب خود گذشته بهرچه مامور شود قبول آنرا سرمایهٔ نجات خود داند - آن مدبر بوطن معاودت نموده باز گرد ادبار بر فرق روزگار خود بیخته ره گرای مسلک ناقویم فساد و منهج نا مستقیم عناد گردید - سید خانجهان و بهادر خان با همرهان از پادشاهزادهٔ والا نسب دستوری یافته براه گنگ تهل به موٴ راهی شدند - و هر روز به بریدن جنگل و ساختن راه پرداخته و غنیم را مالش داده بآهستگی قدم پیش می نهادند - و هرجا مقاهیر استوار دیواری بر آورده راه مسدود ساخته بودند - مبارزان لشکر فیروزی محاذی آن ملچاری بر افراخته به نیروی حمیت مردانه و بازوی حماست گردانه منهدم می ساختند - و جمعی را که باعتماد متانت آن پای ادبار پیما فشرده بمقاتلت و مزاحمت می پرداختند ره گرای نیستی می گردانیدند - بعد ازان که بموٴ نزدیک رسیدند جگت سنگه شقاوت آئین پنج روز متواتر با تهور پیشگان قبیلهٔ ذلیلهٔ خود وجمعی دیگر از دلیران کوه نشین روبروی عساکر فیروزی شده هنگامهٔ ضرب و حرب گرم گردانید - دلیران همه دل خصوصا سید خانجهان و بهادر خان بدستیاری تائید ایزدی و مددگاری اقبال سرمدی از تیر زهر آلود و تفنگ آن گروه شقاوت آموه حسابی بر نگرفته در مجادلت و مقاتلت مساعی جمیله بتقدیم میرسانیدند - چنانچه مبارزان فوج بهادر خان از فرط شجاعت به نردبان پایهٔ پشتهای کشتگان بر آمده بر ملچار مقاهیر می دریدند - و درین پنج روز قریب هفتصد کس از تابینان بهادر خان و همین قدر از دیگر

بندها مقتول و مجروح گشتند - و جمعي كثير از كفار بدوزخ شتافتند - اگرچه اكثر بندهای پادشاهي درانصرام اين ميكوشيدند اما عمده در پيش برد اين كار دشوار ترددات سيد خانجهان و رستم خان و بهادر خان بود - خصوصا بهادر خان هراول سيد خانجهان - و چون اين مهم بدرازي كشيد از پيشگاه سطوت و جلال فرمان شد كه همين كه سيد خانجهان و بهادر خان كه مالش مقاهير داده سيل وار ميروند به پايان قلعهٔ موٴ رسند - ديگر افواج نيز بقهر و جبر جنگل از مناكيب گرفته خود را برسانند - و بر قلعه يورش نمايند - وكشش و كوشش نموده آنرا مسخر سازند - پادشاهزادهٔ والا نسب بعد از رسيدن يرليغ قضا نفاذ بر انچه مامور شد همت برگماشت - و بامداد بيستم رمضان بكريوهٔ مشرف بر اكثر ملچارها برامده سران افواج فيروزي را با بخشيان و تابينان خود بيورش امر نمود - و كس نزد سيد خانجهان و سعيد خان فرستاد - تا اينان نيز از طرف خود يورش نمايند - از سعيد خان درنگي واقع شد - و سيد خانجهان از اخلاص منشي و كار طلبي سرعت نموده سعيهای مردانه بروی كار آورد - و رستم خان و بهادر خان وجمعي ديگر از مبارزان كه همراه او بودند بچيقلشهاي نمايان جوهر مردانگي ظاهر ساختند - و دليران مذكور ازان جانب و راجه جيسنگه و قليچ خان و الله ويردیخان ازينطرف - تسخير قلعهٔ موٴ پيش نهاد عزيمت ساخته همگي همت برگشايش آن گماشتند - و راجه جيسنگه و الله و يردیخان از راه دره و قليچ خان از جانب چپ و ديگران از دست راست بجنگل در شده از هرسو

که امکان برامدن بود بفراز کوه بر شدند - چون سید خانجهان و بهادر خان به پیکارهای متوالی و کارزارهای متواتر که در عرض این پنج روز بوقوع آمد کار بران غنوده بخت تنگ ساخته بودند - و آن تیره اختر با اکثر اعوان نابکار و انصار آشفته کار خویش بمدافعهٔ این شیزان شیر انگن در مانده - چنانچه جمعی را از جماعهٔ که بر روی دیگر افواج بحر امواج گذاشته بود نیز طلب داشت - راجه جیسنگه و قلیچ خان و الله ویردیخان و دیگر جان سپاران بجهت آنکه بقلعهٔ مو نزدیک بودند - و راه در امد شان آسان بود - و جمعیت بی حمیت آن پریشان خاطر که بر بارهای محافدی آنها باقی مانده بود - از راه قلت مقاومت نتوانست نمود - پیش از رسیدن سید خانجهان و بهادرخان بقلعهٔ مؤ درآمدند - آن وازون طالع که پیش ازین عیال و اموال خود را بتاراگده فرستاده تنها در مؤ مانده بود پس از دید نیرنگی اقبال و استیلا و غلبهٔ لشکر ظفر اثر سراسیمه با پسران و منسوبانی که از شمشیر خون ریز و خنجر مرگ انگیز مجاهدان دین نجات یافته بودند - بپای ادبار ره نورد فرار گردید - بعد از دو روز اصالت خان بپادشاهزادهٔ والا گهر عرضه داشت نمود - که حارسان حصار نور پور از استماع خبر کشایش قلعهٔ مؤ که معقل رصین این غنوده بخت بود بهراس و باس افتاده نیم شب راه گریز پیمودند - و باقبال روز افزون خاقانی چنین سویل متین بزودی و آسانی مفتوح گردید و چون این ماجری بمسامع بشایر مجامع رسید خاقان ممالک ستان هزار سوار از منصب سید خانجهان و راجه جیسنگه در امده

سه اسپه گردانیده - نخستین را بمنصب شش هزاری شش هزار سوار دو اسپه سه اسپه - و دو یمین را بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه - سرافراز ساختند - و بر منصب بهادرخان هزاری ذات افزوده و هزار سوار از سواران او دو اسپه سه اسپه مقرر فرموده او را بمنصب پنجهزاری چهار هزار سوار دو اسپه سه اسپه - و راجه مانسنگه گوالیاري را که درین مهم خدمت گزاری و جانسپاری نموده بود بعنایت خلعت و جمدهر مرصع و مرحمت اسپ و فیل نوازش فرمودند - و هرکه درین مهم دستش بکاری رسیده بود اورا بنوازشي خاص و عنایتي مخصوص سربلند گردانیدند *

بیست و سیوم [رمضان] پادشاهزادهٔ والا تبار بحکم سغلی پرتهی چند زمیندار چنبه را که جگت سنگه مطرود پدر اورا بقتل رسانیده بود - و او درین هنگام بذریعهٔ اولیاي سلطنت داخل دولت خواهان گشته بالله ویردیخان و میر بزرگ که باوردن او رفته بود بآستان خواقین مکان فرستاد - و محافظت موٴ براجه جیسنگه و تهاری بقلیج خان و دمتال بگوکلداس سیسودیه و پیتهان بمیرزا حسن صفوی باز گذاشته - و جمعی دیگر از بندهای پادشاهي را با بسیاری از بیلدار و تبردار به بریدن جنگل نواحی موٴ و توسیع طرق آن و دیگر محال کوهستان گماشته خود بموجب حکم قضا توام با بهادرخان و اصالت خان روانهٔ درگاه خلایق پناه شد *

و بیست و نهم [رمضان] احراز دولت ملازمت نمود - و هزار مهر برسم نذر گذرانید *

غرهٔ شوال پادشاهزادهٔ عالی نسب را بمرحمت خلعت خاصه

با نادری و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلای مینا کار دیگری با زین طلای ساده و انعام دو لک روپیهٔ نقد سر بر افراخته با همرهان رخصت نمودند - و فرمان شد که آن بادیه پیمای شورش را اسیر یا قتیل ساخته کوهستان را بقلع و قطع بیخ و شاخ آن خار بن فساد پاک گردانند - پر تهی چند زمیندار چنبه بعنایت خلعت و جمدهر مرصع و منصب هزاری ذات و چار صد سوار و خطاب راجگی و مرحمت اسپ سربلند گردید - و چون کوهی که جگت سنگه قلعهٔ تاراگده بران بنا نهاده از مضافات چنبه است - و جگت سنگه بتعدی متصرف شده بود - و عقب قلعه بولایت مذکور پیوسته است - و دران سمت سرکوبی است که بدست آوردن آن در کشایش حصار تاراگدهٔ دخیل است - او بوطن دستوری یافت - تا سرانجام ضروریات نموده با جمعیت شایسته از عقب قلعهٔ تاراگده در اید - و سرکوب را بدست آورده کار بر قلعه نشینان تنگ گرداند *

پنجم [شوال] پادشاهزادهٔ والا تبار به ارشاد اقدس با سید خانجهان و دیگر همرهان به نور پور رسیده فروکش کرد - بحکم معلی سعید خان را با پسران او بجمو فرستاد - و بهادر خان و اصالت خان را با قریب دوازده هزار سوار روانه ساخت - تا تاراگده را درمیان گرفته استیصال ارباب ضلال نمایند - و راجه مانسنگه گوالیاری را که دشمن جانی جگت سنگه است تعین نمود - که با جمعیت خود براجه پرتهی چند پیوسته و باتفاق از عقب تاراگده در آمده بهدم بنیاد محصوران به پردازند - هرچند رفعت و رصانت این

حصن متین - و صعوبت ممر و ضیق مداخل و مخارج آن نه بمرتبهٔ بود که کمند تدبیر خداوندان افکار صایبه بر شرفات تسخیر آن رسد اما مبارزان اخلاص آئین و گنداوران نبرد گزین بتوفیق ربانی و تائید اقبال حضرت خاقانی کمر جهاد بر میان اجتهاد محکم بر بستند - و در کشایش آن دژ آسمانی ارتفاع بقدر قدرت و مکنت خویش سعی مینمودند - مخاذیل در استحکام محال دشوار گذار کوشیده بر امکنهٔ مرتفعهٔ جبال گاه مرور عسکر فیروزی در افگندن تیر و تفنگ جد جدید بتقدیم میرسانیدند - و بعضی ازین اشرار فجار بآب شمشیر مجاهدان دین رهگرای آتش جهنم میگردیدند - از حماة اسلام نیز برخی بدرجهٔ والای شهادت می رسیدند - ازانجمله است خسرو بیگ بخشی یمین الدوله آصف خان خانخانان که خان مزبور حسب الحکم او را با هزار سوار از تابینان خود در ملازمت پادشاهزادهٔ عالی نسب فرستاده بود - و بعد ازان که یمین الدوله رخت هستی بربست پادشاه فلک مکان اورا که جوان مردانه کار طلب بود و از آدمی زادهای گرجستان بعنایت منصب سربلند گردانیده بودند - و شرح شهادت او آنکه *

چهاردهم [شوال] بهادر خان و اصالت خان او را با جمعی پیشتر فرستادند - که بحقیقت آن سرزمین وا رسیده مکانی برای خیام و بر افراختن ملچارها مقرر سازد - تا سران لشکر منصور بامداد کوچ نموده روانهٔ پیش شوند - فرستادها پراگنده شده هر یکی ضلعی اختیار نمود - سرداران مزبور کس فرستادند که آن جماعه را برگردانیده بیارد - و نگذارد که قدم

پیش بگذارند - دیگران بر گشتند - خسرو بیگ پاسخ داد که در زمینی که من فرود آمده ام شب میتوان گذرانید - ازانجا که زیاده از سه صد چار صد سوار با او نبود - سرکردهای عساکر فیروزی بار دیگر کس فرستاده طلب نمودند - او بمعسکر بر گشت - درین اثنا مخاذیل قلت همرهان او دریافته برو ریختند - او از اصالت و بسالت پای ثبات از دست نداده بعد از چپقلشهای گردانه بچاردة زخم درجهٔ رفیعهٔ شهادت دریافت - و قریب صد کس از همرهانش کشته و خسته گشتند - و چون بهادر خان و اصالت خان و دیگر فدویان جد کار ازین طرف - و راجه پرتهي چند زمیندار چنبه و راجه مانسنگه گوالیاري با جمعیت خود از عقب همت بر کشایش آن حصار استوار و قلع اساس آن نا سپاس گماشته فراوان سعی می نمودند - آن آشفته کار بدست آویز ندامت از گرداب غرور سر بر کرده با خود اندیشید - که گرفتم - تسخیر این محکمه بغلبه و استیلا دشوار است - اما باعتماد استحکام آن با ولي نعمت که تائید یزداني و تیسیرات آسماني درکار سازي دستیار و پیشکار دولت ابد پیوند او است - بغی و عصیان نمودن راه هلاک خود پیمودن است و بعد از رفتن تمام محال تاکی درین قلعه توان بود - نا گزیر ازروی استکانت و ابتهال که درین حضرت آسمان رتبت بهترین و سایل است بسید خان جهان ملتجي گردید - و به درخواست او پادشاهزادهٔ عالی نسب امیدوار عفو پادشاهي ساخت - وازانجا که بیقین میدانست که بر دامن بندگان این درگاه غبار نقض عهد وخلف وعد که نکوهیده ترین خصالست نمي نشیند - در خدمت

پادشاهزادهٔ والا تبار التماس نمود - که از درگاه خلایق پناه بخشایش جرایم و آثام در خواست نموده این بیم زدهٔ کار برهم خورده را بصدور فرمان جان بخشي و عفو معاصي مطمئن گردانند - پس ازان که آن والا نژاد برای استعفاء زلات این زیا نکار صورت و معنی عرضه داشت نمود و حقیقت بکرامت استماع رسید - از جناب کرم فرمان عالیشان صادر شد - که از انرو که آن سر گردان صحراء غوایت بذیل پشیماني و ندامت متمسک گشته امید وار صفح تقصیرات است - از جرایم نا گذشتنیٔ آن خائب خاسر در گذشتیم - دیگر آن زبودهٔ غول ضلالت و غنودهٔ خواب جهالت پیرامون چنین عصیان که باعث اخراج او از موطن مالوف است نگردد - و حصار تاراگده را که با عتضاد آن ره سپر بغی و تمرد گشته است به بندهای درگاه معلی باز گذارد - تا اساس آنرا با دیگر عمارات بر اندازند - و چون اوامر پادشاهي را بسمع و طاعت تلقي نمود - بالتماس پادشاهزادهٔ والا تبار حکم شد که بعضی منازل میان آن محکمه را که بر قلاع سه گانه اشتمال دارد برای بودن منسوبان و اسباب او وا گذاشته باقي را با هر سه حصار وبران گردانند - و قلعهٔ موٴ را که چار دیواری محکم باشجار اطراف بیش نیست با حصار قلعهٔ نور پور بیندازند - تادیگر زمینداران کوتاه بین مآمن روز بد طاعت و فرمان پذیری این درگاه خواتین پناه دانند - نه رصانت حیطان گلین - و متانت جدران سنگین - جگت سنگه بعد از ورود این حکم مطاع بسید خان جهان پیغام کرد که شما خود رسیده بهر روشي که خواهید قلاع تاراگده

بیندازید - سید خان جهان بدانجا رفته دو روز توقف گزید - و گروهی را برگماشت تا حصار بیرون از بنیاد برکندند - سید فیروز خویش خود را با مردم خود گذاشت که شیر حاجی و دیگر حصون را برانداخته با زمین برابر سازد - وشب جمعه نوزدهم ذی الحجه با جگت سنگه بملازمت پادشاهزادهٔ جهانیان آمد - و بحکم معلی ضبط آن کوهستان به نجابت خان تعلق گرفت - و چون جگت سنگه جانب دروازهٔ کلان قلعهٔ نورپور که سه طرف آن جری است که از پایان آن تا بالای قلعه عمارات او و مردم او است و قریب هزار گز مرتفع و بدین جهت ازین اطراف بر شدن ممکن نیست استوار جداری کشیده بفاصلهٔ چند گز در پیش آن شیر حاجی ساخته برج و باره ترتیب داده بود - بریلغ قضا نفاذ صادر شد که پادشاهزادهٔ عالم بهادر خان و اصالت خان را در نورپور بگذارد - تا آن دیوار را با شیر حاجی از بیخ برکنند - و منازل درون بحال دارند - و خود با سید خان جهان و سایر همرهان جگت سنگه و پسران او را همراه گرفته بدرگاه معلی بیاید *

اکنون گلگون باد خرام خامه بشاه
راه نوشتن وقایع حضور میشتابد

غرهٔ رمضان پنج فیل که درة التاج خلافت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر ازمرزبان مورنگ بعنوان پیشکش گرفته یکی بایراق طلا و چهار بایراق نقره بدرگاه خواقین پناه ارسال داشته بودبنظر کیمیااثر در آمد - خدیو اقبال تسبیح مروارید بیش بها که دران چند قطعهٔ لعل قیمتی بود وچار اسپ از طویلهٔ خاصه مصحوب ملازم آن والا مقدار

که افیال پیشکش بدرگاه آسمان جاه آورده بود عنایت نموده فرستادند - نه فیل که سیدشجاعت خان بطریق پیشکش روانهٔ درگاه معلی نموده بود نیز از نظر انور گذشت *

سیوم [رمضان] رای مکند داس دیوان یمین الدوله را بمنصب پانصدی ذات وصد سوار و خدمت دفتر داری تن از تغییر جسونت رای سربلند ساختند - و دفتر داری خالصهٔ شریفه از تغییر بهاریمل که او بخدمت دیوانی صوبهٔ پنجاب سر افراز شد - بجسونت رای مفوض گشت - بسید عبد الرزاق سلالهٔ دود مان رئیس الاولیا رائس الاصفیا شیخ محي الدین عبد القادر جیلاني قدس سره - و دیگر سادات چارهزار روپیه - وبفرخ بیگ خراسانی که دریغولا بعزم بندگی آستان معلی آمده بود سه هزار روپیه مرحمت نمودند - بشاه محمد میر شکار نذر محمد خان که طیور شکاري از جانب خان مذکور به پیشگاه حضور آورده خلعت و دو هزار روپیه انعام فرموده مرخص ساختند *

دوازدهم [رمضان] لطف الله پسر سعید خان بهادر ظفرجنگ از نزد پدر آمده دولت ملازمت اندوخت - چون او در راه زخم بر داشته بود چنانچه گزارش پذیرفت به خلعت و شمشیر یراق طلای میناکار و منصب هزاري ذات و پانصد سوار از اصل واضافه ومرحمت اسپ بلند پایکي یافت *

بیست و نهم [رمضان] موضع کانو وآهن مضرب خیام آسمان احتشام شد - درین ماه مبارک مبلغ سي هزار روپیهٔ مقرر باصحاب احتیاج رسید *

غرهٔ شوال از شکار گاه کانو و آهن بدارالسلطنه مراجعت فرمودند.
میر برکه بخدمت عدالت اردوی معلی سر بر افراخت *

پنجم [شوال] فدائي خان از جاگیر آمده احراز دولت ملازمت نمود - و یك فیل برسم پیشکش گذرانید *

دهم [رمضان] متصل باغ فیض بخش و فرح بخش منزل اقبال شد *

یازدهم [رمضان] دار السلطنت بگرامي قدوم کشور خدیو مورد برکات جاودانی گشت - و علیمردان خان که از کابل آمده بود استلام عتبهٔ سنیه نمود - و هزار مهر نذر گذرانید - و از پیشگاه نوازش بمرحمت خلعت خاصه با نادری طلا دوزي و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا سرافراز گردید *

دوازدهم [شوال] بهمنیار ولد یمین الدوله باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزاري دویست سوار مباهي گشت *

پانزدهم [شوال] از اصل و اضافهٔ ذوالقدر خان بمنصب دو هزاری ذات و هزار و ششصد سوار - و حیات ولد علي خان ترین بمنصب هزاری ذات و هشتصد سوار نوازش یافتند *

نگارش فرخنده جشن شمسي وزن

روز سه شنبه نوزدهم شوال سنه هزار و پنجاه و یک هجري مطابق دوم بهمن خجسته جشن شمسی وزن اختتام سال پنجاهم و افتتاح سال پنجاه و یکم از عمر جاودانی آرایش یافت - و زر و سیم بوزن این ذات مقدس بآئین مقرر وزنی دیگر گرفت - و

جهاني بوجوه نثار کامیاب گشت - درین بزم مبارک منصب مهین پور خلافت باضافهٔ پنج هزار سوار بیست هزاری ذات و پانزده هزار سوار - و منصب هریکی از اختر برج جلالت پادشاهزادهٔ محمد شاه شجاع بهادر و گوهر درج سلطنت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بافزایش هزار سوار پانزده هزاری ذات و ده هزار سوار شش هزار سوار دو اسپه سه اسپه - و منصب پادشاه زادهٔ والا نژاد مراد بخش باضافهٔ هزار سوار ده هزاری ذات و هشت هزار سوار مقرر شد - پانصد سوار از منصب مکرمت خان دو اسپه سه اسپه مقرر نموده او را بمنصب سه هزاري ذات و سه هزار سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه - و از اصل و اضافه الله قلي ولد یلنگتوش را بمنصب هزار و پانصدی ذات و ششصد سوار - و مهیص داس راتهور را بمنصب هزاری ذات و هزار سوار - و سید نور العیان را بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار - و حیات خان را بمنصب هزاري دو صد و پنجاه سوار سرافراز گردانیدند *

چهارم ذي القعده بشکارگاه تلوندي نهضت نمودند - و بیست و دو روز نشاط اندوز شکار نیله گاو و آهو گشته بیست و ششم بدار السلطنه معاودت فرمودند *

بیست و هفتم [ذي القعده] سعید خان بهادر ظفر جنگ بدرگاه والا رسیده سعادت کورنش اندوخت - و هزار مهر نذر گذرانید *

سلخ ماه [ذي القعده] قلیچ خان از لشکر ظفر پیکر آمده باستلام عتبهٔ خواقین پناه پیشانی طالع بر افروخت *

غرهٔ ذی الحجه خان عالم که بحکم معلی از دار الخلافهٔ

اکبرآباد آمده بود بعنایت خلعت و انعام بیست هزار روپیه کامیاب گشته رخصت انصراف یافت - چهارم برستم بیگ ترکمان سه هزار روپیه و بخواجه فاضل هزار روپیه عنایت شد *

فرستادن ظفر خان به تنظیم صوبه کشمیر

چون در فصل خریف این سال درکشمیر از کثرت امطار بی‌گاه و فرط طغیان میاه بسیاری از مزارع خراب گردید - و غلات فراوان آب برد - و رعایای آن دیار ببلای غلا و صعوبت قحط مبتلا گشتند - و خلقی غزیر و جمعی کثیر از ضعفا و مساکین با حلایل و ذراری بدارالسلطنه آمدند - و حقیقت پراکندگی و بی نوائی اینان معلوم اقدس شد - پادشاه گیهان که بمقتضای خلافت الهی کافل ارزاق جهانیان و ناظم احوال عالمیان اند مبلغ یک لک روپیه از خزانهٔ مبرات بانات و ذکور و صغیر و کبیر این جماعهٔ فلک زده که زیاده از سی هزار کس درپای چهرکهٔ درمن فراهم آمده بودند مرحمت نموده حکم فرمودند - که تا این جماعه در دار السلطنه باشند هر روز ده جا طعام مبلغ دویست روپیه از سرکار فیض آثار بایشان میداده باشند و مبلغ سی هزار روپیه دیگر نزد تربیت خان ناظم آن صوبه فرستادند تا بگروه بی بضاعتی که نیروی حرکت و ترددات نداشته باشند قسمت کند - و نیز حکم شد که روزی طعام صد روپیه در مواضع پنجگانه صرف این جماعهٔ پریشان روزگار نماید - وچون تربیت خان باحوال شولیدگان این واقعه و سخنت رسیدگان این نازله چنانچه بایست نپرداخت - و نارضامندی آفت زدگان این حادثه

بعرض بار یافتگان درگاه خلایق پناه رسید - صوبه داری کشمیر از تغییر او بظفر خان ولد خواجه ابوالحسن که پیش ازین نیز ناظم آنجا بود و بحسن سلوک سکان آن ملک ازو راضي بودند - مقرر شد - و بمرحمت خلعت و اسپ با زین نقره اورا نوازش نموده رخصت فرمودند - و قدغن رفت که در رعایت سکنه سیما رفاهیت رعیت بیش از بیش مساعی جمیله بتقدیم رساند - و مبلغ بیست هزار روپیهٔ دیگر براي نیازمندان ومحتاجان آن سر زمین همراه او ارسال داشتند *

دهم [ذي الحجه] بعید گاه تشریف فرموده نماز عید اضحی ادا نمودند - و درمجی و ذهاب نیازمندان به زر نثار دامن امید برآمودند - و بعد معاودت بذات اقدس که جانهای گرامي قربان آن سزد باقامت سنت قربان پرداختند - ده اسپ عراقي و دیگر اشیاء که صفدر خان ناظم قندهار برسم پیشکش ارسال داشته بود بنظر خورشید اثر درآمد *

پانزدهم [ذي الحجه] منزل علي مردان خان بیمن مقدم فیض توام رشک افزای منازل قمر گردید - و او بلوازم پا انداز و نثار پرداخته اصناف جواهر و انواع نفایس اقمشه بعنوان پیشکش گذرانید - و متاع یک لک وسی هزار روپیه بشرف پذیرائی رسید - صوبهٔ اودیسه بپادشاهزادهٔ بیداربخت محمد شاه شجاع بهادر مرحمت نموده فرمان دادند که آن والاگهر محمد زمان طهراني را بضبط و ربط آنجا بفرستد - و بشاه نواز خان ناظم معزول آن صوبه پرلیغ شد که پس از رسیدن محمد زمان بجون پور آمده بنظم و نسق آن سرکار که درتیول او مرحمت شده بپردازد *

گذارش نوروز جهان افروز

درین ایام سعادت اتسام که دلهای جهانیان بمیامن انعام پادشاه منعام و برکات افضال شهنشاه مفضال نشاط آگین بود - فروغ افزای هفت طارم شب جمعه نوزدهم ذي الحجه بعد از انقضای یکساعت نجومی رایات اعتدال بدارالشرف بر افراخت - فردای آن سرو جویبار خلافت پادشاه زاده محمد اورنگ زیب بهادر که بفرمان والا از دکن روانهٔ درگاه خلایق پناه شده بودند باستلام سدهٔ اقبال مستسعد گشته هزار مهر نذر گذرانیدند - و نلذة الکبد سلطنت سلطان محمد خلف خود را نیز بدولت زمین بوس رسانیدند - بآن والا گهر خلعت خاصه و دو لك روپیهٔ نقد بطریق انعام عنایت شد - راو ستر سال و راجه پهاژ سنگه بندیله و سزاوار خان و زاهد خان که از صوبهٔ دکن در ملازمت آن بلند مقدار بدرگاه جهان پناه آمده بودند بتلثیم عتبهٔ گردون مرتبه فایز گشتند - و راو ستر سال دو فیل بعنوان پیشکش گذرانید - خلیل الله خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار - وسیام سنگه ولد کرمسی راتهور حسب الالتماس پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر از اصل و اضافه بمنصب هزاری پانصد سوار سر برافراختند *

بیست و یکم [ذي الحجه] علي مردان خان را بعنایت خلعت خاصه و ده اسپ ازان میان یکی از طویلهٔ خاصه با زین طلا سر بلند ساخته رخصت مراجعت بصوب کابل فرمودند - سعید خان بهادر ظفر جنگ را بعنایت خلعت خاصه و صوبه داری ملتان

بر نواخته بدان سو مرخص ساختند - بآقا افضل دیوانی صوبهٔ بنگاله و سرکار پادشاهزادهٔ والا مقدار محمدشاه شجاع بهادر - و به رای کاسیداس دیوانی دار الخلافهٔ اکبر آباد مفوض گردید - باارباب طرب انعام مقرر مرحمت شد *

بیست و پنجم [ذي الحجه] پادشاهزادهٔ گرامي نژاد مرادبخش با سید خان جهان و راجه جیسنگه و رستم خان و رای امر سنگه و راجه رایسنگه و میرزا حسن صفوي و نظر بهادر خویشکي و دیگر امرا و منصبداران که با آن اختر برج سعادت پیوندند باستلام سدهٔ سنیه شرف اندوز گشت - و هزار مهر نذرگذرانید - و بوسیلهٔ آن گوهر بحر خلافت جگت سنگه و پسران او فوطه درگردن انداخته عرق خجالت برجبین و چشم ندامت بر زمین دولت تقبیل آستان معلی دریافتند - شهنشاه خطا پوش عطا پاش قبایح اعمال او را بذیل بخشایش پادشاهانه باز پوشیده از زلات او در گذشتند - و پادشاهزادهٔ والا تبار را بخلعت خاصه سر بر افراخته منصب آن عالی نسب را که ده هزاری ذات و هشت هزار سوار بود دوازده هزاری ذات و هشت هزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه مقرر فرمودند *

اکنون بگزارش داستان سورجمل که در اثناء نگارش احوال جگت سنگه اشاره به تفصیل آن رفته بود می پردازد

شرحش آنکه چون سورجمل پسر راجه بامو که پس از در گذشتن پدر بجاي او سر افراز شده بود از کفران نعمت راه بغی که طریقهٔ آباي فتنه گراي او بود پیمود - و تمامی زمینداران کوهستان شمالی پنجاب را بفسون و فسانه بخود متفق ساخته دست

تعدي به پرگنات دامن کوه پنجاب دراز کرد - حضرت جنت مکاني بعد از استماع این خبر در احمد آباد گجرات استیصال این بد مال و کشایش دژ دشوار کشاي کانگره را که در کوهستان شمالی پنجاب بر فراز کوهی بلند واقع شده و از دیر باز کمند تدبیر هیچ فرمان روائی از فرمان روایان هندوستان بکنگرهٔ تسخیر آن نرسیده - حتي حضرت عرش آشیاني چنانچه در عهد دولت مهد آن حضرت حسین قلي خان ترکمان مخاطب بخانجهان صوبه‌دار پنجاب مدتي مدید این قلعه را در قبل داشته نا کام مراجعت نمود - بعهدهٔ خاقان کشور کشا مفوض فرمودند - و ازین رو که کاردانی و کار طلبي و سرداري و سپاهیگری راي رایان که بتازگی فتح جام و بهار سرزبانان کچهه نموده آمده بود و پیشکش گرفته آنهارا بآستان سلطنت آورده بآزمون رسیده بود - پادشاه ملک ستان بیست و سیوم رمضان سنه هزار و بیست و هفت اورا با فوجی عظیم از دلاوران معرکهٔ وغا دلیران عرصهٔ هیجا از احمد اباد روانهٔ آنصوب ساختند - و مقرر نمودند که نخست مهم سورجمل را انجام دهد - پس ازان بکشایش حصار کانگره بپردازد - سردار لشکر بآن سرزمین رسیده مطابق حکم ارفع اولا درپي آزاره ساختن سور جمل شد - او پس از آگهي برین معني بقلعهٔ موٴ که پناه جای راجه باسو و نیاکان او بود - و اطراف آن جنگلی است متشابک الاغصان چنانچه گزارش یافت رفته تحصن جست - رای رایان با بهادران فیروزي نشان بپای قلعه رسیده این حصن حصین را سر سواري مسخر گردانید - و بدرون درشده دست قتل واسر برکشاد - و گروه انبوه

بوادی عدم فرستاد - سورجمل درانثنای گیر ودار طریق فرار پیموده با رفقای ادبار انتما بقلعهٔ نور پور که راجه بامو پدرش در غایت متانت در مکانی که در باستانی ایام به دهمیهری زبان زد بود بنا نهاده باسم سامی حضرت جنت مکانی موسوم ساخته موطن و مسکن خویش گردانیده بود پناه برد - و از صدمات افواج قاهره دران قلعه نیز قرار نگرفته روی ضلال بقلعهٔ اسرال که بالا رویهٔ قلعهٔ نورپور دریکی از شعاب جبال متعلق بحدود محال چنبیال واقع شده و اشجار متراکمه دارد - نهاد - رای ربان پس از اطلاع برحقیقت حال با دلاوران نبردارا باستعجال تمام بآن حصار استوار رسیده محاصره نمود - آن مخذول ازین قلعه نیز بر آمده و بپا مردی فرار از جنگ شیران بیشهٔ پیکار رهائی یافته بزمیندار چنبه زینهاری شد - سرگروه لشکر مظفر بنور پور معادت نموده محال حوالیی آنرا از هارا و تهاری و نیسه و نکروته سور و حوالیی که هریکی با کمال حصانت و رصانت در درخت زار دشوار گذار واقع شده - مفتوح ساخته تسخیر قلعهٔ کوتله را که میان کانگره و نور پور است واز سه جانب بدریا پیوسته و یک طرفش راهی است صعب المرور عسیر العبور و مادهو سنگه برادر سورجمل دران مستحصن بود - وجه همت گردانید - و آن را قبل نموده در عرض سه روز برکشود - و مادهو سنگه گریخته به برادر خود پیوست - و پس ازان که همگی سرزمین سورجمل بحیطهٔ ضبط در امد رای رایان با عسکر ظفر لوا روی عزیمت بچنبه نهاد - و چون در اثنای ره نوردی خبر رسید که پیمانهٔ عمر سورجمل ناسپاس حق نشناس که بوسیلهٔ عنایت اعلی

حضرت مرتبهٔ راجگي و جانشینی پدر یافته بود لبریز شد - بچانپال بر نکاشت که سلامت او رهائي مرز و بومش وابسته بآنست که نقد و جنس اندوختهٔ سورجمل را بلا توقف بفرستد - والا عنقریب عرضهٔ تلف خواهد گشت - او از مشاهدهٔ حال سورجمل مآل و منالش را از نقد و جنس با مادهو سنگه مصحوب پسر و برادر خود نزد رای رایان فرستاد - و رای رایان همه را بخدمت اعلی حضرت ارسال داشت - و چون برسات نزدیک رسیده بود و آذوقه چنانچه باید سر انجام نیافته بمصلحت دید دولتخواهان بنور پور معاودت نمود - و بیست و چهارم شوال سنه هزار و بیست و هشت هجري مطابق غرهٔ مهر کانگره را محاصره نمود - و بتقسیم ملچار و پیش بردن کوچهٔ سلامت و دوانیدن نقب پرداخت - ادبار پیشگان باستظهار دژ استوار راه خرد گم کرده برج و باره محکم ساختند - و هنگامهٔ پیکار گرم گردانیدند - رای رایان در ضبط مداخل و مخارج و سد طرق آذوقه اهتمام تمام بکار برد - و چون مدت محاصره بچارده ماه کشید - و از نایابی غله کار بر قلعه نشینان آنچنان تنگ شد که پوست درخت را در آب جوشانده سد رمق مینمودند - نا چار از روي اضطرار زینهاري شدند - وعرضه داشتي مشتمل بر التماس امان در خدمت خاقان کشور ستان ارسال داشتند - ازانجا که جان بخشي سجیهٔ این دودمان والا شان ست - و جرم پوشي شیمهٔ این خاندان عرش مکان اعلی حضرت بکرم جبلي ملتمس را پذیرفته استعفاء تقصیر اینان در خدمت حضرت جنت مکاني نمودند - و فرمان بخایش عنوان شرف صدور یافت که اگر قلعه بلا

توقف براي رايان بسپارند و خود بدرگاه والا بشتابند بجان امان مي يابند - پس از ورود منشور امان بيست و پنجم ذي الحجه سال هزار و بيست و نهم هجري مطابق غرهٔ آذر هريسنگه ولد تلوک چند سرگروه قلعه نشينان که دوازده سال عمرداشت قلعه‌را براي رايان حواله نموده با سکندر نامي که عم و مدار علیه مهمات او بود و ساير مردم نزد او آمد - مز کردهٔ لشکر جمعي معتمد را بمحارست قلعه گذاشته هريسنگه و توابعش را بطريق نظر بند همراه گرفته دوستکام و مقضي المرام با بقيهٔ لشکر روانهٔ درگاه آسمان جاه گشت - و در اوايل دي‌ماه اين سال روزي که رايات جهان کشا از کشمير مراجعت نموده بدارالسلطنهٔ لاهور نزول اجلال فرمود دولت ملازمت دريافت - و چون بيمن ارشاد و تربيت خاقان کشور ستان مصدر چنين فتحي نمايان شده بود بالتماس اعلی حضرت از پيشگاه عنايت حضرت جنت مکاني بخطاب راجه بکرماجيت بلند پايگي يافت *

چارم محرم [سنه ۱۰۵۲] پادشاه زادهٔ والا گهر محمد اورنگ زيب بهادر پيشکشي مشتمل برانواع جواهر و مرصع آلات و نفايس امتعهٔ دکن و فيلان کوه هيکل از نظر کميا اثر گذرانيدند ازان ميان جنس يک لک و بيست هزار روپيه شرف پذيرائي يافت - و آن ذرة التاج سلطنت را بعطاي خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکٹاره و صد اسپ ازانجمله دو اسپ از طويلهٔ خاصه يکی با زين طلاي مينا کار ديگري با زين طلاي ساده و فيل از حلقهٔ خاصه با يراق نقره و جل مخمل زربفت و مادهٔ فيل سرافراز

ساخته دستوری مراجعت دکن دادند - و به محمد سلطان نخستین پسر آن بلند اختر تسبیح مروارید عنایت شد - و بالتماس آن غرهٔ ناصیه دولت از کومکیان دکن قزلباش خان بمرحمت نقاره و امان بیگ بعنایت علم - و لطف الله پسر لشکرخان بخشی و واقعه نویس بالاگهات بمنصب هزاري ذات و هزار سوار از اصل و اضافه مفتخر گشتند *

هشتم [محرم] مطابق نوزدهم فروردین که آفتاب در اوج شرف بود پیشکش مهین پور خلافت و پادشاه زادهٔ والا تبار مراد بخش مشتمل بر اصناف جواهر و مرصع آلات و اقمشهٔ نفیسه بنظر اکسیر اثر درآمد - قیمت آنچه درین ایام ممنیت اتسام از پیشکش پادشاه زادهاي والامقدار و امراي نامدار بعز قبول رسید شش لک روپیه شد - درین تاریخ میرزا عیسی ترخان را که بنظم سرکار سورته مي پرداخت - از تغییر اعظم خان که بحال رعایای صوبهٔ گجرات نیک نه پرداخته هرچند ضبط متصرفان آنجا از قرار واقع نموده بود بحکومت آن صوبه سرافراز ساختند - و از جملهٔ سواران منصب او هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه مقرر فرموده اورا بمنصب پنج هزاري ذات و پنجهزار سوار دو هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه سربلند گردانیدند - و ضبط سرکار سورته بعنایت الله واد موسی الیه مفوض گشت - و از اصل و اضافه اورا بمنصب دوهزاري و هزار و پانصد سوار - و محمد صالح دیگر پسر اورا بمنصب هزاري هزار سوار بر نواختند - سلالهٔ خاندان نجابت - صفاوهٔ دودمان ولایت - سید جلال که بحکم والا از گجرات بدرگاه جهان پناه آمده سعادت ملازمت دریافته

بود بانعام پنجهزار روپیه سربلند گردید . مبالغ مقرر نخستین عشرهٔ این ماه بفقرا و یتامی رسید *

هژدهم [محرم] بهادر خان و اصالت خان که بقلع قلاع کوهستان معین شده بودند باستلام عتبهٔ سدرهٔ رفعت مستسعد گشتند *

نوزدهم [محرم] منصب راجه جگت سنگه و راجروپ پسر او که از نایرهٔ سخط پادشاهي نجات یافته بودند از روی کرم بدستور پیشین مقرر فرمودند *

نهضت اختر برج دولت و اقبال گوهر درج حشمت وجلال - پادشاه زاده محمد دارا شکوه بصوب قندهار وظهور نیرنگی اقبال دشمن مال سریر آرای جهانبانی حضرت خاقانی

ازان باز که صوبهٔ قندهار و مضافات آن که ملک موروث این پادشاه سلیمان جاه است و در عهد حضرت جنت مکانی از دست اولیاي سلطنت برآمده بود - چنانچه در نخستین سال این دور گرامي بتفصیل نگاشته شد - بتصرف هوا خواهان دولت بلند صولت درآمد - دارای ایران از فکر تباه و اندیشهٔ کوتاه در آرزوی تسخیر این ملک روز بي تاب و شب بیخواب بود - لیکن ازانجا که فرمان روای روم سلطان مراد خان بقصد تسخیر بغداد نهضت نمود - او یک چندي بدان جانب مشغول ماند - با انکه قیصر بغداد را مسخر ساخته متحصنان را بقتل رسانید -

او باین تنبیه آسماني متنبه نگشته همین که از سلطان خاطرش بآشتي فراهم آمد براي آنکه قزلباش بقیة القتل رومیان در رزم قندهار طعمهٔ تیغ آبدار مبارزان خونخوار کردند نزدیک دو سال تهیهٔ لشکر و تعبیهٔ اسباب سفر نمود - و درین سال بعزم تسخیر قندهار رستم خان گرجي سپهسالار خود را با سپاه گران پیش فرستاده مقرر نمود - که تا رسیدن او در نیشاپور توقف نماید - چون این خبر بتواتر و توالي از عرایض صفدر خان صوبه دار قندهار و عزیز الله خان حارس بُست بمسامع حقایق مجامع رسید - حکم شد که رایات جهان کشا و الویهٔ نصرت گرا بانتهاض درآید - فرازندهٔ لواي فیروزي مهین پادشاه زادهٔ والا قدر از خلوص عقیدت و رسوخ ارادت بعرض اقدس رسانیدند - که اعلی حضرت بنفس نفیس در دار السلطنه بر اورنگ جهانباني و سریر کامراني متمکن باشند - و انجام این مهم را باین فرزند ارادت پیوند باز گذارند - حضرت خاقانی چون آن والا گهر را درین خواهش راسخ یافتند - تحسین فرموده در پذیرفتند - و پنجاه هزار سوار نبرد کار و فیلان کوه پیکر باد رفتار با توپخانهٔ فراوان و خزانهٔ بیکران و دیگر اسباب رزم در رکاب نصرت نصاب آن گوهر افروز شجاعت معین گردانیدند - و بمرحمت خلعت خاصه با نادري طلا دوزی حاشیهٔ مروارید و جیقهٔ پر همای مرصع بالماس قیمتی وسر پیچ لعل و مروارید گرانبها و جمدهر مرصع با پهولکٹاره و شمشیر مرصع و باضافهٔ پنجهزار سوار بمنصب بیست هزاري بیست هزار سوار و دویست اسپ ازانجمله دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکي با زین

مرصع دیگری با زین طلای میناکار و فیل از حلقهٔ خاصه با ساز نقره و جل مخمل زربفت و ماده فیل و انعام دوازده لک روپیه نقد بر نواختند - و بیستم محرم گوش هوش آن درة التاج خلافت را بجواهر نصایح بر آراسته و در اسعد ساعات و ایمن اوقات فاتحهٔ فایحهٔ فتح و نصرت خوانده و بکمال عطوفت در بر مهر پرور کشیده رخصت فرمودند - و سید خان جهان و راجه جسونت سنگه و راجه جیسنگه و رستم خان و قلیچ خان و بهادر خان و الله ویردیخان و راو امر سنگه و مبارز خان و فدائی خان و سردار خان و اصالت خان و خلیل الله خان و راجه رایسنگه و راو ستر سال و نظر بهادر خویشگی با پسران و شیخ فرید ولد قطب الدین خان و راجه جگت سنگه و جانسپار خان و سر انداز خان و یکه تاز خان و هریسنگه و مهیس داس و رامسنگه راتهوران و چندر من بندیله و راجه امر سنگه نروری و گوکل داس سیسودیه و رایسنگه جهالا و سید نور العیان ولد سید سیف خان بارهه و سید محمد ولد سید افضل و خلیل بیگ و ترکتاز خان و میر خان و سید منصور ولد سید خانجهان و دیگر بندهای درگاه از پیشگاه حضور و سعید خان بهادر با پسران و کومکیان از صوبهٔ ملتان و از تعیناتیان صوبهٔ کابل سعادت خان و اکبر قلی سلطان ککهر و شادمان پکهلیوال و دیگر منصبداران و پنجهزار سوار احدی برق انداز و کماندار و پنجهزار پیادهٔ تفنگچی و باندار با جمعی توپ انداز در خدمت آن نیر برج جلالت تعین فرمودند - و وقت رخصت سید خان جهان را بخلعت خاصه و شمشیر مرصع و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه -

و راجه جسونت سنگه و راجه جیسنگه را بخلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکٹاره و اسپ از طویلهٔ خاصه بایراق طلا و فیل از حلقهٔ خاصه سر بلند ساختند - و رستم خان را به خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا مباهی گردانیده هزار سوار از منصب او که پنجهزاری پنجهزار سوار بود دو اسپه سه اسپه مقرر نمودند - و قلیچ خان و بهادر خان و الله ویردي خان را به خلعت خاصه واسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا - و راو امر سنگه را بخلعت خاصه و باضافهٔ هزاری ذات بمنصب چار هزاری سه هزار سوار و با سپ با زین مطلا - و مبارز خان و فدائی خان و سردار خان را بخلعت و اسپ با زین مطلا - و اصالت خان را بخلعت و اسپ با زین مطلا و نقاره - و خلیل الله خان را بخلعت و اسپ با زین مطلا و علم و نقاره - و راجه رایسنگه را به خلعت و باضافه هزاری ذات بمنصب چار هزاري دو هزار سوار و باسپ با زین مطلا - و راو ستر سال را به خلعت و اسپ با زین نقره - و نظر بهادر را به خلعت و باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاری هزار و پانصد سوار و اسپ با زین نقره و نقاره - و شیخ فرید و راجه جگت سنگه و جانسپار خان و سر انداز خان را بخلعت و اسپ - و هریسنگه و مهیس داس را بخلعت و اسپ و علم - و رامسنگه راتهور را بخلعت و اسپ - و چندر من بندیله را بخلعت و اسپ و علم - و راجه امر سنگه نروري و گوکل داس سیسودیه و رایسنگه جهالا و سید نور العیان را بخلعت و اسپ - و میر خان را بخلعت و منصب هزاري ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه و اسپ - و سید منصور پسر سید خانجهان را

بخلعت و منصب هزاري ذات و دو صد سوار از اصل و اضافه و اسپ سر افرازي بخشيدند - و بسياري از فدويان بعضي باسپ و برخي به خلعت سر افراز گشتند - و حکم اقدس بصدور پيوست که بهمگي امرا و منصب داران اين عسکر ظفر پيکر که بيشتري تيول دارند و لختي نقد از خزانهٔ والا مي يابند سر هر صد سوار موافق ضابطهٔ منصب ده هزار روپيه که سر هزار سوار يک لک روپيه باشد واي تنخواه مناصب برسم مساعدت بدهند - و باحديان و پيادهاي توپچي و تفنگچي و باندار سه ماه پيشگي تن نمايند تا از مدد خرچ وا پرداخته در کار و خدمت پاشاهي سرگرم باشند و طراز کسوت مفاخر و معالي مهين پادشاهزاده بقلاوزي صيانت ايزدي بقصد نبرد داراي ايران زه نورد گشتند - و همدرين روز پادشاهزادهٔ والا نسب مراد بخش را نيز بمرحمت خلعت خاصه با نادري و جمدهر مرصع با پهولکتاره و شمشير مرصع و دو اسپ از طويلهٔ خاصه با زين طلاي ميناکار و طلاي ساده و فيل از خلقهٔ خاصه با يراق سيمين و جل مخمل زربفت و سادهٔ فيل بر نواخته - و ميرزا حسن صفوي و برخي ديگر بندها را همراه داده مرخص ساختند - و مقرر فرمودند که درين طرف آب نيلاب هرجا مناسب باشد اقامت گزيند - و وقت کار نزد برادر بخت بيدار برسد - و بعلي مردان خان فرمان قضا جريان عز صدور يافت - که در کابل باستعداد تمام آمادهٔ پيکار باشد که اگر از طرف نذر محمد خان و الي بلخ و بدخشان شورشي بظهور آيد بمدافعهٔ او بپردازد - و تمامي منصب داران تعينات آنصوبه را که از پيشگاه عظمت

با مهین پور جلالت معین گشته اند در خدمت آن کامگار بفرستد - خان دوران بهادر نصرت جنگ که پیشتر پرلیغ قضا نفاذ بطلب او صادر شده بود از مالوه آمده دولت ملازمت اندوخت - وهزار مهر برسم نذر و دو هزار پارچهٔ دوامي و غیره از نفایس نسایج آن ملک بطریق پیشکش گذرانید - و بعطای خلعت خاصه و شمشیر مرصع و صد اسپ ازان میان دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با ساز نقره و جل مخمل زر بفت و مادهٔ فیل کامیاب گشته بملازمت مهین خلف خلافت دستوری یافت - ازانجا که بداندیش این دولت پاینده با اقبال در پیکار است - و بد خواه این سلطنت فزاینده با بخت در کارزار - بعد از عبور پادشاه زادهٔ عالی قدر رفیع مقدار بدستیاری توفیق رباني و پامردی تائید سبحاني از آب نیلاب خبر فناء آن اجل ستیز رسید - پس ازان که اینمعنی از عرضداشت آن بخت بیدار معروض اشرف گشت - خدیو دیهیم و اورنگ خداوند فر و فرهنگ که خاطر نهفته ناظرش مجلي عواقب امور و مراة خواتم شؤون است - از دور بیني و حزم گزیني حکم فرمودند که پادشاه زادهٔ سعادت پژوه بغزنین رفته چندي توقف گزینند - و خاندوران بهادر نصرت جنگ و سعید خان بهادر ظفر جنگ را با سی هزار سوار نبرد کار بقندهار روانه سازند - اگر خبر قضیهٔ ناگریز شاه صفي چنانچه بگوش حجاب بارگاه فلک جاه رسید وقوعی نداشته باشد - و او بقصد پیکار رو بقندهار نهد - آن فروغ دودمان اقبال با لشکر ظفر اثری که در خدمت آن موید بختیار است متوجه قتال آن بی

اعتدال گردند - و اگر آن گرفتار خواب پندار لختي بهوش آمده صرفهٔ کار درآمدن این دیار نه بیند - و برهنمونی ادبار - په سالار نابکار را بجنگ افواج نصرت امتزاج فرستد - این دوسردار فیروزی دثار جزاء جرات نکوهیده و جسارت ناپسندیده درکنار روزگار سپه سالار واژون کار او خواهند نهاد - بعد از ورود یرلیغ والا پادشاه زادهٔ نامدار بغزنین رفته آن دو نوئین اخلاص آئین را بالشکر جرار بقندهار فرستادند - پس ازان خبر متواتر شد که آن مدهوش بادهٔ نادانی و مست خواب جوانی را که لشکر بخراسان فرستاده خود نیز پس از چندی بمشهد منور راهی گشته بود درکشان پیمانهٔ زندگي برآمود *

اکنون بنگارش لختي از حال شاه صفي و کیفیت رستگاري او . از کش مکش زندگاني یل رهائي خلایق از کش مکش او - خوانندگان این ماجرای عبرت افزا را از نگراني بر مي آرد

چون شاه عباس فرمان روای ایران که از اولاد و اقربا هرکه با اومئنهٔ رشددید یا مظنهٔ فساد داشت بکشتن و کورکردن او خاطرفراهم ساخته بود - وبایں تدبیر هم از فقدان گمان سرکشی و سرتابی بجهت بی رشدی او وهم از بیم انتقال ایالت بعد از ارتحال او بدیگر دودمان تعرض ننموده قرار داده بود که از حرم سرا برنیاید - ازین سپنجي سرا رخت هستی بربست - و در اعقاب او دیگري چشم حکومت نداشت - ارکان دولت صفویه ناگزیر اورا بحکومت ایران برگزیدند - چنانچه دراثنای نگارش وقایع سال دوم جلوس اقدس نگاشته آمد - او پس از استقلال و استبداد از خود سري و خود پرستی باده گساري را

از اندازه درگذرانید - و از رداءت فطرت وٰدناءت طینت سر از متابعت عقل که در تدبیر منزل ناچار است چه جاي سیاست بلاد و ریاست عباد باز کشیده باطاعت غول نفس و انقیاد دیو طبیعت که سرمایهٔ فساد کار دین و دولت و پیرایهٔ کساد بازار ملک و ملت است تن درداد - و از افراط شراب مادهٔ صرع دیرین که اثر آن درماهی مرة ظهور مي کرد - قوت گرفته باعث اختلال دماغ گشت و از استیلاء اوهام ردیه خویشان و اعیان نیک اندیش جد خود را بنهجی که درنخستین مجلد این صحیفهٔ اقبال مرقوم گردید بقتل رسانید - درحین باده نوشي از خوف بدمستی او هراس و وسواس بر همگي حضار مجلس از اشراف و نوئینان و همنشینان چنان غلبه مي کرد که سالم بخانه برگشتن فوز عظیم میدانستند - و با این سلوک بد و نامهربانی و نامردمی بلحد از عدالت چنان بي بهره بود که هرگز بد دستم رسیدگان و فریاد جور کشیدگان که در اثنای سواري بر سر راه از ظلمه اظهار ظلم می نمودند نمی پرداخت - آنچه در سلطنت چارده ساله از مساعی جمیله در گرفتن و داشتن ملک بروی کار آورده کشادن قلعهٔ از دست رفته ایروانست - پس از رحلت حارس آن و بقتل رسیدن بیست هزار قزلباش و بای دادن ملک بغداد که بجد و کد شاه عباس مفتوح گشته بود و سپردن گروهی انبوه به تیغ رومیان چنانچه هرکدام پیش ازین نگارش یافته - بردانشوران حقیقت بین پوشیده نیست - که دادار کارساز - وپروردگارکام پرداز - را مصلحت کاي و حکمت اولي دراستیلاء خوانین دادگر و استعلاي سلاطین جود پرور جز رفاهیت رعایا - وجمعیت

برایا - و انتظام امور جمهور والنیام جمهور امور - و بر افراختن الویهٔ دین مبین - و بر افداختن ابنیهٔ کفر بدآئین نیست - و لله الحمد که نفس نفیس فرازندهٔ سریر جهانبانی حضرت خاقانی بحلیهٔ این اخلاق صفیه و اوصاف رضیه آراسته است - و شبارروزی جلیل و حقیر غزاة دین بمراسم سپاسداری و شکرگذاری - و صغیر و کبیر رعیت بوظایف دعاء طول عمر و طیب عیش مصروف ست - دارای ایران باضداد این نعوت مرضیه منعوت بود - ایام و لیالی صالح و فاجر و مقیم و مهاجر قلمرو او بنفرین آن ستم گزین و دعای بد آن بد آئین و مسالت مرگ آن دشمن مردم و مردمی بسر می رفت - ذمایم صفاتش پایان ندارد - همان به که این محامد نگار مدایح طراز خاقان سراسر افضال و احسان کیفیت هلاک آن سفاک بی باک برنگاشته بمطلب گراید - اوسی چل روز پیش ازان که از صفاهان بسوی خراسان بر آید بباغ کومه که در نواحی موضع خراسان یکفرسخی صفاهان ترتیب دادهٔ شاه عباس است - بشکار مرغابی رفته از فزونی باده پیمائی چنان شراب زده شد که تا پانزده روز با قلت مسافت بشهر مراجعت نپارست نمود - و جان دارو از کثرت زهر جان گزا گشته مادهٔ صرعی که داشت قوی گردانید - و اشتهای طعام که قوام پایندگی این کاخ اخشیجی و دوام بالندگی این بنیهٔ عنصری بآن باز بسته است چنان معلوم شد که با معالجات پزشکان در سه شبا روز بیش از یک زردهٔ تخم مرغ نتوانست خورد و چون بمدا وای اطبا اندکی رو بصحت نهاد از صفاهان به پسیج

نامبارکی که در سرداشت روانهٔ کاشان شد - درانجا سه چهار روزي بسير و نخچير بسر برده باز مرتکب شرب گردید - و عارضهٔ مذکور از فزونی آن از انچه بود سخت تر گشت - چنانچه از منزلي که میان خلوت خانه و حرم سرا بود هفده شبا روز بمکان دیگر نیارست رفت - درین مدت بغیر حکیم احمد و مهتر داؤد مهتر رکابخانه از مردم درون و بیرون دیگري آمد شد نداشت - و درین حال و حالت پیش که در صفاهان رو داده بود باخون ریزی هزاران بیگناه مکرر میگفت - که خون پسران قورچي باشي مرا گرفته - بامداد هژدهم روز بیماری مطابق دوازدهم صفر سال حال [سنه ۱۰۵۲] چون ازو خبر گرفتند و دیعت حیوة سپرده بود - هیچکس ندانست که شب چه وقت سپري گشته - پانزدهم ماه مذکور ارکان سلطنت صفویه سلطان محمد میرزا نخستین پسرس را هر چند خرد سال بود بشاه عباس موسوم ساخته خطبه بنامش خواندند - و اورا از کاشان بقزوین برده سیوم ربیع الاول این سال که ساعت جلوس او بود بر قالیچهٔ که از بزرگان اینها مانده نشانیدند - و بعد ازان که واقعهٔ عبرت افزاي مرگ آن سزاوار نیستی بروی روز افتاد - گوهر اکلیل خلافت پادشاهزادهٔ بیدار بخت بدر گاه آسمان جاه معروض داشتند - که چون نیرنگی اقبال عدو مال آن سفاک بي باک را بکیفر اعمال نکوهیده رسانیده - و سي هزار سوار خونخوار با سرداران نبرد گذار در قندهار است اگر از حضرت خلافت فرمان رود بتسخیر ولایت فراه و سیستان و هراة تعین نموده آید - از پیشگاه مراحم پادشاهانه یرلیغ شد که چون آن فساد کیش بجزاء کردار خود رسیده بشکرانهٔ این عطیهٔ

سنیه متعرض ولایت او نباید گردید - که در چنین هنگام اطفال اورا که هنوز نام بر نیاورده اند چه جای ارتکاب امری مشعر بر فتنه پژوهی در خلل انداختن و باخذ ملک و مال پرداختن از مروت و فتوت دور است - و الا نظر بر عدت و سپاه و مکنت و دستگاهی که از حضرت احدیت بما ارزانی گشته تسخیر این ولایت در کمال آسانی ست - باید که آن فرزند کامگار بعد از ورود فرمان قضا نفاذ عساکر گیتی کشا را از قندهار طلب نماید - و بسرعت هرچه تمامتر خود را بدرگاه معلی برساند - که مفارقت او بی ضرورت زیاده برین نمیتوانیم بخود قرار داد - غرهٔ ناصیهٔ دولت و جهانبانی پس از وصول منشور سعادت جنود ظفر آمود را که از کثرت و انبوهی کوه و صحرای آن دیار فرو گرفته بود و خاندوران بهادر نصرت جنگ را که با بیست هزار سوار در قندهار بود و سعید خان بهادر ظفرجنگ را که با ده هزار سوار تا قلعهٔ بست رمیده طلب داشتند - و خود بفرخی و بهروزی روانهٔ آستان جلال گشتند *

اکنون خامهٔ حقایق نگار به تحریر وقایع حضور می پردازد

بیست و پنجم محرم [سنه ۱۰۵۲] خلیل بیگ بمنصب هزاری ذات و شش صد سوار از اصل و اضافه و تهانه داری غور بند و قلعه داری ضحاک نوازش یافت *

دوم صفر راجه پهرتهی چند مرزبان چنبه بعنایت فیل فرق عزت بر افراخت - گردهر داس کور بمنصب هزاری ذات و چارصد سوار از اصل و اضافه مفتخر گشت - سالیانهٔ حکیم سومنا از اصل و اضافه سی هزار روپیه مقرر شد *

چارم [صفر] شاه بیگ خان بعنایت نقاره و اوزبک خان بمرحمت علم فرق عزت برافراختند *

هژدهم [صفر] هزار سوار اختر برج اقبال پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر دو اسپه سه اسپه مقرر فرموده آن والا گهر را بمنصب پانزده هزاري ده هزار سوار هفت هزار سوار دو اسپه سه اسپه برنواختند *

بیست و هشتم [صفر] از اصل و اضافه اسفندیار خان بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار - و حسام الدین حسن بمنصب هزاری پانصد سوار و خدمت بخشیگری و واقعه نویسی دکن - و بیست و نهم الله قلي ولد یلنگتوش بعنایت اسپ و انعام ده هزار روپیه مباهي گشتند *

سلخ ماه [صفر] بمیرزا عیسی ترخان مصحوب محمد صالح پسرش فیل از حلقهٔ خاصه عنایت نموده فرستادند *

غرهٔ ربیع الاول چون از وقایع دارالخلافهٔ اکبر اباد بعرض ملتزمان پایهٔ اورنگ عرش مرتبت رسید که میرزا رستم صفوي بساط زندگي در نور دید - مراحم پادشاهانه بباز ماندهاي او مبذول فرموده هر کدام را بعنایتي در خور شرف اختصاص بخشیدند - میرزا درمحرم سال هزار و دو بملازمت حضرت عرش آشیانی رسید - و تا تاریخ وفات مدت پنجاه سال در ظل عاطفت این دولت پاینده بود - اوضاع میرزا به نجابت میرزا مناسبتی نداشت - غالبا منشاء آن عدم نجابت والدهٔ او است *

چهارم [ربیع الاول] امیر خان ولد قاسم خان نمکي بمرحمت

خلعت وصونه دارمی تنه از تغیر شاد خان که نظم سیوستان بدو مفوض شد نوازش یافت - چو تنبیه و تادیب چنپت و همرهان بی راهۀ او از عبد الله خان بهادر فیروز جنگ چنانچه باید بوقوع نیامد - ششم [ربیع الاول] راجه پهاژ سنگه که مرزبان آن سرزمین است و تعهد تنبیه چنپت و برادران او نمود از تغیر خان بدین خدمت سرافرازی یافت - و باضافۀ هزار سوار دو اسپه سه اسپه بمنصب سه هزاری سه هزار سوار هزار سوار دو اسپه سه اسپه سر برافراخت *

شب دوازدهم [ربیع الاول] مجلس میلاد طهارت نهاد خلاصۀ کائنات - زبدۀ موجودات - علیه من الصلوات اکملها - والتحیات افضلها - برسم هر سال انعقاد پذیرفت - و مبلغ دوازده هزار روپیۀ مقرر بفضلا و حفاظ و دیگر ارباب صلاح و استحقاق که دران محفل خلد آئین فراهم آمده بودند عطا شد *

چهاردهم [ربیع الاول] بمومن بیگ خویش منصور حاجی که از بلخ بدر گاه کیوان جاه آمده بود و ظریف بیگ رفیق او سه هزار روپیه - و به محمد امین ارلات از خویشان نذر طغائی هزار روپیه انعام فرمودند *

خجسته بزم قمری وزن

روز پنجشنبه چهارم ربیع الثانی سال هزار و پنجاه و دوم مطابق دوازدهم تیر فرخنده جشن قمری وزن اختتام سال پنجاه و دوم و افتتاح سال پنجاه و سیوم از سنین جاوید طراز شنهشاه ابر دست دریا دل جهانی را گوناگون مسرت و شادمانی بخشید - و

وزن مقدس بطلا و دیگر اشیا بروي کار آمد - و جهانیان بزرنثار بمراد دل رسیدند - بهریکي از میر ظهیر الدین و خواجه خان دویست اشرفي - و بفصیح خان هزار روپیه - عنایت نمودند - درین روز نشاط افروز پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش که بفرمان قدر نفاذ از حسن ابدال روانهٔ درگاه معلی شده بود باستلام عتبهٔ خواقین مکان مستسعد گشته هزار مهر نذر گذرانید *

پنجم [ربیع الثاني] معروض اقدس گشت که چون راجه پهاڑ سنگه بسر زمین اسلام آباد رسید چنپت فتنه سرشت را مجال تمرد نماند - و کام و ناکام نزد او آمد - حکم شد که همچنان که سابق نوکر پدر و برادر کلان راجه بود الحال نوکر او باشد - چنپت چندی نوکر راجه بود پس ازان بمهین پور خلافت متوسل گشت - و با سبحاني و دیگر برادران در سلک ملازمان آن بخت بیدار منسلك گردید *

گزارش ازدواج پادشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش

چون پیش نهاد همت آسمان رتبت خدیو هفت اقلیم و خدایگان تخت و دیهیم بود که خاطر ملکوت ناظر از ازدواج پادشاهزادهٔ گرامي نژاد مراد بخش بدختر نیک اختر شاه نواز خان صفوي که سابقا او را برای آن والا دودمان خطبه نموده بودند نیز وا پرداخته آید - دربنولا که آن عالي نسب بفرمان عاطفت عنوان از حسن ابدال بآستان اقبال رسید مبلغ پنج لک روپیه برای سرانجام این جشن خجسته بآن اختر برج دولت عنایت فرمودند *

و چهار دهم ربیع الثانی در ساعت مبارک مبلغ یک لک و چهل هزار روپیه ازانجمله یک لک روپیه اصناف جواهر ثمینه و مرصع آلات و اقمشهٔ نفیسه و چهل هزار روپیه نقد برسم ساچق مصحوب صلابتخان میر بخشی و عاقلخان میر سامان بمنزل شاه نواز خان ارسال داشتند - و بیستم این ماه از جانب خان مزبور بآئین پسندیده حنا آوردند - و بحکم معلی پیشکاران بارگاه خلافت در دولت خانهٔ خاص محفل حنا بندان بفراوان تکلف بر آراسته صلای عشرت در دادند - و مراسم معهودهٔ آن بتقدیم رسید - و چون شاه نواز خان در اودیسه بنظم آنصوبه می پرداخت و صبیهٔ عفیفهٔ او با والده آمده بود - روز دیگر آن صبیهٔ صفیه را از دفور رافت بمشکوی سلطنت طلبیدند - ومجلس عقد در دولتخانهٔ والا ترتیب یافت - و پادشاهزادهٔ والا گهر را بمرحمت خلعت خاصه با چارقب زر دوزی و جواهر و مرصع آلات و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل که قیمت آن یک لک روپیه بود نوازش فرمودند - و شب مبارک دو شنبه بیست و دوم مطابق سیم تیر بعد انقضاء سه گری در ساعتی که مختار انجم شناسان بود بامر خاقانی قاضی محمد اسلم خطبهٔ نکاح بر خواند - و مبلغ چهار لک روپیه کابین مقرر گردید - نوای کوس مسرت و آرای تهنیت از کرهٔ خاک بزروهٔ افلاک رسید - و زمزمهٔ رامشگران سحر پرداز دلهای جهانیان با هنزاز در آورد - پرتو شموع کافوری فروغ افزای دیدهٔ کواکب گشته بود - و افروزش آلات آتشبازی سطح زمین را چون ساحت آسمان منور گردانیده *

چهارم جمادي الاولی بصادق بیگ خال زادهٔ امام قلي خان هزار روپیه - و یازدهم بسلطان حسین و محمد عسکري خویشان سارو خواجه هزار و پانصد روپیه مرحمت شد *

بیست و نهم [جمادي الاولی] حراست قلعهٔ زمین داور به پردل خان مقرر فرموده محال متعلقهٔ آن در تیول او عنایت نمودند - ذوالفقار خان بخلعت و نوجداری سرکار مند سور و منصب دو هزاري هزار و دویست سوار از اصل و اضافه مفتخر گشته دستوري یافت *

آغاز سال ششم
از دوم دور سنین جلوس اقدس

لله الحمد که روز پنجشنبه غرهٔ جمادي الثانيه سال هزار و پنجاه و دوم هجري موافق پنجم شهريور آغاز ششم سال سعادت اتصال از دوم دور جلوس مقدس که صبح ايام کامراني و غرهٔ شهور شادماني است در اسعد ساعات و ايمن اوقات روي نمود - و انوار مسرت وآثار عشرت فروغ افزاي دلها و فراغ آراي خاطرها گشت - درين تاريخ عبد الله خان بهادر فيروز جنگ را بجاي سيد شجاعت خان بصوبه داري اله آباد - و سيد مذکور را بجايگيرداري پرگنهٔ ايرج و بهاندير و پنواري و ديگر محال سرکار اسلام آباد از تغير خان مذکور سر افراز گردانيدند - بسيادت منقبت سيد جلال بخاري پنجهزار روپيه انعام شد •

هشتم [جمادي الثانيه] پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش را بعنايت خلعت خاصه و برخي مرصع آلات و دو اسپ از طويلهٔ خاصه يکي با زين طلاي ميناکار ديگري با زين طلا و آفتاب گير نوازش نموده بصوبهٔ ملتان که در تيول آن عالي نسب مرحمت شده بود رخصت فرمودند - به شايسته خان ناظم صوبهٔ پتنه خلعت خاصه و اسپ از طويلهٔ خاصه با يراق طلا مصحوب محمد طالب پسرش عنايت نموده فرستادند •

دوازدهم [جمادي الثانيه] مادهو سنگه هادا باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري سه هزار سوار سر بر افراخت *

چاردهم [جمادي الثانيه] نظم صوبهٔ برار به شاه بيگ خان مفوض شد *

پانزدهم [جمادي الثانيه] مهيس داس را تهور را باضافهٔ هزاری هزار سوار بمنصب دو هزاري دو هزار سوار سر بر افراخته پرگنهٔ جالور بطريق وطن بجاگيرش عنايت نمودند *

هفدهم [جمادی الثانيه] چون مهين پادشاه زادهٔ بخت بيدار نواحي دار السلطنهٔ لاهور رسيدند - بحکم مقدس اسلام خان و چندی ديگر از نوئينان والاشان باستقبال شتافته آن صحيفهٔ مکارم و معالي را به پيشگاه حضور سراسر نور آوردند - آن قرهٔ باصرهٔ اقبال شرف ملازمت سراسر سعادت دريافته هزار مهر نذر گذرانيدند - و از پيشگاه عواطفت بعنايت خلعت خاصه سر بر افراختند - و ازانجا که واقعهٔ هلاک والی سفاک بي باک ايران بي وقوع جدال و قتال از آثار اقبال آن گوهر بحر خلافت بروي کار آمده بود - خديو اقبال از الطاف روز افزون و اعطاف گوناگون بخطاب مستطاب - بلند اقبال - که در ايام ميمنت اتسام پادشاهزادگي از القاب مخصوصهٔ اعلی حضرت بود مخاطب گردانيدند - و اعيان دولت که در خدمت فيروزی آن بخت بيدار آمده بودند بتقبيل آستان خواقين مکان سر افتخار بر افراختند - ازان ميان سيد خان جهان هزار مهر نذر گذرانيد - و چون بر ملتزمان بساط تقرب ظاهر شد که الله ويردیخان که زبانش باختيار او نيست درين يساق برخی کلمات نکوهيده

مخالف آئین نمک خوارگي و فدویت سر برزده هادیٔ سبل رشاد او را بتغییر منصب وتبول تادیب نموده بي آنکه سعادت کورنش دریابد به دار الملک دهلی فرستادند که درانجا اقامت گزیند - و ازانجا که این صورت کرم الهي برخلاف دیگر سلاطین که قطع حیات نمایند بقطع مواد معیشت و اسباب روزی هیچ یکي از بندگان هرچند از نظر افتاده باشد راضي نیست - پرگنهٔ شکر پور را که از مضافات صوبهٔ دار الملک دهلي است و سي و چهار لک دام جمع دارد بطریق مدد معاش بوی عنایت کردند - و جاگیر او که در مهترا و مهابن و آن نواحي بود باعظم خان مرحمت شد - درین تاریخ جامع معقول و منقول ملا عبد الحکیم سیالکوٹي را بزر سنجیده شش هزار روپیهٔ هم وزنش بدو عنایت فرمودند *

بیست و یکم [جمادي الثانیه] سید خانجهان را بخلعت خاصه بر نواخته بگوالیار که جاگیر اوست مرخص ساختند - رامسنگه راتهور از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي هشتصد سوار سر برافراخت - رجب بیگ خویش یلنگتوش که تازه از توران آمده بسعادت زمین بوس رسیده بود بعنایت خلعت و انعام دو هزار روپیه بلند پایه گشت *

بیست و هشتم [جمادي الثانیه] قزاق خان بفوجداری برده و منصب دو هزاری ذات و سوار از اصل و اضافه مفتخر گردید - میر منصور بدخشي بعنایت خلعت و انعام دویست مهر سر بلند گشته دستوری زیارت حرمین شریفین یافت *

چون از عرضه داشت ظفر خان ناظم صوبهٔ کشمیر بشرف اصغاء

مسامع جهانباني رسيد كه اگرچه احوال فقرا و رعايای اين خطهٔ دلپذير بمبلغ يک لک و پنجاه هزار روپيه كه پيشتر از خزانهٔ خيرات عنايت شده بود زر برفاهيت نهاده - و ملک بآبادي گرائيده ليكن درين هنگام كشت كار اگر پنجاه هزار روپيهٔ ديگر براي سرانجام لوازم زراعت بكشاورزان بي بضاعت اين سر زمين مرحمت شود معموری ملک به نسق اولين باز خواهد گشت - از مكمن الطاف پادشاهانه بمتكفلان معاملات آنصوبه يرليغ قضانفاذ بشرف صدور پيوست كه پنجاه هزار روپيهٔ ديگر از خزانهٔ والا به بذرگران بی استطاعت بطريق خيرات قسمت نمايند - مير ابراهيم صفدر خاني بكاول نعمت خاصه بحرمين مكرمين مرخص شد - و متاع يک لک روپيه باب بر عرب بقيهٔ پنج لک روپيه كه هنگام اورنگ آرائي نذر حرمين شريفين نموده بودند بجهت فقرای آن دو مكان منيف مصحوب او ارسال يافت - و خدمت بكاولي بمحمد قاسم خلف هاشم خان مفوض گرديد *

چارم رجب رای مكند داس بديوانی بيوتات و ملا علاءالملک بدفتر داری تن سر بلند گشتند *

يازدهم [رجب] بسلالهٔ دودمان هدايت صفاوهٔ خاندان ولايت سيد جلال ده هزار روپيه انعام شد *

بيست و يكم [رجب] خانه‌دوران بهادر نصرت جنگ و راجه جيسنگه و بهادر خان و راو امر سنگه ولد راجه گجسنگه و اصالتخان و نظر بهادر و غير ايشان از قندهار آمده دولت ملازمت اندوختند - و خان نصرت جنگ هزار مهر برسم نذر گذرانيد *

بیست و چهارم [رجب] رستم خان بسنبهل دستوري یافت - اهل خان کلاونت ملقب به گن سمندر بمرحمت فیل سر بلند گردید - پیشکش سرگروه ولندیز یک فیل بنظر انور در امد *

شب بیست و هفتم [رجب] که بلیلة المعراج موسوم است برهم هر سال ده هزار روپیه باصحاب احتیاج و ارباب استحقاق بذل فرمودند *

چهارم شعبان میر برکه که از اولاد قدوة الاولیا میر سید کلال بود و بقدم بندگی این درگاه بخواقین پناه و خدمت عدالت عسکر فیروزي سر افرازي داشت از دار الفنا بدار البقا شتافت - وخواجه ابو الخیر از نبایر پیشوای اهل طریقت مولانا یعقوب چرخي به تفویض خدمت عدالت بر نواخته آمد - و مبلغ پانزده هزار روپیه سالیانهٔ او قرار یافت - درینولا چون معروض معلي گشت که عمارت باغ فیض آگین فردوس آئین - که تاریخ اساس آن و حفر نهر در مطاوی سال چارم این دور نگارش یافته - و اهتمام آن بعهدهٔ خلیل الله خان بود - حسن انجام گرفته - با خبر شناسان حکم شد که خجسته ساعتی برای تشریف اشرف اختیار نمایند - و هفتم این ماه که اصحاب تنجیم بر گزیده بودند - و از روز بنا تا این تاریخ یکسال و پنج ماه و چهار روز منقضی شده بود - بقدوم فیض لزوم رشک افزای بهشت برین گردانیدند - طبع اقدس از سیر این گلشن همیشه بهار و تفرج حیاض و انهار و تماشاي سرو و چنار که بسان شاهدان گلعذار قد بر کشیده بودند نشاط آمود گردید - شرف اندوزان حضور مراسم تهنیت بتقدیم رسانیدند - و همگنان بزبان

خال و قال دوام دولت مسالت نمودند - و گروها گروه مردم فهمیده دانشور که درخدمت اقدس بودند - و روم وعراق و ماوراء النهر دیده - معروض داشتند که چنین باغی تا امروز مرتب نشده وکسی ندیده و نشان نداده - این باغ دلنشین نشاط افزا مشتمل است بر سه طبقه طبقهٔ علیا را بفرح بخش و وسطي را بامرتبهٔ پایان که حکم یک درجه دارد بفیض بخش موسوم ساختند - طبقهٔ بالا که سه صد و سي گز مربع است مشتمل است بر هشت دست عمارت چهار در اوساط اضلاع چهار گانه و چهار دیگر در چهار کنج - عمارت شمالي که آرامگاه اقدس است و ازاره اش از سنگ مرمر و به نقاشي دلربای نظارگیان خانهٔ است طیني بطول ده گز و عرض هفت و در وسط آن حوضي است منبت کار از سنگ مرمر چهار گز در چهار بطرز چشمهٔ جوشان و در دو بازوی آن دو حجره هریکي هفت گز در پنج - و پیش آن سراسر ایواني است پایه دار سه چشمه بطول بیست و پنج ذراع و عرض هشت و نیم - و پس آن شاه نشیني بطول شش گز و عرض دو نیم - آب نهر از جنوبي سو باین عمارت در آمده و تا حد این عمارت سر پوشیده گذشته بباغ سر برمي آرد - و به نهری به پهنای هفت ذراع که در وسط خیابانی بعرض بیست و سه گز مرتب ساخته اند در امده بجانب عمارت ضلع شمالی این باغ که ازارهٔ آن نیز از سنگ مرمر است و به نقاشی فرح بخش بینندگان و آن ایوان در ایواني است پایه دار از هر چار طرف باز بطول بیست و پنج ذراع و عرض هژده - و در درازا سه چشمه دارد و در پهنا دو میزرد - واز نخستین ایوان سرپوشیده جریان نموده - در چشمهٔ

میانگی ایوان دوم سه آبشار هرکدام بعرض هفت ذراع شده در حوض طبقهٔ دوم که هفت گز مربع است و در وسط آن فوارهٔ افشان میریزد در زیر هر آبشاری چیني خانهٔ از سنگ مرمر در کمال زیبائي ساخته اند - که روز بگذاشتن اوانی زرین مملو بگلهای رنگین و شب بافروختن شموع کافوری نظر فریب تماشائیان میگردد - و در وسط ضلع شرقي منزلی است که مطلع آفتاب سپهر خلافت است یعني جهروکهٔ دولتخانهٔ خاص و عام پیش چهروکه درجانب بیرون ایوان دیوانخانهٔ مذکور است محاط بچار دیوار مجصص و در وسط ضلع غربي عمارتي است قرینهٔ آن که نشیمن ملکهٔ زمان مالکهٔ دوران بیگم صاحب ست - مابین این هردو عمارت نهری است بعرض هفت گز در خیاباني بعرض بیست و سه - و در وسط باغ در ملتقای نهرین حوضی است مربع بطول و عرض بیست و سه گز و همگي فوارهای این باغ که صد و هفت است هفده در حوض مذکور و نود در نهرها - در هر نهری قطاری بارتفاع چار گز از آب چاه میجوشد - و در هر کنج این باغ برجي است مشتمل برمثمن خانهٔ گنبدی و بالای آن چوکهندی هشت پهلو از سنگ سرخ - پیش آن ایواني است سه چشمه نیم مثمن - طبقهٔ دوم که مرتبهٔ اولی باغ فیض بخش است طولش سه صد و سي گز و عرضش نود و شش است - آب از حوض هفت گز مربع که نکاشته شد بطریق آبشار برآمده به نهری که در سرآغاز این طبقه بطول دوازده و عرض هشت است و میان آن کرسی سنگ مرمر که هر چهار طرف چیني خانها دارد و آب از وسط آن جوشیده بهر جانبي تراوش میکند

تعبیه نموده اند - و سریری از سنگ مرمر پیش آن منصوب ساخته میریزد - و ازان بحوضی که در وسط این طبقه است و طولش هشتاد و دو گز و عرضش هفتاد و دو ست و یکصد و پنجاه و دو فواره دارد در می آید - و در وسط حوض چبوترهٔ است بطول یازده و عرض هشت - و در وسط کنار شرقی و غربی این حوض دو ایوان از سنگ سرخ واقع شده - و در دو جانب وسط ضلع شمالی نیز دو ایوان از سنگ مرمر ست - آب از حوض میان این دو ایوان سر پوشیده گذشته و سه آبشار چادری شده در حوض طبقهٔ سیوم که طولش موافق عرض یک آبشار ده گز است و عرضش مطابق عرض هریکی از دو آبشار دیگر هشت گز میریزد - و چنیی خانهای این آبشارها بسان چینی خانهای آبشارهای باغ فرح بخش است - و در ضلع شرقی این طبقه حمامی است پرچین کاری در غایت نظافت و لطافت مشتمل بر گرم خانه و سرد خانه که آب روان دارد - و رخت کن وسیع طبقهٔ سیوم که مرتبهٔ ثانیهٔ فیض بخش است در طول و عرض و خیابانها و نهرین و حوض مربع وسط باغ مثل باغ فرح بخش است - و تفاوتی نیست - الا آنکه در نهری که از جنوب سو بشمال رو میرود سه قطار فواره نشانده اند و جملگی فوارهای این طبقه که یکصد و چل و سه است بارتفاع پنج گز از آب نهر می جهد - در وسط ضلع شمالی این طبقه رو بجنوب عمارت دولتخانهٔ خاص است و آن ایوانی است پایه دار بطول بیست و پنج گز مشتمل بر سه چشمه و عرض هشت و نیم ذراع مجتوی بر یک چشمه - ازارهٔ این نیز از سنگ مرمر است و بنقاشی حیرت افزای جهان نوردان - در

وسط این ایوان حوضی است چارگز در سه بطرح آبجوش - و آب نهر ازین ایوان سرپوشیده گذشته بطرف شمال بباغ میوه که در طول و عرض مساوی باغ فرح بخش است برمی آید - و سوای این منازل بجهت اهل محل خواص پورها ست- عمارات این باغ فیض انتما آنقدر است که هرگاه خدیو زمان با پردگیان مشکوی اقبال که در دار السلطنهٔ لاهور شرف اندوز حضور سراسر نور می باشند باین عشرت کده تشریف مي فرمایند - احتیاج بخیمه نمي شود مغانیٔ آسمانیٔ این باغ بصرف شش لک روپیه انجام یافته - متصل این باغ دلنشین بساتین اهل محل است - و چون آب نهری که باهتمام مردم علیمردان خان بصرف یک لک روپیه انجام پذیرفته بود چنانچه باید نمي آمد صد هزار روپیهٔ دیگر بدفعات حوالهٔ بندهای جد کار شد تا آب خاطر خواه برسد - کار پردازان از بي وقوفی و عدم مهارت ازین جمله پنجاه هزار روپیه بر مرمت نهر سابق بی جا خرج نمودند - آخر کار بصوابدید ملا علاء الملک که در آب تر ازو شناسائی تمام دارد پنج کروه راه از نهر آورده علیمردان خان بحال داشته سي و دو کروه را نو بر نموده شد - امروز آب وافر بي فتور بباغ میرسد *

هشتم شعبان قلیچ خان و راو ستر سال دولت کورنش اندوختند چون خصایل حمیده و شمایل پسندیدهٔ سلالهٔ دودمان نبوت نقاوهٔ خاندان فتوت سید جلال بخاري گجراتي که لباس نسب او بطراز حسب مطرز است بر ضمیر صواب پذیر حضرت خاقاني چنانچه باید پرتو ظهور افگند - نهم این ماه آن حسیب نسیب را در سلك

ملتزمان عتبهٔ جاه و جلال که مطرح انوار اقبال است و مطمح انظار آمال منسلک گردانیدند . و بکرامت قبول خاطر خورشید مآثر پادشاه قدردان از قرب بساط اقدس که مقصد مقبلان و مقصود صاحبدلانست بهرهٔ تمام گرفت - سعادتي که در مکامن غیب برای او آماده بود بروی زوز افتاد - دولتي که در جریدهٔ تقدیر باسم او مرقوم بود رو بظهور نهاد - و بالتماس سید مزبور سجاده نشیني قدوهٔ اولیا شاه عالم بمهین خلف او سید جعفر که بحلیهٔ فضیلت و صلاح آراسته است عنایت فرمودند - و چون پیش نهاد خاطر ملکوت ناظر خدیو خدا پرست آنست که مهمات دولت والا و معاملات سلطنت دست بالا که مجمع اختیار هفت اقلیم است خصوصا خدمت والا مرتبت صدارت کل سواد اعظم هندوستان که حاصل سیور غال اشراف و اکابر و ارباب استحقاق و احتیاج آن بخراج ممالک چندین ملوک ذي شان مساوي است بذوات ذوات السعادات شرفا و نجبا باز گردد - این شان کبیر و امر خطیر را از تغیر سوسویخان که بلوازم این کار بلند مقدار چنانچه باید نیارست پرداخت - بآن خلف الصدق دودمان سیادت تفویض نموده بعنایت خلعت خاصه و منصب چهار هزاري هفتصد سوار واسپ بایراق طلا و انعام سي هزار روپیه مباهي ساختند - درین تاریخ چهل اسپ پیشکش خانوزان بهادر نصرت جنگ بنظر اقدس درآمد - خواجه حسن ده بیدی از بلخ و زین الدین از عراق آمده بسعادت بندگی درگاه خلائق پناه مستسعد گشتند - و نخستین بانعام دو هزار روپیه و دویمین بمرحمت هزار روپیه نوازش یافت *

شب پانزدهم شعبان مبلغ ده هزار روپیهٔ مقرر بمحتاجان و بي نوایان رسید *

توجه موکب جلال از دار السلطنهٔ لاهور بدار الخلافه اکبر آباد

چون خاطر خورشید مآثر از مهمات صوبهٔ پنجاب و کابل و قندهار وا پرداخته آمد - و احوال سکان این صوبجات بتازگي منتظم گشت *

هژدهم شعبان * ع * بساعتي که سعادت بدو شود مسعود * برفیل کوه پیکر از دارالسلطنهٔ لاهور بدارالخلافهٔ اکبر آباد نهضت فرمودند - و باغ میتومثال فیض بخش وفرح بخش به بفزول مقدس نضارت تازه یافت - درین تاریخ سعید خان بهادر ظفر جنگ دولت ملازمت اندوخت - و هزار مهر نذر گذرانید *

بیست و یکم [شعبان] خان ظفر جنگ را بعنایت خلعت خاصه و حکومت صوبهٔ پنجاب - و صدر الصدور سید جلال را بانعام فیل بلند پایه گردانیدند *

بیست دوم [شعبان] از باغ مذکور کوچ شد و نواحی سرای خواجه شمس الدین مرکز رایات اقبال گردید - درین منزل خان دوران بهادر نصرتجنگ و راجه جیسنگه بمرحمت خلعت خاصه سر بر افراخته بمحال جاگیر دستوري یافتند - روز دیگر موکب فیروزي بارادهٔ شکار کانو و آهن از راه دامن کوه بره نوردي در آمد *

بیست و پنجم [شعبان] سالیانهٔ التفات خان ولد میرزا رستم صفوي چهل هزار روپیه مقرر گشت *

غرهٔ رمضان بمهین پور خلافت حکم شد که بنور پور و تاراگده و دیگر محال کوهستان که بجگت سنگه متعلق بود رفته قلاع و عمارات آنجا به بینند - و در کانو و اهن بعسکر اقبال برسند - و برایغ رفت که قلیج خان و اصالت خان و جانسپار خان و چندي دیگر از بندهاي درگاه خواقین پناه درخدمت آن سرو جویبار خلافت بروند - درین تاریخ نجابت خان فوجدار کوهستان کانکره بتقبیل عتبهٔ علیه شرف اندوزگردید *

چهارم رمضان میرخان را بخلعت بر نواخته از تغییر غضنفر ولد الله ویردیخان بخدمت توزک که پیش ازین نیز باو تعلق داشت سر افراز گردانیدند - و عصای مرصع مرحمت نمودند و غضنفر بخدمت داروغگی توپخانهٔ والا و کوتوالی لشکر ظفر اثر سربلندي یافت *

ششم [رمضان] از کانو و اهن کوچ شد - درین روز پادشاهزادهٔ بخت بیدار با همرهان از کوهستان باز گردیده بادراک دولت ملازمت نایز گشتند - و آنچه از دشواری راه واستواری قلعهٔ تاراگده دیده بودند بشرف استماع جهانداري رسانیدند *

یازدهم [رمضان] قلیج خان بمرحمت خلعت خاصه مباهي گشته به بهیهره و خوشاب که در جاگیراو تن شده بود مرخص گردید *

چاردهم [رمضان] نجابت خان بخلعت قامت افتخار بر آراسته دستوری مراجعت بکوهستان یافت - گرد هوراس کور از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار مفتخر گشت *

شانزدهم [رمضان] از آب ستلج گذاره فرمودند *

بستم [رمضان] درلتخانهٔ سهرند منزل اقبال شد - و رای تودرمل دیوان و امین و فوجدار سرکار سهرند از حسن خدمت بمنصب هزاری ذات و هزار سوار دو اسپه سه اسپه از اصل و اضافه سر افراز گردید *

بیست و دوم [رمضان] همعنان دولت دوام قرین ازان مکان نزاهت نشان کوچ نمودند *

بیست و سیوم [رمضان] باغ پرگنهٔ انباله را بورود اقدس سعادت آمود ساختند - و نواب قدسي جناب بیگم صاحب که باغ و پرگنهٔ مزبور بسرکار آن خورشید احتجاب متعلق است بمراسم نثار و پیشکش پرداختند - روز دیگر منزل مکرمتخان از صوبهٔ دار الملک دهلی که نظم و نسق آن صوبه باو تعلق دارد استقبال موکب اقبال نموده کام اندوز ملازمت گشت - و پانصد سوار از منصب او دو اسپه سه اسپه مقرر فرموده اورا بمنصب سه هزاری سه هزار سوار هزار سوار دو اسپه سه اسپه بر نواختند - روز دیگر خاقان مفضال از انباله کوچ فرموده بصوب دریای جون توجه نمودند - و در نواحی پوریه بر سفینهٔ اقبال نشستند - درین ماه مبارک برسم هر سال سی هزار روپیه به نیازمندان رسید *

ششم شوال اعظم خان از متهرا آمده دولت ملازمت اندوخت و هزار مهر نذر گذرانید - درین تاریخ بعرض اقدس رسید که سید شجاعت خان خلف سید جهانگیر بن سید محمود خان بارهه در پرگنهٔ ایرج ره گرای سفر آخرت گشت *

هشتم [شوال] از نواحی سونپته با جمعی از خاصان و

قراولان بنشاط اندوزی شکار پالم متوجه گشتند -وحکم شد که اردوی معلی از راه راست بدارالملک دهلي رود *

چهار دهم [شوال] ظاهر دار الملک مزبور را بفروغ ماهچه رایات نصرت آیات منور گردانیده متصل قلعهٔ که اعلي حضرت بر ساحل دریاي جون اساس نهاده اند نزول سعادت موصول فرمودند - و بعد از تماشاي این قلعه و منازل آن که هنوز بتمامیت نرسیده لختي تصرفات را که بخاطر دوربین پرتو افگند بمکرمت خان که هم صوبه دار دار الملک دهلي است و هم کار فرماي آن عمارات ارشاد نمودند *

پانزدهم [شوال] بزیارت روضهٔ مقدسهٔ حضرت گیتي ستاني جنت آشیاني پرداخته و برسم معهود مبلغ پنجهزار روپیه بخدم و مستحقین آن مکان خلد نشان داده بفرید آباد نزول اجلال فرمودند * و مکرمتخان بخلعت سر بر افراخته دستوری مراجعت دار الملک یافت *

هفدهم [شوال] درحوالی موضع چاند پور در اثناي ره نوردي دو سه قلاده شیرنر و ماده بتفنگ شکار خاصه شد *

بیستم [شوال] نواحی متهرا معسکر اقبال گردید *

بیست و چهارم [شوال] (ع) بساعتي که تولی کند بدو تقویم* دار الخلافه بورود مسعود فیض آمود گشت - و راجه بیتهلداس حارس قلعهٔ دار الخلافه و دیگر بندگان درگاه والا جاه استلام عتبهٔ فلک رتبه نمودند - علیمردان خان ناظم کابل که بحکم اقدس از پشاور آمده بود شرف زمین بوس دریافت - و هزار مهر نذرگذرانید

درین روز بمهین پور خلافت فیل دیپ سندر از افیال خاصه که پنجاه هزار روپیه قیمت دارد بایراق طلا و ماده فیل که قیمت این مجموع نیز پنجاه هزار روپیه است عنایت شد - و علیمردان خان بعنایت خلعت خاصه با نادري و جیقهٔ مرصع و شمشیر مرصع و خطاب امیر الامرا و انعام یک کرور دام مباهي گشت - و مجموع تنخواهش با یازده کرور دام طلب منصب هفت هزاری ذات و هفت هزار سوار پنج هزار سوار دو اسپه سه اسپه که درین دولت ابد مدت بعد از رحلت یمین الدولة آصف خان خانخانان سپه سالار مغفور مبرور منتهاي مراتب امراي عظیم الشان قرار یافته دوازده کرور دام شد *

جشن وزن مبارک شمسی

روز پنجشنبه غرهٔ ذي القعده سال هزار و پنجاه و دوم هجري موافق سیوم بهمن کار پردازان بارگاه حشمت و اقبال مجلس شمسي وزن اختتام سال پنجاه و یکم و افتتاح سال پنجاه و دوم از سنین دوام قرین خاقان زمان و زمین آراستند - و آن پیکر دولت بطلا و دیگر آشیاء معهوده بر سخته آمد - و گروهي از فضلا و صلحا و شعرا و ندما و اهل تنجیم جیب خواهش به سیم و زر نثار بر آمودند و ارباب نشاط بانعام مقرر نوازش یافتند - راجه بیتهلداس باضافهٔ هزاری ذات بمنصب پنجهزاري سه هزار سوار - و بختیار خان بفوجداری سرکار ترهت - و حیات خان از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و سه صد و پنجاه سوار مفتخر گشتند - قاضي محمد

اسلم را بزر وزن نموده شش هزار و پانصد روپیهٔ همسنگش بدو عطا فرمودند - بمراد بیگ مکرمت هزار روپیه مرحمت شد *

دهم [ذی‌القعده] خدیو مهر گستر منزل امیر الامرا علیمردان خان را که خانهٔ سیف خان بود و بطریق عاریت بخان والا مکان مرحمت شده بفیض قدوم میمنت لزوم مورد برکات آسمانی گردانیدند - او بعد از تقدیم مراسم پا انداز و نثار اصناف امتعه پیشکش نمود - و متاع یک لک روپیه بشرف پذیرائی رسید - درین روز حویلی اعتقاد خان که پیشکش اقدس نموده بود بامیر الامرا عنایت شد - روز دیگر او را بمرحمت خلعت خاصه و خنجر مرصع باپهولکٹاره و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و جل مخمل زربفت و مادهٔ فیل برنواخته رخصت انصراف بصوبهٔ کابل دادند *

شب هفدهم [ذی القعده] مجلس عرس حضرت مهد علیا ممتاز الزمانی در روضهٔ منورهٔ آن محفونهٔ مغفرت و رضوان که درینولا باتمام رسید و چگونگی آن نگارش می یابد منعقد گردید - و ارباب تقوی از فضلا و صلحا و حفاظ و دیگر خداوندان احتیاج و استحقاق بتلاوة قران و قراة فاتحه پرداختند - خاقان دریا نوال بآن مکان فیض نشان تشریف فرموده از پنجاه هزار روپیهٔ مقرر نصف درین محفل مذکور عطا فرمودند - و صباح آن باز تشریف برده نیمهٔ دیگر باران بذل نمودند *

شرح عمارات روضهٔ مطهره آنکه

در ابتداء سال پنجم جلوس والا بجهت تاسیس این بناء رفیع

البنیان که مشرف است بر دریای جون و دریای مزبور شمالی سو متصل آن جاری آغاز حفر نموده آمد - و پس ازان که بیلداران آهني دست قوي بازو بمجدکاری تمام بآب رسانیدند - بنایان بدیع کار و معماران شگرف آثار اساس را بسنگ و صاروج در کمال متانت و رصانت بر آورده بسطح زمین برابر ساختند - و بر فراز اساس کرسی روضهٔ معلی که از ریاض رضوان حکایت کند و از حظایر قدس نشان دهد - بآجر و آهک چبوترهٔ آسا بطول سه صد و هفتاد و چار و عرض صد و چل یک لخت نموده شانزده ذراع مرتفع گردانیدند و گروها گروه مردم از سنگتراش ساده کار و پرچینگر و منبت کار که از اطراف واکناف ممالک محروسه فراهم آمده بودند و هرکدام در صنعت خویش ید طولی داشت با دیگر عمله بکار پرداختند - و روی کار آنرا بسنگ سرخ تراشیده که اقسام صنایع بدیعه از منبت کاري و پرچین کاری دران بروي کار آمده و چنان باهم پیوند یافته که نظر دقیق بدرز آن پي نبرد - بر آراستند - و فرش آنرا از سنگ سرخ گره بندی نموده مرتب ساختند - در وسط این کرسی عرش مرتبت کرسي دیگرکه روی کارش از سنگ مرمراست یک لخت مسطح مربع بطول و عرض صد و بیست ذراع و ارتفاع هفت بر افراشته شده - و در وسط کرسی دوم عمارت روضهٔ فلک سای خلد آسا بقطر هفتاد ذراع بطرح مثمن بغدادي بکرسی یک گز بنایافته - گنبد مرقد فیض مورد که در حاق این عمارتست و سراپا از درون و بیرون از سنگ مرمر انجام پذیرفته از سطح تا زه مثمن است - بقطر بیست و دو ذراع - و زه را مقرنس ساخته‌اند - و از زه تا شقهٔ گنبد

که از سطح عمارت مي و دوگز مرتفع است سنگ مرمر بطرح قالب کاري تراشيده بکار برده اند - و بر فراز اين گنبذ که بسان باطن قدسيان منور است گنبذي ديگر آسمان گراي امرودي شکل که مهندس فلک در ادراک درجات دقايق آن سرگردان است بر افراخته اند - و بر فرق اين گنبذ گردون پايه که دور منطقهٔ آن صد و ده گز است کلسي به بلندي يازده گز از زر ناب که چون خورشيد تابان است نصب ساخته - از روي زمين تا سر کلس صد و هفت گز است - درون گنبذ در اضلاع هشتگانهٔ آن هشت نشيمن دو طبقه هريک بطول پنج و نيم ذراع و عرض سه واقع شده - و در جهات اربعه چهار خانه مربع دو مرتبه است - هرکدام بطول و عرض شش ذراع محتوي بر چار نشيمن که درازي هريک چار و نيم ذراع است - و پهنا سه - پيش هرخانه مربع پيشطاقي است بطول شانزده ذراع - و عرض نه - و ارتفاع بيست و پنج - و در زواياي اربعه چهار خانهٔ مثمن است - سه درجه هر خانه بقطر ده ذراع مشتمل بر هشت نشيمن - و درجهٔ سيوم اين خانها ايواني است مثمن گنبذي سقف - در سه ضلع اين بيوت مثمن جانب بيرون سه پيشطاقي است - هر يکي بطول هفت و عرض چار و ارتفاع ده - ميانهٔ گنبذ مضجع فيض مرتع آن قدوهٔ مطهرات - اسوهٔ مقدسات - مسند گزين فردوس برين صدر نشين منازل عليين - محفونهٔ رحمت و غفران - ملفوفهٔ مغفرت و رضوان است - و بالاي تربت جنت منزلت چبوترهٔ است از سنگ مرمر که فراز آن صورت قبر نمايان ساخته اند - و بر دور آن حجري مثمن

مشبک مجلای مصفی هم ازین سنگ که شگرفکاری پرچین آن گزارش خواهد یافت - دروازهٔ سحرآراز سنگ یشم است بطرح بند رومی که مفاصلش را به تنکهای آهنین گرفته آنرا زر نشان کرده اند - و ده هزار روپیه بران خرچ شده - درون این بنای عرش آسا کوکبه و قنادیل از طلای مینا کار تابان - هرچار طاق این گنبد مینو مثال بمرایای حلبی گرفته - در یکی راه آمد شد گذاشته اند - در هر زاویه کرسی سنگ مرمرکه از روی زمین بیست و سه گز مرتفع است مناری ست زینه داراز سنگ مذکور بقطر هفت ذراع و ارتفاع پنجاه و دو - از روی سطح کرسی مزبور تا کلس که فرد بان پایهٔ افلاک است و بر فرق آن چار طاقی از همان سنگ - فرش کرسی این روضهٔ بهشت آئین از سنگ مرمر است - و فرش روضه را بسنگ مرمر و سنگ سیاه که ایام و لیالی ازان رنگ پذیرد گره بندی نموده در کمال زیبائی و خوش نمائی مرتب ساخته اند - در تمامی عمارات این روضه از درون و بیرون صناع اعجوبه پرداز سحر طراز عقیق و دیگر اقسام سنگهای رنگین و احجار ثمین که جواهر اوصافش در ظرف بیان نگنجد - والی نعوتش میزان زبان نسنجد - از فروغش خورشید جهانتاب نورانی - و از لمعاتش صبح گیتی افروز روشن پیشانی - آنچنان پرچین نموده اند که دیدهٔ باریک بین بدقائق آن نرسد - و فکر دقیقه رس در ادراک بدایع آن در ماند - و گزارش کیفیت و کمیت صنایعی که در پرچین کاری چبوترهٔ مرقد و سحجر دورش که از انعکاس نقوش بدیعهٔ آن دیدهٔ مهر نگارین است و دامان سپهر بهارین - بکار رفته - و

نقاران جادو کار و صنعت گران مانی آثار در پرداخت آن ید بیضا نموده اند - با قلم اشجار و مداد بحار انجام نگیرد - و صورت اختتام نپذیرد - سابقا درین مکان بمحجری بود از طلای مینا کار که چهل هزار توله وزن داشت - وشش لک روپیه قیمت - چنانچه در تضاعیف سوانح سال ششم از دور اول نگاشته آمد - خدیو عاقبت اندیش مال سگال از دور بینی و حزم گزینی بمتصدیان مهمات عمارت روضهٔ منوره حکم فرموده بودند که محجر از سنگ مرمر بکیفیتی که گزارش یافت آماده سازند - و چون در عرض ده سال بصرف پنجاه هزار روپیه صورت انجام گرفت - درینولا بموجب حکم اقدس بجای محجر زر ناب نصب نموده اند - کتابهٔ درون و بیرون روضهٔ مقدس که سور قرآنی و آیات رحمانی و اسماء حسنی و ادعیهٔ ماثوره است بنهجی پرچین کاری شده که حیرت افزای ساکنان عرصهٔ خاک بل معتکفان خطهٔ افلاک است - و نگارش توصیف منبت این بنای راسخ البنیان ثابت الارکان و کرسی آنرا نامهٔ جداگانه باید - غربی روضهٔ منوره بر کرسی سنگ سرخ مسجدی است سه چشمه از سنگ مزبور بطول هفتاد ذراع و عرض سی مشتمل بر سه گنبذ که آن هر سه از درون از سنگ سرخ است و از بیرون از سنگ مرمر - گنبذ میانه بقطر چارده ذراع است - و هریکی از دو گنبذ دیگر بقطر یازده - گنبذ میانه پیشطاقی دارد بطول چارده ذراع و عرض ده و ارتفاع بیست و یک - پیش هریکی از دو گنبذ طرفین خانهٔ است بطول یازده گز و عرض نه - حاشیهٔ ازارهٔ مسجد را از درون و بیرون بسنگ مرمر و سنگ زرد و سنگ سیاه بطرح موج پرچین کاری نموده اند -

و فرش مسجد از سنگ سرخ مرتب ساخته - و سنگ زرد و سنگ سیاه دران پرچین نموده شکل جای نماز نمایان گردانیده اند - پیش آن چبوترهٔ است بطول هفتاد ذراع و عرض بیست - پیش چبوترهٔ حوضي بطول چارده ذراع و عرض ده - صحن روح افزایش عبادتگاه ارتاد - و فضای دلکشایش سجده جای عباد - شرقی روضهٔ مطهرهٔ مهمان خانهٔ است قرینهٔ مسجد که درجمیع جزئیات و خصوصیات مانند آنست - مگرآنکه دیوارش محراب ندارد و فرشش بشکل جای نماز نیست - درچهار کنج کرسیٔ سنگ سرخ چهار برج منمن سه طبقه واقع شده - و طبقهٔ سیوم آن گنبدي سقف است - کلاه گنبد از درون از سنگ سرخ است - و از بیرون از سنگ مرمر - و پهلوی هر برجی ایوانی است بطول دوازده گز و عرض شش - که در دو جانب دو حجرهٔ دارد - پایان کرسیٔ سنگ سرخ باغی است فردوس آئین بطول وعرض سه صد وشصت وهشت گز مشحون باقسام ریاحین و انواع اشجار - درچار خیابان وسط باغ که بعرض چهل ذراع است - نهری است بعرض شش گز - و دران فوارها از آب دریای جون جوشان - در ملتقای انهار چبوترهٔ است بطول و عرض بیست و هشت گز - که نهر مذکور اطراف آن گشته - و در وسط چبوترهٔ حوضي است بطول و عرض شانزده گز - و دران پنج فوارهٔ نصب شده - فرش خیابانهای این نمودار جنت از سنگ سرخ است که آن را بطراحی تمام گره بندي نموده اند - درهریکی از ضلع شرقي و غربی باغ ایواني بطول یازده گز و عرض هفت با دو حجره بنا یافته - و عقب ایوان طبني خانهٔ

است بطول نه ذراع و عرض پنج - پیش ایوان چبوترہ بطول چل و شش ذراع و عرض ده - جنوبی ضلع باغ سراسر ایوان در ایوان است - رو بشمال بعرض دوازده گز - در دوکنج این ضلع دو برج است قرینهٔ برجهای کرسی سنگ سرخ - در وسط ضلع مسطور دروازهٔ روضه سربر آسمان بر افراخته - قطر سطح گنبد دروازهٔ که مثمن بغدادی است شانزده ذراع است و جانب شرقی و غربی گنبد دو نشیمن است بشکل نیم مثمن - هریک بطول هفت گز و عرض چهار که سقفش نیم کاسه است - در چار زاویهٔ عمارت دروازهٔ چار خانه مربع دو طبقه واقع است - هر کدام بطول و عرض شش ذراع مشتمل برچار نشیمن نیم مثمن - درجهت شمالی و جنوبی این عمارت دو پیشطاقی است هریکی بطول شانزده گز و عرض نه و ارتفاع بیست و پنج - و در سمت شرقی و غربی دو پیشطاق است - هرکدام بطول دوازده گز و عرض هفت و ارتفاع نوزده - برفراز روی کار دروازه جانب درون و بیرون هفت چوکهندی است که کلاه آن از سنگ مرمر است - درچار کنج این عمارت چهار منار درکمال تکلف و زیبائی است - جدران باغ و عمارات و دورآن از درون و بیرون وفرش عمارات هو شرفات حیطان باغ که بچنبر چرخ رسیده و دران سنگ مرمر وسنگ سیاه پرچین شده همه از سنگ سرخ سرانجام پذیرفته است - پیش دروازه چبوترهٔ است بطول هشتاد ذراع و عرض سي و چار - و جلوخانه بطول دویست و چار ذراع و عرض صد و پنجاه - در اضلاع چارگانهٔ جلوخانه صد و بیست و هشت حجره است - متصل دیوار باغ دو خواص

پوره است یکي در طرف شرقیٔ جلوخانه دیگری در جانب غربی ·
هر یک بطول هفتاد و شش ذراع و عرض شست و چار - محتوي
بر سی و دو حجره - پیش هر حجره ایوانی که بجهت خوادم آن
محفوفهٔ رحمت الهي مرتب گشته - شرقي و غربیٔ جلوخانه
بازارها ترتیب یافته که ایوانهاي آن از سنگ سرخ است و
حجرها از خشت و آهک - عرض این بازارها بیست گز است -
جنوبیٔ ضلع جلوخانه چارسو بازاري است که عرض بازار شرقي
و غربیٔ آن نود گز است - وشمالی و جنوبی سي - در اطراف این
چارسو بازار چار سرا است ازان میان دو سرا است که از سرکار
بادشاهي از خشت پخته و چونه بنا یافته - هریکي یکصد و شست
ذراع است و صحني دارد مثمن بغدادي و مشتمل است بریک
صد و سي و شش حجره - پیش هر حجره ایواني در سه زاویه -
هرکدام ازین دو سرا سه چوک است که صحن هریکي چارده ذراع
در چارده است - در چارمین زاویهٔ هردو سرا دروازهٔ است که مردم
ازان آمد شد می نمایند - و بسوي مثمن چوکی وا شده که
درازش یک صد وپنجاه ذراع است و پهنا صد - و در وسط چار سو بازار
ترتیب یافته - و دوسرای دیگر قرینهٔ آنست - درین سراها گوناگون
اقمشهٔ هر دیار و اقسام امتعهٔ هر ولایت وانواع نفایس روزگار و اصناف
لوازم تمدن و تعیش که از اکناف عالم می آرند بیع و شری میشود
عقب سراهای پادشاهي تجار فروان منازل پخته بر افراخته اند
و سراها ساخته - و این معمورهٔ آباد ابد بنیاد که شهر عظیمی
گشته مسمی است بممتاز آباد - خرج تمامی عماراتی که بتفصیل

نگارش یافت و در مدت قریب دوازده سال بسرکاری مکرمت خان و میر عبدالکریم صورت تمامیت گرفته پنجاه لک روپیه است - و سی موضع را از مضافات پرگنهٔ حویلیٔ دارالخلافهٔ اکبرآباد و نگرچند که جمعش چهل لک دام است بدین تفصیل - موضع دهنولیٔ بزرگ سه لک و بیست هزار دام - و اوهالی سه لک دام - رمانئی سه لك دام - کُتهلا دولک و پنجاه هزار دام - دهمسری دو لک و چهل هزار دام - دکهروتا دولك دام - سامو دو لک دام - بودهانا یک لک و هفتاد هزار دام - پتهولی یک لک و شست هزار دام - تهیری یک لک و پنجاه هزار دام - اتورا یک لک و پنجاه هزار دام - ملهه پور یک لک و چهل هزار دام - لراونده یک لک و بیست هزار دام - جوینی یک لک و بیست هزار دام - چاروا خرو یک لک دام - اونچا یک لك دام - کرمنه یك لک دام - دینتورا یک لک دام - اتوس ایك لک دام - اوسرا هشتاد هزار دام - مدهرین هشتاد هزار دام - بچپری شصت هزار دام - بسهی بزرگ شصت هزار دام - مدینه شصت هزار دام - دهاندهو پور شصت هزار دام - شیخ پور پنجاه هزار دام - ستهندی چهل هزار دام - رای پور چهل هزار دام - نور پورا سی هزار دام - و حاصلش موافق دوازده ماه یک لک روپیه - و بجهت فزونیٔ پرداخت برتقدیر موافقت سال و ماه زیاده ازین نیز حاصل می شود - با محصول دکاکین بازارها و سراهای معمورهٔ مزبور که دو لک روپیه ست وقف این روضهٔ منوره مقرر ساخته اند - که اگر احیانا بمرمت احتیاج افتد - از حاصل این موقوفات الو

مبلغی بقدر حاجت بر ترمیم این بقاع صرف نمایند - و باقی را درمصارف معهوده از علوفهٔ سالیانه داران و ماهواره خواران و آش و نانی که بجهت سدنه و خدمه و عواکف و خوادم این مکان والا شان و دیگر محتاجان و بی نوایان مقرر است خرج کند - و هرچه زیاده آید در باب آن خلیفهٔ وقت که تولیت این بقعهٔ فیض بوی تعلق دارد آنچه مناسب داند بفعل آرد *

بیست و سیم [ذي القعده] راجه بیتهلداس بعنایت فیل از حلقهٔ خاصه سر افراز گشت - مرشد قلي بخدمت داروغگی توپخانه و کوتوالی عسکر نصرت لوا از تغییر غضنفر ولد الله ویردي خان مباهي گردید *

بیست و نهم [ذي القعده] به محمد مومن حقابذي دو هزار روپیه عنایت شد *

غرهٔ شهر ذي الحجه پادشاه حق آگاه بروضهٔ خلد آئین حضرت عرش آشیاني تشریف برده بعد از آداب زیارت ده هزار روپیه باصحاب استحقاق انفاق فرمودند *

هشتم [ذي الحجه] شیخ عبدالصمد عمودي که شریف مکه او را بعنوان سفارت با کلید بیت الله بشگون کشایش اقالیم هفتگانه روانهٔ آستان خواقین مکان ساخته بود - سعادت ملازمت اقدس اندوخته کلید گذرانید - بعنایت خلعت و انعام چهار هزار روپیه کامیاب گردید *

دهم [ذي الحجه] حضرت خاقاني با فر ایزدي بر فیل آسمان سار نصرت نشان نام بعیدگاه تشریف فرمودند - و بعد از

فراغ نماز بدولتخانهٔ والا مراجعت نموده بذات اقدس سنت قربان بتقدیم رسانیدند - و در ذهاب و مجی رسم نثار بفعل آمد •

یازدهم [ذي الحجه] شایسته خان ناظم صوبهٔ بهار بصوبه داری الهاباد از تغییر عبدالله خان بهادر فیروز جنگ فرق عزت برافراخت و اعتقاد خان که جونپور از و تغییر فرموده بشاه نواز خان مرحمت نموده بودند - چنانچه در سال پانزدهم گذارش یافت - بنظم صوبهٔ بهار از تغییر شایسته خان مفتخر گردید . و باضافهٔ هزار سوار بمنصب پنجهزاري پنجهزار سوار نوازش یافت - چون از عبد الله خان که صنیع احسان این دولت خدا داد ازل بنیادست ناسپاسی و حق نشناسي روز بروز بظهور می پیوست - درینولا او را از منصب و جاگیر باز داشته یک لک روپیه سالیانهٔ او مقرر فرمودند •

شانزدهم [ذي الحجه] شیر خان‌ترین را که چندی منصب و جاگیر ازو باز گرفته بودند مشمول عنایت گردانیده بمنصب سابق که دو هزاري هزار سوار بود سر افراز ساختند •

بیست و ششم [ذي الحجه] خلیل بیگ تهانه دار غور بند و ضحاک از اصل و اضافه بمنصب هزاري هفتصد سوار مباهي گشت •

گذارش نو روز

شب شنبه سلخ ذي الحجه سنه هزار و پنجاه ودو بعد از گذشتن هفت ساعت و یکدقیقه خورشید جهان افروز بیت الشرف حمل

به پرتو ورود بر افروخت - فردای آن خاقان مفضال ابر نوال بر اورنگ خلافت جلوس فرموده جهانیان را بکام دل رسانیدند - و رسم آز از جهان بر گرفتند *

سیوم محرم [سنه ۱۰۵۳] بمنزل مهین گوهر بحر جلال که متصل حصار فلک رفعت دارالخلافه بر ساحل دریای جون در کمال دلکشائی و روح افزائی انجام یافته بر سفینهٔ دولت تشریف فرمودند - پادشاهزادهٔ بلند اختر باقامت مراسم پا انداز و نثار پرداخته اصناف جواهر و مرصع آلات و دیگر نفایس مجلوبات پیشکش نمودند - و متاع یک لک روپیه پذیرفته آمد *

هفتم [محرم] پیشکش اعظم خان انواع نفایس بنظر اکسیر اثر در آمد - و متاع دو لک روپیه به پذیرائی رسید - ده هزار روپیهٔ مقرر عشرهٔ اولی این ماه بمستحقین عطا فرمودند *

یازدهم [محرم] پیشکش شایسته خان هفت فیل نر و ماده با لختی دیگر اشیا از نظر اقدس گذشت - بشیخ عبد الصمد عمودی پان با پاندان طلا و ارگچه با پیاله و سر پوش زرین وچهار هزار روپیه نقد عنایت شد *

هزدهم [محرم] که روز شرف بود پیشکش اسلام خان از نظر فیض گستر گذشت - و متاع یک لک روپیه بدرجهٔ قبول رسید - درین نو روز آنچه از پیشکش پادشاهزادهٔ کامگار و امراء نامدار شرف پذیرائی یافت قیمت آن نه لک روپیه شد - صلابتخان میر بخشی باضافهٔ هزاری ذات بمنصب چار هزاری دو هزار سوار - و مراد کام نبیرهٔ میرزا رستم صفوی باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و

پانصدی چارصد سوار بلند پایه گردیدند - و حکیم حاذق باضافهٔ ده هزار روپیه بسالیانهٔ سي هزار روپیه کام اندوز گشت - و باهل طرب انعام مقرر رسید *

نوزدهم [محرم] اعظم‌خان و خلیل الله خان بعنایت خلعت بلند پایگی یافتند - و اعظم خان بمتهرا و خلیل الله خان بصوب کمانون و هردوار تا از افیال نر و مادهٔ آنحدود صید نمایند مرخص گشتند *

بیست و چهارم [محرم] میرزا سلطان ولد میرزا حیدر صفوي را برای تهیهٔ مواد ازدواج که بصبیهٔ اسلام‌خان مقرر گشته بود بانعام ده هزار روپیه کامیاب گردانیدند - به داؤد بیگ ملازم سیاوش پنجهزار روپیه - و بسید صدقه چار هزار - و به محمد میرک هزار و پانصد - و بهریکی از نظر بیگ کلیاد و میر طالب خویش حاجي عاشور هزار روپیه مرحمت نمودند *

شانزدهم صفر بمهین پور خلافت فیل از حلقهٔ خاصه دل‌مردن نام با یراق نقره و مادهٔ فیل عنایت شد - جانسپار خان بعنایت خلعت و فوجداری سرکار مندسور از تغییر ذو الفقار خان فرق مباهات بر افراخت *

هژدهم [صفر] راجه بیتهلداس را بمرحمت اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا برنواختند - پیشکش عادلخان از جواهر و مرصع آلات و نه فیل که مصحوب میر رجب ملازم خود بدرگاه خوافین سجده گاه ارسال داشته بود بنظر اقدس در آمد *

غرهٔ ربیع الاول معز الملک بخلعت و خدمت دیوانی صوبهٔ گجرات و مادهٔ فیل مفتخر گشته دستوري یافت *

نهم [ربیع الاول] پیشکش ذوالقدر خان حارس غزنین چارده اسپ از نظر اقدس گذشت *

شب دوازدهم [ربیع الاول] مجلس میلاد رهنمای گمگشتگان بوادی ضلالت - خاتم و فاتح باب نبوت - علیه افضل التحیات والصلوات منعقد گردید - و دوازده هزار روپیهٔ مقرر بارباب استحقاق رسید *

بیست و پنجم [ربیع الاول] به نو نهال چمن اقبال سلطان سلیمان شکوه فیل خردی با یراق نقره عنایت شد * سید لطف علی بحراست قلعهٔ کانگره نوازش یافت *

خجسته جشن قمری وزن

روز مبارک دوشنبه دوازدهم ربیع الثانی سنه هزار و پنجاه و سه مطابق هشتم تیر بزم آرایان حریم سلطنت محفل میمنت افزای قمری وزن انتهاء سال پنجاه و سیوم و ابتداء سال پنجاه و چارم از سنین زندگانی جاودانی آرایش دادند - خاقان بحر افضال بعد از وزن مبارک بطلا و دیگر اشیاء معهوده بر سریر مرصع جلوس فرموده ابواب جود وسخا برکشادند - درین روز مسرت افروز پیشکش گوهر اکلیل خلافت پادشزاده محمد شاه شجاع بهادر سی فیل با یراق نقره بیست و چهار نر و شش ماده و اصناف اقمشه و دیگر نفایس پنگاله که ازانجا مصحوب اجمیری و غیره ملازمان خود ارسال داشته بودند - و قیمت مجموع سه لک و بیست هزار روپیه شد بنظر اقدس درامد - بکسان آن بخت بیدار دوهزار روپیه انعام شد - راجه جسونت سنگه بعنایت خلعت خاصه قامت

اعتبار برآراسته بوطن دستوري يافت - پيشكش معتقد خان پنج فيل بنظر اقدس درآمد - خليل الله خان از كوهسار هردوار كه درانجا بيست و نه فيل خرد و بزرگ از نر و ماده صيد نموده بود بدركاه معلى آمده شرف اندوز ملازمت گشت - مير رجب ملازم عادل خان بعنايت خلعت و اسپ با زين نقره و هفت هزار روپيهٔ نقد نوازش يافته به بيجاپور مرخص گرديد - و فيل از حلقهٔ خاصه با يراق نقره و جل مخمل زربفت و مادهٔ فيل و پايدان مرصع گران بها مصحوب مظفر حسين داروغهٔ عدالت كه درينولا خدمت مزبور از تغير او بغداد علي ميداني مفوض گشت بعادل خان مرحمت فرموده فرستادند - و بيست اسپ بپادشاهزادهٔ والا گهر محمد اورنگ زيب بهادر نيز همراه او ارسال داشتند - و مظفر حسين هنگام رخصت بعنايت خلعت و اسپ مباهي شد - درين جشن فرخنده نظر بهادر خويشگي باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار سوار - و سعد الله خان باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب هزار و پانصدي سه صد سوار و بمرحمت فيل از حلقهٔ خاصهٔ - و سيادت خان برادر اسلام خان باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب هزار و پانصدي چارصد سوار - و حقيقت خان باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب هزار و پانصدي دو صد و پنجاه سوار - و حاجي محمد يار اوزبک از اصل و اضافه بمنصب هزاري ذات و پانصد سوار عز افتخار اندوختند - شيخ عبد الصمد عمودي بمرحمت اسپ با زين نقره و مادهٔ فيل مفتخر گرديد - بمير جعفر خويش مير فتح الله شيرازي پنج هزار

روپیه - و باسمعیل خواجه هزار روپیه مرحمت فرمودند - و اهل طرب بانعام مقرر سرفراز گشتند *

دوم جمادي الاولی خواجه محمد چوره اقامي بعطاء هزار روپیه کامیاب گردید *

هم [جمادي الاولی] سید صدقه بمرحمت مادهٔ فیل سر برافراخت - بدلاور ذکنی دویست مهر و بمیر ماه که از ماوراء النهر بآستان معلی رسیده بود دو هزار روپیه انعام شد *

ولادت باسعادت سلطان ممتازشکوه

سلخ ماه جمادي الاولی سنه هزار و پنجاه و سه هجري مطابق بیست و چهارم امرداد بعد از سپري شدن هفت ساعت و هفت دقیقه از شب یکشنبه مهین گوهر بحر خلافت را از دختر نیک اختر سلطان پرویز گرامي پسري بوجود آمد - اختر برج جهانباني هزار مهر بعنوان نذر از نظر خورشید اثر خدیو گیتي پرور گذرانیده الثماس نام نمودند - حضرت خاقاني به ممتازشکوه نامور گردانیدند و از سرکار والا برای تهیهٔ مواد جشن مبلغ دو لک روپیه انعام فرمودند *

گذارش قانون مجدد در تعین گریهای شبا روزی

بر پژوهندگان دقایق انجم و افلاک پوشیده نماند که ستاره شناسان هندوستان روز و شب را باقسام شستگانهٔ متساویه منقسم ساخته هر قسمی را گري نام نهاده اند - و آغاز لیل و نهار از طلوع و غروب آفتاب قرار داده هنگام اعتدال ربیعي و خریفی که در روز و شب

مساوات بهم می رسد شمارهٔ گریهای روز و شب متساوی اعتبار نموده اند - و در غیر این که مقدار روز و شب متفاوت می گردد عدد گریهای شبانروز بفزونی و کمی مقدار لیل و نهار می کاهند و می افزایند - چنانچه در عرض دارالسلطنهٔ لاهور عدد گریهای نهار اطول بسی و پنج و لیل اقصر به بیست و پنج می رسد - و برطبق این ضابطه عدد گریهای روز وشب بعمل می آمد تا آنکه جمعی از مهرهٔ این فن دقیق که بحلیهٔ اسلام متحلی بودند برای ضبط هنگام نماز فجر و مغرب آغاز روز پیش از طلوع آفتاب به یك و نیم گری و ابتداء شب بعد از غروب به نیم گری مقرر داشته علامت تعین آن گجر گردانیدند - و این دوگری را از اجزاء شب کاسته بر اجزاء روز بسویت افزودند - و پیمانهٔ گری را بنهجی درست نمودند که در عرض لاهور موافق قاعدهٔ نجومی نهار اطول از سی و پنج گری و لیل اقصر از بیست و پنج متجاوز نگشت - و ازین رهگذر گریهای روز و شب در مقدار متفاوت گردید - و چو درین وقت ضابطهٔ مذکوره بر پیشگاه خاطر صواب ناظر خاقان جهان که در جمیع شؤن عدالت و سویت که قسطاس نظام عالم و اساس قوام بنی آدم است منظور و ملحوظ دارند - پرتو افگند - و تفاوت گریها بر فراز ظهور برآمد - از القاء ربانی و الهام آسمانی قانونی دیگر که باعث ارتفاع تفاوت مقدار گریها و اختلاف پیمانه موجب تشخیص وقت صلوة فجر و مغرب بر وفق سنت سنیه گردید مقرر فرمودند - و آن این است که وقت نواختن گجر صبح و شام را بدستوری که گزارش یافت بحال داشته پیمانهٔ گریهای لیل و نهار متساوی المقدار گردانیدند - و یک و نیم گری

پیش از طلوع آفتاب و نیم گري بعد از غروب که نزد قدماء اهل تنجیم داخل شب است از عدد گریهای شب کاسته بروعدد گریهاي روز افزودند - چنانچه نهار اطول در دارالخلافهٔ اکبر آباد سی و شش گري - و در دارالملک دهلی سی و شش و نیم گري - و دردارالسلطنهٔ لاهور سی و هفت گری و در دار الملک کابل سی و هفت و نیم گری و درخطهٔ کشمیر سی و هشت گری - و دربلدهٔ دولتاباد سي و پنج گری - و قدر لیل اقصر در هریکی ازین بلاد تتمهٔ شصت که عدد گریهاي شباروزي است قرار یافت *

آغاز فرخنده سال هفتم
از دوم دور جلوس سریرارای جهانبانی حضرت
صاحب قران ثانی

المنة لله که بهزاران میمنت و مسرت روز دو شنبه غرة جمادی الثانیه سنه هزار وپنجاه و سه مطابق بیست و پنجم امرداد و افتتاح هفتم سال خجسته فال دوم دور روی نمود - نشاط را روز بازار دیگر شد - و انبساط را با دلها سروکار دیگر - درین تاریخ سید خانجهان با پسران از تیول خود گوالیار آمده دولت اندوز کورنش گردید - و هزار مهر نذر گذرانید - او بعنایت خلعت خاصه - و هر کدام از پسرانش سید شیر زمان و سید منور بعطاء فیل سر بلند گردیدند - بمیر جعفر موسوی مشهدی هزار و پانصد روپیه عنایت شد •

• هشتم [جمادي الثانیه] اجمیری ملازم سرو جویبار اقبال پادشازاده محمد شاه شجاع بهادر که پیشکش آن نامدار آورده بود بخلعت و اسپ سر بر افراخته به بنگاله دستوري یافت - و بآن کامگار بخت بیدار خلعت خاصه و جواهر و مرصع آلات یک لک روپیه همراه مومی الیه فرستادند - و دو لک روپیه نقد از خزانهٔ بنگاله مرحمت فرمودند - چومر خان بعنایت فیل سر بر افراخت *

شب دوازدهم [جمادي الثانیه] که تاریخ شفقار شدن حضرت

عرش آشیانی است بامر معلی سید جلال صدر الصدور و عاقلخان میر سامان بروضهٔ مقدس آن غفران دستگاه رفته به آئین سنین سالفه ده هزار روپیه بگروهی از صلحا و فضلا و حفاظ قسمت نمودند و بسیاری از نیاز مندان از اطعمه و حلاوی بهره برگرفتند *

بیست و پنجم [جمادی الثانیه] اعلی حضرت برای رویت هلال برج اقبال سلطان ممتاز شکوه بمنزل مهین پور خلافت تشریف فرمودند - آن والاگهر بمراسم پا انداز و نثار پرداخته اصناف جواهر و اقسام نفایس پیشکش گذرانیدند - و متاع یک لک روپیه شرف پذیرائی یافت - و در وجه رو نمای آن فرخنده لقا تسبیح لالی که لعلی چند نیز داشت مرحمت شد - و بحکم مقدس مهین گوهر دریای عظمت بسید خان جهان و عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و اسلام خان و اعظم خان خلعت فاخر با چار قب مخمل طلا دوزی و جمدهر مرصع - و بصدر الصدور سید جلال و موسوی خان و جعفر خان و راجه بیتهلداس و صلابت خان خلعت با فرجی - بچهل کس دیگر خلعت دادند - ایشان نخست در خدمت اقدس و بعد ازان پیش پادشاهزادهٔ نامدار تسلیمات عنایت بجا آوردند - خدیو نشاتین شب هنگام بعد از تماشای چراغان که در نهایت زیب و ضیا بر کنار آب جون ترتیب یافته بود بدولتخانهٔ والا مراجعت فرمودند - خواجه معین میر سامان آن گوهر محیط اتصال چون چراغان نیکو سرانجام داده بود بعنایت مادهٔ فیل سر بلند گردید *

پنجم رجب مرشد قلی میر آتش نیز بعنایت مادهٔ فیل نوازش یافت *

دهم [رجب] غضنفر الدوله الله ویردیخان را بخلعت و تفویض خدمت داروغگی فیل خانه سر بلندی بخشیدند *

بیست و یکم [رجب] اکرام خان ولد اسلام خان فتحپوری بانعام هفت هزار روپیه - و ذوالقدر خان بمرحمت فیل مباهی گشتند *

بیست و چهارم [رجب] براو ستر سال فیل از حلقهٔ خاصه و بملا علاء الملک مادهٔ فیل عطا فرمودند - خوشحال بیگ کاشغری بانعام دوهزار روپیه کامیاب گشت *

شب بیست و هفتم [رجب] بزمم سنین ماضیه ده هزار روپیه بمستحقان و محتاجان تقسیم یافت *

سیوم شعبان شیخ عبد الصمد عمودی بعنایت خلعت و شمشیر و سپر یراق طلای مینا کار و انعام چار هزار روپیه کامیاب صورت و معنی گشته بمکهٔ مکرمه مرخص شد - از زمان ملازمت تا آوان معاودت مبلغ بیست هزار روپیه از نقود و اوانی طلا و نقره و جز آن از سرکار معلی - و همین مقدار بحکم اقدس از پادشاهزادهای والاگوهر و نوئینان عالی قدر بشیخ مذکور رسیده دامن امید او بر آمود *

هشتم [شعبان] رای رایان فیلی پیشکش نمود - و چون از دیر باز آرزوی انزوا در معمورهٔ بنارس که از معابد عظیمهٔ هنود است داشت درین تاریخ رخصت یافت *

دوازدهم [شعبان] خواجه ابوالبقا برادر زادهٔ عبد الله خان بهادر فیروز جنگ بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه سر افراز گردید *

شب پانزدهم [شعبان] بر ساحل آب جون و منازل باغات آنروی آب چراغان بنهجی که حیرت افزای تماشائیان گشت بر افروخته شد - و آتشبازی که مضمار آتشین ستایش آن بپای چوبین خامه نوردیده نیاید بروی کار آمد - پس از تماشای آن برسم هر سال ده هزار روپیه بارباب استحقاق عطا فرمودند *

شانزدهم [شعبان] محمد باقر ملازم فهرست صحیفهٔ مکارم و معالی پادشاهزده محمد اورنگ زیب بهادر از دکن آمده عرضه داشت آن بخت بیدار مشتمل بر خبر ولادت پسر نیک اختر بتاریخ سلخ رجب [سنه ۱۰۵۳] و التماس نام با هزار مهر نذر گذرانید - اعلی حضرت بمحمد معظم نامور گردانیدند - و محمد باقر را بخلعت و انعام یک هزار روپیه نوازش فرموده رخصت دادند - و مصحوب او خلعت خاصه بپادشاهزادهٔ والا مقدار عنایت نموده فرستادند - و صبیهٔ پاک گوهر شب پنجشنبه غرهٔ شعبان مذکور که از دختر شاه نواز خان صفوی بوجود آمده بود و از دیگر عرضه داشت آن بخت بیدار بمسامع حقایق مجامع رسید بزینت النسا بیگم موسوم گردید *

توجه خدیو هفت اقلیم خداوند تخت ودیهیم از دار الخلافه اکبر اباد بدار السعادت اجمیر

چون از طهارت طینت - و نظافت فطرت - محبت برگزیدگان درگاه احدیت - فطرتی این برازندهٔ سریر فرمان گزاری است - و جبلتی این فرازندهٔ افسر جهانداری - و به ذات ذات البرکات حق

بین - حقیقت آئین - ولایت مآب - کرامت نصاب - خواجه معین‌الحق والدین سجزي چشتي قدس الله سره العزیز اعتقادی خاص و اخلاصي مخصوص دارند - بنابران بجهت‌زیارت مرقد فیض مورد آن‌قدوهٔ ارباب تقدس وتقی‌که سنت سنیهٔ اسلاف‌کرام - وطریقهٔ انیقهٔ آباء عظام‌خدایگان جهان است و پس از اورنگ آرائي جزیکبار که درسال دهم هنگام مراجعت اعلام ظفرانجام از دولتاباد دکن بدارالخلافه واقع شد درنیافته بودند - عزیمت سیر سرزمین اجمیر تصمیم فرمودند - و بعد از سپري شدن دوگري از شب دوشنبه هژدهم [شعبان] موافق نهم آبان بساعتي که مختار دقیقه شناسان انجم و افلاک بود ازدارالخلافه نهضت فرموده باغ نورمنزل را بنزول سعادت موصول نضارت تازه بخشیدند - و سید خان جهان را بخلعت خاصه سرافراز ساخته بجهت محارست دارالخلافه دران‌جا گذاشتند - شیخ الهدیه ولد کشور خان باضافهٔ پانصدي دویست سوار بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار سر برافراخت *

بیستم [شعبان] از باغ نورمنزل کوچ نموده دربستان سرای نزول اجلال فرمودند - فرداي آن دولت خانهٔ روپباس شرف آمود گشت - و اسلام خان و دیگر اعیان سلطنت باردوی کلان رخصت یافتند - که تانشاط اندوزي شکار روپباس درفتح پور اقامت گزینند - درین تاریخ صلابت خان بعنایت علم و نقاره سربلندیها بر افراخت - لهراسپ خان را بخلعت برنواخته قوربیگی گردانیدند - میر صالح ملازم معین پور خلافت را که

مراتب شکار آگهي دارد درسلک بندهاي آستان سعلی منسلک گردانیده بعنایت خلعت و خدمت داروغگی قراولان سر بلند ساختند *

بیست و چهارم [شعبان] ازروپباس کوچ شد - درانثناء راه دو قلاده شیر به تفنگ خاصه شکار گردید - و نواي سراي خواجه جهان مضرب خیام گشت - درین منزل اسلام خان و دیگر ارکان دولت باردوي کلان آمده احراز شرف ملازمت نمودند *

غرهٔ رمضان حوالي پرگنهٔ چاتسو راجه جی سنگه با پسران از وطن خود رسیدهٔ دولت کورنش دریافت *

سیوم [رمضان] راجهٔ مزبور چون وطنش نزدیک بود نه اسپ و یك فیل برسم پیشکش گذرانید *

هفتم [رمضان] که کنار تالاب جوگي مخیم دولت گشته بود راج کنور پسر کلان رانا جگت سنگه به تقبیل عتبهٔ سنیه سرعزت برافراخت - و یك فیل پیشکش نمود - و بعنایت خلعت فاخر و سرپیچ مرصع و جمدهر مرصع و اسپ تچاق با زین طلا نوازش یافت - رانا جگت سنگه در سیر کشمیر که خدیو اقبال را در ایام خجسته آغاز فرخندهٔ انجام پادشاهزاد گی بعد از انصرام مهم رانا امر سنگه در خدمت حضرت جنت مکاني اتفاق افتاد - و ملتزم رکاب نصرت بود - و در هر یساق دکن که خدیو اقبال با عساکر جهان کشا تشریف فرموده بودند با هزار سوار در رکاب فیروزي نصاب بود - درین نهضت پسر کلان را که درگروه راجپوتیه غیر از راتهوران چنانچه بکارش یافت - بجانشینی پدر مختص و معین

است و در روزمرهٔ این جماعه ازو به تیکا یعنی جا نشین گزارش دهند بجائی خویش فرستاد *

هشتم [رمضان] دولت خانهٔ اجمیر که بر ساحل تالاب آنا ساگر است شرف نزول یافت - و بحکم - الخیر الیوخر - زیارت ضریحهٔ منیعهٔ اسوة الفقرا خواجه معین الدین نموده و مبلغ ده هزار روپیه بخدام آن مکان نزاهت نشان و دیگر اهل احتیاج تقسیم فرموده بدولت خانهٔ معلی مراجعت نمودند - راجه جسونت سنگه از وطن آمده دولت کورنش اندوخت - درین تاریخ راجه جیسنگه شان خود نموده - پنج هزار سوار بشمار درآمد *

چهاردهم [رمضان] عبد الله خان بهادر فیروز جنگ را بعنایت اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا سر بلند گردانیدند - و آخرین روز نیز بآن مرقد منور تشریف برده فرمان دادند - که در مسنین دیگ بزرگ که حضرت جنت مکانی وقف آن مقام سعادت انتظام کرده اند نیله گاوان شکار خاصه و برنج طبخ نموده بفقرا قسمت نمایند - یک صد و چهل و پنج من پادشاهی از گوشت و برنج و روغن و دیگر مصالح یکبار دران دیگ پخته شد *

پانزدهم [رمضان] رایات جلال از دارالبرکهٔ اجمیر بصوب دار الخلافهٔ اکبر اباد منتهض گردید - راجه جسونت سنگه و راجه جیسنگه بخلعت خاصه نوازش یافته باوطان خویش مرخص شدند - رام سنگه و کیرت سنگه پسران راجه جیسنگه بخلعت و اسپ سربر افراخته همراه پدر رخصت یافتند *

شانزدهم [رمضان] راج کنور پسر رانا جگت سنگه را خلعت

و شمشیر و سپر یراق طلائی میناکار و اسپ و فیل و لختی جلوی مرصع که پوشش فرقهٔ راجپوتیه است و دو راجپوت کلان پدر اورا خلعت و اسپ - و هشت کس دیگر را خلعت عنایت نموده دستوری معاودت دادند - و مصحوب او مالای مروارید و شمشیر سپر یراق طلائی میناکار و دو اسپ یکی عربی با زین طلا دیگری عراقی با زین مطلا برانا مرحمت نموده فرستادند *

هژدهم [رمضان] علامی سعد الله خان بعنایت خلعت خاصه و باضافهٔ پانصدی دویست سوار بمنصب دو هزاری پانصد سوار و خدمت میر سامانی که در رتبهٔ تلو پایهٔ گرانمایهٔ وزارت است سر اعتبار بر افراخت - و چون متکفل این خدمت از فزونی مهمات مرجوعه فرصت پرداخت خدمات دیگر چنانچه باید ندارد داروغگی دولتخانهٔ خاص که بعلامی متعلق بود بباقی خان که ازغلامان معتبر است تفویض نمودند - و عرض مکرر که آن نیز باو تعلق داشت بمیرک شیخ مفوض گشت *

بیست و چهارم [رمضان] رایات جهان پیما بنواحی پرگنهٔ مالپور که جاگیر راجه بیتهل داس است رسید - راجه دو فیل یکی نر و دیگری ماده بعنوان پیشکش گذرانید - ماده فیل درجهٔ پذیرائی یافت *

بیست و هشتم [رمضان] با مهین پور خلافت و جمعی از خاصان و عملهٔ شکار از مقام رام پور بسوی باری متوجه گشتند - و اسلام خان را به خلعت خاصه برنواخته رخصت فرمودند -

که با لشکر زاید و اردو از راه راست بدارالخلافهٔ اکبر آباد برود *

سلخ ماه [رمضان] بعرض اقدس رسید که راجه کشن سنگه بهدوریه رخت هستي بربست - ازانجا که اورا فرزندي جز پسرکنیز نبود - و برهمنان که درکیش کفر مقتداي هنود اند پسر کنیز را در رنگ عبید میدارند - و باو طعام نمی خورند - حضرت خاقانی راو بدن سنگه نبیرهٔ عم اورا بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدي پانصد سوار بمنصب هزاري ذات و سوار و بخطاب راجگي و اسپ سربلند گردانیدند درین ماه مبارک مبلغ سي هزار روپیهٔ مقرر بمحتاجان و نیازمندان عطا فرمودند *

غرهٔ شوال عبد الله خان بهادر فیروز جنگ را که از منصب و جاگیر باز داشته یک لک روپیه سالیانهٔ او مقرر فرموده بودند از مراحم ملکانه باز بمنصب شش هزاري ذات و سوار مباهی گردانیدند- حیات خان از اصل و اضافه بمنصب هزاري چار صد سوار نوازش یافت - یحیی ولد سیف خان به خلعت و خدمت بکاولی نعمت خاصه از تغییر محمد قاسم ولد هاشم خان - و مبارک روی برادر یحیی بخلعت و خدمت توزک - و نور الحسن به خلعت و خدمت داروغگي فیل خانه سربلند گردیدند - ناهر سولنگي یک فیل برسم پیشکش گذرانید - چون از وقایع صوبهٔ کابل بسمع اقدس رسید که میان ملك مغدود و میر یحیی دیوان کابل جنگی شد - و ملک دران زد و خورد مقتول گشت - میررا معزول ساخته خدمت دیوانی بمیر صمصام الدوله تفویض فرمودند *

هشتم [شوال] قصبهٔ باري مورد موکب فیروزي شد *

یازدهم [شوال] ازانجا نهضت نموده برو پباس متوجه گشتند *

دوازدهم [شوال] اعظم خان از متهرا آمده سعادت ملازمت اندوخت *

چاردهم [شوال] بستان سرا مرکز رایات اقبال گردید *

پانزدهم [شوال] در نواحی باغ نور منزل سید خانجهان و اسلام خان و سید جلال و موسوبخان و دیگر بندها از دار الخلافه آمده بشرف ملازمت رسیدند - همان روز میمنت افروز در ساعت مختار دولتخانهٔ والای داوالخلافه بنزول اشرف آسمانی پایه شد *

نوزدهم [شوال] الله دوست کاشغری بدرگاه آسمان جاه رسیده شرف انتظام در سمط بندهای این حضرت والا رتبت یافت - و بمرحمت خلعت و منصبی در خور حال و انعام چار هزار روپیه سربلند گردید - پدر او محمد دوست اتالیق احمد خان والی کاشغر بود - چون عبدالله خان پسرعم احمد خان که در چالش وترفان مفصل کاشغر و خطا می بود بغی ورزیده کاشغر را از تصرف احمد خان برآورد - احمد خان پیش والی توران رفت - و چندی درانجا بسر برد - و پس ازان که امام قلی خان او را سردار فوجی ساخته بجنگ لشکر قزاق که بقصد تسخیر اندجان آمده بود فرستاد - او دران زد و خورد مقتول گشت - و الله دوست و والد او نزد امام قلی خان ماندند - و هر دو در سفر سعادت اثر حجاز همراه خان بمکهٔ معظمه رفتند - چون خان در مدینهٔ مکرمه کاخ جسمانی از جان آسمانی را پرداخت هر دو از راه دریا بسورت آمدند - پدر درآنجا

مسافر دار البقا شد و پسر برهنمونی بخت بیدار شرف تقبیل حریم اقبال که محیط افضال است و محاط آمال دریافت *

بیست و یکم [شوال] دیانت خان دیوان دکن باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدی ششصد سوار مفتخر گشت - میرزا محمد ارباب سمرقند که همراه امام قلی‌خان از توران بطواف حرمین منیفین رفته بود و بعد از رحلت او از راه دریا بسورت آمده درین تاریخ بدرگاه خلایق پناه رسیده احراز سعادت ملازمت نمود و بانعام دو هزار روپیه کامیاب گردید - به محمد زمان ارلات هزار روپیه عنایت شد - چون هنگام بارعام گروها گروه انام دولت کورنش درمی یابند و از کثرت هجوم و فزور ازدحام خاصه هنگام سواری اقدس که سعادت اندوزان حضور و افرالسرور مانند مور و ملخ فراهم آمده در مجری بر یکدیگر سبقت می جویند یک میر توزک از عهدهٔ خدمت نیارستی برامد - خدیو دور بین بجهت نگاهداشت سر رشتهٔ رعایت مراتب سلخ ماه [شوال] چهار میر توزک مقرر فرمودند - تا در اثنای نهضت مقدس یکی که از همهٔ ایشان کلان منصب باشد بتوزک جانب پیش بپردازد - و دیگری که پایهٔ منصبش فرو تر ازان بود بتوزک دست راست قیام نماید - و سیوم که ازین کمتر باشد توزک دست چپ بجا آرد - و چارم که کمتر ازین بود توزک بندهائی که از عقب در طور می آینده بتقدیم رساند *

جشن مبارک شمسی وزن مهر سپهر جهانبانی

روز سه شنبه هشتم ذی القعده سال هزار و پنجاه و سیوم

مطابق بیست ونهم دي ماه جشن خجسته وزن اختتام سال پنجاه و دوم و افتتاح سال پنجاه و سیوم شمسي از سنین دوام قرین زندگانیء جاوداني آرایش یافت - و وزن مقدس بطلا و دیگر اشیاء مقرر بتقدیم رسید - خدیو دین و دولت بر مرصع سریر آسمان نظیر که در هر افقي از آفاق چهار گانهٔ آن چندین آفتاب زواهر جواهر تعبیه نموده اند جلوس اقدس فرموده جیب و دامان جهانی بزر و سیم نثار که ملکهٔ دوران مالکهٔ گیهان بیگم صاحب بدستور هر وزن فرستاده بودند بر آمودند - درین روز فرخنده پنجهزار سوار از منصب سهین پور خلافت دو اسپه سه اسپه گردانیده منصب آن والا مرتبت بیست هزاریء ذات و بیست هزار سوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه مقرر فرمودند - و از اصل و اضافه صدر الصدور سید جلال بمنصب چار هزاري ذات و هزار سوار - و زاهد خان بمنصب هزار و پانصدیء ذات و هزار سوار - وسجانسنگه سیسودیه بمنصب هزاري ذات و چار صد سوار نوازش یافتند - براجه بدنسنگه بهدوریه فیل عنایت شد - لعل خان گن سمدز و سایر نغمه طرازان بانعام مقرر کامیاب گشتند *

شب هفدهم [ذي القعده] مجلس عرس محمل آرای سفر تقدس حضرت مهد علیا ممتاز الزماني در روضهٔ فردوس آئین آن محفوفهٔ مغفرت و رضوان برسم سنین ماضیه منعقد گشت - خاقان دریا نوال بآن انجمن فیض موطن تشریف فرموده مبلغ بیست و پنجزار روپیه بارباب استحقاق قسمت نمودند - و صباح آن باز آن مکان نزاهت نشان را بورود اقدس فروغ آمود گردانیده بیست و

پنجهزار روپیهٔ دیگر بعفایف ارامل و سایر مستحقات انفاق فرمودند *

هژدهم [ذی القعده] مظفر حسین ولد میرابوالمعالی که به بیجاپور رفته بود با سید حسن ملازم عادل خان بشرف استلام عتبهٔ جهانباني رسیده یك فیل که عادل خان باو داده بود با ماده فیل بر سبیل پیشکش گذرانید - و سید حسن عرضه داشت عادل خان با لختی نفایس که از جانب او بعنوان پیشکش آورده بود بنظر اکسیر اثر در آورد - و بعنایت خلعت و اسپ بازین نقره و یک مهر صد تولگی و یک روپیه بهمان وزن مباهي گشت *

بیست و چهارم [ذي القعده] صفی قلی سپاه منصور حاکم اسفرائن که فرمان روای ایران او را بپایهٔ سلطاني رسانیده بود بعزم بندگی آستان جهانداري آمده دولت تقبیل عتبهٔ اقبال دریافت - و بخلعت و منصب هزاري ذات و پانصد سوار و عنایت اسپ و فیل و انعام پانزده هزار روپیهٔ نقد فرق مباهات بر افراخت شیر خواجه بخاري از احفاد قافله سالار حقیقت مخدومی اعظم که از ماوراء النهر روانهٔ درگاه معلی شده بود سعادت ملازمت اندوخت - و بخلعت و منصب پانصدي ذات و صد سوار و انعام چهار هزار روپیه سر افراز گشت *

سلخ ماه [ذي القعده] بعبد الله خان بهادر فیروز جنگ فیل از حلقهٔ خاصه با مادهٔ فیل عنایت شد - دوستکام ولد معتمد خان بعنایت خلعت و خدمت بخشیگری احمد آباد سر بر افراخته بدانصوب مرخص گردید - ومصحوب او بمیرزا عیسی ناظم گجرات

خلعت و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا عنایت نموده فرستادند*

انتهاض رایات جهانکشا بصوب سوکر بقصد سیر و شکار

چون در دار الخلافه از فساد هوا آثار طاعون و علامات وبا شیوع یافته بود اعلی حضرت که صحت ذات البرکاتش سرمایهٔ رفاهیت جهان و پیرایهٔ عافیت جهانیان است - هفتم ذي الحجه بعد از سپري شدن يك پهر بصوب سوکر نهضت فرمودند - به حاجي بیگ ارغون هزار روپیه مرحمت شد *

هشتم [ذي الحجه] دولتخانهٔ فتحپور بنزول مقدس محط جلال و محل اقبال گردید - و آن روز و روز دیگر در تالاب فتحپور بصید مرغابي مسرت افزاي طبیعت اقدس گشتند *

دهم [ذي الحجه] در مسجد جامع آن که از آثار عظیمهٔ حضرت عرش آشیانی است - و در فسحت و رفعت با آسمان همسر - بنماز عید اضحی پرداختند - و پس از اداء نماز و مراجعت بدولتخانهٔ معلی رسم قربان بتقدیم رسید - هنگام درآمد هجوم وکثرت بمرتبهٔ بود که جمعی از تزاحم و تصادم در دروازهٔ مسجد افتادند - از افتادگان یکي بزخم جمدهر دیگري که از غلاف بر آمده باو رسید درگذشت - و چندی از لکد کوب خسته گشتند *

یازدهم [ذی الحجه] از فتحپور نهضت نموده منازل روپباس را بنزول فیض موصول شرف آگین گردانیدند - و سه روز دران مکان بشکار آهو و دیگر جاندار نشاط اندوختند - خواجهٔ بزرگ ملازم

غرهٔ ناصیهٔ جلال پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر سندر صورت نام فیلي را با دو مادهٔ فیل که آن کامکار از بنگاله مصحوب او بطریق پیشکش ارسال داشته بودند از نظر اکسیر اثرگذرانید - و بعنایت خلعت و اسپ نوازش یافته مرخص گردید - و یک تسبیح زمرد و پنج اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلا مصحوب او بآن درة التاج خلافت عنایت نموده فرستادند *

چاردهم [ذي الحجه] مقصود بیگ علي دانشمندی که با برادران و خویشان بارادهٔ بندگی درگاه خواقین پناه از بدخشان آمده بود دولت کورنش یافت - و بعنایت خلعت و خنجر یراق طلا و منصبي در خور و انعام پنجهزار روپیه سر افراز گردید *

پانزدهم [ذي الحجه] قرین دولت جاوید اطراز از روپباس روانه شدند - و در موضع آگاه پور دایره شد - روز دیگر سوکر مخیم اقبال گشت - و سه روز بصید و نخچیر آن نواحي اشتغال نمودند - و دوازده قلاده شیر نر و ماده و بسیاری از جانداران صحرائی شکار فرمودند *

هژدهم [ذی الحجه] چون در موضع سوکر مزاج مهین پور خلافت از منهج اعتدال انحراف پذیرفت و مادهٔ در گردن و سورت تپ در بدن ظاهر گردید و همگنان را بگمان نا سازگاری هوا که دران ایام شایع گشته بود از جان شکیبائی رفت - خاقان مهر گستر از فرط عاطفت ابواب خیرات و مبرات که معالجهٔ روحاني است بر کشودند - و بعلاج جسماني نیز که ناگزیر نشاءة تعلق است پرداخته اطباء میمنت شعار را بمداوا مامور گردانیدند - بیمن توجه حضرت خاقاني که مرهمه دواها است بکشیدن خون و خورانیدن زهر مهرهٔ

و بکار بردن دیگر ادویهٔ این عارضهٔ ممنونه بعد از چارده روز طبیعت آن فروغ افزای گوهر سلطنت بصحت گرائید - و درین ایام اورنگ نشین اقبال از فرط مهربانی و دل نگرانی هشت مرتبه بمنزل آن نیر اوج جلال برسم عیادت تشریف فرمودند *

بیستم [ذی الحجه] از سوکر کوچ شد *

بیست و یکم [ذی الحجه] روپباس مهبط اقبال گردید - روز دیگر درین منزل مقام فرمودند - محمد ناصر ملازم قطب الملک از گلکنده بدرگاه سلاطین پناه آمده سعادت استلام عتبهٔ علیه اندوخت و پیشکش قطب الملک نه فیل شش نر و سه ماده ازانجمله یکی با یراق طلا باقی با ساز نقره از نظر اقدس گذرانید - جم قلی از بندر سورت بآستان معلی رسیده خیول عربی و عراقی با لختی جواهر و دیگر نوادر که در بندر مزبور بجهت سرکار والا خریده بود بنظر فیض گستر در اورد - و ازان میان یک اسپ کمیت عربی مقبول طبع والا افتاد - و به تمام عیار نامور گردید - و یک اسپ سرخنگ با زین طلا بمهین پور خلافت عنایت شد - هر یکی از صفی قلی سیاه منصور و مقصود بیگ علی دانشمندی - بعنایت اسپ مفتخر گردید *

بیست و سیوم [ذی الحجه] موکب جهان پیما از روپباس برہ نوردی در امد *

بیست و ششم [ذی الحجه] بفرخی و نیروزی داخل حصار دار الخلافه شده حریم سلطنت را بفروغ خلافت بر افروختند - و از انرو که در شهر آثار وبا باقی بود همان روز بمنزلی که در شکارگاه معمور است رکضت فرمودند *

غرهٔ محرم [سنه ۱۰۵۴] میرزا محمد ارباب سمرقند که روز عید اضحی در فتح پور از هجوم مردم آسیبی باو رسیده بود شرف ملازمت دریافت - خدیو مهربان اورا بانعام سه هزار روپیه سرافراز ساخته بسمرقند رخصت دادند - چون بعرض ملتمزمان پایهٔ اورنگ جهان ستاني رسیده بود که صفدر خان به تنسیق مهمات صوبهٔ قندهار و تنظیم احوال رعایا از قرار واقع نمي پردازد چهارم حکومت قندهار بسعید خان بهادر ظفر جنگ که بنظم مهمات صوبهٔ پنجاب مي پرداخت مفوض گردانیدند - و لطف الله پسر اورا بعنایت خلعت و اسپ نوازش نموده مصحوب او خلعت خاصه و فرمان صوبه داري بخان ظفرجنگ فرستادند و بسبب کدورتي که میان سعید خان و راجه جگت سنگه بود - قلعه داري قلات که از مضافات صوبهٔ قندهار است از تغییر راجهٔ مذکور بخانه زاد خان نخستین پسر سعید خان بهادر تفویض نمودند - و راجه را از تعیناتیان صوبهٔ کابل گردانیدند - و نظم صوبهٔ پنجاب به قلیچ خان مقرر گشت *

کشایش ولایت پلامون و اطاعت پرتاب مرزبان ان ملک

لختی از چگونگي پلامون و گرفتن شایسته خان صوبه دار بهار پیشکش از پرتاب زمیندار آن دیار گذارش یافت - آنچه درینولا بسطوت اقبال عدو مال لمعهٔ ظهور بخشید به نگارش آن مي پردازد - چون پرتاب سررشتهٔ حسن سلوک که سبب اصالت قلوب و الانت

خواطر است از دست واهشته سران قوم خود را آزرده خاطر ساخت بیشتر سران قوم او بکین توزی برنشسته درصدد دفع او گشتند - و در آغاز رفتن اعتقاد خان بصوبهٔ بهار دریا رای و تیج رای اعمام پرتاب به پتنه آمده خان را دیدند - و پس از استمالة و تسلیهٔ ناظم صوبه قرار دادند که پرتاب را مقید ساخته نزد او بیاورند - و هردو به پلامون برگشته باتفاق جمعی دیگر اورا بقید در اوردند - و سرداری آن قوم به تیج رای قرار یافت - صوبه‌دار برینمعنی آگهی یافته درباب آوردن پرتاب به تیج رای نوشت - او از غدر پیشگی و حیله سازی وکیل خود را فرستاده عذرهای غیر مسموع درمیان آورد - مدتی پرتاب درقید او بود - تا آنکه دریا رای برادر کلان او وگروهی دیگر سزآمد طایفهٔ چیرو که تیج رای خسران گرای را بسرداری برگزیده بودند ازو انحراف ورزیدند - اعتقاد خان هرکدام را دل دهی نموده رهگرای مطاوعت اولیاء دولت روز افزون گردانید - دریا رای و دیگر اطاعت گزینان پیغام دادند - که اگر فوجی با یکی از معتمدان بدین صوب فرستاده آید حصن دیوکن را که تهانهٔ کلان پلامون است حواله نموده بهرچه اشاره رود آن را بتقدیم می‌رسانیم - ناظم صوبه زبردست خان را با مرزبان شاه آباد روانه ساخت *

غرهٔ شعبان خان مزبور بنواحی دیوکن رسید - و دریا رای با پسران و بهوال و چنپت قلعه داران دیوکن اورا دیده حصار را سپردند - او دریا رای را با برخی از همرهان خود پیش اعتقاد خان فرستاد - و از مردم دیوکن جمعی را که از عاقبت بینی و

عانیت گزیدي ره گرای خدمت گذاری درگاه والا شدند بدلاسا و استمالت مطمئن ساخته چندي را که هواي تمرد در سر داشتند مقید گردانید - و مردم را بقطع جنگل و توسیع طریق پلامون تعین نموده خود بترمیم حصن دیوکن و استحکام آن پرداخت *

یازدهم [شعبان] خان مزبور آگهي یافت که تیج رای مدن سنگه تهکرائي وکیل خود را با برخي از اعیان خویش و قریب ششصد سوار و هفت هزار پیاده بموضع باولي چیون که پنج کروهی دیوکن جنوب رویهٔ آن واقع است فرستاده و دو فوج دیگر در بسمت موردہ و کندہ کسیل نموده در تهیهٔ پیکار است - و از مخذولاني که بباولي چیون شتافته اند جمعي دو کروه بارادهٔ شبیخون پیش آمده اند - بنابران گروهي از دلیران نبرد آرا بمالش مقاهیر شقاوت گرا فرستاد - مبارزان لشکر فیروزي بدانجا رسیده چندي از فتنه پژوهان ضلالت نهاد را مقتول و مجروح گردانیدند - و باز ماندگان تیغ خون ریز ره سپر فرار گشتند *

شانزدهم این ماه [شعبان] اعتقاد خان این ماجری شنیده عبد الله نجم ثانی بخشی صوبهٔ بهار را که بالتماس خان مزبور حکم اقدس بتعین او صادر گشته بود با دریا راي برادر تیج رای و بسیاری از تابینان خود معین نمود - و مقرر ساخت که بزیر دست خان پیوسته باتفاق در انداختن بنیان فساد مخاذیل مساعی مشکوره بتقدیم رسانند - و خود نیز آماده شد که هنگام احتیاج از عقب راهي گردد - و چون کارپردازان قضا و قدر همواره تمشیت امور این دولت روز افزون فرا پیش دارند - سیوم رمضان

تیج رای با جمعی از قلعهٔ پلامون بشکار بر می آید - و صورت سین و منبل سین پسران مدن سنگه تهکرائي وکیل تیج رای و طایفهٔ دیگر که در قلعه بودند به پرتاپ متفق گشته بند از پای او برمي گیرند - و جماعهٔ را که از جانب تیج رای بصیانت قلعه مي پرداختند ایل ساخته قلعه را بتصرف پرتاپ درمي آرند - واز همرهان تیج رای برخي بقلعه درمي آیند و بعضي گرد فرار بر فرق خود بیخته متفرق مي‌گردند - و تیج رای مقهور ازانجا رانده و ازینجا مانده بجنگل آن نواحي درمي‌خزد- و مدن سنگه تهکرائي و دو سه دیگر از اعیان آن مخذول که با جمعي کثیر صحائی لشکر منصور نشسته بودند نیم شب فرار مي نمایند - زبردست خان پس از استماع این خبر حصن دیوکن را به دهرنیدهر اجینیه و جمعي از نوکران خود سپرده پنجم رمضان به پلامون راهي شد - و از جنگلهاي صعب المرور و کتلهای عسیر العبور گذشته و فساد پیشگان را که درمضایق و عقبات سر راه گرفته بودند مالش داده به مان‌گده رسید - درین اثنا پرتاپ که از سطوت مجاهدان دین مغلوب یاس و هراس گشته بود بزبردست خان نوشت که چون بدلالت طالع بندگی اولیاء این دولت خداداد را سرمایهٔ نجات خود دانسته پذیرای اطاعت و انقیاد شده ام - اکنون آمدن و دیدن باجازت باز بسته است - زبردست خان موضع باری سه کروهی قلعهٔ پلامون منزل گزیده به پرتاپ پیغام‌کرد که آمدن‌تو وقتی‌سود مند است که با من نزد اعتقاد خان روی - والا بعد ازرسیدن بخشی پتنه که با جمعیت بسیار روانه

شده و عنقریب میرسد بکیفر کردار گرفتار خواهی گردید - او پاسخ داد که هرچند شایسته خان با لشکر بسیار بپای قلعه آمده فراوان جد و کوشش بکار برد بی آنکه اورا به‌بینم بمصالحه و گرفتن پیشکش پرداخته مراجعت نمود - اکنون لوازم اطاعت و بندگي بجا آورده شمارا مي بینم - اما چون از نیاگان من هرکه بسری رسیده حصن مزبور درتصرف داشت هرگز به پتنه نرفته من برفتن پتنه عهد نمی توانم نمود - زبردست خان دیگرباره برگزارد که اگر سود کار خود مي خواهي به پتنه رفته اعتقاد خان را به‌بین والا آمادهٔ هلاک باش - پس از ارسال رسل و رسایل پرتاب برگزارد که اگرچه توابع من برفتن پتنه راضي نیستند اما اگر بعهد و پیمان مرا مطمین گردانید و در مقام مضرت من نباشید همراه شما به پتنه رفته اعتقاد خان را مي بینم - زبردست خان مطابق خواهش او عهد نمود - پرتاب نزد او آمد و فیلی براي او آورد و مجددا عهد گرفته بر رفتن پتنه مصمم‌گردید - زبردست خان از اعتقاد خان عهد نامه طلبیده اورا رهگرای طمانینت ساخت - و بعبد الله نجم ثاني برنگاشت که چون پرتاب باطاعت درآمده هرجا رسیده باشید عنان باز کشید که درین نزدیکی معاودت نموده می شود *

و هفدهم رمضان با پرتاب از پلامون راهی شده بیست و دوم در نواحی دیوکن بعبد الله نجم ثاني ملحق گشت - از دیوکن هردو باهم به پتنه رسیدند - پرتاب براي اعتقاد خان نیز فیلی آورد و قرار داد که یک لک روپیه برسم پیشکش پادشاهي بخزانهٔ عامره واصل سازد - و زبردست خان متکفل وصول آن شد - اعتقاد

خان حقیقت واقعه بدرگاه کیوان جاه معروض داشته التماس نمود که اگر پرتاب بعنایت منصب سرافراز شود موجب افتخار او می گردد - خاقان مجرم نواز اورا بزمرهٔ بندگان آستان معلی انسلاک بخشیده بمنصب هزاری ذات و هزار سوار نوازش فرمودند - ولایت پلامون را یک کرور دام جمع مقرر ساخته در تیول او مرحمت نمودند *

هفتم محرم [سنه ۱۰۵۴] شاعری امی تخلص که از ایران بعزم بندگی درگاه آسمان جاه آمده بود سعادت استلام سدهٔ سدره مرتبت دریافت - و قصیدهٔ که درستایش پادشاه گردون سریر گفته بود بمسامع عظمت و جلال رسانید - و بعنایت خلعت و انعام هزار روپیه مباهی گشت - او چون باوجود تعری از حلیهٔ خط و سواد شعر می گوید باین تخلص شهرت یافته *

گذارش نو روز

روز یکشنبه دهم محرم سال هزار و پنجاه و چارم آفتاب جهان تاب بعد از گذشتن یک ساعت و یازده دقیقه و سی و یک ثانیه به برج حمل انتقال نمود - ذزین روز اورنگ نشین اقبال از سموگر برسفینهٔ دولت نشسته بدولت خانهٔ والا مراجعت فرمودند - رستم خان از سنبهل و مکرمت خان از دار الملک دهلی و سید مرتضی خان از لکهنو رسیده بشرف تقبیل آستان خواقین مکان فایز گشتند - و سید مرتضی خان هزار مهر نذر و یک فیل بعنوان پیشکش گذرانید - صفی قلی سپاه منصور بمنصب هزاری ذات

و هفت صد سوار از اصل و اضافه و بانعام ده هزار روپیه نوازش یافت - الله ویردي بیگ که از ایران بارادهٔ بندگی درگاه عرش اشتباه آمده بود بانعام چار هزار روپیه - و میرزا بیگ چورهٔ اقاسي که او نیز بقصد بندگی آستان جهان داري تازه از توران رسیده بود بانعام سه هزار روپیه کامیاب شدند - پایان این روز حضرت خاقاني باز دولت خانهٔ سموگر را رشک افزای خلد برین گردانیدند - درین ایام - دهگانه ده هزار روپیهٔ مقرر بفقرا و مساکین عطا فرمودند *

یازدهم [محرم] عبد الله پسر سعید خان بهادر ظفر جنگ بعنایت خلعت و منصب هزاری ذات و چارصد سوار از اصل و اضافه سر بلند گشته - بقندهار نزد پدر دستوري یافت *

نوزدهم [محرم] از سموکر بدولت خانهٔ دار الخلافه تشریف ورود ارزاني داشتند - درین روز رستم خان بعنایت خلعت و اسپ با ساز طلا سرعزت برافراخته بسنبهل مرخص شد - مرشد قلي بخلعت و داروغگی فیل خانه مفتخر گشت - بمقصود بیگ علي دانشمندي سه هزار روپیه انعام شد *

بیست و دوم که روز وزن مهین گوهر بحر خلافت بود آن والا گهر را بطریق مقرر در دولت خانهٔ خاص بمحضر اشرف وزن نموده مرصع کمر خاصه عنایت فرمودند - حاجي عابد بخلعت و دیواني صوبهٔ کشمیر از تغیر محمد قاسم قاضي ذوالفقار هروردي و عنایت اسپ سرافراز گشته رخصت یافت *

بیست و پنجم [محرم] پیشکش اسلام خان از جواهر و مرصع

آلات و اقسام اقمشه بنظر اطهر درآمد - و متاع یك لك روپیه بشرف قبول رسید *

رسیدن چشم زخم بقدسی پیکر درهٔ دریای جهانداري درئ سمای فرمان گذاري بیگم صاحب و حصول صحت بعنایت ربانی و توجه حضرت خاقاني صاحب قران ثانی

درین ایام که ابر افضال خاقاني کشت امید جهانیان سرسبز و شاداب داشت - ناگاه روزگار غدار و فلک کج رفتار خوي نکوهیده و خاصیت ناپسندیده بروي کار آورده شادی جهان را بغم آمیخت یعني حادثهٔ عین الکمال قرهٔ باصرهٔ جهان باني غرهٔ ناصیهٔ کامراني- روي نمود - اجمال این قضیهٔ نا مرضیه که تفصیل آن زبان را از گویائی و گوش را از شنوائي باز دارد آنست - که شب بیست و هفتم محرم دراثناي آنکه آن فلك نقاب تقدس احتجاب از خدمت خاقان گیهان بخواب گاه تشریف مي فرمودند - ناگاه عطف دامان طهارت مکان بشمعي که دران کاشانه روشن بود رسید - و چون لباس پردگیان تنق عظمت از نفایس نسایج و درکمال نعومت و نزاکت مي باشد - و بروغنهاي معطر خصوصا عطر جهانگیري مدسم - آتش ازگوشهٔ دامان زبانه کشیده تمام ملبوس مطهر را در گرفت - اگرچه از خواص قریبه چار تن که دران هنگام حاضر بودند در فرو نشاندن این نایرهٔ ضایره نهایت چستي و چالاکي نمودند - اما چون بالبسهٔ ایشان نیز در گرفت باطفاء آتش

خود در ماندند - و تا آگهی دیگر خدمتکاران و رسیدن آب ظهر آن استظهار ضعفه و مساکین - و اضلاع هر دو طرف آن منبع سعادات - و هر دو دست جود پیوست آن معدن خیرات محروق و مجروح شده بود - چون محبت و مهربانی اقدس بآن محتجبهٔ حجاب عصمت چه از کثرت شمایل جلیله و خصایل نبلیه و عادات پسندیده و ملکات گزیده - و چه از فرمان برداری و رضا جوئی نسبت بجمیع فرزندان بختمند سعادت پیوند روز افزون نست خدیو مهر گستر ازحدوث این واقعهٔ غم افزا بر خلاف طریقهٔ مسلوکه فردای آن از مشکوی اقبال برنیامدند - روز دیگر چون شرف آفتاب بود پس از دو پهر بدولتخانهٔ خاص و عام تشریف فرموده پیش از یک گری توقف نه نمودند - هر چند بمقتضای بشریت درین نازلهٔ هایله لختی عنان اصطبار از دست رفت - لیکن دانش آموز دبستان ایزدی - و فیض اندوز مکتب سرمدی - به پیشوائی خرد دور بین و رهنمائی رای صواب گزین - درین داهیهٔ هوش ربا سر رشتهٔ تثبت وتصبر بدست داشته همت بر معالجهٔ بیماری و دلدهی و دلداری آن نور حدقهٔ جهانداری گماشتند - و نخست بمعالجات روحانیه پرداخته از انفاس متبرکهٔ شب زنده داران بیدار دل - و زاویه گزینان پیوند گسل - و ادعیه و عزایم ارباب طهارت و تقی - و اصحاب نظافت و نقی - و انفتاح ابواب خیرات و مبرات - استشفا نمودند - چنانچه از روز نخستین تا سیوم روز هر روز پنجزار مهرو پنجهزار روپیه بمحتاجان تصدق فرمودند - و بیست و دوم صفر که روز تولد آن صفوت گزین و برگزیدت نشاتین است نیز

همین مقدار زر باهل احتیاج دادند - و در نخستین ماه این واقعهٔ هایله شصت هزار روپیه بدفعات به محاویج انفاق نمودند - و از غرهٔ ربیع الاول که آغاز ماه دوم بود مقرر گردانیدند که هر روز هزار روپیه که ماهی سی هزار و سالی سه لک و شصت هزار روپیه مطابق دوازده هزار تومان عراق و چارده لک و چهل هزار خانی ماوراء النهر میشود بارباب استحقاق میرسیده باشد - و جمعی را که برای مطالبات عظیمه و جنایات جسیمه از دیر باز درزندان بودند آزاد فرمودند - و جسایم جرایم آن جماعه بخشوده مبلغ هفت لک روپیه از عین المال سرکار والا بخشیدند - و آنچه درینولا از پیشگاه مراحم پادشاهانه و عواطف ملکانه بروی کارآمده بخشش وبخشایش مدد معاش کل ممالک محروسه است - شرحش آنکه چون نقاوهٔ خاندان ولایت مفاوهٔ دودمان هدایت سید جلال صدر الصدور بعرض اشرف رسانیده بود که موسوبخان جمعی غیر مستحق را بی آنکه احوال آنها بعرض حجاب بارگاه خلافت رساند مدد معاش و وظیفه داده - و بعضی بفر امین لباسی اراضی مدد معاش و وظایف متصرف اند - بنابران حکم معلی بصدور پیوسته بود که محصول یک فصل مدد معاش ممالک محروسه را خواه در خالصهٔ شریفه باشد و خواه در تیول امرا و منصبداران سوای سیور غالات مردم روشناس جای ثالث نگهداشته - بعد ظهور صحت اسناد و استحقاق بارباب احتیاج حواله نمایند - و نیاز مندان ساکن دارالخلافه و نواحی آن بدارالخلافه که مهبط موکب اقبال است نزد صدرالصدور بیایند - و مکان صوبجات بعیده بصوابدید صوبه داران و صدور جزو

سند حاصل کنند - و باین مضمون مناشیر قضا تاثیر بنظام جمیع صوبجات بشرف صدور رسیده - و ازین رو تذبذب و تشتت عظیم بکار این جماعهٔ آشفته روزگار راه یافته بود - درینولا برلیغ قضا نفاذ بکرامت صدور پیوست - که آنچه از محصول مدد معاش و وجوه وظایف موقوف شده باشد بتصرف این گروه باز گذارند - و بعد ازین جاي ثالث نگاه ندارند - وسکنهٔ دارالخلافه و حوالي آن بصدر الصدور رجوع نموده تصحیحه بگیرند - و در صوبجات دیگر هرکه بموجب فرمان والا شان حضرت عرش آشیاني بامثال لازم الامتثال حضرت جنت مکاني با منشور لامع النور این دولت خداداد متصرف باشد صدور جزو بصلاح ناظمان مهمات آنجا تصحیح اسناد او و تحقیق فوت و فرار و قبض و تصرف و آنکه سپاهی و اهل حرفه نباشد نموده باراضیٔ مدد معاش او مزاحمت نرسانند - و هرکه رخت هستي بر بسته باشد و در فرمان قید مع فرزندان باشد اراضیٔ او را بر اولاد مستحق او مقرر دارند - و بي قید مسطور باز یافت نمایند - و اگر استحقاق بظهور پیوندد حقیقت بدرگاه آسمان جاه معروض گردانند - و از کمال رافت بعلاج جسماني را که ناگزیر نشاءهٔ تدبیراست ضمیمهٔ مداوات روحاني ساختند - و همگي حذاق فن طبابت و جراحي چه جمعي که بحضور پیشگاه قوایم سریر جهانداري کام اندوز اند - و چه گروهي که از اطراف و اکناف فراهم آمده بودند شروع در دوا نمودند - و اورنگ آراي تجرد و تعلق که پیشکاران تقدیر آسماني همت بر انجاح مرادات او مصروف دارند جمیع امورياکه در صحت آن سرمایهٔ عافیت زمین و زمان

و پیرایهٔ جمعیت کون و مکان دخل داشت - خصوصا خورانیدن ادویه واغذیه و وضع و رفع مراهم بشخص قدیس و نفس نفیس بتقدیم میرسانیدند - و از قلت فرصت بواسطهٔ اشتغال به بیمار داری و غمگساری آن قدوهٔ طاهرات و اسوهٔ زاهرات بجهروکهٔ دولتخانهٔ خاص و عام و بدولتخانهٔ خاص دیر بر می آمدند - و زود بر می خاستند الحق صعوبت این عارضه بمرتبهٔ بود که زوال آن بی عنایت شفا بخش حقیقی - و دوا پرداز تحقیقی - و برکات توجه بادشاه حق آگاه - و میامن انفاس روشن دلان - و لطف تدبیر پزشکان صایب الحدس - صورت پذیر نبود - شدت این حادثه از یکجا میتوان دریافت که دوکس از خوادم چارگانه با آنکه اثر این نایره کمتر از ملکهٔ زمان بایشان رسیده بود یکی بعد از هفت روز و دیگر بعد از بیست روز در گذشت - و دو دیگر که نسبت به دو مذکور کمتر سوخته بودند صحت یافتند - از ابتداء این واقعهٔ مهیبه تا قریب چار ماه که امید صحت کمتر بود عیش و عشرت گوارا بر خدیو گیهان تلخ گشته بود - چون مصلحت ایزدی مقتضی آن بود که این بار گران دل خداوند کون و مکان را که امنیت جهانیان و جمعیت زمانیان بذات ملکی ملکات او باز بسته است زیاده برین آشفته ندارد - پس از چار ماه از فضل الهی امید عافیت پدیدآمد و از نتایج توجه پادشاه مسیحا نفس و آثار نیت نیک آن مریم سرشت - آنکه حکیم محمد داؤد که طبیب محرم شاه عباس فرمان روای ایران بود و شاه صفی بعد از رحلت شاه مذکور باغراء بعضی دوستان دشمن خو و دشمنان دوست رو در

مقام خرابی او شده - و او برهنمونی اختر مسعود روزگار محمود بقصد تلثیم سدهٔ سدره رفعت که مشعر کعبهٔ اقبال است و منهل قوافل آمال از ایران براه بصره روانه گشته بود - بیستم روز این داهیه بشرف ادراک دولت ملازمت فایز گردید - و بمرحمت خلعت و انعام بیست هزار روپیه و منصب هزار و پانصدی ذات و دو صد سوار سربلند گردیده در ازالهٔ برخی امراض که در اثناء الم جراحت رو نمود معالجات صایبه بتقدیم رسانیده و از انجملهٔ امراض شدیده که درین چار ماه مخوف بهم رسیده تپ دایمی و نوبه را بخورانیدن ادویهٔ باردهٔ از قسم کافور و ترشیها - وضعف قلب را بماء اللحم علاج کرد - ناگهان لینت طبع و اندفاع خون که موجب فراوانی اندوه خاطر مهر ناظر گردید روی نمود - چون حکیم در قبض آن بجهت توهم عروض مرض دیگر توقف کرد - معروض داشت که یکبارگی قبض نیکو نیست بتدریج علاج کرده خواهد شد - و حکیم مومنا بوسیلهٔ بعضی بعرض ملکهٔ زمان رسانید که مداوای این امهال بسهولت می توانم نمود - و مالکهٔ دوران بعرض ارفع رسانیدند - و خواهش ایشان در علاج حکیم مذکور بر خاطر مهر ناظر پرتو افگند - اطبای حضرت نظر بضعف و اضطراب بیمار اورا بمعالجه مامور گردانیدند - او بتانی بعلاج پرداخت و آخر کار بخورانیدن زیره علاج نمود - اتفاقا بجهت اختباس مادهٔ سوء القنیه و آثارورم بر اطراف چشم و پشت پا که ستوح آن با وجود جراحت خاطر اقدس را نگران تر ساخت - پدید آمد - خدیو مهربان علاج آن را بحکیم محمد داؤد مقرر فرمودند

او بآب کاسنی سبز و معجون اترجي و قميصه مداوا نمود - و اين رنجوری روي بانحطاط گذاشت - و درانثنای آنکه نزديک بود که بالکل زايل شود حکيم مسيح الزمان که پدرش ميرزا محمد استاد حکيم عنايت الله والد حکيم محمد داؤد بود بفرمان طلب از دار السلطنة لاهور بآستان معلی رسيد - و بحکم اقدس باحکيم محمد داؤد که در حقيقت معالج او بود انباز گشته معجون وردي ضميمه گردانيد - وصحت مژدهٔ نشاط بخشيد - و حسن علاج و لطف تدبير حکيم محمد داؤد در تداوی اين مرض هايل بتحسين پادشاه مفضال بيهمال مقرون گرديد - اگرچه پس از چار ماه امراض ديگر رو به تنزل گذاشت اما تا پنج ماه ديگر مرهمهاي جراحان در ازالهٔ الم جراحت سودی نمي بخشيد - تا آنکه عارف نامي که در سلک غلامان درگاه منسلک است چون طالع او رو به بيداري داشت و روزگار رخ بسازگاری - مرهمي ساخت - و در دو ماه آخر بمرهم او لختی زخمها بالکل مندمل گشت - و بعضي رو به بهي نهاد - و تفصيل عناياتي که در جلدوی اين خدمت نسبت باو بظهور پيوست - و جشن صحت که بتاريخ پنجم شوال سال آينده که نهم ماه ازين عارضهٔ شديده بود منعقد گشت - و بيان نکهي که بعد از جشن صحت بسبب حرکتي که در سواری سفر پنجاب و کشمير واقع شد رو داد - و بمعالجهٔ هامو نامي ساکن حصار زايل شد - و شرح عناياتي که نسبت باو بوقوع آمد و آنچه از زر سرخ و سفيد در هر مرتبه که صحت يافته غسل نمودند بفقرا و مستحقان رسيد - در محلش نگارش خواهد پذيرفت •

کشایش قلعهٔ کنور بتدبیرات صائبهٔ خان دوران بهادر نصرت جنگ

چون سنکرام گوند زمیندار قلعهٔ کنور که از استقامت بر شاه راه بندگي و فرمان پذیري محفوف عنایات پادشاهي بود رخت حیات بربست - وغلام او ماروی گوند که از قبل او بحراست قلعه مي پرداخت بهوپت پسر اورا ازتصرف باز داشته ضبط معاملات مرزباني از پیش خود گرفت - و قلیلی بخرج آن پسر که هنوز مراهق نگشته بود مي داد - و باستظهار جمعي فساد کار شوریده روزگار و استحکام معاقل و مساکن سر از مطاوعت برتافته راه فرمان بردلري و مال گذاري چنانچه باید نمي پیمود - ورعایاي بعضي محال جاگیر صوبه‌دار که بحدود کنور پیوسته بود نیز به پشت گرمی آن مقاهیر در ادداء مال واجب تعلل مي ورزیدند - بنابران خان نصرت جنگ اواخر محرم سنه ماضیه تا بینان خود و کومکیان صوبهٔ مالوه و لختي زمینداران از قلعهٔ رایسین که اقامت گاه او بود راهي گردید - و در محال مرزبانی آن مخاذیل در آمده روزی چند فروکش نمود : و جمعی را بقطع جنگل که سبل و مسالک بر متردد‌ین تنگ کرده بود و تفتیح راه برگماشت - و در مکان‌هاي مخوف تهانها نشانده - و مردم کار دیده رزم ورزیده براي حراست و آگهي معین ساخته - بجمعیت خاطر روانهٔ پیش گردید - و شانزدهم صفر سال گذشته به کتل کنور رسیده نزدیک پنجهزار پیادهٔ گوند و مقصد هشتصد تفنگچي را که مناکیب برای ضبط سر کتل

و بستن راه داشته بودند - بکمتر دست بردی پراگنده گردانیده درنواحی کنور براي گذرانیدن موسم برسات و بریدن جنگل حوالی قلعه صخیم ساخت - و مساکن و مواطن آن ادبار رسیدگان به نهب و غارت از بیخ و بن برانداخت - ماروي گونه از ملاحظهٔ سامان آلات قلعه کشائي و فزونی سپاه و کثرت تردّدات و اصابت تدبیرات خان نصرت جنگ ازخواب غرور درآمدهٔ به میرزا والي وگوبند داس راتهور ملازم خان مزبور متوسل گشت - و بهوپت پسر سنگرام را از قید خود برآورده با مردم معتبر سنگرام نزد خان نصرت جنگ فرستاد - درین اثنا بظهور پیوست که چندی مي خواهند که بهوپت را گریزانیده بقلعه برند - ازین رو خان مسطور آنجماعهٔ تیرّه روز را بزندان انداخت - و بهوپت را از رفتن قلعه باز داشته نظر بند گردانید - و چون مار و حصار تسپرد خان مزبور دواز دهم شعبان این سال از اقامتگاه کوچ کرده و بکوه لکهرة که قلعهٔ کنور جز آن سر کوب ندارد برآمده - و آن سرکوب را که بسنگ و آهک برآورده محکم ساخته بودند بجنگ از چنگ مقهوران گرفته منزل گزید و چون قلعهٔ مذکور بر کوهي مشتمل بر دو مرتبهٔ پست و بلند که هیچکدام ازان بحصار احتیاج ندارد واقع شده - و سراپا سنگیست یك لخت که از هیچ سو عروج بران صورت نه بندد - و در طرف مرتبهٔ پائین آن که بدیوار احتیاج داشت سنگرام استوار جداري از سنگ و آهک برآورده بود - ومخاذیل برج و بارهٔ دیوار را بتوپ و تفنگ و دیگر آلات نبرد مستحکم ساخته بودند - چنانچه تسخیر آن به نیروی آویز و بازوی ستیز میسر نبود - بنابران خان دوران بهادر

نصرت جنگ صورت واقعه معروض داشته دو توپ کلان و جمعی از بندهاي درگاه برسم کومک التماس نمود - بعد از معروض شدن حقیقت فرمان شد که دو توپ بزرگ از دارالخلافهٔ اکبرآباد نزد خان مذکور بفرستند - و بحکم اقدس رشید خان انصاري و جمعی دیگر از بندهاي درگاه از برهانپور - و راجه پهاڑ سنگه بندیله از جاگیر و پرتهیراج راتهور از رام پور - و جانسپار خان از مند سور - بسرعت هرچه تمامتر هنگام کار بکومک رسیدند - و صبح یکشنبه نوزدهم ذي الحجه دلیران جانباز از ملچهار برابر دیواری که مقابلهٔ آن روی خندق ساخته عقب آن تفنگ مي انداختند بر امدند - و بهپیش بردن خاک ریزو فزونی تردد و آویز آن دیوار از دست شقاوت منشان ادبار آثار بر آورده طبقهٔ پائین را مفتوح گردانیدند - پس از چندي آن دو توپ قلعه کوب رسید - و بصداء رعد آواي آن دو ثعبان حصار ادبار رخنه در اساس توانائي و شکیبائي این باطل ستیزان افتاد و از بر افروختن دمدمها در برابر بروج و خالي شدن تالابهاي فراز قلعه از آب عنان تثبت و تصبر از دست دادند - و ماروي گوند از کثرت یاس و یاس ذرایع برانگیخته زینهاري گشت - و اواخر محرم [سنه ۱۰۵۴] بدیدن خان دوران بهادر نصرت جنگ آمد - روز دیگر خان نصرت جنگ با دیگر بندهاي درگاه بالاي قلعه که در نهایت رفعت است بر آمده برج و بارهٔ آنرا بنظر در آورد - و محمد صلاح برادر خود را با پانصد سوار و هفتصد پیادهٔ تفنگچي بپامباني گذاشته کیفیت واقعه عرضه داشت نمود *

هژدهم صفر موسوي خان رخت هستی ازین جهان بربست -

خاقان مهربان هر دو پسر او را بعنایتي در خور سر افراز ساختند - و خدمت عرض وقایع صوبجات و رسالهٔ انعام که بموسوي خان متعلق بود بعاقل خان تفویض یافت - بدوست بیگ که تازه از ولایت توران آمده بود هزار روپیه انعام شد - به فیض الله پسر زاهد خان فیل مرحمت فرمودند *

بیست و سیوم [صفر] بعرض اقدس رسید که هریسنگه ولد کشن سنگه کهین برادر حقیقی راجه سورج سنگ پیمانهٔ زندگي برآمود - ازانرو که او را فرزندي نبود خدیو قدر دان روپ سنگه برادر زادهٔ اورا بعطاء خلعت واضافهٔ منصب و مرحمت اسپ با زین نقره. سربلند گردانیدند - و کشن گده وطن عمش در تیول او مرحمت نمودند *

پنجم ربیع الاول بحکم مقدس سرو جوبیار سلطنت سلطان سلیمان شکوه و اسلام خان و عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و صلابت خان و اصالت خان به استقبال فهرست صحیفهٔ مفاخر و معالي بادشاه زاده محمد اورنگ زیب بهادر - که از شنفتن خبر عارضهٔ ملکهٔ دوران مالکهٔ گیهان بیگم صاحب برخصت سریر آرایي جهانباني از برهانپور بعجلت تمام آمده بودند رفته آن والا گهر را بدرگاه آسمان جاه آوردند - آن اختر فلک خلافت با خلف الصدق خود سلطان محمد بشرف کورنش رسیده هزار مهر نذر و طرهٔ مرصع با یک تسبیح مروارید و ده اسپ عربي پیشکش گذرانیدند - و بعنایت خلعت خاصه مفتخر گشتند - آتش خان دکني یک فیل پیشکش نمود *

نهم [ربیع الاول] زبردست خان از صوبهٔ بهار آمده دولت کورنش یافت - و یک فیل که از پرتاب زمیندار پلامون گرفته بود با دو هزار اشرفي و برخي جواهر و مرصع آلات که پرتاپ مذکور مصحوب او بطریق پیشکش فرستاده از نظر اقدس گذرانید - از کوسکیان صوبهٔ گجرات سبل سنگه ولد راجه سورجسنگه باضافهٔ پانصدي دویست سوار بمنصب هزار و پانصدي ذات و هزار و دویست سوار سر افراز گردید - به میر نعمت الله ولد میر ظهیر الدین علي که دختر مراد کام نبیرهٔ میرزا رستم صفوي را خطبه نموده بود ده هزار روپیه بجهت سرانجام کدخدائي انعام شد *

شب دواز دهم [ربیع الاول] برسم سنین ماضیه دوازدهٔ هزار روپیه باهل استحقاق رسید *

پانزدهم [ربیع الاول] حکیم محمد داؤد را بعنایت مادهٔ فیل بر نواختند - سید حسن ملازم عادل خان را که از بیجاپور برسم حجابت آمده بود خلعت و اسپ با زین نقره و مادهٔ فیل و هفت هزار روپیهٔ نقد و پسر او را خلعت و هزار روپیه و همرهان او را دو هزار روپیه عنایت نموده به بیجا پور رخصت دادند - و بعادل خان خلعت خاصه با مرصع طرهٔ گرانبها و برای پسر او نیز خلعت و طرهٔ مرصع مصحوب سید حسن ارسال یافت - چون راوهتهي سنگه ولد راو دودا نبیرهٔ راو چاندا در گذشت - و فرزندي نداشت - پادشاه کام بخش جاي او را به ابن العم پدرش روپ سنگه ولد روپ سکند بن راو چاندا که پس از فوت راوهتهي سنگه بامید نوازش ملکانه بدرگاه خلایق پناه آمده بود مرحمت نمودند - و

بمنصب نهصدی ذات و سوار و خطاب راوي سر افراز ساخته پرگنهٔ رام پور را که وطن او بود در تیول او مقرر فرمودند *

بیست و ششم پادشاهزادهٔ والاتبار مراد بخش که حسب الحکم از ملتان بدیدن مالکهٔ دوران بیگم صاحب آمده بود بظاهر دار الخلافه رسید - اسلام خان و عبد الله خان بهادر فیروز جنگ و بخشیان عظام صلابت خان و اصالت خان باسر سعلی استقبال نموده آن والا مکان را بشرف کورنش رسانیدند - و آن اختر برج سعادت هزار مهر نذر گذرانید - و بعنایت خلعت خاصه سر عزت بر افراخت - شایسته خان از الهاباد آمده سعادت استلام سدهٔ سنیه در یافت - بحکیم محمد داؤد چار اسپ ترکي مرحمت شد*

بیست و هفتم [ربیع الاول] هژده اسپ که امیر الامرا برسم پیشکش ارسال داشته بود بنظر اشرف در آمد *

گذارش جشن قمری وزن اقدس

روز دوشنبه سلخ ربیع الاول سال هزار و پنجاه و چارم مطابق هفدهم خرداد کارپردازان پیشگاه خلافت جشن قمری وزن خاتمهٔ سال پنجاه و چارم و فاتحهٔ پنجاه و پنجم از سنین زندگاني جاوید طراز بر ازندهٔ اورنگ جهانداری آرایش دادند - و آن پیکر اقبال بطلا و دیگر اشیاء معهوده سنجیده آمد - خاقان جود گستر مرصع سریر را بجلوس اقدس مطلع آفتاب بر و نوال ساخته عالمیان را کامیاب خواهش گردانیدند - درین روز خجسته پادشاهزاده عالي نسب مراد بخش باضافهٔ هزار سوار دو اسپه سه اسپه بمنصب دواز ده هزاري

ذات و نه هزار سوار سه هزار سوار دو اسپه سه اسپه سر بر افراخت -
و زاهد خان را بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی دویست سوار
بمنصب دو هزاری هزار و دویست سوار نوازش فرموده قراول بیگی
ساختند - محمد ناصر ملازم قطب الملک بمرحمت خلعت و اسپ
با زین نقره و هشت هزار روپیهٔ نقد سر بلند گشته رخصت گاکنده
یافت - و بهمرهان او هزار روپیه عطا فرمودند - و بقطب الملک
خلعت خاصه وکرهٔ مرصع بیش بها عنایت نموده مصحوب اوفرستادند
هر یکی از میر افضل رضوی و میر ابراهیم بعنایت هزار روپیه کام
اندوز گردید - بارباب طرب زر مقرر انعام شد *

غرهٔ ربیع الثانی پیشکش راجه جیسنگه یک فیل بنظر اقدس
درامد - چون از مجالست برخی بی دانشان خرد تباه و نا بخردان
نظر کوتاه پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بران شدندکه دست
از مواد دولت باز کشیده بگوشه نشینی و زاویه گزینی دوسازند -
و لختی امورکه مرضی مزاج اقدس نبود ارتکاب نمودند - اعلی
حضرت بقصد تثریب و تادیب بل ترشیح و تهذیب چندی ازان
والا گهر نظر عاطفت باز داشته بتغییر منصب و جاگیر و عزل از
خدمت نظم کل دکن که خدمتی است عظیم تنبیه فرموده خدمت
مذکور از تغییرآن قرهٔ باصرهٔ جهانبانی بخان دوران بهادر نصرت جنگ
که به تنسیق مهام مالوه می پرداخت تفویض نمودند - و خان
مذکوررا بعنایت خلعت خاصه و از اصل و اضافه بمنصب هفت
هزاری ذات وهفت هزار سوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه و بعطاء
یک کرور دام از محال آن صوبه بطریق انعام سر افراز گردانیدند -

و یرلیغ شد که از مالوه بدکن رود - پرتهیراج واتهور را بخدمت قلعه داری دولت اباد و سیورام ولد بلرام کور را بقلعه داری آسیر سر بر افراختند *

ششم ربیع الثانی که روز خجسته وزن نواب خورشید احتجاب گردون جناب بیگم صاحب بود - آن درهٔ درج سلطنت را بطلا که وزن بآن مخصوص ذات مقدس و شخص اقدس حضرت خاقانی است سنجیدند - و جمعی کثیر ازان مبلغ بکام دل رسید - و چون الم جراحت آن ذات ذات السعادات بتخفیف گرائیده بود بحکم والا نقارهٔ شادمانی که آن نیز خاصهٔ وزن مبارک اعلی حضرت است نواختند - درین روز راجه بیتهلداس بخلعت نوازش یافته بوطن مرخص شد - سر افراز خان دکنی را بمرحمت خلعت و نقاره و اسپ با زین مطلا بر نواخته بدکن رخصت فرمودند *

هفتم [ربیع الثانی] دو هزار و پانصد سوار میرزا عیسی ترخان ناظم احمد آباد بجهت ضبط صوبه در افزوده سه اسپه مقرر نموده او را بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه سر افراز گردانیدند *

هزدهم [ربیع الثانی] رشید خان انصاری بشرف ملازمت فایز گشت - و یک فیل برسم پیشکش بنظر اقدس در اورد *

بیست و ششم [ربیع الثانی] پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش را بعنایت خلعت خاصه و لختی مرصع آلات و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلای میناکار دیگری با زین طلای ساده مفتخر گردانیده رخصت مراجعت ملتان دادند - هزار سوار از منصب

شایسته خان دواسپه سه اسپه مقرر نموده او را بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار چهار هزارسوار دو اسپه سه اسپه بر نواختند - و بعنایت خلعت و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا سر افراز ساخته دستوری معاودت به الهاباد بخشیدند - بجلال الدین محمود بدخشي دروازي هزار روپیه انعام شد *

چارم جمادي الاولی سید جعفر خلف الصدق صدر الصدور سید جلال که پیش ازین بچند روز از احمد آباد آمده شرف اندوز ملازمت گشته بود - بمرحمت خلعت و فیل و انعام سه هزار روپیه مفتخر گشته رخصت گجرات یافت *

پنجم [جمادي الاولی] سردار خان را بنظم صوبهٔ مالوه و عنایت خلعت و جمدهر مرصع و باضافهٔ هزاری ذات بمنصب چهار هزاري سه هزار سوار سر بر افراختند *

نهم [جمادی الاولی] چون بعرض اشرف رسید که سپهدار خان حارس قلعهٔ جنیر ازجهان فاني رحلت نمود - سزاوار خان ولد لشکر خان تیولدار چندیري را بمرحمت خلعت نوازش نموده بنگهبانی جنیر رخصت فرمودند *

شانزدهم [جمادي الاولی] الله ویردی خان که بتغیر منصب و جاگیر تادیب یافته بود چنانچه سکاشته شد بذریعهٔ درخواست مهین پادشاهزادهٔ بخت بیدار تقصیر او بعفو مقرون گردید - و حسب الحکم از دار الملک دهلي بدرگاه گیهان جاه آمده شرف کورنش دریافت - پیشکش پردل خان شصت اسپ - و پیشکش ذوالقدر خان هژده اسپ بنظر اقدس در آمد - ازین اسپان ده اسپ

بالله ویردي خان عنایت شد - قلعه داری کالنجر بشیخ الهدیه مفوض گردید *

بیستم [جمادي الاولی] حاجي محمد زمان و دو کس دیگر از نوکران امام قلي خان والی توران که بعد از رحلت او از حرمین منیفین روی امید بدرگاه معلی نهاده بودند باستلام حریم جهانباني فایز شدند - و هریک بعنایت خلعت و هر سه بانعام چهارهزار روپیه نوازش یافتند *

بیست و یکم [جمادي الاولی] سید عبدالوهاب از تعیناتیان دکن بفوجداری سرکار بکلانه ومنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار هشتصد سوار دو اسپه سه اسپه سربر افراخت *

بیست و سیوم [جمادي الاولی] چون بعرض مقدس رسید که عزیزالله خان قلعه دار بست رخت هستي بربست - حکومت و حراست قلعهٔ بست و گرشک به پردل خان بریچ که قلعه دار زمین‌داور بود مقرر ساخته ضبط قلعهٔ زمینداور به خانه زاد خان ولد سعید خان بهادر ظفر جنگ تفویض فرمودند - و قلعه داری قلات و مقرراز تغییر خانه زاد خان بعبد الله برادر او مفوض گشت - و از اصل و اضافه پردل خان رابمنصب دو هزار و پانصدی ذات و دو هزار و پانصد سوار پانصدسوار دو اسپه سه اسپه - وخانه زاد خان را بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار و دویست سوار - و عبد الله را بمنصب هزاری ذات وهشتصد سوار سربلند گردانیدند - چون از نکس بیماري صاحبهٔ زمان و تازه شدن جراحتهای آن ملکهٔ دوران خاطر مصفای خدیو صفوت و صفا مکدر گشته بود -

بیست و پنجم با آن محتجبهٔ حجاب رفعت بمنزل مهین کوکب فلک خلافت که بر ساحل دریای جون سر بر افراخته است تشریف بردند - و چندی درانجا توقف فرمودند *.

سلخ ماه [جمادي الاولی] ذو الفقار خان را از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری ذات و هزار و پانصد سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه برنواختند - و پرگنهٔ بهوج پور از توابع صوبهٔ بهار در تیول او مرحمت نموده بد انصوب رخصت فرمودند *

از سوانح که در اواخر این سال بروی کار آمد کشتن راو امر سنگه پسر راجه گجسنگه است صلابت خان میربخشی را و کشته شدن آن نکوهیده کردار

تفصیل این ماجرای غریب انتها آنکه امر سنگه که بعلت بیماری روزی چند از دولت استلام عتبهٔ والا محروم شده بود آخر روز پنجشنبه سلخ جمادي الاولی بدرگاه فلک اشتباه رسید - صلابت خان او را در خلوت خانهٔ منزل مهین پادشاهزادهٔ بخت بیدار که اعلی حضرت بسببي که نگارش یافت درانجا تشریف داشتند بشرف زمین بوس رسانید - راو در صف دست چپ بجای خود رفته استاد - صلابت خان که در طرف راست اورنگ سدره آهنگ ایستاده بود در اثنای آنکه بعد از ادای نماز شام پادشاه دین پناه بتحریر منشور بیکي از نوئینان نامدار اشتغال داشتند برای مهمي از فراز ایوان پایان آمده نزد شمعدان چار شاخه با یکي سرگرم سخن

بود - ناگاه امر سنگه جمدهر کشیده دوید - و هنگام غفلت او چنان بر طرف چپ سینه اش زد که تا قبضه فرو رفت و چون بدل رسیده بود بمجرد زدن کار بانجام گرائید - و از انرو که چنین سوء ادب که هیچ کس تصور آن نتواند نمود در حضور موفور السرور خدیو زمین و زمان بروی کار آورد - نخست خلیل الله خان و ارجن ولد راجه بیتهلداس آگاه گشته برو حمله آوردند - بعد ازان که اصوات بلندی گرای شد - خدایگان عرش مکان درانثناء نگارش ترجمه فرموده دیدند که امر سنگه با ارجن در افتاده است - اگرچه امر سنگه دو سه بار جمدهر بار حواله نمود اما او بسپر رد کرد - یکبار جمدهر لغزید - و اندک زخمی بگردن ارجن رسید - درین اثنا اول خلیل الله خان بر امر سنگه شمشیر انداخت - پس ازان ارجن جلادت نموده دو بار شمشیر برو زد - وقرین ضرب ارجن سید سالار از سادات بارهه وشش هفت کس از منصبداران گرز بردار از یمین ویسار دویده یکبارگی بشمشیر آبدار کار آن نابکار تمام گردانیدند - از شعبده بازی قضا که حکم و مصالح آنرا جز دانای سرایر و بینای بواطن ندانند مانند صلابت خان شایسته بر نائی که از تربیت خاقان بنده پرور مستعد تقدیم خدمات بزرگ بود - و چون امر سنگه جوانی که در طایفهٔ راجپوتیه باصالت بسالت امتیاز داشت و پادشاه پرورده نواز را در حق او گمان آن بود که در هیجای بزرگ و وغای سترگ با گروهی از اقوام و اقارب جان سپار گشته باعث بلند نامی خود خواهد گردید در یک آن بی سببی و باعثی در گذشتند - خدیو قدردان برحسن خدمت و رسوخ عقیدت و حداثت سن صلابت خان تاسف نموده

براي وقوع اين كار نا بايسته هرچند موجبي تفحص فرمودند جز دوام ارتكاب مسكرات مولد سودا و گشتن بيماري چند روزه علاوة آن امري ديگر بظهور نه پيوست - و مي تواند بود كه سبب اين سرگذشت آن باشد كه چون حدود ناگور كه تيول امر سنگه بود و بيكانير وطن و جاگير راو كرن ولد راو سور بهم پيوسته است - ميان نوكران امر سنگه كه در درگاه فلك جاه بود و متعلقان راو كرن كه در صوبهٔ دكن بوده بر حدود مواضع و اراضي جاگير كار از گفتار به پيكار كشيده بود . و ازانجا كه مردم راو كرن تفنگ بسيار داشتند جمعي از راجپوتان كار آمدنيء امر سنگه را مقتول گردانيدند - و امر سنگه بعد از آگهي بكسان خود نكاشته بود كه باز جمعيت نموده بجنگ نوكران راو كرن بروند - و او پس از شنفتن اين معني بصلابت خان نوشته - كه تابينان امر سنگه بادني جدال و قتال گشتند و گذشت آنچه گذشت - اكنون باز مردم خود راگفته كه فراهم آمده شورش افزا شوند - انقطاع اين مخاصمت بي آنكه بعرض حجاب عتبهٔ فلك رتبه رسانيده اميني براي تشخيص حدود بگيرند صورت پذير نيست - و صلابت خان مطلب او را بعرض رسانيده امين گرفته بود - دور نيست كه امر سنگه درين وقت كه سر شوريده اش مسكن سودا بود - و دل رميده اش مكمن كينهٔ بي جا اين معني بر حمايت صلابت خان محمول نموده برين كار ناسزا جرات كرده باشد - بعد از سنوح اين سانحهٔ ناشايسته بحكم اشرف مير خان مير توزك و ملوك چند مشرف دولتخانهٔ خاص جهد امر سنگه را پيش دهليز بيرون خلوت خانه گذاشته مردمش را

طلبیدند تا او را بمنزل برده مراسم ناگزیر بتقدیم رسانند - چون پانزده کس از خدمتگاران او رسیده بر حال او واقف گشتند دست بجمدهر و شمشیر کردند - ملوکچند کشته شد و میر خان زخمی گردید - و شب دیگر در گذشت - درین اثنا احدیان گرز بردار که بیرون دروازه به کیشک قیام داشتند به تیغ خون آشام آن مخاذیل را ره گرای جهنم گردانیدند - و از گرز برداران شش کس مقتول و شش تن مجروح گشتند - و چون این جسارت پر خسارت بیشتر باعث گرانی خاطر مهر ناظر گردید از مردم امر سنگه هرکه فی الجمله عقلی داشت شباشب راه وطن پیش گرفت - و جمعی از نوکران شورش کار شوریده روزگار او قرار دادند که بر خانهٔ ارجن که بمحاوطهٔ امر سنگه نزدیک بود رفته او را بکشند - و ازان روکه این گروه اجل پژوه برای برخاش بهانه میجویند بلوی راتهور که نوکر معتبر امر سنگه بود و بهارسنگه راتهور که ملازم پدر او بود و ثانی الحال هردو در سلک بندهای درگاه انتظام یافته بودند به همین که خانهٔ ایشان نزدیک آنجماعه بود درین اندیشهٔ نا پسندیده انباز آن شقاوت منشان گشته دل بر مرگ نهادند - پس ازان که این معنی معروض ملتزمان بساط تقرب گشت از عطوفت جبلی ورانت فطری جائی که قهر بادشاه با یستی کار فرمود - بر نادانی و گمرهی این گروه ضلالت پیشه بخشوده بیکی از دولت اندوزان حضور فرمودند - که باین سفها از راه نصیحت بگوید که امرسنگه و هرکه درین جرم خطیر شریک او بود بجزا رسید - شما که مصدر گناهی نگشته اید چرا بی باعث خان و مان خود را خراب میکنید بمقتضای

عدالت حکم میفرمائیم که هیچکس مزاحم شما نگردد - و خود
است درین که با اهل وعیال و اسباب و اموال بمساکن و خود
بر گردید - و چون ظاهر شد که بر جهالت و ضلالت استبداد دارند
فرمان شد که سید خانجهان با مردم جلو و رشید خان انصاری که
نوبت کیشک ایشان بود آن مقاهیر را بسان سردار بی هنجار
رهگرای نیستی گردانند - چون غزاة اسلام بجائی که کفره فجره
فراهم آمده بودند رفتند آن گروه ستیزه پژوه آب ناگوار شمشیر را ماء
الحیوة دانسته با رماح و سیوف بجنگ پیش آمدند - و تا اثری از
توانائی و رمقی از زندگانی داشتند تلاش و پرخاش نمودند -
انجام کار همگی بابلو و بها و سنگه بشعلهٔ تیغ آبدار خاکستر گشتند -
از مردم جلو سید عبدالرسول باره که جوان مردانه بود و از سایر
همرهان پیش دستی نموده با سید غلام محمد ولد سید محی الدین
برادر خود و پنج تن دیگر از برادران و خویشان پیاده شده هنگامهٔ
آویز گرم گردانیده بود - با رفقا ره گرای شهادت گشت - پادشاه
مهر گستر باز ماندهای جان باختگان را بعنایتی در خور اختصاص
بخشیدند - و محمد مراد ولد صلابت خان را که چار ساله بود
بمنصب پانصدی ذات و صد سوار و پسر میر خان را که بغایت خرد
بود بمنصبی در خور سرافراز گردانیدند - و چار صدی ذات و صد
سوار منصب سید عبد الرسول بر چار پسر کودک او و منصب
غلام محمد که فرزند نداشت بر سید علی اکبر برادر خرد او مقرر
فرمودند *

آغاز سال

خجسته فال هشتم از دور دوم جلوس مقدس اورنگ آرای جهانبانی حضرت صاحبقران ثانی

المنة لله که هفتم‌سال دوم دور که بحکم * بیت *

شَخَصَ الانامُ الی جمالِکَ فاستعِذْ * مِنْ شرِّ اَعْیُنِهِمْ بِعَیْبٍ واحدِ

براي دفع چشم زخم روزگار غدار بر بعضي مکاره که خاتمهٔ مکروهات باو مشتمل بود باختتام رسید - و روز جمعه غرهٔ جمادي‌الثانیه سنه هزار و پنجاه و چار مطابق چاردهم امرداد هشتم سال این دور بهزاران فرخي و شادمانی و فراوان خجستگي و کامراني آغاز شد - درین تاریخ اصالتخان را بخلعت خاصه بر نواخته میر بخشي ساختند - و خلیل‌الله خان‌را بمرحمت خلعت و باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب سه هزاری دو هزار سوار سر بر افراخته بخشي دوم گردانیدند - مرادکام نبیرهٔ میرزا رستم صفوی از تغیر خلیل الله خان بخدمت قوش بیگي سرافراز گردید - ارجن از اصل و اضافه بمنصب هزاری پانصد سوار نوازش یافت *

دوم [جمادی الثانیه] منصب گوپال سنگه ولد راجه مظروپ از اصل و اضافه هزاری ذات و هزار سوار مقرر شد *

چار دهم [جما دي الثانيه] خاقان گيوان مكان از منزل مهين پادشاهزادهٔ بخت بيدار بدولتخانهٔ معلى تشريف فرمودند - بهمنيار ولد آصف خان خانخانان سپه سالار از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي دويست سوار و خواجه ابوالبقا برادر زادهٔ عبد الله خان بهادر فيروز جنگ بخلعت و خطاب افتخار خان - و خدمت توزک بجاى مير خان و عصاى مرصع - و رحمت خان از اصل و اضافه بمنصب هزاري صد و پنجاه سوار مباهي گشتند *

بيست و سيوم [جما دى الثانيه] احمد خان نيازى باضافهٔ پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي دو هزار و پانصد سوار و بعنايت نقاره بلند آوازه گرديد - و بهر يكى از عمر آقاى رومي و خواجه عبد الرحيم هزار روپيه مرحمت شد *

بيست و پنجم [جمادي الثانيه] از وقايع ملتان بعرض مقدس رسيد كه برمبارز خان روهيله جاگير دار ديپالپور و نواحى آن خانه فرود آمد - و او رهگراى آخرت گشت *

دوم رجب مير شمش فوجدار پتن گجرات بعطاء نقاره مفتخر گرديد - يحيى ولد سيف خان بمرحمت ماده فيل بلند پايگي يافت - به ابوالوفا ولد تاتار خان كه طنبور بروش فارسي وهندوستاني نيك مي نوازد و بدين سبب بخدمت داروغگى اهل نغمه سرافراز است دو هزار روپيه انعام شد *

چار دهم [رجب] عنايت الله ولد ميرزا عيسى صوبه دار گجرات بعنايت علم عز افتخار افروخت - حسن بيگ رفيع منشى نذر محمد خان كه بآرزوى بندگى اين دولت آسمان صولت از

خان مذکور جدائي گزيده روی امید باین مدهٔ سنیه نهاده بود سعادت تقبیل عتبهٔ فلک رتبه دریافته بخلعت و انعام سه هزار روپیه سربر افراخت - و داخل بندگان درگاه فلک جاه گردید *

هفدهم [رجب] الله ویردي خان که منصب و جاگیرش بر طرف گشته بود بخلعت و منصب پنجهزاری ذات و پنجهزار سوار که سابقا داشته و جاگیر داری ایلچپور که حاکم نشین برار است و تیوداری برخي از مضافات آن و مرحمت اسپ با زین مطلا مفتخر گشته دستوري یافت - حقیقت خان از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي سه صد سوار برنواخته آمد *

شب بیست و هفتم [رجب] ده هزار روپیهٔ مقرر لیلة المعراج در حضور اقدس باهل استحقاق تقسیم یافت - سیام سنگه ولد کرمسي راتهور باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب هزار و پانصدي ششصد سوار مباهي گشت - نرسنگداس ولد دوارکا داس بقلعه داری کاویل که بهترین قلاع ولایت برار است و به بلندي و استحکام شهرت تمام دارد - و ابوالبقا ولد شریف خان بخدمت حراست کالنه که بر قلهٔ کوهي در کمال رفعت و متانت است - و درین دولت خدا داد کشایش یافته - سر بلند گشتند *

چهارم شعبان پیشکش اعظم‌خان از جواهر و مرصع آلات واقمشهٔ نفیسه که قریب یک لک روپیه قیمت داشت از نظر اشرف گذشت بحیات خان مادهٔ فیل عنایت شد *

هشتم [شعبان] بمهین پور خلافت فیل از حلقهٔ خاصه رتن گج نام با یراق نقره و مادهٔ فیل مرحمت فرمودند - زاد متر سال

بعنایت خلعت و اسپ با زین نقره سر بلند گشته بوطن مرخص گردید - کلیان جهالا را که پیش ازین بچند روز عرضه داشت رانا جگت سنگه بدرگاه جهان پناه آورده بود - و حقیقتش در رجب سال هفتم از دور اول نگاشته آمد - بعنایت خلعت و سپر و شمشیر یراق طلائی مینا کار و اسپ با زین نقره و فیل نوازش نموده رخصت انصراف دادند - و برانا خلعت خاصه و کمر مرصع و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا عنایت فرموده محبوب او فرستادند *

دهم [شعبان] گوردهن راتهور را که از راجپوتان مقرری کار کردهٔ راجه گجسنگه است بخدمت هراست قلعهٔ آسیر از تغیر سیو رام کور و عنایت خلعت و اسپ سر بلند گردانیده رخصت فرمودند - شیخ احمد شهیدی که درین نزدیکی داخل بندگان آستان جاه و جلال گشته بود بانعام دو هزار روپیه سر برافراخت *

ولادت با سعادت قرهٔ باصرهٔ دولت سلطان سپهر شکوه

مفضل بی عوض و منعم بی غرض بعد انقضای نه ساعت نجومی شب پنجشنبه یازدهم این ماه [شعبان] مهین گوهر بحر اقبال را از دختر پاک گوهر سلطان پرویز پسری نیک اختر کرامت فرمود - آوای کوس شادمانی در گنبد نه طاق فلک پیچید و صدای تهنیت بدور و نزدیک رسید - پادشاهزادهٔ بخت بیدار هزار مهر نذر گذرانیده الناس نام نمودند - اعلی حضرت این

گرامي مولود خجسته طالع را به سپهر شکوه موسوم گردانیدند - و برای سرانجام مواد جشن دو لک روپیه بمهین پور خلافت عنایت شد *

شب پانزدهم [شعبان] ده هزار روپیهٔ مقرر به نیازمندان رسید - چون برای بعضی مصالح ملکي حکم طلب خاندوران بهادر نصرت جنگ شرف صدور یافته بود شانزدهم فرمان قضا توان بنام راجه جیسنگه کرامت ارسال یافت - که از وطن بدکن رفته تا رسیدن خاندوران بهادر نصرت جنگ بمحافظت آن ملک بپردازد *

بیستم [شعبان] دولت خان ولد الف خان بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدي دو صد سوار بمنصب هزار و پانصدي هزار سوار و به تیولداری ناگور نوازش یافته مرخص شد - میر محمد امین هروي محتد - تورانی منشاء - که در سفر حجاز از رفقای امام قلي خان والی توران بود - و بعد از رحلت خان در طیبهٔ طیبه از راه سورت به برهانپور آمده ملازم گوهر اکلیل دولت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر شده شرف استلام سدهٔ سنیه اندوخت - و در سلک بندگان درگاه منتظم گشته بمرحمت خلعت و منصب پانصدی ذات و پنجاه سوار و انعام چار هزار روپیه سربلند گشت *

بیست و چارم [شعبان] راجه بیتهلداس از وطن و شاه بیگ خان از دکن آمده دولت ملازمت اندوختند *

سوم رمضان شش فیل که شایسته خان از آله باد برسم پیشکش ارسال داشته بود بنظر اشرف در آمد *

دواز دهم [رمضان] بهریکی از سرو جویبار کامگاری سلطان

سلیمان شکوه نخستین فرزند مهین پور خلافت و محمد سلطان اولین خلف پادشاهزادهٔ والا مقدار محمد اورنگ زیب بهادر فیل مرحمت فرمودند - حکیم محمد دارُد را بعنایت خنجر طلای میناکار و اسپ با زین مطلا مفتخر گردانیدند *

بیست و یکم [رمضان] میر ابراهیم صفدر خانی که یک لك روپیه از سرکار والا برسم خیرات بمحتاجان و مستحقان حرمین کریمین رسانیده از راه بصره مراجعت نموده بود - بدولت آستان بوس رسید - و بخلعت و فزودئ منصب و خدمت داروغگی قور خانه سر بلند گردید - چون سلوك نا شایستهٔ نذر محمد خان با امام قلي خان مهین برادر خویش درحینی که ایالت توران به نذر محمد خان باز گذاشته عزیمت دریافت سعادت زیارت حرمین منیفین نموده بود و گرفتن آن بي مروت هرچه خان در مدت حکومت برای زاد این سفردور وخرچ این راه دراز اندوخته و راهي شدن خان در کمال نا کامی و بی سرانجامی بمسامع حقایق مجامع رسیده بود - چنانچه بتفصیل نگاشته آمد - خدیو افضال هنگام راهی شدن میر مسطور حکم فرموده بودند که یک لک روپیه بخان مذکور برساند - ازانجا که خان پیش از رسیدن میر مزبور در مدینهٔ منوره در گذشت میر ازان مبلغ یکدانهٔ مروارید امرودی بوزن چهل و سه سرخ جواهر از علي پاشا حاکم لحسا که برهنمونئ توفیق بمجاورت حرمین شریفین سعادت اندوز دین ودینی است بمبلغ سي هزار روپیه و چند اسپ عربي خریده بود درین هنگام که اهراب دولت زمین بوس نمود بنظر اقدس در آورد - مروارید را

که قیمت آن چهل هزار روپیه شد پسندیده داخل سرپیچ ثمینی که روزهای جشن بر سر خورشید انسر می بندند گردانیدند - این سرپیچ گرانمایهٔ انجم افروز که به بی مثلی ضرب المثل است مشتمل است بر پنج قطعهٔ لعل بزرگ و بیست و چار دانهٔ مروارید سترگ - وزن لعل میانگی دوازده تانگ است هر تانگی بیست و چهار رتی جواهری از مثقال سه رتی کمتر - چه مثقال بیست و هفت رتي است - اگرچه قیمت این گوهر بي همتا در سرکار پادشاهی دو لک روپیه است لیکن درین هنگام بجهت انتظام که بمیامن عطا و افضال و بذل و نوال خدیو اقبال بهار مکنت و جاه و ربیع ثروت و دستگاه است اگر بازرگاني چنین لعلي بیاورد پادشاه زادهای کامگار نامدار بل نوئینان والا مقدار بچهار لک روپیه هم خریده پیشکش مي نمایند چه زر بدولت خاقان جهان فراوان و چنین تحفهٔ بي مانند نایاب - هر چند در جواهر خانهٔ خاصه لعلي چند در وزن ازین افزون است چنانچه لعلی که خدیو عالم بدو لک روپیه ابتیاع فرموده یازدهم شوال سنه هزار و بیست و شش هجري که پس از نخستین فتح دکن سعادت اندوز ملازمت حضرت جنت مکاني گشتند پیشکش آن حضرت نموده اند - و در وزن از همه لعل های سرکار والا زاید است یک و نیم برا بر این است - اما هیچ یکي باین کامل عیاري نیست - در جواهر چهار چیز مي باید یکي رنگ مثلا رنگ لعل باید آنچنان باشد که نه سرخیش مایل بسیاهي بود و نه بگل شفتالو که آن را سیر رنگ نامند - و این را کم رنگ - دوم شفافي و بي جرمي - سیوم خوش اندامي -

چهارم کلانی و سنگینی - و این لعل خوش رنگ بهر چهار صفت موصوف است - بهتر و کلانتر لالی دانهٔ است امرودی شکل که وزنش چهل و هفت رتی است و ارزش پنجاه هزار روپیه قیمت این سرپیچ نظر بآنکه بهای لعل مذکور دولک روپیهٔ است دوازده لک روپیه قرار یافته *

اکنون خامهٔ حقایق نگار بتقریب گزارش سرپیچ والا این سپاس نامهٔ نعم ایزدی را بنگارش مجملی از حقیقت جواهر خانهٔ معلی جواهر آگین میگرداند -

از جواهر خاصه شگرف تسبیحی است شگفت افزا مشتمل بر پنج لعل و سی مروارید که قیمت آن هشت لک روپیه است - از جنس لالی هرچه کلان وزن و تمام عیار است داخل سرپیچ می شود - و آنچه ازان برمی آید درین تسبیح منظوم میگردد - ورای آن دو تسبیحی است از لالی آبدار شاهوار غلطان مشتمل بر صد وبیست و پنج دانه که مابین هردو دانه یاقوتی است رنگین - قیمت این دو تسبیح بیست لک روپیه مقرر گشته - وزن هر یکی از دانهای میان این تسبیح سی و دو رتی است - و قیمت هر کدام چهل هزار روپیه - اگرچه جمیع این نوادر روزگار ترتیب دادهٔ حضرت عرش آشیانی است اما در ایام دولت حضرت جنت مکانی و عهد خلافت مهد اعلی حضرت خاقانی ظل سبحانی هرچه از جنس مروارید گزیده بجواهر خانهٔ والا آمده و شایستگی انتظام داشت - درین اشیا داخل شده غایتا در زمان حضرت جنت مکانی نسبت بسابق فی الجمله به شده بود - و امروز که ببرکات این دولت عالم آرا جهان زیب

ازسر گرفته و گیتي آرایش دیگر پذیرفته - این غرایب اشیا که همه پادشاه عظیم الشان والا دستگاه بر فرق فرقدسا پسته اند و در گردن سعادت آسا انداخته بمراتب ازانچه بود بهتر گشته - سخن کوتاه آنچه از افراد کاملهٔ اصناف جواهر و مرصع آلات در عرض صد سال در جواهر خانهٔ خاصه فراهم آمده - یحتمل که بحسب کیفیت و کمیت در جواهر خانهٔ کل سلاطین روي زمین نباشد - قیمت مجموع سوای آنچه بقدر دو کرور روپیه بپادشاهزادههای کامگار و غیر ایشان مرحمت شده پنج کرور روپیه است - جواهر و مرصع آلات دو کرور روپیه که ملبوس خاصه است و از سرخرد پرور و گردن میمنت مکمن و دست جود پیوست و کمر حق پیکر آرایش می پذیرد در محل مقدس حوالهٔ پرستاران معتمد است و مقدار سه کرور روپیهٔ بیرون تحویل چیلها است - چیله عبارت از غلام است - درین ماه مبارک سي هزار روپیهٔ مقرر بمستحقین تقسیم یافت *

غرهٔ شوال بعیدگاه رفته بادای نماز پرداختند - میرمحمد صالح ولد میر عبد اللهمشکین قلم را بعنایت ماده فیل سربلند گردانیدند *

آرایش گرامی جشن صحت عنصر قدسی پیکر ملکهٔ ذات السعادات ومالکهٔ ملکی صفات بیگم صاحب

سپاس قدسي اساس دادار بیچون و چگون - و آفریدگار بي شبه و نمون - را که بزم نشاط آرا و جشن عشرت آمای صحت ذات قدسي

سمات صفیهٔ صافی دم - رضیهٔ مرضی شیم - مالکهٔ گیهان بیگم
صاحب تلافی جمیع غموم گذشته - وتدارك همگی هموم رفته - نموده
مژدهٔ کشودن ابواب جمعیت و شادمانی بروی اولیای سلطنت
جاودانی - و نوید فراهم آمدن اسباب راحتیت و کامرانی - برای
اصفیاء این دولت دو جهانی - رسانید - پیشکاران بارگاه عظمت
بمراسم آرایش این بزم والا پرداخته پیش ایوان منیع الشان
رفیع البنیان دولتخانهٔ خاص و عام اسپک مخمل زربفت بامایه بان
آسمان برابر افراشتند - و بر اطراف چار گانهٔ آن شامیانهای زرنگار
بدمایم زرین و سیمین برکشیدند - و فرشهای گوناگون و بساطهای
رنگا رنگ گسترده پالغز نظرهای دور بین گردانیدند - و بالای
تختگاهی که بر اطراف آن محجر زرناب رشک افزای آفتاب است
و در وسط آن ایوان عرش بنیان ساخته شد - تخت مرصع را که آوازهٔ
ترصیع و تحبیر آن شش جهت هفت اقلیم را فرو گرفته است -
نصب نمودند - و در پیش آن شامیانهٔ لالی نگار نادره کار که دور آن
بمسلسل در شاهوار زینت دارد بستونهای مرصع برافراختند - و از
چپ و راست چترهای مزین بجواهر آبدار و تختها و سندلیهای
طلای مینا کار و ساده نگاه داشته زیب افزا گشتند - و خرگاههای
سیمین با غلافهای مخمل طلا دوزی در دو طرف تخت مذکور
برپا کردند - و پردهای مصور بتصاویر بدایع طرازان فرنگ - وتماثیل
صنایع پردازان چین - که هریکی ازان دل دشوار پسند را بندی
بود و دیدهٔ هوشمند را کمندی - در اطراف آن ایوان بهشت نشان
داشته زینت افزا گردانیدند - سریر آرای جهانبانی با شکوه آسمانی

و حشمت سلیمانی و هزاران فر و فرهنگ بر اورنگ سدره آهنگ جلوس میمنت مانوس فرمود - و پادشاهزادهای والا گهر پاک عنصر را بجای مقرر حکم نشستن شد - و نوئینان نامدار و وزرای ستوده آثار بمواقف خود قیام نمودند - میر توزکان بهرام صولت - ضرغام سورت - باعصاهای مرصع مراسم تسویهٔ صفوف ایستادگان پیشگاه حضور بتقدیم میرسانیدند - مجامیر ابریزی بر کراسی زرین از بخار عنبر و بخور مشک اذفر غالیه سائی و نافه کشائی میکرد - و مغنیان خوش آواز و رامشگران ساز نواز نوای سرود و رود از چنبر چرخ چنبری گذرانیدند - اصوات سازها از ادوات النفخ و ذات الاوتار نه طاق افلاک را پر صوت و صدا گردانید - غلغلهٔ صدای کوس شادیانه سر بگنبذ گردون کشید - و لوائ آوای طبل و نفیر باوج کرهٔ اثیر رسید - اذیال کوه مانند را با یراقهای زرین و سیمین و جلال زربفت برابر ایوان مذکور ایستاده کردند * بیت *

بستند بروزگار آئین * شد انجمن بهار آئین
شد بخت چو مغز عقل هشیار * برخاست جهان بخت بیدار
جنبید صبا بگل نشاطی * برخاست زمین بآسمانی

اواخر رمضان روز غسل تندرستی آن والا اختر برج جهانداری هزار مهر و پنج هزار روپیه باهل احتیاج عطا نمودند - و عارف خدمتگار را بزر وزن نموده هفت هزار روپیهٔ همسنگ او با خلعت و اسپ و فیل بار مرحمت نمودند - و از پنجم شوال که آن ملکی طینت قدسی سرشت از منزل دولتسحفل خود که بمشکوی اقبال پیوسته است بسعادت کورنش رسیده مسرت افزای خاطر خورشید مآثر

خدایگانی گشتند - این جشن دلکشا تا هشت روز پیوسته آراسته بود - و دران روز نشاط افروز همگی منتقبات نقاب عصمت محتجبات حجاب عفت از بیگمان والا مکان و حلایل و بنات اعیان ذی‌شان در حریم خلافت گرد آمده - مراسم تهنیت این عطیهٔ کبری که آن ملکهٔ دوران مالکهٔ زمان بعد از هشت ماه و هشت روز که درین مدت به نیرنگی تقدیر آسمانی بر بستر ضعف وناتوانی صاحب فراش بودند - بمحض عنایت بیغایت الهی و توجه مشکل کشای پادشاهی - بپای سعادت پیما بجهت کورنش آمدند - بزبان حال و قال بتقدیم رسانیدند - پادشاه دین پناه بعد از ادای لوازم تضرع وتخشع بدرگاه کارساز حقیقی اقسام جواهر از لعل و یاقوت و مروارید و زمرد و مرصع آلات از اصناف حلی عورات و زر سرخ و سفید نثار آن نقاوهٔ کون و مکان کردند - آرزومندان جواهر بمراد رسیدند - و تهی دستان زر کامیاب گشتند - و درین ایام هشتگانه هر روز زر نثار به همین روش بروی کار می آمد - ومجموع هفتاد هزار روپیه شد - سی هزار روپیه را جواهر و مرصع آلات - و بیست و هشت هزار روپیه را دو هزار مهر هزار درست و هزار دیگر نصف که دهن گویند - و ربع که چرن خوانند - و دو هزار روپیه را گلهای طلا که برای نثار می سازند - و ده هزار روپیه از درست و نیمه که درب نامند - و ربع که به نثار گزارش دهند - با سیمین تماثیل اقسام اثمار و بآن فلذة الکبد خلافت هر روز نوادر تحف از جواهر بیش بها و مرصع آلات گران ارز عنایت می فرمودند - نخستین روز صد و سی دانه لالی ناسفتهٔ شاهوار کامل عیار بجهت

دست بند که پنج لک روپیه قیمت داشت مرحمت نمودند - و روز دوم سر بندی که درآن یک قطعهٔ الماس بزرگ با آویزهٔ گوهر شاهوار منتظم بود - و یک لک روپیه می ارزید و در سایر ایام سنه مرصع آلاتی که قیمت آن چهار لک روپیه بود - و ولایت سورت را که سه کرور دام جمع دارد و دوازده ماه آن هفت لک و پنجاه هزار روپیه میشود - - بابندر آن که جمعش یک کرور دام ست و دوازده ماههٔ آن دو لک و پنجاه هزار روپیه و حاصلش درین ایام بواسطهٔ کثرت آمد شد تجار از اطراف و اکناف و براري و بحار پنج لک روپیه و مجموع چارکرور دام باشد نیز انعام فرمودند - و درین هشت روز بدیگر پادشاهزادهای عالي مقدار و بیگمان والا تبار و امرای نامدار و خدمت اندوزان درون و بیرون جواهر و مرصع آلات و نقود و خلعتها و اسپ و فیل که ده لک روپیه ارزش داشت عطا نمودند همگي عطا بیست لک روپیه شد - و هر روز چه درمحل اقدس وچه در مجلس دولتخانهٔ خاص و عام و دولتخانهٔ خاص بسیاري از ذکور و اناث را باضافهٔ مناصب و ماهیانه و روزیانه کامیاب میگردانیدند و از وجه تصدق هر روزهٔ آن ذات تقدس سمات که هزار روپیه قرار یافته بود چنانچه گذارده آمد و از غرهٔ ربیع الاول تا حال زیاده بر دو لک روپیه شده مبلغی باصحاب احتیاج میرسانیدند - و روز اول بعد از تقدیم مراسم نثار و انعام از مشکوی معلی به دولتخانهٔ خاص و عام تشریف فرمودند - و بجلوس مقدس تخت مرصع را آسمانی پایه گردانیده جهاني را کامرواي خواهش ساختند - بمهین پادشاه زادهٔ بلند قدر خلعت خاصه با نادری طلا دوزي و یک لعل و

دو مرواريد بيش بها كه بر سر مي بندند و جمدهر مرصع باپهولكتاره و علاقهٔ لالي و دولک روپيه - وحسب الالتماس آن ملكهٔ زمان گوهر اكليل خلافت بادشاهزادهٔ محمد اورنگ زيب بهادر را كه از خواهش هاي بي جا كه باعث گرانئ خاطر خورشيد مآثر مرشد دين و دنيا و قبلهٔ صورت و معني گشته بود چنانچه گذارش يافت باز آمده بذيل ندامت تشبث نمودند - و بعطاي خلعت خاصه و نادرئ طلا دوزي و يک لعل و دو مرواريد گران ارز كه بر سر بندند و منصب سابق كه پانزده هزارئ ذات و ده هزار سوار شش هزار سوار دو اسپه سه اسپه باشد سر بلند گردانيدند - و بهر كدام از پادشاهزادهٔ كامگار محمد شاه شجاع بهادر كه درصوبهٔ بنگاله بودند و پادشاهزادهٔ گرامي گوهر مراد بخش كه در صوبهٔ ملتان بود خلعت خاصه با نادرئ طلا دوزي و سرپيچ مرصع با لماس و ياقوت ارسال داشتند - و بسرو جويبار اقبال سلطان سليمان شكوه خلف مهين پور خلافت خلعت و جمدهر مرصع باپهولكتاره - و به محمد سلطان نخستين فرزند پادشاهزاده محمد اورنگ زيب بهادر خلعت و سرپيچ مرصع مرحمت شد - و بسيد خانجهان و اعظم خان خلعت خاصه و اسپ از طويلهٔ خاصه با زين طلا - و باسلام خان و سيد جلال و جعفر خان خلعت خاصه و اسپ از طويلهٔ خاصه با يراق طلا عنايت شد - و راجه بيتهلداس را بخلعت و باضافهٔ پانصد سوار بمنصب پنجهزاري سه هزار و پانصد سوار و بمرحمت اسپ از طويلهٔ خاصه با زين مطلا - و علامي سعد الله خان را بخلعت خاصه و باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي ششصد سوار - و فيروز خان را

بخلعت و منصب سه هزاري هزار و پانصد سوار و علم - و زاهد خان کوکه را بخلعت و جمدهر مرصع و منصب دو هزاری هزار و پانصد سوار - و حکیم محمد داؤد را بخلعت خاصه و منصب دو هزاري دویست سوار و عنایت اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و فیل ویک مهر پانصد توانگی و یک روپیه بهمین وزن - و یکه تاز خان را بخلعت و منصب هزار و پانصدي هزار و پانصدسوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه - و مراد کام نبیرهٔ میرزا رستم صفوي را به خلعت و منصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار - و حقیقت خان را بخلعت و فیل - و حیات خان را بخلعت و منصب هزار و پانصدی پانصد سوار - و کرم الله ولد علیمردان خان بهادر را بخلعت و منصب هزاری هزار سوار - و روپ سنگه برادر زادهٔ هري سنگه را بخلعت و منصب هزاري هفتصد سوار و سجان سنگه سیسودیه را بخلعت و منصب هزاري و پانصد سوار - و قاضي محمد اسلم را بخلعت و منصب هزاري پنجاه سوار - و فراست خان را بخلعت و منصب هزاري صد و پنجاه سوار نوازش فرمودند - جمیع این مناصب از اصل و اضافه است - حکیم مومنا که سي هزار روپیه سالیانه داشت بخلعت و منصب هزاری ذات و صد سوار و انعام پنجهزار روپیه کام اندوز گشت - حکیم مسیح الزمان بخلعت و انعام ده هزار روپیه و باضافهٔ چارده هزار روپیه بسالیانهٔ پنجاه هزار روپیه و حکیم حاذق باضافهٔ ده هزار روپیه بسالیانهٔ چهل هزار روپیه سر بلند گشتند - و بسیاري از بندگان که بمرتبهٔ هزاري نرسیده اند درین مجلس سامي بانعامات و فزونی

مناصب سر فراز گردیدند - تفصیل اضافهٔ مناصب ایشان بجهت طول کلام نگارش نیافت - و در ایام هشتگانهٔ این بزم والا قامت هزار کس بعنایت خلعت مزین گردید - و شعراء بلاغت شعار که از بخت بیدار بحضور پیشگاه قوایم سریر جهانبانی کامیاب اند اشعار غرا بشرف استماع مسامع خلافت رسانیدند - حاجی محمد جان قدسی بعنایت خلعت و انعام دو هزار روپیه - دیگران در خور حالت بصلات سرافراز گردیدند - بلعل خان گن سمندر با پسران دوهزار روپیه - و برنگ خان هزار روپیه - و بدیگر کلاونتان واهل طرب دوازده هزار روپیه انعام شد *

شب نهم شوال که پنجم این جشن فرخنده فال بود بامرمعلی بر کنار دریای جون چراغان و آتشبازی بآئینی شگرف سر انجام یافت - الحق بعد از خجسته بزم جلوس مقدس چنین فرخنده جشنی که جهانی از منافع و مبرات آن بکام دل رسیدند درین دولت والا مرتبت بروی کار نیامده - چه جای دولتهای دیگر - امید که سلسلهٔ نشاط خیر اندیشان این دولت فزاینده - و سررشتهٔ انبساط هوا جویان این سلطنت پاینده - روی انقصام مبیناد - بالنبي وآله الامجاد *

* بیت *

باد تا بر سپهر تا بد هور * دوستش دوستکام و دشمن کور
دشمنانش چنانکه بادل تنگ * سنگ بر سر زنند و سر بر سنگ

فرستادن علیمردان خان امیرالامرا سپاه نصرت دستگاه را از کابل به تنبیه تردی علی قطغان و مغلوب شدن او

چون نذرمحمد خان والی بلخ و بدخشان کهمرد ومضافات آنرا که تیول یلنگتوش بود بی سببی ازو تغییر نموده به سبحان قلی پسر خویش داد - تردی علی قطغان اتالیق اورا بضبط وحکومت آن معین گردانید - تردی علی از نظر کوتاه و خرد تباه بران شد که لختی هزارجات لواحق صوبهٔ قندهار و کابل را که بحدود کهمرد نزدیک اند غارت نماید - نخست بر احشام بلوچان نواحی زمین داور تاخت آورد - و در اثنای مراجعت برخی از الوس هزارهٔ سک پارا که بر ساحل دریای هیرمند اقامت دارند تاراج نمود - و بیست کروهی بامیان برادهٔ آنکه قابو یافته دستی بتوابع آن نیز برساند توقف گزید - و از شنیدن خبر ارادهٔ رفتن علیمردان خان از کابل به پشاور چندی آن عزیمت نا سزا و پسیج نا روا موقوف داشت - خان مذکور بعد از آگهی خلیل بیگ تهانه دار غوربند و اسحق بیگ بخشی صوبهٔ کابل و علی بیگ و جمعی دیگر از منصبداران و احدیان کومکی آن صوبه و فریدون و فرهاد غلامان خودرا با گروهی از تابینان خویش بیست و یکم شعبان بمالش تردی علی فرستاد - این ابطال قضای جنگ بسرعت شاهین در هوای کلنگ زه نوردی نموده صبح جمعه بیست و ششم شعبان بمعسکر اوزبکیه رسیدند - تردی علی بعد از اندک تلاش

و پر خاش عنان اصطبار و اختیار از دست داده بر اسپ بي زين با اعوان و انصار خاک فرار بر فرق روزگار خود بیخت - و از همرهان او صد و شصت کس مقتول و نوزده کس که ازان چندي خویشان او بودند ماخوذ گشتند - و زنش با تمامي اسباب بدست آمد - و فراوان اسپ و شتر و گوسفند غنیمت شیران بیشهٔ هیجا شد - و سپاه ظفر پناه دوستکام و مقضي المرام بکابل بر گردیدند - رسیدن نوید این فتح که مقدمهٔ فتوحاتي بود که درمال آینده باحسن وجوه و ایمن طرق نصیب اولیاء این دولت دیر بنیاد و اصفیاء این سلطنت خدا داد گشته - در اثناء این جشن فرخنده که سرمایهٔ شادمانی بی پایان و پیرایهٔ کامرانی بیکران است - باعث ارتیاح خاطر خیرخواهان و انشراح صدر هواجویان گردید - ایزد عطیه بخش رایات قوام این سلطنت دیر پا بر سطح سما منصوب داراد - و آیات انتظام این دولت اقبال انتما بر لوح بقا مکتوب *

هفدهم شوال عبد الله خان بهادر فیروز جنگ که سنش قریب هفتاد سال رسیده بود رخت هستي بربست - چون خدیو زمان و خدایگان دوران بواسطهٔ عارضهٔ نواب فلک قباب خورشید احتجاب بیگم صاحب مدت نه ماه نشاط سیر و شکار که در ضمن آن چندین مصالح و حکم که باعث التیام دین و دولت است - و داعی انتظام صورت و معنی - منظور نظر دور بین خاقان عدالت گزین است نپرداخته - بل از ارک دارالخلافه بیرون تشریف نفرموده بودند - دریتولا که ذات قدسي سمات آن ذات السعادات بصحت گرائید بیستم شوال همعنان هزاران کامگاري بنخچیرگاه باري توجه

نمودند - و ازراه شکار پور به پنج کوچ داد دهان و صید افگنان منازل باري را بورود سعادت آمود خلد مشاکل گردانیدند - و سه روز دران نز هتگاه مقام فرموده روز چهارم الویهٔ نصرت طراز بصوب دار الخلافه بر افراختند - درآن چند روز که نشاط اندوز سیر و شکار آن حدود بودند - پنجاه و پنج نیله گاو و آهوی بسیار و دیگر جانداران شکار خاصه شد - بزاهد خان پوستین سمور ابرهٔ زر بغت - و بمیر محمد امین اسپ عنایت فرمودند *

دهم ذي القعده دولتخانهٔ دار الخلافه بنزول فیض موصول سعادت آمود گشت *

دوازدهم [ذي القعده] رایسنگه پسر امر سنگه از صوبن آمده به تقبیل سدهٔ سنیه‌سر افتخار بر افراخت - و چهار فیل‌برسم پیشکش گذرانید - ازانجا که در جناب احدیت پسر بگناه پدر ماخوذ نمیگردد پادشاه ظل الله عادل باقتضاي مرتبهٔ خلافت الهی و ظل اللهي جرم پدرش بنظر در نیاورده او را بخلعت و منصب هزاری ذات و هفتصد سوار سر افراز ساختند *

چاردهم [ذي القعده] منزل مهین اختر برج جلال بورود اندس آسماني پایه گردید - آن والا گهر بمراسم نثار و پا انداز پرداخته گزین پیشکشی مشتمل برنفایس جواهر ومرصع آلات واقمشه بنظر انور در آوردند - متاع یك لک روپیه پذیرفته آمد - و در وجه رونمائی نور حدیقهٔ سلطنت سلطان‌سپهر شکوهٔ یک تسبیح مروارید ثمین که پنج قطعهٔ لعل نیز داشت مرحمت شد - و پادشاهزادهٔ کامگار بحکم والا باسلام خان خلعت با چارقب - و بصدر الصدور سید جلال و

جعفر خان و راجه بیتهلداس خلعت با فرجی- و بچهل کس دیگر از اعیان دولت خلعت دادند - بندها نخست در پیشگاه اقدس پس ازان در خدمت پادشاهزادهٔ نامدار آداب بجا آوردند *

شانزدهم [ذي القعده] بمحمد عرب خویش حکیم فتح الله در هزار روپیه عنایت فرمودند *

شب هفدهم [ذي القعده] که تاریخ ارتحال حضرت مهد علیا ممتاز الزماني است بآئین مقرر در روضهٔ مقدسهٔ آن سفر گزین ملک تقدس مجلس عرس آراسته گشت - و خدیو حقیقت اساس بآن مکان نزاهت نشان تشریف فرموده بفاتحهٔ فایحه پرداختند - و اکابر سادات و اعاظم فضلا و صلحا و حفاظ که دران محفل فیض منزل فراهم آمده بودند بمرحمت بیست و پنجهزار روپیه نصف پنجاه هزار روپیهٔ مقرر و تشریفات خلعت و شال کام اندوز گشتند - و از الوان اطعمه و حلویات واقسام عطریات بهره بر گرفتند - فردای آن گیتي خدیو بار دیگر تشریف برده بیست و پنج هزار روپیهٔ باقي را بعفایف ارامل و دیگر مستحقات بذل نمودند *

بیست و دوم [ذي القعده] امیر الامرا علي مردان خان بحکم ارفع از کابل آمده ملازمت نمود - و هزار مهر نذر گذرانید - و نوزده کس از خویشان و همرهان تردي علي قطغان را که بقید اسر در آمده بودند بنظر اقدس درآورد - پادشاه سراسر رحمت سراپا شفقت که بخلاف سلاطین دیگر بر سیاسات خاصه کشتن که هدم بنیان و الا شان الهي است تا عفو ممکن باشد اقدام نمی فرمایند - این

جماعه را بسید خانجهان حواله نمودند - تا در قلعهٔ گوالیار محبوس دارد - و امیر الامرا را بخلعت خاصه و خنجر مرصع با پهولکتاره و اسپ عربي از طویلهٔ خاصه با زین مرصع سربلند گردانیدند *

گرامی جشن شمسی وزن

روز دوشنبه بیست و چهارم شهر ذي القعده سنه هزار وپنجاه و چهار مطابق چهارم بهمن بزم نشاط افزای شمسي وزن انتهاء سال پنجاه و سیوم و ابتدای سال پنجاه و چهارم ازعمر آبد قرین انعقاد یافت - و آن ذات مقدس بطرز معهود بطلا و دیگر اشیا سنجیده آمد - و دامن امید جهانی از وجوه آن برآمود - چون ملکهٔ زمان مالکهٔ دوران بیگم صاحب بشکرانهٔ الطاف جلیله و اعطاف نبیله که درعارضهٔ مذکوره از پادشاه مهربان برفراز ظهور آمده بود متصدی سرانجام این جشن فرخنده گشته بودند با وجود فراوان نثار از اقسام جواهر و زر سرخ و سفید و خوانهای عطر و پان و انواع تنقلات و حلویات پیشکشی لایق از جواهر ومرصع آلات و اقسام اقمشهٔ نفیسه که قیمت آن قریب یک لک روپیه بود گذرانیدند - و به صد کس از نوئینان نامدار وارکان دولت پایدار خلعت های فاخر دادند - ازان میان بامیر الامرا علي مردان خان خلعت با چارقب مخمل طلادوزي - و باعظم خان و اسلام خان و سید جلال و جعفرخان و راجه بیتهل داس خلعت با فرجي - درین روز میمنت افروز علامي سعد الله خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاری ششصد سوار - و زبردست خان باضافهٔ

پانصدی ذات بمنصب دوهزاري هزارسوار - و از اصل و اضافه بهرام خان پسر جهانگیرقلي خان بن خان اعظم گوکلتاش بمنصب هزاري نه صد سوار و حسب الالتماس امیر الامرا خلیل بیگ تهانه دار ضحاک و بامیان که درجنگ ترذي علي تردد نموده بود بمنصب هزاري هشت صد سوار - و شافي ولد سیف خان بمنصب هزاري سه صد و پنجاه سوار سر برافراختند *

بیست و پنجم [ذي القعده] راجه پهاژ سنگه یک فیل بدرسم پیشکش گذرانید - خلیل الله خان بعنایت فیل سرافراز گشت - میر محمود از سادات صفاهان که بتازگي از ایران آمده احراز دولت ملازمت نموده بود بمرحمت خلعت و منصب پانصدی ذات و پنجاه سوار و انعام چهار هزار روپیه مفتخر گردید - سید احمد سعید مفتی عسکر را بحرمین مکرمین رخصت فرموده بانعام چهار هزار روپیه کامروا گردانیدند - و از جملهٔ پنج لک روپیه که پادشاه دریا نوال برای تندرستی نواب قدسي شمایل بیگم صاحب نذرنموده بودند متاع یک لک روپیه بمکهٔ معظمه - ازانجمله نصف برای شریف زید و نیمهٔ دیگر بجهت نیازمندان آنجا - و اسباب پنجاه هزار روپیه بواسطهٔ منزویان مدینهٔ مکرمه با مرصع قندیلی که بفرمودهٔ ملکهٔ دوران بعد از حصول صحت کامل مهیا گشته بود تا در روضهٔ منورهٔ منیفهٔ نبویه - علی صاحبها از کی الصلوات و انماها افروخته آید همراه او ارسال فرمودند *

بر افراختن اعلام ظفر انتسام از دار الخلافه اکبر اباد بدار السلطنه لاهور و ازانجا بکشمیر

بعد از دهگري از روز چهار شنبه بیست و ششم [شهر ذي القعده] بساعتي که منتخب مهرهٔ فن نجوم بود اورنگ آرای جهانباني با دولت جاوداني از دار الخلافهٔ اکبر آباد بباغ نور باري نهضت فرمودند و باقی خان را بخدمت حراست قلعهٔ دار الخلافهٔ مباهي گردانیدند *

بیست و هشتم [ذي القعده] بهبستان سرا و روز دیگر بفتح پور ورود سعادت آمود نموده یک روز مقام کردند - و بروضهٔ مطهرهٔ شیخ سلیم چشتي تشریف فرموده بعد از زیارت چار هزار روپیه باکرام خان نبیرهٔ شیخ و جانشین او دادند - که بخدام آن مکان منیف و دیگر مستحقان برساند - بمحمد هادی که درینولا از ایران آمده در سلک بندگان درگاه آسمان جاه منتظم گشته بود - دو هزار روپیه انعام شد *

غرهٔ ذي الحجه عرصهٔ روپباس به نزول اقدس مهبط سعادت گشت - سید خان جهان را بخلعت خاصه بر نواخته بگوالیار که بجاگیر او مقرر است دستوري دادند - و راجه جسونت سنگه را بمرحمت خلعت خاصه سر برافراخته حکم فرمودند - که تا رسیدن شیخ فرید ولد قطب الدین خان که نظم صوبهٔ دار الخلافه بدو تفویض یافته بحراست دار الخلافه بپردازد - بعد ازان روانهٔ درگاه آسمان جاه گردد - آگاه خان فوجدار نواحی دار الخلافه بخلعت و از اصل و اضافه

بمنصب هزاری ذات و هزار سوار هشت صد شوار دو اسپه سه اسپه و بعنایت اسپ - و رای کاسیداس بمرحمت خلعت وخدمت دیوانی دار الخلافه مباهي گشته مرخص شدند - پنج فیل پیشکش اعتقاد خان ناظم صوبهٔ بهار - و یک فیل که بینی داس دیوان آن صوبه بعنوان پیشکش ارسال داشته بود از نظر اقدس گذشت - رشید خان انصاری بمرحمت خلعت و اسپ با زین مطلا مفتخر گشته بصوبهٔ دکن رخصت یافت - پوشیده نماند که بعد از حصول صحت ملکهٔ دوران وجهه همت علیا آن بود که زیارت مرقد مطهر و ضریح منور خواجه معین الحق والدین نموده عنان یکران دولت بصوب پنجاب و کشمیر منعطف سازند - چون ازین حرکت و رکوب جراحات ملتیم شدهٔ ملکهٔ زمان شروع در جوشش نمود - شهنشاه دوربین باندیشهٔ آنکه مبادا از شدت حرارت هوا نکسی شود - و جراحات بیشتر بجوشد - رفتن اجمیر بروقت دیگر موقوف داشته از روپباس بسمت دریای جون توجه فرمودند - تا بر کشتي طی مراحل و قطع منازل به آسایش و آرامش نموده آید - و ملکهٔ زمان از رهگذر حرکت و حرارت آزار نیابند - و الویهٔ اقبال بچهار کوچ سایه برساخت متهرا گسترد - درین منزل مکرمت خان که برسم پذیره از دار الملک دهلي آمده بود شرف اندوز ملازمت گشت - ازانجا دهم ماه که عید اضحی بود با محتجبات مشکوی عظمت بر سفاین دولت سوار شدند - درین هنگام محمد علی فوجدار سرکار حصار که پیش ازین بعرض اقدس رسانیده بود که در سرکار مذکور هامون نام فقیری است بی نوا که مرهم او براي چنین جراحات

نفع کلي دارد و بآوردن او مامور گشته اورا بشرف استلام آستان فلک نشان رسانید - ازانجا که ایزد کارساز بنده نواز را از جملهٔ مصالح این نازلهٔ هائله کامگاری جمعی ناکام بود مرهم او بمجرد بستن سودمند آمد - و پس از سه روز اکثر جراحات ملتیم گشت - و بعد از بیست روز در نواحی دار الملک دهلي صحت تام جهانیان را عشرت آمود ساخت - و این گدای بي نوا را که برای قوت روز غم اندوز بود و نان شکسته را بسان جان می انگاشت بزر وزن نموده مبلغ همسنگش و خلعت و اسپ و فیل ودهی در وطن به ال تمغا مرحمت فرمودند - و نقود و مرصع آلات بجهة تحلیهٔ سر و گردن و دست از سرکار والا و از سرکار نواب فلک جناب ملکهٔ گیهان و پادشاهزادهای کامگار غیر اینان آنقدر عطا شد که تا از اولاد او اثری باشد روی احتیاج نخواهند دید - اگرچه جراحان مشهور از مسلمان و فرنگي و هندو که ناز مایهٔ شان مهارت و حذاقت این فن بود در ساختن گوناگون مرهم بوسع وامکان کوشیدند - اما اثری برآن مترتب نگشت چون طالع هامون و عارف که احوال او گزارش یافت روبه بیداري نهاده بود کوس کامروائي بنام این دو گمنام نواخته آمد - و ذکر این دو خامل الذکر درمتون صحایف تواریخ و بطون اوراق دفاتر مثبت و مخلد گردید - و محمد علي مذکور بخطاب خاني سر بر افراخت *

بیستم [ذي الحجه] گهات خواجهٔ خضر منزل اقبال گشت - و در راه سه قلاده شیر دو نر و یکی ماده بتفنگ شکار خاصه شد - اعظم

خان بخلعت خاصه سر بر افراخته رخصت معاودت متهورا یافت - به پسران فتح خان ولد عنبر حبشي سه هزار روپیه انعام شد *

بیست و یکم [ذي الحجه] درآن منزل بفراوان بهجت و سرور گذرانیده بیست و دوم حوالی قلعهٔ معلی که از مستحدثات اطلی حضرت است بنزول اقدس مورد برکات گشت - و در اثنای ره نوردي بزیارت مضجع فیض منبع حضرت جنت آشیاني که در رفعت با عرش همراز است - و در نزاهت با خلد برین انباز رفته - بعد از ادای آداب زیارت مبلغ پنجهزار روپیه بسدنه و دیگر ارباب استحقاق انعاق فرمودند - مراد قلي ولد اکبر قلی سلطان کبهر را بتفویض جای پدر کهٔ رخت هستي بربسته بود و منصب هزاری ذات و هزار سوار از اصل و اضافه مفتخر ساخته - کومکی صوبهٔ کابل گردانیدند *

بیست و سیوم [ذي الحجه] خاقان جهانیان بتماشاي قلعهٔ مذکور ومغانی آسماني که درآن قلعه اساس یافته پرداختند - و مبلغ پنجهزار روپیه بعمله و فعلهٔ آن انعام نمودند - و تصرفی چند که بخاطر دوربین رسید بمکرمت خان تلقین کردند *

بیست و پنجم [ذي الحجه] اردوی گیهان نورد را با اسلام خان درین منزل گذاشته - و پادشاهزادهای کامگار بخت بیدار و چندي از مخصوصان بساط قرب را درکاب سعادت گرفته - بصوب پالم نهضت فرمودند *

بیست و هفتم [ذي الحجه] سیرکنان و صید افگنان پرتو نزول برعمارت پالم افگندند *

بیست و نهم [ذي الحجه] درین موضع گوهر اکلیل سلطنت جهانداري پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر را به تفویض صوبهٔ گجرات و بمرحمت خلعت خاصه با نادري و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلای میناکار و زین طلای ساده و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و محمد سلطان و محمد معظم پسران آن والا گوهر را بعنایت دو فیل خرد سر افراز ساخته بدان صوب مرخص گردانیدند - پیشکش امیرالامرا اقسام جواهر ثمینه و مرصع آلات و اقمشهٔ نفیسه و اسپان ترکي بنظر اکسیر اثر درآمد - ازانجمله متاع یک لک روپیه بپایهٔ قبول رسید - و اورا بمرحمت خلعت خاصه با نادری طلا دوزي و شمشیر مرصع و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا بلند پایگي بخشیده دستوری کابل دادند - ذوالقدر خان تیولدار و قلعه دار غزنین بعنایت علم مباهي گشت از تعیناتیان دکن عبد الرحمن پسر شیخ رکن الدین روهیله از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار نوازش یافت *

غرهٔ محرم [سنه ۱۰۵۵] رایات جهان پیما از پالم براه راست بر افراخته آمد *

هفتم ماه مذکور ظاهر پاني پت معسکر فیروزي گردید - درین چند روز که صید و نخچیر پالم و آن نواحي مسرت افزای طبیعت والا بود سه قلاده شیر و پنجاه و دو نیله گاو و فروان آهوی نر و ماده بتفنگ نهنگ آساشکار خاصه شد - درین منزل اسلام خان و دیگر بندها با اردوی معلی آمده بلشکر منصور ملحق گشتند - شیخ الهدیه ولد کشور خان بن قطب الدین خان کوکهٔ حضرت جنت

مکانی بحراست قلعهٔ کالنجر و عنایت خلعت مفتخر گشته بدان طرف دستوری یافت - مبلغ ده هزار روپیهٔ مقرر این ماه بارباب احتیاج رسید *

یازدهم [محرم] حسین بیگ خویش امیر الامرا بخدمت توزک و عطای خلعت و عصای مرصع و فزونی منصب سرافراز گردید *

دوازدهم [محرم] چون بعرض اقدس رسید که جان نثار خان برادر زادهٔ نقیب خان مورخ نوجدار سرکار مندسور بساط حیات در نوردید جان باز خان را بفوجداری سرکار مزبور و عنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی دو یست سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار برنواخته رخصت فرمودند *

شانزدهم [محرم] باغ انباله بقدوم ممنیت لزوم نضارت فردوسی یافت *

هژدهم [محرم] دولت خانهٔ والای سپهرند بنزول اشرف فروغ آگین گردید - و سه روز مقام شد *

نوزدهم [محرم] مطابق بیست و هشتم اسفندار مکهٔ روزگار دوم بار غسل صحت کامل نمودند - خاقان دریا نوال بشکر عواطف وهاب ذی الجلال پرداخته هزار مهر و پنجهزار روپیه بار دیگر به بی نوایان و محتاجان عطا فرمودند - بمیرزا بیگ مشهدی که تازه از ایران آمده بود هزار روپیه عنایت شد *

نگارش نو روز

درینولا که زمانه مژدهٔ نشاط و روزگار نوید عشرت باولیای دولت

روز افزون می رسانید - و از هرگوشه گلبانگ تهنیت دلهای افسرده را مانند گلهای بهاری بشگفتگی آورده بود - روز دوشنبه بیست و یکم محرم سنه هزار و پنجاه و پنج بعد از سپری شدن دو پهر و دو گری از روز افتاب گیتی افروز فروغ افزای برج حمل گردید - درین روز فرخنده پیشکش صفدر خان که از قندهار آمده بود - و از شدت بیماری ادراک دولت آستان بوس نیافت نمود سی و چار اسپ و اقمشهٔ ایران بنظر اکسیر اثر در آمد - جعفر ولد الله ویردی خان به بنگاله معین گشت - و مصحوب او بپادشاه زادهٔ بخت بیدار محمد شاه شجاع بهادر و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی عربی موسوم بمحبوب جهان با زین طلای مینا کار دیگری عراقی با زین طلای ساده عنایت نموده ارسال داشتند - رای تو درمل بمرحمت خلعت و مادهٔ فیل نوازش یافت *

بیست و دوم [محرم] از سهرند نهضب فرمودند *

بیست و پنجم [محرم] از دریای ستلج - و بیست و نهم از آب بیاه بجسر سفاین عبور نمودند *

سلخ ماه [محرم] قلیچ خان و دیگر بندها از دار السلطنهٔ لاهور آمده شرف اندوز ملازمت گشتند - به حاجي سلطان حسین بخاري که تازه از توران آمده بود هزار و پانصد روپیه مرحمت شد *

غرهٔ صفر ظاهر سرای امانت خان معسکر اقبال گردید - و از انرو که ساعت ورود اعلام فیروزي بکشمیر فردوس نظیر نزدیک بود و خاطر قدسي مآثر بتماشای گل راه پنوج و دیگر ریاحین و سبزهٔ آنصوب راغب - مقرر شد که بدولتخانهٔ دار السلطنه نزول نفرمایند *

دوم ماه مذکور باغ فیض بخش و فرح بخش بقدسي تشریف طراوت و نضارت تازه یافت - روز دیگر بسیر منازل دولتخانهٔ والا و تماشای عمارتي که سراسر از سنگ مرمر مشرف بر دریا بتازگي اساس یافته بود و بنظر میمنت اثر در نیامده پرداخته - و از دشوار پسندي و دقیقه یابي اختتی تصرفات نموده - عنان مراجعت بباغ مذکور منعطف گردانیدند - چون صوبه داری پنجاب بقلیچ خان متعلق بود خنجرخان همشیره زادهٔ اورا بعنایت خلعت وفوجداری دامن کوه کانگره بلند پایگی بخشیدند - مهیس داس راتهور بقلعه داری دار السلطنه و مرحمت خلعت سرافراز گردید - محمد قاسم ولد هاشم خان بن قاسم خان میر بحر را بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه و خدمت میر آتشي و کوتوالی عسکر ظفر لوا که بمیر آتش تعلق دارد مباهي ساختند *

پنجم [صفر] عاقلخان بمرحمت فیل سربلند گردید - مصطفی قلي کس جاني خان قورچی باشي ایران که نزد صفدر خان بقندهار آمده بود و با او بدار السلطنه رسیده بعد از ادراک دولت زمین بوس نه اسپ بعنوان پیشکش گذرانید - و بعنایت خلعت و انعام پانزده هزار روپیه کامیاب گردید - بمیر محمود صفاهاني دو هزار روپیه و بهریکی از میر صالح ولد میر عبد الله مشکین قلم و محمد تقي صفوي هزار روپیه عنایت شد *

ششم [صفر] الویهٔ اقبال از فیض بخش و فرح بخش بصوب کشمیر برافراخته آمد *

دهم [صفر] که روز شرف بود در موضع تلوندي از مضافات

پرگنهٔ امناباد خان دوران بهادر نصرت جنگ که بفرمان قدر توان از دکن بدرگاه سلاطین مطاف آمده بود ناصیهٔ طالع باستلام عتبهٔ سنیه بر افروخته هزار مهر نذر گذرانید - و بمرحمت خلعت خاصه قامت اعتبار برآراست - باسلام خان خلعت عنایت فرموده دستوری دار السلطنه دادند - و حکم شد که بیست روز بمهمات خالصات آنجا پرداخته بکشمیر راهي گردد - قلیچ خان نیز بمرحمت خلعت مر برافراخته رخصت انصراف بدار السلطنه یافت - پیشکش روز جمعه بحکیم محمد داود مرحمت فرمودند و بمتکفلان مهمات بیوتات فرمان شد که هرچه تا یک سال درین روز بصیغهٔ پیشکش بدرگاه معلی برسد آنرا بمشار الیه مي رسانیده باشند - هاشم خواجه خویش صفدر خان از ماوراء النهر بعتبهٔ جلال آمده هژده اسپ پیشکش نمود - و بخلعت و انعام پنجهزار روپیه کام اندوز گردید - کلاونتان سرکار گردون آثار و دیگر اصحاب نشاط به انعام مقرر کامیاب شدند * چون هنگام انتهاض موکب منصور از دار الخلافهٔ اکبر آباد بامیر الامرا که حسب الحکم از صوبهٔ کابل آمده شرف تقبیل عتبهٔ اقبال دریافته بود برای تسخیر بدخشان لختی مقدمات تلقین فرموده مقرر ساخته بودند که درین سال بتهیهٔ مواد مهم مذکور چنانچه باید پرداخته باقتضای وقت از مضافات بدخشان هرچه تواند مسخر گرداند و الا سال آینده که موکب اقبال بصوبهٔ کابل نهضت فرماید یکی از بادشاه زادهای کامگار و آن عضد الخلافه را با لشکری گران و سامانی بي پایان به تسخیر بدخشان و بلخ تعین فرموده خواهد شد بنابران درین

تاریخ اصالت خان میر بخشي را بعنایت خلعت و شمشیر یراق طلای میناکار و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا سرافراز گردانیده با گروهی از منصب دار و احدي و برق انداز بکابل رخصت فرمودند - که درانجام مهم مذکور بصواب دید امیرالامرا بکوشد - و از اویماقات چغتا و دیگر الوسات که در حوالیٔ کابل و ثغور بدخشان متوطن اند جوانان کارطلب پیکار گزین فراهم اورده هرکرا سزاوار منصب داند باتفاق امیر الامرا منصبي برای او تجویز نماید - و باقي را درسلک بندهاي احدي منسلک سازد - و باستصواب یک دیگر از طرق کابل به بدخشان راهي که براي گذار لشکر منصور میسور العبور باشد اختیار نموده جمعی برگمارند - که در توسیع مضایق وتصفیهٔ مزالق و هموار ساختن آن و بستن جسور سعي بلیغ بتقدیم رسانند - و فرمان قضا جریان بامیرالامرا صادرشد که اگرامسال وقت یافته به بدخشان لشکر بکشد این معني را بدرگاه آسمان جاه معروض دارد تا جمعی دیگر از تعیناتیان صوبهٔ پنجاب و بهادر خان از جاگیر بکمک او معین گردند *

یازدهم [صفر] حسین بیگ بجهت تسویهٔ راه پنوج و برداشتن برف کتل حیدرآباد دستوري یافت - صف شکن باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب هزار و پانصدي پانصد سوار و از اصل و اضافه فراست خان بمنصب هزاري دو یست سوار سربلند گشتند - ملا عبد الحکیم سیالکوتي بمرحمت خلعت شال و انعام دویست مهر سرافراز گشته بوطن مرخص گردید *

دواز دهم [صفر] بالتماس خان دوران بهادر نصرت جنگ

از سواران منصب قزلباش خان حارس احمدنگر که سه هزاري سه هزار سوار بود پانصد سوار دو اسپه سه اسپه مقرر شد - و مغل خان باضافهٔ پانصدي پانصد سوار بمنصب دو هزار وپانصدي دو هزارسوار سر برافراخت - و اوزبک خان نگهبان قلعهٔ اوسه که بمنصب دو هزاري دو هزار سوار سرافراز بود پانصد سوار او دو اسپه سه اسپه مقرر نمودند - و عرب خان قلعه دار فتح آباد معروف بدهارور باضافهٔ پانصد سوار بمنصب دو هزاري دو هزار سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه و از اصل و اضافهٔ پرتهیراج محافظ حصار دولتاباد بمنصب دو هزاري دو هزار سوار - و دیانت خان دیوان دکن بمنصب دو هزاري هفت صد سوار - و امان بیگ حارس قلعهٔ قندهار بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار - و حسام الدین حسن بخشی دکن بمنصب هزار و پانصدي شش صد سوار نوازش یافتند - و حسام الدین حسن بخطاب حسام الدین خان عز افتخار اندوخت *

پانزدهم [صفر] ساحت بهنبهر معسکر گشت - بخان نصرت جنگ چهار اسپ راهدار از طویلهٔ خاصه - و بعلامی سعد الله خان یک اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا - و بحکیم محمد داؤد سپر و شمشیر یراق طلاء میناکار عنایت شد *

شانزدهم [صفر] از بهنبهر نهضت نمودند - و چون خان نصرت جنگ کشمیر جنت نظیر ندیده بود و التماس نمود که در رکاب دولت باشد اورا در خدمت سراسر سعادت گرفتند - و مقرر شد که ریاحین و ازهار و سبزه زار و انهار آن سر زمین فردوس آئین دیده

و از فوا که و اثمار ان دیار منتفع و متمتع گشته بدکن مرخص گردد و فرمان شد که مهین پادشاهزادهٔ بخت بیدار از عقب عسکر جلال راهي گردند - و امرا و اعیان دولت و دیگر بندها بعد آن اختر برج فرمان روائي بدفعات به ترتیبي که مقرر گردید بره نوردي در ایند تا مردم از ضیق طریق و دشوار گذاری عقبات محنت نکشند - درین تاریخ شیخ فرید ولد قطب الدین خان را بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی ذات بمناصب سه هزاری ذات و هزار و پانصد سوار و بمحافظت دار الخلافهٔ اکبر آباد بلند پایگي بخشیده رخصت فرمودند - چون از وقایع دارالسلطنهٔ لاهور بمسامع حقایق مجامع رسید که صفدر خان بمرضی که درقندهار بروي طاري گشته بود رخت هستي بربست - پادشاه بنده نواز پسران اورا مشمول عواطف گردانیده باضافهٔ مناصب سر افراز ساختند *

بیستم [صفر] لدهي تهنه بنزول اقدس رونق و بها یافت - و حکیم محمد داؤد بعنایت اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا سر بر افراخت *

بیست و یکم [صفر] نواحی سهرن کوت منزل شد - گل سرخی که مخصوص این راه است و مابین تهنه و سهرن کوت بغایت خوب شگفته بود نشاط افزاي خاطر انور گشت - روز دیگر قصبهٔ پنوچ مضرب خیام گردون احتشام گردید *

بیست و پنجم [صفر] از کتل حیدر آباد که جانب انحطاط آن نیم کروه راه برف آمود بود عبور نمودند - اگرچه برف میان راه برداشته کوچهٔ ساخته بودند اما از فزونی لایي خافان سلیمان مکان

برروی برف کنار راه که آنرا کوفته بودند بر تخت روان گذاره فرمودند - و اکثر ملتزمان رکاب فیروزي درخدمت سراپا برکت آن مسافت را پیاده نوردیدند - پس از خدیو اقبال پردگیان مشکوی سلطنت نیز بروي برف عبره نمودند - و دواب و احمال و اثقال بمحنت تمام ازان کوچه گذشت - درین تاریخ ظفرخان ناظم کشمیر با عنایت الله پسر خود که اورا پیشتر باهتمام برداشتن برف از سر کتل مزبور فرستاده بود و دیگر تعیناتیان کشمیر و حسین بیگ که از پیشگاه حضور مقدس بتسویه و تصفیهٔ راه معین شده بود - بسعادت ملازمت فایز گردیدند *

بیست وهشتم [صفر] قصبهٔ باره سواد بماهچهٔ لوای ظفر انتما بر افروخته آمد - روزدیگر خدیو هفت اقلیم باپردگیان مشکوي دولت بر سفاینی که متکفلان نوارهٔ کشمیر آورده بودند با جهان جهان شوکت و جلال و هزاران ابهت و اقبال بشهر توجه فرمودند - و چون صبح غرهٔ ماه ربیع الاول مطابق نهم اردي بهشت ساعت دخول دولت خانهٔ والا بود شاهگاه سعادتی خانهٔ قاضي محمد قاسم بخشی کشمیر که برکنار بند ناو پوره بنا نهاده است توقف گزیدند - و شب درکشتي گذرانیده بامدادان قرین فرخي و بهروزي دولت خانه را باشعهٔ آفتاب خلافت فروغ آمود گردانیدند - شگوفهٔ بادام و زرد آلو و غیر آن در باغات اصلا نبود - چه موسمش باخر رسیده بود - درنواحی باره سواد لختی شگوفهٔ صحرائي شفتالو و سیب و به و اشکن بنظر اکسیر اثر درآمد - در همین روز گوهر اکلیل جهانبانی مهین پادشاهزادهٔ بلند قدر از عقب آمده احراز سعادت ملازمت نمودند *

چهارم ربیع الاول بتماشای ارغوان باغچهٔ منزل نوئین مغفور آصف خان خانخانان سپهسالار که بخان دوران بهادر نصرت جنگ برای بودن عنایت شده بود تشریف فرمودند - خان نصرت جنگ یک قطعهٔ لعل گران بها با دو مروارید ثمین که قیمت مجموع یک لک و بیست هزار روپیه شد بعنوان پیشکش از نظر انورگذرانید - طالب کلیم که در کشمیری نظر بنظم مآثر و مفاخر این دولت خداداد ابد میعاد میپردازد قصیدهٔ در تهنیت مقدم مقدس بعرض اقدس رسانید - و بمرحمت خلعت و انعام دویست مهر مباهی گردید - چون رضامندی رعایا و سایر اهل کشمیر از سلوک پسندیدهٔ ظفرخان ناظم آنجا معروض اقدس گشت - خدیو معدلت اساس یک لک روپیه از جملهٔ مبلغی که از سرکار معلی برذمهٔ او بود باو انعام فرمودند *

شب دوازدهم [ربیع الاول] مجلس میلاد افضل موجودات و اطهر کاینات علیه اکمل الصلوات بآئین هرسال انعقاد پذیرفت و گروهی از فضلا و مشایخ و حفاظ و دیگر ارباب تقی و اصحاب استحقاق چه از مردمی که در رکاب ظفر نصاب آمده بودند و چه از سکان آن مکان فیض نشان بالوان اطعمه و حلویات و مبلغ دوازده هزار روپیهٔ مقرر کامیاب گردیدند *

هفدهم [ربیع الاول] افتخار خان بعنایت خلعت و باضافهٔ پانصدی پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار سربلند افراخت *

بیست و دوم [ربیع الاول] خدیو روزگار با فراوان بهجت

و سرور کشتي سوار بسير صفاپور که باغ و تالاب آن در نزهت وصفا نمونجي است از فردوس اعلی تشریف فرمودند - چون صفاپور در تیول مالکهٔ کهیان مقرر است و عمارتش از سرکار ایشان سرانجام یافته آن درهٔ دریائی خلافت بلوازم نثار و پیشکش پرداختند - شامگاهان کوهچهٔ آنروی آب بافروزش چراغان نمود از آسمان گشت - روز دیگر براه خشکي معاودت فرمودند *

هفتم ربیع الثاني اسلام خان با همرهان از دار السلطنهٔ لاهور بدرگاه کیوان جاه آمده احراز دولت ملازمت نمود - میر کلان ملازم سرهٔ خان نصرت جنگ از نظر اقدس گذشت - و حسب الالتماس خان مشار الیه در سلک بندگان بارگاه عظمت و جلال منخرط گشته بمنصب پانصدي دویست سوار سرفراز گردید *

جشن قمري وزن

روز یك شنبه نهم ربیع الثاني سال هزار و پنجاه و پنجم موافق پانزدهم خرداد کارگزاران سلطنت عظمی و پیشکاران دولت ابد انتما بزم قمری وزن خاتمهٔ سال پنجاه و پنجم و تاتحهٔ سال پنجاه و ششم از سنین عمر دوام قرین خاقان داد گستر و خدایگان عدل پرور بر آراستند - جهان را نشاط در گرفت - عنصر اطهر بطلا و دیگر اشیاء مقرر بر سخته آمد - پادشاه سلیمان جاه بجلوس مقدس پایهٔ رفعت و اعتلاء اورنگ خلافت بسدرة المنتهی رسانیده بریزش زر نثار جهاني از فضلا و شعرا و ندما و ارباب تنجیم را کامیاب گردانیدند - غواص لجهٔ حقیقت ملا شاه بدخشی

که احوالش در خاتمهٔ جلد نخستین گزارده آمد درین وزن مقدس بدین رباعي ملهم گشته * رباعي *

اي افضل بنده فضل فضل تو بود
فضلت خوش باد فضل فضل تو بود
چیزی که برابري تواند کردن
در پلهٔ میزان تو عدل تو بود

درین روز خجسته از سواران منصب شاهزاده مراد بخش دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه گردانیده آن عالي نسب را بمنصب دوازده هزاری ذات و نه هزار سوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه بر نواختند - و صدر الصدور سید جلال باضافهٔ هزاری ذات بمنصب پنجهزاري هزار سوار - و علامي سعد الله خان باضافهٔ پانصدي دویست سوار بمنصب سه هزار و پانصدي هشتصد سوار - و خلیل الله خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري دوهزار و پانصد سوار - و جلال کاکر باضافهٔ پانصدي پانصد سوار بمنصب دو هزاري هزار و پانصد سوار - و کاکر خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاري هزار سوار - و از اصل و اضافه عاقل خان بمنصب دو هزاري هفتصد سوار - و مبارک رو بمنصب هزاري دو صد سوار - وعبد الکافي پسر میر میران یزدي بمنصب هزاري دویست سوار - و ملا علاء الملک بمنصب هزاري صد سوار - سرافراز گشتند - حکیم فتح الله که پنجاه هزروپیه یومیه داشت بمنصب نهصدي ذات و پنجاه سوار مفتخر گردید - بنغمه طرازان انعام مقرر عنایت شد *

دواز دهم [ربیع الثانی] میر ابوالحسن سفیر عادل خان بسعادت کورنش فایز گشته عرضه داشت او را با پیشکش از جواهر و مرصع آلات و نه اسپ عربی که یکی ازان طرق اسپی بود سره. با زین مرصع و فیل با ساز طلا و ساده فیل بنظر انور در آورد - و طرهٔ مرصع با دو اسپ و یک فیل از خود پیشکش نمود - و بعنایت خلعت و انعام پانزده هزار روپیه مباهی گشت . سید حسن ملازم قطب الملک نیز دولت تلثیم عتبهٔ عرش مرتبه اندوخته عرضه داشت و پیشکش او را که مشتمل بود بر جواهر و مرصع آلات از نظر اکسیر اثر گذرانید - و بمرحمت خلعت و انعام چهار هزار روپیه نوازش یافت - خان دوران بهادر نصرت جنگ دو فیل با یراق نقره و یک مادهٔ فیل که قطب الملک مصحوب سید حسن باو فرستاده بود با چهار هزار پارچه از نفایش نسایج دکن و مالوه بعنوان پیشکش گذرانید - مغلخان ولد زین خان یک فیل پیشکش نمود *

پانزدهم [ربیع الثانی] خان دوران بهادر نصرت جنگ را بمرحمت خلعت خاصه و جمدهر خاصه با پهولکتاره و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلا دیگری با زین مطلا بر تواخته بدکن دستوری دادند - و مغلخان را بعنایت خلعت و نقاره سر افراز ساخته همراه خان نصرت جنگ مرخص گردانیدند *

بیستم [ربیع الثانی] زاهد خان بمرحمت خلعت و خدمت قوش بیگی عزافتخار اندوخت - درین تاریخ باغ فیض بخش و مرج بخش ببرکات قدوم میمنت افزا میتو نما گردید - درین مکان نزاهت

نشان جشني ترتيب يافت و چراغاني بروي كار آمد كه ديدهٔ افلاک را بحيرت انداخت - درينولا چون عرضه داشت امير الامرا مشعر بر التماس كومک براي تسخير ملك بدخشان از كابل بدركاه خواقين مكان رسيد - بيست و نهم راجه جگت سنگه را بعنايت خلعت و شمشير يراق طلاء ميناكار و اسپ بازين نقره بر نواخته بدانصوب مرخص ساختند - و يرليغ شد كه بهادر خان از اقطاع خود و قليچ خان ونجابت خان و راجه رايسنگه و راجه بهار سنگه و مادهو سنگه هادا و ميرزا خان نبيرهٔ عبد الرحيم خانخانان و نظر بهادر خويشگي و سر انداز خان شمس الدين ولد مختار خان و گروهي ديگر از منصبداران و هزار سوار برق انداز و دو هزار پيادهٔ تفنگچي از دار السلطنهٔ لاهور بكابل نزد اميرالامرا بشتابند - و حكم اقدس بصدور پيوست كه راجه رايسنگه مبلغ بيست لک روپيه براي مواجب بندهاي نقدي از خزانهٔ عامرهٔ دار السلطنه همراه خود بكابل برد *

غرهٔ جمادي الاولى صوبهٔ الهاباد و حصن رهتاس و حصار جنادهٔ به نير فلک جهانباني مهين پادشاهزادهٔ بدار بخت عنايت فرمودند - و از تابينان آن والا گهر پنج هزار سوار ديگر دو اسپه سه اسپه گردانيده منصب آن غرهٔ ناصيهٔ خلافت را از اصل و اضافه بيست هزاري ذات و بيست هزار سوار ده هزار سوار دو اسپه سه اسپه مقرر نمودند - و باقي بيگ ملازم سرهٔ آن كامگار را از قبل آن بلند اختر به نظم صوبهٔ الهاباد و صيانت قلعهٔ آن تعيين نموده بمرحمت خلعت و منصب هزاري ذات و دويست سوار و عنايت

اسپ عز افتخار بخشیده بدان صوب رخصت کردند - شایسته خان صوبه دار الهاباد بضبط صوبهٔ مالوه از تغییر سردار خان وکلاءت قلعهٔ کنور که بسعي خان نصرت جنگ کشایش یافته بود مامور گردید - و بارسال خلعت خاصه بر نواخته آمد . و حکم شد که بعداز رسیدن باقي بیگ بالهاباد ازانجا بمالوه راهي گردد - وسردارخان به‌تیولداری دهامونی و چوراگده نوازش یافت - پنجم علامي سعد الله خان بعنایت فیل سر بر افراخت *

هفتم [جمادي الاولی] بسعید خان جهان و راجه جسونت سنگه و بسیاري از منصبداران پرلیغ شد که از اقطاع و اوطان خود راهي گشته تا هنگام مراجعت اعلام جهانکشا از کشمیر جنت نظیر خود را بدار السلطنه برسانند *

دوازدهم [جما دي الاولی] خاقان جهانیان دیگر بار کشتي سوار بسیر صفا پور که حقیقت آن گذارش یافت تشریف فرمودند شامگاهان کوهچهٔ آن روي آب بچراغان بر افروخته آمد . ارزنگ نشین اقبال روز دیگر نیز درآن مکان نزه بنشاط و انبساط گذرانید - و چهاردهم عنان معاودت براه خشکي منعطف ساختند - چون اعظم خان بجهت کبرسن ضبط متمردان مهترا و مهابن و نواحی آن که در تیولش بود چنانچه باید نکرد - و مکرمتخان صوبه دار دار الملک دهلي به نظم صوبهٔ مزبور چنانچه باید پرداخته بود فوجداري و تیولداری متهرا و مهابن و ضبط مسالک و نگهباني حدود آن نیز بمکرمت خان تفویض نموده منصب او را باضافهٔ هزاري هزار سوار دو اسپه سه اسپه چار هزاري چار هزار سوار

دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه مقرر گردانیدند - و باعظم خان فرمان شد که با پسران به پیشگاه حضور سراسر نور بشتابد - میرزا نودر نبیرهٔ میرزا مظفر صفوي باضافهٔ ششصد سوار بمنصب دو هزاري دو هزار سوار سربلند گشت - همیر سنگه ولد ایسر داس بن دوداي سیسودیه که از راجپوتان رانا جگت سنگه بود بارادهٔ عبودیت درگاه کیوان جاه از نزد رانا آمده باستلام سدهٔ سنیه چهرهٔ بختمندي بر افروخت - و بعنایت خلعت و منصب پانصدي ذات و سه صد سوار تارک افتخار بر افراخت *

شانزدهم [جمادي الاولی] پیشکش درة التاج سلطنت پادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر سه فیل و لختی از امتعهٔ نفیسهٔ بنگاله و تنسوقات بنادر آن ولایت از نظر اکسیر اثر گذشت - شب هنگام عمارت وسط تالاب ڈل و بساتین انحاء آن و کوه تخت سلیمان را بحکم والا چراغان نمودند - خاقان جهان با ملتزمان بساط تقرب بر سفینهٔ دولت نشسته بتماشای آن نشاط تازه اندوختند - درین تاریخ از وقایع دار السلطنهٔ لاهور بعرض اقدس رسید که بعد از نقضاء یک و نیم پهر از شب هشتم این ماه خان دوران بهادر نصرت جنگ بساط حیات در نوردید - صورت این واقعه آنکه خان مزبور روز شنبه ششم ماه مذکور از دار السلطنه بدکن راهي گشته دو کروهي شهر فرود آمد - آخر شب که در جامهٔ خواب بود از نیرنگي تقدیر برهمن پسری کشمیري که خان نصرت جنگ او را بشرف اسلام مشرف گردانیده در زمرهٔ خدمتگاران خود منخرط ساخته بود جمدهر کاري بر شکم خان زد - آن پسر شوریده سر شولیده مغز را

بکیفر این جسارت بقتل رسانیدند - و او تمام روز بآگهی گذرانیده از نقود و اجناس وعقاراتی که در دار الخلافهٔ اکبر آباد و دار السلطنهٔ لاهور و دکن و مالوه داشت بهریک از فرزندان خویش از ذکور و و اناث حصهٔ معین ساخت - و بر طبق آن وصیت نامهٔ بخط خود نگاشت - و التماس نمود که از اموال این دیرین خدمت که همه بیمن بندگی درگاه سلاطین سجده گاه فراهم آمده مطابق وصیت بهریک از خانه زادان عنایت شود - و تتمه بسرکار والا باز گردد - و شب هنگام رخت هستی بربست - چون در خلوص اخلاص و و رسوخ اعتقاد و فیروزی صاحب پرستی و سرداری لشکر و معرکه آرائی و مهارت مراتب قلعه کشائی از کندن نقب و ساختن ساباط و افراختن دمدمه و غیرآن بی عدیل بود چنانچه آثار آن در مطاوی سوانح سنین ماضیه گزارده آمد - و به قدم عبودیت و فرط خدمت گذاری موصوف و به ترددات گزیده و خدمات نمایان بمنصب هفت هزاری ذات و هفت هزار سوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه و انعام یک کرور دام که مجموع طلبش دوازده کرور دام باشد که دوازده ماههٔ آن سی لک روپیه میشود و بنظم هر چار صوبهٔ دکن سر افراز گشته بود - پادشاه بنده پرور بر سپری گشتن او بدین منوال تاسف نموده فرمودند - که چنین بندهٔ جدکار اخلاص شعار و سردار کارگذار با یستی در معرکهٔ بزرگ مصدر کار سترگ گشته به پایهٔ شهادت میرسید - و فرزندان او را مشمول نوازش گردانیده بهرکدام افزون از انچه وصیت کرده بود از اموال او عنایت نمودند - و مبلغ شصت لک روپیهٔ نقد حسب الالتماس او بسرکار

گردون آثار باز گردید - از پسران آن نونهین بلند مکان هریکی از سید محمد و سید محمود را بمنصب هزاری ذات و هزار سوار از اصل و اضافه - و عبد النبي پسر خردش را که دوازده سالهٔ است بمنصب پانصدي دویست سوار سر افراز ساختند - و براجه جیسنگه که هنگام طلب خان نصرت جنگ بحضور اقدس بحفظ و حراست دکن مامور گشته بود چنانچه گذارش یافت خلعت خاصه فرستادند *

بیستم [جمادي الاولی] قرین عشرت و کامراني بسیر بنابیع توجه فرموده بیست و دوم باغ و عمارت بیج براره را که در تیول دیباجهٔ صحیفهٔ مفاخر مهین پادشاهزادهٔ عالیقدر مقرر است بورود مقدس فیض آمود گردانیدند - آن اختر سماء عظمت شب هنگام هر دو ساحل دریای پهت را چراغان نمودند - روز دیگر سرچشمهٔ اینچه بقدوم گیتي آرا منبع صفا گردید *

بیست و چهارم [جمادي الاولی] آصف آباد معروف به مچهي بهون که آن نیز بعد از درگذشتن آصف خان خانخانان سپه سالار مرحوم مغفور به مهین پور خلافت مرحمت شده - و بیست و پنجم صاحب آباد معروف باچهول که بسرکار نواب ثریا جناب بیگم صاحب تعلق دارد - و بفزونی آب و کثرت طراوت و نضارت باغ تازه آئینی عمارات و بزرگی آبشار و بسیاری حیاض و انهار و فراوانی ریاحین و اشجار حیرت افزاي فوردندگان دشت و کهسار است - و جز شاه آباد مکانی ازان دلکش تر نشان نتوان داد - بنزول اقدس فروغ تازه پذیرفت - شامگاهان از سرکار آن ملکهٔ جهان چراغانی ترتیب یافت که چشم کواکب ازان خیره گشتی *

بیست و ششم [جمادي الاولی] شاه آباد معروف بویرناک را که در مضمار توصیف نزاهت آن و تعریف چگونگی عمارات و و تصرفاتی که درین دولت خداداد ابد میعاد درآن نزهت کده بروی کار آمده گلگون خامه لنگ است - بمقدم فیض توام رونق و بهار افزودند - از لطافت آب و فزونی ماهي وشادابی بساتین و وتازه آئیني منازل وغزارت حیاض و انهار و فواره وآبشار که بتازگي انجام یافته بود طبیعت والا نشاط آگین گردید *

بیست و هفتم [جمادي الاولی] درانجا توقف فرموده بیست و هشتم رایات انصراف بشهر کشمیر بلندي گرا ساختند *

آغاز نهم سال

فرخ فال از دور دوم جلوس اقدس

لله الحمد که بهزاران فرخي و فيروزي هشتم سال دور دوم بانجام رسيد - و روز سه شنبه غرهٔ جمادي الثانيه سنه هزار و پنجاه و پنج موافق سوم امرداد آغاز نهم سال ميمنت اشتمال اين دور نويد فتوحات و مژدهٔ مسرات رسانيد - درين تاريخ اورنگ آراي جهانباني بدولتخانهٔ والاي کشمير نزول اجلال فرمودند *

سيوم [جمادي الثانيه] اسلام خان را بخلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکٹاره و شمشير مرصع و نظم هر چهار صوبهٔ دکن و باضافهٔ هزاري هزارسوار دو اسپه سه اسپه بمنصب شش هزاري شش هزارسوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه و بمرحمت دو اسپ از طويلهٔ خاصه با زين طلا و مطلا و فيل از حلقهٔ خاصه با يراق نقره و مادهٔ فيل سربلند ساخته بدان صوب رخصت نمودند - و سيادت خان برادر خان مزبور را که در دارالسلطنهٔ لاهور بود باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب دو هزاري پانصد سوار نوازش نموده مقرر گردانيدند - که با او بدکن رود - و از اصل و اضافه ميرزا سلطان نبيرهٔ ميرزا مظفر صفوي را که داماد اسلام خان است بمنصب هزاري چار صد سوار - و مير اشرف نخستين پسر خان مزبور را بمنصب هزاري دويست سوار - سرافرازي بخشيدند - و مير شريف و مير صفي

دیگر پسرانش را باضافه بر نواختند علامي سعد الله خان بعنایت خلعت خاصه و بخدمت دیوانی خالصهٔ شریفه و تسوید مضامین مناشیر مطاعه و تبلیغ آن بدبیران عطارد نشان و ترقیم معروضات خویش درتحت رسالهٔ مهین پادشاهزادهٔ بیدار طالع که درظهر فرامین والا بخط خود می نگارند از تغییر اسلام خان و باضافهٔ پانصدي دو یست سوار بمنصب چار هزاری هزار سوار و بعطای قلمدان مرصع سر بلند گردید - و عاقل خان بخلعت و خدمت میرسامانی سرافراز گشت - و عرض وقایع صوبجات از تغیر عاقل خان بملا علاء الملک مقرر گردید - حسین بیگ خویش امیر الامرا که خدمت توزک بدو مفوض است بمنصب هزاري چار صد سوار از اصل و اضافه سربرافراخت - سید مظفر ولد سید شجاعت خان بارهه را بخلعت و منصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه نوازش فرمودند *

هشتم [جمادي الثانیه] میرزا حسن صفوي باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار سوار و بفوجداري و جاگیرداري فتح پور و بیانه که در تیول اسلام خان بود - و بهمنیار باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاري دویست سوار - و گوبند داس راتهور ملازم خان دوران بهادر نصرت جنگ بمنصب پانصدي دویست سوار - مباهي گشتند - میر کلان خاندوراني که سابقا بمنصب سرافرازی یافته همراه خان مذکور معین گشته بود - بعد از رحلت او از دار السلطنه آمده احراز دولت ملازمت نمود - و بخلعت و اضافهٔ منصب و خدمت فوجداری سرکار

سارنگ پور سرافراز شد - محمد حسین پسر میر فتاح صفاهانی را به تیولداری پتوج و خلعت سر بلندی بخشیدند - میرفتاح سردار تفنگچیان فرمان روای ایران بود - و در آن دولت اعتبار بسیار یافته - بعد ازان که رو گرای آخرت گشت - پسرش که برادر کلان محمد حسین مذکور باشد بجانشینی پدر اختصاص یافت - و بمیر فتاح موسوم گردید - و در واقعهٔ بغداد بقید سلطان مراد خان قیصر روم گرفتار آمده با دیگر سران بقتل رسید - چنانچه در وقایع سال سیوم ازین دور نگارش یافت *

نهم [جمادي الثانیه] اورنگ آرای جهانبانی بسیر ئیلاق کودي سرگ توجه فرمودند *

یازدهم [جمادي الثانیه] تماشای آن مکان نزه باعث نشاط خاطر اقدس گشت : با انکه ریاحین آن سرزمین چنانچه باید نشگفته بود چهل قسم گل شمرده آمد - و باین حال بر زبان حقیقت بیان رفت - که در ایام سعادت انتظام پادشاهزادگي گلزار این سیرگاه بمراتب به ازین بنظر درآمده بود *

دوازدهم [جمادي الثانیه] مقارن دولت و اقبال عنان معاودت بشهر کشمیر منعطف گردانیدند *

شب بیستم [جمادي الثانیه] پادشاه فلک بارگاه کشتي سوار تماشای چراغان عمارت وسط تالاب ڈل و بساتین نواحی که دوام بار بروی کار آمده بود تماشا فرمودند - از وقایع صوبهٔ بنگاله بعرض اشرف رسید که الله یار خان پنجاه و شش فیل سي نر و بیست و شش ماده برای سرکار والا صید نمود - بهریکی از باقي بیگ

و حاجي صادق که تازه از ماوراء النهر آمده بودند هزار روپیه عنایت شد *

نهم رجب بمیر ابوالحسن ملازم عادل خان خلعت و صد پارچه از نفایس پشمینهٔ کشمیر مرحمت نموده اورا بدار السلطنه رخصت فرمودند *

شانزدهم [رجب] بار دیگر بتماشای ینابیع کوثر مثال نهضت نمودند *

هفدهم [رجب] باغ و عمارت بیجپور براره بورود فیض آمود ضیای دیگر یافت *

هژدهم [رجب] چشمهٔ اینچه و نوزدهم مچهي بهون را به نزول سعادت موصول زینت افزودند *

بیستم [رجب] صاحب آباد بقدوم مقدس سعادت آگین گردید - و از تماشای عمارات دلکشایش که چون قصور خلد برین بی قصور است - و بساطین روح افزایش که غیرت افروز هفت طاق مینا و نه طارم خضرا است - و زلال حیاض و انهارش که آبروی این سرزمین فردوس آئین است - مسرت اندوختند - و شب چراغانی بروی کار آمد که شعلهٔ حسرت در دل روز افروخت - روز دیگر دران سرزمین نشاط افزا مقام شد - و علامي سعد الله خان که از کاردانی و رسوخ عقیدت به نوازشهای روز افزون خدیو بنده نواز مخصوص است - بدرجهٔ والای وزارت کل و عنایت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکتاره و باضافهٔ هزاري ذات و پانصد سوار بمنصب پنج هزاری ذات و هزار و پانصد سوار سر افتخار

بر افراخت - یادگاربیگ ولد زبردست خان بمنصب هزاری ذات و دو صد و پنجاه سوار از اصل و اضافه و داروغگی گرز برداران منصبدار و احدي سرافراز شد - و چون لختی تصرفات که سابقا در منازل شاه آباد بخاطر صواب گزار رسیده بود از عملهٔ آن مکان هنوز بروی کار نیامده بود - اطی حضرت بادولت روز افزون بصوب شهرمراجعت فرموده بیست و سیم دولت خانهٔ کشمیر را به تشریف معلی بیت الشرف گردانیدند *

بیست و چارم [رجب] زاهد خان که بیماری صعبي داشت و هرچند حکیم محمد داؤد بفصد تحریض نمود او راضي نشد رخت زندگاني بربست - چون والدهٔ او حوري جان انکه نواب فلك قباب خورشید احتجاب بیگم صاحب امت و او کوکهٔ آن ثریا جناب بود - پادشاه بنده نواز ظلال عاطفت بر مفارق باز ماندهای او از ذکور و اناث افگنده همه را از زي رزیت بر آوردند - و فیض الله پسر کلان او را که ده ساله است بمنصب هزاری ذات و چار صد سوار - و سه پسر خرد او را بمناصب در خور نوازش فرمودند *

شب بیست و هفتم [رجب] ده هزار روپیهٔ مقرر لیلة المعراج باصحاب احتیاج رسید *

بیست و هشتم [رجب] که در باغ فیض بخش و فرح بخش نشاط اندوز بودند بلعل خان گن سمندر چهار هزار روپیه انعام شد *

سیوم شعبان عرضه داشت پادشاهزادهٔ کامگار محمد شاه شجاع بهادر محتوي بر ولادت پسری که از دختر راجه گورسین کشتواري

کرامت شده بود و التماس نام بآستان ملایک مکان رسید - خدایگان جهان آن فرخنده طالع را به بلند اختر نامور گردانیدند - جلال برادر بهادر خان بعنایت اسپ سربلند گشت - چون نگارش نبذی از احوال توران و والی آن در وقایع سنهٔ آتیه ناگزیر است - لاجرم به تحریر احوال مذکور و ترقیم لختی از سوانح صوبهٔ کابل و لشکر آن پرداخته برسر تنمیق وقایع این دولت ابد میعاد که وظیفهٔ این نگارندهٔ مکارم و معالی است می رود*

گذارش مجملی از احوال نذر محمد خان و سوانحی که بعد از حکومت او دران ملک رو نمود

برخی از حقیقت نا بینائی امام قلی خان و نا سپاسی نذر محمد خان بامام قلی خان برادر کلان و اندوختن امام قلی خان سعادت سفر حجاز نگاشته آمد - اکنون بگزارش آنچه بعد ازین بروی کار آمده برسم اجمال می پردازد - نذر محمد خان پس از روانه شدن امام قلی خان بحرمین شریفین بایالت توران پرداخته در بخارا اقامت گزید - و عبد العزیز خان پسر کلان خود را از سمرقند طلبیده زمستان در بخارا باهم گذرانیدند - و در آغاز بهار سنه هزار و پنجاه و دوهجری هر دو با سران لشکر بلخ و بخارا بقصد صید و نخچیر بقرشی رفته تا اواخر بهار دران نواحی بشکار مشغول بودند - و چون اسفندیار خان حاکم خوارزم که با نذر محمد خان متفق بود به ابوالغازی برادر خود عداوت داشت رهگرای آخرت شد - و پسران او که بعد از شش ماه خان مزبور را آمده دریافتند

بموجب وصیت پدر خطبه بنام نذر محمد خان خوانده و لختي تحف و تنسوقات برسم ارمغان ارسال نموده حاکم طلبیدند - او طاهر بکاول را با جمعي بکلات اورکنج تعین نمود - و بر طبق وصیت اسفندیار خان ابو الغازي را دران ملک دخل نداده آن ولایت را بتصرف درآورد - ازانجا که امام قلي خان در اثنای حکومت خود با اوزبکیه سلوک شایسته نموده قبض و بسط امور ملکي ورتق و فتق شؤون مالي به سران این طایفه باز گذاشته خود باسم خاني قانع بود - و نذر محمد خان بر خلاف آن باستبداد تمام همگي کارهاي حکومت را پیش گرفته دست تصرف دیگران باز بست - و خواست که در خانی ماوراء النهر نیز استقلالي که در ایالت بلخ و بدخشان داشت داشته باشد - و شروع درباز خواست اعمال روزگار امام قلي خان نمود - اوزبکیه بتنفر و توحش افتاده بران شدند که او را با پسر کلانش عبد العزیز خان از میان برگرفته یکي از خویشان او را بخاني بر گزینند چه * ع * پدر کش از پسر ایمن نباشد * و برای پیش بردن این مطلب همواره فرصت طلب و بهانه جو بودند - خان مذکور برین اراده مطلع گشته از جمعي که مادهٔ فساد مي دانست هریکي را بجائي تعین کرد - سمرقند و توابع آنرا بعبد العزیز خان داده بیگ اوغلي کنکس را اتالیق و خسرو بیگ پسر کلان نظر بي را دیوان بیگی او ساخت - و تا شکند و مضافات آنرا به بهرام پسر سیوم داده اتالیقی او را به باقي یوز مقرر گردانید - و نظر بي را که اتالیق امام قلي خان بود و در لشکر بخارا اعتبار تمام داشت و او را باعث شورش میدانست و ازو ایمن نبود بحکومت

بلخ نامزد گردانیده از میان عسکر بخارا بر آورد - و عبد الرحمن اتالیق را دیوان بیگي گردانید - درین هنگام بعضي از اهالي اند جان از تطاول لشکر قرغر بتظلم آمدند - و حاکمي که هم بنظم ملک چنانچه باید به پردازد و هم سر پنجهٔ ظالم ستمگار از گریبان مظلوم مستمند باز دارد طلب نمودند - چون از ملک اند جان منفعتي نبود مقرر ساخت که مردم اند جان هر کرا خواهند بحکومت برگزینند - و عبد الرحمن دیوان بیگي را با لشکري بدفع سپاه قرغر فرستاد - و قرار داد که بتاشکند که سرحد ترکستانست شتافته جهانگیر قزاق رابه بیند - و دختر او را برای عبد العزیز خان خطبه نماید - و ازو کومک گرفته و پارهٔ از لشکر تاشکند نیز همراه برداشته بمالش گروه قرغر بشتابد - عبد الرحمن بعد از دیدن جهانگیر و خواستگاری دختر او با جوقي از قزاق و جمعي از تاشکند بمدافعهٔ قرغر پرداخته قتلق سید را که سر کردهٔ قرغر بود با ده نفر سردار بفریب کاری وحیله پردازي بدست آورده کشت - و نذر محمد خان در آغاز فصل میوه به بلخ شتافته تمام تابستان و برخي از موسم خزان درانجا بسر برد - و در اثناي بر امدن از بلخ قندز را که حاکم نشین بدخشان است بخسرو پسر دوم که حکومت طالقان بدو تعلق داشت داد - و کهمرد را با لواحق و هزار جاتي که از دیر باز به یلنگتوش متعلق بود ازو بي وجه و بي وقت تغییر نموده بسبحان قلي پسر چارم داده تردي علي قطغان را اتالیق گردانید - و خود به بخارا شتافته زمستان بسان سال رفته درانجا بسر برد - و در رمضان عبد العزیز خان را از سمرقند نزد خود طلبیده بعد از عهد دستوری

معاودت داد - و قتلق محمد پسر پنجم را در بخارا گذاشته در ابتدای بهار سال هزار و پنجاه و سیوم باز بقصد شکار رو بقرشي نهاد - و دو سه ماه دران سر زمین به نخچیر پرداخت - درین اثنا جهانگیر قزاق نوشت که لشکر قلماق برمن تاخت آورده دست بقتل و نهب ترکستان دراز کرده است - و جماعهٔ ازان طایفه بر تاشکند نیز رفته اند - نذر محمد خان بعد از آگهي یلنگتوش را از بخارا طلب نموده با فوجي بمحاربهٔ قلماق فرستاد - اتفاقا پیش از رسیدن یلنگتوش عبد العزیز خان بقصد نبرد قلماق از سمرقند بدانجا رفته بود - اعیان قلماق بر قلت همرهان عبد العزیز خان واقف گشته خواستند که هر گاه بتاشکند در اید دستگیر کنند - ازانجا که تدبیر موافق تقدیر نبود آرزوی ایشان بفراز روائي برنیامد و یلنگتوش لختي از قلماق را که در آمدن سبقت نموده بودند از هم گذرانید - در خلال این حال عبد الرحمن که از مهم قرغز وا پرداخته بود به یلنگتوش پیوست - لشکر قلماق بعد از اطلاع بر اجتماع واتفاق اوزبکیه نیروی محاربه درخود نیافته رهگرای فرار گردید پس ازان که لشکر از تاشکند برگشت - نذر محمد خان از قرشي به بلخ رسیده عبد الرحمن دیوان بیگي را پیش خود طلبید - و برسم سال رفته گرمارا در بلخ گذرانیده اواسط خزان باز به بخارا رفت - و چون پیش از رفتن بلخ شنفته بود که میان بهرام و باقي یوز اتالیق سازگاري نیست و بر وعد و وعید و لطف و تهدیدي که از قرشی تکاشته فرستاده بود فایدهٔ مترتب نگشت - بهرام را نزد خود طلبید - و خواست که دختر امام قلیخان را که در عهد خان مذکور باو

نام زد شده بود بقید نکاح او درآورد - ازانجا که نظر محمد خان برهیچ یکي از اوزبکان مثل عبد الرحمن دیوان بیگي که باستقلال تمام باین خدمت مي پرداخت اعتماد نداشت - اوزبکیه از تنگ چشمي و آزمندي و ناتوان بیني زبان پیغاره بر نذر محمد خان دراز کردند که نفع دولت او بر عبد الرحمن مقصور است - و دیگری را ازان بهرهٔ نیست - و سلوک تکبر آمیز عبد الرحمن علاوهٔ آزردگی اینان گشت - و چون هنگام اقبال نذر محمد خان بانجام رسیده بود و هنگامهٔ دولتش باختتام - کارهاش برخلاف قوانین خرد دوربین و ضوابط رای رزین و مخالف مراسم ایالت و امارت بظهور می پیوست - چنانچه کهمرد و توابع آنرا که از قدیم باز درتیول یلنگتوش بود و او بمواضع مذکوره فراوان شیفتگي و دلبستگي داشت - بي باعثي ازو که اتالیق و سرامد نوکرانش بود تغیر نموده اورا بخود بي اخلاص گردانید - و اکثر اموری که بعد ازین نگاشته خواهد شد باغوا و اغراء او بفعل آمد - و اقطاعات بیشتر او زبکیه خود متصرف شده این جماعه را ممنون مي ساخت - که چرا شمارا تعب ضبط و محنت تحصیل باید کشید - زر نقد از خزانه بگیرید - اینان اگرچه بحسب ظاهر اظهار رضا گونهٔ مي کردند اما در باطن کمال آزردگي و آشفتگي داشتند - و برخی ارباب سیورغالات قدیمه را بلباس اسناد متهم ساخته از وجوه معایش و اسباب روزگذار محروم گردانید - وبعضي را تنخواه کم کرده قوت مایه باز گذاشت - و ازین رو همگي خواجگان که تورانیان از خوانین تا محترمهٔ حلقهٔ اعتقاد شان درگوش غاشیهٔ انقیاد بر دوش دارند

نجان رنجیدند - و چون از کثرت ایلغي و مواشي هرجا چرا گاهی بود
براي دواب خود قورق نمود - بسیاري از احشام رمیده دل و شوریده
خاطر گشتند - و هر چند عبد العزیز خان بذریعهٔ جمعي از معتبران
خواجگان و کهن سالان اوزبکیه التماس نمود که چنانچه امام قلي
خان بلخ را بشما واگذاشته خود دربخارا مي بود شما نیز بلخ را
بمن داده دربخارا اقامت گزینید درمعرض قبول نیفتاد - چه مدت
چهل سال در بلخ فروکش کرده بود و طبیعتش بآب و هواي
آن خوگر شده - و نیز بردن فراهم آوردهٔ چندین ساله از قلعهٔ بلخ
و بخارا برو دشوار بود - و برعایت سرداران لشکر بلخ که سبب قدم
خدمت و ارتکاب محن و مشاق امید نتایج داشتند - درخور
توقع نپرداخت - و هرکه از روی خیرخواهي و نیک اندیشي
حرفي پنهاني از بداندیشان می رسانید بانشای آن درمیان مردم
اورا خوار و شرمسار مي‌گردانید - و نسبت بهرکه گمان بددر خاطرش
راه می یافت هرچند مصلحت ملکی مقتضي اخفاء آن بود از
تنگي ظرف بر روي همگنان باو تشریت و ترهیب می نمود -
تا آنکه همگي تورانیان از گفتار و کردار او به تنگ آمده کمر
عداوت بر میان جان بستند - و عبد العزیزخان را که دلش از پدر
بواسطهٔ ندادن بلخ رمیده بود با خان مخالف و با خود موالف
ساخته تمامی همت برفکر اسباب رونق کار و رواج روز بازار پسر و
شکست هنگامهٔ پدر و خرابی روزگار او گماشتند - و باقي یوز را که
در تاشکند بود بران داشتند که سر از اطاعت او برتابد - نذرمحمد
خان برین معني آگهي یافته عبد الرحمن دیوان بیگي را باستمالت

او بتاشکند فرستاد - باقي يوز از شنيدن خبر آمدن ديوان بيگي بتوهم افتاده با اقارب و انصار در ارک تاشکند متحصن گشت - عبد الرحمن بتاشکند رسيده بوساطت بعضي مردم معتبر بنامه و پيغام خاطر او را مطمين گردانيده قرار داد که باقي يوز با متعلقان و منتسبان نزد خان برود - و خود در تاشکند باشد - باقي يوز باين اراده از تاشکند بر آمد - در اثناء راه بهر قلعهٔ که ميرسيد حارسان آن اورا بدرون راه نميدادند - و نوشتهٔ عبد الرحمن بر وفق آن مينمودند باقي يوز از ديد اين حال چون بيقين دانست که گفت و گوي او همه حيله سازي و مکر پردازي است درابراز مخالفت کوشيده بخصن خجند در شد - و سنجر نامي را نبيرهٔ امام قلي خان گويان بخاني برگرفت - نذر محمد خان بريندعني آگهي يافته بعبدالعزيز خان و بيگ اوغلي کنکس نوشت - که از سمرقند با جمعيت خود بقصد استيصال او روانهٔ خجند شوند - عبد العزيزخان بيگ اوغلي را پيشتر روانه ساخته از عقب بره نوردي در آمد - درين اثنا يلنگتوش و سيونج بي که با کنداوران بلخ و بخارا بکومک او معين شده بودند بدوملحق گشتند - عبدالعزيز خان عبدالرحمن را بصواب ديد يلنگتوش و جمعي ديگر که اورا هواخواه نذر محمد خان دانسته در انجام مطلب مخل مي پنداشتند از تا شکند طلب نموده درظاهر ببراي آوردن خزانه بواسطهٔ خرچ خود و لشکريان نزد پدر به بخارا فرستاد - و در حقيقت مطمح نظرش دور ساختن او بود که شايد در رفتن بخارا و آوردن زر درنگي واقع شود - اتفاقا او بسرعت هرچه تمامتر به بخارا رسيد - و شش لک خاني براي عبد العزيز خان

و هفت لک بجهة لشکریان باستعجال تمام آورد - عبد العزیز خان یلنگتوش را پیشتر بخجند راهي ساخت - که باندرز و موعظت باقي یوز را از طریق نافرماني باز داشته ره سپر انقیاد گرداند - پس ازان که یلنگتوش به نواحی خجند آمده به باقي یوز پیغامها فرستاد او بنابر مصانعتي که پنهاني میان او و یلنگتوش بود پاسخ داد که آرزو داشت که همچو اتالیق مردي درمیان آمده در اصلاح حال جانبین کوشد - اکنون که این خواهش سمت روائي گرفته اگر تا دهنهٔ تنگی لب آب خجند برسند ازین جانب پذیره شده درمي یابم - یلنگتوش اگرچه برگزارد که من با وجود کبرسن هرگاه این همه ره نوردیده باشم او که حکم فرزند دارد بایستي این قدر راه پیش آمده مرا درمي یافت - اما با بیگ اوغلي تا دهنهٔ تنگی لب آب مزبور که سرحد ولایت خجند و شاهرخیه است شتافته منتظر نشست - و کفش قلماق را که هوا جوي نذر محمد خان میدانست و در صدد دفع او بود به پیغام گذاري نزد باقي یوز روانه نمود - باقي یوز اورا بمجرد رسیدن دو زخم شمشیر برگردن زده از زین بزمین انداخت - و با فوج خود ازان تنگي بیرون آمده بر یلنگتوش و بیگ اوغلي تاخت - اینان حال بدین منوال دیده خود را بمراکب رسانیدند - و برو حمله آورده اورا بستیز و آویز ساختگي از تنگي گذرانیدند - پس از شتافتن باقي یوز به قلعهٔ کفش قلماق بتعب تمام خودرا به یلنگتوش رسانید - عبد العزیز خان این خبر شنفته از اقامتگاه خود کوچ نمود و پلشکر پیش پیوست و حصن خجند را پانزده روز قبل کرده از هر جانب ملچارها ترتیب داد - درین هنگام

گروهي از مشاهير عسکربخارا باو برگذاردند که رايها برين قرار يافته که از پاي حصار برخاسته بيرون تنگي بر کنار آب توقف نمائيد - ما عنقريب اورا بخدمت مي رسانيم - و عبد العزيز خان را ازانجا برداشته عقب آوردند - و همگي لشکر ماوراء النهر يکدل گشته پيش روي او فرود آمد تا راه برو گرفته شود - و از پيش فوج مذکور و ازپس باقي يوز اورا دايره وار احاطه نمودند - و دو کس معتمد مومن بي و قرپق بي نام را فرستاده پيغام دادند که ما بنده و فرمان پذير نذر محمد خان و ايشانيم - اما تاب تفوق مردم بلخ نداريم - صلاح کار درانست که چندي از خواجگان و وشاقان نزديک با خود داشته ساير لشکر بلخ را مصحوب عبد الرحمن نزد خان روانه سازند - تا خان بآئين سابق با اين مردم در بلخ باشند - و ايشان بايالت ماوراء النهر پرداخته مانند امام قلي خان در بخارا بگذرانند - باقي يوزرا نيز بحضور مي آريم بشرطي که از زلات او درگذرند - که هرچه تا حال ازو برروي کار آمده همه بتحريک ما بود - و الا کار به پيکار خواهد کشيد - عبد العزيز خان از اصغاي اين کلمات برآشفته گفت که جمعي را که روزگار دراز راه سپر مسلک جان فشاني گشته اند راندن و از نتايج خدمت گذاري مايوس ساختن خلاف طريقهٔ انصاف گزينان حقيقت آئين ست - من درين باب هرگز با شما موافقت نخواهم نمود - و رسولان را رخصت نموده تا يک پهر شب با يلنگتوش و عبد الرحمن بکنکاش و مشورت پرداخت - درين اثنا بلخيان برين ماجري آگهي يافته نزد او در رسيدند - و معروض داشتند که چون اين جماعه از فرط ناتوان بيني و حسد

پیشگي مي خواهند که مارا از خدمت شما محروم گردانند - و اگر بوقوع نیاید یحتمل که دل نهاد نسان گشته مضرتی بشما برسانند - انسب آنکه مارا زود مرخص سازید - چون عبد العزیز خان بصواب دید هوا خواهان این معني در پذیرفت و روز دیگر رسولان مزبور باز آمده بعد ازگذارش مقدمات مذکوره دریافتند - که خان بجدائي بلخیان راضي است - برقفاء خود خبربرده نیم روز مراجعت نمودند - و برگزاردند که همه اینان از مخالفت به موالفت گرائیده اند و باقی یوز نیز بملازمت مي رسد - یلنگتوش ما کنارارد ورفته ادرا استمالت نموده بحضور آورد - یلنگتوش تا بیرون معسکر شتافت و باقی یوز از یورت خویش آمد - و هردو بر پشت اسپ بکمتر فاصله باهم سخن کردند - و از همانجا بمقر خود برگشتند - و عبد العزیز خان سبب نیامدن باقي یوز باز جست - یلنگتوش جواب داد که امروز ساعت نبود فردا ملازمت خواهد نمود - و چون او اخر همان روز گروهی از عسکر بخارا از لشکرگاه خود برآمده بردهنهٔ تنگي فرود آمدند - عبد العزیز خان گفته فرستاد که باعث این حرکت چیست - گزارش نمودند که ظریف بیگ دیوان بیگی تاشکند با فوجی از تاشکند بمدد شما آمده در شاهرخیه نشسته است - و سیونج بی و اوزبگ خواجه و طایفهٔ دیگر که سر راه بدست دارند نکاشتهٔ یلنگتوش که باو ارسال داشته بود مشتمل بر آنکه اگر بساحل آب خجند برسي بهم پیوسته در علاج این کار بکوشیم - گرفته اند ناگزیر سد راه نموده آمد - مبادا بتحریک یلنگتوش رفتن شما نزد او بروي کار آید - یلنگتوش پس از آگهي بعبد العزیز خان گفت که غالبا

این مردم ازعهدی که بتازگی بسته بودند ندامت دارند اکنون بشکیبائی باید درساخت - واگر به نبرد گرایند نباید رو برتافت - شب هنگام محمد علي بیگ نیمان خزانچی ازان مجلس بیرون آمده بلخیان را بر حقیقت حال آگاه گردانید - وبرگزارد - که بهبود کار شما درین است که امشب هرکدام باورق خود برسید - تا از شر فتنه پژوهان بجان و مال امان یابید - که فردا مفسدان با عبد العزیز خان معرکه آرای پیکار خواهند گشت - دران وقت رهائی شما صورت نخواهد بست - مردم بلخ همان شب ازانجا روانه گشته باورقهاي خود که میان بخاریان داشتند درشدند - و جز یلنگتوش وعبدالرحمن وچارصد پانصدکس دیگر از وشاقان وغیرایشان با عبد العزیز خان نماند - بامدادان بخاریان متفق شده بتاخت پرداختند - واردو را نهب وغارت نموده بر عبد العزیز خان که با برخي از خواجگان و آنسقالان در یک جانب ایستاده بود به بي آزرمي ازهر طرف تیر مي انداختند - چنانچه از عقب تیری به پشت خان رسید - چون زره پوشیده بود کار گر نیامد - درین هنگام نظر ایشک آقا باشي امام قلي خان جلو زیر رسید - و از اسپ پائین آمده برگزارد که بخاریان همه بنده و هوا خواه شما اند گروه الامان که * مصرع * بهر یغما بهانه میجویند * ناخواسته بحرص خواسته آمده دست غارت کشوده اند بالفعل درتوقف مصلحت نیست باید ازینجا راهي شد - وفرهاد بیگ پسرنظر بروتي نیز رسیده مطابق او برگزارد - عبدالعزیزخان با همرهان بصوب آقسو روان گردید - لختي از مسافت نوردیده بود که جوقي از یکه جوانان

امام قلي خان بعبد الرحمن در آویخته گفتند که باعث فساد و سبب عناد توئی ما ترا از میان برگرفته گرد فتنه فرو مي‌نشانیم عبد العزیز خان او را بخود گرفته گفت که نخست مرا بقتل آرید - بعد ازان او را - و خسرو بیگ و فرهاد بیگ باندیشهٔ آنکه اگر عبد الرحمن بکشتن رود نذر محمد خان پدر ایشان را که در بلخ بود عوض او خواهد کشت - بدو پیوسته گفتند که شما اولجهٔ بسیاري بدست آورده اید عبد الرحمن اولجهٔ ما باشد او را بما واگذارید - درین اثنا بیگ اوغلي آمده آن گروه را بزجر تمام از کشتن عبد الرحمن باز داشت - و خواه نا خواه او را از دست تسلط ایشان بر آورد - عبد العزیز خان آن روز به آقسو که یک منزلی خجند بسمت سمرقند واقع است شتافته دایره کرد - و چون از یغماء المان با او و همرهان او جز اسپ و قمچي نمانده بود محمد حکیم ولد نذر طغائي دیوان بیگی امام قلي خان پنج اسپ سواري با زین و دو قطار شتر و همین مقدار استر که بران خیمه و فرش و دیگر نا گزیر سفر بار بود گذرانید - درین وقت اعیان لشکر بخارا بعبد العزیز خان گفتند که بیشتر یکه جوانان امام قلي خاني با عبد الرحمن کمال عداوت دارند مصلحت آنست که او را مصحوب فرهاد بیگ پیشتر بسمرقند بفرستید - که اگر در لشکر باشد مبادا آسیبي بدو رسد - خان او را با فرهاد بیگ بسمرقند رخصت داده بفرهاد بیگ گفت که از سمرقند ببلخ روانه سازد - و خود روز دیگر از آقسو بسرای نام منزلي که از توابع اوراتپه است شتافت - درانجا یکه جوانان امام قلي خاني فراهم آمده بکهن سالان برگزاردند که اگر امروز خطبه بنام عبد العزیز

خان خوانده نشود میان ما و شما کار بمخالفت خواهد انجامید -
و ازانرو که درین باب مبالغهٔ بسیار نمودند همان روز که جمعهٔ غرهٔ
ربیع الاول سال هزار و پنجاه و پنجم هجري بود خطبهٔ خانی
ماوراء النهر بنام او بر خواندند - پس از اداي نماز جمعه باقي یوز
با پسران نزد او آمد - و خجند و اوراتپه و برخي دیگر محال که
پنج لک خاني حاصل داشت تیول او قرار یافت - و او را بهخجند
رخصت کرد که سنجر را که بر انگیختهٔ دست فتنه پرست او بود
بحضور بفرستد - و عبد العزیز خان ازان مکان راهي گشته دهم
ربیع الاول بسمرقند در آمد - هنوز روزی چند برین نگذشته بود
که سانحهٔ صوفي سلطان پسر ترسون سلطان برادر جاني خان بروی
کار آمد - تبیین این مقال آنکه - سابقا نذر محمد خان بصوفي
سلطان یرلیغ فرستاده بود که از طالقان باورکنج بشتابد - و مقرر
گشته بود که نظربي نیز از بلخ باورکنج رفته باتفاق صوفي سلطان
در صیانت آن بکوشد - و چون نظر بي در رفتن آنصوب تغافل مي
ورزید نذر محمد خان از قرشي پیغامهای درشت میفرستاد -
چنانچه این معني رفته رفته باعث افزایش دو روئي و بي اخلاصي
او شد - و بخود مقرر نمود که هر گاه صوفي سلطان بیاید او را
بدست آورده و فوجي از اعوان و انصار خود فراهم ساخته لشکر بخارا
را آگاه سازد که در روزي که آنها برطبق قرار داد بر عبد العزیز
خان ریخته او را از میان برگیرند - او در همان تاریخ به نذر محمد
خان رسیده کار او نیز بانجام رساند - و صوفي سلطان را برمسند
حکومت ماوراء النهر بنشاند - اما ازانجا که آمدن صوفي سلطان

بدرنگ افتاد و لشکری که باستظهار آن این کار پیش توان برد دست بهم نداد - و نذر محمد خان مزاولان سخت روي تند خو تعیین نموده بود که او را باورکنج روانه سازند - ناگزیر بدان صوب راهي گردید - و همین که صوفي سلطان از طالقان به بلخ نزدیک آمد نذر محمد خان به نذر شوابت که در بلخ بود بر نگاشت که او را بمجرد رسیدن دستگیر نماید - صوفي سلطان برین ماجرا آگهي یافته همگي مردم و بنه و بار خود را گذاشته تنها بسمرقند گریخته نزد عبد العزیز خان رفت - گروهي از لشکر بخارا که در ظاهر بعبد العزیز خان راه وفاق نورديده در باطن از عدم اعتماد نفاق مي ورزیدند آمدن او را فوز عظیم دانسته خواستند که اگر فرصت یابند در سمرقند بخاني بردارند - والا ازانجا بر آورده بیرونها این مطلب بانصرام رسانند - و به بخارا رفته آنرا بتصرف در آورند - درین میان یکي از هوا خواهان عبد العزیز خان اینمعني را دریافته باو میگوید - او در باب قتل صوفي سلطان با بیگ ارغلي و سیونج بي مشورت نموده بامدادان همین که مشار الیه آمد خود را در بارهٔ او بیشتر مهربان وا نموده تنها از مجلس بر خواست - و باشارهٔ او چند غلام قلماق او را بحجره در آورده کشتند - پس از دو روز غازي بیگ پسر باقي یوز خون گرفته را که سنجر سلطان ولد سکندر سلطان بن امام قلي خان وا نموده بودند نزد عبد العزیز خان آورد - خان اورا نیز بقتل رسانیده خاطر ازان فتنه وا پرداخت - و نذر محمد خان که در قرشي بود چون دید که المانان دست غارت کشوده کلهائي که درانجا داشت بتاراج بردند و بارادهٔ نهب

دیگر اموال قرشي را گرد گرفته اند - او راز بي و تردي علي قطنان را با جمعي بمدافعهٔ اینان تعیین نمود - و پس ازان که این طایفهٔ و خیم العاقبه بسعي اینان متفرق گشتند خان فرصت غنیمت دانسته و رهائي از چنگ فتنه پژوهان مغتنم شمرده ببلخ شتافت - و در سه روز بآنجا رسید - و قریب پانزده لک روپیه از نقد و جنس که در بخارا گذاشته آمده بود بتاراج رفت - قلیلی عبد العزیز خان متصرف شد و اکثري لشکریان و المانان بیغما بردند - و نظر بی در حدود اند خود واقع خجند و خانی عبد العزیز را که همه بصواب دید او بود شنفته ازانجا به بخارا و از بخارا بسمرقند آمد - عبد العزیز خان که قبل از رسیدن او در تفویض خدمت اتالیقي مذبذب بوده گاهي یلنگتوش را تکلیف مي نمود - و او پاسخ میداد که من دل از نوکري بر گرفته ام دیگر گرد سپاهي گري نمیگردم - و گاهي بیگ اوغلي را دریغولا که نظر بي در رسید او را اتالیق و میونچ بي را دیوان بیگي گردانید - و بهرام که در حصار بود از انرو که بدولت بي اتالیق خود اتفاق نداشت راه سازش با اعیان حصار کشوده بمدد اینان دولت بي را برآورد - و او ناچار از حصار بسمرقند رو نهاد - عبد العزیز خان از شنیدن این خبر محمد بیگ قپچاق را دستوري داد که بسرعت هرچه تمام‌تر رفته ده نورا که از مضافات حصار است بتصرف درآورد - و چون محمد بیگ به ده نو رسید و خواجهای حصار نگذاشتند که آنرا متصرف گردد ناگزیر معاودت نموده بشهر صفا که در تیول او بود رفت -

نذر محمد خان برین معنی آگاهی یافته سبحانقلی پسر خود را با اوراز بی که بخان نسبت مصاهرت داشت و اورا بعد از یلنگتوش اتالیق خود ساخته بود - و تردیعلی قطغان - بکومک بهرام فرستاد - این جماعه به نبرد محمد بیگ شتافته اورا منهزم گردانیدند - و او مجروح از میدان گریخته خودرا بسمرقند رسانید - و سبحان قلی و اوراز بی و تردیعلی با همرهان به ترمذ برگشته اقامت نمودند - و خواجه عبد الخالق داماد نذر محمد خان را از ترمذ بنظم ده نو فرستادند - عبد العزیز خان فرهاد بیگ را بحکومت چارجو معین ساخته از سمرقند بدانصوب دستوری داد - اسدبیگ اندجانی که از قبل نذر محمد خان بحراست آن می پرداخت قلعه برروی او کشید - فرهاد بیگ آنرا محاصره نمود - نذر محمدخان این معنی دریافته عبد الرحمن دیوان بیگی را با طایفهٔ بکومک اسد بیگ فرستاد - اتفاقا همین که عبد الرحمن یک منزل از بلخ پیش رفت به نذر محمدخان خبر آوردند که افواج پادشاهی بقلعهٔ کهمرد در آمدند - چنانچه گزارش خواهد پذیرفت - ناگزیر خان عبد الرحمن را برگردانیده به گرفتن حصن کهمرد تعیین نمود - و بسبحان قلی و اوراز بی برنگاشت - که انتزاع کهمرد ناگزیرتر از مهم حصار دانسته ببلخ مراجعت نماید - و بعد از برگشته آمدن ایشان تردیعلی را که ضبط کهمرد بدو مفوض بود نیز روانهٔ آنصوب ساخت - اسد بیگ از نارسیدن کومک و شدت محاصره ستوه آمده ناچار قلعهٔ چار جو را بفرهاد بیگ سپرد - و خود به بلخ آمد - و ازانرو که محمد بیگ بسمرقند رفته حقیقت واقعه بعبد العزیزخان

باز نموده بود درینولا عبد العزیز خان بیگ اوغلي و محمد یار سرا را با فوجی به‌تسخیرحصار فرستاد - بیگ اوغلی بمحاصره پرداخته از استواري و استحکام‌قلعه چون دریافت که بجنگ و پیکار کشایش پذیر نیست براه خدعه در آمد - و بوعدهٔ گرفتن قلعهٔ خاني و حکومت سمرقند از عبد العزیز خان بهرام را از قلعه برآورده با باقي اویرات دستگیر نمود - وقلعه به‌محمد یار حواله نموده هردو را مقید بسمرقند برد - و تماسی استعفهٔ بهرام را بتصرف در آورده اورا با اسپ و قمچي به بلخ روانه گردانید - درین میان عبد الرحمن که بعد از گرفتن قلعهٔ کهمرد آوازهٔ وصول اصالت خان به خنجان بقصد نهب و غارت شنفته از کهمرد بغوری شتافته بود - و درانجا عارضهٔ بروی طاري گشته باعتقاد جمعی باجل موعود و بگمان برخی بقمزمسموم که با لتوي جیبه چی حاکم غوري بخورد اوداد رخت هستی بربست - قرین این حال‌نذرمحمد خان خبر رسیدن راجه جگت سنگه بحدود سراب و اندراب و مرتب ساختن حصار چوبین بنهجی که پیشتر گزارده خواهد شد یافته کفش قلماق را با گروهي دیگر بدان‌صوب فرستاد - و بعداز انکه او کاري نتوانست ساخت اورازبی را برفتن آنجانب و سرداری لشکر تحریض‌نمود او در ابتدا ازین مهم سربرتافته آخر بگفت وگوی بسیار راضي گشت - درین اثنا خبر آوردند که راجه جگت سنگه قلعهٔ مزبور را استحکام داده بجانب پنجشیر که در عهدهٔ ضبط او مقرر بود معاودت نمود - و کفش قلماق با همرهان خائب و خاسر بصوب بلخ برگشت - ناگزیر رفتن اوراز بي بدرنگ افتاد -

از بواعث عظیمهٔ اختلال ملك و دولت نذرمحمد خان سر برکشیدن گروه المان است از گریبان بغی و طغیان - چون ایالت ماوراءالنهر بعبد العزیز خان قرار یافت - آن بد نهادان ده نژاد بتحریک اعیان لشکر بخارا که در استیصال نذر محمد خان می کوشیدند - و بحرص اندوختن حطام ناپایدار روزگار بتاخت بلاد و امصار و محالی که نذرمحمدخان وفرزندان و منتسبان او در تصرف داشتند پرداختند درماه جمادی الثانیه سنه هزار و پنجاه و پنج جنت المان که سابق نوکر نذر محمد خان بود با بسیاری المانان از آب آمویه عبور نموده بر انه خود که قاسم پسرخسرو با محمد قلی اتالیق خود از قبل نذر محمد خان صیانت آن به تقدیم می رساند - رفته دست غارت بکشاد - و در شعبان این سال دیگر باره با قریب ده هزار سوار بر اقچه و توابع آن که میان بلخ و شیرغان واقع است تاخت - نذر محمد خان از اصغاء این ماجری تردیعلی قطغان را با لشکری که در بلخ حاضر بود بمدافعهٔ او فرستاد - چون المانان از نهب خاطر واپرداخته بودند و بمجرد آگهی ازانجا باقامت گاه خود برگشتند نذر محمد خان بقباد میرآخور که باجمعی در ترمذ بود بر نگاشت که بکلیف بشتابد و سر راه این جماعه بگیرد - او ببال استعجال شتافته هنگام عبور فساد کیشان ازآب جیحون هنگامهٔ ستیز و آویز گرم گردانید - از فیهٔ طاغیه لختی مقتول و برخی مجروح گشتند - و بقیة السیف راه فرار سپردند - و قباد به ترمذ معاودت نمود - وهمچنین جوق جوق دیگر و زر اندوزان این طایفه از آب مذکور می گذشتند - و از سال زیر متان اطراف بلخ و بدخشان

هرچه بدست می افتاد گرفته برمي گشتند - این کافران کلمه گو و مسلمانان کافر خو از سفك دما و هتك استار و قتل سادات و علما و زهاد و تحریق مصاحف و تخریب مساجد و تعطیل بقاع خیر و ضیاع بر و اسر حرایر و ذراری و کسر اعراض و نوامیس و دیگر اقسام تطاول و تعدی و انواع ایذا و اهانت بر اهل اسلام چندان بروی کار آوردند که * بیت *

شاد الا به درمرگ نه بیني مردم * بکر جز در شکم مام نیابی دختر

بي رحمي و مردم ازاري این ظلم پیشجان جور سگال نبذی از واقعهٔ جوزجانان که درسمت غربی بلخ بمسافت یك روزه راه واقع است وسانحهٔ حصارکه حشري از شقاوت گزینان بتاخت آن دو مکان رفته به نهب و قتل و احراق پرداخته اند بوضوح مي پیوندد - چون این طائفهٔ ضاله بر جوز جانان مستولي گشتند درویشي سید ابراهیم نام که دران موضع منزوی بوده بایزد پرستي اشتغال داشت و قطان آن حدود اورا از اصحاب وجد و حال دانسته کمال ارادت و عقیدت باو داشتند قریب چار صد کودک از دبستانهاي آن نواحي فراهم ساخته و هر کدام را مصحفي درگردن انداخته مصحوب خود نزد آن گروه سفاك بي باك برسبیل شفاعت برد- باشد که باستعفاء این بي گناهان دست از اضرار مسلمانان آن دیار باز دارند - و زراندوزان ظلم پرست اورا با اطفال و مصاحف بمسجد در آورده دراطراف آن هیمهٔ بسیار چیدند و از هر جانب آتش زده جمله را سوختند - و درحصار اصناف افعال نکوهیده از سوختن مصاحف وکشتن سادات و هلاك ساختن اطفال در زیر سم ستوران مکرر ازین فتنه سگالان بروی کار آمده - درینولا محمد یار

سرا حاکم حصار بعبد العزیز خان نگاشت که عنقریب لشکر بلخ بر سر حصار می آید اگر فوجی بمدد معین شود خاطر بجمعیت می گراید - او شفیع درمان حاکم قرشی را با گروهی بطریق یلغار روانه نمود - نذر محمد خان پس از آگهی سبحانقلی پسر خود را با تردیعلی که بعد از عبد الرحمن او را دیوان بیگی خود گردانیده بود به نبرد شفیع درمان فرستاد - او از آب آمویه عبور نموده در پای حصار بایسون آتش هیجا بر افروخت - شفیع درمان دستخوش هراس گشته در قلعهٔ بایسون تحصن گزید - لشکر بلخ قلعه را احاطه نموده به تسخیر آن پرداخت - شفیع درمان تاب مقاومت در خود نیافته بسبحان قلی و تردیعلی پیغام داد که اگر مرا امان دهید از قلعه بر آمده نزد عبد العزیز خان بروم - وآق سقالان را با خود همداستان ساخته در اصلاح جانبین بکوشم - و بعد ازان که امان یافته نزد عبد العزیز خان شتافت - سیونج بی دیوان بیگی او را با جمعیت بسیار از عسکر بخارا همراه گرفته دیگر بار بسرعت تمام به بایسون آمد - نذر محمد خان این معنی دریافته اسلم قپچاق چورهٔ اقاسی و طاهر بکاول که از سفارت ایران برگشته آمده بود و نظر یساول و جمعی دیگر را از بلخ برسم کومک تعیین نمود وهر دو لشکر در بایسون برابر هم فرود آمدند - و هر دو در معسکر بآئین اوزبکیه خندقها حفر نموده از خاک آن حصاری برکشیدند - درین اثنا عبد العزیز خان نظر بی بروتی اتالیق خود را بکومک لشکر خویش راهی گردانید - و نذر محمد خان نیز بهرام را با اورازبی بکومک مردم خود روانه کرد - و هر دو سپاه رده آرا

گشته به نبرد پرداختند - و چون از هیچ جانب اثر غلبه بروی کار نیامد و روز بانجام رسید هر دو لشکر بقرار گاه خود برگردیدند - روز دیگر بمردم بلخ رسید که نظر بي عبد العزیز خان را طلبیده - اوراز بي به کهن سالان عسکر بلخ مشورت نمود که اکنون آمدن خان ناگزیر است - یکی از معتمدان را به بلخ روانه باید کرد تا خان را برکیفیت این واقعه آگاه ساخته گزارش دهد که این مطلب درنگ بر نمی تابد - هر کدام از پدر و پسر که در رسیدن سبقت نماید در نیل مقصود پیش دستي خواهد نمود - همگنان این رای را پسندیده طاهر بکاول را نزد خان فرستادند - پس ازانکه طاهر به بلخ رسیده این پیام را بخان بر گزارد خان گفت که مثل تو خیرخواه کاردانی خالي گذاشتن بلخ چگونه تجویز نماید - درین هنگام که همگي اوزبکیه با هم اتفاق و التیام دارند اگر این گروه فرصت پژوه احشام الماق را از خود ساخته با عبد العزیز خان به بلخ در ایند علاج آن صورت پذیر نیست - و چون خان در رفتن بایسون مصلحت وقت ندید - و عبد العزیز خان به سپاه خود پیوست اوراز بي بی آنکه جنگ نماید تا بظهور چیرگي ازان طرف چه رسد - بهرام و سبحان قلي و محمد یار همشیره زادهٔ نذر محمد خان را با لشکری که همراه داشتند بر داشته به بلخ آورد - و عبد العزیز خان بارادهٔ کشایش ترمذ بانجا رفت - جمعی که از لشکر بلخ فرار نموده بحصار ترمذ که دران هنگام نگاهبانی نداشت در آمده بودند در بروی عبد العزیز خان بر بستند - او تسخیر قلعه را پیش نهاد همت ساخت - درین میان چندی از اعیان خواجها مثل عبدالغفار خواجه

که پسر صالح خواجه برادر هاشم خواجه است و پیرزادهٔ عبد العزیز خان و مانند سنگی خواجه و محمد صادق خواجه باشارهٔ نذر محمد خان از بلخ نزد عبد العزیز خان و نظربي و بیگ اوغلي رفته برسم صلح مقرر ساختند که بعد ازین بدستور زمان امام قلي خان خافی ماوراء النهر بعبدالعزیز خان باشد - و خطبه درانجا بنام او بخوانند - و بلخ و بدخشان را با مضافات به پدر باز گذارد - عبد العزیز خان از ترمذ بقرشي رفت - و ازانجا که نذرمحمد خان از اوراز بی بواسطهٔ فرار او و برگردانیدن پسران و لشکر بي آنکه تلاشي و پرخاشی درمیان آید منحرف گشته بود - پسران برات حافظ را که اوراز بی کشته بود بران داشت تا او را بخون پدر از هم بگذرانند - اینان او را هنگامی که با چار پسر از مجلس خان برخاسته متوجه خانه بود کشتند - و او و پسران او از غردلي یا بی توفیقی نیارستند بر یکی ازانها زخم برسانند - اگرچه خان بعد ازآشتي برخي از آزار و پیکار پسر و مردم او آسوده بود لیکن چون روز بروز امارات دو روئي و دو رنگی اوزبکان و هراس جان و مال و عرض و ناموس در ازدیاد بود ترک صید و شکار نموده چندي درون حصار بلخ خانه نشین گشت - انجام کار بسببي که گزارده آید از بلخ بسوي ایران گریخت *

گذارش واقعهٔ کهمرد و تاخت اصالت خان و دیگر سوانح

سابقا فرستادن اصالت خان بکابل برای پرداخت احوال لشکر

آن صوبه به استصواب امیر الامرا و تسویهٔ مسالک و امداد ادوات یساق بلخ و بدخشان در سنهٔ آتیه که پیش نهاد خاطر خورشید مآثر پادشاه گیتي کشا بود و تعیین بهادرخان و رستم خان و قلیچ خان و نجابت خان و راجه رایسنگه و نظر بهادر و جمعي دیگر نزد امیر الامرا تا در کمین فرصت بوده هر گاه وقت مقتضي باشد بدخشان را تسخیر نمایند نگاشته آمد - اکنون بگزارش مقصود مي پردازد چون اصالتخان بکابل رسیده بصوابدید امیر الامرا پسر انجام سپاه و ساختن راه و دیگر مهمات پرداخت •

سلخ ربیع الثاني سال گذشته خلیل بیگ تهانه دار غوربند نزد امیر الامرا و خان مزبور آمده برگزارد که چنین استماع افتاده که تردیملی قطغان و حارسان قلعهٔ کهمرد درینولا با سبحان قلي پسر نذر محمد خان بکومک بهرام خان و محاربهٔ محمد بیگ که از قبل عبد العزیز خان بتسخیر حصار شادمان آمده بود رفته اند - و درقلعه قلیلي مانده اگر لشکري با بنده همراه کنند قلعه بزودي و آساني مسخر می گردانند امیر الامرا از کمی غله و کاه در اطراف ضحاك و کهمرد فرستادن لشکر گران بدانسو مصلحت ندیده هزار سوار از منصبداران و هزار دیگر از احدیان صوبهٔ کابل با اسحاق بیگ بخشی آنصوبه و هزار دیگر از تابینان خود با فرهاد غلام خویش مصحوب خلیل بیگ بکشودن قلعهٔ کهمرد روانه ساخت - و قرار داد که بضحاك شتافته صدق و کذب این خبر باز جوید - اگر بصحت پیوندد به تسخیر قلعه بپردازد - والا درانجا توقف گزیده بتاراج احشام

اطراف کهمرد اشتغال نماید - چون خلیل بیگ بعد از رسیدن ضحاک دریافت که گزارده فروغ راستی دارد بکشودن قلعه مقید گشت - چندی که دران حصار بودند بمجرد رسیدن این سه هزار سوار هزیمت را غنیمت دانسته راه ادبار پیش گرفتند - و قلعهٔ کهمرد را بی آنکه شمشیر از نیام بر آید یا تیر بخانهٔ کمان درآید بندهای درگاه جهان پناه متصرف گشتند - و ازانجا که که خلیل بیگ و همرهانش کار دیده و پیکار ورزیده نبودند از آسیمه سری اوزبکیه و در ماندگی نذر محمد خان به پسر و نوکران خود بغرور افتاده قلعه را بی آنکه چنانچه باید استحکام دهند و لختی احتیاطا توقف نمایند سر مست نبیرهٔ مبارز خان و دولت و چندی دیگر از خویشان اورا با پنجاه سوار تفنگچی باز گذاشته بضحاک برگردیدند - که ازانجا آذوقه و دیگر ناگزیر قلعه داری سرانجام نموده روانه سازند - امیر الامرا بعد از آگهی بر کیفیت حال روانه شدن خود را تا وصول امرائی که بکومک او معین شده بودند موقوف داشته مقرر گردانید که اصالت خان با همراهان پیشتر بصوب غوربند بر آمده درنواحی کابل فروکش کند اگر احیانا اوزبکیه بسوی کهمرد بیایند به غوربند و ضحاک رفته و خلیل بیگ و اسحاق بیگ را همراه گرفته آن گروه شورش پژوه را مالش دهد و الا تا آمدن من دران نواحی درنگ نماید *

نوزدهم جمادی الاولی سال گذشته اصالت خان از کابل بر آمده در جلگی میان قریهٔ ما هرو پای مینار تا رسیدن خبر اوزبک توقف نمود *

بیست و ششم این ماه [جمادی الاولی] امیرالامرا باندیشهٔ آنکه عسکری که بکومک او مقرر شده دیر خواهد رسید و قابو از دست خواهد رفت باتعیناتیان صوبه و تابینان خود بعزیمت تسخیر بدخشان از کابل بر آمده باصالت خان پیوست - پس از نوردیدن دو منزل نکاشتهٔ خلیل بیگ و اسحق بیگ از ضحاک رسید - که صد سوار احدي با شصت افغان از مردم سرمست که بامولت خویش اورا و همرهان اورا بالختی ناگزیر قلعه به کهمرد می بردند - سه کروه از بامیان نوردیده زمام دور بیني و حزم گزینی از دست دادند - و بخاطر فراهم غافل خوابیدند - ناگاه پاس اخیر شب قریب چارصد سوار اوزبک بر ایشان تاختند - از طرفین برخی مقتول و چندی مجروح گشتند - لشکر ضحاک به شنیدن این واقعه بر اوزبک تاخت اورده ازان رو که هنگام گریزباد بگرد اوزبکیه نرسد اثری از یشان درنیافته بضحاک برگردید . امیرالامرا بعد از اطلاع برین ماجری اصالت خان را بسرعت هرچه تمامتر باپنج شش هزار سوار پیش از خود فرستاد و خود نیز کوچ بر کوچ از عقب راهی شد - و در غور بند همه عساکر باهم پیوسته روانهٔ پیش شدند - پس از نوردیدن چهار منزل خبر رسید که قلعهٔ کهمرد را باز اوزبکان متصرف گشتند *

گزارش این واقعه برسم اجمال آنکه چون تقدیر ایزدی و قضاء سرمدی بران رفته بود که درسال آینده همگی ولایت بلخ و بدخشان داخل ممالک محروسه گردد و بالفعل وقت روائي این امنیت نرسیده بود - و بحکم * * بیت *

نادادن کامهاي فرع است دایل

کاندر حق ماش فکر بر اصلی هست

عبد الرحمن دیوان بیگی و تردیعلي با جمعی از اوزبکیه بر سر کهمرد می آیند - قلعه نشینان بي آنکه کار بر ایشان تنگ شود امان گرفته چون گویم نیل بدنامی و شرمساري بر رو کشیده از قلعه بر می آیند - ازانجا که پیمان و ایمان این ناخلق شناسان چون ایمان شان نادرست است الوسات و اویماقات سر راه باشارهٔ این نادرستان دست قتل و نهب و غارت برمي کشایند - و جمعی مقتول و برخی مجروح مي گردند - و سرمست و چندی دیگر زخمي بضحاک می رسند - بعد از سنوح این مقدمه چون خلیل بیگ نزد اصالت خان رفته گزارش نمود که مصلحت مقتضی نیست که چنین لشکر گران درین کوهستان درآید - چه طریق از تنگي چنان دشوار گذار است که اکثر جاها بیش از یک شتر و یک سوار نتواند گذشت و شش هفت روزه راه از آمد شد افواج منصوره که نمانده و از ضحاک تا کهمرد آذوقه نیست مگر آنکه بردارند - و تا تهانه جا بجا نگذارند آمدن غله و متردین بعسکر نصرت پیکر صورت نخواهد بست - و نذر محمد خان بواسطهٔ قرب کهمرد به بلخ همگي سپاه بلخ را بکهمرد فرستاده اگر برای محافظت مسلک در هر تهانه جمعیت کم نگهدارند فایدهٔ مترتب نخواهد گشت - و مردم بسیار از لشکر جدا کردن لایق نمي نماید - اصالت خان نزد امیر الامرا آمده این مقدمات معقوله را باز نمود - صلاح دران دیدند که چون با لشکر عظیم از کابل برآمده ایم پسیچ تسخیر کهمرد بهنگامش باز گذاشته رو بکشایش بدخشان باید نهاد - و قرار

دادند که از راه پنجشیر به بدخشان روانه شوند - درین میان بهادر خان و چندی دیگر از بندهای درگاه معلی که بکومک امیر الامرا مقرر شده بودند بدو پیوستند - در حینی که موضع گلبهار مرکز اعلام ظفر اقسام گشت دولت بیگ تهانه دار پنجشیر باجماعهٔ که از حقیقت آن راه آگاه بودند از پنجشیر رسیده بر گزارد که این راه صعب المرور است اگرچه شتر سبک بار می‌تواند گذشت اما گذار چنین سپاه گران از عقبات و مضایق و رسیدن بسرحد بدخشان بغایت دشوار است - و یازده جا از آب پنجشیر که بی پل گذشتن ازان متعذر است باید گذشت - و درذهاب و ایاب آذوقه باید برداشت - و نیز از لغزش ستوران سپاه بواسطهٔ تردد در کوهسار و سبل ناهموار و قرب ایام بارش برف و سختی سرما هنگام این یساق نیست - بنابران دولت خواهان نزد امیر الامرا فراهم آمده بر گزاردند که اگر درین وقت همگی لشکر ازین راه بملک بدخشان در آید - هراینه از قلت غله وکاه و شدت راه اکثر دواب از کارخواهد رفت - و وقت آن قدر نمانده که کار چنانچه باید بانجام رسد - اگر در آغاز بر آمدن از کابل که اسپان سپاه تاب تردد و توانائی حرکت داشتند بقصد کشایش کهمرد راه نوردیده نمی شد و همت بر انجام این یساق گماشته می آمد نقش مراد برو فق آرزو صورت میگرفت - اکنون مصلحت وقت این است که از لشکر جمعی که اسپان تازه زور داشته باشند برچیده بسر کردگی یکی از بندگان کار طلب باید فرستاد که سبکبار گشته و آذوقهٔ چند روزه بر اسپان خود برداشته به ایوار و شبگیر بسرحد بدخشان درآیند تا هم بر

مداخل و مخارج و مضایق و مزالق آگهي پدید آید - و هم بر حقیقت ملک و غنیم اطلاع حاصل گردد - و هم از الوسات آنجا هر که اختیار دولتخواهي نماید او را بکابل راهی ساخته شود - و هرکه بمخالفت پیش آید او را بقتل و نهب و غارت تنبیه داده آید - و باین راي صائب امیر الامرا باستصواب هوا خواهان دولت ابد میعاد قریب ده هزار سوار از بندهاي پادشاهي و تابینان خویش و بهادر خان همراه اصالت خان تعیین نمود - این گروه کار پژوه جریده با آذوقهٔ هشت روزه در کمال استعجال از راه هندو کوه راهي گشتند - و از پروان بآهنگران و ازانجا بسال اولنگ و صباح آن از کتل هندو کوه گذشته به دو شاخ و ازان منزل پنجم رجب به خنجان در آمده ازان قصبه بچهار باغ و روز دیگر باندر اب و فرداي آن بقریهٔ خانقاه و ازانجا بنو بهار و ازان مکان بسراب و ازانجا پای کتل طول و ازانجا از کتل مسطور گذشته در جلگای پایان کتل و ازانجا باشپدن و ازان مقام بامرر و ازانجا به رخه که حاکم نشین پنجشیر است و ازانجا بکلبهار رسیدند - و در ذهاب و ایاب بسیاري از اسپ و شتر و گاو وگوسفند غنیمت گرفتند - و احشام علي دانشمندي و ایلانچق و کورمکي را با خواجه زادهاي اسماعیل اتائی و مودودي و قاسم بیگ میر هزار اندراب همراه گرفته مراجعت نمودند - و چون کیفیت وقایع مزبور و حقیقت سبل از عرایض امیر الامرا و اصالت خان بشرف اصغاء خدیو دین و دولت رسید گرفتن قلعهٔ کهمرد و سر انجام نا کرده برگشتن و رفتن اصالتخان باین طرز و برگشته آمدنش بسي نا پسندیده افتاد - و

به علیمردان خان امیر الامرا منشور لامع النور شرف صدور یافت که شایسته آن بود که خود با تمام لشکر ظفر پیکر به بدخشان میرفت- و به تسخیر آن می پرداخت-که درین وقت که نذر محمد خان بخود درمانده بود فتح بدخشان بعون آسمانی بکمال آسانی میسر میشد - و فرمان شد که امیر الامرا از سنگ تراش و درود گرو بیلدار و غیرۀ اینان هر قدر در کار باشد برای ساختن راه طول که بهتر نشان داده بودند روانه سازد - نجابت خان و اصالت خان با همرهان به تلثیم سدۀ سنیه فایز گردند - و بهادر خان با امیر الامرا در پشاور تشلاق کند - و راجه رایسنگه با سایر راجپوتان در اتک و رستم خان در رهتاس و قلیچ خان با همرهان در بهیهره که تبول اوست زمستان بگذرانند - و لشکر را آسوده گردانیده آمادۀ کار باشند که هرگاه وقت سواری باشد افواج جهان کشا به تسخیر بلخ و بدخشان تعیین خواهیم فرمود *

شتافتن راجه جگت سنگه بحدود سراب و اندراب و ساختن چوبین قلعه و پرداختن به نبرد اوزبک

چون راجه از کارطلبی و خدمت پژوهی بعرض مقدس رسانیده بود که کمترین آرزو دارد که مصدر خدمتی شود- و میخواهد که از راه طول که بهترین طرق بدخشان است بآن ولایت در آمده بضبط خوست و سراب و اندراب بپردازد - و الوسات و اویماقات آن سرزمین را باطاعت و انقیاد در آورد - و اگر از گمرهی و نا بخردی از ایلی و فرمان پذیری سر بر تابند مالش بسزا دهد - و بدین سبب

جمعیت بسیار از سوار و پیاده از وطن طلبیده ، و امیدوار است که علوفهٔ جمعیتی که بر ضابطهٔ منصب بنده زیاده باشد از سرکار پادشاهی مرحمت شود - و ملتمس او حسب الالتماس امیر الامرا بشرف پذیرائی رسیده بود - و تنخواه طلبید یکهزار و پانصد سوار و دو هزار پیاده که زیاد آورده بود از خزانهٔ کابل مقرر گشته - بنا بران راجه بسرانجام سپاه و دیگر ضروریات این مطلب پرداخته پنجم رمضان از امیر الامرا مرخص شده بکاری که مامور بود رو نهاد و از کتل طول گذشته لشکر همراه را دو جوق ساخت - یکی را با بهاو سنگه پسر خود برسم منغلای پیشتر فرستاد - و دیگری را با خود گرفته بارادهٔ تاخت خوست متعاقب روان شد - و چون ارباب و کلانتران و کد خدایان خوست برین عزیمت مطلع گشته سه چهار کروه پذیره شدند - و راجه را دیده بزبان استکانت و استکانت اظهار ایلی و ابراز یکدلی کرده گزارش نمودند که اگر یکی از بندگان خدیو داد گر درین حدود استوار حصاری ساخته از روی استقامت اقامت گزیند و از ما جز خدمتگزاری و جان سپاری امری دیگر بروی کار آید نهب و غارت گنجائی دارد - ازانجا که راجه را مقصدی جز اطاعت و انقیاد این جماعه و ضبط آن حدود نبود - همانجا دایره کرد - و اینان را بعنایت پادشاهی امیدوار ساخته برای بناء قلعه مکانی استفسار نمود - برگزاردند که اگر میان سراب و اندراب قلعهٔ ساخته شود این هر دو جا با خوست منضبط خواهد شد - فردای آن راجه کوچ نموده و این جماعه را همره گرفته بسراب رفت - و باستمالت ارباب و اهالی آن که استقبال

کرده اظهار فرمان پذیری و دولتخواهی نمودند پرداخته بواسطهٔ بارش برف درانجا سه روز توقف کرد - و چارم روز رو باندراب نهاد - و در وسط سراب و اندراب قلعهٔ محکمی از چوب که دران سرزمین فراوان است بر افراخت - و بروج آن را از سنگ ساخته دو چاه کلان میان آن کند - درین اثنا کفش قلماق و جمعی از اوزبکان که نذر محمد خان بمحاربهٔ راجه فرستاده بود رسیده سپاه خود را سه فوج گردانیدند - دو فوج از سواران و یکی از پیادها - و چون قراولان این خبر براجه رسانیدند از قلعه بر آمده او نیز لشکر خود را سه فوج ساخت - و دو طرف دهنهٔ دره که راه دخول غنیم بود گران چوبها بعرض راه بنهجی که سوار ازان بدشواری بگذرد افگنده محکم گردانید - و پیادهای تفنگچی و تیر انداز در پس آن باز گذاشته ازیکسو خود با فوجی و از طرف دیگر بهاو سنگه پسر او با جوقی بقصد نبرد قیام نمودند - و جمعی را از تفنگچیان بمدافعهٔ پیادهای هزاره که بکوه بر شده بودند فرستاد - و چون لشکر اوزبک از سه جانب رسیده راجه و پسرش از دو سو دست جرأت و جسارت به انداختن تیر و تفنگ کشودند - سپاه اوزبک ستیز و آویز جان بازان هندوستان را تاب نیاورده ره گرای فرار گشتند - و تفنگچیان فراز کوه نیز بضرب بندق سرکوب قلعه را از دست پیادهای هزاره گرفتند - و تعاقب نموده از کوه فرود آوردند - اوزبکیه در جائی که تفنگ نرسیدی رو بروی راجه فراهم آمده از خیره چشمی ایستادند راجه آن دو فوج سوار و پیاده نزد خود طلبیده با همگی سپاه یکبار بران گروه فرصت پژوه حمله آورد - بعد از التهاب نایرهٔ جدال

جمعي از غنيم مقتول و لختی مجروح گشتند - ازين طرف نيز چندي زندگاني فاني در کار خديو دين و دنيا کردند - اوزبکيه از ديد حماست و حميت اين ناموس پرستان سود اين جسارت جز خسارت ندانسته بمساکن خويش بر گرديدند - و چون راجه حقيقت اين ماجری بامير الامرا نگاشته کومک و سرب و باروت بجهت ذخيرهٔ قلعه طلبيده بود امير الامرا سرب و باروت همراه راجروپ پسر او فرستاده سه چهار هزارسوار ازکومکيان کابل وتابينان خودمصحوب ذوالقدرخان وعلی بيگ واسحاق بيگ وفريدون غلام خود بکومک تعين نمود •

بيست و سوم رمضان شب هنگام نزديک دو هزارسوار ازبک و پيادهاي هزاره با کفش قلماق برجمعي که راجه بنگاهبانی راه بردهنهٔ دره بازداشته بود ريختند - و چندی از ابطال طرفين بعد از کشش وکوشش هلاک گشتند - و اوزبکيه درين مرتبه نيز بهزاران خواري و خاکساري راه فرار سپردند - راجه از استواری قلعهٔ چوبين وآذوقه و ديگر لوازم قلعه داري خاطر فراهم آورده چندی از راجپوتان معتمد خودرا با پانصد تفنگچي و چار صد راج پوت بمحافظت حصار گذاشته بيست و پنجم رمضان از راه کتل پرنده بصوب پنجشير مراجعت نمود - وازان رو که در اثنای راه نوردي برف و باد و دمه باعث اتلاف و اهلاک بسياري از اسپ و آدم شد - و از کثرت برف لشکر ازکتل نيارست گذشت - ناگزير درميان راه آن شب بتعب تمام گذرانيد - و بامداد بجائي که هيمهٔ وافر بود برگرديده منزل کرد - درين هنگام

فریدون پیش از کومکیان دیگر با جمعي از تابینان امیرالامرا به راجه پیوست - و اوزبکان قابو جو از شنیدن انسداد راه و برگشتن راجه بقصد جدال و عزم قتال هجوم نمودند - راجه خود در قول جا گرفته راجروپ پسر کلان خود و فریدون را با جمعی دیگر هراول ساخت - بعد از گرمی هنگامهٔ زد و خورد بسیاري از اوزبکیهٔ بی حمیت به تیغ خونریز وسنان مرگ انگیز مبارزان سپاه نصرت دستگاه راه گراي نیستي گشتند - و جمعي از کنداوران دولت ظفر طراز خصوصا چندی از راجپوتان راجه مردانه جان فشانی نمودند ادبار پژوهان تاب نیاورده قدم در وادی فرار گذاشتند - و دلاوران عسکر اقبال بجسارت وجلادت در پي تاخته قریب دو کروه تعاقب کردند - اوزبکیه از هراس آنکه مبادا مبردم قلعه سر راه بگیرند و جمعی از عقب شتافته راه سپرهلاک گردانند - فراز کوه برآمده راه سلامت پل ندامت پیمودند - و بخواري و زیانکاري رو بماءمن نهادند - و راجه آن روز درپاي قلعه منزل نموده روز دیگر براه طول راهي گشته پائین کتل دایره کرد - و بامداد از کوه برف که دران دو سه روز برف آن فی الجمله رو بکمي نهاده بود گذشته بحدود پنجشیر درآمد *

مراجعت موکب معلی از نزهت گاه کشمیر بدار السلطنة لاهور

چارم شعبان رایات اقبال ازنزهت آباد کشمیر بصوب دارالسلطنهٔ لاهور ارتفاع یافت - خدیو هفت اقلیم مهین پادشاهزادهٔ والاتبار

را با صدر الصدور سید جلال و چندي ديگر براه راست پيشتر به بهنبر راهي گردانيده با دولت جاوداني و سعادت دو جهاني از راه شاه آباد نهضت فرمودند تا بتماشای ينابيع آن سرزمين بهشت آئين پرداخته از شاه آباد به هيره‌پور و ازانجا به بهنبر متوجه گردند - سيد فيروز از اصل و اضافه بمنصب هزاري چارصد سوار سربرافراخت - بطالب کليم که در ستايش پادشاه دوران قصيدهٔ گفته بود دويست مهر انعام فرمودند *

نهم [شعبان] بصاحب آباد نزول فيض موصول فرموده سه روز بعشرت کامراني گذرانيدند - وازانجا رکضت نموده شاه آباد را بقدوم ميمنيت لزوم نمودار خلد برين گردانيدند *

چاردهم [شعبان] مقام شد - شب هنگام تماشاي چراغان کنار حياض و انهار آن مکان نزه مسرت و نشاط افزود - و ده هزار روپيهٔ مقرر به نيازمندان رسيد *

پانزدهم [شعبان] ازانجا کوچ کردند *

هفدهم [شعبان] هيره پور مرکز اعلام نصرت طراز گرديد - و در اثناء راه تماشای آبشار اوهر فرح بخش خاطر اقدس گشت - چون بعرض ايستادگان پيشگاه حضور رسيد که ديندار خان حارس قلعهٔ کابل را ايام زندگي بسر آمد قلعه‌داری آن باسد الله برادر او تفويض نموده اورا از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات وهفتصد سوار نوازش فرمودند - راجه کورسين کشتواری را از اصل و اضافه بمنصب هزاري چارصد سوار بر نواخته دستوری مراجعت وطن دادند - درين روز بعد از نزول مظهر اتم

رحمت ایزدی در هیرهپور ابر شورش آغاز نهاده ترشح نمود - شب هنگام بارش درگرفت-فردا درعین باران کوچ شد-و تا وصول بسرای سوخته که درانجا رباط پخته موسوم بخیر سرا از سرکار گردون قباب محفوفهٔ الطاف الهي نواب بیگم صاحب بنایافته باران تند بارید بعد ازان برف آغاز باریدن نمود - پس از رسیدن به پای کتل پیرپنچال تخفیف یافت - درحین نزول به لدهي که ظفرخان بحکم اقدس در وسط بلندی کتل مذکور پتازگي ساخته است برف دربعضی جاهایک وجب و دربرخي محال یک و نیم وجب حجم داشت - جمعي که یک روز پیشتر تا پیشخانه آمده بودند بعرض ارفع رسانیدند که از نصف شب تا دو پاس روز پیوسته بالای کتل برف بارید -و دران شب و روز و فردای آن که کوچ شد تا فرود آمدن از کتل سرماي شدید بود - درین منزل ظفرخان را خلعت و اسپ با زین نقره مرحمت نموده بکشمیر مرخص ساختند *

نوزدهم [شعبان] از پوشانه گذشته دربیرم کله فرود آمدند *

بیست و چهارم [شعبان] لدهي که اسلام خان مابین نوشهرهٔ و بهنبر حسب الحکم ساخته بود منزل اقبال گشت - درینجا مهین پور خلافت که از بهنبر برسم پذیره آمده بودند بادراک دولت ملازمت کامیاب گردیدند - علامی سعد الله خان بعنایت اسپ از طویلهٔ خاصه با ساز طلا نوازش یافت - روز دیگر بهنبر مضرب خیام فلک رفعت گشت - اعظم خان که از متهرا آمده بود بشرف تلثیم سدهٔ سنیه رسیده هزار مهر نذر گذرانید - و صدر الصدور سید جلال و جعفر خان و جمعی دیگر که بعضی بحکم اقدس پیشتر

از کشمیر بدانجا آمده بودند و برخي از تیول و مواطن باستلام عتبهٔ علیه رسیدند - میرزا نوذر پسر میرزا حیدر بن میرزا مظفر صفوي را بمرحمت خلعت و باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدي دو هزار سوار سرعزت بر افراخته قوش بیگی گردانیدند و لهر اسپ خان را باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدي هزار و پانصدسوار - ویادگار بیگ ولد زبردستخان را بعنایت اسپ سر بلند ساختند *

بیست و ششم [شعبان] از بهنپور داد دهان و صید کنان بدار السلطنه توجه فرمودند *

غرهٔ رمضان رستم خان که حکم شده بود که در رهتاس توقف نماید بفرمان اقدس آمده دولت ملازمت اندوخت *

سیوم [رمضان] از دریاي چناب براه پل عبور واقع شد - درین روز نجابت خان و اصالتخان و چندي دیگر از بندهاي درگاه که همراه ایشان رفته بودند ازکابل رسیده بدولت ملازمت فایزگردیدند و اصالتخان صد اسپ ترکي پیشکش نمود - وچون ساعت سعادت اشاعت دخول بدار السلطنهٔ لاهور نزدیك نبود سید جلال جعفر خان و دیگر بندها را از راه راست بدار السلطنه رخصت نمودند وبذات اقدس با برخی از ملتزمان بساط حضور و جماعهٔ که نا گزیر صید و نخچیر اند روزی چند در نواحی حافظ آباد بشکار پرداخته ازان راه متوجه شهر گشتند *

پانزدهم [رمضان] سایهٔ چتر آسمان سا بر دار السلطنه گسترده دیدهٔ آرزو مندان قدوم مقدس را بتوتیاء غبار موکب معلی

منور گردانیدند - درین روز بادشاهزادهٔ عالی نسب مراد بخش بحکم والا از ملتان آمده شرف ملازمت دریافت - و هزار مهر نذر گذرانید - و بعنایت خلعت خاصه سربلند گردید - سید خانجهان نیز استلام عتبهٔ خلافت نموده هزار مهر نذر بنظر اشرف در آورد - راجه جسونت سنگه که از وطن آمده بود بدولت زمین بوس رسید - علامی سعد الله خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب پنجهزاری ذات و دو هزار سوار و بعنایت علم و نقاره - و اصالتخان باضافهٔ هزاری پانصد سوار بمنصب چار هزاری سه هزار سوار سربر افراختند - بمیرزا نوذر صفوی و حکیم محمدداؤد اسپ مرحمت شد - مهیس داس را تهور قلعه دار ارک لاهور دولت ملازمت اندوخت - عبدالکافی برادر اصالت خان بخطاب نوازش خان برنواخته آمد *

بیست و یکم [رمضان] مرشد قلی علیمردان خانی بعنایت خلعت و اسپ وخدمت فوجداری دامن کوه کانگره از تغیر خنجر خان سر افراز گردید - خواجه رحمت الله ده بیدی که برهنمائی بخت بیدار از نزد عبدالعزیز خان بعزیمت بندگی درگاه والا آمده بود سعادت کورنش دریافت - و حقیقت ریختن اوزبکان بر عبدالعزیزخان و تاراج نمودنش که پیش ازین نوشته شد با مقدمات دیگر چون دران مجلس حاضر بود بتفصیل بعرض معلی رسانید - و بعنایت خلعت و منصب ششصدی ذات و صد و پنجاه سوار و انعام چار هزار روپیه مفتخر و مباهی گشت - خواجه فتح الله نقشبندی از ماوراء النهر آمده در سلک بندهای درگاه خواقین پناه منسلک گردید - و بانعام دوهزار روپیه نوازش یافت *

درین ماه [رمضان] سي هزار روپیه برسم هر سال بمحتاجان و مستحقان عطا شد *

غرهٔ شوال خدیو حق پرست بر فیل آسمان هیکل به نماز گاه تشریف برده بعد از ادای آن بدولتخانهٔ مقدس مراجعت فرمودند - و در ذهات و مجي بزر نثار جهانی کامیاب گردید - درین روز گوهر بحر خلافت پادشاهزادهٔ والا مقدار محمد شاه شجاع بهادر را بارسال چهار اسپ از طویلهٔ خاصه یکي با زین طلای مینا کار بسر بلند ساختند - شصت اسپ پیشکش پردلخان قلعه دار بست بنظر اقدس در آمد - حق نظر بدخشي و قاسم بیگ میر هزار اندراب و میرک بیگ خنجاني و دولت بیگ اندرابی و سه کس دیگر از کدخدایان احشام حدود بدخشان که با اصالتخان بآستان عرش مکان آمده بودند هریک بخلعت و منصب در خور سر افراز گشت - و پنجهزار روپیه بهمهٔ ایشان مرحمت شد *

ششم [شوال] محمد جعفر خویش سارو تقی وزیر فرمانروای ایران که بارادهٔ عبودت بدرگاه گردون اشتباه آمده بود دولت کورنش دریافت - و بانعام دو هزار روپیه سر بر افراخت *

هشتم [شوال] پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش چهل اسپ و چار صد شتر پیشکش نمود - بمیر ابو الحسن ملازم عادلخان پانزده هزار روپیه و بهمرهان او دو هزار روپیه انعام شد - چون در پنجاب غله از خشک سالي رو بگراني نهاده بود مبلغ ده هزار روپیه از خزانهٔ خیرات بصدر الصدور سید جلال حواله

فرمودند که باهل استحقاق و احتیاج خصوصا زاویه گزینان برساند - از اصل و اضافه حیات ولد علیخان ترین بمنصب هزاری ذات و هزار سوار - و رایسنگه جهالا بمنصب هزاري ششصد سوار سر بلندي یافتند *

دوازدهم [شوال] معتقد خان بخلعت و صوبه داری اردیسه از تغیر محمد زمان طهراني سر برافراخت *

چاردهم [شوال] رای تودر مل باضافهٔ پانصدي دویست سوار دو اسپه سه اسپه بمنصب هزار و پانصدي هزار و دویست سوار در اسپه سه اسپه مباهي گردید - و بسهرند مرخص گشت - کشن سنگه نبیرهٔ راجه مانسنگه بمنصب پانصدی دو صد و پنجاه سوار سرافراز شد *

هژدهم[شوال] از اصل و اضافه ذو القدرخان بمنصب دو هزاري ذات وهزار و هشتصد سوار - و راجه‌جیرام بمنصب هزار و پانصدی ذات وهزار سوار - و روپ سنگه را تهور بمنصب هزاری ذات و هزار سوار و گوکلداس سیسودیه بمنصب هزاری ذات و هشتصد سوار سر بلند گشتند *

شب بیست و دوم [شوال] سید خان جهان‌که بعارضهٔ فالج تا دو ماه صاحب فراش بود بسفر واپسین رخت هستی بربست - پادشاه قدردان بر رحلت آن بندهٔ تمام اخلاص راسخ الارادت تاسف فرموده از جناب احدیت آمرزش مسالت نمودند - چون سید منصور پسر تیره اختر آن مرحوم بی ظهور باعثی بتخیلات باطله و توهمات لطایله مقارن فوت پدر از درگاه عرش اشتباه فرارنمود خدیو عدالت

گستر بعد از آگهی برین واقعه یادگار بیگ ولد زبردست خان را با جمعی از گرزبرداران براثر او سهرند رویه فرستادند - چه ظن غالب آن بود که بجانب وطن گریخته باشد و حکم شد که بسرعت هرچه تمامتر شتافته هرجا آن گمراه خرد تباه را بیابد مقید ساخته بپایهٔ اورنگ خلافت بیاورد - و چون ازان بی هنجار چنین حرکت بی جا بروی کار آمد هرکدام از دو پسر خرد خان مزبور سید شیر زمان و سید منور را باوجود صغر سن نظر بر خدمات پدر و عنایت خاصی که بران خان مرحوم مغفور داشتند بمنصب هزاري ذات و دو صد و پنجاه سوار سرافرازي بخشیدند - و سید فیروز برادر زادهٔ اورا باضافهٔ پانصدي ششصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار سربلند گردانیدند - و از تابینان آن قدیم الخدمت سی کس در زمرهٔ بندگان درگاه کیوان جاه منخرط گشتند - ازان میان بهار نوحاني بمنصب پانصدي ذات و سه صد سوار - و دیگران بمناصب درخور سرافرازي یافتند *

درین تاریخ سید سالار سید خان جهانی را بفوجداری برخی پرگنات خالصهٔ گوالیار که در تیول سید خان جهان مرحوم بود - و سید عالم برادر اورا بحراست قلعهٔ گوالیار و اضافهٔ منصب افتخار بخشیدند *

بیست ودوم [شوال] بمهین پادشاهزادهٔ بخت بیدار برای خرچ عمارتی که در دارالملک دهلي نزدیک قلعهٔ مبارک مشرف بردریاي جون اساس نهاده بودند دولک روپیه انعام شد - و بدرایی سماء عظمت نوئینان اخلاص آئین زمستانی عنایت فرمودند - مهیسداس راتهور بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه مفتخر

گردید - قاضی طاهر آصف خانی بخدمت بخشیگری واقعه نویسی صوبهٔ احمد آباد مباهی گشته دستوری یافت - یوسف آقای علیمردان خانی بعنایت فیل مباهات اندوخت - بمیر عبد الله ولد میر عارف صفوی سه صد اشرفی و بخواجه زین الدین علی دویست اشرفی و به شاه محمد ولد شاه بیگ خان کابلی صد اشرفی انعام فرمودند - به لعل خان گن سمندر هزار روپیه مرحمت شد *

بیست و نهم [شوال] لطف الله ولد سعید خان بهادر ظفر جنگ باضافهٔ پانصدی دویست سوار بمنصب هزار و پانصدی هفتصد سوار سر بر افراخت - درین تاریخ نور محل زندگانی فانی پدرود نمود - او دختر اعتماد الدوله و همشیرهٔ حقیقی آصف خان خانخانان سپهسالار بود - بعد ازان که بعقد نکاح حضرت جنت مکانی در آمد تصرف مفرط در مزاج آنحضرت کرد - و زمام حل و عقد مهام ملکی و مالی آنچنان بدست اختیار و قبضهٔ اقتدار او در امد که گزارش تفصیل آن سزاوار این صحیفهٔ مکارم و معالی نیست - وچون خاقان ملک طینت اورنگ خلافت را بجلوس اقدس زینت بخشیدند بمقتضای شیمهٔ کریمه سالیانهٔ او دولک روپیه مقرر گردانیدند - او پهلوی مرقد یمین الدوله آصفخان در مقبرهٔ که درزندگانی برای خود بنا نموده بود مدفون گشته - مرقد خان مزبور که غربی روضهٔ حضرت جنت مکانی متصل جلوخانهٔ که پیش دروازهٔ روضهٔ منوره است واقع شده - گنبذیست که از سطح تا پایکار مثمن است بقطر پانزده ذراع - و ازانجا تاشقه قالب کاری - دواضلاع هشتگانهٔ

آن جانب درون هشت نشمین خوشنمای زیب آگین ساخته اند و جانب بیرون هشت پیشطاق هریکی بطول هفت گز و عرض چار و ارتفاع یاز ده بطرح نیم مثمن - ازارهٔ این عمارت جانب درون از سنگ مرمر است - و جانب بیرون از سنگ ابری - و روی کارش اکثری از سنگ مرمر است و لختی از سنگ ابری و سنگ زرد و دیگر سنگهای گونا گون - در چبوترهٔ وصورت قبر که برفراز آن است انواع احجار رنگین پر چین نموده اند - و آیات قرآنی و اسماء الهی بطریق پرچینکاری دران ارتسام یافته - فرش عمارت مزبور باحجار متلونه بآئین گره بندی انجام پذیرفته - بر دور گنبد چبوترهٔ است مثمن بقطرشصت ذراع که سراسر از سنگ سرخ است - و در جهات اربعهٔ آن چهار حوض - هر کدام بطول نه ذراع و عرض هفت و نیم - و این عمارت در وسط چار چمنی مرتب گشته که طول و عرض آن سه صد ذراع است - از جدران اربعهٔ محیط این چار چمن دیوار شرقی همان دیوار غربی چرک جلوخانهٔ روضهٔ حضرت جنت مکانی است - در ضلع غربی این مقبره مسجدیست نزه - و شرقی آن عمارتی قرینهٔ مسجد - در وسط ضلع جنوبی دروازهٔ است رفیع تمامی این عمارت بصرف سه لک روپیه در عرض چار سال مهیا گشته *

دوم شهر ذی القعده عرضه داشت سرو جویبار سلطنت پادشزاده محمد شاه شجاع بهادر مشتمل بر نوید تولد پسر خجسته اختر از دختر اعظم خان و الماس نام با هزار مهر نذر بدرگاه خواقین پناه رسیده نشاط افزای خاطر خورشید مآثر گشت - آن فلذة الکبد را به زین العابدین موسوم گردانیدند *

چهارم [ذي القعده] یادگار بیگ منصور مقهور را که در سهرند دستگیر نموده بود بدرگاه والا آورد - گزارش این ماجری آنکه بعد از فرستادن یادگار بیگ بتعاقب آن محروم العافیت پس از چندی بعرض مقدس رسید که او بسوی لکهی جنگل گریخته - و بدست کروری آنجا گرفتار آمده - بنابران فرمان شد که شفیع الله برلاس که بخدمت توزک می پردازد با جمعي از یساولان رفته او را بیاورد - و از انرو که کروری مذکور از نسبت بذوت خانجهان که رکن رکین این دولت بلند صولت بود بران بی هنجار آشفته کار که از دولت درگریز بود و با بخت در ستیز در نگاهباني چنانچه باید تنگ نگرفته بود - پیش ازرسیدن شفیع الله ازانجا نیز فرار نمود - پس ازان که شفیع الله بآنجا شتافته کروری مزبور را بجهت غفلتی که ازو بروی کار آمد بغضب پادشاهي که نمونهٔ قهر الهي است تهدید نمود او به پیر کمال عم خود کروری پرگنهٔ تهاره مکتوبي باستعجال تمام فرستاده که درین حادثه جان و مال و عرض و ناموس درمقام تلف است اگر بعد از تجسس وتفحص ظاهر شود که بآنجانب آمده است مراسم جد و جهد بتقدیم رسانیده بهر روشي که داند اورا بدست آرد - و خود با شفیع الله بصوب سیوهان که دران سو نیز گمان گریختن بود رفت - اتفاقا پیر کمال بعد از تکاپو بسیار بوسیلهٔ پی‌شناسان دریافت - که آن رهگرای ضلالت از نواحیٔ تهاره بجانب سهرند شتافته است - بنابران بسرعت تمام باجمعیتی که داشت از پي او روان شد - و منصور بی شعور با مغلی و افغاني که همراه داشت بمحنت بسیار حوالیٔ سهرند رسید

و اسپان را بصحرا باز گذاشته زینها را در چاه انداخت - و خود بزی فقیر در باغ حافظ رخنه پنهان شد - و آن دو همراه گمراه نیز تغییر لباس نموده بگوشهٔ خزیدند - پیر کمان چون از پس رسیده آن پی گم کردهای دین و دولت را ندید به یادگار بیگ که تا سهرند هیچ جا خبر در نیافته کیفیت واقعه معروض داشته بود - و احتیاطا برای تفحص آن شوریده حال مانده - خبر کرد - بعد ازان که باتفاق جست و جوی نمودند مردم یادگار بیگ افغانی را که رفیق آن بی توفیق بود گرفته نزد او آوردند - او بعد از تهدید آن بخت برگشته را در باغ حافظ رخنه نشان داد - یادگار بیگ او را گرفته با افغان مقید و مسلسل بدرگاه عالم پناه آورد - و مغلی که با او همراه بود بدر رفت - از روی سیاست پادشاهانه که قوام جهان و نظام جهانیان بآن باز بسته است او را محبوس گردانیدند - و یادگار بیگ از اصل و اضافه بمنصب هزاری ذات و چار صد سوار سر بلند گشت *

نهم [ذی القعده] حیات خان را بعنایت اسپ با زین نقره بر نواختند - و هر کدام از خواجه عبدالرحیم و خواجه محمد رضا و خواجه محمد نازل وجمعی دیگر از خواجه زادهای اسمعیل اتائی را که با اصالتخان از بدخشان آمده بودند داخل بندها گردانیده بخلعت و منصبی مناسب حال سر بر افراختند - وبهمهٔ ایشان چارده هزار روپیه مرحمت شد *

جشن شمسی وزن

روز مبارک دوشنبه چارم ذی الحجه سال هزار و پنجاه و پنجم

مطابق سیوم بهمن جشن فرخنده شمسی وزن انتهای سال پنجاه و چارم و ابتداء سال پنجاه و پنجم از زندگانی جاودانی حضرت خاقانی منعقد گردید - و آن ذات مقدس بطلا و دیگر اجناس معهوده سنجیده آمد - و بوجوه آن اهل استحقاق و احتیاج کامیاب گشتند - درین روز نشاط افروز امیرالامرا علی مردان خان بحکم ارفع از پشاور آمده به تاثیم عتبهٔ فلک رتبه فایز گشت - و هزار مهر نذر گذرانید - و بعنایت خلعت خاصه با نیم آستین سر عزت برافراخت چون نذر شوایت ایلچی نذر محمد خان نواحی دارالسلطنه رسیده بود حسین بیگ و شفیع الله که بخدمت توزک قیام دارند بحکم اشرف اقدس رفته او را بدرگاه معلی آوردند - او بعد از استلام سدهٔ سنیه نامهٔ خان را با نه قطعهٔ لعل و سی و سه اسپ و بیست و یک شتر و دیگر اشیا که برسم ارمغانی فرستاده بود و قیمت مجموع آن سی هزار روپیه شد بنظر اقدس در آورد - و بعنایت خلعت و بکدهٔ مرصع و بیست هزار روپیهٔ نقد و مبلغ چار هزار روپیهٔ دیگر از زر سرخ و سفید نثار وزن مقدس کامروا گشت - درین گرامی جشن علامی سعد الله خان باضافهٔ هزاری ذات بمنصب شش هزاری دو هزار سوار و بعنایت فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و مادهٔ فیل - و صدر الصدور سید جلال باضافهٔ هزاری ذات بمنصب شش هزاری هزار سوار - و راجه بیتهلداس باضافهٔ پانصد سوار بمنصب پنجهزاری چار هزار سوار سربلندی یافتند - راجه پهاژ سنگه که بمنصب سه هزاری سه هزار سوار هزار سوار دو اسپه سه اسپه سرافراز است هزار سوار دیگر او نیز دو اسپه سه اسپه مقرر گشت - نظر بهادر

باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري دو هزار و پانصد سوار و میرزا نوذر صفوی باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاری دو هزار سوار - و مهیس داس راتهور باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدي دو هزار سوار - و عاقل خان باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي هشت صد سوار و حیات خان باضافهٔ پانصدي صد سوار بمنصب دو هزاري ششصد سوار - و انروده ولد راجه بیتهلداس باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار - و از اصل و اضافه گردهرداس کور بمنصب هزاري هفت صد سوار - و خوشحال بیگ کاشغري بمنصب هزاري چارصد سوار - وهریکی از شفیع الله برلاس و رحمت خان بمنصب هزاری ذویست سوار مباهي شدند - پیشکش شایسته خان الماس بزرگي بوزن صد و شانزده سرخ بنظر اقدس در آمد - ازین الماس شانزده رتي سائیده آمد - و وزنش صدرتی ماند - و قیمت صد هزار روپیه مقرر گردید - و خان مذکور بارسال خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا وفیل از حلقهٔ خاصه نوازش یافت - و نگارندهٔ مکارم و معالی این دولت سامي را بعنایت مادهٔ فیل سر عزت بر افراختند - باصحاب غنا و ارباب طرب مبلغ مقرر انعام شد *

هشتم [ذي الحجه] زبر دست خان بخلعت و ضبط سیوستان سر بلند گردید - روز عید اضحی بعیدگاه تشریف فرموده بادای نماز پرداختند - و بعد از مراجعت بدولت خانهٔ والا رسم قربان بتقدیم رسید - و درذهاب و ایاب دامان روزگار بزر نثار

بر آمود - پیشکش نذر شوایت بیست و هفت اسپ و هژده شتر بنظر اقدس درامد - و او بعنایت خنجر مرصع و همرهان او بانعام نه هزار روپیه کامیاب گشتند *

پانزدهم [ذی الحجه] شاه بیگ خان بحکم معلی از میوات آمده دولت استلام سدهٔ سنیه دریافت - بیست و هفت اسپ پیشکش پردل خان از نظر اشرف گذشت - چون محمد حسین ولد میر فتاح صفاهانی تیولدار پنوج تمرد پیشگان کاشیال را که پا از دایرهٔ اطاعت بیرون گذاشته خراج گزاری نمی نمودند با جمعی ازتعیناتیان صوبهٔ کشمیر مالش به سزا داده بود کاشیال به جاگیر او مرحمت شد - و بمیر فتاح که پدر و برادر او در دولت صفویه باین اسم موسوم و مشهور بودند ملقب گشت - و بعنایت خلعت و اسپ نوازش یافته بکاشیال مرخص گردید - بخواجه وفا که با ندر شوایت بارادهٔ بندگی درگاه خلایق پناه آمده بود دو هزار و پانصد روپیه انعام شد *

بیست و چهارم [ذی الحجه] بمنزل امیر الامرا علی مردان خان تشریف گرامی ارزانی داشتند - او بلوازم پاانداز و نثار و سپاس این نوازش والا پرداخته مرصع آلات و افراس نجیبه و اقمشهٔ نفیسه برسم پیشکش گذرانید - و متاع یك لک روپیه بعز پذیرائی رسید - چون بعرض مقدس رسید که راجه جگت سنگه در پشاور رخت هستی بربست راجروپ پسر کلان اورا بارسال خلعت و منصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار از اصل و اضافه و خطاب راجگی و انعام محال وطن که به پدرش نیز عنایت شده بود

و مرحمت اسپ سربلند ساختند - و ضبطچوبین قلعه که پدر او میان سراب و اندراب ساخته بود بعهدهٔ او بازگذاشته حکم فرمودند که از جملهٔ هزار و پانصد سوار و دو هزار پیاده که بکمک پدر او مرحمت شده بود مواجب پانصد سوار و دو هزار پیاده از خزانهٔ کابل تعین میشده باشد *

نهضت عساکر فیروزی بفتح بلخ و بدخشان

همت جهانکشای خدیو دین و دولت و نهمت عالم آرای خداوند ملک و ملت از سر آغاز جلوس اقدس خصوصا ازان باز که نذر محمد خان پای خسران پیما از اندازه بیرون گذاشته بقصد تاخت کابل آمد - و بهزاران بدنامی و ناکامی برگردید - بر تسخیر بلخ و بدخشان که هم ملک موروثی این دودمان خواقین نشان است و هم مفتاح کشایش سمرقند که مستقر سریر عرش نظیر قطب الدنیا و الدین حضرت صاحب قران انار الله برهانه بوده مصروف بود - و همواره درفکر ترتیب مواد این مهم و سرانجام اسباب این یساق می بودند لیکن ازانجا که زمان امضای این امنیت در مشیت الهی که هر شانی را بزمانی و هر زمانی را بشانی باز بسته است نرسیده بود بسبب سنوح بعضی عوایق در حجاب توقف مانده بود - و نیز ازین رو که تیغ جهاد این دولت دیربنیاد بی باعثی از بواعث شرعیه بر ارباب اسلام از نیام بر نیامده است بتاخت و تاراج اوزبکیه که در زی اسلام بودند - و هنوز افعال شنیعه و اعمال قبیحهٔ ایشان بردی روز نیفتاده بود نمی پرداختند - درینولاکه خاطر

حق باظر از نظم و نسق سواد اعظم هندوستان بهشت نشان وضبط و ربط ممالک و مسالک این چار دانگ عالم بجمعیت گرائید - و ارکان امارت نذرمحمدخان متزلزل شد - و بنیان حکومتش متذبذب و در بلخ هرج و مرج پدید آمد - و از قلت استقلال آقا و کثرت استبداد اینی هر دری در باری و هر سری سرداری گشت - و گروه ظلم پژوه ازبکیه و المان بی ایمان بسفک دماء ابرار و هتک استار اخیار و کسر ناموس و اسر احرار آن دیار دست تطاول و تعدی کشوده آنچه یهود و نصاری بر اهل اسلام نه پسندند بروی کار آوردند - چنانچه قبل ازین بتفصیل گزارش یافت - و اینمعنی بر پیشگاه عدالت خدیو اسلام و خداوند انام بشهادت ثقات بثبوت پیوست باغاثت مغمومان ستم کشیده و اعانت مهمومان جوردیده که بر ذمت همت پادشاهان والا جاه لازم و متحتم ست پرداخته پادشاه زادهٔ والا گهر مراد بخش را با پنجاه هزار سوار نبرد جوی هزبر خو و ده هزار پیاده از تفنگچی و باندار و توپ انداز بتسخیر آن دیار و تنبیه گروه بی هنجار تعین فرمودند - و تقسیم امواج فیروزی در صفوف هفتگانه بحضور اقدس چنین قرار یافت - در هر کدام از قول و هراول دوازده هزار سوار و دو هزار پیاده - و در هریک از برانغار و جوانغار شش هزار سوار و دو هزار پیاده - و در هر کدام از طرح جانب راست و چپ شش هزار سوار و هزار پیاده - و در التمش دو هزار سوار - و فوج قول بوجود پادشاهزادهٔ والا گوهر و چار صد کس از امرا و منصبداران که از انجمله است امیر الامرا علی مردان خان و نجابت خان ولد میرزا شاهرخ و میرزا خان پسر شاه

نواز خان بن عبدالرحیم خانخانان و شیخ فرید ولد قطب الدین خان کوکهٔ حضرت جنت مکانی و شاه خان و ذوالقدر خان و شیخ الهدیه ولد کشور خان بن قطب الدین خان کوکه و ملتفت خان ولد اعظم خان که با پانصد سوار از تابینان پدر معین گشته بود و هزار احدي استقامت گروت - و قرار یافت که هنگام آرایش صفوف مبارزت امیر الامرا در یمین و نجابت خان در شمال قیام نموده نبرد آرا گردند - و فوج هراول به چار صد و هفتاد کس از امرا و منصبداران که ازانجمله است بهادر خان و راجه بیتهلداس و راو ستر سال هادا و مادهوسنگه هادا و نظر بهادر خویشگي ومهیس داس ولد دلپت را تهور و سید عالم برادر سید هزبر خان و سیورام کور و روپ سنگه نبیرهٔ کشن سنگه را تهور و رامسنگه راتهور و حیات ولد علي خان ترین و جمال خان نوحاني و محکم سنگه و گوپال سنگه و گوکلداس سیسودیه و علاول ترین و گردهر داس کور و راجه امر سنگه نروري و سید شهاب ولد سید غیرتخان و رایسنگه جهالا و ارجن کور و سید نورالعیان ولد سید سیف خان و سید محمد نبیرهٔ سید قاسم و مهیس داس دیگر که او نیز را تهور است و محمد قاسم ولد هاشم خان بن قاسم خان میر بحر که بخدمت میر آتشي مفتخر است واحداد مهمند و سجان سنگه سیسودیه و کشن سنگه تونور و راو روپ سنگه چندراوت و کرپا رام کور واوگرسین و اندرسال و تلوکچند و چندر بهان نروکا و سنکرام کچهواهه و سید شاه علي و سید مقبول عالم و همیر سنگه سیسودیه و پهاڑ نوحاني و پرتهي سنگه کچهواهه و پیم چند نبیرهٔ رای منوهر و دانیداس میرتیه و

گوبنداس خاندوراني رسيده اجميري و باوي چوهان وزارت نراين داس سيسوديه و هزار سوار تفنگچي انتظام يافت - وسرداري مسلمانان به بهادر خان و پيشوائي راجپوتان براجه بيتهلداس مقرر گرديد - برانغار بچارصد وشصت کس از امرا ومنصبداران که ازانجمله است قليچ خان و شاه بيگ خان و راجه ديبي سنگه بنديله و اهتمام خان وخنجر خان و ترکتاز خان و مقصود بيگ علي داشمندي با ساير داشمنديان و هفتصد سوار احدي و تفنگچي منتظم گشت - و باشليقي اين فوج بقليچ خان تفويض يافت - و جوانغار بدوصد و پنجاه کس از امرا و منصبداران که ازانجمله است رستم خان و دولت و خان ولدالف خان و مراد قلي سلطان ککهر با اکثر ککهران و نور الحسن بخشي احديان و دو هزار سوار احدي و تفنگچي انضباط گرفت - و طرح دست راست به اصالت خان و سه صد و هفتاد و نه تن از امرا و منصبداران که از انجمله است راجه رايسنگه ولد مهاراجه وراجه راجروپ و راجه جيرام ولد راجه انوپ سنگه و سيد اسدالله و شادمان پکهلي وال و جگرام و راجه بهروز وعجب سنگه ولد ستر سال و سيد چاون و چتر بهوج چوهان و کشن سنگه کچهواهه و نذير بيگ عبد الله خاني و جلال الدين محمود درازي و خوشحال بيگ ولد عوض خان قاقشال و سيد محمد مهدي و هفت صد سوار احدي تفنگچي منضبط گرديد - وطرح دست چپ بخليل الله خان و دويست و پنج کس از امرا و منصبداران که ازانجمله است راجه پهاز سنگه بنديله و سعادت خان نبيرهٔ زين خان و چندرمن بنديله و صف شکن ولد ميرزا حسن صفوي و خليل بيگ و

خوشحال بیگ کاشغري و جبار قلي ککهر و غضنفر ولد الله ویردي خان و خواجه عنایت الله و خواجه عبدالعزیز ولد صفدر خان وهاشم بیگ کاشغري و تولک بیگ کاشغری و رستم بیگ کولابي و بهو جراج و محمد زمان ارلات و میر مقتدی و الله دوست کاشغری و ابراهیم حسین ترکمان و هفت صد سوار احدي و تفنگچی مستقیم گشت و التمش به میرزا نوذر ولد میرزا حیدر بن میرزا مظفر صفوي و لهراسپ خان ولد مهابت خان و سید محمد ولد خان دوران بهادر نصرت جنگ و صفي قلي ترکمان و کرشاسپ و خدا دوست ولد سردار خان و جمعی دیگر از بندهاي منصبدار محکم گردید *

و روز شنبه سلخ [شهر ذي الحجه] مطابق بیست و نهم بهمن پادشاهزادهٔ والاتبار و امیر الامرا را با اکثر امرائي که دولت اندوز حضور بودند رخصت نموده مقرر فرمودند که در ملک ککهران و حسن ابدال و اتک و آن حدود هرجا علیق و قضیم وافر باشد فروکش کنند - و بعد ازان که نو روز عالم افروز کوه و صحرا سبز گرداند و هواي کابل و کوهستان آن نواحي باعتدال گراید برخی از لشکر نصرت پیکر در خدمت پادشاهزادهٔ جهانیان براه پشاور و لختی براه پنگش بالا و پایان روانه شده درکابل بیک دیگر به پیوندند تا هم کاه وغله بفراواني می رسیده باشد و همچنین حشري گران و لشکری بي پایان از مضایق و مزالق مصاعد و مهابط شوامخ جبال بآساني گذاره شود - و پس ازان که مواکب کواکب شمار در کابل فراهم آیند قلیچ خان و خلیل الله خان و میرزا نوذر با افواج سه گانه که بسرکردگي ایشان متعلق است از راه آب دره بکهمرد رفته نخست

حصار آنرا و بعد ازان حصن غوري را بتصرف در اورند - و بعد ازکشایش این دو قلعه بملازمت پادشاهزادهٔ گرامي نژاد برسند و پادشاهزادهٔ والا تبار و امیر الامرا پانواج چارگانه از راه طول راهي گشته بتسخیر قندز و توابع آن بپردازند - وچون ولایت بدخشان بتصرف اولیاء دولت درآید تسخیر بلخ وجههٔ همت گردانند - هنگام رخصت پادشاهزادهٔ عالی نسب را بعنایت خلعت خاصه با نادري طلادوزي و یک لعل بیش بها بادو مروارید که بر سرسي بندند و طرهٔ مرصع الماس گران ارز و جمدهر مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع و باضافهٔ هزار سوار بمنصب دو ازده هزاري ده هزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه و بمرحمت صد اسپ ازان میان دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین مرصع دیگری با زین طلاي مینا کار و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و جل مخمل زربفت و مادهٔ فیل و هفت لک روپیهٔ نقد بعنوان مساعدت سر بلند ساختند - و امیر الامرا علي مرادن خان بعنایت خلعت خاصه و جیقهٔ الماس ثمین و خنجر مرصع با پهولکتاره و شمشیر مرصع و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا ومطلا و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و جل مخمل زربفت و مادهٔ فیل مفتخر گشت - و به اسمعیل بیگ پسر او خلعت و جیقهٔ مرصع و فیل - و به نه کس از همراهانش خلعت عنایت فرمودند - و قلیچ خان و رستم خان و نجابت خان و اصالت خان دراو ستر سال بمرحمت خلعت خاصه و جمدهر مرصع و اسپ و نظر بهادر بخلعت و اسپ و فیل - و میرزا نوذر بعنایت خلعت و اسپ و نقاره - و شاه بیگ خان و میرزا خان و لهراسپ خان و

سید عالم و شیخ الهدیه و سیورام کور و روپ سنگه و رام سنگه راتهوران وصف شکن ولد میرزا حسن صفوي و سید محمد ولد خانه‌دوران بهادر نصرت جنگ و گوکلداس بیسودیه و گردهر داس و راجه امر سنگه نروري و راي سنگه جهالا و سید شهاب و سید محمد و سید ذوالعیال سادات بارهه و ارجن و خوشحال بیگ کاشغري و شادمان پهکلیوال بمرحمت خلعت و اسپ - و دیگران بعضي بمرحمت خلعت - و لختی بعنایت اسپ - عزافتخار اندوختند - و شیخ الهدیه باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب دوهزاري هزار سوار و بخطاب اخلاص خان نامور گردید - و خدمت دیوانی لشکر نصرت اثر بکفایت خان - و خدمت بخشیگري به ملتفت خان - و داروغگی داغ و تصحیحه به شمس الدین ولد مختار خان مفوض گردید - بهادر خان را که در پشاور بود خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکتاره و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا و فیل از حلقهٔ خاصه مصحوب اصالت خان فرستاده سر بلند گردانیدند - و دوهزار اسپ از سرکار خاصه همراه لشکر کردند - که برخی به احدیان و تفنگچیان اسپ طلب و تتمه بامرا و منصب دارانی که اسپان درکار داشته باشند برسم مساعدت بدهند - تا از تا بیفتد اینان اسپ هرکه سقط شود عوض بیابد - و از اصل و اضافه منصب راو روپسنگه چندراوت هزاري ذات و هزار سوار - و منصب راي سنگه جهالا هزاری ذات و هفت صد سوار مقرر گشت - بقیهٔ احوال در محلش گزارش خواهد یافت *

غرهٔ محرم سنه ۱۰۵۶ یادگاربیگ ولد زبردست خان باضافهٔ

پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدي پانصد سوار و بخطاب جان نثار خان بلند پایگي یافت *

هفتم [محرم] فدائي خان از گورکپهور آمده باستلام عتبهٔ سنیه سعادت اندوز گردید - و یک فیل پیشکش گذرانید - عنایت الله ولد ظفر خان بعنایت فیل سر بر افراخت - بخواجه فیض الله برادر خواجه حسن ده بیدي دو هزار روپیه - و بمیر هاشم و خال محمد و صادق بیگ و فولاد بیگ چار هزار روپیه عنایت شد - و ده هزار روپیهٔ مقرر این ماه به محتاجان عطا فرمودند - چون بعرض مقدس رسید که بعضي تهي دستان صوبهٔ پنجاب از گرانی غله اولاد مي فروشند مظهر اتم رحمت الهی فرمان داد که هرکه فرزند بفروشد بها را از سرکار خاصهٔ شریفه باو داده فرزند را نیز باو واگذارند - و بشمول این مرحمت جمعي کثیر از اندیشهٔ فوت و شدت جوع و محنت جدائي فرزندان که درین هنگام اصعب مصایب امت رهائی یافتند - و حکم جهان مطاع بصدور پیوست که هر روز در ده جا لنگر ساخته آش مبلغ دویست روپیه بفقرا قسمت نمایند *

پانزدهم [محرم] منزل مهین پور خلافت بورود میمنت آمود نمودار بهشت برین گردید - آن والا گهر مراسم پا انداز و نثار بتقدیم رسانیده جواهر و مرصع آلات و اقمشهٔ نفیسه برسم پیشکش گذرانیدند - ازان میان متاع قریب یک لک روپیه شرف پذیرائي یافت *

بیست و دوم [محرم] بمیر عبدالله صفوي دویست مهر مرحمت

شد - درین ایام مرشد قلي نوجدار دامن کوه کانگره قلعهٔ تاراگده را حسب الحکم از تصرف منسوبان راجه جگت سنگه برآورده متصرف شد - تفصیل این اجمال آنکه بعد از درخواست هواخواهان دولت روز افزون اگر چه معاصی و اجرام راجهٔ مزبور که از ضلالت و جهالت چندي سر از طاعت اولیاي سلطنت بلند دولت برتافته بود بعفو مقرون ساخته قلعه را بعد از انهدام جدران بوی مرحمت فرموده بودند - و بالتماس او عمارات درون حصار باز گذاشته چنانچه در اثناي وقایع سال پانزدهم نگارش یافت - اما چون گذاشتن چنین معقل حصین و هویل متین که از ارتفاع کوه و صعوبت راه تسخیر آن متعذر است بدست مرزبانان فرصت جوي شورش خو از دور بیني و حزم گزیني بعید بود بعد از فوت راجه فرمان معلی بنام مرشد قلي عز صدور یافت که پیش از آگهی متعلقان راجه بتاراگده رسیده آنرا از تصرف منسوبان او بر آورد - و هفدهم فدائی خان نیز از پیشگاه قوایم سریر جهانباني بایلغار رخصت یافت که در انصرام این مهم کوشیده مردم را ازانجا گسیل سازد - و حقیقت بایستادگان سدهٔ سنیه معروض دارد تا یکي از بندگان معتمد بنگاهبانی آن فرستاده آید - مرشد قلي پیش از وصول فدائي خان بدوازده روز قلعه را متصرف گردید و پس از پیوستن فدائي خان حصار را با برخی اشیا بدو سپرده روانهٔ دامن کوه کانگره شد و چون اینمعني از عرضه داشت فدائي خان بمسامع حقایق مجامع رسید بهادر کنبو را بعنایت خلعت و اسپ سربلند گردانیده به نگاهبانی آن حصن حصین دستوري دادند *

گزارش نوروز

درین هنگام که بخت بیدار و دولت کارگزار مژدهٔ نصرت و نوید فیروزی میرسانید - بعد از گذشتن دو گړي از شب چهار شنبه سیوم ماه صفر سنه هزار و پنجاه و شش *

جمشید سریر چرخ چارم * بخشندهٔ نور هفت طارم

لواي اعتدال به بیت الشرف بر افراخت - فردای آن خدیو جود گستر سریر کامرانی را بجلوس مقدس پایهٔ آسماني بخشیده دست انعام و افضال و پر و نوال برکشودند - و نذر شوایت ایلچي نذر محمد خان را بعنایت خلعت و انعام بیست هزار روپیه کامیاب گردانیدند - میر ابوالحسن ملازم عادلخان را بخلعت و اسپ با زین نقره و فیل سر بر افراخته رخصت بیجاپور فرمودند - و برای سربلندی عادل خان خلعت خاصه و جمدهر مرصع گرن ابها باپهولکتاره و سپر خاصه مرصع بند و بار و صد پارچه از نفایس اقمشهٔ احمد اباد و کشمیر همراه او فرستادند - مطلب ولد معتمد خان از تغیر میر عبد الکریم بخدمت بخشیگری و واقعه نویسي و داروغگي عمارت و میر بحری دارالخلافه و اضافهٔ منصب سر برافراخته بدان صوب مرخص شد - خلیل الله خان را بخلعت و جمدهر مرصع و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین مطلا بر نواخته رخصت لشکر فیروزی دادند - و عاقل خان را بعنایت خلعت و بخشیگری دوم و منصب دو هزار و پانصدی ذات و هزار سوار از اصل و اضافه و خدمت عرض وقایع صوبجات از تغیر ملا علاء الملک مباهی گردانیدند - و ملا

علاء الملک بمرحمت خلعت و خدمت میرسامانی از تغیر عاقل خان و باضافهٔ پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی دو یست سوار سر افتخار برافراخت - حسین بیگ خویش امیر الامرا را بخلعت و منصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه نوازش نموده آخته بیگی گردانیدند - سید بهادر را بعنایت خلعت و خدمت توزک از تغییر جان نثار خان و اضافهٔ منصب بر نواختند - به نذر شوایت دو مهر یکی دو صد تولگی و دیگری صد تولگی و دو روپیه بهمین وزن انعام شد *

هفدهم [صفر] بساعت مختار حکم شد که پیشخانه را بصوب کابل برآورند - چون محمد قاسم میر آتش به یساق بلخ معین گشته بود مظفر حسین بخلعت و خدمت داروغگی توپخانهٔ رکاب والا و کوتوالی اردوی معلی سربلندی یافت *

ارسال جان نثار خان برسم رسالت به ایران

چون پیوسته میان خواقین این دود مان سلاطین نشان و فرمان روایان سلسلهٔ صفویه ابواب اتحاد و وداد مفتوح بود - و بآبیاری ارسال اسفار و سفرا و اهدای تحف و هدایا چمن اخلاص این دو خاندان والا مکان شاداب و سیراب - هر چند شاه صفی در اواخر ایام سلطنت از قلت تجربه و دیگر موجبات غفلت و غرور مصدر بعضی اندیشهای بی جا و سگالشهای نا سزا که باعث رنجیدن بل رنجانیدن باشد گشت - اورنگ آرای جهانبانی حضرت خاقانی با آنکه استغنا و استعلا بمرتبهٔ است که مزیدی بران

متصور نیست - و آنچه قصارای آرزوی اکثر سلاطین عالیجاه و قضوای امید بیشتر فرمان گزاران والا دستگاه است - بندگان این درگاه خلایق پناه را میسر است - بعد از ارتحال شاه مذکور نه پسندیدند که سلسلهٔ مضافات و رابطهٔ موالات که از دیر باز موکد است یکباره گسیخته شود - بنابران مقرر ساختند که جان نثارخان را که از خانه زادان آداب دان مزاج شناس است بتعزیهٔ شاه صفی و تهنیت پسر او که بنام جدش شاه عباس مسمی است بفرستند *

و هژدهم این ماه [صفر] او را بخلعت و جمدهر مرصع و باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاری پانصد سوار و دو اسپ یکی عربی با یراق طلا دیگری از خانه زادان سرکار والا با زین مطلا و فیل سر افراز ساخته دستوری دادند - و حکم شد که متکفلان مهمات سرکار گردون آثار طلب دو سالهٔ او و همرهان او را نقد از خزانهٔ عامره تن کنند - و مصحوب او گرامی مراسله متهی از مراسم تعزیت و منبی از لوازم تهنیت که علامی سعد الله خان باسر ارفع اعلی انشا نموده و نقلش درین صحیفهٔ اقبال نگرش می یابد - با لختی مرصع آلات و پنجهزار پارچه از انواع امتعه نفیسهٔ ممالک محروسه که قیمت مجموع سه لک و پنجاه هزار روپیه بود ازانجمله مرصع آلات یک لک روپیه و سایر امتعه دو لک و پنجاه هزار روپیه برسم ارمغانی ارسال فرمودند *

نقل نامه

هزاران ستایش و گونا گون نیایش ذاتی را سزد که نه در کبریای

نبیلهٔ او حد را بار - و نه بآلای جزیلهٔ او عد را کار - نه احسان جسیمش را رادی - و نه افضال فخیمش را صادی - و فراوان منت منعم بی عوض و مفضل بی غرض را رسد که امتیاز بخشید نوع انسان را از هرچه بافق وجود رسیده در بدو تکوین و ایجاد - باضافهٔ نعمت ادراک و استعداد - پس بر گزید جمعی را بتفاوت درجات برونق استعدادات بکرامت فرمودن مرتبهٔ رسالت و عنایت نمودن منزلت سفارت برای بیان سبیل رشاد و تبیان طریق سداد عطا فرمود - سلاطین عدالت آئین و خواقین صواب گزین را خلعت خلافت و کسوت نیابت بجهة اجرای مامورات ناموس اکبر نقل و امضای مقتضیات قسطاس اعدل عقل - وضبط و ربط بلاد - و اصلاح حال عباد و دفع فتنه و فساد - و درود نا محدود - و سلام غیر معدود - از حضرت معبود - بر نقطهٔ دایرهٔ وجود - دایرهٔ نقطهٔ کرم و جود - صاحب حوض مورود - مالک مقام محمود - مخصوص و منفرد از گروه قدسی شکوه انبیا و رسل برسالهٔ کافه و دعوت عامه و تقوی بدلائل متکاثره - و معجزات مستمرهٔ وافره - و تحلی بفضایل علمیه نهایته از احصا - و عملیهٔ خارجه از استقصا - قافله سالار رهنمایان رهنمای قافله سالاران - مبشر منعوت - جامع جوامع نعوت - موخر مقدم - پس آیندهٔ پیش قدم - و برآل اطهار او که مرایای حقایق معارف - و منبع ذوارف عوارف - و مخزن اسرار نبوت - و مظهر سرایر ولایت - اند - و بموجب خطاب مستطاب - إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً - ساحت مجد ایشان از دناءت مبری - و از لوث دناست معری - است - و بر

اصحاب ابرار او که آبروی دین - و سبب لمعان نور یقین - و حافظان شریعت غرا - و ناقلان طریقت بیضا - و رافعان قواعد اسلام - و هادمان اساس کفر و ظلام - اند - خصوصا خلفاء راشدین مهدئین - که عناصر اربعهٔ دین حنیف - و چار رکن ملت منیف - و فانیان بقای مطلق را قاده و قدوه - و مستهلکان حق را ساده و اسوه اند - و هرکدام بموجب نصوص محکمهٔ قطعیة الدلالة - و احادیث صحیحهٔ یقینیة الافادهٔ معنعنهٔ متصله - بروایت عدلی از عدلی - و حکایت ثقهٔ از ثقهٔ - بسبب اختصاص بسجیهٔ رضیه - و شیمهٔ مرضیه - بمنزلتی متفرد و منقبتی متوحد - و بقدری که قدر آنرا خداوندان قدر دانند - ممتاز - و بفضلی که فضل آنرا خداوندان فضل شناسند ممتاز باد - برآگاه دل مآل سگال حقیقت پیوند - و بخرد حق شناس هوشمند - مخفی نیست - که خالق اشباح - و باری ارواح - را جل شانه و عظم برهانه - در ایقاع هر فعلی دقایق حکم است که نظر دور بین را بادراک آن آشنائی نه - و در ابداع هر امری لطایف مصالح است که گوهر شب چراغ خرد را در درک آن روشنائی نه پید است - که علم حادث را بقدیم مجانستی و متناهی را بغیر متناهی مناسبتی نیست - پس پیش آمد مکروه به تسلیم و رضا اولی - و استقبال مرغوب بشکر و سپاس احری - لهذا در واقعهٔ هایله و حادثهٔ نازلهٔ رحلت خسرو جم جاه جعل الله الجنة مثواه - ازین دار بی مدار پر خمار - بنزهت سرای بقا و قرار - که بمقتضای عدم استماع مواعظ بلند و نصایح سودمند مندرجه در نامهٔ مرسل محبوب صفدرخان که در معنی آب حیات

جاودانی بوده از چشمه سار راستی و راست گفتاری - و غذای روحانی از شاخسار درستی و درست کرداری - و خاطر حق بین حقیقت گزین را در افاضهٔ آن جز مراعات نسبت پدر فرزندی و محافظت قول نبی هادی - که نص مشحون بحکمت الدین النصیحه باشد - غرض منظور نظر فراز پرواز نه - و اتباع اقاویل نادانان دانا نمای هنگامه جو - و سفیهان جهل انتمای بی صرفه گو - که همت پست این همنشینان بد سرشت گرمی بازار خویشتن است نه اندیشهٔ مآل کار ولی نعمت خویش - بافراط در ارتکاب آنچه اجتناب ازان منتج آگهی و هوشیاری در دنیا - و مثمر فلاح و نجاح در عقبی - است - و تحرز ازان همه کس را زیبا لا سیما از طبقهٔ فرمان روایان معدلت اقتضا - و صدر نشینان ارایک اعتلا - که غایهٔ وجود این برگزیدهای پروردگار - و بزرگ کردهای آفریدگار - انتظام سلسلهٔ کائنات و محافظت و نگاهبانی مخلوقات است - نه بالذات فانی پیوستن - و در مستلذات جسمانی فرو رفتن - و محتاج بنگاهبان گشتن - وقوع یافته - بر مقدمهٔ مقررهٔ وجوب تلقی تقدیرات مقدر بی مثال - و عادات حاکم بی زوال - از تعقیب هر نوشی به نیشی - و هر بهاری بخزانی - و هر قبولی بدبوری - بصبر مستتبع اجر و رضای مستوجب حسن جزا حواله میرود - و بنابر نمودت قدیمه و خلت مستمره که در عالم اشباح ظل معرفت ازلیهٔ عالم ارواح است - و میان خواقین خلافت تزئین این والا خاندان و سلاطین نصفت آئین آن عالی دودمان نسلا بعد نسل بتوارث حب متحقق - بمبارکباد جلوس میمنت مانوس آن فرزند

زادهٔ برخوردار کامگار نامدار بلند مقدار بهین گوهر درج دولت و عظمت - مهین اختر برج شوکت و سلطنت - نقاوهٔ اصلاب طیبین - سلالهٔ اسلاف طاهرین - پرداخته مي شود - مهیمن متعال و قادر ذوالجلال این جلوس میمون را بران صفوهٔ دودمان صفوي - عمالهٔ خاندان مرتضوی - مبارک و فرخنده گرداند - و از شناخت مقدار و ادای حقوق فریق سپاس گزار - وترحم وعفو زلات بارشاد بیان عظیم الشان اَلرَّاحِمُوْنَ یَرْحَمُهُمُ الرَّحْمٰنُ اِرْحَمُوْا مَنْ فِي الْاَرْضِ یَرْحَمْکُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ و ترک تعصبات و اغماض عین از مآثم بر حسب اقتضاء حکمت و اعراض و صفح از جرایم بر طبق تقاضای مصلحت - مجملا ایثمار بمامورات بهدایت اوامر الهی - و انزجار از منهیات بدلالت کلمات نواهی - حظی وافي و نصیبي کافي کرامت فرماید - و از تقدیم مراسم شباني - و اقدام بر لوازم پاسباني * که مقصود از سلطنت و فرمان فرمائي - و معنی ابهت و کشور کشائي - امت - بهرهٔ کامل عنایت کند - و چون بموجب کلام با نظام صحیح اللفظ حسن المعني منطوق سر دفتر اهل بیان - اشرف بني عدنان - کُلُّکُمْ رَاعٍ وَکُلُّکُمْ مَسْئُوْلٌ عَنْ رَعِیَّتِهٖ - روز پاداش سوال بقدر مکنت شود - و پرسش باندازهٔ قدرت رود - رستگاري از سخط باری در اجل بتوفیق حق آن مربوط بایددانست - و رسیدن به برخورداري باقتضای مصدوقهٔ وَ اَمَّا مَا یَنْفَعُ النَّاسَ فَیَمْکُثُ فِي الْاَرْضِ - بتادیهٔ آن منوط باید شناخت - پوشیده نماند که چون از کمال وداد و اتحاد آن ملک و منصوبان آن دولت را از خود میدانیم - و یقین که تحقق اینمعني ازان جانب بطریق اولی خواهد بود - بنابران نگارش می یابد - که

معلوم هر قاصی و دانی است که التجاء یار وفادار علیمردان خان امیر الامرا بدین درگاه آسمان جاه اضطراری بوده نه اختیاری - چه ازو در برابر جمیع احکام صادره ازان سدهٔ سنیه از فرستادن پسر و غیر آن جز سمع و طاعت و انقیاد و اطاعت امری سر بر نزد - جای آن بود که بدیدبانیٔ شناسائی و رهنمائی رسائی آفرین رفتی - و تحسین جلوه دادی - چون برخلاف آن از یافه دریائی و هرزه سرائی و گونا گون تزویرات - و رنگارنگ تسویلات - نو دولتان حسد سرشت - غرض پرست - که رواج خود در کساد عزت یافتها و بر کشیدهای قدیم شناسند - خاصه چنین کسی که جد امجد آن قرة العین که نقاوهٔ سلسلهٔ صفویه - وزبده و خلاصهٔ این طبقهٔ علیه بودند - اورا بآبای ثانی می نوشته باشند - بجای تحسین تهجین و در مکان حسن جزا شکاش یاسا - قرار گرفت - او اضطرارا باعتصام عروهٔ وثقای این فکر صواب که این سلطنت را ازان دولت هیچگونه جدائی نیست پناه باین بارگاه که ملاذ عالمیان و ملجاء جهانیان است آورد - و این امور اسباب ظهور عنایات نمایان و مراحم بی پایان در بارهٔ مشار الیه گشت - اگرچه چار پسر خان موصی الیه از خدمت گزاران این والا درگاه اند - اما چون خواهش خاطر قدسی سرایر این است که حقیقت یگانگی و محبت فیما بین معلوم جهانیان گردد - و کالشمس فی رابعة النهار وضوح یابد - متوقع آن است که اینمعنی برخصت فرزندی که دران استان دارد بروی روز افتد - و اهلیت و یگانگی را روز بازار دیگر گردد - و مبانیٔ یکجهتی و یکرنگی را استحکام - و قوایم یکتائی و یکتا دلی را انتظام پدید آید -

و جهات و نسب سابقه را تاکیدی و تشئیدی - و موالات و مودت لاحقه را تاسیسی و تمهیدی - شود - ازانجا که خاطر قدسی مظاهر بسبب تحقق ابوت علیا - نسبت بآن فرزند زادهٔ عالی وساده تعلق تمامی باطلاع بر حال خیر مآل دارد - شجاعت نشان جان نثار خان را که از خانه زادان معتمد فدوی است - و پیوستهٔ برجوع خدمات اعتماد طلب سر بلند - و در اکثر اوقات شرف اندوز حضور سرامر نور رخصت آن صوب با صواب فرموده شد - که این نامه که سر نامهٔ حکمت و موعظت و هدایت و نصیحت - و متضمن مقدمات محبت بار و کلمات صداقت آثار است برساند - مترقب این است که او بعد از گذارش آنچه بادای آن مامور گشته مقضی المرام بسرعت تشریف رخصت انصراف بیابد - که ضمیر مهر آئین محبت آگین را شوق تامی و اشتیاق تمامی بسوی آنست - که بزودی هرچه زیاده تر و سرعت هرچه تمامتر کیفیت احوال خجسته مال و اوضاع و اطوار آن بر خوردار نامدار انکشاف یابد - هر گونه امری که باعث زیادتی استقرار آن کامگار بختیار بر سریر سلطنت آن دیار باشد بی حجابانه بدان اشارت رود - و هر نوع معاونت لازم نشاهٔ دوستی که بخاطر گرامی رسد بی تکلفانه اظهار آن جلوهٔ استحسان دهد که انشاء الله تعالی در انجام آن مساعی مشکوره چنان پرتو ظهور خواهد بخشید - که معنی دوستی و حقیقت درستی دوستی بر جهانیان واضح گردد - و سپس مسلک انهای وقایع یومی و منهج ارسال رسل و رسایل برسبیل تتابع و توالی مسلوک باشد -

ازهار حدایق آمال و آماني بنسایم یزداني شگفته و خندان باد *

انتهاض رایات جهان کشا از دار السلطنة لاهور بدار الملک کابل

روز پنجشنبه هژدهم ماه صفر مطابق شانزدهم فروردین بعد از سپري شدن یازده و نیم گری خاقان ممالک گیر مقارن دولت و اقبال و مقترن حشمت و جلال برگلگون فلک خرام ثریا ستام از دار السلطنة لاهور بصوب دار الملک کابل توجه فرمودند *

نوزدهم ماه مذکور ازنواحی دار السلطنه جعفرخان بصوبه‌داری پنجاب و بهرام برادر او بخدمت بخشیگری و واقعه نویسی آنجا و نامدار ولد خان موصی الیه بمنصب پانصدي ذات و صد سوار سر برافراخته - و هر کدام بمرحمت خلعت نوازش یافته مرخص گشتند - و قلعه داری ارک لاهور بسر انداز خان تفویض یافت *

بیستم [صفر] جهانگیر آباد بنزول اقدس منزل سعادت گردید - فرداي آن که روز شرف نیر اعظم بود اعظم خان را که پانصد سوار از تابینان خویش با پسر خود ملتفت خان بمهم بلخ و بدخشان روانه نموده بود بسبب کبرسن از سفرکابل باز داشته حکم فرمودند که بکشمیر رفته تا معاودت رایات فیروزی دران نزهت کده اقامت گزیند *

بیست و چهارم [صفر] کنور رامسنگه ولد راجه جي سنگه با پانصد سوار از وطن آمده دولت تلثیم آستان کیوان مکان اندوخت - و یک فیل پیشکش نمود - و بعنایت خلعت و منصب

هزاری ذات و هزار سوار فرق طالع بر افراخت - ملا عبد الحکیم را خلعت و دویست مهر عنایت نموده بسیالکوت موطن او رخصت فرمودند *

بیست و هفتم [صفر] اعلام ظفر طراز از جهانگیر آباد بمنزل پیش بلندي گرا شد - و چون حرم محترم فروغ افزاي دودمان خلافت مهین بادشاهزادهٔ بلند قدر را عارضهٔ شدیده طاری گشته بود حکم مقدس بصدور پیوست - که آن درة التاج جهانباني تا حصول صحت بیمار و وصول یرلیغ طلب در جهانگیر آباد توقف نمایند - و حکیم مومنا بمعالجه دستوري یافت - و سلطان نظر را بجهت وقایع نگاری با مهین‌پور خلافت گذاشته داروغگي داغ از تغییر او بمیر محمود صفاهاني مفوض ساختند *

بیست و نهم [صفر] دولت خانهٔ حافظ آباد محط جلال گردید *

سیوم ربیع الاول از دریای چناب براه پل کشتي عبره فرمودند - درین تاریخ میرک شیخ را بمنصب هزاری ذات و پنجاه سوار از اصل و اضافه بر نواختند *

چهارم این ماه [ربیع الاول] که بر ساحل آب چناب دایره بود چهار شیر یکی نر و سه ماده در بیشهٔ نواحي دریا شکار خاصه شد - درین روز راجه جسونت سنگه بمرحمت جمدهر مرصع با پهولکتاره و اسپ عربي با یراق طلا تارک عزت بر افراخت - و نور الحسن از اصل و اضافه بمنصب هزاری چار صد سوا نوازش یافت *

نهم [ربیع الاول] کنار دریای بهت معسکر دولت و عظمت گشت - شیخ یحیی گیلانی را بانعام چهار هزار روپیه کامیاب گردانیدند *

یازدهم [ربیع الاول] منوچهر گیهان نورد براه پل کشتي از آب بهت عبور نمود - چون محافدی دولت خانهٔ والا که بر کنار آب برپا شده بود گلهاي پلاس بر ساحل دریا در کمال رنگینی و ابنوهي بنظر انور درآمد - طبیعت اقدس بتماشای آن نشاط اندوخت *

شب دوازدهم [ربیع الاول] مبلغ دوازده هزار روپیهٔ مقرر بفضلاء و صلحا عطا کردند *

پانزدهم [ربیع الاول] حکیم محمد داؤد و کنور رام سنگه بعنایت اسپ با زین مطلا بلند پایگي یافتند - میر صالح داروغهٔ قراولان باضافهٔ منصب و مرحمت اسپ نوازش یافت *

بیست و سیوم [ربیع الاول] دولت خانهٔ باغ حسن ابدال بورود اقدس فروغ آمود گردید - و دو روز درین منزل خلد آئین مقام شد - بپادشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش خلعت خاصه ارسال فرموده فرمان دادند که با عساکر نصرت مآثر از پشاور بسرعت هرچه تمامتر جانب کابل و ازانجا بصوب مطلبی که وجههٔ همت علیا است بشتابد - پادشاهزادهٔ والا تبار که پس از دستوري یافتن از پیشگاه خلافت براي آسودگی لشکر فیروزی بیست روز در سرزمین کهران و پنج روز در حسن ابدال و بیست روز در پشاور توقف نموده بود - بعد از ورود برلیغ

والاکه بقد غن تمام بصدور پیوسته بود - بیست و ششم [ربیع الاول] موافق بیست و چهارم اردی بهشت با امیر الامرا از پشاور کوچ نمود - امیر الامرا از نخستین منزل برای انجام بعضی مهام ضروریه خصوصا فرستادن جمعی سربراه جدکار برای ساختن طرق و بستن جسور از کابل تا کتل طول و بر گرفتن برف کتل مسطور از خدمت پادشاهزادهٔ والا نژاد رخصت شده در پنج روز بکابل رسید و ابدال بیگ و عبد الغني بیگ را با عمله و فعله تعین نمود که بر سر آب دشوار گذار استوار پلی بر بندند - و جمعي کثیر از محال آن حدود برای برداشتن برف کتل مزبور گرد آورند - و پادشاهزادهٔ عالي تبار نیز کوچ بر کوچ راه نوردیده نهم ربیع الثانی بکابل در آمد - پس ازان که بهادر خان و راجه بیتهلداس با بسیاری از راجپوتیه و قلیچ خان و رستم خان و خلیل الله خان و غیر ایشان که براه بنگش شتافته بودند درکابل پادشاهزادهٔ گرامي دودمان پیوستند - آن عالي نسب از کابل کوچ نموده موضع پاي منار مضرب خیام گردانید *

بیست و ششم [ربیع الاول] رایت اقبال از حسن ابدال نهضت نمود *

غرهٔ ربیع الثاني از آب نیلاب براه پل عبور فرمودند - میرزا محمد ارباب سمرقندی که در هفدهم سال اورنگ آرائي از مکهٔ مکرمه براه سورت آمده در دارالخلافهٔ اکبر اباد شرف استلام عتبهٔ گردون مرتبه اندوخته بود - و مشمول عواطف گشته بموطن خود مراجعت نموده - و از هوا پژوهی اولیاء این دولت خدا داد برای

عرض اخبار هرج و مرج توران و اختلال احوال نذر محمد خان از ماوراء النهر بهرات و ازانجا بقندهار و از قندهار براه کابل بایلغار آمده بود سعادت اندوز ملازمت گشت - و بعنایت خلعت واسپ ودوهزار روپیهٔ نقد مباهی گردید - درین تاریخ بعرض اقدس رسید که حاجي محمد جان قدسي مشهدي را که بمفاخرگزاری خدیو اورنگ آرای فرهنگ آما عز امتیاز داشت بعارضهٔ امهال در دارالسلطنهٔ لاهور پیمانهٔ عمر بر آمود *

پنجم [ربیع الثاني] ظلال چتر گردون سا بر بلدهٔ پشاور گسترده منزل امیر الامرا را که در ارک خطهٔ مذکور بنا نهاده امت شرف نزول بخشیدند - و چون مکاني که شایستهٔ دولتخانهٔ خاص و عام و دولتخانهٔ خاص باشد نبود - و نیز عمارت مذکور ازان رو که بطرز ایران بروی کار آمده پسندیدهٔ طبع دشوار پسند نیفتاد *

ششم [ربیع الثاني] ازانجا بباغ ظفر خان تشریف فرمودند - وطرح رستهٔ بازار مسقف پشاور را که امیر الامرا آنرا بگچ برآورده با دو چار سوي سرباز بطرح مثمن بغدادي ساخته - و هنگام عبور موکب معلی بنظر فیض گستر در آمد - و شرف تحسین یافت - نزد مکرمتخان ناظم دارالملک دهلي که اهتمام عمارت قلعهٔ مبارک که از محدثات حضرت خاقاني امت و ابنیهٔ فیض امکنه که دران قلعه طرح فرموده اند بدو مفوض امت فرمتادند - تا مطابق آن درون قلعه بازاري از در جلو خانهٔ دولتخانهٔ خاص و عام تا دروازه که جانب دار السلطنه وا شده مرتب گردانند *

جشن قمري وزن

روز پنجشنبه هشتم ربیع الثاني سال هزار و پنجاه و ششم موافق چارم خرداد در باغ مذکور پیشکاران دولت عظمی به ترتیب مواد جشن قمري وزن انجام سال پنجاه و ششم و آغاز سال پنجاه وهفتم از سنین عمر جاوید طراز خدیو هفت اقلیم پرداختند - آن عنصر مقدس را بطلا و دیگر اشیاء معهوده بر سخته آمد - و ازوجوه آن جهاني کامیاب خواهش گردید - دربن روز نشاط افروز علامي سعد الله خان را باضافهٔ هزار سوار بمنصب شش هزاري سه هزار سوار بلند پایه گردانیدند - و هزار سوار دیگر از منصب راجه جسونت سنگه در اسپه سه اسپه مقرر فرموده او را بمنصب پنجهزاري پنج هزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه سرافرازی بخشیدند - و خواص خان را باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاري سه هزار سوار - و مهیس داس راتهور را باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاري دو هزار سوار و بعنایت نقاره - و حکیم محمد داؤد را باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزار و پانصدي دویست سوار سربلند افراختند - بحکیم مسیح الزمان ده هزار روپیه - و بقاضي محمد اسلم چهار هزار روپیه - و بهریکي از میرک شیخ و خواجه ابوالخیر سه هزار روپیه - و بخواجه عبد الرزق صد مهر عنایت شد - میر صالح ولد میر عبد الله مشکین قلم بمرحمت خلعت و از تغییر رشیداي خوشنویس بخدمت داروغگي کتابخانهٔ مغلی سرافرازگردید - لعلخان گن سمندر و سایر نغمه طرازان بسرکار والا بانعام مقرر نوازش یافتند *

نهم [ربیع الثانی] از باغ مذکور نهضت فرمودند - و فرمان شد که راجه جسونت سنگه و کنور رامسنگه ولد راجه جیسنگه و گروهی دیگر از بندگان بارگاه خلافت از عسکر فیروزی یک منزل پیش میرفته باشند - تا لشکر بآسانی از کتل خیبر و دیگر مضایق آن کهسار عبور نماید - درین تاریخ چون بعرض مقدس رسید - که ایام زندگی سر انداز خان قلماق حارس حصن دارالسلطنهٔ لاهور سپری گردید - شفیع البله برلاس را بعنایت خلعت و منصب هزاری ذات و چار صد سوار از اصل و اضافه بر نواخته بحراست قلعهٔ دارالسلطنه رخصت فرمودند - امام ویردی پسر جمشید بیگ از ایران آمده بتاسیم سدهٔ سنیه دولت اندوز گشت - و بشرف بندگی درگاه عرش اشتباه فایز شده بمرحمت خلعت و انعام پنجهزار روپیه مفتخر گردید - بخواجه ظریف هزار روپیه مرحمت شد •

از ضوابط این دولت والا آنست که از بندهای منصبدار هرکه در یکی از صوبجات هندوستان بهشت نشان جاگیر داشته باشد اگر او از تعیناتیان همان صوبه باشد تابینان خود را مطابق سیوم حصه بداغ رساند - چنانچه سه هزاری ذات و سه هزار سوار هزار سوار داغ کند - و اگر در صوبهٔ دیگر از صوبجات هندوستان بمهمی مامور شود موافق چارم حصه چنانچه چار هزاری چار هزار سوار هزار سوار داغ نماید - درحینی که عساکر قاهره از پیشگاه خلافت به تسخیر بلخ و بدخشان معین گشت از انرو که این مملکت از هندوستان دور دست است خدیو دانا مقرر فرمودند که تا این یساق درمیان است بندها پنجم حصهٔ تابینان داغ کنند - چنانچه پنجهزاری

پنجهزار سوار هزار سوار بداغ برساند - اگر حاصل جاگیرش دوازده ماه است سه صد سوار سه اسپه و ششصد دو اسپه و صد یک اسپه - و اگر یازده ماه است دو صد و پنجاه سه اسپه و پانصد دو اسپه و دو صد و پنجاه یک اسپه - و اگر ده ماهه است هشتصد دو اسپه و دو صد ایک اسپه - و اگر نه ماهه است ششصد دو اسپه و چار صد یک اسپه - و اگر هشت ماهه است چار صد و پنجاه دو اسپه و پانصد و پنجاه یک اسپه - و اگر هفت ماه است دو صد و پنجاه دو اسپه و هفتصد و پنجاه یک اسپه - و اگر شش ماه است صد دو اسپه و نهصد یک اسپه - و اگر پنج ماه است تمام یک اسپه - و هرکه سواران منصب او دو اسپه سه اسپه مقرر شده باشد بقدر سواران دو اسپه سه اسپه ضعف سواران برارودي داغ کند - مثلا پنجهزاری پنجهزار سوار تمام دو اسپه سه اسپه که حاصل تیولش دوازده ماه باشد ششصد سوار سه اسپه داغ نماید - و هزار و دویست سوار دو اسپه و دو صد سوار یک اسپه و علی هذا القیاس - و چون هنگام تعین مواکب جهانکشا حکم معلی صادر شده بود که بمنصبداران نقدي و احدیان تیر انداز و برق اندازان سوار و تفنگچیان پیاده و دیگر شاگرد پیشه سه ماه پیشگي و بجاگیرداران که داغ آنها موافق حاصل جاگیر مقرر است بر وفق چارم حصه حاصل تیول که آن نیز سه ماها می شود برسم مساعدت زر از خزانهٔ والا تنخواه دهند - تا از ممر خرج عسرت نکشند - و بعضی وجه مذکور در دارالسلطنه نیافته بودند - و لشکر فیروزی چه ازین رهگذر و چه بجهت استماع بسیاری برف برکتل طول و دشواری عبور ازان درپیش

رفتن توقف داشت - و انتظار تخفیف برف می کشید - پادشاه حقیقت آگاه پانزدهم این ماه علامی سعدالله خان را از باغ صفا که بورود میمنت آمود خدیو عالم آرا نمودار بهشت برین بود برسم استعجال پیشتر روانهٔ کابل گردانیدند - و لختی مقالات بزبان وحی ترجمان تلقین فرمودند - تا آن زواهر جواهر دین و دولت را آویزهٔ گوش هوش پادشاه زادهٔ والاتبار گرداند - و فرمان دادند که بجمعی که سه ماه پیشگی و مساعدت نیافته باشند زر داده و بانجام دیگر مهام مبارزان لشکر اسلام پرداخته چنان کند که هیچ کس را عذری در روانه شدن نماند - و همه را پیش ازان که کابل بورود اعلام ظفر اتسام محط جلال و مورد افضال شود راهی سازد - و درحین رخصت علامی را بمرحمت خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا نوازش نموده مصحوب او برای پادشاه زادهٔ گرامی نژاد یک لعل کلان منتظم با دو مروارید که برسر می بندند و پنج اسپ از طویلهٔ خاصه ازانجمله یکی با زین طلای میناکار - و بامیر الامرا علیمردان خان دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا ومطلا عنایت نموده فرستادند علامی ازباغ مسطور در دو روز بکابل شتافت - و فراوان جد وکد بکار داشته در عرض پنج روز که از وصول او بکابل تا نزول اقدس بساحت آن فاصله بود - همگی مهمات را رو براه کرد - و چون موکب جلال منزل بمنزل وه نوردیده بنواحی کابل رسید همگی کنداوران عسکر را فرصت نداده باهتمام روانه ساخت - چنانچه پادشاهزادهٔ والا تبار باتفاق امیرالامرا بر طبق حکم معلی هژدهم این ماه [ربیع الثانی] بهادر خان و راجه بیتهلداس را که بادلیران فوج هراول پیشتر راهی گردانید -

و اصالت خان را که از چگونگی راه طول آگاه شده بود با جوقي که همراه داشت برای پاک کردن برف راه مذکور رخصت نمود - و خود با دیگر سران افواج نصرت امتزاج بیست و یکم [ربیع الثاني] از پای منار روان شد - و بدو کوچ به قرا باغ و ازانجا بیک کوچ بچاریکاران رسید *

بیست و دوم [ربیع الثاني] علامي وراجه جسونت سنگه و چندي دیگر که پیشتر بکابل آمده بودند و جمعي از منصبداران تعینات آنجا پذیره شده سعادت اندوز ملازمت گشتند - درین روز میمنت افروز پادشاه دین و دنیا در دولت خانه که سال دوازدهم جلوس اقدس هنگامی که کابل بفروغ ماهچهٔ رایات نصرت سمات منور بود امر جهان مطاع به بناي آن در اورته باغ و باغ مهتاب بصدور پیوسته و ازان باز تا حال کارگذاران آن صوبه درانجام آن میکوشیدند نزول اجلال فرمودند - بحیات خان داروغگی گرز برداران منصب دار و احدي مفوض شد - میرزا محمد پسر کلان میربدیع مشهدي مهردار شمع ملت شمس حقیقت بضعة الرسول فلذة البتول امام رضا از مشهد آمده بتقبیل عتبهٔ سمیه فایز گردید - و بعنایت خلعت و خنجر مرصع و منصب هزاری ذات و چارصد سوار و انعام ده هزار روپیه سر عزت بر افراخت - چون لختی منازل دولت خانهٔ معلی تمام نشده بود و برخي چنانچه باید صفا نیافته - خدمت داروغگی عمارت بغازي بیگ مقرر نمودند *

و بیست و ششم [ربیع الثانی] بمنزل علي مردان خان

امیر الامرا تشریف بردند که تا اتمام همگی مغانی دولت خانهٔ والا درانجا بگذرانند - از تعیناتیان دکن سیادت خان بقلعه داری دولتاباد از تغیر پرهیتراج راتهور معین گردید - و حکم معلی صادر شد که پرهیتراج بدارالخلافهٔ اکبرآباد آمده باتفاق باقی خان بصیانت قلعهٔ آن بپردازد - کنور رامسنگه ولد راجه جیسنگه بعطاء مالی مروارید نوازش یافت *

غرهٔ جمادی الاولی پادشاه حق آگاه به ضریح مقدس حضرت گیتی ستانی فردوس مکانی انارالله برهانه و مرقد منور ثانی رابعه رقیه سلطان بیگم برد الله مضجعها رفته بعد از ادای آداب زیارت ده هزار روپیه باهل احتیاج و استحقاق عطا فرمودند - لطف الله پسر سعید خان بهادر ظفر جنگ بعنایت خلعت و اسپ مباهی گشته رخصت قندهار یافت - تا خان مذکور اورا نیابة در حصار قندهار گذاشته باستلام سدهٔ سدرهٔ مقام سعادت اندوزد و مصحوب او خلعت خاصه بخان عنایت نموده فرستادند * *

دوم [جمادی الاولی] بعرض مقدس رسید که روشن قلم فرمان نویس که از بیماری و ناتوانمندی در حسن ابدال مانده بود بسفر آخرت رخت هستی بربست - خدمت او بمیر صالح برادر او مفوض شد - چون بموقف عرض اقدس درآمد که کوکب برج خلافت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر برای تنظیم صوبهٔ گجرات و تنبیه متمردان آنجا جمعی کثیر نوکر گرفته و خرجش زیاده بر دخل است *

چارم [جمادی الاولی] از جملهٔ سواران منصب آن گرامی گوهر هزار سوار دیگر دو اسپه سه اسپه گردانیده منصب آن والا تبار

پانزده هزاري ده هزار سوار هفت هزار سوار دو اسپه سه اسپه مقرر فرمودند *

یازدهم [جمادی الاولی] صدر الصدور سید جلال باضافهٔ پانصد سوار بمنصب شش هزاري و هزار و پانصد سوار بلند پایه گردید - میرخلیل ولد اعظم خان را بعنایت خلعت و منصب هزاری سه صد سوار از اصل و اضافه و خدمت توزک سر افراز ساختند - چون عمارات دولت خانهٔ سعادت آشیانه صورت انجام گرفت و منازل آن بکار پردازی نقاشان چیره دست باقسام نقش و نگار مزین گردید - از منزل علي مردان خان بآن مکانی رفیعه تشریف فرمودند *

هژدهم [جمادي الاولی] میر شمس باضافهٔ پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزاري سه هزار سوار و فوجداري و تیولداری بیره و از اصل و اضافه نوازش خان بمنصب هزاري چار صد سوار سر افراز گشتند *

بیست وچهارم [جمادی الاولی] فدائیخان بساط حیات در نوردید *

روانه شدن پادشاه زاده عالی نسب مراد بخش از چاریکاران بتسخیر بدخشان و راهی ساختن سه فوج از افواج هفتگانه از راه آب دره بر کهمرد و غوري و عبره نمودن ان گرامی نژاد و امیرالامرا با چار فوج دیگر از کتل طول و درامدن بحدود بدخشان بحراست ذی الجلال بیهمال وکلاءت اقبال پادشاه والا اقبال

درین منزل پادشاه زادهٔ والا تبار برطبق ارشاد معلی قلیچ خان را سردار فوج برانغار و خلیل الله خان سرگروه طرح دست چپ و میرزا نوذر صفوي سرکردهٔ التمش را با افواج سه گانه براه آب دره بجانب کهمرد و غوري راهی گردانید - و چون راه آب دره درشدت زمستان زیاده از یک ماه برف ندارد تا باین موسم چه رسد - و راه کتل طول که خدیو دوربین بعد از تحقیق آنرا از دیگر سبل بدخشان به جمیع جهات بهتر دانسته مقرر فرموده بودند که عساکر جهانکشا به تسخیر بدخشان ازین طریق در آیند - از کثرت برف کتل مزبور و انبوهی لشکر دشوار گذار بود - مراد قلی سلطان ککهر با دیگر ککهران که در جوانغار بودند و چندی دیگر نیز از راه آب دره روانه گشتند *

بیست و چهارم ربیع الثانی پادشاهزادهٔ والا تبار و امیرالامرا از چاریکاران کوچ نمودند - و مقرر ساختند که رستم خان با فوج

جوانغار یک منزل از عقب می آمده باشد تا لشکر از جسور انهار و مضایق جبال بآساني بگذرد - و آن روز کنار پل دربند را مضرب خیام ساختند - و فردای آن برای عبور عسکر مقام نمودند *

بیست و ششم [ربیع الثاني] در موضع پروان و بیست و هفتم درگلبهار که تا اینجا راهها هموار بود دایره شد - روز دیگر تا مردم بسهولت از پل گذاره شوند در گلبهار توقف نمودند - درین روز فوج هراول و فوج طرح دست راست که باستعجال راهی شده بودند پائین کتل طول رسیدند - و اصالت خان بالاي کتل بر آمده دریافت که فراز کتل مقدار یک کروه بارتفاع درگز پادشاهي و نشیب آنکه بدخشان رویه است تا نیم کروه بعضی جا نیم گز و برخي جا کما بیش برف دارد - و بسرعت تمام بیلداران سرکار بادشاهي را با چندین هزار مزدور که مردم امیرالامرا ازبلوکات کابل گرد اورده بودند تعین نمود - که برف را از سر راه برداشته باطراف بیندازند - و کوچهٔ که شتر با بار به آساني بگذرد بسازند - و باقي را چنان بکوبند که اسپ و شتر بروی تواند گذشت - و چون انجام این کار از بیلداران و مزدوران زود تر صورت پذیر نبود فردای آن بهادر خان و راجه بیتهلداس و اصالت خان بکتل برشده و همگی مردم خود را از سوار و پیاده برپاک کردن راه و کشودن گذرگاه داشته خود باهتمام آن پرداختند - و مردم لشکر بهر دست افزاری که یافتند برف را برکنده بدامن و دست بر کنار راه مي ریختند - و سرداران اخلاص شعار و سپاهیان جدکار خصوصا بهادر خان و تابینان او نهایت

کوشش و تلاش کردند - و تا آخر روز بجد و کد تمام و اهتمام تام تا یك کروه که برف انبوه بود بعرض دو گز راه ساختند - و شب بدولیر خویش باز گشته روز دیگر که غرهٔ جمادي الاولی مطابق بیست و ششم خرداد بود نیز تا سه پهر بکوشش بقیهٔ برف اشتغال نمودند - پایان این روز اصالت خان با همرهان خود ازان کتل که مفصل قلم رو بادشاهی و ملک بدخشان است گذشته آن جانب کتل که داخل سراب است فرود آمد *

دوم [جمادی اولالی] بهادرخان و راجه بیتهلداس با کنداوران هر اول از کتل گذشته باو پیوستند - و پادشاهزادهٔ والا گهر و امیرالامرا بیست و نهم ربیع الثانی از گلبهار روانه گشته ازکتل آن که سر آغاز دشواري و ناهمواری راه است گذاره نمودند - و پادشاه زادهٔ عالي نسب تا لشکر از مصاعد و مهابط بدشواری نگذرد و در نوردیدن را درنگ نرود امیرالامرا را با مردم او پیش فرستاده از عقب کوچ بر کوچ منازل رخه و بازارک و پرغور و سفید چي و جاهي که بمسجد دولت خان مشهور است درنوردید *

هفتم جمادی الاولی مطابق سی و دوم خرداد بپای کتل طول رسید - همان روز امیرالامرا که یک منزل پیش بود و روز دیگر هشتم ماه مزبور مطابق غرهٔ تیر پادشاهزادهٔ والا دودمان ازکتل عبور نمودند *

رسیدن خسرو پسردوم نذرمحمد خان ازبدخشان بسعادت استلام ساحت جهانبانی و اندوختن اسباب دولت و کامرانی

چون احشام بي احتشام الماني که همت پست این گروه فتنه پژوه ازجوان مردي و مردمی بیگانه است فرصت شورش و فساد یافته حدود بلخ و بدخشان را بتاخت و تاراج بسان خانهٔ دین و دولت خود ویران گردانیدند - چنانچه نگاشته آمد - خسرو درقندز تا قوت مقاومت و مکنت مدافعت آن بد صورتان ده سیرت داشت بحراست جان و مال پرداخت - بعد ازان که از یغماي گاه و بیگاه و دست انداز راه و بي راه اکثر اندوختهای او خصوصا اسپ و شتر و گوسفند که گزین ترین امتعهٔ آن دیار است بغارت بردند و سکان قندز و آن نواحي از دخول و خروج معاقل و دواب از خوردن آب و علف باز ماندند - و خسرو را از هیچ طرف حتی پدر که او نیز گرفتار تطاول و تعدی این جماعهٔ سفاک بی باک بود امید دستگیري نماند - راه سلامت و جادهٔ عافیت جز آنکه باین درگاه خلایق پناه ملتجي شود ندیده سال گذشته عرضه داشتي منبي ازحقیقت درماندگي و پریشانی خود - و منهي ازکیفیت ستمکاري و مردم آزاری این گروه ظلم پژوه بملتزمان قوایم سریر جهانباني - و مکتوبي به امیرالامرا مصحوب مجهولي پنهاني بکابل فرستاد - او بحجاب عتبهٔ فلک رتبه ارسال نمود - چون آرندهٔ عریضه و مکتوب شایستهٔ اعتماد نبود چندان التفات ننمودند - و

خسرو نیز از رسیدن موسم زمستان و انسداد طرق از کثرت برف مقاصد خود را بر وی روز نیارست انگند - وچشم انتظار در راه وصول بهار داشت - ومکنون ضمیرش آن بود که چون اعلام ظفر اتسام از کابل بصوب بدخشان منتهض گشته · بنواحی قندز رسد بذریعهٔ ملاقات پادشاهزادهٔ گرامی خاندان مرادبخش و سپردن قلعهٔ قندز به بندگان این درگاه گردون جاه یکروئی و یکرنگی باز نموده و احرام حریم حرم احترام جهانبانی بسته رو بقبلهٔ اقبال و کعبهٔ آمال نهد - لیکن چون پیش ازان که عساکر ظفر مآثر از هندوکوه بگذرند شنید که شاه محمد قطغان و قل محمد جیبه جی قطغان و قاسم بای قطغان با بسیاری از المانان از آب آمویه گذشته بر سر قندز می آیند - و درخود رای ستیز و زوی آمیز با این طایفهٔ خیره چشم تیره دل نیافت - تا رسیدن لشکر دشمن بند قلعه کشا ثبات پا نتوانست ورزید - و با محمد بدیع پسر خود که با او بود و دو سه هزار خانه دار از احشام و اهل قندز که بیشتر رعایای غارت دیدهٔ جور کشیده بودند - از قندز بر آمده باینجانب اندراب آمد - ومردم راجه راجروپ را که در قلعهٔ چوبین بودند از کیفیت حال آگاه ساخته آرزوی تلثیم عتبهٔ عرش مرتبه باز نمود - و چون عرایض اصالتخان مشعر بر ارادهٔ او پیهم بایستادگان پیشگاه قوایم سریر عرش نظیر رسید - از جناب خلافت پرلیغ والا شرف صدور یافت که خاطر متفرق و ضمیر منبدد آن ستم رسیدهٔ محنت دیده را بمراحم پادشاهانه که چون طوبی دور و نزدیک سایه نشین او است و چون آفتاب خراب و آباد نور آگین او از تفرق و تبدد بر آورده

روانهٔ آستان خواقین مکان گردانند - و بهر یک از پادشاهزادهٔ والا نژاد و امیرالامرا و اصالتخان فرماني جداگانه صادر فرموده آنچه لایق منزلت و فراخور مرتبت او در ملاقات و اعزاز در مرآة خاطر قدمي مآثر منطبع گشت بایذان ارشاد نمودند - درین میان عرضه داشت خسرو مصحوب صدیق بیگ نوکر معتبر او نیز بدرگاه خلایق پناه رسید - در پاسخ آن منشور سعادت گنجور مشتمل بر اقسام عنایات پادشاهانه بشرف صدور پیوست - و صدیق بمرحمت خلعت و اسپ و انعام هزار روپیه سر بر افراخته رخصت معاودت یافت *

سیوم جمادي الاولی اصالتخان که در گذشتن کتل طول سبقت کرده بود بر طبق یرلیغ قضا نفاذ خسرو را دیده به تسلیهٔ خاطر شوریده و تسکین دل رمیدهٔ او پرداخت - و بمژدهٔ عواطف و نوید الطاف پادشاه غریب پرور عالم پناه مطمئن و مستمال ساخته از نگراني و پریشاني بر آورد - و با پسر و دیگر متعلقان و نوکران مصحوب دولت بیگ قاقشال نزد پادشاهزادهٔ عالي نسب و امیرالامرا که متعاقب مي آمدند راهي گردانید - و اکثر احشام و رعایا و اهالی قندز را که با خسرو همراه بودند بحکم معلی پیش خود نگاهداشت - که بعد از تشخیص احوال و تفتیش اوضاع هرکرا شایستهٔ عبودیت داند در سمط بندگان درگاه آسمان جاه انتظام دهد *

نهم جمادی الاولی پادشاهزادهٔ والاگهر بموضع سراب رسید و خسرو که نیم کروه آن طرف سراب فرود آمده بود بدیدن آن اختر برج خلافت آمد - امیرالامرا بموجب ارشاد معلی پذیره شده درمیان راه بر پشت اسپ ملاقات کرد - و آن امید وار مراحم پادشاهي را نزد گوهر بحر

خلافت آورد - پاشاد هزادهٔ عالي نژاد بر وفق هدايت شهنشاه پايه شناس قدردان بعد ازان که او درون خيمه آمد تا کنار بساط رفته معانقه نمود - و دست او را گرفته آورد - و پهلوي مسند خويش نشانيد - و باصناف شفقت و دلجوئي و اقسام مهرباني وخوشخوئی باعث جمعيت خاطر پراگندهٔ او گشت - و چون خسرو بعد از انقضاي مجلس بمنزل برگرديد از طرف خود يک قبضه جمدهر مرصع و نه تقوز پارچهٔ نفيس ونه اسپ و يك فيل ومادهٔ فيل با حوضهٔ نقره و از خزانهٔ والا نه با لشکر ظفر اثر بود بموجب امر اقدس پنجاه هزار روپيه براي او فرستاد - و امير الامرا نيز هفت اسپ و هفت تقوز پارچه ارسال نمود - و بعد از تقديم لوازم مهمانداري قباد پسر اسد خان کابلي را همراه او ساخته روانهٔ درگاه معلی گردانيدند - و چون اين ماجری از عرايض بادشاهزادهٔ والا گوهر و امير الامرا بعرض حجاب بارگاه گردون اشتباه رسيد - و نيز در يافته آمد که خسرو از هندو کوه عبور نموده بياوری بخت بهزاران آرزومندی مرحله پيمای قبلهٔ مرادات وره گرای وجههٔ حاجات است -

چاردهم [جمادی الاولی] مرحمت خان را بمهمانداري و آوردن او بدرگاه عالم پناه - و تعليم آداب ملازمت و تلقين لوازم خدمت - و تبيين مراسم معيشت - رخصت فرمودند - و بخسرو فرمان عنايت عنوان و چهار اسپ مسرج ازان ميان يکی عربي با زين طلا و بيست تقوز پارچه از نوادر اقمشهٔ هندوستان و يک پالکي و چهار دولي با چوبهاي نقره و غلافهای مخمل برای سواری عورات چه بعرض مقدس رسيده بود که مرکبي جز اسپ

و شتر ندارند - و دو دست پیشخانهٔ مکمل مصحوب او ارسال نمودند - مرحمت خان در موضع گلبهار باو رسیده مثال عنایت تمثال با آنچه از پیشگاه نوازش باو ارسال یافته بود رسانید - او در برابراین عواطف جلیه و عنایات سنیه بکمال انکسار و استکانت تسلیمات بجا آورد - و از دید این مراحم علیه خاطر از تفرقه وا پرداخت - و چون بحوالی کابل رسید مرحمت خان او را در قریهٔ پای منار فرودآورده بدولت تقبیل عتبهٔ سپهر مرتبه فایز گشت - و روز دیگر بیست و پنجم ماه مذکور رفته او را بجلکاری ماهر و آورد - پایان آن روز که ساعت ادراک سعادت جاودانی و دولت درجهانی او بود بحکم والا مدار المهامی علامی سعدالله خان و صدرالصدور سید جلال تا آن سر خیابان پذیره شده بآستان خواقین پناه آوردند - و در خوابگاه مقدس دولتخانهٔ میمنت آشیانهٔ کابل که دران مجلس فردوسی ترتیب یافته بود بشرف ملازمت پادشاه سلیمان جاه رسانیدند - او اداب ملازمت از کورنش و تسلیمات و بابوس بجاآورد - خدیو قدردان دست حق پرست را برسرش گذاشته چون گویم سرش را بآسمان برداشته باقسام عواطف پادشاهانه دل غم دیده و خاطر محنت رسیدهٔ او را تسلیه فرمودند - و چون مجلس خاص بود نه عام حکم شد که بنشیند - و بعنایت خلعت خاصه با چارقب طلا دوزی بتکلف و جیقهٔ مرصع و خنجر مرصع باپهولکتاره و شمشیر مرصع و سپر بند و بارمرصع و منصب شش هزاري دو هزار سوار و فیل از حلقهٔ خاصه بایراق نقره وجل مخمل زربفت ساده فیل با حوضهٔ نقره و انعام پنجاه هزار روپیهٔ نقد

کامیاب گردانیدند - و بحکم والا در منزل خاندوران بهادر نصرت جنگ که با فروش و اوانی سیمین و دیگر اشیا آرایش داده برای او آماده ساخته بودند فرود آوردند - آنچه تا ادراک دولت ملازمت سراسر میمنت باو مرحمت شد یک لک روپیه نقد بود و همین قدر جنس از ادوات و آلات مذکوره و اسپ و فیل و اقمشه و جز آن - او دویمین پسر نذر محمد خان است از ابناء ششگانهٔ او که بالفعل زنده اند - برنائی است بلند بالا ضعیف بنیه گندم گون کوسج سی و سه ساله مدمن افیون و دیگر مخدرات *

کشایش قلعهٔ کهمرد و حصار غوری بتائید ربانی و تیسیر اسمانی که همواره دستیار این دولت اقبال مال است و پیشکار این سلطنت ابد اتصال

هزاران سپاس والا اساس ایزد کارساز را که ازان باز که بجلوس سعادت مانوس جهان را فروغ تازه و جهانیان را فراغ بي اندازه روی نموده - مبارزان نبرد آزما و کندآوران پیکار گرا بهر جانبي که روی توجه نهاده اند بهروزي در استقبال است و فیروزي در دنبال فتح کهمرد و غوری و قندز و کشایش بلخ باضافات و بلوکات در کمتر فرصتی و مختصر مدتي چنانچه نگارش مي یابد شاهد صدق این مقال است - تفصیل این اجمال آنکه چون پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش و امیر الامرا بر وفق حکم مقدس قلیچ خان و خلیل الله خان و میرزا نوذر صفوی را با فوج برانغار و طرح

دست چپ و التمش چنانچه گزارش یافت از چاریکاران براه آب‌دره بتسخیر کهمرد و غوری رخصت دادند - بجهت ضیق سبل و صعوبت طرق از همانجا خلیل الله خان و میرزا نوذر با همرهان یک منزل پیش افتادند - و قلیچ خان و دیگران متعاقب راهی گشتند - و خان مذکور از چاریکاران کوچ بر کوچ منازل توتم دره و سوخته چنار و سرخ گنبد نوردیده بغور بند رسید - و ازانجا بدرآبه و ازان بدو کوچ آنطرف کتل شبر که دشوار گذار است شتافت و ازان بضحاک کوچ نمود - و چون راهی که از شبر بضحاک میان دره میرود دو تنگی سخت دارد که نخستین به بللی و دویمین به تنگی عراق مشهور است و از تنگی ثانی آب تند میگذرد - و راهی دیگر که جانب چپ راه دره واقع شده اگرچه کتل دارد و بعید است چنانچه بدو کوچ بضحاک میروند اما تنگی ندارد - و شتر بآسانی میگذرد - لهذا او را براه کتل روانه ساخت - و خود با جمعی از همرهان و سپاه جریده از راه تنگی بضحاک رفت - و پس از آمدن اردو از ضحاک بهامیان و ازان بآق رباط رسیده نهم جمادی الاولی از کتل گنبدک که سرحد صوبهٔ کابل و ولایت کهمرد است عبره نمود - پس از عبور از گزارش لختی بارزگانان که از بلخ می آمدند دریافت که اوزبکان هنوز از رسیدن عسکر نصرت پیکر آگهی ندارند - بنابران خلیل بیگ را با احدیان و تفنگچیان که دران فوج بودند و گروهی دیگر فرستاد که بسرعت هرچه تمامتر شباشب از راه کتل دندان شکن بکهمرد رسیده اگر دست دهد حصار را از اوزبکان ادبار سرشت بدست آرد

و خود با میرزا نوذر بسراي سوخته چنار شتافت - و چون یک کروهي سوخته چنار در سرزمین متعلق بالوس سیقان در راه است که یکی از کتل دندان شکن گذشته بکهمرد میرسد - و دیگری که مسلک کاروان است بباجگاه و ازانجا ببلنج می پیوندد - اُردو و زواید سپاه را بطریق باجگاه روانه نموده خود با جوقي براه کتل دندان شکن که بضیق ممر و ملسائي احجار دشوار گذار یکان یکان پیاده و سوار بصعوبت تمام آنرا تواند نوردید راهي گشت - بامداد روز یکشنبه عاشر جمادي الاولی مطابق سیوم تیر خلیل بیگ با فوج همراه بکتل مذکور برآمد - حراس قلعه را از وصول مجاهدان نصرت طراز پای ثبات از دست رفت - و بهانهٔ گرفتن مضایق کتل بر دلاوران نبرد آرا از خوجم شکور خویش تردیعلي قطغان که سر کردهٔ حارسان حصار بود دستوري خواسته برآمدند - و از هر جانبي بدر رفتند - و با خوجم شکور معدودي ماندند - مبارزان قلعه کشا از کتل پائین آمده مانند برق و باد بدروازهٔ حصار رسیدند - و از عدم آگهي بر کمیت قلعه نشینان باستعمال آلات قلعه کشائي پرداختند - حصن گزینان لختی ثبات ورزیده تفنگی چند سر دادند - یک سوار و یک اسپ از همرهان خلیل بیگ کشته شد - و چندي مجروح گردیدند - آخر کار از درون حصار فریاد برآمد که اگر امان دهید و جان بخشي نمائید قلعه را مي سپاریم - خلیل بیگ تسلیهٔ زینهار پژوهان نمود - و بحسب تقدیر هنگام افتتاح در قلعه تفنگی زیر بغل خوجم شکور رسید و اورا باهمرهان نزد خلیل بیگ آوردند - خلیل بیگ قلعه را بتصرف درآورده حقیقت غلبه

و استیلای بهادران ظفر انتما بخلیل الله خان نکاشت - او اینمعنی بدرگاه خواقین پناه معروض داشته دوازدهم جمادی الاولی بکهمرد شتافت - و قلیچ خان که از راه باجگاه بموضع میادان رسیده اردو و لشکر درانجا گذاشته جریده بکهمرد راهی گشته بود - بخلیل الله خان پیوست - و چون خبر تسخیر کهمرد بمسامع جلال رسید خلیل بیگ بخدمت قلعه داری کهمرد وضبط احشام آن نواحی و هزارجاتی که پیشتر به یلنگتوش متعلق بود سرافراز گردید - و قلیچ خان و خلیل الله خان دو روز در کهمرد بوده و از قلعه خاطر فراهم ساخته خلیل بیگ را با نا گزیر قلعه داری از تفنگچی و سرب و باروت و بان و غله در کهمرد گذاشتند - و چهاردهم ازانجا بغوری روانه گشتند - و ازان رو که درین راه نیز مضایق و مراقی عسیر العبور بود بموضع میادان آمده خلیل الله خان با میرزا نوذر و راجه پهاژ سنگه و لهراسپ خان و سایر همرهان بطریق راه کهمرد یک منزل از قلیچ خان پیش افتاد - و از میادان راهی شده بدو کوچ از کتل سمتو که بلندی آن قریب سه کروه است گذشت - و ازانجا در دو روز بساحل آب غوری که بسرخاب اشتهار دارد و دوازده کروهی غوری است - رسیده غضنفر ولد الله وردیخان را با احدیان و برق اندازان و مراد قلی سلطان کهمر با سایر کهمران بطریق منغلای پیشتر فرستاد - قرین آن قلیچ خان که بفاصلهٔ سه کروه از عقب می آمد نیز راجه دیبی سنگه و اهتمام خان و خنجر خان را برسبیل تعجیل بغوری روانه گردانید - روز دیگر چهار شنبه بیستم ماه مذکور چون

غضنفر با رفقا بغوري نزديک رسيد - حارس حصن غوري قباد
مير آخور که بر وصول عسکر فيروزي آگهي نداشت اين جماعه
را فوج هزارجات که مکررا به نهب و غارت اطراف غوري پرداخته
بودند انگاشته با سه صد سوار از قلعه برآمد - دلاوران لشکر منصور
يک کروهي قلعه اورا ديده تاختند - و بکمتر آويز و ستيز ره سپر گريز
ساختند - اگرچه اوزبکيه درانناء گريز دوسه کروه برگشته بر مبارزان
ظفر آئين تيرباران کردند - اما ازانجا که نصرت و فيروزي طليعهٔ
افواج جهانکشا است و فتح و اقبال مقدمهٔ جنود ظفر انتما رهائي
خود از چنگ هزبران بيشهٔ هيجا جز در فرار نديده بحصار درآمدند
دليران عرصهٔ کارزار پاشنه کوب در رسيدند - و پياده شده بردروازهٔ
قلعه ريختند - و با انکه آتش پيکار بربزش تير و تفنگ هردو جانب
زبانه بر کشيده بود - شيران خون خوار بپاي مردي جلادت و
دستياري شهامت دروازه را شکسته بحصار درشدند - قباد و
انصار او بقدم فرار خود را بارک رسانيدند - و چون جنگ اوران
نصرت مند بعد از گرفتن حصار بيرون بدروازهٔ ارک آمده تختهاي
آنرا به نيزق و تبرزين منثلم گردانيدند - قباد بحويلي که درون
قلعهٔ ارک داشت پناه برد - دلاوران فيروزي نشان پس از درآمدن
بارک بکشايش دروازهٔ حويلي مقيد گشتند - قباد که با او همگي
قريب پانصدکس مانده بود از ديد جلادت و شجاعت بياس و ياس
افتاده ناچار امان خواست - و با همرهان بندهاي پادشاهي را
دريافت - غضنفر اورا پيش خليل الله خان که نزديک رسيده بود
برد - درينولا قليچ خان نيز نصف النهار آمده درچارباغ غوري که

متصل حصار است فرود آمد - و مشاهیر غوری که بیشتر چغتا بودند سر بربقهٔ اطاعت در اوردند - قلیچ خان و خلیل الله خان حقیقت بر کشادن این قلعه نیز بدرگاه گردون جاه معروض داشته بسرانجام ناگزیر قلعه پرداختند - و بفرمان والا نظم غوری و حراست قلعهٔ آن باهتمام خان مفوض ساختند - و قباد را امیدوار عنایت پادشاهي گردانیده با چهار پسر و سایر اهل و عیال و دیگر همرهان مصحوب ابراهیم حسین ترکمان روانهٔ آستان معلی نموده بیست و پنجم از غوری براه ایبک بملازمت اختر برج دولت راهي گشتند - و از پیشگاه عواطف خاقاني منصب خلیل الله خان باضافهٔ پانصد سوار سه هزاری ذات و سه هزار سوار مقرر شد •

تسخیر پذیرفتن قندز و بلخ باقبال جهانکشای خاقان ممالک‌ستان و فرار نمودن نذرمحمدخان

چون پادشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش هفتم جمادی الاولی با افواج قاهره از کتل طول گذشته روز دیگر جلگاي سراب معسکر فیروزي گردانید - و یک روز برای رسیدن و دریافتن خسرو درانجا مقام نموده اورا بدرگاه معلی روانه ساخت چنانچه نگاشته آمد - دهم ماه مزبور موافق سیوم تیر ماه بامیر الامرا از جلگای سراب نهضت نموده بقندز رو نهاد - ودر سه روز از قریهٔ تاجیکان وده میرزایان وده خواجهٔ اولیا گذشته بناریان رسید - چهاردهم ماه مذکور مطابق هفتم تیر در ناریان مقام شد - و چون برگریختن المانان از قندز چنانچه نگارش خواهد پذیرفت آگهی یافته بود بصوابدید امیرالامرا

اصالت خان را با نوج او دستوری داد که پیشتر راهي گشته بقندز درآید - و خود با سایر لشکر پانزدهم جمادی الاولی از ناریں به نیلبر آمد - روز دیگر - در ده خواجه لقمان منزل شد - هفدهم [جمادی الاولی] بشوزابه که نه کروهی قندز است رسیده روز دو شنبه هژدهم مطابق یازدهم تیر ماه ظاهر قندز را محط اعلام نصرت اتسام گردانید - و فضای آن بلده که از فزونی ضیم و اعتساف اوزبکان ظلم آئین و المانان بي دین بر سکان جور دیده ستم رسیده تنگتر از دل مور و تیره تر از دیدهٔ کور گشته بود بمیامن ورود عساکر جهانکشا و ماهچهٔ اعلام عالم آرا منفسح و منور گردید - و دود دل مظلومان که در هر طرف تتق بسته بود و آتش سینهٔ مهمومان که در هر کناو مشتعل گشته بابیاری سحاب هیجا یعني غبار عساکرنصرت پیرا تسکین یافت - و ارباب ظلم و فساد و اصحاب بغی و عناد باصغاء اوای لشکر فیروزی آوازهٔ دشت ادبار گشتند - شرح این مقال آنکه چون خسرو دریافت که شاه محمد قطغان و دیگر فتنه گران با گروه المانان از دریای آمویه گذشته بارادهٔ تاراج قندز روانه شده اند - ازانجا بیرون آمده بآستان معلی که ملجاء خواقین روزگار است راهي گردید - و شاه محمد و سایر مقهوران بقندز رسیده دست جور و طغیان به نهب و غارت کشادند - و بسفک دماء بسیاری از رعایا و دیگر بي گناهان آن مکان پرداخته عیال و اطفال ایشان را ماسور گردانیدند - و از امتعه و اموال هرچه ظاهر بود غارت نموده مخبیات را با اقسام تعذیب و

و تنکیل بدست آوردند - و مسجد جامع و منازل درون قلعه را سوخته تا چهار دهم جمادي الاولی نایرهٔ فساد و آتش بیداد بر افروختند - پس ازان که اوازهٔ ورود افواج قاهره بگوش این سفاکان بي باک رسید راه فرار سپرده از دریاي قندز گذشتند - و بسمت آستانهٔ امام متفرق گشتند - و بتائیدات اقبال عدوسال هزاران نفوس چه از بقیة القتل ستمگران ظلم اندیش که در زیر زمینهاي شهر و درخت زار انحاء آن متواری گشته بودند و چه از سکنهٔ مضافات قندز که بدرههای کوهسار دوشده از خوف و خشیت مانند بید بر خود می لرزیدند - از چنگ نکال آن گروه پرورز و وبال رهائي یافتند - و ازان رو که بفزونی قتل و غارت المانان فتنه آئین در شهر و ولایت قندز جمعي کثیر از یتامي و ارامل و دیگر جور کشیدگان بدهجي متشتت الاحوال گشته بودند که از فقدان قوت یومی حبهٔ غله راحبة القلب مي پنداشتند - پادشاهزادهٔ والا تبار و علي مردان خان امیر الامرا بفرمان اعلی لازال عالیا مبلغ بیست و پنج هزار روپیه که یک لک خانی رایج ماوراء النهر است از خزانهٔ عامرهٔ که با افواج قاهره بود بمردم دیانت دار امانت گزار سپردند - تا در خور استحقاق قسمت نمایند - و راجه راجروپ را با سید اسدالله و برادران او و گروهي از برق اندازان بجهت صیانت قندز گذاشته و دو لك روپیه براي سرانجام ناگزیر قلعه براجه حواله نموده بیست و یکم جمادی الاولی با لشکر ظفر طراز به بلخ راهی گشتند - درین تاریخ نامهٔ که اعلی حضرت از روي قدردانی و مهرباني از کابل به نذر محمد خان نگاشته

نزد بادشاه زادهٔ جهانیان ارسال داشته بودند در قندز بآن والا تبار رسید - مخفي نماند که هرچند نذر محمد خان که درنخستین سال جلوس عالم آرا پارادهاي بیجا و اندیشهاي ناسزا که مورث بدنامی و ناکامی او بود بکابل آمده مصدر شؤون ناپسندیده گردید - از افعال نامرضیهٔ خود پشیمان گشته باظهار اعذار و ارسال سفرا و اسفار مي خواست که مبانی مودت و موالات را استحکام دهد - لیکن دربرخی امور که سبب رضامندی خاطر اقدس بود تغافل می ورزید - چنانچه در دوازدهم سال جلوس مقدس که دارالملک کابل محط موکب اقبال بود اعلی حضرت مصحوب منصور حاجي که نذر محمد خان اورا بعنوان سفارت فرستاده بود پیام نمودند که چون وقاص حاجي بآستان معلی پناه آورده درزمرهٔ بندگان بارگاه عظمت و جهاباني منخرط گشته است - عیال اورا بفرستند - ازانجا که از خرد دور بین بي بهره بود توفیق فرستادن نیافت بل کار بران گرفتاران چنگ بیداد چنان دشوار ساخت که زن وقاص حاجي از فرط غیرت خود را و دختر را بزهر هلاك گردانید - وحاجي از شنفتن این واقعهٔ مرگ انگیز بیمار گردید - و بهمان بیماری رخت هستی بر بست - و پس از استماع این ماجرای جور انتما بر زبان اقدس رفت که اگر آن نا مهربان اندك نصیبه از مردمی داشتی در فرستادن آنها مضایقه ننمودی - چنانچه شاه عباس که از مراتب مروت آگاه بود چون حضرت جنت مکاني بموجب التماس میر میران یزدي که اولا پدرش میر خلیل الله بسعادت آستان بوس آن

حضرت رسیده بود و او پس از چندی پسران خود اصالت خان و خلیل الله خان را که درآن ایام خردسال بودند در ایران گذاشته و از شاه عباس گریخته بهندوستان بهشت نشان آمد درباب فرستادن پسران او مصحوب خان عالم هنگام روان شدنش بسفارت ایران پیغام دادند - بی چین پیشانی آنهارا با خان مزبور فرستاد باوجود چنین دواعی انحراف از وفور فتوت مرکوز خاطر ملکوت ناظر بود که اگر دربنولا نذر محمد خان بعروهٔ وثقای این دولت آسمان صولت اعتصام نماید - بلخ را باو باز گذارند - و گران لشکری با سردار نامدار در بدخشان نگاهدارند - تا دست تطاول نوکران نفاق کیش غدر اندیش و الماناں ظلم نشاں را که از فزونی یأس آن کین توزان جور پژوه جان و مال خود را در معرض تلف دانسته از یورت خود نیارستی برآمد - ازو و از سایر اهل اسلام آن دیار که دستخوش ستم و تعدی بودند چنانچه گذارش یافت باز دارند - و نیز اگر قصد انتزاع سمرقند و بخارا و انتصار از پسر و اوزبکیهٔ ماوراء النهر نماید بخزانه و لشکر و دیگر اسباب استیلا مستظهر گردانند - وزیاده برآنچه درمکیال خیال و مقیاس قیاس او گنجد از اصناف اعطاف بروی کار آرند - و چون از صلاح پسیچی و سداد سگالی بر پیشگاه ضمیر حق پذیر پرتو افگنده بود که خان بفزونی ارتکاب مفتریات عقل و مغیرات دماغ مغلوب واهمه گشته است - پس از نزول اعلام جهانکشا بدار الملک کابل بعلامی سعد الله خان حکم اقدس شد که گرامی نامهٔ عاطفت آمود که نسخهٔ برء الساعهٔ امراض سودا است برنگارد تا خاطر پراگنده و دل

غم آگندهٔ اورا از وسومهای بی حاصل واندیشهای لاطایل واپرداخته با فضائل پادشاهانه که دور و نزدیک را درگرفته است مطمئن گردانده و پس از تحریر نامه که نقلش درین نگارین نامه مثبت گشت از تنگی وقت بارسال سفیر معتمد توجه نفرموده آنرا برسبیل تعجیل نزد پادشاهزادهٔ عالی نسب والا تبار فرستادند که باستصواب امیر الامرا مصحوب یکی از بندهای پادشاهی که سزاوار این کار باشد از عسکر فیروزی ببلخ نزد نذر محمد خان روانه سازد *

نقل نامه

تا سحاب قلم از فیض جویبار عنایت ازلی بابراز مطالب و اظهار مارب مترشح است - و لوح قرطاس به نگار مقدمات محبت بار وکلمات صداقت آثار متوشح - ذات فرخنده صفات سلالهٔ خوانین بلند مکان - علالهٔ خواقین رفیع الشان - نقاوهٔ خاندان دولت - عضادهٔ دودمان شوکت - قرهٔ باصرهٔ عظمت - غرهٔ ناصیهٔ حشمت بدر سمای رفعت - شمس فلک عزت - مورد الطاف یزدان - ثمرهٔ شجرهٔ گلشن چنگیزخان نذر محمد خان - دامت ایام سلامته و و عزته - از ناشایست زمان محفوظ - و ازبایست دوران محظوظ باد- رقیمهٔ الوداد و صحیفهٔ الاتحادیکه مصحوب نذربی ارسال یافته بود در حینی که دار السلطنهٔ لاهور از پرتو ماهچهٔ رایات ظفرآیات فروغ تازه داشت - رسید - و برمضمون خامت مشحون آن آگهی پدید آمد - امّا از وطلب خالی بود - زیرا که خبر از کیفیت جریان حال خجسته

سال واقعی نمی داد - بفرستادن نامه و ننوشتن حقایق و اوضاع و اطوار آن دیار و بی راه شتابی فرقهٔ ناسپاس حق نشناس یگانگی و بیگانگی فراهم آمده بود - چه بنای اولین بر اتفاق امت و اساس دو یمین بر عدم وفاق - و حال آنکه امروز وقت مصادقت امت نه هنگام مجانبت - بهر کیف چون محقق شدکه فرقهٔ طاغیه و نیهٔ خاطیه از باز پرس روز جزا و سطوت دیر گیر سخت گیر ذی الکبریا اغماض که شیمهٔ قدیمهٔ ایشان امت نموده - و از حقوق ولی نعمت خویش چشم پوشیده - سر بعصیان بر آورده اند و نسبت بآن جناب از بی راه روی بمسلک بی ادبی شتافته مصدر اداهای ناهنجار وبی اعتدالیهای دور از کار شده - و کار بر ولی نعمت خود بمرتبهٔ تنگ ساخته اند که جز قلعهٔ بلخ مملکتی در تصرف نمانده - و ضعفای آن اماکن و غربای آن مساکن پا مال حوادث و دستخوش وقایع گردیده - و عرض و ناموس آنها بباد نتنه رفته - و امن و امان بالکل منعدم گشته - و کار بجائی رسیدهٔ که از سادات که اهل بیت نبوت و قرة العین رسالت اند و بجزیت نبی بطحا و عصبیت بتول زهرا متصف - و محبت ایشان اجر تبلیغ اوامر و نواهی - و مزد ابلاغ احکام الهی امت - جمعی کثیر و جمی غفیر بقتل رسیده - تا بدیگران چه رسد - بنابران چه باقتضای مروت و خلت جانبین - و فتوت و انعدام شائبهٔ مغایرت فیمابین - و چه بمقتضای حمیت دین - و رعایت ملت مبین - و ترحم بر حال مسلمین - و چه از راه ادای شکر نعمت قدرت و استقلالی که ایزد بی همال و دادار بی مثال بمحض فضل شامل

و لطف کامل باین نیازمند درگاه خویش کرامت فرموده - و از خواقین روزگار بمزید مکنت و شوکت امتیاز بخشیده - از دارالسلطنهٔ لاهور بدارالملک کابل نهضت فرمودیم - چنانچه این بلدهٔ طیبه بیشت و دوم ربیع الثانی مطابق هژدهم خرداد ماه مورد اعلام ظفر انجام و مستقر الویهٔ نصرت آیه گشت - و درة التاج سلطنت کبری - خلف الصدق خلافت عظمی - فروغ دودمان حشمت و نامداری - چراغ خاندان شوکت و بختیاری - موید کامگار - مظفر بختیار - منصور نامدار - شاهزاده مراد بخش را با لشکر بی کران - و محشر بی پایان - و سامان بسیار - و سر انجام افزون از شمار - که لایق این دولت خداداد ازل بنیاد است رخصت نمودیم - که به بدخشان در آمده اگر ازین گروه بی راهه رو جمعی را در یابد بسزا و بأسا رساند - وجزای نکوهیده کردار و ناپسندیده اطوار اینان در کنار نهد - والا متوجه پیش شده به تنبیه جماعهٔ فساد کیش و تادیب طبقهٔ تباه اندیش چه از المانان بلخ و بدخشان - و چه از گروه کافر نعمتان - که بر مهین پور آن سلالهٔ دودمان چنگیزی فراهم آمده - و تیشه بر پای خود زده - غارتگر دین و ملت خود گشته اند بپردازد - و هر گونه امدادی که آن در درج دولت خواهش کند بانجام آن کماینبغی قیام نماید - آن اختر برج کامگاری وداد را در مرتبهٔ قصوی - و اتحاد را در درجهٔ علیا - تصور نموده بی حجابانه بارجاع مطلب هنگامه آرای یکجهتی - و باطلاع بر مآرب رونق افزای یکرنگی - کردند - که پادشاهزادهٔ کامگار بهر نحو که در امداد اشاره رود بموجب حکم اقدس و ارشاد مقدس کارنه

گزار است - هرگاه سلالهٔ دودمان مجد و علا - نقاوهٔ خاندان عز و اعتلا ثمرهٔ شجرهٔ بختیاري - شجرهٔ ثمرهٔ کامگاري - خسرو گرامي خلف آن در درج دولت - شایستهٔ فرزند آن کوکب مستنیر سمای بسالت - بمقتضای مآل سگالي و عاقبت اندیشي بر یکتادلي که نیمابین است اعتماد نماید - و از پیشگاه حقیقت انواع رافت و اصناف عطوفت جلوهٔ ظهوردهد - دراعانت آن صدر نشین محفل اعتلا که عقل دوربین و خردصوابگزین دارند و سزاوار تر اند باعتماد چه منشاء این عاطفت و سبب این شفقت اند چون صورت بندد که دقیقهٔ از دقایق رفاقت و صداقت غیر مرعي شود - پیوستهٔ گلشن دوستي و ولا بآبیاري وفا سرسبز و شاداب باد •

اکنون عنان گلگون خامه بشاه راه وقایع منعطف میگرداند

پادشاهزادهٔ گرامي نژاد مراد بخش و علیمردان خان امیرالامرا که با انواج قاهره بیست و یکم جمادي الاولی از قندز ببلخ راهي گشته بودند روز اول چهار کروهی قندز در آقسرای - و روز دوم سه کروهی آقسراي بر ساحل دریاي قندز که از جانب غوري آمده بجیحون می پیوندد در باغ جیشن منزل نمودند - وبیست و سیوم موضع تزقرغان که آن نیز بر ساحل دریای قندز واقع شده و مسافتش به پنج کروه است همه چول و بي آب فرود آمدند •

بیست و چهارم [جمادی الاولی] بجکدلک که بکنار جیحون نزدیک است و راهش شش و نیم کروه که آب دران نایاب است رسیدند - و چون از جکدلک تا خلم که دوازده کروه است ریگ بومي است بی آب و آباداني بعد از یک و نیم پهر شب ازانجا روانه

شدند - و بیست و پنجم پس از انقضای یک ونیم پهر روز بخلم آمدند - دواب سپاه چون از کابل تا این منزل بیشتر در کوه و کتل و سنگلاخ و طرق عسیر العبور ره نوردی نموده بود - و در برخی منازل که قضیم و علیق دران نایاب بود خوراک نیافته لختی از زبونی و لاغری سقطگشت - مسافت منازلی که نکاشته شد وسی نگارد بکروه پادشاهی است که هر کروهی پنجهزار ذراع پادشاهی - و هر ذراعی بعرض انگشت شخص مستوی الخلقه چهل و دو انگشت است - از خلم که سه منزلی بلخ است پادشاهزادهٔ جهانیان و امیرالامرا عطوفت نامهٔ خاقان دوران مصحوب اسحق بیگ بخشی صوبهٔ کابل به نذر محمد خان ارسال داشتند - وبیست و ششم پنج کروه قطع نموده بقوش رباط که راه آن نیز چول و بی آب است - و آب منزل مذکور با کمال قلت گل آلود بود رسیدند - و لشکریان بشدت تمام گذرانیدند - و چون اسحق بیگ بسرعت هرچه تمامتر ببلخ شتافته نامه را به نذر محمد خان رسانید او باحترام تمام آنرا گرفته مطالعه نمود - و از فرط نشاط بر زبان راند که اکنون بمیامن عواطف علیا از بیم فتنهٔ این جور سگالان نا سپاس حق نشناس رهائی یافته زندگانی تازه اند وختم - تمامی مملکت با رخیص و ثمین ملک الیمین به بندگان عتبهٔ خلافت تعلق دارد - هرگاه پادشاهزادهٔ نصرتمند تشریف آرند قلعه را سپرده روانهٔ کابل میشوم - پس از ادراک دولت حضور دستوری گرفته بحرمین مکرمین راهی خواهم شد - اسحق بیگ تشتت احوال نذر محمد خان و شورش ملک و شوخی اوزبکانی که در

اطراف و جوانب او بودند دیده باندیشهٔ آن که مبادا فرصت یافته خان را از هم بگذرانند - و اندوختهای او را غارت نمایند - حقیقت بگراسي خدمت پادشاهزادهٔ عالي نسب نگاشته معروض داشت که بایلغار خود را برسانند *

روز چهار شنبه بیست وهفتم [جمادي الاولی] چون آن والا تبار از موضع قوش رباط کوچ نموده بآستانهٔ امام نزدیک رسید چوچک بیگ اوزبک که معتمد و ندیم نذر محمد خان بود خان او را پیش از آمدن اسحق بیگ بملازمت پادشاهزادهٔ والاگهر فرستاده با مهدي خواجه و محمد امین خواجه و شیخ مراد آمده مکتوب نذر محمد خان رسانید . مشتمل بر آنکه مملکت و اموال از ملتزمان آستان خلافت است دو سه روزي مرا فرصت دهید تا بناگزیر سفر حجاز پرداخته از شهر بر آیم - پادشاهزادهٔ جهانیان و امیرالامرا آنرا خدعه پنداشته در آستانهٔ امام که ارادهٔ نزول آن داشتند فرود نیامدند وچون عریضهٔ اسحق بیگ نیز منبی ازانچه نگاشته‌بشد رسید درآن روز یازده کروه نوردیده موضع پلاس پوش را که دو کروهی بلخ است معسکر فیروزی گردانیدند - و اسحق بیگ آمده دیده و شنیدهٔ خود را مفصل معروض داشت - بعد از نماز مغرب بهرام و سبحان قلي پسران نذر محمد خان که خان ایشان را با گروهی از اکابر و اعیان بلخ مثل خواجه عبد الولي شیخ الاسلام و خواجه عبد الوهاب که سابقا رئیس بود و خواجه محمد یوسف برادر زادهٔ هاشم خواجهٔ ده بیدی و قاضي احمد پسر میر مومن و بالتون نیمان پروانچي و یادگار اویرات دیوان بیگی سبحان قلي برادر باقي بیگ دیوان بیگي نذر

محمد خان باستقبال فرستاده بود بي آنکه دولتخواهان را برآمدن خویش آگاه سازند سر زده داخل معسکر شدند - و متصل دایرهٔ اصالت خان رسیده خواجه عبد الولي و خواجه عبد الوهاب وقاضی را نزد مشار الیه فرستادند - خان مزبور گزارش نمود که چنین آمدن لایق نبود بایستی بیرون معسکر توقف گزیده آگهي داد تا پذیره شده بآئین نیکو نزد پادشاهزادهٔ عالمیان آورده مي شد - و اصالت خان بخدمت پادشاهزادهٔ والاتبار رفته حقیقت بر گزارد - چون راه دراز نوردیده شده بود و از خیمه هرچه رسیده تمام برپا نشده زمانی در طلب اینان که در منزل اصالت خان نشسته بودند توقف رفت - پس از آماده شدن جا اصالتخان بآوردن مامور گردید - و امیرالامرا باشارهٔ آن والاگهر تا در دیوانخانه پذیره شد - و پادشاهزادهٔ گرامي نزاد اعزاز نموده بر سوزنی که دست راست مسند گسترده شده بود نشانید - و مراسم مهربانی بجا آورده بجهت اطمینان خاطر نذر محمد خان و نزدنی اعتماد او بافضال بی امهال خدیو دوران عنایات و عواطف خاقاني و پایه سنجي و قدر دانی حضرت جهاباني مبین ساخته برگزارد - که بخان بگوئید که ازپیشگاه خلافت لشکر اقبال بامداد و اعانت آن والاشان رسیده هر نوع مددي که مطلوب است از قوت بفعل خواهد آمد - و بعد فراغ ازین کلمات خلعت و خنجر مرصع و اسپ با زین طلا به بهرام و خلعت و خنجر مرصع و اسپ با زین مطلا به سبحان قلي و بهمرهان خلعتها داده رخصت نمود *

بیست و هشتم [جمادي الاولی] مطابق بیست ویکم تیرماه

روز پنجشنبه پادشاهزادهٔ عالي نسب و امیر الامرا و دیگر سران لشکر فیروزي با عساکر اقبال و اقبال کوه تمثال در کمال شوکت و عظمت ببلخ راهي گشتند - سکان آن سر زمین که هرگز چنین لشکر گران را بدین گونه آرایش و نمایش ندیده بل نشنیده بودند از مشاهدهٔ فیلان سحاب صولت برق سرعت با جلال مخمل زر بفت و برگستوانها و پیرایهای سیمین و امواج دلاوران زره ور نبرد گستر با یراقهاي مرصع و طلا و خیول باد حرکت با ستام زرین و سیمین - و انواع نشانهاي زر نگار و وفور پیادههاي تفنگچي و باندار و بسیاري کوس و علم و ابنوهي خیل و حشم بشگفت در ماندند - و پادشاه زادهٔ گرامي نژاد رستم خان را با محمد قاسم میر آتش و مردم توپخانه تعین نمود که بقلعهٔ بلخ در شده و بضبط مداخل و مخارج و حراست زیر دستان پرداخته شهر را بتصرف در آورند - و آواي کوسهٔ معدلت و نواي ناي دولت خاقان جهان پرور و پادشاه عدالت گستر دران بلده که دستخوش جور و طغیان اوزبکان گشته بلندي گرا سازند - و خود بجلگای چار طاق که پیش دروازهٔ شتر خوار حصار واقع است نزول نموده حکم فرمود - که انواج قاهره بآئینی که در سواري مقرر بود هر کدام بمحل خود فرود آید - و دیگر بارهٔ اسحق بیگ را نزد نذر محمد خان فرستاد که چون خاطر مشتاق نگران صحبت سامي است هرگاه از شهر برآیند آگهي دهند تا پذیره شده گرامي ملاقات دریابد - بعد ازان اگر خواهند آن روز بمنزلی که جهت نزول ایشان معین شده باشد همراه رفته صحبت دارد - و روز دیگر ایشان را بمنزل خود تکلیف نموده

مراسم ضیافت بتقدیم رساند - و اگر بی تکلفانه همان روز بمنزل ما تشریف آرند روز دیگر مارا مهمان خود سازند - اگرچه در ظاهر از هر دو جانب سواي آنچه نگاشته آمد مذکور نشد - اما برخی نزدیکان نذر محمد خان بعد از احراز سعادت آستان بوس درمحفل معلی برگزاردند - که چون اسحق بیگ نوبت دیگر بخان پیام رسانید در اثناء مجلس متغیر گشته از فرط انقباض خاطر بطعامی که فرموده بود حضار محفل را مشغول داشته خود بخوردن آن نپرداخت - و مردم او هر چند دور تر بودند و آنچه برمی گزارد اصغانمی نمودند - لیکن از دگرگونیء احوال او دریافتند که غالبا از کبر سن متوقع بود که پادشاهزادهٔ والا تبار بمجرد رسیدن یکسر بمنزل او رفته همان روز مهمان میشدند - و ازانرو که این معنی بفعل نیامد چه بودن خان در بلخ بدین آئین معلوم دولتخواهان نبود - و حکمی از پیشگاه خلافت حاصل نکرده بودند - و چنین رفتن را در شهر تازه فتح شده از حزم و احتیاط دور دیدند - خان آزرده خاطر گردید - بهر حال چون هنگام زوال دولت وزمان انتقال حکومت او رسیده بود سر رشتهٔ عاقبت بیني و صواب گزیني از دست واهشته دل نهاد فرار گشت - و عار گذاشتن زن و فرزند بر خود پسندیده از سرزنش و نکوهش جهانیان نیندیشید - و خود را مصداق مضمون این منظوم * * شعر *

ببین آن بي حمیت را که هرگز * نخواهد دید روی نیک بختي
تن آساني گزیند خویشتن را * زن و فرزند بگذارد بسختي

که بسان مثل مشهور و سمر مذکور زبان زد روزگار امت گردانید - و

تا بر مکنون ضمیر او آگهی نیابند رفتن خود بباغ مراد برای تهیهٔ مواد ضیافت پادشاهزادهٔ والا دودمان شهرت داده پیشتر خیمه بدانجا روانه ساخت - و مرصع کمری که دران لعلی چند اندوختهٔ خویش نصب نموده بود از کمال دل بستگی بر کمر بسته بالای آن زره و بر روی زره جامه پوشیده و برخی دیگر اشیای نقد از اشرفی و طلا و جنس از قسم لعل و غیرهٔ نیز همراه گرفته با دو پسر خود سبحان قلی و قتلق محمد و چندی از اوزبکان و غلامان بوقت ظهر رو بباغ مراد نهاده ازانجا راه فرار پیش گرفت - و چون حصار شهر بلخ بس وسیع است و پنج و نیم کروه دور آن - و رستم خان و محمد قاسم میر آتش که بجهت محافظت بقلعه در آمده بودند دروازهای هشتگانهٔ آنرا چنانچه باید ضبط نکرده بودند - و مردم بحراست بعض ابواب نگهداشته - و برای محافظت برخی درپی فرستادن بودند - و سواری خان در حالت امن و رفاهیت از دیگران امتیاز نداشت - تا باین هنگام که هنگامهٔ هرج و مرج گرم بود و او دل نهاد فرار گشته چه رسد - دولتخواهان درون وبیرون برگریختنش آگاه نگشتند - تا آنکه بعد از نماز پیشین مقصود بیگ علی دانشمندی بر کیفیت حال مطلع گشته این ماجری بامیر الامرا رسانید - و امیر الامرا بخدمت پادشاهزادهٔ جهانیان رسیده حقیقت معروض داشت - ازانجا که تنظیم و تنسیق بلخ چنانچه باید نشده بود - و درون و بیرون آن از اوزبکیه و دیگر فتنه سگالان خالی نگشته پادشاهزادهٔ والا تبار رفتن خود را با امیر الامرا و تمامی لشکر بتعاقب مصلحت ندیده - بهادر خان و اصالت خان را با گروهی

که همراه ایشان مقرر بودند به استعجال تمام روانه گردانید - و راجه
پیتهلداس را با سایر راجپوتان از جملهٔ فوج هراول پیش
خود نگاهداشت - و مهیس داس و روپ سنگه و رام سنگه راتهوران
و جوقی دیگر از راجپوتان بفزونی کار پژوهی و پیکار طلبی بی رخصت
همراه این فوج راهی گشتند - و چون پادشاهزادهٔ عالی نسب و
امیر الامرا از جهت اشتغال بتعیین لشکر بقصد تعاقب فرصت گرد
آوردن اموال نذر محمد خان نداشتند و رستم خان و محمد قاسم
میرآتش که درون قلعه بودند ازانرو که تا فرستادن خبر بپادشاهزاده
و رسیدن جواب روز آخر شده بود - از بیم آنکه مبادا ضبط از قرار
واقع بغعل نیاید و موجب باز خواست گردد بآن مقید نشدند -
لختی اموالش بتاراج اوزبکان فرصت جو و سکنهٔ شهر رفت - روز
دیگر پادشاهزادهٔ والا تبار و امیر الامرا خلیل الله خان را که همان
روز از غوری آمده بود با سلطنت خان و شیخ موسی گیلانی و
محمد مقیم و قاضی نظامای کریزدی برای گرد آوری اموال
او فرستادند - دوازده لک روپیه ازمرصع آلات و طلا آلات و نقره آلات
و جز آن و قریب دو هزار و پانصد اسپ و مادیان و سه صد شتر
نر و ماده بضبط در آمد - او از فزونی امساک و دناءت - و
فراوانی تنگی و خست - و فرط آز و شره - و کثرت حرص و لوم
و بی بهرگی از داد و دهش که لازمهٔ سلطنت است - و اخذ
هرچهٔ هرجا بهر روش یافت - چندان اندوخته بود که هیچ
یکی از نیاکان و اسلافش را میسر نگشته - اگرچه قدر فراهم آوردهٔ
او از قرار واقع معلوم نشده - چه اکثر مدخرات را خود در

مناديق مي نهاد و تفصيل عدد و وزن آن بر قرطاسی بخط خود نوشته درانجا مي گذاشت - تا هيچ يکی از تحويلداران بران آگاه نگردد - و نشود که در دفاتر نگارش يابد - مقاليد آن در صندوقچه کرده کليدش را پيش خود نگاه ميداشت - ليکن آنچه از متصديان خدمات و تحويلداران که امروز بيمن بندگی درگاه والا کام اندوز اند - از روی تخمين ظاهر شده اين سمت - که همگی اندوختهاي او از نقد و جنس نزديک به هفتاد لک روپيه بود - ازانجمله افزون از دوازده لک روپيه بسرکار اقدس آمد - و قريب پانزده لک روپيه در بخارا هنگام قراز او از قرشی به بلخ بتاراج رفت - قليلي عبد العزيز خان متصرف گشت - و بيشتری لشکريان و المانان و ديگر غارت گران بردند - چنانچه گزارده شد - از چل و سه لک روپيهٔ باقي پارهٔ وقت اضطرار در مواجب سپاه خود صرف نمود - و اکثری پيش از داخل شدن عساکر قاهره در بلخ به ده پانزده روز اوزبکيه و المانيه و قلماق واروسان بحضور او که در دفع ايشان در مانده بود غارت نمودند - اگر تير و کمان گرفته بمحافظت ابواب حجرهاي خزانه پرداختی يغماچيان پشت آنرا شگافته بردندي - و اگر بعقب رفتي درشکسته گرفتندي - و پادشاهزادهٔ والا گهر و امير الامرا بهرام را که در ارتکاب مغيرات قرينهٔ برادر کلان خود خسرو ارشد اولاد نذر محمد خان است - و ازين رهگذر بر رفتن پدر واقف نگشته - با او همپائی نيارست نمود و عبد الرحمن پسر ديگر خان را با رستم ولد خسرو که هردو در اردک نزد عيال او بودند طلبيده هر سه را بلهراسپ خان و گرشاسپ برادر او حواله نمودند - و مردم معتمد بمحافظت ازواج و بنات

و جواری او مقرر ساخته شکر الله عرب را بکوتوالی شهر و ضبط محلات و اسواق معین گردانیدند - حاصل کل ولایتی که سابقا به نذر محمد خان تعلق داشت و الحال بتصرف اولیای دولت آبد پیوند درآمده درحین استقلال خان و آبادانی ملک و دست کوتهی المانان از نهب و غارت با موافقت سال بجمیع وجوه نزدیک بیک کرور شاهی که پیش ازین اهل آن دیار بخانی و تنکه گذارش میی نمودند بود - که قریب بیست و پنج لک روپیه باشد - ازانجمله قریب شصت لک شاهی که نزدیک پانزده لک روپیه است حاصل بلخ و مضافات آن - و قریب چهل لک شاهی که نزدیک ده لک روپیه است محصول بدخشان - و توابع آن بر تقدیر عدم موافقت فصول بیست لک روپیه یا چیزی زیاده - و پس ازان که نذر محمد خان در قرشی غارت زدهٔ اوزبک والمانان گشته ازانجا سراسیمه ببلخ آمد و از استیلای این کافر نعمتان قلعه نشین شد - و یارای بر آمدنش از قلعهٔ بلخ نمانده - تا بضبط چه رسد - مملکت از دراز دستی این کوته اندیشان جفا پیشه روبویرانی نهاد - و رفته رفته کار بجائی کشید که بعد از درآمدن ولایت بتصرف اولیای دولت بلند صولت حاصل آن درنخستین سال بنصف سابق و در دو یمین بربع رسید و محصول ماوراء النهر که باسم قلی خان متعلق بود بهمین قدر - هر چند هنگام قسمت ملک حصهٔ برادر بزرگ باعتبار وسعت و حاصل بیش بود اما حاصل بلخ و بدخشان از پرداخت نذر محمد خان و سعی او در تکثیر زراعت و توفیر عمارت افزون گردید - و محصول ماوراء النهر از نارسائی و بی پروائی والی آن رو بفزونی

نیارد - بلکه ازانچه بود فی الجمله کم شد - و لله الحمد - که درین دولت خداداد ابد مدت ازل بنیاد بندهائی که بمنصب پنج هزاری ذات و پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه سرافراز اند هر کدام بیست و پنج لک روپیه می یابد - تا بسعد الله خان و علی مردان خان امیرالامرا و دیگر پیش منصبان چه رسد - نوکر علوفه خوار این دو برادر هفت هزار سوار بود - چهار هزار سوار از مهین برادر و سه هزار از کهین - یافت مراسم نوکران ایشان بدین تفصیل بوده - عبد الرحمن دیوان بیگی هشتاد هزار روپیه - یلنگتوش اتالیق هفتاد هزار - اتالیق بخارا همین قدر بل کمتر ازان - اوراز بی پنجاه هزار - بیگ اوغلی چل هزار - یافت دیگر نوکران ایشان قابل ذکر نیست - چون از نگارش حوادث و وقایع بلخ و بدخشان و چگونگی احوال کثیر الاختلال نذر محمد خان تا اواخر ماه جمادی الاولی که خاتمهٔ نوز دهم سال جلوس عالم آرای خاقان گیتی پیرا است خامهٔ حقایق نگار واپس داخت - گزارش تتمهٔ سوانح را که بعد ازین بروی کار آمده به خجسته سال بیستم که بفرخی و فیروزی انجام پذیراد باز گذاشت - ایزد کارساز و دادار بی انباز صیت جهانکشائی و صوت کشور گیری اولیاء این سرگزیدهٔ خود را رعب افزای سلاطین روزگار گرداناد *

آغاز میمنت طراز سال دهم از دوم دور جلوس اقدس

ستایش گوناگون و نیایش از شمار افزون دادار جهان پرداز و کریم کارساز را که نهم سال دوم دور جلوس اقبال مانوس بفراوان خجستگی انجام یافت - و روز یکشنبه غرهٔ جمادي الثانیه سنه هزار و پنجاه و شش مطابق بیست و چهارم تیر دهم سال این دور اقبال بفرخندگی آغاز شد *

سیوم این ماه درون شهر بلخ مرکز رایات ظفرگردید - اولیاء دولت قاهره بوقت خجسته و هنگام مسعود در مسجدی که نذر محمد خان خارج دروازهٔ خانهٔ خود بنا نموده است و دران همگی اشراف و اهالي مانند طیب خواجه که پسر حسن خواجه مهین برادر عبد الرحیم خواجه بن خواجهٔ کلان خواجهٔ جویباري است - و عمهٔ نذر محمد خان خواهر دین محمد خان حلیلهٔ او است - و والد مشار الیه با پسر کلان خود یوسف خواجه درین هنگام در بخارا بوده - و مثل سنگي خواجه ده بیدي و محمد صادق خواجه ده بیدی که هر دو بکبر سن از دیگر خواجگان در عزت و اعتبار امتیاز دارند - و خواجه عبد الغفار ولد صالح خواجه برادر هاشم خواجه ده بیدي - و خواجه عبد الولي معروف بخواجه پارسا که از اولاد خواجه محمد پارسا است - فراهم بودند - قوایم منبر را

باسم سامی و القاب گرامی پادشاه دین پرور آسمانی پایه گردانیدند - و وجوه دراهم و دنانیر را بفروغ نقوش نام نامی شهنشاه عدل گستر بر افروخته لختی ازان نقود میمنت آمود بآستان اقبال فرستادند - در همین تاریخ فرخنده محمد محسن و عبد الله بیگ پسران منصور حاجی چغتا قلعه دار ترمذ که سال دوازدهم جلوس مقدس از قبل نذر محمد خان برسم حجابت بکابل آمده از انعام پادشاه منعام دامن امید بر آموده مراجعت نموده بود بملازمت پادشاهزادهٔ والا تبار رسیده عرضه داشت پدر را که منبی از فرمان برداری و خدمت گزاری اولیاء این دولت بلند صولت بود گذرانیدند - آن والا گهر بارسال خلعت و نشان عطوفت با پسر خرد او و ملازم خود مطمئن و مستمال ساخته قرار داد که تاجارس قلعه ازین طرف برسند او بمحافظت حصار ترمذ که آن روی آب آمویه است بپردازد - و متعاقب اینان باستصواب امیرالامرا سعادت خان بن ظفر خان بن زین خان گوکلتاش را که از اخلاصمندی و کار پژوهی پذیرای تعهد این خدمت گشت با تابینان او و پانصد پیادهٔ تفنگچی از سرکار والا - و میرزا کوهاتی با پانصد سوار و پیادهٔ افغان که همراه او مقرر بودند بحراست آن قلعه راهی ساخت - و منصور حاجی را بمراحم ملکانه امیدوار گردانیده ببلخ طلبید - و چون روز مبارک دو شنبه دوم این ماه مژدهٔ تسخیر بلخ از عرضه داشت علیمردان خان امیرالامرا که مصحوب نجف قلی نوکر خود بدرگاه خلایق پناه ارسال داشته بود بمسامع بشایر مجامع رسید - خدیو خداشناس و خداوند حق

اساس که برخلاف سلاطین دیگر مواد غفلت و غرور را اسباب آگهی حضور ساخته لحظهٔ از درگاه بي نیاز حقیقي غافل نیستند در برابر این عنایت الهي سجدات شکر بجا آوردند - و باریافتگان بارگاه خلافت مراسم مبارکباد بتقدیم رسانیدند - صداي تهنیت این تائید یزداني و آواي کوس این تیسیر آسماني از خاک با فلاک رسیده گوش افروز ادانی و اقاصي گشت - و بامر معلی گرامي جشن این فتح نامی تا هشت روز آرایش داشت - و درین ایام هشتگانه اسباب عشرت و شادماني و ابواب کام بخشي و کامراني آماده و کشاده بود - اولیاء دولت والا و بندگان اخلاص گرا بعنایت خلعتها و اضافهٔ مناصب کامیاب گشتند - سخن پردازان معني طراز قصاید غرا در گزارش تهنیت و تاریخ بکرامت استماع مسامع جهانداری که همواره شاه راه بشاپر باد رسانیده - بجوایز گرامند دامن امید بر آمودند - از انجمله این تاریخ نصیرای شیرازیست بطریق تعمیه * بیت *

شکر لله کز عنایات خداوند جهان
کرد فتح ملک توران سرور مالک رقاب
پادشاه غازی عادل شهنشاه جهان
آنکه کرد او را جهان از جمله شاهان انتخاب
گشت در تسخیر عالم ثانی صاحب قران
ایزد او را کرد در کشور ستاني کامیاب
در دلش عزم جهانگیري شبي گر بگذرد
گیرد اقبالش جهان را صبح پیش از آفتاب

سال این تاریخ جست از عقل دانشور نصیر
گفت باطبعش ز راه تعمیه کای نکته یاب
والیٔ توران برار از ملک توران و انگهی
ثانیٔ صاحبقران بنشان بجایش کن حساب

روز دوم این بزم خجسته بپادشاهزادهٔ گرامی نژاد خلعت خاصه با نادری طلا دوزی مصحوب عمر بیگ گرزبردار و با میرالامرا خلعت خاصه با نادری طلا دوزی بدست نجف قلی نوکر او عنایت نموده فرستادند - و نجف قلی بمرحمت خلعت و اسپ و انعام هزار روپیه سر بر افراخت - درین روز میمنت افروز علامی سعد الله خان را باضافهٔ هزار سوار بمنصب شش هزاری چار هزار سوار نوازش فرمودند - و خسرو محمد بدیع پسر خود را شرف اندوز ملازمت سراسر سعادت گردانید - مظهر الطاف الٰهی او را بعنایت خلعت و جیقهٔ مرصع و خنجر مرصع و اسپ با زین مطلا بلند پایگی بخشیدند *

پنجم جمادی الثانیه شمس الدین ولد مختار خان از بلخ آمده تقبیل آستان معلی نمود - و عرضه داشت پادشاهزادهٔ والا تبار با مفتاح قلعهٔ بلخ بنظر خورشید اثر درآورد *

هشتم [جمادی الثانیه] خسرو صد اسپ و دویست مادیان و پانزده استر بطریق پیشکش گذرانید - ازان میان نه اسپ و صد مادیان بشرف پذیرائی رسید - حیات خان را بمنصب دو هزاری هشت صد سوار از اصل و اضافه - و ملا علاء الملک را که از قواعد نجومی استخراج این فتوحات نموده بعرض مقدس رسانیده

بود باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاری دویست سوار سربلند گردانیدند - میرزا محمد ارباب سمرقند را بمرحمت خلعت و اسپ و انعام دو هزار روپیه بر نواخته برای تسلیهٔ بعضی رعایا و سکان بلخ بدان جانب رخصت فرمودند - بغنمه پردازان پنجهزار روپیه انعام شد - بعوض بیگ برادر الله دوست کاشغری دو هزار روپیه مرحمت نمودند *

نبرد نمودن بهادر خان واصالت خان به نذر محمد خان و شکست یافته گریختن او بصوب خراسان

چون نذر محمد خان از بخت خفته و خرد آشفته و دیگر بواعث وحشت و وسواس روی امید از قبلهٔ اقبال و وجههٔ آمال که ملجاء سلاطین جهان است و مجمع خواقین دوران بر تافته قریب دو پهر روز پنجشنبه بیست و هشتم جمادی الاولی او اخر سال گذشته عار فرار برخود پسندیده از بلخ برآمد - و سه پهر روز مذکور پادشاهزادهٔ والا تبار و امیر الامرا آگاه گشته بهادر خان و اصالت خان را بهمرهان بتعاقب او روانه گردانیدند - این کار طلبان اخلاص منش بسرعت هرچه تمامتر جریده رو بمقصد نهادند و از شدت گرمی هوا هر روز پهر آخر سوار شده و پی را دیده تا پهر اول روز دیگر بی انفصال راه می نوردیدند - در هر منزل لختی از همرهان او گرفتار می گشتند - سیوم روز از گذارش یکی از غلامان خان که اسیر گشته بود دریافته آمد که تردیعلی

قطغان دیوان بیگی خان مذکور پسران اورازبي و اسد بیگ درمان و دیگر نوکران خان و اوزبکاني که در بلخ و نواحی آن بودند و از اصغاء صوت قرب وصول عساکر ظفر مآثر خان را گذاشته رفته باحشام آلچین و قطغان و درمان و مینگ و قلماق وغیر ایشان که این روی دریاي آمویه توقف داشتند در شبرغان فراهم آمده آند - و خان دوران گروه بی شکوه درآمده باتفاق این جماعه خواهش نبرد دارد - و باین انداز سپاه چیچکتو و میمنه را نیز طلبیده - بهادرخان و اصالت خان صلاح کار درین دیدند که بسرعت تمامتر رسیده جمعیت این جماعهٔ بي حمیت را پراگنده سازند - و رده آراسته نگذارند که بخان کومک رسد - و در شبرغان پای قرار استوار کردند - بنابران یک پهر روز مانده سوار شدند - و تا دو ونیم پهر روز دیگر هیچ جا عنان باز نکشیدند - و چون افراس مبارزان جدکار از نوردیدن راه دراز و و مصاعد دشوار گذار و منازل ریگ بوم بي آب و ندیدن آسودگی بعد از رسیدن بلخ آن روز زیاده بران یارای حرکت نداشتند درموضع غوطي که شش کروهی شبرغان است فرود آمدند - و از گفتاریکي از قراولان اوزبک که هنگام نزدیک رسیدن کتابت اقبال بغوطي گرفتار گشته بود حقیقت لشکر مخالف و خواهش رزم بتازگي دریافته فرداي آن دو شنبه دوم جمادی الثانیه بعزم رزم این مخاذیل عنان بدست فیروزی و پا برکاب بهروزی دراورده راهي گشتند - بهادر خان قول شده از راجپوتان مهیس داس راتهور و روپ سنگه راتهور و رام سنگه راتهور و راو روپ سنگه چندراوت و راجه امرسنگه راجاوت و مهیس داس دیگر که پیشتر با راجه

گجسنگه می بود و رای تلوکچند سیکهاوت و سنگرام سنگه راجاوت و گوبند داس خان دورانی و بلوچ چوهان و چندی دیگر را که بی رخصت پادشاهزاده و امیر الامرا برای اظهار جوهر حمایت و حمیت همراهی گزیده بودند - و از سادات سید محمد ولد سید افضل و سید نورالعین پسر سید سیف خان و سید شهاب بن سید غیرت خان و سید مقبول عالم و غیر ایشان و جمعی از تابینان خویش را با نیک نام عم خود هراول گردانید - و قرار داد که نیک نام با همرهان پیش روی او و راجپوتان در دست راست و سادات در طرف چپ نیک نام صف کشیده می رفته باشند - وحیات ترین و علاول ترین و جمال خان نوحانی و پهار نوحانی و جمعی دیگر رابطرف یمین خویش مقرر گردانید - و اصالت خان نیز درجانب چپ بهادر خان با لختی دیگر از همرهان قول شده راجه جیرام و جگرام ولد هردیرام کچهواهه و عجب سنگه ولد سرسال و چتر بهوج نبیرهٔ لکمین سین چوهان و چندر بهان نروکه و سید چاون و سید محمد ولد سید غلام محمد مهدی و مقصود بیگ علی داشمندی و نذیر بیگ سلدوز را که در فوج او بودند هراول ساخت - و هر دو سردار افواج را توزك نموده برابر یک دیگر راهی گشتند - و اوزبک و الامان که قریب ده هزار کس در شبرغان فراهم آمده بودند پس از آگهی بر رسیدن افواج فیروزی بیشتری از بیم اسیر شدن عیال و بغارت رفتن اموال بپاسبانی پرداخته و عیال و اموال پیش انداخته به اندخود سو راهی گشتند - و کمتری رزاقت خان نموده آمادهٔ پیکار شدند - خان از شنیدن خبر وصول

افواج میرزی بغوطی که هنگام رخصت ده هزار سوار بودند و درینوقت با هر دو سردار زیاده بر چار هزار نرسیده از شبرغان چار کروه پیش آمده سه فوج ترتیب داد - ازانجمله یک فوج را که اعیان آن محمد بیگ برادر باقی دیوان بیگی و عاشور قلي حاجي و عبد الله سرا ومحمد باقی یابو و حاجي بیگ میرزا باشی و درستم حاجی تُباق و یعقوب چوره باشي تُباق بودند درغول با خود نگاهدشت - و فوج دوم را با قتلق محمد و حاجم دراز اتالیق او رخوشم درمان دیوان بیگی او و شاه محمد بی قرعز و داوجه بی و چندي دیگر برانغار - و فوج سیوم را با سبحان قلی و تردیعلی قطغان و یادگار دیوان بیگي خویش برادر دیگر باقی دیوان بیگی و اسد بیگ درمان که پیشتر قراول بود و باي محمد ایشک آقا باشی و دین محمد فولادچی و غیر ایشان جوانغار ساخت - بعد از رده ارائی مبارزان طرفین همین که بان اندازان و تفنگچیان عسکر منصوریك مرتبه بان و تفنگ سرداده و چندي از فوج غنیم بضرب بان ره گراي نیستي گشتند فوج برانغار و جوانغار ازشنیدن این صدای مهیب و آوای غریب که زهرهٔ شیر را آب کند پاي ثبات از دست داده رهگراي فرار که پیشهٔ این گروه بي صبر و قرار است گشتند - نذر محمد خان نیز از دیدن این گریز بي ستیز رو برتافته عنان گردانید - جوقي از خون گرفتگان فوج او که به یکه تازی میان افواج نصرت امتزاج در آمده لختی را مجروح و چندي را مقتول ساختند روي رستگاري ندیده ره سپر نیستي گردیدند - و ازینجمله است ابراهیم بکاول و محمد امین کتابدار که خان بدو

تعلق تمام داشت - و هر دو با خان از بلخ برآمده بودند - و خان با پسرخود قتلق محمد و چندي از اوزبکان و غلامان و خدمتکاران که با او همراهي کردند با فراوان پريشاني بجانب اندخود شتافت - و تردیعلي قطغان و اسد بیگ درمان و جمعي از اوزبکان سبحان‌قلی را باخود گرفته بجانب چارجو و بخارا گریختند مجاهدان لشکر اقبال تا بنگاه اوزبکان که قریب چار کروه بود رفته چون دریافتند که مناکیب از هراس جان در هیچ جا عنان باز کشیده توقف نگزیدند در شبرغان فرودآمدند - که تا رسیدن خبر منقح نذر محمد خان و اوزبکان بضبط آن حدود پردازند - و همین که خبر توقف ایشان دریابند باز بسرعت شتافته کار این بد خاتمت چند را باختتام رسانند - چون اوزبک و المان اموالي را که از رعایا و احشام بتركتاز و دست انداز گرد آورده بودند - و باستماع خبر وصول افواج قاهره آنرا پیش انداخته راهي شده بعد از هزیمت نیارستند بدر برد - و بدست و پا زدن بسیار عیال گریزانیده مال بجا باز گذاشتند - همگي آن اموال بدست مبارزان لشکر منصور افتاد - و حاجي بي برادر اوراز بي و جمعي اوزبکیه که در چیچکتو و میمنه بودند خبر هزیمت و فرار نذر محمد خان شنیده نیز عنان شکیبائی از دست دادند - و بیشتر اندوختهای خود را گذاشته بجانب چارجو گریختند - و از برکات عدالت و میامن نصفت پادشاه دین پناه بسیاري از رعایاي بلخ و بدخشان و هزار جاتي که درین مدت اسیر ستم و کسیر جور این گروه ظلم پژوه بودند از گرفتاري برستگاري رسیدند *

پوشیده نماند که اگرچه اموالی که اوزبک و المان از رعایا و احشام بنهب و تاراج فراهم آورده بودند غارت زدهٔ لشکر اقبال شد لیکن اگر بهادر خان و اصالت خان بفتح قناعت نکرده با افواج قاهره تعاقب مي نمودند هما نا هم نذر محمد خان با سبحان قلي و قتلق اسیر مي‌شد - و هم تمامیٔ مال و مواشیٔ گرد آوردهٔ الماقان غارت گر با همگي عیال و اطفال ایشان بدست مجاهدان لشکر فیروزي مي افتاد - بعد از دو سه روز طاهر بکاول که از قبل نذر محمد خان در چیچکتو و میمنه بود - و خواجه کمال ارباب اندخود و میرم جان میرشکار با گروهي که همراه ار نگاهبانیٔ گذر کلیف مینمودند به شبرغان آمده این دو سردار جدکار را دیدند - و از گفتار خواجه کمال محقق شد که نذر محمد خان بعد از رسیدن اند خود قاسم پسرخسرو را که آنجا بود با اتالیق او محمد قلي ولد کلباد بهادر که در خدمت حضرت عرش آشیاني آمده بود و جمعي دیگر با خود برداشته برفقاء پیشین و پسین بي‌توقف و درنگ از اند خود بصوب مرو راهي گشت - بقیهٔ احوال خان در محلش بتفصیل گزارش خواهد یافت - مجملش این است که ازان باز که خان برفاقت جمعي که در لباس دوستي و یکرنگي همه اسباب دشمني و دو روئي سرانجام مینمودند روی امل از عتبهٔ علیا و سدهٔ والا بر تافت - جز نکبت و مذلت دو چار روزگار او نگشت *

* بیت *

چو واژون شود مرد را روزگار * همه آن کند کش نیاید بکار

و چون هشتم جمادي الثانیه حقیقت جدکاري و جانسپاري

و کیفیت فیروزی اولیاء این دولت بلند صولت از عرضه داشت
بهادر خان و اصالت خان بکرامت اصغاء واقفان پیشگاه سریر جهانبانی
رسید - بهادر خان بخلعت خاصه و باضافهٔ هزار سوار دو اسپه سه
اسپه بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه و بانعام
دو لک روپیهٔ نقد از خزانهٔ بلخ - و اصالت خان بخلعت خاصه
باضافهٔ هزار سوار بمنصب چار هزاری چار هزار سوار - و مهیس
داس راتهور بخلعت و به اضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاری
دو هزار و پانصد سوار - و راجه جیرام بخلعت و منصب هزار و
پانصدي ذات و هزار و دویست سوار از اصل و اضافه - و هرکدام
از روپ سنگه راتهور و رام سنگه راتهور و راو روپسنگه چندراوت و
حیات ولد علي خان ترین بخلعت و از اصل و اضافه بمنصب
هزار و پانصدي هزار سوار - و علاول ترین بخلعت و باضافهٔ پانصدي
ذات بمنصب هزار و پانصدي ششصد سوار - و هر یکي از سید محمد
ولد سید افضل و مهیس داس نایب راجه گج سنگه بخلعت و از
اصل و اضافه بمنصب هزاري ششصد سوار - و سید مقبول عالم
بخلعت و منصب هزاري چار صد سوار سرافراز گشتند - و
عجب سنگه ولد ستر سال و چتر بهوج چوهان و چندر بهان نروکا و
سنگرام سنگه نبیرهٔ راجه مانسنگه و نیکنام عم بهادر خان و سید
چاون و بلوی چوهان و مقصود بیگ علي داشمندي و سید محمد
ولد سید غلام محمد مهدی و گوبند داس خانه‌دوراني و عنایت
برادر بهادر خان و نذر بیگ سلدوز باضافهٔ منصب سرافتخار
برافراختند - و هم قلعه دار غوري تباد میر آخور که قلیچ خان د

خلیل الله خان بعد از کشایش غوری او را مصحوب ابراهیم‌حسین ترکمان بدرگاه خلایق پناه روانه ساخته بودند با دو پسر شرف استلام عدهٔ سنیه دریافت - و بعنایت خلعت و خنجر مرصع و منصب هزاري پانصد سوار و مرحمت اسپ و انعام بیست هزار روپیه کامیاب گشت *

هفدهم [جمادي الثانیه] سید خان بهادر ظفر جنگ که بحکم معلی از قندهار روانهٔ آستان گردون مکان شده بود سعادت کورنش دریافته هزار مهر نذر و هژده اسپ پیشکش گذرانید *

نوزدهم [جمادي الثانیه] بعرض مقدس رسید که فیلدار خان که بامر اقدس با ملازمان غرهٔ ناصیهٔ خلافت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر برای صید فیل به دهود و چانپانیر رفته بود هفتاد و سه فیل از نرو ماده صید نمود *

بیست وسیوم [جمادی الثانیه] صدرالصدور سید جلال را بعطای دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا و راجه راجروپ را بعنایت جمدهر مرصع و گوشوارهٔ مروارید و باضافهٔ پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب دو هزاری‌هزار و پانصد سوار - و قباد مذکور را بمرحمت اسپ با زین نقره - و شمس الدین ولد مختار خان را بخلعت و بخشیگری احدیان - و میر صالح ولد میر عبد الله مشکین قلم را بانعام دویست مهر مباهی گردانیدند - منصور حاجی که قلعهٔ ترمذ را بسعادت خان سپرده ببلخ آمده بود بصدارت بلخ که در زمان نذر محمد خان نیز بدو مفوض بود و منصب دو هزاری هزار سوار - ومحمد محسن پسر کلان او بمنصب پانصدی دویست سوار

سرافراز گشتند - و به عبدالله بیگ پسر دیگر او نیز منصبی در خور عنایت شد *

گذارش التماس بادشاهزادهٔ عالی نسب مراد بخش رخصت مراجعت بدرگاه سلاطین پناه و آنچه بران مترتب شده

هر که بحلیهٔ رای ثاقب و رویت صائب و تثبت در امور ملك و ملت و تانی درشؤون دین و دولت متحلی است همگی افعال او بر نهج سلیم استقامت و طرز قویم سلامت بروی کار می آید - و هرکه ازین نعوت جلیله بی نصیب افتد هر چند برای انصرام مهمات و انجام معاملات محن و آلام بکشد روی مود و بهبود نه بیند - و نتیجهٔ جز ندامت و خجالت بران ترتب نپذیرد مصداق این مقال احوال پادشاهزادهٔ مراد بخش است - آن والا تبار پس ازان که بتائید ایزدی که همواره پیشکار این دولت ازل بنیاد است - و تیسیر سرمدی که همیشه کارگزار این سلطنت ابد میعاد - چنین ملك دشوار کشا بکمتر ستیز و آویز بتصرف اولیای دولت قاهره در امد - و بمیامن نیت داد طویب پادشاه فلك کاه سکنهٔ آن دیار که پیوسته دستخوش جور اوزبکیه و پامال ستم المانیه بودند برفاهیت و جمعیت گرائیدند - و چنین فتح بزرگ و کشایش سترگ که تا امروز بهیچ یکی از سلاطین هندوستان بهشت نشان میسر نشده بل تا حال اصلا لشکری ازین طرف بآن سو نرفته تا به جنگ و جدال و حرب و قتال و فتح و کشایش چه رسد

چنانچه تاریخ نامهای باستانی ازان بازگوید بمحض تدبیرات صایبه و آرای ثاقبهٔ خدیو دور بین و خداوند صواب گزین نصیب گشته بود بنام آن عالی نسب که جز نام سرداری و پادشاهزادگی که آن هم بدولت انتساب باین ذات مقدس است باوی چیزی نبود شد - از عدم تثبت و تانی که از لوازم نا آزمونی و جوانی است و هجوم ملازمان خوش آمد گو که درلباس خیر اندیشان کار بدخواهان بتقدیم میرسانیدند این نکو نامی ببد نامی مبدل ساخت - و بعد از در آمدن بلخ نخست مقصدی که بملتزمان بساط حضور معروض داشت این بود که یکی از بندگان معتمد بنظم صوبهٔ بلخ معین گردد تا این ملک را بدو باز گذاشته بسعادت تقبیل آستان خواقین پناه مستسعد گردد - این التماس دور از کار بی جای بی وقت بر خاطر خورشید مآثر بسیار گران آمد - و در جواب آن فرمان مقدس صادر گشت که هرگاه مکرر در محفل اقدس مذکور شده باشد که پس ازان که این ملک که فتح آن مفتاح تسخیر توران است بعنایت بیغایت دادار کارساز داخل ممالک محروسه شود باو عطا خواهیم فرمود و لشکری که برای انجام این مرام باو همراه است امسال نیز با او دران ملک خواهد بود اظهار این خواهش ناروا و امنیت فاسزا باین زودی پیش ازان که این ملک نو کشوده بضبط در آید و حصون و ثغور آن استحکام و انسداد یابد و تهانجات جا بجا بنشیند و خاطر از حصول انتظام واتساق بجمعیت گراید و معاملهٔ نذر محمد خان منقح گردد و لشکری که بتعاقبش رفته معاودت نماید و الوسات و او یماقات چغتا ئیه که پس از فراوان

سال بدیرین آرزوی خویش که فرمان روائی صاحب و ولی نعمت قدیم دران دیار باشد رسیده اند و صاحب زاده گویان بهزاران شادمانی بتمنی دریافت ملازمت او روی امید بساحت بلخ آورده بیایند و عرصهٔ آن مملکت از وجود بی سود اشرار نابکار و فجار تیره روزگار اوزبکان تنگ چشم ظاهر و باطن و الامان بی ایمان را پرداخته اید و رعایا و کشاورزان اهتمالت پا بند بس ناپسندیده است - اگر طاقت بی التفاتی ما که کوه را از جا دارد و آسمان را از گردش باز دارد در خود می یابد دیگر بار بابراز این ملتمس پردازد - و الا پیرامون این التماس که سرمایهٔ زیانکاری دین و دینی اوست و باعث بر همخوردگی کاری که بمحض عنایت الهی صورت یافته نگردد - و بودن بلخ بخود قرار دهد - و باستصواب امیر الامرا در نظم و نسق آن دیار - و نگاهبانی سکان آن از اهل تمرد وفساد بنهجی که در جمیع امور طریقهٔ انیقهٔ عدالت و احسان مرعی و منظور باشد مساعی جمیله بتقدیم رساند - با وجود گزارش چنین مقدمات هوش افزا پادشاه زاده از خواب غفلت در نیامده بار دیگر عرضه داشت نمود که تا یک مرتبه باستلام سدهٔ سنیهٔ کامرانی و عتبهٔ علیهٔ جهانبانی نرسد و مطالب و مقاصد خود را بحضور معروض ندارد بهیچوجه درین ملک نخواهد ماند - و بهادر خان و اصالت خان را که بعد از هزیمت نذر محمد خان و آواره شدن اوزبکیه از شبرغان باندخود راهی گشته بودند و بایستی یکماه بلکه بیشتر دران سر زمین برای بند و بست مهمات شبرغان و چیچکتو و میمنه و اند خود و تعیین

حراس قلاع محال مذکوره و استحکام آن توقف مینمودند و خاطر از ضبط احشام آنجا فراهم می آوردند با خلیلل الله خان که بعد از شنیدن فرونی سپاه نذر محمد خان از بلخ بکومک این دو سردار معین گشته بود و پس از کارزار در موضع چار باغ که میان اندخود شبرغان است بایغان پیوسته از چار باغ مذکور باز گردانیده نزد خود طلبید - که بلخ را بآنها سپرده خود متوجه درگاه عرش اشتباه گردد - و ازین خواهش بی موقع پادشاهزاده اکثر امرا و منصبداران همراه نیز از محبت عزیزی موطن و استیناس طبائع و خواطر بارضاع سواد اعظم هندوستان و استیحاش بواطن و ضمایر از اطوار مردم بلخ و بدخشان و مضرت آب و هواي آن ولایت ارادهٔ مراجعت نمودند - و اینمعني سبب شکستگی دلهای رعایا و پریشانی احوال سپاه و توقف احشامی که از اطراف و جوانب رو ببلخ نهاده بودند گشت - و مردم لشکر از دید این تذبذب دست تطاول بمال رعایا دراز نمودند - و چون اینمعني مکرر بعرض مقدس رسید انحراف خاطر اقدس رو بازدیاد نهاد - و پادشاهزاده را از اصرار برین اندیشهٔ ناسزا نخست به تغییر منصب و تیول صوبهٔ ملتان تادیب فرمودند *

ارسال نوئین والا تمکین سعد الله خان از پیشگاه حضور براي تنسیق ملک بلخ وتنظیم احوال سپاه و رعایا

چون خدیو دور بین چارهٔ اصلاح احوال شوریدهٔ بلخ در فرستادن

یکی از بندگان معتبر معتمد مزاج شناش کاردان که همگنان از گفتار و کردار او اعتبار برگرفته از رضا و شکایت او راجي و خایف باشند منحصر دیدند مدار المهامی علامی سعد الله خان را با آنکه از وفور رازدانی و شیوا زبانی و کثرت عواطف و عنایات دوری او از پیشگاه حضور روا نمیداشتند قرار دادند که ببلخ بفرستند - و حکم فرمودند که اگر پاشاهزاده ازین ارادهٔ بی‌جا متندم نگشته باشد او را بیند - و حکومت صوبهٔ بلخ را به بهادر خان و اصالت خان باز گذاشته استیصال اهل تمرد و فساد به بهادر خان که بحماست و حمیت اتصاف دارد و سردار جمعیت دار است - و کارسپاه و خزانه و داد وستد و پرداخت احوال رعایا و سکان آن دیار باصالتخان که بمزاج آشنای و فهمیدگي و حسن سلوک موصوف است مقرر سازد - تا برهنمائي پادشاه دور بین وشهنشاه صواب گزین در امضاي امور ملك داري هرچه باید کرد بموافقت و موالفت یکدیگر بروی کار می آورده باشند - و اگر نجابت خان ولد میرزا شاهرخ که اسلاف او بوسیلهٔ نیکو خدمتی این دودمان تاج بخش تخت ستان بحکومت بدخشان کامروا بودند صوبه داری آن ملک را از عنایات عظیمه دانسته بخواهش تمام مستقبل شود این خدمت را بدو تفویض نماید - و اگر از پست فطرتي و بیدلي در رفتن بجای آبا و اجداد خود که قابلیت آن ندارد استادگی کند قلیج خان را با سپاهی که درکار داشته باشد بنظم بدخشان و توابع آن و رستم خان را با جمعیت شایسته بحفظ اندخود و مضافات آن معین گرداند و برای نگاهبانی هر یکي از قلاع و محال توابع بلخ بصوابدید

بهادر خان و امالتخان و بجمعیت ضبط هر کدام از حصون و مواضع حدود بدخشان باتفاق صوبه دار آنجا یکي از معتمدان را با هرقدر منصبدار و احدی و برق انداز و پیادهٔ تفنگچی که لایق دانند تعین کنند - و باهتمام کان لعل بدخشان نیز یکی از بندگان جد کار دیانت دار امانت گزار بفرستند - و باحوال سکنهٔ آن دیار پرداخته و تحقیق جمع و حاصل آن ولایت نموده هرجا در جمع پیشین آن تخفیف ناگزیران داند بدهد - و برای تلافی نقصاني که بزرگران و باغبانان و فالیزبانان در زراعات و بساتین و فالیزها از عساکر ظفر مآثر کشیده باشند زر نقد از خزانهٔ عامره برساند - و بمنصبداران نقدی که درانجا خواهند بود سه ماهه پیشگی - و بمنصبداران جاگیردار باندازهٔ جمعیت هر قدر مناسب داند از خزانهٔ عامره برسم مساعدت تن کند - و برخي بندگان جاگیر پژوه را برطبق دستوری که در حضور اقدس قرار یافته از امکنهٔ مفتوحه تیول تنخواه نماید - و بهرام و عبدالرحمن پسران نذر محمد خان را با رستم محمد ولد خسرو که در بلخ مي بود و همگی وابستگان درونی و بیرونی خان مذکور همراه راجه بیتهلداس و خلیل الله خان و لهراسپ خان که پادشاهزادهٔ مراد بخش پسران و نبیرهٔ نذر محمد خان را باو سپرده بود و مهیس داس را تهور بآستان جهانبانی روانه گردانند - و از اسباب و اسپان و شتران نذر محمد خان آنچه شایستهٔ فرستادن باشد مصحوب بندهای معتمد که بحکم اقدس روانهٔ درگاه فلک بارگاه باشند بدفعات ارسال دارد - و ضبط جانوران شکاری از شنقار و باز طویغون و غیرهما و آوردن آن بعهدهٔ میرزا نور صفوی قوش بیگي مقرر سازد - و برای

مرمت و استواری حصار بیرونی و قلعهٔ درونی بلخ از بیلدار و دیگر عمله هرچه درکار باشد نوکر و اجوره دار از روی تاکید بکار و بار ارد و از خواجها و علما و مشاهیر بلخ هرکه سزاوار حضور قوایم سریر خلافت باشد و از نوکران خان هر کس به بندگان درگاه عرش اشتباه رجوع آورده باشد یا بدست افتاده مانند طاهر بکاول که از روی اخلاص و اعتقاد داخل دولتخواهان گردیده و بالتون پروانچی و چوچک بیگ و هردو داماد عبد الرحمن دیوان بیگی که یکی از انها برادر زادهٔ اوست قندزی بیگ نام با دیگر برادر زاده اش عبد الله بیگ پسران عبد الرحیم بیگ که در سلک بندها منسلک است روانهٔ آستان خواقین مکان گردانیده بدیگران که درانحاء ولایت اند نوشتجات استمالت بفرستد - و ازبندهای پادشاهی سوای جمعی که پرلیغ طلب آنها صدور یافته که هرکه خواهش آمدن کند به بیم و امید و وعد و وعید ازین اراده باز آرد - و هرکه بمنع او ازین آرزو در نگذرد یا ازخدمتی که دران صوبه بدو تفویض نماید سر باز زند او را بتغییرمنصب و جاگیر متنبه گردانند وخدمتگزاری و اخلاصمندی و جانسپاری هرکه بروظاهر شود در باب او اضافهٔ منصب و جزان التماس کند - و چون از روائی روپیه درآن ملک و بر افتادن خانی که از دیرباز مدار بیع و شرای آن دیار بران بود اهل بلخ و بدخشان در سواد معاملت با اهل ماوراء النهر فی الجمله حرج می کشیدند - ازانجا که درین درگاه راستان و راست کاران جز راستی و راست کاری را روز بازار نیست مقرر شد که خانی را که خوانین توران به مهر آغشته سکه زده بودند در دار

الضرب بلخ گداخته بقدر مسي که دران در آورده اند نقره افزوده وزن آنرا برابر ربع روپیه مقرر گرداند - و بگرامی سکهٔ پادشاهي و باسم شاهي مسکوک و موسوم ساخته رواج دهد - اگرچه بندگان این درگاه دین پناه ایراني و غیر آن بمتابعت خلیفهٔ زمان و مطاوعت خدیو دوران بر عقاید حقه مستقیم اند - و از معتقدات باطلهٔ اهل زیغ و هوا محترز - لیکن چون از دیر باز میان اوزبک وقزلباش از تخالف مذهب عداوت بجائي رسیده که بهیچوجه موافقت و موالفت صورت پذیر نیست خدیو دین و دولت تنظیم و تنسیق صوبهٔ بلخ را بامیر الامرا با آنکه بیمن بندگی این درگاه در زمرهٔ اهل سنت و جماعه در آمده مناسب ندانسته باو تفویض نه نمودند - و چون از حرکت بي موقع پادشاهزاده مراد بخش و چندی دیگر از لشکر ظفر طراز جمعي کثیر از طوایف الماں بجسارت پر خسارت از آب جیحون گذشته در بعضي حدود بدخشان و محال دیگر سر شورش نهاد بفساد برداشته بودند چنانچه رقم پذیر خواهد گشت حکم مقدس شد که بعد از رسیدن علامي ببلخ امیر الامرا بقندز شتافته به تنبیه آن گروه فتنه پژوه بپردازد - و خرمن حیات گروهي به آتش تیغ آبدار خاکستر ساخته بقیة السیف را از آب جیحون بگذراند - و ازانجا که ناظم بدخشان را برای سر براهي مهمات خود و همرهان چندی در بلخ توقف خواهد شد تارسیدن او در قندز باشد بعد ازان که صوبه دار مزبور ببدخشان آید بصرب کابل که نظم آن بدو تعلق دارد راهي گردد - سخن کوتاه پادشاه دانا نواز دانش پرور همگي مراتب مذکوره و دیگر انچه درکار گزاري و

ملک داري درکار باشد بعلامي ارشاد نموده او را بعنایت خلعت خاصه و جمدهر مرصع باپهولکٹاره و شمشیر خاصه و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا و مطلا سر بلند گردانیده شب پنجشنبه بیست و ششم جمادی الثانیه با جمعي ازبندگان رخصت فرمودند و بهادر خان را بارسال شمشیر مرصع مصحوب علامي عز اقتخار بخشیدند - و به سید فیروز برادر زادهٔ سید خانجهان حکم شد که با چندي از سادات منصبدار بیست و پنج لک روپیهٔ خزانه براي علوفهٔ سپاه و مصالح دیگر از راه پنجشیر به بلخ رسانیده بر گردد - و خان والا مکان بحکم اقدس از راه خنجان که هر چند دشوار گذار است اما از سبل دیگر نزدیکتر است در عرض یازده روز شتافته شب دوشنبه هشتم رجب ببلخ رسید - و باختر برج خلافت براي فتح عزیمت معاودت که موجب نارضامندي قبلهٔ دین و دنیا بود کلمات نصیحت آمیز هوش انگیز پیام نمود - و چون اثري بران مترتب نشد تمام بندهای پادشاهي را منع کرد که بخانهٔ پادشاهزاده نروند - و بهادر خان و اصالتخان را تسلیم صوبه داري بلخ فرمود - و باتفاق ایشان شروع در انجاح مهمات و تعین حارسان قلاع و تهانه داران و انجاز مقاصد آنها نمود - و چون نجابت خان بعد از گفت و شنید فراوان دل بصوبه داري بدخشان نیارست نهاد قلیچ خان را با نظر بهادر و نور الحسن بخشي احدیان با دوهزار احدي و چندي دیگر که جمعیت شان نزدیک پنجهزار سوار بود به بدخشان - و رستم خان را با راجه پهاڑ سنگه و راجه دیني سنگه و چندرمن بندیله و دولت خان ولد الف خان و محمد قاسم داروغهٔ

توپخانه با دوهزار سوار تفنگچي و خوشحال بيگ ولد ميرزا شرف الدين حسين وهاشم بيگ كاشغري وعمران و ميدانيان كه جمعيت آنها نيز قريب پنجهزار سوار بود باندخود و مضافات آن راهي گردانيد - و شاه بيگ خان را از تغيير اهتمام خان كه سلوك نيك نداشت بغوري تعيين نمود - و حراست ميمنه را با نواحي آن به شاد خان و قلعه داري اندخود بعهدهٔ دولتخان ولد الف خان و ضبط خان آباد به حيات ترين - و خبرداري رستاق به خنجر خان و كلات شبرغان بجبار قلي ككهر و مراد قلي سلطان ككهر - و سرپل وسان چاريک بخوشحال بيگ كاشغري با ديگر كاشغريان - و آقچه بشادمان پكهليوال - و خلم بخواجه عبدالعزيز ولد صفدر خان و درهٔ كز به پهاز نواحاني - و بابا شاهو به محمد شاه قديمي - و مومن آباد بشيخ فتح الله خويش مبارز خان - وا بيگ و موضع سلطان بايزيد با فلاطون بيگ وارسلان بيگ ارلات - و رباط ريزگان به پسران همت خان - و آستانهٔ علويه بنظام ميواتي - و نارين بشاه محمد كرز بردار - وخنجان بميرک بيگ خنجاني - و موضع دوشاخ بعبدالغفور بيگ يكه اولنگي - و فتح آباد بفرخ حسين خراساني - و كلنه و كركان باگرسين كچهواهه - وقريشک بمحمدزمان ارلات - و اندراب بقاسم بيگ ميربرار و كولاب بجلال الدين محمود دروازي مقرر گردانيد - و از خلوص اخلاص و رسوخ عقيدت شب از روز و خواب از بيداري باز ندانسته درعرض بيست و دو روز همگي خدمات مامورة را بنهجي كه از پيشگاه ارشاد پادشاه مرشدان و مرشد پادشاهان تلقين و تعليم يافته بود بروي كار آورد *

اکنون بنگارش و قایعی که در بدخشان رو داده بود می‌پردازد - از عرضه داشت راجه راجروپ بمسامع حقایق مجامع رسید که بیست و یکم جمادی الثانیه راجه مذکور در قندز آگهی یافت که جمعی از المان از آب خواجه پاک که خلیجی است از دریای جیحون باین سوعبور می‌نمایند - بمجرد استماع این خبر جوقی از راجپوتان معتمد را برسم هراول پیشتر فرستاد - و خاطر از استحکام قلعه فراهم آورده با سید اسدالله و سید باقر و احدیان و جمعی دیگر متعاقب هراول راهی گشت - المانان زبون کش فرصت جو که چندی از نوکران سپاهیان را که برای هیمه و کاه بصحرا میرفتند هلاک گرانیده بودند - بعد از رسیدن لشکر فیروزی فرار نمودند - راجه با همرهان تعاقب نموده دوکروه نوردید - درین اثنا گروهی دیگر ازان مناکیب که در کوها و تنگناها پنهان بودند بر آمده بکند اوران اقبال در آویختند - بعد از گرمی هنگامهٔ قتال جمعی ره گرای نیستی گشتند - و بقیه از بیم تیغ خونخوار دلاوران رو بگریز نهادند - پس از تعاقب ابطال لشکر فیروزی گروهی از آب خواجه پاک گذشتند - و فریقی تاب آتش شمشیر نیاورده دران آب غرق گشتند - و راجه با همرهان مظفر و منصور برگشت - بعد از دو سه روز خبر یافت که المانان بخت برگردیده هزیمت دیده بآستانهٔ امام رفته اند - و جمعی دیگر بآنها پیوسته اراده دارند که باز بقندز برایند - و چون جواسیس سپاه المانان را قریب پنج شش هزار سوار نشان میدادند راجه سر رشتهٔ تدبیر بدست داشته از قلت اعوان خود و کثرت غنیم جنگ صف مصلحت ندید - و نگاهبانی

شهر که بمیامن انصاف و احسان اولیای این دولت خدا داد آباد گشته بود و اکثر رعایای ملک بدخشان از بیم جور المانان بآن معموره پناه آورده بودند اهم دانسته جوقی از احدیان و تفنگچیان و پیادهای بندیله را بمحافظت قلعه باز داشت - و از چار طرف هرجا احتمال در آمد این گروه فرصت پژوه بود بچوب و خار و غیر آن استوار گردانیده تفنگچیان بحراست باز گذاشت - و جمعی از راجپوتان را بر گماشت که بهر جانبی که مقاهیر هجوم کنند بکمک برسند - و خود شب و روز آمادهٔ کارزار می بود *

سیوم رجب مخاذیل قطغان مانند شاه محمد و قل محمد جیبه چی و قاسم بای و محمد بدای و قرچه سرای که سردار اکثر المانان اند و بسیاری دیگر از اهل فساد که قریب پنج شش هزار سوار بودند سه فوج شده از انحاء شهر در آمدند - تفنگچیان از پس بارها و دیوار ها بسیاری از اسپ و آدم مدابیر را بتفنگ مجروح گردانیدند - مقاهیر از هیچ رو بجنگ روبرو پیش رفت کارندیده جابجا ایستاده تیر اندازی میکردند - قریب یک پهر کنداوران طرفین سرگرم قتال وجدال بودند - انجام کار مخذولان از استواری بند و بست شهر از جمیع جهات راه در آمد مسدود یافته با هزاران خجالت و ندامت بر گردیدند - و از آب خواجه پاک گذشته باز بطرف آستانهٔ امام مراجعت نمودند - و از آوازهٔ رسیدن امیر الامرا آنجا نیز ثبات پا نورزیده با هزاران یاس از جیحون گذشتند - در همین ایام میرقریش با میر عبد الله و میر حسن و میر کلان و دیگر اعیان کولاب حلقهٔ بندگی درگوش جان کشیده در کولاب خطبه باسم سامی و القاب

گرامی پادشاه ممالک ستان خوانده جمعی از المانان را که دران نواحی بودند راندند - و میر مذکور با پنج شش از کدخدایان معتبره همراه جلال الدین محمود دروازی به بلخ شتافته مدار المهامی علامی را دید - علامی این جماعه را بنوازشهای پادشاهانه وعنایت مناصب شایسته مطمین خاطر گردانیده رخصت داد که بموطن رفته درآنچه دولتخواهی و خیراندیشی این دولت سرمدی باشد مساعی جمیله بتقدیم رسانند - و نگذارند که اهل شورش و فساد تا رسیدن قلیچ خان دست ظلم پرست را بجان و مال زیردستان دراز کنند *

از وقایع صوب اندخود انکه بعد از مرجعت بهادر خان و اصالت خان حسب الطلب پادشاهزادهٔ مراد بخش گروهی از المانان فتنه انگیز حوالی اندخود را تاخت نموده بودند - و خواجه کمال ارباب اندخود که کدخدای باغیرت آن ملک بود و از سعادت منشی و بختمندی در دولتخواهی این درگاه و الا جاه میکوشید بقصد مدافعهٔ آن جور پرستان با وجود قلت اعوان از حصار برآمده بدرجهٔ شهادت رسیده بود - درینولا که رستم خان بآن صوب روانه شد پانزدهم رجب که از کنار پل خطب کوچ نمود قراولان خبر آوردند که در پنج کروهی بسیاری از المانان فراهم آمده اند - خان مذکور بشنفتن این خبر خود بادیگر همرهان قول شده محمد قاسم داروغهٔ توپخانه را با دو هزار سوار تفنگچی هراول کرده راهی گشت - درین میان کس خسرو بیگ ترکمن قوش بیگی نذر محمد خان که سردار ترکمنان بود آمده از جانب او ظاهر ساخت که جمعی از ستم

پیشگان فساد کیش که او یماقات این حدود را تاخته مال و مواشی را بغارت برده اند میخواهند که بر یورت من بریزند چون مرا جز بندگي و خدمتگذاری بندگان این درگاه در سر نیست امیدوارم که کومک نموده از شر این اشرار فجار رستگاری بخشند - و رستم خان که سه کروه نوردیده بود خود نیز آمده خان را دید - اتفاقا مخاذیل که اُساری و اموال بسیار در پناه رباطی که دران حوالي است فراهم ساخته بودند و خود نزدیک آن بزپشتهٔ ایستاده همین که سپاه ظفر دستگاه نمایان شد بطریقی که دران گروه غدر پژوه متعارف است همه یکبار جلو ریز بر فوج هراول تاخت آوردند - کنداوران نبرد جو پای غیرت نفشرده و دست جرات کشاده بسر دادن بان و تفنگ پرداختند - و مبازران قول نیز در رسیده بضرب تیغ و طعن سنان و زخم تیر و تفنگ جمعی را مقتول و لختی را مجروح ساختند - و تتمه را براه فرار انداختند و تا رباط غوطی تعاقب آن فجار نموده همگی اشرار با آنچه از اسپ و شتر و گاو و گوسفند و جز آن بغارت برده بودند ازان فساق گرفتند و در رباط آنقدر توقف نمودند که تاراج کشیدهای احشام آگاه شده از اطراف و جوانب رسیدند - و اموال خود را شناخته متصرف گشتند - المانانی که در حدود شبرغان فراهم آمده بودند بهمین دستبرد غزاة دین رهگرای بادیهٔ ناکامي گردیدند - خسرو بیگ دران روز تلاش گردانه نمود - و بقلاوزی بخت بیدار در سلک بندگان این دولت خداداد درآمده با قبیلهٔ خود همراه رستم خان به اندخود رفت و بالتماس رستم خان از بارگاه

گردون جاه بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار سر بلند گردید *

نبذی از احوال خسرو بیگ آنکه او در سن پنج شش سالگی باسیری افتاده بود - نذر محمد خان او را خریده درمقام تربیت شد - و بمرور ایام خان را از حسن صوری و معنوی باو علاقهٔ محبت بهمرسید - و چون اورگنج چنانچه گزارده آمد مسخر نذر محمد خان گردید و کدخدایان او یماق ترکمن که در حدود اورگنج بودند نزد خان آمدند و خسرو بیگ را شناخته گفتند که این از قبیلهٔ ماست و پدرش از معتبران این قوم بود - خان او را سردار اویماق ترکمن ساخت *

از سوانح آنکه چون رستم خان از دو کروهی خواجه دو کوه که دران جا فرود آمده بود باندخود راهی گشت خود بالختی از همرهان قول شد - و راجه پهاز سنگه را با مردم او و جمعی از تفنگچیان هراول ساخت - و محمد قاسم میر آتش را با مردم توپخانه نگاهبانی خزانه که براي مواجب بندهای نقدي همراه بود گماشت - همین که ازان بیابان بی آب سه چهار کروه نوردیده آمد پیادهٔ خبر آورد که المانان اسپ صاحب مرا از من کشیدند - و یکی از همرهان مرا به تیر زخمی ساختند - رستم خان محمد قاسم را با بوق اندازان و هاشم بیگ کاشغري و چندی دیگر بمدافعهٔ مقاهیر معین گردانیده کس نزد هراول و چنداول فرستاد که پیش و پس ارد و را نیک پاسباني نموده لختي توقف گزینند - درین میان سواری از راجه دیبي سنگه تاخته رسید که میان راجه والمانان جنگ در پیوسته بود - و فیروزي نصیب دلاوران

نصرت شعار گشت - کیفیت حال آنکه جمعی ازین گروه بی شکوه که در لباس کنداوران بدزدی و رهزنی کارپیش می برند خود را بدنبال اردو رسانیده یکقطار شتربار را بردند - راجه بعد از آگهی تاخته شتر انرا خلاص کرد - پس از طي لختی مسافت بقصد تعاقب قریب هزار و پانصد سوار ازان غدر گزینان که در پس پشته قیام داشتند بهمدیگر پیوستند - و سه فوج شده راجه را از سه طرف درمیان گرفتند - راجه با آنکه از دویست سوار زیاده همراه نداشت دران هنگامه حماست و حمیت داد قهور داده جمعی را مقتول و برخی را مجروح گردانید - و چندی از راجپوتان که بعضی ازان خویش او بودند بعد از کوششهاي مردانه جان در باختند - و از هجوم مقاهیرکار بر راجه تنگ گردید - و او قرار بمردن داد - درین ضمن سپاهی لشکر محمد قاسم و همرهان او که در هوای گرم و ریگ بوم تفته نزدیک سه کروه تاخته خود را بسیار بوقت رسانیده بودند نمودار شد - مخاذیل پای ثبات از دست داده رو بفرار نهادند *

اکنون وقایع حضور بر می نگارد

بیست و ششم جمادي الثانیه مهین پور خلافت که بموجب فرمان طلب از جهانگیر آباد معروف به هرن منارہ بشبگیر و ایوار در شانزده روز قطع مراحل و طي منازل نموده در حوالی کابل رسیدند سعید خان بهادر ظفر جنگ و صدر الصدور سید جلال بحکم اقدس پذیرہ شده به پیشگاه حضور سراپا نور آوردند آن کامگار پس از احراز شرف ملازمت سراسر سعادت هزار مهر نذر گذرانیدند - و بمرحمت خلعت خاصه مفتخر گشتند *

بیست و نهم [جمادي الثانیه] پادشاهزادهٔ والاتبار مرادبخش را پسري بوجود آمد - و بسلطان محمد یار موسوم گردید *

غرهٔ رجب بسید محمود ولد خان دوزان بهادر نصرت جنگ براي سرانجام مواد ازدواج با صبیهٔ عبد الله خان بیست هزار روپیه نقد عنایت شد *

دستوری یافتن میر عزیز بصوب ایران نزد نذر محمد خان

چون نذر محمد خان از شاه راه کعبهٔ سداد رو بر تافته بصوب ایران شتافت چنانچه گزارش پذیرفت خاقان کرم گستر که شکیمت والای این برگزیدهٔ پروردگار بر اقتناء مفاخر و نشر مآثر مفطور است بمقتضای عموم خیرسگالي وشمول صواب پسیجی خواستند که اورا بر انچه پیش نهاد همت فلکی ارتفاع از انواع رافت و عطوفت و دیگر مراتب مروت نسبت باو بود آگاه گردانند - بنابران میر عزیز ملازم مهین خلف خلافت را که سابق از قبل آن کامگار بخت بیدار نزد نذر محمد خان ببلخ رفته بود بعنایت خلعت و انعام چهار هزار روپیه نوازش فرموده هشتم این ماه اورا برسالت پیش وي فرستادند - و گرامی نامهٔ عاطفت مشحون که حسب الحکم علامي سعد الله خان انشا نموده و نقل آن درین نسخهٔ معالی مرقوم میگردد با مکتوب پادشاهزادهٔ بلند قدر که باشارهٔ والا نگاشته بودند مصحوب او ارسال داشتند *

نقل نامه

تا نظام عالم و قوام بني آدم بوجود تمام سود سلاطين معدلت آئين - و خواقين نصفت گزين - منوط است - و نفاذ اوامر و نواهي الهی بقدرت و استيلا و تنفيذ و اجراي اين برگزيدهاي پروردگار و بزرگ كردهاي آفريدگار مربوط - ذات خجسته آيات سلالهٔ خوانين بلند مكان - علالهٔ خواقين رفيع الشان - نقاوهٔ خاندان دولت - عضادهٔ دودمان شوكت - قرهٔ باصرهٔ عظمت - غرهٔ ناصيهٔ حشمت - بدر آسمان رفعت - شمس فلك عزت - مورد الطاف يزدان - طراوت چمن چنگيز خان - باحراز بركات - وادراک سعادات - مونق باد - خامهٔ مشک فام پس از نگارش سلام سلامت انجام بگزارش مطلب ميگرايد كه سابقا بمسامع حقايق مجامع رسيده بود كه در حينی كه درة التاج سلطنت كبری خلف الصدق خلافت عظمی فروغ دودمان دولت و اقبال نير برج ابهت و جلال - پادشاهزادهٔ كامكار نامدار بلند مرتبت عالی نسب والاتبار مراد بخش بنواحی بلخ ميرسد آن صفوهٔ سلسلهٔ صفا درارای سماء ابهت - لالی دريای بسالت - بهرام سلطان و سبحان قلی سلطان گرامی اخلاف را باستقبال آن والاگهر ميفرستند - و آن موید بختيار بآئين گزيده و طرز پسنديده - پيش آمده رخصت انصراف سامی خدمت آن خان والا مكان می نمايد - و چون آن قرة العين خلافت كنار بلخ منزل ميگزيند ظاهرا از قدر نشناسی آن نوبارهٔ بوستان سلطنت كه مقتضای حداثت سن و عنفوان شباب ست و از غفلت و مساهلهٔ ريش سفيدان بعضی اداهای ناهنجار دور از كار مثل درامدن رستم خان بقلعهٔ بلخ باوجود بودن

آن خان والاشان دران که موجب نفرت خاطر و وحشت طبیعت آن خان بلند مکان تواند بود و استماع آن برطبع سروت سرشت فتوت دوست گران آمد سرزده باشد - و طایفهٔ کج گرای دور از دور بینی آن رفیع القدر را برین میدارند که از بلخ بر امده بسمت شبرغان روند - ذات اقدس ما درانجا می بایست تا داد قدردانی می شد قدر خداوندان قدر ارباب قدر شناسند - و فضل اهل فضل اصحاب فضل لیکن ازان خان منیع الشان باقتضای عقل معامله فهم و خرد صواب اندیش متوقع این بود که بعد تحقیق ادای نا ملایم بی ملاقات پادشاهزاده از بلخ بجانب این نیازمند درگاه بی نیاز متوجه میگشتند که هم سلامت در گرو آن بود - و هم بهبود کار دران - اما سبقت تقدیر را که بمقتضای آن هنوز بقدر مشقت و تعب باقی باشد چه تدبیر بر هر تقدیر انهاء ما في الضمیر ناگزیر نشاء مروت شناخته بابرازان پرداخته میشود - مکنون خاطر مهر ناظر آن بود که ساحت ولایت بلخ را که از آشوب حوادث غبار فتنه و فساد داشت برفت و روب تدبیرات صایبه و افکار ثاقبه پاک نموده و بی راهه روان کافر نعمت حقوق نشناس را بجزا رسانیده با نقد وجنسیکه که در قلعهٔ بلخ بود بقبضهٔ قدرت آن فقاوهٔ خاندان عز و علا در اورده مقرر نموده شود که آن علالهٔ مجد و مکارم طوایف باطل کیش جفا اندیش تباه کار نکوهیده کردار المانان را که به انکار دادار جان آفرین - و اهانت قران مبین - و جحود رسول امین - صلی الله علیه و علی آله و صحبه اجمعین - تا باغماض عین از حقوق ولی نعمت خویش چه رسد - و قتل هزاران نفس بی گناه و هتک حرمت و

ناموس عباد الله امادهٔ جهنم گشته اند - دران دیار بار ندهند - وهموارهٔ لشکری گران با کمال توزک در بدخشان مستعد و مهیا باشد - که هرگاه آن صدر نشین محفل اعتلا را در بلخ مهمی رو دهد یا ارادهٔ تسخیر ماوراء النهر مصمم گردد عند الطلب بلا توقف شتافته لوازم خدمت و همرهی چنانچه باید بتقدیم رسانند - چه پیش نهاد همت جز حصول نام نیک مطلبی دیگر نیست - هرچند بعض چهره کشایان اسرار سلطنت فرمان روائی و استیلا و صولت را نکو شناسند - اما پیش همت بلند نهمت این دست پرورد ازلی عنایت ایمعنی بمراتب ازان نکوتر است - درینولا معروض اقدس گشت که آن برازندهٔ مسند خانی از شبرغان باندخود رفته قاسم نبیرهٔ خود را که درانجا بود همراه گرفته بامعدودی براه چول و بیابان بمرو شتافتند - ازانجا که از نیکان بجز نیکی نیاید - و بر ذمهٔ جبلت سراسر اصالیت و فطرت سراپا مروت ما پاس ناموس و حفظ حرمت عوام الناس لازم و متحتم است - خکیف الخواص - علی الخصوص درحینی که اعتماد بر دینداری وحق پرستی و راستی و درستی ما نموده باشند - قصد مقدس آنست که منسوبان و متعلقان آن نقاوهٔ خوانین را به نیکو ترین وجهی و شایسته ترین طرزی باسامانی لایق و سر انجامی مناسب در هرجا که توقف گزیده باشد فرستاده آید - درین صورت اگر معتمدی بجهت بردن ایشان از انصوب بیاید اولی است والا آگاه سازند تا متدینی ازین طرف بجهت رفاقت ایشها معین گردد - تا آن وقت جمیع پرد گیان حریم عفت - پیش کراکب سماء رفعت - انوار حدیقهٔ عزت خسرو سلطان و بهرام سلطان و عبد الرحمن سلطان

که در خدمت لازم السعادة مشمول عنایات و اصناف تلطفات اند - و بکمال احترام و فراغت و جمعیت خاطر مقرون هستند - تحصیل مرضیات - الهی رفیق طریق باد *

میرعزیز باستعجال تمام راهی گشته و آن سوی فراه بجان نثار خان پیوسته یرلیغ قضانفاذ که از پیشگاه عنایت بخان مزبور ارسال یافته بود رسانید - و چون دریافت که نذرمحمد خان بصفاهان شاه (؟) ست از راه تون و طبس که بصفاهان نزدیکتر است پیش از جان نثارخان روانه شد - پس ازان که میرمزبور بصفاهان رسید ازان رو که نذرمحمد خان که حقیقت رفتن او از اند خود بجانب ایران و مراجعت نمودن و آمدن بحوالي میمنه با دیگر مقدمات در محل خود نگارش خواهد یافت - از فرط سودا در صفاهان نیز توقف ننموده بصوب خراسان برگشته بود درصدد آن شد که از عقب راهی گشته هرجا دریابد نامه را برساند - فرمان روای ایران اورا ازین حرکت باز داشته پیغام نمود که درین هنگام که نذر محمد خان از شورش دماغ و آشفتگی طبیعت سر رشتهٔ خرد گزینی و عاقبت بینی از دست و اهشته است رفتن او نزد خان مسطور مصلحت نمي بینم - غالبا از و سلوک پسندیده بوقوع نیاید - اولی آنکه چون آمدن جان نثار خان نزدیک است چندي توقف نموده روز عیدالضحی که ساعت ملازمت او مقرر ساخته ایم همراه او مارا به بیند - و این معني را بآستان خلافت معروض داشته تا صدور حکم مقدس منتظر باشد - میرعزیز بموجب آن کاربند شده حقیقت بدرگاه خواقین پناه عرض داشت نمود - و تا ورود جواب در صفاهان بنشست - بعد ازان که عرضه داشت

او بپای سریر جهان بانی رسید حکم اقدس بنفاذ پیوست که اگر آن سرگردان بادیهٔ ادبار را نصیبه از ملک داری و بهرهٔ از کامگاری می بود از دولت وصول این نامهٔ نامی وصحیفهٔ گرامی که دستور العمل سعادات دو جهانی و فهرست برکات جاودانی است محروم نمی شد اکنون درپی آن گم کرده پی رفتن شایستگی ندارد باید که برسیدن منشور مقدس از شاه رخصت شده روانهٔ آستان خواقین پناه گردد*

فهم [رجب] بعین علی که تازه از ایران آمده بود چار هزار روپیه عنایت شد *

پانزدهم [رجب] سعید خان بهادر ظفرجنگ را بعنایت خلعت خاصه و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا سرافراز ساخته بحکومت ملتان رخصت فرمودند - منصب اصالت‌خان باضافهٔ هزاری ذات پنجهزاری ذات و چهار هزار سوار مقرر گردید - خواص‌خان بخلعت و جمدهر مرصع و صوبه داری قندهار و باضافهٔ هزاری ذات و هزار سوار بمنصب چارهزاری چار هزار سوار و بمرحمت فیل - و حیات خان بخلعت و خدمت داروغگی مردم جلو از تغیر خواص خان و از اصل و اضافه بمنصب دو هزاری هزار سوار و راجه راجروپ باضافهٔ پانصد سوار بمنصب دو هزاری دو هزار سوار - و از اصل و اضافه شادمان پکهلیوال بمنصب هزاری نهصد سوار - و جبار قلی ککهر بمنصب هزاری هشت صد سوار - عزافتخار اندوختند - خواجه عبد الرحمن و لد عبد العزیز خان را بخشی بدخشان گردانیدند - و بعنایت اضافهٔ منصب نوازش یافت *

شانزدهم [رجب] براجه جسونت سنگه اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا عنایت شد - خلیل الله خان و غضنفر ولد الله ویردي خان و محمد محسن ولد منصور حاجي از بلخ آمده کامیاب دولت ملازمت گشتند - چون خلیل الله خان مامور بود که با راجه بیتهل داس وغیره همراه توابع و اسباب نذر محمد خان بدرگاه معلی آید و او یلغار کرده پیشتر رسیده بود حکم مقدس صادر شد که بسرعت هرچه تمامتر مراجعت نموده بان جماعه ملحق گردد و بآستان جهانداري همراه آید - ومحمد محسن پسر منصور حاجي را بعنایت خلعت و کمر خنجر طلا و شمشیر و اسپ با زین نقره سرافراز گردانیدند - و بامي شاعر که تازه ازدار السلطنه آمده قصیدهٔ در تهنیت فتح بلخ و بدخشان بعرض اقدس رسانید هزار روپیه انعام شد *

بست ویکم [رجب] سعادت خان قلعه‌دار ترمذ باضافهٔ پانصدي پانصد سوار بمنصب دو هزار و پانصدي دو هزار سوار و مرحمت نقاره بر نواخته آمد - عاقل خان را بعنایت اسپ سربرافراخته حکم فرمودند که مبلغ پانزده لک روپیه و هفتاد هزار اشرفی که مجموع بیست و پنج لک روپیه باشد بشاه بیگ خان قلعه‌دار غوری رسانیده برگردد - و به بهادر خان و اصالت خان فرمان شد که آنرا مصحوب جمعي ببلخ طلبیده با بست و پنج لک روپیه که سابقا سید فیروز برده بود و همه پنجاه لک روپیه مي شود در وجه علوفهٔ لشکر و دیگر ضروریات صرف نمایند - وسید امجد که ببلخ معین گشته بود با برادران و ابراهیم حسین ترکمان و بهادر سنگه ولد راجه جگت سنگه و گروهي دیگر

همراه عاقل خان دستوري يافتند - درين تاريخ ميرزا محمد ولد مير بديع مشهدي بمرحمت فيل بلند پايه گرديد - شمس الدين ولد نظر بهادر خويشگي را بخلعت و فوجداري دامن كوه كانگره از تغير مرشد قلي عز افتخار بخشيده مرخص گردانيدند *

بيست و دوم [رجب] پادشاهزاده مراد بخش بموضع آمسراي رسيد - كورنش آن والا گهر ممنوع گرديد - و از پيشگاه جلال فرمان شد كه بشهر در نيايد - و تا انتهاض عساكر منصور بدارالسلطنة لهور همانجا بوده بعد از روانه شدن رايات عاليات به پشاور رفته اقامت گزيند- بميرنور الله كه از بلخ آمده بود هزار روپيه عنايت شد *

بيست و پنجم[رجب] سه اسپ ازطويلهٔ خاصه بايراق طلابه بهادر خان و رستم خان و اصالت خان مصحوب شير مرد خواجه سيد اتائي كه ببلخ معين شده بود ارسال داشتند - و خواجه بعنايت خلعت و انعام هزار روپيه نوازش يافت - حسين قلي بيگ آغمر را كه آق سقال قوم خود و مرد فهميده روزگار ديده است و با خسرو از بدخشان آمده در سلك بندها منسلك گرديد بعنايت منصب و انعام دو هزار روپيه سر افراز ساختند *

شب بيست و هفتم [رجب] ده هزار روپيه مقرر ليلة المعراج درحضور مقدس باصحاب احتياج عطا فرمودند *

و بيست و هشتم راجه بيهتل داس و خليل الله خان و لهراسپ خان و مهيس داس راتهور پسران و متعلقان نذر محمد خان و سه دختر اورا كه از بلخ همراه آورده بودند با دو زن محمد يار كه دخترزادهٔ دين محمد خان است و پسر پايندهٔ محمد سلطان ولد ترسون

سلطان برادر جانی خان پدر دین محمد خان و ازان دو زن یکی نخست زن امام قلی خان بود پس از و بنکاح محمد یار در آمد در جلگای ما هرو فرود آورده دولت اندوز ملازمت گشتند - روز دیگر صدر الصدور سید جلال بحکم والا تا خیابان پذیره شده بهرام و عبدالرحمن را با رستم ولد خسرو بآستان سلاطین مکان اورد - خاقان دریا نوال بهرام را بمرحمت خلعت خاصه با چارقب زردوزی وجیقهٔ مرصع و خنجر مرصع باپهولکتاره و منصب پنجهزاری هزار سوار و دو اسپ از طویلهٔ خاصهٔ با زین طلا و مطلا و ده تقوز پارچه از اقمشهٔ نفیسه و یک لك شاهي که بیست و پنج هزار روپیه باشد نقد وعبد الرحمن را بعنایت خلعت فاخر وجیقهٔ مرصع و خنجر مرصع و اسپ با ساز طلا و پنج تقوز پارچه - و رستم پسر خسرو را بخلعت و اسپ سرافراز ساختند - و خواجه عبدالخالق داماد نذر محمد خان و بالتون پروانچي خسرو خان بتقبیل عتبهٔ اقبال فرق طالع برافراخته بمرحمت خلعت مباهي گردیدند - و از فور رانت پادشاه مهر گستر عبد الرحمن را که خرد ترین برادرانست بمهین بادشاهزادهٔ بخت بیدار سپردند تا درظل عاطفت آن والا گهر تربیت یابد و روزیانهٔ او صد روپیه مقرر گردانیدند - و مستورات خان که سه منکوحهٔ او بودند یکي دختر اورازبي - دیگر دختر بالتون پروانچی - سیوم مادر خسرو - و سه دختر یکی در سن شانزده - دیگری در سن چارده سیومین یک ساله - و سریهای نذر محمد خان را که همه قلماق اند نواب عرش قباب فلك نقاب پرده نشین سرادق عظمت بیگم صاحب باعزاز نزد خود طلبیدند - و انواع عواطف و اقسام مهربانی

مبذول داشته هرکدام زا در خور مرتبه از لالی مثلالي و پیرایهای مرصع باصناف جواهر و نقود و اقمشه عطا کردند - و بتسلیه خاطر پراگندهٔ همگنان پرداخته فرمودند که دیگر تفرقه بخود راه ندهید که درین درگاه معدلت و جهانباني بریختن آبرو و هتک حرمت مردم مرومایه رضا ندهند چه جاي دیرین دودمانهای سلطنت - از کرم عمیم و فتوت جسیم خاقان کریم نزدیکست که به نذر محمد خان هرجا باشد برسید - و تا اینجا هستید بعزت و رفاهیت و جمعیت تمام خواهید گذرانید - و حضرت خاقانی بنات را بارادهٔ آنکه هرکه شایستگی از دواج داشته باشد براي یکي از وزرای سماء خلافت خطبه نمایند بحضور اقدس طلب داشته مشمول اصناف اعطاف گردانیدند - و بهریک از جواهر و مرصع آلات و زر نقد واقسام نفایس نسایج انعام فرمودند - و هرسه دختر با مادران وسایر پردگیان پدر بمکانی که براي ایشان مقرر گشته بود دستوری یافتند *

ذکر امهات اولاد نذر محمد خان - والدهٔ عبد العزیز خان که بزرگترین فرزندان ست خانه زاد قاضي تولک اندجانی است - قاضی سابق بلخ - خواهر نذر محمد خان زوجهٔ عبد الکریم سلطان کاشغری اورا از قاضی ابتیاع نموده بود - نذر محمد خان آن را درخانهٔ خواهر دیده بشغف تمام گرفته متصرف شد - و اکنون قریب بیست سال از ممات او میري گشته - والدهٔ خسرو از اسافل مردم بلخ است - مادر بهرام سیومین پسر لولي است و او نیز درگذشته - والدهٔ سبحان قلي چارمین پسر هم لولي است - بعد از گریختن نذر محمد خان او و برخی از محتجبات خان در

خانهای مردم متواری شده بودند - هنگامی که بندگان این دولت خدا داد ابد بنیاد بجست وجو پرداختند مخفی از بلخ بدر رفت - و از استماع آنکه اوزبکان پسر او را بعد از فرار نذر محمد خان نزد عبد العزیزخان برده‌اند خود را به پسر رسانید - مادر قتلق محمد پنجمین پسر - و مادر هرسه دختر از ازماء قلماق اند که با دختران خویش بدرگاه معلی آمده اند - والدهٔ عبدالرحمن ششمین پسر نیز لولی بود - و او رخت هستی بر بسته - نذرمحمد خان زوجهٔ عبدالعزیز خان را که دختر عبد الرحیم خواجه جویباری ست از بطن خواهر باقی محمد خان و ولی محمد خان با دودختر عبد العزیز خان که از همین منکوحه متولد شده اند وکوچ نظر بروتی و دختر اورا دربلخ پیش خود نگهداشته نزد آنها دستوری نمی‌داد همین که طنطنهٔ وصول انواج قاهره بگوش او رسید سه روز قبل از ورود عسکر منصور بساخت باغ پیش آنها فرستاد *

غرهٔ شعبان ماه پادشاه گیتی پناه بکلگشت محال دامن کوه کابل که بفزونی ریاض و وفور اشجار و کثرت اثمار و ریانی سبزه و روانی انهار بهشت آثار است توجه فرمودند - واز شکر دره عبور نموده باغ‌میر یحیی رابنزول اقدس سرسبز و شاداب گردانیدند - روز دیگردراثناء ره نوردی موضع فرزه را هیر فرموده باستالیف که بعسکار ملکهٔ جهان مالکهٔ گیهان‌نواب بیگم صاحب متعلق است و بهترین اماکن کوه دامن - و اقسام انگور فروان دارد - و بیشتر انکوری که به کابل می آرند ازانجا است - تشریف قدوم ارزانی داشتند - و باغ فردوس آئین آن ثمرهٔ شجرهٔ خلافت را که چنارهاش سر بفلک کشیده

و نهری دارد که آبشار ازان ریزان بفیض نزول نضارت تازه بخشیدند و نواب کیوان جناب بمراسم نثار و پیشکش پرداخته شب هنگام چون بامهای عمارات ده را که بر دامن پته واقع شده و نشیمنهای مرتبه بمرتبهٔ آن از دور بغایت خوش‌نما است چراغان کرده بودند حضرت جهانبانی بر کریوهٔ محاذی قریهٔ مذکور که جوی خوشی و چنار دلکشی دارد و کارگزاران سرکار نواب خورشید احتجاب آنرا ترتیب داده اند و با نواع گل و سبزه مملو است و بجهان‌نما موسوم بر آمده بتماشای آن انبساط فرمودند *

سیوم ماه [شعبان] از استالیف بموضع ماما خاتون که از مواضع مشهورهٔ کابل است تشریف اورده باغ قاضی محمد اسلم را بنزول مقدس فیض آمود گردانیدند - روز دیگر مقارن دولت و اقبال عنان مراجعت بشهر معطف ساختند - و یرلیغ طلب گوهر اکلیل سلطنت بادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر از بنگاله و اختر برج دولت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر از گجرات بآستان خلافت بشرف صدور پیوست - و خدمت صوبه‌داری بنگاله باعتقاد خان ناظم صوبهٔ بهار عنایت نموده فرمان دادند که بتعجیل از پتنه به بنگاله بشتابد - و حکومت صوبهٔ گجرات بشایسته خان که بضبط صوبهٔ مالوه می پرداخت مفوض فرمودند و هزار سوار از منصب او دو اسپه سه‌اسپه گردانیده اورا بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه سرافراز ساختند - و ایالت صوبهٔ مالوه بشاه نواز خان مرحمت گشت - و منصب او باضافهٔ هزاری هزار سوار پنج هزاری پنج هزار سوار مقرر گردید - و نظم

سرکار جونپور از تغیر شاه نواز خان بمیرزا حسن صفوي تفویض یافت - و صفشکن پسرش را باضافهٔ پانصدي ذات و پانصد سوار بمنصب دو هزاري هزار سوار سربلندي بخشیدند - و مصحوب او نقاره بمیرزا حسن عنایت نموده فرستادند - خلیل الله خان باضافهٔ هزاری ذات بمنصب چار هزاري سههزارسوار مفتخر گردید چون بموقف عرض اقدس درآمد که علامي سعد الله خان غرهٔ شعبان از بلخ براه خنجان که بهمان راه رفته بود روانهٔ آستان خلافت خواهد شد و بایوار و شب گیر بدرگاه معلی مي رسد خاقان بنده پرور از وفور عاطفت چار اسپ راهوار مسرج از طویلهٔ خاصه بقرا باغ فرستادند - اگر در اسپان سواري اونیرو نماند برین اسپان خود را ببارگاه کیوان مکان برساند *

پنجم شعبان علامی که در چار روز مراقي و مصاعد صعب المرور این راه طی نموده از بلخ بکابل آمده بود سعادت استلام شده جهانبانی اندوخت و ازانجا که بنظم و نسق صوبهٔ پرهم خوردهٔ بلخ از قرار واقع پرداخته و باراء صایبه و افکار ثاقبه سپاه و رعیت آنولایت را از پراگندگي باز داشته بود و همگي خدمات را مطابق حکم اقدس کماینبغی بانصرام رسانیده از پیشگاه نوازش بعنایت خلعت خاصه و باضافهٔ هزار سوار بمنصب شش هزاري پنج هزار سوار سرافرازگردید - از سواران منصب رستم خان هزار سوار دیگر دو اسپه سه اسپه گردانیده اورا بمنصب پنج هزاري پنج هزار سوار دوهزار سوار دو اسپه سهاسپه برنواختند - درین تاریخ پسران نذرمحمد خان را با والدها و همشیرها دستوری شد که پیشتر بدار السلطنهٔ لاهور

راهي گردند - تا از هجوم لشکر ستاره شمار درگذشتن مضایق جبال و جسور انهار این راه صعنت نکشند - و سلطان نظر برادر سیف خان را مصحوب خسرو ولهراسپ خان - و کرشاسب برادر اورا همراه بهرام - و جمشید را که از غلامان معتمد درگاه عرش اشتباه است بمحافظت و همراهی توابع نذر محمد خان رخصت نمودند - لهراسپ خان باضافهٔ پانصدي پانصد سوار بمنصب سه هزاری دو هزارسوار سر برافراخت - چوچک بیگ بعنایت اسپ با زین نقره و انعام چار صد مهر نوازش یافت *

ششم [شعبان] عاقل خان که بغوری خزانه رسانیده برگردیده بود احراز دولت ملازمت نمود - نجابت خان و میرزا خان نبیرهٔ عبدالرحیم خان خانان و ذو القدر خان و برخي دیگر از بندگان بارگاه جاه و جلال که با خیول و جمال و دیگر اشیاء نذر محمد خان از بلخ آمده بودند شرف اندوز ملازمت اقدس گشتند - محمد محسن پسر منصور حاجي را بمرحمت خلعت و انعام پنج هزار روپیه برنواخته مرخص گردانیدند که ببلخ نزد پدر رود و مصحوب او ببهادر خان و اصالت خان دو اسپ از طویلهٔ خاصه با ساز طلا ارسال داشتند - سید اسد الله که با سید باقر برادر خود حسب الحکم از قندز آمده بود بعنایت خلعت و منصب هزاري ذات و هزار سوار از اصل و اضافه و اسپ و قاعه داری زمین داور و سید باقر باضافهٔ منصب مباهي گشته بدان صوب دستوري یافتند *

اکنون حقیقت ریاض و منازل ارم مشاکل دارالملک کابل برمي نگارد - حضرت گیتي ستاني فردوس مکاني انار الله برهانه در

سرزمین بهشت آئین کابل هنگامی که این نزهت گاه را بانوار عدالت آن پادشاه رضوان بارگاه فروغ تازه بود باغ شهرآرا و چار باغ و باغ جلوخانه و اورته باغ و باغ صورت و باغ مهتاب و باغ آهو خانه و سه باغچهٔ اطرافش احداث نموده بودند - و دیوارهای خام گرد این بساتین کشیده حضرت جنت مکانی که بار اول در سر آغاز سلطنت بکابل تشریف فرمودند حکم نمودند که پیوست باغ شهرآرا باغی مهیا سازند - و دران نهری بعرض بیست و هفت ذراع که رود کابل از مغرب سو بآن درآمده رو بشمال برابد از گچ و سنگ ترتیب دهند - و چون بانجام رسید آنرا بجهان آرا موسوم گردانیدند - سریر آرای جهانبانی حضرت صاحب قران ثانی که بعد از جلوس ابد پیوند نخستین بار در دوازدهم سال اورنگ نشینی بکابل تشریف فرمودند باغ آهو خانه را که چنار ها دارد بس بلند بورود ضعلی رشک بهشت برین گردانیدند - و چون عمارات این باغ نواحی آن که در ایام دولت حضرت جنت مکانی ساخته شده شایستهٔ نزول اقدس نبود آنرا به پردگیان مشکوی اقبال مرحمت فرموده تا قریب یك ماه درخیمه گذرانیدند - پس ازان منزل سعید خان بهادر ظفر جنگ که متصل باغ مسطور است و بهترین منازل کابل و درعرض این یک ماه برخی جاهای اصلاح طلبش مرمت یافت و لختی ضروری البنا ساخته آمد بنزول ارفع آسمانی پایه شد و تا روز نهضت الویهٔ ملک گرا از دار الملک کابل بصوب هندوستان بهشت نشان محط دولت و اقبال بود - و چون فرازندهٔ افسر

جهان باني بحسن تدبير چارباغ هندوستان را که از نظم و نسق افتاده بود و وسعت آباد این بوستان را که رو به برگ ریز نهاده بعمارت و فضارت باز اورده حرم زندگاني و حریم کامراني ساخته اند فرمان دادند که همگي حیطان این بساتین و تمامي نشیمنها که لختي کهنه و برخي درخور این ریاض نبود از سر بسازند - و باغ شهر آرا خاصه گردانیده باغ جهان آرا بنواب مالکهٔ دوران بیگم صاحب عنایت نمودند - درین هردو باغ دلکشاي فردوس نما چنارها نظر فریب بینندگان است - علی الخصوص شهر آرا که دران چنار بسیاري نشانیدهٔ حضرت فردوس مکانی است همه در نهایت زیبائي و خوش نمائی و تنومندي بکمال رسیده - درین دو حدیقهٔ انیقه درهرمکاني که قابل عمارت بود نشیمن دلنشین طرح نموده جمعي که درفن عمارت آگهي داشتند باهتمام آن بر گماشتند - درباغ شهر آرا سه جا عمارت حکم شد - یکی در وسط باغ مربع نشیمني کشاده اطراف که اهل هندوستان آنرا چوکهندي گویند تمام از سنگ مرمر نومان میدان مشتمل برشانزده ستون - چهار درمیان - و دوازده برچار طرف آن تا هرگاه آن منزل بهشت آئین بورود و ممینفت امود فروغ تازه گیرد از چار سو چار جو که در وسط چار خیابان باغ جریان دارد با آبشارها و فوارها در نظر خورشید اثرباشد - دوم درطرف جنوب باغ عمارتی رو بشمال بردامن کوهی که از زمین وسط باغ هشت اذراع ارتفاع دارد بنهجي که از جوی آبی که بران بلندی جاری است آبشاری درون ایوان عمارت می ریخته باشد - و درته

آبشار حوضی از سنگ مرمر - و درمیان دیوار پس آبشارها محرابي طاقچها از سنگ مرمر تا روزانه دران کوزهای زرین مملو بانواع ریاحین بطرح بچینند - و شب هنگام شمعدانهای طلا با شموع کافوري بگذارند - و درته آن نیز حوضي که حاشیهٔ آن از سنگ مرمر باشد بسازند - که از ایوان آبشاري دیگر دران بریزد و مقرر ساختند که ازانجا تا نشیمن میان باغ سه آبشار دیگر بردي کار آید که همگي پنج آبشار باشد - و میان انهار و خیابانها و نهر دور نشیمن وسط باغ صد فواره تعبیه نمایند - سیوم میان باغ شهر آرا و جهان آرا عمارتي درکمال زینت که یک ایوان رو بآن باغ داشته باشد - و دیگري رو باین - از سنگ مرمر جوئی میان آن جاري - و درباغ جهان آرا برکنار نهري که از مغرب رو مي آید و شمال سو می رود چنانچه ذکر یافت عمارتي مشتمل بریک ایوان رو به درامد آب دو حجره طرح انداختند - که آبشازي بعرض سي و هفت گز مساوی بعرض نهر در برابر داشته باشد - و شمال رویهٔ آن نیز عمارتی بطرز عمارت شمال شهر آرا حکم شد - و فرمان رفت که در چار باغ دو ایوان صحانبی هم که میان هر دو نهري مسقف که سقفش در ارتفاع بسقف ایوانها مساوي بود جاری باشد - و عقب هرکدام طبقي خانهٔ بسازند - و توجه عالم آرای عمارت افزا به ترتیب باغ مرقد اقدس حضرت فردوس مکاني که طول آن پانصد گز و زمینش پانزده مرتبه است و ازتفاع مرتبهٔ پسین از مرتبهٔ نخستین سی گز مبذول داشتند - و چون بر ضریحهٔ منیعهٔ حضرت مغفرت آیات رضوان مآب خدیجة الزماني رقیه سلطان بیگم که در

مرتبهٔ پانزدهم از مراتب این مزار خلد آثار واقع شده چهوترهٔ خردي از سنگ مرمر بحکم حضرت جنت مکاني ساخته بودند فرمان شد که بر دور آن حجری از سنگ مرمر بارتفاع سه گز نصب کنند - و بموجب وصیت حضرت فردوس مکاني بافراختن عمارتي بران مرقد غفران مورد که در درجهٔ چهاردهم ست نپرداخته به بناء مختصر مسجدي از سنگ مرمر درمرتبهٔ پائین آن امر نمودند و در سر آغاز سال هژدهم اساس گذاشته آمد - و آخرسال نوزدهم بعد فتح بلخ و بدخشان در عرض دو سال بصرف سي هزار روپیه در غایت مطبوعیت و نهایت خوش طرحي و کمال لطافت و نظافت انجام پذیرفت - و چون جوي آبي که از مرتبهٔ دوازدهم روضه برستهٔ خیابان جاري است و دوازده آبشار ازان ریزان ازین جهت که از سنگ و آهک نساخته بودند مندرس گشته از صفا افتاده بود امر معلی صادرگشت که از سرنو بعمارت آن پرداخته و در ته هر آبشاري حوضي مختصر ساخته کنارهاي جو و آبشار ها و حواشی حوضها را همه از سنگ مرمر کابل سر انجام دهند - و در مرتبهٔ نهم حوضي یازده‌گز در یازده بحاشیهٔ سنگ مرمر - و در مرتبهٔ دهم حوضي پانزده در پانزده - و در در امد باغ حوضي دیگر پانزده در پانزده بحاشیهٔ سنگ مرمر - و دروازهٔ در خور آن مکان مزین بقبهاي مطلا - و پیش دروازه چوکي مربع که یک ضلع آن دیوار باغ باشد و سه جانب دیگر برحجرهائي که جوی آبي از میان آن بگذرد مشتمل بسازند - تا مجاویج و مساکین که براي خوردن طعام و گرفتن دیگر وجوه مبرات گرد آیند در پناه آن حجرات از آسیب

برف و باران محفوظ باشند - و از انرو که در دارالملک کابل دولتخانهٔ شایستهٔ نزول مقدس نبود و لهذا حضرت جنت مکانی که دو مرتبه در ایام سلطنت بکابل تشریف فرموده بودند در باغ آهو خانه میگذرانیدند در خاطر خورشید مآثر برازندهٔ اورنگ جهانبانی حضرت خاقانی پرتو افگندکه والا دولتخانهٔ اساس نهاده آید - و چون حضرت جنت مکانی نخستین بار که بکابل تشریف بردند باغ اورته ژا باعلی حضرت عنایت فرموده بودند چنانچه خاقان زمان دران ایام عمارتی درباغ مزبور مرتب ساخته و التماس مقدم آن حضرت نموده پیشکشی لایق بنظر آن حضرت درآورده بودند بنابران باغ مذکور را با باغ مهتاب که متصل آنست برای دولت خانه برگزیده و آنرا محل معلی و این را دولتخانهٔ خاص قرار داده عمارت عالیه طرح افگندند - چنانچه در سال میمنت اتصال نوز دهم که دارالملک کابل مرتبهٔ دوم بقصد کشایش بلخ و بدخشان مرکز الویهٔ ظفر طراز گشت منازل مذکوره باجمیع عماراتی که در سال دوازدهم حکم شده بود بحسن اختتام رسیده بود - و دولتخانهٔ کرامت آشیانه بنزول فیض موصول فروغ تازه یافته - پنج لک روپیه صرف جمیع عمارات شده است - دو لک و پنجاه هزار روپیه بر دولتخانهٔ مقدس - و دو لک و پنجاه هزار روپیه بر عمارات شهر آرا و جهان آرا و چار باغ و دیگر باغات و روضهٔ مقدسهٔ حضرت فردوس مکانی - و چون حصن بیرون کابل بامر حضرت جنت مکانی بگچ و آهک سرانجام یافته و قلعهٔ ارک خام بود درین نوبت که اعلی حضرت بکابل تشریف فرمودند فرمان شد که قلعهٔ ارک نیز به گچ و آهک

بر افرازند - و از انرو که ارک آب نداشت بپرلاغ رفت که دیواری بر کشیده باولئی جنوبي سوی ارك را درمیان گیرند *

اکنون بنگارش حقیقت ازهار و ریاحین و فواکه این خطهٔ مینو نما و ابتدا و اختتام هریک آن بنهجي که درین سال بروی کار آمده میپردازد- در سنین دیگر اگر باقتضای تغیر فصل و اختلاف هوا تفاوتی باشد پیش از ده پانزده روز نخواهد بود - در باغات سرکار والا بیست و یکم ماه اسفندار شگوفهٔ بادام آغاز نموده دوازدهم فروردین بانجام رسید - شگوفهٔ زرد الو دوم فروردین شروع شده بیست و دوم فرو ریخت - شگوفهٔ آلوچه چهارم فروردین ابتدا نموده پایان این ماه آخر شد - شگوفهٔ شفتالو نوزدهم فروردین بر آمده هشتم اردی بهشت به اختتام رسید - الا شگوفهٔ شفتالوي صد برگ در شانزدهم اردي بهشت که خدیو ملک و ملت قرین دولت بکابل درآمدند پارهٔ بر درخت بود - و از نظر فیض آثر نضارت تازه گرفت -از شگوفهٔ سیب که شایستهٔ ذکرنیست قسمي که پیش میرسد بیست و دوم فروردین سرکرده پانزدهم اردی بهشت بآخر رسید- شگوفهٔ سیب پاییزي چون درآغاز اردي بهشت شگفته بود بامتداد کشید - شگوفهٔ شاه آلو و آلو بالو نیز غرهٔ ماه مذکور بشگفتن درآمده شانزدهم آن که سر زمین کابل بفروغ ماهچهٔ رایات جهانکشا منور گردید کمال شگفتگي و شادابي داشت - شگوفهٔ ناشپاتي و به که در اوایل اردي بهشت سر کرده بود نیز دران هنگام پارهٔ مانده بود - بعد از یکهفته بانتها رسید - بنفشه در نو روز پیدا شده تا بیست روز شگفته بود - ارغوان در بیست و ششم فروردین بشگفتن

در آمده تا بیست و پنجم اردي بهشت شگفتی داشت *

شانزدهم ماه مذکور که خداوند افسر و دیهیم بسیر باغات متوجه شدند درختي چند که در باغ جهان آرا شگفته بود و بقدر رو به پژمردگي نهاده بنظر انور درآمد - و چون دریک کروهی بلدهٔ کابل پتهٔ است موسوم بجهان نما مشرف بر جلگي دلکشاي نظر ربا که کولاب بزرگي دارد چنانچه اعلی حضرت در بعضي شبهای ماهتاب بکشتي سیر مي فرمایند - و بر فراز آن پته جوي آبي و ارغوان زاری است - روز دیگر هفدهم اردي بهشت بسیر آن سرزمین فیض آگین که از بسیاری ارغوان و شگفتگی آن حیرت افزای بینندگان میگردد متوجه گشتند و چون تا این زمان گل ارغوان بنظر خورشید اثر در نیامده بود تماشای آن باعث انبساط گرامي خاطر گشت - سوسن چهارم اردی بهشت و یاسمن کبود ششم آن بشگفتن در امد - و در عین شگفتگي فیض نظر خورشید اثر یافت - و این بفزوني و رنگیني باغات پادشاهي خصوصا جهان آرا جاي دیگر نیست - شقایقي که در کابل علی الخصوص در بساتین سرکار والا بسیار شاداب و بزرگ و رنگین میشود هنگام قدوم میمنت لزوم بشگفتن در امده تا پنجم خرداد در ترقی بود - بعد ازان رو به تنزل نهاد - گل رعنا و زیبا بیست و پنجم اردي بهشت شگفته پنجم خرداد بانجام رسید - پنجم خرداد گل سرخ بر آمد - و آخر آن فیروزبخت مه گل عباسي بیستم امرداد و گل جعفري بیست و پنجم آن رو بآغاز نهاد - و بعضي گلهای دیگر مثل زنبق سفید که مخصوص باغهای پادشاهي است - و گل سلة که آنرا حضرت جنت مکاني بواسطهٔ

مناسبت به روز پنجشنبه که بجهت جلوس آن حضرت درین روز بر سریر سلطنت بمبارک شنبه زیاد زد روزگار بود گل مبارک شنبهی می فرمودند - و گل زرد صد برگ و جز آن درین میان ابتدا نمود - گل زرد صد برگ اگرچه در بساتین شهر کابل خوب میشود اما در دامان کوه بیک توت در غایت خوبی و رنگینی و فزونی می‌شگفد - چنانچه زیاده از یك کروه عقب جدران ده و دور باغات و مزارع آنجا این گلها نظر فریب است - ریواس که پیش از همه می رسد درجبال نواحی کابل بسیار می شود - درین سال حکیم محمد داؤد بعرض اقدس رسانید که اگر دربن منبتش را بعرض شبری خالی نموده به برف پرکنند که نشو و نمای آن از آب برف باشد ده بیست ترقی میکند - و چون بنمط مسطور پرورده گشت مطابق آنچه گزارش نموده بود بظهور پیوست - توت بی دانهٔ کابل که بمرتبهٔ نفاست دارد که در ربع مسکون بهتر ازان چون گویم که مثل آن نشان نمیدهند و از دیگر میوها پیش رس است بیست و پنجم خرداد آغاز شد - و بعد از یک ماه بانجام رسید. شاه آلو که آنرا کیلاس نامند درین ملك بسیار است - اما شاه آلوی کشمیر بهتر ازان ست - غرهٔ تیر ماه از باغ شهر آرا نو باوهٔ آن بحضور اقدس آوردند - و تا نیمهٔ امرداد در بعضی محال بود - شاه توت کابل خوب و وافر است - دوم تیرماه در باغ شهر آرا آغاز نمود - و یك ماه ماند - و آلوی بخارا که جز رنگ هیچ ندارد هفتم امرداد شروع شد - اقسام زرد آلو درکابل بهم می رسد - میرزائی و سفیدچه که بهترین آن ست پانزدهم تیرماه سر کرد - و زیاده بر بیست روز نبود.

معاودت عسکر فیروزي مآثر از کابل بدارالسلطنهٔ لاهور

نهم شعبان اورنگ نشین اقبال - با عظمت و جلال از بلدهٔ کابل بدارالسلطنهٔ لاهور رکضت فرمودند - و موضع بگراسي که در کروهی شهرست مضرب خیام آسمان رفعت گردید - ذوالقدر خان بخلعت قلعه داري کابل و باضافهٔ پانصدی دویست سوار در اسپه سه اسپه بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار پانصد سوار در اسپه سه اسپه سرافراز گشت - و چون ضبط بنگش بالا بدو مفوض بود درینولا ضبط بنگش پایان نیز بعهدهٔ او مقرر شد - مرحمت خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدي چار صد سوار نوازش یافت - اکرام خان ولد شیخ علاءالدین مخاطب باسلام خان نبیرهٔ شیخ سلیم فتحپوری - روح روحه - که پیشتر نقد سالیانه یافته بدعاي دوام دولت ابد مدت اشتغال داشت بمنصب سابق دو هزاري هزار سوار فرق طالع بر افراخت - وموطن او فتح پور باطاعتش مقرر شد - درین تاریخ بنابر تجویزی که علامي سعد الله خان در بلخ نموده بود و در آستان خلافت شرف پذیرائي یافته - منصب سعادت خان باضافهٔ پانصدی ذات سه هزاری دو هزار سوار - و اخلاص خان نبیرهٔ قطب الدین خان کوکهٔ حضرت جنت مکاني باضافهٔ پانصد سوار دو هزاري هزار و پانصد سوار - و حیات ولد نعلي خان ترین باضافهٔ پانصدی پانصد سوار دو هزاري هزار و پانصد سوار - و هریکي از روپ سنگه نبیرهٔ کشن سنگه راتهور و رام سنگه راتهور باضافهٔ پانصدی ذات

دوهزاري هزار سوار - و راجه جيرام هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار از اصل و اضافه - و مراد قلي سلطان ككهر باضافهٔ پانصدي ذات هزار و پانصدي هزار سوار - و گوكل داس سيسوديه باضافهٔ پانصدي ذات هزار و پانصدي هشت صد سوار - و محمد قاسم ولد هاشم خان باضافهٔ پانصدي سه صد سوار هزار و پانصدي هشت صد سوار و خوش حال بيگ كاشغري باضافهٔ پانصدي صد سوار هزار و پانصدي پانصد سوار - و راي تلوكچند هزاري ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه مقرر شد - و تولك بيگ كاشغري و بهوجراج كهنكهار و سيد چاون و سيد شاه علي و بهار نوحاني و هاشم بيگ كاشغري و نراين داس سيسوديه و جلال الدين محمود دروازي و پهلوان درويش سرخ و كيسري سنگه مهابت خاني و پرتيهراج ولد راجه ساريگديو نيز باضافهٔ منصب سرافراز گشتند •

ارسال فتح نامه بلخ و بدخشان مصحوب ارسلان بيگ بفرمان روای ايران

خاقان كبير و پادشاه ممالک گير پيش از انتهاض اعلام جهان كشا از دار السلطنهٔ لاهور بصوب كابل . براي تثبيت قواعد مودت - و تجديد مراتب محبت قديم كه ميان خواقين اين دودمان ابد بنيان و سلاطين طبقهٔ صفويه تحقق دارد جان نثار خان را بتعزيت فوت شاه صفي و تهنيت جلوس مهين خلف او برسم سفارت فرستاده بودند - ازانجا كه گزارش تائيدات يزداني و نگارش تيسيرات آسماني - و ابراز عطاياي سبحاني - و اظهار

نیرنگی اقبال جاودانی - که هم بمقتضای - و امّا بنعمة ربّک فحدّث - سپاس داری و حق‌گذاری عنایات ایزد بی همتاست، و هم نشاط افزای دل دوستان خلوص انتما - شیمهٔ کریمهٔ این حضرت آسمان رتبت است - درین هنگام که دادار کارساز و آفریدگار کام پرداز چنین فتوحات سنیه - وعطایات سمیه - که بتفصیل نگاشته آمد باولیای دولت قاهره کرامت فرمود - نهم شعبان ماه که عنان یکران فیروزی از کابل بدارالسلطنه منعطف گردید ارسلان بیگ ولد فرهاد بیگ بلوچ را بعنایت خلعت وجمدهر و شمشیر یراق طلای میناکار و اضافهٔ منصب و مرحمت اسپ برنواخته مصحوب او نامهٔ منبی از کیفیت تسخیر مملکت موروثی بلخ و بدخشان که نقل آن بزبان خامهٔ وقایع نگار گرارش می‌یابد با یک قبضهٔ شمشیر مرصع گران ارز با پردهٔ جواهر نگار ارسال داشتند و چون از اصول نذر محمد خان که درین فتح سترگ بتصرف درآمد چیزی که شایستهٔ اتحاف سلاطین باشد نبود، چه آلات مرصعهٔ آن طلائی است تلکتر از حوصلهٔ او که بران سنگی چند مانند جواهر فطرتش بی آب ورنگ بکار رفته و همچنین دیگر اشیا بنابران یک قبضهٔ خنجر مرصع که سابقا از درگاه والا برسم ارمغانی باو ارسال یافته بود ازجملهٔ اموال او انتخاب نموده ضمیمهٔ شمشیر گردانیدند •

نقل نامه والاکه علامی سعد الله خان حسب الحکم قلمی نموده

سپاس عالی اساس و ستایش خارج از قیاس حکیمی را که

انتظام سلسلهٔ کثرت بوحدت قهري مربوط ساخت - و سرانجام دار الملک جمعیت بعدالت جبري منوط - تاج خلافت بر سر شایستهٔ امر مقتضای حکمت دقیق اوست - و خلعت نیابت دربر صاحب فرموجب مصلحت عمیق او - مالک الملکی که نواختن یکي بکشور کشائی - و برانداختن دیگري از فرمان روائي طغرای غرای قدرت پر کمال اوست - و اعزاز سزاوار عزت و اذلال مستحق مذلت عنوان صحیفهٔ جمال و جلال او - نه با تدبیرش سهو را کار - و نه در تقدیرش لغو را بار - اگر نواخت است بامتضاي فضل است - و اگر بر انداخت است بتقاضای عدل - اسرار مبادی صفاتش از احاطهٔ عقول بیرون و رموز آثار و غایاتش از حوصلهٔ فحول افزون - خرد از احصای نعمایش قاصر - فهم در استقصای الایش حائر - نه همتش مقدور - نه شکرش میسور - هیهات بدین دید و دریافت کجا طاقت ستایش - و باین قوی و آلات کرا استطاعت نیایش - لاجرم بمنت ازان باز داشته باداي مطلب گرائیده میشود - پوشیده نماند که چون درستان از خبر نشاط انگیز انبساط آمیز یکدیگر مسرت آگین و بهجت قرین گردند - بناء علیه بگزارش عطیهٔ سنیه - و موهبت علیه - و نگارش افضال نبیل - و احسان جزیل - که درین زمان فرخنده نشان از دهندهٔ بي منت و بخشندهٔ با منت بامداد روح پرفتوح فاتحهٔ کتاب رسالت - خاتمهٔ نامهٔ نبوت - نخستین موج دریاي قدم - عنایت (غایت) وجود عالم و آدم - واسطة العقد آفرینش - منتخب مجموعهٔ دانش و بینش - کشاف سرایر آسماني - مفتاح خزاین معاني - مرآة حقایق اشیا - صدرنشین محفل انبیا - شهسوار عرصهٔ قاب قوسین - رتبه افزای نشاتین -

محرم خلوت سراي لي مع الله - بيداردل حقيقت آگاه - حضرت رسالت پناه - صلى الله عليه وعلى آله وصحبه وسلم - نصيب اين نياز مند درگاه بي نياز شده فرحت افزاي خاطر خطير ثمرهٔ شجرهٔ بختياري - شجرهٔ ثمرهٔ كامگاري - صفوهٔ دودمان صفوى - علالهٔ خاندان مرتضوى - قرة العين ابهت - نور حديقهٔ سلطنت - كوكب مستنير سماء بسالت - دري برج عظمت - فرزند زادهٔ كامگار نامدار بلند مقدار گرديده مي آيد - شرح اين مقال - وتفصيل اين اجمال - اين است كه چون درين هنگام سعادت انتظام چنين بمسامع حقايق مجامع رسيد كه فرقهٔ طاغيه و نيهٔ خاطئهٔ اوزبكيه در بلخ و بدخشان سر از گريبان عصيان برآورده چشم از باز پرس روز ميعاد و سطوت رب العباد پوشيده دست باطل پرست از آستين جور و جفا كشيده پا از جادهٔ انقياد والي خود بيرون نهاده سر بزو تنگ ساخته مصدر ادا هاي ناهنجار و بي اعتداليهاي دور از كار گشته اند - و ضعفاي آن اماكن و غرباي آن مساكن پامال حوادث ودستخوش وقايع گرديده - وعرض و ناموس مسلمين بباد فتنه رفته - و امن و امان بالكل مفقود گشته و كار بجائي رسيده كه از سادات كه اهل بيت نبوت و قرة العين رسالت اند و بضعهٔ نبي بطحا - و فلذهٔ بتول زهرا - ومحبت ايشان اجر تبليغ اوامر و نواهي و منزد ابلاغ احكام الهي است جمعي كثير و جمعي غفير بقتل رسيده - تا بديگران چه رسد - ازانجا كه باقتضاء حميت دين - و حمايت ملت متين - و ترحم بر حال مسلمين و زكوة نصاب مكنت - و شكر نعمت قدرت - كه ايزد بي همال و دادار بيمثال بفضل كامل و لطف شامل باين مشمول عنايت خود

ارزاني داشته داد دعوی مظلومان و فریاد رسی ستم رسیدگان برذمهٔ همت والا و فطرت علیا لازم و محتتم است عنان نیت حق طویت و عزیمت حقیقت شریرت هزدهم شهر صفر - ختم الله بالخیر و الظفر - از نوز دهم سال جلوس میمنت مانوس ظفر همعنان و نصرت هم رکاب از دار السلطنهٔ لاهور بصوب مصر دولت و اقبال - دار الملک مجد و جلال کابل معطوف و مصروف گشت - و بیست و دوم ثاني ربیعین بمبارکي و بهروزی قرین فتح و فیروزي دار الملک مسطور از پرتو ماهچهٔ اعلام لامعه - و رایات ساطعه - فروغ تازه یافت - ازانجا لشکري گران بیکران و حشري عظیم بے پایان باسامانی در خور این دولت روز افزون خدا داد - و سر انجامي در خورد این شوکت ابد پیوند ازل بنیاد - از توپخانهٔ سنگین - و خزانهٔ خارج از قیاس و تخمین - بسرداری فرزند سعادت مند کامگار - موید منصور بختیار - قرهٔ باصرهٔ دولت - غرهٔ ناصیهٔ حشمت - نور حدیقهٔ شوکت - ثمرهٔ دوحهٔ جلالت - پادشاهزاده مراد بخش تعیین فرمودیم - با آنکه راه از کثرت نشیب و فراز تلال - و قلال صعاب جبال - و فزونی وهاد بیمناک - و بسیاری گریوه و مغاک - دشوار گذار بود - و بر کتل طول برف بمرتبهٔ که نظر تند در عبور بران کند و گروه انبوه از بلداران چابک دست و کلند زنان چالاک و چست - در تسویهٔ راه و تصفیهٔ آن از برف جد تام و کد تمام داشتند - مبارزان نصرت شعار جلادت کیش - و مجاهدان فیروزی دثار سبقت اندیش - که جانبازي در راه خدیو حقیقي و خداوند مجازي سرمایهٔ حصول سعادت نشاتین دانند - و معرکهٔ رزم را تقدیم خدمت واجب نعمت محفل بزم شناسند - راهي که چون

نظر باریک بینان دقیق بود مثل حوصلهٔ خوبش وسیع انکاشتند و صبر نکرده و انتظار نبرده برف را بجمدهر و خنجر کنده بدست و سپر برداشتند . و در گرامی خدمت آن رفیع قدر عالی نسب اوائل ماه جمادی الاولی داخل ملک بدخشان گشتند . و خسرو سلطان خلف نذر محمد خان که در قلعهٔ قندز که حاکم نشین بدخشان است بود التجا باین درگاه آسمان جاه که پناه عالمیان است آورد چنانچه امروز درین حضرت بانواع عنایات و اصناف تلطفات کامیاب است . پس ازان جوقی از لشکر ظفر اثر اسلام قلعهٔ کهمرد را سرسواری مفتوح گردانیده قلعه دار آنجا را اسیر ساخته بغوری که در چار طرفش خندقی است عریض و عمیق و آبش همه از چشمه سار همین خندق برجمجمه شتافت . و جسری بران بسته عبره نمود و قلعهٔ بیرون را بچستی و چالاکی و جلدی و تیز دستی مسخر ساخت . و چون بتسخیر قلعهٔ درون پرداخت قباد میر آخور که از جانب نذر محمد خان قلعه دار آنجا بود بمزید اعتماد و اعتبار موصوف از دید نیرنگی اقبال و تیقن خذلان و نکال بر تقدیر عدم تسلیم قلعه بهوا خواهان بارگاه جاه و جلال امان طلبیده قلعه را تسلیم دولتخواهان نمود . و در سلک بندگان این آستان فلک نشان منتظم گشت . و بتائید ابدی و عون سرمدی دیگر قلاع و بقاع مملکت مسطوره نیز بتصرف اولیای دولت قاهره و احبای سلطنت باهره در آمد . پادشاهزادهٔ عالیمقدار بعد فتح ولایت بدخشان با افواج بحر امواج نصرت امتزاج بسرعت تمام متوجه بلخ گردید . فرق متفرقهٔ اوزبکیه تاب صدمات شیران بیشهٔ وغا نیاورده از جمیع اطراف و

جوانب بلخ زه سپر وادی فرار گشته آن روی آب جیحون رفتند
نذر محمد خان که نه یارای ستیز داشت و نه طاقت تحصن در
حینی که پادشاهزادهٔ موید بختیار با عساکر فیروزی شعار بنواحی
بلخ میرسد بهرام سلطان و سبحان قلی سلطان پسران خود را برسم
پذیرهٔ آن نو باوهٔ بوستان سلطنت با مکتوبی مشتمل بر خواهش
طواف حرمین شریفین که بآن والا در نگاشته بود میفرستند - هرچند
آن والا گهر بآئین پسندیده و طرز گزیده تلقی نموده بر میگذارد
که خواهش خان والا دودمان در حضرت خلافت باحسن وجوه
جلوهٔ ظهور خواهد یافت و دلدهی و دلداری کرده آنها
را رخصت انصراف پیش پدر میدهد اما فرداي آن که
حوالی شهر بلخ مضرب خیام نصرت میگردد خان از استیلای
وهم و توهمات بي جا تمام عیال و اطفال و مال و منال اندوختهٔ
مدة العمر گذاشته - و سبحان قلي سلطان و قتلق سلطان پسران خود
را که نزد او بودند همراه گرفته - و بهرام سلطان و عبد الرحمن سلطان
دو پسر دیگر را بجهت عدم حضور اینان درانجا مانده - سراسیمه وار
با معدودي از بلخ برامده بسمت شبرغان میرود - و ازانجا بافدخود
رسیده از راه چول و بیابان بمرو مي شتابد - پیدا است که آن نقاوهٔ
اصلاب طیبین - سلالهٔ اسلاف طاهرین - چنانچه مهین برادرش را
باعزاز رخصت حرمین شریفین - زاد هما الله شرفا و جلالا - نموده
بودند خان مشقت دیدهٔ تعب کشیده را نیز که خواهان این
سعادت است باحترام تمام دستوری طواف اماکن متبرکه خواهند
داد - هزاران هزار شکر کارساز بنده نواز را که تدبیرات این نیاز مند

درگاه را بتقدیرات خویش موافقت بخشید - و بمحض لطف و عنایت بي غایت و فضل و کرم بی نهایت که شامل حال این رهین احسان و افضال عطا خانهٔ او است - مطلب عظیم و مقصد جسیمي که پیش نهاد همت عالی نهمت و مکنون خاطر قدسي سرایر بود صورت انجام و حسن اختتام یافت - و ولایت بلخ و بدخشان با جمیع توابع و مضافات که از صرصر فتنه و فساد اوزبکیه خزان بهجت و نشاط داشت بورود مواکب نصرت قرین گلستان دولت و اقبال - و بهارستان شوکت و جلال - گشت - واز روز دخول لشکر اقبال بولایت بدخشان در عرض یکماه چنین فتوحات بزرگ و تسخیرات سترگ که زبان در ادای سپاسش قاصر است و دل از تصور شکرش عاجز بآسانی هرچه تمامتر و خوبی هرچه زیاده تر نصیب این سراسر ستایش سراپا نیایش گردید - الله تعالي این فتح نمایان را که کارنامهٔ روز گار است برین نیازمند درگاه خود مبارک گردانیده فتح سمرقند و بخارا نصیب گرداند - آمین یارب العالمین - این نامهٔ مهرعنوان و این صحیفهٔ نشاط بیان که بیاضش غرهٔ صبح فیض و اقبال - وسوادش خال رخسار دولت و اقبال است مصحوب شجاعت شعار راسخ الاعتقاد ارسلان بیگ که از خانه زادان معتمد این درگاه آسمان جاه است فرستاده آمد - و چون مشار الیه بجز ابلاغ این کتاب مستطاب بامری دیگر مامور نیست یقین که پس از تبلیغ بي توقف رخصت انصراف خواهد یافت - حدایق آمال و امانی بآبیاری جویبار لطف رحمانی سرسبز و شاداب باد *

دهم شعبان که در جلگاي بگرامي دایره بود بمیر اسمعیل پیشوایی

هزار جات کابل خلعت و دوبست مهر - و بدو پسر و برادر او سه خلعت و صد مهر مرحمت نموده همه را مرخص ساختند *

یازدهم [شعبان] از بگرامي قرین هزاران مسرت و شادکامي کوچ شد *

شب پانزدهم [شعبان] ده هزار روپیهٔ مقرر باصحاب نیاز مرحمت فرمودند *

هفدهم [شعبان] باغ صفا را که از بگرامي براه راست سي و دو کروه است - و براه قلعهٔ تیزي که حضرت جهانبانی تشریف بردند و بهفت روز نوزدیده آمد بیست و نه کروه و در کمال صفا و رنگیني است بنزول مقدس فروغ تازه بخشیدند *

هژدهم [شعبان] مقام شد - و حرم اقدس بصدوپنجاه که درموضع نیمله که مکاني است دلکشا باغي و نشیمني از سرکار والا احداث نمایند - و نهری بعرض چهار ذراع از آب موضع مذکور دران باغ و عمارت جاري سازند - درین تاریخ خزانهٔ که از دار السلطنهٔ لاهور طلب داشته بودند رسید - و از جملهٔ آن مبلغ ده لک روپیه مصحوب میر خلیل ولد اعظم خان و هوشدار پسر ملتفت خان نزد امیر الامرا که بعد از انتهاض عساکر جهانکشا داخل کابل شده بود ارسال یافت - و فرمان رفت که آنرا بمردم خود سپرده نزد شاه بیگ خان روانهٔ غوری سازد تا بهادرخان و اصالت خان جمعي را فرستاده از غوری ببلخ طلب نمایند - از وقایع دار الخلافهٔ اکبر اباد بعرض اقدس رسید که چهارم شعبان سال هزار و پنجاه و ششم هجري عصمت قباب عفت نقاب سلطان نسا بیگم مهین فرزند حضرت جنت مکانی که از بطن

همشیرهٔ راجه مانسنگه بود بمرض استسقا از سرای فانی بعالم جاودانی شتافت - آن مغفورهٔ رحمت الهی در طاق ایواني از ایوانهای دور گنبد روضهٔ مقدسهٔ حضرت عرش آشیانی که هنگام درامد روضهٔ منوره جانب راست واقع‌شده و از خدیو زمان در زندگی خویش برای مدفن خود التماس نموده بود مدفون گشته طاق‌ایوان جانب چپ روضهٔ مطهره باستدعای مستورهٔ تقی رفعت مخدرهٔ هودج عزت شکر نسا بیگم برای ضریح آن عصمت قباب‌مقرر شده *

نوزدهم[شعبان]رایات عالم آرا از باغ صفا نهضت نمود *

بیست و ششم [شعبان] ساحت پشاور را که از باغ صفا تا آنجا سي و یک کروه است و بهشت کوچ طي شد بلمغان ماهچهٔ آفتاب اشراق منور گردانید *

بیست و هفتم [شعبان] مقام شد - چون یرلیغ طلب راجه جیسنگه از دکن بآستان جهانداری شرف صدور یافته بود کنور رامسنگه پسر کلان او را خلعت و اسپ با زین مطلا داده بوطن رخصت نمودند - به صالح دستار خوانچي دویست مهر عنایت کردند - و از پشاور پانزده و نیم کروه راه بچهار کوچ نوردیده غرهٔ رمضان بر ساحل دریای نیلاب محاذی قلعهٔ اتک نزول اجلال فرمودند *

سیوم [رمضان] اردوي کیهان پو از جسری که بسفاین ترتیب داده بودند عبور نمود - درین تاریخ محمد محسن گرمانی که ملازم جانی خان قورچی باشی بود و بعد از قتل او از ایران آمده در زمرهٔ بندگان بارگاه جهانبانی منخرط گشته بانعام

شش هزار روپیه سرافراز گردید - میرزا نوذر صفوی از بلخ آمده طیور شکاری نذر محمد خان را که دران پنج باز طویغون بود از نظر انور گذرانید - و باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاری دوهزار و پانصد سوار نوازش یافت - هاشم بیگ کاشغری که در اندخود بود بالتماس رستم خان از اصل و اضافه بمنصب هزاری پانصد سوار سرفراز گردید - مبلغ بیست لک روپیه که درینولا از دار السلطنهٔ لاهور رسیده بود مصحوب سید بهادر ولد سید لطف علی و جلال برادر بهادر خان و محمد امین ولد شاه قلی خان روانهٔ کابل ساختند که بذو القدر خان قلعه دار آنجا سپرده برگردند - دو ازده کروه راه که از کنار نیلاب تا حسن ابدال است در سه روز نوردیده پنجم رمضان باغ بهشت آئین آبرابنزول مقدس فیض آمود گردانیدند - و سه روز بعشرت و کامرانی گذرانیده نهم مقارن دولت پایدار رکضت نمودند - و مسافت مابین حسن ابدال و رهتاس را که شی و یک کروه است به هشت کوچ قطع نموده شانزدهم در باغ رهتاس که از باغ جز نامی ندارد بفرخی و فیروزی فرود آمدند *

هفدهم [رمضان] کنار آب بهت که از رهتاس سه و نیم کروه است محط رایات جهانکشا گردید *

* هژدهم [رمضان] از دریای مذکور عبره فرمودند - درین روز اعظم خان که بفرمان والا تابستان در کشمیر گذرانیده بآستان معلی روانه شده بود سعادت اندوز ملازمت گشت - و هزار مهر نذر گذرانید - و بمرحمت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکتاره و صوبه داری بهار نوازش یافته مرخص شد - میر خلیل دریمین

پسر او بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه و میر اسحق پسر سیومش باضافهٔ منصب سرافراز گشتند - و حکم شد که میر خلیل پیشتر به پتنه رفته تا رسیدن اعظم خان بصیانت آن بپردازد - و نور الدوله میر حسام الدین دماد خان مزبور نیز بهمراهی او دستوری یافت - و چون از محال تیول گوهر بحر خلافت پادشاهزاده محمد شاه شجاع بهادر که بزایغ طلب آن والاگهر بصدور پیوسته بود هشت کرور دام که دوازده ماههٔ آن بیست لک روپیه باشد بخالصهٔ شریفه تعلق گرفته بود رای کاسیداس را بدیوانی بنگاله مفتخر گردانیده خدمت دیوانی دار الخلافهٔ اکبر آباد از تغیر او بشیخ عبد الکریم تفویض نمودند*

نوزدهم [رمضان] مهین پور خلافت که از اتک بجهت دیدن بیمار خود بدار السلطنه مرخص گشته بودند باحراز سعادت ملازمت مستسعد گشتند - بعبد الرحمن ولد نذر محمد خان اسپ از طویلهٔ خاصه با ساز طلا عنایت شد *

بیستم [رمضان] علی اکبر با زرگان به تقبیل آستان عرش مکان تارک بختمندی بر افراخته شش اسپ عربی از نظر اکسیر اثر گذرانید - او پسر حاجی کمال صفاهانی است - در سال بیست و یکم جلوس حضرت جنت مکانی بعنوان تجارت بهندوستان آمده در بندر کنبایت اقامت نمود - و جهازی چند ترتیب داده بتجارت پرداخت - و چون جهازات او به بصره و دیگر بنادر آمد شد دارد - و او به علی پاشا حاکم بصره راه آشنائی کشود چنانچه معز الملک اسپی از نسل غزکه حقیقت آن در اول

سال پانزدهم نکاشته آمد بوساطت او بدست آورده - بنابران سابقا حکم قضا نفاذ صادر گشته بود که در بهمرسانیدن اسپان عربی قابل سواری خاصه فراوان جد و جهد بتقدیم رساند که بعنایات پادشاهانه نوازش خواهد یافت - او بامداد طالع و اسعاد بخت درین سال خیول عربی بهمرسانیده بدرگاه آسمان جاه آورد - ازان میان کمیت اسپی که علی اکبر بمساعی موفوره و ارسال تنسوقات از پاشای مزبور گرفته بود پسندیدهٔ طبع دشوار پسند خاقان جهانیان افتاد - و بلعل بی بها موسوم شد - و سر طویلهٔ همگی اسپان عربی خاصه گردید - و بر زبان مقدس رفت که بعد از اورنگ آرائی چنین اسپ عربی داخل اصطبل معلی نشده - در ایام سعادت انجام پادشاهزادگی هنگامی که برهانپور بورود موکب گیتی کشا امن و آرامش داشت عنبر حبشی اسپی کمیت نام ابر خرام فتح لشکر نام براجه بکرماجیت تکلف نموده بود که در نکوئی منظر و تناسب اعضا و کلانی و پهنائی و تنومندی بهتر ازین بود - پس ازان که راجه از نظر اشرف ما بعنوان پیشکش گذرانید آنرا زیاده از ده روز نگاه نداشته بخدمت حضرت جنت مکانی فرستادیم - بهای این شش اسپ بیست و پنجهزار روپیه مقرر شد - قیمت لعل بی بها پانزده هزار - و پنج دیگر ده هزار - و علی اکبر را ازان رو که سوداگر است و در شناخت جواهر و اسپ وقوف دارد محتمل که خدمت بندر بآئین شایسته بتقدیم رساند بخلعت و منصب پانصدی سه صد سوار برنواخته بضبط بندر سورت و کنبایت رخصت فرمودند - درین تاریخ افتخار خان برادر زادهٔ عبد الله خان بهادر فیروز جنگ از اصل

و اضافه بمنصب هزار و پانصدی ذات وهزار و چارصد سوار و فوجداری پرگنات نواحی اکبر نگر سرافراز گردید*

بیست و سیوم [رمضان] جنود فیروزی از آب چناب که از کنار دریای بهت تا ساحل آن چارده و نیم کروه است . و یکروز مقام نموده به چهار کوچ رسیده بودند براه جسر سفاین گذاره نمودند- راجه جیرام باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار نوازش یافت *

بیست و پنجم [رمضان]جعفر خان از دار السلطنهٔ لاهورکه بضبط آن می پرداخت بآستان کیوان مکان آمده شرف اندوز ملازمت اقدس گشت - بخواجه عبد الخالق داماد نذر محمد خان چارصد مهر- و بهر یکی از خواجه محمدشریف ده بیدی و بالتون پروانچی دویست مهر - و به یعقوب بیگ توپچی باشی هزار روپیه انعام شد - و درین ماه مبارک مبلغ سی هزار روپیهٔ مقرر بارباب احتیاج بذل فرمودند *

چهارم شوال که کنار آب دیک مضرب خیام گردون احتشام بود ثمرهٔ شجرهٔ مفاخر و معالی سلطان سلیمان شکوه نخستین خلف مهین پور خلافت از دار السلطنه آمده دولت تلثیم توایم اورنگ جهانبانی اندوخت - و خسرو و بهرام پسران نذر محمد خان که پیشتر روانه شده بودند نیز باستلام عتبهٔ سنیه فایز گشتند - و هر کدام بمرحمت اسپ از طویلهٔ خاصه با ساز طلا فرق مباهات بر افراخت - وجای ایستادن هر دو برادر در جناب خلافت بجانب چپ پهلوی هم معین شد - طاهر شیخ از بلخ آمدهٔ ناصیهٔ طالع

به تقبیل عتبهٔ اقبال بر افروخت - و بعنایت خلعت و خنجر مرصع و انعام ده هزار روپیه مفتخر گردید - از ساحل چناب تا دار السلطنت که بست و سه کروه زاه است بفه کوچ نوردیدند - و شش مقام کردند *

آغاز روز هشتم[شوال] در ساعت مختار قرین بخت بیدار و دولت کارگزار در دولتخانهٔ سعادت آشیانه نزول اجلال فرمودند - درین روز فرخنده بخسرو پنجاه هزار روپیهٔ نقد که دو لک شاهی باشد و به بهرام بیست و پنج هزار روپیه که یک لک شاهي است - و به عبد الرحمن ده هزار روپیه که چهل هزار شاهي باشد - انعام نمودند - جملهٔ الملکی علامی سعد الله خان را باضافهٔ هزار سوار بمنصب شش هزاری ذات و سوار و راجه بیتهلداس را باضافهٔ هزاری سوار بمنصب پنجهزاري ذات و سوار - ونوازش خان را بمنصب هزاری ذات و پانصد سوار از اصل و اضافه - مفتخر ساختند - شفیع الله برلاس که بحراست قلعهٔ دار السلطنه می پرداخت باز بخدمت توزک سرافراز شد - خواجه عبد الوهاب پیشین رئیس بلخ و فولاد خواجه پسر سنگی خواجه و خواجه طاهر خواهر زادهٔ هاشم خواجه و خواجه بقا خواهرزادهٔ محمد صادق خواجه و خواجه نور الله ولد خواجه عبد الغفار و خواجه ذکریا برادر زادهٔ خواجه عبد الغفار و دیگر خواجه زادها از بلخ آمده باستلام حریم حرم احترام جهانباني مستسعد گشتند - همه را بعنایت خلعت - و خواجه عبد الوهاب را بانعام چار صد مهر - و دیگران را بعطاي ششصد مهر کامیاب گردانیدند - و بهرام از خواجه عبد الخالق داماد نذر محمد خان و

بالتون پروانچی سه صد مهر - و به چوچک بیگ دویست مهر - انعام شد - هزار سوار دیگر از منصب مکرمتخان دو اسپه سه اسپه گردانیده اورا بمنصب چار هزاری چار هزار سوار سه هزار دو اسپه سه اسپه بر نواختند - گردهر داس کور را بعنایت خلعت و منصب هزاری ذات و هشتصد سوار از اصل و اضافه و تفویض خدمت قلعه داری دار الخلافهٔ اکبر آباد بشرکت باقیخان نوازش فرموده مرخص ساختند - آقاه خان فوجدار نواحی دار الخلافه از اصل و اضافه بمنصب هزاري هزار سوار دو اسپه سه اسپه نوازش یافت *

یازدهم [شول] حسن سعید بیگ خواهر زاده و داماد عبد الرحمن دیوان بیگي با محمد باقی و چار کس دیگر از خویشان خود از بلخ آمده به تلثیم ساخت جهانداري سر بر افراخت - و با اقرباء پنجگانه بعنایت خلعت و انعام پنجهزار روپیه کامروا گردید - بخواجه ماه صد مهر - و بهریکي از خواجهٔ بدخشي و خواجه عبد العزیز هزار روپیه عنایت شد - و تبکچیان نذر محمد خان ملا سلطان محمد دیوان و ملا عبد اللطیف مستوفی سابق و ملا عبد الرؤف مستوفی حال و ملا عاشور دیوان بیوتات بتقبیل سدهٔ سنیهٔ کشور ستاني ناصیهٔ بخت بر افروخته بعنایت خلعت و انعام چار هزار روپیه کام لندوز شدند *

پانزدهم [شوال] عبد الرحمن بمرحمت ماده فیل با زین نقره و خواجه عبدالوهاب بمنصب نهصدي دویست سوار - و خواجه عبد الخالق بخلعت وخنجر مرصع و منصب نهصدي صد و پنجاه سوار - و طاهر شیخ بعنایت شمشیر یراق طلاي مینا کار و منصب

هشتصدي چارصد سوار - و چوچک بیگ بمنصب هشتدي دویست سوار - و حسن سعید بیگ بمنصب پانصدي صد و پنجاه سوار - و خواجه نوز الله ولد خواجه عبد الغفار بمنصب پانصدی پنجاه سوار - مفتخر گشتند *

نوزدهم [شوال] پرتهیراج راتهور قلعه دار سابق دار الخلافه مبلغ صد لک روپیه که از خزانهٔ عامرهٔ آنجا طلب شده بود آورده پیشانی طالع باستلام آستان معلی بر افروخت *

سلخ ماه [شوال] ملتفت خان که بر طبق منشور مقدس ایلچی نذر محمد خان قریب دو هزار سرارز ماک و امهار خرد و کلان از بلخ آورده بمتصدیان صوبهٔ کابل حواله نموده بود و خود روی ارادت بدرگاه آسمان جاه نهاده بشرف احراز دولت ملازمت رسید - قاضي محمد اسلم و خواجه ابو الخیر میر عدل بحکم معلی طیب خواجه ولد خواجه حسن خواجهٔ جویباری را که از بلخ آمده بود استقبال نموده بسعادت ملازمت اکسیر مرتبت رسانیدند - خواجه دو تفوز اسپ و پانزده شتر بر سبیل پیشکش گذرانید - و بعنایت خلعت و انعام هزار مهر سربلندی یافت - بابراهیم کس حمزه ملک سیستان که پیشکس آورده بود چار هزار روپیه مرحمت فرمودند - چون نظم صوبهٔ پنجاب بعنوان صحیفهٔ مفاخر مهین پادشاهزادهٔ بلند قدر تعلق گرفته بود مبلغ دو کرور دام از محال دامن کوه کانگره در وجه انعام آن درة التاج خلافت مقرر گردید - و امر معلی بشرف صدور رسید که جماعهٔ از سپاه خود بسرکردگی یکی از ملازمان معتمد بضبط این محال معین سازند *

سیوم شهر ذي القعده محمد بدیع ولد خسرو را بعنایت مادهٔ فیل با زین نقره مباهي گردانیدند *

ششم [ذي القعده] پادشاهزاده مراد بخش را که بمنصب دوازده هزاري ده هزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه سر افراز بود و بسببي که در آغاز این سال گزارده آمد از منصب باز داشته بودند باز از روي کرم و تفضل بمنصب دوازده هزاري ذات و نه هزار سوار بر نواختند - و حیات ولد علي خان ترین را بخطاب شمشیر خاني - و محمد قاسم پسر هاشم خان را که داروغهٔ توپخانهٔ لشکر صوبهٔ بلخ است بمعتمد خان مخاطب گردانیدند - حسین قلی بیگ آغر را که در زمرهٔ بندگان آستان کیوان مکان منخرط گشته ببدخشان دستوري یافته بود بخدمت تهانه داري امام و دشت قلعه و اضافهٔ منصب سرافراز ساختند - بخواجه زین الدین نقشبندي دویست سرافعام شد - خواجه قاسم نقشبندي حصاري که در اواخر دولت فذر محمد خان رئیس بلخ بود بدرگاه آسمان جاه آمده شرف اندوز ملازمت اقدس گردید و بعنایت خلعت و منصب ششصدي ذات و صد سوار و انعام دو هزار روپیه سرافتخار بر افراخت - قندزي بیگ ولد عبدالرحیم بیگ برادر عبد الرحمن دیوان بیگي نیز از بلخ آمده دولت تقبیل عتبهٔ اقبال اندوخت - و بمرحمت خلعت وانعام هزار روپیه نوازش یافت *

دوازدهم [ذی القعده] باقي بیگ را که از قبل سهین پور خلافت بضبط صوبهٔ اله آباد می پردازد بمنصب هزاري ذات و چار صد سوار از اصل و اضافه بر نواختند - چون قدوهٔ مطهرات - اسوهٔ

مکرمات - مستورهٔ ستر عصمت و حیا - مخدرهٔ خدر رفعت و اعتلا شکر نسا بیگم عمهٔ محترمهٔ خاقان ممالک ستان که برخصت والا برای تهنیت گزاری فتح بلخ و بدخشان از دار الخلافهٔ اکبر آباد روانهٔ دار السلطنهٔ لاهور شده بود نزدیک دار السلطنه رسید *

نوزدهم [ذي القعده] بفرمان اقدس مهین گوهر بحر عظمت پادشاهزادهٔ محمد دارا شکوه پذیره شده بمشکوی دولت آوردند - و آن مخدرهٔ تتق معالي لعلي که چهل هزار روپیه قیمت داشت گذرانید - خاقان مهر پرور جود گستر قدوم میمنت لزوم آن صفارهٔ دودمان جلال را گرامی داشته اصناف اعطاف مبذول فرمودند - و یک لک روپیه نقد دادند *

بیست و هفتم [ذي القعده] بعرض ملتزمان پیشگاه حضور رسید که مقرب خان ولد شیخ بهینا که قریب به نود سال عمر داشت در موطن خویش کیرانه بساط حیات در نوردید - او و پدرش در فن جراحی مهارت تام داشتند *

اکنون سوانحی که پس از معاودت مدار المهامي علامی سعد الله خان از بلخ دران صوبه رو نموده بر میگزارد *

سوانح صوبه بلخ

چون بهادر خان آگهي یافت که پنج شش هزار سوار الوس دوین روي آب جیحون نزدیک گذر کلیف فراهم آمده در فکر بر انگیختن گرد فساد اند مالش آن فتنه گرایان ظلم پژوه پیش نهاد خود ساخته غرهٔ شعبان با گروهي از بندهاي پادشاهي از بلخ برامده

و چون از اخبار جواسیس دریافت که ضلالت پیشگان در حوالی مومن آباد اند چاشتگاه ششم شعبان راهي شده باستعجال تمام درسه پهر روز خود را بمومن آباد که شانزده کروهی بلخ است رسانید اتفاقا مخاذیل یک پهر پیش از وصول لشکر فیروزي ازانجا برامده بودند - بنابران پي گرفته تاآخر روز در بیابان چول و بي آب تعاقب نمود - و هنگام فرونشستن آفتاب بمقامیرسیده جوقي را طعمهٔ نهنگ خون آشام گردانید - ادبار پژوهان از دستبرد شیران بیشهٔ کارزار و پی هم آمدن مجاهدان ظفرشعار عنان تثبت از دست داده شبا شب ره سپر فرار گشتند - بهادر خان باسایر دلیران افواج قاهره برخی دیگر بدنبال شتافته نصف شب بمومن آباد مراجعت نمود - و اموالي را که طغاة بد فرجام از محال آن نواحي گرد آورده از نهیب دلیران عرصهٔ وغا باز گذاشته بودند همراه آورده روز دیگر بخداوندان آن رسانید - و بجهت استخبار اشرار سه روز در مومن آباد توقف نمود درین اثنا خبر آوردند که قریب ده هزار سوار ضلالت دثار از گذر قبادیان گذشته به نهب و غارت خلم و محال انحاء آن که از مواضع معمورهٔ نواحي بلخ است شتافته اند - دهم شعبان از مومن آباد یلغار نموده روز دیگر به خلم آمد - و چون از سکان آن مکان آگهی یافت که فتنه پژوهان شش روز در موضع ینکي آرق بودند و برخي از محال که در صوب آستانه و سمت ایبک واقع شده تاخته آنچه فراهم آورده بودند از استماع خبر وصول عسکر اقبال گروهی آنرا بردند که بسرعت هرچه تمامتر از آب بگذرانند - و فوجي دیگر که سر امد آن شاه محمد قطغان و قاسم بای و قل محمد جیبه چي

و شاه نواد بیگ مراد قوش بیگی و غیره هم بودند از لشکر ادبار جدا شده هر سرداری با جمعی بطرفی رفته و نیز ارادهٔ آن دارند که سر راه جماعهٔ که او بجهت آوردن خزانه از غوری بلخ فرستاده بگیرند - بنا بران از رفقای خود راجه جیرام و گوپال سنگه و رای تلوکچند و جگرام وچندی دیگر از راجپوتان وخوشحال بیگ قاقشال و قاضی نظاما بخشی بلخ و میر مقتدی را بمدد مردم خزانه روانه ساخت - و خود بعزم آنکه بکنار جیحون رسیده اشتعهٔ مسلمانان را از دست یغماچیان کشیده بخداوندان آن عاید سازد بایلغار راهی شد - پارهٔ راه نوردیده بود که سواری چند از ینکی آرق رسیده برگزارند که جماعهٔ مخانیل که مانند روزگار خود پراگنده شده بودند بموضع مذکور آمده اطراف آبرا تنگ گرفته اند بنابران روانهٔ آنصوب گردید مقاهیر بدیدن افواج قاهره بجانب کوه شمر که مشرق رویهٔ ینکی آرق بفاصلهٔ شش هفت کروه واقع است فرار نموده بکریوهٔ کوه مذکور که آنرا پناه جای خود تصور نموده بودند بر آمدند - نیکنام عم بهادر خان که هراول لشکر نصرت پیکر بود با عنایت برادرخان مزبور و دیگر همزهان برق وار خود را رسانیده آتش افروز نبرد گردید - و مخالفان ضلالت انتما را باوجود فزونی و سختی جا بغلبه و اسیتلا برداشت و بضرب تیر و تفنگ بسیاری را مقتول و مجروح گردانید - مقاهیر از کوه پایان آمده بادیه پیمای فرار گشتند - و درین گیرودار برخی از تابینان بهادر خان نیز نقد جان در باختند شامگاهان بهادر خان مظفر و منصور به ینکی آرق برگشت - و چون دریافت که اتباعان اموالی را که بغارت برده بودند از آب گذرانیده اند -

و از گریختگان نیز اثری پیدا نیست به خلم رفته تا رسیدن خزانه منتظر نشست-بیست و چهارم که خزانه رسید ببلخ مراجعت نمود و براي تفحص احوال فتنه پژوهان چندی در یک کروهی شهر توقف گزیده یازدهم رمضان ببلخ در آمد *

از سوانحي که درین ایام در دیگر
جوانب بلخ بروي کار آمد آنکه

چهار دهم شعبان حشری از المانان بگذر کلیف از آب عبره نموده موضع آخته چي و قروقچي و دیگر مواضع را تا پنج کروهی بلخ تاخته فراوان مواشی رعایا و برخي اسپ و شتر لشکریان را که در چراگاه سر داده بودند بردند : چون شمشیر خان تهانه دار خان آباد خبر گذشتن طایفهٔ ضاله از آب شنفته آمادهٔ پیکار گشته بود بمجرد آگهي برین ماجری با همرهان سوار شده در دو پهر خود را بمقاهیر رسانید - و بار سر از تن گروهي ازین مقاهیر برگرفته و دواب سپاه و رعیت را برگردانیده ازانجا عود نمود - و در همین ایام سه فوج دیگر از مدابیر بآستانهٔ علویه و آنچه و فتح آباد تاخت آوردند - جمعی که بآستانه رفته بودند آنها را نظام میواني تهانه دار آنجا و اسحق بیگ بخشی صوبهٔ کابل که بفرمان قضا نفاذ از بلخ روانهٔ قدسي آستان گشته بود و آن روز بدان مکان رسیده و چندی دیگر از بندهای پادشاهي که از اتفاقات حسنه بآنجا وارد شده بودند مالش بسزا دادند - و طایفهٔ که بآقچه رو نهاده بودند شادمان پکهلیوال به نبرد آنها پرداخته جمعي را از هم گذرانید - و چندی از نوکران او نیز کشته شدند - و

جماعهٔ که بفتح آباد آمده بودند تاب تفنگ فرخ حسین خراساني و همرهان او نیاورده و برخي را بکشتن داده بپاي ادبار فرار نمودند *

سانحه دیگر آنکه

گروهی از مخاذیل المان بقاضی نفاق پیشهٔ شبرغان که پنهانی بآنجماعه سازش نموده بود پیغام دادند که بحیله سازي چنان کند که حصار شبرغان بتصرف ما در اید - او بجبار قلی کهبر قلعه دار شبرغان بر گزارد که بستن بند آب شبرغان که پیشتر اوزبکان شکسته اند و عمارت ولایت و فزونی زراعت بآن باز بسته است ناگزیر است - و بي آنکه خود بیرون آمده بر انجام این کار همت بگمارید صورت نمي بندد - جبار قلی از حصار بر آمده بدان صوب راهي گردید - مقهوراني که در کمین فرصت آمادهٔ نبرد بودند بقصد پیکار نمودار گشتند - چون جبار قلی بر آهنگ این گروه بي فرهنگ آگهی یافت باندیشهٔ آنکه اگر به نبرد پردازد مبادا طائفهٔ دیگر بر سر قلعه شتابنده آنرا متصرف گردند - بجانب قلعه برگشت - و جمعی کثیر از همرهان او تلف گردیدند - مخاذیل روز دیگر حصار را دایره وار احاطه نمودند - دریغولا از شگرفی اقبال عدو مال راجه دیبي سنگه و ترکتاز خان که بي دستوری رستم خان از اندخود بدلخ روانه شده بودند بشبرغان آمده قلعه نشینان را مستظهر گردانیدند - و با محسن قلي برادر جبار قلي که از قلعه برآمد المانان را مالش بسزا داده گروهی را از هم گذرانیدند - و بقیه را از دور

قلعه راندند - و تا از شبرغان خاطر فراهم گردد چندي درآنجا توقف نمودند - و چون از مدابیر خبری شنفته نیامد ببلخ راهي گشتند - و همین که بکنار پل خطب رسیدند مقاهیر که کنار پل چمتال را تاخته معاودت نموده بودند بدلیران نبرد آرا بر خورده مانند مور و ملخ هجوم آوردند - مبارزان لشکر منصور قدم استقامت فشرده بسیاری جان در باختند - وجمعي از مقاهیر به بئس المصیر شتافتند *

گزارش احوال بد مال المانان

اگرچه دامان این گراسي نامه را که چون آستین مریم وجیب مسیح از معایب پاک است بذکر گروه بی شکوه المان که آلودگان نقایص و پالودگان ذمایم اند ملوث ساختن شایستگي ندارد - اما ازانجا که درین صحیفهٔ شریفه بتقریبات اسم این طایفهٔ بدسگال نکوهیده مآل مذکور شده نبذي از احوال شقاوت اشتمال این طبقهٔ ضلالت اندوز فتنه‌پژوه مي‌نگارد - کار این مناکیب خونریزي - شعار این مخاذیل فتنه انگیزي - راه بیداد سپردن پیشهٔ این ناکسان - اندوختهٔ مردم بردن اندیشهٔ این بد منشان - نبرد این مناجیس که چون بوم شوم بام جمعیت را شام پریشاني گردانند همه غدر و مکر بیك ناگاه بر جمعي نا آگاه بریزند - و هرچه بیابند برداشته بگریزند براي گرگین خری ده بهادر را بکشتن دهند - و تا بدست نیارند دست ازان بازندارند - از غردلي پیرامون جنگ صف نکردند - و اگر اندک قوتی در غنیم به بینند بگریزند چندي نمایان شده غنیم را

بجنگ گریز تا جائی که جمعي کثیر در کمین نشسته باشند برده درمیان گیرند بیشتر باعث دست انداز و ترکتاز این جماعه این است که سفر این طایفه را سامانی و سرانجامي درکار اینست یک خیمهٔ کهنه عشرتگاه ده دولتمند است - و طعام لذیذ و شراب گوارای ایشان تلقان جو و تمیز ترش است - اگر پارچهٔ گوشت گندیده بیابند الذ اطعمه انکارند - گیاه اسپان شان درمنهٔ خودرو است و با این خورش روزي چل پنجاه کروه راه روند - چنین اسپ و آدم از سخت رواني و سگ جانی بهرجا خواهد برسد - بسیار بوده که از بلخ و بخارا بخراسان و یزد تاخته مال را بدر برده اند - و قزلباش بر چنان اسپان اصیل بدو بگرد شان نیارستند رسید - و از ژرف دریائي مانند جیحون اگر خواهند روزی چندین دفعه بسان سگ آبي بآساني بگذرند - و هنگام عبور زینها را که چوبي چند است بهم پیوسته بربسته و جلو سر اسپ را بردم دیگری مضبوط ساخته یکي چندین اسپ از آب میگذراند - بر سواري از نی که بر ساحل دریاي مذکور فراوان مي روید پشتواره ساخته و برآن نشسته از آب مي گذرد - همگي افعال شان وزر و ضلال است - و زندگاني برین گروه وبال - باآنکه از مور و مار بیشتر اند و درآمدن و رفتن مانند خلقت مگس و پشه دفعي هرگاه بارادهٔ قتال و جدل معرکه آرای گشتند از دستبرد مبارزان لشکر فیروزي هزیمت را غنیمت دانسته فرار نمودند - و اگر احیانا چندی از دید حمیت و حماسیت این جماعه بغیرت افتاده پای ثبات فشردند علف تیغ خونخوار مجاهدان خلاص سرشت گشتند *

از وقایع

رفتن خسرو بیگ ترکمن است از اندخود بخراسان●

چون اودرین هرج و مرج از احشام حوالی اندخود و چیچکتو و میمنه وشبرغان اسپ و شتر و گاو و گوسفند فراوان فراهم آورده بود والمانان از تنگی چشم و فراخی آز دل بر مال او نهاده چند مرتبه تاخت آورده بودند چنانچه یکبار بنهجی که گزارده آمد رستم خان باهمرهان رسیده مواشی او را از دست المانان خلاص کرد - در رمضان که از شیوع خبر قصد آن مقاهیر بصوب اندخود مردم آن ملک باندیشه در افتاده عزم برآمدن داشتند و رستم خان همه را از توزع خاطر و تشتت باطن بر آورده نگاهداشت ازین توهم که نخست مال مرا غارت خواهند کرد به تسلیهٔ رستم خان متسلی نگشته در ارادهٔ رفتن راسخ تر گشت - و برستم خان گفت که علف این سر زمین بمواشی من کفایت نمیکند - و رخصت گرفته بچراگاهی که پنج کروهی اندخود بود رفت - و روزی چند درآنجا فروکش نموده از بی سعادتی و بد ذاتی فرصت یافته بسرحد خراسان شتافت ●

از سوانح

آمدن امان بیگ شقاول ریش سفید الوس قبچاق

و آتش قلماق برادر کفش قلماق است ببلخ نزد

بهادر خان و اصالتخان

گزارش این ماجری آنکه نذر محمد خان امان بیگ را که در اواخر عهد خود بتنبیه جمعی از المانان که در نواحی چیچکتو و

میمنه غبار شورش برانگیخته بودند فرستاده بود بعد از رسیدن سپاه ظفر دستگاه بحوالی بلخ اورا نزد خودطلبید - او که از قوم چغتا است خیر اندیشي و نیک سگالی این دولت روز افزون بخود قرار داده پیش او نرفت - و در شبرغان نیز نزد او نیامد - و چون پس از روانه شدن خان بسوی ایران با الوس خود در یورتي که در حدود چیچکتو و میمنه داشت فروکش کرد - و کفش قلماق نیز لختی از الوسات حدود چیچکتو فراهم آورده و با خود موافق گردانیده با مینگ سعید پدر خویش و برادران و قلماقان اویماق خود میان چیچکتو و حدود ماروچاق چراگاهی اختیار نمود و اولیای دولت آسمان صولت بامر مقدس از بلخ و اندخود استمالت نامجات به آنها ارسال نموده به بندگی آستان خواقین مکان رهنمون گشتند - امان بیگ غاشیهٔ عبودیت بردوش کشیده روانهٔ بلخ شد - و کفش قلماق که از بخت بیدار بي نصیب بود برادر خود آتش قلماق را با امان بیگ فرستاد که طرز پرداخت معامله ملاحظه نموده برخی مقاصد التماس نماید - اگر بانصرام رسد پذیرهٔ دولت شده در سلک غلامان بارگاه جهانباني منتظم گردد *

بیست و پنجم شوال امان بیگ وآتش قلماق با برخی از روسآی اویماقات نواحی چیچکتو و میمنه ببلخ رسیده بهادر خان و اصالت خان را دریافتند - ایشان از سرکار والا بهریک خلعت - و بامان بیگ شصت هزار شاهي و بآتش قلماق که نامش محمد سعید است سي هزار شاهي برسم انعام دادند - و منصب امان بیگ که مرد فهمیدهٔ کار دیده بود نظر بعقیدت و چغتا بودن او دو هزاری ذات و هشتصد

سوار - و منصب آتش هرچند از رسوخ بندگي بی بهره بود هشت صدی ذات و چار صد سوار تجویز کردند - و بالتماس امان بیگ محال میمنه ورای قلعهٔ و چیچکتو و غرجستان و کرزوان و فاریاب و خیراب بجاگیرش مقرر گردانیدند - و چون آتش مناصب بزرگ برای سینگ سعید پدر خود و نقش قلماق و دیگر برادران خواهش نمود و التماس کرد که قلعهٔ میمنه و شبرغان برای گذاشتن عیال و احمال مرخصت شود تا خاطر فراهم آورده یکان یکان برای مهمسازي بلنج بیایند - اولیای دولت پایندہ که برین گروه اعتماد نداشتند گفتند که بالفعل همه را منصبی در خور حال تجویز نموده غیر آن دو قلعه هرجا خواهند بجا گیر تن کردهٔ میشود تا الوس خود را از سرحد آورده دران محال نگاهدارند - و هرکدام که بلنج آید فراخور حال مدد خرچ یافته مرخص خواهد شد - اگر مهمی درمیان آید همه با اویماق خود حاضر شوند - و هرگاه با تمام قبیله بصدور خدمات پسندیده ایلي و یکدای خود را بروی روز اندازند التماس آن دو قلعه در بارگاه آسمان جاه شرف پذیرائي خواهد یافت - و مناصب نیز افزوده خواهد شد - آتش پس از استماع پاسخ رخصت شده رفت که باستمالت پدر و برادر و احشام پرداخته این معني را باینان قرار دهد - واز بخت شوریده وخرد رمیده نه خود برگردید - و نه دیگر شقاوت منشان را به بندگي رهنما گشت - و با پدر نابکار و برادران بی هنجار بسر انجام مواد شورش و فساد پرداخته مصدر بعضی کار ها که بعد ازین گذارده آید گردید - و زر سرکار والا را بر حرام خواري صرف نمود - و امان بیگ فرزندان را در بلنج گذاشته برخصت

دولتخواهان بصوب کرزوان و غرجستان روانه شد - که در مقام محکم رحل اقامت افگنده او یماق خود را گرد کند - و لختی احشام دیگر را که با قلماقان مسطور باختیار و بی اختیار متفق شده بودند بالطاف پادشاهانه امیدوار ساخته از همراهی شوریده بختان فتنهٔ اندوز باز آرد - و هزارهٔ دهنهٔ زنگی را که از میمنه کوچ نموده مائل بصوب بلخ منزل گزیده بودند باخود موافق گرداند - و چون حقیقت یکروئی و یکرنگی امان بیگ و منصبی که برای او تجویز یافته بود از عرضه داشت بهادر خان و اصالت خان بمسامع جهانبانی رسید آنرا مقرر داشته بخطاب قبچاقخانی سربلند گردانیدند *

سانحه دیگر آنکه

سبحان قلی با پنج شش هزار اوزبک که سابقا در بلخ میبودند و الغانان که نزد او فراهم آمده بودند آخر شب ششم ذی القعده بر ترمذ هجوم آورد - اوزبکیه از اطراف و جوانب حصن بیرونی قلعه نرد بانها نهاده بدرون ریختند - میرزا کوهاتی با پانصد پیادهٔ انغان بنگش پایان که برخانت او بنگاهبانی حصار می پرداختند ازهمت مردانه هنگامهٔ زد و خورد گرم گردانید - و پس از کشش و کوشش بسیار بزخم سنان بپایهٔ گرانمایهٔ شهادت رسید - درین اثنا سعادت خان مهتابیها بر افروخته با تفنگچیان سرکار والا و تابینان خود از ارک بر آمد - تذداوران طرفین تا سپیدهٔ صبح در تلاش و پرخاش بودند - و چون از سخاذیل بای محمد ایشک آقا باشی و شاه کوچک سرای و دین محمد یساول و الله ویردی پسر حاجی محمد اتالیق

سبحان قلي و برادر زادهٔ اوراز بی با چندی دیگر رهگرای نیستي گشتند - بقیة السیف پای ثبات از دست داده از هر سو بهزاران جان کندن بدیوار بر آمده خود را ببیرون حصار افگندند- تا دوازده کروه هیچ جا توقف نگزیده در موضع بویه فرود آمدند *

اکنون عنان گلگون قلم بشاه راه نگارش وقایع حضور برتافته گزارش سائر سوانح بلخ و بدخشان بهنگام آن باز مي گذارد

بیست و ششم ذي القعده محمد حسین برادر همت خان بخدمت ضبط بکلانه و منصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار هشتصد سوار دو اسپه سه اسپه از اصل و اضافه سر بر افراخت *

سیوم ذي الحجه بهر یکي از حکیم محمد داؤد و طاهر شیخ مادهٔ فیل بجهت سواري عنایت شد - هفت فیل که اعتقاد خان صوبه دار سابق بهار از سرزبان صحیحه گرفته بدرگاه آسمان جاه فرستاده بود بنظر اشرف درآمد *

هفتم [ذی الحجه] بفولاد خواجه پسر سنگي خواجه دو هزار روپیه - و به خواجه عبد الرحمن پسر شاه خواجه هزار روپیه - و بهر یکی از ملا صالح بدخشي از علماء بلخ که درین ایام بادراک دولت ملازمت فایز گشته بود - و سید محمد عرب - صد مهر انعام شد *

دهم [ذي الحجه] بعیدگاه رفته نماز به نیاز تمام ادا فرمودند- و بعد از مراجعت سنت قربان پرداختند و در ذهاب و ایاب نیازمندان بآئین مقرر از زر نثار بکام دل رسید شامگاهان آتش بازی که بر کنار دریای راوی محاذی دولت خانه معلی که بر

اب مذکور مشرف است ترتیب یافته بود مسرت افزای نظارگیان گشت - و پسران نذر محمد خان که چنین تماشا بخواب ندیده بودند تا به بیداري چه رسد بحیرت افتادند *

چاردهم [ذی الحجه] بلرام وکیل رانا جگت سنگه که به تهنیت گزاری فتوحات جدیده با پیشکش و عرضه داشت او آمده بود باستلام سدهٔ اقبال سرافتخار برافراخت - و اسپ با ساز طلا بابت پیشکش رانا بخسرو مرحمت شد - و بلرام پس از چندی بعنایت خلعت و اسپ مباهي گشته رخصت معاودت یافت - و مصحوب او بهر یکی از رانا و راج کنور پسر بزرگ او خلعت فاخر و اسپ با زین طلا عنایت نموده فرستادند مهدی خواجه اسماعیل اتائي پیر اویماق ترکمن را که بجهت احتمال صدور فتنه ازو علامی سعد الله خان بحکم اقدس در بلخ برسم نظر بند بسید فیروز سپرده روانهٔ درگاه والا گردانیده بود و تا حال بهمین طریق نگاهبانی مي نمودند - از مراحم پادشاهانه که مطیع و عاصي را شامل است از تنگ نائي قید برآورده بعنایت خلعت و منصب هفت صدی ذات و صد سوار و انعام دو هزار روپیه سربلند گردانیدند - چون اختر برج خلافت پادشاه زاده محمد اورنگ زیب بهادر بعد از ورود یرلیغ طلب از کار پژوهي و رضا جوئی پادشاه ظل الله بکمتر زماني از گجرات بدارالسلطنه رسیده بود غلامي بامر اقدس استقبال نموده شب بیست ومیوم در ساعت مسعود بدولت ملازمت رسانید - آن درة التاج خلافت هزار مهر نذر گذرانیدند - و بمرحمت خلعت خاصه

مفتخر گشتند - و محمد سلطان و محمد معظم پسران آن کامگار نیز شرف ملازمت اقدس اندوختند - درین تاریخ از عرایض نگارندگان وقایع توران بمسامع جهان بانی رسید که حسن خواجهٔ جویباری پدر طیب خواجه که از بخت بیدار بحضور پیشگاه قوایم سریر اقبال کامرواي صورت و معنی است بعلت ربا در بخارا رخت هستی بربست - و یوسف خواجه پسر کلان او سجاده گزین و جانشین گشت - پوشیده نماند که پیش از وصول لشکر اسلام به بلخ از کثرت ظلم اوزبکیه و شیوع مظلمهٔ المانیه وبائی عظیم درانجا شایع شده بود چنانچه هر روز جمعی کثیر ره گرای بیستي می گشتند - بمیامن ورود الویهٔ فیروزي بیکبار منقطع گشت - و این بلاي عام بر سکان بدانجام بخارا مسلط گردید *

گرامي جشن وزن شمسی

روز پنجشنبه بیست و چهارم ذي الحجه سال هزار و پنجاه و ششم موافق دوازدهم بهمن خجسته مجلس وزن انجام سال پنجاه و پنجم وآغاز سال پنجاه و ششم شمسي از زندگانی ابد طراز حضرت خاقاني ترتیب یافت - و آن گرانبار عظمت و جلال برسم هر سال بطلا و دیگر اجناس مقرره وزن نموده آمد - پادشاه با فر و فرهنگ بعد از وزن اقدس در ایوان سپهرسان دولت خانهٔ خاص بر سریر مرصع جلوس فرموده بزر و سیم نثار جهانی را از احتیاج برآوردند - درین روز میمنت افروز پادشاهزادهٔ والا گهر محمد اورنگ زیب بهادر لختی جواهر از لعل و یاقوت و مروارید ثمین

پیشکش گذرانیدند - خدیو آفاق آن کامگار را بعطای ولایت بلخ و بدخشان سر عزت بر افراختند - و از سواران منصب آن قرهٔ باصرهٔ جلالت هزار سوار دیگر دو اسپه سه اسپه مقرر فرموده آن رفیع مقدار را بمنصب پانزده هزاری ذات و ده هزار سوار هشت هزار سوار دو اسپه سه اسپه بلند پایگی بخشیدند - صدرالصدور سید جلال باضافهٔ پانصد سوار بمنصب شش هزاری دو هزار سوار نوازش یافت - پانصد سوار راجه جسونت سنگه دو اسپه سه اسپه گردانیده اورا بمنصب پنج هزاری پنجهزار سوار دو هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه برنواختند - جعفر خان باضافهٔ پانصد سوار بمنصب پنجهزاری سه هزار و پانصد سوار - و طیب خواجه بمنصب چار هزاری ذات و چارصد سوار و انعام هزار مهر - و خلیل الله خان بعنایت فیل - و سعادت خان تهانه دار ترمذ که در مدافعهٔ سبحان قلی مصدر خدمت شده بود چنانچه گزارش یافت باضافهٔ پانصد سوار بمنصب سه هزاری دو هزار و پانصد سوار - و لهراسپ خان و راجه راجروپ بمرحمت نقاره - بلند پایه گشتند - وحکیم محمد دارد بمنصب دو هزار و پانصدی ذات و سه صد سوار - و هرکدام از ملا علاء الملک میر سامان که بعطاء قلمدان طلای میناکار نیز سر برافراخت - وحقیقت خان بمنصب دو هزاری ذات و سه صد سوار و رای تودرمل بمنصب هزار و پانصدی ذات و هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه و فیل - و لطف الله ولد سعید خان بهادر ظفر جنگ بخلعت و خدمت حراست قلعهٔ کابل و منصب هزار و پانصدی ذات و هزار سوار و خطاب خانی و علم - و طاهر شیخ

بخلعت و جیقهٔ مرصع و منصب هزاری ذات و پانصد سوار و خطاب خانی و اسپ با زین نقره - و هریکی از قاضی محمد اسلم و میرک شیخ بمنصب هزاری ذات و صد سوار عز افتخار اندوختند جمیع این مناصب از اصل و اضافه است چون مقرر شده بود که پنجاه لک روپیه با نور حدقهٔ سلطنت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر ببالغ بفرستند پرتهیراج راتهور را بمرحمت خلعت و اسپ با زین نقره نوازش نموده و محافظت مبالغ مسطور بعهدهٔ او مفوض ساخته دستوری دادند که خزانه همراه گرفته پیشتر راهی گردد - بمیر عبد الله صفوی چهار صد مهر انعام شد - مهتر یوسف سر آمد غلامان علیمردان خان راحسب الالتماس او در سلک بندهای درگاه منسلک ساخته بمنصب پانصدی ذات و صد سوار بر نواختند - اهل نشاط و طرب بانعام مقرر نوازش یافتند *

بیست و هفتم [ذي الحجه] در اثنای آنکه اورنگ آرای جهانبانی درسمت باغ فیض بخش نشاط اندوز نخچیر بودند بعرض اقدس رسید که عصمت نصاب عفت مآب ستي النسا خانم بسفر آخرت رخت هستي بر بست مظهر رحمت الهي و منشاء رافت نامتناهي از استماع این سانحه تاسف نموده حکم فرمودند که ملا علاء الملک میر سامان که در شهر بود ده هزار روپیه از خزانهٔ عامره برای تجهیز و تکفین آن مغفوره داده و سرانجام کار های ناگزیر این امر نا گذران نیکو نموده همراه چندی از بندهای درگاه با حکیم مسیح الزمان و عاقل خان و رحمت خان در رسانیدن آن نقاب گزین عدم بمنزل نخستین رفیق باشد

او بطریق امانت مقرره آمد - و پس از یک سال وکسری بدارالخلافهٔ اکبر آباد برده در مقبرهٔ که غربی روضهٔ منورهٔ حضرت مهد علیا متصل بچوکی جالوخانهٔ روضهٔ مذکوره بمبلغ سی هزار روپیه از زرسرکار والا انجام یافته دفن نمودند بود هي که حاصلش سه هزار روپیه است بجهت ماهیانهٔ سدنه و خرچ مقبره مرحمت شد - او از اولاد اهالی مازندران است - و همشیرهٔ طالبای آملي که در معني طرازی و سخن پردازي یگانهٔ روزگار بود - و در زمان حضرت جنت مکاني بپایهٔ ملک الشعرائي مرتقي گشته - چون شوهر او نصیرا برادر حکیم رکنای کاشي در هندوستان پیمانهٔ زندگي بر آمود او بقلاوزی بخت بیدار در سلک خدمتگزاران مشکوی اقدس منتظم گردید و از کاردانی و شیوا زباني و شناسائي آداب بندگي و رسوم خانه داري و آشنائي بفن طب و طرق معالجات در پیشگاه تقرب صدر نشین فردوس اعلی حضرت مهد علیا ممتاز الزماني کار خود از جمیع خوادم قدیمه گذرانیده بدرجهٔ مهرداري رسید - و چون از علم قراءت آگاه بود و کلام الهي نیکو تلاوت میکرد و سواد فارسی نامهای نظم و نثر چنانچه باید داشت ادب اموز دبستان الهي قدوهٔ محتجبات عصمت - اسوهٔ منتقبات عفت - نورحدیقهٔ خلافت - نورحدیقهٔ سلطنت - بیگم صاحب نزد او تلمذ نمودند - چنانچه در کمتر فرصتی سواد مصحف و کتب فارسي بهم رسانیدند - و بعد ازانکه حضرت مهد علیا سفر گزین ملک تقدس گشتند چون رسوخ عقیدت و خلوص ارادت او بروی روز افتاده بودگیتي خدیو صدارت محل مقدس بدو تفویض فرمودند - و ازان رو که فرزندی نداشت بعد از فوت طالبا

دو دختر او را بفرزندي برگرفت - کلان را بعقد ازدواج عاقل خان و خرد را بحبالهٔ نکاح حکام ضیاء الدین مخاطب برحمت خان که پسر حکیم قطبا برادر دیگرحکیم رکنا است وخانم او را بسبب قرابت سببیه برخصت بندگان اعلی حضرت از ایران طلبیده بود در آورد - اتفاقا دختر کوچک که خانم باو کمال محبت داشت روز یکشنبه سیزدهم ذي الحجه بمرضی که در اثناء وضع حمل عارض شده تا یکسال ممتد گشته بود رخت هستی برمی بندد - خانم با آنکه بآگاهی و فهمیدگی موصوف بود از افراط محبت سر رشتهٔ شکیبائی از دست واهشته تا یازده روز درمنزلی که بیرون ارک دار السلطنهٔ لاهور داشت بماتم داري و سوگواري اشتغال نمود *

روز جمعه بیست و پنجم [ذي الحجه] پادشاه بنده نواز خانم را بمنزلي که درون محل اقدس داشت طلبیده بنفس نفیس و شخص قدیس با نواب خورشید احتجاب ملکهٔ زمان و مالکهٔ دوران بیگم صاحب بدان منزل تشریف فرموده خاطر پراگنده و دل الم آگندهٔ آن عفیفه را بالطاف گونا گون و اعطاف روز افزون از غم وا پرداختند - و بزندگانی جاودانی خود که سرمایهٔ کامراني و پیرایهٔ امن وامانی است تسلیه نموده بدولتخانهٔ والا همراه بردند صباح روزشنبه بیست وششم [ذي الحجه] که از خوزانیدن ماحضر خاصه بجهت خدمت سفره چیني که از قدیم با او بود فارغ شد - و برازندهٔ افسرجهانباني بشکار توجه فرمودند - او برای بعضي کارهاي ضروري مرخص شده بمنزل بیرون رفت . بعد از خوردن طعام و ادای نماز مغرب و عشا بخواندن کتاب مشغول شد - و چون چار پنج گري از

شب که شب پانزدهم از واقعهٔ دختر بود گذشت گفت نفسم تنگي میکند و حال خود را متغیر مي بینم - و از اشتداد آن حال حکیم مسیح الزمان را که قرابت سببی داشت طلبید - و پس از آمدن حکیم سر بتعظیم او فرود آورده همین که سر بر داشت به پهلو افتاد و چون نبض هنوز حرکت داشت تا دو گری حکیم و رحمت خان بگمان غشي دریی مداوا بودند - بعد از سکون نبض ظاهر شد که ازین جهان در گذشته *

سلخ ذي الحجه شش اسپ عراقي پیشکش الله ویردیخان تیولدار ایلچپور که ازانجا بدرگاه معلی فرستاده بود بنظر انور در آمد - و دو اسپ به پذیرائي رسید - ازان میان کمیت اسپي لعل نام خوش خرام باد پای جهان پیما برق آساي متناسب الاعضا نکو منظر کوه پیکر پسندیدهٔ طبع دشوار پسند افتاد - و به پادشاه پسند موسوم گردید - و سر امد اسپان خاصهٔ عراقي مقرر گشت - و بر لسان حقیقت بیان گذشت که در رنگ و صورت بفتح لشکر که چگونگی آن بتقریب لعل بي بها در طي سوانح رمضان این سال نگارش یافت مانان است - اما فتح لشکر در بلندي و پهنائي و تنومندی یک دانگ از چار دانگ بل بیشتر زیاده بود و نجابت آن برین رجحان دارد چه آن عربی نژاد بود و این عراقي نهاد - اگر چه پیش ازین حکم معلی بصدور پیوسته بود که هر روز آش مباغ دو یست روپیه از سرکار خاصهٔ شریفه در ده جا طبخ نموده بمحتاجان میداده باشند چنانچهٔ در تضاعیف و وقایع محرم نهم سال این دور نگاشته آمد *

غرهٔ محرم [سنه ۱۰۵۷] خاقان جود گستر از وفور رافت و شمول شفقت و فیض عام و کرم تام سی هزار روپیه بپانزده بندهٔ معتمد حواله فرمودند - تا بجمعی منزوی که از گرانی غله بفاقه و عسرت میگذرانند قسمت نمایند - سبحان سنگه سیسودیه باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار مز افتخار اندوخت *

سیوم [محرم] سید منصور ولدسیدخانجهان راکه بسزای اعمال نکوهیده و افعال نا پسندیده که تفصیلش در سال نوزدهم رقم پذیر گشته تا حال محبوس بود به درخواست اختر برج خلافت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر از زندان برآورده بآن غرهٔ نامیهٔ اقبال سپردند که داخل ملازمان خود نموده ببلخ برند - طنب خواجه را بعنایت خنجر مرصع - و قباد میرآخور را بمرحمت فیل سربلند گردانیدند - روز عاشورا ده هزار روپیهٔ مقرر این ماه باصحاب احتیاج بذل فرمودند سید محمود ولد خانه‌دوران بهادر نصرت جنگ را باضافهٔ پانصدي ذات و پانصد سوار بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار - و محمد صالح ولد میرزا عیسی را باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار مفتخر ساختند *

پانزدهم [محرم] درساعت مسعود پادشاهزادهٔ بخت بیدار محمد اورنگ زیب بهادر را بعنایت خلعت خاصه با نادري و دوتسبیح مروارید که در یکی لعل و در دیگري زمرد انظام یافته بود وشمشیر خاصه و دویست اسپ صد تپچاق ازان میان دو اسپ زا طویلهٔ

خاصه یکی یوز فتح نام عربی با زین مرصع - دیگری هنی سندر نام عراقی با زین طلای مینا کار - و صد ترکی - و فیل از حلقهٔ خاصه با یراق نقره و ماده فیل و انعام پنج لک روپیهٔ نقد نوازش نموده دستوری دادند که به پشاور شتافته ایام نوروز دران حدود بگذرانند - اوایل بهار که هوای کوهستان رو باعتدال نهد و علف بروید و طرق شایستهٔ آمد شد عساکر منارهٔ شمار گردد - با امیرالامرا علیمردان خان و جمعی از راج پوتیه و غیرهم مانند راجه رایسنگهه و راو ستر سال ونظر بهادر خویشگی و راو روپ سنگه چندراوت و راجه امر سنگه راجاوت و غیر ایشان که از بی توفیقی از بلخ و بدخشان به پشاور آمده بودند وحکم شده بود که متصدیان اتک نگذارند که ایشان از دریا بگذرند روانهٔ بلخ شوند - و هر کدام از نجوم سماء معالی محمد سلطان و محمد معظم را تسبیح مروارید مرحمت نموده با پدر والا قدر مرخص ساختند - وخلیل الله خان را بعنایت خلعت و اسپ با زین مطلا و هریکی از خواجه عنایت الله و غضنفر ولد الله و یردیخان و آبی محمد تاشکندی و راوت دیالداس جهالا و مرشد قلی و میرمحمد امین و شرف جان بیگ ترکمان و ابراهیم حسین ترکمان و عطاء الله خوافی و آقا علی مستوفی را بعنایت اسپ سربلند گردانیده با جمعی دیگر از بندهای درگاه عرش اشتباه درخدمت پادشاهزادهٔ والاگهر رخصت فرمودند - و بخشیگری این لشکر بمرشد قلی - و خدمت توزک بخواجه عنایت الله - و دیوانی بآقا علی تفویض یافت - سلطان علی میر هزار عرب به انعام دو هزار روپیه کامیاب گشت *

هژدهم [محرم] بمهدي خواجه اسمعيل اتائی دويست مهر انعام شد - و چون قوم ترکمن باو ارادتي داشتند و او التماس نمود که اميد وارم که عيال و اطفالم را درينجا نگاه داشته مرا دستوري دهند تا در دولتخواهي کوشيده اين الوس را بجادهٔ فرمان پذيري درآرم - پس از چندي بعنايت خلعت و خنجر طلا و اسپ با زين نقره و انعام دوهزار روپيه سر بر افراخته بخدمت پادشاهزادهٔ کامگار مرخص گرديد - او پس ازان که لشکر ظفر اثر ولايت بلخ و بدخشان بحکم اقدس بنذر محمد خان باز گذاشته مراجعت نمود از بد طينتي و بدگهري از اطفال و اموال دل برگرفته نزد خان ماند *

بيستم [محرم] بشکار گاه تلوندي توجه فرمودند *

بيست و ششم [محرم] دولتخانهٔ والا را فروغ آمود گردانيدند و در شش روزهٔ رفتن و آمدن و يک مقام که در تلوندي واقع شد سه قلاده شير و هشت نيله گاو و بيست و هفت آهو صيد نمودند *

بيست و هفتم [محرم] ملتفت خان را بخلعت و خدمت بخشيگري احديان سر بلندي بخشيدند - راجه پرتهی چند زميندار چنپه را بعنايت خلعت و اسپ با زين نقره برنواخته بوطن مرخص ساختند - چون خليلهٔ جليلهٔ مهين پور خلافت هنگام انتهاض عساکر جهانکشا بصوب دارالملک کابل در جهانگير آباد بيمار شده بود چنانچه نکاشته آمد و بعد از انقضاء يازده ماه درين وقت رو بصحت نهاده پنجم صفر اورنگ آراي جهانباني برسم عيادت بمنزل پادشاهزادهٔ بيدار بخت تشريف فرمودند - آن سرو

جویبار جهانداري مراسم پا انداز و نثار بتقدیم رسانید پیشکشی از جواهر و مرصع آلات و اقسام اقمشه بنظر اشرف در آوردند - رای بهاریمل دیوان آن والاگهر از اصل و اضافه بمنصب هزاري ذات و صد و پنجاه سوار سر افراز گردید - میرصفي پسر اسلام خان از دکن آمده بسعادت ملازمت فایز گشت - و سه فیل با یراق نقره و لختی مرصع آلات و بسیاري از امتعهٔ دکن که خان موصی الیه برسم پیشکش همراه او فرستاده بود از نظر انور گذرانید *

نهم [صفر] پیمانهٔ زندگی مهیس داس ولد دلپت راتهور برادر راجه سورج سنگه بر آمود - چون از بندگان معتمد کار دیدهٔ پیکار ورزیده بود چنانچه هرگاه در دولتخانهٔ خاص عز حضور می اندوخت حسب الحکم پس تخت اقدس پهلوي سندلی که بران شمشیر و ترکش خاصه مي باشد و از اورنگ سدره آهنگ هموار بفاصلهٔ ده گز نگاه میدارند می ایستاد - و در وقت سواری اعلی حضرت بفاصلهٔ دو برابر این از عقب می آمد - بر زبان مقدس رفت که بایستی درمعرکهٔ بکار می آمد که با او بسیاري کشته میشدند - و باز ماندگان او را بمرحمت خلعت بر نواخته رتن پسر کلانش را که درجالور است وچار صدي دویست سوار منصب دارد از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار نوازش فرمودند - تا جمعیت پدرش رو بتفرقه ننهد *

گذارش نوروز

بعد از پانزده گري و چهار پل از شب پنجشنبه چهاردهم ماه

صفر فروزندهٔ هفت طارم رایات اعتدال به بیت الشرف برافراخت و بهار فیض آثار چهرهٔ زمین و زمان را بگلهای رنگا رنگ و سبزهای گوناگون بر افروخت - فردای آن که روز نو روز عشرت افروز بود ابر افضال بیهمال پادشاه دریا نوال ریاض آمال جهانی سیراب ساخت درین روز خجسته هزار سوار دیگر از منصب پادشاهزادهٔ والا قدر محمد شاه شجاع بهادر که بفرمان طلب از بنگاله احرام حریم حرم احترام جهانباني بسته روانه شده بودند دو اسپه سه اسپه مقرر فرمودند که منصب آن والا گهر پانزده هزاري ذات و ده هزار سوار هشت هزار سوار در اسپه سه اسپه باشد - علامي سعد الله خان گزین پیشکشي از جواهر و مرصع آلات و دیگر نفایس اقمشه بنظر کیمیا اثر در آورد - و متاع یک لک روپیه شرف پذیرائی یافت - و آن نوئین بلند قدر را بعنایت فیل از جلقهٔ خاصه با یراق نقره و مادهٔ فیل سربلند گردانیدند - سعید خان بهادر ظفرجنگ از صوبهٔ ملتان آمده باحراز دولت ملازمت فایز گشت - و هزار مهر نذرگذرانید و باضافهٔ هزاري ذات بوالا منصب هفت هزاري ذات و سوار پنج هزار سوار دو اسپه سه اسپه سرافراز گردید - و از اصل و اضافه الله قلي ولد یلنگتوش بمنصب هزار و پانصدي هشتصد سوار - و میرزا محمد ولد میر بدیع مشهدي بمنصب هزار و پانصدي چار صد سوار - و قباد بمنصب هزاری ذات و هشتصد سوار - و سلطان نظر بمنصب هزاری ذات و چار صد سوار - و هریکي از میر صفي ولد اسلام خان و خواجه عبد الوهاب بمنصب هزاري ذات و دویست سوار مفتخر گشتند - سالیانهٔ بالتون پروانچي خسرنذر محمد خان

دوازده هزار روپیه مقرر گشت - بمیر فضل الله کرمانی که تازه از ایران آمده در سلک بندهای درگاه منسلک گشته بود شش هزار روپیه - و بنگارندهٔ این صحیفهٔ دولت چهار هزار روپیه - و بخواجه قاسم نقشبندی حصاری دو هزار روپیه انعام شد - درین روز بساعت مختار انجم شناسان پیشخانهٔ والا بامر معلی بجانب دار الملک کابل بر افراخته آمد - سید بهادر بعنایت خلعت و بداروغگی فیلخانه از تغیر مرحمت خان مباهی گشت - اواخر این روز مسعود باغ فیض بخش و فرح بخش را که نموذج فردوس برین است بقدوم عشرت لزوم طراوت تازه ونضارت بی اندازه بخشیدند - و بحکم قضا تولم برکنار حوضهای کوثر آسا و جوهای دریا نمای آن چراغان پرافروخته شب را فروغ روز دادند پسران نذر محمد خان و اعیان بلخ و بدخشان که در پیشگاه قوایم سریر فلک نظیر دولت دین و دینی می اندوزند حاضر شده از گشت باغ و تماشای چراغان مسرت اندوختند *

بر افراختن رایات فیروزی بصوب دار الملک کابل نوبت سنیوم

در سنهٔ ماضیه که بعنایت صمدی و لطف سرمدی فتح بلخ و بدخشان نصیب اولیای دولت قاهره گشت - و این دو ملک وسیع با مضافات ضمیمهٔ دیگر ممالک محروسه گردید - بهادرخان واصالت خان را برای حفظ ولایت و ضبط معاملات گذاشته بودند - چون از عرایض این دو بندهٔ جدکار پیگار گزار بکراست استماع مسامع

جهانداري رسيد كه عبد العزيز خان والي توران كه بخرد تباه و فكر كوتاه در تهيهٔ اسباب زيانكاري بوده ميخواهد كه با لشكر ادبار اثر اوزبكيه از علوفه خوار و علف خوار در اوايل بهار كه خزان روزگار آن نابكار باد بر سر بلخ بيايد بنابران پانزدهم محرم پادشاهزادهٔ والاگهر محمد اورنگ زيب بهادر را با جمعي از بندگان نبردكار و مبارزان جلادت شعار به بلخ رخصت نمودند چنانچه گزارده آمد - و بنفس نفيس هژدهم ماه صفر بعد از دو پهر و چار گري روز * ع *

بساعتي كه تولي كند بدو تقويم

از دار السلطنهٔ لاهور بصوب دار الملک كابل نهضت فرموده پاي فلک سا در ركاب اشهب شهاب ركضت برق سرعت درآوردند تا بقرب اعلام نصرت طراز جهانداري والويهٔ ظفر پرداز فرمان گزاري دليران خون ريز و شيران اجل ستيز مستظهر بوده بتيغ آب دار و سنان جوشن گذار آب نخوت والي توران بخاک مذلت برآميزند - و به سم اسپان بادپا گرد از قعر جيحون بر انگيزند - و سرگرم تسخيرات تازه و كشايشهاي بي اندازه باشند - چون مقرر شده بود كه هرسه پسر نذر محمد خان تا مراجعت مواكب كواكب شمار در دار السلطنه درخدمت مهين پادشاهزادهٔ والاقدر باشند اينان را بمرحمت خلعت فاخر نوازش نمودا رخصت دادند - صدر الصدور سيد جلال را بسبب بيماري كه درينولا عارض شده بود در دار السلطنه گذاشته سيد علي دويمين پسر او را در ركاب سعادت گرفتند - تا بنيابت پدر مراسم خدمت صدارت بتقديم رساند - سيد شير زمان و سيد منور پسران

سید خان جهان را با سید علی خویش او بعنایت خلعت مباهی ساخته بحراست قلعهٔ دارالسلطنه معین گردانیدند بملا علاء الملک میرسامان که برای سرانجام برخی مهام بودن او در لاهور مقرر گشت و بهرام ولد صادق خان که بخدمت بخشیگری و واقعه نویسی صوبهٔ پنجاب نوازش یافت خلعت مرحمت فرموده از نخستین منزل رخصت نمودند *

بیست و پنجم [صفر] که موکب اقبال از دریای چناب گذاره فرموده بود مهین پور خلافت که صوبه مذکور بدیشان مرحمت شده دستوری معاودت دار السلطنه یافتند - و حکم شد که آن غرهٔ ناصیهٔ خلافت تا مراجعت رایات جلال از دار الملک کابل در دارالسلطنه باشند و هنگام رخصت بآن والاگهر خلعت خاصه با نادری و دو اسپ از طویلهٔ خاصه یکی با زین طلای میناکار دیگری با زین طلای ساده عنایت فرمودند - و هرکدام از سلطان سلیمان شکوه و ممتاز شکوه و سپهر شکوه را فیل عطا نموده با والد ماجد مرخص گردانیدند - فیلدار خان از جملهٔ هفتاد و سه فیلی که درحدود رهود و نواحی قلعهٔ چانپانیر از مضافات صوبهٔ گجرات صید نموده بود چل و شش فیل نر و ماده بنظر کیمیا اثر درآورد *

دوم ربیع الاول که روز شرف آفتاب بود بعلامی شمشیر با یراق میناکار و اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا مرحمت فرمودند - و حکیم محمد داؤد را بخطاب تقرب خان - والله قلی ولد یلنگتوش را بخانی و عنایت اسپ با زین نقره مفتخر ساختند - و معتمدخان را بفرستادن علم بلند پایگی بخشیدند - فیض الله ولد زاهد خان

را باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدی چار صد سوار سر بلند گردانیدند *

ششم [ربیع الاول] باغ و عمارت حسن ابدال بنزول فیض موصول نضارت فردوسي یافت *

هشتم [ربیع الاول] کوچ فرمودند - و سعید خان بهادر ظفر جنگ که برای بعض کارهای ناگزیر چندی در دار السلطنه مانده بود استلام سدهٔ سنیهٔ جهانداري نمود *

دهم [ربیع الاول] از پل کشتی که بردریاي نیلاب بسته بودند بفرخی عبورکردند - ملتفت خان را از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي ذات و هشت صد سوار نوازش نموده حکم فرمودند که تا رسیدن پادشاهزادهٔ والا گهر محمد شاه شجاع بهادر در اتک باشد - و ده اسپ یکی با زین طلا و بیست استر که پادشاهزادهٔ بخت بیدار مرحمت شده بود بدو حواله شد - تا بآن نور حدیقهٔ سلطنت برساند - و در ملازمت آن بلند اختر بکابل بیاید *

شب دوازدهم [ربیع الاول] مبلغ مقرر بارباب استحقاق رسید - فردای آن ساحت پشاور مرکز الویهٔ اقبال گشت - و در باغ ظفر که دران عمارتی از سرکار خاصه بروی کار آمده نزول اجلال فرمودند *

پانزدهم [ربیع الاول] ازانجا نهضت نمودند *

شانزدهم [ربیع الاول] در علي مسجد سعید خان بهادر ظفر جنگ را خلعت خاصه با نادري طلا دوزي و شمشیر یراق طلای میناکار و دو اسپ از طویلهٔ خاصه با زین طلا

و مطلا و نیل از حلقهٔ خاصه با ساز نقره و مادهٔ نیل مرحمت نموده رخصت دادند که بسرعت هرچه تمامتر باختر برج جهان بانی پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر رسیده در خدمت آن بلند قدر روانهٔ بلخ گردد - و خانه زاد خان را بخلعت و اسپ - و دیگر پسران و برادر زادهای خان ظفر جنگ را بخلعت نوازش فرموده همراه او مرخص گردانیدند - و حکم شد که لطف الله خان خلف او که بحراست قلعهٔ کابل میپردازد نیز با پدر روانهٔ آن صوب شود - و نگاهبانی قلعهٔ مذکور به سیورام کور تفویض یافت - و اورا بمرحمت خلعت سرافراز گردانیده روانهٔ کابل ساختند - و بخان ظفر جنگ و پسران او سه لک روپیه برسم مدد خرچ عنایت شد - راجه بیتهل داس بعنایت اسپ از اصطبل خاصه با زین مطلا نوازش یافت *

هژدهم [ربیع الاول] چون بعرض اقدس رسید که امیر خان صوبه‌دار ثنهٔ * مصرعه *

* رخت هستی ازین جهان بر بست *

مغل خان پسر زین خان را که از خانه زادان معتمد لایق تربیت است و در دکن بخدمت قلعه داری اود گر می پرداخت ناظم آن صوبه گردانیدند - و باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار برنواختند *

بیست ویکم [ربیع الاول] باغ صفا به نزول مقدس صفای تازه یافت - و هرکدام از ماده‌و سنگه واد راو رتن هادا و رپ سنگه راتهور ورام سنگه راتهور را که در بلخ بودند بارسال اسپ با زین نقره مفتخر ساختند - و حکم معلی صادر گشت که شفیع الله

برلاس برسم استعجال بکابل و ازانجا بغور بند شتافته از بندهائي که در خدمت پادشاهزادهٔ فیروز مند محمد اورنگ زیب بهادر ببلخ معین شده اند هرکه بآن کامگار نه پیوسته باشد سزاولی نموده ادرا بخدمت آن قرهٔ باصرهٔ جهانداری بزودي روانه گرداند *

* اکنون سوانح بلخ و بدخشان و مضافات آن که درین دو سه ماه بروي کار آمده و از عرایض اولیاء دولت ابد بنیاد بکرامت استماع جهانبانی رسیده برمی نگارد تا سلسلهٔ سخن از هم نگسلد - بعد از نگارش آن بگزارش در آمدن رایات نصرت ایات بدار الملک کابل و دیگر وقایع حضور اقدس خواهد پرداخت *

از سوانح بلخ نخستین آنکه

دوازدهم ماه محرم بسیاري از المانان فتنه نشان سه پهر شب گذاشته ناگهان برسر تهانهٔ کلته آمدند - اگر سین کچهواههٔ نوکا تهانه دار کلته و کرگان خبر ببلخ فرستاده خود بدستیاری عبودیت راسخ و پای مردی عقیدت صادق با جمعي از منصبداران و تفنگچیان بادشاهی که برسم کومک همراه او بودند مخاذیل از نواحی قلعهٔ کلته راند - و بهادر خان بعد از اطلاع برین ماجری راجه جیرام و روپسنگه راتهور و گوکلداس سیسودیه و برخی دیگر از بندگان درگاه و دو هزار سوار از تابینان خود را بسرکردگی نیکنام عم خود بدفع مقاهیر روانه ساخت - مبارزان کار طلب بعد از رسیدن کلته بسوی موضع آباد که مضاکیب بدانصوب رفته بودند شتافتند - و از انرو که بادیه نوردان ادبار بشنیدن خبر روانه شدن افواج قاهره از آب جیحون گذشته

بودند ببلخ برگردیدند - ثانی الحال از نکاشتهٔ سعادت خان ظاهر شد که این گروه فتنه پژوه را سبحان قلي از موضع بویه که میان قلعهٔ کلیف و ترمذ است بصوب کلته و کرگان فرستاده بود چون آنجماعه کاری نساخته برگشتند از کنار آب بجانب حصار رفت *

سانحهٔ دیگر انکه

بیست و پنجم محرم جمعي از المانان بگذر نیلگران که از کلیف پائین تر است از جیحون عبره نموده و از نزدیکی شبرغان گذشته بجانب شبرم و سرپل رفتند - بهادرخان پس از آگهی راجه دیبي سنگه و راجه جیرام و رپ سنگه راتهور و رامسنگه راتهور و معتمد خان میرآتش و گوکلداس سیسودیه و علاول ترین و گوپال سنگه و مهیش داس راتهور و جگرام کچهواهه و نیکنام عم خود را با دو هزار سوار از تابینان خود به تنبیه مخاذیل فرستاد - و اواخر روز که لشکر فیروزي به آنجه رسید المانان مذکور که احشام نواحي شبرم و سرپل را غارت کرده و اسپ و شتر و گاو و گوسفند فراوان گرفته بجانب جیحون راهي شده بودند از گزارش قراولان خود حقیقت حال دریافته راه چول پیش گرفتند - مبارزان جد کار نیم شب برین ماجری آگاه گشته پی مقاهیر گرفته روانه شدند - و دوپهرشب و دو و نیم پهر روز بر اثر شتافته بآن زیانکاران دین و دنیا رسیدند - و جمعي را رهگرای هلاک گردانیدند - بقیة السیف راه فرار پیمودند - دلاوران عرصهٔ وغا تا پایان روز تعاقب نموده و از اسپ و شتر و گاو و گوسفند آنچه بغارت رفته بود گرفته شب در همان چول فرود آمدند - اتفاقا پس از گذشتن یک گری از شب پنج شش

هزار سوار دیگر از آب گذشته هنگامهٔ نبرد گرم ساختند - و بعد ازستیز و آویز بسیاری بگوی نیستی فرو رفتند - دیگران جانی بصد جان کندن بدر بردند - از کنداوران سپاه فیروزی نیز چندی پروانه وار خود را بر آتش پیکار زده جان در باختند - درمیان رؤس مقاتیل المانان سر بعضی از اوزبکیهٔ بدتحیه که خود را در سلک بندگان درگاه خواقین پناه منسلک ساخته و بهمت پست برای غارت مال مسلمانان بآنجماعهٔ بد سگال پیوسته بکیفر افعال بد مال خود رسیده بودند هویدا گشت - و سر نظر مینگ سردار آن فوج را که در قوم اورازبی و الوس مینگ بتهور و اعتبار شهرت داشت شناختند - و اولیای دولت بلند صولت مظفر و منصور معادت قرودند *

از حوادثی که در حدود بدخشان بروی کار آمد نخستین آنکه

ششم صفر گروهی از اوزبك والمان بنواحی رستاق آمده مواشی رعایا و دواب سپاه از چراگاه گرفته راهی گشتند - خنجر خان حارس رستاق آگاه گشته بسرعت تمام با جمعیت خود بتعاقب رسید - و بعد از تلاشهای گردانه آنجماعهٔ بی آزرم را منهزم ساخته برخی را مقتول و چندی را مجروح گردانید - و دوابی را که بغارت رفته بود گرفته برستاق آمد *

دیگر

از وقایع نبیلهٔ بدخشان جنگ طالقان است

هفدهم ربیع الاول مکتوب حسین قلی آغر از دشت قلعه

بقلیچ خان رسید که الغان بسیاری در قبادیان فراهم آمده قصد عبور از آب جیحون دارند - قلیچ خان راجه راجروپ را که از قندز بدیدن او آمده بود و نور الحسن بخشی احدیان و چندی دیگر از بندهای آستان خواقین مکان را نزد خود خوانده استشاره نمود که اگر مقاهیر بسوی طالقان آیند مصلحت برامده جنگ کردن است یا حراست شهر نمودن - بعد از رد و بدل چنین صلاح دیدند که چون غنیم را بسیار نشان میدهند آنسب آنکه در استحکام حصار شهر و ضبط مداخل و مخارج آن کوشیده بمدافعهٔ طایفهٔ ضاله باید پرداخت - قلیچ خان بانحاء شهر درون حصار گلین که بر دورآن کشیده بود ملچارها قرار داده ضلع غربی حصن را براجه راجروپ که دران جانب بیرون قلعه دایره داشت و بنور الحسن که با احدیان پهلوی او فرود آمده بود سپرد - و گفت که مردم خود را گرد آورده آمادهٔ کار باشید - و حراست سمت شرقی بابو البقا ولد قاضی خان و مقصود بیگ علی داشمندی و جمعی از بندگان درگاه که با مشار الیه بودند وطغرل ارسلان برادر زادهٔ خود و گروهی از تابینان خویش مقرر نمود - و باحداد مهمند و خواجه عبد الرحمن بخشی پسر عبدالعزیز خان نقشبندی و محمد مرادگرز بردار که داروغهٔ توپخانهٔ بدخشان بود و دیگر بندهای پادشاهی قدغن کرد که هر کدام از ضلع خود آگاه بوده راه در آمد جماعهٔ بدسگال مسدود دارد - و هیچ یکی بجسارت بی هنگام از ملچار خود برنیاید *

نوزدهم ربیع الاول بعد از پنج گری روز الغانان مخذول شروع در آمدن نمودند - و از لشکر ایشان که قریب ده دوازده هزار سوار

بسرداري ترکماني قطغان و شاه مراد کلچي و محمد کيلدي سجاوت و محمد بداي و محمد جان درمان و شاه مراد بابو و آذينه حاجي بوز و خدا قلي الچين و قرچهٔ سراي و بايم قپچاق آمده بود شش هفت هزار سوار سبقت جسته شهررا گردگرفتند - و پس ماندگان فوج فوج آمده بانجماعه مي پيوستند - نخست آغاز پيکار از جانب شرقي شد و نزديک دو سه هزار سوار يکبار بدانصوب جلو انداختند - ابو البقا و مقصود بيگ با بندگان پادشاهي و طغرل ارسلان با تابينان قليچ خان که بحراست آن سو مي پرداختند جمعي را که بجسارت قصد در امدن شهر داشتند بشيبهٔ تير و تفنگ زه گراى نيستي گردانيدند - و از مبارزان اخلاص شعار قاسم بيگ صفدر خاني جان بمردانگي در باخت - و چون راجه راجروپ بيرون قلعه که درانجانرود آمده بود فوج خود آراسته ايستاده بود - و متصل راجه نور الحسن بخشي احديان فوج احديان توزک ساخته و پيش روى اينان ميدان بود جوقي گران بايذان روبرو شد - و سه چهار هزار سوار ديگر باحداد مهمند و خواجه عبدا الرحمن بخشي با لختى منصبدار و محمد مراد با مردم توپخانه که بيرون قلعه دست راست راجه و نور الحسن بودند در آويختند و ساير ادبار پيشگان قشون قشون دور تر بر پشتها برآمده ايستادند دربن هنگام که مردان ناموس پرست دل از جان بر کنده بکارزار مي پردازند جوقي ازان فساق از جملهٔ فوجي که براجه و نور الحسن رو برو بود از کنار شهر اسپي چند را که سپاه فيروزى براى خوردن علف گذاشته بودند گرفته راه مي شدند - و چون گذار اينجماعه

بر احداد مهمند افتاد از با مردم خود برینها تاخت - کامل بیگ گرز بردار با جمشید بیگ برادر خود و برخی از گرز بر داران با او مرافقت نمود - مقاهیر از حیله سازی و غدر پردازی رو بگریز نهادند تا این ناموس پرستان را دلیر ساخته بمیدان کشند - و چون بتعاقب پارهٔ راه نوردیده آمد جوقی دیگر ازین گروه غدر پژوه تا اینان را در میدان گیرند جلو ریز رسیدند - راجه را جروپ پس از دید این حال از حماست و حمیت بی توقف با مردم خود و نور الحسن با احدیان بکومک راجه تاختند - و کومک احداد و گرز برداران نموده جنگ کنان میدان در امدند - قلیچ خان برجرأت و جسارت این فدویان پیکار طلب آگاه گشته پیام نمود که از کنار شهر این همه دوری گزیدن مصلحت وقت بر نمی تابد - چه هر طایفه در ملچار خود بفوجی از مخاذیل به زد و خورد اشتغال دارد - اگر مدد فرستادهٔ آید هر جانبی که خالی شود غنیم هجوم آورده ازانطرف بشهر خواهد در آمد - صلاح آنست که پیش از هجوم مقاهیر آویزه کنان بآهستگی برگردیده بملچار برسید - این گفتار در دلهای نبرد گرای ابطال هنگامهٔ قتال کارگر نیفتاد - مقاهیر از هر جانب فوج فوج بر ینان تاخته بکار زار می پرداختند - و دلیران جانباز و دلاوران نبرد پرداز بتلاشهای مردانه هر بار این قابوچیان جان دوست را ره گرای هزیمت میگردانیدند - و مخاذیل بی آزرم بخیره روئی و شوخ چشمی باز هجوم میکردند - خواجه عبد الرحمن بخشی و محمد مراد داروغهٔ توپخانه نیز با رفقا بغنیم خود آویزشی نمایان نمودند - و حریف خود را بشیبهٔ تیر و تفنگ یک تفنگ انداز

عقب بردند - و خرمن زندگانی جمعی بآتش توپ و تفنگ خاکستر گردانیدند - بقیة النار فراهم شده با مبارزان اقبال در آمیختند - و کار از مقابله بمعانقه و از مقاتله بمصارعه افتاد - و از جانبین ترددات سترگ بروی کار آمد - امواج جسارت شعار جمعي از کندا وران خسارت دثار را کشته وبرخي را خسته گردانیدند - و از لشکر فیروزی محمد مراد داروغه و محمد زمان مشرف توپخانه و چندی دیگر بدرجهٔ شهادت رسیدند - و ازانجا که جمعي کثیر از مناکیب تلف گردیدند سحابی توپخانه صرفهٔ پیکار ندیده اینان نیز بجماعهٔ که با راجه و نور الحسن سرگرم نبرد بودند پیوستند - و چون در یافتند که کار به پیکار پیش نمیرود دست بحیله سازی وسحر پردازی که پیشهٔ عجایز بي دست و پا است زدهٔ شروع دریده نمودند (؟) تا آنکه سحایب متراکمه فراهم آمده آفاق را تیره ساخت - و از باران هم در جمعیت این شیران زنجیر گسل و دلیران سراپا دل فتور افتاد و هم بارود وفتیله بتري و افسردگی از کار باز ماند - و چون سپاه خذلان دستگاه را خاطر از بان و تفنگ لشکر منصور فراهم آمد بر سر راجه و نور الحسن و احدیان و جمعي که بکومک اینان آمده بودند ریختند - وکار از تیرو سنان بشمشیر وخنجر افتاد - و بحملهاي صف شکن مرد افگن از هر دو طرف بسیاري مقتول و مجروح گشتند - و هراول راجه ادیا نامي که ازقوم راجهٔ بود با جمعي کثیر از مردم راجه جوهر مردانگي باز نموده جان در باخت - و راجه نیز سه زخم برداشت - و اسپش بجراحت پیکان در میدان افتاد - و نور الحسن و احداد مهمند و از گرز برداران کامل بیگ و عمر بیگ

و محمد خواجه و خواجه یادگار و صالح بیگ نیز داد دلاوري داده زخمها بر داشتند - و جمشید بیگ برادر کامل بیگ بجراحات متوالیه بپایهٔ شهادت بر امد - انجام کار از آویزهاي سخت پي در پی و شدت باران و کثرت غنیم بهبود کار در رسیدن بمحکمهٔ شهر دیده نبرد کنان بسوی شهر روان گشتند - در اثناء معاودت از بسیاري آویزه و آمیزهٔ طرفین جمعي کثیر زه گراي نیستي شدند - اتفاقا کوچهٔ باغی پیش آمد از تنگی راه و هجوم مردم مخاذیل قابو یافته بسیاری را بشیبهٔ تیر از پا در آوردند - بعد ازانکه کوتوال راجه با پیادهاي کماندار از پس دیوار باغ برآمده تیراندازی و تفنگ اندازي نمود مقاهیر از دور راجه و نورالحسن پراگنده شدند - اینان بشهر درآمدند - و اوز بکیه برگردیده مغرب رویهٔ شهر بر دوکروه فرود آمدند - و بتمنی آنکه فرجه یافته بشهر در آیند تا بامداد گرد شهر گشتند - از استحکام مداخل زمخارج و آگهی دلاوران ظفرشعار از هیچ سو راه در امد نیافتند - و به نا امیدي که همیشه نصیبهٔ بد اندیشان این دولت خداداد است ازانجا برخاسته مشرق رویهٔ طالقان بر سر بند آبي که از میان شهر میگذشت رفتند - و بند را شکسته آب را بطرف دیگر سر دادند - چنانچه در شهر آب نماند - و گروهي بتاراج نواحی طالقان فرستادند - و باز ماندگان در دو روزی که آنجا بودند هر روز گرد شهر دست و پا میزدند - و بندگان درگاه در پاسباني سعي بلیغ نموده جمعي از باطل ستیزان را به تیر و تفنگ رهگرای جهنم میگردانیدند - و از لشکر اقبال نیز چندي مقتول و مجروح میگشتند - مخذولان از کشایش شهر نا امید شده بیست و دوم

ربیع الاول با خسران روز افزون - و خذلان گونا گون - بجانب ساحل آب رفتند - اگر چند روز دیگر در دور شهر توقف مینمودند از بي آبی کار بر قلعه نشینان تنگ میشد - بعد از خلو اطراف شهر ازین قوم فتنه پژوه راجه راجروپ و نور الحسن بقلیچ خان برگزاردند که آب طالقان اعتماد را نشاید انسب آنکه شما نیز در قندز فروکش کنید - قلیچ خان بموجب گفتهٔ واقفان حقیقت آن سر زمین قرار داد که بفرخار رود - و راجه از بیم آنکه مبادا در غیبت او اینجماعهٔ حیله پرداز با حفاظ قندز غدري بروي کار آرند بصوب قندز راهي گشت - و چون اکثر مردم او درین زد و خورد جان در باخته قلیلی مانده بودند نور الحسن نیز برسم بدرقه با او همراهي نمود - و قلیچ خان حسین قلي آغر را با جمعي در طالقان گذاشته بفرخار رفت و چون آنرا نیز شایستهٔ بودن ندید به اشکمش آمد - و قلعهٔ قدیمهٔ آنرا بعد از مرمت و احکام برای اقامت برگزید *

از سوانح غوری اول آنکه

چارم ربیع الاول در اوایل روز خبر بشاه بیگ خان رسید که برخي از مخاذیل الغانان سه گروهی غوري بموضع قراباغ آمده همگي گله و رمهٔ مردم اویماقات و رعایا را که دران سمت بود رانده مي برند - او بشنفتن این واقعه جمعي را بمحافظت قلعه گذاشته بمالش مقاهیر سوار شد - بعد از انکه نزدیک رسید لختي از قطان آن سر زمین گزارش نمودند که از کمین این گروه بد آئین غافل نبوده راه را باحتیاط باید نوردید - شاه بیگ خان

توقف نموده لشکر نویس خود را پیش فرستاد که اگر جمعی از کمین گاه بر آینه او بکوسک برسد - مخاذیل که مواشی را با اسپان زبون راهي ساخته خود توقف نموده بودند ایشان را کم پنداشته دلیرانه تاختند - گند اوران لشکر فیروزی پاي ثبات از دست نداده تلاشهاي مردانه بروي کارآوردند - و الامان راه فرار که سرمایهٔ زندگی و پیرایهٔ پایندگی میدانند پیمودند - فوج اقبال روز افزون تعاقب نموده مال مسلمانان را از تصرف آن قوم بی دین و دولت کشیدند و لختی را مقتول و برخی را مجروح گردانیده مظفر و منصور برگردیدند *

سانحهٔ دوم آنکه

هژدهم ربیع الاول پیش از طلوع آفتاب بشاه بیگ خان خبر رسید که مناکیب مواشی حوالی غوری مي‌برند - خان جمعي به نگاهباني قلعه گذاشته سوار شد - بعد از نوردیدن نیم کروه از غارتگران قریب دویست سوار ظاهر شدند - خان خنجر بیگ خویش خود را با جوقی پیشتر روانه کرد - و خود ازعقب بآهستگی راهی گردید چون سپاه نصرت دستگاه که بفتح و فیروزی خوگر شده بودند بی درنگ تاخته مواشی را گرفته آن سراق را پیش انداختند - نزدیک هزار سوار که در کمین جا نشسته بودند بر آمده هنگامهٔ پیکار گرم گردانیدند - پس از زد و خورد بسیار خنجر بیگ و نظام بیگ و میر فرخ از بند هاي منصبدار و برخي از احدیان و جمعي از تابینان خان بتلاشهاي گردانه جان فاني در باخته بزندگانی جاودانی

رسیدند - از مقاهیر نیز جوقي مجروح و چندی مقتول گردیدند در اثناء التهاب نایرهٔ نبرد خبر رسید که نزدیک دوهزار سوار از جانب دیگر قصد قلعه دارند - خان از بیم آنکه مبادا حصار را متصرف شوند پیکار کنان خود را بقلعه رسانید - درین کارزار نیز از جانبین لختي کشته و برخي خسته گشتند - و ادبار پیشکان بناکامي معاودت نمودند ٭

واقعهٔ سیوم آنکه

بیست و پنجم ربیع الاول نزدیک دوهزار سوار از المانان نمودار شدهٔ نیمي بسوي محال طرف راست غوري و نیمهٔ دیگر بجانب کیلکي و سرخاب که از توابع غوریست راهی شدند - و ازان رو که مردم آن سر زمین از پیشین غارت مخاذیل متنبه گشته اموال و عیال خود را بشعب جبال کشیده بودند مناکیب مایوس برگشتند - و فراهم شده بر قصبهٔ غوري که بیرون قلعه است تاختند - و انجام کار بجد و جهد مبارزان جسارت شعار و تفنگچیان قدر انداز ازانجا نیز مردود و مطرود بر گردیدند چون پیش ازین قاضي خواجهٔ کلان و قاضي تیمور و لختي دیگر از شقاوت پیشگان غوري رهگرای مخالفت اولیای دولت بی زوال و موالفت اوزبکیهٔ بد سگال گشته نهاني نامه و پیغام با وزبکیه که مکتوبي متضمن تحریض بر دو روئي با بندهای درگاه و یگر نگي با خویشتن و اقسام امید و بیم باینان نوشته بودند میفرستادند درین هنگام آن بد سگالان فتنه سرشت نیز دوکس خود را با مکتوبي

و چند نانی که نزد آن تهی دستان تنگ چشم از جان گرامی تر است پیش آن فرومایگان دون همت فرستادند - اتفاقا برخی از پیادهائی که بدست آن مقاهیر مامور شده بودند گریخته آمدند و کیفیت حال بشاه بیگ خان باز نمودند - او هر دو منافق پست فطرت را نزد خود طلبید - و پس ازان که بکمتر تهدید و ترهیب بمکنون خاطر فساد ناظر خود معترف گشتند هردو را با یک پسر قاضی خواجهٔ کلان درین کار بی هنجار انباز پدر بود بباسا رسانید •

سانحه چهارم آنکه

نهم ربیع الاول جمعی از طوایف المانان اسپان و شتران لشکر فیروزی را که در چراگاه میان ده قپچاق و ده قاضی که پنج کروهی اندخود است بودند پیش انداخته و از نوکران مبارزان اقبال که برای نگاهبانی دواب مذکور باز داشته بودند چندی را هلاک و برخی را اسیر گردانیده بقرار گاه خویش بر گشتند - رستم خان برین ماجری آگهی یافته بسیاری از منصبداران و احدیان را با تابینان خود بتعاقب آن گروه خذلان پژوه فرستاد - اینان چند کروه تاخته بآن مدابیر رسیدند - و مال را با اساری از دست طغاة گرفته قصد مراجعت نمودند - درین هنگام جمعی دیگر از گرد راه بکومک مخاذیل رسیده نایرهٔ پیکار بر افروختند - غزاة دین پای استقامت فشرده و دست جسارت کشاده جمعی از باطل ستیزان را ره گرای نیستی گردانیده باز ماندگان را پراگنده ساختند - از حماة اسلام بهادر بیگ عرب بعد از چپقلشهای مردانه سه زخم تیر و شمشیر برداشت

و چندي کشته و لختی زخمی گشتند - و لشکر ظفر پیکر منصور و مسرور بر گردیده شب باند خود رسید - و اسپان و شتران بخداوندان آن عاید گشت *

از وقایع حوالی بلخ آنکه

ششم ربیع الاول بهادر خان از گذارش جواسیس و نکاشتهٔ شمشیر خان تهانه دار خان آباد دریافت که خوشي لب چاک و حق نظر مینک با پنج شش هزار سوار الماق بدستوری عبد العزیز خان از کلیف گذر گذشته بطرف چشمهٔ علي مغول رفته اند - و آهنگ آن دارند که بصوب درهٔ کز و شادیان که دران هنگام مرتع افراس سپاه ظفر اساس بود رفته بر اسپان مزبور و مواشی رعایا و احشام آن سرزمین دست تاراج بر کشایند - خان مذکور آمادهٔ تادیب آن گروه غدر پژوه گشته خواست که بدان سو راهي شود - درین میان اصالتخان از جد کاري و کارگزاري گفت که این مرتبه شما بحراست شهر به پردازید - و تنبیه مقاهیر بعهدهٔ من باز گذارید - بهادر خان آرزوي او را پذیرا شده راجه پهاژ سنگه و راجه جیرام و معتمد خان و جمالخان نوخاني و محمد حسن ولد منصور حاجي و برخی دیگر از بندهاي پادشاهي را همراه نمود - اصالتخان بسرعت هرچه تمامتر او اخر روز بمقاهیر در اثناي آنکه پارهٔ از مواشی آن حدود پیش افگنده مي بردند رسید - و بعد از کارزار بسیار جمعي را به تیغ خونریز از هم گذرانید - باز ماندگان مال مسلمانان باز گذاشته رو بگریز نهادند - اصالت خان پارهٔ بتعاقب شتافت - و چون ظلمت

شب آفاق را در گرفت در درهٔ کز فرود آمد - و ازانجا که همگی روز با جیبه تردد کرده بود و درین هنگام برای وضوء نماز مغرب و عشا جیبه بر آورده برهنه شد - بتصرف هوا آن شب اثر تب در خود یافت - بامداد بعد از رسیدن نگاشتهٔ بهادر خان مشتمل بر تاکید مراجعت بنابر سببی که نگارش خواهد پذیرفت بشهر معاودت نمود •

واقعهٔ دیگر آنکه

هشتم ربیع الاول قریب پانزده هزار سوار بسرکردگی خنجرالمان و جنت المان و فولاد سرای و امان یساول و محمد یار و قریق و مراد قرغز و غیر ایشان بر خصت عبد العزیز خان بر سر تهانهٔ خان آباد رسیدند - و هزار سوار از روی غدر ظاهر گشته بقیه پرسم کمین جابجا پنهان گردیدند - شمشیر خان و مراد قلي سلطان و دیگر بندهای پادشاهی که دران تهانه بودند بر امده بران گروه غدار که یک تفنگ انداز نزدیک شده بودند تاختند - و جمعیت این حیله گران را پراگنده گردانیدند - گروه محتال جنگ بگریز کنان اینجماعه را بسوی خود کشیدند - ناگاه جمعی از کمین گاه برآمده ایشان را گرد گرفتند - و آتش پیکار مشتعل گشت - با آنکه جمعیت آن تهانه عشر سپاه مخالف نبود چون نبرد پژوهان این درگاه جانبازی را جان درازي میدانند عنان تماسک بدست داشته هنگامهٔ سرانشاني و جان ستاني گرم نمودند - سید سادات پسر سید صفر خان بخاری و بهلول برادر شمشیر خان و چندی از منصبداران با جمعي از

سپاه نصرت دستگاه از جهان فاني بملک جاوداني انتقال نمودند - و بسیاری از اوز بکیهٔ بد سجید علف تیغ گشتند - چون روز نزدیک بانجام رسید و نگاهبانی تهانه ناگزیر بود مجاهدان لشکر فیروزی از روی دور بیني و حزم گزینی پرخاش کنان خود را به تهانه رسانیدند - و مداخل آنرا به نشاندن تفنگچیان حکم انداز محکم گردانیدند - مخالفان تهانه را احاطه نمودند - دو شباروز از درون و بیرون بازار جانبازی و سراندازي گرم بود - چون نهم ربیع‌الاول این خبر ببهادر خان رسید اصالت خان را چنانچه نگاشته آمد باستعجال تمام از درهٔ کز طلبید - دهم که اصالت خان به بلخ آمد محافظت شهر را باو باز گذاشته با دیگر بندهای درگاه بدفع اهل خلاف روانه شد - مخالیل بشنفتن خبر توجه بهادرخان از چیرگی هراس دل بای داده روز سوم دست از محاصره باز کشیدند - و ذل از پیکار بر گرفته بادیه پیماي فرار گشتند - بهادر خان بخان آباد رسیده ایک روز براي دریافتن خبر مقاهیر مقام کرد - و چون از گزارش جواسیس دریافت که آن گروه غدر اندیش از هراس تعاقب لشکر اقبال پراگنده شده جمعی زبون ایشان پسوی کذر کلیف رفتند تا بگذشتن آب جیحون از آتش تیغ جانسوز در امن باشند - و جماعهٔ بجانب چول و ریگستان شتافتند - و گروهي با سرداران که آسامی شان گزارده آمد بصوب چشمهٔ علي مغل رفته قصد آن دارند که باخوشي لب چاک وحق نظر مینک که در درهٔ کز از اصالت خان فرار نموده بودند اتفاق کرده باز بتاراج حدود درهٔ کز بروند - بهادر خان

سرب و بارزت و بان و دیگر ناگزیر نگاهبانی تهانهٔ خان آباد. سرانجام داده و ازانجا کوچ کرده میان درهٔ تز و کوه مال مول که قرارگاه احشام آن حوالي است فرود آمد - مخاذیل بشنیدن این خبر فسخ عزیمت آن سو نموده بادیه پیماي گریز گشتند - و ازان رو که اثری ازان قوم فرصت جوی فرار خو بر فرارظهور بر نیامد بهادرخان سرپل امام بکری مقام کرده هرطرف جواسیس فرستاد - درین اثنا خبر رسید که اصالت خان بعارضهٔ که مادهٔ آن در یساق درهٔ تز بهم رسیده بود بیست و دوم ربیع الاول برحمت حق پیوست - پس از شنفتن این واقعه رام سنگه راتهور و عجب سنگه کچهواهه را فرستاد که مراسم صیانت ارک بلخ باتفاق محکم سنگه سیسودیه و پهلوان درویش سرخ پیشین حارسان آن بتقدیم رسانند - و محافظت حصن شهر را باهتمام شیخ فرید ولد قطب الدین خان کوکه مقرر گردانید - و چون از گفتار جاسوسان آگهي یافت که المانان از جیحون گذشتند عبد العزیز خان از قرشي باین صوب راهی گشته بیگ اوغلي را با بسیاری از اوزبک و المان پیشتر بساحل جیحون روانه ساخته عنان عزیمت ازان سو برگردانید و یك کروه از بلخ گذشته بجانب گذر کلیف منزل گزید - و استعداد نبرد نموده قرار داد که اگر بیگ اوغلی با گران حشری که با او نشان میدهند از آب گذشته باین صوب بیاید نبردی که درقرون آینده ازان باز گویند و حروب گذشته را فراموش کنند بروی کارآرد *

گذارش رفتن نذر محمد خان از اندخود بصفاهان نزد والی ایران بامید کومک - و ازانجا بخیبت و خسارت بچیچکتو و میمنه آمدن - و محاصره نمودن حصار میمنه و ازان مایوس برگردیدن

چون نذر محمد خان بعد از عزیمت شبرغان چنانچه گذارده آمد با قتلق محمد پسر خود و قلیلی از اوزبک و غلام که از چنگ مرگ رهائی یافته بودند باندخود رسید قاسم نبیرهٔ او پسر خسرو با اتالیق خود محمد قلی بن کلباد و جوقی دیگر از اوزبک و ترکمن و قلماق بوی پیوستند - پس ازانکه از اند خود راهی گشت نزدیک سه صد سوار که سرآمد آنها محمد قلی مذکور و برادر باقی دیوان بیگی یکی محمد بیگ ایشک آقاباشی و دیگری یادگار و عاشورقلی حاجی شقاول و محمد امین بیگ کوکلتاش پسر صالح بیگ کوکلتاش و دین محمد خان و عبد الله بیگ سرای و قتلق اویتاق ترکمن و قربان علی میر آخور باشی ترکمن بودند باو همراهی گزیدند - و باین جماعه از اندخود براه چول درهفت روز بمرو رفت - بعد از توقف هفت روزه در مدت پانزده روز بمشهد مقدس شتافته پانزده روز درانجا اقامت کرد - و چون مرتضی قلی خان ناظم مشهد مقدس شنید که خان می خواهد که ازینجا گریخته باز بحوالی میمنه رود از دور بینی و حزم گزینی سه صد چار صد تفنگچی بر گرد خانهٔ او به کیشک نشانده

خان از مرتضی قلي خان رنجیده بي طلب فرمان روای ایران از مشهد مکرم روانهٔ صفاهان شد - پس از وصول به بسطام محمد علي بیگ که در سلطنت شاه صفی برسم رسالت بعتبهٔ علیهٔ جهانداری آمده بود چنانچه دروقایع سال پنجم از دور اول گزارش یافت برای مهمانداري با نامه و برخي از نقود و اجناس رسیده خان را دید - و در چهل روز از راه کاشان بصفاهان برد - روز درآمد بلدهٔ مذکور اعیان قزلباش و اکابر شهر بفرمودهٔ شاه پذیره شدند - هرکه باو میرسید از اسپ فرود آمده برسم متعارف قزلباشیه تواضعی بجا می آورد - و جز خلیفهٔ سلطان اعتماد الدوله که لقب وزیر فرمان روای ایران است هیچ یکي در خانهٔ زین درنیامد - یک فرسخی صفاهان که از درخانه تا آنجا پا اندازي که بیشتر آن پارچهٔ رنگین و باقی قطني و دارائي و مخمل و میلك زربفت بود گسترده بودند - شاه نیز استقبال نموده بر پشت اسپ دریافت - هر دو دستی بدوش یکدیگر رسانیدند - و ازگرد راه بباغ قوش خانه که بیرون دروازهٔ طوغچی است رفته بر یک مسند نشستند - و ما حضری که درسرکار شاه سرانجام یافته بود خورده موار شدند - وتا میدان صفاهان باهم بودند ازانجاشاه بمنزل خود رفت - و خان را بخانهٔ سار و تقي وزیر پیشین که برای بودن او قرار یافته بود فرستاد - و فردای آن صبحدمي باز شاه بدیدنش رفت - او از مسند خود گامي چند پیش آمد - و بدستور روز گذشته هردو بر یک مسند نشستند - و بعد از ساعتی شاه بخانه بر گردید - روز دیگر خان بی طلب بدیدن شاه شتافت - و طعام خورده

برگشت - پس از یک روز شاه خان را بوسم مهمانی خوانده سبب آمدن باز جست - او دوروئی اوزبکیه و بی وفائی پسر و آنچه برو رفته بود گزارش نمود - و خواهش کومک ظاهر ساخت - شاه گفت آنچه از سپاه مقدور باشد همراه خواهم کرد - و دیگر مدد نیز بقدر میسور بفعل خواهد آمد - خلیفهٔ سلطان برگزارد که هرگاه پسر و اوزبکیه بحکومت و ایالت خان دران ملک بهیچ وجه رضامند نباشند معلوم نیست که از فرستادن کومک فایدهٔ بروی کار آید خان پاسخ داد که شما لشکر همراه نمائید - و صلاح و فساد معامله بمن بازگذارید - و مجلس آنروز بهمین گفت و شنید بانجام رسید شب ششم از روز در آمد صفاهان خان را بتفرج چراغانی که در میدان صفاهان برآفروخته بودند طلبیدند - او بآنجا رفته در تالار سر دروازهٔ منزل شاهی با شاه نشسته بخاطر آشفته و دل گرفته بتماشای چراغان پرداخت - و بعد ازان بابراز مرضی که نزد برخی تمارض بود خانه نشین گشته نزد شاه نرفت - روزی شاه بدیدنش آمد چون خان استقبال نکرد و پسر و پسر زاده را نیز نفرستاد و بعد از ملاقات تواضعی که درخور حال باشد هم بجا نیاورد شاه رنجیده بمخلصان خود گفت که این مرد با من چنان پیش می آید که گویا بدر خانهٔ او دریوزه رفته‌ام - و از سودای روز افزون پس ازان نیز بعضی امور خارج از منهج قویم عقل ازو بروی کار آمد - و ازین رو شاه باحوال او نپرداخت - روز دواز دهم از تاریخ ورود محمد علی بیگ مهماندار را نزد خود خوانده پیغام کرد که آمدن من برای خوردن طعام و دیدن چراغان نبود بل برای آنکه بوسیلهٔ

امداد و اعانت شاه از پسر غدار و اوزبکان نابکار که بسپردن راه بغي و طغیان و پیمودن جادهٔ دورنگی و نمک حرامي مرا باین حال تباه و روز سیاه افگنده اند انتقام بکشم - اکنون که شاه از مدد و معونت من چشم باز پوشیده اند من نیز از مطالب و مآربی که توقع داشتم در گذشتم - چون بیماری عارض گشته و مزاج از قوت افتاده لایق آنست که بدستوری شاه مشتی استخوانرا بمدفن اسلاف خود برسانم - شاه در جواب این پیام گفته فرستاد که درین نزدیکي داخل صفاهان شده آید - و قدوم شما را گرامی میداریم خواهش اینست که بسیر باغات و گشت عمارات این ملک خاطر شما را از انقباض بر آورده چندی باهم بانبساط و نشاط بگذرانیم روزي چند که بآسایش و آرامش بسر برید آنچه پیش نهاد خاطر شما است به نیکو روشي انجاح خواهد پذیرفت - خان در پاسخ این سخن بمحمد علی بیگ گفت که زیاده برین طاقت بودن ندارم - کام و نا کام ازین ملک برمي آیم - روز دیگر خلیفهٔ سلطان آمده از طرف شاه اصناف مهربانی ظاهر ساخت - و چون دریافت که خان بهیچ رو رای بودن ایران ندارد گفت اختیار بدست شما است - اگر عزم مراجعت فسخ نموده روزي چند توقف گزینید بهتر خواهد بود - و اگر خواهش سفر مصمم است انسب آنکه برخصت شاه روانه شوید - جواب داد که من در بند رضای کسي نیستم فردا روانه میشوم - و روز دیگر که پانزدهم روز از در امد او بصفاهان بود از شهر بر امده بیرون دروازهٔ طوغچي در همان باغ قوشخانه فرود آمد - دوم روز شاه خلیفهٔ سلطان وقورچي باشی و بعضي

دیگر از ارکان دولت را بدیدن خان فرستاد- و فرداي آن خود رفت و از روی مراحم و اشفاق گفت که چون عزیمت رفتن تصمیم یافته از لشکر و غیره هرچه ناگزیر باشد همراه خواهم نمود - و خان را وداع کرده از نقد و جنس مبلغي دیگر بوی ارسال داشت - از نوشتهٔ جان نثار خان که بسفارت ایران رفته بود ظاهر شد که تکلفات شاه به نذر محمد خان از اول تا آخر از نقد و جنس دوازده هزار تومان بود که چار لک روپیه باشد - اگر خان برهنمائی بخت بیدار و پیشوائی دولت کارگزار بدرگاه خواقین پناه که مآب اقبال و مآل آمال است ملتجي میگشت هرآینه طعن زینهار بمخالف مذهب بل عار التجا به کسي که پدر خان در جنگ نیاگانش بکشتن رفته داغ منت چار لک روپیه بر قبیلهٔ چنگزیه نمی ماند و شاه سارو خان تالش را با جمعیتی از سپاه خراسان و عراق همراه او روانه گردانید - وبایشان امرنمود که از هراة پیش نرو ند - واو روز چهارم از باغ قوشخانه راهی گشته بسارو خان گفت که چون هوا سرد شده و نبیرهٔ من از فزونی ضعف بیماري تاب سرما ندارد من از راه مازندران میروم - شما لشکررا گرفته بخراسان روید - که درانجا یکدیگر را خواهیم دید- و قتلق محمد پسر خود را با برخی از سردم خود براه راست روانهٔ مشهد گردانید - و قاسم ولد خسرو را همراه گرفته بسیر فرح آباد رفت - و ازانجا باستر اباد شتافته از بسطام- سر براورد و از انجا براه متعارف بمشهد متوجه شد- و بعد از رسیدن بآن شهر سعادت بهر چون حقیقت کار را دریافته دانست که این کوسک نامی بیش نیست و جمعیتی نیست که باستظهار و استعانت آن کاری ساخته

آید بسارو خان که روزی چند پیش از و بمشهد مقدس رسیده بود گفت که من براه مرو راهی میشوم این جمعیت را با خود بآن راه که چول کم آب است نمیتوانم برد - شما با همرهان خویش بهراة رفته لشکر خراسان را نیز درانجا فراهم آرید - هرگاه کس بطلب شما فرستاده آید هرجا باشم خود را برسانید - و پنج روز در مشهد معلی بوده روز ششم با پسر و نبیرهٔ و جمعی که همراهش بودند بمرو راهی گشت - و ازان رو که هنگام رفتن از بد سلوکی و درشت خوئی خود از علی‌قلی خان حاکم مرو رنجیده بود بمرو درنیامد - و در کنار بند خان که چهار فرسخی مرو است فرود آمد - و سه روز در انجا مقام کرد - درین اثنا کفش قلماق از حوالی چیچکتو و میمنه رسیده وا نمود که اوزبکیه از روی غدر خطوط مشتمل بر ابراز وفاق و اتفاق نزد شما ارسال داشته اند و می خواهند که شمارا باین طرز بدست آورده هلاک گردانند - مبادا بفسون و فریب این جماعه عزم بخارا کنید - خان گفت که من نیز اندیشهٔ این قوم دریافته ام لیکن برای دفع حجت و آگهی بر مکنون بواطن خبث مواطن این قوم دون طینت دنی فطرت بدین صورت آمده‌ام - و با کفش قلماق از کنار بند خان در پنج روز بمارو چاق و ازان جا بدو روز بقورماچ آمد - از قورماچ قتلق محمد و کفش را فرستاد تا از الوس قلماق هر قدر جمیعتی که مقدور باشد گرد آورده قلعهٔ میمنه را محاصره نمایند - ایشان با قلماقان و بعضی احشام دیگر حصار مذکور را مدت دو ماه قبل نمودند - و چون دریافتند که از هوشیاری و کار

گذاری شاه خان حارس قلعه میمنه و تلاش و پرخاش مبارزان جانباز و گنداوران نبرد پرداز تسخیر حصن صورت پذیر نیست کفش قلماق نزد نذر محمد خان که بعد از تعین ایشان در نواحی چیچکتو فروکش کرده بود رفته گفت که بی شما این مهم بانصرام نخواهد رسید - و اورا برداشته بمیمنه آورد - بعد از رسیدن خان یک ماه دیگر محاصران گرد قلعه بسودای تسخیر سرگردان بودند در مدت محاصره دو بار بندهای پادشاهی از تفنگچیان سوار و پیادهای بندیله و مردم شاد خان بپای مردی جسارت و جلادت از قلعه بر آمده بر ملچارهای اوزبکیه ریختند - نخستین بار جمعی را کشته و خسته منصور و مسرور مراجعت نمودند - دویمین دفعه که خسرو بیگ و باقی خواهر زادهای شاد خان همراه بودند در ملچار یادگار برادر باقی دیوان بیگی کارزاری بروی کار آمد - و یادگار و باقی بیگ دراویختند - باقی بیگ بضرب شمشیر دست حسب اورا از بیخ جدا ساخت و خود مردانه جان در باخت - و دیگر مبارزان کار طلب برخی از مناکیب مقتول گردانیدند - و ازین گروه نبرد پژوه نیز چندی مجروح گشتند - و از انقلاب چهار گانه که اوزبکیه در مدت محاصره از چهار سوی قلعه به ته دیوار رسانیده بودند سه نقب را بندهای پادشاهی از درون یافته برهم زدند - نقب چهارم که در شرقی سوی قلعه از ملچار کفش قلماق بسلامت پیش رفته بود فتنه سگالان هشتم ربیع الاول ببارود انباشته آتش دادند - و بیست و پنج گز دیوار پرید - مقاهیر که درکمینگاه آماده پیکار بودند باهتمام

قتلق محمد بر قلعه دویدند - با انکه پریدن دیوار از اساس فراخ راهي بهم رسیده بود گنداوران نبرد جوي بدستیاری همت مردانه و پامردی عزیمت گردانه ثبات ورزیده به شیبهٔ تیر و تفنگ اصحاب فساد را بقلعه راه ندادند - و تایک پاس مبارزان طرفین در کشتن و خستن کمال سعي بتقدیم رسانیدند - چون تائید ربانی و تیسیر آسمانی همعنان اولیای این دولت روز افزون است از اهل شقاق جمعی مقتول و لختی مجروح شده بازماندگان بکام ناکامی بادیه پیماي فرار گشتند - و از ارباب وفاق هشت کس در ته دیوار ماندند - و دو کس در اثناء زد و خورد جان در باختند - و بندهای آستان فلک نشان تا دو پهر روز دیگر بجد و کد تمام کار جدار را نزدیک بانجام رسانیدند - چون دیوار از بنیاد تر بر آمده بود فرو غلطید - اوزبکان فرصت جو افتادن دیوار را بکام خود دانسته برقلعه یورش نمودند - از طرفی نذر محمد خان و از جانبي قتلق محمد پسر او سپاه را برجنگ تحریض مي نمودند - شادخان با بندهای پادشاهي از منصبدار واحدی و تفنگچي و تابینان خود پای همت فشرده تا نیم شب با گروه بدسگال راه قتال سپرده بیش از پیش در جان ستاني و سرافشاني کوشش نمود - از جملهٔ معتبران اوزبکیه که درین کارزار مقتول گشتند خوجم قلی دیوان بیگي است و چون نذر محمد خان جان سپاری جنود این دولت دیر بنیاد مکرر امتحان نموده دریافت که باین اندیشهاي ناهنجار و فکرهای دور از کار باولیاي این اقبال بی همال درافتادن برافتادن

است - و باصفهاء این دولت بیمثال کمر عداوت بستن در بلا بروی خود کشادن - و نیز صیت رسیدن شهسوار میدان وغا پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر با عساکر فیروزی دور و نزدیک را درگرفته بود نا گزیر بهزاران آسیمه سری و دل شکستگی کوچ نموده به بیلچراغ نام جائی از مضافات میمنه که سمی کروهی آن کوهی که بکوهستان غرجستان پیوسته است واقع شده رفت - و کفش قلماق با الوس خود نیم کروهی میمنه فرود آمد - تا بعد راه آذوقه و کاه و آمد شد مردم کار بر اهل قلعه تنگ سازد - و بعد ازانکه نذر محمد خان و همرهان او از فتح قلعهٔ میمنهٔ مایوس گشتند فا کرده کاران اوزبکیه و سرداران احشامی که همراه بودند برگزاردند که بچون درین هنگام بهادر خان در بلخ نیست اگر با این چار پنج هزار سوار از سپاهی و غیر آن که همراه دارید بیک ناگاه بر سر بلخ روید ظن غالب آنست که مردم بلخ چون شمارا می خواهند بشهر در اورد حصار را بتصرف شما باز گذارند نذر محمد خان پاسخ داد که گرفتن بلخ دشوار است و نگاه داشتن آن ازان دشوار تر - رفتن خود را درین وقت لایق نمی بینم - اگر مصلحت دانید قتلق محمد را باجمعی روانه کنم هرگاه مردم بلخ با و در آیند و اورا بشهر در آورده قلعه را محافظت کنند من هم طرز کار دیده خواهم آمد - پس ازان که این رای نا صواب همگنان پسندیدند خان از بیلچراغ قتلق محمد را با قریب پانصد سوار بخاری که از عبد العزیز خان رنجیده هنگام محاصرهٔ قلعهٔ میمنه نزد او آمده بودند ببلخ تعین نمود - و از

همرهان خود محمد قلی ولد کلباد و محمد بیگ و یادگار چولاق برادران باقي ديوان بيگي را با عبد الله سرای و عاشور قلي حاجي و قورجي بيگ والله يار بيگ پسران اوراز بی همراه ساخت - بعد از رسيدن قتلق محمد به کرزوان که از بيلچراغ يک روزه راه است مينگ سعيد پدر کفش قلماق بخان گفت که اوزبکان بخاری که به قتلق محمد همراه کرده اید اعتماد را نشايند نزديک است که اورا بابسون و افسانه راضی سازند - و وسيلهٔ دولت خواهی خود ساخته نزد عبد العزيز خان برند - شايسته آنکه کس فرستاده اورا به کرزوان باز داريد - و خود با مردمی که همراه اند رفته باو برسيد - چه اين جمعيت کم هزاران تجزيه و تبعيض نيست - تا برخي با شما و پارهٔ با او باشند - اگر همه يکجا شده رو بکار زار نهيد شايد کاري ساخته شود - خان اين کنگش بگوش قبول شنفته عابد خواجه را که سابقا نقيب قتلق محمد بود و نزد خان مانده پيش پسر به کرزوان فرستاده پيغام داد که در همان جا باشد و پيش نرود - من نيز باو مي پيوندم باتفاق بصوب مطلبی که وجههٔ همت است رو آورده خواهد شد جماعهٔ که همراه قتلق محمد بودند بر گزاردند که دولت از خان روي گردانيده است - بقول او عمل نبايد کرد - بهبود کار شما درين است که نزد برادر کلان رفته انباز دولت او باشد - بعد از پذيرفتن او اينمعني را عابد خواجه برگشته نزد نذر محمد خان آمد و او باغوای اين گروهٔ شورش پژوه از اطاعت پدر رو بر تافته با آن جماعهٔ ضلال پيشه از کرزوان برسم ايلغار راهي گشت - و چندي

از متعبران را که پدر همراه کرده بود باختیار یا اجبار با خود برد و ازان میان محمد قلي ولد کلباد و محمد بیگ او یرات برادر باقي دیوان بیگي را ازسه شنبه نام جائی که نزدیک شبرغان است رخصت مراجعت داد - و بعد ازان که به پل خطب رسید قریب ده هزار سوار الغان که با محمد بیگ قپچاق و محمد مراد کنکس و کوپک چوره اقاسی و غیرایشان از طرف بیگ اوغلي بقراولی آمده بودند از رسیدن او آگاه گشته اورا دیدند - و گفتند عبد العزیز خان سبحان قلی را با سی چل هزار سوار فرستاده که از راه بدخشان آمده درتنگی درهٔ کز سر راه بر شاهزاده بگیرد - چون او هنوز نرسیده اگر شما این قابو را غنیمت شمرده دست بردي نمائید هرایئنه پیش برادر باعث اعتماد خواهد بود - و اورا برداشته بصوب درهٔ کز راهي گشتند *

گزارش سبل و مسالک از کابل به بلخ و رفتن گوهر اکلیل خلافت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر از راه آب دره بجانب بلخ و نبرد درهٔ کز

از طرق دار الملک کابل ببلخ یکی راه طول است که در سنه ماضیه عساکر فیروزی ازان بقندز و از قندز ببلخ رفته و آن صد و چل کروه پادشاهی است - از کابل تا پاي کتل طول چهل

و ازانجا تا قندز پنجاه و دو - و از قندز براه کنار جیحون تا بلنج چهل و هشت - و شرح مراحل این راه در داستان رفتن پادشاهزادهٔ والا تبار مراد بخش به بدخشان و بلنج گذارش یافته - و ازین منهج اگر برف کتل طول که آنرا هندو کوه نیز نامند بردارند یا بکوبند غرهٔ تیر ماه میتوان رفت - و اگرنه تا انجام این ماه هرگاه برف آب شود راه آمد شد میکشاید - دوم راه خواجه زید است که از کابل بغوري و از غوري ببلنج میرود - و آن صد و سه کروه است تا غوربند بیست و دو - و ازانجا تا غوري سي و چهار - و از غوري که ازان راهی بقندز نیز سر بر می آرد تا بلنج چهل و هفت کروه - تا ایبک شانزده و نیم - و ازانجا تا بلنج سي و نیم - و این مسلک را بر تقدیری که برف کریوه برّ دارند یا بکوبند اوایل امرداد میتوان نوردید - و الا او اخر آن - سیوم راه خنجان که آن جاده نیز از کابل بغوري و از غوري ببلنج میرود - و آن نود و هشت کروه است - تا غوري پنجاه ویک - و ازانجا بلنج چهل و هفت - اگرچه نزدیک ترین مسالک است اما از تنگیٔ راه و بسیاریٔ نشیب و فراز بغایت دشوار گذار است - عبور ازان در اواسط امرداد بعد از برداشتن برف میتوان کرد - چهارم راه آب دره و ازین راه در چلهٔ بزرگ گذشتن لشکر میسر نیست - اگر بارش و شورش نباشد یکه سواری بصعوبت میگذرد - و بعد از چله اگر لشکر کمتر هم باشد بجهت زیادتیٔ آب بمحنت میتواند رفت - و آن صد وبیست و سه کروه است - از کابل تا قرا باغ نه - و ازانجا تا چاریکاران چار - و ازانجا تا غوربند ده و نیم و از غوربند تا ضحاک بیست و یک و ازانجا تا باجگاه بیست و

هفت - و از باجگاه تا رباط ونا بیگ تولکچی بیست و سه - و ازانجا تا موضع پوني قرا که آغاز درهٔ کز است هفده و نیم - و ازانجا تا بلنج یازده - پنجم راه میدان که بباجگاه سر بر می آرد - درین راه نسبت براه های دیگر برف کمتر است - اگرچه آمد شد لشکر فیروزی ازین راه واقع نشده اما آنچه از حقیقت دانان معلوم شده اینست که هنگام تردد درین راه همان‌هنگام تردد براه طول است و آن صد و چارده کروه‌است - از کابل تا تکانه چارده - و ازانجا تا پاي کتل صد برگ هفده و نیم - و ازانجا تا شهر غلغل که نزدیک ضحاک است هفت - و ازانجا تا باجگاه بیست و چهار - و از باجگاه تا بلنج پنجاه و یک و نیم - چنانچه گزارده آمد - چون بسرعت شتافتن شیر بیشهٔ شجاعت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر با امیر الامرا علی مردان خان و سعید خان بهادر ظفر جنگ و دیگر بندها که با آن اختر برج ابهت و جلال مغین گشته بودند ناگزیر بود بنابران هنگام رخصت آن کامگار مقرر گشت که لشکر فیروزی از راه آب دره که نسبت بجمیع طرق آسان گذار است روانه شود - و آن والا گهر که پانزدهم محرم در دار السلطنهٔ لاهور مرخص شده بودند چنانچه گزارش یافت - نوزدهم ماه صفر موافق چارم فروردین به پیشاور در آمدند - وچون بنابر ضابطهٔ که در سال نهم این دور در تضاعیف شرح تعین مواکب جهانکشا به تسخیر بلنج و بدخشان بسرکردگی پادشاهزادهٔ والاتبار مراد بخش نگارش یافته بپادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر حکم اقدس بشرف صدور پیوسته بود که آن والا گهر از امرا و سایر منصبداران تیولدار هرکس بهر نهجي که بر

وتق حاصل جاگیر داغ کرده باشد موافق چهارم حصه محصول تبول که سه ماه باشد باو برسم مساعدت و بمنصبداران نقدی و احدیان تیر انداز و برق اندازان سوار و تفنگچیان پیاده و دیگر ماهیانه داران سه ماه بطریق پیشگی زر از خزانهٔ والا در پیشاور تن نمایند - آن کمکار سه روز توقف گزیده بر طبق امر معلی تنخواه نمودند - و بیست و سیوم از پیشاور کوچ کرده هشتم ربیع الاول داخل دار الملک کابل گشتند - و سه روز در کابل توقف نموده و از سپاه ظفر دستگاه هرکه زر طلب داشت باو زر داده و اگر مهمی دیگر داشت بانصرام آن پرداخته دو از دهم مقارن تائید یزدانی و تیسیر آسمانی رو بمقصد نهادند - و تا بعضی از مبارزان لشکر اقبال و پس ماندگان توابع آن در درج جلال بآسانی برسند منازل را بآهستگی پیمودند - در موضع آق رباط که ازان تا کهمرد دو منزل است خلیل بیگ از کهمرد استقبال نموده آن والا گهر را ملازمت نمود - و از باجگاه مرخص گشت - تا خاطر از بند و بست قلعهٔ کهمرد فراهم آورده پانزده لک روپیهٔ خزانه را که پیش ازین بامر مقدس ذو القدر خان از قلعهٔ کابل بقلعهٔ کهمرد رسانیده بود تا بهادر خان جمعی فرستاده از کهمرد ببلخ طلب نماید - و بهادر خان را برای اشتغال فرو نشاندن گرد شورش المانان جمعی را از لشکر جدا ساختن صلاح کار ندیده بآوردن آن نپرداخته بود همراه برداشته بمبارزان دین و دولت به پیوندد او روزی که سرکنل بدر حمید مضرب خیام نصرت اعتصام بود با خزانهٔ مذکور بخدمت آن نور حدقه عظمت رسید - و برطبق امر واجب

الاتباع بقراولی جنودعاقبت محمود معین گشت - بیست و پنجم ربیع الثانی از موضع کشن ده خرد کوچ نموده از صعوبت و تنگی مسلک موضع بونی قرارا که از کشن دو کروه است مرکز الویهٔ نصرت گردانیدند - و چون جمعی برگزاردند که برخی از اوزبکیه بخیال آنکه در تنگنای درهٔ کز بحماة دین آویز و ستیزی نمایند نزدیک رسیده اند و خلیل بیگ برای خبر تحقیق این رخصت گرفته پیش رفت - غرهٔ ناصیهٔ خلافت قچاق خان را که پذیره شده روز گذشته بملازمت آن والا قدر رسیده بود با طاهر خان که حقیقت دانان این ملک اند و عطاء الله بخشی خود و جمعی از ملازمان خویش از عقب خلیل بیگ راهی ساخته بتاکید تمام فرمودند که زود تر خبر مشخص بفرستد. اتفاقا خلیل بیگ باهمرهان سر رشتهٔ حزم و احتیاط از دست داده بسیار پیش رفت - و اوزبکیه از دهنهٔ تنگی درهٔ کز برامده و این گروه نبرد پژوه را قلیل دیده دلیرانه تاختند - بندهای درگاه خواقین پناه که ظفر را از تیسیر آسمانی دانند نه تدبیر انسانی با آنکه زیاده از پانصد سوار نبودند بتلاشهای گردانه جوهر اصالت و بسالت خویش بروی روز افگندند و از طرفین برخی رهگرای هلاک گشتند - در اثناء زد و خورد خلیل بیگ مستعجل نزد پادشاهزادهٔ بخت بیدار فرستاد - تا حقیقت کار نموده طلب کومک نماید یکپهر روزمانده بود که این خبر رسید پادشاهزادهٔ فیروز مند فوج هراول را که دران راجه رایسنگه ولد مهاراجه راو ستر سال و نظر بهادر و راو روپ سنگه چندراوت و راجه امر سنگه کچهواهه و بلرام هادا. و اندر سال و چندی دیگر

ازین گروه ناموس پژوه بودند با تغنگچیان سرکار خود بکومک ایشان معین گردانیدند - تا رسیدن کومک هنگامهٔ کشتن و خستن گرم بود پس ازان که آخرهای روز سیاهی لشکر کومک نمایان شد اوزبکیهٔ بدسگیه بسوی پناگاه خویش رفتند - و چون بامداد روز بیست وششم ربیع الثانی موافق یازدهم خرداد هنگام کوچ ظاهر شد که بسیاری از اوزبکیه آن روی آب یکه اولنگ و آب درهٔ ملکان که بهم پیوسته و از درهٔ کز گذشته بجانب بلخ میرود و بلخاب شهرت دارد شتافته و تتمهٔ آن قشون قشون شده در درها و کریوهای این روی آب که گذرگاه عسکر ظفر اثر است جا بجا در کمینگاه ایستاده اند - پادشاهزادهٔ جهان بعلیمردان خان امیر الامرا فرمودند که چون جمیعت مقاهیر دران جانب آب بیش ازین طرف نشان میدهند شما از آب بگذرید و فوج هراول مارا همراه گرفته مقدمهٔ خویش کنید - و خود قول گشته همه جا بحذاء مقدمهٔ اردو میرفته باشید - خان برطبق فرموده از آب گذشت - و از شیران زنجیرخا و دلیران جوشن قبا - و بهادران نبرد پرداز - و تغنگچیان حکم انداز - لشکری که همراه داشت نصف را با خود داشته قول شد - و راجه رایسنگه و راوستر سال و نظر بهادر و دیگر مبارزان فوج هراول را پیش کرد - و از نصف دیگر نیمه را با فریدون و نیمه را با فرهاد که غلامان معتمد تربیت کردهٔ او اند معین گردانیده آنرا براتغار و این را جوانغار ساخت - و بنهچی که شایستهٔ سرداران کار دیدهٔ پیکار گزیده باشد روبراه فهاد - و پادشاهزادهٔ جهانیان تغنگچیان سرکار خود را با چندی بحراست پیش اردو تعین نمودند - و اذیال سحاب رفتار عربده کار را پیش رو داشته

با سعید خان بهادر ظفر جنگ عقب اردو بتوزکی شایسته راهی گشتند - این روی آب مردم پیش اردو بهر فوجی از افواج مخاذیل که میرسیدند آن خس منشانرا بباد تیر و آتش تفنگ از راه بر میداشتند - چنانچه مخذولان هیچ جا عنان تماسک بدست نیارستند داشت - و آن روی آب بعد از آنکه جنود مسعود اصعب تنگنائی که در پیش بودگذشتند - اوزبکیه نمودار شده بفوج هراول در آویختند - درائنای گرمی هنگامهٔ نبرد اسپ شمس الدین پسر نظر بهادر خویشگی بزخم پیکان از پا در امد - و چندی از تابینان فوج مقدمه نیز به تیر مجروح گشتند - درین اثنا فریدون و فرهاد با همرهان باشارهٔ امیر الامرا بمدد فوج هراول در رسیدند - بهادران نبردکار و مبارزان پیکارگزار بضرب تیغ آبدار - و سنان آتشبار - و زخم پیکان دل دوز - و تفنگ جان سوز - افواج غنیم را در اثناء آویزه از پیش برداشته به تیپ آنها رسانیدند - درین هنگام امیرالامرا نیز رسید - و چون دریافت که اوزبکان هفت قشون شده هرقشونی به پشتهٔ برامده است و میخواهند که شب در باغی که عقب آن پشتها است فرود آمده بامدادان بباد شقاق آتش نبرد پر افروزند صلاح وقت آن دید که در گرمی نایرهٔ زد و خورد باتفاق سرداران فوج هراول بحملهای مرد افگن و آویزهای صف شکن بنیاد استقامت این گمرهان راه سلامت چنان بر کند که دیگر هوس توقف و خیال تلبث دران نواحی در سرهوس پرورد این گروه هرزه گرد نماند - اگرچه مصلحت دید دیگران آن بود که بهمان تلاش و تردد که آنروز بروی کار آمده خرسند باید بود لیکن چون

هزیمت امیر الامرا رسوخ داشت و رای مقتضی آن که غنیم را شب هنگام پهلوی عسکر فیروزی نباید گذاشت و جزای جرات و جسارت این گروه خسارت پژوه بنهجی در کنار شان نهاده آید که بعد ازین گرد پیکار نگردند - تا گزیر همگنان باتفاق تیغها آخته دولت دولت پادشاه ممالک ستان گویان و نعره زنان جلو ریز تاختند - غریو کوس و غلغلهٔ کرنا و خروش فیلان صف شکن - و جوش دلیران شیر اوژن - زلزله در خاک - و ولوله در افلاک - افگند - غنیم سررشتهٔ صبر و ثبات از دست داده و هزیمت را غنیمت پنداشته روبگریز نهاد - مبارزان عسکر اقبال تعاقب نمودند - در اثنای تگاپوی جمعی از مخاذیل اوزبکیه ره گرای نیستی گشتند - و باز ماندگان بروز سیاه تفرق و تبدد نشستند - امیر الامرا با همرهان نزدیک دو کروه پشتهای دشوار گذار و زمینهای نا هموار عقب آن بادیه نوردان ادبار نوردیده چون اثری و خبری ازان پی گم گردگان دشت ناکامی ندید و نیافت مظفر و منصور بر گردید - و از مجاریح مقاهیر که در اثناء فرار از اسپ افتاده بودند جمعی را دستگیر نموده نزد پادشاهزادهٔ کامگار آورد - چون در اول درامد پادشاهزادهٔ عالی گهر بولایت بلخ نخستین فتحی بود که بتائید آسمانی و اقبال حضرت صاحب قران ثانی و تلاشهای مردانه و حملهای گردانهٔ امیر الامرا نصیب اولیای دولت خداداد ازل بنیاد گردید پادشاهزادهٔ ظفر آماده هزاران آفرین و فراوان تحسین بر امیر الامرا و دیگر مبارزان نمودند - از دید کوتاه و خرد تباه بران بودند که سد سکندر را بسعی یا جوجی از پا در ارند - و سیل خانه بر انداز را

بخس و خاشاک باز دارند - و چون از اوز بکیهٔ ادبار پژوه کاري که آبی بروي کار شان باز آرد بروي کار نیامد ناگزیر قتلق محمد را برداشته نزد بیگ او غلی بردند *

اکنون تفصیل بقیهٔ کار نامهائی که در نبرد جنود نامحمود اوزبکیه او اخر این سال از شهسوار معرکهٔ پیکار پادشاهزادهٔ والاتبار و علیمردان خان امیر الامرا جلوهٔ ظهور یافته بجایش بازگذاشته بنگارش سوانح حضوراقدس می پردازد*

چون کیفیت درگذشتن اصالتخان از عرضه داشت بهادر خان بمسامع جهانداری رسید خدیو ملک و ملت بر رحلت این بندهٔ نجیب کار گزار جدکار مزاج دان آداب شناس که بکمال جوانی رسیده بود و چهل مراحله از منازل زندگاني نوردیده تاسف نموده فرمودند که اگرچه سر کردگی لشکر بلخ ببهادر خان مفوض بود اما او از سنجیدگی وفهمیدگی همگي معاملات دیوانی و بخشیگري و محارست قلعه و خزانه و داد و ستد عمارت ملک و خشنودی رعایا و خرسندي سپاه وغیر آن به نیکو روشی سر انجام مینمود - درینوقت که پادشاهزادهٔ سعادتمند نصرت پیوند براي انجام مهام ملک گیری و ملک داري خصوصا نبرد آرائی و پیکار گزاری بآنصوب رفته کاش آن فدوی جانباز زنده می بود تامصدر خدمات جلیله و مظهر شیون نبیله که از تربیت بیست سالهٔ ارمتوقع بود می گشت - اگرچندی مهلت می یافت بر مدارج علیه ارتقا نموده خدمات سنیه که از جوهر اصالت و بسالت اوچشم داشت بود ازو بفعل مي آمد

و از فرط بنده پروري باز ماندگان او را بعنایات پادشاهانه برنواخته سلطان حسین پسر کلان او را که در حضور سراسر نور سعادت اندوز بود باضافهٔ منصب - و دو پسر دیگر او را بمنصبی در خور سر بلند گردانیدند - و چون خلیل الله خان که درگرامي خدمت فهرست مفاخر و معالی پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر روانهٔ بلخ بود درضحاک این خبر وحشت اثر شنیده از بسیاري علاقهٔ محبت و فزونی رابطهٔ مودت باوجود چنین خدمتی که درانصرام آن قطع نظر از جان و مال و عرض و ناموس کرده باید کوشید دل از اسباب تعلق برگرفته بخانه نشیني و زاویه گزیني قرار داد - با آنکه اختر برج خلافت خود بتعزیهٔ او رفته و مواعظ دلکشا وقصایح صبر افزا گزارش نموده فرمودند که آدمی همیشه مورد نوازل و موقع دواهي است خصوصا قضیهٔ ناگزیر مرگ که از دیگران دیدني است و بخود رسیدنی طریقهٔ خردمند آنکه این زهرابه را بصبوري و شکیبائي بر خود شیرین گرداند - و نیز گفتند که اگرچه دیگري بنام بخشی است اما کار لشکر فیروزی بشما که درحضور میر بخشي بودید باز گذاشته‌اند - بیکبار دست از چنین کار عمده باز کشیدن از عقیدت بغایت دور است - درجواب برگزارد که اکنون خود اینمعني بروي کار آمد - و درضحاک نشست - چه عقلي که در مصایب عظیمه ونوایب جسیمه رهنماي شکیبائي شود نداشت - والا بایستي که گذشتن برادر را در کار ولی نعمت و خداوند دین و دولت عمر ثانی بل زندگانی جاوداني می انگاشت - و چنین مردن را ولادت دوم می پنداشت - خاقان ادب آموز پس از معروض

گشتن حقیقت تقاعد او از عرضه داشت پادشاهزادهٔ نیکوسیر منصب او بر طرف نموده جاگیرش تغیر فرمودند - از تعیناتیان احمد ابد سید شیخن بمنصب هزاری ذات و نهصد سوار از اصل و اضافه سر افراز گشت *

سلخ ربیع الاول بساعت مختار نزهتگاه کابل بنور ماهچهٔ اعلام ظفر انجام ضیا و سنا پذیرفت *

غرهٔ ربیع الثانی راجه جگمن جادون را بمرحمت اسپ نوازش فرمودند *

سیوم [ربیع الثانی] بمزار فایض الانوار حضرت فردوس مکانی و ضریحهٔ منیعهٔ خدیجة الزمانی رقیه سلطان بیگم که لختی از حال شریف آن قدوهٔ مطهرات در نخستین سال دور اول نگارش یافته است رفته بعد از ادای اداب زیارت ده هزار روپیه بخدم و دیگر اصحاب استحقاق مرحمت فرمودند *

فرخنده جشن گرامی وزن قمری

روز سه شنبه هشتم ربیع الثانی سال هزار و پنجاه و هفتم موافق بیست و چهارم اردی بهشت در دولتخانهٔ خاص دولت سرای کابل خجسته بزم وزن مقدس انتهای سال پنجاه و هفتم و ابتدای سال پنجاه و هشتم قمری از زندگانی جاودانی خاقان زمان ترتیب یافت - و آن ذات پاک بطلا و دیگر اجناس مقرره سنجیده آمد - و گروهی از اهل احتیاج دارالملک کابل کامیاب امید گردیدند - و از زر نثار بخواجه طیب پانصد دهن که دو صد و

پنجاه اشرفي باشد - و بخواجه عبدالوهاب صداشرفي - و بمحمد مقيم سيستاني هزار روپيه - مرحمت شد - علامي سعد الله خان بعنايت خلعت خاصه و باضافهٔ هزاري ذات و هزار سوار بمنصب هفت هزاري ذات و هفت هزار سوار و مرحمت اسپ عربی از طويلهٔ خاصه با زين طلا - و خواص خان صوبه دار قندهار باضافهٔ هزاری ذات و هزار سوار بمنصب پنجهزاري پنجهزار سوار - و پردلخان قلعه دار بست باضافهٔ پانصدی ذات و پانصد سوار بمنصب سه هزاري سه هزار سوار - و عاقلخان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب سه هزاري هزار سوار و بمرحمت علم - و تقرب خان باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب سه هزاري سه صد سوار - و حيات خان باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب دو هزار و پانصدي هزار سوار - و سيد فيروز باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب دو هزاری هزار سوار و بعنايت علم - و نوازش خان باضافهٔ پانصدی ذات بمنصب هزار و پانصدي پانصد سوار - و از اصل و اضافه ارجن ولد راجه بيتهلداس بمنصب هزاري ذات و هفتصد سوار - وفراست خان بمنصب هزاری ذات و دو صد و پنجاه سوار سرافراز گشتند و اسد الله ولد شير خواجه و راى مكنداس ديوان بيوتات و سيد بهادر و مظفر حسين كوتوال و پيم چند نبيرهٔ راى منوهر و سرمست و نذير بيگ سلدوز و پلنگ حمله و حاجی بيگ برلاس و محمد حسين تيراسی و محمد محسن كرمانی و مير صالح داروغهٔ كتاب خانهٔ والا باضافهٔ منصب نوازش يافتند - و همدرين روز نشاط امروز اسلام خان ناظم صوبهٔ دكن را باضافهٔ هزاری ذات و هزار

سوار بمنصب هفت هزاري هفت هزار سوار پنجهزار سوار در اسپه سه اسپه بلند پایگی بخشیدند *

چهاردهم [ربیع الثاني] ذو القدر خان از غزنین رسیده تلثیم عتبهٔ فلک رتبه نمود - او را بعنایت خلعت و خنجر مرصع و باضافهٔ پانصدي ذات بمنصب سه هزاري دو هزار سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه و بمرحمت اسپ با زین نقره سرافراز ساخته رخصت پلنج فرمودند - و پانزده لک روپیه همراه او روانهٔ آنصوب نمودند - خدمت فوجداری برده بسلطان یار و اسفندیار پسران همت خان مفوض گردید - و منصب سلطان یار هزاری ذات و هزار سوار از اصل و اضافه مقرر گشت - و اسفندیار نیز باضافهٔ منصب سربرافراخت *

هفدهم [ربیع الثاني] از اصل واضافه قچاق خان را بمنصب دو هزاری ذات و هزار سوار و معتمد خان را بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار بر نواختند *

بیست و دوم [ربیع الثاني] به درة التاج خلافت بادشاهزادهٔ محمد شاه شجاع بهادر که حوالی کابل رسیده بودند چهار اسپ از طویلهٔ خاصه یکی ازان بازین طلا ارسال داشتند *

بیست و چهارم [ربیع الثاني] با شاهزادهٔ بلند قدر محمد شاه شجاع بهادر که حسب الحکم الاشرف علامي سعد الله خان باستقبال آن والاگهر شتافته بود با پاشاهزادهٔ عالي نسب مراد بخش که بوسیلهٔ درخواست آن والا گهر اجازت دریافت دولت کورنش حاصل نموده مصحوب گرامی برادر از پشاور روی نیاز

بآستان خواقین مکان نهاده بادراک شرف ملازمت فایز گشت و هر یکی ازین دو نور حدیقهٔ خلافت هزار مهر نذر گذرانید خدیو دین و دولت بادشاهزادهٔ جوان بخت محمد شاه شجاع بهادر را بمرحمت خلعت خاصه با نادری و تسبیح مروارید و سرپیچ لعل و جیقهٔ مرصع بالماس و برخی مرصع آلات که مجموع یک لک روپیه قیمت داشت سرفراز گردانیدند - در همین تاریخ راجه جیسنگه که بحکم ارفع از دکن روانهٔ آستان کیوان مکان شده بود دولت ملازمت اندوخت - و جعفر خان تلثیم عتبهٔ علیه نمود - و یک کرور و بیست لک روپیه و سه لک مهر که راجه جیسنگه هنگام آمدن از دکن بامر معلی از خزانهٔ عامرهٔ دار الخلافهٔ اکبر آباد آورده در دار السلطنهٔ لاهور بخان موصی الیه سپرده بود و او آنرا با مردم خود به پشاور رسانیده و ازانجا بموجب یرلیغ والا درخدمت بادشاهزادهٔ کامگار آورده بود بآستان عرش مکان رسانید - او را بمرحمت خلعت خاصه و باضافهٔ پانصد سوار پنجهزاری چار هزار سوار سر برافراخته میر بخشی گردانیدند *

غرهٔ جمادی الاولی از وقایع دار السلطنهٔ لاهور بعرض مقدس رسید که صدر الصدور سید جلال بخاری که بعروض مرض شدید از احراز سعادت حضور والا محروم گشته بود در دار السلطنه رخت هستی ازین جهان برنبست - خاقان مهر گستر بر رحلت آن سلالهٔ دودمان سیادت که مجملی از محاسن احوال او گزارده آمد تاسف نموده از جناب ایزدی آمرزش خواستند - و باز ماندگان اورا بعنایت پادشاهانه نوازش فرمودند - از

سید سه پسر مانده - بزرگتر سید جعفر که از استحقاق و استعداد در حیات پدر بسجادهٔ آبای کرام نشسته پیش از فوت پدر بیکسال هر دو پایش بریختن مادهٔ فالج از حمس و حرکت بازمانده بود - و بمدد هر دودست راه میرفت - بعد از فوت پدر بچندی ازین بیماری رهائی یافت - و اکنون بپا ره نوردی مینماید - دوم سید علی که از بخت بیدار بدولت حضور کامیابست - پس از در گذشتن سید مرحوم اورا منظور نظر تربیت ساخته و ذات و سوارش ده بیست اضافه نموده بمنصب هزاری دویست سوار سرفراز فرمودند - سیوم سید موسی - چون سید علی بعرض مقدس رسانید که او از دوام ضعف و بیماری التماس مینماید که در وطن مالوف بوظیفهٔ نیاگان خویش بپردازد وجه معیشتی که سبب فراغت مال و رفاهت حال او گردد مقرر ساخته حکم فرمودند که از دار السلطنهٔ لاهور بگجرات رفته با مهین برادر بدعای ازدیاد دولت ابد مدت مشغول باشد *

دوم [جمادي الاولی] بهمنیار ولد یمین الدوله که بعد از انتهاض رایات نصرت آیات از دار السلطنه روی ارادت بکعبهٔ مرادات نهاده بود به تلثیم عتبهٔ فلک رتبه سر بر افراخت - و بانعام بیست هزار روپیه کامیاب گردید *

چارم [جمادي الاولی] بشکار رنگ که در طرف ده یعقوب قمرغه کرده بودند متوجه گشتند - دوازده به تفنگ خاصه صید فرمودند - و یازده را پادشاهزادهٔ نیک اختر محمد شاه شجاع بهادر و برخی از اهل تقرب بحکم اقدس شکار نمودند - و بیست و یک را دیگر سعادت اندوزان حضور سراسر نور

زنده گرفتند - قایم بیگ داروغهٔ نقار خانه که بدیدن راه خواجه زید رخصت یافته بود برگردیده سنگریزهٔ چند که فی الجمله صفائی داشت آورد - وبمسامع جهانبانی رسانید که دو کروه آنسوی غوربند در طرف یمین راه نزدیك ده قپچاق کوهی است و ازان آبشاری به بلندیی دو و نیم گز در ریزش - پائین آن از ریختن آب گوها بهمرسیده - آبی که در کوه می ماند بمرور ایام سنگریزهٔ بزرگ میشود - و آنچه در اطراف و جوانب ترشح مینماید سنگریزهٔ خرد - چون خالی از غرابتی نبود نوشته شد *

هفتم [جمادی الاولی] میرزا سلطان نبیرهٔ مظفر حسین میرزای صفوی را که به نسبت مصاهرهٔ اسلام خان همراه خان مذکور بدکن معین گشته باضافهٔ پانصدی ذات و دو صد سوار بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار مباهی گردانیدند - خواجه عبد الرحمن پسر عبد العزیز خان نقشبندی را که بخدمت بخشیگریی بدخشان سرفرازی دارد باضافهٔ منصب مفتخر گردانیده خدمت داروغگی توپخانهٔ بدخشان نیز باو مفوض ساختند *

یازدهم [جمادی الاولی] راجه جیسنگه را که با دوهزار سوار بملازمت اقدس رسیده بود بمرحمت خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهولکتاره بر نواخته و هزار سوار دیگر از جملهٔ سواران منصب او دو اسپه سه اسپه گردانیده اورا بمنصب پنجهزاری پنجهزار سوار دوهزار سوار دو اسپه سه اسپه سرفراز ساختند - و اسپ از طویلهٔ خاصه با یراق طلا و دولک روپیهٔ مساعدت عنایت نموده ببلخ رخصت دادند - و

مصحوب او بیست لک روپیه نزد پادشاهزادهٔ والا گهر ارسال نمودند
رتن ولد مهیس داس راتهور که در ماه ربیع الثانی از جالور بآستان
معلی رسیده بود بعنایت خلعت و اسپ - و هریك از همیر سنگه
سیسودیه و بلوي چوهان و جسونت برادر مهیس داس و برخی
دیگر از راجپوتیه بمرحمت اسپ سربلندي یافته با راجه مرخص
گشتند - میر هدایت الله ولد سید احمد قادري را که بدیوانی
قندهار سرافراز است چون مکرر ملوك شایستهٔ او دران صوبه
بعرض حجاب بار گاه آسمان جاه رسیده بود بمنصب هزاري ذات
و صد سوار از اصل و اضافه بر نواخته به پیشگاه قوایم سریر
جهانبانی طلبیدند *

شب سیزدهم [جمادي الاولی] شیخ ناظر که نبذي از احوال او در
خاتمهٔ دور اول گزارش یافته به نزهتگاه آخرت شتافت - او از بختمندي
و سعادت وري بعد از کشیدن ریاضات و پیمودن مناهج عبادات
از دیر باز حضور سدهٔ سنیه را وسیلهٔ حصول برکات نشاتین و ذریعهٔ
وصول سعادات دارین دانسته التزام دوام ملازمت نموده بود - و دیدن
دیدار فیض آثار قبلهٔ مرادات قوت جان و قوت روان او گشته
چنانچه از نخستین روزي که بدولت خدمت فایز شده تا حال
در حضور شبا روزي او در دولتخانهٔ خاص فتور نشده - و پیوسته در
ازمنهٔ پنجگانهٔ صلوات مکتوبه بتاذین می پرداخت - و نماز مغرب
و عشا با پادشاه دین پناه خدا آگاه ادا می نمود - و از شام تا بام
بآگهی تمام در دولتخانهٔ خاص بسر می برد - درین شب که لیلة
الوداع او بود در دولتخانهٔ خاص فیض اختصاص پس از نماز خفتن

فواق شدید بروی طاری شد - و تا آخر شب بشدت تام گذرانید - و پنج گهری شب مانده رخت هستي بر بست - و از خلوص اخلاص و رسوخ عقیدت جان بر آستان جانان سپردن که نهایت آرزوی نیاز مندان جانباز است نصیب او شد - و چون این معني بعرض اقدس رسید رضامندي که سرمایهٔ رضوان الهي است و پیرایهٔ غفران نامتناهي ظاهر ساخته متاسف گشتند - و مبلغي برای سرانجام مصالح این سفر واپسین از سرکار مرحمت نموده فرمودند که قاضي محمد اسلم و جمعي از فضلا و صلحا حاضر گشته در دامان کوه عقابین که جنوب رویهٔ کابل است و مدفن اخیار و ابرار بطرز شایسته در نخستین منزل بطریق امانت نگاه دارند و پس از چندی بموجب وصیتش بدار الخلافهٔ اکبر آباد برده در مقبرهٔ که پهلوي مسجد خود برای خویش بنا نموده بگذارند *

بیست و سیوم [جمادي الاولی] دو اسپ از طویلهٔ خاصه - یکی عربی موسوم به هي ظفر با زین طلاي مینا کار - دیگري عراقي مسمی بفتح بوز با زین طلاي ساده ببادشاهزادهٔ کامگار محمد شاه شجاع بهادر عنایت شد *

بیست و پنجم ماه مذکور محمد زمان طهراني و بختیار خان دکني را بعنایت خلعت و اسپ نوازش فرموده ببدخشان رخصت نمودند - و پنج لک روپیه با ایشان نزد قلیچ خان فرستادند *

رسیدن درة التاج خلافت پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر ببلخ و توجه نمودن به تنبیه بیگ اوغلی وغیره که با حشری در نواحی آقچه فراهم آمده بودند و حروب ان والا گهربا عبد العزیز خان و برادران او

شرح این مقال آنکه عبدالعزیز خان از قرشی رو بکنار جیحون نهاده بیگ اوغلی را با گران لشکر توران از نوکرو المان پیش از خویش فرستاده بود - و مقرر ساخته که از آب جیحون بگذر کلیف عبره نماید - و بهادر خان برین معنی آگهی یافته محافظت قلعهٔ بلخ را برام سنگه راتهور و حراست شهررا به شیخ فرید باز گذاشته خود با دیگر بندهای درگاه خلایق پناه یک کروه از بلخ پیشتر شتافته در سمت گذر کلیف آمادهٔ کار زار نشسته بود - درین هنگام که نهرست صحیفهٔ مفاخر و معالی پادشاهزادهٔ والا گهر بسیار بوقت بنواحی بلخ رسیدند - خان یک منزل پذیره شده سلخ ربیع الثانی در کنار پل نذر محمد خان ملازمت نمود - و چون کیفیت گذاره شدن بیگ اوغلی با اوزبکیهٔ مذکور از آب آمویه و گرد آمدن این پراگندگان دین و دینی در حوالی آقچه و رسیدن قتلق محمد نزد بیگ اوغلی پس از فرار جنگ درهٔ کز برگزارد - پادشاهزادهٔ والا گهر بارشاد بادشاه دوربین حزم گزین مدافعت آن مخاذیل را اهم و احری دانسته غرهٔ جمادی الاولی به بلخ رسیدند - و بشهر در نیامده یک کروهی آن قریب مکانی که بهادر خان برای اقامت گزیده

بود معسکر ساختند - روز دیگر قلعهٔ درون و حصار بیرون را ملاحظه نموده خاطر از بند و بست آن فراهم آوردند - و اکابر و اهالی آن شهر را در خور حال باکرام و انعام کامیاب گردانیده از خواجگان خواجه عبد الغفار ولد صالح خواجه که برادر هاشم خواجه ده بیدی و پیر عبدالعزیز خان است و خواجه عبدالولی را که از اولاد خواجه محمد پارسا است بمظنهٔ نفاق از روی احتیاط که تا گزیر سرداری است در خدمت گرفته بمعسکر بر گردیدند - و مادهو سنگه ولد راو رتن هادا را بمحارست قلعه - و شمشیر خان ترین را با جمعی از منصبداران و احدیان وتفنگچیان سوار و پیاده بنگاهبانی شهرگذاشته سه روز برای تنخواه مواجب سپاه و سرانجام بعضی مهام دیگر توقف کردند - و ترتیب لشکر پیشین و پسین بصوابدید خیر اندیشان چنین مقرر شد که فوج قول بوجود نصرت آمود پادشهزادهٔ کامگار استظهار یابد - و بهادر خان با تمام سپاهی که همراه او در بلخ بود هراول باشد - و امیر الامرا برانغار - و سعید خان بهادر ظفر جنگ جو انغار - و پنجم این ماه بآرایش و توزک لشکر پرداخته کوچ نمودند و موضع یولبوغه مرکز رایات نصرت گردید - خطاهائی که ازان نامدار دربن رکضت رفت عنقریب گزارش خواهد یافت - روز دیگر برای بستن جمورانهاری که در پیش بود مقام کردند - و بجد وکد تمام تا شب بر هر نهری پل بسته شد *

هفتم جمادی الاولی ازانجا کوچ کردند - و بدو روز حوالی علی آباد رفتند *

روز پنجشنبه نهم [جمادی الاولی] موافق بیست و سیوم خرداد که

ازیرا سوی علی آباد کوچ شد بمظنهٔ نزدیکی اوزبک امیرالامرا را ساقهٔ لشکر فیروزی ساختند - و بر بهادرخان که بدستور سابق مقدمه بود حراست پیش روی اردو مقرر گردانیدند - و خود از چپ و راست اردو را درمیان گرفته راهی شدند - و چون بموضع تیموراباد که یک کروهی فتح آباد است رسیده به ترتیب فرود آمدند - لشکر ادبار اثر اوزبکیه از اطراف بر اردو هجوم آورد - از افواج اقبال هرکه بطرفی فرود آمده بود بفوج مقابل گرم پیکار گشت - بهادر خان با رفقا بگروه انبوه که از پیش رو می‌آمد - باویزه درآمد - و امیرالامرا چون بنواحی اردو رسید و باغستان دران سمت از سپاه اوزبکیه آموده دید پس ماندگان لشکر را باردو رسانیده مستعجلی برای ابلاغ حقیقت حال نزد پادشاهزادهٔ بخت بیدار فرستاد - و بدستیاری تائید ایزدی و پا مردی تیسیر سرمدی بمحاربهٔ مقاهیر متوجه گشت - اوزبکان نیز از باغستان برآمده رده آرا گردیدند - پادشاهزادهٔ عالمیان چون دریافت که بسیاری از سپاه اوزبکیه بر امیرالامرا هجوم دارند - راجه رایسنگه و راو ستر سال و غضنفر ولد الله ویردی خان و مرشد قلی بخشی لشکر فیروزی را بکومک فرستادند - و به سعید خان بهادر ظفر جنگ که در بلخ بیمار شده بود ومیخواستند که اورا بحراست شهر بگذارند - و او از بسالت و اصالت ببودن شهر تن در نداد - مقرر ساختند که بنگاهبانی جانب چپ اردو که مکان نزول او بود پرداخته نگذارد که طغاة از انطرف باردو در آمده دست غارت که پیشهٔ این فساق است دراز کنند - و خود بمالش جمعی کثیر که روبروی دائرهٔ آن شیر بیشهٔ هیجا

بودند توجه نموده توپخانهٔ سرکار خود را سه چهار تیر انداز پیش راهي ساختند - تا بآن آتش افروز دشمن سوز خرمن حیات این احیاء اموات را خاکستر گردانند - از اطراف آتش قتال زبانه برکشید هر بار دو سه هزار سوار اوزبکیه بر هرفوجی از افواج سپاه ظفر دستگاه حمله میکردند - و ابطال نبردکار و رجال صفدر صفدار جمعي را به تیغ جانسوز و برخی را بسنان دل دوز ره گرای نیستي ساخته باز ماندگان را رهنمای هزیمت میگشتند - مخاذیل که فرار بي درنگ را غنیمت روز جنگ دانند باز گرد آمده بچستي و چالاکي بعرصهٔ ستیز می آمدند - از افواج نصرت امتزاج بهادر خان غنیم خود را از پیش برداشته بسر دادن توپ و تفنگ و بان آتش در نهاد آن گروه بد نژاد بر مي‌زد - اشرار بی هنجار به پشت گرمي بیشتر در زد و خورد بوده برخي مقتول و لختی مجروح میگشتند - و امیر الامرا با جمعیت خود و چندي از بندهاي پادشاهي پیش ازانکه کومک فرستادهٔ پادشاهزادهٔ کامگار باو برسد خصم خود را چون بنات النعش متفرق گردانید - و هر بار که جمعي ازان بخت برگشتگان در اثناي ستیز گریز آمیز اسپ ناکامي در عرصهٔ بدنامی می تاختند بعضی کشته میشدند - و لختي خسته بر میگشتند - تا آنکه بعون آسماني دلیران معرکهٔ قتال آن ستیزندگان اقبال را تا منزل قتلق محمد که از دایرهٔ بیگ اوغلی پارهٔ دور بود رسانیدند - و درانجا نیز قرار نداده پیشتر راندند - وخیمهٔ قتلق محمد با بسیاري از دواب و اسباب او و رفقاي او تاراج نموده سالما غانما برگردیدند - و سعید خان بهادر ظفر جنگ که حفظ جانب چپ

لشکر فیروزي بعهدهٔ او باز گذاشته بودند از ضعف بیماري برنیامده صادق بیگ بخشي خود و جهان افغان را که نوکر شمشیر گذار جمعیت دار او بود با چارصد پانصد سوار فرستاد - که درین طرف جوي که از کنار اردو میگذشت پاي ثبات استوار داشته غنیم را از قصد این سو باز دارند - و نگذارند که هیچ یکی از نهر بگذرد - و بدیدن قلیلي از اوزبکیه فریب نخورده خود نیز از نهر عبور ننمایند - چون این جماعه بموجب قرارداد بر کنار نهر رده بسته ایستادند گروهي از اوزبکان تاخته دران سوي جوشوخی و خیرگي بنیاد نهادند - گند اوران عسکر فیروزی از فرط شجاعت اندرز ظفر جنگ را فراموش کرده و تاب دلیري غنیم سیه گلیم نیاورده بچستي و چالاکي از آب گذشتند - و پس ازان که بر مقاهیر جلو انداخته نبردکنان قدري پیش شتافتند از طراف و انجا جوق جوق مقهوران از کمینگاه برآمده بمردم خود ملحق گشتند - و مبارزان جان نثار را دایره وار احاطه نمودند - سعید خان بهادر برین ماجرا آگهي یافته خانه زاد خان و لطف الله خان را با فوجي بهکومک روانه گردانید - اینان بسرعت هرچه تمامترخود را رسانیده دلیرانه بر مقاهیرتاختند - و بباد حمله جمعیت مخالف را متفرق ساخته جمعي را از هم گذرانیدند مقهوران بازگرد آمده در پناه دیواري که دران سمت بود تیراندازي نمودند - ازانجا که مخاذیل در تقابل افواج قاهره خصوصا فوج بهادر خان که با وجود فزونی مجاهدان ناموس پرست توپخانهٔ پادشاهي نیز همراه داشت نمیتوانستند کاري ساخت - و درین جانب جمعیت کمتر مشاهده نمودند چه جز جمعیت خان مزبور

جمعیتی نبود از فوجی که مقابل بهادر خان بود طایفه طایفه پی هم جدا شده بدینصوب تاختند - و چون هجوم بسیار شد شیران بیشهٔ هیجا داد نبرد دادند - و جمعی کثیر نقد جان در باختند - سعید خان خود نیز با جماعهٔ که نزد او مانده بودند سوار شده مانند برق و باد در رسید - و با وجود رنج و نا تنومندی مکرر بچپقلشهای مردانه مفاکیب را پراگنده گردانیده چندان کوشش نمود که بذات خود چند کس را مجروح ساخت - و نه زخم برداشت - آخرکار دست اسپش بسوراخی در شد - و او از زین بزمین آمد - و از پسرانش لطف الله خان از فرط حماست و حمیت ترددات نمایان نموده بزخمهای منکر بر پشت اسپ در میدان گذشت - و بجای زندگانی فانی حیات جاودانی که نیکنامیٔ دو جهانی است اندوخت - و خانه زاد خان نیز بعد از کشش و کوشش بسیار بزخمهای متواتر بیهوش شده از اسپ افتاد - درین اثنا پادشاهزادهٔ موید کامگار که از شنیدن خبر هجوم اوزبکیهٔ ادبار شعار بر سعید خان بهادر توپخانهٔ سرکار خود را برابر فوج مقابل خویش گذاشته فیل سوار با گروهی بکومك خان مذکور متوجه گشته بودند در رسیدند - مقهوران بدیدن رایات فیروزی بدین جانب تاختند - آن گوهر افروز نصرت و اقبال دو فیل مست را که پیش پیش میرفت بر مقاهیر دوانیده بجمعی از دلاوران عرصهٔ مبارزت حکم فرمودند که از دنبال اقبال در آمده بقتل بپردازند - بکمتر تلاش و پرخاش غنیم را پای ثبات از دست رفت - و از میدان پیکار بوادی فرار افتاد - دران هنگام که عصاهٔ بد فرجام بفوج پادشاهزادهٔ بخت بیدار رو نهاده بودند برخی

از تابینان خان ظفر جنگ فرصت غنیمت دانسته اورا با خانه زاد خان که هنوز رمقي داشت از آوردگاه بر داشته بمنزل او رسانیدند و خانه زاد خان اول شب در گذشت - و چون بعد از توجهٔ گوهر اکلیل خلافت بکومک سعید خان بهادر از فوجی که برابر آن فرازندهٔ لواي فیروزی بود قریب چهار پنجهزار سوار دلیري نموده بغتة بر سردم توپخانهٔ پادشاهي حمله آوردند - و اینان ثبات قدم ورزیدند - بهادر خان که غنیم خود را بر داشته معاودت نموده بود تاخته آن مخذولان را از پیش برداشت - اگر بهادرخان که تمام لشکر بلخ با او بود همچنین که کومك اینجماعه نمود کومک سعید خان بهادر و پسرانش که ممکن بود میکرد یا نصف جمعیتي که با او بود بکومک میفرستاد کار آنها بانجا نمیرسید - و غنیم منکوب و مقهور بر میگردیدند - وازان رو که امواج قاهرهٔ از بام تا نصف النهار زه نوردیده و ازان تا شام بقتال و جدال پرداخته از هر سو غنیم را آواره ساخته بودند سالار سپاه اقبال عنان یکران بمنزل منعطف گردانید - و امیرالامرا نیز بعد از نماز مغرب مظفر و منصور رسید - و باشارهٔ آن والاگوهر سرداران ظفر آئین کوه تمکین بر دور اردو ملچارها مقرر نموده و در هر جانب با سپاهیان نبرد گزین مراسم حفظ و حراست بتقدیم رسانیده شب گذرانیدند - روز دیگر که دهم جمادي الاولی مطابق بیست و چهارم خرداد بود امیر الامرا خبر توقف عسکر گیتی کشا درتیمور آباد شنفته بخدمت پادشاهزادهٔ جهانیان معروض داشت که درین هنگام اقامت نمودن مصلحت نیست اولی آنکه بسرعت هرچه تمامتر خود را به بنگاه مقاهیر رسانیده

دستبردي نموده آید - پادشاهزادهٔ جهان بصوابدید امیر الامرا ازان منزل کوچ فرمودند - و افواج فیروزی را ترتیب داده و محافظت جانب چپ اردو بعهدهٔ راجه رایسنگه و راو ستر سال و برخي از راجپوتان و جمعی از برق اندازان خویش مقرر نموده و اردو را از چار طرف درمیان گرفته به بنگاه بیگ اوغلي که در موضع پشائي از مضافات آگچه بود روانه گشتند - گروه خوش اسپهٔ اوزبکیه فوج فوج از پیش و پس و یمین و یسار نمایان شده از هر جانب شوخی می نمودند - و هر بار که بتاخت می پرداختند جمعي بضرب توپ و تفنگ و بان و تیر و تیغ و سنان جنگ آوران نصرتمند هلاک میگردیدند - برخی از دلیران لشکر فیروزي نیز مجروح و مقتول میگشتند - انجام کار ادبار پژوهان ضلالت انتما که درین تگا دو جز یاس و نا کامی نصیبه نداشتند - گروهي را در یمین و یسار افواج قاهره گذاشتند - تا از دور خود را می نموده باشند - و پسیاری را گرد آورده همه یکمرتبه بفوج هراول رو نهادند - و چون مردم توپخانه و دیگر بندهاي پادشاهي که با بهادر خان دران فوج بودند در دفع اشرار مساعی جمیله بتقدیم رسانیدند - مخاذیل جمعي را بکشتن داده از عرصهٔ پیکار رخ بر تافتند - و به بنگاه خویش راهی شدند باشد که اندوختهاي خود را از نهب و غارت بهادران ظفر نشان محافظت توانند نمود - درین اثنا بیگ اوغلي از برابر پیدا شده مقاهیر را از راه بر گردانید - و جوقي بر روي فوج هراول نگهداشته خود با سایر لشکر بر فوج امیرالامرا هجوم آورده تیر اندازي نمود امیر الامرا و همرهانش ثبات قدم ورزیده بیکبار بران گروه تیره

روزگار جلو انداختند - درین هنگام پادشاهزادهٔ بخت بیدار بکومک در رسیده بهادران عرصهٔ شهامت را مستظهر گردانیدند - به نیرنگی اقبال عدو مال جمعی از خداوندان زر و مال بخاک هلاک افتادند - و بیگ اوغلی و دیگر بقیة السیف ماندند روزگار خویشتن پراگنده شدند - و چون دریافتند که این مرتبه نیز نقش مراد بر لوح خواهش چنانچه باید نه نشست جوق جوق از هم جدا شدند - و دور اردو را احاطه نموده جنگی بگریز میکردند - و هرگاه قابو می یافتند تاخته بر برخی از لشکریان تیر میزدند - و چندی را بکشتن داده ناکام برمی گشتند - افواج قاهره هم بمقاتله و مجادله و هم بصیانت و پاسبانی اُردو و دواب وبنهٔ لشکریان پرداخته ره می نوردیدند - تا آنکه بمعسکر بیگ اوغلی رسیدند - ازانجا که مقاهیر از طعن و ضرب دلاوران خونخوار دستخوش رعب و هراس شده بودند در دایرهٔ خود نیارستند ثبات ورزید - و تمامی خیمه و اسباب با اسپ و شتر و سایر دوابی که در بنگاه مخاذیل بود بدست مجاهدان ظفر شعار افتاد - و هزاران نفوس از محال و مواضع آن نواحی که اسیر ظلمه شده بودند بسطوت اقبال جهانکشا رهائی یافتند - و اختر سماء عظمت و جلال با افواج قاهره در معسکر اوزبکان نزول فرموده روز دیگر بجهت استخبار مدابیر که بهزاران خواری آواره گشته بودند توقف نمود درینولا خبر رسید که قتلق محمد و بیگ اوغلی و دیگر اوزبکیه بصوب علی آباد شتافته اند و سبحان قلی که عبد العزیز خان اورا قعلخانی داده بخان خرد موسوم ساخته بود با گروهی انبوه از آستانهٔ

علویه گذشته باینجانب آمده - وگمان آنست که بر شهر بلخ رفته گرد فسادی برانگیزد - پادشاهزادهٔ والا مقدار بصوابدید اولیاء دولت روز افزون از موضع پشائي ببلخ مراجعت فرمودند - در حوالیٔ علي آباد مخالفان فوج فوج از میان عمارات و ریاض آن قریه بیرون آمده بآئین نکوهیدهٔ خود از ارجاء عساکر منصوره در آمدند - و جمعي بهراول روبرو شده و از روی جسارت تاخته به تیراندازي پرداختند گنداوران لشکر فیروزي آئین قتال بر افروخته آویزش سترگ نمودند - مقاهیر پس از فراوان جد و جهد جوقی بکشتن داده قرین یاس و ناکامي خود را عقب کشیدید - وازانجا که در اثناء نبرد بهادرخان جمعي از مقاهیر فرصت یافته از پیش روبارادهٔ نهب و غارت باردو در آمده بودند او بعد از آگهي بسرعت هرچه تمامتر در رسیده فتنه پژوهان را منهزم گردانید - و چون فوج عظیم بر قول و برانغار عسکر ظفر پیکر تاخته بستیز و آویز اشتغال نمودند پادشاه زادهٔ والا گهر بمردم توپخانهٔ خود و تفنگچیان امیر الامرا امر نمودند که بضرب بادلیج و ضرب زن و بان و تفنگ اساس هستیٔ آن گروه بی فرهنگ از بیخ براندازند - و بذات خود در مراتب سپه داري و آگهي و سعي و ثبات و تقویت جنگ آوران ناموس جو و بهادران نبرد خود کار فرمائي و پیکار گرائي فروگذاشتی نه نموده سلک جمعیت مقهوران از هم گسیختند - و امیر الامرا نیز داد مردي و مردانگی داده ترددات نمایان بروی کار آورد - از کثرت و هجوم مقاهیر تمام روز بقتال و جدال گذشت - شامگاهان آنسوي علی آباد دایره گاه گشت - و ظاهر شد که درین تاریخ سبحان قلي باحشری

از بلخیان و المانان بآن لشکر پیوسته وازین رهگذر ازدحام مناکیب بیش از پیش بوده - شب دوشنبه سیزدهم جمادي الاولی عبدالعزیز خان نیز با یلنگتوش که آق سقال اوزبکیه است و فوجي که با او مانده بود بلشکر خود پیوست - یلنگتوش بر گزارد که در سواري نقاره نوازند - چه اگر گنداوران عسکر پادشاهي بآوای نقاره دریابند که شما در کدام فوج اید غالب آنکه توپخانه را پیش رو داشته همه یک مرتبه بدان سو روان شوند - درین صورت اگر به نبرد پردازید نمي‌توانید مقاومت نمود - و اگر بر گردید غلبه و استیلای آن لشکر رو بفزوني خواهد نهاد - عبد العزیز خان آنرا پسندیده اصلا نزدیک لشکر نیامد - و چنان دور استاد که بودن او در فوج معلوم نشد - شبهنگام درین منزل خبر رسید که شاد مان پکهلیوال از آنچه و محمد طاهر برادر فرخ حسین از فتح آباد بطلب پادشاهزادهٔ جهانیان روانه شده بودند - و در راه یکدیگر پیوسته چون بموضع شیخ آباد رسیده اند گروهی از فتنه پژوهان اوزبکیه اینان را در یکي از ریاض آنموضع که دران فرود آمده بودند محاصره نموده اند - و از بیم تفنگچیان خراسانی که قریب صد کس همراه محمد طاهر اند دلیر در نمی توانند آمد - فرداي ان پادشاهزادهٔ کامگار بخت بیدار بهادر خان را با همرهان چنداول ساخته خود با امیر الامرا بدان صوب متوجه گشتند - مقاهیر خبر توجه پادشاهزادهٔ نامدار شنفته راه فرار پیش گرفتند - و شادمان و محمد طاهر که آنچه لازمهٔ تردد بود بتقدیم رسانیده بودند سالما بملازمت آن والا گهر رسیدند - و اختر برج دولت بمنزلی که در حوالی فیض آباد بر کنار بلخاب مقرر

گشته بود راهي گرديدند - از آغاز سواري عساكر منصوره همه جا افواج اوزبكان خيره چشم تيره دل كه مانند مور و ملخ فراهم آمده بودند از اطراف و انجا به نبرد مي پرداختند - و هر بار فوجي ازان طايفه دليري نموده مي تاخت - و جمعي طعمهٔ نهنگ توپ و تفنگ مي گشتند - چون در اثناء مراجعت از شيخ آباد بصوب منزل تند بادي گرد انگيز بر خاسته روي هوا را بسان روز بد انديشان اين دولت تيره گردانيد - جوقي از فتنه سگالان باردو در آمده برخي از سوقه را مقتول و مجروح ساختند - و چند قطار شتر با بار گرفتند امير الامرا واقف گشته با مردم خود تاخت - و شتران را را رهانيده جمعي را بضرب تيغ سر افشان و سنان جان ستان روانهٔ ملک عدم گردانيد - پس از لحظهٔ بقدر بارانی شد - و غبار فرو نشست - اوزبكيه كه دران روز بتازگي پي هم مالش يافته جوقي كشته و جمعي زخمي گشته بودند ازين جسارت سراپا خسارت خود را باز داشته تا وصول افواج قاهره بمنزل گرد پيكار نگرديدند *

چهار دهم [جمادي الاولى] مطابق بيست و هشتم خرداد كه عساكر منصوره از نواحي فيض آباد بحركت در آمدند - گروه اوزبكيه مقرر گردانيدند كه تمامي لشكر خود را هفت فوج ساخته هر هفت با عساكر جهان كشا بجنگ بپردازند - و در ميدان پاي ثبات فشرده نايرهٔ قتال بر افروزند - ازانجمله سه فوج بر قول و بر انغار لشكر روند - و باشليقي افواج سه گانه عبد العزيز خان و سبحان قلي و بيگ اوغلي بر خود گرفتند - اما عبد العزيز خان و برادرانش با زبون اسپها فوجها آراسته دور ايستادند - و خوش اسپها

پیش آمدهٔ جنگ میکردند - نخست یادگار سکریت که پیش نذر محمد خان توقابه که درین دولت جاوید طراز میر توزک و در ایران ایشک اقامی باشی نامند بود - و سردار پیکار دیدهٔ آزمون کار - بانوجی از یکه تازان بر امیر الامرا دلیرانه تاخته نزدیک بود که خود را بدو رساند - امیر الامرا از دید این جرات و جسارت بخشم در شده تیغ خون آشام از نیام انتقام برکشید - و تکاور همت بجولان در آورد و گنداوران هر دو جانب بهتیر و تیغ و تفنگ درآویخته آتش جنگ سلتهب گردانیدند - آخر کار یادگار بزخم شمشیری که بر رو خورد و اسپ او بزخم تفنگ از پا در آمدند - غلامان علیمردان خان امیر الامرا او را دستگیر نموده نزد خان آوردند - و گروهی از همرهانش ره سپر نیستی گردیدند - از مبارزان لشکر منصور نیز برخی جان درباختند - و بعضی چهرهٔ حماست بگلگونهٔ جراحت بر آراستند - و امیر الامرا که دران معرکهٔ جانبازی و سر اندازی از فرط شجاعت کمال استقامت واستقلال ورزیده غنیم را شکسته بود یادگار را بملازمت پادشاهزادهٔ والا گهر آورده مورد تحسین و آفرین گردید - چون عفو زلات و صفح جرایم از شمایل خصایل و جلایل شمایل این دودمان خواقین نشان است یادگار را بعنایت پادشاهی مستمال ساخته مطمین گردانیدند - عبد العزیز خان و شران لشکر او ازین هزیمت دل بای داده و تاب ضرب مجاهدان فیروزی دثار نیاورده دیگر بار دلیران خود را ترغیب تاختن ننمودند - اما تا پایان روز که افواج نصرت امتزاج بموضع یلکی آرق نزول نمود اطراف لشکر و اردو را نگذاشته در آویز و گریز بودند - و فوجی که با هراول عسکر ظفر پیکر آویزش

داشت به نیروی . بسیاري از دولتخواهانی که درین فوج بودند آوازهٔ دشت ادبار گردید - و جمعی ازمخاذیل بکوی عدم فرو رفتند - روز دیگر که چهار شنبه پانزدهم جمادي الاولی بود همین که عساکر جهانکشا از یمکي آرق کوچ کردند - فتنه پژوهان افواج ادبار را توزک نموده از هر جانب کنان بره نوردي در آمدند - و چون روز گذشته از دست بهادران پیکار پرست مالش یافته مغلوب و مایوس گشته بودند هیچ جا جلو نینداختند - و در نزدیکی منزل گروهی از فوج خود بر آمده بزمین قلبی که کنار بلخاب بود ایستادند - راجه پهارسنگه و معتمد خان میر آتش و نیکنام عم بهادر خان تاخته مخذولان را از پیش برداشتند - چنانچه جوقی ازآسیمه سري و تنگی راه فرار خود را در آب افکنده به بئس المهاد شتافتند - آن روز پل دوست بیگ دایره گاه شد .

روز پنجشنبه شانزدهم [جمادي الاولی] چون لشکر عدو مال ازانجا کوچ نمود اوزبکیه در پناه اشجار و جدر ریاضی که بر سر راه بود تیر اندازي آغاز نهادند - و معدودي از تفنگچیان که با این جماعه بودند بانداختن تفنگ چندی را از گنداوران عسکر منصور زخمی ساختند - امیر الامرا از دید این حال تاخته مقاهیر را از درخت زار برآورد - و جوقی را بضرب تیر و تفنگ و نیزه و شمشیر از هم گذرانیده بقیة القتل را پرا گنده گردانید - در اثناء نبرد بانی بدست راست میونج بی‌دیوان بیگي عبد العزیز خان رسیده سه انگشت او را پرانید - چاشتگاه چون عساکر قاهره بنهر آبي رسیدند که دو معبر داشت و مقهوران آنطرف

نهر فراهم آمده هر دو را محدود ساخته بودند پادشاهزادهٔ والا قدر معتمد خان میر آتش را با توپخانهٔ پادشاهی و برق اندازان خود و تفنگچیان امیر الامرا تعیین نمودند - که بضرب توپ و تفنگ و بان ضلالت پیشگان را از کنار آب بردارد - چون آوای جان گزای توپ و تفنگ هوش از سر مخالفان برده رستخیز دیگر بر انگیخت ده پانزده اوزبک دران سوی جوعمامها بر گرفته گردانیدند - معتمد خان میر آتش کس بخدمت پادشاهزادهٔ کامگار فرستاده حقیقت معروض داشت - آن بخت بیدار امر نمود که اگر کسی از انجانب برای ادای مقصدی قصد این صوب نماید منع نکنند - بعد از حصول اطمینان دو سوار نزد پادشاهزادهٔ بخت بیدار آمده از قبل عبد العزیز خان برگزاردند که معتمدی معین شود تا برخی کلمات شنفته بخدمت بر گزارد - آن والا گهر میر محمد امین را با قباد ملازم خود روانه ساختند - از انطرف میرک شاه که سابقا دیوان امام قلی خان بود آمد - ایشان بین العسکرین یک دیگر را دریافتند - میرک شاه پیغام خان بر گذارد که چون شنیده شده که پیش نهاد همت فلکی مرتبت اعلی حضرت ظل الهی آنست که بلخ باز به نذر محمد خان عنایت فرمایند - سبحان قلی پسر خان است - و من او را قعل خانی داده ام امیدوار است که بلخ بدو مرحمت شود - پس از مراجعت میر محمد امین و قباد پادشاه زادهٔ جهانیان گفتند که رفته برگزارید که بی حکم مقدس بر امری اقدام نمی توانیم نمود - حقیقت واقعه عرضه داشت می نمائیم - هرچه حکم شود فرمان برداریم -

و آن روز موضع یاندرک مخط رایات فیروزي گردید - آخر روز باز بسیاري از مخاذیل از ریاضی که مخاذی لشکرگاه بود بیرون آمده بارادهٔ نبرد ایستادند - و تفنگچیان پادشاهزادهٔ نصرتمند و امیرالامرا بضرب تفنگ ره سپر گریز گردانیدند - روز دیگر باز اوزبکی هنگام کوچ آمده معروض داشت که محمد یار سراي و نظر قطغان و رحیم پروانچي و میرک شاه از قبل عبدالعزیزخان آمده بیرون اردو ایستاده اند - شخصی معین گردد تا مطلب را دریافته بسمع عالي برساند - دیگربار میر محمد امین مامور گشته نزد آمدها رفت - برگزاردند که خان می خواهد که پادشاهزادهٔ بخت بیدار امروز در همین منزل توقف نمایند تا یلنگتوش و بیگ اوغلي بملازمت آمده برخی سخنان ناگزیر بعرض برسانند - پاسخ شد که چون لشکر بره نوردي درآمده است پس از رسیدن شهر هر گرا خواهند بفرستند که باداي مدعیات بپردازد - و آن روز یولبوغه مخیم گشت *

روز دیگر شنبه هیژدهم جمادي الاولی در ظاهر بلخ نزد آمدند - اگرچه اوزبکان درین دو روز بجنگ و پرخاش نپرداختند اما همه جا همراه بودند - و بموضع شهاب رفته سه روز دران مکان گذرانیدند - و ازین گفت و شنود در لشکر مخالف شهرت یافت که کار بصلح می گراید - وحال آنکه از تدبیرات سقالان اوزبکیه بود که چون دیدند که المانان ازانچه بامید آن جمع شده بودند مایوس گشته مي خواهند که از دریا بگذرند چنین بعجله درین ایام برانگیختند تا روزی چند توقف نمایند - بنابران

سه گانه المانان فراوان اسپ بعسکر فیروزي آورده مي فروختند - چنانچه دو سه هزار اسپ را مبارزان نبرد آزا خریدند - آخر کار پادشاه زادهٔ ظفر شعار حزم دثار منع آن گروه غدار نموده فرمودند که باوجود جنگ و پیکار آمدن این گروه ادبار بلشکر اقبال مصلحت نیست *

گزارش باعث کمی سپاه اقبال - و فیروزی این فیهٔ قلیله درین معارک ابطال و مجامع رجال - و فزونی لشکر نکبت اثر اوز بکیه ناگزیر دانسته ضمیمهٔ دیگر وقایع این شگرف نامه مي گرداند - تا دیده ور انصاف گزین زا دلیلي واضح و شاهدی لایح باشد برین که فیروزي بتائید یزداني و بهروزي به تیسیر آسمانی است نه بتدبیر انساني - بیان این معني برسم اجمال آنکه از جملهٔ پنجاه هزار سوار که در سنهٔ ماضیه با پادشاه زادهٔ والا نسب مراد بخش بتسخیر بلخ و بدخشان معین گشته بودند بعد ازانکه آن ملک داخل ممالک محروسه شد گروهي حسب الطلب بعتبهٔ فلک رتبه برگردیدند - و سپاهی که با بهادر خان و اصالت خان دران ولایت ماند بیشتری بضبط حدود و حفظ ثغور و محارست قلاع می پرداختند - و تا آمدن پادشاه زادهٔ کامگار محمد اورنگ زیب بهادر هرکدام در محل خود بخدمت مامورة اشتغال داشت - چنانچه قلیچ خان با گروهی در طالقان و آن حدود و رستم خان با لشکری در اندخود - و سعادت خان با جمعی در تزمذ - و شاه خان با فریقی درمیمنه - و راجه راجروپ با جوقی در قندز - و خنجر خان با فوجی در اسناق - و طایفهٔ در شهر و قلعهٔ

بلخ - و فرقهٔ دراماکن دیگر - که پیش ازین بشرح و بسط نگارش یافته - پادشاه زادهٔ والاقدر پس از رسیدن بلخ هیچ کدام را نزد خود نطلبید - و از امرائی که بآن کامگار بخت بیدار معین شده بودند - و حکم جهان مطاع صادر گشته که از تیول و مواطن خود آمده در رکاب آن شهسوار میدان حمیت باشند - بعضی بندهای جمعیت وارمانند راجه جی‌سنگه که دو هزار سوار همراه داشت و چندی دیگر در رسیدن درنگ نمودند - و برخی مثل الله و یردی خان و نجابت خان ولد میرزا شاه رخ و میر را نوذر صفوی و غیر ایشان از بی توفیقی بکابل نیارستند رسید - چه جای لاحق شدن بپادشاهزادهٔ والا نژاد - و ازین رو درهمگی پیکارها این کتیبهٔ نصرت نصیبه از نصف لشکری که سال گذشته باین ولایت معین شده بود زیاد نبود بل کمتر بود - و از اوزبکیه عبد العزیز خان با هردو برادر و همگی اوزبکان چه علوفه خوار و چه آب خوار و علف خوار توران و بلخ و بدخشان فراهم آمده بودند - چنانچه آق سقالان پیکار دیدهٔ این طایفه می‌گفتند که در هیچ یساقی سپاه ماوراءالنهر این قدر نبوده - حضرت گیتی ستانی فردوس مکانی انار الله برهانه در گرامی صحیفهٔ که بواقعات بابری موسوم است - و آن بخط اشرف در کتاب خانهٔ خاصهٔ پادشاهی موجود - بتقریبی نگارش نموده اند که درمحاربهٔ که میان عبدالله خان والی توران و شاه طهماسپ دارای ایران بروی کار آمد لشکر اوزبیک یک لک و پنج هزار سوار می گفتند - و سپاه قزلباش چل هزار سوار برخی از معتبران اوزبکیه که درهمگی مصافها همراه عبدالعزیزخان

بوده بعد ازان روی ارادت بحریم حرم احترام جهان بانی آورده اند بر گذارند - که جمعیت اوزبک درین معارک نیز از صد هزار سوار بیشتر بود - لیکن پس ازان که عساکر جهان کشا بر گردید از تقریر بعضی بندگان معتمد راست قول کار کردهٔ پیکار دیده بعد از استفسار خدیو حق پژوه ظاهر شد که ازانچه اوزبکیه میگفتند کمتر بوده - و ازانجا که حماة دین را گمان غالب آن بود که اوزبکیه از غرور و فزونی سپاه به پیکار صف نبرد ارا خواهند گشت - اردوی بزرگ را با احمال و اثقال همراه داشتند - چون غنیم بارجود بسیاری جنگ صف نتوانست کرد - به قزاقی گرائید - هم بمحاربت اردو و هم بمحاربت غنیم می پرداختند - و همیشه از چار سو هنگامهٔ قتال گرم داشته و بانداختن توپ و تفنگ و بان و زدن تیر و تیغ و سنان مناکیب را رهگرای هزیمت ساخته برخی را مقتول و لختی را مجروح میگردانیدند - درین حروب از مخالیل قریب پنج شش هزار کس بیشتری بزخم توپ و تفنگ و بان بادیه پیمای نیستی گشتند - و از غزاة دین همگی پانصد شش صد کس بپایهٔ والای شهادت رسیدند - غرهٔ ناصیهٔ جهان بانی پادشاه زاده محمد اورنگ زیب بهادر درین ایام هفت کانهٔ قتال با انکه فیل سواره بودند حفظ الهی و اقبال شاهنشاهی را درع اقوی و ترس اوفی دانستهٔ بجوشن پوشیدن و سپر داشتن نپرداختند - و هرگاه طغاة کار بر حماة دین و دولت تنگ می گردانیدند بسان شهاب ثاقب رجم آن شیاطین صورت و معنی مینمودند - الحق درین معرکهٔ سرد آزما نبردی بروی کار آمده که گزارش

تفصیل آن بی تدوین نامهٔ جداگانه صورت پذیر نیست - عبد الله بیگ برای نبیرهٔ شکور بی اتالیق امام قلیخان که در جمیع مراتب پیگار و مدارج کارزار همراه اوزبکیه بود - و از مکنون بواطن این طبقهٔ خبیث ضمایر - و مذکور السنهٔ این طایفهٔ قبیح مناظر - از قرار واقع آگاه است - و بعد ازان که عبد العزیز خان از جیحون گذشت برهنمونی نیکبختی و سعادت منشی با چندی بارادهٔ بندگی این بارگاه گیتی پناه نزد پادشاهزادهٔ والا گوهر آمد - و آن عالیمقدار بآستان خواقین پناه فرستاده - و بار اول بمنصب هزاری ذات و چارصد سوار سر بلندگشته - برگزارد - که بیگ اوغلی میگفت که با این تدبیر و تلاشی که از ما درین یساق بروی کار آمده جز ناموس پرستان حمیت دوست هندوستان هر لشکری که می بود چه قزاباش و چه غیر آن برهم میخورد - و چون تنبیه این گروه فتنه پژوه و تادیب اینجماعهٔ وخیم العاقبت چنانچه باید و بنهجی که شاید بی آنکه عساکر منصوره احمال و اثقال در شهر بلنج واگذاشته و جریده شده به پیگار بپردازند صورت پذیر نبود - چه ایشان در جنگ قزاقانه مثل دکنیان اند - و در سپاهیگری و تاب محنت و مشقت ازانها بمراتب در پیش - پادشاهزادهٔ ظفر آماده که بمیامن تربیت و برکت ترشیح پادشاه مرشدان و مرشد پادشاهان بر مدارج مپه داري و نبرد گزاری نیک آگاه اند بآئین اورنگ آرای اقبال فرمان فرمای جلال خدیو دورین خداوند صواب گزین که در ایام خجسته آغاز فرخنده انجام پادشاهزادگی بار دوم در حینی که قریب پنجاه هزار سوار یکدل و یک رو از همه دنیا داران دکن

فراهم گشته بملک پادشاهی آمده تمام بالا گهات و پایان گهات را بتصرف در آورده برهانپور را در محاصره داشتند ببرهانپور رسیده لشکر ظفر پیکر را از احمال و اثقال وا پرداخته و پنج فوج بسر کردگی پنج سردار جد کارکارگزار تعیین فرموده دمار از روزگار دکنیان نابکار برآوردند - و روز اول سواری آنها را پیش انداخته دو هزار کس را علف تیغ خونخوار ساختند - تا آنکه دکنیان را مجال آن نماند که بروش خود جنگ قزاقانه توانند نمود - و فتوحات عظیم نصیب اولیای دولت روز افزون گردید - چنانچه در نخستین جلد این نگارین نامه در تضاعیف وقایع نهم سال بشرح وبسط گزارش یافته مقرر ساختند - که اردو و احمال و اثقال را با محمد سلطان خلف خویش در بلخ گذاشته جریده بمالش و تعاقب مخالفان بد مال برانید - بعد از شروع در تقدیم این تدبیر صائب عبد العزیز خان و سران ازبکیه که در جمیع حروب لشکر گرانبار این دولت فیروزی آثار روی ظفر ندیده و جمعی را بکشتن و برخی را بخستن داده بادیه پیمای ناکامی گشته بودند چون برین معنی آگهی یافتند و دیدند که المانان بی دین و ایمان از شدت آویزهٔ کافر و بیگانه این امروزندگان آتش قتال نا امید شده و از غارت مال مسلمانان که قوت حلال و قوت بال این اصحاب ورز و وبال است مایوس گشته قشون قشون بمساکن خود بر میگردیدند - روی جنگ صف کجا که نیروی مدافعت قزاقانه در خود ندیده و دستخوش واهمه گشته درین روی آب زیاده برین توقف صلاح کار ندانستند - و از موضع شهاب بجانب شهرک شتافته بعضی زراعات آن حدود را آتش

زدند - و از هراس تعاقب لشکر فیروزي شهرت دادند که بر سر بدخشان میرویم - و از خلم راه را چپ کرده در یك روز ازانجا بساحل جیحون که نزدیک بیست کروه پادشاهي است شتافتند و سلخ جمادی الاولی که غرهٔ فیروزی سپاه نصرت دستگاه بود و منتهای دور دوم از ادوار جلوس والا عبد العزیز خان بهزاران بدنامی و فراوان پشیمانی و سرگرداني برجالهٔ که فورا بسته بودند نشسته بگذر ایواج از جیحون گذشت - و دیگران هرجا راه یافتند بنهجي که مالوف و مانوس این طایفهٔ بي الف و انس است بصد اضطرار و اضطراب عبور نمودند - و بسیاري غریق آن دریاي خونخوار گشتند - و ازین پیدا است که این قوم بي رای و رویت چه قدر مغلوب باس و مسلوب هراس گشته بودند - خردمند دیده‌ور داند که آنچه بر زبان حقیقت بیان گذشته و اثری ازان در مطاوی وقایع جا بجا نگارش پذیرفته محض صورت است - و آن این است که دریساق بلخ چندین امور ناشایسته روی نمود - اول التماس کردن شاهزاده مراد بخش معاودت خود را از بلخ پیش ازانکه این ملک نوکشوده بضبط درایند - و حصون و ثغور آن استحکام و انسداد یابد - و تهانجات جا بجا بنشیند - و خاطر از حصول انتظام و اتساق بجمعیت گراید - و معاملهٔ نذر محمد خان منقح گردد - و لشکری که بتعاقبش رفته مراجعت نماید - و الوسات و اویماقات چغتائیه که پس از فراوان سال بدیرین آرزوي خویش که فرمان روائی صاحب و ولي نعمت قدیم دران دیار باشد رسیده بودند - و صاحب زاده گریان بهزاران شادماني به تمنی دریافت ملازمت او روي

امید بساحت بلخ آورده بیایند - و عرصهٔ آن مملکت از وجود بي
سود اشرار تا بکار و فجار تیرهٔ روزگار اوزبکان تنگ چشم ظاهر و باطن
و المانان بي ایمان وا پر داخته آید - و رعایا و کشاورزان استمالت
یابند - دوم تعاقب نکردن بهادر خان و اصالت خان نذر محمد خان
را و مراجعت آنها بدون ضبط و ربط حدود شبرغان و اندخود و
چیچکتو و میمنه و بی آنکه خاطر به نشاندن تهانه در هرمکانی
فراهم آرند و جمعی از مردم آن سرزمین را که قابلیت بندگی
عتبهٔ والا داشتند در سلک بندگان درگاه آسمان جاه منسلک سازند
و الوسات و اویماقات آن نواحی را تسلیه و استمالة نمایند - سیوم
شتافتن پادشاهزادهٔ والاتبار محمد اورنگ زیب بهادر از بلخ بصوب
پیش بقصد مالش غنیم - و این اول خطائي بود که ازان
نامدار رفت - چه آن کامگار را دور نبایستي شتافت بل در چار پنج
کروهي توقف بایستي گزید - که هم تردد از لشکر بشهر میسر میشود
و هم احمال و اثقال زاید در شهر مي بود - و بجهت جریده شدن
احتیاج بمعاودت بلخ نمی افتاد - و در نزدیکی شهر منتظر پیکار بایستي
نشست - اگر غنیم جنگ صف میکرد سزای کردار نابکار در کنار
خود مي یافت - و اگر جنگ صف نمیکرد یقین که المانان بی دین
و ایمان که بیشتر لشکر غنیم ایشان اند چون علوفه ندارند و به نهب
و تاراج اموال مسلمین اوقات میگذرانند در ایام معدوده متفرق
میگشتند - و درینصورت امواج قاهره را ازان رو که جریده مي بودند
تعاقب آنها بسي آسان بود - دیگر هنگام قسمت امواج همگي لشکر
بلخ را که بر لشکری که در خدمت پادشاهزادهٔ بختیار رسیده بود

فزوني داشت با بهادر خان تنها همراه نبایستی ساخت - بلکه در میمنه و میسره نیز قسمت بایستی کرد - تا هرکسي غنیم مقابل خود را زده بر میداشت - و چشم زخمي که در جانب سعید خان رسید بروی کار نمي آمد - و پسرانش بقتل نمي رسیدند - خطای دیگر آنکه بعد از معاودت بلخ پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر را زیاده از یک دو روز توقف نبایستی کرد - و یکهفته جمعي که نظر بر اغراض خود داشتند و چشم از حقوق تربیت و نمک خوارگی باز پوشیده بودند کار بند نبایستي شد - وبعد از استماع خبر فرار عبد العزیز خان جریده شده تعاقب او بایستی نمود - برین تقدیر عبد العزیز خان یا ماسور مي گشت و پهلوي سه برادر خود که در درگاه معلی اند می نشست - و یا در دریای جیحون غرق مي شد - و بهمین تکاپوی تمامی ماوراء النهر مفتوح میگردید *

چون گزارش فسحت ممالک محروسه و نگارش مجملي از حقیقت صوبجات و اظهار فراوانی خزانه و ابراز کثرت مواکب فیروزی که از آلاء جسیمهٔ ربانی و نعماء جزیلهٔ سبحاني است تا گزیر مقام بود راقم این نامهٔ مفاخر بتحریر آن پرداخت *

ذکر مملکت روز افزون

طول این مملکت که ازلاهري بندر تا سهلت (سلهت) است قریب دو هزار کروه پادشاهیست - هر کروهي پنجهزار ذراع - و هر ذراعي چهل و دو انگشت متساوي الخلقت - و عرضش که از قلعهٔ بست تا قلعهٔ اوسه است نزدیک هزار و پانصد کروه است - صوبجات این

معظم معمورهٔ عالم بیست و دو است که هریکی چندین سرکار دارد - وهر سرکاری چندین پرگنه - و هر پرگنه فراوان ده متعلق - عدد پرگنات چار هزار وسیصد و پنجاه است - شمار قریات عالم نهان واشکار نیکو داند - از جملهٔ پرگنات صوبهٔ دار الملک دهلی که اکنون بتاسیس قلعهٔ گردون اساسي که بامر عاصر جهان خاقان گیهان بر کنار دریای جون بر افراخته شده و بشاه جهان آباد موسوم است و محتوی است بر دولتخانهٔ والا و دیگر عمارات آسمان گرا و ساعت سعادت آمای نزول معلی دران مغانی فلک فرسا بیست و یکم ربیع الاول سال بیست و یکم جلوس عالم آرا مقرر گشته - چنانچه در جلد سیوم گزارش خواهد یافت - بصوبهٔ دار الخلافهٔ شاه جهان آباد بر زبان روزگار مذکور است - و در صوبهٔ مستقر الخلافهٔ اکبر آباد و صوبهٔ دار السلطنهٔ لاهور چندین پرگنه است که هر یکی ده لک روپیه حاصل دارد برابر خراج تمامی ولایت بدخشان - و از قریات چندین قریه است که حاصل هر کدام بیست هزار روپیه است جمع تمامي ولایت هشت صد و هشتاد کرور دام است - که هشت ارب و هشتاد کرور دام باشد بدین تفصیل *

صوبهٔ دار الخلافهٔ شاه جهان آباد صدکرور دام *

صوبهٔ مستقر الخلافهٔ اکبر آباد نود کرور دام *

صوبهٔ دار السلطنهٔ لاهور نود کرور دام *

صوبهٔ اجمیر شصت کرور دام *

صوبهٔ دولتاباد پنجاه و پنج کرور دام *

صوبهٔ برار پنجاه و پنج کرور دام *

صوبهٔ احمد آباد پنجاه و سه کرور دام *

صوبهٔ بنگاله پنجاه کرور دام *

صوبهٔ آله اباد چهل کرور دام *

صوبهٔ بهار چهل کرور دام *

صوبهٔ مالوه چهل کرور دام *

صوبهٔ خاندیس چهل کرور دام *

صوبهٔ اوده سی کرور دام *

صوبهٔ تلنگانه سی کرور دام *

صوبهٔ ملتان بیست و هشت کرور دام *

صوبهٔ اردیسه بیست کرور دام *

صوبهٔ کابل شانزده کرور دام *

صوبهٔ کشمیر پانزده کرور دام *

صوبهٔ تته هشت کرور دام *

صوبهٔ بلخ هشت کرور دام *

صوبهٔ قندهار شش کرور دام *

صوبهٔ بدخشان چار کرور دام *

ولایت بکلانه دو کرور دام *

جمع تمامی مملکتی که از دیر باز باین دودمان والا شان متعلق است - هنگامی که اعلی حضرت بر اورنگ خلافت جلوس فرمودند هفتصد کرور دام بود - درین مدت بیست سال از فرط رعیت پروری و فزون آبادانی و کثرت معموری ولایت سوای چار صوبهٔ دکن و احمد آباد که بسنوح آفات سماوی و ارضی که از سال

سیوم جلوس مقدس تا آخر سال پنجم دران ولایت عسرت آورد جمعش رو بفزوني ننهاد - بل بحالت اصلی باز نگشت - و لهذا در جمع این چار صوبه تخفیف داده آمد - صد کرور دام دیگر بران افزایش یافت - و مجموع هشتصد کرور دام شد - و جمع ولایاتي که درین عهد میمنت مهد کشایش یافته هشتاد کرور دام است بدین تفصیل - از صوبهٔ دولتاباد که پنجاه و دو کرور دام جمع آنست چنانچه نگاشته آمد - بیست و نه کرور دام جمع محالي است که درین دولت گردون صولت انفتاح پذیرفته - محال باقي پیشتر داخل ممالک محروسه بود - صوبهٔ تلنگانه سي کرور دام - صوبهٔ بلخ هشت کرور دام - صوبهٔ قندهار هفت کرور دام - صوبهٔ بدخشان چار کرور دام - ولایت بگلانه دو کرور دام صوبهٔ دولت آباد و برار و تلنگانه که بنظام الملک تعلق داشت از قدیم باز بولایت دکن شهرت یافته - چون سابقا قلعهٔ دولت آباد با تمامي ولایتش بتصرف درنیامده بود و قلعهٔ احمد نگر از توابع آن مفتوح گشته بنابران صوبهٔ دولت آباد را صوبهٔ احمد نگر می نامیدند - پس ازان که درین دولت ابد مقرون بیشتر محال صوبهٔ دولت آباد با دژ فلک تمثال آن و سي و سه حصن حصین از مضافاتش که همه پر شوامخ جبال واقع شده و برفعت و متانت و دشوار گشائی زبان زد روزگار است و از سال چارم جلوس مقدس تا سال نهم تسخیر پذیرفته بتصرف اولیاي سلطنت جاوید طراز در آمد چنانچه درنخستین جلد بشرح و بسط نگارش یافته حکم شد که آنرا در دفاتر صوبهٔ دولت آباد ثبت می‌نموده باشند - از همگی ولایات

سابق و لاحق صد و بیست کرور دام خالصه مقرری است که موافق دوازده ماه سه کرور روپیه حاصل آنست - محصول باقی برین قیاس باید نمود - پیشتر این قدر خالصه نبود درین عهد ابد پیوند از وسعت مملکت قرار یافته *

شرح خزاین موفوره و ذخایر نامحصوره

خزانهٔ که امروز درین دولت خداداد ابد بنیاد فراهم آمده محاسب وهم و خیال در درک اندازهٔ آن بعجز و قصور معترف است - اگرچه خزانهٔ که حضرت عرش آشیانی در مدت پنجاه و یک سال فرمانروائی و سلطنت راني جمع نموده بودند - و اکثر آنرا حضرت جنت مکاني در سلطنت بیست و دو سال خرچ نمودند - هیچ یکی از سلاطین هندوستان را میسر نشده تا بفرمان روایان دیگر ولایت چه رسد - اما آنچه درین عهد میمنت مهد بمیامن نیت عالم آرا و برکات معدلت گیتی پیرا باوجود فراوان اخراجات عساکر ستاره شمار و مهماني که دران کرورها بخرج رفته و انعامات متکاثره که در هیچ عهدی نصف بل ربع آن نه شده باشد چنانچه از آغاز سریر آرائی پادشاه ابر نوال بحر افضال تا این وقت مبلغ نه کرور و پنجاه لک روپیه از نقد و جنس قریب به نصف نقد و بیش از نصف جنس انعام شده - و بر افراختن عمارات فلک فرسا از مساجد عرش گرا و دولتخانهاي فیض آسا و قلاع چرخ سا و ترتیب باغات دلکشا که زیب افزاي کیهان و زینت افروز جهان است و هندوستان بهشت نشان بآن رونقی

بي اندازه یافته و احداث روضهای فردوس نما و سیر گاههای دلکش و شکار گاههای خوش گرد آمده بمراتب ازان افزون است و حقیقت فزونی جواهر ازانچه در مطاوی سوانح رمضان هشتم سال این دور نگارش پذیرفته بوضوح می پیوندد - و مجملا آنچه در سرکار مقدس از افراد کاملهٔ اقسام زواهر جواهر و زر سرخ و سفید و طلا آلات و نقره آلات جمع شده غالبا بحسب کمیت و کیفیت نزد کل فرمارواپان عالم نباشد - مبلغ دو کرور و پنجاه لک روپیه بر عمارات خرچ شده - یك کرور و ده لک روپیه بر عمارات مستقر الخلافهٔ اکبر آباد - ازانجمله شصت لك روپیه بر مسجد سنگ مرمر که اندرون قلعهٔ مبارک بسان بیت المعمور عبادتگاه قدسیان است و دولتخانهٔ مقدس و دیگر بقاع و باغات - و پنجاه لک روپیه بر روضهٔ منوره که بنای مانند آن بروي زمین دیدهٔ آسمان ندیده - و لختي از شگرفی آن مکان خلد نشان در تضاعیف سوانح سال ششم این دور گذارده آمد - پنجاه لک روپیه بر عمارات دار الخلافهٔ شاه جهان آباد سوای مسجد جامعي که درینولا بانیٔ مبانیٔ دولت و اقبال اساس نهاده - و چگونگي این عمارات و قدر مبالغ خرچ هریکي از مغانیٔ آصمانیٔ آن در نخستین سال دور سیوم گزارش خواهد یافت - و قریب پنجاه لک روپیه بر عمارات و باغات دار السلطنهٔ لاهور - و دوازده لک روپیه بر عمارات کابل از مسجد و دولت خانهٔ معلی و قلعهٔ ارک و قلعهٔ دور شهر - و هشت لک روپیه بر عمارات و متنزهات کشمیر - و هشت لک روپیه بر حصار قندهار و بُست و زمینداور - و دوازده لک روپیه بر عمارات اجمیر و احمدآباد وغیرها *

بیان مواکب کواکب شمار

لشکر علوفه خوار این دولت پایدار سوای جمعی که برای عمل پرگنات با فوجداران و کروریان و عاملان معین اند موافق ضابطهٔ داغ چهارم حصه که شرح آن در طی وقایع نهم سال این دور خجسته نگاشته شد دو لک سوار است - هشت هزار منصب دار - و هفت هزار احدی و برق انداز سوار - و یک لک و هشتاد و پنج هزار سوار دیگر تابینان پادشاهزادهای کامگار و امرای عظام و سایر منصب داران - و چهل هزار پیادهٔ تفنگچی و توپ انداز و گوله انداز و باندارامت - که ازان میان ده هزار در رکاب سعادت میباشند - و سه هزار در صوبجات و قلاع - تنخواه مهین پور خلافت چهل کرور دام است که حاصل آن موافق دوازده ماه صد لک روپیه است - و تنخواه هرکدام دو یمین پور عظمت و سیو مین نتیجهٔ سلطنت بیست و چهار کرور دام که دوازده ماهه شصت لک روپیه میشود - و تنخواه چار مین فرزند دولت دوازده کرور دام - که دوازده ماه سی لک روپیه میشود - و تنخواه سرامد امرای والاشان سعد الله خان و نوئین بلند مکان علی مردان خان امیرالامرا نیز دوازده کروردام است - و تنخواه دیگر امرا و منصب داران بر طبق منصبی که نگاشته آمد بمقایسه واضح میگردد زهی موهبت جلیل سبحانی - و فضل نبیل ربانی - و کرم جزیل یزدانی که مملکتی چنان وسیع و خزانهٔ چنین بی پایان - و لشکری بی کران - و موادمونورهٔ تنعم وکامرانی - و اسباب نا محصورهٔ عشرت

و شادمانی - بجناب سلطنت و حضرت خلافت که روزگار پیشکار و زمانه فرمان بردار آن آستان گیون مکان باد ارزانی گشته - ایزدکار ساز این شوکت و جاه و حشمت و دستگاه - را تا روز نشور در تزاید دارد - لله الحمد که به یمن توجه فرازندهٔ افسر جهان بانی برازندهٔ سریر کامرانی حضرت صاحب قران ثانی نگارش وقایع دور دوم از ادوار جلوس ابد مانوس بهزاران فرخی درسال هزار و پنجاه و هشتم هلالی حسن انجام گرفت * * شعر *

* بسر سبزی شاه گردون سریر *
* به فیروی فرهنگ فرمان پذیر *
* یکی سرو پیراستم درچمن *
* که با یاد او می‌خورد انجمن *

امید که ایزد کارساز بمیامن بندگی و خدمت گذاری این درگاه کام بخشی و کامگاری توفیق نوشتن سوانح ادوار آتیهٔ که چون سلسلهٔ لیالی و ایام - و سررشتهٔ شهور و اعوام - تا قیامت روی انفصام مبیناد کرامت فرماید - بکرمه العظیم - و لطفه العمیم *

اکنون نگارندهٔ محامد خاقانی خاتمهٔ این دور را بتحریر مناصب کواکب سماء خلافت - ازهار حدایق سلطنت - و نوئینان والا مرتبت - و دیگر منصب داران تا پانصدی منصب - و بتنمیق نبذی از احوال مشایخ و علما و حکما و شعرا محلی میگرداند *

مناصب پادشاه زادهاي كامگار و امراى نامدار و ديگر منصبداران تا پانصدى نگارش مي يابد

پادشاه زادهاى بخت بيدار

پادشاه زاده محمد دارا شكوه مهين پور خلافت بيست هزاري بيست هزار سوار ده هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

پادشاه زاده محمد شاه شجاع بهادر دويمين فرزند گيتي خداوند پانزده هزاري - ده هزار سوار هشت هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

پادشاه زاده محمد اورنگ زيب بهادر سيومين خلف اورنگ نشين اقبال پانزده هزاري ده هزار سوار هشت هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

پادشاه زاده مراد بخش چارمين دوحهٔ رياض دولت دوازده هزارى نه هزار سوار *

نوئينان والا مكان

نه هزاري

يمين الدوله آصف خان خانخانان سپه سالار نه هزارى نه هزار سوار دو اسپه سه اسپه - هفدهم شعبان سال پنجم از دور دوم بعالم بقا رحلت نمود *

هفت هزارى

خاندوران بهادر نصرت جنگ هفت هزاري هفت هزار سوار

پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه - ماه جمادي الاولاي سال هشتم از دور دوم بدرجهٔ والای شهادت فایز گردید *

علي مردان خان امیر الامرا هفت هزاری هفت هزار سوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه *

سعید خان بهادر ظفر جنگ هفت هزاری هفت هزار سوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه *

اسلام خان هفت هزاری هفت هزار سوار پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه *

علامي سعد الله خان هفت هزاری هفت هزار سوار *

افضل خان هفت هزاري چار هزار سوار - دو ازدهم رمضان سال دوم از دور دوم برحمت حق پیوست *

شش هزاری

سید خان جهان بارهه شش هزاری شش هزار سوار دو اسپه سه اسپه - بیست و دوم شوال سال نهم از دور دوم داعی حق را لبیک گفت *

اعظم خان شش هزاری شش هزار سوار *

عبد الله خان بهادر فیروز جنگ شش هزاري شش هزار سوار - هفدهم شوال سال هشتم از دور دوم ره گراي سفر آخرت گشت *

صدر الصدور سید جلال بخاری شش هزاری دوهزار سوار بستم ربیع الثانی سال دهم از دور دوم ازین جهان انتقال نمود *

خسرو ولد نذر محمد خان شش هزاری دو هزار سوار *

پنج هزاری

شایسته خان خلف یمین الدوله پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه *

بهادر خان روهیله پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه *

میرزا عیسی ترخان پنجهزاری پنجهزار سوار دو اسپه سه اسپه *

راجه جسونت سنگه ولد راجه گجسنگه پنجهزاري پنج هزار سوار دو هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

رستم خان پنج هزاري پنج هزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

راجه جیسنگه پنجهزاری پنجهزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

قابچ خان پنج هزاری پنجهزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

وزیر خان پنجهزاری پنجهزار سوار هزار سوار دو اسپه سه اسپه - در صوبه داری اکبر اباد ماه جمادی الاولی سال چهارم از دور دوم بساط حیات در نوردید *

راجه گجسنگه پنجهزاری پنجهزار سوار - دوم محرم سال اول از دور دوم پیمانهٔ عمر برامود *

شاه نواز خان صفوی پنجهزاری پنجهزار سوار *

رانا جگت سنگه پنجهزاری پنجهزار سوار *

اعتقاد خان پنج هزاری پنج هزار سوار *

صفدر خان پنج هزاری پنج هزار سوار - ماه صفر سال هشتم از دور دوم سفر گزین عقبی گردید *

راجه بیتهلداس کور پنجهزاری پنج هزار سوار *

سپهدار خان پنجهزاری پنجهزار سوار - ماه ربیع الثانی سال هفتم از دور دوم رخت هستی بر بست *

الله ویردی خان پنجهزاری پنجهزار سوار *

خواص خان پنجهزاری پنجهزار سوار *

مالوجی دکنی پنجهزاری پنجهزار سوار *

جعفر خان پنجهزاری چار هزار سوار *

اصالت خان پنجهزاری چار هزار سوار - بیست و دوم ربیع الاول سال دهم از دور دوم در بلخ ودیعت حیات سپرد *

چهارهزاری

سید شجاعت خان سید جهانگیر بن سید محمود خان بارهه چار هزاری چار هزار سوار دو اسپه سه اسپه - رمضان سال ششم از دور دوم در صوبه داری الهاباد ازین جهان بگذشت *

مکرمت خان چار هزاری چار هزار سوار سه هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

نجابت خان چار هزاری چار هزار سوار *

معتقد خان چار هزاری چار هزار سوار *

سیف خان چار هزاری چار هزار سوار - محرم سال سوم از دور دوم بساط زندگی در پیچید *

مبارز خان روهیله چار هزاری چار هزار سوار - ماه جمادي الثانیه آغاز سال هشتم از دور دوم در گذشت *

خلیل الله خان چار هزاری سه هزار سوار *

فدائي خان چهار هزاری سه هزار سوار - بیست و چهارم جمادي الاولی سال نهم از دور دوم رخت هستي بر بست *

سردار خان چار هزاری سه‌هزار سوار *

شاه بیگ خان چار هزاري سه هزار سوار *

سر افراز خان چار هزاري سه هزار سوار - سال دوم از دور دوم در پتن گجرات در گذشت *

رشید خان انصاري چار هزاري سه هزار سوار *

سرافراز خان دکني چار هزاري سه‌هزار سوار *

راو امر سنگه ولد راجه گجسنگه چار هزاري سه هزار سوار - ماخ جمادي الاولی سال هفتم از دور دوم بجنون و بی ادبی سر بباد فنا داد *

صلابت خان میر بخشی ولد صادق خان چار هزاري دو هزار سوار - در تاریخ مزبور بدست امر سنگه شهید شد - چنانچه در طي وقایع سال مذکور نگاشته آمد *

راجه رایسنگه ولد مهاراجه بهیم سیسودیه چار هزاري دو هزار سوار *

معتمد خان دکنی چار هزاري دو هزار سوار - سال چارم از دور دوم در بنگاله در گذشت *

معتمد خان چار هزاري هزار و دویست‌سوار - بیست و ششم‌شعبان سال سیوم از دور دوم رخت حیات از سپنجي سرا بر بست *

موسوی خان چار هزاري هفتصد و پنجاه سوار - هژدهم صفر سال هفتم از دور دوم ودیعت حیات سپرد *

خواجه طیب جویباري چار هزاري چار صد سوار *

سه هزاری

راجه پهاڑ سنگه پسر راجه نرسنگدیو بندیله سه هزاري سه هزار سوار دو هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

یوسف محمد خان تاشکندي سه هزاري سه هزار سوار دو اسپه سه اسپه - سال دوم از دور دوم در صوبه داري ملتان درگذشت *

قزلباش خان ترکمان سه هزاري سه هزار سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

میر شمس سه هزاري سه هزار سوار *

راو سترسال هادا سه هزاري سه هزار سوار *

مادهو سنگه هادا سه هزاري سه هزار سوار *

پردل خان بریچ سه هزاري سه هزار سوار *

جوهر خان دکنی سه هزاری سه هزار سوار *

سزاوار خان ولد لشکر خان سه هزاري دو هزار و پانصد سوار *

میرزا نوذر صفوي سه هزاري دوهزار و پانصد سوار *

سعادت خان نبیرهٔ زینخان کوکه سه هزاري دو هزار و پانصد سوار *

عزیز الله خان سه هزاري دو هزار و پانصد سوار - سال هفتم از دور دوم در قلعهٔ بست درگذشت *

مهیس داس ولد دلپت راتهور سه هزاري دو هزار و پانصد سوار - نهم صفر سال دهم از دور دوم پیمانهٔ عمر او لبریز گردید *

نظر بهادر خویشگي سه هزاری دوهزار و پانصد سوار *

میر نور الله سه هزاري دو هزار و پانصد سوار . سال دوم از دور دوم در کوچ هاجو سپري گشت *

بهرجي مرزبان بکلانه سه هزاری دو هزار و پانصد سوار - او نیز در سال مذکور بگذشت *

ذو القدر خان ترکمان سه هزاری دوهزار سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

میرزا حسن ولد میرزا رستم صفوی سه هزاری دوهزار سوار *

لهر اسپ خان ولد مهابت خان خانخانان سه هزاری دو هزار سوار *

میرزا خان ولد شاهنواز خان بن عبد الرحیم خانخانان سه هزاری دوهزار سوار *

مغلخان ولد زین خان کوکه سه هزاري دو هزار سوار *

غیرتخان برادر زادهٔ عبد الله خان بهادر فیروز جنگ سه هزاري دوهزار سوار - سال چارم از دور دوم در صوبه داری تته مراحل زندگي در نوردید *

الله یار خان سه هزاری دوهزار سوار *

امیر خان سه هزاری دو هزار سوار - ماه ربیع الاول سال دهم از دور دوم در تته بگذشت *

شاه قلیخان سه هزاري دو هزار سوار - سال چهارم از دور دوم
ره گراي عقبی گشت *

مرتضی خان ولد سید صدر جهان سه هزاری دوهزار سوار *

ظفر خان ولد خواجه ابو الحسن سه هزاری دوهزار سوار *

راجه جگت سنگه ولد راجه باسو سه هزاری دو هزار سوار - ماه
ذي الحجه سال نهم از دور دوم در پشاور سپري گردید *

حسن خان حبشي سه هزاری دوهزار سوار *

کار طلب خان دکنی سه هزاری دوهزار سوار *

اوداجي رام دکني سه هزاري دوهزار سوار *

شیخ فرید ولد قطب الدین خان کوکهٔ حضرت جنت مکانی
سه هزاری هزار و پانصد سوار *

فیروز خان خواجه سرا سه هزاری هزار و پانصد سوار *

پرسوجی بهونسله سه هزاری هزار و پانصد سوار *

جادون رای دکني سه هزاری هزار و پانصد سوار *

حبش خان سه هزاری هزار و پانصد سوار *

منکوجي بنالکر سه هزاری هزار و پانصد سوار *

راوت رای دکنی سه هزاری هزار و پانصد سوار *

سید هژبر خان بارهٔ سه هزاري هزار سوار *

سال اول از دور دوم ره سپر آخرت گردید *

عاقلخان سه هزاري هزار سوار *

دتاجی دکنی سه هزاری هزار سوار *

حکیم مسیح الزمان سه هزاري پانصد سوار *

تقرب خان سه هزاری سه صد سوار *

دو هزار و پانصدی

مرشد قلیخان ترکمان فوجدار مهتر و مهابن دو هزار و پانصدی دو هزار و پانصد سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه - ماه رجب سال اول از دور دوم دران نواحی رخت زندگی بر بست *

احمد خان نیازی دوهزار و پانصدی دوهزار و پانصد سوار *

جان نثار خان دو هزار و پانصدي دو هزار سوار - سال دوم از دور دوم درراه بهکر درگذشت *

صف شکن خان ولد سید یوسف خان رضوی دوهزار وپانصدي دو هزار سوار - سال نهم از دور دوم بساط حیات در پیچید *

عوض خان قاقشال دو هزار و پانصدی دو هزار سوار - سال چارم از دور دوم سپري گشت *

راجه دیبي سنگه ولد راجه بهارته بندیله دو هزار و پانصدي دو هزار سوار *

تربیت خان دو هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار - سال ششم از دور دوم درگذشت *

دلاور خان دکني دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

التفات خان دوهزار و پانصدي هزار سوار *

حیات خان دوهزار و پانصدي هزار سوار *

سرور خان دکنی دو هزار و پانصدی هزار سوار - سال هفتم از دور دوم درگذشت *

دو هزاري

عرب خان دو هزاري دو هزار سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

اوزبك خان دو هزاری دو هزار سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

قزاق خان دو هزاري دو هزار سوار *

باقي خان قلماق دو هزاری دو هزار سوار *

مبارک خان نیازي دو هزاري دو هزار سوار *

محمد زمان طهراني دو هزاري دو هزار سوار *

پرتهیراج راتهور دو هزاری دو هزار سوار *

راجه راجروپ دوهزاری دوهزار سوار *

ذو الفقار خان دو هزاري هزار و پانصد سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

سعادت خان دو هزاري هزار و پانصد سوار *

اخلاص خان دو هزاري هزار و پانصد سوار *

جان سپار خان برادر زادهٔ نقیب خان دو هزاري هزار و پانصد سوار - سال هشتم از دور دوم در مندسور بگذشت *

زاهد خان کوکه دو هزاری هزار و پانصد سوار - بیست و چارم رجب سال نهم از دور دوم پیمانهٔ عمر او برآمود *

اهتمام خان دو هزاري هزار و پانصد سوار - سال دهم از دور دوم در گذشت *

عنایت الله واد میرزا عیسی ترخان دو هزاری هزار و پانصد سوار *

شمشیر خان ترین دوهزاری هزار و پانصد سوار *

رحمت خان فیض الله نام دوهزاري هزار و پانصد سوار - سال اول از دور دوم ودیعت حیات سپرد *

احمد بیگ خان دوهزاري هزار و پانصد سوار *

سبیل سنگه ولد راجه سورجسنگه راتهور در هزاری هزار و پانصد سوار - سال دهم از دور دوم درگذشت *

راو کرن بهورتیه دوهزاري هزار و پانصد سوار *

راجه جیرام بدکوجر - دو هزاري هزار و پانصد سوار *

جلال کاکر دو هزاری هزار و پانصد سوار *

میرزا والی دوهزاري هزار سوار *

صف شکن ولد میرزا حسن صفوي دوهزاري هزار سوار *

زبردست خان دو هزاری هزار سوار *

روپ سنگه نبیرهٔ کشن سنگه راتهور دو هزاری هزار سوار *

رام سنگه ولد کرمسي را تهور دوهزاری هزار سوار *

سید فیروز خویش سید خانجهان بارهه دوهزاری هزارسوار *

سید عالم بارهه دو هزاري هزار سوار *

حاجي منصور دو هزاری هزار سوار - سال دهم از دور دوم رخت هستي بر بست *

عبد الرحیم بیگ اوزبک دوهزاری هزارسوار *

قلچاق خان دو هزاری هزار سوار *

اکرام خان فتحپوری دو هزاری هزار سوار *

کاکرخان دو هزاري هزار سوار *

اخلاص خان دوهزاري هزار سوار سال سیوم از دور دوم درگذشت *

راجه رام داس نروري دو هزاري هزار سوار - او نيز در همين سال درگذشت *

بختيار خان دكني دو هزاري هزار سوار *

شير خان ترين دو هزاري هزار سوار - سال هفتم از دور دوم بساط حيات درنورديد *

سيد عمر دكني دو هزاري هزار سوار *

نرجان حبشي دو هزاري هزار سوار *

پتهوجي دكني دو هزاري هزار سوار *

رنبي راي دكني دو هزاري هزار سوار *

آتش خان دكني دو هزاري هزار سوار *

هاباجي دكني دو هزاري هشت صد سوار *

ديانت خان دو هزاري هفتصد سوار *

خواجهٔ جهان دو هزاري ششصد سوار - سال هفتم از دور دوم ازين جهان بگذشت *

سيادت خان برادر اسلام خان دو هزاري پانصد سوار *

جان نثار خان دو هزاري پانصد سوار *

علاءالملك دو هزاري سه صد سوار *

حقيقت خان دو هزاري سه صد سوار *

بهمنيار ولد يمين الدوله دو هزاري دو صد سوار *

هزار و پانصدي

راي تو درسل هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار دو اسپه سه اسپه *

محمد حسین برادر همت خان هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار هشتصد سوار دو اسپه سه اسپه *

سید عبد الوهاب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار هشت صد سوار دو اسپه سه اسپه - سال نهم از دور دوم درگذشت *

یکه تاز خان هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار پانصد سوار دو اسپه سه اسپه - درسال هشتم از دور دوم بگذشت *

سید محمود ولد خاندوران بهادر نصرت جنگ هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

امان بیگ هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار *

رتن راتهور هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار *

اسفندیار ولد حسن بیگ شیخ عمري هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار - سال ششم از دور دوم سپري گردید *

عبد الرحمن ولد شهباز خان روهیله هزار و پانصدي هزار و پانصدسوار - او نیز درین سال رخت حیات بر بست *

اکبر قلي سلطان کهر هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار - سال هشتم از دور دوم درگذشت *

راول پونجا مرزبان دونکر پور هزار و پانصدي هزار و پانصد سوار *

افتخار خان برادر زادهٔ عبد الله خان بهادر فیروز جنگ هزار و پانصدی هزار و چار صد سوار *

خانه زاد خان ولد سعید خان بهادر ظفر جنگ هزار و پانصدي هزار و دویست سوار - نهم جمادی الاولی سال دهم از دور دوم دز نبرد ارزبکیه که در نواحی آگره شده بود مردانه جان در باخت *

مهراب خان ولد آصف خان جعفر بیگ هزار و پانصدي هزار و
دویست سوار - سال سیوم از دور دوم در گذشت *
مرادداز خان قلماق چیله هزار و پانصدي هزار و دویست سوار - سال
نهم از دور دوم بگذشت *
میرزا مرادکام نبیرهٔ میرزا رستم صفوي هزار و پانصدی هزار سوار *
معتمد خان ولد هاشم خان هزار و پانصدی هزار سوار *
جانباز خان هزار و پانصدی هزار سوار *
افتخار خان ولد احمد بیگ خان هزار و پانصدی هزار سوار - سال
نهم از دور دوم سفر گزین آخرت گشت *
لطف الله ولد سعید خان بهادر ظفر جنگ هزار و پانصدی هزار
سوار - نهم جمادی الاولی سال دهم از دور دوم درجنگ اوزبکان
که نزدیک آقچه شده بدلیري جان فشاني نمود *
محمد صالح ولد میرزا عیسی ترخان هزار و پانصدي هزار سوار *
انروده ولد راجه بیتهلداس هزار و پانصدی هزار سوار *
سیو رام کور هزار و پانصدی هزار سوار *
راوهتي سنگه چندراوت هزار و پانصدي هزار سوار - سال هفتم از دور
دوم در دکن سپری گردید *
راو رویسنگه چنداراوت هزار وپانصدي هزار سوار *
بهیم راتهور هزار و پانصدی هزار سوار - در سال هشتم از دور
دوم بگذشت *
مراد قلي سلطان کبهر هزار و پانصدی هزار سوار *
دولت خان قیام خاني هزار و پانصدي هزار سوار *

دولت‌مند پسر بهرجی مرزبان بکلانه هزار و پانصدی هزار سوار *
سکندر دوتانی هزار و پانصدی هزار سوار - سال پنجم از دور
دوم درگذشت *
هریسنگه برادر خرد راجه مورجسنگه راتهور هزار و پانصدی
نهصد سوار - بیست و سیوم صفر سال هفتم از دور دوم پیمانهٔ
عمر او بر آمود *
الله قلي خان ولد یلنگتوش هزار و پانصدی هشتصد سوار *
چندر من بندیله هزار و پانصدی هشتصد سوار *
ولی محلدار خان دکني هزار و پانصدی هشتصد سوار *
ملتفت خان ولد اعظم خان هزار و پانصدی هفت صد و
پنجاه سوار *
حسام الدین خان هزار و پانصدي ششصد سوار *
آقا افضل هزار و پانصدی ششصد سوار *
سیام سنگه ولد کرمسي راتهور هزار و پانصدی ششصد سوار *
سنکرام زمیندار کنور هزار و پانصدی ششصد سوار - سال پنجم
از دور دوم درگذشت *
علاول ترین هزار و پانصدی ششصد سوار *
رایبا برادر جادون رای دکنی هزار و پانصدی شش صد سوار *
خدمت خان خواجه سرا هزار و پانصدی پانصد سوار - سال
چهارم از دور دوم بساط هستي در نوردید *
میرزا سلطان نبیرهٔ میرزا مظفر صفوی هزار و پانصدی پانصد سوار *
جمال خان نوحانی هزار و پانصدی پانصد سوار *

خوشحال بیگ کاشغری هزار و پانصدي پانصد سوار *

نوازش خان ولد میر میران یزدي هزار و پانصدي پانصد سوار *

سجان سنگه سیسودیه هزار و پانصدي پانصد سوار *

میرزا محمد ولد میر بدیع مشهدی هزار و پانصدي چار صد سوار *

فیض الله ولد زاهد خان کوکه هزار و پانصدي چار صد سوار *

مرحمت خان ولد صادق خان هزار و پانصدي چار صد سوار-
سال دهم از دور دوم رخت زندگی بر بست *

حکیم حاذق ولد حکیم همام گیلاني هزار و پانصدي سه صد سوار *

میر عبد الکریم هزار و پانصدي دو صد سوار *

هزاری

آگاه خان خواجه سرا هزاری هزار سوار دو اسپه سه اسپه *

سید محمد ولد خاندوران بهادر نصرت جنگ هزاري هزار سوار *

کرم الله ولد علیمردان بهادر هزاري هزار سوار *

سلطان یار ولد همت خان معروف بالله یار هزاري هزار سوار *

لطف الله ولد لشکر خان هزاري هزار سوار - سال پنجم از دور
دوم در گذشت *

سید اسد الله بخاري هزاري هزار سوار *

هادي داد برادر رشید خان انصاری هزاری هزار سوار *

کنور رام سنگه ولد راجه جیسنگه کچهواهه هزاری هزار سوار *

گوپال سنگه ولد راجه منروپ کچهواهه هزاري هزار سوار *

راجه بدنسنگه بهدوریه هزاری هزار سوار *

راول سرسي زمیندار بانسواله هزاری هزار سوار *

پرتاب چرده هزاری هزار سوار *

بهرام خان ولد جهانگیر قلی خان هزاري نهصد سوار - سال هشتم از دور دوم در گذشت *

سید سیخن بارهه هزاری نهصد سوار *

شمس الدین ولد نظر بهادر خویشگي هزاری نهصد سوار *

شادمان پکهلیوال هزاری نهصد سوار *

عبد الله ولدسعید خان بهادر ظفر جنگ هزاری هشتصد سوار *

خلیل بیگ هزاري هشتصد سوار *

سید حسن مساعد هزاري هشتصد سوار *

گردهر داس کور هزاري هشتصد سوار *

قباد بیگ اوز بگ هزاري هشتصد سوار *

عثمان خان عموي بهادر خان روهیله هزاري هشتصد سوار *

جبار قلی ککهر هزاری هشتصد سوار *

رحمان یار برادر الله یار خان هزاري هفتصد و پنجاه سوار *

دلدوست ولد سرافراز خان هزاری هفتصد سوار *

صفی قلی ترکمان هزاري هفتصد سوار *

محمد شریف خویش باقر خان نجم ثانی هزاري هفتصد سوار - در سال دوم از دور دوم بگذشت *

سید دلیرخان هزاري هفتصد سوار - سال چهارم از دور دوم شهید شد *

رایسنگه نبیرهٔ راجه گجسنگه راتهور هزاری هفتصد سوار *

ارجن ولد راجه بیتهلداس هزاري هفتصد سوار *

رایسنگه جهالا هزاری هفتصد سوار *

نصیب سرانی قدیمی هزاری هفتصد سوار - سال هشتم از دور دوم در گذشت *

سید دیندار خان هزاری ششصد و پنجاه سوار - سال نهم از دور دوم ره گرای سفر آخرت گشت *

سید شهاب ولد سید غیرت خان هزاری ششصد سوار *

شجاع ولد معصوم خان کابلی هزاری ششصد سوار - سال دوم از دور دوم بساط حیات بعالم بقا کشید *

عبد الرحمن ترنابی هزاری ششصد سوار - در سال اول از دور دوم رخت هستی بر بست *

قلعدار خان چیله هزاری ششصد سوار - سال سیوم از دور دوم در گذشت *

سید محمد ولد سید افضل بارهه هزاری ششصد سوار *

اردشیر نبیرهٔ احمد بیگ خان هزاری ششصد سوار - سال هشتم از دور دوم سپری گشت *

راجه امر سنگه نروری هزاری ششصد سوار *

مهیس داس راتهور هزاری ششصد سوار *

راجسنگه ولد کهیوان راتهور هزاری ششصد سوار - سال چهارم از دور دوم در گذشت *

اختیار ولد مبارز خان روهیله هزاری ششصد سوار - او نیز درین سال در گذشت *

بهگوانداس ولد راجه نرسنگدیو بندیله هزاری ششصد سوار - سال سیوم از دور دوم بدست راجپوتی کشته شد *

کشن سنگه بهدوریه هزاری ششصد سوار - سال هفتم از دور دوم سپری گردید *

محبت غلزی هزاری ششصد سوار - سال چهارم از دور دوم در گذشت *

سید مظفر ولد سید شجاعت خان بارهه هزاری پانصد سوار *

خواجه برخوردار داماد مهابت خان خانخانان هزاری پانصد سوار *

میر خان هزاری پانصد سوار - سلخ جمادی الاولی سال هفتم از دور دوم شهید شد *

خنجر خان خویش قلیچ خان هزاری پانصد سوار *

محمد هاشم کاشغری هزاری پانصد سوار *

همت خان کابلی هزاری پانصد سوار - سال هفتم از دور دوم درگذشت *

طاهر خان هزاری پانصد سوار *

حسین بیگ هزاری پانصد سوار *

میر خلیل ولد اعظم خان هزاری پانصد سوار *

حاجی محمد یار اوزبک هزاری پانصد سوار *

محمد علی کامرانی هزاری پانصد سوار *

سید خادم بازه هزاری پانصد سوار - رمضان سال نهم از دور دوم درگذشت *

سید نورالعیان ولد سید سیف خان بارهه هزاری پانصد سوار *

رای تلوکچند کچهواهه هزاری پانصد سوار *

احداد مهمند هزاری پانصد سوار *

بهوجراج دکنی هزاری پانصد سوار *

نورالدوله ولد مرتضی خان انجو هزاری چار صد سوار - سال دهم از دور دوم شهید شد *

نورالحسن هزاری چار صد سوار *

سلطان نظر برادر خرد سیف خان هزاري چار صد سوار *

لطیف خان نقشبندی هزاري چار صد سوار - سال هشتم از دور دوم در گذشت *

ترکتاز خان هزاری چار صد سوار - سال دهم از دور دوم ازین جهان رخت بربست *

باقي بیگ که بخدمت مهین پور خلافت می پردازد هزاری چار صد سوار *

سید مقبول عالم هزاري چار صد سوار *

شفیع الله برلاس هزاري چار صد سوار *

راجه کورمین زمیندار کشتوار هزاری چار صد سوار *

راجه پرتهی چند زمیندار چنبه هزاری چار صد سوار *

آدم خان تبتی هزاری چار صد سوار *

شافی ولد سیف خان هزاری سه صد و پنجاه سوار - سال دهم از دور دوم در گذشت *

یحیی ولد خان مزبور هزاری سه صد سوار *

سید شیر زمان ولد سید خانجهان بارهه هزاری دوصد و پنجاه سوار *

سید منور دیگر پسر سید خانجهان هزاری دو صد و پنجاه سوار *

فراست خان خواجه سرا هزاري دوصد و پنجاه سوار *

رای کامي داس هزاری دو صد و پنجاه سوار *

سید علی ولد سید جلال بخاری هزاری دویست سوار *

محمد اشرف ولد اسلام خان هزاری دویست سوار *

محمد صفی دیگر پسر اسلام خان هزاری دو یست سوار *

مبارک رو ولد سیف خان هزاری دو یست سوار *

میر برکه هزاری دو یست سوار - سال ششم از دور دوم ره گرای آخرت گردید *

خواجه عبد الوهاب ده بیدی هزاری دو یست سوار *

رحمت خان هزاری دو یست سوار *

حکیم خوشحال ولد حکیم همام هزاری دو صد سوار - سال چهارم از دور دوم در گذشت *

امانت خان برادر افضل خان هزاری دو صد سوار - سال هشتم از دور دوم ودیعت حیات سپرد *

فدائی خان معروف بظریف هزاری دو صد سوار - سال چارم از دور دوم بگذشت *

یکدلخان خواجه سرا هزاری دو صد سوار - سال سیوم از دور دوم سپری گردید *

رای رایان هزاری صد و پنجاه سوار *

رای بهار همل هزاری صد و پنجاه سوار *

سید هدایت الله قادری هزاری صد سوار *

قاضی محمد اسلم هزاری صد سوار *

میرک شیخ هروی هزاری صد سوار *

حکیم سومنا هزاری صد سوار *

معز الملک هزاری صد سوار *

نهصدی

راجه مانسنگه گوالیاری نهصدی هشتصد و پنجاه سوار *

موئی بهادر نهصدی هشتصد سوار *

جعفر قدیمی نهصدی هفتصد و پنجاه سوار *

جگرام کچهواهه نهصدی ششصد سوار *

خواجه عبد الهادی ولد مغفر خان نهصدی ششصد سوار *

خواجه عنایت الله نهصدی پانصد سوار *

جلال برادر بهادر خان روهیله نهصدی پانصد سوار *

شمشیر ولد شیر خان تونور نهصدی پانصد سوار - سال ششم از دور دوم درگذشت *

علی قلی برادر ترکمان خان نهصدی چار صد و پنجاه سوار - در سال پنجم از دور دوم بگذشت *

عادل ولد قاسم خان میر بحر نهصدی چار صد سوار - سال سیوم ازین دور ره گزین عقبی گشت *

سلطان حسین ولد اصالت خان نهصدی سه صد سوار *

اسد الله ولد شیر خواجه نهصدی سه صد سوار *

محمد تقی تفرشی نهصدی سه صد سوار - سال پنجم ازین دور درگذشت *

محمد زمان ولد حاکم خان نهصدی دو صد و هفتاد سوار *

دانا دل ولد شاه نواز خان بن عبد الرحیم خانخانان نهصدی دو صد و پنجاه سوار *

عنایت خان ولد سلاح خان نهصدی دو صد و پنجاه سوار در سال هشتم ازین دور بگذشت *

جعفر ولد الله ویردیخان نهصدی دو صد سوار *

خواجه عبد الخالق داماد نذر محمد خان نهصدی صد و پنجاه سوار *

شیخ عبد الکریم تهانیسری نهصدی صد و پنجاه سوار *

محمد شریف ولد اسلام خان نهصدی صد و پنجاه سوار *

فتح ضیا نبیرهٔ حکیم ابوالفتح نهصدی صد و پنجاه سوار *

نامدار ولد جعفر خان نهصدی صد سوار *

حکیم فتح الله نهصدی پنجاه سوار *

هشتصدی

سید لطف علی بهکری هشتصدی هشتصد سوار *

سید حسن خویش سید ولیر خان هشتصدی هشتصد سوار *

مجاهد جالوری هشتصدی هشتصد سوار *

برسنگه داس ولد راجه دوارکاداس هشتصدی هشتصد سوار *

قطب الدین ولد نظر بهادر خویشگی هشتصدی هشتصد سوار *

کرپا رام کور هشتصدی هفتصد و پنجاه سوار *

سید بهکر برادر زادهٔ مرتضی خان بخاری هشتصدی شش صد و پنجاه سوار *

ابو البقا ولد شریفخان هشتصدی ششصد سوار *

سید صادق قدیمی هشتصدی ششصد سوار *

اوگرسین کچهواه هشتصدی ششصد سوار *

سیف الله عرب هشتصدي پانصد سوار *

بهادر بابی هشتصدي پانصد سوار *

خضر سلطان کبهر هشتصدي پانصد سوار - سال هشتم از دور دوم در گذشت *

لکهمی سین چوهان هشتصدي پانصد سوار - در سال چهارم ازین دور سپري گشت *

سید باقر ولد سید حامد بخاري هشتصدی چار صد سوار *

محمد علی خان خویش قلیچ خان هشتصدی چارصد سوار *

غضنفر ولد الله ویردیخان هشتصدی چارصد سوار *

نیاز خان ولد شهباز خان کنبو هشتصدي چار صد سوار *

سید عبد الماجد امروهه هشتصدي چار صد سوار - سال دوم از دور دوم در گذشت *

آئي محمد تاشکندی هشتصدی چار صد سوار *

شمس الدین ولد مختار خان هشتصدي چار صد سوار *

گور دهن راتهور هشتصدی چار صد سوار *

اندر سال هادا هشتصدی چار صد سوار *

تاج سروانی هشتصدی چارصد سوار - در سال دوم ازین دور سپري گشت *

ناهر سولنگهی هشتصدی چار صد سوار *

میر اسحق ولد اعظم خان هشتصدی سه صد سوار *

محسن ولد حاجی منصور هشتصدي سه صد سوار *

بهادر بیگ ولد بیرم ترکمان هشتصدی سه صد سوار - در سال

نهم ازین دور بگذشت •

حسن خان برادر خدمتگار خان هشتصدی سه صد سوار - او نیز درین سال در گذشت •

عجب سنگه ولد ستر سال کچهواهه هشتصدی سه صد سوار •

رانا جوده زمیندار امرکوت هشتصدي سه صد سوار - در سال ششم ازین دور بگذشت •

سعد الله ولد سعید خان بهادر ظفر جنگ هشتصدی دو صدسوار •

میر فاضل مخدوم زاده هشتصدي دو صد سوار - در سال هفتم ازین دور سپری گردید •

شیخ موسی گیلانی هشتصدی دو صد سوار •

خواجه رحمت‌الله هشتصدی دو صد سوار •

عبد الرزاق ولد امیر خان هشتصدی دو صد سوار •

صالح اشهری هشتصدی دو صد سوار - در سال دهم ازین دور بگذشت •

رای مکند داس هشتصدی دو صد سوار •

بی بدل خان گیلانی هشتصدی صد سوار •

عقیدت خان هشتصدی پنجاه سوار - سال دوم ازین دور رخت هستی بر بست •

هفتصدی

سید سالار بارهه هفتصدی هفتصد سوار دو اسپه سه اسپه •

مظفر سروانی هفتصدی هفتصد سوار •

امام قلی ترکمان هفتصدي ششصد و پنجاه سوار *

راجه بهروز ولد راجه روز افزون هفتصدی پانصد و پنجاه سوار *

سید چاون ایرجی هفتصدی پانصد سوار *

سید صدر خان هفتصدي پانصد سوار *

نصر الله عرب هفتصدی پانصد سواز - سال دوم ازین دور در گذشت *

بهوجراج کچهواهه هفتصدی پانصد سوار *

چندر بهان نروکا هفتصدی پانصد سوار *

راوت دیالداس جهالا هفتصدی پانصد سوار *

چتر بهوج چوهان هفتصدی پانصد سوار *

سید شاه علي ولد سید سیدا هفتصدی چار صد و پنجاه سوار *

سید باقر ولد مصطفی خان بخاری هفتصدي چارصد سوار *

بهاؤ نوحالی هفتصدی چار صد سوار *

بابوی خویشگی هفتصدي چار صد سوار - در سال هفتم ازین دور بگذشت *

جگناته راتهور هفتصدي چار صد سوار - در سال سیوم ازین دور بساط زندگی در نوردید *

سنکرام کچهواهه هفتصدی چار صد سوار *

متهرا داس کچهواهه هفتصدی چار صد سوار *

راجه اودیبهان هفتصدي چار صد سوار *

کریمداد قاقشال هفتصدي سه صد و پنجاه سوار *

سید عالم هفتصدی سه صد و پنجاه سوار *

اسحق بیگ برادر یادگار حسین خان هفتصدی سه‌صد سوار *
گرشاسپ ولد مهابت خان خانخانان هفتصدی سه صد سوار *
یادگار ارلات هفتصدی سه صد سوار *
توك بیك كاشغری هفتصدی سه صد سوار *
عبد الوهاب خویش لشكر خان هفتصدی سه صد سوار *
جلال الدین محمود دروازی هفتصدی سه صد سوار *
محمد طاهر خویش شهاب الدین احمد خان هفتصدی سه صد سوار - در سال دهم ازین دور درگذشت *
محمد بیگ اباكش هفتصدی سه صد سوار *
نصیر الدین محمود هفتصدی سه صد سوار - سال چهارم ازین دور درگذشت *
محمد سعید پسر خواندهٔ مرتضی خان بخاری هفتصدی سه صد سوار *
نیكنام عم بهادر خان روهیله هفتصدی سه‌صد سوار *
سعید سروانی هفتصدی سه صد سوار - درسال هفتم از دور مزبور بگذشت *
نراین داس سیسودیه هفتصدی سه صد سوار *
صمصام الدوله هفتصدی دو صد و پنجاه سوار *
سید بهادر ولد لطف علی بكهری هفتصدی دوصد و پنجاه سوار *
مرشد قلی هفتصدی دو صد و پنجاه سوار *
شاه علی هفتصدی دو صد سوار *
محمد مراد سلدوز هفتصدی دو صد سوار *

سید میرزای سبزواری هفتصدی دو صد سوار *

جمال خان قراول هفتصدی دو صد سوار - سال ششم از دور مذکور در گذشت *

مظفر حسین ولد میر ابو المعالی هفتصدی دو صد سوار *

عنایت الله نبیرهٔ خواجه ابو الحسن هفتصدی صد و پنجاه سوار *

خواجه عبد الرحمن ولد عبد العزیز خان نقشبندی هفتصدی صد و پنجاه سوار *

یزدانی ولد مخلص خان هفتصدی صد و پنجاه سوار *

سید عبد الله نبیرهٔ سید مرتضی خان بن سید صدر جهان هفتصدی صد و پنجاه سوار *

یوسف آقا هفتصدی صد و پنجاه سوار *

بهرام ولد صادق خان هفتصدی صد و سی سوار *

عارف ولد تاتار خان سفرچی هفتصدی صد سوار - در سال ششم ازین دور گذشت *

میر محمود صفاهانی هفتصدی صد سوار *

شیر خواجه داماد سعید خان بهادر ظفر جنگ هفتصدی صد سوار *

مهدی خواجه اسمعیل اتائی هفتصدی صد سوار *

کفایت خان هفتصدی صد سوار *

کاظم خویش وزیر الملک هفتصدی صد سوار *

روز بهان خواجه سرا هفتصدی صد سوار *

رای سبها چند هفتصدی صد سوار *

مشکي بیگ ولد تاتار خان سفرچي هفتصدی هشتاد سوار *

ابوالقاسم ولد سیفخان هفتصدی شصت سوار *

رشیدای قزوینی هفتصدی شصت سوار *

میر محمد امین هفتصدی سی سوار *

ششصدی

محمد شاه یکه ششصدی ششصد سوار *

محمد شریف تولکچی ششصدی ششصد سوار *

اسفندیار ولد همت خان معروف بالله یار ششصدی شش صد سوار *

پرتاب سنگه چوهان ششصدی پانصد سوار *

محمد شریف قدیمی ششصدی چار صد و بیست سوار *

سید عبد الله بارهه ششصدی چار صد سوار - سال دوم ازین دور درگذشت *

محمد امین ولد شاه قلي خان ششصدی چار صد سوار *

محمد جعفر ولد میر حاج ششصدی چار صد سوار *

خوشحال پسر خواندهٔ میرزا رستم صفوی ششصدی چارصد سوار *

عبد الغفور ولد عرب خان ششصدی چار صد سوار - سال اول از دور مزبور درگذشت *

اوگرسین ولد ستر سال کچهواهه ششصدی چار صد سوار - او نیز درین سال سپري گشت *

بیم چند نبیرهٔ رای منوهر ششصدی چار صد سوار *

روح الله ولد یوسف محمد خان تاشکندی ششصدی سه صد و پنجاه سوار *

جعفر بلوچ ششصدی سه صد سوار - سال هفتم ازدور مذکور در گذشت *

سید سلیمان ولد سید قاسم بارهه ششصدی نهه صد سوار *

باگهه ولد شیر خان تونور ششصدی سه صد سوار *

سرمست ولد اعتماد رای بدکوجر ششصدی سه صد سوار *

ماه یار ولد الله یار خان ششصدی سه صد سوار *

درویش بیگ قاقشال ششصدی سه صد سوار *

نذر بیگ سلدوز ششصدی سه صد سوار *

محمد یوسف ششصدی سه صد سوار *

سید قطب ولد شجاعت خان ششصدی دو صد و پنجاه سوار - در سال پنجم ازین دور بگذشت *

احمد بیگ داماد باقر خان نجم ثانی ششصدی دو صد و پنجاه سوار *

پهلوان درویش سرخ ششصدی دو صد سوار *

جلال الدین محمود نواسهٔ مخدوم الملک ششصدی صد و هشتاد سوار *

هوشدار ولد ملتفت خان ششصدی صد و پنجاه سوار *

حسین بیگ اباکش ششصدی صد و بیست سوار *

خواجه حسن ده بیدی ششصدی صد سوار *

خواجه محمد شریف ده بیدی ششصدی صد سوار *

خواجه قاسم حصاری ششصدی صد سوار *

پانصدی

اسد الله ولد رحمت خان معروف بفیض الله پانصدی پانصد سوار *

حسین قلی آغر پانصدی پانصد سوار *

شرفجان بیگ ترکمان پانصدی پانصد سوار *

قاسم علي پانصدی پانصد سوار *

راجه کشن سنگه تونور پانصدي پانصد سوار *

چتر بهوج سونکرا پانصدی پانصد سوار *

سید عبد الصمد مانکپوری پانصدی چار صد و پنجاه سوار *

عبد الرسول ولد عبد الله خان بهادر پانصدي چار صد سوار *

قرامان ولد ذو الفقار خان پانصدی چار صد سوار *

محمد زمان ارلات پانصدی چار صد سوار *

بهادر کنبو پانصدی چار صد سوار *

راجه جگمن جادون پانصدی چار صد سوار *

میر مراد ولد میر موسی پانصدی سه‌صد و پنجاه سوار *

سید اختیار الدین پانصدی سه صد و چهل سوار *

میر احمد ولد سادات خان رضوی پانصدی سه صد سوار *

میر کلان پانصدی سه صدسوار *

میر علی ولد میر موسی پانصدی سه صد سوار *

سید راجی مانکپوری پانصدی سه صد سوار *

مقصود بیگ علي دانشمندی پانصدی سه صد سوار *

میر لطف الله شیرازي پانصدی سه صد سوار *

یوسف خویش محمد خان نیازی پانصدی سه صد سوار *

حبیب کرانی پانصدی سه صد سوار *

علي اکبر سوداگر پانصدی سه صد سوار *

همیر سنگه سیسودیه پانصدی سه صد سوار *

بلو چوهان پانصدی سه صد سوار *

ذوالقرنین ارمنی پانصدی سه صد سوار *

ابوالمعالي ولد میرزا والی پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

الله دوست کاشغری پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

حسن علی ولد الله ویردیخان پانصدي دو صد و پنجاه سوار *

میر ابالیل عرب پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

حاجی بیگ برلاس پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

پلنگ حمله پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

سید امجد پانصدی دو صد وپنجاه سوار *

شتاب خان ولد ملک علی پانصدی دو صد و پنجاه سوار- سال چارم ازین دور درگذشت *

سید علی برادر زادهٔ سید خانجهان بارهه پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

گوبند داس راتهور پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

جسونت برادر مهیس داس راتهور پانصدی دو صد پنجاه سوار *

هر کدام پرتهي سنگه وکشن سنگه نبیرهای راجه مانسنگه کچهواهه پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

سکت سنگه چوهان پانصدی دو صد و پنجاه سوار *

بسوتن نبیرهٔ شیخ ابو الفضل پانصدی دو صد و پنجاه سوار- در سال پنجم ا دور مزبور سپری گردید *

میرمقتدای غزنوی پانصدی دو صد و بیست سوار - در سال دهم ازین دور بگذشت *

نعیم بیگ ولد اخلاص خان معروف به حسین بیگ پانصدي

دو صد و بیست سوار- سال پنجم ازین دور بگذشت *

نجف علی ولد قزلباش خان پانصدی دو صد سوار *

یعقوب بیگ منقط پانصدی دو صد سوار- سال چارم ازین دور رخت هستي بربست *

بینیداس ولد راجه برسنگدیو بندیله پانصدی دوصد سوار- سال سیوم از دور مذکور بدست راجپوتی کشته شد *

جمال بنگشی پانصدی دو صد سوار- سال هفتم ازین دوربگذشت *

عبد المومن پانصدی دو صد سوار- سال هفتم از دور مسطور بگذشت *

میر فتاح صفاهانی پانصدي دو صد سوار *

دریاي افغان پانصدی دو صد سوار -سال هشتم ازین دوردرگذشت *

ملک امان پانصدی دو صد سوار- سال نهم از دور مذکور رو سپر آخرت گشت *

قباد ولد شجاع کابلي پانصدی دو صد سوار *

شاد علی پانصدی دو صد سوار *

صالح بیگ جلایر پانصدی دو صد سوار - در سال هفتم ازین دور بگذشت *

میر اعظم کاشغری پانصدی دو صد سوار- سال دهم از دور مذکور در گذشت *

ایرج ولد قزلباش خان پانصدی دو صد سوار *

فرهاد بلوچ پانصدی دو صد سوار *

داراب ولد آقا افضل پانصدی دو صد سوار *

سید نجابت ولد سید شجاعت خان باره پانصدی دو صد سوار *

عبد النبی ولد خان دوران پانصدی دو صد سوار *

ابوالبقا ولد قاضی خان پانصدی دو صد سوار *

فتح الله برلاس پانصدی دو صد سوار *

جواهر خان پانصدی دو صد سوار *

عبد الله ولد حاجی منصور پانصدی دو صد سوار *

دلیر همت ولد مهابت خان خانخانان پانصدی دو صد سوار *

طغرل ارسلان برادر زادهٔ قلیچ خان پانصدی دو صد سوار *

ابراهیم حسین ترکمان پانصدی دو صد سوار *

عنایت برادر بهادر روهیله پانصدی دو صد سوار *

اوگرسین نبیرهٔ راجه مانسنگه کچهواهه پانصدی دو صد سوار *

مانسنگه ولد راجه بکرماجیت پانصدی دو صد سوار *

منوهر داس برادر بیتهلداس پانصدی دو صد سوار *

کنهی ولد بلبهدر سکهاوت پانصدی دو صد سوار *

امیر بیگ ولد شاه بیگ خان پانصدی یکصد و هفتاد سوار *

خدا درست ولد سردار خان پانصدی یکصد و پنجاه سوار *

علی بیگ زیک پانصدی صد و پنجاه سوار *

میر جمال الدین پانصدی صد و پنجاه سوار *

مظفر ولد باقر هروی پانصدی صد و پنجاه سوار *

حسن سعید پانصدی صد و پنجاه سوار *

مطلب ولد معتمد خان پانصدی صد و پنجاه سوار *

میر قاسم سمنانی پانصدی صد و پنجاه سوار *

یار بیگ جاسی پانصدی صد و پنجاه سوار *

فتح الله ولد سعید خان بهادر ظفرجنگ پانصدي صد و بیست و پنج سوار *

محمد رشید پانصدي صد و پانزده سوار - در سال دوم ازین دور بگذشت *

سخی برادر زادهٔ ندائي خان پانصدي صد و ده سوار *

میر نعمت الله ولد میر ظهیر الدین یزدي پانصدی صدسوار *

سید ولد موسویخان پانصدی صد سوار *

بدیع الزمان ولد آقا ملا پانصدی صد سوار *

سید بهادر ولد سیدسلابتخوان پانصدی صد سوار *

سید خضر ولد سادات خان پانصدی صد سوار *

شیخ معظم ولد اسلام خان پانصدي صد سوار *

بهادر بیگ عرب پانصدی صد سوار *

شیرافگن ولد شیرزاد پانصدي صد سوار *

عطاء الله خوافي پانصدی صد سوار *

عمر ترین پانصدی صد سوار *

محمد حسین تیراهي پانصدی صد سوار *

یعقوب بیگ ولد شاه بیگ خان پانصدی صد سوار - سال نهم ازین دور بگذشت *

محمد مراد ولد صلابت خان پانصدی صد سوار *

غازی بیگ پانصدی صد سوار *

درستکام ولد معتمد خان پانصدی صد سوار *

ارسلان بیگ بلوچ پانصدي صد سوار *

عسکري ولد آصفخان جعفر بیگ پانصدي صد سوار *

میرک حسین خوافي پانصدي صد سوار *

قاضي نظاما پانصدي صد سوار *

اسمعیل بیگ زیك پانصدی صد سوار *

سید شهاب بارهه پانصدی صد سوار *

کیسری سنگه راتهور پانصدی صد سوار *

میر صالح قراول بیگی پانصدی هشتاد سوار *

محسن صفاهاني پانصدي هشتاد سوار *

شیخ معین الدین راجگری پانصدی هشتاد سوار *

محمد صالح خوافی پانصدی هفتاد سوار *

میر صالح خوشنویس پانصدی شست سوار *

عسکري بخشی احدیان پانصدی شست سوار *

فتح الله ولد نصر الله پانصدی پنجاه سوار *

خواجه نور الله ولد خواجه عبد الغفار دهبیدی پانصدی پنجاه سوار *

سنائی بیگ شاملو پانصدی پنجاه سوار *

گذارش مجملي از احوال مشايخ و غيرهم و آن مشتمل است بر طبقات چار گانه

طبقهٔ مشايخ كبار

آغاز دران به نتيجهٔ دودمان رسالت كه تقديم آن بر ديگر اصحاب طهارت و ارباب تقى لازم و متحتم امت نموده مى آيد *

نقاوهٔ خاندان نبوت سيد جعفر نخستين خلف صدرالصدور سيد جلال بخاري كه به اندوختن فضايل و آگهى بر مصطلحات طايفهٔ سنيهٔ صوفيه و حفظ احوال ايزد پرستان باستانى خصوصا اسلاف عظام خويش موصوف امت و بتوفيق ايزدي و يمن عنايات خاقان حق شناس در احمد آباد گجرات بر سجادهٔ نياكان كرام خود نشسته برياضت و طاعت ميگذراند و به جمعيت تمام بدعاء فزونى عمر و دولت پاد شاه درويش نواز رطب اللسان امت او در اقتناء علوم متداوله و افادهٔ آن بطلبه بر ولد و جد خود مزيت دارد *

سید جلال آراستگی صوری و معنوی و طرز دانی و رنگینی و شایستگی ندیمی خواقین عظیم الشان بیشتر داشت چنانچه مکرر بر قدسی لسان رفته که او سزاوار مصاحبت مابود و لهذا اورا به انواع مراحم و عواطف پادشاهی سرافراز ساخته بخدمت جلیل القدر صدارت کل و منصب عالی بر نواخته بودند عقده کشای غوامض اسرار معرفت *

ملا شاه بدخشی کهدر نزهت آباد کشمیربه ایزد پرستی مشغول است و احوال غرفان مالش در خاتمهٔ جلد اول این نامهٔ مفاخر گذارش یافته شناسای رموز حقیقت *

ملا خواجه که بفروغ ریاضایات و انوارمجاهدات بودی معرفت پیموده درکمال ازادی در دار السلطنهٔ لاهور بسرمی برد و احوال آن ره نورد تجرد در اواخر نخستین جلد به تفصیل مرقوم گشته ناهج مناهج اطلاق شیخ *

ابو المعالی که چگونگی احوال او نیز در جلد اول این کتاب میمنت نصاب نگارش پذیرفته *

طبقهٔ علما

علامة الوری فهامة العصر سعد الله خان باستیفاء فنون علوم معقوله و منقوله و استقصاء صنوف دانش و حفظ قرآن مجید وجودت قریحت و اضاءت ذهن و اصابت فکر و فرط معلومات و فصاحت زبان و حسن تقریر قصب السبق از دانشوران روزگار ربوده و بمیامن انظار خاقانی و برکات توجهات جهانبانی

به مناصب عالیه فایز گشته بنائیه والای وزارت کل رسیده است وشرح احوال آن عالي مرتبت و ارتقا بمراتب دولت در طی وقایع سال چهارم از دوم دور جلوس عالم آرا نگاشته آمد *

علامي افضل خان او بذریعهٔ دانش و کمالات عقلیه و نقلیهٔ و اراء صایبهٔ و افکار ثاقبه و خیر سگالی برایا فاطبهٔ و نیک بسیچی انام کامه و مزاج دانی و شیوا زباني به مدارج علیاي وزارت مرتقي گشته مشمول نوازش پادشاه دانانواز بود چنانچه به تفصیل در اولین جلد این نامهٔ والا رقم پذیر خامهٔ حقایق نگار گردیده *

ملا عبد الحکیم سیالکوتي به فضایل و کمالات یادگاری است از پیشینیان و اکثر تصانیف او بنام خاقان دانش نواز مفید و مقرر واست چون احوالش در آخر جلد اول ثبت شده مکرر آن را گزارش نه نمود *

ملا علاء الملک تولی جامع معقول و منقول است و در الهی و طبیعي و ریاضي بیش از دیگر علوم غور نموده او بیمن بندگی این درگاه آسمان جاه که مجمع فضلای روزگار است بخدمت میر سامانی عز افتخار دارد *

میرک شیخ هروي پس از تحصیل علوم متداوله و ادراک زیارت حرمین محترمین دولت بندگی آستان اقبال اندوخته بخدمت تعلیم درای سماء خلافت سر بلند گشته بود اکنون بفزونی اعتماد و راستي و درستی بخدمت عرض مکرر سرافراز است *

سید احمد سعید موطنش از توابع صوبهٔ بهار است علوم عربیت خصوصا علم فقه که درآن نیک مستحضر است نزد

والد خود ملا سعد که از فضلای آن دیار بود اندوخته بدرگاه کیوان جاه آمد و بقلاوزی اختر مسعود داخل بندگان سعادت آئین گردید و پس از چندی بخدمت افتاء اردوی کیهان پوی نوازش یافت *

طبقهٔ حکما

وزیر خان وحکیم مسیح الزمان چون احوال ایشان به تفصیل در نخستین جلد نگارش پذیرفته مکرر آن را ننوشت *

حکیم محمد داؤد مخاطب به تقرب خان پسر حکیم عنایت الله است که در فن طبابت شاگرد رشید حکیم مرزا محمد پدر حکیم مسیح الزمان بود وطبیب معتمد معتبر شاه عباس او بعد از گذشتن پدر سر امد حکماء ایران شد کمال قرب و محرمیت در خدمت شاه داشت بعد از فوت شاه چندی منزوی گشته به حرمین شریفین شتافت و پس از اجراز زیارت آن دو مکان منیف معاودت نموده به بغداد و از بغداد به بصره و ازانجا به بندر لاهری آمد و بفروغ طالع و پیشوای بخت به مستقر الخلافهٔ اکبر آباد رسیده هفدهم صفر سال هفتم از دوم دور جلوس میمنت مانوس دولت آستان بوس مقدس اندوخت و از فرط حذاقت و مهارت درین فن و وفور حدس و تجربه به منصب هزار و پانصدی دو صد سوار بلند پایگی یافت و مکرر معالجات خوب نموده به انواع عنایات و مراحم خاقانی سربر افراخت اکنون به منصب سه هزاری سه صد سوار سر افراز است نظر بعلو منصب و فزونی

علم اسم وزیر خان و حکیم صحیح الزمان مقدم نگاشته شد هر چند او در عمل رجحان دارد *

حکیم الملک حکیم مومنا حکیم فتح الله احوال اینان در جلد اول شرح و بسط مرقوم گشته *

طبقهٔ شعرا

طالب کلیم شرح حال او با برخی از اشعارش در اولین جلد گزارده آمد این چند بیت نیز زادهٔ طبع اوست * ابیات *

* دنبال اشک افتاده ام جویم دل آزرده را *
* از خون تواں برداشت پی نخچیر پیکان خورده را *

---

* هر کس اگر بقدر هنر بهره یافتی *
* بائیست آب بحر نصیب گهر شود *

---

* زخمهای شانه از زلفت فراهم میشود *
* بخت اگر یاری نماید مشک مرهم میشود *

---

* خنده بدمست است درایام ماهشیار باش *
* محتسب بو میکند اینجا دهان بسته را *

---

* بی دیده راه اگر نتوان رفت پس چرا *
* چشم از جهان چو بستی ازو می توان گذشت *

---

* دوست به هیچم فروخت با همه یاري *
* یار فروشي درین زمانه همین است *

* رباعي *

* جانیابي اگر اي دل گلهٔ بیجا چیست *
* تو که پروانهٔ بزمي هوس اینها چیست *
* سرو را سایه یکی بیش نباشد یا رب *
* این قدر خاک نشین درپي آن بالا چیست *

* ابیات *

* طوطی آن روز که منقار بخون رنگین کرد *
* گشت روشن که چه روزي سخن پرداز است *

---

* چرا بگرد بناگوش او نمی گردد *
* اگر زپای گهر رشته بر نیامده است *

---

* چه دل سوزي کنی چون رفتم از دست *
* کسی از کشته پیکان بر نیارد *
* میان غم گساران سوزم از غم *
* چون آن کشتي که در دریا بسوزد *

میر یحیی کاشي اگر چه از علم بهرهٔ ندارد اما به موزونیت طبع معانی تازه را لباس نظم می پوشاند و بمناقب طرازي این دولت آسمان صولت مباهي است این اشعار از نتایج خاطر او

قلمي گردید * * شعر *

* گر بی شریک خوانمت ای شاه دین رواست *
* زین گفته حاجتم بدلیل وبه آیه نیست *
* تو سایهٔ خدائي و این همچو آفتاب *
* روشن بود که هیچ یکی را دو سایه نیست *

اي کرده خدا مرامد شاهانت * میزان فلک مگر بسنجد شانت
هسنگ تودرجهان نه بندد صورت * آئینه مگر نهند در میزانت

تمام شد

فهرست مردمان و بلاد و قلعجات و دریاهائیکه در حصهٔ اول اولین دور بادشاه نامه مذکور شده اند بترتیب حروف هجاء - اما نامهائیکه در یک صفحه مکررا واقع شده است تعداد آن صفحه مکررا ننوشته شد بلکه بریکبار اکتفا کرده آمد - بینندگان را باید که آن صفحه را کامل مطالعه کنند تا بر کل حالات مرقومهٔ آن صفحه مطلع شوند (هوحسبي ونعم الوكيل)

بسم الله الرحمن الرحيم

---

* حرف الف - کسان *

آتش‌خان دکني ۱۸۳ - ۲۹۳ - ۴۹۸

آصف خان یمین الدوله جعفر بیگ پیشتر اعتقاد خان بود ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۷ - ۷۹ - ۹۶ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۲۵ - ۱۴۹ - ۱۶۵ - ۱۷۰ - ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۷۹ - ۱۸۴ - ۱۸۶ - ۱۸۹ - ۱۹۳ - ۱۹۵ - ۲۰۴ - ۲۲۴ - ۲۲۸ - ۲۳۰ - ۲۴۲ - ۲۵۹ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۲۸۶ - ۳۰۷ - ۳۱۸ - ۳۲۹ - ۳۵۲ - ۳۶۶ - ۳۷۲ - ۳۹۵ - ۴۰۲ - ۴۰۴ - ۴۰۶ - ۴۱۱ - ۴۱۲ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۲۱ - ۴۲۴ - ۴۲۵ - ۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۴۰ - ۴۴۶ - ۴۴۶ - ۴۵۵ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۳ - ۴۶۴ - ۵۳۸

آي‌خانم دختر عباد الله سلطان ۲۲۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱

آي محمد تاشکندي .. ۳۹۷

ابا بکر میرزا مهین پور میرزا میران شاه ۴۵

سلطان ابراهیم ولد سلطان سکندر بن سلطان بهلول لودي .. ۴۷

ابراهیم افغان ۶۱

شیخ ابراهیم مجذوب قندوزي ۸۱
ابراهیم ادهم ۸۱
ابراهیم حسین مخاطب بمرحمت خان
۱۱۹ - ۱۸۳
ابراهیم خان .... ۱۲۵ - ۱۷۰
ابراهیم عادل خان ۱۶۰
میر ابراهیم رضوي خویش مرزا
یوسف ۱۸۴ - ۲۲۶ - ۲۹۶ - ۳۵۴
ابراهیم مرزا ۳۷۲
شیخ ابوالفضل ۱۰ - ۲۳۸ - ۲۳۹
سلطان ابوسعید مرزا پسر سلطان
محمد مرزا ۴۶
میر ابو البقا ۶۱
خواجه ابوالحسن تربتي ۷۱ - ۷۳
۱۱۵ - ۱۲۰ - ۱۲۵ - ۱۸۲ - ۲۰۳ -
۲۵۷ - ۲۷۶ - ۲۷۹ - ۲۸۸ - ۲۹۷ -
۳۰۰ - ۳۰۳ - ۳۰۷ - ۳۱۶ - ۳۵۶ -
۳۵۸ - ۳۶۷ - ۳۹۵ - ۴۰۵ - ۴۱۱ -
۴۲۸ - ۴۳۲ - ۴۴۹ - ۴۷۳
امام ابوالليث سمرقندي .. ۸۱
ابو الفتح دکني ۱۶۶
ابو القاسم گیلاني حکیم الملك ۱۸۲
خواجه ابو هاشم ۲۱۸
ابو محمد کنبو ۳۱۵
خواجه ابو البقا ۳۹۸
سید ابوالفتح وکیل فتح خان ۴۱۰
ابو البقا برادر سعید خان ۴۱۷
قاضي ابوالفضل ۴۴۳
ابو البقا ولد احمد بیگ ۴۴۶
اجلا پسر جادون راي .. ۳۰۹
احمد یوسف اوغلاقچي .. ۵۴
سید احمد ۱۲۳ - ۲۶۰ - ۳۴۹
احمد خان نیازي ۲۹۶ - ۵۰۹ - ۵۱۷
احمد بیگ خان کابلي ۳۰۴ - ۳۷۲ -
۴۲۱
اخلاص خان پسر بایزید بیگ ۱۲۳ -
۲۰۰ - ۳۷۲ - ۴۴۶ - ۴۵۱
راول ادي سنگهه با کري ۵۱ - ۶۰
ارادت خان - میر بخشي بود من بعد وزیر
شد سپس اعظم خان ملقب گردید

۷۰ - ۷۱ - ۷۳ - ۷۴ - ۱۵۹ -
۱۸۶ - ۲۵۷ - ۲۸۹ - ۲۹۳ - ۲۹۴ -
۲۹۵ - ۳۰۲ - ۳۰۹ - ۳۱۶ -
۳۱۸ - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲ -
۳۲۴ - ۳۲۵ - ۳۲۶ - ۳۲۷ -
۳۲۸ - ۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ -
۳۳۹ - ۳۴۰ - ۳۴۲ - ۳۴۳ -
۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۵۴ - ۳۵۶ -
۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ -
۳۶۱ - ۳۷۰ - ۳۷۶ - ۳۷۷ -
۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۱ - ۳۸۲ -
۳۸۴ - ۳۹۴ - ۴۱۳ - ۴۲۳ -
۴۲۴ - ۴۳۲ - ۴۴۴
ارجمند بانو بیگم مهد علیا ممتاز الزماني
الملقبة بممتاز محل ۷۷ - ۷۸ -
۹۲ - ۹۳ - ۹۶ - ۹۷ - ۱۴۸ -
۱۵۱ - ۱۷۷ - ۱۸۰ - ۱۹۱ -
۱۹۲ - ۱۹۳ - ۱۹۷ - ۱۹۸ -
۱۹۹ - ۲۰۴ - ۲۲۹ - ۲۳۰ -
۲۴۳ - ۲۵۷ - ۲۵۹ - ۲۶۰ -
۲۹۷ - ۳۰۰ - ۳۶۷ - ۳۸۴ -
۴۰۲ - ۴۰۶ - ۴۲۲ - ۴۲۹ -
۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۶ -
۴۵۸ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۸۷
اردشیر محمد مسعود .. ۴۱۷
ارجن عموي رانا جگت سنگهه ۵۱۸
استاد علي قلي ۵۷
اسلام خان بخشي ۱۲۳ - ۲۴۱ -
۲۵۳ - ۲۶۸ - ۲۷۴ - ۲۹۱ -
۲۹۹ - ۳۰۶ - ۳۶۹ - ۳۹۵ -
۴۲۱ - ۴۵۱ - ۵۴۰ - ۵۴۲ -
اسد خان معموري ۱۸۳ - ۱۹۷ -
۲۸۸ - ۳۹۷
اسلام ارسلان بیگ مخاطب به شمشیر
خان ۱۸۳ - ۴۰۱ - ۴۰۹ -
۴۱۷
شاه اسمعیل ۴۶۲
اسفندیار ولد حسین بیگ شیخ
عمري ..... ۳۰۶ - ۴۷۶ -
اسحق بیگ یزدي میر سامان

مهدعليا .... ۳۲۹ - ۳۹۳
اسلام خان ناظم احمد اباد ۳۹۶
اسد خان شجاع ولد معصوم خان
كابلي ۴۵۱
اسلام محمد پسر عبد السلام
فتحپوري ۴۹۶
اصالت خان ۴۱۲ - ۴۲۷ - ۴۳۲ -
۵۳۸
اعتماد خان سپس قزلباش خان
شده بود ۱۲۳ - ۲۰۴ - ۴۰۱
اعتقاد خان برادر يمين الدوله
ولد اعتماد الدوله ۱۲۵ - ۱۸۲ -
۲۲۹ - ۴۳۲ - ۴۴۸ - ۴۶۴ -
۴۷۲
اعتبار راو ..... ۳۴۳ - ۳۶۱
اعتماد الدوله .. ۳۸۸ - ۳۸۹
اعتماد راي .... ۴۹۴ - ۴۹۵
افضل خان ۷۴ ۳۶۵
افضل الدين خاقاني .. ۱۴۲
علامي افضل خان شيرازي ۱۷۶ -
۱۹۸ - ۲۲۶ - ۲۵۷ - ۲۸۲ -
۲۹۹ - ۳۰۷ - ۳۶۵ - ۴۰۸ -
۴۵۳ - ۴۶۴ - ۴۶۶ - ۴۷۸ -
۴۹۵
آقا افضل ۱۸۵
افتخار خان مخلص الله ولد احمد
بيگ خان كابلي ۱۹۸ - ۲۵۸ -
۲۹۹
افراسياب پسر مهابتخان ۴۲۸
جلال الدين محمد اكبر پادشاه
عرش آشياني ۱۶ - ۴۲ - ۶۶ -
۶۷ - ۶۸ - ۹۶ - ۱۱۰ - ۱۱۳ -
۱۲۴ - ۱۲۷ ۱۴۵ - ۱۵۴ -
۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۶۴ - ۱۸۰ -
۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۲۸ - ۲۲۹ -
۲۳۹ - ۲۴۴ - ۲۶۳ - ۲۸۵ -
۳۶۹ - ۴۳۳ - ۴۷۳ - ۵۳۱ -
۵۴۲
اكبر قلي سلطان ككهر ۱۸۴ -
۳۰۳ - ۴۳۲

اکرام خان ولد اسلام خان فتحپوري
۱۸۴ - ۲۵۸ - ۲۹۹
اللهوبردي‌خان قبل معتقدخان بود
۷۳ - ۱۸۰ - ۲۵۳ - ۲۶۵ - ۲۷۵ -
۳۱۰ - ۳۱۹ - ۴۲۳ - ۴۲۵ -
۴۳۱ - ۴۷۷ - ۵۳۸
الهداد پسر رحیم خان .. ۱۲۵
الله یار خان کوکه ۱۶۷ - ۱۸۳ -
۳۰۶ - ۴۳۲ - ۴۳۵ - ۴۳۶ -
۴۳۸ - ۴۴۷
الفتان‌خان ولد میرزا رستم صفوي
۱۸۳
الیم سلطان ۲۱۷
الله قلي میر اخور ۳۹۷
رانا امر سنگهه ولدراجه گجه سنگهه
۸۰ - ۱۶۱ - ۲۲۷ - ۲۹۱
امیرخان و لد قاسم خان نمکي
۱۲۵ - ۱۸۳ - ۲۸۷
امام قلي خان والیٔ توران ۱۹۳ -
۲۰۶ - ۲۱۶ - ۲۱۹ - ۲۲۰ -
۲۲۱ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ -
۲۳۴ - ۲۶۱
امام قلي و لد جان‌سپار خان
۲۴۴ - ۳۰۵
امام قلي میر زا ۲۶۴
بادشاهزاده امید بخش ۳۹۲
امیر بیگ ۴۲۲
امیر شاه ۴۲۶
امانت‌خان برادر علامي افضل‌خان
۵۳۵
راجه انیراي سنگهدلن انوپ سنگهه
دکني ۸۲ - ۱۲۱ - ۲۴۱ -
۲۷۹ - ۳۱۵ - ۳۲۴ - ۳۶۰ -
۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵
انیان حافظ ۲۲۱
رانا اودي سنگهه ۶۴ - ۳۶۹
شیخ اوحد الدین کرماني ۸۱
اوداجیرام دکني ۱۸۲ - ۲۹۳ -
۲۹۶ - ۳۴۴ - ۳۹۵ - ۵۰۱ -
۵۰۳ - ۵۱۰

اوگرسین ولد ستر سال ... ۳۰۹
اهتمام خان میرآتش داروغهٔ توپخانه
۱۱۹ - ۱۲۳ - ۱۹۷ - ۳۲۳ -
۳۳۰ - ۳۴۰ - ۳۵۸ - ۳۹۷ -
۴۳۰ - ۵۴۳
ایشم خان قزاق ۲۲۰
ایمل ۳۵۰

* مواضع *

آمنه ۱۷۰
آشتي ۳۴۶
اتاوه ۱۹۱
اجمیر ۷۶ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ -
۱۳۴ - ۱۶۵ - ۲۵۹ - ۳۷۲ -
۳۹۱ * - ۴۷۶
اجودهن ۸۲
احمدآباد ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ -
۷۹ - ۱۲۶ - ۲۲۸ - ۲۷۱ -
۳۶۳ - ۴۰۷ - ۴۵۲ - ۴۷۸
احمد نگر ۷۶ - ۱۷۹ - ۲۷۱ -
۳۲۰ - ۳۳۰ - ۳۹۹ - ۵۱۶
اخسیك قصبهٔ درماوراء النهر ۴۶
اصفهان ..... ۲۱۹ - ۲۵۸
دار الخلافهٔ اکبرآباد مسمی اگره
۶۲ - ۶۶ - ۶۷ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۱ -
۷۵ - ۷۹ - ۸۲ - ۸۶ - ۸۷ -
۹۷ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۱۶ - ۱۲۵ -
۱۲۶ - ۱۵۰ - ۱۵۴ - ۱۷۷ -
۱۹۴ - ۲۱۶ - ۲۳۳ - ۲۴۰ -
۲۴۳ - ۲۵۲ - ۲۵۴ - ۲۶۲ -
۲۶۹ - ۲۹۱ - ۳۰۶ - ۳۶۲ -
۳۹۰ - ۳۹۷ - ۴۰۳ - ۴۲۱ -
۴۲۶ - ۴۲۹ - ۴۵۰ - ۴۵۳ -
۴۶۹ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۴۷۷ -
۵۴۳
اکبر پور ۳۳۶
آله باد ۱۲۶ - ۱۸۵ - ۳۴۸ -
۴۲۶ - ۴۲۷ ۴۵۲
اند جان ..... ۴۶ - ۴۷
انچرک ۲۱۳
انتري ۲۹۰

قصبهٔ اندول ٣٢٨
انبه جوکائي .. ٣٢٩ - ٣٤٦
انجن دودة .. ٣٣١ - ٣٣٩
انتور ٣٣٥
انتوله ١٦٨
اودي پور ١٦٨ - ١٧٠ - ١٧٥ - ٢٩٠
اورتن ١٧٠
اوکنه ١٧٠
صوبهٔ اودیسه ٢٠١ - ٣٧٣، - ٣٩٧ - ٤٥٠
اور گنج ٢١٧
اوندجه ٢٤٠ - ٢٤١ - ٢٤٢
اوجهر ..... ٣١٩ - ٣٢٩
اوجین ..... ٣٣٧ - ٣٦٦
پرگنه اوسه ٣٥٦
اوپرکهتکه .. ٥٢٠ - ٥٢٤
ایران ٧٣ - ٢٢٠ - ٢٢٧ - ٢٣٢ - ٢٦٥ - ٢٨١ - ٣٠٤ - ٤٢٢ - ٤٣٣ - ٤٧٧
ایرچ ٢٤٦
ایر کهتله ٣٢٨
ایلم ٣٣١
ایندور ٣٧٨
ایلچپور ٤١٨

* قلع *

قلعهٔ آسیر .... ٢٦٦ - ٢٩٤
قلعهٔ احمد نگر ٥٤٠
قلعهٔ النگ ٣١٧
حصارامرکوٹ ٦٦
قلعهٔ انبه جوکائي ٣٥٤
قلعهٔ انتور ٤٨٤
قلعهٔ اوندجه ٢٤٦
قلعهٔ اودگر ٤١٣
قلعهٔ ایرچ ٢٤٧

* بحار *

آب انک ٣١١
تالاب انا ساگر ٨٠

* حرف باء - کسان *

ظهیرالدین محمد بابر بادشاه فردوس مکاني ۴۲ - ۴۷ - ۶۷ - ۶۸ - ۹۵ - ۱۳۲ - ۱۶۲ - ۵۴۲

بایسنغر خلف شاهزاده دانیال ۷۳ - ۷۴

بابو خان کراني ۱۲۱

باقر خان نجم ثاني ۱۲۵ - ۱۸۲ - ۲۰۱ - ۳۳۲ - ۳۳۴ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۴۳۰ - ۴۵۰

باگهه پسر رانا امر سنگهه ۱۷۳

خواجه باقي خان مخاطب به شیر خواجه ۷۳ - ۱۲۴ - ۱۸۱ - ۲۰۰ - ۲۲۰ - ۳۰۳ - ۴۳۶

بالچو قلیچ داماد قلیچ خان ۱۸۳ - ۱۹۰ - ۲۰۹ - ۳۱۱ - ۳۱۴

سید بایزید ۱۸۳

بابا خواجه مخاطب بجان باز خان ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۲۹۹ - ۳۶۵ - ۴۷۶ - ۲۹۷ - ۴۷۶

باقي برادر کلان عبدالرحمن حاکم قباد یان ۲۰۷

باقي محمد خان ۲۱۷ - ۲۱۵

خواجه باباي آفتاب ۳۳۸

شیخ بابو ۳۹۶

بحري بیگ ۲۶۱ - ۲۸۱ - ۴۷۷

راجه بختاور ۵۴۰

مرزا بدیع الزمان پسر مرزا شاه رخ ۱۶۶ - ۱۷۰

بدن سنگهه بهدو ریه ۵۱۳

خواجه برخوردار ۱۱۹

میر برکه ۲۵۸ - ۲۸۱ - ۴۳۱

بسونت راي دکني ۱۸۳ - ۳۰۹ - ۵۰۰

راجه بکرماجیت سندر داس جگراج ولد ججهار سنگهه بندیله ۱۲۳ - ۱۸۴ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۳۳۸ - ۳۳۹ - ۴۲۵ - ۴۹۸ - ۵۰۱ - ۵۰۳ - ۵۰۹ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۴

راجه بکرماجیت بهدوریه .. ۱۶۶
بلاقي پسر خسرو ۷۰ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۹
بلرام ولد راجه گو پال داس کور ۱۱۸ - ۱۲۴
بلبهدهر سنگهاوت ۱۸۴ - ۲۴۱ - ۳۰۵
بنارسي هندو ..... ۷۱ - ۷۵
بولا ۵۳۴
سلطان بهلول لودي ۵۳ - ۲۷۰ - ۳۰۴ - ۳۲۱ - ۳۲۹ - ۳۳۱ - ۳۵۴ - ۳۵۹ - ۳۷۵ - ۳۸۱ - ۵۰۵ - ۵۰۹ - ۵۱۴
خواجه بهلول بدخشي ۵۴
سلطان بهادر ۶۴
بهلول ميانه ..... ۱۸۲ - ۲۸۹
راجه بهارت بندیله ۸۲ - ۱۲۰ - ۱۹۱ - ۲۲۹ - ۲۴۱ - ۳۰۲ - ۳۷۴ - ۳۷۷ - ۳۹۶ - ۴۰۵ - ۵۳۴ - ۵۴۲
سیدبهوه دیندار خان .. ۸۲ - ۱۲۱
بهادر خان اوزبك ۸
بهادر خان روهله ۱۱۷ - ۱۲۳ - ۱۹۱ - ۲۴۶ - ۲۴۸ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۲۷ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۴۱۵ - ۴۲۳
راجه بهیم پسر رانا امر سنگهه ۱۲۳ - ۱۷۳ - ۱۸۶
شیخ بهنا ۱۵۹
بهاریداس کچواهه ۱۸۲ - ۲۰۵ - ۳۷۲
بهاریمل ولد کشن سنگهه راتهور ۱۸۵
بهرام نبیرهٔ خان اعظم .. ۱۸۵
بهگوان داس پسر راجه نرسنگهه دیو بندیله ۲۰۵ - ۲۴۱
بهادر برادر زادهٔ پیرا ۲۷۶ - ۳۲۳ - ۳۲۵
بهادر جي دکني ولد جادون راے ۳۰۹ - ۴۰۰ - ۵۰۳ - ۵۰۷ - ۵۱۹

بهرچي زميندار بكلانه ۳۱۷ - ۴۱۹
بهرام‌ميرزا بن‌شاه‌اسمعيل‌صفوي ۳۹۰
بهيم سين ۴۲۳
بهادرکنبو ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۸ - ۵۳۴
بهاگيرت بهيل ۴۴۹
بهيکوجي ۵۰۰
راجه بهادر سنگه .... ۵۱۷ - ۵۱۸
بهويت ۵۲۱
بهرام صادق خان ۵۳۹
بيرم دے ۵۱
راجه بيتهلداس پسر راجه گوپال
داس‌کور ۱۱۷ - ۱۲۳ - ۲۴۱ -
۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۸۰ - ۳۲۴ -
۳۶۹ - ۴۱۰ - ۴۷۶ - ۵۳۸
راجه بير نراين ۱۲۱
بيرم‌بيگ ترکمان ۱۲۴ - ۱۶۹ - ۱۷۰
بيکلرخان ولد سيدخان ۱۸۲ - ۲۲۱
بيتهوجي .... ۳۱۰ - ۳۶۰ - ۴۰۰
بيني داس ولد راجه نرسنگهديو
بنديله ۳۶۸
بي بدل خان .. .. ۳۸۹ -
بي دل خان ۴۸۷

* مواضع *

بادبري ۱۷۰
قصبهٔ باري ۲۴۳ - ۲۴۴ - ۴۴۸ -
۴۹۳ - ۵۴۳
ولايت بالا گهات ۷۶ - ۲۴۸ - ۲۴۹ -
۲۵۰ - ۲۷۱ - ۲۷۳ - ۲۸۹ -
۲۹۴ - ۲۹۸ - ۳۰۲ - ۳۰۶ -
۳۱۸ - ۳۴۷ - ۳۵۲ - ۳۵۴ -
۳۶۲ - ۳۹۸ - ۴۰۱ - ۴۰۴
بالا پور .... ۲۸۹ - ۳۰۴ - ۴۱۱ -
باسم ..... ۳۱۵ - ۴۱۱
پرگنهٔ باري ۳۵۹
قصبهٔ بالني ۳۶۱
بالي ۴۳۷
بخارا .. ۸۱ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۰
بدخشان ۶۵ - ۲۰۶ - ۲۲۰ - ۲۳۳ -
۳۷۲
بداون ۸۲

برهان‌پور ۷۶ - ۱۲۴ - ۲۰۰ - ۲۵۰ -
۲۶۶ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۹۶ -
۳۰۰ - ۳۲۰ - ۳۳۲ - ۳۵۲ -
۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۵ - ۳۸۶ -
۳۹۰ - ۳۹۲ - ۳۹۳ - ۴۲۱ -
۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۷ - ۴۳۲ -
۴۴۳ - ۴۷۴ - ۵۱۷ - ۵۳۲
برار ۲۲۷ - ۲۹۸ - ۳۰۴ - ۳۰۷ - ۳۱۰
برتنگ ۳۰۳
قصبهٔ بریل ۳۴۶
بردوان ... ۴۳۶
برودهٔ ... ۴۴۸
بشاورهٔ ... ۲۵۱
بغداد ... ۸۱ - ۱۵۷
بکاونه ... ۳۰۱ - ۳۰۷ - ۳۱۷
بلخ ۲۰۶ - ۲۱۴ - ۲۱۷ - ۲۱۹ - ۲۲۰
۲۳۳ - ۴۳۱ - ۴۶۵ - ۴۷۰۰
صوبهٔ بنگاله ۶۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۲۲۶
ملک بندیله ... ۴۲۵
بنارس ... ۴۵۱ - ۴۷۸
بن ... ۵۰۶
بودن ... ۳۷۸
ولایت بوندي ... ۴۰۱
بهنبهر ... ۷۱
بهار ... ۱۲۵ - ۲۲۸ - ۴۲۶
بهرایچ ... ۱۹۵
بهوراسه ... ۲۹۰
بهونسله ... ۳۲۷
بهوکري ... ۳۴۷
پرگنهٔ بهالکي ۳۵۶ - ۳۷۹ - ۳۸۱
قصبهٔ بهوم ... ۳۵۹
سرکار بهکر ... ۳۶۵
بهولنیري ... ۴۹۸
بیانه ... ۵۲
بیجاپور ۱۲۵ - ۱۷۰ - ۱۹۵ - ۳۴۴
۳۵۶ - ۴۱۷ - ۴۲۲ - ۵۲۰ -
۵۳۲ - ۵۳۷
پرگنهٔ بیر ۲۵۰ - ۳۲۱ - ۳۲۵ -
۳۳۱
بیضا پور .. ۳۲۷ - ۳۵۷ - ۵۲۶

بیچاگڈھہ ۳۳۶
بیلي ۳۵۴
بیدر ..... ۳۷۹ - ۳۸۲
بیکانیر ..... ۳۹۸ - ۴۰۹

* قلع *

قلعۂ بامیان ۲۶۰
قلعۂ باتورہ ۳۰۳
قلعۂ بندر ۳۵۶
قلعۂ بھالکي ..... ۴۱۱ - ۴۱۲
قلعۂ بیجاپور ..... ۳۶۰ - ۴۱۵

* بحار *

بان‌گنگ ۳۲۱

* حرف پے - کسان *

پایندہ محمد سلطان ۲۱۷ - ۲۱۸
راي پتھورا ۸۱
شاهزادہ پرویز ۱۶۵ - ۴۵۲ - ۴۵۶
سید پرورش خان بارهہ ۱۸۵ - ۳۹۷
پرتھیراج راٹھور ۱۸۶ - ۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۸۰ - ۲۹۶ - ۳۱۰ - ۴۷۷ - ۵۰۱ - ۵۰۴ - ۵۱۵ - ۵۲۱
پرتاب سنگھ اوجینیہ ۲۲۱
پرسوجي برادر کھیلوجي ۲۵۶ - ۵۰۸ - ۵۲۱
پرسرام ۳۲۵
پردل خان برادر دلاورخان بریچ ۳۸۴ - ۵۴۱
پرهیز بانو بیگم ۳۹۰
پرسوتم سنگھ نبیرۂ راجہ راج سنگھ ۵۴۴
پلنگتوش ۲۰۹ - ۲۱۱ - ۲۱۸ - ۲۶۰ - ۴۷۵
راول پونجا ۱۸۳
راجہ پهاڑسنگھ ولد راجہ نرسنگھہ‌دیو بندیلہ ۱۹۷ - ۲۰۵ - ۲۴۸ - ۲۵۵ - ۳۰۳ - ۳۲۴ - ۳۶۰ - ۵۰۷ - ۵۰۹ - ۵۱۳ - ۵۱۸ - ۵۲۱ - ۵۲۴
پیرقلي سیستاني ۵۴
پیرمحمد سلطان ۲۱۸
پیرمحمد خان ۲۲۰

پیرخان میانه ۲۴۱

* مواضع *

قصبهٔ پاني پت .... ۴۷ - ۳۶۶
پاتوره ۱۷۰
پاتهري ۳۲۱
پانسی ..... ۳۵۹ - ۳۶۰
پاترہ ۳۶۰
پتن ..... ۴۷۸ - ۵۱۱
پرتور ..... ۳۳۱ - ۳۴۶ - ۳۶۸
پرینده ..... ۳۵۶ - ۳۵۷
پشاور .. ۱۹۰ - ۲۱۳ - ۳۱۱ ۳۱۲
قصبهٔ پلیته ۳۵۷
پمغان ۲۰۹
صوبهٔ پنجاب ۶۵ - ۲۱۸ - ۴۰۷ - ۴۲۱
پونه ۵۱۶
پهولیسور ۵۱۷
پیلاد ۱۲۵
پیگو ۲۶۸
پیپلنیر ۳۲۲

* قلع *

قلعهٔ پرینده .. ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۹۴

* حرف تا - کسان *

تارنیمل ایدري ۵۱
تاماجي دوروبه ۳۷۱ - ۳۷۸ - ۵۱۵ - ۵۳۲
تردي بیگ برادرقوچ بیگ ۵۳
تردیك ۵۵
ترخان میانه ۱۱۹
ترکتازخان ..... ۱۱۹ - ۲۹۹
مصطفی بیگ ترکمان خان ۱۲۱ - ۱۲۳ - ۳۰۰ - ۵۰۵ - ۵۰۶
تربیت خان نبیرهٔ مقیم خان ۱۶۶ ۲۹۹ - ۴۳۱ - ۴۶۵ - ۴۶۶
ترسون بے قطغان حاکم اسکمش ۲۰۷ - ۲۱۸
تشریف خان ۱۸۲
تلوك چند ..... ۵۰۷ - ۵۱۹
تلنگ راي ۳۱۰
سلطان امیر تیمور صاحب قران ۴۳ - ۴۴ - ۶۸ - ۹۶ ۱۵۳

* مواضع *

تاریك آب ۲۱۴

تال گانو ۳۳۷

تتر ۷۸

ترمذ ۲۱۱

ترینگ [ترنبك] ۳۰۱ - ۳۱۷ - ۵۳۳

ترنکلواري ۳۶۸

تري گانو ۵۳۳

تلنگانه ۱۲۴ - ۲۹۸ - ۳۰۷ - ۳۱۵ - ۳۷۴ - ۵۳۴

تلنگي ۳۳۰

تنگ خرم ۲۱۹

توران ۱۹۴ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۲۰ - ۲۳۶

* قلع *

قلعهٔ تلتم .. ۳۴۶ - ۳۶۸ - ۴۸۴

* بحار *

آب تپتي ..... ۲۵۱ - ۳۸۶

* حرف ٹے - مواضع *

صوبهٔ ٹٹهه ..... ۱۲۴ - ۲۴۴

* حرف ثا - کسان *

ثریابانوبیگم ۹۷ - ۱۹۲ - ۱۹۶ - ۳۹۲

* حرف جیم - کسان *

جان بیگ اتکه ۵۵

جان نثار خان ۷۵ - ۷۶ - ۱۱۸ - ۱۲۳ - ۲۶۰ - ۲۷۱ - ۲۸۸ - ۳۲۰ - ۳۹۹ - ۴۱۰ - ۴۷۶ - ۵۴۲

جان سپار خان ترکمان ۱۲۶ - ۱۸۵

سید جاجي حاجي پوري .. ۱۶۶

جادون رای کایتهه دیوان بیوتات ۱۶۹ - ۱۸۲ - ۳۰۸ - ۳۲۷

جاجم توقسانه ۲۰۷

جاني خان ..... ۲۱۷ - ۲۱۸

جان جهان پسر پیرا ۳۵۱

راجه‌جچهار سنگه‌ولد راجه نرسنگه‌دیو بندیله ۱۸۲ - ۱۹۶ - ۲۰۳ - ۲۳۷ - ۲۳۸ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۵۴ - ۲۸۰ - ۲۸۹ - ۲۹۶ - ۳۰۳ - ۳۳۸ - ۳۴۰ - ۳۴۳ - ۳۵۹ - ۴۰۵ - ۴۱۱

جسونت راي ۳۶۵
سید جعفر خلف سید جهانگیر ۷۳ - ۴۳۹
جعفر بیگ .. ۳۰۳ - ۴۴۳ - ۵۲۷
جعفرخان ۲۹۱ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۴۶ - ۴۵۱ - ۵۳۸ -
جعفرنجم ثاني ۵۰۷
راجه جگت سنگهه ولد راجه باسو ۷۳ - ۱۸۳
جگمال ولد کشن‌سنگهه راتور ۱۲۱ -
جگت سنگه پسر کلان کرن ۱۷۶ -
جگدیوراي برادر جا دون راي ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۲۵ - ۴۰۰
جگجیون جراح .... ۳۱۶ - ۳۲۰
جگرام ولد هردیرام ۴۹۶
جگناتهه ولد دلپت‌راي ۵۰۹
جگجیون پسراوداجیرام ۵۱۰ - ۵۱۴
جلال ولد دلاور خان‌کاکر ۱۸۴
سید جلال بهاري ابن‌سید محمد ۲۰۵
سید جلال بخاري ۲۲۸
میرجلال الدین حسین ۲۵۸
میرجمله محمد امین میر سامان ۷۳ - ۱۸۱ - ۲۲۶ - ۲۵۸ - ۳۲۰ - ۴۵۳ - ۴۶۱
جمال نوهاني ۷۹
جمال خان‌قراول ۱۲۵ ۳۳۱
حکیم‌جمالاي کاشي‌دیانت‌خان ۱۹۱ - ۴۰۷ - ۴۱۹
جمالي ۲۹۶
سیدی جمال ۳۷۰
سید جمال الدین بارهه ۴۵۱
جمشید خان حبشي .. ۲۶۹ - ۲۹۹
جوهرخان حبشي ۳۶۸
جوهرخان دکني ۳۹۵
نورالدین محمد جهانگیر بادشاه جنت مکاني ۴۲ - ۶۷ - ۶۸ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۳ - ۷۴ - ۸۰ - ۸۲ - ۹۵ - ۹۶ - ۱۱۰ - ۱۱۳ - ۱۱۶ - ۱۲۰ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۳۲ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۵۹ -

۱۶۲ - ۱۶۵ - ۱۶۹ - ۱۷۴ -
۱۹۰ - ۱۹۳ - ۲۰۶ - ۲۲۴ -
۲۳۱ - ۲۳۸ - ۲۴۱ - ۲۴۴ -
۲۴۸ - ۲۵۸ - ۲۶۳ - ۲۶۷ -
۳۱۱ - ۳۸۸ - ۴۲۵ - ۴۵۱ -
۴۵۸ - ۴۷۳ - ۴۹۳ - ۵۴۲ -
جهانگیرمرزانخستین پسرامیرتیمور ۴۵
جهان آرابیگم المدعوة به بیگم صاحب
۹۴ - ۹۶ - ۱۷۸ - ۱۹۲ - ۳۸۵ -
۳۹۱ - ۳۹۳ - ۳۹۸ - ۴۰۶
۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۶ - ۴۶۰
۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۸۷ - ۵۳۶
جهان خان کاکر ۱۱۹
خواجه جهان خوافي ۱۲۳
جهان گیر قلي خان ولد خان اعظم
گوکلتاش ۱۲۶ - ۱۸۲ - ۲۲۱ -
۴۰۹
جهان بانو بیگم بنت شاهزاده مراد
۴۵۳ - ۴۵۶
شاهزاده جهان افروز ۳۹۰
راجه جیسنگهه نبیرهٔ راجه مان سنگهه
۷۶ - ۸۲ - ۱۲۰ - ۱۹۶ - ۲۰۴ -
۲۱۲ - ۲۷۹ - ۲۹۵ - ۲۹۶ -
۳۱۶ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۵۷ -
۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۴۰۳ -
۴۷۳ - ۴۹۲ - ۵۳۸
جیت سنگه راتهور - ۱۱۹
جیت سور - ۲۴۱

• مواضع •

جاور - ۱۷۰
جارول - ۱۷۰
جالناپور - ۲۸۹ - ۳۰۹ - ۳۲۱ - ۳۴۶ -
۳۵۴ - ۳۹۷
قصبهٔ جامکهیر - ۳۳۰
قصبهٔ جاده - ۲۴۶
جلال آباد - ۲۱۳
جمارتیکري - ۵۲۶
جنیر - ..... ۲۷۱ - ۳۳۱ - ۳۵۷
ولایت جوده پور مایوار ۱۵۸
جونپور .. ۲۲۸ - ۳۸۳ - ۴۱۸

چوبرة ۳۳۵
جیت کوپه .. ۳۵۶ - ۳۷۹ - ۳۸۱
* قلع *
قلعهٔ جونپور ۶۴
* بحار *
دریاي‌جون جمنا ۶۱-۶۲- ۶۵- ۸۶ -
۱۲۴ - ۱۵۴ - ۱۵۶ - ۱۵۷ -
۲۲۸ - ۲۵۴ - ۴۵۸ - ۴۶۳ -
۴۸۸ - ۵۳۵ -
آب جیحون ۲۱۹
* حرف چے - کسان *
راي چندر بهان چوهان ۶۰ - ۵۲۱
چندر من پسر راجه نرسنگهدیو
بندیله ..... ۲۰۵ - ۳۷۲
چنگیز وله عنبر حبشي ۲۶۸
چنگیز خان ۴۶۷
* مواضع *
چاوند ۱۷۰
چار یکاران ۲۰۹
چاندور ۳۲۸
چالیس گانو ۳۲۸
چاکنه ۵۱۶
چندیري ۲۹۰
* قلع *
قلعهٔ چانپانیر ۶۴
قلعهٔ چارجوي ۲۱۹
قلعهٔ چاندور .. .. ۳۰۳ - ۳۱۸
قلعهٔ چیتور ..... ۱۶۴ - ۳۰۵
* حرف حاء - کسان *
حاجي بے اوزبك ۱۶۷
حاجي خواجه ۱۹۶
حاکم خان ۴۷۵
حکیم حاذق پسر حکیم همام ۲۳۳ -
۲۳۶ - ۳۱۸
حبیب سور ۱۱۹
حسن‌خان میواتي .... ۵۱ - ۵۷
حسین تیمور سلطان .. ۵۳ - ۵۶
خواجه حسین .. ۵۳ - ۵۷ - ۸۱
حسین ایلچیٔ سیستان ۵۴
شاه‌حسین یارکي مغول غانچي ۵۵-۵۷

حسن بیگ پسر بیرم بیگ ترکمان ۱۲۴
حسن بیگ بدخشي ۱۲۵
میرحسام‌الدین ولد میرجمال‌الدین حسین ۱۶۶
میرحسام الدین آنجو ۱۸۱
میرزا حسن ولد میرزا رستم صفوي ۱۸۴ - ۲۰۵ - ۲۵۳ - ۳۰۶
حسن بیگ شیخ عمري ۲۱۸
حسن‌خواجه برادر عبدالوحیم خواجه ۲۳۴
حسن پسر پیرا ۳۴۹
سید حسن کمونه ۴۳۸
حسیني برادر باقرخان نجم ثاني ۵۴۴
حق نظر توپچي‌باشي ۲۰۷
حکیم الملك ۲۲۷
حلال خان ولد سلطان علاءالدین ۵۵
حمید خان حبشي ۳۷۸
حمید راو موهنیه ۵۱۷
حورنساء بیگم ۳۹۰
حیات ولد علي خان ترین ۱۱۹
میرزا حیدر ولد میرزا مظفر صفوي ۱۸۵ - ۲۰۳
آقاحیدر غلام بي نظام ۳۵۳
ملاحیدر خصالي ۴۳۲
حیات‌خان داروغه .... ۴۹۴ - ۴۹۵
حکیم‌حیدر علي ۵۲۰

* حرف خاء - کسان *

خان‌معظم آرایش‌خان ۵۳
خان اعظم مرزا عزیز کوکلتاش ۶۸ - ۱۶۷ - ۱۶۹ - ۱۷۵
خان‌لر خلف ذوالفقارخان قراماناو ۷۳ - ۴۳۲ - ۴۷۶
خانجهان لودي پیرا ناظم دکن و برادر و خاندیس ۷۵ - ۱۲۵ - ۱۸۲ - ۱۹۹ - ۲۰۲ - ۲۴۱ - ۲۴۶ - ۲۴۹ - ۲۵۵ - ۲۶۹ - ۲۷۴ - ۲۸۰ - ۲۸۸ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۲۹۳ - ۳۰۰ - ۳۰۴ - ۳۱۱ - ۳۲۱ - ۳۲۴ - ۳۲۶ - ۳۲۷ -

۳۲۸ - ۳۳۴ - ۳۳۸ - ۳۴۸ -
۴۲۱ - ۴۸۲
خان عالم ۸۲ - ۱۲۰ - ۱۲۵ - ۲۲۸ -
۴۲۶
خان قلي بهادر برادر قليچ خان ۱۲۴
خانه‌زاد خان خان‌زمان مهين ولد
مهابت خان ۱۲۶ - ۱۵۸ - ۱۹۹ -
۲۲۷ - ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۷ -
۲۶۹ - ۲۷۹ - ۲۸۸ - ۳۰۵ -
۳۱۷ - ۳۱۸ - ۳۶۷ - ۳۹۵ -
۴۰۰ - ۴۱۳ - ۴۲۴ - ۴۴۲ -
۴۴۳ - ۴۸۷ - ۴۹۷ - ۴۹۹ -
۵۰۰ - ۵۰۱ - ۵۰۳ - ۵۰۵ -
۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۰۹ -
۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۴ -
۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ -
۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۶ - ۵۳۱ -
۵۳۳
خان دوران ۲۱۱
خان بيگ ۳۷۰
سيد خان جهان ۳۹۹ - ۴۲۵ -
۴۳۰ - ۴۵۰ - ۴۶۴ - ۴۷۴ -
۵۳۸ - ۵۴۰
خدمت پرست خان رضا بهادر ۷۷ -
۷۹ - ۱۱۴ - ۱۱۸ - ۱۲۳ -
۲۴۴ - ۲۵۳ - ۲۶۵ - ۲۷۷
خدمت خان خواجه‌سرا ۷۴ - ۴۲۱
خداوند خان ۵۲۰
خسرو گوكلتاش ..... ۵۴ - ۵۶
ميرزا خليل فرزند ميران‌شاه ۴۶
محمد خليل آخته بيگي ۵۶
مير خليل‌الله پسر مير ميران يزدي
۷۳ - ۲۹۹ - ۴۲۶ - ۴۵۱ -
۴۷۴ - ۵۳۵ - ۵۳۸
سبحان وردي خنجرخان ۱۱۹ - ۱۸۳ -
۲۰۸ - ۲۴۲
خواجگي اسد جاندار ۵۴ - ۵۶
خواص خان ۷۳ - ۱۸۱ - ۲۵۳ -
۲۷۸ - ۲۸۰ - ۳۲۴ - ۳۵۶ - ۴۱۴ -
۴۱۶ - ۴۷۵

ملاخواجه‌خان مخاطب‌بخواجه جهان ۷۸ - ۴۰۶

حکیم خوشحال پسر حکیم همام ۱۷۰ - ۱۸۲ - ۴۲۳

خیریت خان‌حبشي‌عم‌رندوله ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۵۰۳ - ۵۰۹ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷

خیریت خان بیجاپوري ۵۰۰ - ۵۱۳

* مواضع *

خانوه ..... ۴۸ - ۵۱

ولایت‌خاندیس ۲۲۷ - ۲۵۱ - ۲۹۳ - ۳۱۰ - ۴۲۴

خراسان ..... ۸۱ - ۲۳۳ - ۲۶۳

خرمانه ازمضافات تیراه ۱۹۰

خلجي پور ۳۳۷

* حرف دال - کسان *

داؤد گماشتهٔ لشکرخان ۳۱۱

دادا پندت ۳۱۷

شاهزاده دانیال ۴۷۳

شیخ دبیر ۴۱۴

درویش محمد ساربان ۵۳

دریای روهله ۲۰۲ - ۲۲۶ - ۲۵۱ - ۲۷۰ - ۲۹۷ - ۳۰۰ - ۳۰۴ - ۳۲۱ - ۳۲۶ - ۳۲۷ - ۳۲۸ - ۳۲۹ - ۳۳۴ - ۴۸۳

درویش‌محمدخان دکني ۲۲۷ - ۳۲۵

درویش محمد پسر کلان ابراهیم عادل‌خان ۳۶۰

دلاورخان خان خانان ۵۴ - ۱۲۳ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۳۶۱

دلپت‌راي ۶۰

سید دلیرخان بارهه ۷۷ - ۷۹ - ۱۲۰ - ۲۶۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۳۵۶ - ۳۶۱ - ۴۴۸

دلاورخا ن برنج ۱۱۷ - ۲۴۱ - ۳۸۳ - ۳۹۸

دلاور خان کاکر .... ۱۶۷ - ۳۱۲

دلاور خان حبشي ۳۳۰

دلاور خان دکني ....۳۹۹ - ۴۴۳

دلیرهمت پسر مهابت خان ۴۲۸ -

۴۹۸ - ۵۰۱ - ۵۰۴ - ۵۰۷ -
۵۱۱ - ۵۱۶ - ۵۲۱
خواجه‌دوست خاوند ۵۳
دوست ایشک آقا ..... ۵۳ - ۵۶
دونکرسي ۶۰
راجه دوار کاداس کچهواهه ولد راجه
گردهر ۱۲۱ - ۳۰۵ - ۳۴۹
دوست‌بیگ ولد تولك خان ۱۶۶ -
۱۸۵
دوست‌خان ولد الف خان .. ۱۸۴
سلطان دولت افزا ۱۹۸ - ۲۵۹ -
۳۹۳
راودودا ولد راو چاندا ۲۹۹ - ۳۰۵ -
۵۱۵ - ۵۲۱ - ۵۲۲
دولت غلام‌عادل‌خان ۴۰۴
دوتوناگ ناتهه .. .. ۵۱۵ - ۵۱۶
دیندارخان ۱۹۱
دیانت‌خان دست‌بیاضي ۱۱۹ - ۲۰۵ -
۲۵۸ - ۳۲۰ - ۴۳۲
دین‌محمد خان مشهور به یتیم‌خان
۲۱۷ - ۲۱۸
دیانت راي گجراتي ۳۶۵
دیال پسر شیرخان ۴۰۹

* مواضع *

دامن‌گانو ۳۳۰
پرگنهٔ در دال ۳۷۱ - ۳۷۸ - ۳۸۲
صوبهٔ دکن ۹۵ - ۱۲۶ - ۱۳۸ - ۱۶۷ -
۲۲۷ - ۲۳۲ - ۲۴۹ - ۲۵۷ -
۲۶۶ - ۳۰۳ - ۳۰۴ - ۳۱۰ - ۳۳۲ -
۳۳۸ - ۳۶۲ - ۴۲۲ - ۴۲۳ -
۴۲۴ - ۴۲۶ - ۴۶۸ - ۴۷۷ -
۵۳۶
ولایت دونگرپور ۶۰
دولت‌آباد ۲۵۱ - ۲۹۰ - ۳۰۹ - ۳۲۷ -
۳۳۱ - ۳۴۶ - ۳۵۸ - ۳۶۲ -
۴۱۷ - ۴۲۲ - ۴۲۹ - ۴۹۹ -
۵۰۱ - ۵۰۷ - ۵۱۷ - ۵۲۸ - ۵۳۳
دوکي‌چتالي ۴۲۰
دارالملک دهلي ۶۱ - ۶۳ - ۶۵ -
۱۲۶ - ۱۵۶ - ۲۰۹ - ۲۵۵ -

۳۵۲ - ۴۲۴ - ۴۲۶ - ۴۴۰ - ۴۷۲
دهول‌پور ..... ۲۷۷ - ۳۶۹
دهولیه ۳۰۱
دهارور ۳۲۱ - ۳۲۹ - ۳۴۶ - ۳۶۰ -
۳۶۱ - ۵۱۶
دهرن‌گانو ..... ۳۲۸ - ۳۳۵
دهرم‌پوري ۳۳۶
دیت ۶۴
دیول‌گانو ..... ۳۱۶ - ۳۲۱
دیبال‌پور ..... ۳۳۶ - ۳۳۷
دیکلور ۳۷۷

* قلع *

قلعهٔ دولت آباد نام قدیمش دیوگڑ
و دهارا گڑ ۳۲۸ - ۴۱۰ - ۴۷۸ -
۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۹۶ - ۵۲۹
قلعهٔ دهارور ۳۳۱ - ۳۳۹ - ۳۴۵ -
۳۵۷
قلعهٔ دیکلور ۵۳۴

* بحار *

آب دردنه ۳۳۱

* حرف ذال - کسان *

ذوالفقار بیگ ترکمان .. ۱۸۵ - ۲۵۸
ذوالقرنین فوجدار سرکار بهرا بیج ۴۴۶

* حرف راء - کسان *

راجه رای‌سنگهه ولد راجه بهیم
۱۹۵ - ۴۲۱ - ۵۳۵
راجه رام‌داس نروري ۲۴۱
راوت‌رای دکني ۲۸۸
راگهو پسر جادون رای ۳۰۹
راجه رام‌داس کچهواهه ۴۹۴ - ۴۹۵
ربی‌رای ساتهیه ۳۲۸
راو رتن هادا ۱۶۶ - ۱۸۵ - ۲۱۲ -
۲۹۸ - ۳۰۴ - ۳۱۵ - ۳۱۹ - ۴۰۱
رحیم خان کاکر ۱۲۵
رحیم‌خان ولد آدم‌خان حبشي ۳۰۰
رحمان‌الله پسر شجاعت‌خان عرب ۳۰۵
رزاق بے اوزبك ۱۶۶
رستم ترکمان باشلیغ .. ۵۵ - ۵۶
رستم‌خان برکي ۱۲۵
میرزا رستم صفوي ۱۲۵ - ۲۰۵ -

۴۵۲ - ۴۶۱
رستم سلطان پسر ولي محمدخان ۲۱۹
رشيدخان خواجه سرا ۱۱۹ - ۱۲۳ - ۳۵۶ - ۳۶۸ - ۳۸۱ - ۴۴۱
رشيدخان انصاري ۱۸۳ - ۱۹۶ - ۳۲۹ - ۳۶۴ - ۳۸۰ - ۴۳۱
رضوي خان ۱۸۳
ميررضا ۲۵۸
رضاقلي ۳۷۰
رعايت خان ۳۰۳
ميررفيع الدين ۲۵۸
رقيه سلطان بيگم .. ۶۷ - ۱۳۲
حكيم ركناي كاشي متخلص به مسيح ۹۵ - ۴۴۱
رندوله پسر فرهاد ۳۴۴ - ۳۴۷ - ۳۵۴ - ۳۵۶ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۷۱ - ۳۷۵ - ۳۷۹ - ۳۸۱ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۸ - ۵۱۱ - ۵۱۴ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۲۰ - ۵۲۴ - ۵۲۷
روشن راي بيگم ۹۷ - ۱۹۲ - ۳۹۲
راجه روزافزون ۱۸۲ - ۲۱۳ - ۲۴۱ - ۳۱۶
رومي خان ۴۱۱
روپ چند گواليارى ۲۹۹
روشن ضمير ولد صادق خان ۴۱۷ - ۵۳۹

* مواضع *

راجور ۶۹
ولايت رانا ۸۰
راج محل مشهور به اكبرنگر ۱۲۴ - ۴۳۳
ولايت رامن ۲۱۷
رام بهوري ۳۲۱
قصبهٔ راجوري ۳۲۱ - ۳۷۱ - ۳۸۲
راج پيله ۳۳۱
رامدوده .... ۳۴۷ - ۳۵۴
رامگانو ۳۶۸
رنتهنپور ۲۸۷
روم ۱۳۹

روتیه ۲۹۰
روهیله ۳۴۹
روهنکهیره ۵۱۷
رهتاس ۵۴۳

* قلع *

قلعهٔ رنتهنپور ..... ۲۹۲ - ۳۶۹
قلعه رهتاس ..... ۳۹۲ - ۴۵۱

* بحار *

دریاي راوي ۷۴

* حرف زاء - کسان *

زاهد ولد شجاعت‌خان ۱۶۷ - ۱۷۰
قاضي زاهد قاضي کلان ۲۰۹ - ۲۱۵
زبردست‌خان ۱۱۹ - ۱۲۳ - ۲۵۳ - ۲۶۶ - ۳۹۹
زناردار ترهتي ۲۶۸
شیخ زین خوافي ۵۳
زین‌العابدین ولد جعفربیگ ۱۸۴
زینت بیگ ۲۶۵
زین‌الدین‌علي برادرا سلام‌خان ۵۴۳

* حرف سین - کسان *

ساهوجي بهونسله ۲۵۱ - ۳۲۸ - ۳۳۱ - ۳۵۸ - ۳۶۷ - ۴۴۲ - ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۵ - ۵۱۴ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۲۰ - ۵۲۴ - ۵۲۶
ساباجي ۳۰۷
سا ماجي ولد ساهوجي ۳۲۸
راجه سارنگ‌دیو ۵۱۳
سیدي سالم‌حبشي ۳۴۱-۳۴۳ - ۵۲۰
سبهکرن ۱۷۱
سپه‌دارخان ۷۶ - ۱۸۲ - ۲۷۱ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۲۴ - ۳۴۶ - ۳۶۸ - ۳۷۰ - ۳۹۵ - ۳۹۹
ستردي کچهي ۵۱
ستي‌النساخانم ۱۵۱ - ۳۹۴ - ۴۰۳ - ۴۵۳ - ۴۵۵ - ۴۶۲
راول ستر سي ۱۸۴
راو ستر سال نبیرهٔ راورتن ۴۰۱ - ۴۱۷ - ۴۹۹ - ۵۰۳ - ۵۰۵ - ۵۱۰ - ۵۱۹
ستر سال پسر راوسور ۳۹۸

سردارخان برادر عبدالله‌خان ۱۱۷ -
۱۲۳ - ۱۶۷ - ۲۱۳ - ۲۴۱ -
۳۵۶ - ۳۶۸ - ۴۱۷
سرفرازخان ۱۸۳ - ۲۶۷ - ۳۳۶ -
۳۷۵ - ۳۸۱ - ۳۹۷
سرمال ولد مادهو سنگهه کچهواهه
۱۸۴ - ۲۴۱ - ۳۰۵
سرورخان ..... ۳۰۰ - ۳۶۷
راوسر جن هادا..... ۳۶۹
سراندازخان قلماق .. ۴۲۱ - ۴۵۰
سراندازخان کوتوال ۴۸۸
سزاوارخان پسر لشکر خان ۱۲۱ -
۲۱۴ - ۴۷۶
سزاوارخان برادر عبدالله‌خان بهادر
۱۶۷ - ۲۷۰ - ۲۱۳ - ۲۳۰ -
۳۱۴ - ۳۹۴
سعیدای گیلانی مخاطب به بی دل
خان ۹۵ - ۴۹۳
سعیدخان ولد احمد بیگ ۱۸۳ -
۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۵۳ - ۲۶۶ -
۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۱۴ - ۳۰۰ -
۴۴۰ - ۴۴۷ - ۴۵۰ - ۴۹۶
سعادت‌خان ولد زین خان ۱۸۴ -
۱۹۰ - ۴۳۰
سکندر سور..... ۶۵
سکندر دوتانی ۷۶ - ۲۷۲ - ۲۸۹ -
۳۸۴
راجه سکهدیو بندیله ۱۷۲
سکندر برادر شهبازخان ۱۸۴
سکندرخان پدر عبدالله خان ۲۱۷
سکندر علی پسر عم رندوله.. ۴۲۴
سلطان محمد مرزا فرزند میران شاه
۴۶ - ۵۴ - ۵۷ - ۲۶۴
سلیمان شاه ۵۳
سلیمان آقا ایلچی عراق ۵۴
میرزا سلیمان ۶۵
سلیمان خان ۶۵
سلطان نظر برادر سیف خان.. ۲۴۲
سلطان یار ولد الله یار..... ۲۶۵
رانا سنکا ..... ۴۸ - ۴۹

رانا سنکر ولد رانا اودي سنگه - ۱۷۰
سندر داس میرسامان ۱۷۱ - ۱۷۲ -
۱۷۳
سندر برهمن ملقب بکب‌راے ۳۳۹
سنکرام زمیندار کنور ۴۴۹ - ۵۱۳ -
۵۲۵ - ۵۴۰
راجه سورج‌سنگهه ۱۶۶ - ۱۷۱ - ۱۷۲
راجه سورج‌مل پسر راجه باکو ۱۶۶
سورج‌مل پسر رانا امرسنگهه .. ۱۷۳
راو سور بهوریه ۱۲۰ - ۲۱۲ - ۲۹۶ -
۳۹۸
سهنه برادر رانا امرسنگهه .. ۱۷۳
سهراب خان ولد جعفر بیگ ۱۸۴
سهراب خان ولد آصف خان ۵۴۲
سیف خان ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ - ۱۲۶ -
۱۷۷ - ۲۲۸ - ۴۲۶ - ۵۳۶ - ۵۴۰
سیورام کور ۱۱۹
سیام سنگهه سیسودیه ۱۱۹
سید سیف خان ولد سید محمود خان
بارهه ۱۶۶ - ۱۷۰ - ۱۷۲

• مواضع •

سادهري ۱۷۱
سانگانو .. .. .. ۴۳۳ - ۴۳۴
سارنگ‌پور ۴۴۹
سانکي ۴۹۹
سدهیر .. .. .. ۳۸۳ - ۳۹۴
سرهند ۶۵
سرونج ۳۳۸
سري پور ۴۳۶
سلواني ۲۹۰
سلطان‌پور .... .. ۳۳۱ - ۴۱۳
سمرقند ۴۴ - ۴۵ - ۴۶ - ۶۵ - ۸۱ -
۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱
سنبهل ۲۶۱ - ۲۵۵ - ۲۶۹ - ۲۸۸ -
۴۲۵ - ۴۴۰
سند ۶۵
سنچر ۸۱
سنگمنیر ۳۰۱ - ۳۱۸ - ۳۳۱ - ۳۵۴ -
۳۰۷
سندهکر ۳۰۹

سورت .. .. ۷۸ - ۳۶۳
سوندیب ۴۳۴
سهرند ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۳۰ - ۴۰۹
سیستان ۸۱
سیاه سنگ ۲۰۹
سیوگانو .. .. .. ۳۲۳ - ۳۲۷
سیوي ۴۲۰

* قلع *

قلعهٔ ستونده .. .. ۳۷۰ - ۴۸۴
قلعهٔ سولاپور ۳۴۷ - ۳۵۵ - ۳۵۸ - ۴۱۷

* حرف شین - کسان *

میرزا شاه رخ چارمین پسر امیرتیمور ۳۴ - ۴۵ - ۴۶ - ۳۷۲
شاه نوازخان پسر میرزا رستم صفوي ۷۳ - ۱۲۱ - ۱۸۱ - ۳۱۷ - ۴۷۶
شایسته‌خان مهین خلف یمین‌الدوله ۷۳ - ۷۴ - ۱۸۰ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۲۹۶ - ۳۰۲ - ۳۰۳ - ۳۱۸ - ۳۱۹ - ۴۲۸ - ۴۶۴
شاه‌بیگ خان ۱۲۴ - ۱۸۵ - ۲۱۸ - ۲۸۰ - ۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۲۱ - ۳۹۴ - ۴۱۹ - ۴۷۲ - ۵۴۳
شاه‌بیگ اوزبک ۲۰۱
شاه‌نواز خان ابن عبدالرحیم خان خان‌خانان ۳۹۰
میرزا شجاع ولد میرزا شاه رخ ۷۳ - ۱۸۲ - ۲۵۶ - ۲۹۲
شجاع ولد معصوم خان ۳۴۷ - ۳۹۹
ملا شرف‌الدین‌علي یزدي ۴۱ - ۱۵۷
شرف‌الدین حسین ولد یوسف ۷۳ - ۱۸۴ - ۲۰۱
شریف خان ۱۱۹ - ۲۵۳ - ۴۷۷ - ۵۴۲
شرزه خان .. ۱۲۳ - ۱۶۷ - ۳۱۵
شریف اصفهاني خالوي باقرخان ۳۴۷
شرزه راو ۳۶۷
ملا شکرالله افضل خان ۱۷۲ - ۱۷۳
شکرالله پسر خانزمان ۴۲۸ - ۴۹۸ - ۵۰۹

میر شمس ۷۸

شمس عم ملك بدن ۳۴۳

شهریار نا شدني .. ۷۰ - ۷۳ - ۷۹

سلطان شهاب الدین غوري .. ۸۱

شیخ شهاب الدین سهروردي .. ۸۱

سید شهاب الدین بارهه . .. ۱۶۶

شه باز خان ۲۰۴ - ۲۱۳ - ۲۹۸ -
۳۷۴ - ۳۸۰ - ۳۸۱

شه‌نذر میر آخور حاکم طالقان ۲۰۷

شه‌باز خان دوتاني ۱۸۳

شیرافگن ولد قوچ بیگ ۵۳

شیرخان .. ۶۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ -
۷۹ - ۱۲۶ - ۲۵۶ - ۳۰۱ -
۳۰۷ - ۳۶۹ - ۴۲۰

شیربقا ۱۲۵

شیرمحمد ۳۳۳

شیرزاد خویش خان‌عالم ۳۴۹

شیر خان ترین .. .. ۴۱۹ - ۴۲۹

* مواضع *

شاه گدهه .. .. .. ۳۵۴ - ۳۶۷

شاه پور ۴۱۳

شیراز ۲۵۷

* حرف صاد - کسان *

صادق‌خان ۷۱ - ۷۳ - ۱۸۱ - ۱۸۶ -
۳۰۷ - ۳۶۵ - ۳۷۷ - ۴۳۲ -
۴۵۳ - ۴۶۱ - ۵۳۸

میر صالي خوش نویس ۹۵

صالح بیگ فوجدار پرگنهٔ پیلاد ۱۲۵

صالح محمد ولد میرزا ساهي ۱۸۴

صالح گوکلتاش ۲۰۷

صالح ایسك آقاسي ۲۰۹

خواجه صابر ۲۶۶

میر صابر ۴۲۹

صالح کنبو ۴۳۶

صدیق خواجه ولد عبدالرحیم خواجه
۱۹۸

سید صدر جهان صدر ۲۳۳

صفدرخان تیولدار سرونج ۲۴۱ -
۲۴۸ - ۲۸۸ - ۲۹۸ - ۳۰۷ -
۳۶۹ - ۴۰۸ - ۴۲۷ - ۴۸۰

صف‌شکن خان ولد سید یوسف خان ۲۵۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲

صفي مرزا ۲۶۴

شاه صفي والئ ايران ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۳۶۵ - ۴۱۹ - ۴۷۷

خواجه قاسم صفدرخان اسمعيل اثاني ۴۷۷

صلاح‌الدين ۵۱

سيدعلي مخاطب به صلابت‌خان - ۱۶۶

شيخ صوفي ۳۱۵

* حرف ضاد - قاف *

قلعهٔ ضحاك .. .. ۲۰۸ - ۲۶۱

* حرف طاء - كسان *

طاهر مرزا ۲۰۷

شيخ طاؤس ۲۱۱

طالب كليم شاعر ۲۱۵ - ۲۲۲ - ۲۶۸ - ۳۵۲ - ۴۵۹ - ۴۶۴

خواجه طاهر گرز بردار .. ۲۵۶

طغرل نبيرهٔ عبدالرحيم خانخانان ۱۸۴

طهمورث پسر دانيال .. ۷۲ ۷۹

شاه طهماسپ ۲۶۴

* حرف ظاء - كسان *

ظفرخان پسر خواجه ابوالحسن ۱۲۰ - ۱۲۵ - ۱۸۳ - ۱۹۰ - ۲۱۳ - ۲۴۵ - ۳۰۱ - ۴۳۲ - ۴۷۴

ميرظهيرالدين علي يزدي ۱۸۶ - ۴۳۲ - ۴۷۵

* مواضع *

ظفرنگر ۵۰۱ - ۵۰۵ - ۵۱۷ - ۵۳۲

* حرف عين - كسان *

عادل سلطان ابن مهدي سلطان ۵۴ - ۵۷

سيد عالم بارهه ۷۳ - ۱۲۱ - ۲۱۳ - ۳۰۶ - ۳۱۹

عابدخان پسرخواجه نظام‌الدين احمد ۱۲۴ - ۱۲۵

عادل خان ۲۲۷ - ۲۵۶ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۵۵ - ۳۵۶ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۷۹ - ۳۸۲ - ۴۰۴ - ۴۱۳ -

۴۱۶ - ۴۱۶ - ۴۴۱ - ۴۸۵ - ۴۹۷

ملا عبدالحمید لاهوري مولف کتاب ۱۰ - ۹۴ - ۹۵ - ۱۲۲

ملا عبدالله هاتفي ۴۲

عبدالله کتابدار .. ۵۳ - ۵۶

عبدالشکور ۵۴

عبدالعزیز میرآخور .. ۵۴ - ۵۷

میر عبدالهادي پسر میر میران ۷۳ - ۲۹۹

عبد الرحیم خانخانان ۱۲۱ - ۲۷۱ - ۳۹۰

سید عبدالسلام بارهه ۱۲۵ - ۱۶۰

عبدالله خان بهادر ۱۶۵ - ۱۶۷ - ۱۶۹ - ۱۷۲ - ۱۹۳ - ۲۰۴ - ۲۳۳ - ۲۴۲ - ۲۴۶ - ۲۴۸ - ۲۵۵ - ۲۶۶ - ۳۰۲ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۹ - ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۵۲ - ۳۵۴ - ۳۹۷ - ۴۰۵ - ۴۱۱ - ۴۱۳ - ۴۲۶ - ۴۷۳

حکیم عبدالحاذق ولد حکیم همام گیلاني - ۱۸۴

میر عبدالله خویش مرزا سید یوسف خان ۱۸۴ - ۲۲۶ - ۲۹۶

عبد القادر پسر احداد ۱۹۰ - ۳۱۲

عبدالرحمن بیگ ترنابي ۱۹۰ - ۲۰۹ - ۲۱۱ - ۲۳۰ - ۴۰۹ - ۴۲۱

سید عبدالواحد ولد مصطفی خان بخاري ۱۹۱

عبدالرحیم خواجه ۱۹۳ - ۱۹۷ - ۲۰۴ - ۲۳۵

عبدالله خان اوزبك ۱۹۴

عبدالرحمن بي دیوان بیگي ۲۰۷

خواجه عبدالحق ۲۱۱

عبد العزیز پسر نذر محمد خان ۲۰۷

عبدالمومن خان پسر عبدالله خان ۲۱۷ - ۲۲۰ - ۲۶۴

شاه عباس فرمان فرماي ایران

۲۱۷ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۳۲ -
۲۵۸ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۸۱ -
۴۱۹ - ۴۲۷ - ۴۷۷
خواجه عبد الهادي پسر صفدر خان
۳۳۸
میر عبدالله رضوي .. ۳۴۴ - ۳۴۶
عبدالحق برادر علامي افضل خان
۳۶۶ - ۴۲۸
میر عبدالکریم .. .. ۴۰۷ - ۴۷۴
عبدالرسول پسر فتح خان ۴۱۰ -
۴۱۸ - ۴۲۲ - ۴۹۶ - ۵۲۷
شیخ عبدالرحیم خیرابادي ۴۱۵
عبدالرزاق ولد امیر خان .. ۴۲۴
ملا عبداللطیف گجراتي .. ۴۴۶
عبدالرحمن پسر صادق خان ۵۳۹-۵۴۱
شیخ عثمان هاروني ۸۱
عثمان روهلا عم بهادر خان .. ۱۱۹
عرب خان ۱۶۶
عزیزالله ۱۸۳
عزیز پسر پیرا .. .. ۳۲۲ - ۳۵۰
میرزا عسکري ۶۴
عظیم خان ۳۰۴
عقیدت خان ۲۹۷
ملا علاء الملک تونی فاضل خان ۱۳
سلطان علاء الدین عالم خان .. ۵۳
علي خان شیخ زادهٔ فریلي .. ۵۵
علي اتکه باشلیق ۵۷
علاول ترین .. ۱۱۹ - ۴۷۶ - ۵۲۵
علي قلي درمن ۱۲۱
علي خان ترین ۱۲۴
علي دلاور خان ۳۰۰
سید علاول ۳۰۶ - ۳۹۹ - ۵۰۷ -
۵۰۸ - ۵۱۳
میر علي اکبر ۳۳۴
علي اصغر ولد جعفر بیگ .. ۳۴۶
سید علوي ۳۹۹
علي مردان خان ولد گنج علي خان
۴۱۹ - ۴۲۰
عمر شیخ مرزا دومین پسر امیرتیمور
۴۵

عمر شیخ مرزا چارمین پسر سلطان ابوسعید مرزا ۴۶
عمر خان افغان ۳۱۷
سید عمر .. .. .. ۳۹۹ - ۴۱۹
عنبر حبشي .. .. .. ۲۶۶ - ۵۲۱
عنایت الله یزدي ۴۲۵ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۵۳۴
عوض حاجي حاکم غوري .. ۲۰۷
عوض بیگ ۲۶۱
عوض خان قاقشال ۴۵۱
مرزا عیسي ترخان ۷۸ - ۱۸۱ - ۲۳۰ - ۲۴۴ - ۳۲۹ - ۳۶۸ - ۴۱۸ - ۴۲۳

* مواضع *

عراق .. .. ۲۲۰ - ۴۳۱ - ۴۸۵

* قلع *

عنبرکوت .. .. ۵۰۲ - ۵۱۳ - ۵۲۱

* حرف غین - کسان *

غزلي خان جالوري ۱۶۷
سیدغلام محمدبرادرسید یعقوب ۱۸۴
غیرت خان برادر زادهٔ عبد الله خان ۳۹۸ - ۴۷۵
غیاث الدین ترخان ۴۰۰

* مواضع *

غزني .. .. ۸۱ - ۴۵۱
غوربند .. .. .. ۲۰۹ - ۲۶۰

* حرف فا - کسان *

فاخر پسر باقرخان نجم ثاني ۳۱۵
فتح خان پسر کلان ملک عنبر ۳۷۸ - ۳۹۵ - ۴۰۲ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۲ - ۴۲۳ - ۴۲۹ - ۴۴۲ - ۴۸۴ - ۴۹۶ - ۴۹۷ - ۴۹۹ - ۵۰۰ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۲۰ - ۵۲۵ - ۵۲۷ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۴۰
فخرالدین احمد ۷۳
فخر الملک ولد یاقوت خان حبشي ۱۸۳ - ۴۴۳
فدائي خان ۱۲۵ - ۱۶۶ - ۱۸۲ - ۲۷۰ - ۳۱۹ - ۴۰۸ - ۴۱۸

شیخ فرید شکر گنج ۸۱ - ۸۲ - ۱۸۴ - ۴۰۷ - ۴۴۷

ملا فرید دهلوي .. .. ۹۷ - ۲۸۶

فریدون خان ولد محمد قلي خان برلاس ۱۶۷ - ۱۷۰

فرحان خان ۳۰۷

فرید پسر پیرا ۳۵۱

فرنگیان ۴۳۳ - ۴۷۰ - ۴۸۵ - ۵۳۴

فرهاد پدر رندوله .. ۵۰۵ - ۵۱۴ - ۵۳۲

فیروزخان خواجهٔ سراي جهانگیر شاه ۷۴ - ۱۸۳ - ۳۶۵ - ۵۳۵

میر فیض‌الله ۲۹۷

* مواضع *

دارالسرور فتح پور .. .. ۶۶ - ۲۴۳

ولایت فرغانه ۴۶

* قلع *

قلعهٔ فوشنج ۴۲۰

* بحار *

دریای فرات ۱۵۶

* حرف قاف - کسان *

قاسم حسین سلطان .. .. ۵۴ - ۵۶

خواجه قاسم سید اتائي .. ۱۱۸ - ۱۲۳ - ۱۸۵ - ۲۰۱ - ۲۴۵

قاسم خان جویني - ۱۲۰ - ۱۲۵ - ۱۹۶ - ۲۰۴ - ۲۲۶ - ۴۰۹ - ۴۳۵

قاسم حسین‌قوشي ۲۰۷

میر قاسم هروي .. ۴۴۲ - ۴۴۴

قاسم خان صوبه‌دار بنگاله .. ۴۴۳

قتلق قدم قراول .. .. ۵۵ - ۵۷

خواجه قطب الدین اوشي اندجاني ۸۱ - ۸۲

قطب الملك ۲۰۴ - ۲۲۶ - ۲۲۷ - ۳۵۶ - ۳۶۰ - ۳۶۷ - ۳۷۳ - ۳۸۳ - ۴۸۵

قلیچ خان ۱۱۸ - ۱۲۳ - ۱۲۶ - ۲۱۸ - ۲۲۶ - ۲۵۵ - ۲۹۷ - ۳۹۶ - ۴۲۱ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸

قلعه دار خان .. .. ۳۶۹ - ۴۴۶

قوام بیگ اردو شاه .. .. ۵۴ - ۵۶
قاضي قوام ۳۷۵

* مواضع *

قرشي ۲۲۱
قزوين ۲۶۳
قندهار ۶۴ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۳۲ -
۲۳۳ - ۳۴۳ - ۳۴۶ - ۳۸۲ -
۴۱۱ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۵۱۶
سرکار قنوج ۲۰۴

* قلع *

قلعهٔ قندهار ۳۰۷ - ۳۵۷ - ۳۷۱ -
۳۷۴ - ۳۷۷ - ۳۸۳ - ۴۸۴

* حرف کاف - کسان *

میرزا کامران .. .. .. ۶۴ - ۶۵
کامل خان ولد خان اعظم .. ۱۸۵
کاشغري خواجه ۲۰۷
کاشغري سلطان ۲۱۱
کار طلب خان ۳۰۷
خواجه کامگار برادر زادهٔ عبد الرحیم
خواجه ۳۵۱ - ۳۵۲
راي کالي داس .. .. ۴۰۹ - ۴۳۲
کرم سنگهه ۶۰
رانا کرن پسر رانا امر سنگهه ۸۰ -
۱۶۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۶
کرم الله ولد علي مردان خان ۱۸۵
کرم سي را تهور.. ۱۸۵ - ۲۲۶ - ۳۰۵
کرجائي ۳۰۹
راو کرن پسر راو سور ۳۹۸ - ۴۰۹ -
۴۱۰ - ۵۱۰ - ۵۱۹
کرشاسپ پسر مهابتخان ۴۲۸
کرپا رام کور ۴۳۲
کشن سنگهه برادر راجه سوج سنگهه
۱۶۶ - ۱۸۴ - ۵۱۳
راول کلیان جسلمیري ۱۸۳
خواجه کلان خواجهٔ جویباري ۱۹۴
کمال خان ولد سلطان علاوالدین
۵۵
سید کمال ۲۵۰
کمال الدین ولد شیخ رکن الدین
۳۱۱

کمال قراول ۴۹۴
شیخ کورن ۵۴
کورسین کشتواري ۱۸۵
کھیلو جي بھونسلہ ۲۲۷ - ۲۹۳ -
۳۴۴ - ۳۶۱ - ۴۹۸ - ۵۰۰ -
۵۰۷ - ۵۱۴
کیا زمیندار ملک چاندا .. ۳۶۷

* مواضع *

دارالملک کابل ۶۲-۶۳- ۶۵ - ۱۱۶ -
۱۹۰ - ۱۹۱ - ۲۰۶ - ۲۱۲ -
۲۱۴ - ۲۳۵ - ۲۴۵ - ۲۵۳ -
۲۶۰ - ۳۱۱ - ۴۰۰ - ۴۴۰ -
۴۶۹ - ۴۷۶ - ۴۸۸ درین صفحہ
دو اعجوبہ است
کانگڑہ ۱۲۵
سرکار کالپي ۱۹۱-۲۴۶ - ۳۰۱ - ۳۳۸
کالنجر .. .. ۲۶۰ - ۳۴۹
پرگنۂ کانتي ۳۵۵
کالي بھیت ۴۲۳
کاغذیوارہ .. .. ۵۰۱ - ۵۱۷ - ۵۲۰
کرارہ .. .. ۳۳۱ - ۳۳۲
کشمیر ۶۹ - ۷۰ - ۷۲ - ۷۳ - ۱۷۶ -
۲۲۹ - ۴۳۲ - ۴۴۸ - ۴۷۴
کلانور .. .. ۶۶ - ۴۱۳
قصبۂ کلوہرہ ۳۸۲
کنہایت ۶۴
کندمک ۲۱۳
کندار ۲۴۶
کنکر ۴۰۱
کونبھلمیر ۱۷۰
کوہ تن ۲۱۹
کول ۲۹۲
کودکہ ۳۳۳
ولایت کوچ ۴۹۶
کھیرا پاڑہ ۳۳۲ - ۳۳۴ - ۳۷۳
کھلي کوٹ ۳۳۳
قصبۂ کھیر ۳۴۶
کہرکي ۴۹۷ - ۴۹۸ - ۵۰۵ - ۵۱۱ -
۵۱۸
کیورہ ۱۷۱

کیهون ۳۲۲
کیوزائي ۳۲۲
کیخابه ۴۲۰
قصبهٔ کیرانه ۱۵۹

* قاع *

قلعهٔ کابل ۲۰۹
قلعهٔ کانگڑه ۲۳۲
قلعهٔ کالا کوٹ ۵۱۵
قلعهٔ کهاتا کهیڑي ۴۴۹

* بحار *

تالاب کانکریه ۷۸
کشن گنگ ۴۱۶
تالاب ککرالہ .. .. ۳۵۶ - ۳۵۷
آب کهرس پورنا ۳۶۸

* حرف گاف - کسان *

راجه گج سنگهه ولد راجه سورج سنگهه
۷۶ - ۱۵۸ - ۲۹۴ - ۳۰۷ -
۳۰۸ - ۳۱۵ - ۴۷۴
راجه گردهر .. ۱۸۲ - ۲۴۲ - ۳۰۵
راجه گردهر داس برادر راجه بیتهل
داس ۲۷۸
راجه گوپال داس کور ۱۲۴
گوپال سنگهه پسر منروپ .. ۳۲۱
گوهر آرا بیگم ۳۹۳
گوپي ناتهه ۴۰۱

* مواضع *

گالنه ۴۴۳
گجرات ۶۴ - ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۷۸ -
۱۲۵ - ۱۵۹ - ۲۹۹ - ۳۳۱ -
۳۶۲ - ۳۹۷ - ۴۴۸ - ۴۵۱ -
۵۴۰
گلکنده ۲۲۷ - ۲۵۸ - ۳۵۶ - ۳۶۷
گلبرگه ۴۱۳
گوگنده .. .. ۸۰ - ۱۷۰
گوالیار ۲۴۵ - ۲۵۲ - ۲۵۴ - ۲۹۰ -
۴۲۵ - ۴۲۶
گونڈوانه ۲۸۹
گهاٹي چاندا ۲۹۲
گیلان ۲۶۴

* قاع *

قلعهٔ کالنه ۳۰۱ - ۴۶۱ - ۴۸۴ - ۵۲۶

قلعهٔ گوالیار ۱۷۶ - ۲۳۷ - ۲۴۴ - ۲۴۵

* بحار *

دریاے گنگ ۶۵ - ۱۲۴ - ۴۳۳

* حرف لام - کسان *

لشکر خان ۱۲۰ - ۱۲۵ - ۱۸۹ - ۲۱۳ - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۶۰ - ۴۰۰ - ۴۴۰ - ۴۷۲ - ۴۷۶

لشکري ولد میرزا یوسف ۱۸۳ - ۲۰۱

لشکري پسر مخلص خان .. ۲۷۳

شاه زاده لطف الله .. ۹۷ - ۳۹۳

لطیف خان نقشبندي ۱۸۵

لطف الله خان ۴۷۶

سید لطف علي بهکري ۵۳۱

لعل خان ۱۸۴

لهراسب ولد مهابتخان .... ۱۱۸ - ۳۰۵ - ۳۱۷ - ۴۲۸ - ۴۹۸ - ۵۰۱ - ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۱۱ - ۵۱۶ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۴

* مواضع *

دار السلطنه لاهور ۱۶ - ۲۰ - ۶۵ - ۶۶ - ۶۹ - ۷۰ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۷ - ۷۹ - ۹۷ - ۱۱۳ - ۱۱۶ - ۱۵۸ - ۱۷۷ - ۱۸۰ - ۱۹۳ - ۲۰۳ - ۲۱۶ - ۲۱۸ - ۲۲۳ - ۲۳۳ - ۲۵۲ - ۳۰۴ - ۳۹۷ - ۴۱۹ - ۴۲۵ - ۴۴۸

بندر لاهري ۱۱۵

لاسور ۳۲۸

لکهي جنگل .. .. .. ۲۸۸ - ۴۷۶

للندر ۲۰۹

لوهنیره ۳۳۶

* قلع *

قلعهٔ للنگ .. .. .. ۳۰۱ - ۴۴۲

* حرف میم - کسان *

مانک چند چوهان ۶۰

راجه مانسنگهه ۶۸ - ۴۰۳ - ۴۳۳

مادهو سنگهه ولد راو رتن هاڈ ۱۸۴ -

۳۵۰ - ۳۶۵ - ۴۰۱ - ۴۱۰
مالوجي بهونسله ۲۹۳ - ۳۲۸ -
۳۳۹ - ۳۴۴ - ۳۶۱ - ۵۰۰ -
۵۰۸ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۲۱
سید ماکهن پسر سید عبدالله ۳۵۱
رای مانی داس ۴۴۶
سید مبارک .. .. .. ۷۹ - ۳۰۲
مبارز خان افغان - ۱۸۲ - ۲۱۳ -
۲۱۴ - ۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۹۸ -
۵۱۹ - ۵۲۱
مبارک خان نیازي ۲۹۸ - ۳۰۷ -
۳۹۹
محمود خان ولد سلطان سکندر ۵۱ -
۴۴۲ - ۴۴۳
محب‌علي ولد نظام‌الدین علي خلیفه
۵۳
محمدي کوکلتاش .. .. ۵۴ - ۵۶
محمد علي جینجگ .. ۵۵ - ۵۷
ملا محمود نوکر نظام‌الدین علي خلیفه
۵۷
شاهزاده محمد دارا شکوه ۷۰ - ۷۳ -
۹۷ - ۱۷۷ - ۱۷۹ - ۱۹۲ -
۳۹۱ - ۴۲۸ - ۴۵۲ - ۴۹۰ - ۵۴۱
شاهزاده محمد شاه شجاع ۷۰ -
۷۳ - ۹۷ - ۱۷۷ - ۱۷۹ - ۱۹۲ -
۳۹۲ - ۴۰۳ - ۴۰۸ - ۴۵۲ -
۴۵۷ - ۴۶۰ - ۴۶۴ - ۴۹۰ -
۴۹۱ - ۴۹۲ - ۵۳۶ - ۵۴۲
شاهزاده محمد اورنگ زیب ۷۰ -
۷۳ - ۹۷ - ۱۷۷ - ۱۷۹ - ۱۹۲ -
۳۹۲ - ۴۵۷ - ۴۶۳ - ۴۷۴ -
۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۲ - ۴۹۳ -
۵۳۸
شاهزاده محمد مرادبخش ۹۷ -
۱۹۲ - ۳۹۲ - ۴۳۰ - ۴۵۷ -
۴۶۳
محمد تقي سمسار مخاطب به شاه
قلي‌خان ۱۲۴ - ۳۶۶
محمد خان مهمند ۱۲۵
محمد خان نیازي ۱۶۷

محمد تقي مير بخشي ١٧٠
محمد زمان طهراني ١٨٣ - ٣٧٢ - ٤٠٩
قاضي محمد سعيد شريحي كرهرودي ١٩٥ - ٣٨٣ - ٤٢٣ - ٤٧٥ - ٥٤٣
سيد محمد اسفرايني ٢٠٤
محمد باقي بي قلماق ٢١١ - ٢١٨
محمدقلي ٢٢٦
محمد صديق خواجه خلف عبد الرحيم خواجه .. ٢٣٤ - ٢٣٦
محمد باقر ٢٤٤
محمد شفيع .. .. .. ٢٧٨ .. ٢٩٨
محمدعلي بيگ ايلچيء داراي ايران ٣٠٤ - ٣٦١ - ٣٦٥ - ٣٦٦ - ٣٦٧ - ٣٩٧ - ٤٢٢ - ٤٢٧ - ٤٢٩ - ٤٣٣ - ٤٤١ - ٤٧٧ - ٤٧٩ - ٥٤٢
محلدار خان دكني ١٨٣ - ٣١٧ - ٥٢٦ - ٥٢٧
محمد شريف خالوي باقر خان ٣٣٤
محمود پسر پيرا ٣٤٩
شيخ محي الدين .. ٣٥٦ - ٣٦٦
ميرزا محمد ٣٧٠
محمد تقي تحويلدار ٣٩٧
حاجي محمد جان مشهدي قدسي ٤٤٤ - ٥٣٠
محمد حسين جابري ٤٧٤
محمد يوسف ٥٤٣
قاضي محمد اسلم .. ٤٥٨ - ٤٦٤
مخلص خان ٧٣ - ١٨١ - ١٩١ - ٢٢٨ - ٢٩٧ - ٣٩٩
مختارخان ١٢٦ - ١٨٣ - ١٩٩ - ٢٦٥
مخلص الله ١٨٣
مروت خان تركمان ٧٣ - ٢٩٩ - ٣٦٥ - ٤٥١
ملا مرشد ٧٣
مرزا مراد ولد ميرزا رستم صفوي - ١٦٧ - ١٧٠

مرتضي قلي برادر جان سپار خان - ۱۸۵ - ۳۱۵
مرزا خان ولد زين خان .. ۱۸۵
ملا مرشد شيرازي مكرمت خان شد ۱۹۱
مرحمت خان ۱۹۵ - ۲۷۸ - ۲۸۸ - ۳۱۵ - ۳۲۴ - ۳۳۰ - ۳۴۰ - ۳۴۱ - ۳۴۲
مرتضى خان ۲۰۰ - ۲۰۲ - ۲۸۷ - ۴۹۸ - ۵۰۸ - ۵۳۲ - ۵۳۴
مراري پندت ۳۶۰ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۳۲
شاهزاده مراد خلف عرش آشيانى - ۴۵۲
مرزا خان ولد شاه نواز خان ۱۲۱ - ۴۷۴
حكيم مسيح الزمان .. ۱۵۹ - ۴۰۶
مصطفى رومي ۵۶
مصطفى خان داماد ملا محمد لاهوري .. .. .. ۴۱۴ - ۴۱۵
مظفر خان ۷۶ - ۸۲ - ۱۲۶ - ۴۲۷
سيد مظفر خان بارهه ۱۱۷ - ۱۲۳ - ۲۴۱ - ۲۴۵ - ۲۵۵ - ۲۷۲ - ۲۷۴ - ۲۷۸ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۹۸ - ۳۱۶ - ۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۷ - ۳۴۸ - ۳۵۰ - ۳۵۱ - ۳۵۲ - ۳۵۴
مرزا مظفر كرماني ۱۱۸ - ۱۲۳ - ۴۷۶
مظفر حسين مرزا ۳۸۹
معتمد خان ۷۳ - ۱۸۱ - ۲۶۲ - ۲۷۹ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۳۵۱ - ۴۱۱ - ۴۱۵ - ۴۳۱ - ۴۳۲
معتقد خان ۷۹ - ۲۱۲ - ۲۱۶ - ۲۵۲ - ۲۵۹ - ۳۶۲ - ۳۶۶ - ۳۶۹ - ۴۲۵ - ۴۲۷ - ۴۳۱
خواجة معين الدين .. ۸۰ - ۸۱
معين خان بدخشي ۱۹۰ - ۲۰۹ - ۲۳۰

شیخ معین الدین .. ۳۵۶ - ۳۷۹
معزالملك متصدي ۴۱۷
معصوم زمیندار .. .. ۴۳۶ - ۴۳۸
مغل خان ولد زین خان ۱۸۴ - ۱۹۱
سیدي مفتاح ۵۳۴
مقرب خان ولد شیخ بهنا ۱۵۹ -
۳۰۴ - ۳۲۱ - ۳۲۹ - ۳۳۱ -
۳۵۴ - ۳۵۵ - ۳۵۶ - ۳۵۷ -
۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۱ - ۳۷۵ -
۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۴ - ۳۹۴ -
۴۰۸ - ۴۱۰ - ۴۲۵
مکرمت خان ۳۰۶ - ۳۴۷ - ۳۶۲ -
۳۶۹ - ۴۲۷ - ۴۲۸ - ۴۶۰ - ۵۴۲
ملك داد کراني ۵۴
ملک قاسم برادر بابا قشعه ۵۵ - ۵۶
ملتفت خان ۲۵۸ - ۲۹۶ - ۳۰۵ -
۳۳۹ - ۳۴۰ - ۳۵۸ - ۳۵۹ -
۳۶۰ - ۳۷۱ - ۳۷۹ - ۴۲۳
ملک بدن ۳۶۲
شاه منصور برلاس . .. ۵۳ - ۵۶
راجه منروپ ولد جگناتهه ۱۱۸ - ۱۲۳
سید منصور پسر سید مظفرخان ۲۴۵
منکوجي دکني ۳۰۶
منصور غلام قطب الملك ۳۳۳
منصور پسر عنبر ۳۸۳
مومن اتکه .. .. ۵۵ - ۵۶
موسوي خان پسر میر میران ۷۳ -
۱۸۱ - ۲۰۰ - ۴۰۸ - ۴۵۳ - ۴۶۱
خواجه مودود چشتي ۸۱
مومن پسر وقاص حاجي ۴۳۱ -
۴۵۱ - ۴۶۶
حکیم مومنا ۴۴۱
سید مهدي خواجه .. ۵۴ - ۲۱۰
مهابت خان خانخانان سپه سالار ۷۵ -
۸۲ - ۱۱۱ - ۱۱۶ - ۱۶۵ - ۱۷۰ -
۱۷۵ - ۱۹۳ - ۱۹۹ - ۲۱۲ -
۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۳۰ - ۲۴۱ -
۲۴۶ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ -
۲۵۷ - ۲۷۳ - ۲۸۷ - ۳۵۲ -
۳۶۷ - ۴۲۴ - ۴۲۶ - ۴۲۸ -

۴۵۰ - ۴۹۷ - ۴۹۹ - ۵۰۱ -
۵۰۳ - ۵۰۵ - ۵۰۷ - ۵۰۸ -
۵۱۰ - ۵۱۲ - ۵۱۴ - ۵۱۵ -
۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۲۰ - ۵۲۲ -
۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۶ - ۵۲۸ -
۵۳۰ - ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۶ - ۵۴۰
مهیس داس راٹهور .. ۵۱۳ - ۵۱۵
مرزا میران شاه سومین پسرامیرتیمور
۴۵
میدني راي .. .. .. ۵۱ - ۳۶۸
میر همه فرزند نظام الدین علي ۵۴
میرخان.. .. .. ۱۲۳
میرك حسین خوافي ۳۰۳
میناجي برادر ساهوجي ۳۲۸ - ۴۹۸
میرم بیگ ۴۷۴
میتي سنگهه ولد راو دودا .. ۵۳۲

* مواضع *

ماوراء النهر ۴۷ - ۶۲ - ۲۱۷ -
۲۳۳ - ۳۶۴ - ۴۷۵
صوبهٔ مالوه ۶۴ - ۷۶ - ۱۲۶ -
۱۶۷ - ۱۶۹ - ۱۷۰ - ۱۷۵ -
۲۴۱ - ۲۵۵ - ۲۷۲ - ۲۷۳ -
۲۹۳ - ۳۳۴ - ۳۳۶ - ۴۲۵ -
۴۴۹ - ۵۳۴
ماندو .. ۶۴ - ۷۶ - ۲۷۲ - ۳۶۱
قصبهٔ ماندل .. .. .. ۸۰ - ۱۶۷
مازندران ۲۶۳
مانک دوده .. .. .. ۳۲۹ - ۳۵۶
مان گانو ۳۷۱
مالده ۴۷۸
متهرا .. .. ۲۳۰ - ۲۴۴
مچهلي گانو .. .... ۳۲۱ - ۳۲۶
محمود آباد ۷۸
مخصوص آباد ۴۳۶
مرو ۲۱۹
صوبهٔ ملتان ۲۸۷ - ۳۷۲ - ۴۲۱ - ۴۲۸
مندسور .. .. ۶۴ - ۳۳۷
منکود ۳۳۷
موزینه ۳۷۱
مهابن .. .. ۱۹۶ - ۲۰۴

مهگانو ۳۲۱
مهندري ۳۷۳
ميان کال ۲۲۱
ميوات ۴۰۹
مينه ۵۰۰

* قلع *

حصار شادي آباد ماندو - ۶۴ -
۲۹۳ - ۳۳۶
قلعهٔ مانگانو ۳۷۱
قلعهٔ منصور گڈهه ۳۳۲ - ۳۳۴ - ۳۷۳
قلعهٔ مهاکوت ۵۱۳ - ۵۱۵ - ۵۲۰ - ۵۲۵

* نجار *

دریاے مینار ۳۸۳

* حرف نون - کسان *

شیخ نجم الدین کبري ۸۱
نجابت خان .. ۳۱۴ - ۳۷۲ - ۴۲۸
نذر محمدخان ۱۸۹ - ۲۰۶ - ۲۰۷ -
۲۱۲ - ۲۱۶ - ۲۱۹ - ۲۲۰ -
۲۲۱ - ۲۳۰ - ۲۳۵ - ۲۶۰ -
۴۳۱ - ۴۶۵ - ۴۷۵
نرپت هاڑا ۵۱
راجه نرسنگهه دیو [برسنگه دیو] ۵۱ -
۱۶۷ - ۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۴۱
نرهر داس ولد راجه نرسنگهدیو ۱۹۶
نرهر داس جهالا .. .. ۳۲۳ - ۳۲۴
نرسنگهداس پسر راجه دوارکا داس -
۳۴۷
شیخ نصیر الدین محمود ۸۲
نصیب شیرانی ۱۱۹
نصرت خان ۳۰۲
نصیري خان ۳۰۷ - ۳۱۵ - ۳۱۶ -
۳۴۳ - ۳۵۷ - ۳۷۱ - ۳۷۴ -
۳۷۵ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۷۸ -
۳۹۵ - ۳۹۶ - ۳۹۸ - ۴۰۵ -
۴۱۱ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۲۴ -
۴۴۹ - ۵۰۱ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -
۵۱۱ - ۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۵ -
۵۱۸ - ۵۲۰ - ۵۲۳ - ۵۲۴ -
۵۲۶ - ۵۳۱ - ۵۳۲ - ۵۳۳ -
۵۳۴ - ۵۴۰ - ۵۴۲

نظام الدين علي خليفه ۵۳
نظام خان ميانه ۵۵
نظام الملك بي نظام ۷۶ - ۱۹۵ -
۲۴۷ - ۲۴۸ - ۲۵۰ - ۲۵۱ -
۲۶۷ - ۲۷۱ - ۲۷۳ - ۲۸۹ -
۲۹۰ - ۲۹۳ - ۳۰۰ - ۳۰۹ -
۳۲۸ - ۳۴۷ - ۳۵۸ - ۳۸۲ -
۴۴۲ - ۴۴۲ - ۴۸۲ - ۴۸۳ .
۴۸۵ - ۵۰۱ - ۵۱۴ - ۵۲۰ -
۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۴۰
شيخ نظام الدين اوليا ۸۲
سيد نظام .. .. .. ۱۸۳ - ۲۲۹
نظر بهادر خويشگي ۱۸۴ - ۲۱۳ -
۲۴۱ - ۲۵۵ - ۳۹۹ - ۴۴۰ -
۵۱۳ - ۵۱۵
خواجه نظام سوداگر ۲۶۷
نظر بيگ گرز بردار ۳۸۴
نورمحل .. .. ۷۰ - ۷۱
نورالدين قلي ۸۲ - ۱۲۱ - ۲۴۱ -
۲۴۲ - ۴۱۸
نوبت خان ۱۱۹ - ۱۲۳ - ۴۵۱ - ۵۴۳
نوازش خان واد سعيد خان ۱۶۶
نورالدين ولد خواجه ميرهروي ۳۰۶
نورمحمد عرب ۳۹۷

* مواضع *

ولايت ناسک ۳۰۱ - ۳۰۳ - ۳۱۷ -
۳۵۸ - ۹ ۴۳ ۵۳۳
ناندور ۳۷۱
ناندير .. .. ۳۸۳ - ۴۱۱
ناكچهري ۵۰۱
شهر نر ۷۸
نرور .. .. .. ۱۹۱ - ۲۴۶
نظام پور .. ۴۹۹ - ۵۰۱ - ۵۲۴
نگرامي ۲۱۴
نلدرگ ۳۵۵
نندر ۳۹۵
نورمنزل مشهور بباغ دهره ۲۴۳ - ۲۵۴
نولاهي ۳۳۷
نورس پور .. .. .. ۴۱۳ - ۴۲۲
نيشاپور ۸۱

نیمله ۲۱۳
نیمي ۳۴۸

* قلع *

قلعهٔ نباتي .. ۳۰۱ - ۴۸۴ - ۵۲۶
قلعهٔ نلدرگ ۳۴۶

* بحار *

دریاے نریدة ۷۷ - ۲۵۱ - ۲۹۳ - ۳۳۵
نهر فتح ۲۱۰
آب نهنورا ۴۱۳

* حرف واو - کسان *

میرزا والي .. .. ۷۸ - ۱۸۳
وزیر خان ۱۱۷ - ۱۲۲ - ۱۲۴ -
۲۴۳ - ۲۹۸ - ۳۰۴ - ۳۰۷ -
۴۰۳ - ۴۱۰ - ۴۱۷ - ۴۲۵
وفاخان .. .. .. ۳۶۷ - ۳۸۳
وقاص حاجي ایلچي ۴۳۱ - ۴۵۱ -
۴۶۵ - ۴۶۶ ۴۶۸
ولي خازن و فراقوري ۵۴
ولي محمد خان ۲۱۷ - ۲۱۸ -
۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱

* بحار *

آب و نچره ۳۳۱ - ۳۶۱ - ۳۷۰ -
۳۷۸ - ۳۸۰ - ۳۸۲

* حرف ها - کسان *

هاباجي .. .. .. ۳۰۶ - ۳۲۸
هردیرام کچهواهه ۱۲۱ - ۲۶۸ - ۳۰۶
هرداس جهالا ۱۷۱
هري سنگهه ولد کشن سنگهه راتهور ۴۲۱
سید هزبرخان ۷۳ - ۱۸۳ - ۲۱۳ - ۳۱۹
هشتر خان ۲۱۷
همایون شاه جنت آشیاني ۴۲ -
۵۶ - ۶۰ - ۶۳ - ۹۶ - ۵۴۲
همت خان ۴۵۱
هندو بیگ قوجین .. ۵۴ - ۵۶
هندال میرزا ۶۷
هوشنگ پسر دانیال .. ۷۲ - ۷۹

* مواضع *

هارون ۸۱
هچلي ۴۳۶
هرات .. .. ۲۱۷ - ۲۱۹ - ۲۶۳

هلي ۳۷۱
هلدي پور ۴۳۶
هوڈل ۳۶۹
بندر هوگلي ۴۳۳ - ۴۳۵ - ۴۴۴ -
۴۷۰ - ۴۸۵.

* حرف ياء - كسان *

ياربيگ ۱۶۷
ياقوت خان حبشي ۱۸۲ - ۱۹۵ -
۲۵۳ - ۲۹۳ - ۳۰۷ - ۳۲۶ -
۳۴۴ - ۳۵۳ - ۳۵۸ - ۳۵۹ -
۳۶۰ - ۳۶۱ - ۳۷۴ - ۳۹۵ -
۳۹۹ - ۴۰۰ - ۵۰۲ - ۵۰۴ -
۵۰۸ - ۵۱۴ - ۵۱۸ - ۵۲۱ - ۵۲۳
يادگارحسين خان ۱۸۴ - ۲۴۵ - ۴۷۶
يارمحمد خان .. .. ۲۱۷ - ۲۱۸
ياسين پسر شيرخان ۴۰۹ - ۴۳۰
سيد يعقوب بخاري ۱۲۱
يعقوب خان بدخشي ۱۶۷ - ۱۹۰ - ۲۰۹
خواجه يكه تاز خان ۱۱۹ - ۱۲۳ -
۲۹۹ - ۳۵۱
يكدل خان خواجه سرا ۱۲۳
يلنگتوش ۲۰۹ - ۲۱۱ - ۲۱۸ - ۲۶۰ -
۴۷۵
يونس علي .. .. ۵۳ - ۵۶
يوسف محمد تاشكندي ۱۱۸ - ۱۲۳
۲۹۹ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۴۲۳
يوسف آقا خواجه ۲۶۵
يوسف خان ۴۱۵
يولم بهادر ۵۲۵

* مواضع *

يولم گذر ۳۱۲

فهرست مردمان و مواضع و قلعجات و دریاهائیکه در دومین حصهٔ اولین دور بادشاه نامه مذکور شده اند بترتیب حروف هجاء

* حرف الف - کسان *

یمین الدوله آصف خان خانخانان - سپه سالار ۱ - ۳ - ۱۳ - ۱۷ - ۲۰ - ۲۸ - ۴۷ - ۵۰ - ۵۱ - ۶۴ - ۶۶ - ۷۸ - ۸۲ - ۸۵ - ۸۶ - ۹۷ - ۱۰۰ - ۱۳۷ - ۱۴۳ - ۱۴۹ - ۲۴۹ - ۲۵۵ - ۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۵ - ۲۹۲ - آگاه خان خواجه سرا ۱۰۱ - ۲۸۰ - ۳۰۷
آتش خان حبشي .. ۱۳۷ - ۲۵۷
آدم خان تبتي ولد علي راے ۲۸۵ - ۳۲۶
آتش خان دکني ۳۰۳
آي محمد تاشکندي ۳۲۵
میر ابراهیم رضوي ۶۷
شیخ ابو الفضل ۹۸
سید ابو الفتح ۱۳۷
خواجه ابوالبقا برادرزادهٔ عبد الله خان بهادر ۱۴۰ - ۱۵۶ - ۲۲۳ - ۳۲۰
میر ابوالحسن ۱۴۳ - ۱۵۴ - ۱۶۷ - ۱۷۳
قاضي ابو سعید ۱۴۳ - ۱۵۴ - ۱۶۷ - ۱۷۳ - ۲۲۹
مرزا ابوالحسن ولد مرزا رستم ۱۷۶
خواجه ابوالحسن ۱۹۱ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۲۹۳
ابراهیم عادل خان .. ۲۰۴ - ۲۱۹
حکیم ابوالبقا حکیم الملک .. ۲۸۱
ابدال ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۴ - ۲۸۵ - ۲۸۶
میر ابو طالب تربتي ۲۸۸
ابو البقا ولد احمد بیگ خان ۳۰۷
ابو محمد کنبو ۳۰۸
ابابکر ولد بهادر خان قور بیگي ۳۱۱
ابو البقا ولد شریف خان .. ۳۲۳
میر ابابیل برادر شجاعت خان برلاس ۳۲۳

ابو البقا ولد قاضي خان ۳۲۵
حکیم ابو الفتح ۳۲۸
شیخ ابو المعالي ۳۳۶
میر ابراهیم همداني ۳۳۱
مرزا ابراهیم همداني ۳۴۵
حکیم ابو القاسم ۳۴۸
اجمیري کوکه ۳۱۷
احمدخان نیازي ولد محمدخان - ۳۵ -
۴۰ - ۶۰ - ۱۳۸ - ۱۳۹ - ۱۴۹ - ۳۰۰
احمد بیگ خان ۷۶ - ۹۷ - ۳۰۱
احداد مهمنده ۹۷ - ۱۱۱ - ۱۴۰ -
۱۴۹ - ۱۵۵ - ۳۱۰
احمد چك ۲۸۵
سید احمد بن سید رفیع الدین بن -
سید جعفر ۳۳۷
اخلاص خان ۳۰۳
اختیار ولد مبارز خان ۳۱۳
سید اختیار الدین ۳۲۲
ادهم ولد نیابت خان ۳۲۰
ارجمند بانو بیگم الملقبة بممتازمحل
۸۸ - ۲۴۲ - ۲۵۳
اردشیر نبیرهٔ احمد بیگ خان ۳۱۳
اسلام خان میربخشي ۳ - ۵ - ۱۷ -
۴۹ - ۵۰ - ۷۱ - ۷۶ - ۸۳ -
۸۵ - ۸۶ - ۸۷ - ۸۸ - ۲۷۴ - ۲۹۴
اسحق بیگ زور آبادی ۶۳
اسحق بیگ بخشئ فوج ۱۰۹ -
۱۱۵ - ۱۳۶ - ۲۴۹ - ۳۱۲
اسحق بیگ یزدي .. ۱۲۱ - ۱۲۳
اسفندیار ولد اللهیار ۱۵۳
اسمعیل نبیرهٔ ابراهیم عادل خان -
۲۱۹ - ۲۴۶
اسلام خواجه پسر ایلچي خواجه -
۲۹۰ - ۲۹۱
اسد خان معموري ۲۹۹
اسفندیار ولد حسن بیگ شیخ عمري
۳۰۴
سید اسدالله ولد سید بایزید ۳۱۶
اسحق بیگ برادر یادگارحسین خان ۳۲۳
خواجه اسحق دهبیدي مجاز ۳۳۲

اصالت خان ۳۵ - ۳۶ - ۳۹ - ۴۳ - ۴۶ -
۶۷ - ۷۱ - ۸۷ - ۱۰۱ - ۲۸۰ - ۲۹۷
اعتقاد خان ۶ - ۷ - ۲۹ - ۷۶ - ۸۵ -
۱۶۶ - ۲۸۵ - ۲۹۵
اعتماد الدوله ۹
اعظم خان (ارادت خان) ۲۸ - ۳۳ -
۸۳ - ۱۰۰ - ۱۰۲ - ۱۰۵ - ۱۶۶ -
۱۸۹ - ۲۸۱ - ۲۹۳ - ۳۱۱ - ۳۴۰
میر اعظم کاشغری .. ۲۴۹ - ۳۲۵
اعتماد خان خواجه سرا .. ۳۰۷
علامي افضل خان ملا شکرالله ۱ - ۲ -
۳ - ۱۷ - ۲۰ - ۲۸ - ۳۳ - ۷۰ - ۸۰ -
۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۱۱۹ - ۱۸۴ - ۱۸۵ -
۲۰۳ - ۲۰۹ - ۲۳۴ - ۲۴۴ - ۲۴۵ -
۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۷۰ - ۲۹۳ - ۳۳۹
افتخارخان برادر سعیدخان ۱۱ - ۳۰۰
آقا افضل تیولدار بروده ۲۰۷ - ۳۱۰
اقبال شاه برغوجي ۲۹۱
اکبر پادشاه ۷ - ۱۷ - ۳۴ - ۵۵ - ۱۸۱ -
۱۸۲ - ۱۸۴ - ۱۸۷ - ۱۸۹ - ۱۹۰ -
۱۹۵ - ۲۰۰ - ۲۳۹ - ۲۴۷ - ۲۵۶ -
۳۳۲ - ۳۳۵ - ۳۴۶ - ۳۴۷ - ۳۴۸ -
۳۴۹ - ۳۵۰
اکرام خان ولد اسلام خان ۶۸ - ۳۰۳
اکبرقلي خان سلطان ککهر ۱۴۲ (؟) ۳۰۴
الله ویردي خان ۵ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۴۰ -
۴۲ - ۴۳ - ۴۵ - ۶۰ - ۶۳ - ۹۶ -
۹۷ - ۱۲۳ - ۱۳۷ - ۱۳۹ - ۱۴۳ - ۱۴۶ -
۱۴۷ - ۱۴۸ - ۲۴۳ - ۲۷۸ - ۲۹۶
مرزا الغ بیگ ۸۰
شیخ الهدیه ولد کشور خان ۱۰۰ -
۱۷۷ - ۳۰۷
الله یار خان ۳۰۰
التفات خان ۳۰۳
رانا امرسنگه ولد گجسنگهه ۲ - ۶۵ -
۷۵ - ۷۶ - ۸۵ - ۹۶ - ۹۷ -
۱۱۰ - ۱۲۴ - ۱۳۶ - ۱۸۳ -
۲۴۶ - ۲۴۸ - ۲۹۸ - ۳۳۹
امام قلي .. .. ۸ - ۳۲۲
امیر بیگ ولد شاه بیگ خان کابلي -

٣٨ - ٢٢٣ - ٣٢٦
امرالله ولد عبدالرحيم خانخانان ١٤٣
امان بيگ .. .. ٢١٦ - ٣٠٧
امير علي غانچي ٢٩١
امير خان ٢٩٨
امام قلي خان ولد جانسپار خان ٣١٠
امانت خان ٣١٢
امام قلي خان پسر الله وردي خان ٣٥٠
اندرسال نبيرهٔ راورتن ٩٧-١٤٠- ٣٢٠
راجه انوپ سنگهه ٢٩٩
اني راي ٣٠٣
انور ولد سلاح خان ٣١٨
اودي سنگهه راٹهور .. .. ٩١ - ٣٢٣
اودي بهان ولد راجه گردهر ١١٤ -
١١٥ - ٣١٩
اوزبک خان ١٣٦ - ١٣٨ - ٢٢٥ - ٣٠٧
اودي هان پسر جچهار ١٣٩
اوداجيرام دکني .. .. ٢٩٥ - ٢٩٩
اوگر سين کچهواهه ٣١٤
راجه اودي سنگهه ولد راجه سيام
سنگهه ٣١٥
اوگرسين ولد سترسين کچهواهه ٣١٩
حاجي اورار اوزبک ٣٢٦
اهتمام خان ١٣٦ - ١٣٨ - ٢١٨ -
٢٢٠ - ٢٥٥ - ٣٠٢
ايندر من ٢٢٣
ايمل افغان ٣١٣

* مواضع *

آصف آباد معروف بچهپي بهون ٥٠
آنبير ٢٥٦
اجمير ٨٧ - ١٨٣ - ٢٢٤ - ٢٣٣ - ٢٤٨
احمدنگر ٣٦ - ٦٢ - ١٢٧ - ١٣٧ - ١٤٩ -
١٦٠ - ١٧٧ - ١٨٥ - ١٨٧ - ١٨٩ - ٢٠٥
احمدآباد ٨٥ - ١٦٦ - ٢٩٣ - ٣٠٨ -
٣٢٨ - ٣٣٢ - ٣٤٥
ارکهيريا .. .. .. ١٤٤ - ١٨٥
اسير ٢٠٥
اسلام آباد .. .. .. ٤٩ - ٢٧٧
اشته ٩٦
اصفهان ٢٧٩

باغ افضل آباد ۲۸

دار الخلافۂ اکبراباد ۲ - ۴ - ۷ - ۷۰ - ۷۱ -
۷۳ - ۷۷ - ۷۸ - ۸۸ - ۹۰ - ۱۰۱ - ۱۰۵ -
۲۱۶ - ۲۲۴ - ۲۳۳ - ۲۳۴ - ۲۳۵ -
۲۴۶ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۹ - ۲۶۱ -
۲۶۵ - ۲۷۶ - ۳۲۹ - ۳۳۸ - ۳۴۶

باغ الهي ۲۸

پرگنه الر ۴۹

اله اباد ۱۰۲ - ۲۷۴ - ۲۷۷ - ۲۹۵

امرا پور ۶۹

پرگنۂ انباله ۷

انتوله ۱۸۳

انچهاپور ۱۹۵

انکوله ۱۴۹

اودیپور .. .. ۲ - ۳۳۹

اوندچه ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۱۸ -
۱۲۱ - ۱۴۳

اودگیر .. .. ۱۵۲ - ۱۵۴ - ۲۱۷

اوسه .. .. .. ۱۵۴ - ۱۵۸

اوجین .. .. ۱۹۲ - ۲۱۶ - ۲۲۲

اوڈیسه ۲۱۶

بلدۂ اوچه ۳۳۲

ایران ۲ - ۸ - ۱۱ - ۱۸۹ - ۲۰۶ -
۲۵۷ - ۳۴۸ - ۳۴۹

پرگنۂ ایرچ ۹۷

ایلچپور .. .. .. ۱۳۸ - ۲۰۵

ایندا پور ۱۵۱

قریۂ ایکولنیر ۱۶۰

* قلع *

اجلا گڑ ۱۴۷

قلعۂ احمدنگر ۷ - ۳۴ - ۶۹ - ۱۸۲ -
۱۸۵ - ۱۸۶ - ۲۰۰ - ۲۵۶

حصار اشته ۲۳۰

حصن الکه ۱۶۶

قلعۂ انجرائي .. .. ۳۶ - ۱۴۸

حصن انکي ۱۶۵

قلعۂ اونڈچه ۹۸ - ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۲۲

حصار اودگیر ۱۳۶ - ۱۴۰ - ۱۵۱
۱۵۴ - ۱۷۲ - ۲۱۷ - ۲۱۹ -
۲۲۰ - ۲۲۱ - ۲۳۰ - ۲۴۶ - ۲۶۵

قلعهٔ اوسه ١٣٦ - ١٤٠ - ١٥١ - ١٥٤ -
١٧٢ - ٢١٧ - ٢٢٠ - ٢٣٠ - ٢٦٥
قلعهٔ اهونت ١٤٧

* بحار *

تالاب آنا ساگر ٢٢٤
آب ايندان ٢٢٦

* حرف باء - كسان *

باقر خان نجم ثاني ٨ - ١١ - ٧٢ -
٧٦ - ٨٧ - ١٦٦ - ٢٧٤ - ٢٩٥
باقر .. .. ١٤٩ - ١٥٠
بانو بيگم ٣٣
بابو لچهن زميندار ٧٤ - ٧٥ - ٧٦
باقي خان ١٢١ - ١٢٣ - ٢٧٧ - ٣٠١
باقي بيگ اوزبك (قزاق خان) ٣٥ -
٦٨ - ١٣٤ - ١٣٦ - ٢٤٩ - ٣٠٦
بابرشاه فردوس مكاني ١٩٢ - ٣٣٥
بايسنغر جعلي ٢٠٦
باقيا شاعر ٢٥٠
بابو خان كراني ٣٠٢
بالا ولد راجه جگناتهه كچواهه ٣١٨
باگهه ولد شيرخان تونور .. ٣٢٠
مير باقر ولد سيد حامد ٣٢١ - ٣٢٢
بتهوجي ١٣٧
بختيار خان دكني .. ٦٤ - ٣٠٣
بديع الزمان ولد آقا ملا .. ٣٢٧
مير بركه بخاري .. .. ٥٩ - ٣١١
خواجه برخوردار ٨٣ - ١٣٦ - ٣٠٦
برپل راو ١٣٧
برات خواجه گوكلتاش ٢٩٠ - ٢٩١
خواجه برخوردار داماد مهابتخان ٣٠٩
سيد برهان الدين ٣٣٢
مير بزرگ نواسهٔ سيد خان ٣٢٠
راجه بكرماجيت جگراج پسر جچهار
سنگهه ٣٥ - ٣٦ - ٤٣ - ٤٤ - ٤٦ - ٦٣ -
٦٨ - ٩٤ - ٩٥ - ٩٦ - ١٠٦ - ١٠٧ -
١١٣ - ١٤٦ - ١٣٩ - ١٩٤ - ١٩٦ -
١٩٩ - ٢٠٠ - ٢٩٦ - ٣٠١ - ٣٣٨
شيخ بالول .. .. ١٢ - ٦٥
راي بلوي چوهان ٢٣٤
بلبهدهر سيدهاوت ٣٠٩

بلند ولد بهروز کلال ۳۲۱
شیخ بلاول قادري ۳۳۴
رای بنوالي داس ۳۱۲
راے بنار سیداس ۳۱۸
راجه بهارت بندیله .. ۱۳ - ۲۹۶
بهادرخان روهیله ۸۵ - ۸۶ - ۹۷ - ۱۰۸ -
۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۳۴ - ۱۳۶ - ۱۳۷ -
۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۴ -
۲۲۵ - ۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۹۶
بهادر بیگ داروغه ۱۱۶ - ۱۱۷ - ۳۱۵
بهادر ارند افغان ۳۱۴
بهادر بابي ۳۱۵
بهادر ولد جانسپار خان ۳۱۵
بهادر کنبو ۳۲۲
بهادر برادر زادۂ خانجهان .. ۳۱۱
بهادر جي ولد جادون راي ۲۹۵
بهیم مراتهور ۱۳۶ - ۱۳۸ - ۱۸۶ -
۱۹۱ - ۱۹۶ - ۲۳۳ - ۳۰۶
بهو جبل نایکواري .. ۱۳۹ - ۱۴۸
بهگوان داس بندیله .. ۱۳۶ ۳۰۹
بهرجي زمیندار بگلانه ۱۳۹ - ۱۴۳ -
۱۸۶ - ۲۸۰
راجه بهروز ۱۴۰ - ۱۵۵ - ۲۲۳ - ۳۱۶
بهلول .. .. ۱۴۳ - ۱۵۲ - ۲۹۰
بهو جراج قلعه دار .. ۲۲۰ - ۳۱۴
بهاو سنگه ولد راو سترسال .. ۲۲۳
بهمن یار ولد یمین الدوله آصف خان
خانخانان ۲۴۲ - ۳۲۴
بهوپت ولد سنکرام .. ۲۵۰ - ۲۵۱
بهاریداس کچهواهه ۳۰۲
بهرام خان ولد جهانگیر قلي خان ۳۰۹
سید بهکر برادرزادۂ مرتضي خان ۳۱۳
بهرام ولد صادق خان ۳۲۱
شیخ بهاو الدین محمد ۳۴۸
راجه بیتهل داس ۳۷ - ۴۰ - ۴۲ -
۴۴ - ۴۵ - ۷۶ - ۸۵ - ۸۷ -
۹۹ - ۱۳۵ - ۱۳۶ - ۲۲۳ -
۲۳۴ - ۲۴۱ - ۲۵۰ - ۲۹۶
بےبدل خان داروغۂ زرگر خانه ۷۹
راجه بیربراین .. .. ۱۴۷ - ۳۰۹

بیرم بیگ میربخشي .. ۱۸۶ - ۱۹۳
بےبدل خان گیلاني [در ذکرمناصب بےدل خان] .. ۲۲۵ - ۳۱۶
بیکلر خان ولد سعید خان .. ۲۹۸
بیرنراین زمیندار بچیت ۳۱۷
بیربهان زمیندار چندرکونه .. ۳۲۲
بیني داس ولد نرسنگهدیوبندیله ۳۲۴

* مواضع *

باره‌موله .. .. ۲۲ - ۲۴
بالاگهات ۶۰ - ۶۲ - ۹۵ - ۹۸ - ۱۸۲ - ۱۸۹ - ۱۹۵ - ۲۰۰ - ۲۰۵ - ۲۹۴
باري ۱۱۸ - ۲۳۴ - ۲۷۶ - ۲۸۹
قریهٔ بتوه ۳۳۲
بجولي ۷۴
بچهوز ۹۷
باغ بحرآرا .. .. ۲۶ -
بخارا .. .. ۳۲۸ - ۳۴۳
بداون ۹۷
بدخشان .. ۳۳۳ - ۳۳۵ - ۳۴۰
برهان‌پور ۳۴ - ۳۵ - ۴۶ - ۶۲ - ۶۳ - ۶۸ - ۷۰ - ۹۵ - ۹۶ - ۱۳۴ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۹ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۸ - ۲۰۵ - ۲۰۶ - ۲۱۰ - ۲۹۶ - ۳۳۱ - ۳۳۶
برار ۶۲ - ۶۳ - ۱۸۵ - ۱۸۹ - ۲۰۵ - ۲۳۰ - ۲۶۴
پرگنهٔ بروده .. .. ۲۲۲ - ۲۴۲
بصره ۱۰۲
بغداد .. .. ۲۲ - ۲۰۷
بکلانه ۲۸۰
بلخ ۶۶ - ۱۰۴ - ۱۶۶ - ۲۰۶ - ۲۰۷
بنگاله ۸۳ - ۸۸ - ۲۷۴ - ۲۹۴
بوریه ۷۲
بهنبر ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۵۶ - ۵۷ - ۶۰
بهاکی ۷۵
بهانڈیر .. .. ۹۷ - ۱۰۶
بهالکي ۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۶۹ - ۲۰۴
بهار .. ۲۰۸ - ۲۷۲ - ۲۷۵ - ۳۳۳
قصبهٔ بهیره ۳۳۶

بیرم کله .. .. ۱۶ - ۱۸ - ۱۹
ملك بیجاپور ۳۴ - ۳۵ - ۳۷ -
۱۲۵ - ۱۳۶ - ۱۴۱ - ۱۴۳ -
۱۴۴ - ۱۵۲ - ۱۵۳ - ۱۵۴ -
۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۷ - ۱۸۵ -
۱۸۷ - ۲۰۲ - ۲۰۳ - ۲۱۹ - ۲۳۰
بیر ۳۵ - ۴۴ - ۴۶ - ۶۲ - ۱۵۵ -
۱۵۹ - ۱۸۶
سرکار بیجاگڑ .. .. ۶۲ - ۲۲۲
بیلتوان .. .. .. ۹۸ - ۱۲۰
بیدر .. .. .. ۱۵۱ - ۱۵۲
بیتلي ۱۵۳
بیسوارہ ۲۴۳ ۲۷۸

* قلع *

قلعۂ بهالکي ۱۵۱
حصار بهوجپور ۱۷۲
قلعۂ بیرات ۹۱
قلعۂ بیدر ۱۵۲
قلعۂ بیم گڑ ۱۷۲

* بحار *

آب بانگانو ۶۸
دریاي بورنہ آب عادل آباد ۱۹۵ - ۱۹۸
آب بهت ۲۲ - ۲۳ - ۲۴ - ۲۹ -
۴۹ - ۵۲ - ۶۰
آب بهینہ ۹۷
دریاي بهونرہ ۱۵۰ - ۱۵۲ - ۱۶۱ -
۱۶۲ - ۱۶۵
آب بیاہ ۹
تالاب بیرساگر ۱۲۲

* حرف پے - کسان *

پایندہ بے اوزبک ۸
رانی پاربتي زن برسنگهدیو ۱۱۵ -
۱۱۶ - ۱۳۳
پایندہ بیگ خواجہ خضري ۳۲۰
پتنگ راي جادون راي ۱۳۷ - ۲۹۹
پتهوجي ولد اچلا جي ۳۰۳
سلطان پرویز ۳ - ۳۴ - ۷۳ - ۱۸۲ - ۱۹۸
پردل خان ولد دلاورخان ۱۴ - ۲۴۲ - ۳۰۱
پرتهیراج راٹهور ۳۹ - ۴۲* - ۴۷ -
۱۳۵ - ۱۳۶ - ۲۲۶ - ۲۷۱ - ۳۰۱

پرسوجي دکني ٦٨ - ١٣٥ - ٢٩٩
پرتهي چند زميندار ٧١
پرتاب‌اوجينيه ٢٧١ - ٢٧٢ - ٢٧٤ -
٢٧٥ - ٣٠٥
پرورش خان ٣٠٩
پشوتن نبيرهٔ شيخ ابوالفضل ٣٢٣
راول پونجا زميندار دونکرپور ٣٠٤
راجه پهاڑ سنگهه بنديله ٣٥ - ٣٩ -
٦٣ - ٩٦ - ١٣٦ - ٢٢٨ - ٢٩٨
پهاڑ سنگهه ولد راجه مانسنگهه ١٨٤
پهلوان درويش سرخ ٢١٨ - ٢٣١ -
٢٣٢ - ٣٢١
پهاڑمل ولد کشن سنگهه .. ٣١٠
پيرخان ميانه .. .. ٤ - ٣٠٨
پيم‌نراين زميندار .. .. ٩٥ - ١١١
مرزا پيرمحمد خلف مرزا جهانگير
٢٨٨ - ٢٨٩
شيخ پير ٣٣٤

* مواضع *

پايان‌گهات ٦٢ - ٦٣ - ٩٥ - ١٨٩ - ٢٠٥
پاتهري .. .. .. ٦٩ - ٢٤٩
پالم ٧٣
پارگانو .. .. .. ١٦٠ - ١٦١
پتوح ١٥
پٹن .. .. .. ٦٢ - ٦٩ - ١٩٩
پٹنه ٨٦
پرينده .. .. ٤٦ - ١٦٠ - ١٦٢
پکهلي ١٥
پلول ٧٣
پنجاب ٣ - ١٠ - ٢٢ - ٢٣ - ٦٤ -
٧١ - ٩٠ - ٣٤٧
پنور ٤٩
پنج برارة ٤٩
پوشانه .. .. ١٦ - ١٩
پونه .. .. ١٦١ - ٢٢٥
پيرپنجال ١٥ - ١٦ - ١٩ - ٥٤ - ٢٨٧

* قلع *

قلعهٔ پالکه ١٦٦
قلعهٔ پرينده ٣٣ - ٣٤ - ٣٥ - ٣٦ -
٣٧ - ١٦٩ - ٢٠٣ - ٢٠٤

* بحار *

پتّن آب برهان پور ١٩٧

دریاے پرتینه ١١٨

* حرف تاء - کسان *

تاناجي دکني ١٢١

تاج سرواني ٣١٤

تربیت خان ٦٥ - ٦٧ - ٨٥ - ٨٨ -
٢١٦ - ٢٧٩ - ٣٠٢

ترکمان خان ٢٩٨

ترکتاز خان ٣١٠

ملا تقیا سفیر قطب الملک ١٤٢

میر تقي الدین محمد نسابه ٣٣٩

راو تلوک چند .. .. ١٣٦ - ٣١٤

تیمورخواجه پسر اغیوغا ٢٩٠

* مواضع *

تبت ٢٨١ - ٢٨٢ - ٢٨٣ - ٢٨٤ -
٢٨٦ - ٢٨٧

ترینگ .. .. .. ١٣٧ - ٢٢٨

ترنکلواري ٢٢٨

تلنگانه ٦٢ - ١٥٤ - ٢٠٥ - ٢٢١ - ٢٦٤

تولجاپور ١٥٨

تواندة پور ٢٠٦

توران .. .. ٣٣٢ - ٣٤٠ - ٣٤٢

تهنه .. .. ١٦ - ١٨

تهارة ٦٤

* قلع *

قلعهٔ ترینگ .. ١٧٢ - ٢٢٩ - ٢٦٥

قلعهٔ ترنکلواري .. .. ١٧٢ - ٢٢٩

حصن تنکي ١٦٥

قلعهٔ تیتوتهر ٧٥

* بحار *

دریاے تال اُلر ٢٢

دریاے تبتي .. .. ٢٠٦ - ٢٠٧

* حرف ثے - مواضع *

تٹّهه .. .. ٢٠٧ - ٢٧٦ - ٢٩٦

* حرف جیم - کسان *

جانباز خان .. .. .. ٩٠ - ٣٠٨

جان دون داس ١٨٤

جان سپار خان .. .. ٢٧٨ - ٣٠٥

جان سپارخان صوبه دار الهٰباد ١٣٦ - ٢٩٦

جان نثار خان ٣٠١
جان بازخان خواجه بابا ٣٠٣
جبار قلي گکهر ٣٢٢
راجه جچهار سنگهه پندیله ولد راجه
برسنگهدیو ٩٤ - ٩٦ - ٩٧ - ٩٨ -
٩٩ - ١٠٦ - ١٠٧ - ١١٠ - ١١١ -
١١٣ - ١١٦ - ١١٧ - ١١٩ -
١٢٠ - ١٢١ - ١٣٣ - ١٨١ -
٢٢٢ - ٢٥٧ - ٢٦٠ - ٢٧٠ - ٢٩٤
جسونت راو ١٤٠
جعفر خان ٢-٣ - ١٧ - ٤٨ - ٨٣ - ٨٤ -
٨٥ - ٢٤٨ - ٢٥٦ - ٢٧٩ - ٢٩٥
میرجعفر ولد میرحاج ١٣٧ - ٣٢٠
جعفر ولد الله وردي خان ١٤٣ - ٣٢٥
جعفر برادر باقرخان نجم ثاني ٣١٩
جعفر بلوچ ٣٢٦
جکنو ٩١
رانا جگت سنگهه ٢ - ٥ - ١٨٤ -
٢٠٩ - ٢١٧ - ٢٢٥ - ٢٣٤ - ٢٩٤
راجه جگت سنگهه ولد راجه باسو -
٩ - ٦٠ - ٦٤ - ١٣٧ - ٢٤٢ - ٢٩٨
جگناتهه کلانوت کبراي ٥٦ - ١٠٢
جگجیون ولد اوداجیرام ٦٤ - ١٣٦
جگناتهه راتهور .. .. ١٣٦ - ٣١٧
جگدیو راے برادر جادون راے ٢٩٧
جگمال ولد کشن سنگهه راتهور ٣٠٦
راے جگناتهه راتهور ٣١٤
راجه جگمن جادون ٣٢٢
سید جلال بخاري ٢٥٤ - ٢٧٨ -
٣٢٩ - ٣٣١ -
جلال ولد دلاور خان ٣٠٦
جلال الدین محمود ٣٢١
سید جلال مخدوم جهانیان ٣٣٢
میرجمله ٣ - ١٧ - ١٨ - ٨٦ - ٨٧ - ١٠١ -
٢٤٣ - ٢٤٦ - ٢٦٧ - ٢٧٩ - ٢٩٥
جمالي .. .. ٦٧ - ١٠٤
جمشید خان خویش ملك عنبر ٢٩٩
جمال خان لوحاني ٣٠٧
جمال ولد دلاور خان ٣١٣
جمال خان قراول ٣١٩

جمال ٣٢٣
جمان بنگشي ٣٢٤
ملاجمال لاهوري ٣٤٠ - ٣٤٢ - ٣٤٤
جواهر خان خواجه‌سرا ٢٧
جوکو راجه ذولتمند .. .. ٥٧ - ٥٨
جوهر خان حبشي ١٣٦
جوهر خان دکني ٢٩٧
رانا جودها زميندار امرکوت .. ٣١٥
جهانگير شاه جنت مکاني ٧ - ٨ - ١١ -
١٢ - ١٤ - ١٦ - ١٨ - ٢٦ - ٢٧ -
٢٩ - ٣٤ - ٥٢ - ٥٣ - ٥٥ - ٦٤ -
٨٠ - ٩٨ - ١٨٢ - ١٨٣ - ١٨٤ -
١٨٦ - ١٨٧ - ١٩٠ - ١٩١ - ١٩٥ -
٢٠١ - ٢٢٤ - ٢٣٩ - ٢٧٩ - ٢٨١ -
٢٨٥ - ٣٢٩ - ٣٣٩ - ٣٤٠ - ٣٤١ -
٣٤٣ - ٣٤٧ - ٣٤٨ - ٣٤٩ -
٣٥٠ - ٣٥٦ -
جهان آرا بيگم بيگم صاحب ٧ - ١٠ -
٢٧ - ٣٢ - ٥١ - ١٢١ - ٢٠٨ -
٢٤ - ٢٤٥ - ٢٤٩ - ٢٥٢ - ٢٦٧
جهان خان کاگر .. .. ٩٧ - ٣٠٥
جهانگير قلي خان ٢٩٧
راجه جيسنگهه ٣٥ - ٣٦ - ٣٩ - ٤٠ -
٤٣ - ٤٤ - ٤٥ - ٤٦ - ٦٣ - ٦٨ -
٦٩ - ٨٦ - ١٠٤ - ١٣٥ - ١٣٦ -
١٥٢ - ١٥٣ - ٢٣٢ - ٢٣٣ -
٢٣٤ - ٢٤٦ - ٢٤٨ - ٢٥٩ - ٢٩٤ -
جيرام پسر راجه انوپ سنگهه ٩٧ -
١٤٠ - ١٥٥ - ٢٢٣ - ٣٠٨

* مواضع *

جالناپور .. .. ٣٥ - ٦٢
جانوه ٥٩
جابنا ١٨٦
جگنير ٧
جمال‌نگري ٥٤
جمون ٢٥٠
جنير ٣٦ - ٦٢ - ١٤٩ - ١٥٠ - ١٦٠ -
١٦١ - ١٧٦ - ٢٢٤ - ٢٢٥ - ٣٢٩
جوگي‌متي .. .. .. ١٦ - ١٧
جونپور .. .. .. ٨٨ - ١٦٦

جهانگیر آباد ١٤
جیکس متي .. .. ١٦ - ١٨
پرگنهٔ جیت کوپه .. ١٦٩ - ٢٠٤
بندر جیول ٢٠٣
جیت پور ٢١٦

* قلع *

قلعهٔ جنیر ٦٩ - ١٣٧ - ١٥٠ - ١٦٥ -
١٧٢ - ١٧٧ - ٢٠٦ - ٢٢٥ -
٢٢٩ - ٢٣٤ - ٢٣٥ - ٢٦٥
قلعهٔ جوله ١٤٧
حصن جودهن ٢٢٩
قلعهٔ جوند ٢٢٩
قلعهٔ جهانسي .. ١١٩ - ١٢٠ ١٢٣

* نحار *

دریاے جون جمنا ٤ - ٧١ - ٧٢ -
٧٤ - ٧٦ - ٨٧ - ٩٠ - ٢٣٨ -
٢٤١ - ٢٥١ - ٢٦٨ - ٢٧٩
تلاب جوکي ٢٣٣

* حرف چ - کسان *

سید چاون ایرچي .. ٢٢٣ - ٣٢٣
چشتي خان ٣١٧
چلپئ رومي ٣٢٢
چندر من بندیله ٩٦ - ٩٧ - ٢١٨ - ٣٠٦
چندر بهان نروکه ٣٢٢
چندر بهان زمیندار کانگڑه .. ٣٢٢
چیقون بیگ جلایري ٣١٧

* مواضع *

ملک چاندا ١١٢ - ١١٥ - ١١٧ -
١٣٣ - ١٣٤ - ١٤٢ - ١٤٤ - ١٨٦
چاکنه .. .. ١٦١ - ١٦٩ - ٢٠٤
پرگنهٔ چانسو ٢٤٨
چمارکوندهٔ .. .. ٣٦ - ١٣٧ - ١٤٩
چندیري ٩٧
چومکه ١٥
چوراگڈهه ٩٥ - ٩٨ - ١٠٨ - ١١٠
چوپڑه ٢٠٨
چهڑه .. .. .. ١٢٢ - ٢٧٧
چیتور ١٨٣

* قلع *

قلعهٔ چاندا ١٣٨

حصار چاندور ١٤٦
حصار چمارکونڈہ ١٦١
قلعۂ چوراگڈھہ .. .. ١٠٨ - ١١١

* بحار *

آب چناب .. .. .. ١٦ - ٢٢
آب چنبل ١٩٢

* حرف حاء - کسان *

حاکم خان ٤
حارث بن کلدہ ٣٤٧
حبیب سور ٩٧- ٣١٢
حبیب کوراني ١٣٦- ٣٢٢
حبیب چک ٢٨٥
حبیب چک دیگر ٢٨٦
حبیب سنگھہ راٹھور ٣١٠
سید حسن ولد سید دلیر خان ١٤- ٣٢٣
حسینی قدیمي ٣٨-٢٥٧-٢٦٦-٣٢٥
حسن نبیرۂ یاقوت خان ٣٨ - ٢٠٩
حسن خان ولد فخر الملک ١٤٠-٢٩٨
حسن قلي ١٤٤- ٣٢٠
حسن علي ١٤٦
حسن آقاي رومي ٢١٨
حسن خواهر زادۂ ابدال .. ٢٨٣
حسین صوفي پسر غیاث ترخان ٢٩٠
حسین خواجہ خویش امیر عباس ٢٩١
میرزا حسن ولد مرزا رستم صفوي ٣٠٢
حسیني برادر باقر خان نیجم ثاني ٣٠٨
حسین ولد خانجہان .. ٣١٠
سید حسن مساعد ٣١٦
حسن خان برادر خدمت گار خان ٣١٧
حسام الدین ولد نظام الدین خان ٣١٨
حسن ولد محمد خان نیازي ٣٢٨
میر حسام الدین بدخشي .. ٣٣٥
حکیم الملک .. ٦ - ١٠٣- ٣٠٤
حیدر ملک کشمیري ٥٢
حیات ترین ٣١٠
مرزا حیدر ولد میرزا مظفر صفوي ٣١١
حیات خان نبیرۂ دربار خان ٣١٦
حیدر بیگ بدخشي ٣٢٤

* مواضع *

باغ حافظ رخنہ ٧

• حرف خاء - کسان •

خان عالم .. .. ۴ - ۸۵ - ۱۸۲

خان زمان بهادر ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ -

۳۹ - ۴۰ - ۴۲ - ۴۳ - ۴۴ -

۴۵ - ۴۶ - ۵۹ - ۶۳ - ۶۶ -

۷۰ - ۷۹ - ۹۵ - ۹۷ - ۹۸ -

۱۳۵ - ۱۳۷-۱۴۱ - ۱۵۱ -۱۶۰-

۱۶۱ -۱۶۲ - ۱۶۳ -۱۶۴ - ۱۶۵ -

۱۷۷ -۲۰۲-۲۰۶- ۲۲۵ - ۲۲۶ -

۲۲۷ -۲۲۸- ۲۲۹ -۲۳۰- ۲۵۶ -

۲۵۷ - ۲۶۳ -۲۶۴ - ۲۷۱ - ۲۹۳

خان دوران بهادر نصرت جنگ ۳۷ -

۳۸ - ۳۹ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۴ - ۴۵ -

۶۰ - ۶۳ - ۶۸ - ۶۹ - ۹۵ -

۹۶ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۰۰ - ۱۰۶ -

۱۰۷ - ۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۱۰ -۱۱۱-

۱۱۲ -۱۱۳ - ۱۱۴ -۱۱۵- ۱۱۶ -

۱۱۸ - ۱۲۳ - ۱۳۳ -۱۳۵ - ۱۳۶ -

۱۳۷ - ۱۴۱ - ۱۵۰ - ۱۵۱ - ۱۵۲ -

۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۶۲ - ۲۰۲ - ۲۱۵ -

۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۰ - ۲۲۱ -

۲۳۰ - ۲۳۱ - ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۴۶ -

۲۴۷ - ۲۴۹ - ۲۵۶ - ۲۶۱ - ۲۶۳ -

۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۹۳

سید خانجهان ۳۹ - ۴۱ ۴۲ - ۴۳ -

۴۴ - ۴۵ - ۷۶ - ۸۳ - ۹۶ - ۹۷ -

۹۸ - ۱۰۰ - ۱۱۰ - ۱۲۳ - ۱۲۴ -

۱۴۰ - ۱۴۳ - ۱۵۱ - ۱۵۴ - ۱۵۵ -

۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۱۵۹ - ۱۶۲ -

۱۷۶ - ۲۰۶ - ۲۴۸ - ۲۵۶ -

۲۶۱ - ۲۶۳ - ۲۷۰ - ۲۷۵ - ۲۹۳

خان جهان .. .. ۱۸۲ - ۱۸۴

خانجهان خان کاکر ۲۵۰

خانجهان لودي ۲۹۳ - ۲۹۶ - ۳۰۰ -

۳۰۵ - ۳۰۶ - ۳۰۹ - ۳۱۰ - ۳۱۳ -

۳۱۴ - ۳۱۵ - ۳۲۵ - ۳۲۶

خواجه خاوند محمود .. ۳۳۲

خدا قلي ۱۶۶

خدمت پرست خان ۳۰۰

خدمت خان خواجه سرا .. ۳۰۶

خدا یار ولد یلنگدوش ۳۲۴
خدمت رای ۳۲۷
خداوند دکنی ۳۲۸
خضر سلطان گکهر ۳۱۴
خلیل‌الله خان ۴۶ - ۶۷ - ۱۴۰ -
۱۴۳ - ۱۵۵ - ۱۵۸ - ۱۵۹ -
۱۷۶ - ۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۶۷ - ۳۰۳
خلیل‌الله ولد دلیر خان .. ۳۲۳
میر خلیل ولد اعظم خان .. ۳۲۵
خنجر خان ترکمان ۳۰۰
خنجر خان ۳۱۱
خواجه بیگ مرزای صفوی .. ۳۴
خواص خان ۳۶ - ۸۷ - ۱۰۱ -
۲۰۷ - ۲۹۸
حکیم خوشحال ۳۷-۶۸-۱۳۶-۱۷۷-۳۱۱
خواجه جهان خرافی ۶۴ - ۳۰۴
ملا خواجه جان ۲۸۱
خوشحال پسر خواندهٔ رستم صفوی ۳۲۲
خورشید نظر ۳۲۶
ملا خواجه ۳۳۳
خیرات خان .. .. .. ۲ - ۸
خیریت خان ۱۴۰
خیریت خان بیجاپوری عم رندوله ۱۵۲

* مواضع *

خانپور .. . . ۱۶ - ۲۰
ولایت خاندیس ۶۲ - ۶۳ - ۹۷ -
۱۸۵ - ۱۸۹ - ۲۰۵ - ۲۶۴ - ۲۸۰
ختک ۶۴
باغ خدمت خان ۲۹
پرگنهٔ خیرآباد ۲۲۲

* بحار *

تالاب خواجه هشیار ۱۰

* حرف دال - کسان *

دانش خان حبشی ۱۳۵
داراب خان .. ۱۸۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶
سلطان دانیال ۲۰۶
دانادل ولد شاه نواز خان .. ۳۱۵
حکیم داوی ۳۴۶
شیخ دبیر .. ۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۶۷
دتاجی دکنی ۱۳۷ - ۲۰۹ - ۲۱۹

درگهبان پسر چهارسنگهه ۱۱۵-۱۳۳
درجن‌سال ولد بکرماجیت ۱۱۵- ۱۳۳
درنگ خان کلانوت ۱۴۲
درویش محمد ۲۱۹
دریا خان روهیله ۲۹۶
درویش بیگ قاقشال ۳۲۶
دریا داودزئي ۳۲۶
دلیر همت ۱۳۶
دلدار بیگ قدیمي .. ۲۲۳ - ۳۲۷
دلاور خان بریچ ۲۹۶
سید دلیر خان بارهه ۲۹۶
دلاور خان دکني ۳۰۱
دلپت ولد ماندن راٹهور .. ۳۲۲
دلمز بیگ ۳۲۳
دولت ۲۱۹
دولت پسر ابدال ۲۸۳
رٲو دودا نبیرهٔ راوچاندا .. ۳۰۲
راجه دوارکاداس ۳۰۵
دولت خان ولد الف خان .. ۳۰۷
دوست کام ولد معتمد خان ۳۲۸
دیانت خان ۸ - ۹ - ۱۲۱ - ۳۰۸
دیوجي ۲۳۳
راجه‌دیبي‌سنگهه ۱۳- ۷۲- ۹۷- ۹۸ -
۱۰۳ - ۱۰۶ - ۱۰۸ - ۱۲۲ -
۱۴۳- ۱۵۵- ۱۵۸ - ۲۴۹ - ۳۰۰
دیندار خان بخاري ۷۱ - ۹۹ - ۳۰۲
راوت دیال‌داس جهالا ۱۳۷ - ۳۲۳
دیانت خان دست بیاضي .. ۳۰۰
دیانت راے ۳۱۳

* مواضع *

دتیه .. .. ۱۲۱ - ۱۲۳
دکن ۱ - ۳۵ - ۶۲ - ۶۳ - ۶۴ - ۶۸ -
۷۲ - ۸۰ - ۸۴ - ۱۰۴ - ۱۱۰ - ۱۱۱ -
۱۳۹ - ۱۷۱ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۸۱ -
۱۸۲ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۹ - ۱۹۰ -
۱۹۱ - ۱۹۵ - ۱۹۹ - ۲۰۲ -
۲۰۵ - ۲۰۷ - ۲۲۵ - ۲۳۷ - ۲۵۶ -
۲۵۷ - ۲۵۹ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۳ -
۲۶۴ - ۲۶۵ ۲۸۸ - ۲۹۸ - ۳۰۸ -
۳۰۹ - ۳۳۶ . ۳۴۰ - ۳۴۵

دندوري ١٤٩
دوارة كنجل ٢١
دولتاباد ٣٦ - ٦٢ - ٦٨ - ٦٩ - ١٠٤ -
١١٨ - ١٢٧ - ١٣٣ - ١٣٥ - ١٦٦ -
٢٠٢ - ٢٠٥ - ٢٣٠ - ٢٤٨ - ٢٥٢ -
٢٥٥ - ٢٥٦ - ٢٥٧ - ٢٦٠ - ٢٦٢ -
٢٦٣ - ٢٦٤ - ٢٧١ - ٢٨٠ -
٢٩٣ - ٢٩٤ - ٣٠٢
دودا بائي ١٦٢
دارالملک دهلي ٤ - ٦ - ٧ - ٧١ - ٧٢ -
٧٣ - ٨٧ - ٢٨٠ - ٣٣٥ - ٣٤٢
پرگنه دهاموني ٩٦ - ١٠٨ - ١١٢ -
١٢٢ - ١٢٣
دهوم گهاٹ ١٢٠
دهرپ ١٣٨
دهندهيرة ١٤٢ - ٢٢٣ - ٢٣٥ -
٢٤٢ - ٢٥٠
دهارور .. .. .. ١٥٥ - ١٦٠
دهاراسيون .. ١٥٦ - ١٥٧ - ١٥٨
ولايت ديوگڈهه ١١٠ - ١١١ - ٢٣٠ - ٢٣٣
ديوني ١٥٢
ديكلور ١٥٤
قصبهٔ ديوگانو ١٥٧
ديول گانو ١٩٨

* قلع *

قلعهٔ دولتاباد ١٣٨ - ١٩٩ - ٢٥٩ - ٢٦٥
قلعهٔ دهامني ١٠٧ - ١٠٨ - ١٢٣ - ٣٢٧
حصار دهرپ ١٤٣ - ١٤٦ - ١٤٨ - ٢٦٥

* حرف ڈال *

* بحار *

دریاے گل ٢٣ - ٢٤ - ٢٥ - ٢٧

* حرف ذال - کسان *

ذوالفقار خان .. .. ١٠١ - ٣٠٦
ذوالفقار بيگ ترکمان ٣٠٦
ذوالفقار خان ترکمان ٣١٢

* حرف راء - کسان *

راجهٔ رامداس نروري ٨٣ - ١٥٥ - ٣٠٣
راجه رايسنگهه ولد مهاراجه بهيم ٩٩ -
١٤٢ - ٢٩٩
راگهو چودهري ١١١

راوهتي سنگهه ولد راو دودا ۱۳۵ -
۲۲۴ - ۲۲۵
راوت راو ۱۳۷
راج‌کنور .. .. ۲۲۵ - ۲۳۳ - ۲۳۴
راوت راے دهنگر ۳۰۲
سید راجي ولد عبدالهادي ۳۲۳
سیدراجي مانکپوري ۳۲۵
رتنائي ۱۰۸
راو رتن هاڈا ۲۹۴
رحیم خان ولد آدم خان .. ۲۹۵
رحمت خان ۳۰۴
رحمان الله پسر شجاعت خان ۳۱۴
رستم خان دکني ۸۵ - ۹۹ - ۱۲۴ -
۱۴۰ - ۱۵۵ - ۱۵۷ - ۱۵۹ - ۱۶۰ -
۱۷۶ - ۲۰۸ - ۲۹۴
رستم راو ۱۳۷
مرزا رستم ۱۹۵
رشید خان انصاري ۳۵ - ۳۶ - ۳۹ -
۴۲ - ۶۰ - ۱۳۶ - ۲۲۰ - ۲۵۷ - ۲۹۷
آقارضوان ۳۳
رکن‌الدوله ولد میرحسام الدین ۳۲۷
حکیم رکنا کاشي ۳۴۹
رگهناتهه بهاتي .. .. ۳۸ - ۳۲۴
رندوله ۳۶ - ۴۲ - ۱۴۰ - ۱۴۱ -
۱۵۴ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۲۲۵ -
۲۲۶ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۳۰
روشن‌ضمیر صلابت خان خلف صادق
خان ۱۸ - ۸۷ - ۱۰۳ - ۲۴۹ - ۳۰۳
راجه‌روزافزون ۳۵ - ۳۹ - ۶۷ - ۳۰۳
روپ‌چند گوالیاري .. ۹۳ - ۳۰۹
روپ‌سنگهه کچهواهه .. ۹۷ - ۳۱۷
روز بهان خواجه سرا ۳۲۷
ریحان سولا پوري ۱۵۳ - ۱۵۵ -
۱۵۶ - ۱۶۰ - ۱۷۱

* مواضع *

راجور .. .. ۱۶ - ۱۸
رامدوده ۶۸
راجپور ۱۶۰
راے باغ ۱۶۴
پرگنهٔ رام‌پور ۲۲۲

رتن پنچال ١٨
رتن پور .. .. ٧٤ - ٧٥ - ٨٤
رسول آباد ٣٣٢
روپباس .. .. .. ١٠٥ - ٢٧٦
روم ٢٠٧

* قلع *

قلعهٔ راج دیوهیر ١٧١
قلعهٔ روهتاس ٢٢
قلعهٔ رولہ ١٤٧

* بحار *

دریاے راوي ١٥

* حرف زاء - کسان *

زبردست خان .. .. ٧٦ - ٣٠٥
زلفي بیگ ٣٢١
زنبیل بیگ .. .. ٨٠ - ٣١٧
زنبل بیگ ٣٤٧
میرزین الدین علي .. ٨٧ - ٣٢١
زین العابدین ولد آصف خان جعفر بیگ ٣٠٤
خواجه زین العابدین ٣٢٥

* مواضع *

باغ زین آباد ٣٥

* حرف سین - کسان *

ساهوے بهونسلہ ٣٥ - ٣٦ - ٣٧ - ٦٨ - ١٢٥ - ١٢٧ - ١٣٥ - ١٣٧ - ١٣٨ - ١٣٩ - ١٤٠ - ١٤١ - ١٤٨ - ١٤٩ - ١٦٠ - ١٦٢ - ١٦٣ - ١٦٥ - ١٧١ - ١٧٢ - ١٧٧ - ٢٠٢ - ٢٠٥ - ٢٢٥ - ٢٢٦ - ٢٢٧ - ٢٢٨ - ٢٢٩ - ٢٣٠ - ٢٥٦
راجه سارنگدیو ٩٧
سام سنگهه راٹهور ولد کرمسي ١٣٦-٣١٩
ساباجي .. .. .. ١٣٩ - ١٥٥
راناسانکا ١٩٢
سادات خان ٣٠١
سبحان سنگهه سیسودیه .. ٣١٥
راے سبهاچند ٣٢٨
سپهدار خان ٧ - ٨ - ٨٥ - ١٠٢ - ١٣٨ - ١٤٠ - ١٥٥ - ١٥٧ - ١٥٨ - ١٦٠ - ١٧٦ - ٢٣٣ - ٣١٤

راو ستر سال نبيرهٔ راورتن ٣٥ -
٣٩ - ٤٤ - ٤٦ - ٦٣ - ١٣٥ -
١٣٦ - ١٣٧ - ١٦٠ - ١٦٢ -
١٧٧ - ٢٢٦ - ٢٩٧
ستي النساء خانم .. ٧٠ - ١٤٣
ستر سال كچهواهه ٣٠٥
ستر سال ولد راوسور بهورتيه ٣١٦
سردار خان ٧١ - ٩٦ - ١٩١ - ٢٩٧
سراندازخان قلماق ١٠٥ - ٢٧٨ - ٣٠٤
سرپسنگهه راتهور ١٢٣
سرافراز خان .. .. ١٣٦ - ٢٩٧
سرور خان .. ١٣٧ - ١٤٦ - ٣٠٣
سرافراز خان دكني .. ٢١٨ - ٢٩٧
سرفراز خان ٣٠٦
راول سرمسي زميندار بانسواله ٣٠٧
سزاوار خان پسر لشكر خان ١٠ -
٦٤ - ١٣٦ - ٢١٨ - ٢٥٧ - ٣٠٠
سعيد خان ١١ - ١٣ - ٦٧ - ٧٠
٧١ - ٢٤١ - ٢٩٤
سعادت خان بيجاپوري ١٣٧ - ١٦٦ -
٢٤٤ - ٣٠٤
سيد سعادت الله حاجي پوري ٢٢٣-٣١٨
سعيد شيراني ٣١٧
سعدالله خان پسر سعيد خان ٣٢٤
سعيد اے گيلاني بے بدل خان ٣٥٦
سكندر برادر شهباز خان ٣٠٥
سكندر خان ٣١٠
سكندر بيگ ٣٢٤
سليمان شكوة ولد داراشكوة ٧٤-٨٤-٨٦
سلطان نظر برادر سيف خان ١٠٢ - ٣١١
سلطان يار .. .. ١٥٣ - ٣٢٠
سلطان محمد ٢٧٩
سلطان محمود خويش خواجه
ابوالحسن ٣١٨
سيد سليمان ولد قاسم خان بارهه ٣٢٠
سنكرام زميندار جمو ٣٥
سندر كبراے ٧٦ - ٩٥ - ٩٨ - ٩٩
سنكرام زميندار كنور ١١١ - ١١٧ -
١٣٨ - ٢٣٢ - ٢٥٧ - ٣٠٦
راجه سنكرام ١٣٧

راجه سورج سنگهه ١٨٤
سونج تيمور ٢٩١
راو سور بهورتيه ٢٩٧
سهراب خان .. .. ٢٥٧ - ٣٠٤
سيف خان ٢٨ - ٨٤ - ١٠٢ - ١٦٦ -
٢٠١ - ٢٣٤ - ٢٩٥
سيام دوا .. ١١٤ - ١١٥ - ١٣٩
سيورام كور ولد بلرام ١٤٢-٢٢٣ -٣٠٥
سيف الله عرب ٢٠٨
سيام سنگهه سيسوديه ٣١٠
سيف الملك كاشغري ٣١١
سيل سنگه ولد راجه سورج سنگهه ٣١٢
سيف الله ولد شمشيرخان روهيله ٣١٣
سيام خان حبشي ٣٢١

* مواضع *

ساجه مرگ .. .. .. ١٦ - ٢٠
ساهورة ١٥٧
سراي سوخته ٢٠
سري نگر ٩٠ - ٩١ - ٩٢ - ٣٠٩
ولايت سرمور .. .. ٩٠ - ٩١
سروا ١٢٠
سرونج ١٢٣
سرادهون ١٥٥ - ١٥٨ - ١٥٩ - ١٦٠
سلطان پور ٧٣ - ٧٤ - ١٥٢ - ١٥٣
سمرقند ٣٣٥
سنبل ٧
سنگهنيو ٣٦ - ٦٢ - ١٣٧ - ١٤٨ -
١٤٩ - ١٥٠ - ١٦١ - ١٧٦ - ١٩٩
سنبهل ٢٠٩
سند ٣٣٦
سون پت ٧
سولاپور ٣٤ - ١٢٨ - ١٥١ - ١٥٤
سركار سورت ١٠٢ - ١٠٣ - ٢٨٠ - ٣٤٨
سهرنه .. .. .. ٨ - ٩ - ٧١
سيوگانو .. .. .. ٦٨ - ٧٩
سيهور ١١٧
سيهوان ٣٣٠
قصبهٔ سيالكوت ... ٣٤٠ - ٣٤١

* قلع *

قلعهٔ سانتور ٩١

قلعهٔ سولاپور ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۵۶ - ۱۶۹ - ۲۰۴

* بحار *

دریاے ست دهارا ۱۰۸

تالاب سمندر ساگر ۱۲۲

آب سنده ۲۸۹

* حرف شین - کسان *

شایسته خان خلف یمین‌الدوله ۳ - ۱۷ - ۲۰ - ۷۲ - ۷۶ - ۸۴ - ۸۵ - ۹۹ - ۱۰۰ - ۱۲۲ - ۱۳۵ - ۱۳۷ - ۱۳۹ - ۱۴۱ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۵۰ - ۱۶۱ - ۱۷۶ - ۲۴۶ - ۲۵۶ - ۲۷۱ - ۲۹۴

شاه‌نوازخان صفوي خلف مرزارستم ۳ - ۱۷ - ۱۲۴ - ۱۴۰ - ۱۵۵ - ۱۵۷ - ۱۵۹ - ۱۷۶ - ۱۸۲ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۲۰۹ - ۲۴۳ - ۲۶۷ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۹۷

شافي پسر سیف خان .. ۵ - ۳۱۳

شادي بیگ شادي خان ولد جانش بهادر .. .. ۱۳ - ۶۰ - ۳۰۸

شاد ملک خانم بنت سلطان محمد بن جهانگیر مرزا بن حضرت صاحبقران ۶۶

مرزا شاه رخ ۸۰

شاه بیگ خان ۱۳۶ - ۱۶۰ - ۱۶۱ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۲۳۴ - ۲۹۶

شادمان پکهلیوال .. ۲۸۵ - ۳۱۳

شاه قلي خان اوزبک ۳۰۱

سید شاه علي ولد سید رشید ۳۲۰

میر شاه علي ۳۲۰

شاه عالم بخاري ۳۲۹

ملا شاه بدخشي ۳۳۳

شتاب خان ولد ملک علي ۲۲۳ - ۳۲۵

سید شجاعت خان ۴۰ - ۴۴ - ۷۲ - ۱۳۶ - ۱۶۰ - ۱۶۴ - ۲۷۴ - ۲۷۷ - ۲۹۵

شجاع ولد معصوم کابلي ۳۰۴ - ۳۰۸

(درذکر مناصب این رامکرر نوشته)

شرزه خان .. .. .. ۴۰ - ۳۱۲

شریف خان قدیمي ۳۰۴

شریف خان ٣١١
میر شریف ٣١٢
شریف بیگ درمان ٣٢٦
شکرالله عرب ١١٨
شکرالله ولد خانزمان ٣٢٥
میر شمس .. .. .. ٢٤٢ - ٣٠٠
شمس الدین پسر اوچ قرا .. ٢٩١
شمشیر خان ٢٩٨
شمس خان دکنی ٣٠١
شمشیر خان ولد شیر خان .. ٣١٢
شمس الدین ولد نظر بهادر ٣١٩
حکیم شمس الدین گیلانی ٣٤٦-٣٤٨
شهر یار ناشدنی ٢٠٦
سیدشهاب ولد سید غیرت خان ٣١٣
شهباز خان معروف به شیرخان ٢٩٨
شیر خان ترین ٤ - ٩٧ - ٩٩ - ١٤٠-
١٥٥ - ١٥٩ - ٣٠٣
شیر خان تونور ٢٩٤
شیر خواجه ٢٩٦
شیر زاد خویش خان عالم .. ٣١٥
شیروي خواجه سرا ٣٢٢
شیدا ٣٥٨

* مواضع *

باغ شاه آباد ٢٧ - ٥٢ - ٥٤ - ٧١
شاه گڈهه .. .. .. ٣٥ - ١٥٥
شاه پور .. .. ١١٠ - ١١١ - ١١٢
پرگنهٔ شجاع پور ٢٤٧
شکردو .. .. .. ٢٨٢ - ٢٨٤
شهاب الدین پور ٢٩
شیراز ٣٥٤

* قلع *

قلعهٔ شکردو ٢٨٣
قلعهٔ شیر گڈهه ٩٠

* بحار *

تالاب شاه پور ١٥٣

* حرف صاد - کسان *

صالح بیگ جلایری .. ٤٠ - ٣٢٧
صالح اشهري .. .. ٨٨ - ٣١٨
صالح خواجه برادر عبدالرحیم خواجه
١٠٤

صالح بیگ نظام الملکیه .. ۱۴۱
صادق خان ۲۹۵
سید صادق ۳۲۱
صابر ولد باقر خان ۳۲۷
ملا صادق حلوائي ۳۴۰
صدر برادر شیر خان روهیله . ۳۱۵
سید صدر همشیرزادهٔ مرتضی خان ۳۱۶
صدرالدین محمد ۳۳۶
حکیم صدر اخلف حکیم فخرالدین محمد
شیرازي ۳۴۷
شاه صفي والیٔ ایران .. ۸ - ۲۵۷
صف شکن خان .. .. ۳۵ - ۳۰۰
صف شکن خان رضوي ۱۴۰ - ۱۵۵ -
۳۴۸
صفدر خان .. .. ۲۶۶ - ۲۹۷
صوفي بهادر .. .. .. ۴ - ۳۱۴

* مواضع *

دهٔ اچول صاحب آباد .. ۵۱ - ۵۲
باغ صفا ۲۷

* حرف ضاد - کسان *

حکیم ضیاءالدین خویش ستي النسا
خانم ۱۴۳ - ۳۲۶

* حرف طاء - کسان *

طالب ۷ - ۸۳ - ۱۸۱ - ۲۶۹ - ۳۵۳
خواجه طاهر .. .. ۳۸ - ۲۱۰
طالباي آملي ۲۵۵
طالب بیگ ۳۲۷
طغرل ولد شاه نواز خان بن عبدالرحیم
خانخانان ۳۱۵
شاه طهماسب والیٔ ایران .. ۳۴۷

* حرف ظاء - کسان *

ظریف ۳۲۷
ظفرخان ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۴۷ -
۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۴ - ۲۸۵ -
۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۹۸

* مواضع *

باغ ظفرخان ۲۸
ظفر نگر .. .. ۳۵ - ۳۶ - ۶۸

* قلع *

قلعهٔ ظفر نگر ۲۷۸

* حرف عین - کسان *

محمد عادل خان بن ابراهیم عادل خان

۳۳ - ۳۴ - ۳۶ - ۳۷ - ۱۱۸ -

۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۲۸ -

۱۳۵ - ۱۳۷ - ۱۴۰ - ۱۴۱ -

۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۵۱ - ۱۵۴ -

۱۵۷ - ۱۵۸ - ۱۶۱ - ۱۶۲ - ۱۶۵ -

۱۶۷ - ۱۶۸ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ -

۱۸۰ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۷ - ۱۹۹ -

۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۲ - ۲۰۳ - ۲۱۷ -

۲۱۹ - ۲۲۵ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۶۳

سید عالم بارهه ۳۵ - ۷۱ - ۱۰۰ -

۱۳۶ - ۳۰۳

عالي غانچي ۲۹۰

عادل خان ولد قاسم خان .. ۳۱۷

عارف بیگ شیخ عمري ۳۱۹

عارف ولد تاتار خان سفرجي ۳۱۹

عبدالله خان بهادر فیروز جنگ ۲ -

۳۸ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۶ - ۸۴ - ۸۵ -

۸۶ - ۹۶ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۰۰ - ۱۱۱ -

۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۲۱۵ - ۲۲۶ -

۱۱۸ - ۱۳۴ - ۱۴۳ - ۱۸۲ - ۱۸۴ -

۱۹۱ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۲۹۸ -

۲۰۸ - ۲۶۱ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۹۳ -

۳۰۵

میر عبد الکریم .. ۲ - ۷۶ - ۳۱۱

سید عبدالقادر .. .. ۵۹ - ۳۲۷

عبدالقادر پسر احداد ۶۷ - ۷۰ - ۳۰۹

عبدالرحمن ولد صادق خان ۶۸ - ۱۳۴

۳۰۹

شاه عباس والی ایران ۸۰ - ۲۷۹ - ۳۴۹

عبادالله میرشکار ۲۰۱

عبداللطیف گجراتي ۱۳۰ - ۱۴۵ - ۲۰۹

ملا عبد اللطیف .. ۱۳۲ - ۳۴۴

شیخ عبداللطیف سفیر ۱۵۴ - ۱۷۷ - ۳۱۶

سید عبدالوهاب .. .. ۱۳۷ - ۳۱۳

خواجه عبد الهادي پسر صفدر خان

۱۴۰ - ۱۵۵ - ۳۲۷

عبد الرحمن ولد شیر خان روهیله

۱۶۷ - ۳۰۹

عبد الرحيم خانخانان ١٨٢ - ١٨٩ - ٣٣٦
مولانا عبداللطيف ١٧٩
حكيم عبدالله گيلاني ٢٠١
قاضي عبدالعزيز ٢٠١
سيدعبدالله ولدسيدقاسم ٢٠١- ٣١٩
سيد عبدالماجد امروهه ٢٢٣ - ٣١٩
عبد الرحيم بيگ برادر عبد الرحمن ٢٤٣ - ٢٧٥
عبدالعزيز نخستين پسر نذر محمد خان .. .. ٢٤٣ - ٢٧٥
عبدالرحمن اتاليق ٢٧٥
ملا عبد السلام ٢٧٨
عبد الرحيم خان اوزبك .. ٣٠٦
ميرعبدالله خويش سيد يوسف خان ٣٠٦
سيدعبدالواحد ولدسيدمصطفىخان ٣١٣
خواجه عبد الله نقشبندي ٣١٦
عبدالغفور ولد عرب خان .. ٣١٩
سيد عبد المنعم امروهه .. ٣٢٠
عبدالله نجم ثاني ٣٢٣
عبدالعزيز عرب ٣٢٤
سيدعبد لرسول ولد سيدعبدالله خان ٣٢٥
سيد عبدالغفور ٣٢٦
عبدالمومن ٣٢٦
عبدالله ولد سعيد خان .. ٣٢٦
عبدالرسول بريچ ٣٢٧
حكيم عبدالوهاب ولد حكيم علي ٣٢٨
ميرعبدالوهاب معموري .. ٣٢٨
خواجه عبدالباقي ٣٣٥
ملا عبدالحكيم ٣٤٠
شيخ عبدالحق دهلوي .. ٣٤١
شيخ عبدالوهاب متقي .. ٣٤١
ملا عبدالسلام ديوي ٣٤٢
ملا عبدالسلام لاهوري ٣٤٢ - ٣٤٤
شيخ عبد الرحيم حساني .. ٣٤٥
عثمان روهيله عم بهادرخان ٦٨ - ١٤١ - ٣٠٨

عثمان ولد بهادر خان ٣١٥
عزيز الله ولد يوسف خان .. ١٤
عزت خان .. .. .. ٨٣ - ٣٠١
عزيز ولد بهادر خان بلوچ .. ٣١٧
ملا عصام الدين ٣٤٥
عظمت پسر خان جهان .. ٣١٥
عقيدت خان ٣٠٩
ميرعلي اكبر كروري ٧١
علي پاشه حاكم بصرة ١٠٢
علي اصغر ولد جعفر بيگ آصف خان
١٠٩ - ١١٠ - ٣٢٧
سيد علي اكبر بخاري ١٤٩
سيد علي اصغر سيف خان ٢٠١ - ٢٥١
علي راے ٢٨٥
ميرزا علي بيگ .. .. ٢٨٦ - ٣٣٥
سيد علاول برادر سيد كبير ٣٠٨
علاول ولد ابابكر ٣٠٩
علي قلي برادر تركمان خان .. ٣١٢
خواجه علاءالدين عطار ٣٣٢
ملا علي ٣٤٥
حكيم علي گيلاني .. ٣٤٥ - ٣٤٨
حكيم عليم الدين وزير خان .. ٣٤٦
سيد عمر دكني ٣٠٣
عنبر حبشي ٣٤- ١٢٨- ١٥٥- ١٥٦ -
١٦٩ - ١٩٧ - ١٩٨ - ١٩٩
عنايت الله برادرزادۂ علامي افضل خان
٨٧ - ٣١٨
خواجه عنايت الله ١١٥ - ١٣٦ -
١٥٣ - ٣٢٠
عنايت الله ولد مرزا عيسي ترخان ٣١٤
ميرعنايت ٣٢٤
عنايت الله تتوي ٣٢٥
عوض خان قاقشال ١٣ - ٢٤٢ - ٣٠٤
مرزا عيسي ترخان ٢٩٥

* مواضع *

عالم گنج ٣٣١
عراق .. ٨٤ - ٨٦ - ١٩٦ - ٣٤٩
عيش آباد ٢٧

* قلع *

حصار علي راے ٢٨٢

* حرف غين - كسان *

غالب ٣٧

غازي بيگ .. .. .. ٦٣ - ٣١٩

غضنفر ١٤٦

غيرت خان برادرزادهٔ عبد الله خان ٧٦ - ٢٨٠ - ٣٠٠

غيرت خان عزيز الله ولد يوسف خان ٣٠٢

غيرت خان خواجه بابا ٣٠٣

ميرغياث الدين منصور .. ٣٤٥

* مواضع *

غزنين .. .. .. ٢٨٨ - ٢٨٩

غياث پور ٣٣١

* حرف فاء - كسان *

ميرفاضل مخدوم زاده .. ٣١٤

فتح سنگهه سيسوديه ولد مهاراجه بهيم ٣١٦

فتح الله ولد راجو خان ٣١٧

فتح الله ولد مهرعلي برلاس .. ٣٢٣

فتح ضياء نبيرهٔ حكيم ابوالفتح ٣٢٦

ميرفتح الله شيرازي ٣٤٥

حكيم فتح الله ولد حكيم ابوا لقاسم شيرازي ٣٥٠

حكيم فتح الله (جد فتح الله مذكور) ٣٥٠

ميرفخر الدين ٢٨٣ - ٢٨٤ - ٢٨٥

فخر الملك ولد ياقوت خان ٢٩٩

فدائي خان ٢١٦ - ٢٧٢ - ٢٩٦

سيدي فرحان .. .. ٣٣ - ٣٧

شيخ فريد ولد قطب الدين خان ٧١ - ٧٦ - ٨٥ - ٩٩ - ١٣٧ - ١٤٨ - ١٤٩ - ٣٠١

فرحان خان ١٣٧

فرهاد پدر رندوله ١٥٨

فريدون بيگ ٢٧٣

فرهاد بيگ بلوچ .. ٢٨٣ - ٢٨٤

ميرفرهاد بيگ ٢٨٣

فرخ زاد ولد جهانگير قلي خان ٣١٤

فراست خان خواجه سرا .. ٣١٩

ميرفيض الله رحمت خان ٦٨ - ٩٦ - ١٣٤ - ٢٢٢

فیروزخان ناظر ۸۳- ۸۵- ۱۳۳- ۱۳۹
فیروز خان خواجه سرا .. ۳۰۳
فیروز برادر غزنین خان جالوري ۳۱۹

* مواضع *

فتح آباد .. .. .. ۶۲ - ۱۹۸
فتح پور .. ۱۰۵ - ۱۸۹ - ۲۷۶
باغ فرح بخش ۲۴ - ۲۵ - ۲۶ - ۴۷
فیروز پور ۲۱
باغ فیض بخش ۲۶
باغ فیروز خان ۳۹
فیروز آباد ۱۵۳

* قلع *

قلعهٔ فتح آباد معروف بدهارور ۲۷۸

* حرف قاف: کسان *

قاسم خان ۲۹۴
میر قاسم سمناني ۳۲۷
شیخ قاسم پور عبدالرحیم .. ۳۵۰
قزلباش خان ۳۵ - ۱۳۶ - ۱۳۸ -
۲۴۹ - ۲۹۸ - ۳۱۲
عبدالله قطب الملک ۲ - ۸ - ۱۲۵ -
۱۳۰ - ۱۳۹ - ۱۴۴ - ۱۴۵ - ۱۵۳ -
۱۵۴ - ۱۷۱ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۸۰ -
۱۸۴ - ۱۸۵ - ۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۶ -
۲۰۹ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۳۰ - ۲۴۶ -
۲۶۲ - ۲۶۴
محمد قلي قطب الملك ۲۱۹ - ۲۷۹
امیر قطب الدین ابن عم امیر سلیمان شاه
۲۹۰ - ۲۹۱
شیخ قطب ولد شجاعت خان فتحپوري
۳۲۵ .. .
قلیچ خان حاکم ملتان ۱۱ - ۱۴ - ۲۹۵
قلعه دار خان ۳۸- ۷۱- ۹۷ - ۱۲۳ -
۱۴۰ - ۱۵۵ - ۳۰۸

* مواضع *

قندهار ۱۳۶ - ۱۵۰ - ۲۸۸ - ۲۸۹

* قلع *

حصار قندهار .. .. ۲۱۶ - ۲۶۵

* حرف کاف - کسان *

کاکاپندت ۴۴
کارطلب خان ۱۳۷ - ۲۲۵ - ۲۹۳

راے کاشیداس ۳۱۲
کاظم خویش وزیر الملك .. ۳۱۸
کریم داد بیگ قاقشال ۴۰ - ۳۱۸
راو کرن بهورتیه ولد راوسور ۴۶ -
۹۶ - ۱۴۰ - ۱۵۵ - ۳۰۲
کرپا رام کور .. .. ۹۷ - ۳۱۶
کرم الله ولد علي‌مردان خان بهادر
۱۳۶ - ۳۱۰
کرمسي راٹهور ۳۰۶
کریما ۳۲۷
کشناجي (کرشناجي) شرزه راو ۳۶ -
۱۴۰ - ۱۵۵
راجه کشن‌سنگهه بهدوریه ۹۷ - ۱۳۶ -
۳۰۹
کفایت‌خان معروف‌بمحمدمقیم ۳۱۹
کلیان جهالا ۲ - ۵ - ۲۰۹ - ۲۱۷
کمال‌الدین ولد شیرخان‌روهله ۳۱۴
ملا کمال کشمیري ۳۴۱
کنیهر راو قلعدار .. .. ۱۴۶ - ۱۴۷
کنک سنگهه بیس .. ۲۳۰ - ۲۳۱
خواجه کوچک ولد میر هاشم ۱۴۳
کوکیا .. .. ۲۳۲ - ۲۳۳ - ۲۴۶
راجه کروسین کشتواري ۲۸۴ - ۳۱۱
کهیلو جي بهونسله ۱۶۰
کهترداس برادر راجه‌بکرماجیت ۲۰۱
کیبازمیندار ملک چاندا ۱۱۷ - ۱۴۲
۱۴۴ - ۲۳۱ - ۲۳۲

* صواضع *

کانگڑه .. .. ۹ - ۱۰ - ۱۱ - ۲۱۷
کابل ۱۳ - ۳۰ - ۵۶ - ۶۷ - ۷۰ - ۲۸۸ -
۲۸۹ - ۳۳۲ - ۳۳۵ - ۳۴۰ -
۳۴۳
پرگنهٔ کاهون ۵۹
کامان‌پهاري .. .. ۸۸ - ۱۱۸
کالپي .. .. .. ۹۱ - ۱۹۴
قصبهٔ کانتي .. .. ۱۵۶ - ۱۶۲
کالي بهیت ۲۳۳
کاشغر ۲۸۴
کاشان ۳۴۹
کروله ۱۱۱

گزارہ .. .. .. ۱۳۴ - ۲۰۶

گورماندہ گانو ۲۳۰

گرچہ ۲۸۲

گرج (ممر تبت) .. ۲۸۶ - ۲۸۷

کشمیر (نام قدیمش سرینگر) ۴ - ۱۳ -
۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۶ -
۲۹ - ۳۰ - ۴۷ - ۴۸ - ۵۲ - ۵۳ -
۵۴ - ۵۶ - ۷۳ - ۱۹۰ - ۲۸۱ -
۲۸۳ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۷ -
۳۴۰ - ۳۴۲ - ۳۴۳

ککنہ کر ۲۱

قصبۂ کلیان ۱۵۱

کمرکوہ ۲۰

کملا پور ۱۵۳

کنپا پور ۳۹

کنتہہ ٹیلہ غازي ۵۹

کو دامن کانگڑہ ۶۰

کوہستان کانگڑہ ۶۱

کوتل موہري ۶۹

کول ۱۲۱

ولایت کوکن ۱۳۷ - ۱۴۹ - ۱۵۰ -
۱۶۹ - ۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۲۶

کولا پور ۱۶۳

کودہ ۱۸۷

کوندھانہ ۲۲۶

کونبہا ۲۲۶

کومگیر ۲۳۰

ولایت کوکیا .... ۲۳۱ - ۲۳۲

کہنہ پل ۲۴

کہرکي .. .. ۶۸ - ۱۹۸ - ۱۹۹

کہمروالي .. .. ۱۰۶ - ۱۰۷

پرگنۂ کھتوا ۱۰۸

کھجوري ۲۲۲

کیرانہ ۷۲

* قلع *

حصار کالپي ۹۰

حصار کانچنہ ۱۴۶

حصار کانگڑہ .. ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۲۵۰

حصن کاویل ۲۰۵

حصار کتلچہر ۲۳۰

قلعۂ کول ۱۴۷
حصار کوتکر ۱۵۴
قلعۂ کولاس ۲۰۶
حصن کھیر درک ۱۴۱
حصار کھر پھرچھہ ۲۸۲- ۲۸۴- ۲۸۵
حصار کھچنہ ۲۸۲ - ۲۸۴ - ۲۸۵

* بحار *

دریاے کشن گنگا ۱۶۳
دریاے کھور ندي ۲۲۶

* حرف گاف-کسان *

راجہ گجسنگھہ ولد راجہ سورج‌سنگھہ ۱۴۲ - ۲۳۳ - ۲۹۴
گردھر داس برادر راجہ بیتھلداس ۱۲۱ - ۳۲۴
راجہ گزدھر پسر کیسوداس .. ۳۱۰
گرشاسپ ولد مہابت خان .. ۳۲۵
گوجر گوالیاري .. .. ۹۱ - ۹۲
گوکلداس‌سیسودیہ ۱۰۰- ۱۳۶- ۳۱۲
گوپال سنگھہ ولد راجہ منروپ ۳۱۲

* مواضع *

گجرات ۸ - ۱۱ - ۵۷ - ۶۶ - ۷۸ - ۸۴ - ۸۶ - ۱۰۲ - ۱۸۹ - ۲۰۷ - ۲۸۰ - ۳۲۹ - ۳۳۲ - ۳۳۷
ولایت گڈھہ کنتگہ ۱۱۲
ولایت گڈھہ ۹۵
گلکندہ ۸ - ۱۱۴ - ۱۱۵ - ۱۳۶ - ۱۳۹ - ۱۴۵ - ۱۵۴ - ۱۷۷ - ۱۷۹
گلبرکہ .. .. .. ۱۵۲ - ۱۵۸
گورکھپور .. ۱۱ - ۱۴ - ۲۱۶ - ۲۷۲
گوندوانہ ۱۱۷ - ۱۸۱ - ۱۸۶ - ۲۴۶ - ۲۶۲ - ۲۶۵
گوالیار ۲۷۵
گھاتئ ادي دکہ ۱۷
گھات سامي .. .. .. ۷۴ - ۷۷
گھاتي چاندا .. .. .. ۱۹۲ - ۲۱۶

* قلع *

قلعۂ گوالیار .. ۱۳۵ - ۲۵۶ - ۲۶۲

* بحار *

دریاے گنگ ۹۱

* حرف لام - کسان *

لشکر خان ..... ۷۶ - ۱۹۱ - ۲۹۵

لشکر شکن ولد شاه نواز خان ۱۰۲

لشکري ولد مخلص خان .. ۳۱۵

لطف الله ولد لشکر خان ۱۴ - ۶۵ -
۱۳۶ - ۳۰۷

لطیف خان نقشبندي ۷۱ - ۳۱۰

سید لطف علي بهکري .. ۷۱ -
۱۰۱ - ۱۴۰ - ۱۵۵ - ۱۵۹ - ۳۱۴

لعل خان ۳۰۸

لکهي سین چوهان ۳۱۴

لهراسب پسر مهابت خان ۳۷ -
۳۸ - ۴۱ - ۴۴ - ۳۰۳

* مواضع *

دارالسلطنهٔ لاهور ۳ - ۹ - ۱۰ - ۱۵ -
۴۸ - ۵۶ - ۶۲ - ۶۷ - ۷۰ -
۷۱ - ۱۹۰ - ۲۰۸ - ۳۳۰ - ۳۳۱ -
۳۳۳ - ۳۳۴ - ۳۳۶ - ۳۴۰ - ۳۴۲

لاهري بندر .. .. ۲۳ - ۱۰۲

لاچي .. .. .. ۱۱۱ - ۱۱۲

لار (ممر تبت) .. ۲۸۶ - ۲۸۷

لدهي محمد قلي .. .. .. ۱۶ - ۱۹

لکهي جنگل .. .. ۱۰ - ۶۴

لکهن پور ۹۱

لکهنو .. .. ۱۰۲ - ۲۴۳ - ۲۷۸

لوکه بهون .. .. ۵۱ - ۵۲

لوهگانو .. .. ۲۶۱ - ۲۲۶

* حرف میم - کسان *

مالوجي بهونسله ۴۰ - ۶۸ - ۱۳۵ -
۱۳۷ - ۲۹۵

مادهو سنگهه هاڈا ولد راو رتن ۶۳ -
۶۸ - ۹۶ - ۹۷ - ۱۱۳ - ۱۱۵ -
۱۳۴ - ۱۳۶ - ۲۲۲ - ۲۴۶ -
۲۴۸ - ۲۹۸

راجه مانسنگهه .. .. ۱۹۸ - ۳۱۲

راوت مانسنگهه ۲۳۶

راے مانی داس ۳۱۲

سید ماکهن بارهه ۳۱۲

راجه مان سنگهه ولد راجه بکرماجیت
۳۲۳

مادهو سنگهه سیسودیه .. ۳۲۳
مبارز خان ۳۵ - ۳۶ - ۴۱ - ۴۳ -
۴۴ - ۶۳ - ۶۸ - ۷۲ - ۱۳۵ -
۱۳۶ - ۱۵۳ - ۲۱۸ - ۲۴۶ - ۲۵۷
مبارک خان نیازي ۳۵ - ۴۰ - ۶۰ -
۱۳۶ - ۱۳۸ - ۲۴۹ - ۳۰۱
مبارز خان روهیله ۲۹۶
سید مبارک قدیمي ۳۱۱
مبارک خان ولد سیف خان ۳۱۹
سید مبارک ۳۲۳
راو متهي سنگهه ولد راو دودا ۳۰۵
متوسین برادر راجه سیام سنگهه ۳۱۰
متهرا داس کچواهه ۳۲۲
مجاهد خان ولد فیروز خان جالوري ۳۱۹
محلدار خان ۱ - ۱۴ - ۱۴۰ - ۲۹۷
شاهزادهٔ محمد دارا شکوه ۳ - ۹ -
۲۷ - ۳۱ - ۴۹ - ۷۴ - ۸۲ - ۸۴ -
۸۶ - ۱۰۰ - ۱۴۱ - ۱۸۶ -
۲۰۸ - ۲۴۵ - ۲۶۷ - ۲۷۷ -
۲۹۲ - ۳۳۸ - ۳۴۴ - ۳۴۵

حاجي محمدجان قدسي ۱۹ - ۲۱ -
۵۰ - ۸۰ - ۱۴۲ - ۳۵۱
محمد قلي ترکمان ۲۷
شاهزادهٔ محمد مراد بخش ۲۷ -
۷۰ - ۷۱ - ۸۲ - ۲۴۵ - ۲۵۵ -
۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۹۲ - ۳۴۴
شاهزادهٔ محمد شاه شجاع بهادر ۳۲ -
۳۳ - ۳۴ - ۳۷ - ۳۹ - ۴۱ -
۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۴۷ - ۶۴ -
۸۲ - ۸۴ - ۱۰۳ - ۱۴۲ - ۲۰۸ -
۲۴۲ - ۲۴۵ - ۲۶۷ - ۲۷۷ - ۲۹۲
شاهزادهٔ محمد اورنگ زیب ۵۲ - ۶۵ -
۸۲ - ۹۹ - ۱۱۲ - ۱۱۸ - ۱۲۲ -
۱۴۲ - ۲۰۵ - ۲۰۷ - ۲۳۰ -
۲۴۳ - ۲۵۵ - ۲۶۴ - ۲۶۶ -
۲۶۷ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۷ - ۲۸۰ -
۲۸۸ - ۲۹۲ - ۳۴۵
ملا محمد حسین کشمیري .. ۵۵
شیخ محمود گجراتي ۵۸
محمد رشید کابلي ۶۳

محمد علي كامراني .. ۶۴ - ۳۱۰
محمد زمان طهراني .. ۸۵ - ۸۸
قاضي محمد سعيد كرهرودي ۸۷ -
۱۰۰ - ۳۰۷ - ۳۴۴
محمود بيگ خوافي . .. ۱۱۴
سيد محمد .. ۱۰۵ - ۱۷۷ - ۳۲۷
سلطان محمد قطب الملك پدر عبدالله
قطب الملك ۱۳۲
محمد زاهد كوكه ۱۴۳
محمد تقي ۱۵۳ - ۱۹۲ - ۱۹۳ -
۲۱۰ - ۳۲۶
محمد مومن ۱۶۶
حاجي محمد يار .. ۱۶۶ - ۳۲۶
محمدحسين سلدوز ۱۶۷ - ۱۷۴-۱۷۵
شيخ محمد طاهر ۱۷۷ - ۲۰۹ -
۲۱۰ - ۲۱۴
محمدزمان مشرف ۲۰۳ - ۲۸۵ - ۳۰۲
خواجه محمد زاهد ۲۱۰
محمد يار بيگ زبردست خان ۲۷۳
محمد حسين برادر همت خان ۲۷۸
قاضي محمد اسلم ۲۷۸ - ۳۲۱ - ۳۳۸ -
۳۴۳ . . .
شيخ محب علي سندي ۲۷۸ - ۳۳۵
محمد مراد وكيل ابدال ۲۸۲ - ۲۸۶
حكيم محمد حاذق ولد حكيم همام
۸۷ - ۳۰۷
محمدحسين ولد يوسف نيكنام ۳۰۷
محمد صالح ولد مرزا شاهي ۳۰۷
محمد شريف خالوي باقرخان ۳۰۸
محمديحيى ولد سيف خان .. ۳۱۱
محمد زمان ولد حاكم خان ۳۱۳
حاجي محمد خواجه ۳۱۴
محمد علي خويش قليچ خان ۳۱۴
محمد طاهر خويش شهاب الدين احمد
۳۱۷
محمد بيگ اباكش ۳۱۷
مرزا محمد سلدوز ۳۱۸
محمد رضا جابري ۳۱۸
محمد شريف قديمي ۳۲۰
محمد بيگ ۳۲۰

محمدسعید پسرخواندۀ مرتضی خان
. ۳۲۱ .
محمد یوسف ۳۲۱
محمدقاسم برادرخواجه ابوالحسن ۳۲۱
محمد حسین جابري ۳۲۱
محمد شاه یکه ۳۲۱
محمد شریف ولد افضل .. ۳۲۲
محمد زمان ولد نادعلي .. ۳۲۲
محمود ولد یابو میکلي .. ۳۲۳
محمد زمان داماد احداد .. ۳۲۴
محمد واحد ۳۲۶
محمد رشید خان دوراني .. ۳۲۷
محسن ولد مختار بیگ .. ۳۲۷
محمود بیگ ولد بایزید بیگ ۳۲۸
سید محمد رضوي .. ۳۲۸ - ۳۲۹
شیخ محمد فضل الله ۳۳۱ - ۳۳۶
سید محمد شاه عالم .. . ۳۳۲
ملا محمد فاضل ۳۴۰
ملا محمد یوسف کوسه .. ۳۴۰
قاضي محمد زاهد کابلي . ۳۴۳
میر محمد باقر ۳۴۴
میر محمد هاشم (حکیم هاشم) ۳۴۵
میر محمد قاسم گیلاني .. ۳۴۵
شیخ محمد عربي محدث .. ۳۴۵
شیخ محمد ۳۴۶
حکیم محمدباقر پسر حکیم عمادالدین
۳۴۸
مخلص خان ۱۱- ۱۴- ۹۹- ۱۱۹-۲۹۸
مختار خان ۹۶ - ۲۷۲ - ۲۷۳ -
۲۷۵ - ۳۰۲
مدن سنگهه بهدوریه.. .. ۳۲۴
مرشدقلي خان ۱۷- ۵۴- ۶۷ - ۸۸ -
۱۰۵-۱۴۲- ۲۴۳ - ۲۷۵ - ۳۰۰
مرتضی خان ۳۵ - ۳۹ - ۴۴ - ۴۶ -
۶۸- ۱۴۰-۱۵۵- ۱۵۷- ۱۵۹-۲۹۶
مراري پندت .. .. ۳۶ - ۴۵
مرزا خان بن شاه نواز خان ۹۳ -
۲۱۶ - ۲۹۸
مراد آخته بیگي ۱۰۱
سید مرزا برادر مختار خان ۱۳۶ -

۳۲۵ - ۳۱۸

مرادکام نبیرهٔ مرزا رستم صفوي ۱۴۰ -

۱۵۵ - ۳۱۵

مریم مکاني والدهٔ ماجدهٔ عرش آشیاني

۱۸۷

مرتضی خان ولد سید صدرجهان ۲۹۸

مرحمت خان ۳۰۵

مرتضی قلي برادر جانسپارخان ۳۰۹

مرزا خان ولد زین خان .. ۳۰۹

مرحمت خان ولد صادق خان ۳۱۳

مرزا برادر رشید خان انصاري ۳۱۷

مرزا خویش قزلباش خان .. ۳۱۹

مرتضی قلي ولد خان اعظم ۳۲۵

مرزا شیخ ولد سعید خان .. ۳۲۵

ملا مرزاجان شیرازي ۳۴۰

حکیم مسیح الزمان ۱۰۲-۲۸۱-۲۹۹

مسعود نابهري حاجب بلخ ۸۸ -

۱۰۱ - ۱۰۴ - ۳۲۱

مشکین ولد تاتار خان .. ۳۲۸

مظفر بیگ ۲۷۳

مظفر ولد مبارک خان سرواني ۳۲۲

معتمد خان بخشی دوم ۱۷ - ۶۰ -

۸۷ - ۱۴۴ - ۱۹۱ - ۲۲۳ -

۲۳۴- ۲۳۵- ۲۴۲ - ۲۷۹ - ۲۹۷

معزالملك .. .. .. ۱۰۲ - ۳۱۲

معتقد خان .. ۱۸۴ - ۲۱۶ - ۲۹۶

خواجه معین الدین ۲۲۴

شیخ معین الدین راجگري ۳۲۸

مغل خان ولد زین خان ۶۸ - ۱۳۶ -

۱۳۸ - ۲۲۱ - ۲۵۵ ، ۳۰۱

مغول ولد مرزا شاه رخ .. ۱۳۶

سیدي مفتاح حبشي حبش خان -

۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۴۸ - ۲۹۹

مقرب خان دکني رستم خان ۷۲۰۷ -

۷۶ - ۸۳

مقرب خان جراح .. .. ۷۲ - ۳۵۰

مقیم خان ۳۱۶

میر مقتداے غزنوي ۳۲۴

مقیم خویش آصف خان .. ۳۲۸

مکرمت خان ۲ - ۷۶ - ۸۷ - ۱۰۱ -

۱۱۹ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۳ -
۱۲۵ - ۱۲۸ - ۱۴۴ - ۱۵۳ -
۱۵۴ - ۱۶۵ - ۱۶۸ - ۱۷۰ -
۱۷۳ - ۱۷۴ - ۲۰۲ - ۲۳۴ - ۲۴۳ -
۲۶۷ - ۳۰۱
مکنداس راٹھور .. .. .. ۳۲۱ *
مکند جادون ۳۲۳
مکند داس ولد راجه گوپال داس ۳۲۶
ملتفت خان ۱۰۵ - ۲۳۴ - ۳۰۶
ملك امان ۳۲۶
منکو جي .. .. .. ۱۴۰ - ۲۹۹
منصور خان فرنگي .. .. * ۱۹۲
راجه منروپ کچواهه ۲۹۹
منکو رام دکني ۳۲۸
موسوي خان ۳ - ۸۵ - ۲۴۳ - ۲۶۷ -
۲۷۶ - ۲۹۷
حکیم مومنا .. ۶ - ۱۶۶ - ۳۴۹
مودهو جي .. .. .. ۴۳ - ۴۴
شیخ موسي گیلاني .. ۷۱ - ۳۲۶
موهن سنگهه ۲۲۲
میر موسی ۲۹۰
مهابت خان خانخانان سپه سالار ۳۴ -
۳۵ - ۳۷ - ۳۸ - ۳۹ - ۴۰ - ۴۱ -
۴۲ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۴۷ -
۵۹ - ۶۴ - ۶۸ - ۸۶ - ۹۴ -
۹۸ - ۱۶۵ - ۱۶۸ - ۱۸۲ - ۱۸۳ -
۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۹۴ -
۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۸ - ۲۹۳ - ۳۴۹
مهیس داس راٹھور ۳۸ - ۶۸ - ۱۰۰ -
۱۳۶ - ۳۱۳
میان میر ۱۲ - ۶۵ - ۳۲۹ - ۳۳۱ -
۳۳۳ - ۳۳۶
میرخان ۱۰۱ - ۱۰۵ - ۱۲۳ - ۱۲۴ -
۲۰۸ - ۳۱۱
میرک حسین خوافي .. ۱۰۴ - ۳۱۶
میدني راو ۳۷
میناجي بهونسله ۱۶۰
میان داد پسر جلاله ۳۲۴
ملا میرك شیخ هروي .. ۳۴۴

* مواضع *

ماوراءالنهر ۸-۱۴۳-۱۸۱-۱۸۹ - ۱۹۶
صوبهٔ مالوه ۶۲ - ۶۳ - ۶۸ - ۹۵ -
۹۶ - ۹۷ - ۱۸۹ - ۲۷۱
مانک دوده ۶۹
ماهولي .. .. .. ۱۴۹ - ۲۲۷
ماندو ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۶ - ۱۸۹ -
۱۹۳ - ۱۹۴ - ۲۰۲ - ۲۰۸ -
۲۱۵ - ۲۶۲
متهرا ۵ - ۱۰۵ - ۲۴۳ - ۲۷۵
باغ مراد ۲۷
بلدهٔ مرج ۱۶۴
قصبهٔ مغراباد ۲۳۴
مکناتهه ۱۵۲
ملتان .. .. ۲۳ - ۳۳۰
ملکاپور .. .. ۳۵ - ۳۶
سرکار منگیر .. .. .. ۱ - ۲۷۲
منهوي ۷۴
منده سور ۱۸۳
منداور ۲۲۲
مهابن .. ۵ - ۱۰۵ - ۲۴۳ - ۲۷۵

* قلع *

حصار مانجنه ۱۴۶
حصار ماندو .. .. ۱۹۲ - ۲۱۵
قلعهٔ ماهولي ۲۲۸
حصار مورنچن ۲۲۷
حصار مهاکوت ۱۳۸

* بحار *

دریاے مول ۲۲۶
دریاے موته ۲۲۶

* حرف نون - کسان *

نادعلي ۳۸
شیخ ناظر .. .. ۲۷۸ - ۳۳۷
ناهرسولنکهي ۳۲۲
نتانند ۳
نجابت خان ولد میرزا شاهرخ ۱۰ -
۱۱ - ۱۴ - ۶۱ - ۷۰ - ۷۱ -
۹۰ - ۹۱ - ۹۲ - ۹۳ - ۱۲۱ -
۲۴۲ - ۲۷۵ - ۲۹۷
نجف علي ولد قزلباش خان ۳۲۴
نذر محمد خان ۶۵ - ۸۸ - ۱۰۴ - ۱۶۶

نذر بیگ قوش بیگي ۱۰۱ - ۳۲۱
راجه نرسنگهدیو بندیله ۹۸ - ۱۱۷ -
۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۸۴ ۲۶۰
نرسنگهدیو پسرکلان بکرماجیت ۱۴۳
نرسنگهداس ولدراجه دوارکاداس ۳۲۲
نرهر داس برادر بیني داس ۳۲۴
نرهرداس جهالا ۳۲۵
نصیب شیراني ۳۰۸
نصرالله عرب ۳۱۶
نصیرالدین محمود ۳۱۷
نصرالله ولد مختار بیگ .. ۳۱۸
میر نصیرالدین حسین .. ۳۴۵
شیخ نظام الدین اولیا ۶
نظام الملک بے نظام ۳۳ - ۳۶ - ۱۰۴ -
۱۲۷ - ۱۳۵ - ۱۴۸ - ۱۶۵ -
۱۶۹ - ۱۷۱ - ۱۹۷ - ۱۹۹ -
۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۳ - ۲۰۴ -
۲۰۵ - ۲۱۱ - ۲۱۹ - ۲۲۶ -
۲۲۷ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۵۶ -
۲۵۹ - ۲۶۲
نظر بهادر ۶۳ - ۹۶ - ۹۷ - ۱۰۸ - ۱۱۵ -
۱۳۴ - ۱۳۶ - ۲۱۸ - ۲۵۷ - ۳۰۱
نظر بیگ اوزبك ۸۷
سید نظام ۱۹۱
نظام ولد غزنین خان جالوري ۳۱۳۰
قاضي نظام ۳۳۵
نعیم بیگ ولد اخلاص خان ۳۲۴
نعمان بیگ حارثي ۳۲۶
نورمحمد عرب عرب خان ۱ - ۳۵ -
۶۰ - ۶۷ - ۱۳۶ - ۱۵۳ - ۲۷۸
نور محل ۲۷
نورس ۳۷
مرزا نودر پسر مرزا حیدر .. ۱۴۰ -
۱۵۵ - ۱۷۶
نورالله .. .. ۱۷۶ - ۳۱۲
نورالدین هروي ۳۰۲
نورالدین قلي ۳۰۴
نوبت خان ۳۰۷
سید نورالعیان ۳۲۷
نهال چند جوهري ۲۰۹

نیك‌نام عم بهادر ۱۱۳
نیاز خان پسر شهبازخان .. ۳۱۴
حاجي نیاز ۳۱۸

* مواضع *

ناري براري ۲۰
ناندیر .. .. ۱۳۶ - ۱۵۲
ناسك ۱۳۷ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۹۹
ناگ پور ۲۳۱
نجاره ۲۲۷
سرکار ندربار ۶۲
نراین پور .. .. .. ۱۵۱ - ۱۵۳
باغ نسیم ۲۸
باغ نشاط .. .. ۲۸ - ۴۷
نلدرك ۱۵۸
باغ نورمنزل .. . .. ۱ - ۱۰۵
نوشهره .. .. ۱۶ - ۱۷
باغ نورافشان ۲۷
نورگدهه ۷۲
نورنده ۲۲۶
نورگهات ۲۲۶

* قلع *

حصن ناهولي ۱۶۰
حصن ناگپور ۲۳۳
قلعهٔ نورگدهه ۶

* بحار *

نالهٔ آب سین ۳۶
آب‌نرده ۶۲ - ۱۲۳ - ۱۳۰ - ۱۸۴ -
۱۸۹ - ۱۹۳ - ۲۰۸
آب نیلاب .. .. .. ۲۸۲ - ۲۸۳

* حرف‌واو- کسان *

مرزا والي .. .. .. ۱۰ - ۳۰۲
وزیرخان ۹ - ۱۰ - ۱۳ - ۱۵ - ۶۲ -
۶۶ - ۷۰ - ۲۰۷ - ۲۱۶ - ۲۹۴
وفاخان خواجه‌سرا ۳۱۱
وقاص حاجي شاه قلي‌خان ۱۶۶ -
۲۰۷ - ۲۱۷ - ۲۵۰ - ۲۵۱
سیدولي ۳۱۲

* مواضع *

قریهٔ ونتي پور ۴۹
ونکو .. ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۶۹ - ۲۰۴

ویرناگ .. .. .. ۲۱ - ۴۸ - ۵۲

* بحار *

آب‌ونجرہ ۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۵۴ - ۱۶۰

چشمۂ ویرناگ ۲۲

* حرف هاء - کسان *

هادي داد برادر رشید خان ۹۷ -
۱۳۶ - ۳۱۶

هاباجي .. .. .. ۱۳۷ - ۳۰۳

هاشم‌خان ولد قاسم‌خان .. ۲۸۱

خواجه هاشم ولد شیر خان ۳۲۷

هري‌سنگهه‌راٹهور ۱۴۰ - ۱۵۵ - ۳۰۸

هري سنگهه ولد راورتن .. ۲۲۳

هردي‌رام ولد بانکا کچواهه .. ۳۰۵

راو هرچندر کچواهه ۳۱۲

هرام ولد بهگوان‌داس کچواهه ۳۱۷

هري سنگهه ولد راو چاندا .. ۳۲۲

هرداس جهالا ۳۲۵

هردي نرائن ۳۲۸

سید هزبرخان بارهه .. ۱۰۲ - ۲۹۹

همایون‌شاه جنت آشیاني ۷۲ - ۳۳۶

همت خان .. .. ۱۳۸ - ۳۰۴

همیر راے دکني . .. ۲۹۷

* مواضع *

هردوار ۹۱

هرات .. .. .. ۳۴۳ - ۳۴۴

سرکار هندیه .. .. ۶۲ - ۱۳۰

هیرہ‌پور ۱۶- ۲ - ۵۴ - ۱۵۲ - ۱۵۳

* قلع *

حصن‌حریس ۲۲۹

قلعۂ هرسرا ۲۲۹

حرف یاء - کسان

یاقوت حبشي ۴۲ - ۴۴ - ۱۵۳ -
۱۹۷ - ۲۹۴

یادگار حسین خان .. ۶۳ - ۳۰۶

یاسین خان ولدشیرخان‌تونور ۹۷-۳۰۵

خواجه یاقوت‌تحویلدار ۹۰-۱۰۱-۱۰۴

یاقوت نبیرۂ یاقوت حبشي .. ۱۵۲

یحیی ۱۰۲

یزداني ولد مخلص خان .. ۳۱۶

یساول خان ۳۲۴

شیخ یعقوب کشمیري ۵۵
یعقوب بیگ ولد شاه بیگ خان کابلي - ۱۴۰ - ۳۲۷
سید یعقوب ولد سید کمال بخاري ۳۰۵
یعقوب بیگ منقط ۳۲۴
یکه تاز خان ۴۳ - ۱۳۷ - ۱۳۹ - ۱۴۶ - ۳۰۶
یکدل خان خواجه سرا ۲۵۰ - ۳۱۱
مرزا یوسف خان ۲۸۰
یوسف محمد خان ۱۰۱
یوسف محمد تاشکندي .. ۲۹۸
یوسف بیگ کابلي ۳۱۵
یولم بهادر ۳۱۸
میر یوسف کولابي ۳۲۰
یوسف نیازي ۳۲۲
ملا یوسف لاهوري ۳۴۲

* مواضع *

یاري ۱۰۶
ییلاق گودي مرگ ۳۰
ییلاق توسه مرگ ۳۱
ییلاق سنگ سفید ۳۱
ییلاق ماء البدن ۳۱

* قلع *

قلعهٔ یوسرا ۱۴۷

فهرست مردمان و مواضع و قلعجات و دریاهای دومین دور بادشاه نامه بترتیب حروف هجاء

بسم الله الرحمن الرحیم

* حرف الف ـ کسان *

یمین الدوله آصف خان خانان
سپه سالار ۹ - ۱۰ - ۱۱ - ۲۱ -
۶۴ - ۹۵ - ۹۶ - ۱۰۰ - ۱۰۳ -
۱۱۰ - ۱۱۶ - ۱۳۵ - ۱۴۶ - ۱۴۷ -
۱۵۱ - ۱۵۴ - ۱۶۴ - ۱۷۵ - ۱۷۹ -
۲۰۹ - ۲۱۵ - ۲۱۷ - ۲۲۸ - ۲۴۱ -
۲۵۷ - ۲۶۰ - ۳۲۱ - ۴۲۰ - ۴۲۸ -
۴۷۵ - ۷۱۷
آگاه خان خواجه سرا ۲۰ - ۹۱ -
۱۱۰ - ۴۰۷ - ۶۱۰ - ۷۳۲
آتش خان دکنی ۱۲۷ - ۱۸۰ -
۲۴۸ - ۳۷۳ - ۷۲۸
آدم برادر خرد ابدال پسر علی‌رای
حارس تبت خرد ۹۸ - ۱۵۹ -
۲۰۷ - ۷۳۶
آقا خواجه ۱۹۶
آی‌خانم زوجهٔ امام قلی خان ۲۵۶
آتش‌قلماق برادر کفش‌قلماق ۶۲۰ -
۶۲۱ - ۶۲۲
آی‌محمد تاشکندی ۶۳۳ - ۷۴۰
آدینه حاجی بوز ۶۴۶
ابوالبقا برادر سعید خان افتخارخان
۴۳ - ۴۸
خواجه ابوالبقا برادرزادهٔ عبدالله‌خان
افتخار خان ۵۲ - ۳۴۲ - ۳۸۶ -
۴۲۰ - ۶۰۷ - ۷۲۹
سید ابابکر ملازم شیخ قاسم .. ۶۸
ابدال مرزبان‌تبت پسر کلان‌علی‌رای
۹۳ - ۹۸ - ۱۵۹
خواجه ابوالوفا .. .. ۱۰۱ - ۳۸۶

ابوقرداس ۱۰۳
ملاابوسعید ۱۹۶
ابوالقاسم ولد سیف خان ۱۹۸ - ۷۴۵
ابراهیم بکاول نذر محمدخان ۲۲۷ -
۲۲۹ - ۴۳۰ - ۵۵۱
ابراهیم خواجه نقیب ۲۵۶
میر ابراهیم صفدر خانی بکاول ۳۱۰ -
۳۷۶ - ۳۹۰
خواجه ابوالخیر ۳۱۱ - ۵۰۵ - ۶۱۱
ابوالبقا ولد شریف خان ۳۸۷ - ۷۳۹
میرابوالحسن سفیر عادل خان ۴۲۳ -
۴۳۳ - ۴۷۲ - ۴۹۱
ابو الغازي برادر اسفندیار .. ۴۳۵
سید ابراهیم درویش ۴۵۳
ابراهیم حسین ترکمان ۴۸۶ - ۵۲۵ -
۵۵۵ - ۵۷۸ - ۶۳۳ - ۷۵۰
ابدال بیگ ۵۰۳
ابراهیم کس حمزه ملک سیستان ۶۱۱
ابوالبقا ولد قاضي خان ۶۴۵ - ۶۴۶ -
۷۵۰
ابوالمعالي ولد مرزا والي .. ۷۴۸
میر ابابیل عرب ۷۴۸
شیخ ابوالمعالي ۷۵۴
اجمیري ملازم محمدشاه شجاع ۳۴۰
سید اجمیري ۴۸۵
احمد بیگ ۳۴ - ۳۹ - ۹۴ - ۱۰۳
خواجه احمد ولد خواجه خاوند محمود
۱۷۹
خواجه احسن نقشبندي .. ۲۱۶
احسن الله نبیرهٔ میرجمال الدین حسین
انجو ۲۲۴
خواجه احرار ۲۵۵
حکیم احمد ۳۰۰
احمدخان والي کاشغر ۳۴۹
احمدخان نیازي .. ۳۸۶ - ۷۲۵
شیخ احمد شهیدي ۳۸۸
سید احمد سعید .. ۴۰۶ - ۷۰۵
احشام علي دانشمندي ۴۶۲
احداد مهمند ۴۸۴ - ۶۴۵ - ۶۴۶ -
۶۴۷ - ۶۴۸ - ۷۳۵

قاضي احمد پسر میر مومن ۵۳۵
احمد بیگ خان ۷۲۷
احمد بیگ داماد باقرخان نجم ثاني ۷۴۶
میراحمد ولد سادات خان رضوي ۷۴۷
اختیار ولد مبارزخان روهله ۲۲۴-۷۳۴
اخلاص خان نبیرهٔ قطب الدین خان ۵۹۴ - ۷۲۶
اخلاص خان ۷۲۷
سید اختیار الدین ۷۴۷
ارجمند بانو بیگم مهد علیا ممتاز الزماني الملقبة بممتازمحل دختر یمین الدوله ۸ - ۹۲ - ۹۹ - ۱۶۴ - ۱۹۸ - ۲۴۱ - ۳۲۲ - ۳۵۱ - ۴۰۴ - ۶۲۹
اردشیر نبیرهٔ احمد بیگ خان ۴۳ - ۴۸ - ۷۳۴
ارجن پسر راجه بیتهلداس ۱۵۶ - ۳۸۱ - ۳۸۳ - ۳۸۵ ۶۷۹ - ۷۳۳
ارسلان آقا سفیر سلطان مراد خان ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۹۷ - ۲۰۱ - ۲۰۶ - ۲۱۶ - ۲۱۸
ارجن کور ۴۸۴
ارسلان بیگ ارلات ۵۶۵
ارسلان بیگ ولد فرهاد بیگ بلوچ ۵۹۵ - ۶۰۲ - ۷۵۱
شاه اسمعیل ۱۶
سید اسدالله پسر سعید خان ۴۸ - ۴۸۵ - ۵۲۷ - ۵۶۶ - ۵۸۵ - ۷۳۲
اسلام خان شیخ علاءالدین فتحپوري ۶۵ - ۶۶ - ۶۷ - ۷۱ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۹ - ۸۰ - ۹۰ - ۱۰۳ - ۱۱۷ - ۱۱۹ - ۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۳۲ - ۱۶۴ - ۱۶۷ - ۱۷۴ - ۱۸۰ - ۱۹۲ - ۲۰۴ - ۲۰۹ - ۲۱۲ - ۲۲۴ - ۲۲۹ - ۲۳۵ - ۲۴۰ - ۳۰۸ - ۳۳۳ - ۳۴۱ - ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۷ - ۳۴۹ - ۳۶۲ - ۳۷۳ - ۳۷۵ - ۳۹۸ - ۴۰۳ - ۴۰۵ - ۴۱۰ - ۴۱۵ - ۴۲۱ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۶۹ - ۶۷۹ - ۶۸۳ - ۷۱۸

اسحق بیگ دیوان ۱۰۴
میر اسحق ولد اعظم خان ۱۳۷ -
۱۳۸ - ۶۰۶ - ۷۴۰
اسمعیل بیگ ۱۴۱
اسحق بیگ یزدي حقیقت خان
۱۴۲ - ۱۹۸ - ۳۳۶ - ۳۸۷ -
۱۹۹ - ۶۲۷ - ۷۲۸
میراسمعیل پیر هزارجات ۱۵۰ - ۶۰۲
اسحق بیگ خویش یادگارحسین خان
۱۵۶ - ۷۴۳
اسمعیل موت زمیندار ملتان ۲۳۳
اسلام خواجه شیخ اسلام بخارا ۲۵۶
اسفندیارخان ۳۰۲ - ۴۳۵ - ۶۷۹ - ۷۴۵
اسمعیل خواجه ۳۳۷
اسحق بیگ بخشي ۴۰۱ - ۴۵۷ -
۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۶ - ۵۳۴ -
۵۳۵ - ۵۳۷ - ۵۳۸ - ۶۱۶
اسد بیگ اندجاني ۴۵۰
اسمعیل اتائي ۴۶۲
اسدالله برادر دیندار خان .. ۴۶۸
اسمعیل بیگ پسر علي مردان ۴۸۷
اسد بیگ درمان ۵۱۴ - ۵۵۱ - ۵۵۲
اسدالله ولد شیرخواجه ۶۷۹ - ۷۳۸
اسفندیارولد حسن بیگ شیخ عمري ۷۲۹
اسدالله ولد رحمت خان .. ۷۴۶
اسمعیل بیگ زیك ۷۵۲
میر اشرف پسر اسلام خان .. ۴۳۰
اصالت خان ۲۱ - ۱۰۲ - ۱۱۲ - ۱۵۳
۱۶۱ - ۱۷۰ - ۱۷۴ - ۱۷۶ - ۱۹۲ -
۱۹۳ - ۲۱۶ - ۲۲۵ - ۲۳۰ - ۲۴۰ -
۲۴۱ - ۲۴۷ - ۲۶۱ - ۲۶۳ - ۲۶۸ -
۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ -
۲۷۸ - ۲۹۱ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۰ -
۳۱۸ - ۳۷۳ - ۳۷۵ - ۳۸۵ - ۴۱۶ -
۴۵۱ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ -
۴۶۰ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۷۰ - ۴۷۱ -
۴۷۲ - ۴۷۸ - ۴۸۵ - ۴۸۸ - ۵۰۹ -
۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۲۶ -
۵۲۹ - ۵۳۶ - ۵۳۹ - ۵۴۸ - ۵۴۹ -
۵۵۰ - ۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۸ - ۵۶۰ -

۵۶۱ ۵۶۴- ۵۶۸ -۵۷۷ -۵۷۸ -
۵۷۹- ۵۸۵- ۶۰۳- ۶۲۰- ۶۲۱ -
۶۲۳- ۶۳۷- ۶۵۴- ۶۵۶- ۶۵۷ -
۶۷۶- ۷۰۲- ۷۰۸- ۷۲۰
اعتماد الدوله پدر یمین الدوله ۱۲۴ -
۲۵۹
اعظم خان ۱۳۷- ۱۶۴- ۲۱۷- ۲۳۰ -
۲۳۱- ۲۳۲- ۲۹۰- ۳۰۹- ۳۱۹ -
۳۳۳- ۳۳۴- ۳۴۱- ۳۴۹- ۳۸۷ -
۳۹۸- ۴۰۵- ۴۰۹- ۴۲۵- ۴۲۶ -
۴۶۹- ۴۷۶- ۵۰۰- ۶۰۵- ۶۰۶ -
۷۱۸
اعتقاد خان ۳۲۲- ۳۳۲- ۳۵۷- ۳۵۸ -
۳۵۹- ۳۶۰- ۴۰۸- ۵۸۳- ۶۲۴ -
۷۱۹
میر اعظم کاشغری ۷۴۹
علامي افضل خان ۹- ۱۰- ۲۱ -
۹۱ - ۱۰۲- ۱۱۱- ۱۱۳- ۱۱۷ -
۱۲۷- ۱۳۱- ۱۳۲- ۱۸۴- ۱۸۵ -
۷۱۸ - ۷۵۵
آقا افضل ۹۲-۲۱۷- ۲۳۰- ۲۸۵- ۷۳۱
میر افضل رضوي ۳۷۶
افلاطون بیگ ۵۶۵
افتخار خان ولد احمد بیگ خان ۷۳۰
اقبال ۸۷
اکبر بادشاه عرش آشیاني ۷ - ۲۴ -
۹۷ - ۱۴۵- ۲۲۰- ۲۴۳- ۲۸۶ -
۳۰۲ - ۳۳۱- ۳۴۱- ۳۵۳- ۳۶۶ -
۳۹۲ - ۵۵۳ - ۶۰۴ - ۷۱۳
اکبر قلي سلطان ککهر ۲۴۰ - ۲۶۴ -
۲۶۶ - ۲۹۳ - ۷۲۹
اکرام خان ولد اسلام خان ۳۴۲ -
۵۹۴ - ۷۲۷
اکرام خان نبیرهٔ شیخ سلیم ۴۰۷
اللهوردي خان ۸- ۲۲- ۹۱ - ۱۱۱ -
۱۱۲- ۱۵۴- ۱۵۸- ۱۸۱- ۲۱۵ -
۲۱۸- ۲۴۲- ۲۴۷- ۲۶۸- ۲۶۹ -
۲۷۱- ۲۷۲- ۲۷۳- ۲۹۳- ۲۹۴ -
۳۰۸- ۳۶۲- ۳۷۸- ۳۷۹- ۳۸۷ -
۶۲۱ - ۷۰۳ - ۷۲۰

اللهیار خان ۷۵ - ۷۷ - ۸۱ - ۸۷ - ۸۸ - ۹۰ - ۱۵۱ - ۴۳۲ - ۷۲۳

سید آلهداد ۹۲

التفات خان ۱۵۷ - ۲۳۹ - ۲۴۱ - ۳۱۷ - ۷۲۵

الله قلي ولد يلنگتوش ۲۰۶ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۶ - ۲۱۹ - ۲۳۰ - ۲۸۹ - ۳۰۲ - ۶۳۶ - ۶۳۹ - ۷۳۱

شیخ الهدیه ولد کشور خان ۳۴۴ - ۳۷۹ - ۴۱۱ - ۴۸۴

الله دوست کاشغري ۳۴۹ - ۴۸۶ - ۷۴۸

الله وردي پسر حاجي محمد اتالیق

سبحان قلي ۶۲۳

اللهیار بیگ پسر اورازبے .. ۶۶۷

امانت خان برادر افضل خان ۸ - ۱۳۲ - ۱۳۳ - ۷۳۷

راو امرسنگهه ولد راجه گج سنگهه - ۳۷ - ۹۷ - ۱۴۵ - ۲۲۸ - ۲۴۰ - ۲۸۵ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۰ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۳۸۲ - ۳۸۳ - ۷۲۱

امیره ساسان ۷۵

امیربیگ ملازم علي قردان خان ۹۵

امیر بیگ (دیگر) ۹۶

امینا داروغه ۱۱۶

امام قلي خان والي توران ۱۵۲ - ۱۹۲ - ۱۹۳ - ۲۰۵ - ۲۱۳ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۲۵۶ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۷۹ - ۳۸۹ - ۳۹۰ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۸ - ۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۳ - ۴۴۶ - ۴۵۶ - ۵۴۲ - ۵۸۰

راجه امرسنگهه نبیرهٔ راجه رامداس نروري ۱۷۴ - ۲۳۵ - ۲۳۹ - ۲۴۱ - ۲۶۸ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۴۸۴ - ۷۳۴

امیربیگ برادر آقا افضل .. ۲۱۷

امیرخان ولد قاسم خان نمکین ۲۳۴ - ۳۰۲

امان بیگ حارس قلعهٔ قندهار ۲۹۰ - ۴۱۷ - ۷۲۹

رانا امرسنگهه ۳۴۵

امي شاعر .. .. .. ۳۶۱ - ۵۷۸
امام قبچاق چورا غاسي .. ۴۵۴
امام وردي پسر جمشيد بيگ ۵۰۶
راجه امرسنگهه راجاوت ۵۴۹ - ۶۳۳
سيد امجد .. .. ۵۷۸ - ۷۴۸
امان بيگ شقاول ريش سفيد
قبچاق خان ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۲ -
۶۲۳ - ۶۷۲ - ۶۸۰ - ۷۲۷
امير خان صوبه دار تتهه ۶۴۱ - ۷۲۳
امان يساول ۶۵۵
راجه امرسنگهه کچواهه .. ۶۷۲
امام قلي ترکمان ۷۴۲
اميربيگ ولد شاه بيگ خان ۷۵۰
راجه انوپ سنگه ۴
انروده پسر کلان راجه بيتهلداس ۹ -
۴۵۸ - ۴۸۰ - ۷۳۰
انور پسر سالح خان ۹۱
اندرسال هاڈا ۲۲۶ - ۴۸۴ - ۶۷۲ - ۷۴۰
اوگرسين کچهواهه ۴۳ - ۴۸۴ - ۵۶۵ -
۶۴۲ - ۷۳۹
اوتم نراين ۸۲
راجه اوديسنگهه پسر راجه سورجسنگهه
۹۷ - ۹۸
اوزبک خواجه ۱۹۲ - ۱۹۳ - ۱۹۵ -
۱۹۶ - ۱۹۸ - ۲۰۱ - ۲۰۵ - ۲۵۱ -
۲۵۴ - ۴۴۴
اوزبک خان .. ۳۰۲ - ۴۱۷ - ۷۲۶
اورازبے ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۴ -
۴۵۵ - ۴۵۶ - ۵۴۳ - ۵۴۹ - ۵۸۰
اوداجي رام دکني ۷۲۴
راجه اوديبهان ۷۴۲
اوگرسين ولد ستر سال کچهواهه ۷۴۵
اوگرسين نبيرهٔ راجه مانسنگهه کچهواهه
۷۵۰
اهتمام خان ۲۰۶ - ۲۳۰ - ۴۸۵ - ۵۲۳ -
۵۶۵ - ۷۲۶
ايندر بهان ۴۳
ايندر بيگ ملازم علي مردان خان
۹۷ - ۱۰۰
ايسرداس ملازم رانا جگت سنگهه ۱۳۰

ایلانچق ۴۶۲
ایرج ولد قزلباش خان .. ۷۴۹

* مواضع *

ملك آشام ۶۸ - ۷۰ - ۷۳ - ۷۴ -
۸۰ - ۸۶ - ۸۹ - ۱۲۰
باغ آهوخانه ۱۴۷- ۱۵۰- ۵۸۶- ۵۹۰
آصف آباد معروف به مچهي بهون -
۲۰۸ - ۲۰۹ - ۴۲۸
آزو ۲۴۹
آهن ۲۵۶ - ۲۷۹- ۲۸۰- ۳۱۷- ۳۱۸
آگاه‌پور ۳۵۴
آسیر ۳۷۷
آقسو .. .. ۴۴۵ - ۴۴۶
آقچه ۴۵۲ - ۵۶۵ - ۶۴۳ - ۶۸۶ -
۶۹۳ - ۶۹۶ - ۷۲۹ - ۷۳۰
آهنگران ۴۶۲
آق‌رباط .. .. .. ۵۲۱ - ۶۷۱
آقسراي .. .. .. ۵۳۳ - ۵۷۹
آستانهٔ امام .. ۵۳۵ - ۵۶۶ - ۵۶۷
آستانهٔ علویه .. ۵۶۵ - ۶۱۶ - ۶۹۵
آخته چي ۶۱۶
آلچه ۶۱۶
آب دره .. .. ۵۱۲ - ۶۶۹ - ۶۷۰
اتورا ۳۳۰
اتوس ۳۳۰
اتك .. .. ۱۲۶ - ۴۸۶
اجمیر دارالسعادت ۹ -۳۴۳- ۳۴۴ -
۳۴۶ - ۴۰۸ - ۷۱۰ - ۷۱۴
احمد آباد ۱۲۱ - ۲۳۰ - ۲۳۱ -
۲۳۲- ۲۸۶- ۳۵۲- ۳۷۸- ۴۷۵ -
۴۹۱ - ۶۷۸ - ۷۱۱ -۷۱۴- ۷۵۳
اختیار پور ۱۱۴
ادهو ۲۱۲
آذربیجان ۱۵
استنبول .. .. .. ۱۷ - ۱۹۰
اسلام آباد ۱۱۵ - ۱۳۶ - ۱۳۷ -
۱۹۳-۲۴۴- ۲۴۷- ۲۶۸- ۳۰۴ -
۳۰۷
استالیف .. .. .. ۵۸۲ - ۵۸۳
استراباد ۶۶۲

استاق ۷۰۲
اشکمش ۶۵۰
دار الخلافهٔ اکبرآباد ۸ - ۹ - ۱۰ -
۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۶۳ -
۹۳ - ۱۰۳ - ۱۱۰ - ۱۲۴ - ۱۳۰ -
۱۳۶ - ۱۴۶ - ۲۱۵ - ۲۲۲ - ۲۳۰ -
۲۴۱ - ۲۸۲ - ۲۸۵ - ۳۰۲ - ۳۱۷ -
۳۲۰ - ۳۳۰ - ۳۳۳ - ۳۳۹ - ۳۴۳ -
۳۴۴ - ۳۴۶ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۳ -
۳۵۵ - ۳۶۲ - ۳۶۵ - ۳۶۶ - ۳۷۲ -
۳۷۵ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۷ - ۴۰۸ -
۴۱۵ - ۴۱۸ - ۴۲۷ - ۴۹۱ - ۵۰۳ -
۵۱۰ - ۶۰۳ - ۶۰۶ - ۶۱۰ - ۶۱۳ -
۶۲۹ - ۶۸۱ - ۶۸۵ - ۷۱۰ - ۷۱۴ -
۷۱۹ - ۷۵۶
اکیاپهاري ۸۷
اکبرنگر زاج محل ۱۶۵ - ۱۷۷ - ۶۰۸
صوبهٔ آله‌آباد ۱۶۲ - ۳۰۷ - ۳۳۲ -
۳۷۵ - ۳۷۸ - ۳۸۹ - ۴۲۴ - ۶۱۲ -
۷۱۱ - ۷۲۰
امروهه ۴۳
امناباد ۴۱۵
پرگنهٔ اندري ۱۱۴
انباله .. .. ۱۱۵ - ۳۱۹ - ۴۱۲ -
اندجان .. .. .. ۳۴۹ - ۴۳۷ -
اندخود ۴۴۹ - ۴۵۲ - ۵۵۰ - ۵۵۲ -
۵۵۳ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۶۵ -
۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۵ - ۵۷۶ -
۶۰۱ - ۶۰۵ - ۶۱۷ - ۶۲۰ - ۶۲۱ -
۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۸ - ۷۰۲ - ۷۰۸
انڈراپ ۴۵۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴ -
۴۶۵ - ۴۸۲ - ۵۱۶ - ۵۶۵
اوڈیسه ۱۱ - ۱۸۳ - ۲۳۶ - ۲۸۳ -
۳۰۵ - ۴۷۳ - ۷۱۷
اوترکول .. .. .. ۷۸ - ۸۲ - ۸۹
صوبهٔ اودهٔ .. .. ۱۶۴ - ۷۱۱
اوجه ۱۹۳
اوسه ۲۰۶
اوهالي ۳۳۰
اونچا ۳۳۰

اوسرا ۳۳۰
اورگنج ۴۳۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۵۷۰
اوراتپه .. .. . ۴۴۶ - ۴۴۷
اورته باغ .. ۵۰۹ - ۵۸۶ - ۵۹۰
اودگر ۶۴۱
ایران ۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۲۵ - ۲۶ -
۲۷ - ۲۹ - ۳۲ - ۴۶ - ۴۹ - ۶۳ -
۹۳ - ۱۰۳ - ۱۱۴ - ۱۱۷ - ۱۲۳ -
۱۲۵ - ۱۲۶ - ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۵۶ -
۱۷۱ - ۱۷۶ - ۱۸۴ - ۱۸۶ - ۱۸۸ -
۲۱۱ - ۲۱۴ - ۲۹۱ - ۲۹۵ - ۲۹۷ -
۲۹۹ - ۳۰۸ - ۳۵۲ - ۳۶۱ - ۳۶۲ -
۳۶۸ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۱۲ - ۴۱۳ -
۴۳۲ - ۴۵۴ - ۴۵۶ - ۴۹۲ - ۵۰۴ -
۵۰۶ - ۵۲۹ - ۵۷۲ - ۵۷۶ - ۵۷۷ -
۶۰۴ - ۶۲۱ - ۶۳۰ - ۶۳۷ - ۶۵۸ -
۶۵۹ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۹۸ - ۷۵۶
ایروان ۱۶ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۴۹ -
۶۰ - ۱۱۴
ایشچه .. .. ۲۰۹ - ۴۲۸ - ۴۳۳
ایرج .. .. .. ۳۰۷ - ۳۱۹
ایلچپور ۳۸۷
ایپك .. ۵۲۵ - ۵۶۵ - ۶۱۴ - ۶۶۹
ایواج ۷۰۷

* قلع *

حصار آسیر .. .. ۲۰۸ - ۳۸۸
قلعهٔ احمد نگر .. ۱۷۶ - ۷۱۲
قلعهٔ اسرال ۲۸۷
قلعهٔ اکبر آباد .. ۱۱۰ - ۴۰۷
قلعهٔ اکبر نگر ۱۷۷
قلعهٔ اولنگ ۶۲
قلعهٔ اوسه .. .. ۲۲۱ - ۷۰۹
قلعهٔ ایروان .. .. ۹۳ - ۲۹۸

* بحار *

تالاب آنا ساگر ۳۴۶
آب آمویه ۴۵۲ - ۴۵۴ - ۵۱۶ -
۵۲۶ - ۵۴۵ - ۵۴۹ - ۶۸۶
دریاے اتك ۱۴۴
آب اچهول .. .. ۲۰۹ - ۲۱۰
آب ارغنداب ۴۵

* حرف باء - کسان *

سیدباقربخاري ۴۸-۵۶۶-۵۸۵-۷۴۰

خواجه باقي .. .. ۵۸ - ۱۹۶

باقي خان ۱۱۵- ۱۳۶- ۱۹۳- ۱۹۴ - ۳۴۷ - ۴۰۷ - ۵۱۰ - ۶۱۰ - ۷۲۶

بابرشاه فردوس مکاني ۱۳۹- ۱۴۹ - ۱۶۱ - ۵۱۰ -۵۸۵ -۵۸۷ - ۵۸۸ - ۵۸۹ - ۶۷۸ - ۷۰۳

بابوے خویشگي ۱۸۱ - ۲۴۰ - ۷۴۲

بانچي پسرچاندا زمیندارگوندوانه ۱۹۷

باقي بیگ ۲۲۵ -۴۲۴-۴۲۵ - ۴۳۲ - ۶۱۲ - ۷۳۶

باقي یوز ۲۵۴ - ۲۵۵ - ۴۳۶ - ۴۳۸ - ۴۴۰-۴۴۱-۴۴۲-۴۴۳-۴۴۴ - ۴۴۷

راجه باسو .. ۲۶۳ - ۲۸۶ - ۲۸۷

بالتون نیمان پروانچي ۵۳۵- ۵۶۲ - ۵۸۰ - ۶۰۸ - ۶۱۰ - ۶۳۶

باقي بیگ دیوان بیگي نذرمحمدخان ۵۳۵

بابي محمد ایشک .. ۵۵۱ - ۶۲۳

باقي محمد خان ۵۸۲

بایم قبچاق ۶۴۶

سیدباقر ولد سید مصطفی خان ۷۴۲

باگهه ولد شیرخان تونور .. ۷۴۶

بختیارخان فوجدار لکهي جنگل ۱۲۲ - ۲۴۹ - ۳۲۱ - ۶۸۵ - ۷۲۸

شیخ بدرالدین ۱۰۲

خواجه بدخشي ۶۱۰

راو بدن سنگهه ۳۴۸ - ۳۵۱ - ۷۳۲

بدیع الزمان ولد آقا ملا ۷۵۱

میر برکه ۱۸۴ - ۲۲۹ - ۲۵۱ - ۲۸۰ - ۳۱۱ - ۷۳۷

برات حافظ ۴۵۶

خواجه برخوردار امادمهابت خان ۷۳۵

میر بزرگ .. .. .. ۲۳۹ - ۲۷۳

خواجه بزرگ ملازم محمدشاه شجاع ۳۵۳

بسرام ۵

بسبتي زمیندار ۷۵

بسبي ۸۱
بسوتن نبيرهٔ شيخ ابو الفضل ۷۴۸
خواجه بقا خوا هرزادهٔ محمد صادق
۶۰۹
بکرماجيت پسر راجه مان ۶ - ۶۰۷
بکتاش خان حاکم بغداد ۱۸۶ - ۱۸۸ -
۱۸۹ - ۱۹۰
بلاس پسر تان سين ۵
بلديو برادر پرپچهت ۶۷ - ۷۰ - ۷۱ -
۷۷ - ۸۰ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۴ -
۸۵ - ۸۶ - ۸۹
سيدبلي برادر سيد دلير خان ۱۳۱ -
۲۲۲
بلوي راٹهور ۳۸۳
بلنداختر پسر محمدشاه شجاع ۴۳۵
بلوي چوهان ۴۸۵ - ۵۵۰ - ۵۵۴ -
۶۸۴ - ۷۴۷
بلرام وکيل رانا جگت سنگهه .. ۶۲۵
بلرام هاڑا ۶۷۲
سلطان بهادر گجراتي ۷
بهادر خان روهله ۳۸ - ۵۲ - ۱۴۴ -
۱۹۴ - ۲۲۱ - ۲۴۷ - ۲۶۸ - ۲۷۰ -
۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ -
۲۷۶ - ۲۷۸ - ۲۹۱ - ۲۹۳ - ۲۹۴ -
۳۱۰ - ۴۱۶ - ۴۲۴ - ۴۵۷ - ۴۶۱ -
۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۸۸ -
۵۰۳ - ۵۰۸ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۳۹ -
۵۴۸ - ۵۴۹ - ۵۵۰ - ۵۵۳ - ۵۵۴ -
۵۵۸ - ۵۶۰ - ۵۶۱ - ۵۶۴ - ۵۶۸ -
۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۵ - ۶۰۳ - ۶۱۳ -
۶۱۴ - ۶۱۵ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۳ -
۶۳۷ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۶۵۴ - ۶۵۵ -
۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۶۶ - ۶۷۱ - ۶۷۶ -
۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۰ -
۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۵ - ۶۹۶ -
۷۰۲ - ۷۰۸ - ۷۰۹ - ۷۱۹
پهلوان بهاءالدين ۴۴
بهادر بيگ .. .. .. ۵۲ - ۷۴۰
بهرجي زميندار ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۰۷ -
۱۰۸ - ۱۰۹ - ۱۴۱ - ۷۲۳

بهرام ولد صادق خان ۱۱۵ - ۵۰۰ -
۶۳۹ - ۷۴۴
بهمنیار ولد یمین‌الدوله ۱۱۶ - ۲۳۰ -
۲۸۰ - ۳۸۶ - ۴۳۱ - ۶۸۲ - ۷۲۸
بهوج ولد بهارا زمیندار کچهه ۱۲۹
بهاریمل .. .. .. ۱۴۳ - ۲۷۹
بهرام ولد علیمردان خان .. ۱۹۲
بهوجراج ولد رای سال درباری ۲۰۱
بهرام حاکم شهر سبز ۲۵۵
بهوپت پسر سنکرام ۳۷۰ - ۳۷۱
بهرام‌خان پسر جهانگیرقلی ۴۰۶ - ۷۳۳
بهرام پسر نذر محمد خان ۴۳۶ -
۴۳۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۴ -
۴۵۵ - ۴۵۷ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۴۱ -
۵۶۱ - ۵۷۳ - ۵۷۵ - ۵۸۰ - ۵۸۱ -
۵۸۵ - ۶۰۱ - ۶۰۸ - ۶۰۹
بهاو سنگه پسر راجه جگت سنگهه
۴۶۴ - ۴۶۵ - ۵۷۸
بهوجراج دکنی .. ۴۸۶ - ۷۳۵
بهادر کنبو .. .. .. ۴۹۰ - ۷۴۷
سید بهادر ۴۹۲ - ۶۰۵ - ۶۳۷ -
۶۷۹ - ۷۴۳
بهوجراج کهنکار ۵۹۵
رای بهاریمل دیوان .. ۶۳۵ - ۷۳۷
بهادر بیگ عرب .. ۶۵۳ - ۷۵۱
بهلول برادر شمشیر خان .. ۶۵۵
بهیم راتهور ۷۳۰
بهگوان داس ولد راجه نرسنگهدیو بندیله
۷۳۴
سید بهکر برادر زادهٔ مرتضی خان
بخاری ۷۳۹
بهادر بابی ۷۴۰
راجه بهروز ولد راجه روزافزون ۴۸۵ - ۷۴۲
بهوجراج کچهواهه ۷۴۲
سید بهادر ولد سید صلابتخان ۷۵۱
راجه بیتهلداس ۸ - ۱۱۰ - ۱۴۶ -
۱۴۷ - ۱۵۶ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۴۱ -
۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۳۱ - ۳۳۴ - ۳۴۱ -
۳۴۷ - ۳۷۷ - ۳۸۹ - ۳۹۸ - ۴۰۴ -
۴۰۵ - ۴۷۹ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۵۰۳ -

۵۰۸-۵۱۳- ۵۱۴ - ۵۴۰ - ۵۶۱ -
۵۷۸ - ۵۷۹ - ۶۰۹ - ۶۴۱- ۷۲۰
بیرام علي خان ۴۴
بیگ اوغلي کنکس ۲۵۴ - ۲۵۵ -
۴۳۶ - ۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۶ - ۴۴۸ -
۴۴۹ - ۴۵۱ - ۴۵۶ - ۵۴۳ - ۶۵۷ -
۶۶۸ - ۶۷۶ - ۶۸۶ - ۶۸۹ - ۶۹۳ -
۶۹۴ - ۶۹۷ - ۷۰۱ - ۷۰۵
بیني‌داس .. .. . ۴۰۸ - ۷۴۹
بےبدل خان گیلاني ۷۴۱
* مواضع *
باري ۹ - ۱۰۶ - ۲۶۶ - ۳۴۷ - ۳۴۸ -
۳۵۹ - ۴۰۲ - ۴۰۳
بارهه ۴۳
بارة موله .. .. ۱۹۰ - ۴۱۹
بالاگهات ۱۹۱ - ۲۱۷ - ۲۹۰ - ۷۰۶
بایسون .. .. ۲۵۴ - ۴۵۴ - ۴۵۵
باولي چیون ۳۵۸
بامیان .. .. .. ۴۰۱ - ۴۵۹ - ۵۲۱
بازارک ۵۱۴
باجگاه ۵۲۲- ۵۲۳ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۱
باغ‌مراد ۵۳۹
بابا شاهو ۵۶۵
باغ میر یحیی ۵۸۲
باندرک ۷۰۱
بقخاک ۵۱
بچپري ۳۳۰
بخارا ۴۳ - ۹۲ - ۱۱۷ - ۱۳۹ - ۱۹۹ -
۲۰۵ - ۲۵۱ - ۲۵۳ - ۲۵۵ - ۲۵۶ -
۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۴۰ -
۴۴۱ - ۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۴۶ - ۴۴۷ -
۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۲ - ۴۵۴ - ۵۲۹ -
۵۴۱ - ۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۵۲ - ۶۰۲ -
۶۱۹ - ۶۲۶ - ۶۶۳
بدهه نگر .. .. ۶۷ - ۸۲ - ۸۳
بدخشان ۱۳۰ - ۳۵۴ - ۴۱۵ - ۴۱۶ -
۴۲۴ - ۴۳۶ - ۴۵۲ - ۴۵۶ - ۴۵۷ -
۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۳ - ۴۷۲ -
۴۷۸ - ۴۸۲ - ۴۸۷ - ۵۰۰ - ۵۰۶ -
۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ -

- ۵۲۹ - ۵۳۲ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۵۲ -
- ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲ - ۵۶۳ -
- ۵۶۴ - ۵۶۶ - ۵۶۷ - ۵۷۵ - ۵۷۸ -
- ۵۷۹ - ۵۸۹ - ۵۹۰ - ۵۹۵ - ۵۹۶ -
- ۵۹۸ - ۶۰۰ - ۶۰۲ - ۶۱۲ - ۶۱۳ -
- ۶۲۴ - ۶۲۷ - ۶۳۳ - ۶۳۴ - ۶۳۷ -
- ۶۴۲ - ۶۴۴ - ۶۴۵ - ۶۶۸ - ۶۶۹ -
- ۶۷۰ - ۶۸۳ - ۶۸۵ - ۷۰۲ - ۷۰۳ .
۷۰۷ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲
برهانپور ۹۸ - ۱۸۰ - ۱۹۷ - ۲۱۰ .
۳۷۲ - ۳۷۳ - ۳۸۹ - ۶۰۷ - ۷۰۶
صوبهٔ برار ۳۰۸ - ۳۸۷ - ۷۱۰ - ۷۱۲
برودة .. .. .. ۳۰۹ - ۶۸۰
بسنه ۷۹
ولایت بست ۱۲۱ - ۱۷۰ - ۱۷۲ - ۷۱۴
بسهیٔ بزرگ ۳۳۰
بستان سرا .. .. ۳۴۹ - ۴۰۷
بسطام .. .. .. ۶۵۹ - ۶۶۲
بشن پور .. ۸۳ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۷
بصرة ۱۸۷ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۳۶۸ - ۳۹۰ -
- ۶۰۶ - ۷۵۶
بغداد ۱۶ - ۴۹ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۲ -
- ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۲۹۱ - ۲۹۸ -
- ۴۳۲ - ۷۵۶
بکهولا ۲۱۱
بکروالا ۱۱۳
بکرامی ۱۴۷ - ۵۹۴ - ۹۰۲ - ۶۰۳
ولایت بگلانه ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۸ -
- ۱۰۹ - ۳۷۹ - ۶۲۴ - ۷۱۱ - ۷۱۲
بلخ ۱۳ - ۹۲ - ۱۰۰ - ۱۱۶ - ۱۲۳ -
- ۱۲۹ - ۱۳۵ - ۱۳۹ - ۱۴۳ - ۱۵۲ .
- ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۶۸ - ۱۸۱ - ۲۱۰ -
- ۲۱۱ - ۲۱۶ - ۲۲۷ - ۲۳۵ - ۲۵۳ -
- ۳۰۳ - ۳۱۶ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ -
- ۴۳۸ - ۴۴۰ - ۴۴۱ - ۴۴۳ - ۴۴۵ -
- ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ -
- ۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۵ -
- ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۳ -
- ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۷ - ۴۹۲ - ۵۰۰ -
- ۵۰۶ - ۵۱۵ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ -

- ٥٢٥ - ٥٢٧ - ٥٢٩ - ٥٣٠ - ٥٣٢ -
- ٥٣٣ - ٥٣٤ - ٥٣٥ - ٥٣٧ ٥٣٨ -
- ٥٣٩ - ٥٤١ - ٥٤٢ - ٥٤٣ - ٥٤٤ -
- ٥٤٥ - ٥٤٧ - ٥٤٨ - ٥٤٩ - ٥٥٢ -
- ٥٥٤ - ٥٥٥ - ٥٥٧ - ٥٥٨ - ٥٥٩ -
- ٥٦٠ - ٥٦١ - ٥٦٢ - ٥٦٣ - ٥٦٤ -
- ٥٦٨ - ٥٧٢ - ٥٧٣ - ٥٧٤ - ٥٧٥ -
- ٥٧٨ - ٥٧٩ - ٥٨١ - ٥٨٢ - ٥٨٤ -
- ٥٨٥ - ٥٨٩ - ٥٩٠ - ٥٩٤ - ٥٩٥ -
- ٥٩٦ - ٥٩٨ - ٦٠٠ - ٦٠١ - ٦٠٢ -
- ٦٠٣ - ٦٠٥ - ٦٠٨ - ٦٠٩ - ٦١٠ -
- ٦١١ - ٦١٢ - ٦١٣ - ٦١٤ - ٦١٥ -
- ٦١٦ - ٦١٧ - ٦١٨ - ٦١٩ - ٦٢٠ -
- ٦٢١ - ٦٢٢ - ٦٢٣ - ٦٢٤ - ٦٢٥ -
- ٦٢٦ - ٦٢٧ - ٦٢٨ - ٦٣٢ - ٦٣٣ -
- ٦٣٤ - ٦٣٧ - ٦٣٨ - ٦٤١ - ٦٤٢ -
- ٦٤٣ - ٦٤٥ - ٦٥٦ - ٦٥٧ - ٦٦٦ -
- ٦٦٨ - ٦٦٩ - ٦٧٠ - ٦٧١ - ٦٧٣ -
- ٦٧٥ - ٦٧٦ - ٦٧٧ - ٦٨٠ - ٦٨٣ -
- ٦٨٦ - ٦٨٧ - ٦٨٨ - ٦٩٢ - ٦٩٥ -

- ٧٠٠ - ٧٠١ - ٧٠٢ - ٧٠٣ - ٧٠٥ -
- ٧٠٦ - ٧٠٧ - ٧٠٨ - ٧٠٩ - ٧١١ -
٧١٢ - ٧٢٠

موضع بلي ١١١

بنگاله ٦٤ - ٦٨ - ٧١ - ٧٢ - ٧٥ -
٨٠ - ٩٠ - ٩٤ - ١١٩ - ١٢٠ -
١٣٠-١٣٧ - ١٣٨ - ١٥٠ - ١٦٤ -
١٦٧ - ١٧٨ - ١٨٢ - ١٩٩ - ٢٣٣ -
٢٨٥ - ٣٣٥ - ٣٤٠ - ٣٥٤ - ٣٩٨ -
٤١٣ - ٤٢٦ - ٤٣٢ - ٥٨٣ - ٦٠٦ -
٦٣٦ - ٧١١ - ٧٢١

بنارس ٣٤٢

بورگ ١٥٩

بوريه ٣١٩

بوردهانه ٣٣٠

بويه .. .. ٦٢٤ - ٦٤٣

بوني قرارا ٦٧٢

بهكر ٤٢ - ١٢٢ - ١٢٨ - ١٣١ - ٢١٧ -
٢٢١ - ٢٢٧ - ٧٢٥

صوبهٔ بهار ٦٥ - ١٠١ - ١٦٩ - ٢٥٩ -

۳۳۲ - ۳۵۷ - ۳۷۴ - ۳۸۰ - ۶۰۵ -
۷۱۱ - ۷۵۵
بهرائچ ۶۹
بهاونتي ۷۰
پرگنهٔ بهتنده ۱۱۷
بهلوه .. .. ۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۲۰
بهيهره ۱۶۱ - ۱۸۱ - ۱۹۷ - ۲۰۵ -
۲۱۳ - ۲۱۴ - ۳۱۸ - ۴۶۳
بهاگلپور ۱۸۰
بهنبر ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۲۰۹ -
۴۱۷ - ۴۶۸ - ۴۶۹ - ۴۷۰
پرگنهٔ بهيل ۲۳۱
بهارا ۲۳۱
بهرام‌پور .. .. .. ۲۴۰ - ۲۶۱
بهانديز ۳۰۷
بهوج‌پور ۳۸۰
بيگ‌توت ۱۵۳
بيجاپور ۱۶۶ - ۱۸۰ - ۳۳۶ - ۳۵۲ -
۳۷۴ - ۴۹۱
بيانور ۱۷۲
بيرم‌كله .. .. .. ۲۱۲ - ۴۶۹
بيكانير ۳۸۲
بيج برارة .. ۲۰۸ - ۴۲۸ - ۴۳۳
بيانه ۴۳۱
بير ۵۱۱
بيلچراغ .. .. . ۶۶۶ - ۶۶۷

* قلع *

قلعهٔ باندهو رام چند بگهيله .. ۷
حصن باونه ۱۰۶
حصارباري .. .. ۱۰۶ - ۱۰۷
حصاربايسون ۴۵۴
قلعهٔ بست ۳۱ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۲ -
۵۳ - ۵۴ - ۵۷ - ۶۰ - ۶۱ -
۶۲ - ۶۳ - ۱۷۱ - ۳۰۱ - ۳۷۹ -
۷۰۹ - ۷۲۲
قلعهٔ بغداد .. .. .. ۱۸۸ - ۱۹۰
قلعهٔ بلخ ۴۴۰ - ۵۳۱ - ۵۳۷ - ۵۳۹ -
۵۴۷ - ۵۷۳ - ۵۷۴ - ۶۸۶
قلعهٔ بيد زبرك ۶۲

* بحار *

تالاب باري ۹
دریاے برم‌پتر ۶۴ - ۶۵ - ۷۰ - ۷۷ -
۷۸ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲ - ۸۹
بلخاب .. .. .. ۶۹۶ - ۶۹۹
دریاي بهت ۱۴۳ - ۱۶۱ - ۱۹۱ -
۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۸ - ۲۱۴ - ۴۲۸ -
۵۰۲ - ۶۰۵ - ۶۰۸
آب بیاہ .. .. .. ۱۲۲ - ۴۱۳
* حرف پے - کسان *
پاک‌نہاد بانو بیگم ۲۴۵
پایندہ محمدسلطان ۵۷۹
پتهو جي دکني ۷۲۸
پردل خان ۱۳ - ۴۴ - ۴۸ - ۵۳ -
۵۴ - ۲۰۰ - ۳۰۶ - ۳۷۸ - ۳۷۹ -
۴۷۲ - ۴۸۱ - ۶۷۹ - ۷۲۲
پرپچهت ۶۴ - ۶۵ - ۶۶ - ۶۷ - ۶۸ -
۷۰ - ۷۵
پرپچهت (دیگر) ۷۹
پرتهیراج ولد جچهار ۱۳۶ - ۱۹۳ - ۱۹۴
پرم جي دولتمند پسر بهرجي ۱۴۲
سلطان پرویز ۲۴۵ - ۳۳۷ - ۳۸۸
پرتاب ولد بلبهدر چیرو ۲۴۸ - ۲۵۰ -
۳۵۶ - ۳۵۷ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۶۱
پرتهي چند زمیندار چنبه ۲۷۳ - ۲۷۴ -
۲۷۶ - ۳۰۱ - ۶۳۴ - ۷۳۶
پرتهي راج راٹهور ۳۷۲ - ۳۷۷ - ۴۱۷ -
۵۱۰ - ۶۱۱ - ۶۲۸ - ۷۲۶
پرتاب زمیندار پلامون ۳۷۴
پرتهي سنگهه کچهواهه ۴۸۴ - ۷۴۸
پرتهیراج ولد راجه سارنگدیو ۵۹۵
پرسوجي بهونسله ۷۲۴
پرتاب چورہ ۷۳۳
پرتاب سنگهه چوهان ۷۴۵
پلنگ حمله .. .. ۶۷۹ - ۷۴۸
پوانجان مگ ۱۱۸
راول پونجا مرزبان دوکر پور ۷۲۹
راجه پهاڑ سنگهه‌بندیله ۲۸۴ - ۳۰۳ -
۳۰۴ - ۳۷۲ - ۴۰۶ - ۴۲۴ - ۴۷۹ -
۴۸۵ - ۵۲۳ - ۵۶۴ - ۵۷۰ - ۶۵۴ -
۶۹۹ - ۷۲۲

پهارسنگهه راٹهور ۳۸۳
پهارنوحاني ۴۷۴ -۴۸۴- ۵۵۰ -۵۶۵ -
۵۹۵ - ۷۴۲
پهلوان درويش سرخ ۵۹۵- ۶۵۷ - ۷۴۶
پياله (نام غلامي) ۱۷۱
پيرکمال .. .. .. ۴۷۷ - ۴۷۸
پيم چند نبيرۂ راے منوهر ۴۸۴ -
۶۷۹ - ۷۴۵

* مواضع *

پاندو ۷۷ - ۷۹ - ۸۳ - ۸۴ - ۸۶ -
۸۷ - ۸۸
پرگنۂ پالم ۱۱۲ - ۱۱۳ -۴۱۰ - ۴۱۱
پايان گهاٹ برار .. ۲۱۷ - ۷۰۶
پاني پت ۴۱۱
پاي منار .. ۵۰۳ - ۵۰۹ - ۵۱۹
پتهولي ۳۳۰
پٹن گجرات ۷۲۱
پٹنه ۱۱۰ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۶۹ -
۲۴۸ -۲۴۹ - ۲۵۰ -۳۵۷ -۳۵۹ -
۳۶۰ -۵۸۳
پروان .. .. .. ۴۶۲ - ۵۱۲
پرغور ۵۱۴
پشاور ۱۴ - ۳۳ - ۳۸ - ۱۳۱ - ۱۴۶ -
۳۲۰ - ۴۰۱ - ۴۶۳ - ۴۷۹ - ۴۸۱ -
۴۸۶ - ۴۸۸ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۰۴ -
۵۷۹ - ۶۰۴ - ۶۳۳ - ۶۴۰ - ۶۷۰ -
۶۷۱ - ۶۸۰ - ۶۸۱ - ۷۲۴
پشائي .. .. .. ۶۹۳ - ۶۹۵
پکهلي .. .. . ۱۴۹ - ۱۹۲
پلامون ۲۴۸ - ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۳۵۶ -
۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۶۱
پلاس پوش ۵۳۵
ملک پنه ۷
پنجاب ۲۹ - ۳۸ - ۱۲۲ - ۱۶۳ - ۱۷۷ -
۲۳۶ - ۲۷۹ - ۲۸۵ - ۲۸۶ - ۳۱۷ -
۳۵۶ - ۳۶۹ - ۴۰۸ - ۴۱۴ - ۴۱۶ -
۴۷۲ - ۴۸۹ - ۵۰۰ - ۶۱۱ - ۶۳۹
پنوج ۱۷۹ - ۱۸۲ - ۴۱۳ - ۴۱۶ - ۴۱۸ -
۴۳۲
پنواري ۳۰۷

پنجشیر ۴۵۱ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۵۶۴

پوشانه ۲۱۲

پوني‌قرا ۶۷۰

پیر پنجال ... ۱۷۹ - ۲۱۲ - ۴۶۹

پیتهان ۲۴۰ - ۲۶۱ - ۲۶۴ - ۲۶۸ - ۲۷۳

* قلع *

حصن پاندو ۸۸

قلعهٔ پلامون ۲۴۹ - ۲۵۰ - ۳۵۹

حصن پیپول .. .. ۱۰۶ - ۱۰۸

* بحار *

دریاے پناس ۶۷ - ۸۰ - ۸۱ - ۸۲

آب پنجشیر ۴۶۱

آب پومارا ۸۳

آب پهیني ۱۱۹

* حرف قاء - کاف *

قان‌سین کلانوت گوالیاري .. ۷

قاج سرواني ۷۴۰

قتیبت‌خان ۱۰۲ - ۱۲۳ - ۱۳۵ - ۱۷۰ - ۱۸۳ - ۱۸۷ - ۱۹۳ - ۲۲۵ - ۲۸۲ - ۷۲۵

ترکتازخان ۱۸۱ - ۲۹۳ - ۴۳۷ - ۴۸۵ - ۶۱۷ - ۷۳۶

تردیعلي قطغان ۴۰۱ - ۴۰۴ - ۴۰۶ - ۴۳۷ - ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۲ - ۴۵۴ - ۴۵۷ - ۴۶۰ - ۵۴۸ - ۵۵۱ - ۵۵۲

ترکباے قطغان ۶۴۶

تکه بیگ خویش یلنگتوش .. ۱۲۳

تلوکچند .. .. .. ۴۸۴ - ۷۳۵

راے تلوکچندسیکهاوت ۵۵۰ - ۵۹۵ - ۶۱۵

ملک تور اورک زئي ۱۳

راجه تودرمل ۱۲۲

تولك بیگ کاشغري ۱۲۸ - ۴۸۶ - ۵۹۵ - ۷۴۳

تودرمل افضل خاني ۲۰۶

راے تودرمل ۲۳۶ - ۲۴۷ - ۳۱۹ - ۴۱۳ - ۴۷۳ - ۶۲۷ - ۷۲۸

قاضي تولك اندجاني ۵۸۱

امیر تیمور صاحب قران ۶۲ - ۴۸۲

تیمور بیگ ۱۰۰
تیجےراے عم پرتاب ۳۵۷ -۳۵۸ -۳۵۹
قاضي تیمور ۶۵۲

* مواضع *

تارا گڈھه .. .. ۲۷۲ - ۳۱۸
تاشکند ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۴۰ -
۴۴۱ - ۴۴۴
تبریز .. .. ۱۶ - ۱۷
تبت .. .. ۶۹ - ۹۳ - ۹۸ - ۲۰۷
تبت خرد ۱۵۹
تنهه ۱۸۵ -۱۸۷- ۱۹۸ -۲۲۵ -۳۰۳ -
۷۱۱ - ۷۲۳
ترهت .. .. ۶۹ - ۳۲۱
ترنبگ ۱۰۶
ترکستان ۴۳۸
ترمذ ۴۵۰ - ۴۵۲ - ۴۵۵ - ۴۵۶ -
۶۲۳ - ۷۰۲
تکانه ۶۷۰
تلنگانه .. ۴ - ۲۱۷ - ۷۱۱ - ۷۱۲
تلوندي ۲۲۱ - ۲۸۱ - ۴۱۴ - ۶۳۴
توران ۲۳ -۱۱۷ -۱۵۲ -۲۵۱ -۳۰۹ -
۳۴۹ -۳۵۰ -۳۶۲ -۳۷۳ -۳۹۰ -
۴۱۳ -۴۳۵ -۵۰۴ -۵۴۶ -۵۴۷ -
۵۵۷ - ۵۶۲ - ۶۲۶ - ۶۸۶ - ۷۰۳
توتم‌درہ ۵۲۱
تون ۵۷۶
تهنه .. .. ۱۸۴ - ۲۱۲
تهاري .. .. .. ۲۷۳ - ۲۸۷
تهیري ۳۳۰
تهارہ ۴۷۷
تیراہ ۱۳
تیمور اباد .. .. ۶۸۸ - ۶۹۲

* قلع *

قلعۂ تاراگڈھه ۲۳۸ - ۲۷۴ - ۲۷۷ -
۳۱۸ - ۴۹۰
حصار ترمذ .. ۵۴۵ - ۵۵۵ - ۶۴۳
قلعۂ تل ۶۲
قلعۂ تمران ۶۲
قلعۂ تمزان ۶۲
قلعۂ تهاري ۲۶۸

قلعهٔ تیرین ۶۲
قلعهٔ تیزي بابا ۶۲
قلعهٔ تیزي ۶۰۳

* حرف جیم - کسان *

جان‌سپار خان ۲۱ - ۲۲ - ۳۷ - ۴۰ -
- ۵۲ - ۱۴۹ - ۱۶۱ - ۱۸۱ - ۱۹۷ -
- ۲۰۵ - ۲۱۴ - ۲۲۳ - ۲۲۶ - ۲۴۰ -
- ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۸ - ۳۳۴ - ۳۷۲ -
۴۱۲ - ۷۲۶
جان‌نثارخان (هدایت الله) فدائي خان
۳۵ - ۴۲ - ۵۴ - ۵۸ - ۱۲۲ - ۱۲۸ -
- ۱۳۱ - ۲۲۷ - ۲۲۹ - ۲۸۰ - ۲۹۳ -
۲۹۴ - ۴۸۹ - ۴۹۰ - ۵۱۱ - ۷۲۱
جاني خان قورچي باشي .. ۴۹
جانباز خان .. ۱۲۹ - ۴۱۲ - ۷۳۰
جان‌نثارخان (یادگار بیگ) ۴۹۲
۴۹۳ - ۴۹۹ - ۵۷۶ - ۶۶۲ - ۷۲۵
جادون راے دکني ۷۲۴
جان‌نثار خان ۷۲۸
جبار قلي کهکر ۴۹ - ۴۸۶ - ۵۶۵ -
- ۵۷۷ - ۶۱۷ - ۷۳۳
جچهار سنگهه بندیله ۱۳۶
جسونت‌سنگهه پسر راجه گجسنگهه ۸ -
- ۹۷ - ۱۰۲ - ۱۰۳ - ۱۰۵ - ۱۱۰ -
- ۱۱۳ - ۱۱۴ - ۱۲۲ - ۱۲۸ - ۱۳۳ -
- ۱۴۴ - ۱۴۶ - ۱۶۲ - ۱۸۱ - ۲۲۷ -
- ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۲ - ۲۳۵ - ۲۴۶ -
- ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۳۵ - ۳۴۶ - ۴۰۷ -
- ۴۲۵ - ۴۷۱ - ۵۰۱ - ۵۰۵ - ۵۰۶ -
۵۰۹ - ۵۷۸ - ۶۲۷ - ۷۱۹
جسونت راے ۲۷۹
جسونت‌برادرمهیس داس ۶۸۴ - ۷۴۸
جعفرخان ۱۰۲ - ۱۲۷ - ۱۳۲ - ۱۴۶
- ۱۴۷ - ۱۷۴ - ۱۷۶ - ۱۸۲ - ۱۹۱ -
۲۰۶ - ۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۲۴ - ۲۳۵
- ۳۴۱ - ۳۹۸ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۶۹ -
- ۴۷۰ - ۵۰۰ - ۶۰۸ - ۶۲۷ - ۶۸۱ -
۷۲۰
جعفر ولد الله وردي خان ۱۱۱ -
- ۲۲۳ - ۴۱۳ - ۷۳۹

سید جعفر سجاده نشین .. ۳۱۶
میرجعفر خویش میرفتح الله شیرازي
۳۳۶
میر جعفر مشهدي ۳۴۰
سید جعفر خلف سید جلال ۳۷۸ -
۶۸۲ - ۷۵۳
جعفر قدیمي ۷۳۸
جعفر بلوچ ۷۴۶
چگناتهه مهاکب راے .. ۵ - ۱۶۳
رانا جگت سنگهه ۱۲ - ۱۹۸ - ۳۴۵ -
۳۸۸ - ۴۲۶ - ۷۱۹
راجه جگت سنگهه ۱۳ - ۳۹ - ۴۳ -
۴۴ - ۴۷ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۹ -
۵۹ - ۱۳۵ - ۱۴۱ - ۱۴۶ - ۱۵۸ -
۱۸۲ - ۱۹۰ - ۲۰۶ - ۲۳۶ - ۲۳۷ -
۲۳۸ - ۲۴۵ - ۲۴۷ - ۲۵۷ - ۲۶۱ -
۲۶۳ - ۲۶۸ - ۲۷۰ - ۲۷۳ - ۲۷۴ -
۲۷۷ - ۲۷۸ - ۲۸۵ - ۲۹۱ - ۲۹۳ -
۲۹۴ - ۳۱۸ - ۳۵۶ - ۴۲۴ - ۴۵۱ -
۴۶۳ - ۴۸۱ - ۴۹۰ - ۷۲۴
جگرام کچهواهه ۴۳ - ۴۹ - ۴۸۵ -
۵۵۰ - ۶۱۵ - ۶۴۳ - ۷۳۸
راجه جگمن جادون .. ۶۷۸ - ۷۴۷
جگناتهه راتهور ۷۴۲
سید جلال بخاري خلف سید محمد
گجراتي ۴ - ۱۱ - ۱۲۸ - ۱۳۴ -
۱۴۲ - ۱۴۴ - ۱۵۱ - ۱۵۵ - ۲۹۰ -
۳۰۷ - ۳۱۰ - ۳۱۵ - ۳۱۷ - ۳۴۱ -
۳۴۹ - ۳۵۱ - ۳۶۵ - ۳۹۸ - ۴۰۳ -
۴۰۵ - ۴۲۲ - ۴۶۸ - ۴۶۹ - ۴۷۰ -
۴۷۲ - ۴۷۹ - ۵۱۱ - ۵۱۹ - ۵۵۵ -
۵۷۱ - ۵۸۰ - ۶۲۷ - ۶۳۸ - ۶۸۱ -
۷۱۸ - ۷۵۴
جلال خویش معصوم زمیندار ۷۹
جلال پسر دلاور خان ۱۲۸ - ۲۱۸
جلال کاکر .. ۱۸۱ - ۴۲۲ - ۷۲۷
جلال الدین محمود بدخشي ۲۳۹ -
۲۶۷ - ۳۷۸ - ۵۹۵ - ۷۴۶
جلال برادر بهادر خان ۴۳۵ - ۶۰۵ - ۷۳۸
جلال الدین محمود دروازي ۴۸۵ -

۵۶۵ - ۵۶۸ - ۷۴۳

جمال‌خان قراول ۲۲ - ۱۱۲ - ۱۴۳ -

۱۵۰ - ۱۷۷ - ۷۴۴

جمال بنگشي .. .. ۴۳ - ۷۴۹

جم‌قلي .. .. .. ۲۳۴ - ۳۵۵

جمال خان نوخاني ۴۸۴ - ۵۵۰ -

۶۵۴ - ۷۳۱

جمشيد ۵۸۵

جمشيد بيگ برادر كامل بيگ ۶۴۷ -

۶۴۹

ميرجمال‌الدين ۷۵۰

جنت‌المان .. .. ۴۵۲ - ۶۵۵

جوهر خان ... .. ۲۳۲ - ۷۲۲

رانا جودة زميندار امركوت .. ۷۴۱

جواهرخان ۷۵۰

جهان‌آرابيگم بيگم صاحب ۱۲ - ۹۹ -

۱۰۴ - ۱۱۵ - ۱۴۲ - ۱۹۵ - ۲۰۹ -

۲۵۷ - ۳۱۳ - ۳۱۹ - ۳۵۱ - ۳۶۳ -

۳۷۳ - ۳۷۵ - ۳۷۷ - ۳۹۳ - ۳۹۴ -

۴۰۲ - ۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۱۲ - ۴۲۱ -

۴۲۸ - ۴۳۴ - ۴۶۹ - ۵۸۰ - ۵۸۲ -

۵۸۷ - ۶۲۹ - ۶۳۰

جهانگير شاه جنت مكاني ۲۴ - ۲۵ -

۲۶ - ۲۷ - ۲۹ - ۶۴ - ۶۷ - ۱۱۵ -

۱۲۵ - ۱۴۰ - ۱۴۸ - ۲۰۹ - ۲۲۹ -

۲۳۳ - ۲۵۷ - ۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸ -

۲۸۹ - ۲۹۱ - ۳۴۵ - ۳۶۶ - ۳۹۱ -

۳۹۲ - ۴۱۱ - ۴۷۵ - ۴۷۶ - ۵۲۸ -

۵۸۶ - ۵۸۹ - ۵۹۰ - ۵۹۲ - ۶۰۶ -

۶۰۷ - ۶۲۹ - ۷۱۳ - ۷۲۴

جهان‌خان كاكر (كاكرخان) ۱۹۹ -

۴۲۲ - ۷۲۷

خواجه جهان .. .. ۳۴۵ - ۷۲۸

جهانگير قزاق .. .. ۴۳۷ - ۴۳۸

جهان افغان ۶۹۰

جيرام نخستين پسر انوب ۴ - ۱۴۶۰ -

۱۸۱ - ۲۲۶ - ۴۷۳ - ۴۸۵ - ۵۵۰ -

۵۵۴ - ۵۹۵ - ۶۰۸ - ۶۱۵ - ۶۴۲ -

۶۴۳ - ۶۵۴ - ۷۲۷

راجه جيسنگهه ۲۳ - ۳۷ - ۵۲ - ۱۴۳ -

۱۴۴ - ۱۴۵ - ۱۵۷ - ۱۶۳ - ۱۶۵ -
۱۸۱ - ۲۲۴ - ۲۲۶ - ۲۴۰ - ۲۶۱ -
۲۶۳ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۸۵ -
۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۰ - ۳۱۷ - ۳۴۵ -
۳۴۶ - ۳۷۶ - ۳۸۹ - ۴۲۸ - ۶۰۴ -
۶۸۱ - ۶۸۳ - ۷۰۳ - ۷۱۹
جیرام لشکر ۷۱
* مواضع *
جارورہ ۲۰۲
جام .. .. .. ۲۳۰ - ۲۳۱
جالور .. .. ۲۳۱ - ۳۰۸ - ۶۸۴
جاهي ۵۱۴
جانپانیر ۵۵۵
پرگنۂ جدوار ۲۱
جسر ۱۹۲
جگدیه ۱۱۹
جلیسر ۱۶۴
جلکاي ماهرو ۴۵۸ - ۵۱۹ - ۵۸۰
جلدلک ۵۳۳
جمو ۱۲۸ - ۲۲۸ - ۲۳۶ - ۲۴۰ -
۲۶۱ - ۲۷۴
جمرود ۱۴۶
جمتال ۶۱۸
جنیر ۳۷۸
جوگي کپه .. .. .. ۸۰ - ۸۱
جوگي هتي ۱۸۳
جوشاب ۲۰۵
جونپور .. .. ۲۸۳ - ۳۳۲ - ۵۸۴
جوبني ۳۳۰
جهانگیر نگر ۶۴ - ۶۷ - ۶۸ - ۷۱ -
۷۵ - ۷۶ - ۷۹ - ۸۰ - ۱۲۰
جهانگیرآباد معروف بهرن منارہ ۱۴۱ -
۲۲۱ - ۵۰۰ - ۵۰۱ - ۵۷۱ - ۶۳۴
باغ جهان آرا ۱۵۵ - ۵۸۶ - ۵۸۷ -
۵۸۸ - ۵۹۰ - ۵۹۲
جهانسي ۱۹۳
* قلع *
قلعۂ جانپانیر ۶۳۹
* بحار *
تالاب جندالہ ۶۲

دریاے جون جمنا ۲۰ - ۲۳ - ۹۱ - ۹۹ -
۱۱۱ - ۱۱۴ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۳ -
۳۲۷ - ۳۳۳ - ۳۴۳ - ۳۸۰ - ۴۰۰ -
۴۰۸ - ۴۷۴ - ۷۱۰
تالاب جوگي ۳۴۵
آب جیحون ۴۵۲ - ۵۳۳ - ۵۶۳ -
۵۶۶ - ۵۶۷ - ۶۰۱ - ۶۱۳ - ۶۱۵ -
۶۱۹ - ۶۳۸ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۶۴۵ -
۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۶۹ - ۶۸۶ - ۷۰۵ -
۷۰۷ - ۷۰۹

* حرف چي - کسان *

راو چاندا مرزبان گوندوانه .. ۹۸
سید چاون ایرچي ۲۲۷ - ۴۸۵ -
۵۵۰ - ۵۵۴ - ۵۹۵ - ۷۴۲
چتربهوج چوهان ۲۲۸ - ۴۸۵ - ۵۵۰ -
۷۴۲
چتربهوج سونکرا ۷۴۷
چندر نراین پسر پرتهیت ۷۷ - ۷۸ -
۷۹ - ۸۲
چنڈپت ۱۳۶ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۲۲۱ -
۳۰۳ - ۳۰۴ - ۳۵۷
چندرمن بندیله ۲۲۳ - ۲۴۰ - ۲۹۳ -
۲۹۴ - ۴۸۵ - ۵۶۴ - ۷۳۱
چندر بهان کچهواهه .. ۲۲۴ - ۲۲۶
چنپال .. .. .. ۲۸۷ - ۲۸۸
چندربهان نروکا ۴۸۴ - ۵۵۰ - ۵۵۴ -
۷۴۲
چنگیز خان ۵۳۰
چومرخان ۳۴۰
چوچك بیگ اوزبك ۵۳۵ - ۵۶۲ -
۵۸۵ - ۶۱۰ - ۶۱۱
چیت سگنهه ۲۳۹

* مواضع *

چاتگام .. .. ۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۲۰
چارجو .. .. ۲۵۶ - ۴۵۰ - ۵۵۲
چاندپور ۳۲۰
چاروا خرو ۳۳۰
پرگنهٔ چانسو ۳۴۵
چاریکاران ۵۰۹ - ۵۱۲ - ۵۲۱ - ۶۶۹
چار باغ .. .. ۵۵۹ - ۵۸۶ - ۵۸۸

چندن کوٹھہ . . ۸۲ - ۸۴ - ۸۷
چنارتو ۱۵۰
چنبہ .. .. .. ۲۷۴ - ۲۸۷
چوناگڈھہ .. .. .. ۱۲ - ۱۹۳
چوٹھري ۸۳
چورا ران پوري ۲۳۱
چوراگڈھہ ۴۲۵
چہار باغ ۴۶۲
چیچکتو ۵۴۹ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴ -
۵۵۸ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۲ - ۶۵۸ -
۶۶۳ - ۶۶۴ - ۷۰۸

* قلع *

قلعۂ چارشنبہ ۶۲
قلعۂ چارجو ۴۵۰
قلعۂ چڈیالي ۶۱
حصار چنادہ .. .. ۱۲۹ - ۴۲۴
قلعۂ چوریل ۱۰۶
قلعۂ چھت ۲۶۶

* بحار *

چشمۂ خواجہ خضر ۱۵۷
چشمۂ علي مغول .. ۶۵۴ - ۶۵۶
آب چکي ۲۶۳
دریاے چناب ۱۴۲ - ۱۶۲ - ۱۸۰ - ۲۱۴ -
۴۷۰ - ۵۰۱ - ۶۰۸ - ۶۰۹ - ۶۳۹

* حرف حاء - کسان *

حکیم حاذق ۸ - ۳۳۴ - ۳۹۹ - ۷۳۲
حاجي بیگ خویش شاہ قلي ۹۲
حاجي خان بلوچ ۱۳۴
حاجي بیگ ارغون ۳۵۳
حاجي بیگ مرزا باشي .. ۵۵۱
حاجم دراز اتالیق ۵۵۱
حاجي بے برادر اوراز بے .. ۵۵۲
حاجي بیگ برلاس .. ۶۷۹ - ۷۴۸
حبش خان ۷۲۴
حبیب کراني ۷۴۷
حسن ترکمان .. .. ۴۳ - ۴۴
حسین بیگ خویش علیمردان خان
۴۴ - ۱۲۴ - ۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۷۷ -
۴۱۲ - ۴۱۶ - ۴۱۹ - ۴۳۱ - ۴۷۹ -
۴۹۲ - ۷۳۵

حسن خان حاکم هرات ۴۹
میر حسینی ۷۵
مرزا حسن ولد مرزا رستم صفوی
۹۱ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۸۴ - ۲۴۶ -
۲۶۸ - ۲۷۳ - ۲۸۵ - ۲۹۵ - ۴۳۱ -
۵۸۴ - ۷۲۳
سید حسن مکونه ۱۱۹
حسن خواجه بخاری ۱۲۸
حسینی نبیرهٔ اشرف خان ۱۲۵ - ۱۵۹
میر حسام الدین ۱۸۰
سید حسن ملازم قطب الملک ۲۱۶ -
۲۲۴ - ۴۲۳
آقا حسن رومی ۲۶۶
حسین قلی خان ترکمان .. ۲۸۶
حسام الدین حسن (حسام الدین خان)
۳۰۲ - ۴۱۷ - ۷۳۱
خواجه حسن دوبیدی ۳۱۶ - ۷۴۶
سید حسن ملازم عادل خان ۳۵۲ - ۳۷۴
حسن بیگ رفیع منشی نذر محمد خان
۳۸۶
میر حسن کولابی ۵۶۷
حسین قلی بیگ آغر ۵۷۹ - ۶۱۲ -
۶۴۴ - ۶۵۰ - ۷۴۶
حسن سعید بیگ ۶۱۰ - ۶۱۱ - ۷۵۰
حسن خواجه جویباری پدر طیب خواجه
۶۲۶
حسن خان حبشی ۷۲۴
سید حسن مساعد ۷۳۳
سید حسن خویشی سید دلیر خان ۷۳۹
حسن خان برادر خدمت گار خان ۷۴۱
حسین بیگ اباکش ۷۴۶
حسن علی ولد الله وردی خان ۷۴۸
حق نظر بدخشی ۴۷۲
حق نظر مینك .. ۶۵۴ - ۶۵۶
سید حکیم ۶۸
حکیم الملك ۷۵۷
حمزهٔ پسر جلال الدین ملك سیستان
۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳
حوری جان والدهٔ زاهد خان ۴۳۴
حیات ولد علی خان ترین شمشیر خان

۴۶۴ - ۵۱۴ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۳۲۱ -
۴۷۳ - ۴۸۴ - ۵۵۰ - ۵۵۴ - ۵۶۵ -
۵۹۴ - ۶۱۲
حیات خان ۱۳۱ - ۳۸۷ - ۳۹۹ - ۴۷۸ -
۴۸۰ - ۵۰۹ - ۵۴۷ - ۵۷۷ -
۶۷۹ - ۷۲۵
حیدر بیگ مرزا باشي ۹۱
حیدر سیستاني ۱۵۶

* مواضع *

باغ حافظ رخنه .. .. ۱۱۵ - ۴۷۸
حافظ آباد ۱۶۲ - ۲۱۴ - ۴۷۰ - ۵۰۱
حجاز ۲۱۰ - ۲۵۴ - ۲۵۶ - ۳۴۹ -
۳۸۹ - ۴۳۵
حسن آباد ۱۸
حسن ابدال ۶۴۳ - ۱۴۴ - ۲۲۵ -
۳۰۴ - ۴۸۶ - ۵۰۲ - ۵۰۳ -
۵۱۰ - ۶۰۵ - ۶۴۰
حیدر آباد .. ۱۹۰ - ۴۱۶ - ۴۱۸

* قلع *

قلعهٔ حاجي ۶۲

* حرف خاء - کسان *

سید خان جهان بارهه ۱۱ - ۱۰۴ -
۱۱۰ - ۱۹۴ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۹ -
۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۴ -
۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۷۰ - ۲۷۱ -
۲۷۲ - ۲۷۴ - ۲۷۶ - ۲۷۷ - ۲۷۸ -
۲۸۵ - ۲۹۳ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۴۰ -
۳۴۱ - ۳۴۴ - ۳۴۹ - ۳۸۴ - ۳۹۸ -
۴۰۵ - ۴۰۷ - ۴۲۵ - ۴۷۱ - ۴۷۳ -
۴۷۴ - ۴۷۷ - ۷۱۸
خان دوران بهادر نصرت جنگ ۱۱ -
۳۷ - ۴۰ - ۵۲ - ۱۲۶ - ۱۳۰ -
۱۳۳ - ۱۳۵ - ۱۴۰ - ۱۴۳ - ۱۴۴ -
۱۴۵ - ۱۴۹ - ۱۵۲ - ۱۵۴ - ۲۱۸ -
۲۴۶ - ۲۹۶ - ۳۰۱ - ۳۱۰ - ۳۱۶ -
۳۱۷ - ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۷۶ -
۳۸۹ - ۴۱۵ - ۴۱۶ - ۴۲۰ - ۴۲۳ -
۴۲۵ - ۴۲۶ - ۵۲۰ - ۵۴۹ - ۷۱۷
خان احمد خان اردلان حاکم کردستان
۱۸ ۱۹

خان عالم ۲۲ - ۲۵ - ۱۱۰ - ۲۸۱ - ۵۲۹

خان جهان لودي پيرا .. ۲۵ - ۲۶

خاندان قلي خان حاكم فراة ۴۴ - ۵۰ - ۶۱

خان زمان ۷۰

خاندان قلي ملازم عليمردان خان ۱۱۴

خواجه خاوند محمود ۱۲۴ - ۱۴۱ - ۲۰۶ - ۲۲۳ - ۲۵۷

محمد شيخ خانه زاد خان ۱۴۶ - ۱۵۸ - ۱۷۳ - ۲۱۴ - ۲۳۶ - ۳۵۶ - ۳۷۹ - ۶۴۱ - ۶۹۰ - ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۷۲۹

سيد خادم بارهه ۱۵۹ - ۲۳۲ - ۷۳۵

خان محمد ۴۸۹

خدادوست ولد سردارخان .. ۴۸۶

خدا قلي الچين ۶۴۶

خدمت خان خواجهٔ سرا .. ۷۳۱

خدا دوست ولد سردار خان ۷۵۰

ميرخسرو ۵

خسروپسرنذرمحمدخان ۲۱۰ - ۴۳۷ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۳۳ - ۵۴۱ - ۵۴۷ - ۵۷۵ - ۵۷۹ - ۵۸۵ - ۶۰۰ - ۶۰۸ - ۶۰۹ - ۶۲۵ - ۷۱۸

خسروبيگ ملازم يمين الدوله ۲۴۰ - ۲۷۵ - ۲۷۶

خسرو بيگ پسر كلان نظربے ۴۳۶ - ۴۴۶ - ۵۶۸ - ۵۶۹ - ۵۷۰ - ۶۲۰

خسرو محمد بديع پسر سعدالله خان ۵۴۷

خسروبيگ خواهر زادهٔ شادمان ۶۶۴

خضر سلطان ككهر .. ۲۴۰ - ۷۴۰

سيد خضر ولد سادات خان .. ۷۵۱

خليل الله خان ميرآتش ۲۱ - ۱۰۲ - ۱۴۳ - ۱۵۴ - ۱۷۹ - ۲۰۰ - ۲۰۲ - ۲۰۴ - ۲۲۸ - ۲۳۳ - ۲۳۶ - ۲۸۴ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۱ - ۳۳۴ - ۳۳۶ - ۳۸۱ - ۳۸۵ - ۴۰۶ - ۴۲۲ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۹۱ - ۵۰۳ - ۵۱۲ - ۵۲۰ -

۵۲۱ -۵۲۳- ۵۲۴ -۵۲۵- ۵۲۹ -
۵۴۰ -۵۵۵- ۵۵۹ -۵۶۱ - ۵۷۸ -
۵۷۹ -۵۸۱- ۵۸۴ -۶۲۷ -۶۳۳ -
۶۷۷ - ۷۲۱
خلیل‌بیگ ۱۰۳ - ۱۸۱ - ۲۱۸ -۲۲۶ -
۲۴۰ -۲۹۳- ۳۰۱ -۳۳۲ -۴۰۱ -
۴۰۶ -۴۵۷- ۴۵۸ -۴۵۹ -۴۶۰ -
۴۸۵ -۵۲۱- ۵۲۲ -۵۲۳ -۶۷۱ -
۶۷۲ - ۷۳۳
میرخلیل پسر اعظم‌خان ۱۳۷ -۱۶۴ -
۲۱۴ -۲۳۱ - ۵۱۱ -۶۰۳ -۶۰۵ -
۶۰۶ - ۷۳۵
خلف خان ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۱۸۹ - ۱۹۰
میر خلیل‌الله پدر میر میران ۵۲۸
خلیفه سلطان اعتماد الدوله ۶۵۹ -
۶۶۰ - ۶۶۱
خنجرخان مرزا محمد ۱۷۳ -۴۱۴ -
۴۷۱ -۴۸۵ -۵۲۳ -۵۶۵ -۶۴۴ -
۷۰۲ - ۷۳۵
خنجر بیگ خویش شاه بیگ ۶۵۱
خنجر الماس ۶۵۵
خوشحال ۵
ملا خواجه خان .. ۱۰۵ - ۷۵۴
خواص خان ۱۸۷ - ۱۹۸ - ۲۲۷ -
۵۰۵ - ۵۷۷ - ۶۷۹ - ۷۲۰
حکیم خوشحال ۱۹۱ - ۲۲۹ - ۷۳۷
خوشحال‌بیگ کاشغری ۳۴۲ - ۴۸۰ -
۴۸۶ - ۵۶۵ - ۵۹۵ - ۷۳۲
خوشحال بیگ ولد عوض خان ۴۸۵
خوجم شکور خویش قردیعلی ۵۲۲
خوشم درمان دیوان بیگی .. ۵۵۱
خوشحال بیگ ولد مرزا شرف‌الدین
۵۶۵
خوشحال بیگ قاقشال ۶۱۵
قاضی خواجه کلان .. ۶۵۲ - ۶۵۳
خوشئ لب چاك .. ۶۵۴ - ۶۵۶
خوجم قلی دیوان بیگی ۶۶۵
خوشحال‌پسرخواندهٔ مرزارستم‌صفوی
۷۴۵

* مواضع *

خانپور ۱۷۷
خاندیس .. .. .. ۲۱۷ - ۷۱۱
قریۂ خانقاہ ۴۶۲
خان آباد ۵۶۵- ۵۵۵ - ۵۵۶ - ۵۵۷
خجند ۴۴۲ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۹
خراسان ۳۱- ۳۹- ۴۹- ۵۷ - ۱۵۲ -
۲۹۷ - ۲۹۹ - ۵۴۸ - ۵۷۶ -
۶۱۹ - ۶۲۰ - ۶۲۲ - ۶۶۳
ولایت خطا .. .. ۶۹ - ۳۴۹
خلیل آباد ۲۳۱
خلم ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۶۵ - ۶۱۴ -
۶۱۶ - ۷۰۷
خنشي .. .. .. ۱۷۱ - ۱۷۲
خنجان ۴۵۱ - ۴۶۲ - ۵۶۴ - ۵۶۵ -
۵۸۴ - ۶۶۹
خوشحال پور ۲۱۱
خوشاب ۳۱۸
خوست .. .. .. ۴۶۳ - ۴۶۴
خواجۂ دو کوہ ۵۷۰
خیبر .. .. .. ۱۴۶ - ۵۰۶
خیراب ۶۲۲

* قلع *

حصن خجند .. .. ۴۴۱ - ۴۴۲
قلعۂ خلج ۶۲
قلعۂ خنشي .. ۶۲ - ۱۷۰ - ۱۷۳

* بحار *

دریاے خانپور ۸۱
آب خجند .. .. ۴۴۲ - ۴۴۴
آب خواجۂ پاک .. ۵۶۶ - ۵۶۷

* حرف دال - کسان *

داؤد بیگ ملازم سیاوش .. ۳۳۴
دانیداس میرتیہ ۴۸۴
داوجۂ بے ۵۵۱
دانادل ولد شاہ نواز خان بن عبد
الرحیم خانخانان ۷۳۸
داراب ولد آقا افضل ۷۴۹
دتاجي دکني ۷۲۴
راجۂ دراول‌سنگھہ راوي ۹۷
دریا راے عم پرتاب .. ۳۵۷ - ۳۵۸
درویش بیگ قاقشال ۷۴۶

دریاے افغان ۷۴۹
سید دلیر خان ۱۳۱ - ۲۲۲ - ۷۳۳
دلاور خان دکني .. ۳۳۷ - ۷۲۵
دلدوست ولد سرافراز خان .. ۷۳۳
دلیرهمت ولد مهابت خان .. ۷۵۰
راو دن سنگهه بهدوریه .. ۲۳۹
دوست کام پسر معتمد خان ۳۷ -
۱۷۹ - ۲۳۳ - ۳۵۲ - ۷۵۱
دوست علي سلطان ۴۴
دولتخان پسر الف خان ۱۷۵ - ۳۸۹ -
۴۸۵ - ۵۶۴ - ۵۶۵
دوست بیگ کابلي .. ۲۰۸ - ۳۷۳
دولتخان قیام خاني ۲۴۰ - ۷۳۰
دوست محمد ولد سید قلي ۲۴۷
دولت بے کنکس قلعه دار ۲۵۳ -
۲۵۴ - ۴۴۹
دولت .. .. .. ۴۵۸ - ۴۵۹
دولت بیگ تهانه دار پنجشیر ۴۶۱
دولت بیگ اندرابي ۴۷۲
دولت بیگ قاقشال ۵۱۷
دوستم حاجي تباي ۵۵۱
دولتمند پسر بهرجي مرزبان بکلانه ۷۳۱
دهرنیدهراوجینیه ۳۵۹
دیانت خان ۳۷ - ۱۴۲ - ۲۱۷ - ۳۵۰ -
۴۱۷ - ۷۲۸
دیانت راے دفتر دار راي رایان ۹۲ -
۱۰۵ - ۱۳۲ - ۱۳۴ - ۲۰۱ - ۲۴۴ -
۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸ - ۲۸۹ - ۳۴۲ -
۷۳۷
دیندار خان ۱۵۶ - ۴۶۸ - ۵۷۹ - ۷۳۴
راجه دیبیسنگهه بندیله ۴۸۵ - ۵۲۳ -
۵۶۴ - ۵۷۰ - ۶۱۷ - ۶۴۳ - ۷۲۵
دین محمد فولادچي ۵۵۱
دین محمد یساول ۶۲۳
راوت دیالداس جهالا ۶۳۳ - ۷۴۲
دین محمد خان ۶۵۸

* مواضع *

دامن کوه کانگره ۱۲۲ - ۲۰۶ - ۲۳۷ -
۲۳۸ - ۴۱۴ - ۵۷۹ - ۶۱۱
دامن کوه هاره ۲۶۳

دچهن پاره ۱۵۹
درنگ .. .. ۷۰ - ۷۱ - ۸۶ - ۸۹
درننگ ۱۹۰
دربند ۲۵۴
درهٔ کز ۵۶۵ - ۶۵۴ - ۶۵۵ - ۶۵۶ -
۶۵۷ - ۶۶۸ - ۶۷۰ - ۶۷۲ - ۶۸۶
دشت قلعه ۶۴۴
دکن ۱۲ - ۲۶ - ۱۰۶ - ۱۰۸ - ۱۳۰ -
۱۴۰ - ۱۹۱ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۲۷ -
۲۳۰ - ۲۸۴ - ۲۸۹ - ۲۹۰ - ۳۰۲ -
۳۴۳ - ۳۴۵ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۷۹ -
۳۸۲ - ۳۸۹ - ۳۹۱ - ۴۰۸ - ۴۱۱ -
۴۱۵ - ۴۱۸ - ۴۲۳ - ۴۲۶ - ۴۲۷ -
۴۲۸ - ۴۳۰ - ۵۱۰ - ۶۰۴ - ۶۳۵ -
۶۴۱ - ۶۸۱ - ۶۸۳ - ۷۰۵ - ۷۱۲
دکن کول .. .. ۷۷ - ۷۹ - ۸۲
دکهرونا ۳۳۰
دندان شکن .. .. ۵۲۱ - ۵۲۲
دولتاباد ۱۱ - ۱۰۴ - ۱۰۶ - ۱۱۰ -
۱۳۸ - ۱۶۶ - ۱۷۰ - ۱۸۰ - ۳۳۹ -
۳۴۴ - ۳۷۷ - ۵۱۰ - ۷۱۰ - ۷۱۲
دوآبه ۵۲۱
دوشاخ ۵۶۵
دهندهیره .... .. ۸ - ۱۱۰
دارالملك دهلي ۶۳ - ۹۶ - ۱۱۱ -
۱۱۲ - ۱۱۳ - ۱۱۵ - ۱۵۸ - ۱۶۸ -
۱۸۱ - ۲۱۵ - ۲۱۸ - ۲۴۲ - ۲۴۴ -
۳۰۹ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۳۹ - ۳۶۱ -
۳۷۸ - ۴۰۸ - ۴۰۹ - ۴۷۴ - ۷۱۰
دهوپري .. ۶۶ - ۷۵ - ۷۹ - ۸۱
دهپيد ۲۲۷
دهميهري ۲۸۷
دهمسري ۳۳۰
دهاندهو پور ۳۳۰
دهنولیٔ بزرگ ۳۳۰
دهامونی ۴۲۵
دهتو .. .. ۴۴۹ - ۴۵۰
دهٔ خواجه لقمان ۵۲۶
دهود ۵۵۵
دهنهٔ زنگي ۶۲۳

دهٔ قبچاق .. .. .. ۶۵۳ - ۶۸۳
دهٔ قاضي ۶۵۳
دينتورا ۳۳۰
ديوكن .. .. .. ۳۵۸ - ۳۶۰

* قلع *

قلعهٔ درفتي ۶۲
قلعهٔ درفشان ۶۲
قلعهٔ دلخک .. .. .. ۶۱ - ۶۲
قلعهٔ دمثال .. .. ۲۶۸ - ۲۷۳
قلعهٔ دوکي ۶۱
قلعهٔ دولت آباد ۷۱۲
قلعهٔ دهنه ۶۲
قلعهٔ دهراوت ۶۲
قلعهٔ دهوپري .. .. ۶۵ - ۶۶
حصن ديوكن ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۵۹

* بحار *

آب دره .. .. .. ۵۲۱ - ۶۶۸
آب ديك ۶۰۸

* حرف دال - بحار *

تالاب دل ۱۹۱ - ۱۹۹ - ۲۰۴ - ۴۲۶ -
۴۳۲ *

* حرف ذال - کسان *

حاجي ذاکر ۱۸۰
خواجهٔ ذکريا برادر زادهٔ خواجه عبد الغفار ۶۰۹
ذوالقدرخان ۲۸ - ۲۹ - ۳۸ - ۳۹ -
۹۴ - ۹۵ - ۱۶۶ - ۱۹۱ - ۲۰۰ -
۲۸۰ - ۳۳۵ - ۳۴۲ - ۳۷۸ - ۴۱۱ -
۴۶۶ - ۴۷۳ - ۴۸۴ - ۵۸۵ - ۵۹۴ -
۶۰۵ - ۶۷۱ - ۶۸۰ - ۷۲۳
ذوالفقارخان ۳۷ - ۵۲ - ۱۴۱ -
۱۵۴ - ۱۸۱ - ۱۹۸ - ۲۲۳ - ۲۲۸ -
۲۳۹ - ۲۴۱ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ -
۳۰۶ - ۳۳۴ - ۳۸۰ - ۷۲۶
ذوالقرنين فرنگي ۱۳۸ - ۱۶۳ - ۷۴۸

* حرف راء - کسان *

رام سنگهه ولد کرمسي راٹهور ۴۳ - ۱۹۸ -
۲۳۶ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۰۹ - ۴۸۴ -
۵۴۰ - ۵۴۹ - ۵۵۴ - ۵۹۴ - ۶۴۱ -
۶۴۳ - ۶۵۷ - ۶۸۶ - ۷۲۷

رایسنگهه جهالا ۱۰۰ ، ۱۵۶ - ۲۳۰ -
۲۳۹ - ۲۴۱ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۴۷۳ -
۴۸۴ - ۴۸۸ - ۷۳۳
راجسنگهه راٹهورپردهان ۱۰۵ - ۱۱۲ -
۱۵۶ - ۲۲۹ - ۷۳۴
راجروپ ولد راجه جگتسنگهه ۱۲۷ -
۲۳۷ - ۲۳۹ - ۲۶۲ - ۲۶۹ - ۲۹۱ -
۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۸۱ - ۴۸۵ - ۵۱۶ -
۵۲۷ - ۵۷۵ - ۶۲۷ - ۶۴۵ - ۶۴۶ -
۶۴۷ - ۶۵۰ - ۷۰۲ - ۷۲۶
راجه رایسنگه ولد مهاراجه بهیم سیسودیه
۱۳۳ - ۱۴۱ - ۱۴۶ - ۲۰۱ - ۲۰۶ -
۲۱۳ - ۲۲۸ - ۲۳۶ - ۲۳۹ - ۲۴۱ -
۲۸۵ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۴۲۴ - ۴۵۷ -
۴۶۳ - ۴۸۵ - ۵۶۶ - ۵۷۷ - ۶۳۳ -
۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۸۸ - ۶۹۳ - ۷۲۱
راجه رامداس نروری ۱۷۴ - ۷۲۸
راجکنور پسرکلان راناجگت سنگهه ۳۴۵
۳۴۶ - ۶۲۵
کنوررامسنگهه پسرراجه جیسنگهه ۲۲۵ -
۳۴۶ - ۵۰۰ - ۵۰۲ - ۵۰۶ - ۵۱۰ -
۶۰۴ - ۷۳۲
راوهتي سنگهه ولدراودا ۳۷۴ - ۷۳۰
رایسنگهه پسر امرسنگهه .. ۴۰۳
راوت راے دکني ۷۲۴
رایبا برادر جادون راے دکني ۷۳۱
رایسنگهه نبیرهٔ راجه گجسنگهه راٹهور
۷۳۳
سید راجي مانکپوري ۷۴۷
ربي راے دکني ۷۲۸
رتن ولد مہیس داس راٹهور ۲۲۵ -
۶۳۵ - ۶۸۴ - ۷۲۹
رجب بیگ خویش یلنگتوش ۳۰۹
میر رجب ملازم عادل خان ۳۳۴ -
۳۳۶
رحمان یار برادر الله یار ۹۰ - ۷۳۳
حکیم ضیاءالدین رحمت خان سرکاردار
بیجاگڈهه ۹۸ - ۲۹۲ - ۲۲۸ -
۳۸۶ - ۴۸۰ - ۶۲۸ - ۶۳۱ - ۷۳۷
رحیم بیگ .. ۱۹۶ - ۲۵۶ - ۷۰۱

خواجه‌رحمت‌الله دهبیدي ۴۷۱ - ۷۴۱
رحمت خان فیض الله نام .. ۷۲۷
رستم‌خان‌گرجي ۱۵ - ۱۶ - ۲۰ - ۴۱ -
۱۸۲ - ۲۴۵ - ۲۶۴ - ۲۶۸ - ۲۷۱ -
۲۸۵ - ۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۱ -
۳۶۱ - ۳۶۲ - ۴۵۷ - ۴۶۳ - ۴۷۰ -
۴۸۵ - ۵۰۳ - ۵۱۲ - ۵۳۷ - ۵۳۹ -
۵۴۰ - ۵۶۰ - ۵۶۴ - ۵۶۸ - ۵۶۹ -
۵۷۰ - ۵۷۳ - ۵۷۹ - ۵۸۴ - ۶۰۵ -
۶۱۷ - ۶۲۰ - ۶۵۳ - ۷۰۲ - ۷۱۹
مرزا رستم صفوي ۲۱ - ۱۱۰ - ۱۳۷ -
۳۰۲
رستم بیگ ترکمان ۲۸۲
رستم بیگ کولابي ۴۸۶
رستم ولد خسرو پسر نذرمحمد خان
۵۴۱ - ۵۶۱ - ۵۸۰
رشید خان ابن عم احداد انصاري
۴ - ۱۱ - ۹۸ - ۳۷۲ - ۳۷۷ -
۳۸۴ - ۴۰۸ - ۷۲۱
رشیداي خوش نویس ۱۳۴ - ۷۴۵
رفیع‌الله برادرزادهٔ قاضي‌خان ۲۳ - ۳۵
رقیه سلطان بیگم بنت هندال مرزا
۱۳۹ - ۱۴۹ - ۵۱۰ - ۵۸۸ - ۶۷۸
رگهناتهه زمیندار پرگنهٔ سوسنگ ۶۵ -
۶۶
رنگ خان ۴۰۰
رنباز خان ولد شهباز خان .. ۷۴۰
روشن سلطان .. .. ۵۰ - ۵۷
خواجه روز بهان تحویلدار ۱۰۰ -
۱۶۸ - ۲۳۶ - ۷۴۴
رود باي زمیندار ۱۰۸
روپ سنگهه برادرزادهٔ هري سنگهه
۳۷۳ - ۳۹۹
روپ سنگهه ولد روپ مکند .. ۳۷۴
روپ سنگهه نبیرهٔ کشن سنگهه راٹهور
۴۷۳ - ۴۸۴ - ۵۴۰ - ۵۴۹ - ۵۵۴ -
۵۹۴ - ۶۴۱ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۷۲۷
راو روپ‌سنگهه چندراوت ۴۸۴ - ۴۸۸ -
۵۴۹ - ۵۵۴ - ۶۳۳ - ۶۷۲
روشن قلم فرمان نویس .. ۵۱۰

روح الله ولد یوسف محمد خان
تاشکندي ۷۴۵

* مواضع *

رام نگر ۱۰۹
راول پندي ۱۴۳
راج پور ۱۶۹
راي پور .. .. .. ۲۴۰ - ۲۶۱
راي پور چهل ۳۳۰
رام پور . .. ۳۴۷ - ۳۷۲ - ۳۷۵
رباط ریزگان ۵۶۵
رباط و فایبگ تولکچي ۶۷۰
ریر .. .. ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۷۹
رتن پنچال ۲۱۲
رخنگ .. .. ۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۱۹
رخه ۵۱۴
رستاق .. .. .. ۵۶۵ - ۶۴۴
رمانئي ۳۳۰
روپباس ۱۰-۱۰۲- ۳۴۴ - ۳۴۵ - ۳۴۹-
۳۵۳ - ۳۵۴ - ۳۵۵ - ۴۰۷ - ۴۰۸
ولایت روم ۱۶- ۱۷- ۱۸- ۱۹ - ۱۸۴-
۱۸۸ - ۱۹۰ - ۱۹۹ - ۲۴۶ -
۲۹۱ - ۳۱۲
رهتاس .. .. ۴۶۳ - ۴۷۰ - ۶۰۵
رهود ۶۳۹

* قلع *

قلعهٔ رایسین ۶۷۰
حصن رهتاس .. .. ۲۴۴ - ۴۲۴

* بحار *

دریاي راوي ۱۴۱- ۱۶۸- ۲۱۶ - ۶۲۴

* حرف زاء - کسان *

زاهد بیگ کاشغري .. .. ۴ - ۵۵
زاهد خان ۲۲۸ - ۳۵۱ - ۳۷۶ - ۳۹۹ -
۴۰۳ - ۴۲۳ - ۴۳۴ - ۷۲۶
زبر دست خان ۲۴۸ - ۲۵۰ - ۳۵۷ -
۳۵۸ - ۳۵۹ - ۳۶۰ - ۳۷۴ -
۴۰۵ - ۴۸۰ - ۷۲۷
زلفئ آهون زن ۲۶۶
زینت النسا صبیهٔ محمد اورنگ زیب
۲۲ - ۳۴۳
زینل بیگ .. .. ۲۴ - ۲۶

سید زین العابدین ۷۱ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۶ - ۷۷
میر زین الدین علي سیادت خان ۷۵ - ۷۷ - ۸۱ - ۹۰ - ۱۶۴ - ۴۲۹ - ۲۴۵ - ۳۳۶ - ۴۳۰ - ۵۱۰ - ۷۲۸
زین محمد پسر محمد شاه شجاع ۱۶۵
خواجه زین الدین ۱۹۶ - ۳۱۶ - ۴۷۵
زید شریف مکه ۴۰۶
زین العابدین پسر محمد شاه شجاع ۴۷۶
خواجه زین الدین نقشبندي ۶۱۲
خواجه زید ۶۸۳

* مواضع *

زابلستان .. .. ۲۴ - ۲۹ - ۵۰
زمین داور ۴۹ - ۵۰ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۶۱ - ۱۲۱ - ۳۷۹ - ۴۰۱ - ۵۸۵ - ۷۱۴

* قلع *

قلعهٔ زمین داور .. ۵۶ - ۶۲ - ۳۰۶

* حرف سین - کسان *

سام مرزا برادر شاه طهماسپ ۴۶ - ۲۲۴
سارو خان ۱۹۰
سید سالار سید خان جهاني ۳۸۱ - ۴۷۴ - ۷۴۱
سید سادات پسر سید صدر خان بخاري ۶۵۵
سارو تقي وزیر ۶۵۹
سارو خان .. .. .. ۶۶۲ - ۶۶۳
سبل سنگهه ولد راجه سورج سنگهه ۱۲۱ - ۳۷۴ - ۷۲۷
راي سبها چند .. .. ۱۴۳ - ۷۴۴
سبحاني ... . ۲۲۱ - ۳۰۴
سبل سین ۳۵۹
سبحان قلي پسر نذر محمد خان ۴۰۱ - ۴۳۷ - ۴۵۰ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۷ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۹ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۷۳ - ۵۸۱ - ۶۰۱ - ۶۲۳ - ۶۲۷ - ۶۴۳ - ۶۶۸ - ۶۹۴ - ۶۹۵ - ۶۹۷ - ۷۰۰
سپهدار خان .. ۱۱ - ۳۷۸ - ۷۲۰
سلطان سپهر شکوه پسر دارا شکوه

۳۸۸ - ۳۸۹ - ۴۰۳ - ۶۳۹
ستر جیت ۷۱-۷۲ - ۷۳ - ۷۶ - ۷۸ - ۷۹
ستي النسا خانم .. .. ۱۳۷ - ۶۲۸
راو ستر سال ۲۸۴ - ۲۹۳ - ۲۹۴ -
۳۱۵ - ۳۴۲ - ۳۸۷ - ۴۸۴ - ۶۳۳ -
۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۸۸ - ۶۹۳ - ۷۲۲
سجان سنگهه سیسودیه ۳۵۱ - ۳۹۹ -
۴۸۴ - ۶۳۲ - ۷۳۲
سخي برادر زادۂ فدائي خان ۷۵۱
سراندازخان قلماق ۷ - ۲۲۸ - ۲۳۶ -
۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۴۲۴ -
۵۰۰ - ۵۰۶ - ۷۳۰
سرگ دیومرزبان آسام ۶۷-۶۹-۷۱-۸۴
سردابر زمیندار ۸۳
سرافرازخان فوجدار پتن ۱۴۹ - ۷۲۱
سردار خان ۱۸۱ - ۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۲۳ -
۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۷۸ - ۴۲۵ - ۷۲۱
سرمست ولد اعتمادراي ۲۳۹-۶۷۹-۷۴۶
سرافراز خان دکني .. ۳۷۷ - ۷۲۱
سرمست نبیرۂ مبارز خان ۴۵۸ -
۴۵۹ - ۴۶۰
سرور خان دکني ۷۲۵
راول سرسي زمیندار ۷۳۲
سزاوار خان پسر لشکر خان ۲۰۵
۲۸۴ - ۳۷۸ - ۷۲۲
سعید خان بهادر ظفرجنگ ۳ - ۱۳ - ۱۴ -
۲۳ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۲ - ۳۳ -
۳۵ - ۳۸ - ۳۹ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۲ -
۴۵ - ۴۷ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ -
۵۴ - ۵۷ - ۶۰ - ۹۴ - ۱۲۲ -
۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۳۱ - ۱۴۳ - ۱۴۴ -
۱۴۵ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۵۰ -
۱۵۲ - ۱۵۴ - ۱۵۷ - ۲۰۶ - ۲۲۲ -
۲۲۹ - ۲۳۶ - ۲۳۹ - ۲۴۰ - ۲۴۱ -
۲۶۱ - ۲۶۳ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ -
۲۷۱ - ۲۷۴ - ۲۸۱ - ۲۸۴ - ۲۹۳ -
۲۹۶ - ۳۰۱ - ۳۱۷ - ۳۵۶ - ۵۵۵ -
۵۷۱ - ۵۷۷ - ۵۸۶ - ۶۳۶ - ۶۴۰ -
۶۴۱ - ۶۷۰ - ۶۷۴ - ۶۸۷ - ۶۸۸ -
۶۸۹ - ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۷۰۹ - ۷۱۸

سعدالله پسر سعید خان بهادر ۴۳ -
۴۸-۵۷-۱۷۳-۲۶۴-۲۶۵-۷۴۱
خواجه سعید ۹۶
سعادت خان ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۴۱ -
۲۹۳ - ۵۴۵ - ۵۵۵ - ۵۷۸ - ۵۹۴-
۶۲۳-۶۲۷-۶۴۳ - ۷۰۲ - ۷۲۶
ملا سعد الله علامي سعد الله خان
۲۱۹ - ۳۳۶ - ۳۴۷ - ۳۹۸ - ۴۰۵-
۴۱۷ - ۴۲۲ - ۴۲۵ - ۴۳۱ - ۴۳۳ -
۴۶۹ - ۴۷۱ - ۴۷۹ - ۴۹۳ - ۵۰۵ -
۵۰۸ - ۵۰۹ - ۵۱۹ - ۵۲۹ - ۵۴۳-
۵۴۷ - ۵۵۹ - ۵۶۰ - ۵۶۳ - ۵۶۴-
۵۶۸ - ۵۷۲ - ۵۸۴ - ۵۹۴ - ۵۹۶ -
۶۰۹ - ۶۱۳ - ۶۲۵ - ۶۳۶ - ۶۳۹ -
۶۷۹ - ۶۸۰ - ۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۵۴
سعادت خان نبیرهٔ زین خان ۴۸۵ -
۷۲۲
سعید سرواني ۷۴۳
ملاسعد ۷۵۶
سکت سنگهه .. .. ۹۸ - ۷۴۸
سکندر عم هري سنگهه ۲۸۹
سکندر دوتاني ۷۳۱
سلطان سلیم ۱۶
سلیمان خویش خان احمد .. ۱۹
سلطان نظر برادر سیف خان ۵۲- ۱۵۰
۲۴۱ - ۵۰۱ - ۵۸۵ - ۶۳۶ - ۷۳۶
سلطان المشایخ ۱۱۲
سلطان سلیمان شکوه پور دارا شکوه
۱۱۳- ۳۳۵ - ۳۷۳ - ۳۹۰ - ۳۹۸-
۶۰۸ - ۶۳۹
سلطان قلي قوش بیگي .. ۱۹۶
سلح دار پاشا ۱۹۶
سلطان حسین خویش سار و خواجه ۳۰۶
مرزا سلطان ولد مرزا حیدر صفوي
۳۳۴ - ۴۳۰ - ۶۸۳ - ۷۳۱
شیخ سلیم چشتي ۴۰۷
حاجي سلطان حسین بخاري ۴۱۳
سلطان نسا بیگم مهین فرزند جنت
مکاني ۶۰۳
ملا سلطان محمد دیوان .. ۶۱۰

سلطانعلي مير هزار عرب .. ۶۳۳
سلطان حسين پسر اصالتخان ۶۷۷ -
۷۳۸
سلطان يار پسر همت خان معروف
بالله يار .. .. ۶۸۰ - ۷۳۲
سيدسليمان ولد سيد قاسم بارهه ۷۴۶
سنتوس لشكر ۷۱
خواجه سنگي ده بيدي ۹۲ - ۱۸۱ -
۴۵۶ - ۵۴۴
سنجر ترخان .. .. ۱۱۸ - ۱۱۹
سنگي بهخل زميندار تبت كلان ۱۵۹
سندركب راي .. .. ۲۳۸ - ۲۳۹
سنكرام گونه زميندار كنور ۳۷۰ -
۳۷۱ - ۷۳۱
سنجر سلطان ولد سكندر سلطان بن
امام قلي خان ۴۴۸
سنكرام كچهواهه .. ۴۸۴ - ۷۴۲
سنكرام سنگهه راجاوت ۵۵۰
سنكرام سنگهه نبيرهٔ راجا مانسنگهه ۵۵۴
سنائي بيگ شاملو ۷۵۲
راجه سورجسنگهه .. ۹۸ - ۳۷۳
سوم ديو داماد بهرجي ۱۰۹
سورجمل پسر راجه باسو ۲۳۸ - ۲۸۵ -
۲۸۶ - ۲۸۷ - ۲۸۸
سهراب خان ولد آصف خان جعفربيگ
۷۳۰
سياوش قوللر اقاسي غلام شاه عباس
۱۹ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ -
۳۹ - ۴۰ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۳ - ۴۴ -
۴۵ - ۴۶ - ۵۰ - ۶۱
سيف خان ۲۰ - ۲۳ - ۱۰۲ - ۱۱۰ -
۱۳۰ - ۱۳۲ - ۱۹۸ - ۳۲۲ - ۷۲۰
سيامسنگهه ولد كرمسي راتهور ۲۸۴ -
۳۸۷ - ۷۳۱
ميرسيد كلال ۳۱۱
سيورام كور ۳۷۷ - ۳۸۸ - ۴۸۴ - ۶۴۱
۷۳۰
سيونج بے ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۴۴۱ - ۴۴۴ -
۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۴ - ۶۹۹
سيف الله عرب ۷۴۰

سید ولد موسوي خان ۷۵۱

* مواضع *

سامو ۳۳۰

سارنگپور ۴۳۲

سال اولنگ ۴۶۲

سان چاریك ۵۶۵

ستهندي ۳۳۰

سدهرین ۳۳۰

سري گهاٹ ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ - ۸۳ -
۸۶ - ۸۷ - ۸۹

سري پور ۱۲۰

سراي ۱۴۳

سراے امانت خان ۴۱۳

سراب ۴۵۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴ -
۴۶۵ - ۴۸۲ - ۵۱۴ - ۵۱۷ - ۵۲۵

سراے سوختہ ۴۶۹

سرخ گنبذ ۵۲۱

سرپل .. .. .. ۵۶۵ - ۶۴۳

سرخاب ۶۵۲

سرپل امام بکري ۶۵۷

سفیدچي ۵۱۴

سلهٹ .. .. .. ۷۵ - ۷۰۹

سلطان پور .. ۱۰۶ - ۱۰۷ ۱۰۸

سمرقند ۲۲۷ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ -
۳۵۶ - ۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ -
۴۴۱ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ -
۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۸۲ - ۵۲۹ - ۶۰۲

سموگر .. .. ۳۵۵ - ۳۶۱ - ۳۶۲

سمتو ۵۲۳

سنبهل ۲۱-۱۸۲-۲۴۵-۳۱۱-۳۶۱-۳۶۲

سنچري .. .. .. ۳۹ - ۴۳

سنجر .. .. .. ۴۴۱ - ۴۴۷

سورون .. .. .. ۱۹ - ۲۰ - ۲۲

سول ماري .. .. ۷۷ - ۷۸ - ۷۹

پندر سورت ۱۰۶ - ۱۰۹ - ۱۱۶ - ۱۶۲ -
۱۶۳ - ۲۳۴ - ۲۹۰ - ۳۴۹ - ۳۵۰ -
۳۵۵ - ۳۹۷ - ۵۰۳ - ۶۰۷

سونپته ۳۱۹

سوکر .. .. ۳۵۳ - ۳۵۴ - ۳۵۵

سوختہ چنار .. .. ۵۲۱ - ۵۲۲

پرگنهٔ سهنسوان .. .. ۲۰ - ۲۲
سهرند ۱۱۵ - ۱۱۶ - ۱۲۱ - ۱۳۴ -
۲۰۶ -۲۳۶- ۲۴۷ -۳۱۹ - ۴۱۲ -
۴۱۳ -۴۷۳ - ۴۷۴ -۴۷۷ - ۴۷۸
سهرن کوٹ ۴۱۸
سه‌شنبه ۶۶۸
سیوستان ۴۲ - ۱۲۲ - ۱۲۸ - ۱۵۱ -
۲۳۴ - ۳۰۳ - ۴۸۰
سینگري ۸۹
سیستان ۱۷۰ - ۱۷۲ - ۱۷۳ - ۳۰۰
سیالکوٹ .. ۲۴۰ - ۲۶۱ - ۵۰۱
سیوهان ۴۷۷

* قلع *

قلعهٔ ساربان ۶۲
حصن سالهیر ۱۰۶
حصن سالوده ۱۰۶
دژ سفید ۶۲
حصار سمرقند ۲۵۵
قلعهٔ سنگین ۶۲
قلعهٔ سورت ۹۲
قلعهٔ سه‌کوته ۹۲
قلعهٔ سیاه آب ۹۲

* بحار *

آب ستلج .. ۱۲۱ - ۳۱۸ - ۴۱۳

* حرف شین - کسان *

شاه‌نواز خان قوش بیگي ۳ - ۱۳۴
شاه علي .. .. ۸ - ۹ - ۷۴۳
شایسته خان خلف یمین‌الدوله ۱۱ -
۲۱ - ۱۱۰ - ۱۲۷ - ۱۳۶ - ۲۴۸ -
۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۳۰۷ -
۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۵۶ - ۳۶۰ - ۳۷۵ -
۳۷۸ - ۳۸۹ - ۴۲۵ - ۴۸۰ - ۵۸۳ -
۷۱۹
شاه‌بیگ‌خان‌افریدي ۱۳ - ۳۰۲ - ۳۰۸ -
۳۸۹ - ۴۸۱ - ۴۸۵ - ۵۶۵ - ۵۷۸ -
۶۰۳ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۳ - ۷۲۱
شاه وردي خان لر ۱۹
شاه نواز خان صفوي ۲۲ - ۱۰۲ -
۱۸۳ - ۲۸۳ - ۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۳۲ -
۳۴۳ - ۵۸۳ - ۵۸۴ - ۷۱۹

شادخان ۵۳ - ۵۴ - ۱۵۷ - ۲۱۰ - ۲۱۳ -
۲۱۴ - ۲۲۰ - ۲۲۵ - ۲۴۴ - ۳۰۳ -
۴۸۴ - ۵۶۵ - ۶۶۴ - ۶۶۵ - ۷۰۲
شاه محمد اوزبك ۵۸
خواجه شاه میر بلخي ۹۹
وقاص حاجي شاه قلي خان ۱۲۷ -
۱۲۸ - ۱۸۷ - ۲۱۶ - ۲۱۷ - ۲۲۱ -
۲۲۳ - ۲۲۵ - ۷۲۴
شافي پسر سيف خان ۱۹۸ - ۴۰۶ - ۷۳۶
شاه محمد میرشکارنذر محمد خان ۲۷۹
شادمان پکهليوال ۲۹۳ - ۴۸۵ - ۵۶۵ -
۵۷۷ - ۶۱۶ - ۶۹۶ - ۷۳۳
شاه عالم ۳۱۶
ملا شاه بدخشي .. ۴۲۱ - ۷۵۴
شاه محمد ولد شاه بیگ خان کابلي ۴۷۵
سيد شاه علي ۴۸۴ - ۵۹۵ - ۷۴۲
شاه محمد قطغان ۵۱۶ - ۵۲۶ -
۵۶۷ - ۶۱۴
شاه محمد بے قرغر ۵۵۱
شاه محمد گرز بردار ۵۶۵
شاه فولاد بیگ ۶۱۵
شتاب خان ولد ملک علي .. ۷۴۸
سيد شجاعت خان ۱۶۲ - ۲۰۱ -
۲۷۹ - ۳۰۷ - ۳۱۹ - ۷۲۰
شجاع ولد معصوم خان کابلي ۷۳۴
خواجه شریف .. .. ۹۷ - ۲۲۷
شرف الدین حسین ۱۱۰
شریف خواجه دهبیدي .. ۲۳۲
میر شریف پسر اسلام خان ۴۳۰
شرفجان بیگ ترکمان ۶۳۳ - ۷۴۶
شفیع درمان حاکم قرشي .. ۴۵۴
شفیع الله برلاس ۴۷۷ - ۴۷۹ -
۴۸۰ - ۵۰۶ - ۶۰۹ - ۶۴۱ - ۷۳۶
شکر الله عرب .. ۸ - ۲۲۸ - ۵۴۲
شکر نسا بیگم .. .. ۶۰۴ - ۶۱۳
شمس الدین ولد نظر بهادر خویشگي
۱۶۲ - ۲۳۲ - ۲۳۹ - ۲۴۱ - ۵۷۹ -
۶۷۴ - ۷۳۳
میر شمس تیولدار برودة ۲۳۲ - ۳۸۶ -
۵۱۱ - ۷۲۲

خواجه شمس الدین ۲۵۷ - ۳۱۷
شمس‌الدین ولد مختارخان ۴۲۴ -
۴۸۸ - ۵۴۷ - ۵۵۵ - ۷۴۰
شمشیر خان تهانه‌دار خان‌آباد
۶۱۶ - ۶۵۴ - ۶۵۵
شمشیرخان ترین .. ۶۸۷ - ۷۲۶
شمشیر ولد شیرخان تونور .. ۷۳۸
سید شهاب .. ... ۱۹۸ - ۷۵۲
سیدشهاب ولد سیدغیرت‌خان ۴۸۴ -
۵۵۰ - ۷۳۴
خواجه شیرو ۷۵
شیرعلي میر آخور ۱۹۶
شیرخان ترین ۲۱۰ - ۳۳۲ - ۷۲۸
سید شیر زمان پسر سید خانجهان
۳۴۰ - ۴۷۴ - ۶۳۸ - ۷۳۶
شیرخواجه بخاري .. ۳۵۲ - ۷۴۴
شیرمرد خواجه سید اتائي ۵۷۹
سید شیخن .. .. ۶۷۸ - ۷۳۳
شیرافکن ولد شیرزاد ۷۵۱
شام ۴۸۵
شاه‌آباد معروف‌بویرناک ۲۰۸ - ۲۱۱ -
۳۵۷ - ۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۳۴ - ۴۶۸
شاه پور .. .. .. ۲۳۱ - ۲۳۲
شاه رخیه .. .. ۴۴۲ - ۴۴۴
شادیان ۶۵۴
شاه‌جهان آباد .. .. ۷۱۰ - ۷۱۴
شبرغان ۴۵۲ - ۵۴۹ - ۵۵۰ - ۵۵۱ -
۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۵ -
۵۶۹ - ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۶۰۱ - ۶۱۷ -
۶۱۸ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۴۳ -
۶۵۸ - ۶۶۸ - ۷۰۸
شبرم ۶۴۳
پرگنهٔ شکرپور ۳۰۹
شکارپور ۴۰۳
شمس‌آباد ۲۰۵
شورابه ۵۲۶
شهر زور ۱۸
باغ شهر ۱۴۷
شهرسبز ۲۵۵

* مواضع *

شهرصفا ۴۴۹
باغ شهرآرا ۵۸۶ - ۵۸۷ - ۵۸۸ - ۵۹۰ - ۵۹۳
شهاب .. .. .. ۷۰۱ - ۷۰۶
شهرك ۷۰۶
شیخ‌پور ۳۳۰
شیخ‌آباد .. .. .. ۶۹۶ - ۶۹۷

* قلع *

قلعهٔ شال ۶۲
حصار شادمان ۴۵۷
قلعهٔ شبرغان ۶۲۲
قلعهٔ شملان ۶۲
قلعهٔ شهرصفا ۶۱
قلعهٔ‌شهرك ۶۲
قلعهٔ شیر ۶۲

* بحار *

آب شبرغان ۶۱۷

* حرف صاد - کسان *

صاحب داد داماد احداد ۳
حکیم صالح برادر حکیم فتح‌الله ۴
میر صابر ۱۰۵
شیخ صادق ۱۸۰
صالح اشهري .. .. ۱۸۲ - ۷۴۱
آقا صادق پسر میر فتاح .. ۱۹۰
صالح دستارخوانچي ۱۹۲ - ۲۲۳ - ۶۰۴
صادق بیگ خالزادهٔ امام قلي خان ۳۰۶ - ۴۸۹ - ۶۹۰
میرصالح ملازم محمدداراشکوه قراول بیگي ۳۴۴ - ۶۷۹ - ۷۵۲
میر صالح ولد میر عبدالله ۴۱۴ - ۵۰۲ - ۵۰۵ - ۵۱۰ - ۵۵۵ - ۷۵۲
حاجي صادق ۴۳۳
ملا صالح بدخشي عالم بلخ ۴۲۴
صالح بیگ .. .. .. ۶۴۹ - ۷۴۹
سید صادق قدیمي ۷۳۹
سید صدر خان .. .. ۱۷۵ - ۷۴۲
سید صدقه .... .. ۳۳۴ - ۳۳۷
صدیق بیگ نوکر خسرو .. ۵۱۷
صفدر خان ۱۵ - ۴۹ - ۱۱۷ - ۱۴۲ - ۱۲۶ - ۱۲۷ - ۱۳۰ - ۲۱۵ - ۲۲۲ -

۴۲۳ - ۴۲۴ - ۲۸۳ - ۲۹۲ - ۳۵۶ -
۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۸ - ۴۹۵ - ۷۲۰
شاه صفي فرمان روائے ايران پسر
شاه عباس ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۱۸ -
۱۹ - ۳۰ - ۳۶ - ۳۷ - ۴۱ - ۴۷ -
۴۹ - ۹۳ - ۱۲۵ - ۱۲۶ - ۲۱۱ -
۲۹۶ - ۲۹۷ - ۳۶۷ - ۴۹۲ - ۴۹۳ -
۵۷۶ - ۵۹۵ - ۶۵۹
صفي قلي سلطان .. .. ۴۶ - ۶۱
خواجه صفا ۹۵
صفي قلي برادر يادگار بيگ .. ۹۹
صفشكن خان ولد ميرزا حسن ۱۴۳ -
۲۱۸ - ۲۴۶ - ۴۱۶ - ۴۸۵ - ۵۸۴ -
۷۲۷
صفي ميرزا شيخ اوغلي ۱۸۸ - ۱۹۰
صفي قلي سپاه منصور حاكم اسفرائين
۳۵۲ - ۳۵۵ - ۳۶۱
ميرصفي .. ۴۳۰ - ۶۳۵ - ۶۳۶
صفي قلي تركمان .. ۴۸۶ - ۷۳۳
صفشكن خان ولد سنيد يوسف خان
رضوي ۷۲۵
صلابت خان ۱۱ - ۱۰۲ - ۱۰۴ - ۱۳۵ -
۱۶۱ - ۱۷۴ - ۱۷۶ - ۲۱۰ - ۲۲۵ -
۲۲۸ - ۳۰۵ - ۳۳۳ - ۳۴۱ - ۳۴۴ -
۳۷۳ - ۳۷۵ - ۳۸۰ - ۳۸۱ - ۳۸۲ -
۷۲۱
ميرصمصام الدوله انجو ۹۶ - ۱۵۶ -
۳۴۸ - ۷۴۳
صوفي بابا ۹۶
صورت سين ۳۵۹
صوفي سلطان پسر ترشون سلطان
۴۴۷ - ۴۴۸
صوفي بهادر ۷۳۸

* مواضع *

صاحب آباد اچهول ۲۰۸ - ۲۰۹ -
۴۲۸ - ۴۳۳ - ۴۶۸
صدبرگ ۶۷۰
باغ صفا ۱۴۷ - ۵۰۸ - ۶۰۳ - ۶۰۴ -
۶۴۱
صفاهان ۱۸۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ - ۵۷۶ -

۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۰ - ۶۶۱

باغ صفاپور ۱۹۵

صفاپور .. .. ۱۹۵ - ۴۲۱ - ۴۲۵

باغ صورت ۵۸۶

صیادان ۵۲۳

* قلع *

قلعهٔ صفار ۶۲

* حرف ضاد - کسان *

حکیم ضیاء الدین رحمت خان ۲۰۷ -

۲۲۳ - ۶۳۰

* مواضع *

ضحاک ۱۷۳ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ -

۴۶۰ - ۵۲۱ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۷

* قلع *

قلعهٔ ضحاک ۳۰۱

* حرف طاء - کسان *

طالب کلیم ۱۳۴ - ۴۲۰ - ۴۶۸ - ۷۵۷

میرطالب خویش حاجي عاشور ۳۳۴

طاهر بکاول ۴۳۶ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۵۵۳ - ۵۶۲

قاضي طاهر آصف خاني .. ۴۷۵

طاهر شیخ ۶۰۸ - ۶۱۰ - ۶۲۴ - ۶۲۷

خواجهٔ طاهر ۶۰۹

طالبا ے آملي ۶۲۹

طاهر خان .. .. ۶۷۲ - ۷۳۵

طغرل ارسلان برادرزادهٔ قلیج خان

۶۴۵ - ۶۴۶ - ۷۵۰

طهماسپ قلي خان ۱۶

شاه طهماسپ .. .. ۴۶ - ۷۰۳

طیب خواجهٔ پسر حسن خواجهٔ ۴۴ -

۶۴۱ - ۶۲۷ - ۶۳۲ - ۶۷۸ - ۷۲۲

* مواضع *

طاق بستان ۱۸۸

طالقان ۴۳۷ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۴ - ۶۴۴ -

۶۴۵ - ۶۴۹ - ۶۵۰ - ۷۰۲

طبس ۵۷۶

طول ۴۸۷ - ۵۰۳ - ۵۰۷ - ۵۰۹ - ۵۱۲ -

۵۱۳ - ۵۱۷ - ۵۲۵ - ۵۹۹ - ۶۶۸ -

۶۶۹ - ۶۷۰

* حرف ظاء - کسان *

ظریف فدائي خان ۱۴۱ - ۱۴۴ -

۱۸۱-۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۷ -
۱۸۸ - ۱۹۶ - ۱۹۷ - ۲۰۱ - ۲۲۹ -
۲۴۴ - ۲۴۶ - ۷۳۷
ظریف بیگ ۳۰۳
ظریف بیگ دیوان بیگی .. ۴۴۴
خواجه ظریف ۵۰۶
ظفرخان پسر خواجه ابوالحسن ۲۹ -
۹۳ - ۹۸ - ۱۲۵ - ۱۴۹ - ۱۸۱ -
۲۴۱ - ۲۴۷ - ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۳۰۹
۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۶۹ - ۵۰۴ - ۷۲۴
میر ظهیر الدین علي ۲۲۳ - ۲۵۷ -
۳۰۴
* مواضع *
باغ ظفرخان .. .. ۱۴۶ - ۶۴۰
* حرف عین - کسان *
عادل خان ۲۳ - ۹۵ - ۹۶ - ۱۶۶ -
۱۷۷ - ۲۱۶ - ۳۳۴ - ۳۳۶ -
۳۵۲ - ۳۷۴ - ۴۹۱
حاجي عاشور ۹۱ - ۱۳۴ - ۱۹۷ - ۳۶۲
خواجه عارف ۹۲
عاشور بیگ ۹۶
عارف بیگ ولد تاتار خان ۱۱۵ - ۷۴۴
عاقل خان عنایت الله ۱۹۱ - ۲۰۰ -
۲۴۴ - ۲۴۵ - ۳۰۵ - ۳۴۱ - ۳۷۳ -
۴۱۴ - ۴۲۲ - ۴۳۱ - ۴۸۰ - ۴۹۱ -
۴۹۲ - ۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۵ - ۶۲۸ -
۶۳۰ - ۶۷۹ - ۷۲۴
سید عالم بارهه ۱۹۹ - ۴۷۴ - ۷۲۷
میر عارف ابن سام مرزا برادر زادهٔ
شاه طهماسپ ۲۴۳
عارف خدمت گار ۳۶۹ - ۳۹۵ - ۴۰۹
سید عالم برادر هزبرخان ۴۸۴ - ۷۴۲
عاشور قلي حاجي ۵۵۱ - ۶۵۸ - ۶۶۷ -
ملا عاشور دیوان ۶۱۰
عابد خواجه ۶۶۷
عادل ولد قاسم خان میر بحر ۷۳۸
عبدالقادر ۳
ملا عبدالطیف دفتر دار عقیدت خان
۱۲ - ۹۲ - ۶۱۰ - ۷۴۱
عبدالرحمن روهله ۱۲ - ۱۶۵ - ۷۲۹

شاه‌عباس پدر شاه صفي ۱۶ - ۲۴ -
۲۶ - ۳۶۷ - ۵۲۸ - ۵۲۹
عبدالعزیزخان پسرکلان نذرمحمدخان
۲۶ - ۲۷ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵ -
۴۳۵ - ۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۴۰ -
۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۴۵ -
۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۴۹ - ۴۵۰ -
۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶ -
۴۵۷ - ۴۷۱ - ۵۳۲ - ۵۴۱ - ۵۸۱ -
۵۸۲ - ۶۳۸ - ۶۵۴ - ۶۵۵ - ۶۵۷ -
۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۶۸ - ۶۸۶ - ۶۹۴ -
۶۹۶ - ۶۹۷ - ۶۹۸ - ۷۰۰ - ۷۰۱ -
۷۰۳ - ۷۰۵ - ۷۰۶ - ۷۰۷ - ۷۰۹
عبدالله پسر سعید خان ۴۳ - ۴۸ -
۵۷ - ۱۷۴ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۳۶۲ -
۳۷۹ - ۷۳۳
سید عبدالواحد .. .. ۴۳ - ۴۸
عبدالرحمن ولد عبدالعزیز خان ۴۷
عبدالسلام برادر مکرم خان .. ۶۷
شیخ عبدالسلام حارس کوچ‌هاجو ۷۱ -
۷۲ - ۷۳ - ۷۶ - ۷۷ - ۸۰
شیخ عبدالوهاب ... .. ۷۵ - ۹۰
عبدالله خان بهادر فیروزجنگ ۹۲ -
۱۰۱ - ۱۰۲ - ۱۱۰ - ۱۳۶ - ۱۳۷ -
۱۶۹ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۲۲۳ -
۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۷ - ۲۴۸ - ۲۶۸ -
۳۰۳ - ۳۰۷ - ۳۳۲ - ۳۴۱ - ۳۴۶ -
۳۴۸ - ۳۵۲ - ۳۷۳ - ۳۷۵ - ۴۰۲ -
۵۷۲ - ۷۱۸
ملا عبدالغفور خاجب نذرمحمدخان
۱۰۰ - ۱۰۳ - ۱۱۶
خواجه عبدالغني ۱۰۱
میرعبدالکریم ۱۰۳ - ۳۳۰ - ۴۹۱ - ۷۳۲
عبدالکافي نواسهٔ یمین‌الدوله ۱۱۹ -
۴۲۲
عبدالله نجم‌ثاني ۱۲۹ - ۱۶۸ - ۳۵۸ -
۳۶۰
شیخ عبدالکریم ۱۳۰ - ۶۰۶ - ۷۳۹
عبدالرحمن ولد صادق خان ۱۳۴ -
۱۴۱ - ۱۴۶

عبدالله بیگ پسر منصور حاجي ۱۴۱ -
۱۵۳ - ۵۴۵ - ۵۵۶ - ۷۵۰
ملا عبدالحکیم سیالکوٹي ۱۴۱ - ۱۶۸ -
۲۲۹ - ۲۵۷ - ۳۰۹ - ۴۱۶ - ۵۰۱ -
۷۵۵
خواجه عبدالغفار ولد صالح خواجه
دهبیدي ۱۶۸ - ۲۰۲۷ - ۴۵۵ -
۵۴۴ - ۶۸۷
عبدالرحیم بیگ اوزبك ۱۶۹ - ۱۸۲
۲۴۶ - ۷۲۷
عبدل .. ۱۷۰ - ۱۷۱ - ۱۷۲ - ۱۷۳
میر عبد الله ولد میر عارف صفوي
۱۷۹ - ۲۲۴ - ۲۴۳ - ۴۷۵ - ۴۸۹ - ۶۲۸
سید عبدالقادر جیلي ۱۸۹
سید عبدالوهاب ۲۰۰ - ۳۷۹ - ۷۲۹
ملا عبد الحمید لاهوري مولف کتاب
۲۳۴ - ۴۸۰ - ۶۳۷
عبدالکافي برادر اصالت خان ۲۴۰ - ۴۷۱
عبدالرحمن دیوان بیگي ۲۵۳ - ۲۵۴ -
۲۵۵ - ۴۵۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ -
۴۴۱ - ۴۴۳ - ۴۴۵ - ۴۴۶ - ۴۵۰ -
۴۵۱ - ۴۵۴ - ۴۶۰ - ۵۴۳ - ۵۶۲
خواجه عبدالرحمن ولد عبدالعزیزخان
نقشبندي ۲۶۵ - ۵۷۷ - ۶۴۵ -
۶۴۶ - ۶۴۷ - ۶۸۳ - ۷۴۴
سید عبدالرزاق ۲۷۹
شاه عباس پسر شاه صفي فرمانرواي
ایران ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹ - ۳۰۰ -
۴۹۳ - ۵۹۵
شیخ عبد الصمد عمودي سفیر ۳۳۱ -
۳۳۳ - ۳۳۶ - ۳۴۲
عبدالله خان پسر عم احمد خان ۳۴۹
سید عبدالرسول بارهه ۳۸۴ - ۷۴۷
خواجه عبدالرحیم .. ۳۸۶ - ۴۷۸
عبدالرحمن پسر شیخ رکن الدین ۴۱۱
عبدالنبي پسر خاندوران ۴۲۸ - ۷۵۰
خواجه عبد الخالق دامان نذر محمد
خان ۴۵۰ - ۵۸۰ - ۶۹۸ -
۶۰۹ - ۶۱۰ - ۷۳۹
خواجه عبد العزیز ولد صفدر خان

۴۸۶ - ۵۶۵ - ۶۱۰

عبدالغني بيگ ۵۰۳

خواجه عبدالرزاق ۵۰۵

خواجه عبدالولي معروف بخواجه پارسا

۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۴۴ - ۶۸۷

خواجه عبدالوهاب رئيس بلخ ۵۳۵ -

۵۳۶ -۶۰۹ -۶۱۰ -۶۳۶ -۶۷۹ -

۷۳۷

عبدالرحمن پسر نذرمحمد خان ۵۴۱

۵۶۱ -۵۷۵ - ۵۸۰ -۵۸۲ -۶۰۱ -

۶۰۶ - ۶۰۹ - ۶۱۰

عبدالله سرا ۵۵۱ -۶۵۸- ۶۶۷ -۷۰۵

عبدالله بيگ پسرعبدالرحيم بيگ ۵۶۲

عبدالغفور بيگ يكه اولنگي .. ۵۶۵

ميرعبدالله كولابي ۵۶۷

عبدالكريم سلطان كاشغري .. ۵۸۱

عبدالرحيم خواجه جويباري ۵۸۲

ملا عبدالرؤف ۶۱۰

خواجه عبدالرحمن پسرشاه خواجه ۶۲۴

عبدالله خان والي توران .. ۷۰۳

عبدالرحمن ترنابي ۷۳۴

خواجه عبدالهادي ولدصفدر خان ۷۳۸

سيد عبدالماجد امروهه .. ۷۴۰

عبدالرزاق ولد امير خان .. ۷۴۱

عبدالوهاب خويش لشكر خان ۷۴۳

سيد عبدالله نبيرهٔ سيدمرتضى ۷۴۴

سيد عبدالله بارهه ۷۴۵

عبدالغفور ولد عرب خان .. ۷۴۵

سيد عبدالصمد مانكپوري .. ۷۴۷

عبدالمومن ۷۴۹

شيخ عثمان ۱۳۱

عثمان خان عموي بهادرخان روهله ۷۳۳

عجب سنگهه ولد سترسال كچهواهه

۴۸۵ - ۵۵۰ - ۵۵۴ - ۶۵۷ - ۷۴۱

ميرعرب ۱۷۶

عرب خان .. .. ۴۱۷ - ۷۲۶

عزت خان (عزيزالله خان شده بود) ۴ -

۱۳ - ۴۴ - ۴۸ - ۵۳ - ۵۴ - ۱۳۱ -

۱۵۶ - ۱۷۰ - ۱۷۲ -۱۷۳ - ۲۱۹ -

۲۲۳ - ۲۹۲ - ۳۷۹ - ۷۲۲

میرعزیز ملازم داراشکوه ۵۷۲ - ۵۷۶
عسکري خویش سیف‌خان .. ۱۰۳
عسکري ولد آصف‌خان جعفربیگ ۷۵۲
عسکري بخشی احدیان .. ۷۵۲
عطاءالله ۹۵
عطاءالله خوافي .. ۶۳۳ - ۷۵۱
عطاءالله بخشي ۶۷۲
علائي زن احداد ۳
علیمردان خان امیرالامرا ۱۸ - ۲۳ -
۲۷ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۱ - ۳۲ -
۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۸ - ۳۹ -
۴۲ - ۴۳ - ۴۴ - ۴۵ - ۵۰ - ۵۱ -
۵۲ - ۹۲ - ۹۴ - ۹۵ - ۱۰۰ - ۱۱۴ -
۱۱۷ - ۱۲۳ - ۱۲۵ - ۱۲۷ - ۱۲۸ -
۱۲۹ - ۱۳۰ - ۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۴۱ -
۱۵۹ - ۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۴ - ۱۶۵ -
۱۶۶ - ۱۶۷ - ۱۶۸ - ۱۷۴ - ۱۷۶ -
۱۷۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۶ - ۱۹۹ -
۲۰۰ - ۲۰۳ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۲ -
۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۱۶ - ۲۲۲ - ۲۲۶ -
۲۳۳ - ۲۸۰ - ۲۸۳ - ۲۸۴ - ۲۹۵ -
۳۱۵ - ۳۲۰ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۷۵۰ -
۴۰۱ - ۴۰۴ - ۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۱۱ -
۴۱۵ - ۴۱۶ - ۴۲۴ - ۴۵۷ - ۴۵۸ -
۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ -
۴۶۴ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۷۹ - ۴۸۱ -
۴۸۳ - ۴۸۴ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۹۸ -
۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۸ - ۵۰۹ - ۵۱۱ -
۵۱۲ - ۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۷ -
۵۱۸ - ۵۲۰ - ۵۲۵ - ۵۲۷ - ۵۳۰ -
۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ -
۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۳ - ۵۴۵ -
۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۵۰ - ۵۵۸ - ۵۶۳ -
۵۶۷ - ۶۰۳ - ۶۳۳ - ۶۷۰ - ۶۷۳ -
۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ -
۶۸۹ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۵ - ۶۹۶ -
۶۹۷ - ۶۹۸ - ۶۹۹ - ۷۰۰ - ۷۰۱ -
۷۱۵ - ۷۱۸
علي‌بیگ ۲۹ - ۴۴ ۹۷ - ۱۰۰ -
۱۲۴ - ۱۳۰ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۴۰۱ - ۴۶۶

علاول ترین ۴۴ - ۴۸ - ۵۴ - ۱۳۱ -
۴۸۴ - ۵۵۰ - ۵۵۴ - ۶۴۳ - ۷۳۱
میر علي اکبر کروري ۱۱۶ - ۳۸۴
علي پاشا حاکم بصرة ۱۲۳ - ۲۴۶ - ۶۰۶
علي اکبر سود اگر ۲۴۶ - ۶۰۶ - ۶۰۷ -
۷۴۷
ملا علاء الملک ۳۱۰ - ۳۱۵ - ۳۴۲ -
۴۲۲ - ۴۳۱ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۵۴۷ -
۶۲۷ - ۶۲۸ - ۶۳۹ - ۷۲۸ - ۷۵۵
علي پاشا حاکم لحسا ۳۹۰
آقا علي مستوفي ۶۳۳
سید علي پسر سید جلال ۶۳۸ - ۶۸۲ -
۷۳۷
سید علي خویش سید خانجهان ۶۳۹ -
۷۴۸
علي قلي خان حاکم مرو .. ۶۶۳
علي قلي برادر ترکمان خان ۷۳۸
میر علي ولد میر موسي .. ۷۴۷
علي بیگ زیك ۷۵۰
قاضي عمر میرشکار ۱۰۰ - ۱۰۳ - ۱۱۲ - ۱۳۴
عمر چلپي .. .. .. ۱۹۶ - ۲۱۸
عمر بیگ برادر محمد پاشا .. ۲۱۸
عمر آقاي رومي ۳۸۶
عمر بیگ گرزبردار .. .. ۵۴۷ - ۶۴۸
سید عمر دکني ۷۲۸
عمر ترین ۷۵۱
عنایت الله پسر امانت خان ۱۳۳ - ۱۳۴
عنایت الله عاقل خان برادرزادهٔ افضل
خان ۱۴۲
عنایت الله پسر کلان مرزا عیسي ترخان
۲۹۲ - ۲۹۰ - ۳۸۶ - ۷۲۶
عنایت خان ۱۹۷ - ۲۰۱ - ۲۲۳ - ۷۳۹
حکیم عنایت الله ۳۶۹
عنایت الله پسر ظفر خان ۴۱۹ - ۴۸۹
خواجه عنایت الله ۴۸۶ - ۶۳۳ - ۷۳۸
عنایت برادر بهادر خان روهله ۵۵۴ -
۶۱۵ - ۷۵۰
عنبر حبشي ۶۰۷
عنایت الله نبیرهٔ خواجه ابوالحسن ۷۴۴
عوض خان قاقشال ۵ - ۳۲ - ۳۳ -

- ۳۴ - ۳۹ - ۴۴ - ۴۵ - ۴۸ -
۵۱ - ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۹ -
۱۴۵ - ۱۵۳ - ۱۷۳ - ۲۰۰ - ۷۲۵
عوض بیگ ملازم عادل خان ۱۶۷ - ۱۷۷
عوض بیگ برادر اللهدوست .. ۵۴۸
میرزا عیسی ترخان ۱۲ - ۱۶۲ - ۱۹۳ -
۲۹۰ - ۳۰۲ - ۳۵۲ - ۳۷۷ - ۷۱۹
عین علي ۵۷۷

* مواضع *

عراق ۴۰ - ۴۹ - ۵۰ - ۱۵۲ - ۲۵۵ -
۳۱۲ - ۳۱۶ - ۳۶۵ - ۶۶۲
عرب .. .. ۱۸۴ - ۲۱۰ - ۲۴۶
علي مسجد .. .. ۱۴۶ - ۶۴۰
علي آباد ۶۸۷ - ۶۸۸ - ۶۹۴ - ۶۹۵

* حرف غین - کسان *

غازي بیگ ۱۹۲ - ۱۹۳ - ۱۹۷ - ۴۴۸ -
۵۰۹ - ۷۵۱
غضنفر ولد اللهوردي خان ۲۳۶ -
۳۱۸ - ۳۳۱ - ۳۴۲ - ۴۸۶ - ۵۲۳ -
۵۲۴ - ۵۷۸ - ۶۳۳ - ۶۸۸ - ۷۴۰

سید غلام محمد ولد سید محي الدین
۳۸۴
غیرت خان برادرزادهٔ عبد الله خان ۹۶ -
۱۱۱ - ۱۱۵ - ۱۵۸ - ۱۶۸ - ۱۷۹ -
۱۹۸ - ۲۲۵ - ۷۲۳

* مواضع *

غرجستان .. ۶۲۲ - ۶۲۳ - ۶۶۶
غزنین ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۹ - ۱۵۰ -
۱۵۸ - ۱۷۳ - ۲۰۰ - ۲۹۶ - ۲۹۷ -
۴۱۱ - ۶۸۰
غلغل ۶۷۰
غوربند ۱۵۳ - ۱۷۳ - ۳۰۱ - ۴۵۸ -
۴۵۹ - ۵۲۱ - ۶۴۲ - ۶۶۹ - ۶۸۳
غوري ۴۵۱ - ۵۱۲ - ۵۲۱ - ۵۲۳ - ۵۲۴ -
۵۲۵ - ۵۳۳ - ۵۴۰ - ۵۵۵ - ۵۶۵ -
۵۸۵ - ۶۰۰ - ۶۰۳ - ۶۱۵ - ۶۵۰ -
۶۵۱ - ۶۵۲ - ۶۶۹
غوطي .. .. .. ۵۴۹ - ۵۵۱

* قلع *

دژ غوري ۶۲ - ۴۸۷ - ۵۲۰ - ۵۲۴

* بخارا *

آب غوري مشهور بسرخ آب .. ۵۲۳

* حرف فاء - کسان *

ملا فاضل کابلي .. .. ۱۴۱ - ۱۶۸

خواجه فاضل ۲۸۲

میر فاضلی مخدوم زاده ۷۴۱

حکیم فتح الله ۱۸۰-۴۲۲ - ۷۳۹-۷۵۷

میر فتاح صفاهاني ۱۸۸ - ۱۹۰ -
۴۳۲ - ۴۸۱ - ۷۴۹

فتح ضیاء .. .. .. ۲۱۶ - ۷۳۹

سید فتح محمد پسر سید بلي ۲۲۲

فتح خان ولد عنبرحبشي .. ۴۱۰

خواجه فتح الله نقشبندي .. ۴۷۱

شیخ فتح الله خویش مبارزخان ۵۶۵

فتح الله بولاس ۷۵۰

فتح الله ولد سعید خان بهادر ۷۵۱

فتح الله ولد نصرالله ۷۵۲

میر فخرالدین .. .. ۱۴۳ - ۲۲۲

فرنگیان .. .. ۱۷ - ۱۱۸ - ۱۱۹

شیخ فرید ولد قطب الدین خان ۲۱ -
۱۵۴ - ۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۹۳ - ۲۹۴ -
۴۰۷ - ۴۱۸ - ۴۸۴ - ۶۵۷ - ۶۸۶ -
۷۲۴

حاجي فریدون ۱۶۴

فرهاد بیگ بلوچ .... ۲۰۸ - ۷۴۹

فریدون ملازم علي مردان خان ۲۵۷ -
۴۰۱ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۶۷۳ - ۶۷۴

فرخ بیگ خراساني ۲۷۹ - ۵۶۵ - ۶۱۲

فراست خان ۳۹۹ - ۴۱۶ - ۶۷۹ - ۷۳۶

فرهاد ملازم علي مردان خان ۴۰۱ -
۶۷۳ - ۶۷۴

فرهاد بیگ پسر نظر بروتي ۴۴۵ - ۴۴۶ -
۴۵۰

فرهاد غلام نذر محمد خان .. ۴۵۷

میر فرخ ۶۵۱

فرهان حبشي ۷۲۸

فصیح خان ۳۰۴

فضیل بیگ ملازم اسلام خان .. ۷۳

فضل الله پسر امانت خان .. ۱۳۳

فضیل برادرزادهٔ مقرب خان .. ۲۳۴

میر فضل الله کرماني ۶۳۷
فولادبیگ نوکر قلیچ خان ۵۷ - ۴۸۹
فولادخواجه پسرسنگي خواجه ۶۰۹ -
۶۲۴
فولاد سراے ۶۵۵
میرفیض الله مخاطب برحمت خان ۲۱
فیروز خان ۱۰۲ - ۱۴۴ - ۱۵۱ - ۱۸۳ -
۳۹۸ - ۷۲۴
سیدفیروزخویش سیدخانجهان ۲۷۸ -
۴۶۸ - ۴۷۴ - ۵۶۴ - ۵۷۸ - ۶۲۵
۶۷۹ - ۷۲۷
فیض الله پسر زاهدخان ۳۷۳ - ۴۳۴ -
۶۳۹ - ۷۳۲
خواجه فیض الله برادرخواجه ابوالحسن
۴۸۹
فیلدار خان .. .. ۵۵۵ - ۶۳۹

* مواضع *

قارباب ۶۲۲
قنوج پور ۱۰ - ۳۴۴ - ۳۵۳ - ۳۵۶ - ۴۰۷ -
۴۳۱ - ۵۹۴
فتح آباد ۵۶۵ - ۶۱۶ - ۶۱۷ - ۶۸۸ - ۶۹۶
فراه ۴۰ - ۶۱ - ۶۲ - ۳۰۰ - ۵۷۶
فرید آباد .. .. .. ۴۱۱ - ۴۲۰
باغ فرح بخش ۱۹۲ - ۱۹۹ - ۲۵۷ -
۲۸۰ - ۳۱۲ - ۳۱۴ - ۳۱۵ - ۳۱۷ -
۴۱۴ - ۴۲۳ - ۴۳۴ - ۶۳۷
فرزة ۵۸۲
فرخار ۶۵۰
فرخ آباد ۶۶۲
باغ فیض بخش ۱۹۲ - ۱۹۹ - ۲۵۷ -
۲۸۰ - ۳۱۲ - ۳۱۴ - ۳۱۷ - ۴۱۴ -
۴۲۳ - ۴۳۴ - ۶۲۸ - ۶۳۷
فیض آباد .. .. .. ۶۹۶ - ۶۹۷

* قلع *

قلعهٔ فتح آباد ۶۲
قلعهٔ فتح ۱۷۳
قلعهٔ فولاد .. .. .. ۶۱ - ۶۲

* حرف قاف - کسان *

قادرداد ولد محمد زمان .. ۳
شیخ قاسم محتشم خان ۶۸

قاسم‌خان .. . .. ۷۱ - ۱۷۹
میر قاسم سمناني .. ۷۵ - ۷۵۰
قاسم پسر خسرو ۴۵۲ - ۵۵۳ - ۵۷۵ -
۶۵۸ -۶۶۴
قاسم بیگ .. ۴۶۲ - ۴۷۲ - ۵۶۵
قاسم بلهے قطغان ۵۱۶ -۵۶۷- ۶۱۴
خواجه قاسم نقشبندي ۶۱۲ - ۶۳۷
قاسم‌بیگ صفدرخاني ۶۴۶
قایم‌بیگ داروغهٔ نقارخانه .. ۶۸۳
خواجه قاسم حصاري ۷۴۶
قاسم‌علي ۷۴۷
قباد ولد شجاع کابلي ۲۲۳ -۵۱۸-۷۴۹
قباد میر آخور ۴۵۲ - ۵۲۴ - ۵۲۵ -
۵۵۴ - ۵۵۵ - ۶۰۰ - ۶۳۲ - ۶۳۶
قباد ملازم اورنگ‌زیب ۷۰۰
قبادبیگ اوزبك ۷۳۳
قتلق سید ۴۳۷
قتلق محمد پسر نذر محمدخان ۴۳۸ -
۵۳۹ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۸۲ -
۶۰۱ - ۶۵۸ - ۶۶۲ - ۶۶۳ - ۶۶۵ -
۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۷۶ - ۶۸۶ - ۶۸۹ -
۶۹۴
قتلق اویتاق ترکمن ۶۵۸
قرچق بے ۴۴۳
میر قریش ۵۶۷
قرچه سرای .. .. ۵۶۷ - ۶۴۶
قریق ۶۵۵
قربانعلي میرآخورباشي ترکمن ۶۵۸
قرامان ولد ذوالفقار خان .. ۷۴۷
قزاق‌خان ۱۵۰ -۱۸۷- ۲۲۰ -۲۳۴ -
۳۰۹ - ۷۲۶
قزلباش‌خان ۱۷۶ -۲۹۰- ۴۱۷ -۷۲۲
قطب‌الملك ۹۹- ۲۱۶ - ۳۵۵ - ۴۲۳
قطب‌الدین ولد نظربهادرخویشگي ۷۳۹
سید قطب ولد شجاعت خان ۷۴۶
قلیچ خان ۳۳ - ۳۵ - ۳۶ - ۴۰ -
۴۲ - ۵۰ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۷ - ۵۸ -
۶۰ - ۶۱ - ۶۳ - ۹۶ - ۱۲۱ -
۱۲۲ - ۱۵۵ - ۱۵۶ - ۱۷۱ - ۱۷۲ -
۱۷۳ - ۲۲۴ - ۲۳۴ - ۲۴۴ - ۲۴۵ -

- ۲۶۴ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۸۱ -
- ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۵ - ۳۱۸ - ۳۵۶ -
- ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۲۴ - ۴۵۷ -
- ۴۶۳ - ۴۸۵ - ۴۸۶ - ۵۰۳ - ۵۱۲ -
- ۵۲۰ - ۵۲۳ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۵۴ -
- ۵۶۰ - ۵۶۴ - ۵۶۸ - ۶۴۵ - ۶۴۶ -
۶۴۷ - ۶۵۰ - ۶۸۵ - ۷۰۲ - ۷۱۹
قل بیگ ۹۲
قل‌محمد جیبه‌چي قطغان ۵۱۶ -
۵۶۷ - ۶۱۴
قلعه‌دار خان ... .. ۲۰۸ - ۷۳۴
قندزي بیگ پسر عبدالرحیم بیگ ۵۶۲ -
۶۱۲
قورچي بیگ پسر اورازبے .. ۶۶۷

* مواضع *

قاقلیق ۲۵۵
قبادیان .. .. .. ۶۱۴ - ۶۴۵
قدس خلیل ۱۸۵
قرشي ۴۳۵ - ۴۳۸ - ۴۴۷ - ۴۴۸ -
- ۴۴۹ - ۴۵۶ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۶۵۷ -
۶۸۶
قراباغ ۵۰۹ - ۵۸۴ - ۶۵۰ - ۶۶۹
قرشك ۵۶۵
قروقچي ۶۱۶
قزوین ۳۰۰
قزغرغان ۵۳۳
قلات ۳۴ - ۳۹ - ۲۰۰ - ۳۵۶ - ۳۷۹
قندهار ۱۸ - ۲۶ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ -
- ۳۰ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ -
- ۳۵ - ۳۶ - ۳۷ - ۳۸ - ۳۹ -
- ۴۱ - ۴۲ - ۴۴ - ۴۶ - ۴۷ -
- ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ -
- ۵۴ - ۵۶ - ۵۷ - ۶۱ - ۶۲ -
- ۹۳ - ۹۶ - ۱۲۲ - ۱۲۴ - ۱۲۵ --
- ۱۲۹ - ۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۵۱ - ۱۵۲ -
- ۱۵۵ - ۱۵۶ - ۱۵۸ - ۱۷۰ - ۱۷۱ -
- ۱۷۳ - ۱۸۲ - ۲۱۱ - ۲۱۳ - ۲۲۴ -
- ۲۳۴ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۶ - ۲۹۷ -
- ۳۰۰ - ۳۰۱ - ۳۱۰ - ۳۱۷ - ۳۵۶ -
- ۳۶۲ - ۴۰۱ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۸ -

۵۱۰ - ۵۵۵ - ۵۷۷ - ۶۸۴ - ۷۱۱ -
۷۱۲
قندز حاکم نشین بدخشان ۴۳۷ -
۴۸۷ - ۵۰۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۷ -
۵۲۰ - ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۸ -
۵۳۳ - ۵۶۳ - ۵۶۶ - ۵۸۵ - ۶۴۵
۶۵۰ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۷۰۲
قوش رباط ... . ۵۳۴ - ۵۳۵
قورماچ ۶۶۳
قوشنج ۲۱۰
* قلع *
قلعهٔ قلات .. .. ۶۱ - ۶۲
قلعهٔ قندهار ۲۳ - ۲۴ - ۲۸ - ۳۱ -
۴۰ - ۵۰ - ۶۱ - ۲۲۴ - ۷۱۴
قلعهٔ قندز .. .. ۵۱۶ - ۶۰۰
قلعهٔ قوشنج ۶۱
* بحار *
دریای قندز .. .. ۵۲۷ - ۵۳۳
* حرف کاف - کسان *
کامران .. .. ۳۲ ۳۶ - ۱۵۱
رائے کاسیداس بخشیٔ کابل ۴۳ -
۴۸ - ۵۴ - ۱۵۶ - ۲۲۶ - ۲۴۰ -
۲۸۵ - ۴۰۸ - ۶۰۹ - ۷۳۶
مرزا کامران ۴۶
کاظم میر عمارت ۲۰۸
کاظم ملازم محمد اورنگ‌زیب ۲۳۶ -
کامل‌بیگ گرزبردار ۶۴۷ - ۶۴۸
کارطلب خان دکنی ۷۲۴
کاظم خویش وزیرالملک ۷۴۴
کور کریمداد پسرجلاله عم‌احداد ۱۲ -
۱۳ - ۱۴
کرپارام ۳۷ - ۲۳۹ - ۴۸۴ - ۷۳۹
کرام خواجه نقشبندی ۲۵۶
راوکرن ولد راوسور .. ۳۸۲ - ۷۲۷
کرم‌الله ولدعلیمردان‌خان ۳۹۹ - ۷۳۲
کرشاسب ۴۸۶
کریمداد قاقشال ۷۴۲
کشناجی وکیل ۱۰۷
راجه‌کشن سنگهه بهدوریه ۳۴۸ - ۷۳۵
کشن سنگهه نبیرهٔ راجه مانسنگهه

۴۷۳ - ۴۸۵ - ۷۴۸

کشن سنگهه تونور .. .. ۴۸۴ - ۷۴۷

کفایت خان ۴۲۹ - ۱۵۶ - ۲۰۸ - ۷۴۴

کفش قلماق ۴۴۲ - ۴۵۱ - ۴۶۵ - ۴۶۶ -

۶۲۱ ، ۶۲۲ - ۶۶۳ - ۶۶۴ - ۶۶۶

کلیان جهالا ملازم راناجگت سنگهه ۸ -

۱۲ - ۳۸۸

خواجه کلان بیگ ملازم مرزا کامران ۴۶

میر کلان قوش بیگی امام قلی خان

۲۱۳ - ۲۱۵ - ۲۲۱ - ۲۲۳ - ۲۲۸

میر کلان خاندوراني ۴۲۱ - ۴۳۱ - ۷۴۷

میر کلان کولابي ۵۶۷

شیخ کمال .. .. ۶۵ - ۶۶ - ۶۷

خواجه کمال ارباب اندخود ۵۵۳ - ۵۶۸

حاجي کمال صفاهاني ۶۰۶

کنهي ولد بلیهدر سکهاوت .. ۷۵۰

کوچک احمد پاشا ناظم موصل ۱۹

کوکب ولد قمرخان ۱۱۵

کوچک بیگ .. .. ۱۹۶ - ۲۳۵

راجه کورسین کشتواري ۲۰۸ - ۴۳۴ -

۴۶۸ - ۷۳۶

کورمکي ۴۶۲

کوچ نظر بروتي ۵۸۲

مرزا کوهاتي ۶۲۳

شاه کوچک سرائے ۶۲۳

کوپک چورة اقاسي ۶۶۸

کهیلوجي ۱۶۶

راجه کیرت .. .. .. ۶ - ۷

کیرت سنگهه پسر جیسنگهه .. ۳۴۶

کیسري سنگهه مهابتخاني ۵۹۵ - ۷۵۴

* مواضع *

صوبهٔ کابل ۳ - ۲۳ - ۲۷ - ۲۸ - ۲۹ -

۳۰ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ - ۳۶ - ۳۸ -

۴۳ - ۴۹ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ -

۹۷ - ۱۲۲ - ۱۲۶ - ۱۳۰ - ۱۳۱ -

۱۳۵ - ۱۳۸ - ۱۴۰ - ۲۴۲ - ۱۴۴ -

۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۴۹ - ۱۵۰ - ۱۵۲ -

۱۵۳ - ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۶۵ - ۱۷۱ -

۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۹۲ - ۱۹۷ - ۲۰۶ -

۲۱۳ - ۲۱۷ - ۲۲۲ - ۲۲۳ - ۲۲۶ -

۲۲۹ - ۲۴۰ - ۲۵۱ - ۲۶۱ - ۲۸۰ -
۳۲۲ - ۳۱۷ - ۲۹۵ - ۲۹۳ - ۲۸۴ -
۴۰۲ - ۴۰۱ - ۳۵۶ - ۳۴۸ - ۳۳۹ -
۴۱۶ - ۴۱۵ - ۴۱۱ - ۴۱۰ - ۴۰۴ -
۴۵۸ - ۴۵۷ - ۴۵۶ ۴۳۵ - ۴۲۴ -
۴۶۶ - ۴۶۴ - ۴۶۲ - ۴۶۰ - ۴۵۹ -
۵۰۰ - ۴۹۲ - ۴۸۶ - ۴۸۲ - ۴۷۰ -
۵۰۹ - ۵۰۸ - ۵۰۴ - ۵۰۳ - ۵۰۲ -
۵۲۱ - ۵۱۹ - ۵۱۶ - ۵۱۵ - ۵۱۳ -
۵۳۴ - ۵۳۲ - ۵۲۹ - ۵۲۸ - ۵۲۷ -
۵۸۳ - ۵۸۲ - ۵۷۱ - ۵۶۳ - ۵۴۵ -
۵۹۰ - ۵۸۹ - ۵۸۶ - ۵۸۵ - ۵۸۴ -
۵۹۵ - ۵۹۴ - ۵۹۳ - ۵۹۲ - ۵۹۱ -
۶۱۱ - ۶۰۵ - ۶۰۳ - ۵۹۹ - ۵۹۶ -
۶۴۰ - ۶۳۹ - ۶۳۸ - ۶۳۷ - ۶۳۴ -
۶۷۱ - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸ - ۶۴۲ -
۷۱۱ - ۷۰۳ - ۶۸۵ - ۶۸۰ - ۶۷۸ -
۷۱۴

خرد کابل ۱۴۷
کاتهي ۲۳۱

کانو ۲۵۶ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۳۱۷ - ۳۱۸
کانگڑه ۲۸۷
کاشان .. .. ۲۹۷ - ۳۰۰ - ۶۵۹
کاشغر ۳۴۹
کالنجر ۳۷۹
کاویل ۳۸۷
کالنه ۳۸۷
کاشیال ۴۸۱
قصبهٔ کتانه ۱۱۴
کچلي .. .. ۸۸ - ۸۹
کچهه ۲۸۶
کردستان ۱۹
کراوین ۲۱
کرمان ۲۷
پرگنهٔ کري‌باري .. .. ۶۵ - ۷۸
کرپو .. .. ۱۵۹ - ۱۶۰
کرجهاک ۲۰۵
کرمنه ۳۳۰
کوکان .. .. ۵۶۵ - ۶۴۲ - ۶۴۳
کرزوان .. .. ۶۲۲ - ۶۲۳ ۶۶۷

کشك نخود .. .. .. ۴۰ - ۵۴
کشمیر ۶۹ - ۹۸ - ۱۲۴ - ۱۲۵ - ۱۲۶ -
۱۳۰ - ۱۴۱ - ۱۴۹ - ۱۵۹ - ۱۶۰ -
۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۶ - ۱۶۹ - ۱۷۹ -
۱۸۰ - ۱۸۲ - ۱۸۸ - ۱۹۰ - ۱۹۱ -
۱۹۲ - ۱۹۷ - ۲۰۱ - ۲۰۴ - ۲۰۵ -
۲۰۷ - ۲۰۸ - ۲۰۹ - ۲۱۳ - ۲۲۳ -
۲۲۵ - ۲۳۸ - ۲۵۱ - ۲۸۲ - ۲۸۳ -
۲۸۹ - ۳۳۹ - ۳۶۵ - ۳۶۲ - ۳۶۹ -
۴۰۷ - ۴۰۸ - ۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ -
۴۱۷ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۲۵ - ۴۲۹ -
۴۳۰ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴ - ۴۶۷ -
۴۶۹ - ۴۷۰ - ۴۸۱ - ۴۹۱ - ۵۰۰ -
۵۹۳ - ۶۰۵ - ۷۱۱ - ۷۱۴ - ۷۵۴ -
کشن گڈھه ۳۷۳
کشن‌دهٔ خرد ۶۷۲
ککتهلا ۳۳۰
کلیف ۴۵۲ - ۶۱۳ - ۶۱۶ - ۶۴۳ - ۶۵۴ -
۶۵۶ - ۶۵۷ - ۶۸۶
کلنه ۵۶۵
کلته .. .. .. ۶۴۲ - ۶۴۳
کمانون ۳۳۴
کنور .. .. .. ۳۷۰ - ۳۷۱
بندر کنبایت ... .. ۶۰۶ - ۶۰۷
کوشك ۳۲
کوچ‌هاجو ۶۴ - ۶۵ - ۶۷ - ۶۸ - ۶۹ - ۷۰ -
۷۱ - ۷۲ - ۷۳ - ۷۴ - ۷۵ - ۷۶ - ۷۷ -
۷۹ - ۸۰ - ۸۷ - ۸۸ - ۹۴
کوچ‌بهار .. .. .. ۶۴ - ۶۹ - ۷۵
کوه‌متي ۷۹
کوهات ۱۵۸
کولي ۲۳۱
کولاب .. .. .. ۵۶۵ - ۵۶۷
کهیله .. .. .. ۶۶ - ۶۷ ۷۵
کهونته‌گهات .. .. ۷۹ - ۸۱ - ۸۲
کهیرله ۲۰۶
کهمرد ۴۰۱ - ۴۳۷ - ۴۳۹ - ۴۵۱ -
۴۵۶ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰ - ۴۶۱ -
۴۸۶ - ۵۱۲ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۶۷۱
کیرانه ۶۱۳

کپلکي ۶۵۲

* قلع *

قلعهٔ کالنجر ۶ - ۱۲۹ - ۱۶۸ - ۴۱۲

حصن کابل ۱۵۶ - ۶۲۷ - ۶۴۱ - ۶۷۱

قلعهٔ کانگڑه ۱۷۵ - ۲۸۶ - ۲۸۸ - ۳۳۵

حصار کریباري ۷۸

قلعهٔ کزیو ۶۲

قلعهٔ کشك نخود .. .. .. ۵۵ - ۶۱

قلعهٔ کفش قلماق ۴۴۲

قلعهٔ کلته ۶۴۲

قلعهٔ کلیف ۶۴۳

قلعهٔ کنور .. ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۴۲۵

حصار کوچ هاجو ۷۶

قلعهٔ کوټله ۲۸۷

قلعهٔ کهمرد ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۷ - ۴۵۸ -
۴۵۹ - ۴۶۲ - ۵۲۰ - ۶۰۰ - ۶۷۱

* گجار *

آب گچلي ۸۹

آب گرنال ۱۱۲

* حرف گاف - گیان *

راجه گجسنگهه ۸ - ۱۱ - ۹۷ - ۱۰۵ -
۱۲۲ - ۱۶۳ - ۳۸۸ - ۵۵۰ - ۷۱۹

گجسنگهه ولد بهاریداس .. ۴۳

گرشاسب برادر لهراسپ خان ۱۷۷ -
۵۴۱ - ۵۸۵ ۷۴۳

گرشاسپ مرزابندي پسر خسرو ۲۱۹

گردهر داس کور ۳۰۱ - ۳۱۸ - ۴۸۰ -
۴۸۴ - ۶۱۰ - ۷۳۳

گلرخ بانو بیگم صبیهٔ محمد شاه شجاع
۱۶۶

گنج علي خان زیك ۲۷

گوپال سنگهه ۴۳ - ۴۸ - ۳۸۵ - ۴۸۴ -
۶۱۵ - ۶۴۳ - ۷۳۲

گوپي ناتهه ۷۸

گوکلداس سیسودیه ۹۶ - ۱۴۶ - ۲۳۹ -
۲۴۱ - ۲۷۳ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۴۷۳ -
۴۸۴ - ۵۹۵ - ۶۴۲ - ۶۴۳

گوردهن راٹهور ۱۶۳ - ۳۸۸ - ۷۴۰

گوبند داس راٹهور ۳۷۱ - ۴۳۱ - ۷۴۸

گوبند داس خاندوراني ۴۸۵ - ۵۵۰ - ۵۵۴

* مواضع *

گجرات ۱۱ - ۱۰۵ - ۱۱۶ - ۱۲۶ - ۱۲۸ -
۱۳۸ - ۱۴۹ - ۱۵۵ - ۲۱۷ - ۲۳۱ -
۲۹۰ - ۳۳۴ - ۳۷۴ - ۳۷۸ - ۴۱۱ -
۵۱۰ - ۵۸۳ - ۶۲۵ - ۶۳۹ - ۶۸۲

گدهه ۱۶۱

گردیز ۱۵۷

گرشك ۶۱

گلکام ۲۱۱

گلکنده .. .. .. ۳۵۵ - ۳۷۶

گلبهار ۴۶۱ - ۴۶۲ - ۵۱۲ - ۵۱۴ - ۵۱۹

گنگ‌تهل .. .. .. ۲۶۸ - ۲۷۰

گنبذك ۵۲۱

گوالیار ۲۳۴ - ۳۰۹ - ۴۰۷ - ۴۷۴

گورکهپور ۴۸۹

گهوزاگهات .. .. .. ۶۸ - ۷۲

گهات سامي ۱۱۰

گهات خواجه خضر .. ۱۱۱ - ۴۰۹

گوا ۲۴۹

* قلع *

قلعهٔ گرشك ۵۰ - ۵۳ - ۵۵ - ۶۰ -
۶۲ - ۶۳ - ۳۷۹

قلعهٔ گوالیار .. ۶ - ۱۹۴ - ۴۰۵

* بحار *

دریاے گنگ ۴۰

* حرف لام - کسان *

لچهمي نراین .. .. ۶۴ - ۶۵ - ۶۷

لشکري .. .. .. ۸۰ - ۱۰۰

لشکرشکن ولد شاه‌نواز خان بن عبد
الرحیم خان‌خانان ۹۴

لشکرخان ۱۱۰

لطیف بیگ اندجاني ۱۷۲ - ۱۷۳

لطفاے خواننده ۱۸۰

لطف‌الله ولد لشکرخان ۱۹۱ - ۲۹۰ -
۷۳۲

لطف‌الله ولد سعیدخان بهادر ۲۱۹ -
۲۶۵ - ۲۷۹ - ۳۵۶ - ۴۷۵ - ۵۱۰ -
۶۲۷ - ۶۴۱ - ۶۹۰ - ۶۹۴ - ۷۳۰

سید لطف‌علي ۲۳۹ - ۲۶۷ - ۲۶۸ -
۳۳۵ - ۷۳۹

لطیف خان نقشبندي .. ۷۳۶
میر لطف الله شیرازي ۷۴۷
لعل خان کلانوت گن سمندر ۵ - ۳۱۱ -
۳۵۱ - ۴۰۰ - ۴۳۴ - ۴۷۵ - ۵۰۵
لکهمي سین چوهان ۷۴۰
لهراسپ خان ولد مهابتخان ۳۷ - ۵۲ -
۳۴۴ - ۴۷۰ - ۴۸۶ - ۵۲۳ - ۵۴۱ -
۵۶۱ - ۵۷۹ - ۵۸۵ - ۶۲۷ - ۷۲۳
* مواضع *
دار السلطنة لاهور ۳۸ - ۴۶ - ۶۳ -
۱۰۹ - ۱۱۵ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۲۴ -
۱۲۷ - ۱۳۳ - ۱۳۸ - ۱۴۱ - ۱۴۳ -
۱۴۶ - ۱۵۴ - ۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ -
۱۶۲ - ۱۶۳ - ۱۶۸ - ۱۶۹ - ۱۷۹ -
۱۸۰ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۷ -
۱۸۸ - ۱۹۱ - ۱۹۲ - ۱۹۵ - ۱۹۶ -
۱۹۸ - ۲۰۶ - ۲۰۸ - ۲۱۳ - ۲۱۴ -
۲۱۵ - ۲۱۹ - ۲۳۷ - ۲۴۳ - ۲۵۶ -
۲۵۹ - ۲۸۰ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۹ -
۲۹۲ - ۳۰۸ - ۳۱۵ - ۳۱۷ - ۳۳۸ -
۳۳۹ - ۳۶۹ - ۴۰۷ - ۴۱۳ - ۴۱۴ -
۴۱۵ - ۴۱۸ - ۴۲۱ - ۴۲۴ - ۴۲۵ -
۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۳ -
۴۶۷ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۹ - ۵۰۰ -
۵۰۴ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۳۰ - ۵۳۲ -
۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۴ - ۵۹۴ - ۵۹۵ -
۵۹۶ - ۵۹۹ - ۶۰۳ - ۶۰۵ - ۶۰۶ -
۶۰۸ - ۶۰۹ - ۶۱۳ - ۶۲۵ - ۶۳۰ -
۶۳۸ - ۶۳۹ - ۶۴۰ - ۶۷۰ - ۶۸۱ -
۶۸۲ - ۷۱۰ - ۷۱۴ - ۷۵۴
بندر لاهري ۱۸۵ - ۲۰۱ - ۲۲۹ -
۷۰۹ - ۷۵۶
لحسا .. .. ۱۸۷ - ۲۴۵
لدهیانه پنپر ۲۰۸
لدهیانه ونتي پور ۲۰۸
لدهي محمد قلي ۲۱۲
لدهیانه تهنه ۴۱۸
لراوندة ۳۳۰
لکهنهبهون ۲۱۱
لکهي جنگل .. .. ۲۳۶ - ۴۷۷

لکهنو ۳۶۱
پرگنهٔ لوکي ۷۰
* قلع *
قلعهٔ لوغر ۶۲
قلعهٔ لکي ۶۲
* بحار *
چشمهٔ لکهبهون ۲۱۱
* حرف میم - کسان *
راجه مان تونور ۶
مادهو سنگهه پسر راورتن هادا ۲۲ -
۳۷ - ۱۸۱ - ۲۱۷ - ۲۲۴ - ۳۰۸ -
* ۴۲۴ - ۴۸۴ - ۶۴۱ - ۶۸۷ - ۷۲۲
مالوجي دکني .. ۱۰۷ - ۷۲۰
مانکتراي برادر زمیندار مگ ۱۱۷ -
۱۱۸ - ۱۱۹ - ۱۲۰
راجه مانسنگهه مرزا راجه (درعهد سلطنت
عرش آشیاني بود) ۱۴۵ - ۶۰۴
راجه مانسنگهه گوالیاري ۲۶۴ - ۲۶۶ -
۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۶ - ۷۳۸
مادهوسنگهه برادر سورجمل ولد باسو
۲۸۷ - ۲۸۸
میر ماه ۳۳۷
ماروي گوند .. ۳۷۰ - ۳۷۱ - ۳۷۲
خواجه ماه ۶۱۰
ماه یار ولد الله یار خان ۷۴۶
مانسنگهه ولد راجه بکرماجیت ۷۵۰
مبارز خان روهله ۳۸ - ۵۲ - ۹۴ -
۱۴۵ - ۱۵۴ - ۲۲۳ - ۲۹۳ - ۲۹۴ -
۳۸۶ - ۷۲۱
مبارک خان نیازي ۲۰۶ - ۲۲۱ - ۷۲۶
مبارک روي برادر یحیی ولد سیف خان
۳۴۸ - ۴۲۲ - ۷۳۷
متهرا داس کچهواهه ۷۴۲
مجلس بایزید ۷۶
مجاهد جالوري ۷۳۹
محمد زمان پور پیرداد داماد احداد ۳
شیخ محمد غوث ۷
شاهزادهٔ محمد داراشکوه بلند اقبال ۸ -
۱۱ - ۹۱ - ۹۴ - ۱۰۱ - ۱۰۲ - ۱۰۳ -
۱۲۸ - ۱۳۰ - ۱۳۳ - ۱۳۹ - ۱۴۰ -

۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۴۵ - ۱۴۶ - ۱۵۰ -
۱۵۱ - ۱۵۷ - ۱۶۳ - ۱۹۱ - ۱۹۳ -
۲۰۰ - ۲۰۱ - ۲۰۲ - ۲۰۳ - ۲۰۸ -
۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۴ - ۲۲۵ - ۲۳۳ -
۲۳۹ - ۲۴۱ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۵۹ -
۲۸۱ - ۲۹۰ - ۲۹۱ - ۲۹۲ - ۲۹۵ -
۲۹۶ - ۲۹۷ - ۳۰۰ - ۳۰۴ - ۳۰۸ -
۳۲۸ - ۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۲۳ - ۳۳۷ -
۳۴۱ - ۳۴۷ - ۳۵۱ - ۳۵۴ - ۳۵۵ -
۳۶۲ - ۳۷۸ - ۳۸۰ - ۳۸۲ - ۳۸۷ -
۳۸۸ - ۳۹۷ - ۴۰۳ - ۴۱۸ - ۴۱۹ -
۴۲۴ - ۴۲۸ - ۴۳۱ - ۴۶۷ - ۴۶۹ -
۴۷۴ - ۴۸۹ - ۵۰۱ - ۵۷۱ - ۵۸۰ -
۶۰۶ - ۶۱۱ - ۶۱۲ - ۶۱۴ - ۶۳۴ -
۶۳۸ - ۶۳۹ - ۷۱۵ - ۷۱۷ - ۶۳۶
شاہ زادہ محمد شاہ شجاع بہادر ۹ -
۱۱ - ۳۵ - ۳۶ - ۴۰ - ۴۹ - ۵۱ -
۹۴ - ۹۷ - ۱۰۴ - ۱۲۶ - ۱۲۹ -
۱۳۵ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۵۲ - ۱۹۵ -
۱۷۵ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۸۲ - ۱۹۶ -

۲۱۸ - ۲۳۳ - ۲۴۳ - ۲۷۸ - ۲۸۱ -
۲۸۳ - ۳۰۲ - ۳۳۵ - ۳۹۸ -
۳۱۳ - ۴۲۶ - ۴۳۴ - ۴۷۲ - ۴۷۶ -
۵۸۳ - ۶۰۶ - ۶۳۶ - ۶۴۰ - ۶۸۰ -
۶۸۱ - ۶۸۲ - ۶۸۵ - ۷۱۵ - ۷۱۷
شاہزادہ محمداورنگزیب بہادر ۱۱ -
۹۱ - ۱۰۳ - ۱۰۵ - ۱۰۶ - ۱۱۴ -
۱۱۷ - ۱۳۸ - ۱۴۲ - ۱۶۵ - ۱۶۶ -
۱۷۰ - ۱۷۴ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۱۸۰ -
۱۹۷ - ۲۰۶ - ۲۱۱ - ۲۱۶ - ۲۱۷ -
۲۱۹ - ۲۲۱ - ۲۳۶ - ۲۸۱ - ۲۸۴ -
۲۸۹ - ۳۳۶ - ۳۴۳ - ۳۷۳ - ۳۷۶ -
۳۸۹ - ۳۹۸ - ۴۱۱ - ۵۱۰ - ۵۵۵ -
۵۸۳ - ۶۲۵ - ۶۲۶ - ۶۲۸ - ۶۳۳ -
۶۳۴ - ۶۳۸ - ۶۴۱ - ۶۴۲ - ۶۶۶ -
۶۶۸ - ۶۷۰ - ۶۷۲ - ۶۷۳ - ۶۷۵ -
۶۷۶ - ۶۷۷ - ۶۷۸ - ۶۸۴ - ۶۸۶ -
۶۸۷ - ۶۸۸ - ۶۸۹ - ۶۹۱ - ۶۹۲ -
۶۹۳ - ۶۹۴ - ۶۹۵ - ۶۹۶ - ۷۰۰ -
۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴ - ۷۰۵ -

۷۰۸ -۷۰۹ - ۷۱۵ -۷۱۷

شاهزاده محمد مرادبخش ۱۱ - ۱۲۸ -
۱۳۳ - ۱۳۴ - ۱۴۷ - ۱۷۴ - ۱۷۶ -
۱۸۰ - ۱۹۷ - ۱۹۸ - ۲۱۳ - ۲۱۷ -
۲۱۸ - ۲۱۹ - ۲۲۲ - ۲۲۶ - ۲۲۸ -
۲۴۰ - ۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۷ - ۲۶۱ -
۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ -
۲۷۸ - ۲۸۱ - ۲۸۵ - ۲۹۰ - ۲۹۵ -
۳۰۴ - ۳۰۵ - ۳۰۷ - ۳۷۵ - ۳۷۷ -
۳۹۸ - ۴۲۲ - ۴۷۱ - ۴۷ ۲ - ۴۸۳ -
۴۸۶ - ۴۸۷ - ۵۰۲ - ۵۰۸ - ۵۱۲ -
۵۱۴ - ۵۱۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۲۰ -
۵۲۵ - ۵۲۷ - ۵۲۸ - ۵۳۰ - ۵۳۲ -
۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ -
۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۵ -
۵۴۷ - ۵۴۸ - ۵۵۰ - ۵۵۶ - ۵۵۷ -
۵۵۹ - ۵۶۱ - ۵۶۳ - ۵۶۸ - ۵۷۲ -
۵۷۳ - ۵۷۴ - ۵۷۹ - ۵۹۹ - ۶۰۰ -
۶۰۱ - ۶۱۲ - ۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۸۰ -
۷۰۲ - ۷۰۷ - ۷۱۵ - ۷۱۷

محمد شریف خالوي باقرخان نجم ثاني ۱۲ - ۷۳۳

محمد امین ولد شاه‌قلي‌خان ۲۳ - ۲۱۶ - ۲۴۰ - ۶۰۵ - ۷۴۵

محمد علي‌بیگ ۳۰ - ۶۵۹ - ۶۶۰ - ۶۶۱

محمد شیخ خانه‌زادخان پسر سعید خان بهادر ظفرجنگ ۳۳ - ۳۴ - ۳۵ - ۳۶ - ۳۹ - ۴۱ - ۴۲ - ۴۸ - ۵۰ - ۵۱

محمد امین قاضی قندهار .. ۳۵

محمد مراد سلدوز ۳۶ - ۴۰ - ۱۱۷ - ۷۴۳

محکم‌سنگهه سیسودیه ۴۳ - ۴۸۴ - ۶۵۷

سید محمد بخاري ۴۳ - ۷۵ - ۸۷ - ۱۳۱

مرزا محمد خنجرخان خویش قلیچ خان ۵۳ - ۵۴ - ۵۵ - ۵۸ - ۵۹ - ۱۲۱ - ۱۵۶

محمد یارخویش یوسف محمد خان ۵۸

محراب خان قلعه‌دار بست ۵۹ - ۶۰ - ۶۱

شیخ محیی‌الدین برادر اسلام خان
۷۱ - ۷۳ - ۷۷ - ۸۰
محمد صالح کنبو ۷۱- ۷۲ - ۷۳- ۷۶
مرزا محمد بخاری ۷۱
محمد بیگ اباکش ۷۵ - ۸۷ - ۷۴۳
محمد زمان طهرانی ۷۵ - ۷۷ - ۸۲-
۸۴ - ۸۷ - ۸۸ - ۹۰ - ۲۴۴ -
۲۸۳ - ۴۷۳ - ۶۸۵ - ۷۲۶
میرمحمد قاسم سمنانی ۸۷
محمدعلی ۹۲
محمدزمان [دیگر] ۹۴
محمدیحیی ۹۷
محمدبقا ولدمیریوسف کولابی ۱۰۰
محمد ناصرملازم قطب‌الملک ۱۰۱-
۱۰۲ - ۳۵۵ - ۳۷۶
محمد زاهد کوکه زاهد خان ۱۰۴ -
۲۰۱ - ۲۲۳ - ۲۲۶ - ۲۸۴
محمدطاهر ۱۰۷ - ۱۰۸ - ۶۹۶ - ۷۴۳
محمدیوسف ۱۱۱
محمدحسین برادر همت خان ۱۱۲ -
۶۲۴ - ۷۲۹
محمدصادق ۱۱۷
محلدارخان دکنی ۱۲۰ - ۲۳۳ - ۷۲۱
محمدحسین پسرمیرفتاح صفاهانی
۱۲۲ - ۴۳۲ - ۴۸۱
محمدمحسن ۱۲۷
محمد آقای رومی ۱۲۷ - ۲۵۷
محمد رشید خاندورانی .. ۱۴۳
حاجی محمد یار اوزبک ۱۵۱ - ۲۱۳ -
۳۳۶ - ۷۳۵
محمدمحسن پسرحاجی منصور ۱۵۳ -
۵۴۵ - ۵۵۵ - ۵۷۸ - ۵۸۵ - ۷۴۰
حاجی محمدجان قدسی ۱۵۳ - ۴۰۰ -
۵۰۴
محمد افضل منجم ۱۵۶
محمد سلطان پسر اورنگ زیب ۱۷۰ -
۲۸۴ - ۲۹۰ - ۳۷۳ - ۳۹۰ - ۳۹۸ -
۴۱۱ - ۶۲۶ - ۶۳۳ - ۷۰۶
محمد خواجه تاشکندی .. ۱۷۴
محمد تقی دیوان ۱۷۶

محمدتقي چلپي ۱۷۶
محمدپاشاوزيراعظم قيصر ۱۸۵-۱۸۹
محمدحسين سلدوز ۱۸۷-۱۸۸-۱۹۷
محمد حسين ديوان ۱۹۱
قاضي محمدقاسم بخشي ۱۹۱-۲۰۸-
۴۱۹
محمد پاشا حاكم لحسا ۱۹۶-۲۱۸
محمدقاسم معتمدخان ولدهاشم خان
ميرآتش ۱۹۸-۳۱۰-۳۴۸-
۴۱۴-۴۸۴-۴۹۲-۵۳۷-۵۳۹-
۵۴۰-۵۶۴-۵۶۸-۵۷۰-۵۷۱-
۵۹۵-۶۱۲-۶۳۹-۶۴۳-۶۹۹-
۷۰۰-۷۳۰
محمد پسر ارسلان آقا .. ۲۰۶
محمد زاهد بدخشي ۲۰۸
محمدتقي تفرشي .. ۲۱۷-۷۳۸
قاضي محمد اسلم ۲۲۱-۳۰۵-
۳۲۱-۳۹۹-۵۰۵-۶۱۱-۶۲۸-
۶۸۵-۷۳۷
سيدمحمد ولدسيدافضل بارهه ۲۲۸-
۲۳۲-۲۹۳-۵۵۰-۵۵۴-۷۳۴
محمد مومن پسر شاه‌قلي .. ۲۴۰
محمدطالب پسر شايسته خان ۲۴۸-
۳۰۷
محمد زمان خواجه رئيس بخارا ۲۵۴
شيخ محي‌الدين عبدالقادر جيلاني
۲۷۹
محمد صالح پسر مرزا عيسى ترخان
۲۹۰-۳۰۲-۶۳۲-۷۳۰
محمد امين ارلات خويش نذرطغائي
۳۰۳
محمدعسكري خويش ساروخواجه ۳۰۶
محمد مومن حنابذي ۳۳۱
محمد ميرك ۳۳۴
خواجه محمد چورة اقاسي ۳۳۷
محمد باقر ملازم اورنگ زيب ۳۴۳
محمد معظم پسرمحمد اورنگ زيب
۳۴۳-۴۱۱-۶۲۶-۶۳۳
محمد دوست پدر الله دوست ۳۴۹
ميرزا محمد ارباب سمرقند ۳۵۰-

۳۵۶ - ۵۰۳ - ۵۴۸

محمد زمان ارلات ۳۵۰ - ۴۸۶ -

۵۶۵ - ۷۴۷

محمدقاسم قاضي زادهٔ کرهرودي ۳۶۲

حکیم محمد داؤد تقرب خان ۳۶۷ -

۳۶۸ - ۳۶۹ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۹۰ -

۳۹۹ - ۴۱۵ - ۴۱۷ - ۴۱۸ - ۴۳۴ -

۴۷۱ - ۵۰۲ - ۵۰۵ - ۵۹۳ - ۶۲۴ -

۶۲۷ - ۶۳۹ - ۶۷۹ - ۷۲۵ - ۷۵۶

حکیم مرزا محمد پدر حکیم مسیح الزمان

۳۶۹ - ۷۵۶

محمد صالح برادر خان دوران ۳۷۲

حاجي محمد زمان ۳۷۹

محمدمراد ولد صالابتخان ۳۸۴ - ۷۵۱

میر محمد امین هروي ۳۸۹ - ۴۰۳ -

۶۳۳ - ۷۰۰ - ۷۰۱ - ۷۴۵

میر محمد صالح ولد میر عبدالله

مشکین قلم ۳۹۳

محمدعرب خویش حکیم فتح الله ۴۰۴

میر محمود ۴۰۶ - ۴۱۴ - ۵۰۱ - ۷۴۴

محمد هادي ۴۰۷

محمدعلي فوجدار سرکار حصار ۴۰۸ - ۴۰۹

محمد تقي صفوي ۴۱۳

سید محمد ولدخان دوران ۴۲۸ -

۴۸۶ - ۷۳۲

سید محمود ولدخاندوران ۴۲۸ - ۵۷۲ -

۶۳۲ - ۷۲۹

محمدعلي بیگ نیمان خزانچي ۴۴۵

محمد حکیم ولد نذر طغائي ۴۴۶

محمدبیگ قبچاق ۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۷ -

۶۶۸

محمد یارسرا ۴۵۱ - ۴۵۳ - ۴۵۵ -

۵۷۹ - ۵۸۰ - ۶۵۵ - ۷۰۱

محمد قلي اتالیق بن کلباد ۴۵۲ -

۵۵۳ - ۶۵۸ - ۶۶۷ - ۶۶۸

محمدصادق خواجه دهبیدي ۴۵۶ -

۵۴۴

محمد جعفر خویش ساروتقي وزیر

فرمان روای ایران ۴۷۲

خواجه محمد رضا ۴۷۸

خواجه محمد نازل ۴۷۸
سید محمد نبیرهٔ سید قاسم ۴۸۴
سید محمد مهدي ۴۸۵
مرزا محمد پسرکلان میر بدیع ۵۰۹ -
۵۷۹ - ۶۳۶ - ۷۳۲
محمد بدیع پسر خسرو ۵۱۶ - ۶۱۲
محمد امین خواجه ۵۳۵
خواجه محمد یوسف برادرزادهٔ هاشم
خواجه ده بیدي ۵۳۵ - ۷۴۶
محمد مقیم .. .. ۵۴۰ - ۶۷۹
سید محمد ولد سید غلام محمد
مهدي ۵۵۰ - ۵۵۴
محمد بیگ برادر باقي دیوان بیگي
۵۵۱ - ۶۶۷ - ۶۶۸
محمد باقي یابو .. ۵۵۱ - ۶۱۰
محمد امین کتابدار ۵۵۱
محمد شاه قدیمي ۵۶۵
محمد بداي .. .. ۵۶۷ - ۶۴۶
سلطان محمد یار پسر شاهزادهٔ مراد بخش
۵۷۲
محمد محسن کرماني ملازم جاني خان
۶۰۴ - ۶۷۹
خواجه محمد شریف ده بیدي ۶۰۸
محسن قلي برادر جبار قلي ۶۱۷
سید محمد عرب ۶۲۴
محمد مراد گرز بردار ۶۴۵
محمد کیلدي سچاوت ۶۴۶
محمد جان درمان ۶۴۶
محمد مراد داروغه ۶۴۶- ۶۴۷-۶۴۸
محمد زمان مشرف توپخانه ۶۴۸
محمد خواجه ۶۴۹
محمد حسن ولد منصور حاجي ۶۵۴
محمد بیگ ایشك آقا باشي ۶۵۸
محمد امین بیگ گوکلتاش ۶۵۸
محمد مراد کنکس ۶۶۸
محمد حسین تیراهي ۶۷۹ - ۷۵۱
محبت غلزي ۷۳۵
محمد هاشم کاشغري ۷۳۵
محمد علي کامراني ۷۳۵
محمد اشرف ولد اسلام خان ۷۳۷

محمد صفي پسر اسلام خان ۷۳۷
محمد زمان ولد حاكم خان ۷۳۸
محمد شريف ولد اسلام خان ۷۳۹
محمدعلي خان خويش قليچ خان ۷۴۰
محمدسعيد پسر خواندهٔ مرتضى خان بخاري ۷۴۳
محمد شاه يكه ۷۴۵
محمد شريف تولكچي ۷۴۵
محمد شريف قديمي ۷۴۵
محمد جعفر ولد ميرحاج ۷۴۵
محمد يوسف ۷۴۶
محمد رشيد ۷۵۱
محسن صفاهاني ۷۵۲
محمد صالح خوافي ۷۵۲
مدن سنگه هكرائي ۳۵۸ - ۳۵۹
مرشد قلي خان فوجدار ۷ - ۷۲۵
مرزامرادصفوي التفات خان ۹ - ۱۴۱
سلطان مرادخان قيصرروم ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۱۹ - ۱۸۴ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۸ - ۱۹۰ - ۱۹۷ - ۲۰۰ - ۲۹۱ - ۴۳۲
مرتضى پاشا .. .. .. ۱۷ - ۱۸
مرزا جان خواجه .. ۱۰۰ - ۱۰۳
مرادكام نبيرهٔ مرزا رستم صفوي ۱۳۵ - ۱۴۳ - ۱۵۳ - ۱۷۹ - ۲۰۴ - ۳۳۳ - ۳۷۴ - ۳۸۵ - ۳۹۹ - ۷۳۰
مرشدقلي ملازم عليمردانخان ميرآتش ۱۵۸ - ۱۶۲ - ۱۷۷ - ۳۳۱ - ۳۴۱ - ۳۶۲ - ۴۷۱ - ۴۹۰ - ۵۷۹ - ۶۳۳ - ۶۸۸
سيد مرتضي خان ۱۷۶ - ۳۶۱ - ۷۲۴
مرحمت خان ۲۰۲ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۹۴ - ۶۳۷ - ۷۳۲
مراد بيگ ۲۱۳
مرشد قلي خان ديوان ملتان ۲۳۰ - ۲۴۳ - ۷۴۳
سيد مرزا برادر مختار خان ۳۰۹
مراد بيگ مكريت ۳۲۲
مرزا بيگ چورهٔ آقاسي .. ۳۶۲
مراد قلي ولد اكبرقلي سلطان ككهر

۴۱۰ - ۴۸۵ - ۵۱۲ - ۵۲۳ - ۵۶۵ -
۵۹۵ - ۶۵۵ - ۷۳۰
مرزا بیگ مشهدي ۴۱۲
مرزا خان نبیرهٔ عبدالرحیم خانخانان
۴۲۴ - ۴۸۳ - ۵۸۵ - ۷۲۳
شیخ مراد ۵۳۵
مراد قوش بیگي ۶۱۵
شاه مراد کلچي ۶۴۶
شاه مراد یابو ۶۴۶
مراد قرغر ۶۵۵
مرتضی قلي خان .. ۶۵۸ - ۶۵۹
میرمراد ولد میر موسی .. ۷۴۷
حکیم مسیح الزمان ۱۰۹ - ۱۱۶ - ۱۲۴ -
۱۶۳ - ۱۷۴ - ۳۶۹ - ۳۹۹ - ۵۰۵ -
۶۲۸ - ۶۳۱ - ۷۲۴ - ۷۵۶ - ۷۵۷
مسعود ملازم محمد شاه شجاع ۱۶۵ -
۱۶۶
مشکي بیگ بخشي ۲۳۹ - ۷۴۵
مصطفي پاشا .. .. ۱۸۹ - ۱۹۰
مصطفي قلي کس جاني خان ۴۱۴
مطلب ولد معتمد خان ۴۹۱ - ۷۵۰
مرزا مظفر صفوي ۲۱۴
مظفر حسین داروغهٔ عدالت ۳۳۶ -
۳۵۲ - ۴۹۲ - ۶۷۹ - ۷۴۴
سید مظفر ولد شجاعت خان ۴۳۱ - ۷۳۵
مظفر سرواني ۷۴۱
مظفر ولد باقر ۷۵۰
معتقد خان ناظم صوبهٔ اوڈیسه ۴
۱۱۲ - ۱۸۳ - ۲۳۶ - ۲۴۴ - ۳۳۶ -
۴۷۳ - ۷۲۰
معصوم زمیندار .. ۷۵ - ۸۱ - ۸۸
معتمد خان میر بخشي ۱۰۲ - ۱۲۳ -
۱۲۴ - ۱۳۷ - ۱۵۸ - ۱۶۱ - ۱۶۳
۱۶۸ - ۶۵۴ - ۶۸۰ - ۷۲۱
معزالملک ۱۱۶ - ۲۳۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ -
۳۳۴ - ۶۰۶ - ۷۳۸
خواجه معین میر سامان .. ۳۴۱
خواجه معین الدین چشتي ۳۴۴ -
۳۴۶ - ۴۰۸
شیخ معظم ولد اسلام خان ۷۵۱

شیخ معین‌الدین راجگری ۷۵۲
ملك مغدود ۳۲ - ۳۶ - ۵۳ - ۱۵۱ -
۳۴۸
مغل خان ۴۱۷ - ۴۲۳ - ۶۴۱ - ۷۲۳
مقصود بیگ‌علي دانشمندي ۳۵۴ -
۳۵۵ - ۳۶۲ - ۴۸۵ - ۵۳۹ - ۵۵۰ -
۵۵۴ - ۶۴۵ - ۶۴۶ - ۷۴۷
سیدمقبول‌عالم ۴۸۴ - ۵۵۰ - ۵۵۴ -
۷۳۶
میرمقتدی ۴۸۶ - ۶۱۵ - ۷۴۸
مقرب خان ولد شیخ بهینا ۶۱۳
مکرمت خان ۱۰ - ۲۳ - ۹۳ - ۱۰۰ -
۱۰۲ - ۱۰۳ - ۱۳۷ - ۱۴۱ - ۱۴۷ -
۱۵۳ - ۱۶۵ - ۱۸۱ - ۱۸۲ - ۲۱۳ -
۲۱۷ - ۲۲۸ - ۲۴۴ - ۲۸۱ - ۳۱۹ -
۳۲۰ - ۳۳۰ - ۳۶۱ - ۴۰۸ - ۴۱۰ -
۴۲۵ - ۵۰۴ - ۶۱۰ - ۷۲۰
مکرم خان خلف معظم خان ۶۵ -
۶۶ - ۶۷ - ۶۸
مکندر زمیندار ۷۹
رای مکنداس دیوان یمین‌الدوله
۲۷۹ - ۳۱۰ - ۶۷۹ - ۷۴۱
ملتفت خان ولداعظم خان ۱۰۳ -
۱۴۲ - ۱۸۲ - ۴۸۴ - ۵۰۰ - ۵۴۰ -
۶۱۱ - ۶۳۴ - ۶۴۰ - ۷۳۱
ملك‌حسین‌ملازم‌محمداورنگ‌زیب ۱۶۶
ملکه بانو زوجهٔ سیف خان دختر
یمین الدوله ۱۹۸ - ۲۴۱
ملا شاه بدخشي ۲۰۷
ملوک چند مشرف .. ۳۸۲ - ۳۸۳
ملك امان ۷۴۹
سلطان ممتاز شکوه پسر داراشکوه
۳۳۷ - ۳۴۱ - ۶۳۹
منصورحاجي ۱۵۲ - ۱۵۳ - ۱۵۵ -
۵۲۸ - ۵۴۵ - ۵۵۵ - ۷۲۷
سید منصور ولد سید خانجهان ۲۹۳ -
۲۹۴ - ۴۷۳ - ۴۷۷ - ۶۳۲
میر منصور بدخشي ۳۰۹
سید منور پسر خانجهان ۳۴۰ - ۴۷۴
۶۳۸ - ۷۳۶

منکوجي بنالکر ۷۲۴
منوهرداس برادر بیتهلداس ۷۵۰
حکیم مومنا ۱۱- ۱۸۴- ۲۳۴ - ۳۰۱ -
۳۶۸ - ۳۹۹ - ۵۰۱ - ۷۳۷ - ۷۵۷
موسوي خان ۱۰۲ - ۱۹۱ - ۲۱۹ -
۲۲۷ - ۳۱۶ - ۳۴۱ - ۳۴۹ - ۳۶۵ -
۳۷۲ - ۳۷۳ - ۷۲۲
شیخ موسی گیلاني ۱۹۳- ۵۴۰ - ۷۴۱
مومن بیگ ۲۱۳
مومن بیگ قراول امام قلي خان
۲۱۷ - ۳۰۳
مومن بے ۴۴۳
مودودي ۴۶۲
سید موسی پسر سید جلال ۶۸۲
مہابت خان ۷۰
مہیس داس راٹھور ۹۲- ۲۲۴ - ۲۸۱ -
۲۹۳ - ۳۰۸ - ۴۱۴ - ۴۷۱ - ۴۷۴ -
۴۸۰ - ۴۸۴ - ۵۰۵ - ۵۴۰ - ۵۴۹ -
۵۵۴ - ۵۶۱ - ۵۷۹ - ۶۳۵ - ۶۴۳ -
۷۲۳
سلطان مہر شکوہ پسر محمد دارا
شکوہ ۱۰۱ - ۱۰۴ -
مہیس داس مہابتخاني ۲۳۰ - ۲۹۴
مہتر داؤد ۳۰۰
مہیس داس راٹھور (دیگر) ۱۲۲ -
۱۵۱- ۲۲۹ - ۴۸۴ - ۵۴۹ - ۵۵۴ -
۷۳۴
مہدي خواجہ ۵۳۵ - ۶۲۵ - ۶۳۴ -
۷۴۴
میر خان میر توزک ۷- ۹۳ - ۲۰۷ -
۲۱۸ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۱۸ - ۳۸۲ -
۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۶ - ۷۳۵
میدني مل بہدوریہ ۴۳
میرک حسین خوافي ۹۱ - ۷۵۲
میان میرقادري ۲۰۷
خواجہ میرک دیوان ۲۵۶
میرک شیخ ۳۴۷ - ۵۰۱ - ۵۰۵ - ۶۲۸ -
۷۳۷ - ۷۵۵
میرک بیگ خنجاني ۴۷۲ - ۵۶۵
میر میران یزدي ۵۲۸

میرم خان میر شکار ۵۵۳
مینك سعید پدر کفش قلماق ۶۲۱-
۶۲۲ - ۶۶۷
میرك شاه دیوان امانم قلي خان
۷۰۰ - ۷۰۱
سید میرزای سبزواري .. ۷۴۴

مواضع

مالوه ۱۱- ۱۵۴ -۱۹۳-۲۹۶ -۳۷۰ -
۳۷۶ -۳۷۷- ۳۷۸ -۴۲۳- ۴۲۵ -
۴۲۷ - ۵۸۳ : ۷۱۱
مالگیر ۶۱
ماوراء النهر ۹۷- ۱۲۸- ۱۵۲- ۲۱۱ -
۲۴۷ -۳۱۲- ۳۳۷- ۳۵۲ - ۳۶۵ -
۴۱۵ -۴۳۳- ۴۳۶- ۴۴۳- ۴۴۷ -
۴۵۲ -۴۵۶- ۴۷۱ - ۵۰۴ - ۵۲۷ -
۵۲۹ -۵۴۲- ۵۶۲- ۵۷۵- ۷۰۳ -
۷۰۹
مانکپور ۲۰۰
پرگنهٔ مالپور ۳۴۷
مان گڈهه ۳۵۹
ماما خاتون ۵۸۳
مازندران .. .. .. ۶۲۴ - ۶۶۲
ماروچاق ۶۶۳
متهرا ۲۳ -۱۱۱ -۱۱۲- ۱۵۴ -۱۷۰ -
۳۰۹ -۳۱۹ -۳۲۰ -۳۳۴- ۳۴۹ -
۴۰۸ - ۴۱۰ - ۴۲۵ - ۴۶۹ -
مثله ۷۸
آصف آباد معروف به مچهي بهون
۲۶۲ - ۴۳۳
مدینه ۳۳۰
مدینهٔ مکرمة .. .. ۳۴۹ - ۴۰۶
مریوان .. .. ۱۸ - ۱۹
مرزابندي ۲۱۱
مرو ۲۵۶ - ۵۵۳ - ۵۷۵ - ۶۰۱ -
۶۵۸ - ۶۶۳
مشهد ۶۶۲
مصر ۱۸۵
مقر .. ۳۴ - ۵۱ - ۲۰۰ - ۳۷۹
مکهیا له ۲۱۴
مکهٔ مشرفه ۳۳۱ -۳۴۲ - ۳۴۹ - ۴۰۶

ملتان ۲۶ - ۳۵ - ۴۰ - ۴۲ - ۱۲۸ -
۱۴۳ - ۱۵۵ - ۲۳۰ - ۲۳۴ - ۲۴۲ -
۲۴۴ - ۲۸۴ - ۲۹۳ - ۳۰۷ - ۳۷۵ -
۳۸۶ - ۳۹۸ - ۴۷۱ - ۵۵۹ - ۵۷۷ -
۶۳۶ - ۷۱۱ - ۷۲۲
ملهه پور ۲۳۰
ممتازآباد ۳۲۹
سرکار منگیر ۶۸
مندسور ۲۳۲ - ۳۰۶ - ۳۳۴ - ۳۷۲ -
۴۱۲ - ۷۲۶
باغ منزل ۳۴۴
منجهوه ۶۲۴
موصل ۱۹ - ۱۸۵ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۸۸
مورنگ .. .. ۶۹ - ۹۶ - ۲۷۸
مؤ ۲۶۳ - ۲۶۴ - ۲۶۵ - ۲۶۸ - ۲۷۰ -
۲۷۲ - ۲۷۳
مومن آباد .. ۵۶۵ - ۶۱۴ - ۶۴۲
مهانهٔ خضرپور ۱۲۱
مهابن .. .. .. ۳۰۹ - ۴۲۵
باغ مهتاب .. ۵۰۹ - ۵۸۶ - ۵۹۰
میوات ۴۸۱
میمنه ۵۴۹ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۸ -
۵۶۵ - ۵۷۶ - ۶۲۰ - ۶۲۱ - ۶۲۲ -
۶۵۸ - ۶۶۳ - ۶۶۴ - ۶۶۶ - ۷۰۲ -
۷۰۸
میدان ۶۷۰

* قلع *

قلعهٔ مالگیر ۶۲
قلعهٔ مستنگ ۶۲
قلعهٔ مقر .. .. .. ۳۴ - ۶۱
قلعهٔ ملبون ۶۲
قلعهٔ ملخان ۶۲
قلعهٔ موسي ۶۲
حصن مولهیر ۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۸
حصن مورا ۱۰۶
حصن مؤ ۲۶۱ - ۲۶۳ - ۲۶۸ - ۲۷۱ -
۲۷۲ - ۲۷۷ - ۲۸۶ -
قلعهٔ میمنه .. ۶۲۲ - ۶۶۳ - ۶۶۶

* نجار *

آب موهانهٔ گجادهر ۶۷

حرف نون - کسان

نایك بخشوي کلانوت .. ۶ - ۷

ناهرسولنکهي ۱۰- ۲۲۶ - ۲۴۰ -

۳۴۸ - ۷۴۰

نادعلي .. .. ۲۳۹ - ۳۳۶ - ۷۴۹

نامدار ولد جعفرخان ۵۰۰ - ۷۳۹

شیخ ناظر ۶۸۴

نجابت خان ولد مرزاشاه رخ صوبه

دار ملتان ۲۰ -۲۳- ۳۷ - ۱۴۴-

۱۵۵ -۱۵۷ -۱۸۷ -۲۳۴ - ۲۴۲ -

۲۴۳ -۲۶۲ -۲۶۴ -۲۶۶ - ۲۷۸۰ -

۳۱۸ -۴۲۴ -۴۵۷ -۴۶۳ - ۴۷۰ -

۴۸۳ -۴۸۴ - ۵۶۰ - ۵۶۴ -۵۸۵ -

۷۰۳ - ۷۲۰

نجف قلي نوکر امیرالامرا علیمردان

۵۴۵ - ۵۴۷

نجف علي ولد قزلباش خان ۷۴۹

سید نجابت ولد سید شجاعت خان

بارهه ۷۴۹

نذرمحمد خان والي بلخ ۱۳ - ۹۱ -

۹۶ - ۱۰۰ - ۱۰۳ - ۱۱۲ - ۱۵۲ -

۱۵۳ - ۱۵۵ - ۱۵۷ - ۱۹۲ - ۲۱۰ -

۲۲۹ - ۲۵۱ - ۲۵۲ - ۲۵۳ - ۲۵۴ -

۲۵۵ - ۲۹۵ - ۳۹۰ - ۴۰۱ - ۴۳۵ -

۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ - ۴۴۰ -

۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۶ - ۴۴۷ -

۴۴۸ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۴ -

۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۸ - ۴۶۰ - ۴۶۳ -

۴۶۵ - ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۵۰۴ - ۵۲۰ -

۵۲۵ - ۵۲۷ - ۵۲۸ - ۵۲۹ - ۵۳۰ -

۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۳۸ -

۵۴۰ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ -

۵۴۸ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۵ -

۵۵۷ - ۵۵۹ - ۵۷۰ - ۵۷۲ - ۵۷۶ -

۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۴ -

۵۸۵ - ۵۹۶ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۵ -

۶۱۰ - ۶۱۱ - ۶۱۲ - ۶۲۰ - ۶۲۵ -

۶۳۴ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۵۸ - ۶۶۲ -

۶۶۴ - ۶۶۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۸۶ -

۶۹۸ - ۷۰۰ - ۷۰۷ - ۷۰۸ -

* مواضع *

بلدهٔ وان ۱۵

وزیرآباد ۲۱۳

* قلع *

حصن وان ۱۵

قلعهٔ وابستان ۶۲

قلعهٔ وزکان ۶۲

* حرف هاء - کسان *

هاشم کاشغری ۴ - ۴۸۶ - ۵۶۵ - ۵۷۰ - ۵۹۵ - ۶۰۰

هادي داد برادر رشید خان ۲۹ - ۷۳۲

هاشم خواجه .. .. ۲۲۷ - ۴۱۵

هامون .. .. ۳۶۹ - ۴۰۸ - ۴۰۹

میر هاشم ۴۸۹

ها باجي دکني ۷۲۸

هدایت الله جان نثار خار .. ۱۸۷

میر هدایت الله ولد سید احمد قادري ۶۸۴ - ۷۳۷

هري سنگهه پسر راورتن ۲۲

هري سنگهه ولد کشن سنگهه راٹهور ۲۳ - ۳۷ - ۱۰۱ - ۱۸۱ - ۲۲۶ - ۲۴۰ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۷۳ - ۷۳۱

هرناتهه مهاپاتر ۱۷۷

هري سنگهه ولد تلوک چند ۲۸۹

هزار میر اورک زئي ۱۳

سید هزبر خان .. .. ۳۸ - ۷۲۴

هشیار خان ۱۲۲

همت سنگهه ۴۳

همت خان ۵۳ - ۱۶۳ - ۲۴۰ - ۵۶۵ - ۷۳۵

همایون شاه جنت آشیاني ۱۱۲ - ۳۲۰ - ۴۱۰

همیر سنگهه ولد ایسر داس سیسو دیه ۴۲۶ - ۴۸۴ - ۶۸۴ - ۷۴۷

هوشنگ خلف شیخ علاء الدین ۶۷

هوشدار پسر ملتفت خان ۶۰۳ - ۷۴۶

* مواضع *

هارا ۲۸۷

هرات .. .. ۳۰۰ - ۵۰۴ - ۶۶۲

نغر .. .. ۱۳ - ۱۴
نکروته سور ۲۸۷
نگرچنه ۳۳۰
نندن پور ۲۰۵
باغ نورمنزل .. .. .. ۹ - ۱۰ - ۳۴۹
نوشهره ۱۴۰ - ۱۴۳ - ۱۴۴ - ۱۴۵ - ۲۱۱ -
۲۱۲ - ۴۶۹
نور پور ۱۶۹ - ۲۶۱ - ۲۶۲ - ۲۶۴ -
۲۶۸ - ۲۷۴ - ۲۷۸ - ۲۸۷ - ۲۸۸ -
۳۱۸
نواگر .. .. ۲۳۱ - ۲۳۲
نورپورا ۳۳۰
نوبهار ۴۶۲
نیسه ۲۸۷
نیشا پور ۲۹۲
نیلبر ۵۲۶
نیمله ۶۰۳

* قلع *

حصن نورر ۱۷۴
قلعهٔ نوزاد ۶۲
قلعهٔ نوح ۶۲
حصن نور ۲۶۱
قلعهٔ نور پور ۲۶۶ - ۲۷۲ - ۲۷۷ -
۲۷۸ - ۲۸۷
قلعهٔ نیچاره ۶۲

* بحار *

آب نیلاب ۱۴۰ - ۲۵۹ - ۲۹۵ - ۲۹۶ -
۵۰۳ - ۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۴۰

* حرف واو - کسان *

مرزاوالي .. ۱۳۰ - ۳۷۱ - ۴۲۷
وزیر خان ۲۹ - ۳۸ - ۱۲۲ - ۱۲۷ -
۱۲۹ - ۱۴۱ - ۱۵۸ - ۱۷۶ - ۱۸۴ -
۱۹۷ - ۲۱۳ - ۲۱۵ - ۲۴۱ - ۷۱۹ -
۷۵۶ - ۷۵۷
(خواجه وفا) ۴۸۱
وقاص حاجي مخاطب به شاه قلي خان
۱۲۲ - ۱۳۱ - ۵۲۸
سید ولي .. .. .. ۱۳ - ۴۳ - ۴۸
ولي محمد خان ۵۸۲
ولي محادار خان دکني .. ۷۳۱

نظام بیگ ۶۵۱
نظر قطغان ۷۰۱
نعیم بیگ .. .. ۱۶۸ - ۷۴۸ -
میر نعمت الله ولد میر ظهیرالدین
علي ۳۷۴ - ۷۵۱
نقدي بیگ نوکر علیمردان ۳۴ - ۳۸ -
۳۹ - ۹۴ - ۹۵ - ۱۷۰
نقدي خان شاملو پدر زن جاني خان
۱۸۸
میر نورالله هروي ۹۴ - ۱۵۱ - ۵۷۹ -
۷۲۳
نور بیگ گرز بردار ۹۴
مرزا نودر پسر مرزا حیدر پسر مرزا
مظفر صفوي ۹۹ - ۱۵۷ - ۴۲۶ -
۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۸۰ - ۴۸۶ - ۵۱۲ -
۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۶۱
۶۰۵ - ۷۰۳ - ۷۲۲
سید نورالعیان ۱۳۴ - ۲۱۶ - ۲۲۸ -
۲۸۱ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۴۸۴ - ۵۵۰ -
۷۳۵
نورالدوله ولد میر حسام الدین آنجو
۱۶۴ - ۲۰۱ - ۲۲۶ - ۶۰۶ - ۷۳۶
نورالحسن بخشي ۳۴۵ - ۳۴۸ - ۴۸۵ -
۵۰۱ - ۵۶۴ - ۶۴۵ - ۶۴۶ - ۶۴۷ -
۶۴۸ - ۶۴۹ - ۶۵۰ - ۷۳۶
نورمحل دختر اعتماد الدوله همشیرهٔ
حقیقی آصف خان زوجهٔ جهانگیر
شاه جنت مکاني ۴۷۵
نوازش خان ۵۱۱ - ۶۰۹ - ۶۷۹ - ۷۳۲
خواجه نورالله ولد خواجه عبدالغفار
۶۰۹ - ۶۱۱ - ۷۵۲
نیک نام عم بهادر خان ۵۵۰ - ۵۵۴ -
۶۱۵ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۷۴۳

* مواضع *

ناسك ۱۰۶
ناکهان ۲۵۵
ناگور .. .. ۳۸۲ - ۳۸۹
نارین .. .. ۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۶۵
نجابت پور ۲۰
نندربار ۱۰۶

نذر بیگ طغائي امام قلي خان ۱۵۲ -
۲۰۵ - ۲۱۳ - ۲۲۵ - ۲۵۶
نذر میر شکار نذر محمد خان ۱۵۳
نذر یساول ملازم نذر طغائي .. ۱۹۶
نذر بے طغائي امام قلي خان ۲۲۵ -
۲۵۵ - ۵۳۰
نذر شوایت ۴۴۸ - ۴۷۹ - ۴۸۱ -
۴۹۱ - ۴۹۲
نذیر بیگ عبدالله خاني .. ۴۸۵
نذر بیگ سلدوز ۵۵۴ - ۶۷۹ - ۷۴۶
نرسنگهداس ولد دوارکاداس ۳۸۷ - ۷۳۹
راوت نراین داس سیسودیه ۴۸۵ -
۵۹۵ - ۷۱۳
نصیراي شیرازي ۵۴۶
نصیرا برادر حکیم رکناي کاشي ۶۲۹
نصیب سراني قدیمي ۷۳۴
نصرالله عرب ۷۴۲
نصرالدین محمود ۷۴۳
شیخ نظام الدین بداوني مولد دهلوي
منشاء ۵

نظر بهادر خویشگي ۳۸ - ۵۲ - ۱۵۴ -
۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۳۹ - ۲۴۱ - ۲۶۴ -
۲۶۶ - ۲۸۵ - ۲۹۳ - ۳۳۶ - ۴۲۴ -
۴۸۴ - ۶۳۳ - ۷۲۳
نظر بیگ برادر زادۂ یلنگتوش ۵۸
نظر بیگ قدیمي ۵۸
نظام الملك بے نظام ۱۶۶
نظر بیگ ملازم محمد اورنگ زیب
۱۷۰ - ۲۲۱
قاضي نظاما ۲۴۱ - ۵۴۰ - ۶۱۵ - ۷۵۲
نظر بے بروتي ۲۵۵ - ۴۳۶ - ۴۴۷ -
۴۴۹ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶
نظر بهادر ۲۹۴ - ۳۱۰ - ۴۵۷ - ۴۷۹ -
۵۶۴ - ۶۷۲ - ۶۷۳
نظر بیگ کلباد ۳۳۴
نظر ایشك آقاباشیٔ امام قلي خان
۴۴۵
نظر یساول ۴۵۴
نظام میواتي .. .. ۵۶۵ - ۶۲۶
نظر مینك ۶۴۴

دوار .. .. .. ۳۳۴ - ۳۳۶

دشت چنار ۲۰۴

همدان ۱۹۰

هندوکوه ۴۶۲

هیرة پور ۲۱ - ۲۱۲ - ۴۶۸ - ۴۶۹

* قلع *

قلعهٔ هانگدهه ۱۰۶

قلعهٔ هرگدهه ۱۰۶

قلعهٔ هزیائي ۶۲

قلعهٔ هزار اسپه ۶۲

قلعهٔ هزار جفت ۶۲

قلعهٔ هوله رباط ۶۱

قلعهٔ میرمنداب .. .. ۵۵ - ۶۲

* بحار *

آب هیرمند ۴۶ - ۵۰ - ۵۱ - ۵۲ - ۱۷۲ - ۴۰۱

* حرف یاء - کسان *

یادگار بیگ ایلچی داراي ایران ۹۳ - ۹۴ - ۹۵ - ۹۷ - ۹۹ - ۱۰۱ - ۱۰۳ - ۱۰۵ - ۱۲۴

یادگار بیگ برادر زادهٔ نذر بیگ ۱۱۷

یادگار بیگ جان نثار خان ولد زبردست خان ۴۳۳ - ۴۷۰ - ۴۷۴ - ۴۷۷ - ۴۷۸ - ۴۸۸

یادگار اویرات دیوان بیگي ۵۳۵ - ۵۵۱

خواجه یادگار ۶۴۹

یادگار برادر باقي دیوان بیگي ۶۵۸ - ۶۶۴ - ۶۶۷

یادگار مکریت توقابه ۶۹۸

یادگار ارلات ۷۴۳

یار بیگ جامي ۷۵۰

یحیی ولد سیف خان ۹۸ - ۱۹۸ - ۳۴۸ - ۳۸۶ - ۷۳۶

میر یحیی کابلي .. ۱۲۹ - ۳۴۸

میر یحیی شاعر .. ۱۸۰ - ۷۵۸

شیخ یحیی گیلاني ۵۰۲

یزداني ولد مخلص خان .. ۷۴۴

یعقوب کشمیري .. .. ۱۳ - ۵۳

مولانا یعقوب چرخي ۳۱۱

یعقوب چورة باشي تباي .. ۵۵۱

یعقوب بیگ توپچي باشي .. ۶۰۸
یعقوب بیگ منقط ۷۴۹
یعقوب بیگ ولد شاه بیگ خان ۷۵۱
یکه‌تاز خان ۱۲۸-۱۵۱- ۴۹۳- ۳۹۹- ۷۲۹
خواجه یکدل خان .. ۱۶۸- ۷۳۷
یلنگتوش اتالیق والی بلخ ۹۳- ۱۴۸- ۴۰۱- ۴۳۷- ۴۳۸- ۴۳۹- ۴۴۱- ۴۴۲- ۴۴۳- ۴۴۵- ۴۴۹- ۴۵۰- ۵۲۳- ۵۴۳- ۶۹۶- ۷۰۱
یوسف محمد خان ناشکندي ۲۲- ۳۵- ۴۲- ۵۴- ۵۸- ۱۲۲- ۱۲۸- ۱۳۱- ۱۵۰- ۱۵۵- ۷۲۲
یوسف بیگ کابلي .. ۴۴- ۴۸
یوسف سلطان چمش‌گزک .. ۲۰۵
یوسف خواجه ۱۲۸- ۲۰۵- ۲۶
یوسف آقا غلام علیمردان خان ۲۲۳- ۴۷۵ ؛ ۶۲۸- ۷۴۴
یوسف خویش محمد خان نیازي ۷۴۷

* مواضع *

یزد ۶۱۹
یمن ۱۶۴- ۱۶۵
ینکیچ ارق ۶۱۴- ۶۱۵- ۶۹۸- ۶۹۹
یولبوغه ۶۸۷- ۷۰۱
ییلاق بے نظیر سنگ سفید ۲۰۱
ییلاق گودي مرگ ۴۳۲

00047286

Digitized with financial assistance from

on 07 January, 2017